FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

CENTRUL PENTRU STUDIUL ISTORIEI EVREILOR DIN ROMÂNIA

IDEALUL SIONIST ÎN PRESA EVREIASCĂ DIN ROMÂNIA

1881 - 1920

IDEALUL SIONIST ÎN PRESA EVREIASCĂ DIN ROMÂNIA

1881-1920

https://biblioteca-digitala.ro

Redactor: Andreea-Maria MOISESCU
Coperta: Valeriu GIODÂC
Corector: Ana VASILIU
Tehnoredactare computerizată: Dan-Constantin PINTILIE

La selectarea textelor
au mai colaborat:

Ada Felan
Teodora Ormenişan
Marius Popescu
Paul Rosenfeld

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Idealul sionist în presa evreiască din România : antologie : 1881-1920 /
coord.: Lya Benjamin, Gabriela Vasiliu. - Bucureşti : Hasefer, 2010
ISBN 978-973-630-209-1

I. Benjamin, Lya (coord.)
II. Vasiliu, Gabriela (coord.)

323.1(=411.16)(498)

© Editura Hasefer a F.C.E.R.
str. Vasile Adamache nr. 11, sector 3
Bucureşti 030783 – România
Tel/fax: 004.021.308.62.08
e-mail: hasefer@hasefer.ro
difuzare@hasefer.ro
www.hasefer.ro

https://biblioteca-digitala.ro

FEDERAŢIA COMUNITĂŢILOR EVREIEŞTI DIN ROMÂNIA

CENTRUL PENTRU STUDIUL ISTORIEI EVREILOR DIN ROMÂNIA

IDEALUL SIONIST ÎN PRESA EVREIASCĂ DIN ROMÂNIA

1881 – 1920

Texte selectate şi comentate
de Lya Benjamin (coordonator)
şi Gabriela Vasiliu

HASEFER
Bucureşti, 2010

https://biblioteca-digitala.ro

Carte editată cu sprijinul Departamentului pentru Relaţii Interetnice

https://biblioteca-digitala.ro

SUMAR

Ideologia şi mişcarea sionistă în România (Liviu Rotman) 6
Notă asupra ediţiei (Lya Benjamin) 10
Lista publicaţiilor cercetate. Abrevieri 13

I. Evreii din România şi colonizarea agricolă a Palestinei (1880 – 1897) 15
II.Trecerea la sionismul politic. Congrese şi conferinţe sioniste mondiale (1897–1919) 67
III. Ce vrea sionismul? 163
IV. Din istoria mişcării sioniste în România (1898–1919) 189
V. Editoriale din presa sionistă 391
VI. Personalităţi ale mişcării sioniste 419
VII. Sionismul în atenţia cercurilor politice româneşti 443
VIII. Viaţa evreiască în Palestina (1880–1920) 457
IX. Palestina în atenţia diplomaţiei. Conferinţa de la San Remo (aprilie 1920) 541

Din istoria presei sioniste (H. Kuller) 592
Dicţionar 604
Dicţionar selectiv de personalităţi 612
Indice selectiv de persoane 629
Indice selectiv de toponime 644
Colonii şi alte aşezări agricole în Palestina citate în ziarele incluse în capitolul VIII al volumului de faţă 650
Bibliografie 651

https://biblioteca-digitala.ro

IDEOLOGIA ŞI MIŞCAREA SIONISTĂ ÎN ROMÂNIA

Printre alte „locuri albe" pe harta istoriografiei evreilor din România este şi tema sionismului la evreii trăitori pe aceste meleaguri.

Abordarea specială a acestui subiect este mai mult decât săracă. Putem cu greu însuma câteva titluri.

Dintre acestea, aş aminti meritoriul demers al unui istoric, pe nedrept uitat sau neglijat, Eliezer Ilan (Lazăr L. Rosenbaum), care publica la Tel Aviv, în 1968, o succintă lucrare despre începuturile sionismului în România. Chiar din subtitlu înţelegem dorinţa istoricului de a contribui la o mult sperată istorie a sionismului din România[1]. O solidă lucrare despre sionismul în România interbelică publica, în 1992, Efraim Ofir[2] şi mai apoi, o alta, Yaffa Cupermann[3]. Ambele sunt teze de doctorat şi au apărut sub egida Centrului „Goren Goldstein" pentru cercetarea istoriei evreilor din România, al Universităţii Tel Aviv, beneficiind – în special cea din urmă – de o documentaţie bogată, inclusiv documente inedite din diverse arhive din Israel, Statele Unite şi Occident.

Un studiu despre sionismul în România, la finele secolului 19, semnează şi Carol Iancu[4].

Problematica sionismului este oglindită şi într-o serie de lucrări ştiinţifice din ultima perioadă. Astfel, Liviu Rotman, în lucrarea închinată învăţământului evreiesc modern, *Şcoala israelito-română (1851-1914)*[5] demonstrează locul şcolii evreieşti în dezvoltarea ideilor sioniste în România, cât şi efectul acestora pentru dinamica strategiei şcolare evreieşti.

Măriuca Stanciu analizează publicistica lui Moses Gaster, inclusiv cea sionistă, mai puţin cunoscută în România[6].

Presa sionistă din România este inventariată analitic de Emanuel Aczel[7], ca şi de Harry Kuller[8].

Putem aprecia că acest subiect încă îşi aşteaptă o monografie ştiinţifică, ce va umple un gol al istorigrafiei evreilor din România.

---

[1] Eliezer Ilan, *Din trecutul sionismului în România. Contribuţii la o istorie a sionismului din România*, Tel Aviv, 1968. Biblioteca istorică nr. 1. Lucrarea de mici dimensiuni (116 pagini) trebuia să deschidă un interesant proiect de istorie a evreilor din România, care nu a fost concretizat.

[2] Ephraim Ofir, *The Romanian Zionist Movement in the Interwar Period*, (în ebraică), Tel Aviv University, 1992.

[3] Yaffa Cupermann, *In the Grip of Communism. The Zionist Federation in Romania, 1944-1948*, Tel Aviv University, 1995 (în ebraică).

[4] *The Zionist Movement in Nineteenth-Century Romania* in *The History of the Jews in Romania, II, The Nineteenth Century* [Eds. Liviu Rotman and Carol Iancu], Tel Aviv University, 2005 (în ebraică).

[5] Hasefer, Bucureşti, 1999. Cu ediţie ebraică în 1999.

[6] Măriuca Stanciu, *Necunoscutul Gaster.*

[7] *Publicaţiile periodice evreieşti din România. Dicţionar bibliografic,1857-1900*, vol. I, Hasefer, Bucureşti, 2004.

[8] Harry Kuller, *Presa evreiască din România*, Editura Tritonic, Bucureşti, 2004.

https://biblioteca-digitala.ro

Iniţiativa Centrului pentru Studierea Istoriei Evreilor din România încearcă să strângă într-o selecţie generoasă reacţiile presei evreieşti faţă de problematica sionismului. Avem, în fond, un volum de izvoare importante privind acest subiect şi în acelaşi timp un instrument de investigare a mentalului colectiv evreiesc din România.

Acest prim volum se referă la etapa cuprinsă între începuturile pătrunderii ideilor sioniste şi Conferinţa de pace de la Paris, care omologhează, în fapt, proiectul sionist.

Sionismul, ca proiect politic ce avea drept scop refacerea statului evreu, apare în ultimii ani ai secolului 19 pe fundalul eşecului efortului de integrare a evreilor în societatea europeană. Societatea europeană în a doua jumătate a secolului 19, după înfrângerea romantismului revoluţionar al „Primăverii popoarelor" din 1848, cunoaşte o ascensiune a xenofobiei naţionale, care includea un capitol important, antisemitismul. Bătrânul continent părea obosit de ideile generoase ce s-au impus după Marea Revoluţie Franceză şi dornic să se închidă în faţa integrării unor colectivităţi, ce le definea ca „străini". Este perioada în care se neagă teza egalităţii şi se cultivă contrariul acesteia. Este perioada în care apare ideologia rasistă. În 1854, contele Arthur de Gobineau începe publicarea celor şase volume ale unei cărţi cu mare influenţă în epocă, *Inegalitatea raselor.*[9] Interesant că lucrarea este tradusă – într-o formă prescurtată – în româneşte, de un oarecare V. I. Atanasiu[10].

Este perioada în care, în Franţa, un ziarist mediocru, Ed. Drumont, va avea un succes fără precedent cu un volum ce teoretiza pericolul evreiesc[11]. Lucrarea cunoaşte sute de ediţii, semn că publicul francez aştepta astfel de scrieri.

Dar aceleaşi sentimente antievreieşti sunt prezente şi în alte ţări europene. În Germania – ţara care cunoscuse o puternică direcţie iluministă a apropierii între evrei şi majoritari –, un călugăr precum August Rohling publica, în 1871, *Evreul Talmudului,* în fapt o filipică împotriva evreilor, având ca centru al atacului învinuirea de „omor ritual", iar în 1873, un fost socialist, Wilhelm Marr, publica un mic volum, *Victoria iudaismului împotriva germanismului,* în care teoretiza în paralel cu francezul Drumont despre planurile dominatoare ale evreilor.

Interesant este că Marr a fost tradus în limba română în 1879, deci destul de repede.

În Răsărit, în Rusia ţaristă, anii '80 aduc o grea atmosferă pogromistă, care va culmina, în 1903, cu marile pogromuri de la Chişinău. În Occident, punctul maxim al agitaţiei antisemite îl va constitui afacerea Dreyfus, ce a „eliberat" importante energii antisemite.

În România, refuzul de a se acorda cetăţenia populaţiei evreieşti este însoţit de o serie de măsuri legislative menite să-i excludă sau să-i marginalizeze pe evrei.

În acest context, al unei Europe ce refuza – cu nuanţe substanţial diferite în Occident şi Est – integrarea populaţiei evreieşti, se naşte în inima acestei Europe proiectul sionist, care este ideologia naţională a poporului evreu. În ordine cronologică este ultima ideologie naţională ce apare în Europa, care se serveşte de modelele existente din lupta naţională a altor popoare: italieni, germani, greci, români.

Dar proiectul revoluţionar al lui Theodor Herzl este în acelaşi timp expresia unei vechi şi cvasineîntrerupte dorinţe a poporului evreu de a se întoarce în ţara sa.

În 1898, la al doilea congres al sioniştilor, Theodor Herzl, în încercarea de a prezenta o strategie coerentă a noii mişcări, trasează acesteia o sarcină de importanţă

---

[9] *Essai sur l'inégalité des races humaines*, 1854.
[10] *Viitorul omenirii,* Bucureşti 1902.
[11] *La France juive*, 1863.

https://biblioteca-digitala.ro

capitală: cucerirea comunităţilor[12]. Este vorba de cucerirea masei evreieşti şi a instituţiei fundamentale a acesteia la ideea şi fapta sionistă. Herzl a intuit că sionismul, prin amploarea şi complexitatea programului său, nu poate reuşi decât prin îmbrăţişarea sa de ansamblul societăţii evreieşti. În spaţiul evreo-român, acest proces s-a desfăşurat cu o repeziciune greu de înţeles într-o analiză retrospectivă.

Unul din indicatorii receptării ideilor sioniste este bogata şi febrila activitate editorială. Vom exemplifica numai cu operele semnate de Theodor Herzl, deşi în mediul evreo-român sunt traduşi şi alţi lideri sionişti.

Destul să amintim că lucrarea fundamentală a lui Theodor Herzl, *Statul evreilor,* apărută în 1895, a fost publicată în româneşte de un traducător anonim, în anul următor, la Botoşani[13]. De altfel, Botoşanii ne apar la finele secolului 19 drept principalul centru de propagandă sionistă, dirijată de organizaţia *Zion*, urmat de Bucureşti şi Brăila.

Aproape în acelaşi timp, la Brăila, în 1897, aveau să apară, în traducerea doctorului I. Sottek, actele congresului de la Basel[14], iar ceva mai târziu, la Bucureşti, în 1904, se traducea din germană, de către Horia Carp, romanul–metaforă al lui Herzl, *Ţara Veche Nouă*[15], pentru ca în acelaşi an să se traducă şi piesa *Noul ghetou*[16].

De remarcat că aceste traduceri sunt iniţiativa unor comitete sioniste, ce îşi fac apariţia cu rapiditate „pe orizontală", în diverse centre din România, deci le putem vedea ca parte a unui proiect de propagandă sionistă.

O primă explicaţie a acestui succes sionist pe „uliţa evreiască" este fără doar şi poate atmosfera puternic antisemită din România. Prevederile constituţionale din 1866 inaugurează o sistematică politică de excludere – sau cel puţin marginalizare – a populaţiei evreieşti. Tot mai multe trasee sociale devin practic inaccesibile evreilor – a se vedea legile şcolare din 1893 şi 1898 – sau prevederile legii Missir din 1902, în care o serie de domenii, şi în special cel al construcţiilor, se închid în faţa evreilor. O statistică arată că între 1866 şi 1912 au fost adoptate în România 187 de prevederi legislative şi administrative ce sunt îndreptate împotriva evreilor. O permanentă „satanizare" a evreului însoţea un concept politic bine structurat, bazat pe ecuaţia *evreu egal străin*. În aceste condiţii, soluţia sionistă devine o soluţie „de urgenţă" pentru spaţiul evreo-român.

O a doua explicaţie a rapidei „sionizări" este cea a structurii intelectuale a evreilor din România la cumpăna secolelor 19 şi 20. Trebuie să observăm că avem de-a face cu o societate în care elita sa era câştigată de idealurile iluminismului evreiesc *ha'askala*. Intelectualii evrei din diversele centre româneşti erau într-un efort continuu de autoemanicipare şi modernizare. Ceea ce este specific spaţiului evreo-român este faptul că aceşti intelectuali vor fi câştigaţi de ideile sioniste. În ciuda contradicţiei dintre tezele *ha'askala,* ce prevăd o integrare a evreilor în societatea modernizatoare, şi cele sioniste, ce oferă soluţia „întoarcerii în noua veche ţară", în spaţiul românesc tocmai

---

[12] Shmuel Almog, *Sionism şi istorie. Creşterea unei noi conştiinţe evreieşti,* Ed. Hasefer, Bucureşti, 2008, p.198 şi urm.

[13] *Statul evreilor. Încercarea unei dezlegări moderne a chestiei evreieşti* de Theodor Herzl, doctor în drept. Emisă de societatea „Zion" a junimii israelite din Botoşani. Botoşani, Editura Librăriei Goldsleger & compania (Tip. Goldsleger), 1896.

[14] *Congresul de la Basel* de Theodor Herzl, tradus de dr. I. Sottek (după însărcinarea unui comitet sionistic), Brăila, 1897.

[15] *Altneuland (Ţara Veche Nouă)*, tradus de Horia Carp din iniţiativa „Cercului de propagandă sionistă" din Bucureşti, Bucureşti, 1904.

[16] *Noul ghetou,* traducere de S. Grosman, Bucureşti, Editura revistei „Lumea israelită", Bucureşti, 1904.

https://biblioteca-digitala.ro

din cauza neaccesului evreilor la integrare are loc o absorbţie a elitei intelectuale la ideile sioniste.

Intelectualii *maskili* se vor converti la noua ideologie. Structurile înfiinţate de ei – şcolile moderne evreieşti, dar şi bibliotecile, sălile de lectură, presa – vor deveni infrastructura mişcării sioniste din România. Profesorii din şcoala modernă evreiască au jucat un rol important în diseminarea culturii ebraice. Am amintit înainte de traducătorul volumului actelor Congresului de la Basel, I. Sottek. El era director al şcolii israelito-române din Brăila[17]. Interesant pentru evoluţia spre sionism a intelectualilor *maskili* din România este şi traseul lui Scarlat Albrecht. Doctor în pedagogie la Viena, redactor al publicaţiei „Institutorul evreu", director al şcolii israelito-române din Botoşani, el este una din personalităţile proeminente ale învăţământului evreiesc şi avea să pledeze pentru reforma învăţământului evreiesc în sens sionist. Astfel, în 1905, el scrie: „Istoria naţională a israeliţilor nu mai poate fi un obiect oarecare, ci însăşi prefaţa devenirii noastre ca naţiune modernă"[18].

Semnificativă este rapiditatea cu care structurile evreieşti centrale aderă la sionism. Astfel, în 1901, Congresul comunităţilor israelite a proclamat în rezoluţia sa că „...recunoaşte sionismul ca singurul mijloc de salvare a iudaismului"[19]. În 1906, congresul corpului didactic israelit din România îşi alege ca preşedinte pe Heinrich Rosenbaum, care era şi preşedintele Federaţiei Sioniste din România[20].

E adevărat că unii intelectuali evrei de frunte şi-au exprimat iniţial rezerve faţă de proiectul sionist. Astfel, Mozes Schwarzfeldt, în ziarul său „Egalitatea", cea mai importantă publicaţie evreiască la cumpăna secolelor 19 şi 20, avea să ia o distanţă faţă de teza sionistă, exprimându-şi neîncrederea în realismul acesteia. Dar, treptat, sub impulsul stării din comunităţi, „Egalitatea" – şi directorul său – şi-au schimbat tonul şi vor oglindi freamătul pro-sionist al evreilor.

Un alt ziar, „Revista israelită", condusă de rabinul Meir Beck, a avut încă de la început o poziţie pro-sionistă.

Presa evreiască a vremii oglindeşte din plin dezbaterea de idei în jurul ideii sioniste, constituind o importantă mărturie a mentalului colectiv evreiesc al epocii.

Fragmentele publicate dovedesc cu prisosinţă succesul ideii sioniste în comunităţile evreieşti din România.

Liviu Rotman

---

[17] Liviu Rotman, *Şcoala israelito-română. 1851-1914*, Hasefer, Bucureşti, p.372.
[18] *Ibidem*, pp. 374-375.
[19] „Buletinul Uniunii Comunităţilor Israelite", 1901, p.19.
[20] „Institutorul Evreu", mai 1906, p.18.

https://biblioteca-digitala.ro

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Volumul de faţă cuprinde articole din presa evreiască de limbă română privind evoluţia sionismului în România între anii 1881–1920. Nu s-a optat întâmplător pentru o atare periodizare. Conform unor aprecieri istoriografice, sionismul premodern debutează aici printr-o Conferinţă ţinută la Focşani în decembrie 1881 de către societăţile pentru colonizarea Palestinei. Anul 1920 marchează momentul instituirii în Palestina a mandatului britanic şi recunoaşterea internaţională a dreptului evreilor de a avea un cămin naţional în Palestina. Erau anii de formare a conştiinţei naţionale a evreimii moderne; anii luptei pentru recunoaşterea internaţională a dreptului poporului evreu asupra Palestinei. Tot atâtea evenimente care îşi pun amprenta şi asupra devenirii mişcării sioniste în România.

După 1920, mişcarea sionistă mondială şi implicit cea din România se confruntă cu noi probleme, cu un nou context istoric.

Articolele selectate, prin conţinutul lor, au impus organizarea materialului în nouă capitole.

Capitolul I cuprinde informaţii despre etapa premodernă a mişcării sioniste, respectiv *preherzliană*, care se încheie cu apariţia lui Herzl pe arena istoriei. *Statul evreu*, scris de Herzl şi publicat la Viena, apare în 1896. Este tradus în acelaşi an în limba română.

Capitolul II se referă, în principal, la congresele sioniste mondiale care s-au ţinut cu regularitate între 1897 şi 1914, până la izbucnirea Primului Război Mondial.

Primul Congres Mondial Sionist, întrunit la Basel în august 1897, deschide epoca modernă în istoria mişcării sioniste, epoca sionismului politic, care are drept scop reconstituirea statului evreu pe teritoriul Palestinei. În general, congresele au avut un rol hotărâtor în orientarea activităţii mişcării sioniste mondiale, implicit a celei din România, spre atingerea scopului stabilit în programul de la Basel. Presa evreiască sionistă şi nesionistă a informat sistematic evreimea din România despre activitatea congreselor. Th. Herzl a imprimat acestor congrese un caracter de tip parlamentar, unde s-au adoptat hotărâri pentru activitatea politică, economică, culturală a mişcării sioniste din lumea întreagă. În acelaşi timp, presa a reflectat influenţa exercitată de acest parlament mondial asupra activităţii mişcării sioniste din România, care de fapt a devenit o componentă a mişcării sioniste mondiale. De aceea, fără cunoaşterea istoricului congreselor şi a liderilor sionişti pe plan internaţional nu poate fi înţeleasă în sensurile ei esenţiale nici activitatea mişcării sioniste din România.

În alcătuirea volumului s-a acordat o atenţie specială prezentării evoluţiei mişcării sioniste din România în perioada 1898-1920. Acesta este subiectul capitolului IV, în care sunt cuprinse aproape o sută de titluri privind activitatea organizatorică, politică şi cultural-educativă a mişcării sioniste de pe aceste meleaguri.

Capitolele III şi V sunt axate pe o problematică legată de ideologia sionistă.

În capitolul VI s-au cuprins câteva microbiografii ale unor lideri sionişti din România şi de peste hotare.

https://biblioteca-digitala.ro

Capitolul VII reflectă atitudinea unor cercuri politice româneşti faţă de mişcarea sionistă.

Un interes deosebit prezintă oglindirea vieţii evreieşti în Palestina, lupta pentru recunoaşterea internaţională a dreptului evreilor de a întemeia un cămin naţional pe teritoriul Palestinei. Tot atâtea evenimente în care erau implicaţi şi sioniştii din România. Acestei problematici îi sunt consacrate articolele din capitolele VIII şi IX.

Antologia nu are pretenţia de a fi oglindit exhaustiv istoria sionismului în perioada la care se referă. Totuşi, constituie o sursă de informaţii: prin articolele pe care le cuprinde reflectă o istorie a mentalităţii, un capitol de istorie intelectuală a evreimii din România.

Articolele reunite în volum demonstrează că:

1. sionismul este ideologia naţională a poporului evreu, ce are drept scop eliberarea evreilor din *exil*, unde au fost victime ale politicilor de discriminare, opresiune şi excludere;
2. dimensiunea umanistă a acestei ideologii constă în faptul că nu urmăreşte discriminarea altora, ci recâştigarea propriei demnităţi;
3. sioniştii nu acceptă niciun alt teritoriu pentru rezolvarea problemei evreieşti în afară de Palestina;
4. dimensiunea culturală a sionismului se bazează pe renaşterea culturii evreieşti, a limbii ebraice, dar şi pe însuşirea valorilor culturii universale.

*
* *

Ziarele cercetate sunt indicate la începutul volumului în lista de abrevieri.

Fiecare capitol debutează cu o listă a articolelor citate, urmată de o sinteză privind temele abordate în capitolul respectiv.

Din fiecare articol s-a extras un citat, relevant pentru conţinutul articolului. El are funcţie de regest.

În transcrierea articolelor, s-au folosit, cu unele excepţii, normele ortografice în vigoare astăzi, păstrându-se formele de exprimare specifice epocii în care au fost publicate respectivele materiale. De exemplu, în loc de *care*, *cari* sau în loc de *consideraţie*, *consideraţiune* ş.a. În transcrierea termenilor derivaţi din cuvântul Sion/sionism s-a păstrat grafia din presa vremii (Zion/zionism sau Ţion/ţionism).

În unele cazuri au fost eliminate pasajele care au îngreunat înţelegerea textului. Omisiunile sunt semnalate prin puncte de suspensie încadrate de paranteze drepte.

În situaţiile în care titlurile articolelor nu oferă suficiente informaţii asupra conţinutului acestora, editorii şi-au asumat libertatea de a adăuga cuvenitele precizări, încadrate între paranteze drepte.

Expresiile de limbă ebraică sau idiş, precum şi semnificaţiile sărbătorilor evreieşti, denumirile organizaţiilor şi curentelor sioniste, noţiunile mai puţin cunoscute cititorilor români sunt explicate în *dicţionarul* de la sfârşitul volumului. Unele expresii, în special în limbile ebraică şi idiş, nu au fost găsite în dicţionarele sau enciclopediile care ne stau la dispoziţie.

Pentru a nu încărca aparatul critic şi pentru identificarea mai simplă a personalităţilor citate în text, datele lor sunt indicate în *dicţionarul de personalităţi* de la sfârşitul volumului. Nu toate personalităţile menţionate în textele din volum au putut fi identificate.

https://biblioteca-digitala.ro

Notele semnate *(n.red.)* aparţin autorilor articolelor şi au fost preluate din materialele incluse în volum.

Sintezele şi notele din aparatul critic sunt redactate de Lya Benjamin. Dicţionarele şi indicii sunt alcătuiţi de Gabriela Vasiliu şi Lya Benjamin.

Lya Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Lista publicaţiilor cercetate. Abrevieri

„Ap." – „Apărătorul", redactor A.S. Gold, Bucureşti, 1881 – 1884;

„Ar." – „Aurora ţionistă săptămânală", Bârlad, 1899;

„BCFZR" – „Buletinul Comitetului Federaţiunilor Sioniştilor din România", Galaţi, 1904;

„B.J.Z." – „Biblioteca Junimii Zioniste «Tikvath Israel»", publicaţie bilunară, Bucureşti 1918;

„B.K." – „Bar-Kochba", revistă naţional-evreiască; apare lunar; din 1915, ca organ sionist bilunar, Bârlad, 1913 – 1915, 1919;

„Cn.I." – „Cronica Israelită", organ săptămânal, Bucureşti, 1901 – 1916;

„Cr.I." – „Curierul Israelit", organ săptămânal pentru apărarea intereselor evreieşti, Bucureşti, 1906 – 1916, 1918 – 1940, 1944 – 1945;

„C.Z." - „Curierul Zionului", ziar zionist săptămânal, Bucureşti, 1904;

„Db." – „Darabana", ziar săptămânal sub direcţiunea unui comitet, Iaşi, 1898;

„Eg." – „Egalitatea", săptămânal, director M. Schwartzfeld, Bucureşti, 1890 – 1916; 1919 – 1940;

„Fr." – „Fraternitatea", Bucureşti, 1879 – 1885; 1889 – 1890;

„Hş." – „Haşmonaea", publicaţiune periodică a Cercului Studenţesc naţional-evreiesc „Hasmonaea" din România, Bucureşti, 1915, reapare în perioada 1919 – 1940;

„Ht." – „Hatikvah", publicaţie sionistă bilunară; organ al Cercului Sionist „Th. Herzl" din Galaţi, Galaţi, 1914 – 1916;

„Id." – „Idealul", revistă naţional-evreiască, Bucureşti, 1910;

„L.I." – „Lumea israelită", revistă pentru cultura poporului evreu, redactor S. Grosman, Craiova, Bucureşti, 1902 – 1905;

„M." – „Mântuirea", cotidian naţional-evreiesc, Bucureşti, 1919 – 1923, 1944 – 1948;

„M.Z." – „Mevasereth Zion", ziar de propagandă sionistă, 1 pe săptămână, director Horia Carp, Bucureşti, 1901 – 1904;

„N.E." – „Neamul evreiesc", organ independent săptămânal, Bucureşti, 1908 – 1916, 1918 – 1930, 1933 – 1934, 1936 – 1937, 1939 – 1940, 1944 – 1949;

„Or Z." – „Or Zion", organ sionist lunar, Iaşi, 1908 – 1909;

„R.I." – „Revista Israelită", redigiată de dr. M. Beck, Bucureşti, 1886 – 1882; 1908 – 1910;

„Rs." – „Răsăritul", organ autorizat al sioniştilor din România, Iaşi, 1899 – 1901;

https://biblioteca-digitala.ro

„S." – „Sionistul". Organul oficial al Federaţiei Sioniştilor din România, Galaţi, apoi Brăila, 1906 – 1907;

„S.R." – „Spre Răsărit", organ al Cercului Cultural Sionist „Dr. Th. Herzl", Tecuci, 1915 – 1916;

„S.S." - „Steaua Sionului", ziar al cercului „Francisc Montefiori", Galaţi,1905 – 1906;

„St." – „Stindardul", organ pentru încurajarea emigrării israeliţilor din România, Focşani, octombrie 1882 – octombrie 1883;

„Sth." - „Sulamith", revistă lunară pentru femeia evreică; supliment gratuit la revista „Hatikvah", Galaţi, 5676 (iulie 1916);

„T.I." – „Thikwath Izrael", editat de Cercul Cultural Zionist „Tikwath Izrael", Bucureşti 1918 – 1919;

„Ts.I." – „Thikwas Israel", organ sionist de propagandă (în româneşte şi idiş), Iaşi, 1903;

„Tr.S." – „Tribuna Sionistă", organul Cercului de Propagandă sionistă, Bucureşti, 1905 – 1906;

„V.S." – „Vocea Sionului", organ al sioniştilor din România, redactori A.S. Gold şi A.D. Rosen, Ploieşti, 1898 – 1899;

„Vt." – „Viitorul", organ sionist săptămânal, Bucureşti, 28 octombrie 1899 – 11 februarie 1900;

„Z." – „Zionul", revistă populară zionistă. Apare o dată pe lună, director, proprietar D. Schrager, Bucureşti, 1907 – 1916.

https://biblioteca-digitala.ro

I

EVREII DIN ROMÂNIA ŞI COLONIZAREA AGRICOLĂ A PALESTINEI (1880 – 1897)

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „Evreii români şi colonizarea Palestinei", „Cr.I.", 15/28 noiembrie 1918, p. 2.
2. „Colonizarea Palestinei", N.C. Popper, „Ap.", 10/22 ianuarie 1882, p. 2.
3. „Reconstituirea naţionalităţii israelite" [extras], „Ap.", 24 ianuarie 1882, p. 2.
4. „Colonizarea Palestinei", „Ap.", 1 februarie 1882, p. 1.
5. „În chestia emigrării. *Noblesse Oblige*" [extras], „Fr.", 12 martie 1882, p. 1.
6. „Statutele" [Comitetului Central pentru înlesnirea emigrării israeliţilor din România], „Ap.", 28 martie 1882, p. 3.
7. „De-ale emigrării. D. Lawrence Oliphant în Bucureşti", „Fr.", 30 aprilie 1882, pp. 130-131.
8. „De-ale emigrării", „Fr.", 7 mai 1882, p. 41.
9. „Întrevorbirea cu domnul L. Oliphant", dr. E.S., „Fr.", 7 mai 1882, p. 140.
10. „De-ale emigrării. Pentru înlesnirea emigrării israeliţilor din România", „Fr.", 28 mai 1882, p. 155
11. „Plecarea celor 228 din Galaţi (Galaţi, 7/19 august 1882) ", I.B., „Fr.", 12 august 1882, p. 243.
12. „Plecarea evreilor în Palestina", T. Balasan, „Ap.", 30 august 1882, p. 2.
13. „Plecarea emigranţilor din Focşani", „St.", 1 noiembrie 1882, pp. 2-3.
14. „Fundarea Soc. «Oliphant» din Odobeşti", „St.", 1 noiembrie 1882, p. 3.
15. „Congresul", „St.", 29 noiembrie 1882, p. 2.
16. „Conferinţa pentru emigrare", „Ap.", 29 noiembrie 1882, p. 2.
17. „Congresul din Galaţi" [extras], Rubis, „Ap.", 10 ianuarie 1883, p. 2.
18. „Moţiune" [adoptată la Congresul de la Galaţi din 25-27 decembrie 1882], „Ap.", 31 ianuarie 1883, p. 2.
19. „Apel către doamnele israelite din Iaşi", dr. Lippe, „St.", 7 martie 1883, p. 3.
20. „Congresul", „St.", 21 martie 1883, pp. 1-2.
21. „Congresul din Focşani", „St.", 25 aprilie 1883, pp. 2-3.
22. „În chestia emigrării", „St.", 16 mai 1883, p. 3.
23. „Adunarea Generală din Galaţi", „St.", 10 septembrie 1883, p. 2.
24. „Conferinţa Soc. Române «Chowewe Ţion» ţinută în Galaţi în zilele de 26 şi 27 decembrie 1894", „Eg.", 20 ianuarie 1895, pp. 19-20.
25. „Conferinţa Societăţii «Chowewe Ţion» - 26-27 decembrie 1895)" [extrase], „Eg.", 20 ianuarie 1896, pp. 19-20.
26. „Ideea unui stat iudeu", „Eg.", 2 august 1896, pp. 237-238
27. „Scrisoarea lui Herzl către Samuel Pineles", [18 ianuarie 1897], „Cr.I.", 16 iulie 1910, p. 7.
28. „Conferinţa Soc. «Chowewe Zion» la Galaţi în zilele de 14 şi 15 aprilie" [1897], „Eg.", 2 mai 1897, pp. 130-131.

https://biblioteca-digitala.ro

Conform unor documente de epocă, în deceniul 9 al secolului al XIX-lea, după modelul Rusiei, au luat fiinţă şi în România numeroase societăţi evreieşti pentru organizarea emigrărilor şi a coloniilor agricole în Palestina.

Activitatea lor era coordonată de un Comitet Central Provizoriu, care în 1881 publica un manifest-convocare la o conferinţă a tuturor societăţilor existente. „Treziţi-vă, fraţilor şi lăsaţi orice disensiune", se scria în manifest. „Acolo unde este de-acum o societate pro-palestiniană, vedeţi de o întăriţi şi o măriţi, iar unde vedeţi că nu există încă, constituiţi-o cât mai curând. Căci e glasul lui Dumnezeu în tunetul care ne cheamă ca să pregătim drumul eliberării spre Patria noastră!". Conferinţa mult aşteptată – cel dintâi congres sionist din istorie (cf. aprecierii dr. M. Halevy) – a avut loc la sfârşitul anului 1881, începutul anului 1882, la Focşani. Au participat 51 de delegaţi, reprezentând 32 de societăţi.

Conferinţa, arată Halevy, „avu un răsunet enorm. Presa evreiască, şi mai ales cea în limba ebraică, a celebrat în articole ditirambice meritele iudaismului român. Gordon scria în „Hamaghid" textual: „Adunări mari şi felurite au fost în Israel în toate timpurile. Niciodată însă, de când e exilat de pe pământul său, n-a avut loc o asemenea adunare, a cărei scop e restaurarea naţionalităţii şi ridicarea cortului decăzut a lui David pe pământul Ţării Sfinte"[1].

Despre această conferinţă, N.C. Popper scria în „Apărătorul" din 10 ianuarie 1882 că marchează „o eră nouă în istoria israelită în genere".

Articolele cuprinse în capitolul de faţă reflectă câteva dintre evenimentele cele mai importante care s-au desfăşurat în ultimele două decenii ale secolului al XIX-lea sub semnul hotărârilor adoptate la Conferinţa de la Focşani. Este o etapă istorică în care, pe lângă lupta pentru emancipare şi împotriva politicii de discriminare a statului român, problema emigrării şi a creării de colonii în Palestina devine o preocupare centrală în cadrul societăţii evreieşti din România.

Comitetul provizoriu care a convocat Conferinţa de la Focşani devine Comitet Central pentru Înlesnirea Emigrării Israeliţilor din România, cu sediul la Galaţi. În Statutele *publicate în „Apărătorul" din 28 martie 1882, la articolul 6 se menţionează că scopul Comitetului Central este „de a dirigea şi înlesni emigrarea acelor israeliţi din România, care din propria inspiraţiune s-au decis să formeze colonii în Palestina şi Syria".*

Mai multe articole relatează despre congresele şi conferinţele din anii 1882-1883. Se dorea unificarea numeroaselor societăţi ale tinerilor şi ale vârstnicilor pentru realizarea unei acţiuni comune. După cum s-a precizat în moţiunea adoptată la Congresul de la Galaţi din decembrie 1882, publicată în „Apărătorul" din 13 ianuarie 1883, „cimentarea legăturilor dintre diferitele organizaţii asigură condiţiile necesare emigrării şi creării coloniilor în Palestina". Sub semnul unirii societăţii „B'noth Ierusalem" (o organizaţie a tinerilor) cu Comitetul Central din Galaţi, s-a desfăşurat Congresul de la Focşani în zilele de 18 - 19 aprilie 1883. Lucrările Congresului sunt relatate pe larg în „Stindardul" din 25 aprilie 1883.

Relatările în presă despre desfăşurarea congreselor în anii 1882 - 1883 prezintă interes pentru informaţiile pe care le conţin despre activitatea şi diversitatea societăţilor şi despre numele persoanelor care erau implicate în această primă fază a activităţii sioniste. Sunt semnificative denumirile care se dădeau acestor societăţi, fie de inspiraţie tradiţional iudaică, fie numele proprii ale unor personalităţi, care au iniţiat sau susţinut mişcarea pentru renaşterea evreiască a Palestinei. Ele sunt o dovadă că mişcarea a luat naştere nu doar din considerente pragmatice, dar şi sub semnul idealurilor de reconstituire a statului evreu pe teritoriul lui istoric.

Despre primele emigrări rămân ca documente de epocă reportajele în care sunt descrise plecările celor 228 de evrei din Moineşti şi apoi ale celor din Focşani.

---

[1] Dr. M.A. Halevy – „Conferinţa de la Focşani din 1882" în *Texte istoriografice*, p. 475

https://biblioteca-digitala.ro

Un eveniment important, pe larg comentat în presă, a fost vizita în România a lui sir Lawrence Oliphant, filantrop englez, apărător al intereselor evreieşti, militant pentru colonizarea Palestinei de către evrei. Întrucât la data respectivă, Palestina se afla sub dominaţie otomană, sir Oliphant s-a angajat să intervină la Constantinopol în favoarea intereselor evreieşti.

Acţiunea de colonizare a Palestinei, în care s-au angajat organizaţiile evreieşti din Europa, inclusiv cele din România, a întâmpinat nu puţine greutăţi. Presa evreiască din epocă reflectă frământările de ordin material, politic şi diplomatic legate de această reorientare a vieţii evreimii din diaspora. În ciuda tuturor greutăţilor întâmpinate, curând, după primele emigrări, evreii români au reuşit să-şi înfiinţeze primele colonii: Roş Pina şi Zichron Iacob. Evoluţia acestor colonii de-a lungul timpului poate fi urmărită în articolele publicate în presa evreiască de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea.

Activitatea organizatorică a mişcării sioniste în contextul românesc intră într-o nouă etapă în momentul convocării conferinţei socităţilor hoveve sioniste. Evenimentul a avut loc în decembrie 1894. În anul 1895 s-a întrunit a doua conferinţă la Brăila. Desfăşurarea lucrărilor a fost relatată în „Egalitatea" din 20 ianuarie 1896. S-a discutat problema strângerii de fonduri pentru cumpărarea de pământ în Palestina. S-au adunat bani în oraşele: Galaţi, Brăila, Craiova, Bacău, Bârlad, Râmnicu-Sărat, Piatra, Paşcani şi Vaslui. S-a subliniat că unica dorinţă a hoveve sioniştilor este întemeierea unui „nou cămin al coreligionarilor noştri, unde antisemiţii nu există şi n-au rost să existe".

A treia conferinţă hoveve sionistă a avut loc la Galaţi în zilele de 14 şi 15 aprilie 1897. Conform informării publicate în „Egalitatea" din 2 mai 1897 „s-au numărat cam două mii de participanţi, bărbaţi şi femei". Au fost reprezentate 19 secţiuni hoveve sioniste, 26 de societăţi, presa evreiască şi societăţi particulare. Samuel Pineles, preşedintele Comitetului Central din Galaţi, luând cuvântul, arată că mişcarea hoveve sioniştilor din România este „sub obedienţa comitetului din străinătate în frunte cu Theodor Herzl, Max Nordau, Hildesheimer"; prezintă corespondenţa pe care o poartă cu Theodor Herzl. Fondatorul sionismului modern avea un interes deosebit pentru cunoaşterea începuturilor mişcării sioniste din România. Astfel, a anunţat organizarea unui congres la München, la care a invitat şi reprezentanţii mişcării sioniste din România.

Unele articole sunt consacrate temei renaşterii naţionale a poporului evreu. În „Apărătorul" din 24 februarie 1882 se publică extrase dintr-o broşură scrisă de I.D. Bally semnificativ intitulată „Reconstituirea Naţionalităţii Israelite". „Niciun timp nu poate fi mai favorabil ca cel de acum pentru înălţarea unui stat iudaic", scria Bally în anul 1881.

Moses Schwarzfeld recenzează cartea lui Th. Herzl, Statul evreu, *în „Egalitatea" din 26 august 1896, la scurt timp după apariţia ei în limba germană la Viena. El arată că în condiţiile epocii moderne, primul care a resuscitat acest ideal a fost Kalischer, în 1854, după care a urmat dr. Pinsker, cu o cărticică intitulată* Autoemanciparea. *Pe Moses Schwarzfeld l-a impresionat ideea lui care chema evreii să se ajute singuri, fără să aştepte emanciparea din graţia altora. Deşi ideea lui Herzl despre statul iudeu îi apare nouă şi răscolitoare, totuşi o consideră o „iluzie optică". Poate tocmai datorită acestei „calităţi", conchide Schwarzfeld, cartea a avut un succes răsunător, în condiţiile ascensiunii antisemitismului, chiar şi la Viena.*

În ziarele care, mai ales în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, militau pentru renaşterea conştiinţei naţionale, regăsim numele unor intelectuali prestigioşi, precum: N.C. Popper, Elias Schwarzfeld, Moses Gaster, Samuel Pineles, Moses Schwarzfeld, Karpel Lippe ş.a.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. EVREII ROMÂNI ŞI COLONIZAREA PALESTINEI

„În 1880 s-a format în România o organizaţiune sub denumirea „Hebroth Işuw Erez Israel" sub impulsul căreia s-a pornit în România o mişcare pentru colonizarea evreilor în Palestina, încă înainte de organizarea hoveve sioniştilor."

În 1880 s-a format în România o organizaţiune sub denumirea *„Hebroth Işuw Erez Israel"* sub impulsul căreia s-a pornit în România o mişcare pentru colonizarea evreilor în Palestina, încă înainte de organizarea hoveve sioniştilor .

Pornită din iniţiativa evreilor moineşteni, avea membri în toată ţara, în special în Bacău, Focşani, Galaţi şi Bucureşti. Prima adunare generală a comitetelor formate atunci a avut loc la Focşani în zilele de 30 şi 31 decembrie 1881, când fu ales un Comitet Central cu sediul la Galaţi, compus din d-nii: Isac Loebel, preşedinte; Iosef Abeles, vicepreşedinte; Marcu Schein, L. Goldenberg, Sami Pineles din Galaţi; Iacob Neuschatz, dr. K. Lippe, Moses Mates din Iaşi şi Meier Weinberg din Bucureşti, membrii[2]. Acestei organizaţiuni se datoreşte înfiinţarea a două din cele mai înfloritoare colonii din Palestina şi anume:

1. Roş Pinah, fondată în 1882 de evreii din Moineşti din iniţiativa d-lui Mendel Gruenberg şi a răp. David Schub. Are o întindere de 3.000 ha. şi numără peste 800 suflete. Colonia posedă un parc frumos, toate instituţiile necesare unei comunităţi, jumătate milion viţă de vie şi vreo 2.000 duzi, cari servesc la creşterea gândacilor de mătase.

2. Sichron Iacob este a doua colonie înfiinţată de evreii români în 1882. Ea are o întindere de 1.850 ha. şi numără peste 1.000 locuitori. Se află la o depărtare de 6 km de Haifa. Produce viţă de vie, are o şcoală de pomicultură, străzi pavate, pivniţe mari, o bibliotecă, şcoală şi un spital.

[„Cr.I", 15/28 noiembrie 1918, p. 2]

[2] Evenimentul a fost consemnat în ziarul „Fraternitatea" din 8 ianuarie 1882, p. 12.

https://biblioteca-digitala.ro

2. COLONIZAREA PALESTINEI

„Chestiunea colonizării Palestinei de către israeliţi în genere şi de către cei din România în parte, a intrat acum într-o fază nouă: ea a trecut din mişcarea ei particulară, într-o acţiune colectivă."

Privitor la această chestiune ni se relatează următoarele:

Chestiunea colonizării Palestinei de către israeliţi în genere şi de către cei din România în parte, a intrat acum într-o fază nouă: ea a trecut din mişcarea ei particulară, într-o acţiune colectivă. Până acum, evreii din România şi-au format comitete locale în diferite oraşe ale ţării, lucrând fiecare în parte, unele cu mai mult altele, cu mai puţin succes.

De acum înainte însă, de când o adunare generală a avut loc în Focşani la 30, 31 decembrie şi 1 ianuarie, o adunare compusă din delegaţii tuturor comitetelor ale diferitelor oraşe luând diferite dispoziţiuni pentru această sfântă cauză, acuma cu drept putem crede că prin aceasta chestiunea de faţă şi-a apucat calea sa cea dreaptă şi solidă, pe care o numim cu drept cuvânt: „Societate universală din România pentru colonizarea Palestinei prin agricultură şi industrie" şi avem toată speranţa că odată cu anul 1882 va începe o eră nouă în istoria israelită în genere, după cum vom avea ocaziune a dezvolta această chestie la timp.

Deocamdată însă găsim de cuviinţă a vă comunica, d-le redactor, mersul lucrărilor la adunarea generală şi la timp veţi avea ocaziune de a continua mersul acestei mişcări; căci după cum vedem, această mişcare nu este vreo mişcare parţială, ci generală, care a început a prinde rădăcini în inima bărbaţilor celor mai însemnaţi de pe globul pământului (de confesiune israelită şi neisraelită). Suntem siguri că chiar acei oameni cari sunt acuma contra acestei idei şi ţin această mişcare ca aventuroasă, cu timp se vor convinge că au fost înşelaţi în opiniunile lor.

N.C. Popper

[„Ap.", 10/22 ianuarie 1882, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

3. RECONSTITUIREA NAŢIONALITĂŢII ISRAELITE [Extras]

„Care putere oare s-ar opune la aceea ca israeliţii să-şi răscumpere patria străbună spre a o dărui la câteva sute de mii de coreligionari nenorociţi, cari ar voi să-şi stabilească acolo locuinţa lor?"

Iată titlul unei interesante broşuri al cărei autor este d. profesor I.D. Bally. Credem a procura o plăcere cititorilor noştri reproducând următoarele pasaje:

Niciun timp nu poate fi mai favorabil, fraţilor, ca cel de acum, pentru înălţarea unui stat iudaic, fie cât de mic, în patria strămbunilor noştri, pe ţărmurile Iardenului.

N-auziţi, nu departe de noi, ţipătul disperării a mii din coreligionarii noştri, omorâţi, jefuiţi, prădaţi, goniţi de pasiunile concetăţenilor de alte rituri, mişeleşte dezlănţuite asupra lor? Nu vedeţi oare, cum şi în alte părţi se priveşte cu râvnă, se aşteaptă cu înfocare momentul propice, spre a se arunca asupră-ne?

Trista repetiţiune a unei istorii de 2.000 de ani! Să profităm, dar, de experienţa trecutului, şi decât să permitem ca aceşti coreligionari goniţi să fie transplantaţi în locuri, ce curând sau târziu vor fi siliţi a le părăsi din nou, să-i aşezăm mai bine pe înălţimile Ghiladului, în mănoasele câmpii ale Başanului!

Să părăsim odată acea funestă declaraţiune din Frankfurt pe Main, care nu ne şade nicidecum bine, şi *fără a scădea ceva din amoarea patriei în care am văzut lumina zilei şi de care ţinem prin relaţiunile noastre civice*, să ne reîntoarcem privirile şi ţinta noastră spre antica ţară a lui Iuda şi Israel.

Care putere oare s-ar opune la aceia ca israeliţii să-şi răscumpere patria străbună spre a o dărui la câteva sute de mii de coreligionari nenorociţi, cari ar voi să-şi stabilească acolo locuinţa lor?

Cine oare s-ar opune ca noi să oferim sultanului câteva grămăzue de aur, zicându-i: Redă-ne locurile ce odată le vei înapoia negreşit şi consolidează mai bine cu acest aur ceea ce-ţi va mai rămâne din imperiul tău, câştigându-ţi pe deasupra un vecin vecinic recunoscător[3]?

Nu, fraţilor, nu, n-au să fie opoziţiuni. *Naţiunile şi capetele coronate ale Europei civilizate n-au să se lase a fi întrecute în generozitate şi umanitate de persanul Coreş.*

Concursul lor nu ne va lipsi un singur moment, şi Iudeea ar putea să vază mărindu-i-se hotarele ei din Suez până la portul Smirnei, îmbrăţişând acest port cu toată lărgimea costişului Libanului până la limitele circumscripţiunii Damascului. Ar fi în total un stat având în suprafaţă lărgimea Portugaliei şi una şi jumătate lungimea acestei ţări. Mică această compensaţiune în adevăr pentru crudele suferinţe ce Europa ne-a făcut să îndurăm, neînsemnată răsplată pentru Dumnezeul ce i-am dat şi pentru imensele servicii ce i-am făcut în toate ramurile activităţii omeneşti!

Şi Alianţa[4], Alianţa, căreia datorăm atât de mult, Alianţa, care lucrează fără preget pentru gonirea ignoranţei dintre coreligionarii noştri din Orient, nu ne va putea refuza concursul ei, oricât de contrarii i s-ar putea arăta năzuinţele noastre părerilor ei asupra subiectului ce ne preocupă. Recunoscându-şi amară decepţiune, ea va deveni în curând principalul şi neobositul nostru colaborator.

Ea, care a deschis atâtea institute binefăcătoare în Bulgaria, Turcia, pe litoralul occidental al Asiei şi până în vecinătatea deşertelor africane, nu va sta un moment la gândire, spre a deschide în Iudea, şi anume în Ierusalim, un complex de aşezăminte de instrucţiune, începând de la şcoala

---

[3] După cucerirea Constantinopolului (1453), turcii s-au îndreptat spre Palestina şi Egipt, ocupând ambele ţări în 1517. Palestina s-a aflat sub dominaţie otomană timp de patru secole.

[4] Referire la Alianţa Israelită Universală, creată la Paris în anul 1860.

https://biblioteca-digitala.ro

primară şi până la universitate, cu toate facultăţile ei. Şi dacă aceste cuvinte de eternă gratitudine către neuitatul ei preşedinte nu sunt numai nişte deşerte demonstraţiuni, Alianţa se va grăbi a o face şi a-i da numele de Crémieux.

Nu vă este oare destul, fraţilor, nu vă este destul cât aţi simţit până acum suindu-vă roşeaţa indignaţiunii, auzindu-vă intitulaţi naţiune pribeagă, văzându-vă trataţi ca nişte parias desmoşteniţi, fără autoritate morală şi forţă materială?

Nu v-ajunge oare încă, cât am fost până acum *jocul pururelnic, victima eternă a capilor de partide din toate ţările, ale oamenilor fără milă şi conştiinţă din toate naţiunile?*

Să revenim, fraţilor, să revenim la sentimente mai nobile, la datorie mai conforme cu demnitatea noastră de oameni şi de urmaşi ai lui Abram şi ai Macabeilor[5].

[„Ap.", 24 ianuarie 1882, p.2]

[5] În continuarea extraselor reproduse din broşura lui I.D. Bally, în ziarul „Apărătorul" s-a inclus un extras dintr-o scriere despre evrei a lui Ernest Laharanne, scriitor francez din secolul al XIX-lea, autorul unei broşuri privind problema Orientului. Se subliniază necesitatea colonizării Palestinei de către evrei.

https://biblioteca-digitala.ro

4. COLONIZAREA PALESTINEI

„Noi, ca sioniști, care ne-am devotat cauzelor mari ale omenirii și ale lui Israel în special, n-ar trebui să nu dovedim și astă-dată că acolo unde binele este de făcut, suntem noi cei dintâi care știm *a munci*."

Societatea „Zion" și școala „Emanuel" din Galați au adresat către membrii acestei înfrățiri următorul apel:

Fraților!

„Ideea colonizării Palestinei se lățește printre coreligionarii noștri, atât din străinătate, cât și din țară, din ce în ce mai mult.

Mai multe comitete s-au fundat pretutindenea pentru acest scop, și zilele acestea o adunare de coreligionari români au ales un Comitet Central de acțiune cu reședința în Galați. Nu putem decât să urăm succes bun, atât inițiatorilor acestei idei, cât și tuturor acelor ce se ocupă cu această chestiune însemnată.

Dumnezeu să-i coroneze lucrările și să-i binecuvânteze.

Noi, ca sioniști, care ne-am devotat cauzelor mari ale omenirii și ale lui Israel în special, n-ar trebui să nu dovedim și astă-dată că acolo unde binele este de făcut, suntem noi cei dintâi care știm *a munci*.

Să *veghem* și acuma ca binele să izvorească de la Zion pentru Israel.

Societatea noastră *„Înfrățirea Zion"*[6] posedă destulă putere de a se asocia acuma energic la această operă frumoasă și israelită.

Propunem ca înfrățirea noastră să fundeze la Palestina o colonie israelită:

Colonia lui „Zion" din România

Sunt mulți membri ai *Înfrățirii* cari vor să se stabilească în Palestina, cari vor să se dedea muncii câmpului și să-și câștige pâinea cu sudoarea frunții udate pe pământul sfânt.

Înfrățirea noastră să cumpere deci o bucată de pământ în Palestina și să o cedeze acelor frați contra plății cu amortismente.

Din banii adunați de la amortismente și altele să se cumpere iarăși în fiecare an alt pământ și să se dea altor frați sioniști, cari vor merge acolo cu aceleași condițiuni și așa mai departe.

Aceasta, fraților, este propunerea noastră în general.

Mijloacele sunt următoarele:

Înfrățirea „Zion" să contribuie la acest scop cu suma de lei 40.000, ce constituie actualmente fondul de văduvi și orfani.

Subsemnații, membri ai școlii „Emanuel", contribuim acuma cu suma de lei 10.000 (zece mii) în numerar, ce avem depuși ca fond special și cu o rentă anuală de lei 1.500 în viitor ca minimum.

Toate școlile să contribuie asemenea la acest scop cu oareșicare sume pentru prima donațiune și cu oareșicare sume ca rente anuale.

În acest mod vom crea și asigura un fond, care este suficient pentru un început de făcut și care cu timpul poate să devie un mare bine pentru Israel.

---

[6] Societatea „Înfrățirea Zion" ia ființă în 1873. Își propune ca pe temeiul iubirii frățești să perpetueze învățămintele veșnice ale iudaismului ca întrupare a tuturor virtuților omenești.

https://biblioteca-digitala.ro

În cât priveşte organizaţiunea acestei colonii, drepturile şi datoriile sale, aceasta se va elabora şi statua în urmă după ce vom fi cu toţii de acord asupra principiului acestei propuneri.

Fraţilor!

Facem apel direct la d-voastră toţi; vă rugăm, luaţi în dezbatere această propunere şi pronunţaţi-vă cât mai neîntârziat.

Răspundeţi-ne prin organul şcolilor d-v. dacă aderaţi la ea, pentru ca să putem interveni pe lângă ilustrul Sanhedrin[7], de a regula convocarea unei adunări generale *ad hoc*, căreia să se propună statutele acestei colonii israelite zioniste spre aprobare.

Răspundeţi-ne asemenea ce concurs putem aştepta de la d-v. pentru această cauză sfântă.

Salutare frăţească!"

Urmează iscăliturile comitetului şi ale membrilor.

Constatând cu plăcere că vocea noastră a găsit un răsunet puternic în inimile populaţiunii israelite din ţară, sperăm că şi celelalte societăţi israelite se vor asocia la apelul călduros al înfrăţirii „Zion" şi se vor grăbi a o imita.

[„Ap.", 1 februarie 1882, p. 1]

[7] Sanhedrin – denumire dată forului suprem de conducere a societăţii „Înfrăţirea Sionului".

https://biblioteca-digitala.ro

5. ÎN CHESTIA EMIGRĂRII. *NOBLESSE OBLIGE* [Extras]

„Chestia emigrării, şi mai cu seamă a emigrării în Palestina, a luat naştere sub presiunea persecuţiilor multiple."

Chestia emigrării, şi mai cu seamă a emigrării în Palestina, a luat naştere sub presiunea persecuţiilor multiple. Ea s-a dezvoltat şi a ajuns la un stadiu, care ce e drept, nu e încă destul de perfect, dar care se poate perfecţiona cu timpul ajutat de împrejurări. Comitetele pentru emigrare s-au înfiinţat în mai toate părţile ţării, şi ele se întemeiază mereu. Un comitet central a fost numit la Galaţi şi acesta, luând în serios misia sa, a trimis o comisiune spre studierea chestiei la faţa locului. Acesta e după noi întâiul pas mai serios făcut pentru a cunoaşte izbânda problemei ce s-a născut. Chestia a luat prin aceasta o formă ce merge spre întrupare.

România dispune de puţine mijloace materiale pentru realizarea unui scop atât de vast, lăsat în propriile sale puteri, ea nu va putea să-şi realizeze decât o parte mică din scop. Dar cu cât convingerea izbânzii va exista, puterile se vor încorda şi va putea apoi aviza la alte mijloace, mai eficace şi mai productive.

Bogaţii noştri au pierdut de multe ori ocazia spre a se arăta mântuitorii poporului; ei trebuie dar să se gândească de astă dată serios să dea cel puţin concurs mizeriei ce bate la uşa lor; cu atât mai mult că lucrul devenind public, suntem obligaţi a-i da sprijinul cuvenit.

Dacă emigrarea ar putea avea sorţi de reuşită, ea nu o va avea niciodată fără concursul acelora cari îşi pot deschide mai larg pungile lor; sau cel puţin se va tărăgăna aşa lung timp, până când mizeria se va accentua şi mai tare. Accentuarea acestei mizerii însă va fi o sarcină mult mai mare, care va împovăra conştiinţa lor. *Qui donne vite donne double,* dă îndoit acela ce dă în grabă, zice proverbul francez; şi cu cât mai mult se vor grăbi a-şi depune obolul lor pentru cauza emigrării, conştiinţa lor va fi mai asigurată. Mai mult încă, vom şti ce avem de sperat de la ea.

A lăsa ca chestia să se tărăgăneze în lung, este o răspundere grea, răspundere ce nu fiecare ar trebui să ia asupra lui. Şi a tărăgăna cu obolul până când chestia va fi aproape de rezolvare, este a o amâna pentru calendele grece.

Insistăm dar cu tot dinadinsul asupra acestui punct, recomandăm tuturor israeliţilor bogaţi, tuturor membrilor înstăriţi ai comunităţilor israelite din ţară ca să se gândească serios. Dând pentru emigrare, vor putea cel puţin de astă dată să-şi zică că au dat ajutor mizeriei, că au mântuit poporul lor din o stare tristă.

[„Fr.", 12 martie 1882, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

6. STATUTELE[8]

[*Comitetului Central pentru înlesnirea emigrării israeliţilor din România*]

„Scopul comitetului central este: «de a dirija şi înlesni emigrarea acelor israeliţi din România cari din propria lor inspiraţiune, s-au decis să formeze colonii în Palestina şi Syria»."

CAPITOLUL I
Instituirea, durata şi scopul Comitetului

Art. 1. Se instituie cu reşedinţa în Galaţi un comitet cu numele: „*Comitetul Central pentru înlesnirea emigrării israeliţilor din România.*"

Art 2. Membrii acestui comitet au fost aleşi la adunarea generală a comitetelor deja constituite în ţară, pentru înlesnirea emigranţilor din România, care a avut loc la Focşani, în zilele de 30 şi 31 decembrie 1881 şi se compune:

Din Galaţi	*Isaac Löbel*	Preşedinte
„	*Iosef Abeles*	Vice-preşedinte
„	*Marcu Schein*	
„	*L. Goldberg*	
„	*S. Pineles*	
Din Iaşi	*Iacob Neuschotz*	Consilieri
„	*Dr. Lippe*	
„	*Moses Mates*	
Din Bucureşti	*Meier Weinberg*	

Art. 3. Comitetul din Bucureşti are facultate d-a mai alege un membru din sânul său, pentru a face parte ca şi consilier al comitetului central.

Art. 4. Pe lângă funcţiuni de membri consilieri ai comitetului, d. I. Neuschotz este onorat şi cu funcţiune de „casier general," şi d. S. Pineles cu cea de „secretar general".

Art. 5. Membrii acestui comitet au fost aleşi pe un period de 3 ani, începând de la 31 decembrie 1881.

Comitetul Central este în drept a numi membrii onorifici, în ţară sau în străinătate, pe persoanele care se vor fi distins prin servicii importante aduse comitetului.

Art 6. Scopul Comitetului Central este: „de a dirija şi înlesni emigrarea acelor israeliţi din România cari din propria lor inspiraţiune, s-au decis să formeze colonii în Palestina şi Syria."

[„Ap.", 28 martie 1882, p. 3]

[8] Statutele Comitetului Central pentru înlesnirea emigrării israeliţilor în Palestina cuprind şase capitole: cap. 1 – Instituirea, durata şi scopul comitetului, pe care le-am redat mai sus; cap. 2 – Administrarea comitetului central; cap. 3 – Organizaţiunea comitetelor centrale; cap. 4 – Formarea fondurilor; cap. 5 – Atribuţiunea comitetelor sucursale.

https://biblioteca-digitala.ro

7. DE-ALE EMIGRĂRII. D. LAWRENCE OLIPHANT ÎN BUCUREŞTI

„Lawrence Oliphant a venit în Bucureşti pentru a-şi exprima ideile asupra emigrării."

Primit cu onorurile cuvenite de Comitetul Local pentru Emigrare, d. Oliphant ceru a se face o întrunire, în care să-şi exprime ideile sale asupra emigrării.

În 27 aprilie se făcu întrunirea în sala Baraşeum care gemea de lume şi care era compusă din toate clasele societăţii.

După ce un membru al comitetului dădu explicaţii asupra persoanei d-lui Oliphant, membru în Parlamentul englez, cum d-sa e animat pentru cauza colonizării Palestinei, pe care o cunoaşte din mai multe cercetări şi călătorii făcute într-acolo, luă cuvântul d. Oliphant şi se exprimă cam în acest mod:

„Nu voi să examinez cauzele interne care au provocat ideea emigrării. Dar faptul există şi animaţiunea e generală între evrei. Englezii (strigăte: trăiască!) sunt gata a da concursul lor emigranţilor. Aşa numai într-o seară se strânse la o întrunire din Londra *o sută mii lire sterline* pentru evreii ruşi ce plecase în America, pe când englezii ar dori ca evreii să se restabilească în vechea lor patrie, puteţi dar înţelege cât se strângea dacă ar fi fost vorba de Palestina. Englezii creştini sunt mai animaţi pentru emigrare în părţile asiatice: Palestina, Siria, decât evreii englezi, cari doresc ca emigrarea să se facă în America. Eu însumi sunt cu totul pentru Palestina şi Siria şi dacă totuşi am mers la Brody spre a ajuta emigrarea în America a nenorociţilor evrei ruşi, cari erau ameninţaţi a pieri de foame, am făcut-o dintr-acelaşi simţ de filantropie, pentru care ţin ca să ajut emigrarea în Palestina. Când e vorba de un pericol iminent nu alegi – a putut fi şi America.

Mă simt fericit de a putea concura la emigrarea în Palestina, care e în genere ţinta acelora ce vor să emigreze de aici.

Au venit, ce-i drept, obiecţiuni contra Palestinei, dar ele sunt numai din partea acelora ce nu cunosc mişcarea, nici starea lucrurilor în acele ţări. Eu însă le-am studiat şi pot răspunde la acele obiecţiuni.

S-a zis de primejdie, de atacuri din partea beduinilor şi a altor nomazi. Dar precum ei nu se vedeau aici în Bucureşti, aşa nici locuitorii Palestinei nu i-au văzut vreodată. Deci şi evreii cari vor pleca de aci nu-i vor putea vedea.

S-a vorbit contra calităţii pământului; dar proba cea mai bună a fecundităţii sale, mi se pare, e că acum vreo 2 - 3 mii ani a susţinut 4 - 5 milioane de locuitori. Pământul fiind acuma odihnit de atât amar de vreme, e desigur tot aşa roditor ca odinioară. Sunt locuri de îndreptat din vechime, dar nu acolo trebuie să îndreptăm acuma coloniile noastre, nici nu trebuie ca ele să se aşeze numaidecât în Palestina propriu-zisă, ci şi în Siria, în general între Libanon şi Anti-Libanon. Acolo e un pământ foarte roditor şi aşa întins că n-au să fie atâţia bani, cât loc e de cumpărat; e acolo loc pentru o mie de colonii (o colonie alcătuieşte un orăşel). Trebuie numai să căutăm *a face începutul,* să cumpărăm loc şi să trimitem o colonie. Vor veni apoi şi evreii ruşi şi se vor aşeza şi ei prin aceste locuri.

Dar prima colonie trebuie să se compună din oameni voinici şi sănătoşi, şi prevăzuţi cu toate necesarele; să fie bani de ajuns la dispoziţia lor. Primele persoane ce se vor decide a emigra vor face oarecare jertfe, dar nu tocmai aşa grele. Englezii, emigrând spre a popula America etc., aveau mai grele lupte la început, cu atât mai mult că mergeau oameni cu tot feluri de profesiuni. Dar pentru a lucra pământul nu e aşa greu. Un exemplu din cele ce am văzut eu însumi vi-o va proba. Un lord englez ajungând la o sărăcie lucie, se decide a pleca într-o colonie. El nu ştie defel să

https://biblioteca-digitala.ro

lucreze, dar în curând însă s-a deprins şi fiindcă şi el singur trăgea la coarnele plugului s-a făcut după un timp foarte bogat; căci când lucrăm noi înşine pentru noi, avem altă plăcere şi alt spor la lucru; dar cultivatorii de pământ ar putea fi şi meşteşugari. Toate meşteşugurile sunt foarte necesare pentru primele colonii. Reuşita depinde de curajul şi stăruinţa fiecăruia; cată dar să se gândească bine acei ce vor să plece ca prima colonie.

Înainte de a decide plecarea în mase, trebuie să ştim opinia guvernului turcesc. Pentru acest scop plec mâine la Constantinopole, unde sunt destul de cunoscut şi sper că nu-mi va fi aşa de greu să am o reuşită bună la guvernul turcesc. Vă pot împărtăşi că acum se află în Constantinopole agenţi ai mai multor societăţi, cari vor să întreprindă facerea unei reţele de drum de fier, care să parcurgă tot lungul Palestinei, unind-o cu Egiptul. În direcţia acestei linii se vor putea aşeza coloniile cu succes. Îndată ce voi avea un rezultat de la guvernul turcesc, vi-l voi comunica.

Ideea colonizării acelor locuri cred că va fi sprijinită de acei ce doresc binele fraţilor lor. Datoria fiecăruia e de a ajuta pe fraţii săi cei suferinzi; aceştia au toate simpatiile mele (aplauze). Eu nu fac diferenţă între religie şi religie (aplauze), toţi sunt fiii aceluiaşi Dumnezeu, toţi fii ai aceluiaşi tată, toţi suntem dar fraţi (aplauze prelungite, vivate).

Să avem răbdare şi curaj, şi credinţă în Dumnezeu; nicio putere nu poate lupta în contra voinţei lui Dumnezeu şi eu sunt convins că Dumnezeu o voieşte (aplauze prelungite, vivate).

După aceste cuvinte bine simţite şi bine primite s-au făcut apel de către câţiva membri a comitetului, pentru a face subscripţiuni în interesul cauzei emigrării, comunicând că în Iaşi subscripţiile au fost numeroase şi însemnate, cum subscripţia d-lui Jaques de Neuschotz cu 20 mii l.n. etc., etc.

S-a mai comunicat că dl. Oliphant e decis a rămâne vreo trei luni în apropierea locului în care se va aşeza prima colonie, pentru a o supraveghea şi povăţui.

S-au adresat mulţumiri d-lui Oliphant pentru simpaticele cuvinte pronunţate în faţa adunării şi pentru informaţiile preţioase ce a binevoit a da. Acestea au fost aclamate de întreaga adunare cu strigăte „trăiască Oliphant, trăiască Englitera".

În numărul viitor vom comunica întrevederea ce a avut redactorul „Fraternităţii" cu d. Oliphant.

[„Fr.", 30 aprilie 1882, pp. 130-131]

https://biblioteca-digitala.ro

8. DE-ALE EMIGRĂRII

„Entuziasmul d-lui Oliphant pentru această chestiune [a emigrării – *n.ed.*] e fără margini şi nu puţină bucurie îi produse o adresă din partea mai multor israeliţi aşkenazi şi sefarzi prin care ei îşi exprimau dorinţa de a forma o colonie în Palestina."

Sir L. Oliphant – d. Oliphant vestind sosirea sa în Bucureşti, Comitetul alese o comisie spre a-l saluta în numele ei. Această comisie se compune din d-nii dr. E. Schwarzfeld, M. Weinberg, A. Schwarz şi N.C. Popper.

Comisia se înfăţişă înaintea d-lui Oliphant în Hotel Broft, imediat după sosirea acestui nobil oaspete, spre a-l saluta de bună venire.

D-nul dr. E. Schwarzfeld, în numele comitetului de emigrare, adresă câteva cuvinte în limba franceză, prin care îi arătă recunoştinţa ce au toţi israeliţii pentru interesul ce d-sa poartă cauzei lor şi căldura cu care îi animă pentru a părăsi acele locuri, unde sunt departe de a avea o poziţiune mulţumitoare şi unde, cum e în Rusia, sunt hăituiţi ca nişte fiare sălbatice. Îşi exprimă speranţa că sosirea d-sale aici va da un impuls mai puternic ideii mântuitoare a emigrării.

D. Oliphant mulţumi pentru cuvintele simpatice ce i s-au adresat şi se întreţinu apoi cu membrii comisiei.

D. dr. M. Gaster îi merse întru întâmpinare la gară.

În timpul şederii sale aici, d. Oliphant fu vizitat de un număr însemnat de persoane alese spre a se întreţine cu d-sa despre chestiunea emigrării.

La plecare fu condus de o comisiune compusă din d-nii Louis Hirsch, M. Weinberg şi M. Veintraub care predară o ghirlandă d-lui Oliphant şi un buchet soţiei sale.

D-nul dr. Gaster fu asemenea faţă şi cu toţii împreună se întreţinură câtva timp asupra chestiunii emigrării.

Entuziazmul d-lui Oliphant pentru această chestiune e fără margini şi nu puţină bucurie îi produse o adresă dată din partea mai multor israeliţi askenazi şi sfardiim, prin care ei îşi exprimară dorinţa lor de a forma prima colonie.

Înainte de a pleca, ei înmânară d. Löbel Junior (fiul d-lui Isac Löbel din Galaţi, preşedintele Comitetului Central) o adresă prin care d. Oliphant este autorizat a intra în contractare cu Înalta Poartă în numele Comitetului Central de Emigrare, pe baza unei deciziuni luate de Adunarea Generală din Iaşi.

D. Oliphant pleacă foarte satisfăcut din ţară.

Simpatiile generale îl vor urma pretutindeni.

[„Fr.", 7 mai 1882, p. 41]

https://biblioteca-digitala.ro

9. ÎNTREVORBIREA CU DOMNUL L. OLIPHANT

„[...] cei dintâi, cari vor trebui să emigreze, trebuie să fie agricultori, meseriaşii nu pot face treburi; dar când vor fi deja colonii, este bine înţeles că-şi vor putea exercita profesiunea lor, căci se vor forma oraşele."

În calitate de redactor al ziarului[9] am cerut lui Sir Lawrence Oliphant o întrevedere pentru a cunoaşte opinia sa asupra agitatei chestii a emigrării. Sir Oliphant mi-o acordă pentru ziua de marţi 27 aprile la orele 11 a.m.

D-nul Oliphant este un bărbat de statură înaltă, în floarea vârstei, cu o frumoasă barbă cam lungă ce-i încadrează faţa, ochire vie şi foarte amabil în discuţie. Vorbeşte perfect limba franceză, şi în pronunţarea lui se cunoaşte ades străinul şi în special înrâurirea engleză. D-sa călătoreşte împreună cu soţia d-sale, care pe cât se vede este tot atât de animată ca şi nobilul ei soţ pentru chestia emigrării la Palestina, îmbrăţoşată de Sir Oliphant cu atâta căldură şi intimă convingere de reuşită.

Conversaţia dusă cu nobilul sir fu în limba franceză.

După ce îi expusei că scopul venirii mele e de a lua informaţii spre a cunoaşte direcţia lucrului, care are pentru mine, în calitate de ziarist, o mare importanţă, nobilul sir îmi răspunse cu toată afabilitatea posibilă că se pune la dispoziţia mea şi că n-am decât să-i spun punctele ce doresc să le cunosc, să-i pun întrebările cuvenite, şi d-sa îmi va răspunde.

Voi urma aci convorbirea întocmai, în formă de dialog:

Eu: Cunoaşteţi curentul ce există acum pentru emigrarea în Palestina, are ea sorţi de reuşită?

Sir Oliphant: Negreşit, aceasta este părerea mea şi a multor englezi bogaţi.

Eu: Nu va întâmpina ea dificultăţi politice?

Sir Oliphant: Chestia politică a emigrării mă ocupă foarte puţin, am declarat-o deja, privesc chestia din punctul de vedere umanitar, nu voiesc să mă ocup de cauzele ce au dat naştere emigrării, constat numai că acest curent există.

Eu: Cred că nu m-am exprimat bine. Voiam să întreb dacă guvernul turcesc va vedea cu ochi buni o emigrare în masă în Palestina?

Sir Oliphant: Plec pentru acest scop mâine dimineaţă la Constantinopole, unde am numeroşi prieteni, cari îmi vor da concursul lor pentru a obţine încuviinţarea Sultanului pentru stabilirea evreilor în Palestina, şi nădăjduiesc la o bună reuşită. De altfel, ţinta mea principală nu este numai Palestina. Evreii se pot stabili şi în Siria, unde sunt câmpuri fertile şi mănoase. Insula Chipru le stă asemene la dispoziţie, emigrând acolo vor căpăta pe dată cetăţenia şi toate drepturile ataşate la ea, şi acolo desigur că vor duce un trai mai bun.

Eu: Mie îmi pare că acest curent, propriu-zis născut pentru emigrare, are drept ţintă finală Palestina propriu-zisă şi nu Siria?

Sir Oliphant: Regatul lui David se întindea nu numai peste Palestina propriu-zisă, dar şi peste Siria, căci era destul de mare. Beyrut, unde se află locurile la care sper ca să se îndrepte primele colonii, este aproape la marginea Palestinei, deşi se află în Siria. Locul este mănos şi roditor, tot ce poate fi mai potrivit pentru cultura pământului. De altfel, cei ce nu vor să emigreze decât în Palestina, n-au decât să emigreze în America, sau să rămâie aci dacă ei cred că le este mai bine.

---

[9] Referire la Elias Schwarzfeld, redactor la ziarul „Fraternitatea".

https://biblioteca-digitala.ro

Eu: Dacă există însă oameni ce tind la Palestina, ei nu vor da poate bani când va fi vorbă de Siria?

Sir Oliphant: Dacă bogaţii nu vor să dea bani pentru Siria, n-au decât să dea bani pentru America, numai cât să ajute pe acei ce vor să emigreze.

Eu: Nu cred să fie bogaţii cari vor face aceste obiecţii; dacă bogaţii se vor convinge sau sunt convinşi că emigrarea e o necesitate, ei vor da bani fără a întreba de locul unde se emigrează, aceasta-i indiferent pentru ei. Dar Palestina este mai în grabă ţinta acelora ce pornesc din punctul de vedere religios şi contribuie în mare număr cu câte un franc pe lună, de unde se adună sute şi mii.

Sir Oliphant: Nu pot decât să repet ce am zis. Evreii voind să emigreze, Palestina sau Siria este acelaşi lucru. Dacă punctul de vedere religios îi reţine, să rămâie locului, dar eu cred că Siria e mai bine ca America şi locurile unde se află. Apoi coloniile vor merge tot aşa de bine în Palestina, ca şi în Siria.

Eu: Ştiţi, desigur, opiniile care s-au emis despre nerodirea pământului, acestea sunt oare juste?

Sir Oliphant: Eu cunosc locurile şi ştiu că sunt destul de roditoare. Istoria ne dovedeşte că acum câteva mii de ani au fost cunoscute pentru fecunditatea lor, şi acum sunt tot aşa de fertile; pământul s-a odihnit şi o bună cultivare a lui va aduce negreşit roade cât mai fertile. Acei ce vorbesc altfel nu cunosc locurile, sunt zvonurile unor persoane ce nu s-au convins cu proprii lor ochi.

Eu: Prea bine! Dar nu există oare teamă de invazia beduinilor şi altor hoarde, cum s-a susţinut, şi cari năpăstesc câmpiile în momentul secerişului?

Sir Oliphant: Eşti d-ta sigur în Bucureşti?

Eu: Negreşit.

Sir Oliphant: România este ea păzită de invaziuni?

Eu: Fără îndoială.

Sir Oliphant: Te asigur şi eu din parte-mi că aceeaşi siguranţă există şi în locurile de care vorbesc. Nu-i vorbă, sunt locuri nesigure, mai cu seamă pe lângă stepe; dar nu acolo vom îndrepta întâiele colonii. Coloniile vor merge în Siria, la poalele Libanului şi Antilibanului şi se vor tot întinde tot înainte, după necesitate, deşi în locurile ce le indic e loc pentru sute şi mii. În aceste locuri nu există nicio teamă de beduini şi de năvăliri răutăcioase. Locul ce l-a ales comisiunea comitetului e cât se poate de bun, aerul e sănătos, şi eu chiar cu soţia mea ne vom stabili acolo pentru câteva luni.

Eu: Coloniile vor fi desigur agricole. Aţi vorbit chiar adineauri[10] de agronomi, dar nu toţi cari vor să emigreze sunt agronomi, nu toţi ştiu să cultiveze pământul.

Sir Oliphant: Negreşit că nu, dar sunt în Moldova mulţi agronomi, şi mulţi de acei ce ştiu cultiva pământul.

Eu: Nu cred că aţi fost bine informat asupra acestui punct. Sunt negreşit unii în Moldova de Sus, cari ştiu să umble cu plugul, cu sapa, cu coasa şi alte ustensile, dar ei sunt relativ puţini de tot.

Sir Oliphant: După informaţiile mele sunt mai mulţi cari ştiu să manieze plugul, sapa şi alte ustensile; aceştia în orice caz vor fi primii coloni ce se vor îndrepta pe locurile ce se vor dobândi. Ceilalţi vor imita exemplul lor. Când cineva se aşteaptă la o soartă mai bună mai târziu, trebuie să-şi dea opintiri la început. Cei cari au plecat din Anglia să facă acolo colonii, erau profesori şi alte profesii liberale, tot soiul de oameni, şi-au dat osteneală şi aplicare, şi peste curând au ajuns agricultori buni. Cu stăruinţă

[10] Am făcut aici aluzie la o convorbire anterioară ce a avut loc între sir Oliphant şi persoanele ce le-am găsit acolo de faţă, cari discutau acest punct (*nota red.*).

https://biblioteca-digitala.ro

ajungi departe, cunosc pilda unui lord englez care a izbutit să cultive singur pământul şi a ajuns la o stare demnă de pizmuit.

Eu: Dar meseriaşii, pot ei face acolo ceva?

Sir Oliphant: Meseriaşii ca profesionişti nu pot face la început nimica, şi tocmai din astă pricină am zis că cei dintâi, cari vor trebui să emigreze, trebuie să fie agricultori, meseriaşii nu pot face treburi; dar când vor fi deja colonii, este bine înţeles că-şi vor putea exercita profesiunea lor, căci se vor forma oraşele.

Eu: Dar dacă vor ţine să emigreze?

Sir Oliphant: Vom căuta să le lămurim aceste puncte; dar dacă vor voi să se facă agricultori, vor putea porni şi mai înainte; căci cultivatorul trebuie să ştie şi puţină industrie, care-i este foarte necesară; prin muncă va ajunge bun agricultor şi se va bucura şi de toate avantajele.

Eu: Dar persoanele cu alte ocupaţii?

Sir Oliphant: Cred că aţi văzut de acum în ziarele străine că există o propunere ca aceştia să fie întrebuinţaţi ca funcţionari la drumurile de fier. Dacă această propunere va reuşi, şi sper că va reuşi, un mare număr de braţe vor putea fi întrebuinţate pentru aceste funcţii. Drumurile de fier însele vor deschide, prin reţelele lor, debuşeuri pentru coloniile în formaţiune.

Eu: Voiesc să trec la alt subiect. Ştiţi prea bine că evreii din România nu sunt bogaţi. Chiar dacă ideea Palestinei va cuprinde toate spiretele, şi toţi vor contribui chiar câţiva ani cu contribuţii lunare, încă nu cred ca să ajungem în cel mai bun caz la suma de două milioane franci. Cu aceasta nu cred ca emigrarea să se poată realiza aşa cum e dorinţa generală.

Sir Oliphant: O ştiu foarte bine, şi ştiu că evreii din România, lăsaţi în propriile lor mijloace, nu vor putea niciodată realiza ideea emigrării. Dar sunt sigur că străinătatea va da bani pentru acest scop. Anglia a dat pentru nenorociţii evrei ruşi, într-un foarte scurt timp, suma de 75 mii lire sterline; ea va da într-o singură zi de trei şi de patru ori mai mult pentru evrei, când scopul lor va fi emigrarea în Palestina. Sunt mulţi lorzi cari vor dobândi chiar pământuri pentru acest scop; să se facă numai un început de emigrare şi banii vor veni din toate părţile.

Eu: Cunoaşteţi motivele pentru care alianţele[11] sunt contra emigrării?

Sir Oliphant: Nu alianţele sunt contra, ci israeliţii cei bogaţi.

Eu: De ce ar fi bogaţii contra Palestinei?

Sir Oliphant: Ei sunt contra Palestinei şi pentru America, fiindcă ştiu că nu vor face destule treburi în Palestina.

Eu: Bogaţii şi mai cu seamă cei din străinătate n-au nevoie să emigreze, de ce s-ar opune deci emigrării în Palestina?

Sir Oliphant: Pentru că nu vor ca să se restabilească un stat israelit din nou.

Eu: O fac dar din punctul de vedere patriotic pentru ţara lor în care se află?

Sir Oliphant: Nu discut acest punct, sunt evrei patrioţi şi alţii nepatrioţi; nouă englezilor ne plac acei evrei, cari pe lângă că-şi iubesc ţara lor ca Anglia au în acelaşi timp un ideal: Palestina. Acest ideal nu-i împiedică deloc ca să-şi săvârşească toate datoriile lor de cetăţeni şi să ajungă la cele mai înalte trepte ale societăţii în toate ramurile posibile. Lord Beakonsfield a fost iubit mult de englezi şi pentru persoana lui, şi fiindcă nutrea un atare ideal.

Eu: Dar patriotismul este de multe ori o piedică pentru ca cineva să emigreze, oricare ar fi trista lui poziţie. Cunosc mulţi şi eu sunt unul din acei cari n-ar emigra nici

[11] Referire la Alianţa Israelită Universală fondată la Paris în 1860.

https://biblioteca-digitala.ro

în Palestina, nici aiurea numai pentru motivul patriotic, deşi suntem convinşi că starea noastră ar fi aiurea cu mult mai bună.

Sir Oliphant: Cum am zis, acei care sunt împiedicaţi de patriotism pot rămâne în ţara lor şi să-şi împlinească datoria lor către ţară, noi, englezii, ştim că evreii în ţara în care sunt, oricare ar fi idealul lor, sunt folositori şi fac toate cu dragă inimă pentru ţară: dar n-au aceştia decât să dea pentru confraţii lor cari vor să plece şi nu vor să mai sufere starea rea în care se află.

Eu: Negreşit, ceea ce facem aici, eu singur susţin emigrarea în ziarul ce redactez şi mi-ar părea bine să văd lucrul realizându-se, căci sunt mulţi cari se află într-o stare mizeră. Din această pricină mi-am şi luat libertatea să vă cer o întrevedere spre a auzi din gura d-voastră starea lucrurilor relativ la Palestina. Ca ziarist îmi pare că sunt dator faţă cu publicul a lua cele mai bune informaţii şi a vorbi în cunoştinţă de cauză, pentru sau contra cum vor fi şi informaţiunile luate, mai cu seamă când îmi sunt date de o nobilă persoană ca d-voastră.

Sir Oliphant: Aţi făcut foarte bine, vă pot asigura că cele zise de mine sunt lucruri de care m-am convins. Regret că nu pot să vă mai stau la dispoziţie lung timp, deoarece sunt invitat la ambasadorul englez. Dacă doriţi încă informaţii, puteţi veni la şedinţa de seară, şi asemenea a vă adresa la d-nul dr. Gaster, care vă va da desluşirile ce nu am avut vreme a vă da.

În urma acestuia, sir Oliphant mă concedie cu toată afabilitatea, şi eu plecai cu convingerea intimă de a fi petrecut o jumătate de ceas cu un nobil filantrop, care se jertfeşte pentru binele umanităţii şi al evreilor, fără a face vreo pretenţie oarecare şi cu modesta mulţumire de a fi săvârşit un bine, pentru care posteritatea îi va pomeni numele cu veneraţie şi admirare.

Dr. E.S.

[„Fr.“, 7 mai 1882, p. 140]

https://biblioteca-digitala.ro

10. DE-ALE EMIGRĂRII[12]

Pentru înlesnirea emigrării israeliţilor din România

„[...] evreii tind la emigrare ca să scape din mizerie pe mii de oameni cari, răpiţi de pâinea lor de toate zilele, nu au un alt mijloc de mântuire."

Comitetul Central comunică precum că nobilul Sir Oliphant are a lupta cu mari greutăţi pentru a dobândi permisiunea Înaltei Porţi ca evreii să se stabilească în Palestina, deoarece este o partidă puternică, care se opune, pe motivul că evreii tind la Palestina numai din consideraţiuni politice, agresive. Comitetul declară în mod oficial şi solemn că această tendinţă *e cu totul străină de dânsa şi adevăratul motiv pentru care evreii tind la emigrare este ca să scape din mizerie pe mii de oameni cari, răpiţi de pâinea lor de toate zilele, nu au un alt mijloc de mântuire.* Dacă evreii preferă Palestina, e întâi pentru motivul că într-acolo cheltuielile de emigrare sunt cu mult mai reduse; că nu le va fi aşa greu de a se adapta obiceiurilor de acolo şi de a-şi croi un drum sigur pentru existenţă; şi pe lângă aceasta sunt şi suvenirile scumpe ce păstrează pentru ei aceste locuri.

Ziarul „Reforma"[13] din 10 mai împărtăşeşte că, fiind întrebat de evrei în privinţa emigrării în Palestina, consulatul din Odessa a răspuns astfel într-un mod oficial:

„Guvernul turcesc face cunoscut persoanelor ce vor să emigreze în Turcia *că li-e oprit a emigra în Palestina* (aceste vorbe sunt subliniate în original) şi că ei se pot aşeza în orice altă parte a Imperiului Otoman, cu condiţia de a se face supuşi turceşti şi de a se supune la toate legile şi prescripţiile existente în Imperiu.

Însărcinatul afacerilor consulatului general, 16/28 aprilie 1882.

Iscălit: *Rokanie.*

Dedesubt se află sigiliul consulatului.

Aceasta nu poate aduce vreo descurajare evreilor, căci intenţiunile lor au fost foarte pure şi vorbe de „Sultanul îi cheamă să-şi reînfiinţeze regatul" sau că „Evreii vor să se întoarcă în Palestina, spre a fi şi ei stăpâni pe ţara lor, şi a nu fi ca oi rătăcite de vechea lor Patrie" nu s-au auzit decât de ziare române, cari vor să acopere adevăratul motiv al emigrării (*persecuţiile*) care nu pot face onoare României.

Deoparte suntem convinşi că Înalta Poartă nu va persista în falsa ei credinţă, iar de alta că răul ce tot sporeşte va convinge pe toţi că trebuie să se grăbească cu obolul lor.

[„Fr.", 28 mai 1882, p. 155]

[12] Comunicatul Comitetului Central, 28 mai 1882.

[13] „Reforma"- ziar politic, judiciar şi literar. Apare la Bucureşti în 1859.

https://biblioteca-digitala.ro

11. PLECAREA CELOR 228 DIN GALAŢI

„Cea mai mare parte din emigranţi sunt oameni tineri şi deprinşi la muncă, ei şi-au luat de aci toate ustensilele necesare pentru munca câmpului."

Galaţi în 7/19 august 1882
(Corespondenţă particulară a „Fraternităţii")

Cu vaporul *Tetis* al companiei Lloyd s-a îmbarcat cea dintâi colonie israelită pentru Palestina, compusă din 228 de persoane localnice din Bacău, Moineşti, Cârja, Focşani şi Galaţi. O mulţime mare se adunase încă de joi seara la agenţie, pentru ca să asiste la îmbarcarea acestor familii. Trebuie să menţionez că ţi se rupea inima privind pe aceşti nenorociţi cari au părăsit vetrele lor, plecând spre locuri depărtate pentru a-şi căuta existenţă mai bună. Ceea ce am observat şi ceea ce e demn de mirat, e că niciunul din aceşti emigranţi n-a pierdut curajul, cu toate că ştiau bine greutăţile ce vor întâmpina până ce se vor stabili.

Cea mai mare parte din emigranţi sunt oameni tineri şi deprinşi la muncă, ei şi-au luat de aci toate ustensilele necesare pentru munca câmpului.

Comitetul local a făcut mult pentru înlesnirea plecării acestor familii şi neobositul d-nul Pineles mai cu seamă a dezvoltat toată activitatea sa în interesul lor.

Trebuie în interesul fraţilor noştri cari emigrează să se înştiinţeze toţi prin organul „Fraternităţii" că dacă vor fi decişi să plece, să se adreseze pentru luarea biletelor şi predarea bagajelor, precum şi pentru îndeplinirea tuturor formalităţilor locale către Comitetul Central; pentru a nu cădea în mâna unor samsari, care i-ar putea exploata în folosul lor, după cum s-a întâmplat din nenorocire şi ieri. Se afirmă în mod pozitiv că samsarii ar fi câştigat peste 800 franci în detrimentul familiilor ce au plecat ieri.

Cu vaporul *Danubian*, a plecat marţea trecută pentru Viena, şi de acolo pentru New-York prin Hamburg, o familie a d-lui Zulkis, giuvaergiu, compusă din *nouă* persoane şi trebuie să exprimăm mulţumirile noastre onorabilului inspector al agenţiei danubiene care, ca întotdeauna, a înlesnit şi de astă-dată plecarea acestei familii, luându-i pentru voiajul până la Viena numai 114 lei.

I.B.

[„Fr.", 12 august 1882, p. 243]

https://biblioteca-digitala.ro

12. PLECAREA EVREILOR ÎN PALESTINA

„La finele lui iulie au plecat din Moineşti, prin Bacău, 22 familii israelite, compuse din vreo sută şaizeci de inşi, toţi dintre cei avuţi."

Sub acest titlu citim în „Steaua Dunării"[14] următoarea corespondenţă ce i se adresează din Bacău, la 17 august curent:

„Cu ocazia trecerei mele prin Bacău, vă pot relata ceva despre emigrarea evreilor la Palestina.

La finele lui iulie au plecat din Moineşti, prin Bacău, 22 familii israelite, compuse din vreo sută şaizeci de inşi, toţi dintre cei avuţi.

Înainte de a pleca aceste 22 familii, au trimis în Palestina pe trei dintre ai lor cu suma de 6.000 lei cu cari au cumpărat 300 fălci arătură, 100 fălci de fâneţe, 700 copaci (smochini, măslini şi curmali), două iazuri cu patru mori, toate cu preţul de 400 napoleoni. Au convenit între dânşii ca cele 300 fălci de pământ să le cultive în comun, să oprească pentru anul viitor sămânţa şi o rezervă pentru existenţa lor, iar restul să se vândă şi să se împartă după familii. În Moineşti sunt încă mai multe familii evreieşti avute, cari se pregătesc să plece îndată după sărbătorile de toamnă.

În Bacău, asemenea s-a constituit un comitet pentru emigrarea israeliţilor la Palestina. În şedinţa de sâmbăta trecută, acest comitet a hotărât ca îndată după sărbători să plece 25 familii. În şedinţa de ieri asemenea a mai hotărât ca, pe lângă celelalte, să plece încă 12 familii. Încă 90 familii de meseriaşi: croitori, ciubotari etc. sunt gata să plece din Bacău.

În Moineşti asemenea sunt gata de plecare vreo 50 familii.

E de notat că toţi cei cari pleacă sunt avuţi şi călătoresc pe propria lor socoteală.

Încă un fapt care va face poate ca emigraţia să sporească şi mai mult, e reducerea preţului biletelor de tren pentru cei ce vor să emigreze.

Ieri s-a bătut aici pe stradă toba, anunţându-se din partea guvernului că toţi evreii cari pleacă la Palestina au dreptul, prezentând certificatul de emigraţie şi paşaportul, la o reducţie de 50 la sută din preţul biletelor de tren până la Galaţi."

T. Balasan

[„Ap.", 30 august 1882, p. 2]

[14] Cotidian, apare la Bucureşti între 6 mai şi 24 octombrie 1882.

https://biblioteca-digitala.ro

13. PLECAREA EMIGRANŢILOR DIN FOCŞANI

„Miercuri au plecat din oraşul nostru emigranţii din localitate admişi de Comitetul Central spre a fi trimişi la Palestina. Peronul gării era plin de public cari au venit să conducă pe rudele, cunoscuţii şi concetăţenii lor. Mai toată elita israelită locală compusă din bărbaţi şi doamne era prezentă."

Miercuri au plecat din oraşul nostru emigranţii din localitate admişi de Comitetul Central spre a fi trimişi la Palestina. Peronul gării era plin de public, cari au venit să conducă pe rudele, cunoscuţii şi concetăţenii lor. Mai toată elita israelită locală compusă din bărbaţi şi doamne era prezentă. Spectacolul era sfâşietor, pe feţele tuturor se vedea concentrată bucuria şi tristeţea, bucuria, că cel puţin de acum înainte nu vor mai fi expuşi la orice moment tuturor hărţuielilor şi şicanelor, că nu vor mai auzi torentul de injurii ce se aduc pe fiecare zi ovreilor; tristeţea, cine oare n-ar plânge când se vede silit a părăsi locul naşterii sale, locul unde a zărit primele raze ale soarelui spre a pleca într-o ţară atât de depărtată, şi inima împietrită ar simţi solemnitatea unui atare moment.

Spaţiul cronicii nu ne permite să scriem ce am simţit. Vom relata numai faptele.

În seara ajunului plecării s-a ţinut o şedinţă a Comitetului de emigrare local la care au participat şi emigranţii. Dl. N. Daniel, preşedintele comitetului, prin câteva cuvinte izvorâte din inimă a recomandat în primul rând emigranţilor de a fi strânşi uniţi să muncească şi să nu se descurajeze de primele obstacole ce vor întâmpina, şi conchizând le-a urat bună plecare şi succes. Tot la acea şedinţă s-a ales ca delegat care să-i însoţească până la Galaţi pe dl. Aba Cahane.

Ziarul nostru a trimis pe raportorul său, care a însoţit pe emigranţii până la Tecuci. Din cele ce ne raportează, dăm aci în scurt câteva notiţe.

Cincizeci persoane din Focşani au condus pe emigranţi până la Mărăşeşti. La gara Mărăşeşti erau deja sosite 2 familii din Panciu cari trebuiau să se unească cu emigranţi locali; gara Mărăşeşti era plină de lume. Mai toţi israeliţii din T. Panciu au venit să conducă pe concetăţenii lor. Raportorul ziarului nostru ne spune că între emigranţii pănceni se afla şi un bătrân, care foarte entuziasmat zicea: „Cu toate că sunt atât de bătrân, totuşi mâna mea va mai mâna sapa, numai ca să ştiu că duc o viaţă liniştită". Asemenea două fete mari, cu aerul vesel, arătau un aer demn de adevărate ţărănci.

Emigranţii din Focşani şi Panciu sunt:

Din Focşani: Israel Schechter cu soţia şi 2 copii, Isac Aron cu soţia şi 3 copii, mai dinainte a plecat Alter Weinstock cu soţia şi 4 copii, peste tot 15 suflete.

Din Panciu, Meier Leib Herşcovici cu soţia şi 7 copii şi părintele său, Meier ben Moise cu soţia şi 3 copii. – Total 15 suflete.

[„St.", 1 noiembrie 1882, pp. 2-3]

https://biblioteca-digitala.ro

14. FONDAREA SOC. „OLIPHANT" DIN ODOBEŞTI

„Chestia emigrării – rezultatul dureroaselor persecuţiuni ce îndurăm – a început să preocupe într-un mod serios spiritele agere a tinerimii israelite din mai toate oraşele ţării, astfel că pe fiecare zi vedem înfiinţându-se sucursale ale societăţii „Oliphant", ceea ce denotă că tinerii nu vor să rămâie mai prejos decât bătrânii, ci plini de dorul binelui israelit, arată în fine că voiesc a se pune odată pe lucru şi a lepăda pentru totdeauna mantia apatiei şi a indiferentismului."

Chestia emigrării – rezultatul dureroaselor persecuţiuni ce îndurăm – a început să preocupe într-un mod serios spiritele agere a tinerimii israelite din mai toate oraşele ţării, astfel că pe fiecare zi vedem înfiinţându-se sucursale ale societăţii „Oliphant", ceea ce denotă că tinerii nu vor să rămâie mai prejos decât bătrânii, ci plini de dorul binelui israelit, arată în fine că voiesc a se pune odată pe lucru şi a lepăda pentru totdeauna mantia apatiei şi a indiferentismului.

Societatea „Oliphant" din localitate, dorind să întindă în tot cercul acestui district scopul societăţii, a trimis spre acest scop la Odobeşti o Comisiune compusă de 4 membri din cei mai inteligenţi, împuternicindu-le de a lucra şi de a propaga prin toate modurile pentru înfiinţarea unei societăţi compuse de tineri din aceea localitate.

În seara de 18 l.c., când comisiunea focşăneană sosise acolo, s-a convocat de către tineri a Odobeştiului toată junimea acelui târg, în localul micii sinagogi a comunităţii.

Într-un scurt timp publicul era aşa de imens, încât întrecea chiar aşteptările tinerilor odobeşteni cari niciodată n-au asistat la o întrunire atât de mult vizitată şi atât de solemnă, şi în adevăr această întrunire merita solemnitatea ce i se atribuia, căci israeliţii odobeşteni au probat că simt ovreieşte, au înţeles în fine că atari adunări... trebuie să facem faţă cu mizeră stare în care ne aflăm.

În mica sinagogă, unul din delegaţi a început prin o cuvântare ţinută în limba română care a explicat cauza ce a produs această agitare şi a arătat la fiecare că acuma mai mult decât oricând avem nevoie de unire şi uniţi fiind, să căutăm din toate puterile noastre de a contribui la sprijinirea ideii emigrării.

Publicul fiind în număr mare s-au transportat în sinagoga cea mare (vecina), unde ceilalţi trei domni din comisiune, prin discursuri scurte dar elocinte, cari au mişcat pe toţi asistenţii, au conchis, apelând la tinerimea israelită odobeşteană, de a se asocia cu ceilalţi tineri din ţară, rugându-i deci să procedeze la constituirea unei sucursale a societăţii „Oliphant".

În câteva minute s-a prezentat comisiunii focşănene o listă de treizeci de membri înscrişi.

Era o adevărată bucurie de a vedea cum fiecare june se grăbea a depune obolul său pentru a deveni membrul societăţii, astfel că, în chiar acea seară, s-a strâns din taxe şi cotizaţiuni suma de 100 franci, apoi la alegerea comitetului definitiv care e compus din: d-nii B. Zilberstein - preşedinte, H. Klinger - v. preş., Heinrich Blumer - casier; Heinrich Weis, Herman Bercovici - membri şi secretari M. Grunblatt şi Mayer Gross.

Ne bucură că delegaţii focşăneni au reuşit pe deplin în împlinirea frumoasei misiuni ce li s-a dat, iar tinerimii odobeştene-i zicem: „Onoare vouă, cari în câteva ori v-aţi grăbit a pune bazele unei societăţi care are de scop a ajuta pe fratele în nevoie, înlesnindu-i plecarea de la un loc unde toate mijloacele existenţei zilnice-i sunt răpite."

Ceea ce le mai recomandăm e să lucreze uniţi şi să nu vateme deloc mersul regulat al comitetului de emigrare din comunitate, căci la un singur scop ţintim cu toţii.

[„St.", 1 noiembrie 1882, p. 3]

https://biblioteca-digitala.ro

15. CONGRESUL[15]

„Niciodată până acum tinerii israeliţi români din toate unghiurile ţării nu s-au întrunit laolaltă pentru a-şi pipăi pulsul, a-şi întinde mâna pentru a lucra într-un comun acord."

Cu plăcere vedem astăzi că întrunirea Congresului e un fapt hotărât, căci este convocată deja pentru zilele de 25, 26 şi 27 decembrie, în Galaţi.

Deşi noi, la început, am semnalat că mai potrivit pentru locul de întrunire este oraşul Focşani, totuşi, ca unii cari nu vroim şi nu căutăm a produce dezbinări, ci suntem devotaţi cu toate fibrele inimii numai intereselor binelui general, aderăm la deciziunea bucureştenilor, cu toate motivele serioase şi solide ce le avem, ca întrunirea să aibă loc la noi, dar pe cari, în urma cedării noastre, credem de prisos a le mai expune aci.

Astăzi vroim numai să întreţinem pe tinerimea noastră cu câteva cuvinte cordiale privitoare la acest congres, care pentru noi, şi pentru orice tânăr cugetător are o însemnătate şi solemnitate de netăgăduit.

Niciodată până acum tinerii israeliţi români din toate unghiurile ţării nu s-au întrunit laolaltă pentru a-şi pipăi pulsul, a-şi întinde mâna spre a lucra într-un comun acord: Congresul ce se va aduna în Galaţi va avea de efect, în primul rând, înlăturarea acestui rău, care nu puţin ne-a vătămat şi apoi va forma şi întâiul inel în lanţul frăţiei care trebuie să strângă pe toţi aceia cari doresc a îmbunătăţi starea nenorociţilor noştri coreligionari.

Este dar de dorit şi necesar ca fiecare tânăr israelit să privească în această adunare pe sine însuşi, pe reprezentanţii direcţi şi legitimi ai aspiraţiunilor sale proprii şi toate societăţile de tineri care să ia parte la dezbaterile şi lucrările Congresului, de unde orice afaceri personale, orice tendinţe egoistice sau dictate de un amor propriu rău înţeles cată să fie cu desăvârşire excluse.

Oliphantişti, montefiorişti, shaftesburyşti etc., etc., toţi să-şi aibă reprezentanţii lor împuterniciţi în sânul acestui congres, care, ţinut în mod regulat şi raţional, va da rezultatele cele mai îmbucurătoare, căci el va stabili o unitate definitivă de vederi şi de tendinţe a întregii junimi israelite din ţara noastră.

Aşadar *toate* societăţile de tineri existente în România să se întrunească mai curând şi să-şi aleagă delegaţii pentru Congres. Numai să nu uite că de la aceşti delegaţi se cere ca să posede toate calităţile morale şi intelectuale necesare pentru o atare grea şi delicată misiune şi să se bucure înainte de toate de încrederea nemărginită a mandatarilor lor. Congresului îi trebuiesc tineri capabili de a pătrunde şi a lumina chestiunile ce se vor discuta, chestiuni despre cari se ştie de pe acum că reclamă a fi tratate cu dibăcie şi profunditate.

Să se trimeată, prin urmare, tineri inteligenţi şi instruiţi, tineri cari au mai lucrat în afaceri societare şi cari au dat probe că nu se sfiesc de a face sacrificiu acolo unde

[15] Referire la un congres al tinerilor evrei convocat la Galaţi pentru decembrie 1882.

https://biblioteca-digitala.ro

numai prin stăruinţe şi sacrificii se poate obţine un rezultat şi unde numai prin abnegaţiune se poate realiza un scop.

Când reprezentanţii participanţi la Congres vor fi astfel cum am zis mai sus, când să pătrundă în sânul acestei mari adunări spre a-i zdruncina temelia şi a-i zădărnici lucrările, atunci putem spera că vom avea în curând o asociaţiune gigantică de puteri tinere, care va fi în stare să realizeze cât mai neîntârziat dorinţele noastre cele mai intime, aspiraţiunile noastre cele mai sacre!

[„St.“, 29 noiembrie 1882, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

16. CONFERINŢA PENTRU EMIGRARE

Conferinţa pentru chestiunea emigrării se va ţine la Galaţi în zilele de 25, 26 şi 27 decembrie 1882.

Comitetul societăţii „Oliphant" din Bucureşti ne roagă să publicăm câteva puncte privitoare la Conferinţa din Galaţi:

1. În zilele de 25, 26 şi 27 decembrie a.c. se va ţine în oraşul Galaţi o conferinţă pentru chestiunea emigrării.

2. Toate societăţile „Oliphant" din ţară vor fi reprezentate prin delegaţi numiţi ad-hoc.

3. Vor lua parte la conferinţă şi delegaţii tuturor celorlalte alte societăţi pentru emigrare, cari vor binevoi a răspunde la apelul nostru.

4. Toate societăţile sunt rugate a ne comunica cel mult până la 18 cor. numele delegaţilor aleşi.

5. Punctele principale cari vor fi supuse dezbaterilor conferinţei de către comitetul din Bucureşti sunt:

a) Votarea unui statut prin care se va cimenta unirea tuturor soc. „Oliphant".

b) Stabilirea unei unităţi de vederi, tactică şi acţiune între toate societăţile pentru emigrare.

c) Aflarea unui mijloc mai eficace pentru strângere de bani.

d) Căutarea celui mai bun mijloc pentru a obţine de la Poartă condiţiuni avantajoase pentru colonizare.

e) Trimiterea câtorva tineri la şcoala de agricultură din Iaffa.

f) Societăţile care vor avea să propună ceva prin delegaţii lor sunt rugate să înainteze acele propuneri comitetului din Bucureşti cel mult până la 18 cor., pentru a le pune la ordinea zilei.

[„Ap.", 29 noiembrie 1882, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

17. CONGRESUL DIN GALAŢI [Extras]

„Era o privelişte măreaţă şi impunătoare de a vedea tineri delegaţi din mai toate unghiurile ţării, întruniţi cu un singur cuget: «scăparea din mizerie prin emigrare».“

Domnule Redactor,

Permite-mi mai întâi ca să-ţi prezint darea de seamă despre Congresul din Galaţi sub genericul titlului de mai sus, fără a mai adăuga denumirea de „raport“ cu care ai binevoit să mi-l botezi în numărul precedent al „Apărătorului“.

Raportul să rămâie pe seama raportorilor oficiali cari, trebuind a ascunde unele şi a dezveli altele, a menaja pe unii şi a favoriza pe alţii, sunt nevoiţi a-şi pune zăbale şi a se strânge în chingi. Eu neavând rolul acestora voi expune fără nicio meşteşugire lucrările principale ale congresului, lăsând să se vadă impresiunile ce el a făcut asupră-mi. Responsabilitatea în acest caz nu poate cădea decât asupra unui singur muritor, pe când „raportul“ ar putea tulbura pacea şi liniştea sufletească a mai multor personaje.

Voi vorbi dar despre

CONGRESUL DIN GALAŢI

Adevărat vorbind, pare că trăim în era congreselor. Congresul „antisemitic“ al studenţilor din Bacău[16], congresul „economic“, era să zic antisemitic, din Iaşi şi acum congresul „filantropic“ din Galaţi: zic filantropic, căci pe când cele două dintâi ţinteau la asuprirea şi exterminarea unei clase de oameni, cel din urmă n-a avut alt scop decât ajutarea şi mântuirea ei de mizerie. Onoare tinerimii care şi-a înţeles menirea şi rolul în faţa acestei stări deplorabile. Era o privelişte măreaţă şi impunătoare de a vedea tineri delegaţi din mai toate unghiurile ţării, întruniţi cu un singur cuget: „scăparea din mizerie prin emigrare“.

Cu inima înduioşată şi cu lacrimi în ochi priveam cum Israelul de mâine inocent, nevinovat se munceşte şi se îngrijeşte spre a afla un refugiu dinaintea acelui hidos spectru al persecuţiunii ce vor avea să îndure ca o moştenire legitimă primită de la părinţi şi strămoşi.

Un fior rece-mi trece prin tot corpul când mă gândii că aceste fiinţe, pe cari mizeria i-a strâns la un loc, sunt născute pentru a suferi; că aceste victime, pe cari persecuţiunea le-a legat ca fraţi, expiază necontenit de nenumărate secole; greşelile părinţilor lor, dacă greşeli vor fi făcut. Mă revoltai contra Dumnezeirii însăşi, crudă şi nemiloasă ca şi fiara omenească pe care a creat-o, contra Zeului răzbunător al lui Israel care se zice că pedepseşte păcatul părinţilor până la „a patra“ generaţiune. Deodată mă liniştii, îmi plecai capul şi recunoscui greşita-mi rebeliune, căci Dumnezeul blând şi milostiv al creştinilor nu e încă răzbunat de păcatul strămoşesc prin jertfe a „sute“ de generaţiuni.

Şi un popor care a trecut prin atâtea furtuni şi vijelii, care numără atâţia martiri pentru cauza omenirii, care a dat atâţia contribuabili pentru progresul artei şi al ştiinţei, care a prezidat la desfăşurarea atâtor evenimente descrise în cărţile tuturor popoarelor, care a văzut răsărind şi apunând steaua multor naţiuni puternice, un

[16] Referire la un congres întrunit la Bacău în octombrie 1882, unde s-a cerut suprimarea evreilor.

https://biblioteca-digitala.ro

popor care are atâta putere de viaţă n-ar merita el, dacă nu stimă, cel puţin o mică atenţiune din partea diplomaticilor ciobani ai omenirei? Dar timpul ! ... *Sapienti sat!*

Să trecem acum în revistă rumenele şi fragedele vlăstare din cari se compunea alesul buchet al Congresului din Galaţi din care mă măgulesc că am avut onoare de a face parte. Vom oferi primul loc delegaţilor cari au reprezentat societăţile de domnişoare.

Buzău: „Oliphant" d-nii Adolf Stern şi Nachtigal.

Brăila: „Oliphant" d-nii Elias Marcus şi S. Solomoneanu, d. David Herman cu vot consultativ.

Focşani: „Benoth Israel". Ad. Netzler.

Panciu „Oliphant": Z. Cohn şi T. Herşcovici.

Galaţi „Oliphant": I.M. Schwartz cu vot consultativ.

Societăţile de tineri au fost reprezentate prin:

d-nii J. Iacobsohn cu vot consultativ, Marcovici şi Rubinstein „Oliphant" Bucureşti.

D-nii H. Mauriciu şi Bernhard A. Moses „Oliphant" Ploieşti.

D-nii Ad. Davyson şi A. Iacobsohn, „Oliphant" Buzău.

D-nii Ad. Netzler şi Z. Cohanescu „Oliphant" Focşani.

D-nii Z. Cohn şi T. Herşcovici „Oliphant" Panciu.

D-nul Sam. Pineles „Oliphant" Odobeşti.

D-nii H.Z. Brucker şi d. Hirsche „Beth-el-Schaftesbury" Bacău.

D-nii Z. Apotheker şi Derera „Oliphant" Peatra.

D-nii S.D. Tauber, rabin şi predicator şi Is. Apottheker - „Oliphant" Iaşi.

D-nii M. Schlesinger şi J. Albeanu „Oliphant" Bârlad.

D-nul M. Aschinazi „Oliphant" Vaslui.

D-nii M. Rosenblatt şi I. Herşcovici „Oliphant" Tecuci.

D-nii Jos. M. Brociner şi Is. Patetiv, D.I.H. Schoeffer cu vot consultativ „Oliphant" Brăila.

D-nii Filip Mathras şi Is Schvefelberg „Montefiore" Brăila.

D-nul Leonida Goldştein „Oliphant" R.-Sărat.

D-nii Sam Pineles şi Dickler „Oliphant" Galaţi.

Mai toată presa israelită şi română-israelită a onorat acest Congres prin reprezentanţi:

„Hajoez" prin d-nul A. Friedmann.

„Emigrantul" prin d-nul Schnirer.

„Stindardul" prin d-nul Ad. Netzler.

„Fraternitatea" prin rabinul Tauber.

„Apărătorul" reprezentat prin subsemnatul.

Cu toate că întreaga noapte de vineri, 24 decembrie o petrecusem în tren, tratat într-un mod foarte vitreg de crudul Morfeu care mă părăsi lăsându-mi auzul torturat de zgomotul asurzitor al duruiturilor trenului, totuşi sâmbătă dimineaţa, când mă aflam în faţa acestui grup de tineri, mă simţeam deodată reîmprospătat, reînviat. După o scurtă convorbire recunoscui că hotelul Ismail închidea între pereţii săi elita tinerimii israelite din ţară care cu o zi mai târziu avea să proclame marea societate „Atzilei b'nei Israel". Toţi tineri la vârstă, bătrâni la minte.

O şedinţă preliminară era convocată la 10 ore a.m. spre a se explica şi lămuri unele puncte din programă cari „păreau" unora a nu fi destul de explicite.

În adevăr, delegaţii din Galaţi, în arzătoarea d-lor dorinţă, negreşit de a vedea soc. „Oliphant" cât se poate de mărită şi întinsă, cerură admiterea la congres prin delegaţii tuturor corporaţiunilor cu scopuri diferite din Galaţi. Totdeodată pentru a excita, se

https://biblioteca-digitala.ro

vede o emulaţiune, pentru a stimula pare activitatea diferitelor societăţi de emigrare, delegaţii din Galaţi cerură ca numărul delegaţilor fiecărei societăţi să fie proporţional cu „fondul" şi numărul membrilor ei. Din discuţiunea la care au luat parte mai toţi delegaţii am putut observa că delegaţii celorlalte societăţi din ţară n-au fost câtuşi de puţin pătrunşi de „nobilele sentimente" de cari erau „animaţi" delegaţii gălăţeni, ci în vederea numeroaselor piedeci ce s-ar putea aduce „cauzei" în genere prin admitere de elemente străine până acum emigrării; în vederea idolului tinerimii, „egalitate pentru toţi", s-a convenit ca: delegaţii corporaţiunilor să fie admişi însă fără vreun vot până după unirea completă a societăţilor de emigrare deja existente; numărul delegaţilor fiecărei societăţi nu poate fi mai mare decât „doi". „Micile" neînţelegeri aplanate, o masa frugală pregătită de „ospitalierul" nostru hotelier invita stomacul să-şi satisfacă cerinţele-i zilnice. Toastele de ocaziune nu au lipsit.

La ora 7 seara, toţi delegaţii erau întruniţi în sala Zucker frumos aranjată şi pusă la dispoziţiunea Congresului de către soc. „Oliphant" din Galaţi. Toate scaunele şi fotoliile erau deja ocupate de un public numeros şi ales care venise să asiste la lucrările tinerilor lor coreligionari. Imediat la deschiderea congresului de către d-nul Z. Apothecker, preşedintele Comitetului Central „Oliphant", d-nul Sam. Pineles, ca delegat al sucursalei „Oliphant" şi ca membru al Comitetului Central din Galaţi, salută congresul de bună venire în numele gălăţenilor şi al israeliţilor din România şi urează succes lucrărilor Congresului. Se procede la alegerea a doi membri cari împreună cu preşedintele Comitetului Central „Oliphant" să formeze comisiunea pentru verificarea titlurilor delegaţilor. Se aleg d-nii I. Iacobsohn şi Rubinstein.

După verificarea titlurilor, preşedintele provizoriu al Congresului, d-nul Z. Apothecker, printr-o mică alocuţiune arată că scopul Congresului este pur filantropic, umanitar, având în vedere starea actuală a israeliţilor din România. D-nul Tauber, rabin, constată ardoarea cu care lucrează tineri şi bătrâni şi cheamă binecuvântarea Cerului asupra lucrărilor Congresului. D-nul Rubinstein arată netăgăduitul drept ce au tinerii, cari se îngrijesc de viitorul lor, de a lua o parte activă în această chestiune. La ordinea zilei fiind alegerea biroului Congresului, se propune ca biroul să fie constituit din un preşedinte, doi vicepreşedinţi, doi secretari şi doi membri consilieri.

Propunerea fiind primită, se procede la vot şi rezultatul scrutinului este: preşedinte, d-nul Z. Apotheker, ca răsplată pentru neobosita-i activitate în chestiunea emigrării.

[...] Rezoluţiunea a fost că, în vederea timpului scurt ce a rămas, în vederea numeroaselor dificultăţi ce poate încă întâmpina definitiva Unire, să se procedă imediat mai întâi la unirea între diferitele societăţi de tineri cu scop de emigrare, apoi la votarea statutelor şi în fine pe baza acestor statute să se trateze unirea definitivă între tineri şi bătrâni.

Această rezoluţiune a fost adoptată ca ordinea de zi pentru a doua şedinţă a Congresului ce s-a hotărât pentru a doua zi, duminică, 26 decembrie orele 10 dim. După votarea propunerii d-lui Rubinstein de a se trimite o telegramă adunării generale a Zionului întrunită la Bucureşti, şedinţa se ridică la orele 12 noapte.

Rubis

[„Ap.", 10 ianuarie 1883, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

18. MOŢIUNE[17]

[adoptată de Congresul de la Galaţi din decembrie 1882]

„Prin votarea acestei moţiuni, Congresul din Galaţi (decembrie 1883) a confirmat actul unirii între diferitele organizaţii ale tinerilor sionişti. A cimentat unirea prin votarea încrederii reciproce a sucursalelor către Comitetul Central din Bucureşti şi a acestuia către sucursale."

1) Societăţile de tineri pentru emigrare sunt şi rămân toate unite într-o singură societate sub numele: „Atzilei b'nei Israel."

2) Recunoaştem actualul Comitet Central din Bucureşti ca şi Comitet Central provizoriu până la al doilea Congres.

3) Comitetul Central provizoriu este autorizat a intra în tratări cu Comitetul Central din Galaţi, precum şi cu orice altă societate care ar avea de scop emigrarea. El va comunica tuturor sucursalelor corespondenţa ce va ţine. Sancţionarea actelor pentru tratările de unire se va face la al doilea Congres.

La această moţiune d. Cohănescu propune a se adăuga următorul aliniat susţinut de 5 delegaţi :

4) Banii adunaţi în fiecare sucursală vor rămâne la casierii respectivi până la al doilea Congres.

Moţiunea astfel redactată şi discutată se pune la vot şi se primeşte în aplauze generale. Se pune la vot propunerea d-lui Netzler potrivit căreia Congresul să aibă loc la Focşani în zilele de Paşti şi se primeşte.

Trebuie să mărturisesc că votarea acestei moţiuni este rezoluţiunea cea mai nimerită şi mai matură ce putea fi luată de către Congresul tinerimii, în faţa unei situaţiuni atât de complicate. Prin votarea acestei moţiuni, Congresul : 1) a confirmat în mod precis actul unirii între tineri, spulberând orice bănuieli contrare. 2) a dat o dezminţire flagrantă acelora cari puneau la îndoială existenţa unui Comitet Central al societăţilor „Oliphant". 3) a cimentat unirea prin votarea încrederii reciproce, a sucursalelor către Comitetul Central din Bucureşti şi a acestuia către sucursale. În sfârşit, d. Rubinstein, având cuvântul, protestează contra mijlocului puţin nimerit de a propaga ideea emigrării prin excitarea unui entuziasm de naţionalitate şi religiune.

Emigrarea, zice d-sa, trebuie ajutată şi susţinută ca o idee pornită nu din vreun sentiment „naţional sau religios", ci dintr-un sentiment pur şi simplu „filantropic, umanitar", înnăscut evreului faţă cu cei în mizerie, şi care e recunoscut de toată lumea.

În fine, Congresul se închide cu cuvântările rostite de către d-nii Tauber şi Apotheker şi cu urările de: Trăiască societatea „Atzilei b'nei Israel"! Trăiască Comitetele Centrale din Galaţi şi Bucureşti! Trăiască societatea Sion! Trăiască tinerii gălăţeni!

Apoi urmează partea tragică. Îmbrăţişări peste îmbrăţişări, sărutări peste sărutări cu acei delegaţi cari trebuiau să plece în timpul nopţii sau la revărsatul zorilor. Era o privelişte care te punea pe gânduri, reflectai cum aceeaşi cauză de persecuţiune numai a putut să lege aşa de strâns inimile tinerilor, până ieri străini între dânşii.

Despărţirea din seara de 21 dec. oferea spectatorului un tablou care-i smulgea lacrimi pe nesimţite şi făcea să simţă inima-i plângând fără voie. Nu ştii dacă afară de

[17] Moţiunea a fost semnată de 19 delegaţi.

https://biblioteca-digitala.ro

poporul evreiesc mai este şi vreun altul pentru care acest pământ să fie o adevărată „vale de lacrimi".

A doua zi dimineaţa, 28 dec., majoritatea delegaţilor rămaşi încă la Galaţi fură vizitaţi de către delegaţii societăţii „Oliphant" din Galaţi, cari în felicitările lor de reuşita Congresului exprimară dorinţa şi speranţa că în curând inelul gălăţean va fi din nou adăugat la lanţul cel strâns al tinerimii. După ce petrecurăm mai toată ziua împreună, avurăm onoarea de a fi conduşi de d-lor cu vaporul până la Brăila, unde o mulţime nenumărată de tineri aştepta sosirea delegaţilor. Primirea cordială şi ospitalitatea exemplară a brăilenilor a rămas adânc gravată în memoria fiecărui delegat. Conduşi la clubul de lectură al tinerimei israelite, avurăm fericita ocaziune de a vizita sala de lectură frumos aranjată şi aprovizionată cu o mulţime de cărţi germane şi franceze, reviste literare şi ziare politice, relativ vorbind, cam multe. La 11 ore noapte plecarăm cei de pe linia Bucureşti, conduşi de tinerii brăileni. În sfârşit am pornit, ne-am dus... şi, cât pentru mine, dus am fost până aproape de Bucureşti, când, deodată, conductorul mă deşteptă. Mi se păru că mă aflu la Congres, şi aud clopoţelul preşedintelui calmând spiritul vreunui distins orator. Bilet Bucureşti!! şi Congresul dispăru, clopoţelul amuţi; iar în capul meu se plimbau următoarele cuvinte ale înţeleptului Solomon : „*Vanitas vanitatum...!*"[18].

R...s

[„Ap.", 31 ianuarie 1883, p. 2]

[18] *Vanitas Vanitatis omnia Vanitatum.*

https://biblioteca-digitala.ro

19. APEL CĂTRE DOAMNELE ISRAELITE DIN IAŞI

„Este un apel pentru sprijinirea evreilor emigraţi în Palestina care au întemeiat acolo coloniile Roş-Pina şi Samarin."

Onor. Domnul dr. Lippe, aprigul luptător al cauzei emigrării, ne trimite următorul apel către doamnele israelite. Sperăm că cuvintele d-sale vor găsi ecou în inimile coreligionarelor noastre ieşene.

Prea onorabile Doamne!

Aţi auzit desigur că s-au format acum aproape doi ani în România peste 60 comitete israelite cu un Comitet Central în frunte, cu scopul de a lăţi agricultura între israeliţi, spre a şterge faţă cu naţiunile europene până la cea mai de pe urmă mustrare ce ni s-a făcut.

Aţi auzit siguralmente că aproape sute de familii au emigrat din patria lor, România, care nu le permise a-şi însuşi pământul de a-l lucra, căutând pământ în patria lor strămoşească, unde domneşte o lege mai favorabilă.

Aţi auzit că aceşti bravi colonişti formează acum în Palestina două colonii, care au început ocupaţiunea cu agricultura cu vederile cele mai favorabile.

Fiindcă aceste două colonii, Roş Pina şi Samarin, cu tot sprijinul ce li se dă de către Comitetele israelite române, au oarecare lipsă de mijloace, spre a săvârşi hopul început cu vederile cele mai frumoase.

În numele Coloniştilor şi al Comitetului sucursal din Iaşi apelez la domnia voastră, rugându-vă ca mijloacele cele eficace, care aţi ştiut a întrebuinţa şi pentru alte scopuri binefăcătoare cu mare iscusinţă şi noroc, să binevoiţi a le întrebuinţa şi în folosul acestor bravi pionieri a neamului nostru.

Veţi şti foarte bine că toate naţiunile antice şi moderne, precum: eleni, romani, englezi, germani, olandezi, au fondat colonii în ţările străine, sprijinindu-le şi atribuind cu toate mijloacele posibile la dezvoltarea lor.

Şi în România, chiar în oraşul nostru însuşi, puteţi vedea colonii germane şi poloneze subvenţionate de către naţiunile lor respective.

Sper dar că d-voastră veţi urma exemplul cel nobil al acestor naţiuni, precum şi al surorilor noastre din Brăila, Galaţi şi alte comunităţi române-israelite, care ştiu ca şi d-voastră a uni folositorul cu plăcutul, binefacerea cu delectaţiunea în folosul oamenirii suferinde, iar în favoarea trebilor naţionale.

Am sincera încredinţare că inima voastră nobilă nu vă va ierta a sta departe din mişcarea extraordinară ce se petrece în zilele noastre în sânul neamului israelit şi că veţi contribui şi d-voastră la realizarea întreprinderii noastre naţionale, fără a jigni în nimic simţământul vostru curat român.

Fiţi sigure, onorabile doamne, că binecuvântarea divină, lauda oamenilor şi amintirea istorică nu vor lipsi a vă răsplăti cu îmbelşugare pentru osteneală şi jertfele ce veţi face.

Dr. Lippe

[„St.", 7 martie 1883, p. 3]

https://biblioteca-digitala.ro

20. CONGRESUL[19]

„Energia şi curajul întreprinzător al tinerilor pus în legătură cu prevederea şi precauţiunea bătrânilor sunt în stare să ne ducă la ţelul speranţelor noastre."

Încă vreo câteva săptămâni ne despart de zilele de 17, 18 şi 19 aprilie, când din toate unghiurile ţării se vor aduna în oraşul nostru delegaţii societăţii „Atzilei B'nei Israel" şi ai celorlalte societăţi pentru a-şi întinde o mână frăţească şi d-a săvârşi ceea ce nu s-a putut face la conferinţa din Galaţi. Mari şi sublime vor fi acele momente, o misiune sacră şi frumoasă vor avea de împlinit delegaţii, să avem deci deplina speranţă că fiecare-şi va împlini-o cu conştiinţa curată şi ca un adeverat israelit! Ca un organ ce reprezentăm interesele tinerimii şi specialmente consacrat acestei cauze, e de datoria noastră să vorbim câteva cuvinte în privinţa acestei conferinţe, punând şi coloanele ziarului nostru la dispoziţia oricărei persoane ar voi să arate vederile sale în chestiunea aceasta, căci numai prin discuţiune şi schimbare de idei se poate face lumină.

Să vedem acuma care este punctul cel mal principal, cel mai esenţial de care va trebui să se ocupe şi care să şi fie tradus în domeniul faptelor la această conferinţă? Nu ne îndoim că orice om cu judecată matură şi cu bun simţ va susţine împreună cu noi că e *unirea tinerilor cu Comitetul Central din Galaţi.* Cuvintele, ce înţeleptul nostru Moise zise regelui Pharaon, când vroia să elibereze pe confraţii săi de sub jugul său barbar: *„Cu bătrânii şi cu tinerii noştri vom pleca"*, aceste cuvinte nu trebuie să le pierdem şi noi astăzi din vedere şi să ne servească de învăţătură.

Într-o chestiune aşa de vitală şi de viitor pentru naţiunea israelită e necesar ca noi cu toţii, bătrâni şi tineri, să lucrăm împreună şi să ne întindem o mână de ajutor unul altuia. Energia şi curajul întreprinzător al tinerilor pus în legătură cu prevederea şi precauţiunea bătrânilor sunt în stare să ne ducă la ţelul speranţelor noastre. Să conlucrăm deci sub conducerea părinţilor noştri albiţi deja de experienţă şi să ne ţinem de poveţele lor care sunt menite a ne duce numai spre binele nostru. De la potrivnicii noştri să ne luăm un exemplu! Când e vorba d-a fabrica legi restrictive şi arbitrarii în contra-ne, atunci toate partidele, toate elementele se unesc şi lucrează în armonie şi *noi* în mijlocul acestor momente critice, când cerul ne e întunecat din toate părţile, când e de o trebuinţă neapărată ca toate puterile noastre să fie strâns unite, e oare just şi prudent ca să le risipim şi să căutăm dezbinări? Comitetul Central din Galaţi oare nu urmăreşte el acelaşi scop, n-are aceeaşi tendinţă ca şi noi, şi dacă părinţii noştri au avut încredere în el, de ce să nu avem şi noi? Din contră, va fi foarte frumos, când noi, tinerii, vom da şi ajutorul nostru.

În apelul ce Comitetul a adresat tinerimii în raportul său (publicat în no. trecut) doreşte să se unească cu noi şi reclamă chiar sprijinul nostru. Vom avea *îndatoriri*, să cerem şi *drepturi*, să fim însă înţelepţi şi să nu cerem lucruri pornite din egoism, punând astfel beţe în roate. Acuma trebuie să lăsăm la o parte dorinţa de onoruri *vane* şi să ne chibzuim mai bine de a putea găsi un mijloc mai eficace şi mai sigur pentru formarea de fonduri, cari sunt de prima necesitate pentru realizarea acestui scop. Astăzi putem zice cu o mândrie legitimă că cinci sute suflete stabilite la „Samarin" şi „Roş Pina" se ocupă cu muncă onestă, cu agricultura, şi în curând ele vor fi în plăcuta poziţie să guste roadele pământului brăzdat de dânşii şi agonisite prin sudoarea feţei

[19] Referire la congresul care urma să aibă loc la Focşani în aprilie 1883.

https://biblioteca-digitala.ro

lor; dar pân' atuncea ele mai au trebuinţă de ajutorul nostru! E de datoria noastră şi a oricărui israelit cu dor de inimă pentru binele consângenilor săi, ca să lucreze din răsputeri pentru susţinerea acestor pionieri, acestei avangarde a naţiunii israelite, ca să nu fie striviţi în primul lor pas. Purtăm numele de „Atz. B'nei Isr.", să ne arătăm demni de acest nume şi lucrarea noastră să fie într-adevăr *nobilă*!

Societăţile, care vor trimite delegaţii lor la această conferinţă, să fie foarte prevăzătoare în alegerea persoanelor; să se aleagă tineri de caractere tari, sinceri şi capabili, cari vor lucra după cum le va dicta propria lor conştiinţă şi vor ţine mai presus de orice interesele generale ale iudaismului.

Acuma ne vom permite a face o mică observare onor. C.C. provizoriu din Bucureşti. S-a făcut o greşeală de acest Comitet la Conferinţa dintâi, că programa discuţiunilor nu s-a trimis decât cu câteva zile înaintea Conferinţei, astfel că delegaţii n-aveau timpul să mediteze asupra punctelor puse la ordinea zilei. De aceea cerem – şi credem că oricine va aproba cererea noastră ca justă şi în interesul cauzei – ca să se trimită programa acuma cu 2-3 săptămâni mai-nainte, pentru ca delegatul să aibă timp de a lua instrucţiunile cuvenite de la societatea respectivă. În acest mod timpul nu va trece cu discuţiuni zadarnice şi Conferinţa din Focşani va fi încoronată cu succesul dorit!

[„St.", 21 martie 1883, pp. 1-2]

https://biblioteca-digitala.ro

21. CONGRESUL DIN FOCŞANI

„Emigrarea este unicul mijloc de scăpare din poziţia anormală şi insuportabilă în care ne aflăm acuma. Congresul a urat succes tuturor societăţilor care au în deviză emigrarea."

În sfârşit, Congresul din Focşani a avut loc în zilele de 18 şi 19 aprilie, după toate uneltirile, intrigile şi minciunile clicii sfintei trinităţi. Tinerimea inteligentă şi onestă fiind convinsă de intenţiunile lor, a ştiut ce crezământ şi importanţă să dea depeşelor lor prin cari înştiinţară amânarea Congresului. Toate sucursalele „A.B.I." etc. afară de Buzău (?) erau reprezentate prin delegaţi la acest Congres, toţi duşi de un singur gând, de o simţire comună, după care trebuie să năzuiască orice suflet nobil, orice om doritor de binele şi prosperarea neamului său!

Delegaţii, deşi în mare parte în vârstă fragedă, au lucrat însă ca bărbaţi maturi, ca fii nobili ai lui Israel. Ei au înţeles că pentru reuşita ideii care preocupă şi agită în momentul de faţă toate spiritele e necesar mai înainte de toate *o unire generală, o unire cu Comitetul Central din Galaţi*, cu părinţii noştri, cari se luptă necurmat cu curaj şi energie pentru ideea emigrării, unicul mijloc de scăpare din poziţia anormală şi insuportabilă în care ne aflăm acuma, înfruntând cu bărbăţie toate piedicile ce li se pun — parte din invidie — în îndeplinirea misiunii lor. Şi unirea s-a făcut!! Bătrânii şi tinerii să meargă mână în mână acuma, în timpul de nevoi şi de asuprire! *Unirea*, acest lanţ miraculos, trebuie să fie tare, nicio verigă să nu se rupă, să nu lipsească, pentru că nu mulţimea forţelor, ci o lucrare comună şi armonioasă hotărăşte mărimea izbânzilor. Cu cât va exista mai mult o strânsă legătură, cu cât puterile noastre vor fi mai mult concentrate la un singur loc, cu atâta reuşita noastră va fi mai asigurată!

Să trecem acuma la subiectul nostru.

La 8 ore seară, toţi delegaţii erau adunaţi în sala şcolii israelito–române; venise şi un public însemnat ca să asiste la această frumoasă serbare. Aspectul ce prezenta adunarea era foarte impozant şi încântător: Entuziasmul şi bucuria luminau pe feţele tuturor, fiecare aşteptă cu nerăbdare şi cu inimă palpitândă deschiderea Congresului, spre a auzi părerile ce-şi va da tinerimea, viitorul lui Israel, în această mare şi vitală chestiune.

D-l dr. Geller, ca preşedintele soc. „A.B.I." din localitate, salută Congresul de bună venire şi urează izbândă strălucită lucrărilor Congresului.

D-l I. Rabinovitz, delegatul C.C. provizoriu „A.B.I." declară Congresul deschis, făcu o mică schiţă de lucrările acestui Comitet de la Congresul din Galaţi până acuma.

D-l Tauber, rabin şi predicator, salută asemenea Congresul, chemând spiritul divin asupra delegaţilor Congresului.

Se procede apoi la alegerea comisiunii de verificare a titlurilor şi se aleg d-nii: I. Albean, Ios. B. Brociner şi M. Fränkel.

După verificarea titlurilor, comisiunea face următorul raport:

Viena „Achwas Zion" Dl. dr. Geller.

Bucureşti „A.B.I." Dl. I. Rabinovitz.

„Achdis L'bes Israel" D-nii M. Aziel şi A. Rothman.

Iaşi „A.B.I." D-nii S.D. Tauber şi M. Fränkel.

Galaţi „Oliphant" Dl. Ed.H. Steinberg.

Ploieşti „A.B.I." Dl. dr. Geller.

R. Sărat „A.B.I." D-nii L. Goldstein şi M.D. Alpern.

Focşani „A.B.I." D-nii Sal. Zoller şi R. Cohanescu. „Atzilei B'noth Israel" d-nii H. Cohanescu şi A. Gellert.

https://biblioteca-digitala.ro

Bârlad „A.B.I." D-l. I. Albean.

Tecuci „A.B.I. " D-nii L. Herşcovici şi D. Hirschenbein.

Odobeşti „A.B.I.": D-l Sam Pineles şi d-nii Chaimsohn şi Silberstein cu voturi consultative.

Soc. Doamnelor: d-nii M. Grünblatt şi I. Gross.

Adjud „A.B.I." d-nii A. Bacan şi S. Löbel.

Piatra „Macabei" d-l B. Sufrin.

Brăila „A.B.I." d-nii I.B. Brociner şi Schwefelberg.

Comitetul Central din Galaţi era reprezentat prin d-nul Ios. Abeles.

Presa a onorat şi ea acest Congres prin reprezentanţii:

„Stindardul" prin d-l L. Grünberg.

„Neue Jüdische Zeit"[20] prin d-l I. Apter.

Fiind la ordina zilei alegerea biroului Congresului, s-a procedat la vot şi rezultatul scrutinului este:

Preşedinte: d-l *dr. Geller.*

Vicepreşedinţi: d-nii *S.D. Tauber* şi *Sal. Zoller.*

Secretari: d-nii *I.Albean, A.Rothman* şi I.B. Brociner.

După constituirea biroului s-a dat citire următoarei depeşe primite de onor. domnul dr. Salvendi din Dürkheim:

„Felicitările mele la Conferinţă. Numai unirea dă putere. Prin unire se înfruntă toate piedicile. Pentru Unirea cu Comitetul Central roagă călduros dr. Salvendi."

Aplauze prelungite şi de mai multe ori repetate au urmat după citirea acestei depeşe. S-a trecut apoi la dezbaterea celei mai importante chestiuni ce era la ordinea zilei: Unirea cu C.C. - Din toate ce s-au vorbit în această privinţă se rezumă că toţi erau pentru *Unire*! D-l rabin Tauber a propus deci ca să se aleagă o comisiune de 5 tineri cari să studieze punctele unirii şi să le propună la a doua şedinţă, ce s-a hotărât pentru marţi, 19 aprilie, orele 10 a.m. S-a procedat la alegerea membrilor comisiunii şi s-au ales d-nii: L. Goldstem, H. Cohanescu, I.B. Brociner, I. Rabinovici şi M. Aziel.

După aceasta şedinţa se ridică la orele 1 noaptea.

În dimineaţa zilei de 19 aprilie toţi delegaţii se aflau întruniţi în sala şcolii. Trebuia să se facă în această zi dorinţa unanimă a tuturor delegaţilor, să se îndeplinească acest act măreţ care va păstra oricărui delegat o amintire frumoasă în analele emigrării: Unirea cu Comitetul Central din Galaţi, unire a copilului cu părintele său, ca împreună şi cu forţe unite să lucreze la realizarea nobilului scop! La orele 10 a.m., după deschiderea şedinţei şi votarea sumarului din şedinţa precedentă, se trece la ordinea zilei. Comisiunea a dat citire punctelor unirii cu C.C. ce ea elaborase. D-l preşedinte declară deschisă dezbaterea în această chestiune. Dezbaterea s-a făcut într-o ordine perfectă. S-a încins o discuţiune lungă; delegaţii şi-au arătat părerile lor, combătând şi cerând modificări la unele puncte. După toate modificările făcute în înţelegere cu toţi delegaţii s-a încheiat următoarea convenţiune cu C.C.:

1) Societăţile „A.B.I.", „B'noth Ierusalem" etc., reprezentate la Congresul din Focşani, sunt recunoscute ca sucursale ale C.C. din Galaţi, cel provizoriu din Bucureşti începând a funcţiona în urma deciziunii luate la Congresul din Focşani.

2) Soc. „A.B.I." etc. primesc statutele C.C. din Galaţi cu următoarele modificări pe cari C.C. se obligă a le primi:

[20] Referire la „Neue Judische Zeitung" – săptămânal în limba idiş apărut la Iaşi între 1881-1884.

https://biblioteca-digitala.ro

a) Fiecare sucursală va avea administraţiunea sa interioară independentă.

b) C.C. se obligă a primi şi tineri neînsuraţi, ca şi colonişti, aceştia având însuşirile cerute de statutele C.C.

c) Se menţin pentru holtei aceleaşi drepturi la delimitarea terenurilor etc. ca şi pentru emigranţi familiali.

d) La prima expediere ce se va face se vor trimite şi emigranţi recomandaţi de sucursalele respective A.B.I. etc. proporţional cu banii depuşi la Casierul general al C.C. din Galaţi.

e) C.C. va interveni pe lângă „Alianţa Universală Israelită" pentru primirea câtorva tineri la şcoala agricolă din Iafa sau din străinătate.

f) Cât priveşte amortismentele coloniştilor stipulate prin art. 127 din statute, ele vor fi întrebuinţate conform regulamentului elaborat în urmă de C.C. pentru toate sucursalele sale.

g) Toate sucursalele „A.B.I." etc., bucurându-se de toate drepturile unor atari ai C.C., vor lua parte la adunările generale ale C.C.

3) Comitetul Central primind condiţiunea de faţă, societăţile „A.B.I." etc. se obligă a vărsa toţi banii de cari dispun la Casierul g-l al C.C. din Galaţi.

Punându-se la vot, a fost primită cu salve de aplauze de nenumărate ori repetate şi s-a subscris de delegaţii respectivi şi de reprezentanţele C.C. Astfel *Unirea* s-a făcut, s-a cimentat! O veselie nespusă domnea între toţi delegaţii, între toţi asistenţii. Reprezentantul C.C. era şi el vizibil emoţionat de semnele de mulţumire ce i s-au manifestat de către tinerii „Azilei B'nei Israel"! La orele 6 seara şedinţa se suspendă până la 7.

La orele 7, şedinţa s-a redeschis. S-au pronunţat câteva cuvântări, urând succes unirii şi reuşită strălucită emigrării. D-l Rabin Tauber, luând cuvântul, a dat mai întâi citire următoarei scrisori adresate de onor. Dl. dr. Salvendi conferinţei:

„Regret din tot sufletul că nu pot participa personal la acest Congres. Vă rog deci din depărtare ca să mergeţi mână în mână cu Comitetul Central din Galaţi! Unirea e izvorul binelui şi al prosperării, precum din contra, dezbinarea e izvorul tuturor regreselor, nimicirii şi ruinării. Ascultaţi la consiliul prietenesc al unui om care e un amic înfocat al colonizării şi foarte experimentat în afaceri de societăţi. Ochii tuturor sunt aţintiţi numai spre România şi de la lucrarea d-voastră armonioasă depinde fericirea şi viitorul a sute de mii de fraţi ai voştri...".

Aplauze generale şi exclamări „Să trăiască C.C. al soc. A.B.I. etc. şi să prospere Unirea" răsunau din toate părţile. D-l rabin Tauber a arătat pe urmă starea deplorabilă şi precară în care se află acuma israeliţii, persecuţiunile ce ei suferă în toate părţile şi importanţa ideii emigrării, că ea trebuie să fie sprijinită din toate punctele de vedere. Tot auditoriul era electrizat sub farmecul vorbelor sale curgătoare. D-sa a mai arătat meritul membrilor C.C., câtă îngrijire şi sârguinţă ei depun în îndeplinirea misiunii lor şi a făcut în acelaşi timp o amintire răposatului *Marcu Schein*, membrul C.C., invitând pe asistenţi de a-şi manifesta recunoştinţa lor prin ridicare din scaune. Terminând, a urat progres tuturor societăţilor cari au de deviză emigrarea!

Apoi a luat cuvântul d-l dr. Geller, arătând că Congresul şi-a terminat lucrările sale. Scopul întrunirii s-a realizat! Încurajă prin câteva cuvinte călduroase şi bine simţite pe toţi delegaţii, ca fiecare să lucreze cu un zel îndoit, mai ales că ştirile de la ambele Colonii sunt foarfe favorabile şi preşedinte declară Congresul închis.

Şi de astă dată n-au lipsit aplauzele; fiecare delegat s-a depărtat ducând cu sine un suvenir şi o satisfacţiune din cele mai plăcute!

[„St.", 25 aprilie 1883, pp. 2-3]

https://biblioteca-digitala.ro

22. ÎN CHESTIA EMIGRĂRII[21]

„Nu aşteptaţi ca inamicii voştri să vă aducă aminte de datoria voastră. Antisemitismul veghează pândind momentul propriu pentru a ne sugruma; să veghem şi noi pentru propria noastră salvare; nepăsarea ar fi pieirea noastră."

Comitetul suc. al societăţii A.B.I. din Ploieşti a adresat următorul apel către tinerimea israelită d-acolo, prin care caută să îi readucă iarăşi la acel entuziasm atât de aprins la început. Nu găsim cuvinte cum să lăudăm nobila iniţiativă luată de Comitetul tinerimii ploieştene, am dori numai ca aceste cuvinte izvorâte din inimă să găsească un ecou în inimile întregii tinerimi israelite.

Entuziasmul ce v-a cuprins când s-a fondat societatea „Oliphant" a îndreptăţit pe orişicine a crede că vom ajunge, desigur, la scopul nostru. Idealul nostru a fost să ne unim cu bătrânii şi cu toţi împreună se lucrăm la salvarea noastră. Multe obstacole ne-au pus răuvoitorii noştri în drum; dar peste toate am trecut. Două colonii s-au fondat, amândouă merg destul de bine cu toate că au avut a se lupta cu enorme dificultăţi. Au îndurat cele mai grele trude; au bravat prejudiciile; au înfruntat îngrozitorul necunoscut. Ca o curajoasă avangardă s-au aruncat primii colonişti înainte spre a ne aplana drumul. Suntem dar obligaţi a-i susţine, să nu ne arătăm laşi tocmai în momentul decisiv, lăsând pe fraţii noştri în mijlocul focului, expuşi a fi copleşiţi. Nimic nu scuză laşitatea, mai ales la acei care poartă numele de „Atzilei B'nei Israel" (Nobilii fii a lui Israel)

Nu aşteptaţi ca inamicii voştri să vă aducă aminte de datoria voastră. Antisemitismul veghează pândind momentul propriu pentru a ne sugruma; să veghem şi noi pentru propria noastră salvare; nepăsarea ar fi pieirea noastră. Să nu lăsăm pentru mâine ceea ce putem face astăzi; mâine va fi poate prea târziu. Să lucrăm acum cât mai e timp, să ne creem un azil pentru un caz neprevăzut. Scuturaţi această scoarţă de gheaţă ce v-a cuprins. Cât de grea apasă mâna timpului asupra voastră, nu refuzaţi micul ajutor ce vă cer fraţii voştri mai nenorociţi decât voi. Ceea ce veţi face pentru dânşii, pentru voi o faceţi.

În speranţa că prezentul apel va afla un răsunet în inimile voastre şi vă veţi arăta demni de numele vostru şi de marele şi nobilul scop la care cooperează acuma mai toţi israeliţii din România,

Semnăm cu toată stima,

Comitetul sucursalei

„Atzilei B'nei Israel"

[„St.", 16 mai 1883, p. 3]

[21] Titlul apelului societăţii „Atzilei B'nei Israel".

https://biblioteca-digitala.ro

23. ADUNAREA GENERALĂ DIN GALAŢI

Şedinţa de duminică, 4 septembrie [1883]

„S-a discutat despre necesitatea consolidării primei colonii a israeliţilor români din Palestina."

Vicepreşedintele C.C. a deschis şedinţa pe la ora 10 seară. La apelul nominal au răspuns delegaţii următoarelor Comitete sucursale:

T. Severin	I.B. Brociner
R. Sărat	Rabin Kaswan
Tulcea	Iosef Goldring
Babadag	S. Pineles
Bârlad	S. Pineles
Constanţa	Rosenberg
Brăila com. suc.	I. Agent şi R. Moscovici
idem soc. A.B.I.	I.B. Brociner şi Ad. Netzler
Galaţi soc. Oliph.	Israel Teller şi I. Margulies
idem com. suc.	A. Friedmen şi I. Roth
Focşani	S. Schächter şi Abä Kahane
Piatra	N. Insler
Bucureşti	R. Flachs
Iaşi	P. Kirschen (Schulem Ieruş.)
Ploieşti soc. A.B.I.	D. Herman Mauriciu
Tecuci	Osias Ascher

Sanhedrinul „Zionului" a fost reprezentat prin d-nii I.B. Brociner şi Margulies.

Dintre ziarele israelito-române, numai „Stindardul" a fost reprezentat prin d-nul Abram Curteanu.

Secretarul general, d-nul S. Pineles, a citit raportul asupra situaţiunii şi activităţii C.C. de la Congresul din Focşani şi până-n ziua de astăzi.

În urmă delegaţii au procedat la alegerea biroului provizoriu şi rezultatul alegerii a fost:

Vicepreşedinţi: d-nii I.B. Brociner şi R. Flachs. Secretari: d-nii I.B. Brociner şi Adolphe Netzler. Preşedinte a fost ales cel mai în vârstă dintre delegaţi, onor rabin Kaswan.

Nefiind prezente două treimi din sucursalele de emigrare, şedinţa s-a amânat pentru a doua zi.

Ca incident vom cita obiecţiunea, ridicată de către delegatul sucursalei din Galaţi, în contra legalităţii alegerii unuia dintre secretari, incident asupra căruia adunarea, după o mică discuţiune, a trecut la ordinea zilei.

Şedinţa s-a ridicat la 12 $^{1/2}$ noapte.

ŞEDINŢA II

Şedinţa s-a deschis sub prezidenţia d-lui vicepreşedinte Jos. B. Brociner. Răspund la apelul nominal, pe lângă delegaţii sucursalelor reprezentate la şedinţa I-a, şi delegaţii următoarelor sucursale:

Bacău	reprezentat prin d-nul	B. Edelştein
Iveşti	, , ,	S. Abeles
Panciu	, , ,	Isidor Schor
Paşcani	, , ,	S. Pineles
Iaşi	, , ,	Isidor Schor

https://biblioteca-digitala.ro

D-nul preşedinte arată că numărul delegaţilor corespunde numărului cerut de Statute spre a se putea lua deciziuni. Se citeşte procesul verbal al şedinţei trecute, care este admis fără modificare. Vicepreşedintele, într-un discurs bine simţit, a făcut elogiurile răposaţilor Marcu Schein, membru şi I. Löbel, preşedintele C.C., apoi explică cu multă claritate chestiunea cedării coloniei „Samarin" şi conchide rugând pe toţi delegaţii să-şi spuie opiniunile lor.

A vorbit rabinul Kaswan şi A. Friedman pentru cedare. Delegatul Iaşului, d-nul I. Schor, s-a pronunţat contra cedării. D-sa zice că să se strângă cei 40.000 franci, necesari pentru completa instalare a coloniei. „Nu-i lucru mare – zice d-sa – sunt (?) deja vreo 20.000 franci în casă! Să se mai strângă până la completarea sumei."

Cu mult spirit a răspuns d-nul Pineles arătând că nu-i nicio para în casă, că bogaţii din Bucureşti şi Iaşi n-au dat nicio lescaie din sumele ce au subscris cu propria lor mână. Am voit să salvăm onoarea evreilor din România, dar nu mai putem aştepta, căci în curând emigranţii vor muri de foame. Ne-am adresat străinătăţii şi silinţele noastre au reuşit să atragă băgarea de seamă a marelui filantrop, al cărui nume nu-l cunoaştem[22] încă, asupra coloniei „Samarin"; acuma acest filantrop vrea să-i cedăm colonia, s-o cedăm şi fiţi convins că şi coloniştilor le va merge bine, când colonia va fi în stăpânirea acestui filantrop. După multă discuţiune s-a primit în unanimitate moţiunea următoare prezentată de d-nul I.B. Brociner.

MOŢIUNE

„Adunarea generală autorizâ Com. Cent. de a opera transcrierea actului de proprietate a moşiei «Samarin» şi partea «Tantura», cumpărată din fondurile societăţilor de emigrare în Siria şi Palestina, pe numele răposatului Isac Löbel din Galaţi, prin toate căile legate pe numele d-lui ..... reprezentat prin d-nul *Veneziani,* membru al Alianţei Israelite din Paris, predându-i aceste moşii în deplină stăpânire conform actelor.

Domnul ....., în vederea marilor servicii aduse cauzei israelite în genere şi specialmente emigraţiunii israeliţilor din România, prin obligaţiunea luată asupra-şi de-a consolida prima colonie a israeliţilor români în Palestina, este proclamat astăzi în unanimitate de adunarea generală ca preşedinţe onorific *ad vitam* al societăţilor de emigrare a israeliţilor din România, rugându-l totdeodată adunarea generală de a primi acest titlu ca un mic semn de recunoştinţă emanat din fundul inimilor coreligionarilor săi.

Administraţia moşiei, cu tot *fundus unstructus* aflător, trecând în dispoziţiunea preşedintelui onorific, d-sa va regula însuşi şi după cum va găsi de cuviinţă, fără niciun amestec din partea cuiva, instalaţiunea coloniştilor aflători acolo, sau a acelor ce i se vor mai recomanda după prealabila înţelegere.

Acei din colonişti aflători acolo şi care i se vor găsi neapţi de administraţia preşedintelui onorific pentru această profesiune, Com. Cent. prin bună înţelegere îi va restitui aconturile luate în vederea unei părţi din speze."

În urmă s-a încuviinţat alegerea d-lui R. Flachs ca membru al C. C. şi s-a ales în *unanimitate* ca preşedinte al C.C. pe d-nul doctor R. Löbel, fiul răposatului I. Löbel. S-au mai ales şi alţi membrii în C.C.: d-nii I.B. Brociner, rabinul Tauber şi I. Chatiner.

Iată depeşa ce s-a trimis d-lui Veneziani: „Adunarea generală aprobă propunerea d-voastră pentru cedarea «Samarin Tantura». Rugăm citaţi numele binefăcătorului. Comunicaţi condiţiunile d-voastre detailate". La 12 noapte şedinţa s-a ridicat.

[„St.", 10 septembrie 1883, p. 2]

[22] Referire la baronul Edmond Rotschild.

https://biblioteca-digitala.ro

24. CONFERINŢA SOC. ROMÂNE „CHOWEWE ŢION" ŢINUTĂ ÎN GALAŢI

în zilele de 26 şi 27 decembrie 1894

„Ideea de «Chowewe Ţion» s-a încarnat în coreligionarii noştri. În toata lumea. În România şi Rusia, în restul Europei şi în America se află «Chowewe Ţion»."

Şedinţa se deschide în 26 decembrie la orele 2 după prânz. Delegaţii comitetelor reprezentate sunt: *Odobeşti,* Israel Gross; *Bacău,* Iosef Herşcovici. Elie Margulies, M. Kraus, I. Rothenberg; *Brăila,* S.I. Prager; *Botoşani,* M. Bauch; *Bucecea,* S. Pineles; *Bârlad*, S. Diamant; *Galaţi*, M.H. Schein; *Vaslui*, I. Wechsler; *Iaşi*, Israel Cunovici, Iechiel Bercovici; *Podul-Iloaei,* Şae Steinberg; *Piatra*, N. Steinberg; *Piteşti*, Israel Teller; *Ploieşti* Abr. Zuekerman; *Focşani*, Benj Elkis; *Frumuşica*, M. Schonfeld; *Craiova*, I.Psalter, M. Windwar; *R. Sărat*, I. Zloczower; *Roman,* M.L. Abeles. Suma totală a încasărilor în toate societăţile reprezentate la conferenţă e de 9.500 lei.[23]

Telegrame de felicitare în limba ebraică din partea rabinului Crispin din T-Severin şi Hillel Kahane din Botoşani.

După verificarea mandatelor, d. Sam. Pineles, preşedintele comitetului gălăţean, a fost proclamat ca preşedinte al conferinţei, salutându-l cu următoarele cuvinte:

Onoraţi delegaţi! Fiţi bine veniţi la conferenţa „Chowewe Ţion"[24]. Dumnezeu să binecuvânteze lucrările noastre, ca hotărârile noastre să fie luate în perfectă armonie, şi ca fiecare din d-voastră întors la căminul său să poată zice, ne-am făcut datoria şi că „Chowewe Ţion" nu e de comparat cu alte instituţiuni, ci chiar dacă ramurile sale nu sunt încă dezvoltate, dar rădăcinile sale sunt numeroase, atât de numeroase, domnilor, încât toate furtunile lumii, ce s-ar dăzlănţui împrejurul lui, nu-l vor putea dezrădăcina!

După această scurtă cuvântare, d. Pineles declară şedinţa deschisă, urmând astfel:

Domnilor! Ideea de „Chowewe Ţion" s-a încarnat în coreligionarii noştri. În toată lumea. În România şi Rusia, în restul Europei şi în America se află „Chowewe Ţion", pretutindeni unde se aude שמע ישראל[25]

Nu trebuie să ne îndoim că „Chowewe Ţion" are înaintea sa un viitor frumos, mare şi glorios. Mai târziu, fiecare ramură a „Chowewe Ţion" se va putea mândri cu trecutul său; conştiinţa lui va fi împăcată că a conlucrat la marea idee, care până atuncea, cu ajutorul lui Dumnezeu, se va împlini. Fiecare „Chowewe Ţion" va simţi că şi dânsul a pus o cărămidă la marea clădire, pe care cu toţii năzuim s-o înălţăm.

Scopul nostru trebuie să fie cum să îndeplinim mai curând menirea noastră. Când acum 13 ani s-au înfiinţat societăţile [26]„שוב איי", ele s-au bazat pe alte motive. Unii, din nenorocire numai puţini - din [27]„נגידים" au trimis sume mai mari. Mulţi însă n-au făcut faţă obligaţiunilor sau semnăturilor lor şi prin aceasta au întărit cuvintele psalmistului: [28]אל חבטחו בנדיבים.

Posed încă iscălituri pentru mai mult de 80.000 de franci, cari au fost date de oamenii cei mai bogaţi, mai cu seamă din Iaşi şi Bucureşti, şi cari sume n-au fost achitate! Şi aceasta a fost nenorocirea Comitetului Central de pe acea vreme! Dacă

---

[23] Nu putem şti la ce sumă se urcă încasările celor 12 comitete, cari n-au răspuns la apelul nominal.
[24] „Iubitorii Sionului".
[25] *Şema Israel!* (Ascultă, Israele!)
[26] *Işuv aleph-yod.*
[27] Opozanţi.
[28] Nu vă bazaţi pe indivizi!

https://biblioteca-digitala.ro

răposatul Veneziani nu s-ar fi grăbit să ne vie într-ajutor, prin influenţa şi mijloacele sale, am fi avut o catastrofă, [29]אשר כל שמוע תצלינה שתי אזניו.

Să mulţumim dar lui Dumnezeu că nobilul baron Edmond de Rothschild a luat sub protecţiunea sa pe coloniştii din Ţara Sfântă şi a adus acele colonii în acea stare înfloritoare în care se află azi, precum cu toţi o ştim. Trista experienţă de atuncea să ne serve acum ca lecţiune, ca să nu cădem în vechile greşeli! Să avem înaintea ochilor noştri [30]אל הבטחו בינדיבים. Să nu ne bizuim pe bogăţaşii noştri! Noi singuri să ne ajutăm şi Dumnezeu ne va ajuta! Sunt convins că în România mai sunt câteva persoane bogate, ale căror inimi bat cu durere pentru suferinţele noastre, şi aceştia desigur se vor alia la „Chowewe Ţion", dar fondul trebuie să ni-l procurăm noi, prin noi singuri.

Adevărat e că vremurile sunt rele. În toate părţile, lumea întreagă se vaită şi mai cu seamă în România. Dar dragostea şi plăcerea de muncă ne vor uşura sarcina. Acum un an, când am luat în primire comitetul, au fost abia 600 de lei în casă; acum avem mai mult decât 2.300 lei, (vice-preşedintele nostru, d. Heinrich Schein, singur a colectatat 960 lei) — dacă toate comitetele din ţară ar fi lucrat astfel, am fi putut deja cumpăra pământ pentru colonii. Dacă dv., iubiţi domni delegaţi, credeţi că în celelalte oraşe se pot lua alte măsuri sau mijloace, ca să putem ajunge la scopul nostru în cel mai scurt timp, vom primi cu plăcere propunerile dv. Ne-am ţinut datori, de a vă lămuri asupra adevăratei stări a lucrurilor, ca să nu ne imputăm, că am deşteptat iluziuni şi speranţe zadarnice. De aceea e mai bine să spunem lucrurile pe faţă, deoarece scopul nostru nu e de a ţine cuvântări, de a face statute şi să vă aducem într-acest scop din toate unghiurile ţării.

Cu toţi ştim [31]המעשר, אומר מעט ועשה הרבה דמדריש הוא העקר אלא promite mult şi a nu te ţine de vorbă e lucru lesne.

Aceste cuvinte ar trebui să le refere fiecare delegat comitetului său, şi că vom putea face mult când vom avea ferma voinţă; de aceasta fiecare e convins.

Dacă „Chowewe Ţion" va avea capitalul necesar pentru cumpărare de pământ, atunci ne-am făcut în parte datoria noastră, şi numai atunci ne vom putea prezenta cu cugetul împăcat la societăţile surori din străinătate, spre a cere ajutor şi sprijin, sub orice formă
s-ar găsi atunci cu cale, şi putem fi siguri că-l vom găsi!

Un factor de o importanţă capitală ne vine în ajutor. Suirea pe tron a împăratului Nicolae II[32], care tratează cu o iubire părintească toate popoarele sale din întinsul său imperiu, fără deosebire de religiune; aceasta e o garanţie că suferinţele şi persecuţiunile coreligionarilor noştri în Rusia vor înceta.

Astfel în Rusia banii de la „Chowewe Ţion" vor rămâne neîntrebuinţaţi, precum şi în celelalte state ale Europei şi în Statele Unite ale Americii, unde se află „Chowewe Ţion" şi acestea cu drag ne vor ajuta.

La aceşti coreligionari, cari acolo au ajuns la onoruri, ranguri şi avere, putem atunci să ne adresăm cu încredere şi să le aducem aminte ca să vie în ajutorul fraţilor în nevoie, precum ne-o spune sfânta scriptură la fiii lui Ruben, Gads şi a tribului Menasse, cari deja erau stabiliţi în partea de dincolo a Iordanului, având o viaţă ticnită şi mulţumită, au fost cu toate acestea obligaţi de a veni în ajutorul celorlalte triburi, ca să-şi poată funda patria lor!

---

[29] „Deoarece oricine îl aude cu amândouă urechile!"

[30] Să nu avem încredere în cei generoşi. (Arhaism, traducerea este aproximativă).

[31] „Principalul este să vorbeşti puţin şi să faci mult."

[32] Ţarul Nicolae al II-lea s-a urcat pe tron în 1859. Regimul despotic nu a suferit nicio schimbare. Nici evreii nu aveau să se aştepte la îmbunătăţirea situaţiei lor. (Dubnov, vol. X, p. 199-200.)

https://biblioteca-digitala.ro

Dar, cum v-am spus, stimaţi domni, noi singuri trebuie să ne procurăm capitalul necesar pentru cumpărarea pământului, şi chiar cât de rele vremuri avem, fiecare familie mai poate economisi câte un franc pe lună, şi dacă din cele 40 sau 50 de mii de familii evreieşti, aproape numai 20.000 vor da câte un franc pe lună, apoi pe an putem avea un $^1/_4$ milion, prin aceasta am putea anual funda şi întreţine o colonie.

Pe această cale nu cerem nimănui o jertfă peste puterile lui, numai dacă cineva vrea să dea mai mult [33] כמתנת ידו תבוא עליו ברכה איש, fiecare după puterile lui.

Stimaţi domni delegaţi, vreau să vă dau un exemplu, de unde puteţi vedea ce vrea să zică jertfă, când cineva vrea să aducă. Cu câţiva ani în urmă, Camera Suedeză a refuzat acordarea unui împrumut de 20.000.000 pentru mărirea flotilei, atunci poporul acelei ţări şi-a impus o jertfă, şi aceea a fost de a se depune economia făcută în fiecare casă în timpul unei săptămâni, aşa că în câţiva ani aceste milioane au fost acoperite, fără a se resimţi, fără a se îngreuna bugetul statului sau a se înfiinţa dări noi.

Suedia are $4^1/_2$ milioane locuitori, mai puţin decât Ţara Românească, şi în comparaţie cu populaţia evree ar face 100 de lei pe an, pe când noi nu vă cerem decât 12 lei pe an de familie pentru fundarea de colonii. Şi de n-o facem, cu drept vom putea fi întrebaţi: unde e compătămirea noastră pentru coreligionari noştri în suferinţă?

De aceea vă rugăm, când vă veţi întoarce acasă, să nu vă părăsească energia, faceţi propagandă pentru ideea noastră umanitară, ca să nu fie o flacără de paie, אש תמיד תוקר על המזבה לא תכבה [34] un foc vecinic, nestins să arză pe altarul Soc „Chowewe Ţion".

În ceea ce priveşte comitetul de aci, puteţi fi siguri că ne vom face datoria precum ne-am făcut-o până acuma. Aşteptăm ca toate comitetele să-şi facă datoria lor, şi cu ajutorul lui Dumnezeu să putem aduce la îndeplinire scopul nostru.

*

Hotărârile Conferinţei sunt:

I. Societăţile „Chowewe Ţion" din ţară formează un corp, în capul căruia stă Comitetul secţiei gălăţene, în vederea activităţii acestei secţiuni şi a bărbaţilor de merit ce posedă.

II. În fiecare an se va ţine o conferinţă în alt oraş.

III. Banii strânşi de Comitetele din ţară se vor trimite direct din fiecare oraş, la casieria secţiei pariziene, pentru ca în schimbul acelor sume să cedeze din pământul ce posedă în Palestina sau Siria. Comitetul Central din Galaţi va fi prealabil avizat de banii ce se trimit şi va lua notă de aceasta.

IV. Pământul se va alege de o comisiune numită de Comitetul Central.

V. S-au introdus oarecari modificări în Statut.

Altele ce erau a se face, s-au amânat pentru anul viitor.

S-a arătat, în cursul dezbaterilor, că e un mare număr de familii care ar dori să emigreze.

Preşedintele secţiei gălăţene, deci al întregii societăţi, e d. Samuel Pineles; vicepreşedinte d. M. Heinr. Schein, care e de o activitate meritorie.

Asistent

[„Eg.", 20 ianuarie 1895, pp. 19-20]

[33] „După dărnicia sa va fi binecuvântat".

[34] „Focul veşnic arde pe altarul Templului şi nu se stinge".

https://biblioteca-digitala.ro

25. CONFERINŢA SOCIETĂŢII „CHOWEWE ŢION" (26-27 decembrie 1895)
[Extrase]

„Vom continua cu persistenţă opera noastră, oricâte deziluzii şi nerecunoştinţă ne va întâmpina în cale, căci suntem convinşi că ideea asta va prinde rădăcini pretutindeni."

Conferinţa societăţii „Chowewe Ţion", cum am arătat, a avut loc în zilele de 26 şi 27 dec.1895, în sala şcolii israelito-române Schwarzmann, în Brăila, de faţă fiind un public numeros şi personaje marcante din comunitate.

Delegaţii prezenţi au fost:

Comitetul central: S. Pineles - preşedinte şi preşedintele conferinţei, N. Steinberg şi M. Heinr. Schein - vice-preşedinţi, Max Rosenzweig - secretar, S. Speter - controlor, Isr. Teller, M. Weisshut şi S. Kohn - membri.

Brăila: S.I. Prager şi I. Neumann.

Botoşani: M. Bauch.

Bacău: M. Balter, Ch. O. Kraus, Ch. Klein, E.A. Teller. Doi delegaţi ai tinerilor „B'nei Ţion".

Bârlad: F. Sand; Craiova: M. Windwar; Frumuşica: Schonfeld; Paşcani: I.N. Herşcovici; Piatra-N.: P. Daniil; Vaslui: M.H. Schein; P.-Turcului: Goldfracht.

Comitetele din Adjud, Odobeşti şi Tulcea s-au scuzat de nevenire. Ploieştenii s-au scuzat asemenea că n-au putut trimite delegat şi au cerut a li se admite proiectele lor ca o condiţie a revenirii la C.C.

Invitaţi: rab. Cassvan din R. Sărat, rab. I. Margulies din Brăila, M. Schwarzfeld – directorul „Egalităţii", L. Kornfeld – redactor al „Volksblatt"[35]. „Wahrer Hajoetz"[36] a fost reprezentat prin d-nii Katz şi Klug.

D. Sam. Pineles, preşedintele Congresului, ia cuvântul şi arată că în conformitate cu sarcina primită s-a pus în contact cu Comitetul palestinian în Paris şi cu „Chowewe Ţion" în Rusia, spre a putea alege pământul pentru colonie. La timp a lansat o circulară conform căreia comitetul palestinian a redus pământul de la 9 la 7,10 de dunam şi că a acordat C.C. şi alte avantaje, ca plata în rate şi adaosul gratuit al terenului Girgis, care, ce-i drept, conţine pământ pietros, dar care fiind învecinat cu Brustras poate deveni cu timpul pământ arabil. Comitetul din Odessa[37] şi omul nostru de încredere din Palestina ne sfătuiră a prefera cumpărătura la Com. Palestinian; când am regulat tratările, ne-am adresat comitetelor locale pentru a consimţi la actul final. În 1 iulie, o telegramă a d-lui Schein ne cerea un răspuns urgent pentru a nu tranşa cu alţii. Răspunsul fu afirmativ şi Comitetele fură avizate a trimite banii.

Oraşele Galaţi, Brăila, Craiova, Bacău, Bârlad şi R. Sărat trimiseră banii disponibili şi apoi mai trimiseră Peatra, Paşcani şi Vaslui. În privinţa criticelor apărute să nu se uite că e uşor a critica, dar că nu se poate lăsa mult fără ajutor pe fraţii ce suferă, pe cei goniţi de la sate, cu nevastă şi copii şi care n-au un adăpost statornic. Eu văd zilnic mizeria ce doboară pe ai noştri şi sunt în stare a judeca mai just ca alţii. Cu toţii ar trebui să-şi dea concursul lor acestei mişcări prin colecte. Sunt convins că s-ar putea strânge mult, dacă ar fi cine să stăruiască în acest scop. Cu un leu pe lună s-ar putea

---

[35] „Das Volksblatt", săptămânal. Apare mai întâi la Bucureşti, apoi la Iaşi. 1891-1895.

[36] „Der Wahrer Hajoetz" – apare de două ori pe săptămână în idiş, Bucureşti (1893-1913).

[37] Referire la Comitetul înfiinţat în 1884 pentru conducerea activităţii societăţilor „Howewe Sion". Primul preşedinte a fost Leo Pinsker. Activitatea Comitetului s-a limitat în principal la sprijinirea financiară a procesului de colonizare agricolă a Palestinei.

https://biblioteca-digitala.ro

aduna lesne 10.000 lei lunar în cuprinsul ţării şi aşa a se înlesni plecarea a 20 - 25 de familii pe an. În străinătate, în cele mai depărtate centre sunt de asemenea sionişti, cari ne vor veni bucuros în ajutor, dacă noi vom face un început serios.

Pentru colonizarea unei familii nu trebuie decât 4.000 de lei; aceasta rezultă din o lungă experienţă a comitetelor „Chowewe Ţion" din Rusia, cari posedă mai multe colonii. Preşedintele Comitetului din Odessa, milionarul Abr. Grunberg, ne confirmă aceasta.

Din corespondenţa urmată cu comitetele locale rezultă că s-ar fi putut strânge bani în fiecare localitate dacă ar fi fost persoane potrivite pentru acest scop, care să-şi fi dat osteneala. Nu putem trece cu vedere faptul că în multe oraşe mai predomină râvna după titluri de preşedinte etc., fără a fi însă şi dorinţa de a face ceva. Să sperăm că lucrurile se vor îndrepta.

Noi nu trăim cu iluzii şi cunoaştem greutăţile ce ne pot sta în cale: dorinţa noastră unică e de a întemeia un nou cămin coreligionarilor noştri, unde antisemiţii nu există şi n-au rost să existe. În acest scop ne trebuie bani şi răbdare. Că banii adunaţi ţinem să se trimeată la Comitetul palestinian ne va da oricine dreptate, căci mulţi bani societari au pierit în mâna casierilor noştri şi credem că avem dreptul a pretinde ca şi Com. din Ploieşti să trimită banii adunaţi sub eticheta noastră. Dacă ploieştenii au alte planuri, lupte pentru realizarea lor, strângă de acum în acest scop, noi le urăm succes, căci nu ţinem să monopolizăm ideea, ce-i al nostru însă, să ne restituie.

Cheltuielile noastre sunt cu totul modeste şi banii strânşi de noi îşi ajung destinaţia. Pe când o altă societate de colonizare din ţară a cheltuit 7.200 lei pentru a putea cumpăra un teren dincolo de dunam, noi am obţinut condiţii mai favorabile fără altă cheltuială ca porto. Şi deci e imposibil ca cei iniţiaţi în actele noastre să ne mai obiecteze ceva, dacă nu gelozia i-ar împinge la aceasta.

În afară de societatea „Ezra Miţor"care numără 90 familii, mai sunt familii în Hârlău, Darabani, Piatra, R. Sărat etc., cari ţin să formeze o colonie cu proprie avere, dar aşteaptă să vadă reuşita primei noastre colonii de 20-25 familii, spre a se stabili în vecinătatea ei. Cum se vede, ideea „Chowewei Ţion" a ajuns a fi generalizată, a intrat în carne şi oase.

Din banii trimişi la Paris s-a achitat prima rată, avem doar încă un rest de 2.000 lei de plătit. Suma asta există la comitetele oraşelor mai mici şi nu le-am cerut încă pentru ca să poată aduna şi trimite mai mult.

Sperăm că se vor constitui şi comitete noi, cari tot în jurul nostru vor gravita, care vor merge alături de noi, umăr la umăr. Vom continua cu persistenţă opera noastră, oricâte deziluzii şi nerecunoştinţă ne va întâmpina în cale, căci suntem convinşi că ideea asta va prinde rădăcini pretutindeni. Aşa voiască Dumnezeu!

D. Pineles sfârşeşte aducând omagii memorii rep. Sir Elim Henry d'Avigdor, fost preşedinte al „Chowewei Ţion" în London, unde a dezvoltat o activitate remarcabilă, şi memoriei lui Michel Asiel, directorul ziarului „Hajoetz"[38].

D. M. Heinr. Schein, vice-preşedintele C.C., ia cuvântul. D-sa arată că prima mişcare pentru emigrare în ţară s-a produs în anii 1881-83, când au început să curgă persecuţiile pe capul nostru. Mişcarea a fost spontanee şi a aprins inima fiecărui evreu. Iniţiativa s-a luat de toţi fruntaşii israeliţi şi s-a făcut un început, s-a aruncat sămânţa care a încolţit, s-au cumpărat terenurile Samarin şi Roş-Pina, s-a trimis o colonie pe care mai târziu nobilul filantrop, baronul Edmond de Rothschild, a luat-o sub aripile sale protectoare d-a dus-o la capăt; s-au mai fondat apoi şi alte colonii prin

[38] „Hajoetz" – ziar în limbă ebraică. A apărut la Bucureşti între anii 1874-1877; 1879-1891; 1883; 1885-1896.

https://biblioteca-digitala.ro

societăţile formate în acest scop, unele cu mijloace proprii şi altele susţinute de inimi caritabile, cea mai mare parte de israeliţi din Rusia, pe cari evenimente analoage i-au împins spre acest scop. Avem astăzi în Palestina 26 colonii înfloritoare, locuitorii acelor colonii sunt fericiţi, duc un trai sigur, fără a fi expuşi la fluctuaţiunile pe cari le suferim noi. Această idee, după ce era ascunsă în jăratec sub cenuşă, căci oameni răi din nefericire, au oprit, prin diferite intrigi, mersul ei înainte, s-a redeşteptat; acum trei ani, în oraşul Galaţi, d-astă dată nu între fruntaşi, adică bogătaşii noştri, ci printre oamenii nevoiaşi, obscuri chiar, pe cari se vede că situaţia precară i-a îndemnat şi le-a deschis acest drum din nou. În mine, personal, port această idee de la prima ei naştere, căci cred că în acest chip o parte din evrei, apţi pentru cultura pământului, îşi vor putea întemia o existenţă sigură şi cinstită, fără a aspira la capitaluri mari şi la trai pe un picior mare, şi oameni apţi pentru aceasta sunt destui între cei nevoiaşi, oameni deprinşi cu viaţa de ţară şi reduşi la mizerie prin persecuţiile perpetue. Dacă preferăm Ţara Sfântă, e că turcii care o stăpânesc nu-s antisemiţi, ci dimpotrivă, binevoitori faţă de evrei. Însă lucrând pentru întemeiere de colonii în Palestina, noi nu încetăm a fi buni români, căci ce facem noi? Căutăm a procura un loc stabil şi a întemeia un viitor acelora dintre noi care au nefericirea de a nu mai putea sta aicea.

D. M. Schwarzfeld, provocat de mai multe ori a-şi expune vederile sale, arată că nu trebuie forţate lucrurile în mod imprudent; că nu prea timpuria colonizare, fără fonduri suficiente, va face să se dea bani, ci o activitate stăruitoare. Propune a se trimite delegaţi de două ori pe an în toate oraşele din ţară, cu care ocazie, prin convocarea unei întruniri bine preparată, se va putea strânge mult; că de fiecare dată să vie un alt personaj cu talent şi cu vază. A expune însă ideea pe simple speranţe, cari e posibil să nu se realizeze, ar fi regretabil. La noi nu se dau bani decât dacă se stăruie şi rar din proprie iniţiativă, fie scopul cât de bun. În Bucureşti, spitalul are deja de ani saloane ce nu se pot deschide pentru bolnavi şi azilul pentru bătrâni, care a primit un mare număr de bătrâni în vederea speranţei efectului acestui act, se vede cu bătrânii în spinare şi fără mijloace de a-i întreţine etc. Că banii se concentrează la un loc e foarte nimerit şi acel centru poate fi şi rămâne comitetul palestinian, căci cu toţii ştim cine e acel comitet.

În ce priveşte colonizarea, părerea d-sale e ca Bustras să fie şi să rămâie a Societăţii, adică să se instaleze acolo numai colonişti cu totul săraci, sau cu o sumă incompletă şi să nu se amestece colonişti cu mijloace proprii cu alţi fără mijloace sau fără mijloace suficiente. Dimpotrivă, pentru înlesnirea emigrării şi a formării de colonii noi, C.C. să ia sub auspiciile sale pe cei cu avere şi cu dorinţa de colonizare; să-i asocieze în număr suficient, să mijlocească la cumpărarea terenului, instalaţiile etc., spre a-i scuti de cheltuieli zădarnice, cum a păţit soc. „Esra Miţor". Luând sub protecţia şi conducerea sa asemenea colonii, C.C. capătă necesara experienţă şi lucrează în sensul năzuit de Societate. Crede de asemenea că e necesar ca aceste colonii să nu fie prea mici, căci nu pot prospera decât colonii mai mari de 100 familii. (Aplauze prelungite.)

Şedinţa I se ridică, fiind orele 7 ½ seara.

[„Eg.", 20 ianuarie 1896, pp. 19-20]

https://biblioteca-digitala.ro

26. IDEEA UNUI STAT IUDEU

„Viena, cu mişcarea-i antisemită joasă, dar triumfătoare, a fost se vede terenul potrivit pentru o carte care dă iluzia unui tot studiat... Şi, în adevăr, citind pe *Judenstaat* uiţi un moment greutăţile ce se opun realizării ideii însăşi..."

Vestitul vers al poetului latin conform căruia: „Cărţile îşi au soarta lor ca şi oamenii" se adevereşte mai mult ca odată. Sunt cărţi bune, profund scrise, cu mult simţ şi logică şi totuşi rămân în umbră, în întuneric mult timp; dimpotrivă, altele, de o valoare intrinsecă mică, sunt menite a face zgomot, a fixa atenţia generală asupra-le şi a fi obiectul unor discuţii lungi şi necurmate... De ce? Taina soartei, un concurs de împrejurări favorabile.

Aşa, ideea creării unui stat iudeu, necesitatea acestei idei se agită de mai multe decenii. Încă în 1854, un d. Kalischer a scris plin de inimă în astă chestie sub titlul: *Doreş le Ţion*[39], în limba germană; au mai scris şi alţii şi înainte şi în urmă, fără a senzaţiona. Alta însă fu soarta unei broşuri datorită dr. Pinsker sub originalul titlu: *Auto-emancipation*[40], expresie ce a rămas, şi tot aşa a emoţionat şi preocupă lumea o carte recentă sub titlul *Judenstaat*[41] de dr. Herzl.

S-o spunem de la început, că dacă aceste cărţi au produs atâta interes şi mişcare, aceasta o datoresc, în primul rând, momentului psihologic bine ales. Cărticica lui dr. Pinsker a apărut imediat după marile goane din Rusia, cari aruncaseră disperarea în inimi şi cari au stârnit o întreagă literatură[42]; cartea lui Herzl a apărut după marile succese din Viena ale partidului antisemit, ce au deznădăjduit pe evreii austrieci şi au făcut o impresie adâncă în iudaismul universal.

În momente grele, ideile cele originale, mijloacele cele mai extreme deşteaptă interes şi preocupă inima apăsată. Deşi impresia vie a cărţilor în chestie dă valoare intrinsecă, totuşi cărticica dr. Pinsker e superioară celei a dr. Herzl. Pinsker vorbeşte o limbă simplă, uşoară, îşi revarsă inima peste plină şi după ce studiază mijloacele ce ne stau la îndemână, scoate, strigătul disperării: „Ajută-te singur; nu aştepta emanciparea din graţia altora, ci te emancipează însuţi". Şi acea emancipare nu poate consta decât din dobândirea unui teritoriu propriu sub stăpânire proprie – fie în Palestina, fie aiurea – în care evreii să aibă un refugiu sigur şi să nu fie expuşi la hărţuieli din loc în loc. Un stat iudeu, cu alte cuvinte, care să concentreze pe toţi prigoniţii şi nenorociţii fii ai lui Israel.

Cartea dr. Hertzl spune, în fond, acelaşi lucru, dar spune şi câte ceva nou. În ea se accentuează că trebuie o stăruinţă directă, făţişă pentru dobândirea unui stat iudeu; se declară ferm contra căilor piezişe şi adversar al mişcării filantropice, cum o numeşte, acea mişcare frumoasă şi sănătoasă care a dat naştere la o sumă de colonii în Palestina şi America; el priveşte agricultura ca o întoarcere înapoi, ca o ocupaţie ce nu-şi mai are importanţa în urma noilor mijloace ce le procură zilnic geniul omenesc şi în astă direcţie. Dacă această carte a dr. Herzl s-ar fi mărginit la partea întâia şi la o

---

[39] Referire probabil la *Derişat Ţion* (*În căutarea Sionului*), apărută în 1862. Operă care a adus celebritate mondială lui Kalischer Ţvi Hirsch.

[40] *Autoemancipation* de Leon Pinsker, subintitulat „Un avertisment al unui evreu rus către fraţii săi", a apărut la Berlin în 1882. În limba română a apărut la Galaţi în 1899.

[41] *Der Judenstaat* de Th. Herzl a apărut la Viena în februarie 1896.

[42] Referire la pogromurile organizate împotriva evreilor din ordinul ministrului de Interne al guvernului ţarist. Pogromurile au avut loc în anul 1881, după atentatul împotriva Ţarului Alexandru al-II-lea, în peste 100 de comunităţi.

https://biblioteca-digitala.ro

mică schiţare a mijloacelor de atingere a scopului, care altminteri se impunea bunului simţ al oricărui om ce ştie importanţa unei mişcări mari, cartea nu avea nimic extraordinar în ea, fără a-i fi lipsit nota originală; era o lucrare de îmboldire care merita atenţie în împrejurările anormale în cari se află evreii în mai multe state. Dar dr. Herzl nu s-a mulţumit cu atât, ci, în impulsiunea inimii sale, a văzut deja ideea principală realizată; a văzut deja, prin ochiul fantaziei, statul iudeu în fiinţă, graţie artei diplomatice şi-l preocupă numai împopularea noului stat şi mai ales organizarea lui. Ciudată impresie îţi face astă parte fantasmagorică. Şi cu cât accentuează mai mult că ceea ce a întocmit fantezia sa e un întreg firesc şi realizabil, cu atât zâmbetul ce ţi se furişează e mai semnificativ. Şi bune să fie cele ce înşiră dr. Herzl în partea a doua a cărţii sale, încă nu sunt acum la locul lor.

Greutatea nu e a găsi emigranţi sau un plan de organizare al noului Stat, de s-ar dobândi, ci greul cel mare constă tocmai în dobândirea lui. Era dar, suficient a agita ideea în sine, a o face populară, ca prin sacrificii şi stăruinţe comune să se caute, a atinge ţelul dorit.

Şi totuşi, e ciudat a constata că, în parte, succesul cărţii, atenţia ce i s-a dăruit, se datoreşte acestei exuberaţiuni intelectuale. Viena, cu mişcarea-i antisemită joasă, dar triumfătoare, a fost se vede terenul potrivit pentru o carte care dă iluzia unui tot studiat... Şi, în adevăr, citind pe *Judenstaat* uiţi un moment greutăţile ce se opun realizării ideii însăşi, când vezi pe autor intrând în minuţiozităţi de emigrare şi de organizare a noului Stat. Iluzia optică înşelătoare a contribuit de asemenea la succesul cărţii în chestie.

[„Eg.“, 2 august 1896, pp. 237-238]

https://biblioteca-digitala.ro

27. SCRISOAREA LUI HERZL CĂTRE SAMUEL PINELES

„Organizaţi-vă... Întindeţi peste toată România o reţea de societăţi, cari să se centralizeze în mâna dvs. Întreprindeţi o agitaţiune de emigrare."

Th.Herzl
Wien, 18 Berggasse
18.1. 97

Prea Stimate Domn,[43]

Scrisoarea dv. am citit-o cu mult interes. Situaţiunea din România o privesc fireşte cu multă atenţiune şi vă mulţumesc pentru amănuntele pe cari nu le-am posedat încă.

Se pare că n-aţi citit publicaţiunile mele (cuvântarea din Londra ş.a.). Vă alăturez ultima, adică penultima, căci în Jewish Workingman Club din Londra a avut loc ieri un mare meeting, în care am hotărât să se facă noi declaraţiuni. Cel mai bun lucru ar fi de aţi citi regulat „Jewish World" din Londra (8 Sont Street, Tinsburg), căreia-i trimit toate comunicările.

În scrisoarea dv. găsesc greşeli importante, întrucât privesc chestiuni străine de România. Mai cu seamă un bărbat, de care vorbiţi adesea cu recunoştinţă şi veneraţiune, luptă cu toate mijloacele contra planului evreo-naţional. E regretabil. Nu pot intra acum în amănunte.

Ideea loteriei şi celelalte mijloace de colectare nu le pot accepta. Eu cel puţin nu pot şi nu mă voi ocupa cu aşa ceva. Mişcarea noastră are şi aşa calomniatori ordinari.

E fireşte greu d-a întreprinde o mare agitaţiune fără bani, dar trebuie să se întâmple şi se întâmplă. Vă pot comunica ştirea îmbucurătoare că mişcarea noastră cu putere crescândă face înconjurul lumii.

Veţi fi ştiind doară că sunt în contra infiltraţiunii în Palestina – n-am face decât să dăm jertfe noi pentru masacrare.

Nu, planul meu e simplu. Întâi să unim poporul evreu în ţările în cari locuieşte azi, sub steagul naţional şi să încheiem un tratat cu turcii asupra garanţiilor autonomiei, înainte de imigrare – şi ne vom mulţumi numai cu condiţiunile cele mai bune. În acest scop, când am fost în iunie în Constantinopol, am şi făcut primii paşi. Dacă vreţi să aveţi de la cineva cuvântul de ordine pentru chowewe zioniştii din România, aceasta este:

„Organizaţi-vă, strângeţi elemente şi fiţi gata. Întindeţi peste toată România o reţea de societăţi, cari să se centralizeze în mâna dv. Întreprindeţi o agitaţiune de emigrare, faceţi o listă de toţi tovarăşii noştri de idei şi puneţi-mă în curent".

Dacă vreţi, ca şi zioniştii din celelalte ţări, să vă puneţi sub conducerea mea, vă voi pune fireşte la curent cu tot ce se va face.

Cu salutul Zionului,
al dv. Devotat,
Th. Hertzl

[„Cr.I.", 16 iulie 1910, p. 7.]

[43] Scrisoarea este trimisă lui Samuel Pineles, preşedintele societăţii „Chowewe Ţion", la 18 ianuarie 1897. S. Pineles i s-a adresat lui Herzl la data de 14 ianuarie 1897, aducând elogii pentru broşura despre *Statul ludeu* şi informându-l pe larg despre activitatea sionistă din România.

https://biblioteca-digitala.ro

28. CONFERINŢA SOC. „CHOWEWE ZION" LA GALAŢI ÎN ZILELE DE 14 ŞI 15 APRILIE [1897]

„Pe feţele tuturor se citeşte satisfacţia sufletească că bărbaţi însemnaţi din Israel se interesează de coreligionarii lor şi de chestia vitală a colonizării. Numele d-lor Theodor Hertzl, Max Nordau sunt pronunţate cu evlavie şi veneraţie."

Şedinţa I[a], Luni 14 aprilie, ora 8 a.m.

Vasta sală a Templului începe să se umple de lume, deşi şedinţa e fixată la 10 ore; delegaţii tuturor secţiunilor, reprezentanţii diferitelor societăţi şi comunităţi israelite, în fine lume venită din toate unghiurile ţării invadează sala. Delegaţii secţiunilor sunt necontenit investigaţi despre scopul şi cauza conferinţei. Vestea despre sosirea d-lui dr. Lippe, ca delegat al Iaşilor, umple inimile de bucurie şi este obiectul discuţiunii generale. Unii se întreţin despre înalta lui ştiinţă talmudică, alţii despre scrierile sale pe terenul ştiinţific întru apărarea cauzei iudaismului şi a dogmelor sale; alţii iar despre lupta continuă a neobositului preşedinte Samuel Pineles în cauza israelită şi a colonizării. Pe feţele tuturor se citeşte satisfacţia sufletească că bărbaţi însemnaţi din Israel se interesează de coreligionarii lor şi de chestia vitală a colonizării. Numele d-lor Theodor Hertzl, Max Nordau sunt pronunţate cu evlavie şi veneraţie.

Fiecare se miră de numărul neaşteptat de mare al asistenţilor, curiozitatea creşte, nerăbdarea e la culme, toţi aşteaptă sosirea d-lui dr. Lippe, a preşedintelui, a întregului comitet central şi deschiderea şedinţei. La 9 ore şi jum. sala este literalmente plină, se pot număra ca la 2.000 persoane, bărbaţi şi femei.

La 10 ore fără un sfert, Comitetul Central, în frunte cu d. dr. Lippe şi S. Pineles fac intrare în sală şi sunt imediat înconjuraţi şi salutaţi de întreaga adunare, astfel încât, cu anevoie d-lor, pot pătrunde până la altar, locul rezervat pentru d-lor şi delegaţii secţiunilor. La 10 ore fix, după o cuvântare caldă şi pătrunzătoare a d-lui Pineles, şedinţa se deschide şi începe verificarea titlurilor.

Au fost reprezentate 19 secţiuni „Chowewe Zion", 26 societăţi şi presa israelită, în modul următor: Secţia „Chowewe Zion" din Adjud prin d. Elias Abramovici şi Isac Mendelsohn; Bacău: Ch. Kraus, Abner Rabinovici, Huna Klein; „B'nei Zion": Mendel Braunstein şi Leon Şapira; Bârlad: E. Zise, I. Kunovici; Galaţi: Iosef Blumenfeld, Idel Nathansohn, Aizic Goldenberg; Vaslui: I. Wechsler; Tulcea: Iosef Goldring; Iaşi: Dr. Lippe; Piatra: B. Samsoni, Heinrich Rosenbaum; Ploieşti: Baruch Kahane, A.D. Rosen, Neuman Marcus, Abr. Blumenfeld; Craiova: M. Windwar; Buzău: Leib Grünberg din partea lojei „B'nei Berith"; Roman: Abeles, Moise Stein; Brăila: Iosef Reischer, Iosef Ellmann, S.I. Prager; Tecuci: S. Pineles; Constanţa: M. Heinrich Schein; Paşcani: Dr. Lippe; Frumuşica: M.L. Schönfeld; Nămoloasa: Elias Klein.

Din partea societăţilor particulare: Bacău: Soc. *„Achim"* prin Pascal Davidescu şi Sal. Herşcovici; „Aghidas Abunim": Nathan Goldenberg; „Bickor Holim": Berman Zigmund; „Meseriaşilor": Littman Schwartz, Iancu Silberstein; Galaţi din partea soc. „Meseriaşilor": A. Friedmann, Iacob Rosenthal; „Templul Choral": Iosef Bujes, Aizig Weissenberg; Soc. „Maimonides": M. Krochmal şi I.I. Suffrin; „Tâmplari": S. Hirsch, M. Rothmann; „Epitropia Comunităţii": E. Dinermann, Lipe Braunstein, S. Rosenfeld; Soc. „Drepturile": I. Hart, L. Bernstein, M. Bercovici; secţia „Dorobanţul": M. Heinrich Schein, Iosef Schwartz; „Sandler": Carl Rosenbluth, Abram Iancovici; „Junimea": A.

https://biblioteca-digitala.ro

Cohn, Marcovici; „Morarilor": Marcu Ginsberg, Ione Gottfried; „Zugravi şi Vopsitori": A. Glückmann, A. Belzer; „Reciproc": Iosef Birnberg, Iacob Wassermann.

Din partea societăţilor din Brăila: „B'nei Brith": B. Weintraub, Achille Kahene; „Crémieux": M. Weintraub, Iosef Fischer; „Abarbanel": Alfred M. Segall, Volf Cohn; „Liga Industriaşilor": A. Garfein, M. Graf, A. Blum, D. Glarsfeld; „Liga Meseriaşilor": Marcu Ghedalle, A. Blum, Iosef Weis; „Marpe Lenefeş": Moritz Maer, M.D. Gluck; „Baron Hirsch": Moritz Maer; „Schneider-Gesellen": H. Bercovici, M. Wechsler; „Primul ambulatoriu": H. Stanislau, Sol. Wind. Presa a fost reprezentată: Ziarul „Egalitatea" prin d. A.D. Rosen, „Hajoetz" prin d. I. Iosep, „Wahrer Hajoetz" prin Iosef Asiel.

Terminându-se verificarea titlurilor, şedinţa se ridică la 12 ore şi un sfert.

D. Pineles luând cuvântul, face istoricul colonizării şi într-un mod clar şi precis expune tot ce s-a făcut până acuma în această privinţă şi ceea ce trebuie să se facă. Dacă noi, din România, nu am lucrat mult, au lucrat însă mult cei din străinătate şi cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu lupta tuturor ne vom ajunge scopul.

Comitetul Central din Galaţi este astăzi sub obedienţa Comitetului din străinătate şi reuşita ne este cu atât mai asigurată cu cât în fruntea acelui comitet sunt oameni culţi şi influenţi ca Theodor Herzl, Max Nordau, Hildesheimer etc. Citeşte mai multe scrisori ale d-lui Theodor Herzl, din cari reiese că tendinţa d-sale şi a colaboratorilor săi este de a forma un stat iudeu prin cumpărarea Palestinei care să fie sub suzeranitatea Turciei. În acest scop se va ţine un Congres la München[44] în zilele de 25, 26 şi 27 august a.c. de toţi „Chowewe Zion", la care şi cei din România au fost invitaţi să-şi trimită reprezentanţii. Theodor Herzl mai scrie că d. Dimitrie Sturdza şi-ar fi exprimat părerea în jurnalul „New York Herald" că singura soluţie, pentru dezlegarea chestiei israelite, este formarea sau reînfiinţarea statului iudeu. D. Pineles, sfârşind, sfătuieşte să se facă mai puţine sinagogi, mai puţin lux şi să se vie în ajutorul colonizării; face apel la toţi delegaţii să stăruiască din toate puterile ca să înceteze dezbinările, divergenţele, toţi să fie călăuziţi de o singură idee: Lupta pentru reuşita întreprinderii. (Aplauze prelungite.)

[„Eg.", 2 mai 1897, pp. 130-131]

[44] Congresul s-a ţinut la Basel în august 1897.

https://biblioteca-digitala.ro

II
TRECEREA LA SIONISMUL POLITIC. CONGRESE ŞI CONFERINŢE SIONISTE MONDIALE (1897-1919)

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „Din scrisorile lui Herzl către D. Samuel Pineles": 23 martie și 14 aprilie 1897, „Cr.I.", 16 iulie 1910, p. 7.
2. „Extras din scrisoarea dr. Herzl către C.C. al Chowewe Zion", „Eg.", 23 mai 1897, pp. 155-156.
3. „Mişcarea sionistă", Ploeşteanu, „Eg.", 18 iulie 1897, pp. 217-218.
4. „Congresul Sionistic în Basel (august 1897)", „Eg.", 11/18 iulie 1897, p. 215.
5. „Ideea sionistă. Discurs rostit de dr. Th. Herzl la Congresul Sionistic din Basel în 29 august 1897", „Eg.", 5 septembrie 1897, p. 276.
6. „Năzuinţa congresului sionist. Discurs rostit de dr. K. Lippe la deschiderea congresului din Basel ca preşedinte", „Eg.", 12 septembrie 1897, pp. 283-284.
7. „Suspendarea colonizării în Palestina (Hotărârea Congresului Sionist de la Basel 1897)", Ploeşteanu, „Eg.", 5 septembrie 1897, p. 273.
8. „După congres", „V.S.", 21 august 1898, p. 2.
9. „Discursul d-lui dr. Gaster rostit la al II-lea Congres Mondial Sionist din Basel (august 1898)", „V.S.", 4 septembrie 1898, pp. 5-6.
10. „Chestia culturală", M.S., „Eg.", 18 septembrie 1898, p. 294.
11. „Atribuţiunile Băncii", „V.S." , 12 februarie 1899, p. 3.
12. „Congresul al III-lea din Basel. Întrunirile preparatoare", „Eg.", 6 august 1899, p. 242.
13. „Discursul dr. Moses Gaster ţinut la Congresul Mondial Sionist din Basel, joi, 5(17) august", „Eg.", 13 august 1899, pp. 250-251.
14. „Palestina şi Cipru", Efraim Cohen, „Ar.", 23 octombrie 1899, p. 1.
15. „Discursul dr. Herzl rostit la deschiderea Congresului IV Sionist" [august 1900] [Extrase], „Eg.", 11 august 1900, p. 343.
16. „Situaţia generală a evreilor. Discurs de dr. Max Nordau rostit la Congresul al IV-lea Sionist" [august 1900] [Extrase], „Eg.", 11 august 1900, pp. 345-346.
17. „Discursul dr. M. Gaster în chestia culturală rostit la Congresul al IV-lea Sionist în Londra" [august 1900], „Eg.", 18 august, 1900, p. 352.
18. „După congres", Horia Carp, „M.Z.", 30 decembrie 1901, p. 1.
19. „Congresul din Viena", „Cn.I.", 26 octombrie, 1902, p. 1.
20. „Înaintea congresului", „Eg.", 15 august 1903, p. 255.
21. „Dr. Herzl la închiderea Congresului al VI-lea", „Eg.", 29 august 1903, p. 265.
22. „Sionism şi Nou-Sionism [Extrase] de M. Gaster", „Eg.", 31 octombrie 1903, pp. 2-3.
23. „Conferinţa de la Harkov" [1904], „M.Z.", 3 februarie 1904, p. 113.
24. „Theodor Herzl", număr unic, Bucureşti, 1904.
25. „Sionişti" [Despre hotărârile Conferinţei de la Viena, 17-19 august 1904], „BCFZR", 15 septembrie 1904, p. 1.
26. „O lămurire", „Tr.S.", 1 mai 1905, p. 1.
27. „Căderea proiectului Ostafrican", M.S., „Eg.", 23 mai 1905, pp. 1-2.
28. „Congresul al VII-lea din Basel" [Înainte de începerea congresului, iulie 1905], „Eg.", 22 iulie 1905, p. 221.
29. „Congresul", Ploeşteanu, „Eg.", 29 iulie 1905, p. 1.
30. „Un nou succes politic", C.P. Lucas, „Tr.S.", 1 septembrie 1905, p. 1.
31. „Discursul doctorului Max Nordau la deschiderea celui de-al VIII-lea Congres Mondial Sionist", [Haga, 1907], „Eg.", 10 august 1907, pp. 241-244.
32. „Congrese Sioniste", dr. I.I. Niemirower, „Eg.", 5 octombrie 1907, p. 297.

https://biblioteca-digitala.ro

33. „Dr. Nordau asupra sionismului politic şi practic. Din discursul rostit la o întrunire din Paris", „Eg.", 9 noiembrie 1907, pp. 337-338.
34. „Sionismul practic", N. Schuchar, „Or Z.", 15 iulie 1908, p. 2.
35. „Interviu cu Dr. Alexander Marmorek acordat special pentru «Curierul Israelit» colaboratorului nostru din Paris, E.F. Braunstein", „Cr.I.", 5 decembrie 1908, pp. 1-2.
36. „Congresul IX Sionist din Hamburg, de la corespondentul nostru special, Abr. Braunstein Mebaşan" [decembrie 1909], Abraham Braunstein Mebasan, „Cr.I.", 25 decembrie 1909, pp. 2-3.
37. „De zile mari. Reflecţii cu ocazia Congresului din Viena" [Al XI-lea Congres Mondial Sionist, iunie 1913], Achille M. Finkelstein, „B.K.", an I, nr. 7, septembrie 1913, pp. 1-2
38. „Congresul Sionist din Londra", „Cr.I.", 10 ianuarie 1919, p. 1.
39. „Interviu cu dl. dr. Niemirower, delegat la congresul din Londra", „M.", 28 ianuarie 1919, p. 1.
40. „Conferinţa sionistă din Londra. De la corespondentul nostru special", „Cr.I.", 7/20 martie 1919, p. 1.
41. „Amintiri. Primele congrese sioniste", dr. Mayer Ebner, „T.I.", 15 septembrie 1919, pp. 5-6.

https://biblioteca-digitala.ro

Articolele cuprinse în capitolul II despre congresele şi conferinţele Organizaţiei Mondiale Sioniste, apărute în presa evreiască de limbă română din România redau: desfăşurarea lucrărilor congreselor; participarea şi contribuţia reprezentanţilor mişcării sioniste din România la manifestările respective; lupta de idei şi punctele de vedere ale sioniştilor din România despre problemele dezbătute; îndoielile unor cărturari evrei în legătură cu realizarea idealului herzlian privind crearea statului evreu pe teritoriul Palestinei într-un viitor apropiat; aderarea mişcării sioniste din România la principiile sionismului politic, implicarea ei în principalele evenimente ale mişcării sioniste mondiale.

Ştiut este faptul că preşedintele de vârstă al primului congres a fost dr. Karpel Lippe din Iaşi, invitat personal de Theodor Herzl. În discursul său la congres a făcut o incursiune în istoria multimilenară a poporului evreu, arătând că viitorul cere cu necesitate întoarcerea în Ţara Sfântă. În final, Lippe a conchis: „Şi noi ca şi strămoşii noştri nu voim să mai aşteptăm pe Mesia, ci voim să ne reîntoarcem şi noi la Palestina pe temeiul unui tratat internaţional".

Însemnătatea primului Congres Mondial Sionist rezultă din cuvântarea lui Th. Herzl redată în presa evreiască din România. Herzl a trasat liniile directoare pe care mişcarea sionistă mondială trebuia să le urmeze. El a subliniat necesitatea reînvierii şi cultivării conştiinţei naţionale evreieşti.

„Evreii formează un popor [iar] atare legătură e cu putinţă numai pe baza naţionalităţii" – conchidea Herzl. Astfel, conducătorul mişcării sioniste mondiale demonstra indirect dreptul poporului evreu de a realiza un stat propriu pe teritoriul Palestinei. El a respins calea colonizării pe căi nelegale, cu mijloace filantropice, urmată până atunci. Statul trebuie realizat pe bază de drept şi nu de toleranţă. „Cu toleranţa şi cu protecţia iudaismului, destul" – spunea Herzl în discursul său.

Colonizarea a fost numai primul, dar nu ultimul cuvânt al mişcării sioniste.

Prin hotărârile adoptate, primul Congres Mondial Sionist a marcat trecerea de la Hoveve Sionism, care era pentru continuarea colonizării cu metodele vechi (prin infiltrare în Palestina cu mijloace financiare proprii şi cu sprijinul unor filantropi) la sionismul politic, care milita pentru crearea în Palestina a statului iudeu, garantat de dreptul public, adică de dreptul internaţional. „Aici e unul dintre meritele cele mai mari ale lui Herzl, scria Max Nordau, că a scos sionismul din sinagogă şi a făcut din el o chestiune de politică mondială."

Ce-i drept însă, poziţia lui Herzl faţă de problema colonizării Palestinei nu a întâmpinat unanimitate de vederi. Relevant în acest sens este şi articolul lui Moses Schwarzfeld, publicat în „Egalitatea" din 5 septembrie 1897 şi cuprins în capitolul de faţă.

Al II-lea congres s-a întrunit tot la Basel, în august 1898. După cum sublinia Moses Schwarzfeld în articolul „Chestia culturală", „congresul se poate cu drept făli cu cele trei mari chestii care au fost tranşate înţelepţeşte: Banca, Emigraţia, Cultura". Discursul despre importanţa culturii pentru mişcarea sionistă a fost ţinut de dr. Moses Gaster. În optica savantului evreu, de sionism se leagă inseparabil progresul cultural, căci sionismul nu urmăreşte doar regenerarea economică a poporului evreu, ci în primul rând cea cultural-spirituală.

Înfiinţarea Băncii Coloniale Israelite cu sediul la Londra a marcat împletirea sionismului politic cu sionismul practic. Banca avea menirea să asigure suportul financiar pentru realizarea unei colonizări în condiţii civilizate. Prin bancă, Herzl urmărea eliminarea filantropiei din opera colonizării. Trebuia asigurată baza financiară necesară pentru înfăptuirea acestei opere.

https://biblioteca-digitala.ro

La Congresul al III-lea (Basel 1899), din partea României au fost 11 delegaţi, printre care dr. Moses Gaster, dr. I.I. Niemirower, S. Pineles ş.a. Ziarul „Egalitatea" redă in extenso *discursul ţinut de dr. Moses Gaster despre importanţa culturii şi a culturalizării, a cunoaşterii istoriei şi a culturii iudaice în general, a însuşirii limbii ebraice.*

Ca şi la Congresul al II-lea, şi de data aceasta pentru Gaster problema esenţială a culturalizării a fost revitalizarea iudaismului. În optica sa, sioniştii trebuiau să devină „preoţii timpurilor noi, care să depună toate eforturile ca iudaismul să se renască din propria-i cenuşă, precum pasărea Phoenix".

Pentru istoria evreilor din România prezintă interes deosebit Congresul al IV-lea, întrunit la Londra în perioada 13-16 august 1900. În atenţia dezbaterilor a stat problema emigranţilor pietoni din România. Datorită măsurilor discriminatorii, în special împotriva meseriaşilor evrei, dar şi a altor categorii sociale, la sfârşitul secolului al XIX-lea şi mai ales în anul 1900 are loc o emigraţie în masă a populaţiei evreieşti din România, când mii de evrei au pornit pe jos spre Statele Unite ale Americii. Evenimentul a zguduit opinia publică evreiască mondială, fapt ce a determinat ca vorbitorii la Congresul al IV-lea al Organizaţiei Mondiale Sioniste, începând cu Herzl şi terminând cu Max Nordau, să acorde o atenţie specială situaţiei evreilor din România. Herzl, în discursul său, a caracterizat în termenii următori întâmplările din România: „Emigrarea evreilor din România a trecut ca un fir de sânge prin întreaga Europă".

Discuţiile cele mai controversate, în cadrul primelor congrese sioniste mondiale, s-au referit la problema teritorialismului. În condiţiile în care obţinerea unui consimţământ din partea autorităţilor Imperiului Otoman pentru colonizarea Palestinei de către evrei s-a dovedit a fi o incertitudine, s-au făcut propuneri pentru colonizarea altor teritorii. La Congresul al III-lea (Basel, 1899), David Trietsch (militant sionist din Germania, de profesie economist) a propus colonizarea insulei Cipru. El a venit şi în România pentru a face propagandă în acest scop.

La Congresul al VI-lea (1903) s-a prezentat propunerea Marii Britanii privind colonizarea Ugandei (Ost Africa).

Însuşi Herzl a înclinat să accepte temporar o atare soluţie, având în vedere situaţia precară a evreilor în ţări ca Rusia sau România. Fapt ce conform vederilor lui Herzl nu ar fi însemnat niciun moment o renunţare la programul adoptat la primul congres de la Basel.

„Când voi uita de tine Ierusalime, usucă-se dreapta mea!" erau cuvintele cu care Herzl a terminat discursul de închidere a lucrărilor la Congresul al VI-lea (1903).

Presa evreiască din România a comentat pe larg controversele legate de teritorialism. O analiză a articolelor cuprinse în capitolul de faţă permite disocierea următoarelor poziţii:

1. Respingerea categorică a ideii de colonizare a evreilor în alte teritorii decât Ţara Sfântă. Relevant pentru această poziţie este în primul rând articolul lui M. Gaster, „Sionism şi Nou-sionism", publicat în „Egalitatea" din 31 octombrie 1903. Pentru Gaster, sionism înseamnă „impulsiunea spre vechea patrie, spre Ţara Sfântă, spre a anima din nou viaţa naţională şi religioasă a evreilor". Gaster demonstra în articolul său că aşa-zisul „nou-sionism", care acceptă posibilitatea colonizării şi a altor teritorii în afara Ţării Sfinte, nu are nicio legătură cu sionismul;

2. Acceptarea poziţiei teritorialiste ca un compromis vremelnic, fără a se renunţa la perspectiva colonizării Palestinei. E de reţinut în acest sens articolul „Palestina şi Cipru", apărut în „Aurora" din 23 octombrie 1899. Pe o poziţie similară s-a aflat şi

https://biblioteca-digitala.ro

„Tribuna Sionistă", care în articolul intitulat „O lămurire", scria: „Noi vom vota pentru Uganda, dacă raportul Comisiunii va fi favorabil stabilirii noastre acolo, dar votul nostru nu va însemna niciodată renunţarea la Sion".

Moses Schwarzfeld, în articolul intitulat „Căderea proiectului Ost-African" îşi exprima şi el satisfacţia pentru această soluţie („Egalitatea", 23 mai 1905).

Spre informarea opiniei publice evreieşti din România, ziarul „Mevasereth Zion" (3 februarie 1904) a publicat protocolul Conferinţei de la Harkov, privind respingerea categorică de către sioniştii din Rusia a proiectului Uganda, considerându-l o încălcare a programului de la Basel.

La sfârşitul lui iulie – începutul lui august 1905, avea loc al VII-lea Congres Mondial Sionist, primul fără Herzl. Părintele sionismului politic încetase din viaţă în primăvara anului 1904. Congresul l-a ales ca preşedinte pe David Wolfsohn. Cum rezultă şi din articolul cuprins în volumul de faţă, congresul a avut o importanţă deosebită pentru istoria sionismului: în primul rând pentru reconfirmarea programului de la Basel, în al doilea rând pentru reactivarea planului de colonizare a Palestinei.

Congresul al VII-lea, scria Niemirower în articolul „Congrese sioniste", a fost la înălţimea sa, recunoscând că nu trebuie şi nu poate să fie confundat teritorialismul cu sionismul.

Congresul al VIII-lea s-a întrunit la Haga, în august 1907. Ziarul „Egalitatea" din 10 august publică discursul de deschidere a congresului, rostit de Max Nordau. Problematica sionismului este abordată dintr-o perspectivă teoretică în raport cu europenismul evreilor, în relaţie cu atitudinea patriotică faţă de ţara unde evreii s-au născut, în relaţie cu antisemitismul, subliniindu-se menirea sionismului în contextul istoric dat. În final, Max Nordau conchidea „orice evreu care nu voieşte să vadă dispariţia poporului evreu şi-o poate asigura numai prin o metodă, cea sionistă". Publicarea integrală a discursului în ziarul „Egalitatea" dovedeşte interesul acestei publicaţii pentru diseminarea idealului sionist în rândul cititorilor săi.

Congresul a pus accent pe sionismul practic, fără a se neglija, desigur, sionismul politic. El a adoptat un plan de acţiune practică „pentru cei dintâi doi ani viitori". Orientarea spre sionismul practic a fost reafirmată şi de Congresul al IX-lea întrunit la Hamburg în 1909 şi de Congresul al XI-lea de la Viena, din 1913. Prin sionismul practic s-a urmărit dezvoltarea economică a Palestinei în aşa fel încât să poată asigura hrana pentru locuitorii săi, iar pe de altă parte se urmărea pregătirea poporului pentru viitoarea sa ţară.

În anii Primului Război Mondial nu au existat condiţii favorabile pentru o nouă convocare a acestui forum al sionismului mondial. Al XII-lea Congres s-a reunit abia în martie 1919 la Londra. Lucrările congresului au purtat amprenta noului context istoric, când crearea unui cămin naţional evreiesc pe teritoriul Palestinei a devenit realizabilă. Această realitate a fost astfel exprimată de I.I. Niemirower într-un interviu acordat în ianuarie 1919 ziarului „Mântuirea": „Actuala conferinţă stă sub semnul faptei".

În încheierea capitolului sunt cuprinse amintirile lui Mayer Ebner, militant sionist din Bucovina, despre participările sale la congresele sioniste şi întâlnirile cu Theodor Herzl.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. DIN SCRISORILE LUI HERZL CĂTRE D. SAMUEL PINELES

„Trebuie să insist faţă de toţi sioniştii asupra punctelor comune, aşa fel ca toţi să asiste la congres. Altfel congresul nu va fi adunarea naţională ce trebuie să fie."

Viena, 23.III.97
Confidenţial

Prea Stimate Domn!

La 25, 26, 27 august va avea loc la München[1] un congres al sioniştilor din toată lumea.

Conferinţa preliminară v-a ales membru (pentru România) în comisiunea de organizare.

Vă rog a-mi comunica ori primiţi această alegere.

În cazul afirmativ, prima dv. preocupare trebuie să fie de-a agita pentru trimiterea de delegaţi şi petiţiuni la congres. Petiţiunile trebuie să cuprinză numele, locuinţa, ocupaţiunea, vârsta şi numărul copiilor fiecărui petiţionar. (Formulare tipărite.)

Ce lucrări veţi mai avea de făcut vi se va comunica ulterior. Fireşte că trebuie să alcătuiţi un comitet local şi cred că sioniştii mai de vază din România vor primi să facă parte din el.

Avem nevoie de o dare de seamă asupra situaţiunii speciale a evreilor în fiecare ţară. Darea de seamă generală o va face pe baza diferitelor referate dl. Max Nordau din Paris.

Pregătesc acum înştiinţarea provizorie a congresului, care va fi expediată ca imprimat. Va conţine lămuririle necesare pentru constituirea congresului. Trebuie să insist faţă de toţi sioniştii asupra punctelor comune, aşa fel ca toţi să asiste la congres.

Altfel congresul nu va fi adunarea naţională ce trebuie să fie.

Această înştiinţare o primiţi cât de curând.

Cu salutul Sionului,
al dv. devotat,
Th. Herzl

14.IV. 97.
Prea stimate domn!

Pentru azi numai câteva cuvinte în grabă. Am de pe acum mult de lucru cu congresul, care promite mare succes.

În primul rând vă rog a coopta pe d. dr. Lippe din Iaşi ca membru pentru România de nord în comisiunea congresului. Restul rămâne la aprecierea comitetului local.

La congres nu vor vorbi numai referenţii, dar se va avea grijă ca dezbaterile să nu decază într-un simplu taifas.

Anume chestiuni de interes special se vor discuta în secţiuni. Toate acestea se vor aduce în dezbateri în forme stabilite. La congres va trebui să domnească o ordine demnă.

[1] Primul Congres Mondial Sionist s-a ţinut la Basel (august 1897).

https://biblioteca-digitala.ro

Formulare pentru petiţiuni nu vă voi trimite. Acestea se vor executa în fiecare ţară de comitetul local şi să fie cât mai amănunţite, căci şi nevoile fraţilor noştri sunt destul de diferite.

Cred că veţi aranja diferite manifestări. Prietenii sionului, cari nu vor să plece acum, nu trebuie să treacă sub tăcere simpatiile lor. Petiţionarii fireşte să se adreseze şi congresului. Antreprenorii cari ar dori să se strămute în Palestina pot de asemenea să ne arate solicitudinea. Eu nu pot enumăra fiecare caz în parte. Comitetul local pentru România trebuie să conducă afacerea cu pricepere şi energie. Ştiţi poate că noul preşedinte al Consiliului de Miniştri al României, D. Sturdza, a declarat acum câteva săptămâni corespondentului lui „New York Herald", care consideră că planul meu este singura rezolvare precisă a chestiunii evreieşti. Puteţi publica aceasta în România.

Cu salutul Sionului,
al dv. devotat,
Herzl

P.S. Rog dări de seamă cât mai dese din partea comitetului local, mai cu seamă despre şedinţa de la Paşti; începutul şi mersul lucrărilor.

[„Cr.I.", 16 iulie 1910, p.7]

https://biblioteca-digitala.ro

2. EXTRAS DIN SCRISOAREA DR. HERZL CĂTRE C.C. AL „CHOWEWE ZION"

„Odată strânşi uniţi, sunteţi naţiune formată şi ne vom ajuta! În ce mod? Împrejurările ne vor povăţui. Mai înainte de toate, înlesniţi ocazia de a vă putea singur decide soarta."

Vă mulţumesc cordial pentru raportul amănunţit şi telegrama adunării generale[1].

Cu plăcere am luat cunoştinţă despre alegerea dv., a d-lor dr. Lippe şi Rosenbaum, ca delegaţi pentru Congresul din München[2].

Faceţi cunoscut, vă rog, că deosebit de delegaţii oficiali, pot şi particulari participa la Congresul din München, toţi acei cari se vor anunţa până la 15 august.

La Palestina pot emigra oameni cu mijloace, chiar grupe, acei cari vor să se colonizeze acolo, spre a se îndeletnici cu vreo meserie, industrie, cărora noi, „sioniştii" din toată lumea, le datorăm şi voim a le da ajutor şi protecţie. Dacă entuziasmul pentru Congres va creşte, ca în săptămânile din urmă, la Congresul din München se vor putea poate pune bazele fundamentale ale Companiei Israelite (*Jewish Company*), aşa după cum am proiectat-o în „Statul iudeu"[3], sau într-o formă identică. Noi trebuie să strângem oameni.

Noi nu le promitem lucruri mari, ci pur şi simplu: Strângeţi-vă rândurile ca să se poată vedea câţi sunteţi: Câţi săraci, câţi bogaţi, câţi robuşti şi câţi nenorociţi.

Odată strânşi uniţi, sunteţi naţiune formată şi ne vom ajuta! În ce mod? Împrejurările ne vor povăţui. Mai înainte de toate, înlesniţi ocazia de a vă putea singuri decide soarta.

Congresul din München e cel dintâi, poate chiar primul pas către aceasta.

De aceea, vă rog, întocmiţi liste despre toţi tovarăşii de idei din ţara dv., considerându-se ca aderenţi toţi acei cari contribuiesc.

Petiţiile vor fi subscrise de toţi acei cari sunt decişi a emigra în Palestina, observându-se câţi sunt fără mijloace şi câţi vor să plece pe cheltuiala şi riscul propriu; e de-ajuns dacă din aceste petiţii veţi putea forma statistica despre braţele muncitoare.

Mai înainte de toate trebuie să facem aceste lucrări preparatoare, cari vor forma bazele fundamentale pentru cele ulterioare.

Până acuma, nedecişii spuneau despre „sionism": I. Evreii nu vor putea să emigreze, II. Nu vom putea dobândi pământul. III. Nu ne vom putea procura mijloacele.

Să luăm punct cu punct: Petiţiile vor dovedi întâiul punct (că evreii vor să emigreze la Palestina); în acelaşi timp lucrez cu ajutorul amicilor mei la cel de al doilea punct (să căpătăm pământul); reuşind amândouă, atunci cel de al treilea punct va veni de sine-şi.

Vă dau aci numai cuprinsul, restul veţi aprecia singur...

Lucrăm acuma la formularea petiţiilor, cari în scurt timp vor fi înaintate fiecărui Comitet.

[„Eg." 23 mai 1897, pp. 155-156]

---

[1] Referire la Conferinţa Cercurilor „Chowewe Sioniste", Bucureşti, aprilie 1897.

[2] Congresul s-a ţinut la Basel.

[3] Referire la cartea lui Theodor Herzl, *Statul Iudeu*, în care fundamentează concepţia sa despre *Jewish Company* – o instituţie de tranziţie, cu un caracter pur comercial. Creează pentru emigrant un câmp de activitate sigur, înlocuind în noua ţară minuscula sa avere printr-un teren şi un credit pentru maşini. Compania, în calitatea sa juridică, conduce emigraţia, păzeşte averile lăsate în ţara de unde pleacă emigrantul şi garantează buna ordine a lichidării.

https://biblioteca-digitala.ro

MIŞCAREA SIONISTĂ

„Orice luptă nobilă trebuie întreprinsă, dar succesul unei lupte nu se poate decide dinainte, de aceea, just e să îmbrăţişăm ideea sionistă, fără condiţia succesului final."

Suntem în ajunul unui Congres la care vor lua parte delegaţi din toate unghiurile lumii, în scop de a discuta asupra mijloacelor de luptă întru realizarea ideii sioniste. Se ştie că iniţiativa acestui Congres revine lui Herzl, autorul broşurii *Judenstaat*[4], care a făcut atâta senzaţie şi a provocat atâta discuţie în jurul ei.

Herzl abia şi-a asigurat concursul câtorva personaje de valoare şi a şi crezut momentul de a procede cu toată graba la o consfătuire publică. Ceea ce însă Herzl a crezut că-i bine nu au crezut cu cale toţi evreii de valoare din ţările în cari sunt cetăţeni şi se bucură de fapt de drepturile civile şi politice.

Întrebarea e: De ce fost-a dezaprobat dr. Herzl în iniţiativa luată? De ce Congresul nu găseşte pretutindeni asentimentul public? De ce chiar *amici hotărâţi* ai ideii sioniste, ca cei din Anglia şi Franţa, nu-l aprobă? Făcut-a vreo greşală dr. Herzl şi în ce constă ea?

Ideea sionistă, aşa cum e concepută de cei mai mulţi, e năzuinţa după un centru, în care fiii lui Israel să se poată dezvolta în mod liber, unde iudaismul să poată lua un nou avânt. Punctul de plecare e starea precară a evreilor în unele state europene, africane şi asiatice, şi îngrăşarea antisemitismului în unele centre de civilizaţiune. Năzuinţa după un stat iudeu în care să se adune fiii nenorociţi ai lui Israel nu e greşită, nu e rea, ci, dimpotrivă, credem noi, poate fi aprobată în modul cel mai larg. E fără îndoială o necesitate imperioasă faţă cu zecile mii de evrei ce duc o existenţă precară în state intolerante, pentru evreii cari sunt siliţi să-şi caute o nouă patrie şi nu ştiu încotro să-şi îndrepte paşii, unde să-şi găsească liniştea sufletească şi să-şi întemeieze un viitor mai bun. Pe lângă aceste viitorul iudaismului poate fi numai într-un Stat iudeu.

Năzuinţa e perfect de bună, nici vorbă, însă între a *năzui* şi a *putea* e o distanţă colosală. Evreii pot voi, pot dori un stat iudeu, chestia e de sunt perspective?

În această privinţă, însuşi Herzl, care a colindat marile centre europene, care a avut audienţă la Sultan şi la alte capete încoronate, ne spune în chiar primul no. al ziarului „Die Welt"[5], creat în propagarea ideii sioniste, că: *„Noch wissen wir nicht wann und auf welchen Wegen wir zum Ziele kommen werden"*. (Nu ştim încă *momentul* şi *pe* ce căi vom ajunge la ţintă). Cu alte cuvinte, perspectivele sunt ascunse în cutele vremii; viitorul e chemat a ne indica direcţia. De e aşa — şi aşa e — e chestie de răbdare; *e timp* a cugeta şi lucra cu prudenţă. Perspectivele noastre realiza-se-vor? Cu atât mai bine! Nu? Vom şti cel puţin că am dus lupta pentru o cauză mare, pentru binele fraţilor noştri nenorociţi.

Orice luptă nobilă trebuie întreprinsă, dar succesul unei lupte nu se poate decide dinainte, de aceea, just e să îmbrăţişăm ideea sionistă, fără condiţia succesului final. Cel mai deseori idealurile măreţe cer veacuri spre a se preface în realitate, în orice caz lupta mai multor generaţii. Nerăbdătorii nu pot nimic, ci, ţinta lor n-o vor vedea şi nici pot spera a o vedea, căci vor sta pe loc sau înapoi, tocmai când va trebui mers înainte...

---

[4] *Statul iudeu.*

[5] Organul central al mişcării sioniste, apărut la Viena în limba germană între 1897-1914.

https://biblioteca-digitala.ro

Dar, acceptând ideea sionistă, să nu uităm că trebuie să chibzuim pentru calea ce trebuie urmată. Anul trecut, la apariţia broşurii lui Herzl[6], noi am zis că trebuie să nu pierdem din vedere prezentul pentru viitorul, ci să lucrăm pentru prezent şi, în marginile posibile, să ne gândim şi să lucrăm pentru viitor. Pare însă că Herzl mai a pierdut aceasta cu totul din vedere; el, copleşit de ideea sionistă, pare a fi uitat că prezentul e viaţa cu luptele ei, cu nevoile ei, cari trebuie menajate, cari trebuie respectate, cari trebuie împlinite; ceea ce-i clar şi logic în mintea şi inima lui i se pare clar şi logic în minţile şi inimile tuturor. Herzl îşi închipue nu numai că orice evreu, dar şi orice creştin pricepe năzuinţele sionismului şi crede că sionismul nu poate atinge situaţia politică şi socială a evreilor în ţările în care au o situaţie clară şi demnă.

În astă privinţă, Herzl se află în condiţia liberilor cugetători ce-şi închipuie că sunt şi pot fi pricepuţi de toţi şi că aproape nu e om care să nu fie alăturea cu ei sau care să nu poată fi câştigat pentru ei, pe când în realitate abia îl pricep câţiva, abia o minoritate infimă îl urmează, iar marea majoritate e cuprinsă de întunericul fanatismului, al prejudecăţilor oarbe... Ce dulce-i a trăi în rătăcire, dar şi ce rău a intra în luptă cu idei şi vederi greşite, departe de realitate! Dr. Herzl îţi face impresia unui tânăr abia ieşit în lume, care trăieşte în cercul îngust al ideilor şi sentimentelor sale... şi această stare psihologică l-a făcut să ia taurul de coarne, fără a se gândi la niciuna din primejdii.

La aceasta se mai adaugă altă împrejurare:

Alături de Herzl se află un bărbat de mare valoare, dr. Max Nordau, om în toate original; o natură ciudată, dar un sentiment şi o voinţă puternică. Herzl a căpătat în Max Nordau un aliat preţios, dar care prin energia şi superioritatea sa i-a superpus vederi ce Herzl le respingea şi pe cari, acceptându-le, şi-a stricat întregul mecanism... A explica în ce constă această alianţă, în ce are bun şi rău, e a explica reaua procedură a lui Herzl, e a face pe cititor să înţeleagă de unde marele curent contra Congresului în chiar cercurile sioniste, sincer sioniste, pe al căror concurs conta atâta d. Herzl şi conta cu drept cuvânt. Dar aceasta în no. viitor.

Pentru azi vom zice atâta, că de la succesul sau insuccesul Congresului din Basel *nu* depinde triumful ideii sioniste; în inima fiecărui evreu trăieşte în mod viu năzuinţa de a îmbunătăţi soarta consângenilor prigoniţi; în inima fiecărui evreu e o puternică dorinţă ca iudaismul să aibă un centru cultural care să-i asigure existenţa şi progresul, şi acest sentiment e hotărâtor.

Ploeşteanu[7]

[„Eg.", 18 iulie 1897, pp. 217-218]

[6] Referire la *Statul iudeu*.
[7] Pseudonimul lui Moses Schwarzfeld.

https://biblioteca-digitala.ro

4. CONGRESUL SIONISTIC ÎN BASEL [august 1897]

„Congresul sionistic are ca scop ca prin o expunere orală, publică şi contradictorie a părerilor să înlesnească progresarea intereselor sionismului."

Programa de lucru

1-a zi, 29 august, I-a şedinţă, începutul la 9 ore a.m.

a) Deschiderea congresului de preşedintele cel mai bătrân în vârstă[8].

b) Urare de bună venire, cuvântarea ţinută de d. dr. Theod. Herzl.

c) Alegerea biroului compus din: 1 preşedinte, 1 secretar-general şi încă un număr de membri şi secretari cum se va hotărî.

d) Citirea corespondenţelor sosite.

Ordinea de zi

I. Despre starea generală a evreilor, raportor dr. Max Nordau.

II. Întocmirea programului sionistic, raportori dr. N. Birnbaum şi dr. D. Farbstein.

1-a zi,a II-a şedinţă, începutul la 3 ore p.m.

III. Despre organizarea Sionismului, raportor dr. Bodenheimer, avocat de curte: a) centralizarea forţelor sioniste, b) cercetări despre naţionalism, c) agitaţiune.

A 2-a zi, 30 august, şedinţa III-a, începutul la 9 ore a.m.

Continuarea referatelor şi dezbaterilor despre al 3-lea punct.

A 2-a zi, şedinţa IV, începutul la 3 ore p.m.

IV. Despre colonizarea Palestinei, raportor, dr. M.T. Schnirer: a) cumpărare de teren, b) fundare de noi colonii, c) perfecţionarea coloniştilor, d) import şi export, e) chestiuni culturale.

A 3-a zi, 31 august, a V-a şedinţă, 9 ore dimineaţă.

Despre literatura ebraică, raportor *dr. M. Ehrenpreiss.*

A 3-a zi, a 6-a şedinţă începutul la 2 ore p.m.

VI. Fixarea viitorului congres şi constituirea unui birou permanent.

VII. Închiderea congresului cu rezumarea deciziunilor. Scrisorile ce privesc fiecare referat în parte se pot adresa secretarului comisiunii ad-hoc, d-lui dr. O. Kokesch, Viena I, Singerstrasse 25.

Regulament

I. Congresul sionistic are de scop ca prin o expunere orală, publică şi contradictorie a părerilor să înlesnească progresarea intereselor sionismului.

II. Membrii congresului pot deveni toţi acei cari se vor anunţa până la 15 august comisiunii ad-hoc şi obţinând încuviinţarea acesteia, vor declara că aderă la programul general sionistic.

III. Deosebit de aceşti membri, pot lua parte ca auditori la congres toţi acei cari până la 25 august vor fi făcut cerere la biroul congresului din Basel. Intrarea în galerie va fi permisă acelor cari vor poseda bilete de intrare.

IV. Congresul va trata numai chestiunile cuprinse în ordinea de zi întocmită de comisiune; discuţiuni referitoare la alte chestiuni nu se vor permite.

V. La începutul întâiei şedinţe, comisiunea predă ordinea lucrărilor preşedintelui ales.

---

[8] Această misiune i-a revenit dr. K. Lippe din Iaşi.

https://biblioteca-digitala.ro

VI. Preşedintele va conduce dezbaterile după principiile parlamentare adoptate în general.

VII. Referatele nu vor dura mai mult de $^1/_2$ oră; fiecare orator nu va vorbi mai mult de 10 minute.

Propunerile pentru închiderea discuţiunii se decid cu majoritate de voturi.

VIII. Raportorii, privitor la referatele lor, vor avea preponderenţă la discuţiune; pentru replică se menţine durata de 10 minute.

IX. Delegaţii oficiali vor avea locuri rezervate, celorlalţi asistenţi se vor da locuri numerotate după rândul prezentării.

[„Eg.", 11/18 iulie 1897, p. 215]

https://biblioteca-digitala.ro

IDEEA SIONISTĂ

Discurs rostit de dr. THEODOR HERZL
la Congresul sionistic din Basel, în 29 august 1897

„Sionismul e reîntoarcerea la iudaism, înainte de reîntoarcere în statul iudeu."

Fiind unul din convocatorii Congresului, mi s-a făcut onoarea de a saluta deschiderea lui... Dv. ştiţi cu toţii, deşi poate în mod vag, că situaţia noastră nu e îmbucurătoare. Greu să ne fi întrunit aicea, dacă ar fi fost altminteri.

Comunitatea soartei noastre a suferit o lungă întrerupere, deşi sfărâmăturile poporului iudeu au trebuit să aibă pretutindeni aceeaşi restrişte. Abia în timpul nostru, prin noile minuni ale comunicaţiei, fu posibilă o înţelegere şi o legătură a celor despărţiţi. Şi în acest timp, altminteri atât de sus, ne simţim pretutindeni cuprinşi *de ura veche.* Antisemitismul e numele prea cunoscut vouă al noii mişcări. Prima impresie a evreilor de azi fu o surprindere ce trecu în durere şi furie. Adversarii noştri nici nu ştiu poate cât de adânc au lovit tocmai în interiorul acelora pe cari, probabil, n-au ţintit a-i nimeri în prima linie. Iudaismul modern, cult, înstrăinat de „ghetto", dezvăţat de daraveri, căpătă o lovitură drept în inimă. O putem azi zice aceasta liniştit, fără a deştepta bănuiala că am ţine să provocăm compătimirea adversarilor noştri. Suntem azi în o situaţie clară.

Lumea ne-a cunoscut dintotdeauna în mod greşit. Spiritul de solidaritate, care ni s-a imputat atât de des şi cu atâta furie, era în deplină descompunere când antisemitismul veni să ne atace. Acesta l-a întărit din nou. Noi, ca să zicem aşa, ne-am reîntors acasă. Sionismul e reîntoarcerea la iudaism înainte de reîntoarcere în statul iudeu. Noi, copiii reîntorşi, găsim în casa părintească lucruri ce necesită grabnică îndreptare; noi avem adică fraţi pe cea mai joasă scară a mizeriei. Ni se spune: „Bun venit" în vechea casă, căci ştiut e că noi nu purtăm condamnabilul gând de a zgudui ce-i venerabil. Aceasta se va constata la dezvelirea programului sionist.

Sionismul a realizat deja un ce minunat, privit înainte ca imposibil: strânsa legătură a elementelor moderne ale iudaismului cu conservativii. Deoarece acest fenomen s-a petrecut, fără concesiuni nedemne, de o parte sau alta, fără jertfe ale intelectului, poate servi ca dovadă palpabilă, dacă mai e nevoie de dovezi, că evreii formează un popor. Atare legătură e cu putinţă numai pe baza naţionalităţii.

Se va dezbate asupra unei organizaţii, a cărei necesitate se impune. Organizaţia e dovada cuminţeniei în o mişcare. Aci e un punct ce nu poate fi relevat îndeajuns. Noi, sioniştii, nu dorim pentru rezolvirea chestiei israelite o societate internaţională, ci numai o dezbatere internaţională. Deosebirea e pentru noi de cel mai mare interes, ceea ce n-am nevoie să explic. Această deosebire legitimează chiar convocarea Congresului. La noi, nu poate fi vorba de legături, intervenţii secrete şi cotituri, ci numai de o lămurire sinceră sub continua şi complecta controlă a opiniei publice. Va fi un apropiat succes al mişcării noastre, deja de întrevăzut în contururi mari, că vom transforma chestia israelită în o chestie sionistă.

O atare mişcare impunătoare, populară, trebuie privită din multe puncte de vedere. De aceea Congresul se va ocupa de mijloacele intelectuale pentru reînvierea şi cultivarea conştiinţei naţionale a iudaismului. Şi în acest punct avem a ne lupta cu confuziuni. Noi nu ne gândim a renunţa măcar cât negru sub unghie din cultura dobândită, ci ne gândim la o mai mare adâncire a culturii, cum o cere orice ştiinţă.

Altminteri, viaţa intelectuală a evreilor dintotdeauna a lăsat mai puţin de dorit ca viaţa corporală. Acest lucru l-au cunoscut premergătorii practici ai sionismului, când au

https://biblioteca-digitala.ro

propagat aplecarea evreilor la agricultură. De aceste colonizări, în Palestina şi Argentina, nu vom vorbi niciodată altfel decât cu recunoştinţă sinceră. Ele însă au fost numai primul şi nu ultimul cuvânt al mişcării sioniste. Aceasta cată să fie mai mare dacă e vorba să fie. Un popor numai singur îşi poate ajuta; de nu poate, nu e posibil a i se ajuta. Noi, sionistii, voim însă a-i împinge la proprie acţiune. În acest scop să nu stârnim speranţe necoapte, nesănătoase. Şi din acest punct de vedere, dezbaterile publice ale unui Congres, ca cel de azi, e de un interes mare. Cine cugetă în mod liniştit va trebui să convie că sionismul nu se poate realiza pe altă cale decât prin o tratare francă faţă cu factorii politici interesaţi. Greutăţile colonizării, cum se ştie, nu s-au născut abia prin sionismul în faza sa actuală. Trebuie să ne întrebăm ce scop adică urmăresc povestitorii unor atari legende. Spre a obţine încrederea guvernului, cu care e vorba să convii pentru stabilirea unor mari mase de evrei, trebuie să vorbeşti cu el la mod franc, să procedezi cu el în mod leal. Foloasele ce un întreg popor poate oferi drept compensaţie sunt aşa de mari, că tratările pot fi puse pe o bază destul de serioasă. Sub ce formă legală s-ar putea conveni, ar fi de prisos să discutăm azi. Numai una rămâne de reţinut cu tărie: *Baza nu poate fi decât o situaţie de drept* şi *nu de toleranţă.* Cu toleranţa şi cu protecţia iudaismului destul, prea destul am experimentat!

Mişcarea noastră numai atunci poate avea o trăsătură inteligentă, dacă tinde la garanţii de drept public. Colonizarea de până acum a realizat aceea ce putea să realizeze după planul ei. A dat dovezi de capacitatea evreilor la munca câmpului, de mulţi contestată. A dat această dovadă, spre a mă servi cu un termen juridic, pentru eternă memorie. Dar aceasta nu-i dezlegarea chestiei israelite şi nici nu poate fi în forma ei actuală. Altminteri, trebuie să recunoaştem că nici n-a avut un mare răsunet. De ce? Pentru că evreii pot conta că o cunosc prea bine. Dacă am admite că sunt nouă milioane evrei şi colonizarea s-ar putea urca la 10.000 persoane în Palestina, atunci rezolvarea chestiei evreieşti ar reclama nouă sute ani... Asta pare cam nepractic!

Apoi, ştiţi că numărul de 10.000 colonişti e cu totul fantastic în împrejurările actuale. La un atare număr, turcii ar reînvia imediat vechile popriri de imigraţiune — şi aceasta ne-ar conveni. Căci cine crede că evreii se pot strecura în ţara părinţilor lor, se înşeală însuşi sau înşeală pe alţii. Nicăieri nu se semnalează aşa iute apariţia evreilor ca în Patria istorică a poporului, tocmai fiindcă e Patria istorică. Şi n-ar fi deloc în interesul nostru a ne stabili acolo prea de timpuriu. Imigrarea evreilor înseamnă o creştere de forţe de un belşug neaşteptat pentru ţara încă săracă, ba, pentru întregul imperiu osmanic. Maiestatea Sa Sultanul[9] s-a convins de credinţa supuşilor evrei, după cum le şi e un suveran binevoitor. Sunt dar condiţii cari ar putea duce la ţintă prin o tratare înţeleaptă şi norocoasă a chestiei. Ajutorul financiar ce evreii l-ar putea oferi Turciei nu e neînsemnat şi ar putea servi la înlăturarea unor rele interne, de cari suferă această ţară. Dacă o bucată din chestia orientală s-ar dezlega cu chestia israelită, aceasta ar fi desigur spre interesul tuturor popoarelor culturale. Stabilirea evreilor ar provoca o îmbunătăţire a soartei creştinilor în Orient.

Dar nu numai din acest punct de vedere sionismul trebuie să provoace simpatia popoarelor. Ştiţi că în unele ţări lupta contra evreilor a devenit o calamitate pentru guverne. De iei partida evreilor, se zbârlesc masele contra ta; de iei partida contra evreilor, aceasta are de multe ori consecinţe rele asupra relaţiilor economice

[9] Referire la Abdul Hamid II. A domnit între anii1876-1909.

https://biblioteca-digitala.ro

din lume, faţă cu influenţa proprie evreilor. Avem întru aceasta destule exemple. Dacă guvernul se ţine neutru, evreii se văd fără sprijin în actuala stare a lucrurilor şi se refugiază la revoluţionari. Sionismul, care e propria mântuire a evreilor, este scăparea de la aceste greutăţi multiple şi ciudate. Sionismul e, scurt zis, întemeietorul păcii. O păţeşte, de altfel ca de obicei, împăciuitorii: Trebuie să fie mai mult în luptă. Dar dacă între argumentele mai mult sau mai puţin cinstite contra mişcării noastre ni se impută şi lipsă de patriotism, acest argument datorat bănuielii se osândeşte prin sine însuşi.

De o emigrare totală a evreilor nu poate fi nicăieri vorba. Acei ce se pot asimila, sau acei ce vor a se asimila, sunt resorbiţi. Când va începe emigrarea evreilor în bună ordine, după cuvenita înţelegere cu factorii politici, emigrarea va continua în fiece ţară, întrucât acea ţară o va aproba. În ce chip să se oprească scurgerea? Simplu, prin continua dezumflare a antisemitismului şi în fine prin încetarea lui desăvârşită. Aşa înţelegem, aşa aşteptăm dezlegarea chestiei israelite.

Aceasta am zis-o de multe ori şi au zis-o şi amicii mei. Nu vom obosi de a repeta aceasta mereu şi tot mereu până vom fi înţeleşi. Cu această ocazie solemnă, în care s-au întrunit evrei din atâtea ţări la o singură chemare, la vechea chemare a naţiunii, repetăm în mod solemn declaraţia noastră. Noi trebuie să fim cuprinşi de emoţiunea ce deşteaptă un mare eveniment, când ne gândim că speranţele şi aşteptările a multor sute de mii din poporul nostru se concentrează în întrunirea noastră. În ţări depărtate, ba peste ocean se vor răspândi îndată discuţiile şi hotărârile noastre.

De aceea, pornească de la acest Congres luminarea şi liniştirea spiritelor. Peste tot locul, află-se ce e sionismul, considerat ca o spaimă chiliastică, că în realitate e o mişcare umanitară, legală şi morală, tinzând la vechea năzuinţă a poporului nostru. Ceea ce a zis şi scris câte unul din ai noştri, a putut şi a trebuit să treacă fără atenţie, — nu însă ceea ce se va fi zis în sânul Congresului. Deci, Congresul, care e de acum stăpân peste dezbaterile sale, procedeze ca un stăpân cuminte. În cele din urmă Congresul va îngriji singur de durata sa, ca să nu ne despărţim din nou, fără urmă şi fără efect.

Prin Congres creăm poporului evreu un organ ce nu a avut încă până acum, care însă e de o necesitate vitală. Cauza noastră e prea mare pentru ambiţia şi gloria unor persoane singuratice. Ca să aibă izbândă, trebuie făcută impersonală. Congresul nostru aibe o viaţă vecinică, nu numai până la mântuirea din vechea mizerie, ci abia atuncea, de atuncea încolo.

Azi ne aflăm pe pământul ospitalier al acestui oraş liber — unde fi-vom mâine? Dar oriunde vom fi şi oricât ar dura opera noastră până la încheiere, Congresul nostru fie serios şi înalt, spre binele nenorociţilor; nimăruia în necaz, tuturor evreilor spre onoare şi demn de un trecut al cărui glorie e depărtată, dar neclintită. (Aplauze lungi şi călduroase.)

[„Eg.“, 5 septembrie 1897, p. 276]

https://biblioteca-digitala.ro

6. NĂZUINŢA CONGRESULUI SIONIST

Discurs rostit de dr. K. Lippe la deschiderea Congresului din Basel ca preşedinte

„Lungă vreme noi am căutat mântuirea noastră în civilizaţia ariană, ce o prinsesem drag. Dar ea ne-a trădat."

Sunt aproape 17 ani că primii o scrisoare de la un literat iudeu, Akiba (Chaşmal[10]), în care îmi făcea cunoscut că un domn Lazar Rokeach din Safed, în Palestina, a venit în România spre a agita pentru creare de colonii agricole în Palestina. Puţin după aceea fui invitat să dau impulsul necesar în acest sens la o întrunire convocată în o cameră modestă, într-o suburbie a Iaşilor. Mă asociai la această idee cu vorba şi cu pana. În scurt timp, se fundară 27 comitete în 27 oraşe ale ţării şi un comitet central în Galaţi, între ai cărui membri am figurat şi eu şi d. Samuel Pineles. Rezultatul acestei propagande fură primele două colonii române în Palestina, „Zichron Iacob" şi „Roş Pina". Când aceste colonii trecură în mâini mai bune, Comitetul nostru încetă de a funcţiona. Dar d. Pineles şi eu nu încetarăm a fi activi pentru cauză. Am fost la conferinţă în Kattowitz[11], din ai cărui participanţi figurează aci, afară de mine, numai încă domnii Iassinovski şi Moses. Acea întrunire a însemnat în adevăr piatra fundamentală a mişcării sioniste, dar ea reprezenta numai o fărâmă din întregul iudaism, pe când acest Congres reprezintă totalitatea iudaismului.

Ce săritură colosală de la acea căsuţă modestă în suburbia ieşană până la acest salon în Basel, ce progres negândit de la Chaşmal şi Rokeach la Herzl şi Nordau!

Această întrunire cu delegaţi din partea unor societăţi israelite şi cu evrei entuziaşti, e prima, în felul ei, în cele 18 veacuri ale exilului al III-lea. Ea e expresia unei mişcări internaţionale care a cuprins toate straturile israelite, spre a realiza o idee naţională, care, în toată lunga durată a acestui exil, *golus*[12] al lui Edom[13], a stat închisă în sânul iudaismului fără a-şi putea face cale în lume. O, da, o zi mare şi frumoasă e această zi în istoria lui Israel!

Subiectul ce ne va preocupa azi e nu mai puţin decât reîntoarcerea evreilor în Ţara strămoşilor lor, în Ţara Sfântă, ce Dumnezeul nostru, Unul şi Unic, a promis lui Avraam pentru urmaşii săi.

De secole aşteptăm în zadar o mântuire din greul Golus (exil) prin minuni dumnezeieşti, supranaturale, şi, în cele din urmă, sătui de lungă aşteptare, strânşi în chingi de vrăjmaşi, voim să căutăm mântuirea noastră pe căi naturale spre a ne reîntoarce în vechea Patrie, întocmai ca strămunii noştri din Miţraim (Egipt) şi apoi din Babilonia. Şi ei îşi redobândiră Patria pe căi naturale, a dezvoltării istorice. După ieşirea din Egipet, părinţii noştri îşi cuceriră Ţara Patriarchilor noştri prin calea firească a războiului sub Moşe, Iehoşua, judecători şi regi. Exilaţii din Babilonia se reîntoarseră în urma unei convenţii diplomatice

---

[10] Bucureştean; era colaborator şi corespondent la ziare ebraice din străinătate; e mort de vreo 14 ani. (*N. red.).*

[11] Referire la Conferinţa de la Katowitze din noiembrie 1884, convocată cu scopul concentrării organizatorice a mişcării Hoveve Sion.

[12] Golus, în sens de galut, adică exil.

[13] Edom – regiune istorică în sud-estul Palestinei, între Marea Moartă şi Marea Roşie, populată de triburile vest-semitice ale edomiţilor. Conform relatărilor biblice, Edom a fost o poreclă dată lui Essau, personaj biblic, primul născut al lui Isaac şi fratele lui Iacob, care i-a furat dreptul primului născut. De aici duşmănia dintre fraţi. *Geneza* spune că ţara locuită de Essau şi de urmaşii săi se numea „pământul lui Edom".

https://biblioteca-digitala.ro

cu Cir, regele Perşilor, şi pe temeiul unui tratat internaţional, păstrat textual în Cărţile noastre sfinte.

Altminterea, profetul Secharia le promisese o mântuire supranaturală, în timp ce-i mângâia cu vorbele: „Regele tău (Mesia) va veni la tine, modest, călare pe un măgar". Dar strămbunii noştri nu aşteptară împlinirea acestei proroci şi profitară de prima ocazie ce li se prezentă, spre a se reîntoarce în Patrie. Profetul Iehoşua proclamă de Mesia pe regele Persiei, fără înconjur.

Şi noi, ca şi strămbunii noştri de acum 2.500 ani, nu voim să mai aşteptăm pe Mesia cel călare pe măgar, ci voim să ne reîntoarcem şi noi la Palestina pe temeiul unui tratat internaţional.

Pioşii noştri cari tot mai aşteaptă pe acel rege călărind pe măgar, mai pot rămâne *în exil* şi de acum înainte şi să-i aştepte sosirea; dar dacă îngăduie la calici, la pierde-vară şi la bătrâni ca să se adăpostească în Ţara Sfântă, şi îi ajută cu pomeni, nu trebuie nici nouă să ne fie oprit de a dirija acolo elemente sănătoase, doritoare de muncă şi cari să transforme într-un rai ţara pustiită şi părăsită. Şi dacă în adevăr va apare modestul rege, atunci muncitorii noştri îi vor face o primire mai demnă ca acei cerşetori.

Dar noi nu ignorăm deloc poziţia noastră mult mai grea, ca a exilaţilor din Babel. În timpul exilului babilonic, Babel şi Palestina erau provincii ale regatului persan. Serubabel, Esra şi Nehemia aveau doară să obţie permisiunea de la guvernul persan ca să treacă din o provincie a regatului în o alta. Mai grea e misiunea pentru emigranţii noştri. Ei vin ca supuşi ai altor state şi cer intrare pe teritoriul turcesc. Dar sultanul actual, în cunoscuta-i graţie, convins de credinţa supuşilor săi evrei, convins că evreii pretutindeni unde se stabilesc aduc belşug, M. S. Sultanul nu va lipsi să permiţă încorporarea unui mare număr din aceste elemente harnice şi civilizatoare.

Asimilatorii noştri, cari nu vor să ne urmeze, cari se dezic singuri în mod nechibzuit de un titlu de onoare ca „naţiune" şi îşi văd în pericol situaţia lor cetăţenească, sperând mântuirea în asimilarea lor cu alte popoare, acelora le zicem cu vorbele ce căpiteniile adresau soldaţilor evrei înainte de a pleca la câmpul de luptă: „Acel care se teme şi e lipsit de curaj, rămâie acasă".

O naţiune care există de 3.000 ani şi care nu posedă în sânul său analfabeţi, o naţiune, căreia toate puterile iadului nu i-au răpit naţionalitatea în curs de mii de ani, mai are destulă vigoare spre a putea duce o viaţă independentă şi nu se poate singură extermina.

Ca naţiune, noi suntem bogaţi în fapte de importanţă istorică şi prima luptă pentru libertate ce cunoaşte istoria lumii e ieşirea din Egipt a strămbunilor noştri, cu care se începe istoria popoarelor. Dar istoria evreilor e aceea a cugetării ce cucereşte lumea. Prima orânduire a unor legi umane se datoreşte evreilor.

Literatura noastră străveche, clasică, e tradusă sub numele de *Biblie* în toate limbile civilizate şi semi-civilizate; ea serveşte la sute, la milioane de familii ca lectură casnică şi ca lectură moralizatoare. De cântecele (psalmii) noştri se servesc preoţii tuturor confesiunilor. Naţiunii iudee nu-i lipseşte pentru completare decât Patria. Acesta va fi şi obiectul dezbaterii noastre.

Nouă ne e inexplicabilă teama asimilanţilor pentru împopularea Palestinei cu evrei. În ce chip pot aceştia deveni periculoşi pentru cei ce rămân între popoare? Până acum se află 32 colonii evreieşti în Ţara Sfântă şi nu ne simţim deloc stingheriţi prin ele; tot aşa puţin au stricat cuiva expoziţiile palestiniene în Berlin,

https://biblioteca-digitala.ro

Köln şi Breslau. Tot aşa puţin ne strică şi emigranţii intrepizi şi activi ce se dirijează spre Ierusalim şi alte oraşe din Ţara Sfântă.

Dar Congresul? Da, Congresul!... Acesta, în afară, de obiectul discuţiei sale, nu e alta decât o întrunire publică de protestare împotriva prigonirilor şi apăsărilor de1.800 ani, şi un atare protest l-ar ridica orice altă minoritate lovită şi secătuită în dreptul ei.

Atunci când din toate părţile ni se restrâng drepturile noastre umane, să ne lepădăm noi înşine de singurul drept ce ne mai rămâne, acela de a ne plânge?[14]

Noi, evreii, cu toate nedreptăţile strigătoare şi nesfârşite ce avem de îndurat, nu am disperat încă de omenirea şi în speranţa că nici antisemitismul, nici iubirea creştină rău sau invers înţeleasă n-au stins conştiinţa publică încă, noi voim să apelăm la această conştiinţă. Noi avem a ne plânge împotriva unor guverne, popoare şi împotriva preoţimii.

Lungă vreme noi am căutat mântuirea noastră în civilizaţia ariană, ce o prinsesem drag. Dar ea ne-a trădat. Deja Ieremia se plânge: „Eu am chemat pe bunii mei amici şi ei m-au trădat".

Când strămunii noştri plecară din Egipt, se alăturară de ei mulţi asimilanţi, dar ei nu aveau curaj să lupte contra unei soarte împotrivitoare şi strigară la prima răzvrătire: „Să ne alegem un şef şi să ne reîntoarcem în Miţraim". Dar noi strigăm: „Să ne alegem un şef şi să ne întoarcem la Ieruşalaim".

Noi trebuie să ocolim puterea brutală şi să ne reîntoarcem în vechea noastră patrie şi dacă misiunea noastră între popoare nu ar fi în adevăr încă împlinită, atunci ceea ce am întârziat vom îndeplini de acolo. „Căci numai din Sion răsare învăţătura şi vorba lui Dumnezeu numai din Ieruşalaim!"

[„Eg.", 12 septembrie 1897, pp. 283-284]

[14] Atragem atenţia asupra acestui pasaj şi celui precedent, din care reiese clar şi lămurit că noi am pătruns corect misiunea Congresului şi că rău şi fără cale ni s-au făcut observaţii pe sub mână în un ziar israelit serios. Altminteri, nu numai Congresiştii singuri, nu numai noi, ci instantaneu toată presa israelită şi chiar ne-israelită a apreciat Congresul mai mult din acest punct de vedere, ca mai pozitiv. (*N. red.*)

https://biblioteca-digitala.ro

7. SUSPENDAREA COLONIZĂRII ÎN PALESTINA
[Hotărârea Congresului Sionist de la Basel, 1897]

„S-a decis întreruperea colonizării în Palestina până se va putea obţine un firman de la sultan... Fie ca firmanul dorit să nu trebuiască mult timp aşteptat!"

La Congresul din Basel s-a decis întreruperea colonizării în Palestina până se va putea obţine un firman de la sultan pe baza căruia coloniile să se poată funda în mod franc, căci până acum ele se fundau pe furiş, pe căi piezişe şi prin atotputernicul bacşiş, cari consumau o bună parte a forţelor financiare ale coloniştilor sau ale societăţilor de colonizare. În acelaşi timp însă, s-a decis ca să se dea atenţie evreilor indigeni din Palestina, a-i aplica la agricultură, cultura viilor şi industrii manuale. Cu alte cuvinte, până la obţinerea firmanului, opera începută de filantropi şi societăţile filantropice să nu fie întreruptă. În acest scop se va încerca o raliare între sioniştii zişi politici, organizaţi recent, dar fără a poseda ceva fonduri, şi între sioniştii zişi filantropi, organizaţi în societăţi în multe state mari, cu fonduri mai mult sau mai puţin însemnate, în orice caz cu societari serioşi, contribuabili.

Decizia aceasta a Congresului e în toate excelentă, dacă va fi posibil de obţinut firmanul, căci azi obţinerea lui nu mai înseamnă ce ar fi putut însemna ieri. Azi s-a pus chestia cedării Palestinei pentru evrei şi când sultanul va da un firman pentru colonizarea evreilor în ţara strămoşilor lor, va ştii că e primul pas spre năzuinţa sioniştilor politici, că trebuie să fie gata a face al doilea pas.

Dar dacă firmanul nu se va obţine? D. Herzl, şeful sionismului politic, totdeauna prevăzător, şi-a dat deja răspunsul său în discursul de deschidere al Congresului. El suna: „Cu atât mai bine".

Cu atât mai bine — de ce? Pentru că împopularea Palestinei cu evrei ar îmbogăţi ţara, ar mări de sine-şi veniturile Turciei şi ar face pe turc să se gândească la ce să transforme astă ţară în Stat liber, doar cu un tribut anual, când venitul ce ar putea trage prin percepere directă ar putea fi mult mai mare? Cu alte cuvinte, răbdare, răbdare cât de lungă până momentul prielnic va sosi.

E practic, însă, ce vrea, ce crede dr. Herzl?

Dar spre a înţelege mai bine ce vrea şi ce crede, trebuie să reproducem un pasaj din discursul său de deschidere al Congresului. Iată ce a zis şeful, azi recunoscut, al mişcării: „Dacă am admite că sunt nouă milioane de evrei şi dacă colonizarea s-ar putea urca la 10.000 persoane în Palestina, atunci rezolvarea chestiei (?) evreieşti ar reclama nouă sute ani... Asta pare cam nepractic![15].

Chestia n-a putut fi mai rău pusă decât aşa. Întâi însuşi dr. Herzl recunoaşte că nu toţi vor fi gata a pleca şi nu toţi vor putea pleca în Palestina, de s-ar ceda evreilor. Şi noi adăugăm că de ar fi gata, chiar 30, 40 sau 50 la sută să se ducă în ţara strămoşilor, nu o vor face şi nu o vor putea face într-o zi, dar nici într-un an-doi şi nici în zece. Un milion de evrei de s-ar putea concentra în primul an ar fi deja mult; nimic nu ar împedica însă să se înceapă o organizare cu orice număr sensibil de locuitori în baza unei creşteri sigure.

Chestia principală însă nu e aceasta, ci aceea de a ştii dacă e bine să aşteptăm ca toţi *să înceapă* a se dirija către noul Stat abia la obţinerea concesiei celei mari din partea sultanului ?... Desigur că nu, căci fără locuitori deja dinainte stabiliţi, cari au

[15] Referire la Congresul I de la Basel, august 1897.

https://biblioteca-digitala.ro

îndrumat o activitate economică, cari au început a forma baza unei convieţuiri în condiţii noi, totul poate deveni iluzoriu.

Nu putem dar jubila cu dr. Herzl dacă nu s-ar obţine un firman de liberă colonizare; aceasta, cu toate argumentele d-rului Herzl, ar descuraja colosal pe evrei; dimpotrivă, continua colonizare ar fi un continuu imbold spre a se lucra în direcţia sionistă în toate statele unde se află evrei opresaţi şi în toate cercurile filantropice, în ţările unde evreii stau bine din punctul de vedere economic, social şi politic.

Aplecarea evreilor spre munca pământului – care prezintă deja în sine o importanţă colosală pentru noi – aplecare pe care Max Nordau o priveşte ca un mijloc de regenerare a evreilor, ar simţi o izbitură mare prin încetarea colonizării Palestinei. Evreii ţin să devie agricultori, vieri, grădinari, dar nu ţin să se dirijeze oriunde. Lipsind farmecul ce-l exercită Ţara Sfântă, mişcarea de regenerare ar staţiona.

Din acest punct de vedere, acţiunea francă, publică, de care se făleşte sionismul politic, fi-va spre binele consângenilor noştri?

Infiltrarea continuă în Palestina era o cale dictată de simţul public al evreilor, de instinctul fin al unui popor întreg. Infiltrarea săvârşită în mod franc sau pieziş, în decenii sau veacuri, ni se pare singura cale spre ţinta cea mare — căci destinele istoriei nu se forţează, ci se dirijează numai de slabele forţe ale omenirii.

Dar, odată pe calea unei activităţi publice deschise, Congresul n-a avut încotro, a trebuit să admită suspendarea ce se impunea. Fie ca firmanul dorit să nu trebuiască mult timp aşteptat!

Ploeşteanu

[„Eg.“, 5 septembrie 1897, p. 273]

https://biblioteca-digitala.ro

8. DUPĂ CONGRES[16]

„Congresul din Basel s-a sfârşit. Atât prin numărul participanţilor (aproape de două ori cât anul trecut), cât şi prin importanţa hotărârilor ce a luat, el a întrecut toate aşteptările."

Congresul din Basel s-a sfârşit. Atât prin numărul participanţilor (aproape de două ori cât anul trecut), cât şi prin importanţa hotărârilor ce a luat, el a întrecut toate aşteptările.

Două au fost chestiunile grele de rezolvat:

1) Restabilirea solidarităţii între howewe sionişti, cari ţineau la continuarea colonizării pe aceeaşi cale pe care s-a practicat până acum şi între sioniştii politici, cari erau pentru suspendarea colonizării până la obţinerea garanţiilor publice;

2) Fondarea Băncii coloniale.

După cum se vede din telegramele noastre, Congresul a reuşit de minune să rezolve aceste greutăţi. S-a decis ca să nu se înceteze cu colonizarea, însă ea să se facă de aci încolo în sensul sionismului politic. Cât priveşte Banca colonială, ea este astăzi un fapt împlinit.

Într-un mod demn de admiraţiune, reprezentanţii poporului evreu au ştiut să păstreze armonia şi concordia, şi să ajungă la o unire de vederi.

De acum, mişcarea sionistă va face progrese uriaşe. Plecaţi de la Congres, delegaţii vor transporta în rândurile fraţilor noştri din toate părţile lumii, entuziasmul şi imboldul la muncă.

Cu fondarea Băncii coloniale, partea practică a Sionismului a făcut un pas gigantic.

Cei ce au luptat în cursul acestui an pentru acest punct aşa de important al mişcării, văzându-şi munca încoronată de succes, vor fi şi mai activi, vor lucra cu puteri noi.

Chiar cei ce stăteau până acum în aşteptare, simpatizând pentru mişcare, dar neluând parte activă, din cauza puţinei încrederi ce aveau în realizarea idealurilor ei, încurajaţi de succesele obţinute până acum, vor intra în luptă.

La muncă dar, tovarăşi de idei!

Luaţi ca exemplu de sârguinţă pe delegaţii noştri, pe reprezentanţii de astăzi ai neamului nostru, pentru care n-a fost prea greu a sta 18 ceasuri neîntrerupt în şedinţă, numai să încheie o operă începută, să ne croiască drumul pentru anul ce vine.

[„V.S.", 21 august 1898, p.2]

[16] Referire la al Doilea Congres Mondial Sionist de la Basel, 1898.

https://biblioteca-digitala.ro

9. DISCURSUL D-LUI DR. GASTER

rostit la al II-lea Congres Mondial Sionist din Basel [august 1898]

„Sionismul năzuieşte [...] nu numai regenerarea poporului evreiesc pe cale economică şi politică, ci şi pe cea spirituală, şi se găseşte prin aceasta pe terenul culturii moderne, la ale cărei cuceriri ţine cu orice preţ."

Doamnelor şi Domnilor,

Ne găsim acuma cu totul pe alt teren decât acela pe care ne aflam ieri, alaltăieri, până mai odinioară. Înaintea ochilor mei, cel puţin, a pierit totul, cu care ne-am ocupat până acuma. S-a vorbit de milioane, despre colonizare şi chestia băncii, numai bunuri pământeşti, cari în orice caz au importanţă pentru nevoia imediată.

Păşim acuma spre punctul cel mai culminant, ne îndrumăm pe calea ideală a educaţiunii, ştiinţei şi credinţei. Ar trebui numai accentuat aci, că nu s-ar putea şi n-ar trebui să se înţeleagă o renaştere naţională, mărginită şi sprijinită numai pe elemente materiale. Nu e chestie numai de renaşterea politică sau de unitatea naţională, ci e vorba pentru noi, şi pentru mine, în special, ca să nu pierdem nici vechile, nici scumpele noastre bunuri.

Trebuie în acelaşi timp să aducem poporul la conştiinţa că sionismul îmbrăţişează o năzuinţă ideală mai înaltă, de care este aşa de intim legat, încât nu se pot şi nu trebuiesc separate una de alta, dacă într-adevăr sionismul are forţă vitală.

Când zile de grea cumpănă s-apropie de un popor, el de obicei evocă morţii săi, dezgroapă trecutul din mormânt, căutând a-i inspira o nouă viaţă. Atunci îţi aduci aminte de marele bărbat, care până acuma a fost ignorat, se citesc operile lui, se caută a se pătrunde în activitatea lui, i se ridică statui, monumente şi se înfăţişează tinerimii un tablou al trecutului. Domnii mei! Dacă încuviinţaţi, îmi voi permite exprimarea: aceasta este ceva arian. Noi nu invocăm morţii, fiindcă nu credem numai în trecut, noi credem mai mult în progresul viitorului.

Suntem cunoscuţi ca popor optimist. Când cineva ne calcă sau ne asupreşte, când ne merge rău, atunci consolându-ne zicem: „Se va îndrepta, fiindcă noi credem în progresul omenirii. Nu ne întoarcem privirile către un veac de aur, care a pierit şi căruia i-a urmat o epocă d-aramă sau de fier; din contra, privim plini de speranţă şi de bucurie în viitor; fiindcă noi credem că omenirea păşeşte din zilele rele ale trecutului către cele mai bune ale viitorului, cu regularitate, împiedicată fiind câteodată, dar fără a putea fi oprită în loc.

Acesta este spiritul speranţelor noastre mesianice şi al tradiţiunii noastre religioase: de aceea ne putem absolut identifica şi cu cultura popoarelor în mijlocul cărora trăim; fiindcă tot ce e mare, tot ce e nobil, tot ce-i puternic în manifestările sale spirituale e şi pentru noi ceva religios. Iudaismul s-a unit cu aceasta întotdeauna. Şi aceasta, doamnelor şi domnilor, nu trebuie să uităm: Suntem singurul popor, care nu cunoaşte un veac de mijloc, care n-a trecut prin nicio eclipsă; şi pe când celelalte popoare au îngropat şi acoperit cu pământ toate bunurile din Elada şi Roma, noi, cei din gheto, am luat lopata în mână şi am dezgropat, lustruit şi susţinut toate bunurile Eladei şi Romei pentru popoarele cele vechi.

De aceea au apărut în rândurile lui Israel bărbaţi mari tocmai pe timpul acela, când lumea a fost stăpânită de întunecime, superstiţie şi neştiinţă; ca şi în timpurile vechi din Egipt, pe când acolo domnea întunericul, în mijlocul nostru a fost şi va fi în veci lumină.

https://biblioteca-digitala.ro

Nu voim să permitem ca făclia ştiinţei sau convingerea credinţei să se stingă măcar un moment din mijlocul nostru.

După ce năzuieşte poporul nostru ori încotro e gonit, cu toată mizeria materială şi toate persecuţiunile ce îndură? În primul rând, el doreşte a fonda şcoli.

Când prima colonie a fost înfiinţată în Palestina, când întâia colonie a fost stabilită în Argentina, poporul n-a întrebat unde vom locui şi unde ne vom adăposti de intemperiile iernii? Poporul întrebat-a, clădit-aţi şcoli pentru copiii noştri?

Acuma, doamnelor şi domnilor, să nu servească sionismul numai ca şcoală pentru copiii evrei, ci ca şcoală pentru toţi copiii lui Israel.

De aceea identificăm cultura cu sionismul, de aceea zicem că de sionism este legat într-un mod inseparabil progresul cultural; nu renunţăm întru nimic la bunurile, la cuceririle spirituale ale acestui veac sau ale veacurilor trecute, cu rezerva însă ca ele sa fie asimilate absolut cu felul nostru d-a fi, cu rezervă ca această cultură să fi pătruns în sângele şi carnea noastră; ca să le fi asimilat, să le fi adaptat cu totul spiritului nostru evreiesc.

Ce ne întruneşte aci? Ce este adânc ascuns în inima noastră? Nu legătura comună a dragostei către sărac, aceasta o au şi celelalte popoare; nu numai fiindcă voim a ne regenera pe calea politică şi naţională: există o legătură ascunsă între noi, care nu e deloc secretă, nu trebuie să o exprimăm, fiindcă o simţim cu toţii, este comunitatea religioasă şi tradiţiunea religioasă.

Nu vreau să susţin prin aceasta că toţi stăm pe acelaşi tărâm religios, căci atunci aceasta n-ar fi o reprezentanţă a întregului iudaism în toate aparitiunile sale diverse; zic numai că-n fundul sufletului nostru vibrează încă o coardă, ecoul vechilor arte ce Leviţii[17] atârnat-au de sălciile Babilonului. Când vântul suferinţelor le atinge, atunci auzim răsunetul lor în inima noastră, în sufletul nostru.

Aşa am întocmit această armonie care ne-a întrunit aici; şi această armonie să rămâie netulburată. În unire vom merge cu toţii. Cu toate că aud câţiva din fraţii noştri protestând contra acestei armonii, totuşi sunt sigur, şi orişice maestru de muzică ar putea-o confirma, că desarmonia desfăcută cu îndemânare se rezolvă într-o armonie absolută. Culorile diferite ale curcubeului numai de aceea sunt vizibile, fiindcă ele se descompun prin prismă: unde nu-i prismă, unde muchiile nu sunt pronunţate ca lumina să fie descompusă, acolo avem minunata lumină unitară a zilei. Aşa este şi cu lumina unitară a credinţei.

Fără această coerenţă nu ne putem închipui sionismul ca atare, în orice caz de a ni-l înfăţişa ca viabil: nu putem admite niciun moment că el poate renunţa tocmai la această parte a vieţii sale, fără d-a fi renunţat prin aceasta la elementul său principal. Nu trebuie să ne lăsăm d-a fi răpiţi de entuziasmul momentan, de zgomotul ce ne-a putut inspira această mişcare; dacă e vorba să rămâie o mişcare durabilă, atunci trebuie să se alăture la ceea ce e durabil şi vecinic.

Ca să devină un fapt împlinit, care să aibă o valoare istorică, ea trebuie să fie readusă la fapte istorice şi să fie legată de tradiţiuni istorice. E o legendă despre catedrala din Strassburg care zice: Jos de tot, în cea mai mare adâncime a temeliei, se găseşte o piatră, o singură piatră. Când ea e lovită cu ciocanul oricât de încet, atunci clădirea cea puternică se zguduie, turnurile colosale se clatină şi se mişcă, pentru că ea e piatra fundamentală a clădirii. Adânc în inima noastră e credinţa religioasă şi când ea e lovită cu ciocanul atunci întreaga construcţie a sionismului se clatină împreună cu turnul şi catedrala. Ea să nu fie dar zguduită şi lovită şi într-

[17] Leviţii au secondat preoţii, participând printre altele la cultul sacrificiului, la muzică şi cânt, folosind instrumente muzicale.

https://biblioteca-digitala.ro

aceasta trebuie să ne înţelegem ca să ne respectăm reciproc în libertatea noastră religioasă. Respectăm şi dorim o absolută libertate individuală a gândirii.

Nu voim să pătrundem în viaţa individuală a vreunuia. Timpul inchiziţiei a trecut şi o imitare cât de depărtată nu trebuie să fie îngăduită. Dar toleranţa trebuie să fie reciprocă. O toleranţă nu poate să fie unilaterală. Când se zice: „Mie-mi e permis şi ţie nu", aceasta nu este toleranţă. Dorim toleranţa reciprocă absolută. Trebuie să-i dăm lumii un exemplu cum putem să ne considerăm reciproc, chiar când în viaţa noastră religioasă stăm pe două tărâmuri extreme. Nu poate fi vorba, şi nici nu doresc ca să se dea acestei mişcări un caracter religios.

Nu vreau să fiu rău înţeles. Nu trebuie să constrângem pe nimeni prin vreo hotărâre, ca din momentul ce-i sionist să ducă o viaţă religioasă. Aceasta nu ne priveşte. Dar sionismul nu este expresiunea unui partid, nu este expresiunea unei vederi individuale. El nu trebuie să corespunză unei singure direcţiuni spirituale, căci atunci sionismul încetează de a fi expresiunea iudaismului întreg. El trebuie în interiorul său să conţie piatra, care să nu poată fi zguduită, ascunsă, dacă voiţi, dar ca ciocanul să n-o lovească.

Despre ce-i vorba? Dacă aducem năzuinţe culturale într-un fel oarecare în mijlocul poporului, el să câştige într-adevăr; dacă am putea atrage poporul, şi din gropile trecutului să scoatem aurul ca să-l prefacem într-o monedă nouă, pe cari să o lăsăm să circule prin popor; atunci trebuie s-o facem cu bună înţelegere, cu dragoste şi cu simpatia poporului. Niciun popor nu se poate educa cu sila, niciunui popor nu-i poţi deschide gura spre a-i da îmbucătura: trebuie să înalţi încet poporul către rezultatele cele mai sublime.

De aceea, în primul rând trebuie să domnească o absolută toleranţă reciprocă. Eu, din punctul meu de vedere, cer ca să nu fiu atins în sentimentele mele cele mai sfinte, când sioniştii vor întreprinde ceva. Cer respect pentru propria mea individualitate religioasă, se înţelege fără însă a i-o impune vreunui alt membru. Respectez neatârnarea sa întocmai cum doresc ca neatârnarea mea să fie respectată de lege. De aceea, sionismul trebuie, după vederea noastră, să satisfacă toate direcţiunile.

Sionismul năzuieşte, după cum l-am formulat aci, nu numai regenerarea poporului evreiesc pe cale economică şi politică, ci şi pe cea spirituală, şi se găseşte prin aceasta pe terenul culturii moderne, la ale cărei cuceriri ţine cu orice preţ.

Nu renunţăm la nimic ce am dobândit pe cale spirituală. Nu dăm niciun pas înapoi şi nu voim a slăbi spiritualminte; din contra, credem a ne putea înavuţi spiritul din ce în ce mai mult.

Şi acum urmează concluziunea. Cerem din partea noastră ca sionismul să nu întreprinză nimic care să fie în contrazicere cu preceptele religioase evreieşti.

Nu cred ca să mai am ceva de adăugat. Dv. aţi subliniat cu atâtea aplauze părerile mele, încât nu le-aş putea recomanda mai mult. Dv. singuri aţi arătat că sunteţi înţeleşi cu ele.

Unde focul arde, nu mai e nevoie de lumină; şi unde toate inimile sunt încălzite, micele noastre scântei vin prea târziu.

[„V.S." 4 septembrie 1898, pp. 5-6]

[Vezi şi Măriuca Stanciu, *Necunoscutul Gaster*, Editura Universităţii din Bucureşti, 2006, pp. 218-219]

https://biblioteca-digitala.ro

10. CHESTIA CULTURALĂ

„Congresul al II-lea[18] se poate cu drept făli cu cele trei mari chestii ce au fost puse şi tranşate înţelepţeşte: Banca, Emigraţia, Cultura."

Congresul din Basel s-a ocupat şi de chestiile culturale. În această privinţă era la largul său. La Congres a fost un număr respectabil de oameni savanţi, de ebraişti distinşi, de literaţi de valoare şi chiar de rangul întâi.

S-a înţeles din capul locului că o mişcare profundă în mase nu poate fi susţinută numai prin agitaţie, ci trebuie şi o cultură, şi o direcţie formată prin educaţie, şi un sprijin continuu în cultură. În acest scop, Congresul a considerat ca o necesitate imperioasă introducerea limbii ebraice şi a istoriei poporului evreu în educaţiile neglijate, prin ajutorul şcolilor de adulţi, prin prelegeri regulate şi conferenţe bine alese şi bine dezvoltate. Calea de a ajunge aci, în afară de societăţile obişnuite sioniste, s-a găsit cu drept cuvânt că ar fi prin societăţi speciale literare, unde s-ar concentra toţi oamenii de ştiinţă şi talent ce şi-ar putea pricepe misiunea ce li-e impusă şi cari ar lucra cu drag în acest sens. Bibliotecile, ce s-ar forma prin aceste societăţi, ar servi pentru cei deja iniţiaţi sau capabili a se iniţia în o literatură şi ştiinţă ce ar trebui să le fie la inimă.

În acest chip se pune mişcării sioniste o bază solidă. Cluburile de distracţie, cercurile de lectură pentru literatura zilnică, broşurile de propagandă datorite unor oameni capabili sunt menite a lucra în al doilea rang asupra celora ce nu ţin la ocupaţii intelectuale mai serioase şi mai grele.

În ceea ce s-a distins mai ales Congresul al II-lea e deciziunea de a întreprinde *o operă monumentală* pentru limba şi literatura ebraică; de *a crea* un dicţionar uriaş, după cele mai noi sisteme ştiinţifice, care să cuprindă tezaurul întreg al limbii ebraice, în toate fazele, în toate modulaţiile, în toate accepţiunile, dicţionar care va fi preţios pentru consultaţiuni savante şi o călăuză nepreţuită pentru ebraişti în general. Această operă uriaşă, pentru care abia va fi suficientă munca a două generaţii, va fi cel mai mare monument ce şi-l va fi ridicat iudaismul; ea merită toate jertfele şi va întruni, desigur, la muncă toate capacităţile.

Se va vedea că şi în afară de Academii închise şi restrânse se pot crea opere nepieritoare, când e ardoare la lucru şi un scop nobil care o întreţine. Jertfele băneşti se vor resimţi, credem, puţin, căci la o atare operă vor concura cu toţii, într-un avânt nobil.

Congresul al II-lea se poate cu drept făli cu cele trei mari chestii ce au fost puse şi tranşate înţelepţeşte: Banca, Emigraţia, Cultura.

E chestie acum de muncă, de zel, de sacrificii pentru a le preface toate în realitate. Şi când munca serioasă va începe, când zelul se va accentua şi sacrificiile nu vor lipsi în cercurile deja convinse, sionismul va târî după el pe toţi evreii de inimă. Deja opozanţi făţişi, cari nu admit mişcarea cu ultima ei ţintă, recunosc deschis că al doilea Congres a fost la înălţimea sa şi se asociază din inimă la modul de rezolvare a celor trei puncte capitale ce au fost dezbătute la Congres. De aci până la conlucrare e numai un pas şi acel pas depinde numai de noi, cei cari ne-am luat misiunea de a lupta pentru sionism.

M.S.[19]

[„Eg.", 18 septembrie 1898, p. 294]

---

[18] Al Doilea Congres Mondial Sionist de la Basel, august 1898.

[19] Iniţialele lui Moses Schwarzfeld.

https://biblioteca-digitala.ro

11. ATRIBUŢIUNILE BĂNCII

„Înfiinţarea Băncii Coloniale Israelite cu sediul la Londra [...] e prima faptă practică a sionismului politic."

Banca Colonială Israelită din Londra, a cărei fundare e prima faptă practică a sionismului politic, a făcut deja să curgă multă cerneală, înainte încă d-a se fi născut. Toate neînţelegerile posibile au fost inventate, dacă nu chiar singur iscate. Potrivnicii întrebuinţară cel mai mare zel întru a întuneca şi denatura acest lucru simplu. Nu merită însă atâta osteneală de a ţine o polemică cu toţi aceşti rău-voitori şi nepricepuţi. Acuma a venit timpul să spunem câteva cuvinte despre fiinţa şi scopul acestei bănci, ale cărei statute şi prospect s-au trimis din Londra.

Banca Colonială Israelită, după cum deja reiese clar şi simplu din firma ei, va servi colonizării israelite. Şi aceasta ea o vrea în sensul nostru, pur sionistic. Nu tinde la o colonizare călicească, ci la una regulată, agricolă şi industrială, pe bazele juridice cunoscute. Trebuia un timp oarecare până să se formuleze toate condiţiunile preliminare, înainte de a se fi conceput ideea despre fondarea băncii. Una din principalele condiţiuni preliminare a fost de a lumina opinia publică despre scopul şi tendinţele sionismului. Congresele noastre, publicaţiunile noastre sincere şi amănunţite, au contribuit mult la aceasta. Astăzi se poate spune că sionismul şi-a cucerit recunoaşterea în cele mai serioase cercuri politice, ca o mişcare a cărei acţiune favorabilă, nu se va răsfrânge numai asupra evreilor, ci în generul se va resimţi folosul ei cultural. Şi despre aceasta nu mai există nicio îndoială, că sionismul n-are cu diferitele mişcări revoluţionare nicio afinitate, nicio legătură. Nu şi-o are ca bază ideea de distrugere, ci aceea a restaurării.

Aceasta s-a zis adesea. Se poate susţine chiar că a fost prea des repetat. Însă formule noi adesea nu pot fi îndeajuns pronunţate. Ele trebuie să se întipărească bine în memorie. Se înţelege că mişcarea nu trebuie să se mărginească numai la cuvinte. Sioniştii nu sunt declamatori. Ei nu vor să se ameţească cu cuvinte, ci să se ridice printr-o lucrare cumpătată şi paşnică.

Şi după ce am demonstrat scopul nostru, lămurit şi convingător, după cum credem, prin expunerea-i simplă, voim să aşezăm instrumentul financiar pentru realizarea planului deja cunoscut de toată lumea.

Cu ce se va ocupa banca colonială? Cu afaceri. Ea va face toate operaţiunile regulate de bancă, cu preferinţă acele cari servesc scopului colonizator. Cu prilejul deschiderii subscripţiunii provizorii, ca începutul încercării oricărei învoiri pentru fundarea băncii, a rezultat plăcută şi surprinzătoare faptă, că banca prin însuşi numele ei îşi câştigase deja popularitate. Conducătorii direcţiunii băncii, din raporturile primite din toate părţile, în cursul lunilor din urmă, şi-au făcut convingerea că acest institut va avea relaţiuni comerciale prea întinse, în timpul cel mai scurt. Printre poporul risipit, care numără mulţi comercianţi, se stabilise de îndată înţelegeri şi interes pentru organizarea plănuită. Această bancă poate conta de pe acuma pe o clientelă de la Canada până la Argentina, de la Egipt până la Transvaal, şi chiar în toate ţările de pe glob.

Şi dacă Banca Colonială Israelită se va ocupa cu obişnuitele afaceri de bancă, nu se va termina prin aceasta atribuţiunea ei. Ea va mijloci pentru dobândirea teritoriului de colonizare, înlesnind apoi colonizaţiunea însăşi. De a stabili de acuma amănuntele în această privinţă, ar fi nefolositor şi chiar imprudent. Îndată însă ce conducătorii băncii vor obţine concesiunile necesare, se va proceda apoi fără întârziere la constituirea societăţii de terenuri.

https://biblioteca-digitala.ro

Emisiunea acţiunilor ale societăţii de terenuri după forma „Chartered Company" va fi negreşit cea mai însemnată afacere care va face Banca Colonială Israelită.

Acestea sunt în trăsuri mari atribuţiunile băncii, atât, întrucât ele se pot prevedea de pe acuma. Se vede că e ceva absolut practic, realizabil şi raţionabil. Ca o întreprindere bazată pe principiul pur comercial, banca se va ocupa cu afaceri financiare. În primul rând vine afacerea normală de bancă cu feluritele ei ramificaţiuni moderne. În al doilea, mijlocirea pentru afacerile guvernelor, de la cari e de dobândit dreptul de colonizare. Al treilea, crearea societăţii de terenuri, care e menită de a transforma în realitate planul sionistic. (Die Welt[20])

[„V.S.", 12 februarie 1899, p. 3]

[20] Articol reprodus din ziarul sionist „Die Welt".

https://biblioteca-digitala.ro

12. CONGRESUL AL III-LEA DIN BASEL[21]

Întrunirile preparatoare

„Grupul român [...] a decis, cu unanimitate, să ceară a se pune la ordinea zilei chestia culturală nu din punctul de vedere religios, pe care îl consideră deja rezolvat la Congresul trecut, ci din acela al ştiinţei iudaice, al răspândirii culturii naţionale israelite între evrei."

Basel, 2 (14) august 1899

Mare animaţie! Vastul vestibul al *Casinoului,* unde Congresul va avea loc, mişună de lume. De dimineaţă până târziu noaptea vin şi se duc delegaţii, vizitatorii anume veniţi; pretutindeni discuţii animate, râsete vioaie şi strângeri cordiale de mâini. Vechii delegaţi îşi au deja prietenii lor de peste mări şi ţări şi îmbrăţişări calde vorbesc de legăminte indisolubile de frăţie.

Sunt opt zile de când delegaţii sosesc, tot sosesc. Duminică seară nu mai era cameră de găsit în niciunul din numeroasele hoteluri ale oraşului. Erau delegaţii sosiţi, treceau peste 300, unii însoţiţi de soţiile lor. Sunt mai multe delegate doamne şi domnişoare. Grupul român număra ieri 11 delegaţi din România şi doi erau anunţaţi telegrafic. Se mai aşteaptă cel puţin alţi patru.

Ruşii, cei mai numeroşi dar şi cei mai practici, vin cu toate chestiile studiate, cu rezoluţii gata şi cu lista persoanelor lor de încredere pentru diferitele misiuni. Aceasta nu-i împedică a avea continuu consfătuiri pentru a armoniza mai mult, pentru a fi mai bine pătrunşi de chestiile menite a se discuta la congres.

Grupul român e simpatic primit. Duminică a avut o lungă consfătuire, la care a decis, cu unanimitate, să ceară a se pune la ordinea zilei *chestia culturală,* nu din punctul de vedere religios, pe care îl consideră deja rezolvit la Congresul trecut, ci din acela al ştiinţei iudaice, al răspândirii culturii naţionale israelite, între evrei; cere nu fixarea programului cultural, ci a se îndatori Comitetele sioniste de a lucra după putinţă pentru propagarea culturii şi a sentimentului evreiesc prin istoria şi literatura iudaică şi instrucţia limbii ebraice. Grupul român îşi va continua consfătuirea pe ziua de azi. Dr. Lippe, salutat cu simpatie, ia parte la lucrările grupului român fără a fi provocat vreo chestie personală; asemenea ia parte dr. Gaster.

E imposibil de descris cu câtă căldură e primit dr. Gaster de delegaţii diferitelor ţări; fiecare e fericit că-i poate întinde mâna şi a-i spune o vorbă, două; unii fruntaşi îl acaparează pentru mai mult timp. E, ca totdeauna, afabil şi neobosit. La sosirea lui îl aştepta întreg grupul englez şi mulţi din delegaţii români şi ruşi.

Membrii Comitetului de acţiune, adunaţi în şedinţă, se declară satisfăcuţi, chiar entuziasmaţi, de relaţia intimă a lucrărilor săvârşite; chiar unii rău dispuşi înainte sunt veseli şi satisfăcuţi, mândri de progresul mişcării. Tratativele politice par a fi înaintate în mod serios.

Presa a trimis numeroşi reprezentanţi. S-au înscris deja peste 80 de la diferite ziare israelite şi mari ziare europene. În biroul presei a fost ales d. M. Schwarzfeld, directorul ziarului nostru[22].

---

[21] Referire la cel de-al 3-lea Congres Mondial Sionist, ţinut la Basel în 1899.

[22] Moses Schwartzfeld a fost fondatorul şi directorul ziarului „Egalitatea", cel mai longeviv ziar evreiesc din România (1890 – 1916; 1919 – 1940).

https://biblioteca-digitala.ro

„Jung Zion" e în plină activitate. Sâmbătă seară a aranjat o întrunire în sala ei, la care au luat parte mulţi delegaţi. S-au rostit discursuri interesante, între cari mult aplaudat a fost discursul rabinului dr. Niemirower din Iaşi despre „Căminul intelectual al evreilor". Ziua, a vorbit, nu cu mai puţin succes, în *Beith hamidraş*, în urma invitaţiei primite de la soc. „Şomre Thora", despre *Reîntinerirea spiritului ebraic*. Rabinul dr. Niemirower şi-a câştigat deja mari simpatii şi reputaţia unui bun orator.

Pe azi e anunţată o conferinţă a dr. Lippe despre misiunea congreselor. Marţi va începe Congresul. Se aşteaptă ici-colo o mică fortună – ca în orice Parlament.

La timp, o relaţie telegrafică. De pe acum se ştie că preşedinţia se va da dr. Herzl, vicepreşedinţia dr. Nordau, dr. Gaster şi dr. Mandelstamm, ca şi în anul trecut.

Dr. Nordau va sosi abia marţi dim. direct de la Rennes şi se va reîntoarce în aceeaşi zi.

[„Eg.", 6 august 1899, p. 242]

https://biblioteca-digitala.ro

13. DISCURSUL DR. M. GASTER

Ţinut la Congresul din Basel[23], joi 5 (17) august

„Căci noi visăm şi tot visăm de un imperiu pământesc, cu totul propriu, în care să domnească dreptatea şi iubirea şi aceasta o numim imperiul ceresc pe pământ, idealul poporului evreu."

Orele 5 p.m.

Doamnele mele, Domnii mei,

Eu am sperat că problema culturii va fi o parte integrantă a organizaţiei. De fapt, nu e vorba numai a organiza forţele materiale ale poporului nostru, ci, mai ales, a deştepta puterea intelectuală a poporului nostru şi a o sistematiza. Eu iau însă cuvântul numai spre a vă relata ceea ce comisia culturală avea să vă raporteze, de fapt *puţin şi totuşi mult,* puţin despre ceea ce s-a lucrat şi mult despre ceea ce sperăm.

Îmi apar singur ca un visător şi trebuie să recunosc că am crezut că îmi veţi zice ca în vremile vechi: „Iată visătorul ce ne grăieşte iar de visurile lui". În adevăr, marea noastră chestie culturală e marele vis profetic al poporului nostru, marea viziune profetică ce a urmărit poporul nostru în lungul veacurilor, marele ideal care a fluturat înaintea ochiului ideal şi a influenţat în mod profund poporul nostru. (Apl.) Fiece om e influenţat de idealul ce-l are ca ţintă. Un popor cuprins de frumuseţea naturii, va produce opere frumoase de artă şi dacă ochiul şi spiritul său se vor bucura totdeauna de vederea lor, atunci sufletul său, spiritul său vor urma după aceleaşi motive estetice şi frumuseţi naturale, şi rezultatul va *fi frumuseţea.* Şi când un popor îşi aţinteşte veşnic privirea către un ideal pustiu, ca răzbunare şi izbucniri, revanşă şi altele de acest fel, atunci acest ideal rătăcitor omoară toate năzuinţele înalte, se coboară treaptă cu treaptă şi-şi pierde dreptul de a juca un rol mare, conducător în istoria omenirii. (Apl.)

Noi am avut totdeauna înainte-ne un mare ideal, necomparabil cu idealurile altor popoare, şi noi am urmărit acel ideal, cu statornicie, în cursul veacurilor. Căci noi visăm şi tot visăm de un imperiu pământesc, cu totul propriu, în care să domnească dreptatea şi iubirea şi aceasta o numim imperiul ceresc pe pământ, idealul poporului evreu. El e cu totul altfel, el diferă izbitor de tendinţele întregii lumi şi de aceea şi noi am rămas pururea altfel şi, asigur de pe acest loc, mai sus ca toate naţiunile de pe pământ, căci nu e naţiune care să se poată compara cu noi. În înjosirea, umilirea, prigonirea şi doborârea intelectuală ce s-a întreprins contra noastră nu s-a ajuns la ţinta dorită şi noi am rămas credincioşi idealului nostru, şi noi acei ce suntem sionişti, ca şi strămunii noştri cu o mie de ani înainte.

Fireşte, mă veţi întreba ce legătură e între imperiul ceresc pe pământ şi mişcarea sionistă? De fapt, cea mai intimă legătură. Alta e nădejdea şi alta faptul. Avem totdeauna înaintea ochiului nostru intelectual vedenia unui viitor strălucit şi acesta e misterul veşniciei noastre şi a statorniciei noastre. (Apl. furtunoase.) Deşi corpul nostru a fost sfâşiat, spiritul nostru a rămas neatins. În vremea când Templul a fost dărâmat[24], conducătorul nu ceru de la învingătorul roman liberarea sclavilor, el nu ceru liberarea poporului iudeu, ci dori să asigure dezvoltarea spiritului iudaic; el ceru

[23] Referire la al III-lea Congres Mondial Sionist, Basel, august, 1899.

[24] Cel de-al doilea Templu din Ierusalim a fost distrus de către romani în anul 70 e.n.

https://biblioteca-digitala.ro

un ce mic şi neînsemnat, doar să i se îngăduie a deschide *o şcoală* şi această şcoală n-a încetat a funcţiona[25]. Porţile odată deschise, nu s-au mai închis şi prin această poartă s-a cultivat spiritul umanităţii (apl. furt.) spre a ieşi mai clar, mai luminos. (apl.) Noi am învăţat de la toţi, dar am şi slujit ca profesori în toate părţile, în toate direcţiile, ca profesori în cea mai înaltă semnificare intelectuală. Noi am arătat ce curaj, ce entuziasm suntem în stare a dezveli, noi am dat exemplul propriei jertfiri, noi am arătat lumii că un popor împrăştiat, robit, prigonit, mai e în stare a urmări un ideal, ca sionismul, cu adâncă pricepere şi unire. (apl. prel.) E necesar să accentuez aceasta aci, ca şi în anul trecut, chiar din motivul că în dezbaterile noastre, în programul nostru ce am avut a-l stabili, ne-am ocupat nu tocmai cu chestii ideale. Sunt trebuinţele materiale, sunt chestiile presante ce au ieşit la suprafaţă, dar nu putem lăsa să se zică aceea că ne-am adunat numai pentru a ne organiza sau a ne procura bani. Ne adunăm aci, înainte de toate, spre a declara că acestea sunt numai chestii secundare, mijloace la scop, scopul însă trece peste aceste chestii mici. (Aplauze.)

Noi lucrăm pentru dezlănţuirea spiritului evreiesc, noi lucrăm pentru veşnicul progres al omenirii; lucrăm pentru tot ce e mare şi măreţ în concepţia sa intelectuală, de aceea chestia culturală să nu fie numai atinsă, ci şi pusă în concordanţă cu situaţia noastră actuală. Am început şi am zis: la adică vin cu mâini goale, dar cu inima plină. Cu mâini goale! Negreşit, un progres real se vădeşte prin aceea că procedăm sistematic, regulat; când nu căutăm a izbândi deodată în toate; dacă ne deprindem a ne disciplina spiritul şi a disciplina poporul, ne silim a-l face să înţeleagă că progresul trebuie văzut într-o dezvoltare înceată şi a se lucra pentru el în acest sens.

De ce n-am făcut nimic? Amicii mei, ceasul se întoarce când stă şi acum ceasul se întoarce ca să sune ora mântuirii noastre şi de aceea stă în acest moment. (Apl., râsete.) Suntem ocupaţi cu întorsul ceasului. (Apl.) Suntem ocupaţi cu educarea spiritelor, am ajuns acolo de a zice poporului nostru ce dorim şi în ce chip sperăm să împlinim dorinţele noastre. Pentru moment, nu putem decât a ne exprima dorinţa noastră; mijloacele noastre sunt restrânse; nu există încă o înţelegere comună; spiritele nu sunt clarificate încă, nu putem scrie un catechism pentru iudaism; *nu ne putem amesteca în chestii religioase;* noi propagăm numai respectul către Cartea Sfântă, dar nu aducem chestia în dezbatere spre deciziune, căci *deciziunea e deja de mult luată.* (Apl.) Susţinem, însă, că deşi ne aflăm cu toţii pe o corabie împinsă de valurile urii, totuşi există un far unde e portul păcii, al satisfacţiei sufleteşti: acesta e cultura, conştiinţa că există undeva un centru de lumină care arată drumul drept în calea vieţii. Desigur că există şi o cultură falsă; sunt, cum ştiu toţi acei cari trăiesc la ţărmurile mării, sunt lumini false, puse de mâini haine, spre a abate corăbiile din drumul drept şi poate spre a le lăsa să se sfărâme de stâncile ignoranţei, ale fanatismului şi ale intoleranţei. (Apl. prel.) Aceasta nu e cultură. În contra acesteia ne ridicăm cu energie. Ceea ce năzuim noi e calea spre portul adevărat, de a ajunge la far. (Apl.) Dar trebuie să ne ferim ca pe steagul ce flutură în vânt, pe steagul entuziasmului evreiesc, pe steagul sionistic, să nu fie imprimat viţelul de aur (Prea bine! prea bine ! Apl. furtunoase.) Să ne ferim ca deschizăturile pentru aer să nu fie închise cu uşi de aur, căci altfel putem păţi precum căpitanul din vremile vechi, care a fost pe mare în timp de furtuni şi nu a putut suferi strigătele pasagerilor şi chemă pe matrozi şi le zise: Astupaţi astă deschizătură să nu auzim zgomotul. Şi zgomotul fu mic, tot mai mic şi el ajunse la port, dar pasagerii se năbuşiseră în corabie. Aşa nu e bine să

[25] Iohanan ben Zakai (sec. 1 e.n.), a întemeiat Academia de la Iavne, localitate la 40 km vest de Ierusalim, centru de studii iudaice care a făcut să supravieţuiască spiritualitatea iudaică după cucerirea romană.

https://biblioteca-digitala.ro

păţim. (Apl.) Trebuie să revenim în Ţara Sfântă cu spiritul vieţii, cu viaţă nouă; trebuie să învăţăm a ne scăpa de rugina care s-a prins de noi în curs de veacuri. (Apl.)

Ce sublimă e concepţia poetică a poporului nostru, acea concepţie mistică potrivit căreia, odată cu exilul ne-a urmărit şi condus şi măreţia lui Dumnezeu; ea s-a coborât din înălţimea ei şi s-a întunecat. Noi voim să rupem excomunicarea şi voim ca întreaga glorie să reapară în toată strălucirea ei. (Apl.) Voim să arătăm lumii că mai există o cu totul altă concepţie umanitară decât aceea morbidă a Europei de azi. (Apl. prel.) Purificarea internă, menţinerea idealului vechi, dorinţa, năzuinţa ca fiece sionist să caute a o ajunge, după modul său de a vedea şi înţelege, iată ceea ce zicem şi cerem de pe astă tribună sioniştilor noştri, poporului nostru. (Apl.) Zicem poporului nostru: visul e spre realizare; de voi depinde în ce chip să participaţi la realizarea lui.

Domnii mei, nu departe de aci, în Italia, se află cimitire pentru cari s-a adus în corăbii pământ din Palestina, când au văzut că trebuie să renunţe la ea şi acolo îşi îngroapără morţii. Voim şi noi un *Camposanto,* nu pentru a înmormânta morţii pe pământul adus în Europa, ci un *Campo-santo,* un loc sfânt, pe pământul liber al Palestinei, ca naţiune vie. (Apl. furtunoase continu reînnoite.)

Şi acum ca încheiere: ce-mi rămâne de zis? A vă reaminti o anecdotă veche, aceea a Fenixului, cu care înţelepţii noştri au comparat de mult poporul nostru. Fenixul trăieşte veşnic, dar după un timp îmbătrâneşte, slăbeşte şi arde dinăuntru şi se preface în cenuşă, de rămâne numai o mică sămânţă şi pe aceasta o ia preotul din Heliopolis[26], adică din ţara luminii, o păzeşte şi o cultivă şi cu începutul reînvie Fenixul şi când e gata în întreg, atunci dă din aripi şi-şi îndreaptă zborul către soare spre a mulţumi lui Dumnezeu pentru renaşterea lui. Noi? Şi noi suntem arşi, împrăştiaţi şi călcaţi în picioare ca cenuşa pământului, numai o sămânţă a mai rămas şi acum venim noi, sioniştii, preoţii timpurilor noi şi aducem sămânţa la oraşul luminii, a adevărului, a credinţei, a smereniei. O cultivăm şi s-o cultivăm până iudaismul va reînvia din cenuşă şi-şi va lua zborul către soarele adevărului şi va trage după sine şi celelalte popoare. Aceasta-i chestia culturală. (Apl. furtunoase. Oratorul e viu felicitat.)

[„Eg.", 13 august 1899, pp. 250-251]

[26] Oraşul Soarelui. Oraş şi centru de cult în Egiptul de Jos.

https://biblioteca-digitala.ro

14. PALESTINA ŞI CIPRU[27]

„Acum dar să nu ne arătăm rece faţă de eminentul proiect al dr-ului Trietsch, nici prea uşuratici, părăsind proiectul dr-ului Herzl.

Să lucrăm pentru reuşita ambelor proiecte, căci alergăm pe două căi pentru a prinde un singur iepure – libertatea. Şi procedeul acesta e mai sigur de reuşită, ca oricare altul."

S-a înduioşat lumea de situaţia mizerabilă a evreilor, împrăştiaţi pe tot globul şi toţi din toate părţile stăruie să li se dea şi lor o ţară, un petec de pământ pe care să-l locuiască în tihnă.

Turcia ne dă Palestina şi Anglia, insula Cipru...

Aşa s-ar părea că este de fapt dacă ne-am lua după zgomotul ce se face de o bucată de vreme în jurul ideii emigrării evreilor spre Palestina şi Cipru – dacă ne-am lua după discuţia stârnită prin presă în jurul acestor emigrări.

În realitate ce se întâmplă?

Dr. Herzl propune evreilor din lumea întreagă reîntemeierea statului iudeu pe vechiul său teritoriu, Palestina.

Ideea sa avu răsunet şi numără imediat în partea sa majoritatea evreilor din lume.

Mai mult încă, mulţi evrei au luat-o pe dinainte şi au emigrat, parte pe cheltuielile lor, parte pe al societăţilor sioniste întemeiate cu acest scop şi pe al bogaţilor filantropi.

Pentru a se ajunge la scopul principal, sioniştii din lumea întreagă formează banca ce, ca persoană morală, să facă demersurile pe lângă Sultanul Turciei şi să-l înduplece a ceda evreilor Palestina şi a deveni suveranul noului stat iudeu.

Aceste toate nu se pot face cu una cu două, ele au nevoie de tact şi deci timpul nu joacă niciun rol.

Însă în timpul cât durează aceste demersuri, evreii suferă cumplit; antisemitismul mai acut ca oricând le face viaţa imposibilă acolo unde se află.

Ce trebuie să facă deci evreii aflaţi într-o aşa poziţie critică, pe când un alt fiu de-al lui Israel vine cu un nou proiect şi arată o altă ţară către care evreii să-şi îndrepte privirile?

Bineînţeles, ei trebuie să cerceteze dacă toate-s adevărate ce se spun, fără însă a slăbi câtuşi de puţin entuziasmul lor pentru prima idee – pentru reîntemeierea statului iudeu, de pildă.

Dl. Trietsch, după cum se ştie, a propus la al III-lea Congres din Basel colonizarea Ciprului şi acum a vizitat România şi Rusia, pentru a face propagandă acestei idei.

Dl. Trietsch n-a obţinut nicio făgăduială de la guvernul englez şi deci şi propunerea sa e învăluită de aceeaşi teamă, că poate Anglia nu va îngădui, ca şi propunerea dr-ului Herzl.

Atunci de ce noi, partizanii credincioşi ideii dr-ului Herzl, am părăsi-o astăzi spre a îmbrăţişa pe aceea a dr-ului Trietsch, care pe lângă că are aceleaşi şanse de reuşită ca şi propunerea dr-ului Herzl, are dezavantajul de a nu ajuta decât cel mult la 1.000.000 evrei.

Abandonarea ideii dr-ului Herzl în folosul dr-ului Trietsch şi viceversa îmi pare o greşeală de neiertat, o greşeală cu neputinţă de îngăduit.

---

[27] Articolul se referă la dezbaterea – la al III-lea Congres Mondial Sionist – a problemei teritorialismului, adică a teritoriilor care ar putea fi colonizate de către evreii emigranţi.

https://biblioteca-digitala.ro

Ideea dr-ului Trietsch, adăugită la aceea a dr-ului Herzl, e în schimb tot ce poate fi mai just.

A se lucra în acelaşi timp pe lângă Poartă şi pe lângă Anglia, a se dobândi mai întâi liniştea unui milion din fraţii noştri, a milionului ce suferă mai mult, e o necesitate din cele mai imperioase.

Acum dar să nu ne arătăm rece faţă de eminentul proiect al dr-ului Trietsch, nici prea uşuratici, părăsind proiectul dr-ului Herzl.

Să lucrăm pentru reuşita ambelor proiecte, căci alergăm pe două căi pentru a prinde un singur iepure – libertatea. Şi procedeul acesta e mai sigur de reuşită, ca oricare altul.

Efraim Cohen

[„Ar.", 23 octombrie 1899, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

15. DISCURSUL DR. HERZL ROSTIT LA DESCHIDEREA CONGRESULUI IV SIONIST [august 1900]

[Extrase]

„Niciodată nu am provocat sau contribuit a provoca o atare emigraţiune fără plan. La numeroasele întrebări a acelor cu dorul de emigrare, noi am răspuns totdeauna cu îndemn la răbdare. Noi am prevestit catastrofele ce ne ameninţau, ce din nenorocire le-am putut prevedea, când pornesc oameni fără plan, fără ţintă şi fără mijloace."

Onoraţi membri ai Congresului,

Convocarea Congresului al IV-lea în Londra se justifică de sine. Anglia e unul din ultimele aziluri, unde nu s-a încuibat încă antisemitismul. [...]

Voi toţi cunoaşteţi întâmplarea grozavă: emigrarea evreilor din România, care a trecut ca un fir de sânge prin întreaga Europa. Unde a fost până acum iudaismul oficial, unde au fost marii în Israel trecuţi în protocoale, reazemele obştimii? În fructele lor să-i cunoaşteţi! Câteva mii de fugari[28] fură cu chiu şi vai împinşi înainte — şi apoi se declarară incapabili a mai face ceva. Cei ce urmară fură grămădiţi unii peste alţii, cu sutele, cu ajutorul forţei armate şi cu trenuri speciale înapoiaţi la graniţă, de unde plecaseră cu exclamaţii de durere. Aceste trenuri fură ultima sforţare a filantropiei!

Între argumentele noastre pentru sionism aveam, până acum, unul foarte puternic: Falimentul asimilării. Acum avem încă unul: Insolvenţa filantropilor. Şi ce insolvenţă! Da! Când bogătaşii încetează cu plăţile, sunt pierderi mari.

Ei nu erau preparaţi pentru această catastrofă, zic societăţile filantrope. Asta e vina lor. Ei ar fi trebuit doară să aibă bunăvoinţă de a urmări dezbaterile Congresului nostru. La primul Congres din Basel, în 1897, se aflau petiţii a 50.000 evrei români. Ei strigau ajutor din cea mai crudă mizerie. Ei nu o mai puteau duce înainte nicio oră. Şi ei au dus-o încă trei ani. Trei ani a unei mizerii în masă, despre care azi ne putem face o imagine înfiorătoare, căci îi vedem, în fine, în pribegie. Veţi auzi şi mai mult despre aceasta în dezbaterile noastre.

S-ar fi putut, deci, crede că aceste toate: mizeria crasă, imposibilitatea de a stabili aiurea pe aceşti nenorociţi, zădărnicirea tuturor mijloacelor anterioare de ajutorare, ar trebui să convingă până şi pe cei mai fanatici dintre adversarii noştri, că numai noi, sioniştii, ne aflăm în posesia unicului şi adevăratului mijloc de ajutorare. Nu! Nu se cade să ni se dea dreptate. Dimpotrivă, suntem acuzaţi că noi am provocat această jalnică pribegie spre a avea temă de agitaţie. Ţinem să declarăm aci că aceasta e un

---

[28] O prezentare amplă despre situaţia evreilor din România la data respectivă a făcut la Congres Alexandru Marmorek. Conform expunerii sale, în România trăiau la sfârşitul secolului al XIX-lea în jur de 270.000 de evrei, din care cam 1.000 erau cetăţeni români. „Toţi ceilalţi, arăta el, trăiesc într-o legislaţie care e unică de felul ei în lume, căci ea declară majoritatea acestor locuitori ca fiind străini, dar îi tratează ca purtători de obligaţii ca şi cum ar fi ca toţi cetăţenii legali... Evreii sunt socotiţi străini. Ca atare, ei sunt trataţi ca străini, deoarece ei nu locuiesc de multă vreme în România. Deşi există urme şi dovezi, din cele mai vechi timpuri, unde documentele ne precizează prezenţa lor încă din cel de-al XIV-lea secol. Afară de jertfa sângelui, evreii suportă obligaţii impozabile, deşi sunt socotiţi şi trataţi ca străini. În şcoli, locurile lor sunt limitate după ce românii le-au ocupat aproape toate; în spitalele oficiale sunt primiţi numai când boala lor reprezintă un interes deosebit pentru progresul medical; nu au voie să fie avocaţi sau judecători. Medicii evrei nu au drept să ocupe funcţii în spitalele de stat ş.a. În atari condiţii, au emigrat din România în ultimul timp peste 18.000 de evrei. Şi pentru că ei s-au împrăştiat în întreaga lume, problema evreiască din România nu mai aparţine numai acestei ţări, dar a ajuns o problemă internaţională". (Din discursul lui A. Marmorek publicat în Bar Avi Israel, *O istorie a evreilor români*, vol. 1 *Emigrările anului 1900*, Ierusalim, 1961, pp. 266-271 f.e.).

https://biblioteca-digitala.ro

neadevăr. Niciodată nu am provocat sau contribuit a provoca o atare emigraţiune fără plan. La numeroasele întrebări a acelor cu dorul de emigrare, noi am răspuns totdeauna cu îndemn la răbdare. Noi am prevestit catastrofele ce ne ameninţau, ce din nenorocire le-am putut prevedea, când pornesc oameni fără plan, fără ţintă şi fără mijloace. Când văzurăm că desfătuirile noastre n-au efect şi cei biciuiţi de mizerie începură a emigra, se-nţelege că atunci, totuşi, ne-am interesat de ei din răsputeri. Din nenorocire, n-am putut face mult pentru ei, căci nu suntem preparaţi pentru scopuri caritabile. Dar această catastrofă, care e greu de admis că va fi ultima şi care, altminteri, e în continuare, să fie şi pentru noi, sioniştii, un avertisment serios. Noi nu ne putem mulţumi de a invoca aceasta ca o întărire a dreptăţii teoriilor noastre. Noi trebuie să deducem de aci şi ceva practic. Atari emigranţi disperaţi nu trebuie să mai fie expuşi la bunele graţii, nesigure, ale filantropilor. Acest Congres ar trebui să considere ca una din datoriile sale de a introduce o organizaţie economică prin care, în viitor, sioniştii noştri să se poată bucura de un sprijin reciproc, la caz de nevoie. Prin jertfe mici ce fiecare îşi impune, dai tărie obştei, tărie ce i-ar putea şi lui folosi într-o zi. Astfel capeţi un drept la sprijin şi nu mai ai nevoie de graţie.

Greoi e mersul nostru şi plin de dureri, da! Prin aceasta însă se pune doar la încercare curajul şi devotamentul nostru. Cel ce aleargă după succese momentane, furişeze-se şi de acum de la steagul nostru. Şi dacă succesul final mai cere un timp de îngăduinţă, vom putea cel puţin nota un succes moral în mijlocul mizeriei materiale a poporului nostru Va fi dovedit că iudaismul mai creează un ideal, care înfruntă primejdii, supoartă lipsuri şi are răbdare mare pentru ţeluri mari (Apl. furtunoase, lung întreţinute. Se aplaudă, se fâlfâie batistele din parter şi galerii).

[„Eg.“, 11 august 1900, p.343]

https://biblioteca-digitala.ro

16. SITUAŢIA GENERALĂ A EVREILOR. DISCURS DE DR. MAX NORDAU ROSTIT LA CONGRESUL AL IV-LEA SIONIST [august 1900]

[Extrase]

„Ceea ce lipseşte e o organizaţie care să adune puterile risipite şi să le utilizeze, în unire, la un scop hotărât. Fără organizaţie, fără strângerea puterilor, fără unire în întrebuinţarea acestor puteri risipite, ele rămân fără valoare şi din toate străduinţele izolate nu poate ieşi nimic serios."

Onorată adunare,

De când s-a stabilit de a se schiţa, la Congresul nostru, întâmplările anuale ale poporului evreu, în o privire repede, înaintea ochilor noştri se desfăşoară istoria sa ca o tragedie antică, în care act cu act creşte groaza şi catastrofele se întrec în culmi.

Din an în an, mizeria rasei noastre e în creştere înspăimântătoare, şi fără a şti, şi desigur fără a voi, Cartea Iov[29], cu a sa sumbră măreţie biblică, a devenit modelul pentru referatele noastre anuale asupra situaţiei poporului evreu.

[...]

Onorată adunare,

Am comparat înainte catastrofa română cu gonirea evreilor din Spania[30]. Dreptatea cere să stabilim că guvernul român nu a izgonit pe evrei din ţară în mod formal. Dimpotrivă. El face chiar oarecari sforţări de a opri pe cei cu dor de ducă. Izgoniţi sunt *numai* acei evrei cari, prin viu grai şi mai ales prin scris, spun pe şleau starea disperară a fraţilor noştri, acei cari evoacă auditorilor sau cititorilor lor compătimirea pentru cei izgoniţi şi denunţă faptele nedemne ce se comit încontinuu în sarcina evreilor. Acei evrei cari suportă orice umilire, orice violenţă fără a se plânge, fără a arăta neastâmpăr, nu sunt trimişi la graniţă cu jandarmi şi lovituri cu patul puştii. Aceştia au dreptul să rămâie în patria lor. Guvernul român are, deci, multă dreptate de a protesta cu indignare contra acuzărilor că ar goni pe evrei. Nu, aceasta el nu făptuieşte, ci preferă sau prefera, — căci fac o deosebire între un guvern care a precedat şi un guvern care l-a urmat — preferă să doboare pe evrei la ei în ţară.

Apreciaţi ori e prea tare cuvântul ce l-am ales. Evreii în România pot trăi numai în oraşe. Comerţul ambulant le e interzis. Cele mai multe cariere le sunt închise. Un boicot bine organizat face ca puţinele cariere ce le pot practica, să nu le aducă suficient câştig pentru existenţă. În şcolile publice nu e loc pentru ei. Pentru propriile lor şcoli se dau prescripţiuni cari, sub o formă ipocrită, ţintesc la opresarea acestor şcoli. În caz de proces între un evreu şi un neevreu, de regulă — bineînţeles că excepţii nu lipsesc — evreul e condamnat dinainte. Se înţelege, evreii nu găsesc nici sprijin şi nici satisfacţiune faţă de atacurile prin grai a urii bestiale şi a celui mai profund dispreţ, în contactul zilnic.

Nu voiesc să mă pierd în detalii. Afară de aceasta, vi se va prezenta un referat separat asupra României. În scurt, situaţia e aceasta: Evreii indigeni sunt consideraţi ca străini şi sunt supuşi celei mai duşmănoase legi contra străinilor ce există în Europa. Scopul acestei legislaţii e a le răpi întâi pâinea zilnică şi a le răpi orice mijloc de cultură. Ei să fie prăvăliţi în cea mai mare adâncime a întunericului şi a caliciei şi, în cele din urmă, să fie

---

[29] Iov – personajul biblic care în interpretarea unora simbolizează răbdarea, iar în a altora, revolta care cere socoteală.

[30] Referire la izgonirea evreilor din Spania în 1492.

https://biblioteca-digitala.ro

prăbuşiţi în acel abis întunecos. Ei să fie aduşi într-o situaţie care să semene cu aceea a ţiganilor, faţă de care să fie splendidă situaţia leproşilor din evul-mediu. Se speră, cu plăcere chiar, ca evreii rezistenţi să fie nimiciţi corporal şi intelectual în câteva generaţii, afară de unele rămăşiţe.

Evreii români cunosc ce soartă îi aşteaptă şi caută a se mântui, de cu vreme, prin emigrare. Antisemiţii români văzură cu regret că jertfa ce şi-au ales le scapă prin fugă. Ei se temură şi de impresia penibilă ce ar putea produce descoperirea unor atari situaţii în opinia publică a ambelor lumi. Ei mânuiră dar cu multă iscusinţă aparatul presei ce le stă la îndemână spre a face să parvie ştiri în presa străină, în care literalmente fiece cuvânt e un neadevăr îndrăzneţ. Se răspândeşte în lume absurda fabulă că emigrarea evreilor ar fi opera câtorva şarlatani cari au zăpăcit populaţia. Se susţine că numai câteva sute de evrei au trecut graniţa, deşi statistica ţărilor învecinate, a societăţilor vestice, de ajutor, a porturilor de ieşire pot rectifica imediat această falsificare grosolană şi absurdă. Se întocmesc declaraţii, în urma cărora să se creadă că le merge splendid evreilor în România şi se pun la cale câţiva nenorociţi şi laşi trădători evrei, spre a se opune strigătului de disperare a evreilor cari s-au scăpat dincolo de graniţă. Nu se simte greutate spre a găsi un loc pentru aceste dezminţiri în presa antisemită, care e acum în floare în toate statele „civilizate"; şi dacă presa independentă rupe masca şi descoperă adevărul, atunci e un răspuns [la] îndemână, care nu e lipsit de efect faţă cu starea spiritelor de azi a majorităţii tuturor popoarelor: „Sunt ziare jidoveşti cari vor să înjure pe români pentru că se străduiesc a se apăra contra exploatării şi stăpânirii jidoveşti".

În sutele de scrisori ce le-am primit, în urma unei sfâşietoare expuneri a suferinţelor evreilor-români, de regulă se exprimă speranţa că voi înfiera aci guvernul român şi voi deştepta opinia publică a Europei cu toată puterea vocii mele. Mă tem că voi lăsa neîmplinite aceste speranţe. Nu concordă cu concepţia mea asupra demnităţii personale, de a da avânt sentimentelor mele când e vorba de a arăta unui stat mic păcatele sale, pe când mi-am pus totdeauna vorbele pe cântarul de aur şi am practicat cea mai atentă prudenţă când a fost să indic purtări analoage în state puternice. (Apl. prel.) Aceste state mari au servit drept pildă celor mici; exemplul lor a încurajat pe cei mici să-şi potolească focul dând în evrei. Demnitatea mea personală nu-mi permite de a recurge faţă de cei mici la vorbe mai tari, decât acele ce am întrebuinţat contra puterilor mari. Mă voi mărgini dar a expune faptele în goliciunea lor, fără a le însoţi cu vorbe mişcătoare. De fapt, aceasta nici nu e necesar. Faptele vorbesc o limbă care nu se poate întări cu injurii şi blesteme. Şi tot aşa puţin mi-e gândul să fac un apel patetic către Europa. Nicăieri în Europa nu e o bunăvoinţă pentru noi care ar trece peste apărarea necesară sau suficientă a propriilor lor evrei. Niciun guvern nu are atâta prisos de sentiment pentru noi spre a face reprezentaţiuni guvernului român. Tot ce ne putem aştepta e ca statele să-şi închidă graniţele contra emigranţilor evrei din România, spre a o sili să reţie în ţară pe evreii lor. (Apl. prel.) Tremur la gândul că s-ar putea acorda această favoare evreilor. Şi apoi — trebuie să ne silim a fi obiectivi, în adevăr, Europa are acum alte griji decât a se preocupa de situaţia poporului evreu. În Basarabia, 12.000 evrei au suferit toate chinurile unei foamete grozave. În Indii, 6 milioane de oameni au fost în o stare analoagă şi Europa are mai multe simpatii pentru Hindus decât pentru noi, evreii. În România, evreii se văd împinşi la emigrare, în urma unei rele tratări. Dar China tratează pe musafirii săi din Europa încă mai rău şi trebuie întâi ea cuminţită, înainte de a acorda atenţia cuvenită evreilor din România.

[...]

https://biblioteca-digitala.ro

Onorată adunare,

Înainte de toate deci, trebuie să ne întrebăm: Care e atitudinea poporului evreu faţă de catastrofa română? Ce a făcut, ce face, spre a evita consecinţele ei cele mai rele? În ce mod sare în ajutorul fraţilor nenorociţi cari, fără nicio vină, au fost excluşi de sub paza convenţiilor internaţionale de la incinta apărată a civilizaţiei şi acum rătăcesc fără drepturi ca animalele în pustietate?

Nu voiesc să mă opresc la trăsăturile urâcioase ale destrăbălării evreieşti, la care am făcut aluzie. Ruşine, dezgust, revoltă mă vor copleşi şi e absolut necesar ca să ne păstrăm sângele rece. Mă mângâi cu ideea că mizerabilii cari denunţă poliţiei pe fraţii lor români izgoniţi şi îi lasă să fie expulzaţi acolo unde prin influenţa lor pot izbuti la aceasta, că aceia sunt o mică minoritate şi voiesc mai bine să-mi îndrept privirea către privelişti mai mângâietoare.

De fapt, nu e lipsă de bunăvoinţă. Dorinţa e de a veni în ajutorul victimelor româneşti. Ceea ce lipseşte e o organizaţie, care să adune puterile risipite şi să le utilizeze, în unire, la un scop hotărât. Fără organizaţie, fără strângerea puterilor, fără unire în întrebuinţarea acestor puteri risipite, ele rămân fără valoare şi din toate străduinţele izolate nu poate ieşi nimic serios.

Nici de bani nu e lipsă. Mulţi evrei au făcut iar onoare vechii reputaţii a filantropiei evreieşti. Evreii săraci dau peste puterile lor. Evreii bogaţi dau după puteri. Nici evreii de multe ori milionari nu şi-au închis cu desăvârşire punga. Ce-i drept, unii oferă mai bucuros 20.000 lei pentru călătorii de plăcere unei societăţi muzicale antisemite decât să ofere a cincea parte a sumei pentru emigranţii români, cari nu voiajează de plăcere şi nu sunt antisemiţi — deşi apucături de aşa natură i-ar putea duce acolo. Ce-i drept, unii preferă mai bine să-şi cumpere cu 600.000 lei vechi gobelene pentru salonul lor, decât să vie în ajutorul emigranţilor români cu a suta parte, dar, în genere, nu s-a bătut degeaba la uşa miliardarilor. Nenorocire numai că sumele foarte însemnate cari incurg, nu se întrebuinţează cum ar fi cu cale şi de aceea nu pot aduce un folos temeinic. Ele, adică, nu servesc pentru realizarea unui plan hotărât. Nu domină un plan unic; de fapt, nicio idee nu hotărăşte uzul lor.

În ce mod se cheltuiesc banii? În modul cel mai primitiv, neorganic: prin dare de pomană, din mână în mână. Pentru aceasta, ce-i drept, nu e nevoie de o prea mare sforţare intelectuală. Aci sunt femei şi copii lăsaţi de emigranţi români? Li se cumpără pâine, ca să nu moară de foame; colo sunt grupe de emigranţi pe care o ţară nu-i tolerează şi cealaltă nu voieşte a-i primi şi cari stau ca vai de ei la vreo graniţă sub paza de baionete? Li se cumpără bilete până la ţara vecină, până la primul port de îmbarcare, până la Americi. Nu voiesc să cercetez dacă aceste fapte nu sunt un fel de binefacere ce donatorii şi-o fac mai mult lor decât o binefacere ce o fac evreilor români. Nu am dreptul să examinez inima şi rărunchii şi trebuie să mă mărginesc la fapte văzute. Dar fapta văzută e că nevoia cere un leac imediat şi că, în adevăr, pomana alină pentru moment cea mai neagră mizerie. Dar cu aceasta se isprăveşte întregul bine ce se face cu pomana. Cu chiu cu vai ajută pentru moment. La ora ce succede, pare că nimeni nu se gândeşte.

Emigranţii români sunt trimişi la America. În acest chip, scapi de ei. Largul mării te desparte doar de strigătul lor după ajutor. Dar ce să se facă ei în America? Fi-vor lăsaţi acolo în voia soartei? Să piară ei acolo câte unul? Un om care suferă de foame în America e mai puţin mort ca un om care moare în România sau între graniţa română şi Rotterdam? Li se vor oferi pomană şi de aci înainte, în America? Atunci, caracterele slabe se vor transforma în cerşetori de meserie şi chiar cei mai destoinici vor subcădea seducţiunii de a se lăsa ajutaţi, în mod permanent, ca săraci patentaţi. Sau e intenţia de a indica emigranţilor, în America, locuri nimerite pentru stabilire, a-i călăuzi la ocupaţii

https://biblioteca-digitala.ro

stabile, a-i ajuta la o situaţie economică independentă? Aceasta ar reclama o organizaţie puternică şi eu nu văd încă începuturile cele mai modeste ale unei atari organizaţii.

Simpla binefacere de ocazie, fără plan, e ridicul de insuficientă, sau mai bine e spăimântător de insuficientă pentru îndatoririle ce situaţia actuală le impune poporului evreu. Dar şi această ajutorare fără minte va trebui să înceteze într-o zi în mod subit. Socotitu-s-a ce sumă reclamă? În America nu poate debarca un evreu român fără a poseda 125 lei. Cu cheltuiala drumului şi întreţinerea costă, până la îmbarcare, minimum 300 lei. Dacă numai 100.000, din 260.000 evrei români ar recurge la această caritate, ajungem la o sumă minimă de 30 milioane lei, la care trebuie a se adăuga cheltuielile de administraţie şi alte speze neproductive sau inevitabile.

Şi ce s-ar face cu cele 30 milioane cari reprezintă minimul cerinţelor? Cu aceasta se ajunge acolo că evreii români vor flămânzi cu trei luni mai târziu în America, în loc să flămânzească cu trei luni înainte, în Europa. Şi cum să se strângă cele 30 milioane? Prin apeluri şi colecte nu se poate obţine o atare sumă. Instituţiile statornice ale comunităţilor israelite n-au prisoase şi, de regulă, de-abia pot răspunde la cererile ce zilnic li se adresează. „Alianţa Israelită Universală" n-are milioane de împărţit. „Jewish Colonization Association", I.C.A., aşa cum e numită scurt, are aceste 300 milioane, ba încă de opt, ori nouă ori mai mult, dar părerea ei e că n-are dreptul de a atinge averea ei şi că poate utiliza numai o parte a dobânzilor ei, ceea ce în principiu nu pot decât aproba, deşi există catastrofe cari înlătură orice principiu. Ei, apoi? Eu văd deja: se vor împărţi întâi franci, apoi centime, apoi, într-o bună dimineaţă se va declara, dând din umeri: „Noi nu mai avem nimic, nu mai putem face nimic pentru voi, faceţi ce poftiţi".

Onorată adunare,

Amicul meu, preşedintele, dr. Herzl a zis odinioară şi eu nu pot decât a repeta, după cum nici nu ar fi posibil fără repetări în referatele anuale despre situaţia poporului evreu: Noi ne apropiem cu repeziciunea Niagarei către o bancrută a iudaismului oficial, care va fi aşa de spăimântătoare, că, de groază, închid ochii spre a nu o vedea cu un moment înainte decât trebuie negreşit s-o văd.

Să nu ne vie fruntaşii comunităţilor israelite cu mizerabilul pretext: „Catastrofa română ne găseşte nepreparaţi, căci n-am putut-o prevedea". Ar trebui în acest caz să vă respundem imediat, cu brutalitate, aşa cum a făcut-o înainte dr. Herzl: ,,Aceasta nu e adevărat. De trei ani, de când vă prevestim continuu, de trei ani ne prăpădim cu străduinţa de a vă face să pricepeţi situaţia poporului evreu, a vă arăta primejdiile ce-l ameninţă; a vă predica singurul mijloc care ar forma un adevărat scut de apărare contra acestei primejdii. Voi însă nu ne-aţi auzit sau n-aţi voit a ne auzi." (Apl. vii).

Ce calificativ meritaţi, când voi, în a căror mâini iudaismul a pus, cu încredere, paza intereselor sale, ba, chiar paza vieţii sale, că nu aţi învrednicit cu înalta dv. atenţie discursurile şi scrierile sioniste? Şi ce nume meritaţi, de le cunoaşteţi şi totuşi aţi râs de sfaturile noastre şi le-aţi lăsat să le poarte vântul? Duşmănia voastră oarbă, fanatică în contra sionismului poartă vina situaţiei actuale. (Aprobări generale). De ce, adică, am devenit sionişti? Poate pentru o dorinţă mistică după Sion? Aceasta nu este cazul pentru cei mai mulţi dintre noi. (Apl. prel.). Noi am devenit sionişti pentru că mizeria poporului nostru ne mişcă inima; pentru că vedem cu adâncă grijă că logica împrejurărilor duce inevitabil la o agravare a acestei mizerii, ba, trebuie să ducă subit la catastrofe violente şi pentru că în străduinţa şi durerea cugetării ni se arată veşnic numai o ieşire din mizeria noastră: dobândirea unui cămin propriu, pe baza dreptului public pentru milioanele de evrei prigoniţi. (Apl. furtunoase ce continuă mereu.)

Cum s-ar schimba situaţia, dacă am putea zice fraţilor noştri români: „Veniţi, aici e ţara care vă aşteaptă ca o mamă pe copiii ce-i aşteaptă".(Apl. furtunoase.) Nu o orbăcăială

https://biblioteca-digitala.ro

desperată, fără perspective, ci ceea ce ne trebuie e păşirea către un ţel sigur. Şi cum s-ar schimba situaţia dacă pribegii evrei români ar da pretutindeni de o organizaţie solidă populară, care i-ar aproviziona pentru plecarea de acasă, pe drum i-ar sfătui şi călăuzi, în noua ţară i-ar primi şi purta grija lor.

De ce nu avem acea ţară, de ce nu avem acea organizaţie? Din a cui vină? Din a voastră, numai din a voastră. Dacă aţi fi utilizat milioanele pe care azi le cheltuiţi – nu pot zice altminteri: risipiţi – după sfatul nostru de acum trei ani, azi aţi fi avut pământul, gata de a da ospitalitate evreilor pribegi (Aplauze prelungite). Şi dacă aţi fi întărit cu organizaţia voastră comunală antică, puternică, dar lipsită de legături, începuturile noastre de organizaţie generală a poporului evreu, făcute cu grozave greutăţi, atunci azi poporul evreu ar fi fost deja o organizaţie vie, în stare a apăra singur, cu succes, orice parte a membrelor sale în primejdie. (Apl. furtunoase). Voi însă aţi preferat mai bine, cu milioanele voastre, a concura la calomnierea şi de se poate la sugrumarea sionismului şi a nimici propria noastră organizaţie, întocmită cu atâta osteneală. De aceea, catastrofa română vă găseşte azi nepreparaţi, de aceea oferiţi acum tristul spectacol al unor bătrâni ajunşi în doaga copiilor, cari în neputinţă de a-şi ajuta faţă de un incendiu sau inundaţie ce-i ameninţă, holbesc ochii la primejdiile ce se năpustesc pe capul lor.

Tuturor evreilor însă, cari mai au o inimă evreiască şi cari s-au lăsat a fi întărâtaţi contra sionismului şi căruia i-au întors spatele, fie din rea înţelegere, fie din alte consideraţii, de cari nu voiesc a mă ocupa aci, tuturor evreilor le zic: „Reflectaţi, învăţaţi ceva de la catastrofa română". Vă zicem cu inima sângerândă: Acesta e numai un început. Va fi mai rău. Mult mai rău. Ce veţi face dacă după cei 260.000 evrei români vor urma cei 780.000 evrei galiţieni? Dacă milioanele de evrei ruşi se vor pune şi ei în mişcare? Dacă o mare de oameni în jale şi înfometaţi vor pieri dinaintea scării voastre?... Ştiu că există un mijloc: închiderea graniţelor contra emigrării evreilor străini, influenţarea asupra guvernelor străine spre a reţine cu forţă pe evreii în ţara lor. Eu admit pentru onoarea dv. că nu vă puneţi speranţele în acest mijloc. (Apl.).

Dar dacă acest mijloc nu se va aplica, pe care altul îl mai aveţi? Ce plan? Ce idei? Nu aveţi nimic, nimic. De aceea vă zicem încă o dată cu dragoste: „Deschideţi-vă ochii asupra responsabilităţii voastre. Fiţi bărbaţi! Un popor disperat, chiar dacă nu-şi poate ajuta singur, mai are destulă putere spre a fi periculos pentru alţi (Apl. prel.). Câştigaţi-vă din nou încrederea şi stima popoarelor creştine, cari nu vă pierd din vedere. Lucraţi cu noi spre a dobândi un cămin poporului evreu. (Apl. furtunoase, continuu repetate.) Voi puteţi aceasta. Voiţi numai. Aveţi milioanele, aveţi relaţiile, aveţi influenţa, aveţi obişnuinţa marilor întreprinderi. Faceţi pentru propriul vostru popor a suta parte din aceea ce aţi făcut pentru toate popoarele (Apl. furtunoase mereu repetate) cărora capitalurile şi inteligenţa israelită le-au făcut reţele de căi ferate şi canale; le-au deschis mine, le-au fundat bănci coloniale; le-au împopulat şi rodit terenuri întinse şi le-au procurat credite spre izbăvire sau înflorire. Dar, în numele lui Dumnezeu, faceţi ceva ce e mai mult ca o împărţire de pomeni, ceea ce ar feri de nevoi şi pieire viitorul poporului evreu. Dacă nu voiţi să lucraţi cu noi, vă predăm conducerea, căci noi nu avem altă ambiţiune decât a servi poporul evreu. Şi dacă vă poate convinge catastrofa română că mântuirea e numai în dobândirea unui cămin sigur pentru poporul iudeu — adică sionismul, — atunci vom binecuvânta această catastrofă ca o minune mântuitoare; atunci îi vom privi pe nenorociţii noştri fraţi români a căror mizerie ne răpeşte odihna nopţii, îi vom privi ca jertfe ispăşitoare, menite, prin suferinţele lor, a pregăti mântuirea întregului popor. (Apl. zgomotoase, infinite. Se bate din palme, mulţi în sală şi galerie îşi fâlfâie batistele. Oratorul e de toţi felicitat.)

[„Eg.",11 august 1900, pp. 345-346]

https://biblioteca-digitala.ro

17. DISCURSUL DR. M. GASTER ÎN CHESTIA CULTURALĂ ROSTIT LA CONGRESUL AL IV-LEA SIONIST ÎN LONDRA

[august 1900]

„Pentru moment, sionismul a avut de efect de a ridica masa la viaţă şi speranţă şi a face pe cei cari, la înălţimea civilizaţiei, s-au adăpostit într-o grandoare singuratică, de a se coborî şi a se uni cu fraţii lor."

Onorată adunare,

De ne întoarcem privirea înapoi şi ne oprim la evenimentele istorice, constatăm că foarte de multe ori dorinţele şi interesele umane ne-au constrâns de a lucra pentru o anumită idee, cu gândul, credinţa şi speranţa că astfel ne vom satisface scopul nostru individual. Evoluţiunea evenimentelor ne învaţă că lucruri cari au fost odată întocmite nu se mai pot distruge şi că noi n-am fost decât un instrument în mâna Dumnezeirii.

În ultimii ani am adăugat câteva pagini la Istoria evreilor, dar, în afară de suma de detalii, se ridică maiestuos filosofia sionismului. Sfera noastră de acţiune s-a lărgit, devenind mai mare şi mai bogată, prin speranţă şi năzuinţa de a prepara un cămin pentru poporul nostru. Chestiuni de o necesitate imediată presează asupră-ne cu o vigoare care cere atenţia, asistenţa şi soluţia noastră.

Problema evreilor-români a pus în mişcare lumea. Lupta pentru existenţă a silit pe fraţii noştri a căuta un refugiu în lungul şi largul Europei. Acolo sunt instituţiuni unde ei au nădăjduit să întâmpine simpatii şi ajutor în orele lor de suferinţă. Este *Alianţa* care reprezintă pe evreii apăsaţi în faţa lumii, trompeta care sună şi ridică lumea contra relelor ce se fac evreilor în ţările unde le este interzis de a scoate un strigăt de durere şi suferinţă. Această instituţie este opera sentimentelor generoase cari au făcut ca oameni de talia lui Sir Moses Montefiore şi Adolph Crémieux să se ducă la Damasc pentru a apăra pe evreii loviţi pe nedrept prin hidoasa acuzare a omorului ritual[31]. Convinşi de necesitatea unui centru în care sentimentul evreiesc să găsească un adăpost, la care surghiuniţii să poată găsi simpatie şi ajutor, ei au fondat Alianţa. Dar lucrurile s-au schimbat de atunci. Sentimentele s-au evaporat, inimile au devenit mai reci; nu se mai acordă nenorociţilor o mână de ajutor, ci li se arată pumnul.

Înapoi, înapoi! e singurul răspuns ce li se dă. Dansul macabru s-a jucat şi răspunsul sună: Scheletelor, acasă, înapoi în groapă! (Aplauze.) Piatra mortuară a fost preparată pentru literatura şi viaţa evreiască; aceste pietre ar trebui să poarte inscripţia: „Aci zac onoarea şi principiile evreilor, omorâte". (Apl.)

Dar noi, sioniştii, voim să deschidem gropile, noi voim să deschidem sicriele şi să chemăm morţii la o viaţă şi o lumină nouă; noi voim să-i aducem la un nou cămin, unde vor putea trăi, unde inimile evreilor vor bate şi nu vor mai putea simţi persecuţiile şi apăsările. Noi nu voim să mai permitem ca onoarea şi demnitatea iudaismului să fie călcate în picioare. Noi voim să fim avocaţii şi reprezentanţii întregului popor apăsat din *ghetto.* Noi nu voim să apelăm la diferite guverne ca să protejeze pe evreii din ţările în care sunt persecutaţi, căci aceasta nu face decât a provoca resentimente şi amărăciuni noi în popor. Noi proclamăm un remediu şi arătăm un drum fără dificultăţi, un drum care vrea să ne ducă în patria noastră, în căminul nostru liber, în ţara

[31] Afacerea de la Damasc a avut loc în anul 1840, când un călugăr, părintele Thomas, şi servitorul lui au dispărut la Damasc. La instigarea consulului Franţei, crima a fost imputată evreilor. Numeroşi evrei au fost arestaţi şi torturaţi, fapt ce a provocat atitudinea de protest în rândul notabililor evrei din Franţa şi Marea Britanie. În final, a fost dovedită nevinovăţia evreilor, cei arestaţi fiind puşi în libertate.

https://biblioteca-digitala.ro

străbunilor noştri. (Apl.) Acesta este unul din factorii evenimentelor moderne, care a impresionat pe evrei. Datoria noastră va fi de a anima cu o nouă viaţă pe acei cari, mai bine de un secol, au căutat a omorî trecutul, uitându-se aproape de tot pe sine şi maimuţărind toate. O mare mulţime s-a depărtat de noi, oameni cari ar fi constituit o glorie pentru noi. Ei şi-au întors spatele către Istoria şi neamul nostru. Cartea cărţilor (Biblia) a devenit o carte cu 7 peceţi. A fost pusă la o parte ca un ce nefolositor, ceva care ar interesa numai pe anticari, deşi toate în jurul nostru concură spre a ne îndemna să ne recâştigăm trecutul nostru... Eu nu mă refer la cei ce au fost crescuţi într-o atmosferă în care tradiţiile vechi nu au fost cu totul stinse, ci la junii academicieni din Europa, cari au fost şi sunt străini de viaţa noastră, şi apoi întreabă ce a făcut sionismul ? *Sionismul s-a pus între abis şi mântuire.* Noi am oprit tinereţea de a se scufunda... În credinţa lor aproape ştearsă, noi am inspirat suflul vieţii. I-am învăţat să aprecieze trecutul, am reînviat ideea existenţei noastre naţionale. Noi spunem poporului că va fi încă o dată poporul ales al lui Dumnezeu, prin convingere, devotament şi entuziasm. (Apl.)

Înţelepţii noştri spun că acela care scapă un suflet creează o viaţă nouă; sionismul a creat mii de vieţi noi. Această renaştere şi lumină nouă, ce a revărsat-o sionismul, a căzut asupra Europei şi a străbătut întunericul care este deasupra maselor. (Apl.) Şi putem înţelege că ei se vor simţi ceva stingheriţi că se vor întreba dacă nu sunt ademeniţi din poziţia lor incomodă de azi, în o altă situaţie în care vor pune în pericol şi puţinul ce-l au acum. Ei se sperie de cuvântul „Cultură", ei nu ştiu ceea ce însamnă, dar sionismul nu este o licărire, ci ca acel stâlp de foc care a mers înaintea poporului prin pustietate ca să-l scoată din sclavie la libertate. Pentru moment, sionismul a avut de efect de a ridica masa la viaţă şi speranţă şi a face pe cei cari, la înălţimea civilizaţiei, s-au adăpostit într-o grandoare singuratică, de a se coborî şi a se uni cu fraţii lor. (Apl.)

Vântul suflă prin cenuşa morţilor, spiritul cel vechi se reîntoarce şi cuvântul profeţilor ne sună în urechi şi găseşte un ecou în inimele noastre. Acest spirit nou a fost numit spiritul educaţiunii, dar eu îl numesc entuziasmul la viaţa Istoriei evreilor şi a poporului nostru.

Trebuie să învăţăm poporul nostru semnificarea profundă a vieţii evreieşti, de a şti că *Biblia* nu e o carte moartă şi profeţii nu au vorbit în zadar; trebuie să îi preparăm pentru timpul când pământul strămoşesc va naşte o civilizaţiune nouă, având întipărită civilizaţiunea europeană, învăţământul oriental şi credinţa evreiască.

A sosit timpul când marele Sabat trebuie să apară, Sabatul păcii universale, când toate viciile şi pasiunile vor dispare şi în loc de ură se va predica dragoste, în loc de zâzanie va fi armonie şi când legea va ieşi din Sion şi cuvântul Domnului din Ierusalim. (Apl. prelungite, îndelung întreţinute.)

Din englezeşte de Clara

[„Eg.", 18 august 1900, p. 352]

https://biblioteca-digitala.ro

18. DUPĂ CONGRES[32]

„Congresul al V-lea ne-a dat *statutul de organizare* pe baze solide şi serioase, ne-a creat *fondul naţional*, cel mai puternic instrument pentru căpătarea în Palestina de pământuri care să fie proprietatea inalienabilă a poporului evreu şi ne-a mai dat rezultatul acesta atât de aşteptat şi dorit – deschiderea operaţiilor *băncii noastre coloniale*."

Oricât s-ar scrie asupra congreselor sioniste, n-ar fi niciodată prea mult, n-ar fi nici de ajuns, atât e de importantă influenţa lor asupra vieţii noastre actuale şi mai ales asupra celei în viitor, asupra vieţii noastre ca popor.

În istoria modernă a poporului nostru, în istoria mişcării sioniste, istorie care va cuprinde paginile cele mai dureroase dar şi cele mai frumoase din viaţa iudaismului, desigur că paginile cele mai mândre le vor ocupa adunările acestea naţionale – *congresele sioniste*.

Vom avea ocazii să mai revenim de multe ori asupra congreselor sioniste şi mai ales asupra celui din urmă, pentru azi ne vom mărgini să notăm numai câteva observaţii pe care ni le-au inspirat Congresul al V-lea.

N-o să mai vorbesc de entuziasmul, de zgomotul, de tumultul şi focul dezbaterilor, de mişcarea şi frăţia cea plină de viaţă şi în acelaşi timp dătătoare de viaţă care a dominat sălile *Stadtcasino* din Basel în cele 5 zile cât au ţinut dezbaterile mandatarilor noştri.

Suntem după congres şi deşi sunt încă plin de entuziasm pentru ceea ce am văzut şi trăit acolo, acest entuziasm însă este calm şi nu mai priveşte lucrurile şi faptele cu ochiul visătorului târât de şuvoiul general, ci stăpân pe gândurile şi simţămintele mele, privesc lucrurile în valoarea lor reală, cu ochiul conştiincios al observatorului, care e dator să spună ceea ce crede, nu ceea ce simte, să spună ceea ce a văzut, nu ceea ce a visat.

Într-o mişcare încă în faza ideală, cum e a noastră, trebuie să fii cât se poate de circumspect, să nu trezeşti prea din timp speranţe, care se vor realiza abia mult mai târziu, şi să te ţii, pe cât cu putinţă mai mult, în marginile realităţii.

Conducându-ne de aceste principii, să rezumăm în scurt ce a realizat, ce ne-a dat congresul al V-lea.

N-o să ating discursurile admirabile şi sublime care s-au ţinut acolo de referenţii Nordau, Montefiore, Zangvill etc.; acestea nu pot aduce vreun folos imediat, decât doar acela de a mai varia dezbaterile şi a mai încălzi puţin entuziasmul congresiştilor. Trec peste aceste frumoase dizertaţii, pe care şi congresul le-a suprimat pentru viitor din dezbateri; să rezum deci faptele de ordin activ, care vor contribui în mare asupra mişcării şi asupra realizării idealului sionist.

Pot să afirm dinainte că putem fi mulţumiţi cu ceea ce ne-a dat Congresul al V-lea.

Dacă acest congres nu ne-ar fi dat decât numai telegrama de simpatie a Sultanului, încă am fi putut să fim de acum mulţumiţi, dar Congresul al V-lea ne-a mai dat trei rezultate mari, rezultate care dau mişcării adevărata ei bază şi care sunt garanţia cea mai puternică de a fi pornit pe calea care duce la izbândă.

---

[32] În deschiderea Congresului, Herzl a informat participanţii despre audienţa sa la sultanul Abdul Hamid din luna mai 1901. Herzl a obţinut importante promisiuni privind rezolvarea problemei colonizării Palestinei de către evrei. În această perspectivă, Congresul i-a adresat sultanului o telegramă de omagiu, la care suveranul turc a răspuns a doua zi.

https://biblioteca-digitala.ro

Congresul al V-lea ne-a dat *statutul de organizare* pe baze solide şi serioase, ne-a creat *fondul naţional*, cel mai puternic instrument pentru căpătarea în Palestina de pământuri care să fie proprietatea inalienabilă a poporului evreu şi ne-a mai dat rezultatul acesta atât de aşteptat şi dorit – deschiderea operaţiilor *băncii noastre coloniale*.

Deocamdată acestea formează cele trei puncte cardinale de care se va rezema mişcarea noastră în viitor.

Ţinându-ne strict în limitele statutului de organizare, vom deveni cu încetul o mişcare solidă şi bine organizată, unită şi înfrăţită într-o unire adevărat frăţească şi cu aşa organizaţie nimic nu e imposibil, totul e cu putinţă, şi atunci când vom spune cu toţii *voim*, nu va fi departe, nici greu, ca această dorinţă să devină un fapt.

Banca colonială începând operaţiile, creditul ei va creşte în piaţă şi vânzarea acţiunilor va lua un puternic avânt. Fondul naţional fiind creat – şi creat de fapt, deoarece la bază s-au strâns imediat 50.000 lei pentru dânsul – dacă vom lucra la mărirea lui pe o scară cât mai întinsă, vom putea cât de curând să devenim – adică poporul evreu – proprietari de pământuri în Palestina, pământuri care nu vor fi proprietatea cutărui sau cutărui colonist, ci a poporului nostru. Pe lângă acestea, congresul a mai pus la dispoziţia comitetului de acţiune un fond de aproape 150.000 lei pentru cheltuieli eventuale ce va avea de făcut dacă va interveni un moment favorabil pentru obţinerea charterului.

Ne-am gândit deci cum se vede numai la realitatea, la fapte, şi anume la fapte de acele de cari depinde realizarea imediată a idealului nostru. Întrucât am contribuit noi, delegaţii români, la aceste lucrări ale Congresului al 5-lea vom arăta-o într-un alt articol.

Deocamdată, sub impresia cu care m-am întors de la acest congres, nu vă pot spune, sionişti, decât:

Organizaţi-vă, lucraţi pentru vânzări de acţiuni ale Băncii Coloniale, strângeţi bani pentru fondul naţional şi veţi trăi visul cu ochii, veţi vedea încă prin ochii noştri poporul evreu proprietar pe moşii de-ale strămoşilor săi.

Horia Carp

[„M.Z.“, 30 decembrie 1901, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

19. CONGRESUL DIN VIENA[33]

„Mişcarea sionistă a făcut mari progrese în toate părţile lumei, ideea sionistă este astăzi implântată oriunde sunt evrei."

În zilele de 28, 29 şi 30 octombrie st.n. a avut loc la Viena aşa-numitul *congres mic* al sioniştilor, care are loc, conform art. 27 din noul statut, în fiece an când nu se ţine marele congres internaţional.

Miercuri, 29 octombre st.n., ora 10 dimineaţa se deschise şedinţa, sub preşedinţia d-lui *dr. Th. Herzl.* Au fost de faţă membrii Comitetului de Acţiune din Viena, membrii comitetelor de acţiune din fiece ţară, membrii directoratului B.C. şi membrii diferitelor comisiuni permanente. Din România a luat parte d. *dr. Lippe.*

D. *dr. Th. Herzl* ia cel dintâi cuvântul şi arată că mişcarea sionistă a făcut mari progrese în toate părţile lumii, că ideea sionistă este astăzi implântată oriunde sunt evrei. „Batjocorirea ideii noastre, zice şeful mişcării, a dispărut de mult în cercurile cele mai serioase. Ca dovadă despre aceasta sunt tratativele pentru realizarea ideii noastre, care n-au dus până acum la rezultate pozitive, dar despre cari duşmanii noştri s-au bucurat mult, fără a arăta cu ce onoruri au fost primiţi delegaţii evreilor din partea autorităţilor turceşti. *Suntem convinşi că ne aflăm pe drumul cel drept. Dacă întâlnim piedici pe ici pe colo, ne vom da silinţa, ca şi până acum, să găsim drumuri noi; până vom putea să realizăm idealul nostru, datoria noastră cea mai urgentă este întărirea instituţiunilor noastre de bani.* Trebuie să mai dăm atenţiune chestiunilor cari privesc ridicarea economică, intelectuală şi fizică a poporului evreiesc. *Sforţările Comitetului de Acţiune, spijinit de întregul partid, vor face ca să găsim drumul pentru a realiza scopul nostru cu toate piedicile ce întâlnim în cale, orice s-ar întâmpla*".

După aceasta, d. *dr. Leopold Kahn* raportă asupra *situaţiunii sionismului din fiece ţară. În Belgia* există o grupă de 175 şekelişti în Anvers; e vorba de a se înfiinţa o grupă în Bruxelles şi una nouă în Anvers. În *Olanda* sunt grupuri în Haaga şi Amsterdam, şi în mai multe oraşe de provincie. În *Austria:* propaganda e împiedicată de evreii asimilişti; tinerimea însă e sionistă. Congresul din Bielitz a fost un mare succes. *Ungaria:* se întemeiază grupuri în mai multe oraşe; sionismul începe a câştiga teren printre evreii ortodocşi; grupul din Pressburg a reuşit să trimită 9 reprezentanţi sionişti în epitropia oraşului. *Germania:* Agitaţiunea aci e grea, din cauza apatiei evreilor, totuşi se fac mari progrese. Aproape în fiece săptămână se formează o nouă grupă. Se proiectează o organizaţiune puternică a studenţilor sionişti. Centralele Berlin, Köln, Hannover, Manheim şi Strassburg lucrează mult. *Franţa:* Federaţiunea sionistă lucrează mult. Afară de organizaţiunile din Paris şi Versailles, sioniştii au mai înfiinţat în Paris o universitate populară. *Elveţia:* sionismul creşte pe zi ce trece. *Italia:* Printre cei 40.000 de evrei de aci sunt mulţi sionişti. *Bulgaria:* sionismul e foarte dezvoltat, mai ales printre evreii spanioli. Ziua de şekel se serbează ca o zi naţională. Sunt 35 de societăţi puternice. *Serbia:* şi aci mişcarea creşte. *România:* În ce priveşte ţara noastră, raportul scrie următoarele lucruri uimitoare: „activitatea din prezent este consacrată evreilor excluşi din şcoli şi de la lucru; sioniştii au întemeiat (!) pretutindeni comitete şcolare şi de ajutor şi s-au arătat ca educatori ai poporului." *Rusia:* marea însemnătate a sionismului s-a oglindit în congresul din Minsk, la care au luat parte 600 delegaţi. *Anglia:* numărul societăţilor şi a cluburilor e în creştere. În oraşele industriale, sunt grupuri mari. *Scandinavia:* în Malmo şi Kopenhaga se înfiinţează societăţi.

[33] Congresul de la Viena s-a desfăşurat în perioada 28-30 octombrie 1902.

https://biblioteca-digitala.ro

America de Nord: Federaţia lucrează cu multă activitate. Mişcarea creşte în *Canada, Brazilia, Argentina, Siberia, India, China, Queensland, Africa de Sud.*

După raportul acesta, primit cu aplauze generale, *d. Kokesh* referi asupra situaţiunii casei pe anul 1901-1902, până la 30 iunie 1902. În acest an s-au încasat din diferite cotizaţii 11.416,98 lei din *şekel,* 127.567,95 lei din broşuri, 587,57 lei, contul de acoperire, 17.804,85; totalul veniturilor lei 157.386,75. La cheltuieli, între altele, se arată 69.070 lei pentru călătorii de agitaţiune, subvenţiuni 1.384 lei, presa 8.473,51 etc. Raportul a fost primit cu aprobare.

În urma acestora, s-a început dezbaterea asupra *Fondului National. Dr. Farbstein,* preşedintele comisiunii Fondului Naţional, face următoarele propuneri: Statutul F.N. să fie votat de congres; scopul F.N. să fie de a cumpăra pământuri *numai* în Palestina şi Siria; asupra întrebării cui să se arendeze pământul şi pe cât timp, să nu se spună nimic în statute; să se fixeze, în principiu, o sumă de la care să se înceapă abia cumpărarea de pământuri; conferinţa va hotărî mărimea sumei; să se fixeze un fond de rezervă care să se cheltuiască numai când se va începe opera de colonizare; sediul F.N. să fie în Elveţia şi să fie legalizat conform legilor elveţiene.

Acestea sunt propunerile majorităţii comisiunii; minoritatea, compusă din d-nii *Bentwich* şi *dr. Marmorek,* a fost de altă părere, anume ca F.N. să nu aibă sediul aparte în Elveţia, ci să fie ataşat Băncii Coloniale din Londra, care se bucură deja de o existenţă legală.

În şedinţa de după-amiază au luat parte la dezbateri mai mulţi jurişti cari au ridicat diferite obiecţii juridice şi au făcut propuneri noi. Conferinţa a hotărât să se supună din nou toate propunerile comisiunii, care să se întrunească cu trei luni înaintea Congresului şi să lucreze un referat pe care să-l înainteze Congresului.

Apoi s-a discutat despre situaţia mişcării în genere şi despre direcţia politică a C. de A. Toţi oratorii au constatat marele progres al mişcării şi au aprobat modul de lucrare al C. de A. din Viena.

După aceea, directorul *Wolffsohn* raportă despre situaţiunea *Băncii Coloniale.* Înştiinţă că Banca va împărţi anul acesta o dividendă de 3% şi că va începe afacerile în Palestina în legătură cu *Anglo Palestine Company*, care va întemeia bănci în Iaffa etc. Asupra activităţii Băncii s-au urmat discuţiuni aprinse, fiecare emiţând planuri şi sfaturi noi.

În urma acestora, a venit în dezbatere *activitatea culturală.* Pentru Austria a vorbit d. Martin Buber şi pentru Elveţia d. dr. Haim Weitzmann, cari, amândoi, au dat raport despre silinţele lor de a întemeia o *înaltă şcoală evreiască.* Studiile necesare pentru o asemenea operă mare sunt consemnate într-o broşură: *Eine judische Hochschule*[34]. Apoi s-a înfiinţat în Geneva un birou care are ca scop studierea chestiunii şi propaganda în favoarea ei. Cheltuielile biroului s-au socotit la 20.000 lei, bani cari s-au adunat cu multă uşurinţă. Biroul şi-a început activitatea cu organizarea unei vaste anchete asupra situaţiunii şi a traiului studenţilor evrei. *Comitetul a încasat apoi sume mari, aşa că proiectul înfiinţării unei şcoli superioare evreieşti este foarte aproape de realizare.*

[„Cn.l.", 26 octombrie 1902, p. 1][35]

---

[34] *O Şcoală superioară evreiască* este titlul unei broşuri publicate în 1902 de Berthold Ferwel şi Haim Weizmann, care a stat la baza unui plan sionist pentru înfiinţarea unei comisii de învăţământ. Planul s-a realizat prin înfiinţarea Universităţii Ebraice la Ierusalim.

[35] Ziarul, probabil din motive tehnice, poartă data de 26 octombrie, dar reflectă evenimente din 28-30 octombrie 1902.

https://biblioteca-digitala.ro

20. ÎNAINTEA CONGRESULUI[36]

„D. Pineles stăruie pentru unirea tuturor sioniştilor din ţară şi găseşte proiectul Angliei de a acorda evreilor un teritoriu în Africa de Est ca foarte necesar şi profitabil evreilor români."

De câteva zile, mare afluenţă şi mare animaţie la Basel şi la *Stadtcasino,* locul unde se ţine Congresul. Vin cu duiumul delegaţii, vin cu duiumul vizitatorii. Vechii prieteni se bucură că se revăd la opera comună; mâinile se strâng cald, vorbele curg vioaie. Tot drumul s-a făcut sionism; la Basel reîncepe totul din nou.

Sunt mulţi delegaţi din Statele Unite, Canada, Siberia, se remarcă doi evrei din Caucazia în portul cerchez, cu armele la brâu, delegaţi din Maroco, Tunis, fără a mai vorbi de Germania, Austria, Franţa, Anglia etc. Din toate ţările Europei sunt delegaţi.

Se ţin întruniri preparatoare, consfătuiri, conferenţe. *Grupul ortodox rus „Mizrachi"* îşi ţine întrunirea în mod public, dar deranjat prin dezaprobări, şi le urmează în mod secret. Dr. Nacht, invitat de rabinul Raynes, ia parte la aceste întruniri. *Ebraizanţii,* în frunte cu d. Epstein, îşi ţin întrunirile lor preparatoare, vorbind *în limba ebraică, pe care ei o maniază ca o limbă vie.* Ei doresc grădini de copii în cari să se vorbească limba ebraică şi apoi să se continuie aceasta în instituţii superioare şi populare, cum este Toynbee Hall[37].

Delegaţii ruşi, totdeauna bine preparaţi şi în continue consfătuiri, se întrunesc spre a discuta chestiile ce vor fi puse la Congres. *Colonizarea imediată* preocupă pe cei mai mulţi. Kalnarski, care a suferit de pe urma exceselor din Chişinău[38], încurajează la răbdare. Sirkin, dintre şefii grupului democrat (socialist), e şi el contra infiltrării; nu se teme de focul ce arde în jur. Opera trebuie urmată cu răgaz.

În şedinţele ce urmează, ziua şi noaptea, delegaţii ruşi se preocupă de toate şi se opresc şi la circulara guvernului rusesc care opreşte mişcarea sionistă în Rusia. Sunt delegaţi cari declară că nimic nu-i va putea face să se dezlipească de această mişcare care le e scumpă.

În darea de seamă, citită de *Inginerul Temkin,* se constată activitatea membrilor Comitetului de Acţiune şi a grupurilor din Rusia, în toate direcţiile: de propagandă, culturală etc. Numai în câteva centre s-au colectat 100.000 ruble pentru nefericiţii din Chişinău.

În prima şedinţă preparatoare, delegaţii ruşi au luat rezoluţia prin care declară că, oricari ar fi împrejurările, să nu înceteze a lucra pentru sionism, „care împrăştie lumină şi speranţă în viaţa întunecoasă şi rătăcitoare a poporului evreu".

Grupul român a ţinut şi el preconferenţele, cam furtunoase. D. Pineles stăruie pentru unirea tuturor sioniştilor din ţară şi găseşte proiectul Angliei de a acorda evreilor un teritoriu în Africa de Est ca foarte necesar şi profitabil evreilor români.

S-au mai ţinut întruniri de diferite grupe. *Delegaţii germani* şi-au avut Conferinţa lor în apropiere de Basel. *Studenţii,* întrunirea lor. *Gimnasticii,* adică delegaţii tuturor societăţilor de gimnastică, sunt faţă. Ei se vor produce în faţa delegaţilor.

---

[36] Al VI-lea Congres, Basel, august, 1903.

[37] Toynbee a fost numele unui predicator englez în secolul al XIX-lea, iniţiatorul unor săli speciale pentru conferinţe educative.

[38] Referire la pogromul sângeros din Chişinău, 1903.

https://biblioteca-digitala.ro

Sâmbătă, cei mai mulţi delegaţi au fost la Templu. Când dr. Herzl fu chemat la Thora, cei doi evrei caucazieni îl urmară la *almemor*[39] şi ziseră un *meşaberach*[40] pentru conducătorul mişcării sioniste. Emoţia fu mare.

Dr. Nacht a fost invitat să ţie sâmbătă o predică în Sinagoga locală. A vorbit despre sionism, faţă fiind elita. Dr. Nacht a fost viu felicitat de dr. Margulies din Florenza şi alte personaje distinse.

Dr. Lippe, primul preşedinte al primului Congres, e salutat cordial de numeroşii delegaţi.

Sâmbătă la orele 11 a.m. a vorbit *dr. Lippe* despre „Antisemitismul ca psichoză". La 2 şi jum. vorbi d. *Adolf Nossig* despre „Bilanţul sionismului şi Reformele necesare". Această conferinţă a iritat pe asistenţi şi Nossig a fost silit să părăsească tribuna. Interesantă a fost conferenţa d-lui *Jaffe* despre Palestina, unde a călătorit de curând.

În ajunul Congresului, numărul delegaţilor din România se ridică la opt. Delegaţii în genere trec peste 650. Vizitatorii peste 2.000.

[„Eg.", 15 august 1903, p. 255]

[39] Estradă înălţată cu şase trepte în sinagogă, de unde se citeşte din *Tora*.
[40] Binecuvântare comună închinată întregii comunităţi.

https://biblioteca-digitala.ro

21. DR. HERZL LA ÎNCHIDEREA CONGRESULUI AL VI-LEA[41]

„[...] pot să zic, după toate cele întâmpinate, că în nicio secundă şi cu niciun gând nu a fost părăsit programul de la Basel."

Al 6-lea Congres sionist, care s-a întrunit la Basel, a fost miraculos în unele privinţe. Am întâmpinat lucruri vesele, cum şi apăsătoare. Între cele vesele, consider, înainte de toate, salutul de bună venire al comunităţii din Basel, primit acum pentru prima oară. A fost un Congres greu, dar să vi-o spun, şi un Congres mare, nu numai prin numărul participanţilor, ci şi prin felul dezbaterilor. S-a văzut, în mod curios, că se poate conta pe sionişti. Eu văd adevărul cuvântului:

On ne s'appuie que sur ce qui resiste.

Te razemi numai pe ceea ce rezistă, şi aşa într-o deciziune foarte însemnată, în care fiecare a voit să-şi ia răspunderea pentru ceea ce am făcut, am văzut că o mare parte a Congresului, poate unii cu inimă grea, au găsit înainte de toate necesar de a-şi manifesta încrederea în conducere, pentru că această parte a Congresului a simţit şi înţeles că acum conducerea se află în o situaţie grea. Nici celorlalţi nu se poate imputa ceva, căci au dovedit numai că se află în chestie. În orice caz trebuie să vă zic că nu se poate merge totdeauna în linie aeriană. Linia aeriană nu e practicabilă atâta cât nu sunt baloane dirijabile şi cât nu se poate umbla în nori. De ar fi posibil de a ajunge totdeauna la ţintă în linie aeriană, n-ar trebui o dirigenţă; căci unde e Sion, ştiu toţi.

Nu cred să fie necesar de a lăsa ca masele să se proletarizeze mai mult spre a face din ele sionişti tari. Eu cred că întărirea lor ar întări şi sionismul. Dar trebuie, pentru că aci s-au ivit unele neînţelegeri, trebuie zis în momentul despărţirii noastre, ceea ce am zis la începutul acestui Congres; şi dacă recitiţi vorbele mele, uitate într-aceste, veţi găsi că s-ar fi prins poate foarte bine în cuvântarea unora din aşa-zişii zicători de *nu*[42]: „Sion desigur nu e părăsit, şi nici nu poate fi vreodată"; şi dacă unii ţin poate aceasta ca o frază, stă, mai departe, un angajament formal: „Semnalul de plecare nu-l putem da maselor noastre pe această bază", şi de aceea pot să zic, după toate cele întâmpinate, că în nicio secundă şi cu niciun gând nu a fost părăsit Programul de la Basel (Bravo!).

Când — în unul din momentele grele de cari n-am dus lipsă – când m-am gândit că toate speranţele sunt pierdute pentru un timp de prevăzut, deci cam cât timpul vieţii unui om, atunci am voit să vă aduc un mare cuvânt de ajutor şi am voit, deoarece între aceste am învăţat a cunoaşte inimile voastre, să vă zic un cuvânt de mângâiere, în acelaşi timp o obligaţie pentru mine: „când voi uita de tine, Ierusalime, usuce-se dreapta mea[43]". (Vivat! Vivat! fâlfâiri de batiste. Sus dr. Herzl!)

Ceea ce am voit să zic drept cuvinte de mângâiere, n-am găsit necesar; căci, cum v-am relatat deja, s-a ivit o nouă perspectivă pentru Palestina, mai mare ca oricând, în ajutorul promis de guvernul rus[44]. Deci, nicidecum o spărtură, o schimbare, o abatere

---

[41] August 1903. Problema cea mai discutată a fost planul colonizării Ugandei.

[42] Se referă la cei care au respins propunerea lui Herzl de organizare a unei expediţii în Uganda (nu pe cheltuiala organizaţiei sioniste), care să constate dacă teritoriul ar putea fi potrivit pentru o colonizare temporară.

[43] Citat din Psalmi, 137:46.

[44] Referire la vizita lui Th. Herzl în Rusia, în anul 1903. Se întâlneşte cu Pleheve, ministrul de Interne al Rusiei, de la care obţine declaraţia că este dispus să sprijine sionismul şi pe lângă guvernul otoman.

https://biblioteca-digitala.ro

de la Programul din Basel. Şi aşa aş voi să revin asupra unui incident emoţionant în această votare nominală. Când se separară unii de alţii, se citi şi numele unui om care e azi un om bătrân şi care şi-a dedicat toată activitatea Palestinei; acesta a fost unul din necunoscuţi, nu necunoscut, dar modest, stând în umbră, şi când numele său fu citit la votare, m-am aşteptat că şi el va vota cu *nu*. E dr. Chasanowitsch şi acest om a votat cu *da*, pentru că are încredere în conducere. Şi o să vă pomenesc mai departe că rabinii cari nu vor să şteargă Sionul din cărţile de rugăciune, Marele Rabin din Florenza[45], rabinii din Lida şi Sopotzkin au votat şi ei cu *da*[46]. Dar, e poate primul cuvânt nemodest ce mi se poate imputa: zălog sunt eu însumi. La acest Program din Basel, la care am colaborat, nu e nimic de schimbat. La ce aş fi contribuit, după puteri, de a crea acest Congres, care, în mic, arată deja rudimentele unor începuturi de organizare viitoare? Noi am aplicat primele reforme, cari mult timp încă nu vor rodi într-aiurea; noi am fixat ca principiu libertatea conştiinţei şi respectul tuturor convingerilor religioase şi politice pe baze naţionale; noi am fixat drepturi egale pentru femeie, cooperativa celor slabi şi multe alte în programul nostru. Acest Congres e prima noastră instituţiune, şi eu doresc să rămâie cea mai înaltă, cea mai demnă, până vom transporta-o în frumoasa ţară a părinţilor noştri, care nu trebuie s-o cercetăm abia spre a o iubi. (Apl. îndelung întreţinute.)

[„Eg.", 29 august 1903, p. 265]

[45] Referire la Samuel Hirsch Margulies (1858-1922), din 1890 Rabino Maggiore în Florenţa, colaborator al Organizaţiei Sioniste Mondiale.
[46] Referire la acceptarea propunerii lui Herzl privind o expediţie de investigare în Uganda.

https://biblioteca-digitala.ro

22. SIONISM ŞI NOU SIONISM [extrase]

„Hotărârea de a căuta Sionul în Africa de Est nu e şi nu poate fi obligatoare pentru noi. Noi rămânem, ca şi înainte, aderenţii credincioşi ai speranţelor şi idealurilor noastre, şi, ca şi înainte, năzuim după un cămin în Palestina, spre a reîncepe acolo o nouă viaţă în iudaism, spre a sparge lanţurile intelectuale şi corporale ce poporul nostru le mai poartă în împrăştierea lui."

Nu e necesar de arătat că expresia de „Nou-Sionism", lansată de Zangwill în apologia pentru activitatea sioniştilor în noua direcţie, n-are absolut nimic comun cu sionismul, afară doar că se confundă pe aderenţii noii direcţii, cari din întâmplare sunt sionişti, cu obiectul activităţii lor.

Dacă problema Africii de Est n-ar fi provocat discuţii aşa pătimaşe la un congres sionist şi dacă acei cari au pledat pentru ea n-ar fi fost, din întâmplare, conducători în mişcarea sionistă, n-ar fi trecut prin mintea nimărui de a pronunţa Sionul într-o suflare cu Africa de Est. Tot aşa de puţin, Argentina sau coloniile israelite din Canada şi Cipru se pot privi drept sioniste. Fără precauţiuni anticipate, fără oarecare preparaţiune a spiritelor se azvârli o bombă în congres şi sub impresia exploziunii, delegaţi, cari n-au avut idee despre proiect, sub influenţe ce uşor ni le putem închipui, s-au lăsat a fi târâţi la un vot, a cărui consecinţă nici n-au fost în stare a concepe. Deşteptarea trebuie să urmeze, şi astfel se va evita poporului deziluzie amară.

Oricari ar fi consecinţele, – pe cari mă încerc numai a le schiţa, căci în aşa chestii nu trebuie să jucăm pe profetul – principalul e să restabilim punctul de vedere de la care s-au abătut delegaţii din Basel, singurul care trebuie şi poate figura ca sionism. Toate celelalte, chiar de ar împrumuta numele de sionism, nu sunt decât pseudo-sionism, o aparenţă înşelătoare şi, propriu-zis, înşelăciune.

*

* *

Chestia sionistă şi chestia evreiască nu sunt concepţii identice. Ele nu pot fi înlocuite, fără una – alta. Ultima e legată de mizeria evreiască, prima e independentă de ea. Problemul evreiesc sau chestia evreiască se limitează la faptul că în anumite state europene se refuză evreilor drepturile politice şi sociale şi în unele, sub o formă cam violentă. Evreii sunt apăsaţi, grămădiţi şi împiedicaţi în dezvoltarea lor economică şi fizică prin măsuri vrăjmaşe, fizice şi economice.

Să ne închipuim acum că aceste măsuri ar dispare şi barierele ar fi cu totul ridicate, aşa că n-ar mai fi nicio deosebire între evrei şi neevrei, în acest caz chestia israelită, ca atare, ar fi rezolvată şi s-ar pune capăt mizeriei evreieşti. În ce corelaţie ar sta aceasta cu sionismul? Ar înceta atunci a exista Sionismul, în felul cum îl concep eu, şi alţii ca mine? După concepţia noastră, desigur că nu. Pentru noi, Sionismul înseamnă impulsiunea spre Orient, spre un loc anumit în Orient, spre vechea Patrie, spre Ţara Sfântă, spre a reînnoi legăturile străvechi, spre a anima din nou viaţa naţională şi religioasă a evreilor, spre a aduce la îndeplinire speranţele şi dorinţele vechi. Cu un cuvânt: de a înlătura, odată pentru totdeauna, jugul popoarelor. În acest chip se pune capăt şi mizeriei evreieşti, dar nu în alt chip.

Prima soluţie a chestiei israelite — emanciparea — atrage după sine dizolvarea iudaismului, continua asimilare. Oricât am voi să tăgăduim această consecinţă, faptele sunt prea tari spre a ne îndoi de justeţea acestei păreri. Sunt consecinţa dezvoltării evreilor în veacul al XIX-lea. Emanciparea fu un fel de reînviere a evreilor, însă în

https://biblioteca-digitala.ro

afara iudaismului, şi a transformat pe mulţi evrei în evrei aparenţi; dar şi această reînviere deveni, curând, staţionară. De aceea, mizeria evreiască nu numai că a crescut, ci a fost şi mai adânc simţită. Mizeria, oricât e de mare — şi nimeni care cunoaşte situaţia evreilor în Europa nu va tăgădui aceasta — totuşi nu e pe departe aşa de mare ca de exemplu, la finele veacului al XVIII-lea, dar nenorocirea se resimte acum mai intensiv, fiindcă evreii cunosc acum, din experienţă proprie, deosebirea între evrei şi neevrei. De aci năzuinţa de a pune capăt acestei mizerii, şi, de aceea, între alte mijloace eroice de mântuire, ideea fantastică a unui stat iudeu. Ideea, care stă la baza acestei fantasmagorii, e ca evreii – adică acei născuţi evrei, cari suferă sub apăsare şi vor a se sustrage apăsării – să se unească într-un corp politic organizat, care să le ofere posibilitatea de a-şi asigura o dezvoltare economică liberă, ferită de piedici legale, politice. E dezlegarea unei chestii pur economice, fără legătură cu vechea tradiţie, fără legătură de loc şi formă. Iudaismul ca atare, cultura evreiască, viaţa intelectuală a evreilor rămân deşarte. Pentru speranţele, pentru aspiraţiile noastre naţionale nu e loc aci; se ignoră sau se uită trebuinţele ei; se trece, cu inimă uşoară peste condiţiile istorice ale iudaismului. Nicio mirare, reprezentanţii acestei idei au pierdut deja de mult legătura între evrei şi iudaism. O atare dezlegare se impune numai acelora cari sunt asimilaţi pe de-a întregul sau pe jumătate, şi poate fi oferită, ca ajutor, numai acelora cari suferă de foame. Singurul motiv conducător e binefacerea. E o pomană, mai mult sau mai puţin ce evreul mai bine situat din Vest o oferă celui mai puţin bine situat din Est. Indiferent de modul cum se oferă pomana. Poate fi în numele unei societăţi sau a unui filantrop singuratic, în fond e acelaşi lucru: „Voim să vă ajutăm, dar noi personal nu avem necesitate de aceasta". A vedea aci ceva naţional sau ideal, ce înflăcărează popoare şi le împinge la actele cele mai înalte, ar fi să ne jucăm cu cuvinte. Cu totul altfel, sionismul ce-l predicăm şi-l slăvim.

Oricât de bună ar fi poziţia în care se află un evreu, totuşi el trebuie să se transporte cu inima şi spiritul către vechea patrie, şi şederea lor între popoare s-o privească precum îndeplinirea ameninţării şi pedepsei dumnezeieşti, şi, în acelaşi timp, să audă vestirea dumnezeiască, veselă şi plină de nădejde că făgăduinţa dumnezeiască va merge spre împlinire. *Noi năzuim la renaşterea evreilor în sânul iudaismului şi numai prin iudaism.* Noi nu ne dorim în ţara strămoşilor noştri spre a funda acolo un stat politic, pentru o birocraţie evreiască, ci spre a putea trăi liber şi pe deplin, ca oameni, şi ca popor ales de Dumnezeu. Acolo unde am jelit, acolo voim să ne bucurăm, şi voim să vedem cu ochii noştri împlinindu-se visul miilor de ani. Aceasta este Sionism, şi, până acum, acesta a fost singurul principiu în jurul căruia s-au grupat evreii, şi, ca în vremile vechi, s-a peregrinat spre locul de unire, spre a ne întreţine cu fraţi, nu cum să ajutăm pe alţii, ci cum să ne ajutăm *pe noi înşine*. Cu puteri unite, evreii să rupă, odată, lanţurile, să arunce de pe ei jugul şi să privească cu falâ în ochii popoarelor de pe lume.

Pe când mizeria evreiască nu cunoaşte decât cerşetori sărmani şi împlineşte pentru ei acte de caritate, sionismul cunoaşte *numai* evrei, indiferent de sunt săraci sau bogaţi, evrei cari năzuiesc la mântuirea spirituală a poporului nostru şi ar voi să ajungă prin aceasta şi la cea corporală. Spiritul Domnului domneşte numai asupra locuitorilor Ţării Sfinte, aşa sună o vorbă a înţelepţilor noştri, şi pe noi ne trage, cu mii de legături, către Ţara Sfântă.

https://biblioteca-digitala.ro

*
* *

[...]

Mişcarea sionistă, nu numai că n-a folosit ceva prin această ofertă şi prin aceste tratări, despre cari s-a făcut atâta caz, ci i s-au adus daune pentru timp îndelung. Ce spirit umil, de gheto, se oglindeşte în faptul de a te simţi linguşit că se poate trata cu un guvern puternic, şi ce necunoaştere a situaţiei din Anglia!

Motivul pentru care guvernul englez a făcut atare ofertă îl voi discuta mai încolo, trebuie să revin întâi asupra consecinţelor triste ce trebuie să provoace nenorocitele abateri de la sionism. Câtă vreme am ţinut ferm la sionism şi Palestina, atâta timp am putut spera că programul nostru va fi apreciat de puteri — după indicaţiile ce avem e deja de pe acum apreciat — şi că la timpul oportun va fi sprijinit de ei şi adus la împlinire. Nu atâta din iubire către noi, cât mai ales că prin aceasta se rezolvă una din cele mai grele probleme ale chestiei orientale pe cale paşnică. Din moment însă ce evreii zic că le e indiferent, ori Sion ori alt loc, din acel moment Palestina ne lunecă din mâini şi ni se oferă o „Liberie"[47] evreiască în estul Africii, tot aşa cum s-ar indica negrilor din apusul Africii.

Dacă un atare proiect s-ar fi făcut unor instituţii israelite şi acestea l-ar fi propus Congresului, delegaţii l-ar fi respins cu indignare; cu atâta mai mult trebuie să-l înlăturăm când se face în numele şi în legătură cu sionismul.

Din păcate, noi nu avem acum a face cu chestii pur academice. Chestia e pusă în mod practic şi trebuie să se răspundă la ea, nu numai în corelaţie cu sionismul, ci în legătură cu chestia mizeriei evreieşti. Înainte de toate, e în chestie principiul dacă o atare colonizare trebuie luată în serios, şi cari ar fi consecinţele primirii sau respingerii proiectului; ori, este posibilă o colonizare în Africa de Est; ori şi întrucât ar putea servi la uşurarea mizeriei grele a evreilor, îmi rezerv a trata, pe larg, altă dată.

Care vor fi consecinţele ce le va avea, în curând, pentru sionism? Dacă acei cari au agreat primirea hotărârii la Congres, o iau în serios, activitatea lor pentru împlinirea programului pur sionist încetează. Ei trebuie atunci, cu tot zelul şi cu toată puterea, să se consacre succesului acestei întreprinderi, şi nu le rămâne nici timp, nici putere de a face ceva pentru Palestina.

Dacă îşi închipuie că au isprăvit cu trimiterea unei comisiuni, că ar fi un mijloc diplomatic pentru alte cercuri, cum s-a indicat şi se aşteaptă la un raport negativ, atunci fac un joc foarte primejdios şi comit o mare nedreptate faţă de poporul evreu, căruia îi prepară o deziluzie grea, de nevindecat. Cu aceasta însă, nici pe departe nu s-a încheiat totul, căci pentru bunul sau răul raport al acestei comisii se interesează serios şi alte cercuri şi ar putea duce la rezultatele cele mai triste.

*
* *

Să vedem acum dacă oferta generoasă a Angliei liberă e tot de motive politice.

Politica reală, modernă, ştie foarte puţin despre sentimentalism, fără a ne îndoi câtuşi de puţin de generozitatea guvernului englez şi fără a voi să micşorăm oferta nobilă, pentru care noi, evreii, vom fi de veci recunoscători, totuşi nimic nu ne împiedică a recunoaşte că tot acelaşi guvern prudent a legat de acest proiect un scop practic. E generalmente cunoscut că nu de mult a funcţionat o comisie pentru străini care, spre uimirea tuturor şi contra aşteptării tuturor, a luat o sumă de decizii drastice, ce par a contrazice cu totul spiritul liberal, englez. Şi iată că guvernul, care, mai mult

[47] Stat în Vestul Africii, colonizat la sfârşitul secolului al XIX-lea de SUA cu negrii eliberaţi din sclavie.

https://biblioteca-digitala.ro

sau mai puţin e dator să supună Parlamentului deciziile comisiei, se pomeneşte cu delegaţii sionişti, ca parcă dinadins. Guvernul englez tratează cu fiecine care aduce apa la moara lui, şi aşa fac toate guvernele. Aici s-a prezentat o excelentă cale de ieşire pentru restricţiile în chestie, ca să poată fi prezentate şi totuşi să-şi conserve simpatiile celor prigoniţi. Cu paza propriilor interese în ţară, guvernul englez voieşte să ajute pe prigoniţi, în modul cel mai generos. Pentru aceştia poate fi indiferent unde ar găsi un adăpost, întrucât nu li s-ar fi oferit un adăpost garantat.

Emigranţii din Rusia, România etc. n-ar mai trebui, în acest caz, să se ducă în Anglia, întrucât li se oferă o ţară liberă ca adăpost. În acest mod, curentul emigranţilor va fi abătut în mod legal, din Anglia şi apoi din America. De aceea, e înţeles că un reprezentant al iudaismului american care, pe cât ştiu, a luat parte la Congres pentru prima oară, a şi apărat acest proiect, ce l-a înţeles bine, cu mult zel. Se ştie că reprezentanţii evreilor americani se silesc cu râvnă de a reţine curentul de emigranţi de la America şi de a-l abate de acolo, pe cât cu putinţă. Ei se tem de o turburare a propriei lor situaţii politice; aceasta însă e departe de sionism, cât cerul de pământ, şi ascunde o mare primejdie în el. Celelalte puteri pot atunci fără îndoială să facă uzul cel mai larg de oferta Angliei, şi a expedia într-acolo pe evrei, pe cale poliţienească, pe acei cari, adică, nu s-ar duce de bună voie. Ar putea, cel puţin, să fie împiedicaţi, prin măsuri legale, de a debarca aiurea, şi ar putea indica Africa de Est ca singurul domeniu legal unde evreii, mai ales cei săraci, ar trebui să se stabilească.

Să admitem acum că raportul comisiei ar fi negativ — şi n-am vorbit aici cu unul măcar care cunoaşte situaţia de acolo şi nu se aşteaptă la un atare raport — atunci paguba va fi şi mai mare. Aşteptările, atât de intense, vor trebui să dea îndărăt faţă de o deziluzie amară. Sărmanul popor suferind, aruncat de la un extrem la altul, devine el însuşi şovăitor; disperat prin dubla imposibilitate, creată de conducătorii sionismului, nici Palestina, nici Africa de Est, va pierde credinţa în sine şi în viitorul său, şi mizeria, pe cât e deja de mare, i se va părea şi mai mare, idealurile sale sfărâmate, speranţele sale înşelate. Despre concluziile ce vrăjmaşii noştri vor scoate de aici, mai bine nu zic nimic. Soarta celor suferinzi va fi mai aspră şi a celorlalţi, cari se leagănă azi în speranţe false, mai de pizmuit. Chiar în mizerie sunt scări şi nuanţe.

*

* *

Iată o parte din primejdiile pentru întregul iudaism, ce ascunde în sine zorul dat la Congres. De aceea, e datoria noastră, adică a acelora cari stau neclintiţi pe vechiul principiu al programului bazelan şi cari văd mântuirea poporului evreu numai în Ţara Sfântă, ca să protesteze contra acestei deciziuni. Ea stă în directă contrazicere cu principiile noastre; ea e o negare a sionismului, o ruptură cu trecutul nostru şi o primejduire a viitorului nostru.

Hotărârea de a căuta Sionul în Africa de Est nu e şi nu poate fi obligatoare pentru noi. Noi rămânem, ca şi înainte, aderenţi credincioşi ai speranţelor şi idealelor noastre şi, ca şi înainte, năzuim după un cămin în Palestina, spre a reîncepe acolo o nouă viaţă în iudaism, spre a sparge lanţurile intelectuale şi corporale ce poporul nostru le mai poartă în împrăştierea lui. Steagurile lui Iuda voim să le implântăm pe creasta Sionului. Acolo să creem un loc de concentrare pentru împrăştiaţii poporului nostru, să punem capăt mizeriei evreieşti, şi de a transmite de acolo omenirii buna vestire despre o eră nouă de libertate, egalitate şi dreptate.

Dr. M. Gaster

[„Eg.", 31 octombrie 1903, pp. 2-3]

https://biblioteca-digitala.ro

23. CONFERINŢA DE LA HARKOV[48] [1904]

„În opinia sioniştilor din Rusia, acceptarea proiectului Ost-african a însemnat o încălcare a programului de la Basel."

Îndată ce am primit primele ştiri asupra celor petrecute la conferinţa de la Harkov, ne-am spus în mod franc părerea noastră asupra acestui incident dureros din viaţa noastră sionistă. După cât cunoaştem noi pe tovarăşii noştri de luptă din Rusia de la congresele sioniste, le-am apreciat îndată pornirile şi starea lor sufletească după acţiunile lor.

Protocolul conferenţei de la Harkov, trimis de preşedintele *Temkin* ziarului „Die Welt", ne întăreşte în credinţa noastră că n-am fost prea aspri când i-am numit complotişti şi că am judecat mai sănătos şi mai demn aceste triste incidente, decât mulţi cari au discutat această criză din mişcarea sionistă.

Protocolul conferinţei de la Harkov, fiind un interesant document pentru lumea sionistă, îl reproducem mai jos în părţile sale esenţiale.

Protocolul conferinţei membrilor Marelui Comitet de Acţiune pentru Rusia

Au asistat toţi membrii comitetului de acţiune şi membrii suplinitori, afară de d-rul *Ielski* din Lodz. A prezidat d-rul *M. Kohan-Bernştein.* Secretar a fost d-rul *I.B. Sapir.*

La această conferinţă care a durat patru zile, s-au luat următoarele hotărâri. Înainte de toate s-a stabilit că toate hotărârile acestei conferinţe, ca şi în anii trecuţi, sunt obligatorii şi pentru colegii cari lipsesc.

Întâia serie. *Asupra relaţiilor către Micul Comitet de Acţiune şi preşedintele său, d-rul Herzl.*

După ce asistenţii au auzit referatul unui coleg, care a fost trimis special la Viena pentru aceasta, şi scrisoarea pe care d-rul Herzl i-a adresat-o, apoi referatul biroului central şi comunicările câtorva colegi, au ajuns la concluzia că faptul că proiectul Ost-african a fost adus înaintea congresului constituie o încălcare a programului din Basel şi prin urmare un mare pericol pentru sionism şi că activitatea dr-ului Herzl ca preşedinte al Comitetului de Acţiune înseamnă o atingere a principiului colegialităţii. În asemenea condiţiuni, membrii Comitetului de Acţiune pentru Rusia nu-şi pot asuma răspunderea nici pentru mersul mişcării, nici pentru direcţia ei nestrămutată şi din acest motiv se cred îndreptăţiţi *să se ridice în contra proiectului Ost-african şi în contra hotărârilor autoritare ale d-rului Herzl în chestii cari sunt de competenţa Comitetului de Acţiune.*

S-a hotărât: 1. Să se trimită pe cât mai curând posibil o delegaţie la d-rul Herzl. 2. Să se oblige pe toţi colegii să se abţie de la orice agitaţie până la întoarcerea delegaţiei şi ascultarea raportului ei. 3. *Delegaţia să se compună din trei persoane.* 4. *Delegaţia e împuternicită, dacă va fi nevoie, să prezinte d-rului Herzl un ultimatum, în numele conferinţei.* 5. Pentru acest scop delegaţia va fi prevăzută cu o împuternicire scrisă şi cu instrucţiuni. 6. Aceste instrucţiuni să conţină următoarele cereri şi hotărâri ale conferinţei:

A. Pentru reglarea administraţiei:

---

[48] Se referă la protestul sioniştilor ruşi împotriva proiectului de a coloniza evrei în Uganda. Revista „M.Z." reproduce extrase din hotărârile Conferinţei. Aşa se explică unele omisiuni din text sau rândurile de puncte. Editorii volumului au preluat articolul din „M.Z." cu omisiunile respective.

https://biblioteca-digitala.ro

a) D-rul Herzl e preşedintele C. de A. şi trebuie, ca şi orice membru al C. de A., să se supună majorităţii colegilor săi şi să renunţe la sistemul de a tranşa în mod autoritar chestiunile.

b) Marele C. de A. e responsabil faţă de congres, Micul Comitet de Acţiune, ca o parte a celui mare, e responsabil faţă de acesta din urmă.

c) Orice proiect serios, înainte de a fi adus de d-rul Herzl înaintea congresului, trebuie supus la aprobarea C. de A., care trebuie să fie convocat pentru acest scop cel mai târziu cu o lună înainte de congres.

d) La toate întreprinderile cari au un caracter executiv, cari sunt legate de cheltuieli mai mari, preşedintele C. de A. e obligat să convoace o şedinţă a marelui C. de A. sau a consiliului de supraveghere al băncii.

e) În chestii în cari e nevoie de tratative cu autorităţile în privinţa acţiunii locale, d-rul Herzl va trebui să se sfătuiască întâi cu patru reprezentanţi ai comisiei juridice ruseşti.

f) În cazul când d-rul Herzl va însărcina vreo persoană cu tratativele în chestia băncii, această persoană va trebui să se sfătuiască în această chestie cu preşedintele raionului Petersburgului.

g) Se va cere ca între guvernatorii băncii coloniale israelite să se aleagă şi un reprezentant din Rusia, care să-şi aibă domiciliul la Londra şi care să supravegheze şi să informeze colegiul rusesc asupra afacerilor băncii.

h) Acelaşi guvernator să supravegheze activitatea companiei anglo-palestiniene şi filiala americană a băncii.

B. Asupra proiectului Ost-african

a) D-rul Herzl să promită că el, ca preşedinte al C. de A., nu va mai propune şi nu va mai aduce înaintea congresului alte proiecte teritoriale în afară de Palestina şi Siria (13 pentru, 2 contra).

b) D-rul Herzl să promită că proiectul Ost-african va fi cu desăvârşire lichidat şi scos de pe ordinea de zi a congreselor sioniste. (12 pentru, 2 contra, 1 abţinere).

c) D-rul Herzl să promită că se va strădui să isprăvească cu proiectul african cel mai târziu la Congresul al VII-lea.

d) D-rul Herzl să promită că va convoca o şedinţă a marelui C. de A. înainte de a trimite expediţia.

e) D-rul Herzl să promită că expediţia nu va pleca înainte de a se depune documentul relativ la modificarea §1 al statutului băncii potrivit cu hotărârile Congresului al III-lea.

f) D-rul Herzl să promită că va întreprinde lucrările practice în Palestina, potrivit cu programul din Basel şi în limitele hotărârilor Congresului al doilea.

Promisiunile trebuie să fie date în scris, sub forma unei scrisori sau protocol.

Ca exemple de lucrări posibile de întreprins acum în Palestina, s-a propus de câţiva membri ai conferinţei următoarele:

1) Cumpărarea de terenuri în Palestina şi Siria, *Geulos Hoorez,* cu mijloacele următoare: *a)* ale fondului naţional, *b)* ale societăţii *Geula,* ajutată de compania anglo-palestiniană şi *c)* ale societăţilor de colonizare.

2) Popularizarea terenurilor cumpărate prin stabilirea de colonii cu evrei aflaţi azi în Siria, Palestina şi Turcia, mai cu seamă cu muncitori şi anume cu mijloacele societăţii palestiniene din Odessa şi altor societăţi de colonizare.

https://biblioteca-digitala.ro

3) Încurajarea întreprinderilor industriale prin compania anglo-palestiniană şi cu ajutorul creditului, pentru care scop va trebui să se stabilească încetul cu încetul filiale ale acestei bănci la Ierusalim, Haifa, Bairuth, Tiberias şi în alte oraşe ale Orientului.

4) Cercetări ştiinţifice ale ţării etc.

g) Conferinţa lasă mână liberă delegaţiei în ce priveşte tratativele cu d-rul Herzl.

h) Dacă d-rul Herzl va accepta propunerile delegaţiunii, aceasta va aviza pe colegii săi, în caz contrar se va convoca o a doua conferinţă a membrilor C. de A. ruşi la Viena, Minsk sau aiurea, pentru a discuta asupra viitoarei lor activităţi.

i) Pentru cazul că tratativele cu d-rul Herzl n-ar reuşi, unii membri au propus următoarele mijloace de luptă: *a)* să nu se mai trimită bani la Viena; *b)* publicarea în ziare cu semnăturile membrilor colegiului; *c)* editare de pamflete şi broşuri de agitaţie; *d) voiaje de agitaţie ale membrilor colegiului şi ale altor agitatori iscusiţi în centrele europene şi americane pentru a organiza opoziţia contra proiectelor teritoriale şi în contra purtării necolegiale a d-rului Herzl; e) unirea tuturor elementelor opoziţioniste din toate ţările; f) convocarea unui congres al celor cari au votat contra Ugandei în Europa apuseană încă înainte de Congresul VII etc., etc.*

După ce s-au discutat aceste propuneri nu s-a luat nici o hotărâre.

j) Delegaţia se va compune din A.A. Belkovsky, S.I. Rosenbaum, şi W.I. Temkin, ca suplinitor d-rul Bernstein-Kohan.

k) Până la întoarcerea delegaţiei de la Viena, se va opri trimiterea şekelului într-acolo.

[...]

XI. Hotărârea trimiterii delegaţiei se va ţinea secretă până la întoarcerea *ei.*

XII. Protocolul acestor hotărâri şi propuneri nu se va trimite la Viena.

[...]

Preşedintele conferinţei: W. Temkin.

Secretari: M. Scheinkin, I.W. Iacobsohn.

[„M.Z.", 3 februarie 1904, p.113]

https://biblioteca-digitala.ro

24. THEODOR HERZL[49]

„Th. Herzl a fost cel mai mare om al poporului său din timpurile noastre."

Întregul popor evreiesc este în doliu: marele Herzl, figura cea mai frumoasă, cea mai simpatică şi cea mai atrăgătoare a iudaismului contemporan, bărbatul genial care a imaginat pentru poporul său un ideal măreţ şi scump, omul care a ştiut să aprindă entuziasmul, să mişte inimile, să răspândească sămânţa cea bună a unirii şi a organizării şi să alăture la un loc, în cea mai formidabilă organizaţie evreiască, sute de mii de oameni, milioane chiar, omul acesta, speranţa şi mândria iudaismului, Th. Herzl, nu mai este.

El a murit ca un viteaz, în mijlocul bătăliei, dar cu drapelul alb-albastru sus ridicat, fâlfâind mândru în aer, ca un simbol de unire şi putere pentru întreg poporul evreiesc.

Th. Herzl, care şi-a închinat viaţa sionismului, nu a fost numai incomparabil de mare ca sionist, nu; însemnătatea lui trece peste hotarele sionismului: Th. Herzl a fost cel mai mare om al poporului său din timpurile noastre.

El a fost mare prin talentul lui, prin inteligenţa sa uimitoare, dar ceea ce-l va face să rămână în istoria iudaismului şi a omenirii va fi întruparea grandiosului lui ideal de unire pentru putere a poporului evreiesc.

Moartea lui Herzl este dar un doliu pentru întregul popor evreiesc din întreaga lume, şi de aceea este de datoria fiecărui evreu ca să ia parte la comemorarea acestui trist eveniment, pentru a da solemnităţilor de doliu însemnătatea unui doliu general. [...]

[„THEODOR HERZL", număr unic, Bucureşti 1904]

[49] Foaie editată cu ocazia încetării din viaţă a lui Theodor Herzl. Prima pagină apare în chenar negru. Format 46/34 cm, 4 pagini cu informaţii despre importanţa istorică, viaţa şi activitatea lui Th. Herzl. Autorii publicaţiei nu sunt precizaţi, publicaţia nu este datată, dar, întrucât anunţă încetarea din viaţă a lui Th. Herzl, se poate subînţelege că a apărut în anul 1904. Din adresa tipografiei se deduce că a fost tipărită la Bucureşti, Tipografia „Eminescu", Bd. Elisabeta nr. 6.

https://biblioteca-digitala.ro

25. SIONIŞTI

[Despre hotărârile Conferinţei de la Viena, 18-19 august 1904]

Conferinţa anuală din 17-19 august 1904 ţinută la Viena avea misiunea să „umple cât mai iute posibil golul dureros provocat prin moartea marelui nostru conducător".

În zilele de 17, 18 şi 19 august s-a ţinut la Viena conferinţa anuală, care de obicei are loc în anii în cari nu se ţin marile congrese.

Am examinat cu o chibzuinţă serioasă starea noastră şi am luat toate măsurile cari promit a aduce o dezvoltare liniştită şi prosperă a sfintei noastre cauze.

Cu toţii ne-am zis că e necesar de a umple cât mai iute posibil golul dureros provocat prin moartea marelui nostru conducător.

Ştim prea bine că aceasta nu o poate unul singur, că trebuie să adunăm toate forţele noastre pentru a contrabalansa cel puţin întrucâtva pierderea suferită.

De aceea, cu aprobarea conferinţei anuale, Marele Comitet de Acţiune a decis de a întări executiva cu un număr de tovarăşi de idee încercaţi şi de a crea astfel posibilitatea ca toţi colaboratorii vrednici ai d-rului Herzl să poată lua în comun deciziunile însemnate, de cari va depinde dezvoltarea viitoare a mişcării noastre.

Alegerea făcută de Marele Comitet de Acţiune, respectiv *Conferinţa Anuală,* e o chezăşie că nu se va experimenta, ci se va lucra cu prudenţă, dar fără încetare, la atingerea ţelului nostru.

[„B.C.F.Z.R.",15 septembrie 1904, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

26. O LĂMURIRE

„Noi suntem sioniști pentru Sion și teritorialiști, întrucât printr-un teritoriu liber oarecare ne apropiem de Sion, devenim mai apți pentru a-l recăpăta."

Articolul publicat în numărul precedent al „Tribunei Sioniste" sub titlul „Teritorialismul" și semnat de către d. dr. Codreanu, președintele Cercului de Propagandă Sionistă din București, a stârnit câteva protestări din partea puținilor așa-ziși „palestinieni puri", cum și din partea unora cari n-au înțeles bine sensul, foarte lămurit de altfel, al acelui articol.

D. dr. Codreanu și împreună cu d-sa întreg cercul de propagandă sionistă, care dă la lumină acest ziar, înțelege prin cuvântul „Teritorialism" tendința de a stabili într-o parte oarecare a globului un stat liber evreiesc, unde să se poată dezvolta o viață națională evreiască, să se poată cultiva limba, istoria, literatura iudaică și să se poată concentra toate forțele capabile de a lupta pentru recăpătarea Palestinei, în ziua când această țară, de care ne leagă toate amintirile mărețului nostru trecut, va deveni accesibilă poporului evreu.

Cu alte cuvinte, atât timp cât porțile Sionului stau închise pentru o ocupațiune evreiască, având veleități de autonomie, atât timp cât ne izbim de imposibilitatea de a pătrunde, ca oameni liberi, în ținutul ilustrat altă dată de actele mari ale moșilor noștri, este bine, este util, este necesar să fondăm o putere evreiască de sine stătătoare, în orice țară, în orice ținut, să învățăm acolo a redeveni evrei în toată accepțiunea istorică, politică și culturală a acestui cuvânt și ca atari să solicităm totdeauna și cu tot mai multe și mai influente stăruințe, dreptul de a ridica din nou Palestina la rangul de țară autonomă și de metropolă a iudaismului universal.

Așa înțeles, teritorialismul este și punctul de vedere al tuturor fruntașilor mișcării și a fost mai ales crezul politic al genialului bărbat care ne-a trezit conștiința și orgoliul național.

Noi știm bine că sunt unii evrei, puțini la număr, cari pun condițiunile economice mai presus de cele sufletești și prefăcând sionismul într-o mișcare generoasă, umanitară, denumesc teritorialism tendința de a da poporului obijduit un cămin, fără a se mai interesa de punctul geografic — pentru ei indiferent — în care se va stabili căminul — și fără a mai cugeta la leagănul iudaismului, la Palestina. Un astfel de teritorialism rău înțeles, legat și de o falsă interpretare a însăși mișcării noastre naționale, noi nu-l aprobăm, nu-l susținem, cel mult lăsăm să fie discutat de partizanii lui, tocmai spre a pune în evidență slaba lor argumentare.

Noi suntem sioniști-teritorialiști, ceea ce vrea să zică doritorii unui teritoriu care să ne pună mai în măsură a tinde către Sion.

Noi vom vota pentru Uganda dacă raportul comisiunii va fi favorabil stabilirii noastre acolo, dar votul nostru nu va însemna niciodată renunțare la Sion, ci o sforțare de a deveni liberi spre a-l obține apoi mai ușor și mai sigur.

Noi n-am discuta nicio clipă chestiunea vreunui teritoriu oarecare dacă am ști că în curând, sau relativ în scurt timp, am putea redobândi Palestina. Cum însă nu știm și nu putem ști dacă și când ni se va deschide moșia părintească, înțelegem că nu e bine să persistăm robi și desconsiderați, umili și subjugați la bunul plac al altor neamuri, ci să încercăm din răsputere a redeveni liberi și demni într-un stat propriu evreiesc.

https://biblioteca-digitala.ro

Să nu se facă deci confuziune între teritorialismul nostru şi teritorialismul celor cari nu voiesc să ţină seamă de căminul strămoşesc.

Noi suntem sionişti pentru Sion şi teritorialişti, întrucât printr-un teritoriu liber oarecare ne apropiem de Sion, devenim mai apţi pentru a-l recăpăta.

Şi fiindcă e vorba să ne lămurim pe deplin directiva, ţinem s-o declarăm făţiş.

Suntem sionişti conştienţi şi disciplinaţi înainte de toate, nu înţelegem să creem dizidenţe sau dispute în sânul marelui nostru partid naţional, ne valorăm opiniunile prin forţa argumentelor obiective, prin tăria judecăţilor şi convingerilor noastre, înţelegem să lăsăm tuturor libertatea de a-şi motiva vederile şi de a le sprijini prin aceeaşi procedare, dar ne supunem deciziunilor luate de organul nostru legislativ, de parlamentul creat şi hărăzit nouă de către Theodor Herzl, de Congresul din Basel.

Tribuna Sionistă

[„Tr.S.“, 1 mai 1905, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

27. CĂDEREA PROIECTULUI OST-AFRICAN

„Bine a făcut dar Marele Comitet de Acţiune că a găsit că proiectul Ost-african trebuie respins, indiferent de consideraţiile de cari a fost călăuzit. Destul că proiectul acesta va dispare în neantul din care nici nu trebuia să iasă."

Marele Comitet de Acţiune, care s-a reunit la 21 mai st. n., la Viena, a decis să nu recomande Congresului sionist, ce va avea curând loc la Basel, acceptarea proiectului Ost-african.

Aşa sună o telegramă laconică, transmisă în mod oficial la Galaţi. Nu ştim consideraţiile cari au dus la această hotărâre, dar desigur că ele au fost multiple. În primul rând, îi va fi decis la aceasta înşişi constatările Comisiunii de explorare a terenului, care, precum se auzea de mult, n-ar fi fost prea favorabile. Dar, fără îndoială că au fost şi consideraţii de alt ordin, mai înalt, ce au dus la această hotărâre.

Noi nu putem fi decât mulţumiţi cu această soluţie care se impunea. În acest chip nu numai că va reveni liniştea în tabăra sionistă, dar va face ca fruntaşii noştri să fie mai circumspecţi în acţiunea viitoare.

Cu proiectul Ost-african s-au ridicat două chestii deodată, cea numită azi teritorială şi cea a proiectului în sine. Mulţi au confundat ambele chestii în una; alţii au dat o concepţie stranie teritorialismului, iar alţii s-au înşelat pe sine sau au voit să înşele pe alţii, că prin forţele disponibile în iudaism s-ar putea lucra deodată în două centre diferite în vederea întemeierii unei patrii evreieşti. Dar partea cea mai ciudată fu că mulţi sionişti, crezând acceptabil proiectul Ost-african, îşi închipuiau că ar fi cu putinţă ca sionismul să se dezică pur şi simplu de acest proiect, după ce-l va fi votat, de parcă în iudaism există forţe infinite şi de parcă e posibil să aprobi un proiect drept bun şi să-l predai altora sub cuvânt: Nu intră în programul nostru; e bun — dar pentru alţii.

Cu respingerea proiectului ca imposibil, scăpăm de o dilemă neplăcută, care rămânea neplăcută cu toată obiecţia că misiunea noastră e în altă parte.

Am zis că proiectul Ost-african e una şi principiul zis teritorialist alta. Proiectul Ost-african e ceva concret şi ca orice lucru concret trebuie privit drept în faţă, cercetat din toate punctele de vedere, apoi hotărât. Deci, în afară de princípiul acceptării unui alt teritoriu, e în chestie însuşi teritoriul de acceptat. Admiţând drept chestie tranşantă că sionismul s-ar putea preocupa de alt loc ca Palestina, rămânea în picioare chestia de a se şti unde e situat acel teritoriu? cât de întins este? ce ne poate oferi, luat *grosso modo*? Şi aceste chestii trebuiau puse din prima zi şi se puteau pune prealabil, fără nicio expediţiune. Numai când răspunsul la aceste chestii se putea considera ca satisfăcător, se impunea o expediţiune.

Noi, după ce s-a dezvelit în public cuprinsul proiectului, ne-am pronunţat categoric pentru respingerea lui, ca proiect nenorocit. Însă ceea ce am aflat mai în urmă trebuia să ştim de la început.

Un teritoriu fără o ieşire, adică fără niciun port la mare, e un loc fără viitor şi mai ales, din punctul nostru de vedere sionist, cari nu voim şi nu putem să renunţăm pentru totdeauna la Palestina, neacceptabil. Cum să accepţi, în adevăr, un teritoriu care nu va putea fi niciodată legat cu Palestina din lipsă de drum deschis? Apoi, ce înseamnă un teritoriu de 5.000 mile pătrate în centrul Africii, unde imposibilitatea de a face alta ca agricultură şi păşune, va împiedica o împopulare ca pe teritoriile statelor europene? Desigur că nu era împlinirea unui mare ideal de a dobândi o provincie microscopică, fără perspective de dezvoltare serioasă, fără putinţa unei împopulări

https://biblioteca-digitala.ro

dense şi aceasta încă izolată şi pierdută între popoare primitive şi numai cu o pretinsă autonomie.

Unde mai pui că nevoia presantă a momentului, că zisa chestie de actualitate nu poate însemna absolut nimic aci, oricât de rodnic ar fi pământul Ost-african, ceea ce altminteri expediţia a constatat că nu e aşa, căci evreii de azi nu sunt agricultori şi cei cari fug din Rusia sau alte state din Orient nu se pot transforma în agricultori cu bagheta magică şi nici miliardele necesare pentru stabilirea a zeci de mii de fugari săraci şi novici în ale agriculturii nu s-ar putea strânge.

În ce priveşte chestia de viitor naţional, gândiţi-vă ce ar fi o concentrare la un loc de... 60.000 de evrei şi fie chiar de 300.000 sau 600.000... Abia câţi se află în ghetoul din Varşovia şi nici cât în comunitatea din New-York!

Bine a făcut dar Marele Comitet de Acţiune că a găsit că proiectul Ost-african trebuie respins, indiferent de consideraţiile de cari a fost călăuzit. Destul că proiectul acesta va dispare în neantul din care nici nu trebuia să iasă.

Un cuvânt încă.

Prin cererea de respingere a proiectului Ost-african, nu respingem încă ideea oricărui teritoriu străin. Am fi deci, cu alte cuvinte, teritorialişti în principiu ?... Nu! Nicidecum. Prin adoptarea unui alt teritoriu, în afară de cel palestinian, noi nu înţelegem înlocuirea pur şi simplu a Palestinei, ci înţelegem dobândirea unui teritoriu care va trebui într-o zi legat cu Palestina, care trebuie să devie Metropola noastră, deci a unui teritoriu susceptibil dezvoltării, cu drumul deschis, cu port la mare. Azi, concepţia de stat s-a lărgit mult şi mica Belgie, ca şi marea Anglie, tind de a poseda teritorii depărtate, cari nu mai sunt aşa depărtate şi nu mai sunt aşa grele de unit şi guvernat împreună, graţie mijloacelor moderne de comunicaţie ce se vor perfecţiona desigur şi mai mult. În acest mod, acţiunea noastră în Palestina nu e niciun moment o risipire de forţe, aşa ca să cerem sistarea ei, cum o fac înguştii teritorialişti, ci un capital profitabil pentru viitor. Un lucru numai: Spre a străbate în altă parte, spre a ne dirija paşii şi acţiunea în alt loc, spre a accepta alt teritoriu, în condiţiile dorite bine înţeles, trebuie întâi să fim convinşi că mult, mult timp încă n-am putea aspira la Palestina şi Siria, căci odată acceptat un alt teritoriu trebuie concentrată acţiunea într-acolo, în interesul izbândei şi până la izbândire şi numai apoi să ne întoarcem la opera palestiniană cu forţe noi.

Cum se vede, modul nostru de a concepe chestia are ceva propriu, care nu seamănă perfect nici cu a sioniştilor puri palestinieni, nici cu a pur teritorialiştilor. Noi rămânem pe punctul de vedere strict sionist, dar voim de a se aplica şi aspiraţiilor noastre concepţia modernă de stat, conform intereselor poporului evreu şi în marginea putinţei ce i s-ar oferi de timp şi împrejurări.

M.S.

[„Eg.“, 23 mai 1905, pp. 1-2]

https://biblioteca-digitala.ro

28. CONGRESUL AL VII-LEA DIN BASEL[50]

[înainte de începerea congresului]

„Delegaţii sunt mai numeroşi ca în Congresul precedent. Sunt anunţaţi peste 700 şi 630 s-au prezentat spre a-şi primi cartelele lor. Sunt reprezentate 23 de ţări din Europa, America, Africa şi Asia. Sunt delegaţi veniţi din coloniile palestiniene, Africa de Sud (Transvaal), Egiptul, Canada, Statele Unite. Din statele europene se remarcă un delegat al Federaţiei noi din peninsula scandinavă. Delegaţii cei mai numeroşi sunt, ca de obicei, din Rusia, apoi vine Germania, Anglia, Galiţia etc."

Cu zile înainte deja, mare animaţie la Basel, la *Stadtcasino*, unde se ţine Congresul. Mii de oameni mişuna pe acolo: cari delegaţi, cari simpli vizitatori.

S-au eliberat 1.000 cartele la vizitatori din toate ţările, dar cererile nu mai contenesc şi insistenţele sunt mari, totuşi în lipsă de locuri nu se pot acorda alte bilete de galerie. Rămân astfel peste *două mii* de cereri nesatisfăcute.

Delegaţii sunt mai numeroşi ca în Congresul precedent. Sunt anunţaţi peste 700 şi 630 s-au prezentat spre a-şi primi cartelele lor. Sunt reprezentate 23 de ţări din Europa, America, Africa şi Asia. Sunt delegaţi veniţi din coloniile palestiniene, Africa de Sud (Transvaal), Egiptul, Canada, Statele Unite. Din statele europene se remarcă un delegat al Federaţiei noi din peninsula scandinavă. Delegaţii cei mai numeroşi sunt, ca de obicei, din Rusia, apoi vine Germania, Anglia, Galiţia etc. România abia numără 7 delegaţi direcţi, în frunte cu d. S. Pineles, care a sosit abia în prima zi a Congresului.

Marele Comitet de Acţiune a ţinut şedinţe lungi şi animate. Grupele, după state, ţin şedinţe preliminare înainte de începerea Congresului şi în timpul Congresului. *Grupul român* a ales ca preşedinte pe d. Heinrich Rosenbaum, ca vicepreşedinte pe d. Niemirower şi ca secretar pe d. Ph. Rosenstein. Apoi se ţin întruniri după culoare: palestinieni, teritorialişti, mizrachişti, socialişti. În grupul teritorialist, care numără ca la 100 de delegaţi, sunt vreo 40 de scandalagii ce-şi zic obstrucţionişti. O şedinţă impozantă a palestinienilor (Zion-Zione) a votat o rezoluţie pentru respectarea programului de la Basel, care va fi supus Congresului.

Animaţia în coridoare şi în săli e nemaipomenită. Să zici un bâzâit de albine... Din când în când zgomotul creşte, e asurzitor. Ideile sunt în ciocnire şi spiritele se înfierbântă.

Se calculează la peste 500 majoritatea palestiniană. Mai mulţi dintre aceştia sunt şi pentru un azil provizoriu.

Comisia permanentă, în frunte cu dr. Alex. Marmorek, e în continuă activitate. În această comisie, grupul român e reprezentat prin d-nii Heinrich Rosenbaum şi dr. Niemirower.

D. Heinrich Rosenbaum e în fruntea susţiitorilor Comitetului de Acţiune în Viena şi agită, prin un manifest, pentru părerea sa şi a aderenţilor săi: *Grupul pentru menţinerea Comitetului executiv:* asemenea face pe grupul român să-şi însuşească propunerea sa pentru *colectele Fondului naţional în zilele de abnegaţiune (Tische be Av*[51]*),* propunere ce apare reglementată în mod complet.

[„Eg.", 22 iulie 1905, p. 221]

---

[50] Congresul s-a întrunit în iulie 1905. A fost primul congres după moartea lui Herzl.

[51] A noua zi a lunii Av, în care a fost dărâmat Templul Sfânt (atât primul, cât şi cel de-al doilea).

https://biblioteca-digitala.ro

29. CONGRESUL[52]

„Rezultatele la cari a ajuns [Congresul] sunt demne de atenţie: S-a pus capăt unui proiect nenorocit din toate punctele de vedere, s-a întărit din nou programul de la Basel şi s-a aprobat activitatea practică în Palestina în un stil nou, pe cărări noi, prin studii preliminare şi un program sistematic, în contrast cu vechea activitate a chowewe sioniştilor."

Congresul s-a închis după o muncă încordată de şapte zile. Rezultatele la cari a ajuns sunt demne de atenţie. S-a pus capăt unui proiect nenorocit din toate punctele de vedere, s-a întărit din nou programul de la Basel şi s-a aprobat activitatea practică în Palestina în un stil nou, pe cărări noi, prin studii preliminare şi un program sistematic, în contrast cu vechea activitate a chowewe sioniştilor, în care inima lucra mai mult decât capul. În acest mod vor înceta oscilaţiile zilnice, contrazicerile continue ce au cauzat mişcării un rău imens.

Eroul zilei este profesorul Warburg: lui i se datoreşte noua îndrumare, păşirea fermă, graţie muncii şi studiului depus, graţie entuziasmului său şi a judecăţii sale sănătoase. Citiţi discursul prof. Warburg şi veţi aprecia tezaurul de idei şi de sentimente ce-l animă, veţi vedea puterea logicii sale şi bunul său simţ şi tact politic.

În genere, a fost o surpriză din cele mai plăcute pentru Congres felul cum a lucrat şi a înţeles să lucreze Comisia palestineană[53], în fruntea căreia se afla prof. Warburg, şi admiraţia noastră trebuie să fie cu atât mai mare cu cât ea a lucrat aproape cu mâini goale. Activitatea Comisiei palestinene înseamnă intrare în viaţă a organizaţiei sioniste, înseamnă primele pietre la edificiu.

Dar nu numai aci s-a putut constata că organizaţia sionistă ia un caracter de viaţă şi putere, ci şi la instituţiile ei financiare. Banca colonială îşi urmează drumul înainte pe baze solide şi Fondul Naţional e în creştere, deşi înceată, dar vădită. De acest Fond se ataşează, cu drept cuvânt, marile speranţe ale mişcării şi e mărit mereu ca plan şi acţiune, azi prin sădire de măslini, mâine de migdali şi portocali. De el se va ataşa apoi întreaga reţea de instituţii culturale din Palestina, însumând marile aspiraţii ale iudaismului, menite a-i da o nouă vigoare şi nou avânt.

În fine, tot la acest Congres s-au rezolvat, în linişte şi armonie, modificările Statutului, deşi se credea că vor avea loc dezbateri aprinse şi iritante, date fiind părerile atât de variate ce s-au manifestat înainte de Congres. Vechea organizaţie a rămas, ca fond, aproape aşa cum a conceput-o marele ei maistru făuritor, dr. Herzl, dar totuşi s-a operat... şi o mică revoluţie: s-a luat Vienei Centrala şi s-au pus în fruntea conducerii alte nume, alte forţe. Nu prejudecăm asupra alegerii făcute, voim să vedem pe aleşii la lucru. Incontestabil însă că avem o excelentă achiziţie în persoana prof. Warburg şi că forţe ca rusul Ussischkin, bancherul Kann nu pot fi decât bine venite. Wolffsohn şi dr. Marmorek nu sunt noi veniţi şi meritele lor, în mişcare, sunt destul de cunoscute. De ce lipsesc unii şi de ce s-au introdus alţii, e, desigur, o chestie de dispoziţie a spiritelor, mai ales a cercurilor influente din vechiul anturaj al şefului pierdut, cari au dat tonul.

---

[52] Congresul al VII-lea (1905).

[53] Comisia palestiniană s-a înfiinţat pe baza hotărârilor Congresului al VI-lea (1904). Avea misiunea să studieze şi să întreprindă măsuri practice pentru dezvoltarea economică a Palestinei. Mai târziu, Congresul al VIII-lea va hotărî desfiinţarea Comisiei şi crearea unui departament palestinian în cadrul Micului Comitet de Acţiune. În sarcina Departamentului va fi şi studiul preparator pentru fundare de colonii cooperative.

https://biblioteca-digitala.ro

Dar Congresul a avut şi momente grele, lipsite de bucurie şi lumină. Acele momente nu trebuie considerate cele din şedinţa de doliu. Ele au fost jalnice, dar înălţătoare, dătătoare de nouă viaţă şi tărie. Manifestarea recunoştinţei măreşte şi întăreşte! Momente grele au fost acele ce au precedat marile deciziuni, căci la mulţi cugetul era în cumpănă, inima în îndoială şi în agitaţie consumatoare. Dar, oricât de grele au fost acele momente, mai greu era tuturor când au văzut că un om de valoarea lui Zangwill a putut să decadă până acolo încât să se pună în fruntea unor obstrucţionişti scandalagii şi să încerce apoi o spărtură în organizaţie, el, unul din acei care a ajutat la clădirea şi ridicarea ei; că în raţionamentele sale, de felul lor pilpuliste, a ţinut să se coboare până la minuţiozităţi ciudate şi la afirmări lipsite de bază şi adevăr, cum fu afirmarea că Banca colonială ar fi singura în drept de a decide în chestii de colonizare şi că ar putea lucra independent, ba contrar voinţei Congresului, şi că încerca o forţare a ei pe astă cale. Ori, Banca, concepută ca instrument al Organizaţiei, ca fiinţa ei morală, e condusă de un Consiliu ce se suprapune cu Comitetul de Acţiune şi acesta deţine puterea hotărâtoare prin acţiile de fundator ce reprezintă un număr de voturi egale cu a celorlalte acţiuni.

Zangwill zicea înainte de Congres că nu trebuie mişcării împăcăciune, pace, ci luptă, opoziţie, că aceasta animă şi decide la acţiune. Dar, în loc de a duce o luptă de idei, civilizată, demnă, care se impune în vederea unor deciziuni serioase şi mature, care e absolut necesară mai ales la dezbateri cărora le e acordat un spaţiu scurt de timp, a îngăduit ciracilor săi zgomotul şi scandalul fără limită, care a transformat primele şedinţe în un iad şi a silit poliţia elveţiană să calce sanctuarul Congresului, lucru ce nu s-a mai întâmplat şi nici nu trebuia să se întâmple în un oraş ospitalier. Nemulţumit cu atât, a făcut dizidenţă în fruntea a 20—25 revoluţionari. Acesta fu un moment dureros pentru toţi, deşi dizidenţa în sine e de o minimă importanţă. Fu iar dureros pentru mulţi că, în momentele importante, nu s-au auzit acele glasuri puternice cari vibrează în suflete şi al căror fel puternic în expunere şi raţionare pune stăpânire pe spirite.

De ce n-a răspuns la timp un Warburg, de ce n-a vorbit un Gaster, un Bodenheimer atunci când fu marea luptă în jurul Africii de Est, în jurul principiului de colonizare... Noroc că fiecare delegat îşi avea propria-i raţiune şi prin instinct a înţeles şi simţit ce e just şi ce nu e just şi nu s-a preocupat de slăbiciunea argumentaţiei oratorilor contra Ugandei şi pro Palestina şi astfel biruinţa de fapt a fost din partea celor cu dreptate, celor cari înţeleg nevoile şi aspiraţiile poporului iudeu, ţinta mare a iudaismului; practic şi cuminte însă, faţă de mase n-a fost aceasta.

Ca tot, ca întreg, Congresul a lăsat şi de data asta o impresie puternică, deoarece era măreţ să vezi atâta ardoare, atâta entuziasm sfânt, atâta putere de dragoste pentru popor şi atâta voinţă de a-l vedea îndrumat pe căile fericirii, pe căile unei vieţi de sine stătătoare.

Ploeşteanu

[„Eg.“, 29 iulie 1905, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

30. UN NOU SUCCES POLITIC

Guvernul englez a luat la cunoştinţă hotărârea prin care Congresul al VII-lea Sionist de la Basel (1905) a refuzat propunerea referitoare la colonizarea Ugandei.

În vreme ce mulţi evrei zâmbesc cu neîncredere când li se vorbeşte de sionismul politic, în vreme ce mulţi de-ai noştri se îndoiesc de existenţa poporului evreu şi tratează de utopie orice încercare de restabilire a acestui popor în patria moşilor săi, în vreme ce din sânul iudaismului se mai aruncă cu piatra ironiei în luptătorii devotaţi cauzei sioniste, cel mai mare şi mai puternic guvern din lume, am numit Guvernul englez, prin organul Ministerului său de Colonii, răspunde d-lui I.L. Greenberg – însărcinat de către comitetul de acţiune sionist să înmâne acestui guvern refuzul nostru de a ne ocupa cu colonizarea Ugandei în modul următor:

Ministerul Coloniilor
Downing Street, 25 august 1905

Domnule,

Sunt însărcinat de către dl. Secretar de Stat Lyttleton să vă confirm primirea adresei prin care i-aţi adus la cunoştinţă că Congresul sionistic, ce a avut loc acum în urmă la Basel, a hotărât a nu se mai ocupa de propunerea relativă la teritoriul oferit de guvernul maiestăţii sale în Africa de Est, spre a fi colonizat cu evrei.

În ce priveşte partea finală a acestei adrese, sunt autorizat a vă informa că *puteţi conta pe simpatia şi bunăvoinţa guvernului britanic pentru orice stăruinţă ce ar tinde la îmbunătăţirea situaţiunii şi condiţiilor de trai ale poporului evreu.*

Rămân, d-le, al dv. devotat serv.,
Semnat C.P. Lucas

[„Tr.S.", 1 septembrie 1905, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

31. DISCURSUL DOCTORULUI MAX NORDAU
la deschiderea celui de-al VIII-lea Congres Mondial Sionist [Haga, 1907][54]

„[...] orice evreu, care nu voieşte să vadă dispariţia poporului evreu, să planteze convingerea că perpetuarea sa şi-o poate asigura numai prin o metodă, cea sionistă."

Propriu ajutor, nu milă!

Peste câteva zile se împlineşte un deceniu de când s-a deschis primul Congres sionist în Basel. Neuitatul nostru Theodor Herzl, al cărui spirit mai planează asupra adunării noastre, a explicat, în discursu-i de deschidere, cauzele, sensul şi năzuinţele sionismului, cu cuvinte imperative, concise, puternice, cari sună ca o inscripţie încrustată în table de piatră: „Sionismul este reîntoarcerea la iudaism înainte de întoarcerea în ţara lor... Noi nu ne gândim a renunţa la o picătură măcar din cultura dobândită... Un popor îşi poate ajuta numai singur; dacă nu poate aceasta, atunci nu e de ajutat... De o emigraţiune obştească a evreilor nu poate fi deloc vorba; aceia cari vor şi pot să se asimileze rămân pe loc şi sunt absorbiţi".

Acestea sunt unele din frazele călăuzitoare ce Herzl le vestea atunci şi cari putem crede că sunt neîntrecute ca claritate, ceea ce, totuşi, nu exclude contraziceri, rea concepere, întortocheri şi desfigurări.

Rea concepere a fost că s-a ţinut a se vedea în sionism o mişcare de compătimire. (Bravo!) Au fost mulţi evrei buni, culţi, mai ales în ţările libere ale Apusului, cari, la început, s-au declarat aderenţii sionismului sau cel puţin ei s-au arătat binevoitori, căci credeau că înseamnă o sforţare a evreilor cari au norocul unei patrii, a unei situaţii legale, a bunei stări, spre a ameliora situaţia coreligionarilor lor în ţările de apăsare şi prigonire, spre a le procura un cămin şi deplină libertate de muncă, spre a le valorifica viaţa, demnitatea omenească şi averea. Dar nu aşa am înţeles noi lucrurile, sionismul nu e o binefacere, nu e un act de filantropie. (Strigăte de bravo şi aplauze zgomotoase.) Unui popor nu se oferă pomană. (Apl. reînnoite.) O ţară nu e o pomană. Sionismul nu poate dărui nimic poporului evreu şi nici fiecărui evreu aparte. El se sileşte a trezi în el puterea, a o dezvolta, a o instrui, a o strânge, cu ajutorul cărora poporul evreu să se reculeagă din resignarea lui de două mii ani, spre a-şi croi o existenţă în condiţii fireşti pe pământu-i propriu şi unde să-şi făurească singur norocul său. (Apl.) Sioniştii de compătimire, cari îşi ofereau micul dar anual, *schekelul*, după cum se strecoară o monedă mică în mâna întinsă a unui cerşetor, şi-au suspendat contribuţiile când au recunoscut eroarea, şi credincioşi au rămas numai acei cari au fost conştienţi că în sionism luptă un popor sfâşiat, pentru reunirea membrilor săi împrăştiaţi şi pentru renaşterea lui.

Europenismul evreilor

Neînţeles a fost că s-a privit sionismul ca o reîntoarcere către fanatismul religios, ca o renunţare la progres, la morala şi ştiinţa timpului modern, la Europa, ca un dor după asiatism şi închiderea în ghetto. Sionismul se ştie complet liber de fanatismul religios, prea liber spun unii critici şi adversari. El întruneşte reprezentanţi ai celor mai conservatori şi ai celor mai liberi în cugetare. (Bravo!) Vorba de asiat nu ne supără, căci e instructiv exemplul poporului japonez (apl. vii) că poţi fi asiat şi în acelaşi timp foarte progresiv. (Apl. prel.) De fapt, ne simţim aşa de siguri de europenismul nostru

[54] Congresul Mondial Sionist de la Haga s-a întrunit în august 1907.

https://biblioteca-digitala.ro

de 2.000 ani, că nu putem decât zâmbi la gluma că vom deveni asiaţi în Palestina. (Foarte bine!) Vom deveni aşa de puţin asiaţi în sensul unei inferiorităţi antropologice şi culturale ca anglo-saxonii, în America de Nord, piei-roşii, în Africa de Sud, hotentoţi şi în Australia, papuaşi. Ne vom sforţa să facem în Asia Mică ceea ce englezii au făcut în Indii — vorbesc de opera culturală, nu de cea a dominaţiei — noi plănuim să venim la Palestina ca introducători de elemente morale şi a lărgi graniţele morale ale Europei până la Eufrat. (Apl. zgom.)

Închiderea la *ghetto*? Să ni se ierte că ridicăm umerii faţă de această formulă copilărească. Suflete libere apreciază sentimentul ce-l face pe englez să zică *„My house is my castle"*. Acela care nu se teme de ridicol, numească dor de *ghetto* năzuinţa noastră după un cămin propriu. Noi ştim că psihologia cea mai modernă a popoarelor şi conştiinţa etnologică cer ca fiece popor, fiece individ să trăiască din plin, după felul său propriu, bazat pe organismul lui sau datorat dezvoltării sale istorice şi să nu admită să degenereze prin apăsare, desconsiderare şi duşmănie. (Apl. zgomotoase.)

Întortocheri şi desfigurări s-au ţinut de fiece act al sionismului. Orice manifestare sau mişcare a conducătorilor ei e degradată, bănuită şi calomniată. S-au atribuit persoanelor conducătoare ale mişcării motive inavuabile, fală, ba chiar deşertăciune, interes propriu, apucături demagogice pentru câştigarea favoarei poporului. Fundatorul şi cel mai de seamă bărbat al mişcării, Theodor Herzl, răspunse la aceste cu jertfa averii şi a vieţii sale şi alţii îl imită, la nevoie, până la extrem. (Apl.)

Patriotismul

S-a stabilit formula: sionismul e incompatibil cu iubire de patrie. Liniştit în conştiinţa unei alipiri sincere către ţara naşterii noastre şi a împlinirii celei mai conştiincioase a tuturor datoriilor noastre cetăţeneşti, trebuie să dispreţuim această acuzare. (Foarte bine!) Nimeni n-a acuzat pe germanii din Statele Unite că n-ar fi destul de patrioţi americani pentru că ar cultiva limba, obiceiurile, amintirile lor de rasă şi continuă şi peste Ocean a acorda un viu interes în ce priveşte binele celora de un neam cu ei, din vechea patrie. Negreşit, dacă ar exista un contrast între interesele poporului evreu şi ale concetăţenilor noştri, atunci ar trebui să ne decidem între alegerea dureroasă, pentru o parte sau alta. Din fericire nu există un atare contrast şi nici nu va exista pe cât poate fi prevederea omenească. Trebuie, deci, să ne recunoaştem, fără teamă, ca buni sionişti şi ca cetăţeni tari în sentimentele noastre. Nimeni nu s-a simţit stingherit de această confidenţă dreaptă în afară de denuncianţii evrei şi evreofobii fără judecată, pentru cari orice ocazie de duşmănie contra noastră e binevenită.

Sionism şi antisemitism

E mult răspândită părerea că sionismul ar fi un răspuns la adresa antisemitismului, răspunsul încăpăţânării evreieşti, după unii, a disperării evreieşti, după alţii. Această concepţie a dat ocazie unora din adversarii noştri de a se arunca în poze eroice şi a duce un limbaj bombastic: „Voi, sionistii, sunteţi nişte laşi, noi dimpotrivă, suntem luptători cu curaj. Voi luaţi fuga în faţa duşmanului, noi primim lupta, voim s-o suportăm în ţara naşterii noastre şi de a nu dezarma până nu am biruit".

Această încercare de a pune sionismul în legătură cu antisemitismul, unul ca o contrapondere a celuilalt, e de o superficialitate surprinzătoare. Antisemitismul a fost, cel mult, un prilej, la sigur n-a fost baza sionismului. Ura contra evreilor a deşteptat doar la mulţi evrei conştiinţa rasei ce dormita înainte, şi i-a deşteptat să se gândească la individualitatea lor istorică; i-a silit să se gândească la situaţia lor în lume, la

https://biblioteca-digitala.ro

legăturile lor cu celelalte popoare, asupra perspectivelor lor ca oameni singuratici şi ca obşte şi această gândire, nu nedreptatea antisemiţilor, i-a făcut sionişti convinşi, cu cumpăt convinşi.

Sionismul, ca orice mişcare istorică, a fost urmarea unei trebuinţi, adânc simţită şi recunoscută cu claritate, din trebuinţa după o viaţă normală, în condiţii fireşti. El e consecvenţa de fier a logicii evreieşti, acest avut fundamental al psihei evreieşti. Evreii cugetători nu admit de a se înşela singuri: sunt faţă de ei siguri de o sinceritate neclintită.

Sionism ori lichidare naţională

Suntem impresionaţi când ne califică de străini în ţara naşterii noastre. E şi un act de răutate de a ne privi ca străini pe pământul pe care a stat leagănul nostru şi sub care se odihnesc oasele bunilor noştri. Dar dacă cu nedrept ni se contestă legătura noastră cu pământul, cu ţara, cu statul, trebuie, de altă parte, să pricepem că oamenii, concetăţenii ne concep ca străini, căci cu statornicie refuzăm a ne dizolva între ei. În acest caz se ridică un orizont înaintea căruia nu există niciun subterfugiu. Ori voim să rămânem un popor, or nu voim să mai fim popor. Nu voim să mai fim popor, atunci să ne dizolvăm cât mai repede posibil, după condiţiile demografice locale, în sânul poporului în care trăim. Dacă însă voim să rămânem un popor, după cum dovedeşte situaţia noastră persistentă, aparte, atunci suntem datori a face şi necesarele străduinţe pentru putinţa de a exista ca popor. (Apl. furtunoase.) Nu e cu putinţă de a persista de veci ca popor aparte, pur, când ca minoritate trăieşti în mijlocul unei majorităţi ce te priveşte chiondârâş, cel puţin nesimpatic, rece, de nu şi agresiv.

În ce scop însă ne menţinem ca popor aparte în diaspora? În vederea cărui viitor, în perspectiva cărei soarte? Care e scopul final pentru care ne educăm individualitatea noastră ce diferă de mediul înconjurător? Ce sperăm, ce aşteptăm, de suportăm cu răbdare toate contrarietăţile, toate neajunsurile unei situaţii dureroase, excepţionale? Să fie pentru renaşterea naţională?... Atunci să ne armăm pentru ea în singurul chip cu putinţă, prin sionism. (Apl. zgom.) Dacă însă nu aşteptăm şi nu sperăm o renaştere naţională, atunci e pur şi simplu o absenţă de cugetare, atunci e simplă incapacitate de a pricepe propriul său punct de vedere când persişti cu jertfele cele mai mari şi cu chinurile cele mai grele, fără tendinţă şi fără scop, în o existenţă aparte ce nu mai are sens. Pe scurt: ori sionism, ori lichidare naţională. (Apl.) În afară de asta, totul e jumătăţire şi nelinişteşte logica. În zadar de ăi deştepţi ce se abat cu fineţe şi chiţibuşuri în jurul acestei concluzii logice, nestrămutate. Ea se iveşte de sineşi în mintea normală a evreilor ce cugetă şi hotărăşte adesea acţiunea lor. Acela care crede în dreptul de existenţă al evreilor, acela care le doreşte un viitor, se face sionist. Acela care n-are această dorinţă, această credinţă, acela reneagă. Şi aceasta s-ar întâmpla şi mai des dacă lepădarea de evrei n-ar condiţiona trecerea formală la altă credinţă, la care evrei demni nu se pot hotărî cu inima uşoară.

De zece ani strigăm aceste adevăruri în toate direcţiile vânturilor. În suflete mari au avut un răsunet puternic; mulţimea, însă, n-a voit încă să le audă şi înţeleagă. Căci nu voim să ne înşelăm pe noi sau pe alţii. Noi, sioniştii organizaţi, suntem încă o minoritate neînsemnată în sânul poporului evreu. Dar nu putem să fim atacaţi pe tema asta. Nu e motiv de descurajare pentru noi. Un adevăr îşi are propria sa virtute şi demnitate, care e cu totul independentă de faptul ori e pricepută sau nu de alţii (apl.) şi trebuie, în cele din urmă, să răzbată, căci e neclintit şi timpul nu poate nimic contra lui. În afară de aceasta, istoria e de faţă spre a ne feri de laşitate.

https://biblioteca-digitala.ro

Timp de şaizeci de ani, germanii au cântat: „Care e patria germanilor?" şi nu s-au lăsat să fie induşi în eroare, deşi bărbaţi din cei mai de seamă, mai cu greutate, miniştri, înalţi demnitari, practicieni influenţi de toată mâna, îşi băteau joc de cerinţa unităţii germane ca de o manifestare proprie pentru serbările societăţilor de tir şi de cânt. Tot atâta timp, diplomaţi aşezaţi, cumpătaţi declară Italia ca o concepţie geografică şi în naţiunea italiană credeau numai câţiva conjuraţi romantici, cari numai în Italia aveau împotriva lor şapte state organizate, în parte puternice şi în afară de Italia, toate guvernele împotriva lor. Camille Desmoulins zise, după proclamarea republicii franceze: „În anul 1789 nu au fost în Franţa decât zece republicani". Thomas Payne, excelentul autor al „Common sense" făcu aserţiunea că: „În anul 1778 nu a fost, în întreaga America de Nord, nici un republican". Michelet scrise în 1859: „În anul 1855 nu am dat de un singur italian în Italia". Aceste exemple sunt proprii de-a ne linişti despre viitorul sionismului, deşi azi numărul sioniştilor nu e pe departe aşa mare cum ar trebui să fie.

Opera sionismului

De fapt, noi suntem cei din urmă de a ne freca mâinile cu mulţumire şi a ne felicita că am dus-o aşa de strălucit, departe. Desigur, ceea ce am realizat e foarte puţin. Totuşi, nu avem niciun motiv de a lăsa capul în jos, dacă privim înapoi asupra deceniului de la primul Congres sionist. Chiar succesele noastre materiale, oricât par de modeste, nu sunt de apreciat ca fără însemnătate. D. Wolffsohn le-a înşirat pe scurt: Banca noastră colonială, care a fost realizată de noi cu osteneli amare şi cu jertfe grele, a realizat, cu micul ei fond, *Anglo-Palestine Company*[55], ce săvârşeşte o operă bună în Palestina, care, în viaţa economică de acolo serveşte ca un puternic aliat şi câştigă numelui de evreu stima ce însoţeşte iniţiativele financiare, creatoare, în ţările rămase înapoi. Graţie acestei instituţii, evreii nu mai sunt, ca înainte, cerşetori dispreţuiţi, ci binefăcători cari fructifică ţara şi răspândesc bunăstare în jurul lor. Fondul nostru Naţional a prins rădăcini şi promite în o creştere înceată de a se dezvolta ca un organism puternic.

Mai de seamă, cu adevărat de seamă, sunt succesele noastre morale. Că sionismul ne-a dat consideraţie proprie şi demnitate, e un fapt generalmente recunoscut. Noi, sioniştii, purtăm iudaismul nostru ca o cocardă (apl. prelungite) şi aceasta a ajuns pentru noi aşa de înţeles că provoacă o dispoziţie plină de haz când vedem că alţii îl ascund cu sfială, de parcă ar fi o înfierare. (Aplauze.) În ţările cu diferite naţionalităţi, partizanii noştri au proclamat naţionalitatea evreiască cu cerinţa aceleiaşi tratări în ce priveşte nevoile lor populare şi considerarea egală a individualităţii lor etnice. (Aplauze.) Tinerimea noastră, graţie sionismului, e mândră de istoria noastră, crede în sine însăşi şi în fondul moral al unui ideal. (Apl. zgomotoase.)

Adversarii noştri sperau că sionismul va urma pe fundatorul său în mormânt. Dar sionismul a suportat greul zdruncin al primului ei conducător fără pagubă şi cu aceasta a adus dovada că e independent de persoane, că trăieşte din propria-i forţă. (Aprobări.)

Menirea sionismului

Sionismul a fost ameninţat de grea primejdie prin năvălirile ucigaşilor, ce le-au îndurat evreii în ţările antisemitismului activ. Nu numai pentru că fraţii noştri nenorociţi au fost cu totul prăpădiţi prin omor, pârjol, necinstire, jaf; nu numai pentru că

[55] Înfiinţată în 1903, cu sediul central Iaffa, a fost o instituţie bancară de mare importanţă pentru dezvoltarea economică a Palestinei.

https://biblioteca-digitala.ro

disperarea lor pentru sfârşitul îngrozitor al membrilor lor celor mai scumpi a gonit orice alt gând din conştiinţa lor, ci şi din cauza unor discursuri de agitaţie, din partea unor opozanţi neconştiincioşi, au căutat să rătăcească pe sărmanele victime speriate în ce priveşte sionismul. *Unde fu sionismul?* Se auzeau voci batjocoritoare, când hoarde neumane au omorât, în Est, pe evrei. *Ce a făcut pentru cei prigoniţi? Cum i-a ajutat? Ce sprijin le-a acordat?* Fie zis spre onoarea fraţilor noştri greu încercaţi: chiar în disperarea lor profundă şi-au păstrat judecata sănătoasă, spre a pricepe absurditatea acestor întrebări batjocoritoare. Masele noastre văd foarte bine că în zilele de linişte chiar, n-au făcut îndeajuns pentru sionism, spre a se aştepta de la el, spre a cere de la el ca să facă ceva decisiv pentru ele în zilele de restrişte.

Sionismul posedă numai aceea ce-i acordă poporul evreu. Poporul evreu nu i-a dat *încă* mijloacele spre a putea interveni cu succes pentru masele populare primejduite. Demnitatea lui îl opri de la manifestări deşarte şi preocupări pretenţioase. Sioniştii închiseră jalea în inimile lor şi cu dinţii strânşi urmară înainte lucrul la opera lor cea mare, a cărei realizare viitoare trebuie să fie preparată de prezent, după puterile sale. Între aceste, masele noastre au ajuns să înţeleagă mai bine ca până acum că sionismul dacă nu-i poate apăra şi mântui acum, va fi, ca mâine, fericirea copiilor lor. (Apl.)

Guvernele şi marile idei istorice

Guvernele — a căror bunăvoinţă avem datoria de a o câştiga, ceea ce formează un punct important al programului nostru — nu ne-au acordat încă un concurs demn de remarcat. Spre a zice tot adevărul: abia s-au interesat de noi. Aceasta ar fi pentru unii o dovadă că am luat, de la început, o cale greşită şi cu politica noastră, care şi-a pus, în parte, speranţele în guverne, a fost o greşeală. Aceasta e, însă, o concluzie greşită. În ziua de azi, desigur că guvernele nu dispreţuiesc imponderabilele şi nu vor admite nicidecum că idei mari, istorice, că cerinţele moralei şi ale dreptăţii ar fi pentru ele concepţii goale. Dar, guvernele au, înainte de toate, a se ocupa cu interese concrete, materiale şi sunt deprinse de a lua cunoştinţă, oficial, numai de acele cauze ce reclamă, sub o formă oarecare, intervenţia puterii.

Atâta cât guvernele bănuiau în sionism numai dorul unui grup mic, a unor visători şi vizionari pierduţi în lume, atâta cât congresele, organizaţia, propaganda, planurile, hotărârile noastre păreau a fi numai jocuri teoretice ale minţii, din punctul lor de vedere, n-au avut, în adevăr, cuvânt de a intra în legături cu noi. Aceasta se va schimba în ziua în care sionismul va avea în urma lui milioane sau cel puţin sute de mii de aderenţi înregimentaţi, conştienţi, instituţii bine întemeiate, active, bani, influenţă, numeroase potenţe intelectuale. Guvernele, ca apreciatoare a realităţilor, cer de la noi, cu drept, dovada că suntem ceva, că avem ceva, că putem ceva. (Aşa-i!) Întrucât le rămânem datori această dovadă, nu trebuie să ne plângem dacă ne neglijează.

În mâna noastră stă de a decide guvernele la o schimbare de atitudine. Trebuie să căutăm să devenim factori puternici. Cu aceasta trebuie să începem, la aceasta trebuie să năzuim a ajunge prin continua predică şi instruire. Un popor evreu cu o singură voinţă, cu hotărârea şi mijloacele de a o realiza, nu s-ar ruga în zadar ca guvernele să se ocupe oficial de planurile lor. (Aplauze.)

Nici pe departe nu suntem înarmaţi aşa cum ar trebui să fim, cum trebuie să fim dacă ţinem ca sionismul să iasă din stadiul academic în cel politic.

https://biblioteca-digitala.ro

Punerea chestiei israelite

Una însă am realizat deja! Noi am pus în mod hotărât chestia israelită, care a fost tăgăduită de unii cu totul şi de alţii privită ca imposibilă. Noi vom purta grijă ca să nu mai dispară din cercul de vedere al guvernelor şi popoarelor şi nu ne vom odihni până nu va fi rezolvată în sens sionist, prin restabilirea poporului evreu ca membru egal îndreptăţit în familia popoarelor. (Aplauze prelungite.)

Justiţie!

Dezlegarea chestiei israelite e o probă pentru întreaga civilizaţie umană. (Aşa-i!) Civilizaţia se bizuie pe un număr de principii finale ce nu pot fi zguduite, răsturnate, fără ca întreaga clădire să se prăbuşească. Aceste principii fundamentale sunt considerarea vieţii umane, dezaprobarea crimei contra persoanei şi a averii, egalitatea tuturor cetăţenilor corecţi în faţa legii, mai scurt zis: dreptate. *Justitia regnorum fundamentum!* Dar evreii sunt ucişi şi prădaţi în o ţară, în alta înjuraţi şi înjosiţi, pretutindeni trataţi de parcă ar sta în afară de dreptul public, a convenţiei sociale, a constituţiei, a legii scrise şi nescrise. Faţă de evrei se tăgăduiesc cele mai primitive principii ale civilizaţiei şi cu aceasta civilizaţia însăşi. (Aplauze furtunoase.) Contra acestei situaţii ridicăm protestul nostru, care, aci, la Haga, nu trebuie privit ca platonic. (Aplauze zgomotoase.)

La Haga este, tocmai acum, pentru a doua oară, conferinţa păcii, cu delegaţi de la toate statele civilizate a celor două emisfere, spre a stabili morala care trebuie să cuprindă, să lege întreaga omenire şi a introduce regulile ei în o carte de legi a lumii. Noi invocăm acele principii morale ce n-au fost codificate încă, dar sunt egal recunoscute de toate guvernele: creştine, mohamedane, budiste, fohiste, liber cugetătoare. În numele lor cerem dreptate pentru poporul nostru de 12 milioane. (Aplauze furtunoase, prelungite. Adunarea se scoală în picioare.) A putut întârzia cât timp barbaria a domnit în lume, nu trebuie să fim lipsiţi de ea acum, când toate popoarele civilizate, teoreticeşte cel puţin, se declară adepte ale civilizaţiei. *Câtă vreme există o chestie israelită, civilizaţia se vădeşte ca o minciună şi orice conferinţă diplomatică pentru codificarea iubirii aproapelui şi a omeniei, ca o comedie.* (Aplauze îndelungate şi furtunoase.)

Ţări rămase înapoi

În chestia israelită, pe lângă principiile primordiale ale civilizaţiei, mai intră şi tendinţe secundare, ce decid acum în politica lumii. Orice popor cere uşă deschisă pentru comerţul său; fiecare consideră ca un drept firesc pentru el de a atrage, în concertul lumii, ţări rămase înapoi, de a coloniza regiuni pustii şi a le trece sub plug, de a aplana prea marile deosebiri între masele populare prin colonizări proprii. Sionismul ridică aceleaşi cerinţe. Voim să ducem la Palestina, puţin populată, milioane de colonişti doritori de muncă şi cari pot prospera numai acolo şi nicăieri aiurea. (Apl. vii. Strigăte de *bravo!*) Voim ca ţara neglijată, care a fost odată evreiască, s-o trecem sub plug, s-o valorificăm, s-o transformăm în o piaţă animată pentru schimb de bunuri, a unei culturi înfloritoare, de o ordine model, spre profitul imperiului turcesc, a poporului evreu, a întregii omeniri. (Apl. zgomotoase.) Şi atari năzuinţi să nu găsească aprobarea şi sprijinul tuturor guvernelor? Aceasta n-o pot crede în Haga, la Conferinţa Păcii!

https://biblioteca-digitala.ro

Nu mă îndoiesc că vom convinge guvernul otoman de măreţia şi de productivitatea proiectului nostru. Mai mult încă: ne va fi dat să vedem convocându-se o conferinţă diplomatică, după modelul celei de la Haga, din 1899 şi 1907[56], pentru regularea internaţională a chestiei israelite.

Presupunerea unei dezvoltări aşa mari cere, negreşit, de a deştepta poporul evreu la cunoaşterea clară a situaţiei sale şi orice evreu care nu voieşte să vadă dispariţia poporului evreu, să planteze convingerea că perpetuarea sa şi-o poate asigura numai prin o metodă, cea sionistă. (Bravo!)

Fie ca Congresul al VIII-lea sionist să ne apropie mai mult de marea noastră năzuinţă. (Apl. zgomotoase ce ţin câteva minute. Fâlfâitul batistelor în sală şi în galerie.)[57]

[„Eg.", 10 august 1907, pp. 241-244]

[56] Referire la conferinţele internaţionale de la Haga din 1899 şi 1907, care au adoptat 16 convenţii, instituind Curtea Permanentă de Arbitraj şi reglementând legile războiului, definiţia neutralităţii, procedurile de declanşare şi de încheiere a războiului, statutul prizonierilor de război ş.a.

[57] Deciziile Congresului al VIII-lea au fost publicate în ziarul „Egalitatea" din 28 august 1907. Ca măsuri importante sunt indicate: înfiinţarea Departamentului Palestinian; acordarea unei atenţii speciale instituţiilor educative din Palestina; înfiinţarea unei comisii culturale pentru educaţia în diaspora. În România, din comisie au făcut parte dr. Niemirower şi dr. Nacht, ale căror cerinţe au fost: crearea de federaţii internaţionale, perceperea unei cotizaţii în cazul României de cinci lei pe membru; modificarea statutului Băncii Coloniale ca banca să nu poată funcţiona decât în Palestina, Siria şi în ţările învecinate.

https://biblioteca-digitala.ro

32. CONGRESE SIONISTE

„Am avut avantajul de a lua parte la trei Congrese: la Congresul al III-lea în 1899, al VII-lea în 1905 şi la ultimul Congres din Haga. Ce variaţie în tablourile care s-au desfăşurat la acele congrese!"

Am avut avantajul de a lua parte la trei congrese: la Congresul al III-lea în 1899, al VII-lea în 1905 şi la ultimul Congres din Haga. Ce variaţie în tablourile care s-au desfăşurat la acele congrese! La Congresul al III-lea totul a fost concentrat în farmecul personalităţii lui Herzl, toţi au stat sub vraja acestui mare conducător, s-a ştiut că el este principala persoană a Congresului. Max Nordau a deplâns soarta evreilor ca un Eremia, dominând asistenţa prin arta sa oratorică, dar personalitatea întâia a fost Herzl. Sionismul politic a fost totul, critica lui Motzkin, agitaţia lui Trietsch pentru Cipru, n-au folosit la nimic. Chestia culturală, care pentru Herzl n-a avut atâta importanţă, n-a câştigat terenul necesar la Congres. D-rul Gaster, rabinul Reines, Sokolow au vorbit despre spiritul evreiesc, s-a ales o comisiune culturală, dar interesul Congresului s-a mărginit la punctul politic, visul genialului Herzl. Fruntaşii Congresului, Mandelstamm, Kohan-Bernstein, Marmorek, Wolffsohn, prof. Gottheil etc. au fost apostolii şefului. Ussischkin, care a fost atunci colegul meu la secretariat pentru limba ebraică, nici nu ieşise încă la iveală.

Congresul al VII-lea a fost sub impresia *morţii lui* Herzl. Nordau l-a sărbătorit, delegaţii l-au plâns, ambele partide s-au declarat ca adevăraţii moştenitori ai spiritului său. Sioniştii şi teritorialiştii au interpretat teoriile răposatului maestru după convingerea lor.

Punctul cel mai interesant a fost chestia succesorului. Succesorul formal şi succesorul real. Acele scene dramatice ale luptei între ugandişti şi sione-sionişti au mişcat pe observator, deoarece a fost un fel de luptă în jurul sicriului sfânt, care conţine oasele mult iubitului conducător. Se înţelege că ideile, idealurile şi principiile au fost în joc, dar şi umbra lui Herzl a stimulat pe luptători. Cine va fi dictatorul sioniştilor în locul lui Herzl? Zangwill sau Ussischkin.

Talentul sau caracterul, spiritul sau voinţa. Spre fericirea sioniştilor, Congresul al VII-lea a găsit o rezoluţie sănătoasă. Ideele lui Ussischkin să dicteze, dar nu el. Adevăratul sionism, palestinism, munca serioasă să fie lozinca sioniştilor, dar reprezentanţii ei să fie oameni cu manieră europeană, cu fire blândă. Stindardul lui Ussischkin să fie purtat de discipolul lui Herzl, Wolffsohn. Congresul al VII-lea a fost la înălţimea sa, recunoscând că nu trebuie şi nu poate să fie confundat teritorialismul cu sionismul.

Congresul al VIII-lea a fost un congres fără Herzl. Conlucrătorii săi mai intimi, Oskar Marmorek, Leopold Kahn etc. n-au mai apărut. Ideile sale s-au menţinut cu greutate. Formula dată de profesorul Warburg partidelor în luptă, zicând că unii sunt mai mult pentru politică, alţii mai mult pentru activitatea practică, arată îndeajuns că nu mai e vorba de un herzlianism *pur,* ci de un sionism politic, combinat cu sionismul practic. Se înţelege că şi la acest Congres s-au arătat iubire şi recunoştinţă faţă de Herzl, s-a recunoscut mărimea misiunii îndeplinite de Herzlianism, care a creat Congresul şi instituţiile organizaţiei sioniste, dar autocraţia sionismului diplomatic nu mai există. Activitatea practică, cea culturală şi politică are cel puţin acelaşi drept ca şi activitatea diplomatică.

Valoarea lui Herzl n-a suferit deloc prin evoluţia aceasta. După cum F. Lassalle a rămas favoritul muncitorimii germane, o personalitate atrăgătoare, istorică, deşi teoriile

https://biblioteca-digitala.ro

sale au fost negate de partidul înfiinţat de el, tot astfel nu piere gloria lui Herzl când teoriile sale sunt completate şi tactica sa corijată în unele puncte importante. În tot cazul, Congresul al VIII-lea n-a fost cristalizat în o singură personalitate. Merituosul şi admirabilul Zangwill ne-a părăsit. Max Nordau se mărgineşte la rolul marelui predicator al sioniştilor. Ussischkin are prea mulţi partizani şi prea puţini amici, Congresul a devenit astfel mai *democratic,* pe cerul lui strălucesc multe stele. David Wolffsohn a crescut odată cu idealurile sale. El a condus Congresul cu energie şi a găsit cuvinte spirituale pentru situaţii grele. El are deja defectele unui mare conducător, dar câteodată şefii unei mişcări folosesc cu defectele lor mai mult decât cu calităţile lor. Cu toate că am luptat în comisiunea permanentă, împreună cu ruşii, pentru intrarea reprezentanţilor evreilor din răsărit în Micul Comitet de Acţiune, ştiam că Wolffsohn va impune multora prin tăria cu care a cerut şi prin care a reuşit de a îndepărta pe Ussischkin şi pe Tschlenow de la conducere. În momentul de faţă, el e Omul situaţiei, el reprezintă tradiţia herzeliană, pe de o parte şi palestinismul de altă parte. El lucrează cu zel şi cu prudenţă şi aduce jertfe cauzei sfinte a evreilor.

Profesorul Warburg, şeful resortului Palestinian, este Ussischkin al apusului. El s-a dezvoltat din un colonizator în Orient la un sionist adevărat. Firea sa modestă, modul său ştiinţific i-au câştigat inimile. La Congresul al VII-lea, el a fost încă un diletant în sionism, la Congresul al VIII-lea, munca sa asiduă a făcut din el o autoritate de rangul întâi.

Pe lângă Nordau, Wolffsohn şi Warburg au strălucit conducătorii federaţiunilor. Gruparea rusească, de astă dată, n-a avut heghemonia, însă a fost cea mai importantă şi cea mai lucrativă. Neobositul şi consecventul Ussischkin, distinsul politician Tschlenow, sociologul Posmanik şi foştii membri ai Dumei, S. Lewin, avocatul Rosenbaum şi Katznelsohn au reprezentat diferitele nuanţe ale sionismului rus. Interesant este că Sokolow a devenit o putere în sionism. Spre binele mişcării, el lucrează în Köln. Pe când la Congresul al III-lea, Sokolow, la masa scriitorilor, a comparat intelectualii cu mechatunim cari la nuntă mănâncă numai după ce toţi au ospătat, acum a devenit un factor important al mişcării. Şi acuma scriitorii Byalik, Hurwitz, Bernfeld, Klausner, Brainin, Kahn etc. s-au manifestat afară de Congres, în societăţile Ivria şi Sinai, dar şi Congresul a avut partea sa culturală. Mizrachiştii, reprezentaţi prin magistrul rabin Reines şi evlaviosul pictor Struck, nu s-au mai opus mişcării culturale. Dimpotrivă, proiectează şi ei un gimnaziu evreiesc în Palestina. Un resort cultural a fost creat şi încredinţat lui Sokolow, din partea comisiunii culturale. Cu toate că el este prea sceptic în privinţa succesului societăţilor Sinai şi Ivria şi după părerea sa cultura trebuie să fie centralizată şi mărginită în Palestina, creşterea influenţei sale asupra Comitetului de Acţiune va fi spre prosperitatea culturii evreilor în Diaspora.

Dr. I. Niemirower

[„Eg.", 5 octombrie 1907, p. 297]

https://biblioteca-digitala.ro

33. DR. NORDAU ASUPRA SIONISMULUI POLITIC ŞI PRACTIC

Din discursul rostit la o întrunire din Paris

„Resping ideea unui antagonism între concepţiunile despre sionismul practic şi cel politic."

Un mare număr de ziare, în revista asupra Congresului al VIII-lea sionist, au avut un punct comun: că ceea ce l-a caracterizat în special e că *a pus capăt* sionismului politic. Dacă această părere ar fi justă, s-ar putea zice, totodată, că acest Congres înseamnă sfârşitul sionismului. Sionismul a fost totdeauna privit drept politic, planurile sale au fost totdeauna politice, punctul său de plecare şi justificarea sa sunt politice; programele şi formulele sale sunt politice şi pot fi realizate numai prin mijlocirea politicii.

Afirmarea că sionismul politic e mort îşi are obârşia în confundarea lui cu aşa-zisul herzlianism, sub care se înţelege în special năzuinţa după Charter. Asta nu e însă just. Programul partidului nu vorbeşte de un Charter[58], ci de un cămin în Palestina garantat prin dreptul public. Aceasta e ideea fundamentală a mişcării. Charterul a fost doar una din posibilităţile pentru realizarea acestui program şi nu scopul sionismului politic, nici chiar pentru Herzl. Herzl s-a identificat atât de puţin cu ideea Charterului, că acum patru ani a prezentat proiectul Ugandei. Adevărul e că Herzl, văzând că nu poate să ajungă direct la ţintă, a încercat să ajungă la aceasta pe căi lăturalnice. Aşa herzlianismul nu înseamnă pur şi simplu charterism, ci şi ugandism, şi aceasta nu ca o ţintă finală absolută, ci ca o staţiune pe drumul spre ţinta noastră. Prin urmare, tot aşa şi proiectul Ugandei poate fi privit ca sionism politic, fără ca partizanii săi să fie consideraţi ca nesionişti.

Care e obiectul sionismului? El are ca ţintă şi datorie de a regenera poporul iudeu, de a-i da conştiinţa demnităţii sale naţionale, de a deştepta într-însul sentimentele datoriei sale ca naţiune, de a-l ridica din izolarea sa, de a-i arăta că e un grup mare, impozant şi puternic, care ar putea face ca greutatea lui să se simtă în cumpăna politicii mondiale. Acesta e scopul, acesta e dreptul de existenţă al sionismului. Amândouă sunt pur politice. Dacă sionismul ar consta numai în aceea de a transporta un mic număr de evrei la Palestina, numai ca un obiect de curiozitate, cu unicul scop de a-i expune în muzee vivante, ca nişte modele ale unei rase, transplantată în mod artificial, sionismul n-ar avea dreptul, nici posibilitatea de a aprinde ardoarea evreilor pentru întreprinderile sale. El năzuieşte la cu totul altceva. El doreşte un iudaism viu, regenerat şi vioi, care să nu fie numai mândru de trecutul său, ci să privească în viitor cu mândria conştiinţei sale naţionale, redobândită şi care are pretenţiune la un viitor tot aşa de măreţ ca şi celelalte naţiuni cari ne privesc astăzi cu dispreţ. Dacă nu vom avea apoi niciun succes, atunci ni se va putea spune: „Sunteţi insuficienţi şi nu puteţi face nimic". Dar atunci vor relua alţii chestiunea pe care am urmărit-o fără succes.

Înainte de deschiderea Congresului auzeam că se vor face câteva propuneri în sensul de a da sionismului un caracter practic imediat. Aceste propuneri erau: întrebuinţarea practică, imediată, a capitalului Băncii Coloniale şi a Fondului Naţional, înfiinţarea unei Bănci agrare, fundarea de gimnazii şi alte instituţiuni culturale. Intenţiunea noastră era de a combate aceste propuneri cu toată energia. Am fi combătut din toate puterile noastre încercarea, aproape criminală, de a azvârli banii

[58] Termenul este folosit de Herzl la al III-lea Congres de la Basel (1899) pentru actul care să fie emis de sultan şi garantat de Marile Puteri, pe baza căruia sioniştii să obţină dreptul de auto-administrare a Palestinei aflată sub suveranitate otomană.

https://biblioteca-digitala.ro

ce i-am adunat cu atâta trudă, roadele economiei a atâtor oameni săraci cari au strâns ban cu ban. Din fericire, propunerile în chestiune n-au fost admise. S-a luat următoarea hotărâre. S-a propus ca Banca Anglo-Palestine să acorde împrumuturi pe ipoteci. După mine, aceasta *e* o greşeală într-o ţară unde nu există dreptul de proprietate. Propunerea a fost însă admisă şi aceasta e singura deciziune a Congresului contra căreia s-ar putea ridica obiecţiuni. Am convingerea că va rămâne pur platonică.

Celelalte hotărâri ale Congresului privitoare la numirea Comisiei palestiniene şi acţiunea practică au toată aprobarea noastră. Avem cea mai mare încredere în persoanele cari s-au însărcinat cu această misiune. Resping ideea unui antagonism între concepţiunile despre sionismul practic şi cel politic.

Noi, politicienii, am apreciat totdeauna acţiunea practică şi am căutat pururea să favorizăm dezvoltarea elementului evreiesc în Palestina. Dar am zis totdeauna că, atâta cât vor exista legile restrictive, e mai bine ca să se favorizeze dezvoltarea celor 60.000 de evrei cari se află deja în Palestina şi să se pregătească baza pentru o acţiune naţională viitoare, decât să se aducă noi emigranţi. Programul nostru cerea:

I. Cercetarea ştiinţifică şi agriculturală a Palestinei, pentru a se putea stabili acolo, pe o bază solidă, în loc de a declama în fraze retorice despre „ţara unde curge lapte şi miere" — sau despre „ţara care e situată în centrul traficului mondial". De vom pregăti calea şi condiţiunile pentru imigrare, atunci ea va avea loc şi fără noi.

II. Înainte de a ne ocupa de acei cari vor să se stabilească în Palestina, trebuie să ne gândim la acei cari stau deja acolo, să le procurăm mijloace de existenţă şi să-i îngrijim, încetul cu încetul, cu şcoli şi anume cu şcoli elementare şi să nu sărim deodată la gimnazii şi alte şcoli superioare.

III. Fundare de ferme-model şi instituţiuni agricole de încercare.

IV. E necesar apoi de a intra în relaţiuni cu autorităţile turceşti, spre a dobândi de la ele, încetul cu încetul, concesiuni, fie cât de mici. Alte naţiuni construiesc căi ferate sau obţin alte întreprinderi mari. De ce n-am cere şi noi dreptul de a construi şosele şi canaluri? De-am putea obţine numai dreptul de a introduce apa potabilă în Ierusalim, ar fi deja destul de mult. Avantajul concesiunilor de această natură ar fi îndoit: ele ar aduce foloase şi ţării, şi evreilor. Ne-ar pune mereu în contact cu guvernul otoman, care ar învăţa să ne cunoască şi ar vedea că nu suntem nişte vizionari sau utopişti, ci oameni capabili de muncă întreprinzătoare şi folositoare.

Acestea sunt propunerile ce am fi avut plăcerea de a le prezenta Congresului. Acele cari au fost admise au alt text, cu toate acestea le-am votat.

Cât timp nu putem să arătăm Turciei ceva pozitiv, ceva complect, nu trebuie să ne gândim la un Charter. Şi fiindcă pentru un moment nu se poate obţine vr-un succes moral, nici material, trebuie să ne mulţumim aşteptând. Cată însă să nu neglijăm a aminti poporului evreu că trebuie să ceară dreptul la viaţă. Congresul al VIII-lea n-a relevat partea politică şi tendinţele sionismului; el a elaborat mai curând un plan mai mult sau mai puţin larg de acţiune practică pentru cei dintâi doi ani viitori.

Nu mă aştept la vreun rezultat remarcabil de la această acţiune, dar doi ani nu contează în viaţa unui popor şi de ar fi să primim o nouă lovitură, sionismul e destul de tare ca s-o suporte şi să nu piarză curajul. În orice caz, putem avea încredere în persoanele înzestrate cu experienţă şi prevedere, cari vor forma Departamentul Palestinian, că nu se vor întinde prea mult şi nu vor comite greşeli grave şi ştim, înainte de toate, că nu vor risipi banii noştri. Să urmărim deci cu simpatie ceea ce aceşti bărbaţi vor încerca să facă, să le dăm o mână de ajutor când vor avea succes

https://biblioteca-digitala.ro

şi să ne mângâiem că de nu vor izbândi, vina nu va fi a lor, ci a împrejurărilor. Şi apoi, la Congresul al IX-lea, îi vom întreba ce au făcut.

În ce priveşte Charterul, să nu credeţi că Herzl a fost nebun. El ştia foarte bine că pentru a-l putea obţine e nevoie de mijloace mari şi că pentru dobândirea acestor mijloace e nevoie de o mişcare plină de entuziasm, de o organizare şi o abnegaţie fără margini, întocmai ca profeţii cari nu se oboseau niciodată şi pe cari nu-i intimidau niciodată nici critica, nici batjocura, nu vom înceta nici noi a striga: „Deşteaptă-te, Israele şi ia aminte că fără sforţări şi fără sacrificii nu vei strânge în hambare recolta sperată!"

[„Eg.", 9 noiembrie 1907, pp. 337-338]

https://biblioteca-digitala.ro

34. SIONISMUL PRACTIC

„Sionismul practic tinde a înzestra Palestina astfel ca să poată ocupa şi hrăni poporul evreu pe deoparte, iar pe de altă parte a pregăti poporul pentru viitoarea sa ţară."

La ultimul congres sionist din Haga s-a decis ca pe lângă sionismul teoretic, ce se practica până acuma, mişcarea noastră să intre şi în a 2-a fază, adică în sionismul practic, căci Palestina va deveni în curând un masiv centru industrial şi economic, deoarece prin poziţiunea ei geografică e chemată a juca un mare rol în Orient, între 3 continente: Europa, Asia şi Africa.

Mai multe puteri europene şi-au îndreptat privirile lor spre Palestina şi caută s-o cucerească pe cale economică. Conducătorii noştri, înţelegând aceasta, au căpătat convingerea că nu mai este timp de pierdut şi că se impune o acţiune serioasă pe cale economică, adică să se stabilească pe cât posibil mai mulţi evrei în Palestina, prin înfiinţare de colonii noi pe lângă cele vechi, care sunt în floare, să se înfiinţeze societăţi de plantaţii, să se formeze ţărani evrei cari să aibă pământul lor propriu, asemenea să se înfiinţeze fabrici pentru dezvoltarea industriei etc.

Într-un cuvânt, să se formeze o ţară care să aibă nevoie de braţe pentru muncă şi nu de oameni bătrâni, cari să se ducă acolo numai pentru a-şi petrece restul vieţii, trăind din *Chaluka*[59].

Sionismul practic se împarte, deci, în două părţi:

I-a în pregătirea ţării şi a II-a în pregătirea poporului.

Prin pregătirea ţării înţelegem — precum am arătat mai sus — ca Palestina să aibă nevoie de oameni, adică ţara să-şi recheme fiii săi alungaţi şi rătăciţi în Golus.

Prin pregătirea poporului înţelegem ca să se înceapă o propagandă în stil mare printre fraţii noştri.

Prin meetinguri sioniste, reviste şi broşuri să arătăm fraţilor noştri progresele, succesele sionismului şi datoria fiecărui evreu de a fi sionist.

Cu alte cuvinte: să arătăm fraţilor noştri cari au suferit şi suferă de aproape 2.000 de ani, că au nevoie de o mamă iubitoare care să-şi adore fiii săi.

În rezumat.

Sionismul practic tinde a înzestra Palestina astfel ca să poată ocupa şi hrăni poporul evreu pe deoparte, iar pe de altă parte a pregăti poporul pentru viitoarea sa ţară.

Lucrând astfel, ne vom apropia de ţelul nostru şi vom grăbi ora mântuirii noastre din Golus.

N. Schuchar

[„Or Z.", 15 iulie 1908, p. 2]

[59] Pomană (ebr.)

https://biblioteca-digitala.ro

35. INTERVIU CU DR. ALEXANDER MARMOREK

acordat special pentru „Curierul Israelit" colaboratorului nostru din Paris, d. E.F. Braunstein

„Noi, sioniştii politici, cerem restabilirea ordinii, disciplinei şi continuarea activităţii politice, cum a fost pe timpul nemuritorului nostru şef. Acum, că vom şterge garanţia dreptului internaţional ori nu, principiul trebuie să rămâie, autonomia trebuie avută totdeauna în vedere, şi nimic neglijat pentru menţinerea ei..."

Politica externă. Planul lui Herzl. Politica internă. Munca practică. Banca Colonială. Sciziunea. Revenirea teritorialiştilor. Menirea Congresului al XI-lea. Renaşterea sionismului politic.

Apel către evreii din România

Mă hotărâsem de multă vreme să intervievez pe d. dr. Alexander Marmorek, dar din diferite împrejurări n-am putut traduce în fapt hotărârea luată.

Cum am obţinut convorbirea, peripeţiile interesante prin cari a trecut obţinerea permisiunii de a da în vileag acest interesant interviu, se va vedea aiurea, într-un alt număr.

Doctorul Marmorek, atât de amabil, totdeauna gata la orice sacrificiu a-şi servi prietenii, cunoscuţii, partizanii, a opus de astădată atâta rezistenţă, atâta fineţe şi tact diplomatic, încât a uimit chiar pe cei mai intimi ai săi din partidul sionist.

Totuşi, la urma urmei a cedat şi azi cititorii „Curierului Israelit" pot fi iniţiaţi, pot cunoaşte părerile distinsului sionist, personalitate de întâia mână a mişcării noastre de renaştere naţională.

Iată, *in extenso*, convorbirea noastră:

Politica externă

„Nu mă voi ocupa de politica externă a mişcării, n-am dreptul să o fac, căci nu sunt persoană oficială, nu sunt conducătorul partidului, nu pot să-mi însuşesc drepturi ce nu-mi aparţin şi nu voi să am aerul că vreau să creez dificultăţi ori să dau directiva. Alţii sunt reprezentanţii noştri, pot să fiu în dezacord cu dânşii, dar nu presei trebuie să spun întâi ceea ce cuget şi cred asupra acestui punct. Dacă aş fi un oarecare Haim, ori Iosef, apoi ţi-aş vorbi multe, câte în soare şi în lună, dar fiindcă vorbele mele au greutate — cum susţii — tocmai e cauza că nu pot vorbi, că trebuie să vorbesc foarte măsurat dacă accept să mă intervievezi. Atâta poţi afirma, şi spune fraţilor noştri, că:

«Situaţia actuală e favorabilă. Sincer mărturisesc că nici nu mă aşteptam la un aşa moment propice. Cu un Sultan constituţional, cu un guvern şi parlament democrat[60] mai lesne se va putea găsi un aranjament, decât cu un guvern autocrat. Desigur că mijloacele vor diferi, alte vremuri, alte moduri de luptă, dar idealul final, marele ideal al lui Herzl trebuie să rămâie inalterabil»."

[60] Referire la consecinţele loviturii de stat a „Junilor Turci" (1908). Se convoacă Parlamentul şi se restabileşte Constituţia din 1876 cu aparenţe liberale.

https://biblioteca-digitala.ro

Planul lui Herzl

La întrebarea: care era planul lui Herzl, primesc răspunsul:

„Planul, dorinţa lui Theodor Herzl? E îndeajuns cunoscut, s-a scris atât încât ar fi să repet; totuşi, fiindcă insişti, apoi pot să-ţi spun că chestiunile de amănunte nu preocupau pe fostul nostru şef, ci ideile în general, trăsăturile mari. Principalul era un „Heimat", un cămin evreiesc, celelalte chestiuni nu erau încă stabilite."

D-aci încolo zadarnic au fost toate încercările, toate stratagemele, dr. Marmorek zâmbitor ori ridica din umeri, ori îmi răspundea: „nu voi să discut chestiunea externă, secrete de partid"; aşa că vrând-nevrând am trebuit să intrăm în discuţia situaţiei din mişcare.

Politica internă

„N-am destule cuvinte să protestez contra tendinţei actualilor conducători, cari voiesc să dea mişcării noastre atât de mândru concepută, atât de ideală şi înălţătoare, atât de radicală în rezolvarea chestiunii evreieşti într-o politică mică, meschină, strâmtă. Dacă Herzl a putut atrage atâţia partizani, cauza e numai fiindcă a dat poporului un mare ideal, un scop nobil, ideea unui cămin propriu; şi nu pentru o sută, două, trei mii ori câteva zeci de mii de evrei, ci pentru întreg Israel. El totdeauna a căutat să prezinte ideea sionistă ca o revendicare populară, iar nu a unei părţi de evrei. Nu încă o colonie şi încă o colonie e rezolvarea chestiunii evreieşti. Şi azi? Să ne reîntoarcem la «Chowewe-Zion»? Nu, deloc, asta n-o vom tolera niciodată."

Munca practică

„Repet că n-am nimic contra muncii practice în Palestina. O doresc din suflet şi cu toată bunăvoinţa. Am spus-o la congresul din Haga şi o repet şi o voi repeta mereu. Dar ceea ce nu pot permite e ca partidul sionist să întreprindă atari mici lucrări. Nu aceasta e idealul nostru. Munca practică să fie opera particulară, individuală a societăţilor cu atare scop ori a bogătaşilor evrei. Noi însă să ne rezervăm capitalul, puterea de muncă pentru scopul final, ziua decisivă. Acum, evreii cari dispun de bani să se ducă în Palestina şi vor reuşi fără intervenţia noastră, cum au reuşit atâţi colonişti, când nu primeau niciun ajutor de la I.C.A. A se zbate, a reuşi, e tendinţa tuturor şi a crede că evreii imigraţi în Palestina nu vor reuşi, ar fi a ne îndoi de capacitatea rasei noastre, de tenacitatea neamului nostru. Noi să strângem cât mai multe mijloace, să le strângem, să le avem în depozit, iar nu să le risipim în ajutoare cutărui colonist, ori cutărui colonist; ici să dăm câteva mii de lei pentru zidirea unor case în Haifa de exemplu, colo să împrumutăm pentru altceva şi când la o adică, să n-avem nimic. Las s-aprecieze toţi sioniştii ori e bine, e politic actualul procedeu."

Banca Colonială

„Fondul Băncii Coloniale e un fond inatacabil. Herzl fondând Banca Colonială a voit să întemeieze o instituţie mare, politică, iar nicidecum un mic instrument financiar. Suntem şi aşa destul de săraci, dar încă risipind banii Băncii Coloniale, ce vom face în ziua când mântuirea va sosi şi vom avea nevoie de acest instrument? N-a fost oare ridicolul ridicolului procesul băncii cu teritorialiştii?! Da, ne-am acoperit de ridicol, căci oricând statutul băncii se poate modifica, chiar fără proces."

https://biblioteca-digitala.ro

Sciziunea

„Şi ce înseamnă ostracismul acesta, alungarea din partid a elementelor cari pentru moment sunt în dezacord cu majoritatea? Suntem şi aşa săraci în oameni, căci să spunem adevărul, poporul e departe de noi, şi mai alungăm şi pe cei cari sunt!! Ce am profitat de pe urma alungării teritorialiştilor? Nimic. Bietul Zangwill concepuse un plan, deşi numit teritorialist, totuşi în întreaga lume nu-şi găsea un teritoriu: ideea lui era moartă chiar înaintea naşterii, azilul lui de noapte nu era nici în soare, nici în lună. Dar dacă teritorialismul era mort şi îngropat pe vecie, apoi partidul sionist a pierdut forţe de valoare! Unde e Mandelstamm, şi alţii, alţii? Dacă se va mai continua aşa, apoi vom ajunge un timp când şi ultimele elemente de valoare îşi vor lua pălăria şi vor pleca din mişcare. Şi atunci? Atunci, vina va fi a acelor cari vor să facă dintr-un mare partid o coterie. Herzl a lăsat un partid mare, cu un mare ideal, azi partidul e micşorat, mişcarea în descreştere, idealul părăsit pentru necesităţi momentane. Evreii sionişti din Rusia ameninţă că vor face un sionism numai pentru dânşii. Iată deci roadele a trei ani de... pierdere, căci n-a fost decât activitate în certuri. Şi nu trebuie uitat, cum a spus şi maestrul Nordau: «Sionismul e ultima sforţare a iudaismului». Dacă nu-l vom traduce în realitate, ce va fi?"

Revenirea teritorialiştilor

La întrebarea dacă e posibilă revenirea teritorialiştilor la matcă, dr. Marmorek îmi răspunde :

„Nu ştiu de vor reveni, dar nu s-a făcut nicio încercare să fie rechemaţi, ci tocmai contrariul."

Menirea Congresului al IX-lea

„Viitorul congres va avea un rol foarte însemnat în istoria mişcării noastre. Noi, sioniştii politici, cerem restabilirea ordinii, disciplinei şi continuarea activităţii politice cum a fost pe timpul nemuritorului nostru şef. Acum că vom şterge garanţia dreptului internaţional ori nu, principiul trebuie să rămâie, autonomia trebuie avută totdeauna în vedere şi nimic neglijat pentru menţinerea ei..."

Reuşita sionismului politic

„Credeţi deci în reuşita sionismului politic?"

„Şi de ce nu? Avem toate şansele de reuşită, nicio piedică insurmontabilă nu văd, dar s-avem poporul cu noi. Evreii să n-aştepte devastări, goniri, măceluri şi atunci s-arunce infime sume pentru fond naţional; trebuie să dea mereu venit mişcării şi în timpuri când sunt liniştiţi, în timp de pace. Nu pot pricepe indolenţa, nepăsarea evreilor din Orient. A celor din Occident, mai treacă-meargă, de bine de rău, sunt cetăţeni, dar n-aprob nici nepăsarea acestora, dar a celor din România sau aiurea e condamnabilă, e o crimă către ei însişi. Ce mai aşteaptă?

Singura ţară încotro plecau suferă de antisemitism; Anglia închide porţile. Ce vor deveni atunci? Unde, încotro îşi vor mai îndrepta paşii? Unde vor fugi când mizeria morală şi materială îi va alunga din ţările lor de naştere? Ah, dacă Israel ar fi fost cu noi, dacă în cei zece ani de activitate sioniştii ar fi fost nu o sută de mii, ci cel puţin două ori trei milioane la număr, ce bine ar fi fost de noi, ce pagină glorioasă am fi putut scrie azi! Dar aşa, fără ocol, mărturisesc, nu suntem pregătiţi. Fie ce o fi, nu suntem pregătiţi, nu suntem fiindcă n-avem cu noi poporul şi fiindcă poporul nu-şi înţelege interesul şi nu şi-a făcut datoria."

https://biblioteca-digitala.ro

Apel către evreii din România

„Iei de pildă pe evreii din România. Îşi fac dânşii datoria? Sunt două sute de mii evrei, câţi şekelişti sunt? Trei mii, ori patru mii. Ei bine, e ridicol; ar trebui să fie cel puţin o sută de mii, optzeci de mii: dar pentru Dumnezeu, trei mii!!! Şi ni se cere nouă muncă şi Israel nu face nimic. Să-şi facă toţi evreii datoria şi sionismul politic va izbândi. Vor avea căminul lor. Să dea pentru bancă, fond naţional, să dea o educaţie naţională copiilor lor, în sfârşit să dovedească temeinic că doresc să redevie oameni şi noi, sioniştii politici, luând pildă sacrificiul ce a făcut Herzl de viaţa lui, ne vom sacrifica la rândul nostru pentru Israel şi Ereţ-Israel. Da, întâi să înceapă fraţii noştri de pretutindeni să-şi facă datoria.

[„Cr.I.", 5 decembrie 1908, pp. 1-2]

https://biblioteca-digitala.ro

36. CONGRESUL IX SIONIST DIN HAMBURG [decembrie 1909]

De la corespondentul nostru special Abr. Braunstein-Mebaşan

„Întreaga activitate a congresului a fost consacrată sionismului practic, activităţii palestiniene, dându-se în acest mod adevărata directivă a mişcării în viitor."

Delegaţii sioniştilor români la congres

Şi la acest congres, Federaţia Sionistă din România e bine reprezentată. Sunt 12 delegaţi şi anume: d-nii M. Heinrich Schein, dr. Helfant, dr. Niemirower, dr. Nacht (Focşani), M. Schwarzfeld, dr. Steiner, J. Glasman, M. Duff, Ira Keiş, dr. Moscovitz, S. Pineles, afară de cei aleşi de sioniştii români, dar cari domiciliază în alte ţări.

Dar nu se ilustrează prin numărul lor mare, ci prin activitatea lor la acest congres şi prin rolul aproape preponderent ce-l joacă la luarea de decizii şi votarea de moţiuni. În general, sunt credincioşi micului Comitet de Acţiune şi exprimă o simpatie neşovăitoare bărbaţilor muncitori de la conducere.

În tot timpul congresului şi încă înainte de începerea lui, ei se adună mereu şi discută atât asupra chestiilor privitoare la interesele sionismului în România, cât şi în chestiunile de interes general. În seara de joi, 29 dec. a avut loc o asemenea consfătuire în care s-au vorbit multe în chestia creditului agrar şi d. Schein a condus şedinţa, luând cuvântul şi sprijinind proiectul.

În seara de vineri s-au ales ca membri în comitetul *Ausschuss* (executiv) trei delegaţi români: d. dr. Niemirower, M. Schwarzfeld, dr. Moscovitz. Între consilierii prezidiului congresului a intrat d. Sam. Pineles, care de altfel se bucură de o mare popularitate în toate cercurile sioniste adunate aci. Meritele delegaţiunii sioniştilor din România s-au accentuat în multe discursuri ale diferiţilor oratori şi e de notat că d-rul Nacht a luat cuvântul pentru o caldă apărare a d-lui Wollfsohn, când acesta fu atacat de mulţimea de nemulţumiţi şi critici ai micului comitet de acţiune. De relevat este, de asemenea, faptul că într-o şedinţă a mizrachiştilor au luat cuvântul şi doi membri din România: dr. Nacht şi d. M. Duff din Iaşi. D. dr. Nacht a expus cauzele neizbutirii acestei mişcări în ţară, unde sunt foarte puţine elemente potrivite pentru aceasta. D. M. Duff din Iaşi îndemnă în discursul său pe membrii mizrachişti să păstreze o atitudine demnă şi să nu caute a face încurcături Comitetului de Acţiune prin cerinţe nepotrivite.

În şedinţa Comitetului Mare de Acţiune iau parte regulat delegaţii români ce fac parte din acel comitet, dezbătând cu multă seriozitate chestiunile importante la ordinea zilei. La congres, în cursul dezbaterilor, iau cuvântul delegaţii români susţinând întotdeauna cauze drepte, făcând propuneri importante şi îndemnând la acţiune promptă, după cum s-a văzut şi se va vedea din rapoartele mele asupra dezbaterilor congresului. În fine, o însemnată parte au sioniştii români şi în votarea *status-quo ante*, adică rămânerea la conducere a persoanelor de până acum.

Scurtă privire asupra deciziilor Congresului IX Sionist

În urma acestor amănunte asupra dezbaterilor congresului, cred nimerit a da un rezumat general în ce priveşte hotărârile practice luate de acest congres. În primul rând, trebuie observat un fapt îmbucurător, care a lipsit la multe altele: unitatea de vederi şi nu interese de partid, adică supunerea minorităţii la părerea majorităţii şi nu dezbinare sau sistemul de *veto*, lucru care a ajutat foarte mult lucrările şi a contribuit la bunul mers al întregii activităţi a congresului. De o importanţă deosebită este, de

https://biblioteca-digitala.ro

asemenea, faptul că la acest congres am avut trei delegaţi din Turcia, cari au venit să adere la mişcarea de repatriere a poporului evreiesc. Apoi, de o extremă importanţă este faptul fuziunii unei mari părţi a teritorialiştilor în corpul mişcării noastre şi libertatea relativă decretată pentru formarea de organizaţii şi federaţii locale, în special acolo unde este loc pentru mai multe federaţiuni.

Mai este de observat — şi aceasta e de asemenea un punct foarte important – că întreaga activitate a congresului a fost consacrată sionismului practic, activităţii palestiniene, dându-se în acest mod adevărata directivă a mişcării în viitor. Ca paragraf la acest punct se poate pune interesul pentru muncitorimea evreiasă în Palestina, care a fost mare şi a câştigat şi mai mulţi aderenţi pentru viitor. Ca rezoluţii cu adevărat practice putem privi aceea de a transporta încetul cu încetul banii băncii coloniale în Palestina şi dijma impusă organizaţiilor sioniste pentru acoperirea cheltuielilor centralei. E locul de relevat că în repetate rânduri preşedintele Wolffsohn a arătat la congres că mişcarea sionistă nu are datorii în prezent, a plătit şi pe cele din trecut, dovadă că e administrată cât se poate de bine.

Dar nimic nu poate întrece importanţa deciziilor luate cu privire la proiectul Tschlenow şi Oppenheimer[61], adică alegerea unei comisuni pentru crearea fondului agrar şi formarea societăţii colective de lucrare a pământului palestinian, care, în urma subscripţiilor generoşilor donatori, despre cari am vorbit în cursul acestor corespondenţe, va fi în curând un fapt îndeplinit. Creditul sau fondul agrar pe de o parte şi colectivitatea lucrării pământului pe de alta, sunt razele noului soare, zorii noii zile ce începe pentru noi în ţara străbună.

Ca mai puţin importante se pot pune începutul creerii unui fond de stipendii pentru studenţii săraci din Palestina, deciziunea de a se întrebuinţa terenurile F.N. pentru lucrări practice, de a se veni în ajutorul lucrătorilor, prin acordare de credit pentru clădirea de locuinţe etc. Deziderate însemnate au fost acelea de a se decide ca unii membrii din conducere să locuiască în Palestina, ca centrala să fie mutată în mijlocul unei populaţiuni evreieşti şi centru european mare, de a schimba unele paragrafe din statutele organizaţiei sioniste etc. Aceste deziderate au fost lăsate parte în sarcina micului Comitet de Acţiune, parte au fost amânate pentru congresul viitor. Al X-lea Congres Sionist va fi, pe cât se prevede, nu numai urmarea şi dezvoltarea celor anterioare, ci şi cel mai important dintre toate prin marea cantitate de material ce i se va pregăti de către aceste noi şi vechi manifestaţiuni ce se vor petrece în cursul anilor ce urmează.

Berlin, Abraham Mebaşan

[„Cr.I.", 25 decembrie 1909, pp. 2-3]

[61] Referire la proiectul lui Franz Oppenheimer cu privire la colonizarea Palestinei pe baze cooperatiste expus la Congresul al VI-lea şi reluat la Congresul al IX-lea, încercând să-l aplice în practică în 1910, dar proiectul nu a dat rezultatele scontate.

https://biblioteca-digitala.ro

37. DE ZILE MARI. REFLECŢII CU OCAZIA CONGRESULUI DIN VIENA[62]

de Achile M. Finkelstein

„Pentru a unsprezecea oară, delegaţii evreilor din cele cinci continente se adună în Parlamentul evreiesc cu aceleaşi năzuinţe mari într-o viaţă mai demnă pe un pământ evreiesc."

Zilele trecute s-a ţinut la Viena al XI-lea Congres Sionist. Pentru a unsprezecea oară, delegaţii evreilor din cele cinci continente se adună în Parlamentul evreiesc cu aceleaşi năzuinţe mari într-o viaţă mai demnă pe un pământ evreiesc.

În oraşul unde odihnesc rămăşiţele pământeşti ale mult regretatului nostru Herzl; în oraşul de unde în toamna anului 1897 a răsunat glasul său vibrator, acolo Comitetul de Acţiune a găsit nimerit să readune pentru a unsprezecea oară pe trimişii evreilor pribegitori.

Acolo, în apropierea mormântului rece, dar veşnic dătător de viaţă şi speranţe noi, unde odihneşte acela ce a redeşteptat în noi sentimentul şi demnitatea naţională, s-au adunat reprezentanţii noştri spre a chibzui asupra viitorului nostru, al poporului evreu.

1897-1913! Să aruncăm o privire spre trecut. În mijlocul unei nepăsări generale, când iudaismul era aproape de pragul pierzaniei, se iveşte Herzl, care cu figura lui impunătoare, cu voinţa lui de fier, ne impune nouă, unei majorităţi a poporului evreu, să credem într-un ideal nou şi totuşi vechi: Sionismul, ideea reîntoarcerii la un pământ evreiesc, în Palestina.

Câte greutăţi n-a întâmpinat el la început! Câţi n-au fost acei cari l-au luat drept un nebun, un visător, un utopist! Câte obstacole nu i s-au pus în cale, dar pe care totuşi le-a înfrântat cu energia caracteristică lui.

1897—1913! Şaisprezece ani de muncă neîntreruptă! Şaisprezece ani plini de greutăţi, dar şi şaisprezece ani plini de succese!

Cum a devenit Herzl sionist? Mai toţi acei cari s-au ocupat de viaţa lui susţin că el a devenit sionist numai în urma afacerii de tristă memorie, Dreyfus. Aceasta nu corespunde deloc adevărului, căci acela care cunoaşte viaţa marelui Herzl, în toate fazele ei, ştie că nu afacerea Dreyfus, ci starea de nesuferit în care se găsesc absolut toţi evreii, l-a făcut să scrie monumentala operă *Der Judenstaat*.

E mai mult decât posibil că Herzl s-a născut cu un mare orgoliu naţional. În autobiografia sa, el spune că poziţia sa ca evreu era foarte delicată în şcoală. Un profesor al său a atribuit odată evreilor că sunt „barbari": atunci Herzl părăsi imediat şcoala.

Mai departe, în universitate, se născu între el şi colegii săi un conflict întreg din cauza naţionalităţii sale. Cunoaştem cazul: ca toţi studenţii, făcea şi el parte dintr-o corporaţie studenţească, ce mai târziu decise să nu mai primească membri evrei în sânul ei. Herzl, care era un membru de valoare, în semn de protestare, părăsi societatea. Aceste întâmplări ne scot în evidenţă, ne arată într-un mod destul de clar ce orgoliu naţional a avut Herzl, încă din tinereţea sa. Afacerea Dreyfus[63] a contribuit poate cu ceva, dar ar fi absurd să susţinem că ea a contribuit cu totul la crearea

---

[62] Referire la al XI-lea Congres Mondial Sionist ţinut la Viena, în iunie 1913.

[63] Cazul ofiţerului evreu din armata franceză, Alfred Dreyfus, acuzat pe nedrept la sfârşitul secolului al XIX-lea de spionaj a devenit cunoscut în istorie ca „Afacerea Dreyfus", nu atât datorită falsei acuzaţii, sau a procesului înscenat, cât prin ecoul şi luările de poziţie pro şi contra pe care le-a stârnit atât în Franţa, cât şi în alte ţări europene. Amploarea reacţiei a evidenţiat semnificaţia simbolică a evenimentului. Faptul că nici Franţa nu a fost scutită de boala antisemitismului. (A se vedea şi „Dicţionarul de personalităţi" din volumul de faţă.)

https://biblioteca-digitala.ro

mişcării politice. Dragostea arzătoare către neamul său a mistuit sufletul lui Herzl încă de tânăr.

Conducător sincer, Herzl a pus în interesul mişcării toată vlaga, tot entuziasmul sufletului său.

Un văr de al lui Herzl, Loebel, care conducea în Viena o mică asociaţie sionistă, discuta de multe ori cu el despre mişcarea sionistă şi în special despre persecuţiile contra evreilor, e deci foarte cert că vărul lui a avut o mare înrâurire asupra lui.

În al său *Der Judenstaat*, el aruncă o privire asupra întregului popor evreu, care e privit cu ură nu numai din cauza poziţiunii sale economice, dar şi din cauza existenţei sale naţionale. El a conceput în această lucrare că nu prin filantropie vom mântui poporul, ci printr-o mişcare politică, cu sionism politic.

După apariţia lui *Judenstaat*, el bătu la baronul Hirsch, la Rotschild şi alţi mulţi evrei bogaţi, dar nimeni nu acceptă planurile sale. El nu ştia că aceşti evrei şi în special toţi evreii din apus erau aproape de pragul asimilării. Avea mulţi partizani, dar şi foarte mulţi opozanţi. Chiar şi chowewe zionişti nu vroiră să-l sprijine în acţiunea sa. În acest timp, Herzl creă „Die Welt", scrise *Noul Ghetto*[64] şi *Altneuland*[65]. Convocă apoi un congres în Münich, care din cauza opoziţiei rabinilor din acel oraş n-a avut loc.

A avut diferite importante interviuri cu sultanul Turciei, cu împăratul Germaniei, cu regele Italiei, cu Papa de la Roma şi cu Guvernul Marei Britanii; şi ideea sionistă deveni universală. El creă, de asemenea, Banca şi Fondul naţional şi ceva mai mult, a creat organizaţia fără de care un popor nu poate exista. El a reînviat ideea veche de reîntoarcere către o ţară evreiască în Palestina.

Se mai găsesc şi astăzi unii evrei cari susţin ce a greşit în sionismul său, din cauza, zic ei, că el nu este rezultatul unei dorinţe interne, ci a unor influenţe externe. Aceşti evrei să nu uite însă, că mai târziu, foarte mulţi chowewe zionişti, dintre care Pinsker, Smolensky, Lilienblum etc., s-au înrolat şi ei în mişcarea sionistă. La deschiderea primului congres din Basel, Herzl a zis reîntoarcerea mai întâi la iudaism şi apoi la o ţară evreiască. Ce alta a crezut el prin acest iudaism, decât reîntoarcerea la limba ebraică, la istoria evreilor şi într-un cuvânt la reîntoarcerea către vechiul iudaism de pe vremea patriarhilor evrei.

Şi acum, când am ajuns la sfârşitul modestelor mele expuneri asupra vieţii şi operei marelui Theodor Herzl, ca o concluzie, după cum am mai arătat la început, trebuie s-o spun din nou, că naţiunea noastră a produs mulţi oameni celebri, dar niciunul n-a fost ca Herzl.

Şi în aceste zile de doliu, la al nouălea an de la moartea celui ce a fost Herzl, să nu mai vărsăm lacrimi, ci să ne străduim a-l imita în faptele sale mari, ca să putem duce opera sa la un bun sfârşit, ceea ce va însemna cel mai măreţ monument ridicat în amintirea omului care a fost Theodor Herzl.

[„B.K.",an I, nr. 7, septembrie 1913, pp. 1-2]

---

[64] Piesă în patru acte, apărută la Bucureşti în 1904, la Editura revistei „Lumea Israelită", în traducerea din limba germană a lui S. Grossman.

[65] *Ţară veche-nouă*. Roman tradus în limba română de Horia Carp sub egida Cercului de Propagandă Sionistă, Bucureşti, Editura Tipografiei Munca, 1904.

https://biblioteca-digitala.ro

38. CONGRESUL SIONIST DIN LONDRA

S-a comunicat că „la 10 februarie 1919 va avea loc la Londra un congres al sioniştilor din toată lumea. Comitetul federal a fost invitat să facă toate demersurile pentru ca sioniştii din România să fie reprezentaţi".

O telegramă primită din Londra de Federaţiunea Sioniştilor din România şi semnată de L. Simon şi dr. Victor Iacobsohn, a cărui chemare la Londra în mod oficial de către guvernul englez am comunicat în No. trecut, anunţă că la 10 februarie va avea loc la Londra un congres al sioniştilor din toată lumea. Comitetul federal a fost invitat să facă toate demersurile pentru ca sioniştii din România să fie reprezentaţi la congres. În consecinţă, d. M. Heinrich Schein, preşedintele Comitetului Federal, s-a adresat guvernului român, cerându-i să încuviinţeze eliberarea de paşapoarte pentru delegaţia din România, din care vor face parte probabil domnii M. Heinrich Schein, dr. I. Niemirower, dr. I. Nacht, M. Schwarzfeld, dr. Isac Leon, M. Schaechter şi M. Weisman.

[„Cr.I.", 10 ianuarie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

39. INTERVIU CU DL. DR. I. NIEMIROWER
delegat la congresul din Londra

„Pe când până acum congresele şi conferinţele sioniste au stat sub steagul idealului, au creat idei mari şi au îndrumat spre fapte, conferinţele actuale au de dat o expresiune puternică situaţiunii create prin istorie şi stau sub drapelul faptei."

D. dr. Niemirower a binevoit a ne acorda un interesant interviu:

- Când plecaţi la Londra?

- *Sper că voi putea pleca în curând.*

- Cine sunt colegii dv.?

- *Cum cred că vor pleca acum cu mine d-nii M. Heinrich Schein, dr. Nacht şi M. Schachter.*

- Credeţi că delegaţia e ideală, completă? Dacă nu, cine credeţi că ar mai fi trebuit să facă parte din ea?

- *Cum se pare, este vorba de un şir întreg de consfătuiri sioniste la Londra, Paris, Elveţia şi Scandinavia, care vor fi încheiate probabil, după un timp oarecare, printr-un congres evreiesc universal în Ierusalim. Reprezentanţa evreilor naţionali din România ar trebui să fie aleasă din bătrâni şi tineri, din toate nuanţele şi grupările, la un congres evreiesc din ţară. Deoarece aceasta e în acest moment imposibil, sunt în mod provizoriu delegaţi, conform prevederilor statutului organizaţiei sioniste, membrii Comitetului Federal, cari pot aduce sacrificiul de a pleca acum.*

- Ce credeţi despre delegaţia Rusiei meridionale?

- *În Rusia meridională, unde situaţia este cu totul alta decât aci, unde există o organizaţie evreiască puternică, au putut fi aleşi delegaţi. Faptul că un uriaş al spiritului, Achad Haam, şi un uriaş al voinţei ca Usişkin stau în fruntea delegaţiunii, ne inspiră multă încredere în ea.*

- Ce sentiment vă stăpâneşte în vederea congresului acesta, unic în felul lui chiar în organizaţia sionistă?

- *Pe când până acum congresele şi conferinţele sioniste au stat sub steagul idealului, au creat idei mari şi au îndrumat spre fapte, conferinţele actuale au de dat o expresiune puternică situaţiunii create prin istorie şi stau sub drapelul faptei.*

- Ce speraţi de la congres?

- *Am avut fericirea de a lua parte la multe congrese şi ştiu că nu se pot prezice de mai înainte rezultatele reale ale unui congres şi ce forţe morale va dezvolta. Totuşi, acum ne putem aştepta la o manifestare grandioasă a dorului şi puterii de viaţă a poporului evreu. Ne mai putem aştepta la o inteligentă punere în aplicare a rezultatelor istoriei mondiale cu privire la Israel.*

- Ce credeţi că-i mai bine pentru noi: o Palestină desăvârşit independentă sau sub control european?

- *Se înţelege că factori generali vor decide despre caracterul politic al Palestinei. Totuşi, ne putem da părerea că, dacă idealul unui popor, de vechimea şi importanţa culturală a lui Israel, este o neatârnare completă, greutăţile interne şi externe la formarea, organizarea şi dezvoltarea statului evreu vor fi poate mai uşor învinse dacă Palestina va sta sub controlul Europei şi al Americii.*

- Ce credeţi despre statul evreiesc de mâine?

- *Palestina de alaltăieri a fost un stat evreiesc important, care a dat omenirii Biblia. Palestina de ieri a fost o ruină sfântă, o relicvă sacră. Palestina de azi este începutul*

https://biblioteca-digitala.ro

unei culturi „veche-nouă". Palestina de mâine va fi o colonie grandioasă a Europei şi a Americii în Asia şi un izvor viu pentru poporul evreu din lumea întreagă; iar Palestina de poimâine va realiza visurile profetice şi va forma culmea dezvoltării morale, intelectuale şi sociale.

- În ce lumină apare acum Herzl?

- *Teodor Herzl, care era un rege neîncoronat al idealiştilor, un creator poetic al unei şcoli utopiste şi al unor romane de stat, primeşte acum coroana realităţii, devine omul de stat care a prevăzut şi pregătit viitorul poporului său.*

[„M.", 28 ianuarie 1919]

https://biblioteca-digitala.ro

40. CONFERINŢA SIONISTĂ DIN LONDRA

De la corespondentul nostru special

La 26 februarie s-a deschis la Londra Conferinţa organizaţiunii sioniste mondiale.

Conferinţa organizaţiunii sioniste mondiale s-a deschis miercuri, 26 februarie.

Preşedinţia a fost acordată d-rului Schmaria Lewin, membru al Micului Comitet de Acţiune, care a sosit din America.

Dr. Eder a depus un referat asupra activităţii politice, economice şi culturale. Julius Simon (Haga) a referit asupra viitoarei activităţi organizatoare cu privire la imigrarea şi colonizarea în Palestina. În urma propunerii comisiunei compusă din d-nii Jellin, Simon, Herman, Scochat, Farbstein, Iosef Barondess şi Berlin au fost formate şapte comisiuni şi anume pentru politică, finanţe, organizare a activităţii viitoare, colonizare, emigrare, educaţie şi un comitet pentru studierea revendicărilor naţionale în Diaspora. Conferinţa a votat o rezoluţiune în care se ia cunoştinţă cu recunoştinţă de munca depusă până acum de către fruntaşii sionişti.

După aceasta, adunarea plenară a fost amânată până la înapoierea d-lor dr. Weizmann, Sokolow şi Ussişkin din Paris. Cele şapte comisiuni îşi vor începe în acest interval lucrările până la reluarea conferinţei plenare.

*

A doua telegramă care ni se trimite de către corespondentul nostru special, anunţă:

În şedinţa de vineri, dr. Wilkansky a referit asupra proiectului colonizării Palestinei. Referatul său a provocat o discuţie animată. După-amiază, d. Fischer a adus, în numele comisiunii politice, câteva amendamente la propunerile lui Wilkansky, faţă de cari dr. Weizmann luă de asemenea atitudine. Inginerul Ussişkin a sosit în Londra spre a participa la Conferinţă.

[„Cr.I.", 7/20 martie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

41. AMINTIRI. PRIMELE CONGRESE SIONISTE

Dr. Mayer Ebner

„El a înflăcărat pe cei plini de speranţe, a înviorat pe cei descurajaţi, pe cei indiferenţi i-a umplut de iubire, pe cei îndoielnici de credinţă. Din măreaţa sa personalitate curgea un fluid care a umplut o lume întreagă. Că toţi cei mari aveau încredere în steaua sa."

Primul congres 1897. Şedinţa de deschidere. Împrăştiaţii lui Israel se adună. Theodor Herzl i-a chemat şi ei au venit din apus şi răsărit. America şi-a trimis reprezentantul, munteni cerchezi cu bărbi negre şed alături de evreii din Capitală, rabinii ruşi ortodocşi lângă avocaţi germani şi francezi eleganţi.

Eram pe atunci de 25 de ani, deci la vârsta în care toate simţămintele se manifestă mai puternic. Momentul adunării mă îmbătase. Cu toată evreimea puternic înlănţuită, priveam această adunare din toate marginile lumii ca prima înfăptuire a făgăduinţelor profetice. Am mai văzut în urmă şi alte congrese, care fură strălucite, dar niciunul nu avea sfânta târnosire a celui dintâi. Ochii întregii lumi erau aţintiţi asupra acestei adunări şi numai faptul că a fost cu putinţă ca evrei din toate ţările şi de diferite obiceiuri, evrei răsăriteni ortodocşi şi apuseni asimilaţi să se unească într-un cuget comun, care făcu ca inimile lor să bată mai tare, numai acest fapt explică cum pretenţioasa adunare salută cu un entuziasm fără seamăn pe bărbatul care păşea la tribună spre a rosti memorabilele cuvinte: „Sionismul este întoarcerea la iudaism, înainte de reîntoarcerea în patrie".

Îl văd încă înainte-mi pe frumosul, impunătorul bărbat, cu frumoasa-i barbă neagră, faţa palidă de adâncă iritare, cu ochii plecaţi. Aşa stătea acolo, pe când o furtună a însufleţirii venea din el. Ce a simţit el oare în acele momente?

Trei mii de ani de istorie evreiască forfoteau înaintea lui. Prin văpăile pustiei sinaiene îşi poartă un om mare poporul, din mizerie în ţara libertăţii şi o mie de ani mai târziu reclădeşte un altul sanctuarul decăzut şi duce iarăşi în ţara evreiască pe cei risipiţi. Iarăşi o jumătate de mileniu şi ultimele cete acoperă cu corpurile lor Moriah[66] în flăcări. Ei mor în zadar. Poporul evreu porneşte prin lume, raze de foc luminează calea urmăriţilor şi neîncetat pribegesc ei, fără sfârşit, fără ţel.

Şi aici stătea el, omul care pune un scop acestor veşnice pribegiri. Ţelul este Sion.

Furtuna trecătoare s-a liniştit, figura cea palidă se însufleţeşte, frumoşii, neuitaţii ochi strălucesc şi el, maestrul stilului, rosteşte primul din discursurile sale de congres.

Câteva zile după primul congres găsii pe dr. Herzl în Viena.

Mă întrebă ce cred despre primul congres. Îl clasificai drept un mare succes moral, crezui însă, fiind în cugetul celor mulţi, cari la primul congres aşteptară comunicarea oficială a unor fapte mai însemnate cari au fost ţinute în secret, că ni s-a omis această surpriză. Herzl, pasionat, îmi spuse textual: „Cât de nerăbdători sunt evreii. Dacă au aşteptat 1800 de ani, pot să mai aştepte încă 2-3 ani".

Pentru ultima oară l-am văzut pe Theodor Herzl la congresul al 3-lea. Dintre membrii de atunci ai comitetului de acţiune, nimeni nu se bucura de o asemenea popularitate. Deoarece critica nu îndrăznea să se apropie de conducătorul idolatrizat, erau dese certuri între Kokes, Marmorek şi alţii. Cu totul pe nedrept. Mulţi cari se

[66] Moriah – denumirea muntelui unde Abraham trebuia să-l jertfească pe Isac şi unde Solomon a ridicat primul templu. Muntele se află lângă Ierusalim. În anul 587 î.e.n., templul a fost cucerit de babilonieni şi transformat în cenuşă.

https://biblioteca-digitala.ro

uimiseră de aceasta, luară lucrul cu totul tragic şi înaintea unei noi alegeri în C. A. nu voiră să mai facă nimic. Herzl stărui mult ca amicii săi intimi şi colaboratorii săi să fie realeşi şi nu mai există nicio îndoială că congresul va face şi în aceasta voinţa lui Herzl. Dar unul după celălalt arătară fiecare că nu vor să accepte o nouă alegere.

Herzl se găsea într-o mare iritare. El rugă, conjură pe fiecare să nu-l părăsească. Se ţineau însă neînduplecaţi. Herzl era cenuşiu la faţă. Îl observai de aproape. Era disperat. A pus în mişcare o lume întreagă, a deşteptat milenii aproape pierdute, o enormă răspundere apăsa asupră-i. Şi amicii cari îl înţelegeau mai bine îl părăsiră, şi aceasta tocmai într-un moment în care şi conducătorul avea nevoie de încurajare şi de îmbărbătare mângâietoare.

Şi cu buze tremurătoare, dezamăgire în inimă, grăi el acele vorbe ce niciodată nu le voi uita: „Oricine poate demisiona, numai eu nu pot". Cu inima sfâşiată a murit Herzl.

El a înflăcărat pe cei plini de speranţe, a înviorat pe cei descurajaţi, pe cei indiferenţi i-a umplut de iubire, pe cei îndoielnici de credinţă. Din măreaţa sa personalitate curgea un fluid care a umplut o lume întreagă. Că toţi cei mari aveau încredere în steaua sa.

Într-un colţ liniştit al inimii sale trăia ceva din acel misticism mesianic, care strălucea şi din taina ochilor săi. Fără credinţă în misiunea sa, în ajutorul acelei puteri care întovărăşeşte poporul evreu prin cursul mileniilor, nu s-ar putea explica măreţia acelei voinţe îndreptată spre ţinta finală. Trebuie spus, avea în el ceva din profeţi.

„După o lungă luptă a popoarelor – zicea el – lumea se va îndeletnici şi cu problema evreiască şi se va reda Palestina evreilor. Această proorocire se îndeplineşte, dreptul minorităţilor şi Sionul sunt astăzi singurele lozinci posibile ale problemei evreieşti."

Herzl muri tânăr, în neînfrântă putere spirituală şi în deplină frumuseţe a corpului. Aşa trăieşte el în amintirea noastră. Imaginea sa nu s-a desfigurat prin neînlăturabilele slăbiciuni ale adâncii bătrâneţi. În înfăţişarea unui impunător erou, porni el în împărăţia întunecoasă a morţii. Mai trăiesc mulţi din cei cari l-au cunoscut.

Şi când noi toţi vom fi acoperiţi de pajiştea cea verde, atunci va începe apoteoza eroului. Dacă fizicul său ar fi fost mai puternic, Herzl şi-ar fi trăit realizarea mesianicului său vis, dar el muri pe drum asemenea lui Moise. În Ţara Făgăduinţei ne vor duce alţii. Dar dintr-o altă lume răsună aci măreaţa, înviorătoarea, triumfătoarea vorbă: „Aţi vrut şi nu este o poveste."

Ostjudische Zeitung[67]

[„T.I.", 15 septembrie 1919, pp. 5-6]

[67] Articolul a fost tradus din „Ostjudische Zeitung", organ de presă al evreilor din Bucovina.

https://biblioteca-digitala.ro

III

CE VREA SIONISMUL?

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „Justificarea mişcării palestiniene", Max Nordau, „Eg.", 27 iunie 1897, pp. 194-195.
2. „Cum trebuie înţeles sionismul modern", St., „V.S.", 5 iunie 1898, p. 2.
3. „Asimilare - Socialism – Sionism", Renad, „Rs.", 14 februarie 1900, p. 2.
4. „Ce vrea sionismul?", „Rs.", 15/28 septembrie 1900, pp. 1-2.
5. „Conştiinţa evreiască", Ben Michel, „M.Z.", 6 decembrie 1903, pp. 5-7.
6. „Sionismul şi literatura evreiască", I. Rabinovici, „Eg.", 20 mai 1905, pp. 145-146.
7. „Cauzele sionismului modern", M. Grünberg, „Or Z.", 15 noiembrie 1908, pp. 34-35.
8. „Herzl şi Poale-sionismul", Leon Leventer-Moineşti, „Or Z.", 15 iunie 1909, pp. 98-99.
9. „Confesiune sau naţionalitate?", Achille M. Finkelstein, „B.K.", an II, nr. 7, septembrie 1915, pp. 88-89.
10. „Sionismul", M. Marcovici, „T.I.", 15 decembrie 1918, p. 14.
11. „Încercări asupra Poale-sionismului" [Extras], Paul Bercovici, „Hş.", an II, nr. 5, octombrie 1919, pp. 11-17.

https://biblioteca-digitala.ro

Conceptul de sionism a fost formulat de Nathan Birnbaum în 1892. Se referă la acţiunea de refacere a vieţii autonome a poporului evreu pe pământul Palestinei. Spre deosebire de orientarea pentru care evreimea este o comunitate exclusiv religioasă, în viziunea ideologiei sioniste, evreii sunt în primul rând o comunitate naţională. În concepţia sionistă, problema evreiască este înainte de toate o problemă naţională, care poate fi rezolvată numai pe cale politică. Astfel, ideologia sionistă se bazează pe următoarele principii:

1. Principiul naţional;

2. Principiul respingerii galutului. *(În* Galut *problema evreiască nu poate fi rezolvată);*

3. Principiul autoajutorării. (Un popor nu trebuie să aştepte ajutor din afara lui; dacă nu se poate ajuta el singur, rămâne un popor neajutorat);

4. Principiul continuităţii istorice. (Locul concentrării teritoriale nu poate fi decât Palestina, ţara evreiască istorică).

Max Nordau sublinia că „Statul iudeu", al lui Herzl, a devenit punctul de pornire al sionismului modern, care a vestit, cu o hotărâre până atunci necunoscută, faptul că evreii sunt un popor, că revendică pentru ei toate drepturile unui popor şi că vor să colonizeze o ţară unde să poată duce o viaţă de stat liberă şi completă. Din această perspectivă este tratată esenţa ideologiei sioniste şi în presa evreiască din România. În articolul „Confesiune sau naţionalitate", apărut în „Bar Kochba" în 1914, se subliniază că „noi astăzi avem o legătură mult mai trainică decât religiunea, este dorul de reintegrare a neamului şi de reîntoarcere pe pământul strămoşesc, asupra căruia avem drepturi istorice incontestabile". Se reafirmă calitatea de popor şi de naţiune a evreimii moderne şi a dreptului său istoric asupra pământului strămoşesc. Argumentând teoretic valorile naţionale ale poporului evreu, militând pentru realizarea idealului naţional, ideologia sionistă a marcat începutul revoluţiei naţionale în istoria poporului evreu. Pornind de la aceste considerente respingea Max Nordau concepţiile rabinului Max Güdemann, pentru care evreii erau doar o asociaţie strict religioasă.

În articolul „Justificarea mişcării palestiniene" („Egalitatea", 27 iunie 1897), Max Nordau scria: „Sionismul nu are nimic comun cu teologia. Nu e o mişcare teologică, ci politică, economică, istorico-culturală şi sociologică". Este de menţionat că acest articol a fost preluat de către cei de la „Egalitatea" din „Die Welt", din 11 iunie 1897, fapt ce demonstrează interesul manifestat în special de M. Schwartzfeld, directorul ziarului „Egalitatea", pentru începuturile sionismului politic.

În capitolul de faţă sunt cuprinse câteva articole despre esenţa sionismului modern şi relaţia lui cu alte curente şi mişcări politice şi culturale din cadrul iudaismului.

O caracterizare succintă a sionismului modern se regăseşte în „Vocea Sionului" din anul 1898. Sionismul modern urmăreşte două lucruri: 1. reîntoarcerea evreilor la iudaism; 2. reîntoarcerea lor la patria strămoşească, la Palestina. Aceste două coordonate sunt comune tuturor orientărilor din cadrul sionismului, de la cele situate la stânga eşichierului politic până la cele aflate la extrema dreaptă, de la cele religioase până la cele laice. După cum o caracteristică comună a tuturor orientărilor este şi afirmarea incompatibilităţii cu asimilismul şi cu evreii socialişti, internaţionalişti.

În ziarul sionist „Răsăritul", care apărea la Iaşi la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, se dădea următorul răspuns la întrebarea „Ce vor sionişti*?": „Sionismul rezolve întreaga chestiune evreiască întrucât tinde să creeze un azil asigurat în Palestina pentru acei evrei care nu mai vor sau nu mai pot să rămână în ţara lor natală".*

https://biblioteca-digitala.ro

Militând pentru dezvoltarea conştiinţei naţionale, purtătorii de cuvânt ai ideologiei sioniste combăteau cu vehemenţă curentul asimilist. În articolul „Asimilare-Socialism-Sionism", argumentul adus împotriva asimiliştilor nu şi-a pierdut nici astăzi valabilitatea. „Mi se pare deci – se scrie în articol – că oricât ar vroi asimiliştii să devină români, românii vor ca jidanii să rămână jidani".

Sunt de reţinut şi argumentele privind relaţia dintre naţionalismul evreiesc şi internaţionalism. În ceea ce priveşte naţionalismul, în cazul evreilor el însemnează dorinţa de a fi un om liber, de a avea drept la demnitatea de om, de a se sustrage de la opresiune, de la insultă şi de la dispreţul de care e înconjurat. Pentru el, naţionalismul e manifestarea spiritului de libertate.

„Ce presupune internaţionalismul? Incontestabil că presupune naţiuni. A fi internaţionalist însemnează a stabili legături între naţiuni – nu de amiciţie diplomatică, ci de fraternitate omenească."

Un exemplu de împletire între sionism şi socialism internaţional este ideologia şi programul organizaţiei Poale Sioniste. În optica poale sioniştilor, idealul naţional era complet unificabil cu socialismul, era un element organic al socialismului, „căci el nu e nimic alta decât dorul fierbinte de a crea viaţa evreiască pe o sănătoasă temelie de lucru, care să o facă aptă pentru socialism", se scria în revista „Haşmoneea" din octombrie 1919.

În strânsă legătură cu ideologia sionistă, în articolele reproduse în capitolul de faţă sunt tratate şi problemele privind: conştiinţa evreiască naţională „care ne-a fost redată de sionism"; influenţa binefăcătoare a sionismului asupra literaturii evreieşti, care „ne face conştienţi de puterile latente ce rezidă în noi"; combaterea antisemitismului, „care e o buruiană rea, cu care trebuie să socotim şi care va răsări şi înflori atâta timp cât vor fi şi evrei în Galuth".

În general, articolele evidenţiază caracterul nobil al acestui ideal, menit să elibereze poporul evreu de toate suferinţele provocate de exilul în care a fost nevoit să trăiască timp de două milenii, să redea evreimii sentimentul de demnitate şi de conştiinţă naţională.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. JUSTIFICAREA MIŞCĂRII PALESTINIENE

„Sionismul nu este o mişcare teologică, ci politică, economică, istorico-culturală şi sociologică..."

Max Nordau, unul din campionii mişcării sioniste, care serveşte admirabil această cauză prin numele şi pana sa ascuţită şi pătrunzătoare, în o polemica cu dr. Güdemann[1], a făcut câteva observaţii întru justificarea mişcării palestiniene, cari merită să fie cunoscute, căci servesc drept *bază* de argumentare şi justificare pentru sioniştii în genere.

Iată ce opune marele critic social Max Nordau, dr. Güdemann, care a scris o broşură *contra* mişcării palestiniene.

Marele rabin în Viena ar voi să lunece sionismul pe tărâmul teologic. Ar fi o copilărie să consimţim a-l urma pe astă cale. Sionismul n-are nimic comun cu teologia. Nu e o mişcare teologică, ci politică, economică, istorico-culturală şi sociologică... Dacă evreii sunt aprinşi de dorinţa de a-şi crea un stat sionistic, impulsul nu le vine nici de la *Thora*, nici de la *Mişna*, ei îl datoresc nevoilor timpului, sentimentelor lor vii şi imediate, convingerii că situaţia ce li s-a creat în mijlocul popoarelor e imposibil de suportat. Numele *sion* nu a răsărit din motive religioase, ci din motive istorice; acest nume nu a născut năzuinţa sionistă, nu o motivează, ci îi indică numai o anumită direcţie; îi provoacă numai o puternică emoţiune dinamogenă, pe care o deşteaptă prin amintirile ce provoacă...

Antisemitismul îngreunează chiar existenţa corporală a evreilor sărmani şi în unele locuri îi expune până la nimicire; pe cei bine situaţi îi răneşte adânc în inimi şi le stinghereşte plăcerile vieţii; el ia pe evreul cel mai bun, care ar putea servi drept model, şi-l pune în imposibilitate de a-şi dezvolta facultăţile până la limitele sale fireşti. Căci condiţia organică a dezvoltării depline a tuturor puterilor e o acţiune liberă în toate sensurile şi pentru ţelurile cele mai înalte. Din această situaţie nesuferită, evreii tind a scăpa cu o mare forţă de expansiune. Cei mai energici din ei văd singura mântuire în realizarea unui stat iudeu; sentimentalii, pioşii, diplomaţii cuminţi vor ca acel stat să se numească Palestina, dar tendinţa principală nu e Palestina; când se va vedea că-i imposibil de dobândit Palestina pentru evrei şi că se poate căpăta alt pământ, destul de întins, destul de potrivit din punctul de vedere al calităţii şi climei, cei mai mulţi sionişti, poate toţi, vor fi gata a se concentra în acel pământ[2]. Despre Argentina nu e nimic scris în *Thora* sau *Midraş* şi cu toate acestea sute de mii de evrei ruşi şi români, drept-credincioşi şi fanatici în credinţa moştenită, au fost gata a se dirija spre Argentina, cum de se ivi o mică rază de speranţă că soarta de care vor avea parte acolo va fi alta ca în ţara naşterii lor....

---

[1] Moritz Güdemann, marele rabin al evreimii vieneze, a publicat un mic tratat intitulat *Nationaljudentum* (Viena, 1897), în care a atacat teza lui Herzl privind caracterul naţional al poporului evreu. În opinia lui Güdemann, această teză este o creaţie a antisemitismului. „În realitate – scrie el – evreii, după pierderea statului lor, constituie doar o asociaţie religioasă. Evreii se consideră ca făcând parte din naţiunea în mijlocul căreia trăiesc. Misiunea istorică a evreilor – mărturisea rabinul – este să lupte contra individualismului naţional. Religia iudaică aspiră la universalism". Pornind de la atari considerente, Güdemann a etichetat sionismul politic drept o mişcare reacţionară, ce se opune voinţei divine care a încredinţat poporului evreu o misiune specială în diaspora. În opinia lui Güdemann, sionismul urma să alimenteze antisemitismul, neîncrederea în sentimentele patriotice ale evreilor faţă de ţările lor adoptive.

[2] Păreri similare au fost susţinute şi de Th. Herzl. Dar după primul Congres de la Basel, atât Herzl, cât şi Nordau au înţeles că unicul teritoriu pentru renaşterea statului naţional evreu este teritoriul Palestinei.

https://biblioteca-digitala.ro

*

Să admitem că evreii nu mai formează un popor deosebit, ci sunt germani, englezi, ruşi etc. şi nu se deosebesc întru nimica de ceilalţi germani, englezi, ruşi etc. Dar nimeni nu va putea susţine că evreii englezi, de ex., sunt mai englezi ca primii emigranţi englezi cari s-au dus la America pe „May-flower" pentru a evita siluirea conştiinţei ce o suportau în patria lor engleză. Aceşti englezi autentici au creat din sânul lor un nou popor, care se simte mai străin de englezi, de cum aş putea dori ca să se simtă vreodată evreii în Palestina faţă cu vreun popor creştin din Europa. Tot aşa spaniolii curaţi au creat popoare noi în Argentina, Mexico, Chile etc.; popoare cari se disting prin o conştiinţă proprie, ne-spaniolă, ba chiar duşmană Spaniei; tot aşa portughezii curaţi au dat naştere la brazilieni, aşa puţin favorabili portughezilor. Aceasta arată că popoarele nu se nasc numai din motive necunoscute, biologice, ce aparţin întunericului timpurilor primitive, ci şi din motive istorice, cari pot fi surprinse în naşterea lor. Când o mare masă populară spune unei anume minorităţi neînsemnate: „Voi nu ne aparţineţi, sunteţi între noi străini", atunci nu rămâne acestei minorităţi decât a se aranja în acest sens, a nu face cu ea cauză comună... Şi dacă acea minoritate exclusă simte dispreţul în mod profund, atunci instinctul de conservare justifică pe deplin tendinţa de a-şi asigura o existenţă mai puţin zguduită, cu mai puţine suferinţe. Deci, dacă în adevăr evreii nu alcătuiesc un popor, atunci antisemitismul ar fi un motiv suficient spre a face din ei un popor...

Antisemiţii n-au aşteptat sionismul spre a ne stigmatiza ca lipsiţi de patrie. Compatrioţii creştini însă, cari posedă simţul echităţii, ne vor crede când le vom grăi aşa: „Noi, evreii, suntem cetăţeni credincioşi ai statului căruia aparţinem. Toate interesele statului sunt şi ale noastre. Nu avem niciun interes care să fie contrar patriei noastre. Noi simţim tare şi adânc şi de aceea suntem alipiţi cu o dragoste, mai mult decât comună, de pământul pe care a stat leagănul nostru şi unde zac osemintele părinţilor noştri; căci aceste locuri înseamnă pentru noi, ca pentru orice alt om, amintirea copilăriei noastre; de ele se leagă şi pentru noi emoţiunile cele mai scumpe. Aceste amintiri deşteaptă în noi senzaţii mai vii, emoţiuni mai puternice ca la oameni mai puţin sentimentali şi cu nervi mai puţin sensibili. Noi ne alipim strâns de patrie şi nu o putem smulge din inimă, când o pierdem fără vina noastră. Acei dintre noi cari sunt de origine spaniolă, se mai gândesc şi azi cu gingăşie la Spania, cu toate că între noi şi între vechea patrie se interpune amintirea celor mai groaznice chinuri şi suferinţe. Tot astfel, evreii francezi, izgoniţi de Filip Frumosul; evreii englezi, izgoniţi de Richard Inimă de Leu au conservat patriei pierdute o dragoste şi credinţă, care nu le-a putut fi smulsă din inimă cu toate cruzimile îndurate. Alipirea de patrie ne face să fim alipiţi de concetăţenii noştri creştini. Că nu iubim antisemiţii e ceva firesc. O recunoaştem deschis. Aceasta însă nu ne face să fim fără patrie, tot aşa puţin ca pe feudalii din Elba de Est, cari nu iubesc anumite grupe din naţiunea lor, cum pe socialişti şi liber schimbişti. Noi ne împlinim datoriile cetăţeneşti ca şi concetăţenii noştri creştini. Putem fi măsuraţi cu orice măsură şi nu se va putea constata că suntem fii mai răi ca ceilalţi fii ai Patriei. De aceea, noi cerem un tratament egal cu ei. Dacă nu ni se acordă, dacă ne degradează la cetăţeni de rangul al doilea sau la iloţi fără drepturi, în patria ce o iubim din inimă şi o servim cu credinţă, atunci cel puţin să nu fim gratificaţi, fără cuvânt, cu epitetul de nepatrioţi, când căutăm o ţară în care dragostea să fie răsplătită cu dragoste şi credinţa cu credinţă. Hughenoţii se numărau între cei mai buni fii ai Franţei, totuşi ei o părăsiră când se văzură ameninţaţi de dragonade. Noi nu suntem mai răi patrioţi ca hughenoţii, mai buni nu trebuie să fim.

https://biblioteca-digitala.ro

Sentimentele noastre pentru patrie sunt atât de sincere, că a le înlătura, a le învinge e tot ce poate fi mai dureros, mai amar, tot ce poate fi mai greu pentru triumful ideii sioniste. Dar, oricât de mare şi de adânc săpată ar fi în noi iubirea de patrie, totuşi e o iubire bărbătească, având sentimentul demnităţii şi ne-ar fi ruşine să avem drept prototip pe cavalerul Toggenburg..."

Că realizarea ideii sioniste e legată de greutăţi imense, ştim cu toţii; că aceste greutăţi vor fi poate neînvinse, e posibil; dar nu vom crede până starea lucrurilor nu ne va sili la aceasta. Orice evreu ne poate indica mijloacele de a ajunge la ţintă...

Paris, Max Nordau

[„Eg.", 27 iunie 1897, pp. 194-195]

https://biblioteca-digitala.ro

2. CUM TREBUIE ÎNŢELES SIONISMUL MODERN

„Sionismul modern urmăreşte în esenţă 2 lucruri:
1) Reîntoarcerea evreilor la iudaism.
2) Reîntoarcerea lor la patria strămoşească, la Palestina."

De când evreii învinşi de un popor cuceritor au fost nevoiţi să-şi părăsească patria şi să se împrăştie pe suprafaţa pământului, neîncetat au păstrat în inima şi în sufletul lor dorinţa de a se întoarce la Palestina şi a relua firul vieţii naţionale. Această dorinţă era atât de vie, încât şi-o exprimau zilnic în rugăciunile şi cânturile lor, în momentele de veselie, ca şi în cele de durere şi din când în când organizau câte o mişcare, care avea de scop realizarea acestei dorinţe. Multe au fost formele sub cari s-au prezintat aceste mişcări. Mă mărginesc însă de a arăta aci pe scurt forma şi caracteristica sionismului modern.

Sionismul modern urmăreşte în esenţă 2 lucruri:

1) Reîntoarcerea evreilor la iudaism.

2) Reîntoarcerea lor la patria strămoşească, la Palestina.

Mijloacele prin care se pot realiza acestea sunt mai cu seamă următoarele:

a) *Redeşteptarea sentimentului naţional evreiesc,* care se dobândeşte prin cunoaşterea şi cultivarea limbii, istoriei şi literaturii ebraice şi prin creşterea naţional evreiască a copiilor. Baza cunoştinţelor ce transmitem copiilor noştri trebuie să fie limba şi literatura ebraică, precum şi istoria naţională; iar primele sentimente ce le inspirăm să fie iubirea de neam şi simţimântul demnităţii naţionale. Numai când evreii vor cunoaşte istoria lor, când îşi vor aminti de falnicul lor trecut, numai atunci vor înceta de a se dispreţui, ei înşişi vor reîncepe a se considera şi preţui şi vor avea din nou un ideal naţional.

Odată cu renaşterea naţională se va redeştepta în inima evreilor dorinţa de a se întoarce la patria strămoşească, Palestina şi de a continua să trăiască potrivit spiritului naţional evreiesc ca popor.

b) *Acţiunea politică* are de scop de a interveni pe cale diplomatică pe lângă guvernele marilor puteri pentru recunoaşterea oficială a statului evreiesc ce se va forma.

c) *Acţiunea financiară* urmăreşte crearea unui fond naţional, care să servească pentru răscumpărarea Palestinei şi pentru fondarea şi sprijinirea coloniilor ce se vor forma imediat ce terenul va fi răscumpărat şi recunoaşterea obţinută.

Primul şi cel mai greu din aceste trei puncte ale programului este renaşterea naţională. Atât a fost de lungă şi de grea această din urmă robie a poporului nostru, încât o mare parte din evrei îşi pierduseră aproape cu totul sentimentul naţional evreiesc, se obişnuiseră a se desconsidera ei înşişi şi nu ştim ce ar fi urmat, dacă nu ar fi intervenit această perioadă de renaştere, de reînsufleţire. Atât însă e de mare puterea de vitalitate a poporului evreu, încât au fost de ajuns numai câteva zeci de ani de propagandă, pentru ca să găsim deja în rândurile sioniste o mare parte dintre evreii tuturor ţărilor şi ceea ce e mai îmbucurător e că tinerimea evree se găseşte astăzi între primele rânduri de luptători pentru renaşterea naţională.

Al doilea punct al programului adică *acţiunea politică* prin însăşi firea sa, cade aproape exclusiv în sarcina conducătorilor mişcării şi a congreselor sioniste anuale.

În fine, ultima parte a programului sionist este *acţiunea financiară,* care aparţine întregului popor evreiesc. Numai atunci vom putea realiza partea practică a sionismului, când uniţi într-un singur mănunchi: bogaţi şi săraci, tineri şi bătrâni,

https://biblioteca-digitala.ro

ortodocşi şi reformaţi etc., etc., vom pune umărul cu toţii şi vom strânge în timp cât mai scurt fondul naţional. Un popor se poate ajuta numai prin sine însuşi şi cum de astă-dată nu e vorba numai de ajutor, ci chiar de mântuirea neamului de pieirea de care e ameninţat, nu trebuie să cruţăm niciun sacrificiu.

Forma sub care se prezintă acţiunea financiară a sionismului este: *instituţiunea şekelului* şi *Banca Colonială Evreiască*.

Acestea sunt punctele principale ale programului sionist modern. A expune şi lămuri punct cu punct diferitele părţi ale acestui program este scopul principal al „Vocii Sionului".

(St.)

[„V.S.", 5 iunie 1898, p.2]

https://biblioteca-digitala.ro

3. ASIMILARE – SOCIALISM – SIONISM

„Printre multele categorii de adversari ai sionismului [...] sunt două tabere mai cu seamă care luptă cu înverşunare în contra lui[...]: asimiliştii [...] şi evreii socialişti, internaţionalişti."

Printre multele categorii de adversari ai sionismului – adeseori evrei, bineînţeles – sunt două tabere mai cu seamă care luptă cu înverşunare în contra lui. Primii sunt aşa zişii asimilişti, cari pretind că scopul final care ar trebui să călăuzească pe evrei este dispariţia completă a elementului evreiesc dintre popoarele printre care trăieşte, dispariţie care ar aduce cu sine nimicirea antisemitismului. Distrugând cauza se distruge şi efectul.

A doua categorie cuprinde pe evreii înaintaţi, cu idealuri înalte de dezrobire a omenirii întregi, pe evreii socialişti, internaţionalişti, cari pentru a fi consecvenţi – zic ei – cu principiile lor umanitare, nu pot admite şi *a fortiori*, nu pot lupta pentru crearea unei noi frontiere, a unui nou popor care ar forma o piedică mai mult la realizarea societăţii sociale aşa cum o visează ei.

Primei categorii de adversari nu voi căuta să răspund, căci, deşi principiul dispariţiei neamului evreiesc, aşa cum preconizează asimiliştii, e tot aşa de absurd ca şi faptul de a omorî pe un bolnav pentru a-l scăpa de o boală teribilă, dară şi faptele de toate zilele ne arată în destul că dacă am vroi să fim înghiţiţi, lumea creştină este foarte puţin dispusă să primească trufandaua ce îi oferă asimiliştii.

Fapte cu totul recente şi cari ar trebui să dea de gândit asimiliştilor, ilustrează cât se poate de bine puţina dispoziţie ce au creştinii de a-şi apropia pe evrei. Toată lumea îşi aduce, desigur, aminte păţania celui mai asimilat dintre asimilaţi, a celui mai catolic dintre catolici şi a celui mai antisemit dintre antisemiţi. E vorba de Arthur Meyer, directorul jurnalului francez antisemito-clerico-regalist „le Gaulois" din Paris. Toate serviciile de atâţia ani pe cari le-a adus cauzei ducelui d'Orleans nu l-au împiedecat să fie calificat de însuşi ducele de *juif immonde, digne de sa race*[3].

Nu cred ca asimiliştii noştri să pretindă a deveni mai asimilaţi decât ovreiul asimilat Arthur Meyer. Totuşi...

Dar un răspuns destul de convingător îl dau *Ecourile şi Răsunetele Moldovei, Românііle june şi bătrâne*[4] cari nu au plămâni destul de mari pentru ca să strige pe toate cărările că jidanii botezaţi sau nu, asimilaţi sau nu, sunt o primejdie pentru ţară. Ba mai mult încă, tocmai jidanii cari aleargă la botez sunt şi mai primejdioşi, pentru că botezându-se înşeală naţiunea, pentru ca s-o poată mai bine exploata şi cotropi!

De altminteri, d-nul Lazăr Şăineanu poate să ne spuie multe despre agreabila recepţie ce i se face de presa română în urma convertirii d-sale. Lazăr Şăineanu, tot Lazăr Şain a rămas. Cu singura deosebire că acuma evreii îl tratează după cum merită şi românii îl tratează tot după cum merită.

Mi se pare deci că oricât ar vroi asimiliştii să devină români, românii vor ca [jidanii] să rămână jidani. Atunci?!...

Adversarii socialişti ai sionismului au alte argumente de adus împotriva naţionalismului evreiesc.

Noi suntem internaţionalişti – zic ei – şi ca atare luptăm pentru emanciparea omenirii şi pentru distrugerea frontierelor – aceste stavile cari contribuie să menţină

---

[3] Evreu murdar, demn de rasa sa.

[4] Referire, probabil, la o publicaţie de orientare naţionalistă şi antisemită. Apare la Iaşi la sfârşitul sec. XIX – începutul sec. XX.

https://biblioteca-digitala.ro

ura dintre popoare – de aceea nu putem îmbrăţişa sionismul, pentru că dânsul caută să creeze o dificultate mai mult la realizarea idealului nostru, consacrându-şi toate puterile pentru formarea unei naţiuni evreieşti într-o ţară evreiască.

Ei bine, vom arăta că sionismul nu e câtuşi de puţin în opoziţie cu internaţionalismul invocat cu drept cuvânt ca ultimul punct către care trebuie să tindă omenirea. Însă, pentru aceasta trebuie mai întâi să ne înţelegem asupra valorii termenilor de naţionalism şi de internaţionalism, aşa cum trebuie să fie înţeleşi[5].

Când evreul sionist zice: „Sunt naţionalist", nu zice într-un mod precis şi special, vreau să reconstituiesc un stat în Palestina şi visez să cuceresc Ierusalimul. Pentru el, a fi naţionalist însemnează dorinţa de a fi un om liber, de a avea drept la demnitatea de om, de a se sustrage de la opresiunea, de la insulta şi de la dispreţul de care e înconjurat.

Pentru el, naţionalismul e manifestaţia spiritului de libertate.

Când socialiştii combat naţionalismul, combat în realitate protecţionismul şi exclusivismul naţional; ei combat patriotismul strâmb şi absurd care conduce popoarele la luptă; ei combat, într-un cuvânt, egoismul naţiunilor, tot aşa de odios ca şi cel al indivizilor.

Ce presupune internaţionalismul? Incontestabil că presupune naţiuni. A fi internaţionalist însemnează a stabili între naţiuni legături — nu de amiciţie diplomatică, ci de fraternitate omenească. Una din concepţiile socialismului internaţional şi chiar a anarhismului revoluţionar este concepţia federativă, concepţie a unei omeniri fragmentate compusă din o mulţime de grupări. Grupările sunt deci naturale şi necesare. De ce dar evreii n-ar forma şi ei o grupare?

Dacă ne punem acum pe terenul intereselor marii mase a nenorociţilor evrei muncitori, nu e oare necesar ca înainte de a putea şi pentru a putea să scape de mizeria sa de proletar, nu e necesar să poată mai întâi poseda libertatea, adică posibilitatea de a combate şi a învinge? Cu toţii ştim la ce sunt expuşi şi cum sunt paralizaţi în mişcările lor, mai cu seamă în România, evreii care se aventurează în lupta socială!

Pentru ca internaţionalismul să triumfe, trebuie mai întâi ca grupările omeneşti să-şi dobândească autonomia lor proprie şi socialiştii internaţionalişti au înţeles aşa de bine adevărul acesta, că nu încetează de a reclama autonomia armenilor şi a polonezilor.

Dacă într-adevăr autonomia unui popor, adică afirmarea şi întocmirea existenţei sale, ar constitui o piedică la realizarea internaţionalismului, atunci cum se face că tocmai internaţionaliştii sunt acei care reclamă cu mai multă stăruinţă independenţa naţiunii. Răspunsul se impune!

Pentru ce dar socialiştii evrei n-ar cere şi n-ar căuta să dobândească şi autonomia evreilor!

Şi când această autonomie va fi realizată, socialiştii pot fi siguri că problema socială nu numai că nu va suferi, dar va câştiga, căci nu trebuie să uităm că evreii au fost poporul care, după cum zice Renan, a introdus cel dintâi justiţia în lume şi evreii liberi nu vor înceta să furnizeze omenirii, promotorii justiţiei, adevărului şi dreptăţii pe cari i-a produs când erau în condiţiunile cele mai puţin favorabile pentru aceasta.

Renad

Paris, ianuarie 1900

[„Rs.", 14 februarie 1900, p.2]

---

[5] Împrumutăm concepţiunile asupra naţionalismului şi internaţionalismului, cunoscutului revoluţionar Bernard Lazare (*n. red.*).

https://biblioteca-digitala.ro

4. CE VREA SIONISMUL?[6]

„Sionismul rezolvă întreaga chestiune evreiască, întrucât tinde să creeze un azil asigurat în Palestina pentru acei evrei cari nu mai vor sau nu mai pot să rămână în ţara lor natală."

Cum că astăzi există pretutindeni o chestiune evreiască şi că ea cere o soluţiune urgentă, nici că mai încape îndoială. Toate soluţiunile propuse până acum s-au dovedit că sunt ineficace şi chiar irealizabile; singura mişcare modernă, care se prezintă ca soluţiune practică e sionismul, întrucât e o rezolvare, care tinde să fie idealul naţional şi care nu se poate obţine decât *numai prin propriile forţe ale celor interesaţi, în* cauză. „Scăparea ta prin tine, Israele" sună cuvintele profetului.

În mijlocul popoarelor în care trăim suntem consideraţi ca ceva îngreuietor în aparatul politico-social, iară noi faţă de o astfel de înstrăinare ne simţim prea umiliţi; setoşi după un ideal, ne-am aruncat cu nesaţiu în braţele sionismului.

Acea vrăjmăşie de moarte a ideilor umanitare, acel microb ucigător, *antisemitismul, face necontenite ravagii.* E de ajuns însă ca strigătele de jale ale unora din oropsiţii noştri fraţi să înceteze pentru un scurt timp, ca atenţiunea popoarelor şi guvernanţilor să fie îndreptată în vreo altă direcţie, ca să aibă loc schimbări şi remanieri de guverne, pentru ca unii din coreligionarii noştri să-şi închipuie în naivitatea lor, că antisemitismul a încetat şi să tragă de aci concluzia că această boală e numai trecătoare. Nu, *antisemitismul nu e boală trecătoare,* numai formele sub care apare sunt schimbătoare; *existenţa sa rămâne şi va rămâne cât timp vom sta împrăştiaţi, cât timp vom recurge la favoarea popoarelor.* Ura pentru tot ce e născut evreu poate dispare pentru un timp, pentru a apărea iarăşi o formă nouă, mai modernă.

Faţă de asemenea stare de lucruri, noi nu putem găsi lecuirea bolii decât numai în sionism, care e o tendinţă tot aşa de veche ca şi evreul în ghetou, dar care se prezintă astăzi sub o formă cu totul nouă, Statul Iudeu.

Dar ce e sionismul? Ce vrea sionismul?

Sionismul rezolvă întreaga chestiune evreiască, întrucât tinde să creeze un azil asigurat în Palestina pentru acei evrei cari nu mai vor sau nu mai pot să rămână în ţara lor natală. Acolo, ei vor avea să alcătuiască o naţiune, care se va dezvolta sub un cer liber. Naţiunea astfel alcătuită va fi aceea care va vorbi o limbă, sublimă prin formă şi prin idei, va fi complexul acelora a căror inimi tresaltă de plăcute amintiri strămoşeşti, e unitatea de sentimente, e gloria strămbunilor noştri, e ideea sublimă de libertate, garantată de legi şi natură.

Sionismul *favorizează reînvierea unei mari populaţiuni agricole* pe acelaşi teritoriu. Experienţa coloniilor existente ne-a dovedit că evreii sunt foarte apţi pentru munca câmpului, contrar de cum vroiau să susţie antagoniştii noştri.

Cultivarea obiceiurilor şi vieţii evreieşti în toate fazele, dezvoltarea caracterului evreiesc, a calităţilor evreieşti, reînvierea sentimentului naţional prin cultivarea limbii, istoriei şi literaturii naţionale, e partea delicată a mişcării sioniste moderne. Căci, „conştiinţa naţională se va transforma în voinţa naţională" când întreaga familie evreiască îşi va strânge rândurile într-un gând şi o simţire; când poporul îşi va revendica drepturile lui de viaţă, când va tinde să-şi recapete caracterul său naţional, *naţiunea noastră va fi privită cu demnitate de* complexul *celorlalte naţiuni,* inamicii noştri vor deveni *amicii noştri.*

[6] Din „Broşura de propagandă" a societăţii „B'nei Sion" din Brăila (*nota red.*).

https://biblioteca-digitala.ro

Se vor găsi însă multe spirite rătăcite cari vor întreba: „Dar ce ne interesează pe noi evreul din Rusia, Galiţia, Franţa etc.? *Aceştia sunt fraţii noştri întocmai ca şi* cei *din România*; *asemănarea rezidă în sânge,* locul *naşterii e ceva întâmplător.*"

Dar e utopic, irealizabil, vor striga alţii. Numai celor lipsiţi de curaj, orice mişcare nouă le pare irealizabilă, numai celor cu mintea îngustă orice idee le pare utopie. *Urmărească aceştia cu atenţiune avântul ce a luat această mişcare, intereseze-se de demersurile diplomatice* ce s-*au făcut în* acest s*ens* şi vor *vedea că* nu *suntem departe de ţinta noastră.*

E adevărat însă, că ţinta ce şi-au propus-o sioniştii e un edificiu, pe care trebuie să-l clădim în mulţi ani şi cu mari sacrificii. Dar pentru aceasta nu e de ajuns numai *planul arhitectului,* mai avem nevoie de *lucrători* şi de material. Planul e gata, *lucrătorii* şi materialul avem să furnizăm noi.

Fraţi evrei, astăzi când cu pietate vă aruncaţi privirea către cer cu rugi fierbinţi şi sincere, nu uitaţi pe fraţii voştri întru Sion, onoraţi memoria strămbunilor noştri, cari şi-au sacrificat viaţa pentru credinţa şi neamul lor, onoraţi pe cei ce vă aparţin, ca astfel să fiţi priviţi cu demnitate, ca astfel să reînvie un popor liber, nobil şi puternic pe pământul „unde *curge* laptele şi mierea".

Israele, mai înainte de a te reîntoarce pe pământul sfânt, fi Evreu, reîntoarce-te la Iudaism.

[„Rs.",15/28 septembrie 1900, pp.1-2]

https://biblioteca-digitala.ro

5. CONŞTIINŢA EVREIASCĂ

„Şi conştiinţa aceasta evreiască, conştiinţa aceasta mântuitoare, sionismul ne-a dat-o în măsură largă. În colţurile cele mai uitate unde trăieşte suflare evreiască, această conştiinţă s-a trezit puternic."

E de netăgăduit că dacă sionismul nu ne-a dat încă până acum tot ceea ce cu o entuziastă şi legitimă încredere aşteptăm de la dânsul, el ne-a dat totuşi ceva, care sub raportul vieţii noastre ca popor susţine cu succes o comparaţie cu ceea ce în viitor va trebui să ne dea.

Încălziţi de luminile pline de cald ale steagului ridicat de mişcarea sionistă am pornit fermecaţi de speranţele pline de viaţă cari se oglindeau şi în razele soarelui întrezărit de dânsa în căutarea mântuirii.

Pierduţi şi totuşi izolaţi printre popoare, fără o piatră proprie de care să ne rezemăm capul, fără un petic de ţărână a noastră pe care să o frământăm cu sudoarea frunţii noastre, am pornit în căutarea unui cămin, singurul care mai poate mântui un neam rătăcitor ajuns pe marginea unei negre şi ameninţătoare prăpăstii.

Şi căminul încă nu l-am găsit, sionismul încă n-a realizat speranţele şi încrederea noastră. Suntem şi azi, ca şi acum şapte ani, fără cămin şi fără adăpost, împrăştiaţi şi izolaţi printre celelalte popoare vecine. Veşnic paria şi ţapul de ispăşire al tuturor acelora în mijlocul cărora suntem siliţi să urcăm calvarul nesfârşitei noastre rătăciri. Şi totuşi, suntem deja mântuiţi. Ameninţaţi să fim striviţi de răutatea şi ura omenească, am crezut un moment, împinşi de instinctele omeneşti de conservare, că e mai bine să renegăm o istorie glorioasă şi veche, mai veche decât a oricărui popor din câte luminează şi încălzeşte soarele, am sperat că dacă renunţăm la ceea ce în primul loc înalţă pe omul în ochii săi şi ai altora, la conştiinţa de sine şi la cea naţională, vom găsi în schimb celelalte lucruri inerente şi absolut trebuincioase vieţii, libertatea, demnitatea omenească, dreptul la o muncă şi un cămin care să ne adăpostească.

Şi am început să ne lăsăm convinşi, am renunţat cu încetul la lupta pentru păstrarea individualităţii noastre naţionale şi în cele din urmă ne-am hotărât să ne pierdem cu totul, să ne lăsăm să fim înghiţiţi de marele stomac al omenirii universale.

În pornirea aceasta, de natură mai mult fizică-materială decât sufletească – de altfel nu tocmai demnă pentru un neam care coboară din macabei – n-am avut desigur în vedere decât viitorul nostru ca oameni, şi nu ca neam, lumea noastră pământească, nu şi pe cea cerească – sufletească, am avut însă, se vede, ceva reminiscenţe fatal legate de un trecut atât de mândru şi s-a întâmplat iarăşi fatalul – n-am putut fi digeraţi şi imediat a început o puternică reacţie.

Toţi aceia cari ne reproşau sectarismul şi exclusivismul nostru, îndată ce au văzut că-i luăm în serios şi căutăm cu tot dinadinsul să ne asimilăm şi să ne pierdem în marea familie a omenirii, au început să dea cu groază înapoi, au început să ne ameţească prin invective şi insinuări noi, că suntem reptile, că n-avem urmă de demnitate, că.... ar fi poveste lungă.

Era şi natural. Nu putem fi aşa uşor digerabili, materie veche, atâtea mii de ani la spatele nostru, o viaţă atâta de lungă şi atât de zbuciumată, tot lucruri cari întăresc materia vitală şi o fac tot mai puţin digestă. Şi bineînţeles că au trebuit să renunţe, erau în joc stomacurile lor naţionale, destul de largi de altfel, dar totuşi nu atât de rezistente ca să poată mistui o carne atât de bătrână şi atât de tare.

Şi am rămas iarăşi barcă bătută de furtuni distrugătoare, fără cârmă şi fără cârmaci, condusă numai de amintirea unui trecut mare, de un prezent chinuit şi de un

https://biblioteca-digitala.ro

viitor pierdut într-un întuneric mai negru decât răutatea omenească. Cu asemenea cârme şubrede, barca noastră era ameninţată să mai lunece ceva pe dibuite, până să se spargă în cele din urmă de cea dintâi stâncă, de care fatal avea să se lovească.

Şi atunci, reminiscenţele trecutului şi zbuciumul gândurilor pentru zilele ce aveau să vie au o mişcare de astă dată nu de pieire, mişcarea sionistă, care ne-a dat ceea ce a susţinut totdeauna pe indivizi, ca şi pe neamuri în lupta cu chinurile vieţii, ne-a dat *speranţa mântuirii*.

Şi de atunci parcă ne-am transformat. Nu ne-am mântuit încă, dar sperăm şi trăim.

Speranţele noastre n-au fost dezamăgite, dar până acum n-au fost nici realizate.

Barca noastră e tot fără cârmă, dar ştim cel puţin încotro o ducem, că avem un far puternic, un soare întreg care ne luminează calea.

Sionismul nu ne-a dat încă tot ce aşteptăm de la dânsul, nu ne-a dat încă ceea ce *aşteptăm* de la dânsul – *căminul*, şi cu toate acestea ne-a mântuit deja, nu vom mai dispărea, nici nu mai suntem măcar ameninţaţi de pieire, pentru că suntem de acum înarmaţi pentru o rezistenţă îndărătnică, sionismul ne-a redat conştiinţa şi conştiinţa evreiască.

Poate să bârfească de acum lumea întreagă, poate să ne aducă cele mai amare reproşuri, poate să ne dispreţuiască şi să ne urmărească cu ura cea mai ucigătoare, poate să ne chinuiască şi să ne tortureze, poate să ne facă viaţa cu neputinţă, noi nu mai avem de ce roşi, putem fi mândri, căci ştim de acum cine am fost. Ştim câte am îndurat pentru ceea ce am fost şi suntem, ştim ce voim şi putem fi mândri cu conştiinţa noastră evreiască, conştiinţa unui neam care-şi aminteşte cu drag ce a fost şi e gata să facă toate sacrificiile pentru ca să poată într-o zi sta cu fruntea senină alături de celelalte neamuri cari azi îl dispreţuiesc.

Vom ajunge, desigur, într-o zi la un cămin propriu şi dacă nenorocul nostru va voi ca soarta noastră să rămână pentru vecie o nesfârşită rătăcire, totuşi suntem deja mântuiţi, pentru că e cu neputinţă ca în cele din urmă popoarele să nu ajungă să ne respecte, când vor vedea cu câtă destoinicie continuăm lupta noastră pentru ideal, e cu neputinţă ca ura lor să nu se zdrobească într-o zi de stânca aceasta uriaşă – conştiinţa evreiască.

Şi această conştiinţă se trezeşte tot mai puternică şi mai fermecătoare sub caldul şi lumina pe care le împrăştie razele soarelui nostru de mântuire – sionismul.

Am fost pierduţi în întunericul unei ignoranţe ucigătoare şi acum ne trezim la şcoala plină de lumină a sionismului.

Sionismul încă nu ne-a dat căminul, dar ne-a dat o şcoală, o şcoală mare care întăreşte pe cei slabi şi înalţă pe cei căzuţi, o şcoală care învaţă a trăi cu demnitate şi omeneşte şi cine învaţă aceste lucruri înălţătoare trebuie să ajungă într-o zi la o viaţă omenească.

Şi conştiinţa aceasta evreiască, conştiinţa aceasta mântuitoare, sionismul ne-a dat-o în măsură largă.

În colţurile cele mai uitate unde trăieşte suflare evreiască, această conştiinţă s-a trezit puternic.

Un exemplu mic, dar foarte elocvent. În Slatina trăiesc în total câteva zeci de suflete evreieşti. Şi aceşti evrei răzleţiţi şi izolaţi, uitaţi de lume, au o secţie sionistă, plătesc şekel, s-au înscris în cartea de aur a fondului naţional şi au ţinut să fie reprezentaţi la Congresul din Basel. Şi acum câteva zile am primit de la cei câţiva evrei din Slatina – căci eu am avut norocul de a reprezenta pe aceşti evrei la congres – 30 lei contribuţia lor pentru cheltuielile făcute cu plecarea la congres. Şi când vezi aşa de dezvoltat sentimentul datoriei, când vezi atâta putere de jertfă, când vezi până

https://biblioteca-digitala.ro

şi în colţurile cele mai uitate atâta dor de o viaţă omenească, atunci când vezi o aşa de pătrunzătoare pricepere pentru mişcare şi atât de dornice aspiraţii pentru ideal, să te mai îndoieşti de conştiinţa evreiască, să te mai îndoieşti de mântuirea noastră?

Ce mândră e conştiinţa evreiască şi cât de înălţătoare va fi mântuirea noastră.

Ben Michel

[„M.Z.", 6 decembrie1903, pp. 5-7]

https://biblioteca-digitala.ro

6. SIONISMUL ŞI LITERATURA EVREIASCĂ

„Cât de dulce, cât de măgulitor nu e pentru noi gândul, că graţie înrâuririi sionismului, literatura noastră a apucat direcţiunea proprie, de a ne inspira un orgoliu naţional şi a ne face conştiincioşi de puterile latente ce rezidă în noi!"

Din nenumăratele binefaceri cari ne-a adus deja sionismul înainte încă de a realiza idealul său, ţin să relevez una ce constituie o adevărată uşurare şi mângâiere pentru inima evreiască, apăsată de umilinţe şi înjosiri seculare.

E un fapt confirmat prin experienţa de fiecare zi, că orice părere, fie cât de falsă, fie cât de sfidătoare pentru bunul simţ dacă e încontinuu repetată şi propagată, fără a întâlni o contradicţie energică, sfârşeşte prin a aluneca chiar în spiritele cele mai sănătoase şi a se insinua chiar în mintea acelora pentru care ea constituie un prejudiciu şi o insultă gravă. Astfel se explică de ce nenumărate erori şi superstiţii vătămătoare şi jignitoare pentru genul omenesc au putut fi profesate de spiritele luminate din timpurile trecute şi să aibă o existenţă milenară; astfel se explică în ce fel o mare parte din omenire s-a crezut, timp de mai multe veacuri, născută pentru robie, şi a purtat cu resemnare lanţurile ei.

Şi la noi, evreii, s-a observat acest fenomen puţin măgulitor pentru neamul nostru. Prejudecata, propagată de veacuri şi repetată fără întrerupere, cum că noi, evreii, am prezenta ceva defectuos în care e mult de prefăcut şi prea puţin de menţinut, această prejudecată a sfârşit până a pătrunde chiar în sânul lui Israel. În a doua jumătate a ultimului secol, noi, *evreii,* ne-am deprins astfel cu acest gând umilitor, cu desconsiderarea propriului nostru neam, încât au luat naştere, la noi, unele proverbe populare ce nu conţineau deloc laude la adresa noastră.

O repet pentru apărarea sentimentului nostru de demnitate. Acest fel de autodispreţ n-a provenit, la noi, printr-o liberă alegere, ci printr-o sugestiune irezistibilă venită din afară. Atmosfera în care ne învârtim era umplută de această prejudecată, ce ne asedia mereu, răsuna neîncetat la urechile noastre, ne tulbura şi ne ameţea în punctul că nu era cu putinţă să nu se furişeze în noi, fără voia noastră.

Cum însă literatura e oglinda în care se reflectează spiritul unui popor, sentimentele, ideile, aspiraţiunile, însuşirile şi defectele sale, prejudecata de care pomenim n-a lăsat neatinşi şi pe o mare parte a autorilor noştri, cari au compus operele lor puţin timp numai înaintea ivirii sionismului. Nu numai în literatura scrisă în graiul popular, ci şi — o ironie crudă a soartei! — în aceea compusă în limba noastră naţională, în limba sfântă, a găsit un oarecare ecou tendinţa de a ne critica, de a ne căuta defecte, de a da despre noi un tablou încărcat cu umbre şi numai puţine culori încântătoare. De la opusculul unui autor obscur, care abia îşi încearcă norocul său literar, ca şi în romanele atrăgătoare ale unui Şamor, în naraţiunile spirituale ale unui Smolenski şi în poeziile sentimentale ale unui Gordon, pretutindeni ne întâmpină acest sarcasm, acest spirit de ironie exercitat faţă de urile şi obiceiurile învechite ale poporului nostru, omiţând sau vorbind prea puţin de partea frumoasă, sublimă a acestor obiceiuri antice. Prea des întâlnim în literatura evreiască pe acest tânăr clasic, fermecat de tot ce e modern şi care întâmpină piedici *şi* persecuţiuni din partea generaţiei vechi, obscurantă, superstiţioasă şi crudă. Prea des e relevată şi ridiculizată, în literatura evreiască, încăpăţânarea noastră în modul de trai strămoşesc, ca şi cum totul ar fi de ridiculizat în acest mod de trai şi n-ar prezenta trăsături nobile, demne de a fi admirate, păstrate şi propuse ca model celorlalte popoare. În rezumat,

https://biblioteca-digitala.ro

literaţii noştri sunt, înaintea ivirii sionismului, mai înclinaţi spre criticarea defectelor decât spre relevarea meritelor noastre.

Ni se va obiecta că astfel e menirea acelora cari simt o oarecare vocaţie pentru a îmbunătăţi moravurile omenirii, că Aristofan, atât de celebrat la vechii greci, că Molière, atât de apoteozat la francezi n-au făcut decât a biciui pe contemporanii lor şi a prezenta un tablou îngrozitor al viciurilor şi al ridicolului lor. La aceasta vom răspunde cu înţeleptul nostru Solomon, că orice acţiune trebuie făcută în momentul oportun. În vremurile de înflorire sau prosperare, mustrările, chiar cele încărcate, chiar cele exagerate nu pot fi decât salvatoare pentru un popor şi acesta era cazul autorilor sus pomeniţi. Literaţii noştri însă, urmând, după cum am relevat, o impulsiune nefericită, de care ei nu pot fi făcuţi responsabili, s-au dedat prea mult criticii, într-un timp în care era necesar de a şopti lui Israel un cuvânt de blândeţe, de mângâire, de încredere în sine însuşi.

Cât de dulce, cât de măgulitor nu e pentru noi gândul că, graţie înrâuririi sionismului, literatura noastră a apucat direcţiunea proprie, de a ne inspira un orgoliu naţional şi a ne face conştiincioşi de puterile latente ce rezidă în noi!

În ultimul deceniu, literatura evreiască ce a fost creată sub influenţa sionismului are ca temă principală viaţa evreului în trăsăturile sale sublime, suferinţele şi chinurile, speranţele şi perspectivele sale. Ea ne introduce când în ghetourile răsăritului european şi ne arată cum, în adâncimile mizeriei străluceşte această perlă, această frumuseţe morală, care la nici un moment n-a fost întunecată, când ne transportă în continentele îndepărtate şi ne deschide atelierele în cari vegetează Israel la o corvoadă zdrobitoare, asudând într-un aer vicios şi la o lumină defectuoasă, pierzându-şi ultimele forţe ce-i lăsase o rătăcire milenară şi păstrând totuşi o nădejde neclintită într-o reînviere şi o reînflorire naţională, şi când ne oferă spectacolul măreţ al unui Israel reîntinerit, care cu un zel şi entuziasm nepomenit adună materialul pentru reclădirea edificiului naţional. Tânărul clasic, extaziat de civilizaţiunea modernă, a încetat de a fi în literatura noastră unicul tip al perfecţiunii, ne rămâne totuşi simpatic atâta timp cât el e pătruns de o admiraţie pentru trecutul şi de o iubire neţărmurită pentru neamul nostru, altminterea el inspiră chiar dispreţ. Bătrânul evreu, slăbănog, uscat şi aplecat zi şi noapte pe un volum al *Talmudului* nu mai apare ca o plantă exotică şi nefolositoare vieţii, ci ca un veteran, ca un erou, înălbit pe câmpul de bătaie, care poartă semnele rănilor primite în decursul veacurilor şi e vrednic de a fi propus tinerimii ca un model de înţelepciune, de statornicie, de curaj şi abnegaţie.

Femeia din generaţiunea veche, care rosteşte mereu rugăciuni, vorbeşte neîncetat cu un aer de reculegere şi se îngrijeşte puţin de exteriorul ei, nu mai e ridiculizată şi ne inspiră, din contră, respect şi admiraţie prin castitatea ei, prin credinţa ei conjugală şi prin iubirea ei maternă.

Şi s-ar zice că sunt încă unii cari critică şi combat sionismul, care, oriunde pătrunde, corijează, îmbunătăţeşte şi răspândeşte binefaceri cu profunziune!

Dr. theol. I. Rabinovici

[„Eg.“, 20 mai 1905, pp. 145-146]

https://biblioteca-digitala.ro

7. CAUZELE SIONISMULUI MODERN

de M. Grünberg

„Sionismul e adânc sădit în inimile si conştiinţa evreilor inteligenţi.

Sioniştii sunt azi, ce-i drept, o minoritate. Dar această mişcare e menită să aibă şanse mari, căci urmăreşte un ideal nobil, astfel încât câştigă şi va câştiga şi în viitor partizani demni de ea."

Sionismul e o mişcare de actualitate, care preocupă — mai mult sau mai puţin — toată lumea civilizată. Fiecare ştie că sionismul vrea să fie înţeles ca având de scop dezlegarea chestiei evreieşti. Dacă are tărie sau nu — aceasta, din contra, nu ştie fiecare. Pentru a avea încredere în puterea de viaţă a unui ideal, trebuie să fie cunoscute cauzele fundamentale care i-au dat naştere. Şi tocmai aceasta voi căuta să stabilesc mai jos. Pe deoparte a fost o dorinţă intimă, un imbold intern, ce a încolţit şi prins rădăcini în însuşi poporul evreu. Libertatea, libertate naşte! Odată evreii emancipaţi, s-a redeşteptat în ei conştiinţa, încrederea de sine, au recăpătat voinţa lor proprie. Amorul lor propriu i-a făcut să se gândească la suferinţele strămoşilor lor, la trecutul lor istoric, că au fost odată un popor. Au înţeles că poporul evreu, care a avut ţara sa proprie încă acum 2.000 de ani, deşi a fost împrăştiat în toate părţile lumii, totuşi nu numai că n-a pierdut nimic din forţa de a trăi, din calităţile sale, dar şi-a mai însuşit pe lângă toate acestea şi cultura popoarelor printre cari a trăit. Evreii moderni, cărora le era scump poporul evreu, au văzut cu multă tristeţe starea de deplâns, în care se afla acest popor, au privit adânc mâhniţi cum majoritatea evreilor zace în cea mai neagră mizerie morală şi materială. Aceşti evrei au căpătat convingerea că un astfel de popor, care a avut un trecut glorios şi care a putut să reziste mii de ani tuturor furtunilor ce se dezlănţuiau deasupră-i, poate şi trebuie să renască; şi că trebuie să aibă un viitor pe care-l merită. Sionismul, din acest punct de vedere, a fost deci o necesitate istorică şi nu o simplă întâmplare.

Pe de altă parte a fost rezultatul a două imbolduri venite din afară.

Întâi, din cauza gândului de naţionalitate. Dar ce e naţionalitatea? Naţionalitatea e schimbarea naturală a societăţii din starea barbară, egoistă, ce domnea înainte, în starea mai liberă, mai omenească de azi. Această transformare a societăţii se bazează pe progresul omenirii şi pe legi istorice. Acest gând al naţionalităţii a preocupat Europa timp de jumătate de veac. Era natural ca şi evreii să se folosească de el, mai întâi fiindcă au trăit printre popoarele cari se agitau şi al doilea fiindcă naţionalitatea însemna pentru ei libertate. Dar să nu se înţeleagă rău naţionalismul evreilor. Ei vor să întrebuinţeze această formă a societăţii potrivit cu misiunea ei. Naţionalismul lor nu va putea lua caracterul ce-l are la mai toate popoarele din lume, caracter patriotic bolnav, deoarece vor avea necontenit înaintea ochilor catalogul martiriilor ce s-au ţinut lanţ de capul lor: vor păstra, din contra, întotdeauna figura primă şi originală a naţionalismului. Aceasta spre binele lor şi al omenirii întregi.

Al doilea, din cauza antisemitismului de pe urma căruia fiecare evreu suferă mai mult sau mai puţin. E ceva natural şi logic, în timpul nostru, de a se imputa greşelilele unui singur evreu, poporului întreg. Afară de istoria barbariilor, mai cunoaşte, pot spune, absolut fiecare din noi şi câteva exemple proprii. Antisemitismul a ferit pe mulţi evrei să-şi renege neamul, i-a făcut să se gândească la originea, la individualitatea, la poziţia lor ca popor împrăştiat în toate răspântiile lumii, reprezentând în toate părţile o minoritate, ici fiind afară de orice lege protectoare, colo fiind masacraţi, iar în altă parte fiind suportaţi cu răbdare. Trebuie să accentuez însă — contrar părerii ce există — că

https://biblioteca-digitala.ro

antisemitismul a fost unul din elementele, din factorii *secundari* (adică cel cari vine în al doilea rând), cari au dat naştere sionismului modern. Dar antisemitismul e o buruiană rea, cu care trebuie să socotim şi care va răsări şi înflori atâta timp cât vor fi şi evreii în *Goluth*.

Cunoaştem acuma rădăcinile sionismului. Cine nu şi-a format dinainte o părere uşoară, fără judecată, fără cercetare, o părere ce se opreşte la suprafaţă şi nu se aprofundează, numai acela nu poate prezice sionismului reuşită. Sionismul e adânc sădit în inimile şi conştiinţa evreilor inteligenţi. Sioniştii sunt azi, ce-i dreptul, o minoritate. Dar această mişcare e menită să aibă şanse mari, căci urmăreşte un ideal nobil, astfel încât câştigă şi va câştiga şi în viitor partizani demni de ea.

[„Or Z.", 15 noiembre 1908, pp. 34-35]

https://biblioteca-digitala.ro

8. HERZL ŞI POALE-SIONISMUL

de Leon Leventer-Moineşti

„Inspiraţi de lărgimea principiilor înălţătoare ale lui Herzl, cugetători eruditi au altoit sionismul prin socialismul internaţional, formând ideologia şi programul poale-sionist."

Ideile şi simţimintele inerente *naţionalismului* sunt foarte rău şi contrar înţelese în cercurile spiritelor înaintate, progresiste, care se mărginesc la calea raţionalismului unilateral.

Întocmai ca şi filosofia populară a secolului al XVIII-lea, care se rezema pe priceperea abstractă a formelor religiunii, tot aşa anti-naţionaliştii — socialiştii răi — (de ei vroim să vorbim) nu dau astăzi nicio importanţă părţilor sufleteşti ale insului, condamnă, anatemizează din rădăcină întreaga concepţiune a naţionalismului, zicând că ea ar fi produsul gândirii copilăreşti primitive sau fructul ignoranţei vechi perpetuate. Ei — socialiştii răi — declară întreaga concepţie naţionalistă ca o rătăcire trecătoare, a cărei înlăturare este încredinţată progresului omenirii.

Socialiştii răi ai secolului aburului şi al electricităţii nu vor să înţeleagă că protestul lor contra naţionalismului este şi el produsul unei anumite faze a cugetării, care fază este şi ea tot aşa de unilaterală ca ceea ce înţeleg ei prin „faza naţionalismului".

Ei uită că ceea ce face ca individul să facă parte dintr-o anumită naţionalitate este însuşi faptul naşterei sale (*natio-nasce-nascuntur*) în legătură cu rudenia de sânge, pornită de la părinţii individului, până departe, la conaţionalii săi. Această rudenie de sânge îl face să simtă pentru trecutul comun, pentru solidaritatea prezentă şi pentru viitorul aceleiaşi naţiuni, fără să-şi dea în mod precis seamă de cauzele acestor simţăminte şi ideile ce se leagă de ele, tocmai pentru că ele sunt rezultatul natural determinat prin naştere. Şi dacă la aceasta se mai adaugă la mai toate naţiunile, faptul conlocuirii pe acelaşi pământ, sub o anumită atmosferă, în aceleaşi împrejurări relative, atunci la rezultatul natural al naşterii se mai adaugă influenţa puternică a conlocuirii comune, care dă naştere la o poezie, muzică şi literatură specific naţională, la formare de caractere specific naţionale, ba chiar la fizionomie şi stare fizică specific naţionale, precum şi la nevoi, interese şi năzuinţe specific naţionale.

De aceea se dezvoltă în mod natural, pentru îndulcirea antagonismelor dintre diferitele clase ale diferitelor naţiuni, socialismul raţional internaţional. Nu e nevoie de exemple pentru a ilustra această afirmaţiune: ele s-au detaşat şi se detaşează din evoluţia pe care a urmat-o concepţia socialismului

Nu se poate nimenea lepăda de naţiunea sa — oricât ar vroi-o – spre a deveni membru al unei naţiuni socialiste, fantastice, mondiale. Un individ poate deveni membru al cutării societăţi cu cutare scop, sau mai mult încă, individul, printr-o legătură oarecare, poate deveni membru al familiei cutare, fără însă a-şi pierde calitatea şi legătura cu familia-i primă. Astfel, socialismul *internaţional* are raţiunea de înrudire naturală dintre naţiuni.

Bazată pe acest principiu natural al doctrinei socialiste *internaţionale,* tânăra mişcare *poale-sionistă,* rezultat al evoluţiunii sioniste, are raţiunea de a fi şi are dreptul de a cere ca evreii rătăciţi în fantasticul labirint socialist ne-naţionalist, să revie la matcă şi să lucreze pe adevărata cale, pentru adevărata înfrăţire dintre naţiuni.

Să pătrundă aceştia bine acuma, când se împlinesc 5 ani de la moartea marelui Theodor Herzl, cuvintele pe care dânsul, progresistul în sublimitatea largă a

https://biblioteca-digitala.ro

cuvântului, le-a scris în primul articol al primului număr al gazetei sale oficiale „Die Welt":

„«Die Welt» ist ein Blatt der Juden. Welcher Juden? Der Starken, denen man ohnehin hilft? Nein, nein, die brauchen keine Unterstützung. «Die Welt» ist das Blatt der Armen, der Schwachen, der Jungen... Wage es niemand zu sagen, dass wir den Klassenhass in das Judenthum hineintragen wenn wir aus der Schwachen unter unseren Brudern annahmen. Die Sache, der wir dienen ist gross und schön, ein Werk des Friedens, die versöhnende Lösung der Judenfrage. Ein Gedanke, wohl geeignet, edlere Menschen – sie seien Christen, Mohammedaner oder Israeliten, — zu begeistern"[7]. Nu e locul aci, într-un scurt articol de revistă, să enumăr atâtea principii ale marelui geniu evreiesc, Theodor Herzl, cari converge către concepţiunea poale-sionistă. Dar că el a rămas până la moartea sa un larg progresist foarte aproape înrudit cu socialismul internaţional, se poate vedea citind monumentalul său *Altneuland*[8]. E, într-adevăr, ţara veche a evreilor îmbrăcată în haina splendidă a dulcii armonii a viitorului în societăţile cooperative, ca şi în traiul dintre naţiuni. Ce înălţător e acel „Seider-Abend", când se povesteşte la aceeaşi masă a rabinului, la care mai stau şi un preot creştin, ca şi un valiu turc, când se povesteşte ieşirea din starea de astăzi. Da, Herzl a visat prin prismă socialistă adevărata, naturala şi raţionala înfrăţire dintre naţiuni.

Inspiraţi de lărgimea principiilor înălţătoare ale lui Herzl, cugetători eruditi au altoit sionismul prin socialismul internaţional, formând ideologia şi programul poale-sionist.

Acuma, când se împlinesc cinci ani de la moartea lui Theodor Herzl, să se gândească acei ce s-au îndepărtat de noi că e vrednic de urmărit, de cunoscut opera măreaţă a acestui geniu al minţii şi al sufletului evreiesc. Şi după ce îi vor face atât de plăcuta cunoştinţă, se vor trezi poate pe câmpul de gândire şi de simţire poale-sionist. Numai după aceasta îşi vor putea pune în mod conştient întrebarea: *De ce am rătăcit până acuma aşa de departe?*

Bacău, iunie 1909

Sionismul nu e un partid. Din orice partid am fi, îi ne putem alătura, precum şi el îmbrăţişează toate partidele vieţii de popor. Sionismul este poporul evreiesc în drum.
(Theodor Herzl)

[„Or Z.", 15 iunie 1909, pp. 98-99]

---

[7] „«Die Welt» (Lumea) este o foaie a evreilor. A căror evrei? A celor puternici, care oricum primesc ajutor? Nu, nu. Aceştia n-au nevoie de sprijin. «Die Welt» este foaia săracilor, a celor slabi, a celor tineri... Nimeni nu ar îndrăzni să spună că noi introducem ura de clasă în rândul evreilor dacă noi ne propunem să fim de partea fraţilor noştri slabi. Cauza pe care o servim este mare şi frumoasă, este o operă a păcii, calea rezolvării problemei evreieşti prin împăciuire. Un gând binevoitor îi însufleţeşte pe oamenii nobili, fie ei creştini, mahomedani sau israeliţi. "

[8] *Altneuland* (Ţara veche-nouă) – roman utopic despre viitorul stat evreu în Palestina, apărut în 1902.

https://biblioteca-digitala.ro

9. CONFESIUNE SAU NAŢIONALITATE?

„Nu, noi astăzi avem o legătură mult mai trainică decât religiunea, este dorul de reintegrarea neamului şi de reîntoarcerea pe pământul strămoşesc, asupra căruia avem drepturi istorice incontestabile."

Războiul actual, într-un fel sau altul, va trebui să ia sfârşit odată[9]. Dacă nu acuma, atunci mai târziu, cu luni, poate şi cu ani, dacă ne gândim la uriaşele sforţări şi la tăria ambilor beligeranţi cari stau faţă în faţă. Un sfârşit va trebui însă să aibă cataclismul european.

Şi atuncea când dezarmarea va începe şi când urgia dintre popoare şi blestemul lui Dumnezeu vor fi încetat, se vor pune pe tapet o sumedenie de chestiuni cari vor avea ca scop prefacerea întregii stări de lucruri de pe faţa Universului.

Se va vorbi în primul rând de acele popoare cari de veacuri stau robite printre alte neamuri şi cari au primit blestemul sorţii de a cutreiera lumea în lung şi în larg. Şi fără îndoială că dreptate trebuie să li se facă şi acestor popoare atât de greu lovite.

Şi iată deci că şi chestiunea evreiască va veni pe tapet. Acolo unde alte popoare, cari au avut de împărtăşit aceeaşi soartă grea ca şi neamul nostru, vor fi reintegrate în drepturi, trebuie să nădăjduim că nici neamul nostru nu va fi lăsat în voia valurilor, fără chip de a se apropia de un liman.

Atunci când se pune chestiunea pe temeiul unui principiu al naţionalităţilor, trebuieşte să se facă dreptate tuturor, absolut tuturor naţionalităţilor asuprite. Şi aci am ajuns să punem punctul pe *i*. Există o veche problemă lăsată în părăsire şi dezlegată mai mult prin mersul lucrurilor însuşi. E problema arzătoare care se pune şi astăzi: sunt evreii o naţionalitate sau o confesiune?

Teza aceasta trebuie negreşit lămurită, căci ea este pusă ori de câte ori vine în discuţiune chestiunea evreiască.

Se putea spune, poate, altă dată, că nu putem să ne prezentăm ca naţiune; astăzi însă lucrurile s-au schimbat. Poporul evreu, în totalitatea sa, se prezintă unit prin însăşi forţa lucrurilor — şi când toate douăsprezece milioane de evrei se prezintă unite ca un singur bloc de granit, nu se mai poate spune că ele n-au nimic comun decât religiunea.

Nu; noi astăzi avem o legătură mult mai trainică decât religiunea, este dorul de reintegrarea neamului şi de reîntoarcerea pe pământul strămoşesc, asupra căruia avem drepturi istorice incontestabile.

Nu mai poate fi vorba că nu suntem o naţiune, atunci când tot poporul evreu, unit şi regenerat, n-are decât un singur gând şi-o singură dorinţă comună tuturor: reconstituirea noastră ca popor pe un pământ al nostru, unde să fim de sine stătători — liberi aşa cum am mai fost în vechime.

Mişcarea sionistă singură are meritul de a fi contribuit la unirea neamului, la regenerarea lui — şi tot această mişcare va avea să înregistreze şi succesul final: împlinirea visului nostru comun.

Achille M. Finkelstein

[„B.K.", an II, nr. 7, septembrie 1915, pp. 88-89]

[9] Referire la Primul Război Mondial (1914-1918).

https://biblioteca-digitala.ro

10. SIONISMUL

„Însemnătatea actuală a sionismului este foarte mare şi numai datorită marelui apostol al lui, *Theodor Herzl,* a căpătat puteri înzecite, atrăgând mereu spre această idee evrei cari nu cunosc încă dorinţa de a avea o ţară."

„Sionismul tinde a crea poporului evreu un cămin propriu în Palestina, garantat prin dreptul public." (Congresul din Basel)

Sionismul este o formulă naţională care tinde a reda evreilor ţara de care au fost îndepărtaţi de mii de ani şi a le asigura o viaţă mai liniştită în Palestina, după o rătăcire continuă şi după o robie de 2.000 de ani. Atât şi nimic mai mult. Toate idealurile născute din lipsă de patrie şi de ocrotire dovedesc superioritatea iudaismului şi totdeodată sensibilitatea poporului Israel.

Sionismul, născut din nevoia de a avea un cămin, o organizaţie şi mai ales o viaţă adevărat evreiască, a întins ramurile în vremurile cele mai vechi, în timpurile inchiziţiilor şi pogromurilor. Însemnătatea actuală a sionismului este foarte mare şi numai datorită marelui apostol al lui, *Theodor Herzl,* a căpătat puteri înzecite atrăgând mereu spre această idee evrei cari nu cunosc încă dorinţa de a avea o ţară. După lupte nenumărate şi mii de obstacole, adepţii sionismului au reuşit a împrăştia ruinele în cari a fost îngropată Palestina de secole, înfiinţând din nou statul evreu. Astfel, programul de la Basel a devenit concret, iar nu o simplă iluzie, după cum credeau mulţi.

M. MARCOVICI

[„T.I.", 15 decembrie 1918, p. 14]

https://biblioteca-digitala.ro

11. ÎNCERCĂRI ASUPRA POALE-SIONISMULUI [extras]

„Pentru poale-sioniști, idealul național nu e numai complet unificabil cu socialismul, ci este un element organic al socialismului, căci el nu e nimic alta decât dorul fierbinte de a crea viața evreiască pe o sănătoasă temelie de lucru, care să o facă aptă pentru socialism."

Procesul de formațiune a principiilor poale-sioniste poate fi urmărit chiar de la ivirea sionismului pe scena politică a lumii. Înainte de 1897, proletariatul evreu trăiește anomalia unei vieți în care ideea naționalității – exteritoriale – este îndeobște admisă și în cari el totuși are de purtat dubla povară a oprimărilor social-economice și asupririlor naționale. Este, de aceea, psihologiceşte explicabilă înclinațiunea acestui proletariat către aspirațiunile intime ale iudaismului, aspirațiuni vagi, himerice, de un colorit sentimental și fără de vreun reazim practic, dar cari urmează să capete mai târziu conștiința și conturul precizat al unui ideal politic.[...]

* * *

Războiul mondial, cu multiplele și radicalele sale prefaceri, duce și o adâncă schimbare în starea de lucruri a proletariatului evreu. Pe deoparte, sentimentul național care e impus astăzi ca o realitate, pe de altă parte, mizeriile îndurate în ultimii ani fac ca poale-sionismul să devină centrul preocupațiunilor muncitorimii evreiești. Pe lângă acestea, mersul vremii a adus idealul de reclădire a vieții evreiești pe drumul celei mai complete realizări. Și această nouă stare de lucruri aduce poale-sionismului noi forțe sănătoase, considerabile, cari îl fac să fie în fruntea tuturor preocupărilor politice din iudaism.

În America, organizația numără sute de mii de membri și e condusă de oameni ca *dr. N. Syrkin,* marele teoretician și luptător poale-sionist rus, *D. Ben-Gurion, B. Zuckerman.* Ultimul congres evreiesc american e opera ei. În Anglia, poale-sionismul a ajuns o forță considerabilă; *leader*-ul mișcării este *Morris Mayer.* În Austria și Germania, partidul poale-sionist și-a impus directiva, iar în Rusia, Bundul a fost silit să cedeze locul. În sfârșit, în Palestina, „Achduth Wehaawoda" cuprinde toate organizațiunile muncitorești și se consideră o fracțiune a uniunii poale-sioniste mondiale.

Dar cel mai mare succes cu care se poate mândri partidul poale-sionist este recunoașterea lui de către Congresul internațional de la Berna[10] ca partid social-democrat evreiesc, precum și aprobarea revendicărilor lui de către Internaționala Socialistă de la Amsterdam[11]. Astfel, „Der Idischer Kempfer" din 14 februarie spune: „Pentru prima oară în istoria Internaționalei, avem la Berna o reprezentanță a proletariatului evreu". Și mai departe: „Admiterea lui Locker ca delegat al Palestinei este, de fapt, recunoașterea unei fracțiuni evreiești a Internaționalei".

Biroul de corespondență al muncitorilor evrei de la Stockholm, în comunicatul său asupra Conferinței Internaționale Socialiste de la Amsterdam, după ce spune că Conferința a aprobat în rezoluțiile ei propunerile făcute de partidul poale-sionist Congresului socialist din Berna (cu excepția unei singure modificări), declară: „Nu este

[10] Referire la congresul din 1919 când Internaționala a II-a socialistă și-a reluat activitatea după întreruperea din timpul războiului sub denumirea de Internaționala de la Berna.
[11] Referire la Internaționala sindicală.

https://biblioteca-digitala.ro

exagerat dacă socotim deciziunile de la Amsterdam ca cel mai mare succes politic de până acum al democraţiei evreieşti".

Cunoaştem un rezumat al discursului lui *Ber Locker,* delegat al Palestinei la Berna şi unul din cei trei conducători ai Federalei; din el reiese importanţa pe care poale-sioniştii o dau recunoaşterii revendicărilor lor de către Internaţională. De asemenea şi comunicatul biroului de corespondenţă poale-sionist din Stockholm accentuează lucrul acesta: „cu acest document (hotărârea Conferinţei) în mână, fără a fi atinsă de schimbările constelaţiilor politice şi de hotărârile guvernelor burgheze dictate de interese imperialiste, democraţia evreiască va lupta pentru cauza poporului evreu."

Astăzi inaugurăm o epocă nouă. Crearea „Căminului Naţional" însemnează punctul de plecare pe o nouă cale istorică, poate una din cele mai strălucite. Dorului nostru i se deschid perspective minunate. Nu mai este vorba de o colonizare sfioasă, în mic, încercări stingherite, infiltraţiune înceată. Problemele cari se pun acum ies cu totul din cadrul vederilor sionismului epocii trecute şi îmbrăţişează posibilităţi măreţe. Trebuie creată gospodăria unui întreg popor, o ţară întreagă trebuie să fie câştigată braţelor evreieşti. *„Chibusch Hoavoda"*, cucerirea muncii pentru muncitorii evrei. Şi în faţa acestor probleme, poale-sionismul, puternic şi hotărât, stă gata la muncă şi luptă pentru a-şi realiza vederile sale.

Va putea el?

Sunt atâtea şi atâtea chestiuni cari trebuiesc aplicate: naţionalizarea solului, excluderea capitalurilor particulare, formele cooperative de exploatare agricolă şi industrială, legislaţia socialistă a muncii. Toate acestea le va putea realiza partidul poale-sionist?

Va putea el învinge piedicile cari, fatal, i se vor pune? Şi ne gândim la clasa de colonişti formată în Palestina, proprietară de pământ. Ne gândim şi la puterile politice cari contribuie la realizarea visului nostru fericit. „Noi, Poale-Sion, spune un manifest al Biroului de Corespondenţă poale-sioniste la Stockholm, am înţeles totdeauna socialismul ca bazat pe solidaritatea lucrului şi libertatea omenească – individuală şi omenească – îngrădită numai de această solidaritate. Pentru noi, idealul nostru naţional e nu numai complet unificabil cu socialismul nostru, ci este mai mult un element organic al socialismului nostru, căci el nu e nimic alta decât dorul ferbinte de a crea viaţa evreiască pe o sănătoasă temelie de lucru care să o facă aptă pentru socialism."

Va putea partidul poale-sionist să-şi aducă la îndeplinire aceste deziderate, să dea noii alcătuiri care se va forma caracterul dorit? În bună parte, da. Congresul al XII-lea Sionist de la Londra ne-o arată în hotărârile sale. Mai rămâne însă atât de mult de făcut şi sunt atâtea piedici. Le va doborî? Este greu de răspuns acum.

Viitorul ni se arată însă în culorile cele mai frumoase. Avem încredere în poporul nostru. Şi, repetând o vorbă a „maestrului" Nordau, să spunem lucrul acesta să fie pentru noi toţi un *dux perplexorum – more nebuhim*[12].

Paul Bercovici

[„Hş.", an II, nr. 5, octombrie 1919, pp. 11-17]

[12] Titlul în limba ebraică a operei monumentale a lui Maimonide, în latină *Dux Perplexorum,* în limba română, *Călăuza rătăciţilor*, scrisă în limba arabă între 1185 şi 1190. Este cea mai importantă lucrare de teologie filosofică iudaică a Evului Mediu.

https://biblioteca-digitala.ro

IV

DIN ISTORIA MIŞCĂRII SIONISTE ÎN ROMÂNIA (1898 – 1919)

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „Rolul sionismului", „Eg.", 1 mai, 1898, p. 134.
2. „Apelul secţiunii «Iehoşua»", „V.S.", 5 iunie 1898, pp. 5-6.
3. „Discursul rev. doctor M. Gaster rostit în Bucureşti, în 26 iulie 1898", „V.S.", 31 iulie 1898, p. 1.
4. „Circulara Comitetului Central", „V.S.", 21 august 1898, p. 6.
5. „Un sfat al secţiunilor sioniste din ţară", „V.S.", 20 noiembrie 1898, p. 6.
6. „Organizarea societăţilor sioniste din ţară", „V.S.", 4 decembrie 1898, p. 1.
7. „Proiect de statut", „V.S.", 25 decembrie 1898, p. 1.
8. „O deciziune a Congresului din Basel" [Al Doilea Congres Mondial Sionist, 1898], „V.S.", 1 ianuarie 1899, p. 1.
9. „Atribuţiunile Comitetului Central", „V.S.", 19 februarie 1899, p. 1.
10. „Stimaţi coreligionari, sioniştilor" [Circulară a Comitetului Central al Societăţii „Hoveve Ţion" din România, Galaţi, februarie 1899], „V.S.", 26 februarie 1899, pp. 1-2.
11. „Şedinţa Comitetului Central" [1899], „V.S.", 23 aprilie 1899, p. 1.
12. „Tranşarea diferendului", „V.S.", 30 aprilie 1899, p. 1.
13. „După congres", dr. Moscovici, „Ar.", 14 august 1899, p. 1.
14. „Congresul din Basel. Marea întrunire sionistă", „Eg.", 4 septembrie 1899, pp. 276-277.
15. „Din Craiova", „Eg.", 1 octombrie 1899, p. 308.
16. „Societăţile «B'nei Zioniste»", „V.S.", 3 decembrie 1899, p. 1.
17. „Circulară către sioniştii şi secţiile sioniste de domni, doamne şi domnişoare", „Rs.", 31 decembrie 1899/7 ianuarie 1900, p. 5.
18. „Misiunea unui club sionist. Discurs rostit de dr. I. Nacht la inaugurarea clubului de lectură sionist din Iaşi, „Eg.", 19 ianuarie 1900, p. 19.
19. „Sionismul şi emigrarea", Ploeşteanu, „Eg.", 4 februarie 1900, p. 1.
20. „Societatea «Beneh Zion Kadimah Galaţi»", „Rs.", 18 (21) august 1900, p. 8.
21. „Conferinţa sionistă. Ce datorii ne incumbă", „Eg.", 8 decembrie 1900, p. 3.
22. „Adunarea generală a delegaţilor societăţilor sioniste din România" [Galaţi, 1900], „Eg.", 6 aprilie 1901, p. 99.
23. „Pentru muncitorii din Palestina", „Eg.", 20 aprilie 1901, p. 117.
24. „Din Ploieşti" [Raportul delegaţiei din Ploieşti despre lucările Conferinţei de la Galaţi, aprilie 1901], „Eg.", 27 aprilie 1901, p. 126.
25. „Pacea în sionismul român", „M.Z.", 21 decembrie 1901, p. 1.
26. „În chestia culturală. Interviu cu d. rabin, dr. I Niemirower", Hermann, „Cn.I.", 9 martie 1902, p. 1.
27. „Congresul sionist. Convorbire cu d. S. Pineles", [Referire la Congresul Sionist de la Focşani, aprilie 1902], Ben Chaim David, „Cn.I.", 16 martie 1902, p. 1.
28. „Conferinţa delegaţilor", Horia Carp, „M.Z.", 5 aprilie 1902, p. 1.
29. „Sionismul în România" [interviu cu d. Heinrich Rosenbaum], Hermann, „Cn.I.", 20 aprilie 1902, p. 1.
30. „Congresul din Focşani" [aprilie 1902], Horia Carp, „M.Z.", 20 aprilie 1902, p. 1.
31. „Congresul sionist din Focşani" [Extrase], „Cn.I.", 27 aprilie, 1902, pp. 1-3.
32. „Conferinţa din Focşani", [Relatare despre Conferinţa institutorilor de limbă ebraică], „Cn.I.", 11 mai 1902, p. 2.
33. „Cultura evreiască", Horia Carp, „M.Z.", 7 februarie 1903, p. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

34. „Apel" [lansat de Cercul Tikwas Israel în ajunul celui de-al VI-lea Congres Mondial Sionist de la Basel, 1903], „Ts.I.", an I, nr. 1, iunie 1903, p. 4.
35. „Către Secţiunile noastre" [Apel lansat de Comitetul Federaţiunii Sioniste, 1904], Sam Pineles, „BCFZR" , 26 martie 1904, pp. 1-2.
36. „Congresul al VIII-lea Sionist" [ţinut la Galaţi în zilele de 16-17 mai 1904], „BCFZR", 15 iunie 1904, pp. 1-7.
37. „Comitetul Federaţiunii Sioniştilor din România, Galaţi, 24 iunie 1904" [Circulară lansată cu ocazia încetării din viaţă a lui Th. Herzl], „BCFZR", 15 septembrie 1904, p.1.
38. „Comitetul Federaţiunii Sioniştilor din România"[Apel lansat cu ocazia Congresului anual al Federaţiunei Sioniştilor din România, 1905], „Tr.S.", 1 octombrie 1905, p. 1.
39. „Marea conferinţă sionistă de la Eforie,", „Tr.S.", 1 noiembrie 1905, p. 1.
40. „Discursul de închidere al d-lui Rosenbaum", „Eg.", 30 decembrie 1905, pp. 398-399.
41. „După Conferinţă", Horia Carp, „Tr.S.", 10 ianuarie 1906, p. 1.
42. „Comitetul Federaţiunii Sioniştilor din România. ", „S.", 26 ianuarie 1907, p. 119.
43. „Sionismul şi cultura universală", „Eg.", 9 februarie 1907, p. 43.
44. „Cultură şi cultură", „Eg.", 20 aprilie 1907, p. 114.
45. „Conferinţa a X-a a sioniştilor" [Galaţi, 1907], „Eg.", 28 decembrie 1907, p. 396.
46. „Educaţia sionistă", Ben Avner, „N.E.", 25 decembrie 1908, p. 1.
47. „Conferinţa sionistă din Galaţi. Interviu cu d. dr. Lippe" [1909], Iancu Rosenthal, „Cr.I.", 5 iunie 1909, p.1.
48. „Conferinţa sionistă din Galaţi [1909]. Interviu cu d. dr. I. Niemirower", „Cr.I.", 12 iunie 1909, p. 2.
49. „Educaţia copiilor si sionismul", „N.E.", 10 iulie 1909, p. 2.
50. „Noua federaţie sionistă a meseriaşilor", „N.E.", 4 octombrie 1909, pp. 1-2.
51. „Participarea sioniştilor la viaţa politică", „Cr.I.", 9 aprilie 1910, p. 1.
52. „Cercul Sionist «Idealul» din Bucureşti în 1909-1910", „Id.", 1/10 august 1910, Bucureşti, p.1.
53. „A XII-a conferinţă a Federaţiei Sioniştilor din România [Galaţi, 10-11 aprilie 1911]", „Eg.", 15 aprilie 1911, pp. 107-109.
54. „Situaţia mişcării sioniste, referat de S. Pineles" [prezentat la a XII-a Conferinţă a Federaţiunei Sioniştilor din România], „Eg.", 22 aprilie 1911, p. 114.
55. „Situaţia mişcării sioniste în România. Referatul d-lui M.H. Schein, preşedintele Comitetului Federal pe anii 1909 şi 1910" [prezentat la a XII-a Conferinţă], „Eg.", 22 aprilie 1911, pp. 115-116.
56. „A XII-a conferinţă a Federaţiei Sioniştilor din România (ziua a II-a). Şedinţa de la 3 p.m. [aprilie 1911]", „Eg.", 22 aprilie 1911, pp. 117-118.
57. „Asociaţia tineretului intelectual evreiesc din România lansează următorul apel", „Z.", an V, nr. 7, iunie 1911, pp. 13-14.
58. „Datoria femeilor noastre", „Z.", an V, nr. 8-9, 7 august 1911, pp. 9-10.
59. „Nahum Sokolow în România. Festivitatea jubiliară cu ocazia împlinirei de 30 ani de zionism în România", „Z.", an VI, nr. 4, martie 1912, pp. 8-12.
60. „Sioniştii în Uniune", Isac Avram, „Cr.I.", 17 martie 1913, p. 1.
61. „Scrisori din Brăila. Mişcarea sionistă", O. Beneli, „B.K.", an I, nr. 9, noiembrie 1913, pp. 12-13.
62. „Fiţi sionişti! Către tineret", „Z.", an VII, nr. 12, noiembrie 1913, pp. 7-8.

https://biblioteca-digitala.ro

63. „Miscarea sionistă în România. Tineretului sionist", Enric F. Braunştein, „B.K.", an I, nr. 10, decembrie 1913, pp. 3-4.
64. „Noua organizare. Tinerimei zioniste", Enric F. Braunştein, „B.K.", an I, nr. 11, ianuarie 1914, pp. 6-9.
65. „Nevoia unei culturi naţionale", Achille M. Finkelstein, „B.K.", an II, nr. 3, iunie 1914, pp. 39-41.
66. „Activitatea Cercului «Th. Herzl»", „Ht.", 29 noiembrie 1914, p. 3.
67. „Încă nu am pierdut speranţa", I. Nacht, „Ht.", 31 mai 1915, p. 1.
68. „Consfătuirea sionistă din Bucureşti [1915]", Baruh Zosmer, „Ht.", 31 mai 1915, pp.19-20.
69. „Reorganizarea mişcărei sioniste din România" [Un apel lansat de cercul *Idealul* din Bucureşti], „S.R.", an I, nr. 9-10, iulie-august 1915, p. 1.
70. „O datorie de conştiinţă", Achille M. Finkelstein, „B.K.", an II, nr. 8, octombrie 1915, pp. 104-105.
71. „Consfătuirea sionistă din Galati [1915]", „S.R.", an II, nr. 1-2, octombrie-noiembrie. 1915, p. 2.
72. „Conferinţa sionistă din Galaţi [octombrie 1915]" [extras], „Ht.", 8 noiembrie 1915, pp. 177-181.
73. „Consfătuirea sionistă din Galaţi", Baruch Zosmer, „Ht.", 8 noiembrie 1915, p. 176.
74. „Impresii şi figuri (însemnări despre conferinţa din Galaţi – octombrie 1915)", „Ht.", 8 noiembrie 1915, p. 200.
75. „Raportul Comitetului Federal al sioniştilor din România din 2 februarie 1916 (oficial)", „Ht.", 6 februarie 1916, pp. 294-295.
76. „Punctul nostru de vedere faţă de U.E.P.", Isac Leon, „Ht.", 19 iunie 1916, pp. 5-6.
77. „Din activitatea Comisiunii culturale sioniste pentru limba română", „Ht.", 19 iunie 1916, p. 21.
78. „Cronica mişcării în ţară", „Ht.", 19 iunie 1916, pp. 32-33.
79. „Mişcarea sionistă", „T.I.", 15 decembrie 1918, p.1.
80. „Sarcini de azi şi de mâine II", B. Weinberg, „M.", 24 februarie 1919, p. 1.
81. „Apel", „M.", 22 februarie 1919, p. 1.
82. „Sarcini de azi şi de mâine III", B. Weinberg, „M.", 1 martie 1919, p. 1.
83. „Congres sionist sau general evreiesc?" A.L. Zissu, „M.", 7 martie 1919, p. 1.
84. „Congresul sionist şi Federaţia", A.L. Zissu, „M.", 16 martie 1919, p. 1.
85. „Comunicatul Comisiunii Centrale Sioniste", „M.", 24 martie 1919, p. 1.
86. „Moţiunea sioniştilor din România", „M.", 29 martie 1919, p. 1.
87. „Comisiunea Centrală Sionistă. Către evreii capitalei", „Eg.", 24 mai 1919, p. 1.
88. „Jubileul «Hasmonaeii» – Soc. studenţilor universitari sionişti",„Hş.", an II, nr. 1, iunie 1919, pp. 28-29.
89. „Requiem-ul de la Sinagoga Mare", „M.", 22 iulie 1919, p. 1.
90. „Scrisoarea d-lui dr. Iacobsohn către preşedintele Federaţiei Sioniste Române", „M.", 3 septembrie 1919, p. 1.
91. „Federaţia Sioniştilor din România – Bucureşti ", „M.", 11 septembrie 1919, p. 1.
92. „Congresul sionist", „M.", 16 septembrie 1919, p. 1.
93. „Chemarea către tineretul evreu", „M.", 26 septembrie 1919, p. 1.
94. „Propuneri făcute la Congresul Sionist [1919, septembrie] ", „Cr.I.", 6 octombrie 1919, p. 2.
95. „Hotărârile Federaţiei", „Eg.", 29 noiembrie 1919, p. 107.

https://biblioteca-digitala.ro

Ordonate cronologic, articolele cuprinse în capitolul de faţă reflectă aspecte din activitatea mişcării sioniste din România în perioada 1898-1919. Este perioada în care şi mişcarea sionistă din România aderă la prevederile programului de la Basel şi la idealurile sionismului politic. La conferinţa societăţilor Hoveve Ţion de la Galaţi, din aprilie 1898, participanţii au votat în unanimitate moţiunea de adeziune la programul baselian.

Problemele discutate la conferinţă sunt redate în articolul intitulat „Rolul sionismului". S-a subliniat necesitatea trecerii la o colonizare chibzuită, întrucât „o colonizare în condiţii rele ar fi o nenorocire şi pentru emigrare şi pentru mişcarea însăşi"; s-a insistat asupra importanţei cultivării tradiţiei iudaice, căci aşa cum spunea Herzl la Basel, sionism înseamnă mai întâi întoarcere la iudaism şi apoi întoarcere în Palestina.

Dovada adeziunii la programul baselian şi la idealurile lui Herzl sunt şi articolele din presă dedicate importanţei congreselor mondiale sioniste şi personalităţii lui Herzl.

Cu ocazia încetării din viaţă a lui Th. Herzl (1904), Comitetul Central al organizaţiilor sioniste a adresat o circulară tuturor secţiunilor din ţară, arătând marea pierdere suferită de mişcarea sionistă mondială prin dispariţia lui Herzl.

Este de reţinut, în acest sens, şi relatarea apărută în „Mântuirea" din 22 iunie 1919 despre Requiemul de la Sinagoga Mare *cu ocazia comemorării a 15 ani de la moartea lui Herzl. Sunt memorabile cuvintele rostite de I.I. Niemirower: „Herzl va trăi de-a pururi, pentru că şi poporul evreu va trăi de-a pururi pe pământul său, dând lumii noi comori de înţelepciune şi lumină".*

Dar care au fost marile probleme aflate în centrul atenţiei mişcării sioniste din România, aşa cum se reflectă ele în presa evreiască din primele două decenii ale secolului XX?

I. Organizarea pentru realizarea idealului sionist. Congrese şi conferinţe.

II. Activitatea culturală şi educaţională.

III. Activitatea cercurilor culturale.

IV. Poziţii faţă de diferite probleme cotidiene, politice, interne şi internaţionale.

V. Contribuţia sioniştilor din România la Fondul Naţional Evreiesc. Viaţa evreiască în Palestina.

* * *

I. *„Vocea Sionului" din decembrie 1898 informează că pentru unificarea organizatorică a celor peste o sută de secţiuni ale mişcării sioniste existente în România la data respectivă, Comitetul Central a elaborat un proiect de statut pe care l-a trimis spre studiere tuturor secţiunilor. În statut s-au precizat în primul rând atribuţiile Comitetului Central, care avea menirea să vegheze în punerea ordinii şi armoniei în cadrul mişcării. Fără unitate de acţiune nu se realizează scopul principal de a crea baza materială şi spirituală pentru existenţa evreilor în Palestina.*

La 19 aprilie 1899 s-a întrunit Comitetul Central pentru discutarea în formă definitivă a statutului şi pentru votarea lui. Conform noului statut, toate secţiunile sioniste din România formau un singur corp sub denumirea de Societatea Sioniştilor din România. Art. 9 stipula că societatea adoptă programul sionist, aşa după cum a fost formulat la Congresul de la Basel.

În realizarea programului sionist, un rol important l-au avut congresele şi conferinţele convocate cu o oarecare regularitate. Din păcate însă, ele au fost multă vreme dominate de disensiunile dintre localităţi şi dintre generaţii. Acest fapt a determinat ca la al V-lea Congres Mondial Sionist să se adopte o rezoluţie specială

https://biblioteca-digitala.ro

pentru restabilirea păcii în cadrul „sionismului român". Astfel s-a stabilit ca mişcarea din România să fie condusă de patru comitete independente cu reşedinţele la Galaţi, Brăila, Bucureşti şi Iaşi. Dar în ciuda tuturor eforturilor, armonia nu s-a instalat în viaţa internă a mişcării sioniste, fapt ce a pus amprenta asupra tuturor conferinţelor şi congreselor desfăşurate în primele două decenii ale secolului XX. În acest context, la Conferinţa delegaţilor de la Focşani din aprilie 1902 se discută din nou modificarea statutului. Noul statut adoptat la Focşani stipulează la articolul 1: „Societăţile sioniste din România formează o federaţiune a căror organ principal e adunarea delegaţilor, iar cel executiv comitetul federaţiunii". Comentând importanţa adoptării noului statut, Horia Carp în „Mevasereth Zion" din 20 aprilie 1902 scria: „Noul statut care s-a votat, Comitetul central care a fost ales, dovedesc că sionismul a progresat mult în ultimul an". O importantă hotărâre a Conferinţei de la Focşani a fost convocarea institutorilor de limbă ebraică pentru stabilirea unui program unic de predare a limbii ebraice în şcolile israelite din România. În general pentru mişcarea sionistă a fost o preocupare permanentă asigurarea predării limbii ebraice în şcoli.

Din câte rezultă din presa vremii, în această perioadă, Federaţia desfăşoară o vie activitate pentru lărgirea bazei de masă a mişcării sioniste. La data respectivă, Federaţia număra 135 de secţiuni în aproape toate localităţile din ţară, cu un număr de aproape 9.000 de membri.

Un eveniment de răsunet a fost „marea conferinţă sionistă" de la Bucureşti, convocată în sala Eforie. Conform „Tribunei Sioniste" din noiembrie 1905, la întrunire a participat un public numeros. Ziarul scria despre faptul că „de multă vreme Bucureştii nu mai văzuseră o aşa impunătoare adunare evreiască alcătuită din persoane de toate clasele sociale". Heinrich Rosenbaum, care la Conferinţa de la Galaţi, desfăşurată la sfârşitul lunii decembrie, a preluat de la S. Pineles funcţia de preşedinte al Federaţiei, a rostit un lung „discurs-program", chemând la activitate pe comercianţii evrei, pe intelectuali, pe muncitori, pe studenţi, pe femei şi fete, pe cei ce năzuiesc la drepturi cetăţeneşti, lămurind perfecta compatibilitate între sionism şi cetăţenie, „adică tendinţa de a rămâne de naţionalitate israelită şi a exercita orice funcţie în stat".

Despre Conferinţa de la Galaţi din decembrie 1905, relatează Horia Carp în „Tribuna Sionistă" din 10 ianuarie 1906. Disensiunile din interiorul mişcării şi mai ales acuzaţiile aduse l-au determinat pe S. Pineles să-şi prezinte demisia la conferinţă, funcţia de preşedinte fiind preluată de H. Rosenbaum, care însă în curând a dispărut din mişcare, trecând la creştinism.

Câteva articole cuprinse în capitol informează despre conferinţele sioniste din anii 1907-1909. Sunt de reţinut în acest sens interviurile acordate de I.I. Niemirower şi K. Lippe. Cu privire la situaţia mişcării sioniste din România în comparaţie cu situaţia mişcărilor din alte ţări, reţine atenţia un referat al lui S. Pineles (preşedinte de onoare al Federaţiei), publicat în „Egalitatea" din 22 aprilie 1911. Concluzia referatului este că: „nu se poate reproşa nimic Federaţiunii din România, căci deşi se găseşte în condiţiunile cele mai grele, îşi face datoria în deplină conştiinţă şi merită numai laudă".

La a XII-a Conferinţă ţinută în aprilie 1911, raportul a fost prezentat de M.H. Schein, care a preluat funcţia de preşedinte după dispariţia lui Rosenbaum. Cu această ocazie, în raport s-a pus în discuţie contribuţia sioniştilor din România la Fondul Naţional, la depunerea de shekeli; s-a analizat activitatea în domeniul propagandei şi al culturii. Despre activitatea culturală a dat un raport complet I. Nacht , coreferent fiind I.I. Niemirower.

https://biblioteca-digitala.ro

O manifestare de importanţă istorică a fost festivitatea organizată în 1912, cu ocazia împlinirii a 30 de ani de sionism în România. Din partea conducerii Mişcării Sioniste Mondiale a participat Nahum Sokolow. Din discursurile rostite rezultă că s-a recunoscut unanim că mişcarea sionistă din România a avut începuturile ei în anii 1881-1882, odată cu Conferinţa de la Focşani (1881-1882). N. Sokolow a ţinut o cuvântare de două ore şi jumătate, în care a făcut o prezentare istorică a mişcării sioniste mondiale. În final, Sokolow conchidea: „Curentul asimilării a decăzut. Mulţi, foarte mulţi sunt astăzi pe urmele marelui nostru Herzl". Deşi prezenţa lui Sokolow la manifestările jubiliare demonstra o recunoaştere internaţională a mişcării sioniste din România, totuşi în interiorul mişcării erau multe frământări şi nemulţumiri. În publicaţii precum „Bar Kochba", „Idealul" şi altele, apar critici aspre la adresa Federaţiei şi a mişcării în general.

În zilele de 10-11 mai 1915, la iniţiativa Cercului Zionist „Idealul" din Bucureşti, s-a întrunit o consfătuire a secţiunilor sioniste din ţară. Au luat parte zece organizaţii din diverse localităţi. În deschiderea consfătuirii, preşedintele cercului a subliniat că mişcarea sionistă a cunoscut o perioadă de avânt, însă acesta nu a căpătat nicio utilizare practică. În cadrul consfătuirii au fost făcute o serie de propuneri pentru revigorarea activităţii. Relatarea despre desfăşurarea consfătuirii a fost publicată în „Hatikvah" din mai-iunie 1915.

Numărul din iulie-august 1915 al publicaţiei „Spre Răsărit" tipăreşte apelul Cercului „Idealul" pentru reorganizarea mişcării, cercul dorind să devină port-drapelul reorganizării mişcării sioniste din România.

Despre o datorie de conştiinţă în noile condiţii create de războiul mondial (1914-1918), Achille M. Finckelstein scrie în „Bar Kochba" din octombrie 1915: „Cataclismul european, prevestitor al unor vremuri de mari prefaceri, a găsit evreimea din România într-o situaţie de deplâns". Ca mijloace pentru îndreptarea situaţiei se propunea: lupta împotriva asociaţiilor care propovăduiesc asimilarea; evreii să rupă orice legătură cu Uniunea Evreilor Pământeni; toţi evreii să contribuie la întărirea mişcării sioniste; convocarea conferinţei sioniste anuale să fie obligatorie.

Şi totuşi, judecând după informaţiile din presă, răul nu a fost absolut. La conferinţa convocată de Federaţia Sionistă la Galaţi (octombrie 1915) participă Victor Jacobsohn, delegat al conducerii Organizaţiei Sioniste Mondiale, care vine să elogieze activitatea sioniştilor din România. „Federaţia sioniştilor din România a câştigat în rândurile Organizaţiei sioniste un rang din ce în ce mai onorabil", declara Jacobsohn.

Dezbaterile din cadrul conferinţei sunt pe larg prezentate în „Hatikvah" din noiembrie 1915. Ele creează o imagine atât despre situaţia mişcării în România, cât şi pe plan internaţional. Baruch Zosmer scria în „Hatikvah": „Conferinţa sionistă din Galaţi a avut o reuşită măreaţă; ea a fost un adevărat triumf pentru sionismul din România".

Sfârşitul Primului Război Mondial a confruntat cu noi probleme mişcarea sionistă mondială şi implicit mişcarea din România. Acest fapt se reflectă din plin în ziarul „Mântuirea", care începe să apară în 1919. Este perioada când se intensifică pregătirile diplomatice pentru Conferinţa de Pace, unde s-a inclus în ordinea de zi atât soarta Palestinei, cât şi destinul evreimii în diaspora.

În articolul, semnificativ intitulat „Sarcini de azi şi de mâine", publicat în „Mântuirea" din 24 februarie 1919, se arată că, în urma evenimentelor petrecute, sionismul, dintr-o idee platonică, a devenit o idee politică diriguitoare a iudaismului universal, deci şi a celui din ţara românească. În atari condiţii se impune o cât mai grabnică şi cât mai

https://biblioteca-digitala.ro

largă reorganizare a mişcării sioniste din România. Sionismul din România, se arată în „Mântuirea", are trei laturi importante: „politică, culturală şi practică". Latura politică are un aspect internaţional, respectiv lupta pentru dobândirea dreptului asupra Palestinei, şi o latură locală, care se referă la drepturile pe care evreii trebuie să le obţină pe plan local, în cazul când nu emigrează în Palestina. Pe plan cultural se impune intensificarea educării maselor evreieşti, în sens naţional evreiesc. Latura practică presupune strângerea de fonduri pentru sprijinirea emigrării.

În faţa acestor sarcini ale mişcării sioniste se cerea o organizaţie puternică şi bine disciplinată. Aşa ceva nu se poate obţine decât pe baze centralizate. Se cere reorganizarea conducerii şi mutarea sediului mişcării din Galaţi la Bucureşti.

Congresul sionist, chemat să adopte hotărâri în vederea asigurării unei cotituri mult aşteptate în mişcarea sionistă din România, se întruneşte la Bucureşti, în septembrie 1919. Reorganizarea era necesară. Ea nu însemna defăimarea organizaţiei vechi, ci mersul spre progres. „Mântuirea" din 11 septembrie 1919 publica circulara adresată organizaţiilor sioniste, în care se arată că, în conformitate cu hotărârile congresului din septembrie, sediul Federaţiei Sioniste s-a mutat din Galaţi la Bucureşti şi este compusă din cinci departamente: palestinian, de cultură, financiar, al tineretului şi organizatoric.

Referitor la importanţa congresului, „Mântuirea", din 16 septembrie 1919 scria: „S-au pus bazele unei noi organizaţiuni mai concentrate, mai susceptibilă de acţiune, o organizaţie întemeiată pe diviziunea muncii la diferite departamente, pe cooperaţiunea lor armonică". „Egalitatea" din 29 noiembrie 1919 publica hotărârile congresului pe problemele organizatorice, culturale, ale emigrării, ale tineretului şi cele financiare. S-a stabilit modalitatea de colaborare cu sioniştii din teritoriile alipite în chestiuni de ordin general.

II. *O dominantă în activitatea mişcării sioniste a fost preocuparea pentru cultură şi educaţie în spiritul tradiţiei iudaice, pentru însuşirea limbii ebraice de către tineret şi, în general, de membrii mişcării sioniste. Principalii exponenţi pentru ebraizarea şi iudaizarea mişcării au fost I. Nacht, dr. I.I. Niemirower, Braunstein Mebaşan, Horia Carp. Articolele axate pe problemele de cultură şi educaţie iudaică prezintă interes deosebit. Sunt exprimate puncte de vedere privind esenţa culturii iudaice; componentele ei; semnificaţia limbii ebraice; renaşterea culturii iudaice; diferenţa, dar şi relaţia dintre cultura iudaică şi cea universală.*

În articolul „Cultura evreiască" publicat în „Mevasereth Zion" din 7 februarie 1903, Horia Carp citează o seamă de autori ai literaturii evreieşti, precum Jehuda ben Halevy, Smolenssky, Mendele Moise Sfurim, Şalom Alehem, Morris Rosenfeld. Cunoaşterea creaţiei acestor bărbaţi, scria Horia Carp, este obligatorie. Ea dezvoltă mândria de neam şi conştiinţa naţională. În ceea ce priveşte limba ebraică, Horia Carp aprecia că învăţarea ei este unul din punctele capitale ale chestiei culturale. În concluzie, la ce se rezumă problema culturii evreieşti în optica lui Horia Carp? La cultura pur evreiască, la care se adaugă dezvoltarea unei conştiinţe naţionale evreieşti.

Problemele teoretice ale relaţiei dintre cultura iudaică şi cea universală sunt abordate de Braunstein Mebaşan în articolul intitulat „Cultură şi cultură", publicat în „Egalitatea" din 20 aprilie 1907. Mebaşan scria: „Cultura universală e inerentă iudaismului, ea a fost primită în fiecare epocă, la fiecare atingere a lui Israel cu popoarele, în deceniul pribegiei sale milenare, după cum un fluviu primeşte şi îşi asimilează afluenţii ce-i întâmpină în jurul său". Dar recunoaşterea acestui fapt nu

https://biblioteca-digitala.ro

poate duce la ignorarea importanţei primordiale a culturii evreieşti şi în special a literaturii de limbă ebraică.

Conferinţele sioniste, de-a lungul timpului, au adoptat o serie de hotărâri privind organizarea activităţii culturale şi educaţionale în general. Consfătuirea de la Galaţi, din octombrie 1915, a hotărât înfiinţarea a trei comisii culturale: de ebraică; de idiş; de română. Este de reţinut, printre altele, articolul din „Hatikvah" apărut pe 19 iunie 1916 care, deşi intitulat „Din activitatea Comisiunii culturale sioniste pentru limba română", conţine o serie de indicaţii pentru desfăşurarea activităţii culturale şi pentru răspândirea limbii ebraice şi idiş. În articol se conchide că: „Ideea sionistă va putea triumfa numai după ce mediul cultural evreiesc se va fi format".

În organizarea activităţilor cultural-educative, sarcini importante reveneau departamentului organizării tinerimii. În apelul către tineretul evreu, publicat în „Mântuirea" din 26 septembrie 1919, este prezentat programul de activitate al departamentului învăţământului în limba ebraică; predării istoriei şi literaturii evreieşti ş.a. Un vast program pentru întărirea activităţii culturale, pentru ebraizarea mişcării şi cultivarea maselor a fost adoptat de Congresul sionist din septembrie 1919. Programul a fost publicat în „Curierul Israelit" din 5 noiembrie 1919.

III. În organizarea activităţilor culturale, un rol important au avut cercurile sioniste, precum cercul „Idealul" (Bucureşti), „Th. Herzl" (Galaţi), „Haşmoneea" (Bucureşti) ş.a.

Ziarul „Idealul" informa cu regularitate despre activitatea cercului cu acelaşi nume. În articolul apărut în 10 august 1910 se relatează despre programul şedinţelor culturale, care se ţin aproape regulat, la două săptămâni. S-au declamat poezii în idiş şi în româneşte; s-au comemorat sărbătorile evreieşti; pentru răspândirea ideilor sioniste au fost editate broşuri ieftine.

„Hatikvah", în numărul din decembrie 1914, relata despre activitatea Cercului „Th. Herzl". În fiecare duminică se ţin şedinţe culturale; se ţin prelegeri despre istoricul mişcării sioniste, despre asimilism, naţionalism şi sionism; despre situaţia evreilor în timpul Primului Război Mondial ş.a.

Conferinţe interesante au fost ţinute în cadrul Cercului „Haşmoneea", despre care se relatează în „Hatikvah" din 19 iunie 1916.

În anul 1909 s-a înfiinţat Asociaţia Tineretului Intelectual Evreiesc din România, fiind numit ca preşedinte J. Nacht. Asociaţia îşi propunea să editeze broşuri care să conţină cele mai bune lucrări ale literaturii ebraice, în format bilingv ebraic-român.

IV. Deşi activitatea mişcării sioniste era axată în principal pe pregătirea culturală, profesională şi materială a masei evreieşti pentru întoarcerea în Ţara Sfântă, totuşi, din presa vremii aflăm că liderii mişcării erau preocupaţi şi de problemele evreilor din diaspora.

Astfel, din articolele publicate în ziarul „Egalitatea" din anul 1900 rezultă poziţia mişcării sioniste faţă de emigrările pietonilor. Conducerea mişcării, deşi recunoştea că emigrarea nu poate fi împiedicată, totuşi nu a încurajat o emigrare fără chibzuinţă, deoarece considera că poate provoca un dezastru.

O problemă mult discutată în cadrul mişcării sioniste a fost participarea sau neparticiparea la activitatea Uniunii Evreilor Pământeni. M. Schweig publică pe această temă un articol în „Curierul Israelit" din 9 aprilie 1910, articol intitulat „Participarea sioniştilor la viaţa politică". El îşi expunea punctul de vedere că sioniştii trebuie să participe la viaţa politică şi implicit la activitatea Uniunii Evreilor Pământeni.

În articolul „Zioniştii în lume", publicat în „Curierul Israelit" din 17 martie 1913, se arăta de asemenea că, în cazul când scopul final al UEP nu este identificat cu asimilarea, nu poate exista vreun impediment pentru intrarea vreunui evreu în

https://biblioteca-digitala.ro

Uniunea Evreilor Pământeni. Pe de altă parte, mai ales în „Bar Kochba", au apărut articole care cereau ca evreii sionişti să nu participe la activitatea Uniunii.

O lectură atentă a articolelor din acest capitol pune în evidenţă câteva trăsături esenţiale ale mişcării sioniste din România şi de pretutindeni. Avem în vedere afirmarea unei conştiinţe naţionale moderne, concretizată în aspiraţia reconstituirii statului naţional evreiesc pe teritoriul Palestinei; preocuparea pentru renaşterea culturii naţionale şi pentru cultivarea limbii ebraice. Aşadar, sionismul nu avea nicio legătură cu mişcările oculte, cum încercau să insinueze antisemiţii; sioniştii nu aspirau la dominaţie mondială şi nici nu vroiau să colonizeze pentru evrei România.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. ROLUL SIONISMULUI

„Partea ce s-a accentuat în special în mişcarea prezentă sionistă, e cultivarea simţului iudaic, e inspirarea iubirii pentru iudaism. În acest chip evreii conştienţi de ei înşişi vor putea rezista mai uşor la furtuna vremilor, vijelia nu-i va mai surprinde nepreparaţi."

Cetitorii noştri au urmărit, desigur, darea de seamă asupra Conferinţei Societăţilor Sioniste[1] din ţară; din ea s-a putut constata că mişcarea a început să ia consistenţă şi că idealul sionismului formulat la Congresul din Basel a pătruns adânc în spirite, că cercul evreilor ce se alătură de tendenţele lui Herzl şi Nordau devine tot mai mare.

Care e secretul succesului propagandei herzliene? De ce Congresul din Basel avut-a un aşa puternic răsunet, la noi, în Rusia, în Galiţia şi chiar în cele mai importante centre din Europa şi America?

De ce? Căci evreii sunt un popor simţitor, un popor care nu suferă numai prin chinuri şi nevoi văzute, cu un substrat material, ci un popor care se simte greu apăsat prin suferinţele morale ce i se ocazionează. La noi, lipsa de siguranţă de azi pe mâine ne copleşeşte de tot; în centrele mari, civilizaţia a adus cu sine acea susceptibilitate, pe care azi nu o cunosc încă toţi la noi, dar care pretutindeni apasă sufletele simţitoare. Ura şi dispreţul, unite cu o campanie continuă de calomnii bine ţesute şi cu iscusinţă conduse în sarcina evreilor, a contribuit a le micşora moralul. Şi fiindcă omul cu moralul căzut e un om pierdut, deşteptarea ideii sioniste a fost o necesitate; ea a venit ca un mântuitor pentru sufletele zbuciumate.

În evul mediu şi până mai în epoca modernă era idealul religios care umplea sufletul evreilor; năzuinţa la cucerirea emancipării fu a doua mare mângâiere ce cuprinse pe modernii; întărirea drepturilor cucerite şi asigurarea unei poziţii demne în societate mai umple inima multora; însă o bună parte s-a simţit zdrobită prin apariţia hidrei antisemite. Sionismul a dat celor mai mulţi o nouă vigoare, o nouă energie, noi speranţe...

Dacă antisemitismul, care tinde a degrada pe evrei, e în creştere, nu mai puţin adevărat e că ei nu se simt atinşi de balele sale, câtă vreme sunt conştienţi de valoarea lor, câtă vreme se simt evrei nu-şi uită trecutul şi văd un viitor pentru iudaism în reîntemeierea unui stat iudeu. Micul popor grec nu e concentrat în ţara sa cea mică, dar e mândru în mijlocul popoarelor, fiindcă ştie că există un regat grecesc, că poate găsi un liman de scăpare în Patria-i originară. Oare evreul apăsat, urât, dispreţuit, să nu spere că-l poate aştepta alta decât ciocnirea zilnică de antagoniştii săi lipsiţi de sinceritate şi adevăr, antagonişti pentru care dreptatea şi umanitatea e un cuvânt gol?

Negreşit că aceasta nu e de admis. Reacţiunea n-a putut lipsi. Regretatul dr. Pinsker e acela care a formulat întâi, în timpul modern, ideea unei auto-emancipaţiuni prin fundarea unui centru iudaic; Herzl însă a dat ideii forţa dinamică, a pus-o în mişcare prin inteligenţa şi energia sa, ajutat şi de relaţiile sale.

E bună, e rea calea făţişă în chestii ce sunt rezervate în ultimă instanţă diplomaţiei? Aceasta e o întrebare ce s-a pus, discutat, chiar de noi, dar care îşi pierde importanţa prin starea de fapt. E greu de mers înainte, dar imposibil a mai da înapoi, a acoperi aceea ce e deja public, aceea ce are deja o cale desemnată. Spiritele entuziasmate nu se întreabă cum, ce fel, ci se uită mereu la ţintă. Şi fiindcă

[1] Conferinţa societăţilor Hoveve Ţion s-a ţinut la Galaţi, în aprilie 1898. S-a votat în unanimitate moţiunea de adeziune la programul baselian.

https://biblioteca-digitala.ro

mişcarea e în mâini bune, are adepţi şi conducători de valoare în multe centre, care pricep a da mişcării un ce măreţ şi sublim, mişcarea nu poate decât a se înteţi, nu poate decât încălzi inimile amorţite, nu poate decât aduce o întărire a iudaismului, câtă vreme în mişcare nu domină fanatismul orb, ci numai entuziasmul, larg prin cugetare şi simţire.

Momentul psihologic bine ales, energia lui Herzl, asocierea la mişcare a lui Nordau, care are o reputaţie unică, precum şi concursul unor fruntaşi din Anglia, iată secretul succesului mişcării, căci idealul după Sion dormita de mult în inimile celor cu dor pentru iudaism.

La Conferinţa din Galaţi s-au dat la iveală două curente, însă ambele curente sunt ca două braţe ale unui râu care se împreună în cele din urmă în mersul lor şi care ar însemna lucru puţin de nu s-ar împreuna.

După marile goane din Rusia, la 1880, veni opera lui Pinsker:

Autoemancipation; ea fu evanghelia mişcării ce începuse a se închega şi a dat apoi valuri mari. Trecu ceea ce fu val — căci ce e val, ca valul trece — şi rămase ce era solid în mişcare. Năzuinţa pentru un centru politic se exprima pretutindeni în intimitate, deşi în public mişcarea figura ca o simplă năzuinţă pentru colonizarea Palestinei. Şi cine poate tăgădui că era bine aşa?

La Conferinţa din Galaţi, unii au mers până acolo încât au voit să stabilească o deosebire esenţială între vechile şi noile societăţi sioniste — deosebire ce istoriceşte şi de fapt nu există — şi au avut imprudenţa de a fi contra achitării restului pentru terenurile deja cumpărate[2]. Caracteristic pentru cei tineri e că îşi închipuiesc că se află pentru prima oară în ţară în faţa unei mişcări mari şi serioase, sioniste. De fapt, în anii 1881-1883, mişcarea era formidabilă şi abia îşi are seamăn acum, decât atunci, spiritele erau în stare febrilă şi marea nerăbdare a mulţimii a *impus* greşeli C.C. de atunci, din Galaţi, aşa că mişcarea a dat apoi repede înapoi. Ea nu dispăru însă cu totul.

Dacă chestia achitării terenurilor nu era măcar discutabilă, nu încape îndoială că aceea a colonizării trebuie bine chibzuită, căci o colonizare în condiţii rele ar fi o nenorocire şi pentru cei emigraţi şi pentru mişcarea însăşi. Tot aşa o emigrare în condiţii bune ar da mişcării o nouă tărie şi un nou avânt şi ar aduce un serviciu practic, important, până la împlinirea tendinţei ideale.

Poporul nu se conduce de nebuloase; calea pozitivă şi luminoasă e singura ce pricepe şi singura prin care de la real poate fi împins spre ideal.

Vechii sionişti au înţeles prin bunul lor simţ calea cea justă şi înşişi Congresele n-ar pune piedică emigraţiei când ar vedea înaintea-le siguranţa pentru cei ce pleacă.

Ceea ce *impune* în această mişcare e Banca colonială pe cale de a se funda, e tendinţa de colonizare care e vie în Anglia, ca şi în Germania, şi e o necesitate simţită în Rusia, în Galiţia şi în România. Măreaţa concepţie a Băncii coloniale izbândind, va însemna asigurarea statorniciei mişcării.

Partea ce s-a accentuat în special în mişcarea prezentă sionistă e cultivarea simţului iudaic, e inspirarea iubirii pentru iudaism. În acest chip, evreii conştienţi de ei înşişi vor putea rezista mai uşor la furtuna vremilor, vijelia nu-i va mai surprinde nepreparaţi.

M.S.

[„Eg.", 1 mai 1898, p. 134]

[2] Referire la terenuri cumpărate în Palestina.

https://biblioteca-digitala.ro

2. APELUL SECŢIUNII „IEHOŞUA" [Bucureşti, 1898]

„În zadar am luptat şi vom lupta cu argumente şi dovezi în contra antisemiţilor. Acolo unde e vorba de pasiune nu încap motive şi argumente."

Comitetul asociaţiunii „Chow'we Zion" secţiunea „Iehoşua" din Capitală a lansat următorul apel către toţi evreii din ţară şi în special către cei din Bucureşti. Îl reproducem cu plăcere, fiind bine cugetat, bine simţit şi bine zis.

O nouă aurora se ridică pe orizontul vieţii poporului nostru în al patrulea mileniu al existenţei noastre: o eră de renaştere naţională, de revenire la vechea stare de splendoare, de conştiinţă a valorii noastre ca popor, de încredere în propriile noastre puteri, de mândrie pentru falnicul nostru trecut şi de speranţă în viitor.

Împrejurări nenorocite şi forţa brutală au smuls acum două mii de ani pe strămoşii noştri de la căminul naţional, de la o patrie apărată mult timp vitejeşte şi i-au împrăştiat în toate părţile lumii, tocmai în secolul în care concepţiunea morală şi spiritul poporului evreu, trecut printr-un şir de evoluţiuni, s-a personificat într-un reformator care, pătrunzându-se de sublimele precepte ale profeţilor şi învăţaţilor noştri, a dat lumii o învăţătură şi o morală ce au provocat cea mai mare revoluţiune întâmplată până astăzi în omenire şi ale cărei principii nu sunt încă pe deplin realizate.

Optsprezece secole de crude suferinţe, de grozave persecuţii, de rezistenţă fără seamăn pentru conservarea neamului şi religiei, de încredere nestrămutată în triumful dreptăţii, de veşnică speranţă în reîntoarcere la vechea şi neuitata sa patrie, au urmat acestei forţate expatrieri[3].

Veni marea revoluţiune franceză şi proclamând principiile de libertate, egalitate şi fraternitate, decretă emanciparea evreilor[4]. Mare fu bucuria lor în urma acestui nobil act de dreptate. *Recunoscători popoarelor cari ne-au emancipat, am încercat cu sinceritate a ne contopi pretutindeni cu popoarele în mijlocul cărora trăim, păstrând numai credinţa strămoşească. Suntem buni patrioţi: aducem aceleaşi sacrificii de sânge şi bani ca şi concetăţenii noştri; mărim renumele patriilor noastre în arte şi ştiinţă; sporim bogăţiile lor prin comerţ şi industrie.*

Şi totuşi lumea răsună de strigăte în contra noastră. În toate ţările în care trăim în număr mai însemnat suntem mai mult sau mai puţin persecutaţi. Chiar în ţările în cari există egalitate de drepturi, de fapt nu suntem puşi pe acelaşi picior cu concetăţenii noştri şi suntem astfel înlăturaţi din multe locuri, în care am merita să stăm prin capacitatea şi munca noastră. Din zi în zi, atacurile împotriva noastră în parlamente, în întruniri publice, în presă şi în alte ocaziuni se înmulţesc, persecuţiunile au caracter deosebit după ţări şi clase sociale. Nuanţele ei sunt nenumărate.

În patriile în care locuim de veacuri suntem trataţi ca străini, uneori chiar de acei ale căror generaţiuni nu erau încă în ţară, pe când strămoşii noştri munceau deja într-însa. Cine este străinul în ţară o poate decide numai majoritatea; aceasta e o chestiune de forţă, ca totul în mişcarea popoarelor. În starea actuală a lucrurilor şi din nefericire încă mult timp, **forţa** primează **dreptul**.

Popoarele care ne-au emanicipat, ne-au arătat bunăvoinţă; totuşi, starea evreilor îmbunătăţindu-se prin aceasta, chestiunea evreiască a rămas tot nerezolvată, căci din

---

[3] Referire la cucerirea Ierusalimului de către romani în anul 70 e.n. şi la începutul diasporei europene a poporului evreu.

[4] În septembrie 1791, Adunarea Generală Franceză a acordat tuturor evreilor (askenazi şi sefarzi) emanciparea totală.

https://biblioteca-digitala.ro

nou a răsărit şi a prins rădăcini *antisemitismul,* care este rezultatul unui întreg complex de cauze ca: intoleranţa religioasă, ura de rasă, interese economice, invidie josnică, prejudiţii moştenite etc., etc.

În zadar am luptat şi vom lupta cu argumente şi dovezi în contra antisemiţilor. Acolo unde e vorba de pasiune, *nu încap* motive *şi* argumente.

Totuşi, nu este posibil a ne nimici prin apăsare şi persecuţiune. Niciun popor din istoria omenirii nu a îndurat atâtea lupte şi suferinţe cât noi. Persecuţiunea nu a făcut să cadă din rândurile noastre decât pe cei slabi. Evreii tari se întorc mândri la obârşia lor când izbucnesc persecuţiunile.

Acestea sunt motivele pentru cari oamenii noştri cei mai luminaţi, studiind împrejurările în care ne găsim şi întreaga istorie a *Galutului*, s-au convins că, atât cât vom trăi împrăştiaţi între popoare, orice am face şi oricum am fi, nu vom putea îndepărta ura ce ne urmăreşte în toate părţile şi pe care popoarele au supt-o timp de secole odată cu laptele maternal.

Urmarea era deci că singura soluţiune durabilă este numai: **întărirea spiritului de naţionalitate al poporului nostru; constituirea patriei şi îndrumarea spre ea a tuturor acelora care nu vor să se asimileze în patriile lor actuale cu popoarele în mijlocul cărora trăiesc.**

Aceasta este aurora cea nouă, aceasta este nobila ţintă a sionismului.

Sionismul este ultima faza a secularei chestiuni evreieşti. Bazat fiind pe strălucitul nostru trecut istoric, pe forţa şi vitalitatea poporului nostru, pe studiul profund al împrejurărilor actuale, este nu numai soluţiunea cea mai demnă şi mai potrivită cu felul de a fi al poporului evreu, dar şi cea mai practică şi mai necesară.

Sionismul, întărind în noi conştiinţa naţională, ne va ridica din nou la rangul de popor şi, stabilind legătura între prezentul şi gloriosul nostru trecut, ne va inspira încrederea în propriile noastre forţe şi atunci cu siguranţă vom găsi noi înşine destulă putere pentru a ne mântui.

Voim să facem ca poporul nostru să înceteze a se desconsidera pe sine însuşi şi să înceapă în fine a se *cunoaşte şi a se stima.*

Trebuie să voim, iată secretul salvării noastre.

Voim să fim un singur popor, uniţi într-un singur gând: dezrobirea naţională şi socială a evreilor.

Să nu uităm însă că acest gând nu exclude îndeplinirea datoriilor noastre către ţara în care ne-am născut şi crescut, către poporul în mijlocul căruia trăim. Idealul nostru nu contrazice în niciun punct datoriile noastre către acea ţară.

Nici curioasa frică de antisemitism nu trebuie să ne împiedice a ne îndruma pe calea emancipării noastre naţionale prin noi înşine. Antisemitismul e nemulţumit cu orice faptă a noastră.

Dacă asimilarea n-a făcut să dispară antisemitismul, credem că redeşteptarea noastră naţională nu numai că nu-l va înrăutăţi, ci îl va face să dispară pentru totdeauna.

Ceea ce ne interesează acum în prima linie, este de a ne ocupa de soarta poporului nostru din punctul nostru de vedere şi să o rupem odată pentru totdeauna cu vechea sistemă de a căuta să fim pe placul antisemiţilor şi de a nu ne considera decât sub aspectul antisemitismului.

Destul a ocupat antisemitismul gândirea noastră, destul ne-am ascuns felul nostru de a fi, ne-am micşorat, ne-am mutilat, numai ca să placem antisemiţilor.

Am spus-o şi o repetăm: antisemitismul nu se poate stârpi prin argumente, căci acolo unde e vorba de pasiune, nu poate încăpea raţiunea.

Ce trebuie dar să facem?

https://biblioteca-digitala.ro

Să ne reîntoarcem la iudaism. Pentru aceasta, să dezvoltăm conştiinţa naţională evreiască. Să arătăm evreilor că nu mai în ei înşişi, în trecutul lor şi în ceea ce sunt, pot găsi elementele măririi lor intelectuale şi morale.

Da, trecutul nostru, despre care **Renan**[5], creştin fiind, nu s-a putut opri de a declara: *„Istoria poporului evreiesc este una din cele mai frumoase ce au existat vreodată"* şi mai departe: *„Sunt de părere că poporul evreiesc a fost poate apariţiunea cea mai extraordinară din istoria omenirii"*.

Da, trecutul nostru, căci încă la obârşia sa poporul nostru a produs o literatură, care formează baza unei mari părţi din cultura modernă. *Biblia* este cea mai strălucită trecere triumfală a noastră prin omenire. Întreaga noastră istorie naţională de la început până astăzi este pe de o parte roşie de sângele nostru, pe de altă parte reprezintă un şir neîntrerupt de falnici eroi ai gândirii. Întreaga noatră istorie este dovada cea mai strălucită la dreptul ce-l avem la o mândrie naţională.

Să ne reamintim de strămoşii noştri; să ne reamintim de Macabei; să ne reamintim de disperata luptă pentru Ierusalim, de miile şi zecile de mii de martiri ai neamului nostru; să ne reamintim de sublimele figuri ale lui Moise, David, Isaia, Hillel, Maimonide etc., etc. – pentru a nu cita decât pe câţiva din cei mai celebri – şi vom redeştepta în orice evreu conştiinţa valorii poporului său.

Care este istoricul care, studiind istoria evreilor, să nu fi devenit patriot evreu?

Şi să nu fim mândri că aparţinem unui asemenea popor, care a creat cea mai mare parte a culturii moderne şi care a contribuit la dezvoltarea ei în toate ramurile?

Noi, cari apreciem meritele fiecărui popor, noi care admirăm faptele lor glorioase, noi care preţuim sforţările făcute de fiecare din ele pentru a contribui la progresul omenirii; tocmai noi să desconsiderăm propriile noastre merite şi să nu ne silim din toate puterile de a onora, iubi şi menţine această măreaţă şi nobilă naţiune evreiască?

Dar oare în prezent n-am uimit şi nu uimim lumea prin numeroasele celebrităţi, cari ieşite din sânul poporului nostru contribuiesc la propăşirea culturală, ştiinţifică, morală şi artistică a spiritului omenesc?...

Şi totuşi, un asemenea popor, care şi-a creat atâtea drepturi la viaţă şi consideraţie, suferă astăzi, la sfârşitul secolului al XIX-lea, cea mai crudă mizerie morală şi materială. Cele mai mari injurii şi calomnii se debitează pe socoteala noastră şi ce e mai trist, noi înşine ne-am obişnuit a lua de bune aceste calomnii.

Cum foarte bine a descris Max Nordau în Congresul din Basel, starea generală a evreilor la finele acestui veac este din cele mai întristătoare[6].

În toate părţile unde evreii trăiesc în număr mai mare, există o mizerie pe care o îndură nu ca oameni, ci ca evrei şi pe care n-ar avea-o de suferit dacă n-ar fi evrei. Această mizerie, zice Nordau, este mizerie materială şi morală în Orient, mai cu seamă morală şi cu atât mai greu de suportat în Occident.

Sionistul dar este acela care, studiind chestiunea evreiască din toate părţile lumii, s-a convins că este una şi singură, având numai diferite manifestări, după împrejurările locale ale ţărilor în care se iveşte. Era deci natural ca şi soluţiunea pe care o propune să fie una şi aceeaşi pentru întregul popor evreiesc din diferitele ţări.

[„V.S.", 5 iunie 1898, pp. 5-6]

---

[5] Referire la Ernst Renan, autorul cărţii *Histoire du peuple d'Israel* – 5 volume apărute între anii 1877-1893. (A se vedea şi dicţionarul de personalităţi din volumul de faţă.)

[6] Referire la discursul lui Max Nordau la Congresul Mondial Sionist din august 1897. Partea cea mai importantă a discursului s-a referit la caracterul formal al politicii de emancipare în diferitele ţări europene. Problema evreiască nu s-a soluţionat nici în epoca postemancipaţionistă.

https://biblioteca-digitala.ro

3. DISCURSUL REV. DOCTOR M. GASTER

rostit în Bucureşti, în 26 iulie 1898[7]

„Nimic imposibil nu se opune sionismului şi sper că vom reuşi să dăm exemplul unui Stat bazat pe dreptate, adevăr, iubire şi adevărată credinţă în D-zeu; şi că vom reuşi să arătăm adevărata cale a progresului pentru omenirea întreagă."

Fraţilor,

Mă simt adânc emoţionat în mijlocul vostru, căci văd apărând înainte-mi aceeaşi scenă de acum 20 de ani: un entuziasm ce naşte, creşte şi se întinde peste toată ţara. De astă dată însă, entuziasmul nu se va mai stinge, căci se bazează pe convingeri intime, ce au ca obiect libertatea şi patria.

La începutul secolului al XIX-lea, noi, evreii, am visat un vis curios: ni se părea că popoarele liberate de jugul evului mediu, însufleţite de frumoasele principii de libertate, egalitate, fraternitate, ne vor deschide porţile largi la orice mişcare şi că vom putea şi noi să contribuim, cu tot ce avem mai bun, la progresul general al omenirii pe toate terenurile: literar, artistic, ştiinţific, moral etc.

Ne-am închipuit că vorbele frumoase vor deveni fapte şi până într-o vreme era chiar aşa.

Visul începe însă să dispară, poate că a dispărut deja pentru mulţi şi acum realitatea nu mai corespunde cu icoana măreaţă de la începutul secolului.

În locul acestor frumoase principii vedem dezlănţuindu-se ura de rasă, de religie, ura de om contra omului. Zi cu zi se făuresc legi de restricţiune în contra puţinelor libertăţi ce mai avem.

Orizontul se întunecă; viitorul devine pentru noi un mister. Nu ştim ce vor deveni generaţiunile viitoare, nu suntem siguri nici chiar de noi înşine.

N-am venit aici să ne pronunţăm asupra acestor fapte, nici să le judecăm. Am venit să ne dăm seamă de poziţiunea reală ce ni s-a creat, în contra dorinţei, voinţei şi aspiraţiunilor noastre. Multe se spun pe seama noastră, dar fără a se fi dovedit ceva.

Aşa, în primul rând ni se contestă patriotismul. Există, oare, vreun evreu de geniu care să nu-şi fi pus munca în serviciul ţării în care trăieşte? Să ni se arate un singur exemplu în istoria omenirii, ca un evreu să-şi fi trădat patria.

Sunt adânc convins că Dreyfus nu e vinovat. Nici chiar în rândurile evreilor din Rusia, atât de persecutaţi, dar cari au luptat atât de vitejeşte în vreme de nevoie şi au lăsat atâţia morţi pe câmpul de luptă, nu s-a găsit niciun trădător. Evreul s-a sacrficat întotdeauna chiar pentru ţara care l-a considerat ca fiu vitreg.

Ura, bârfeala, apăsarea i-au fost răsplata.

Noi, evreii, am fost calificaţi ca oameni inferiori; noi, cari am creat şi menţinut legea morală a lumii, suntem taxaţi de imorali!

Se tinde la sugrumarea noastră şi mai trist e că acelaşi spirit şi aceeaşi tendinţă domneşte pretutindeni.

* * *

Astăzi ne aflăm în faţa unui moment decisiv pentru viitorul nostru. Pentru a înţelege acest moment, să ne dăm seamă de cauzele persecuţiunilor ce am îndurat!

În antichitate era ura de rasă. În evul mediu, intoleranţa religioasă; astăzi unii pretind că e tot ura religioasă, dar e inexact.

---

[7] Redactat după notele luate de delegatul nostru special St. *(N. red.)*

https://biblioteca-digitala.ro

Puţini mai sunt astăzi însufleţiţi de un spirit profund religios. Ca să înţelegem cauza adevărată, să ne aducem aminte din Biblie pasajele ce vorbesc de ţapul ispăşitor. Ştiţi că asupra acestui ţap se descărcau toate păcatele poporului. El era alungat în pustie şi sfâşiat.

Ei bine, noi suntem ţapul ispăşitor al păcatelor de cari suferă popoarele.

Popoarele scăpate de sclavia evului mediu aşteaptă o îmbunătăţire a stării lor materiale, dar situaţia politică şi economică s-a schimbat. Astăzi e la suprafaţă lupta economică, lupta pentru viaţă, pentru un trai mai bun. Proletariatul creşte zi cu zi şi suntem în ajunul unor mari zguduiri.

În lupta aceasta a proletariatului, iarăşi se petrece un fapt curios. La început asupriţii s-au apropiat de noi, ne-au linguşit, au apărat cauza noastră, ştiind bine că le vom ajuta mult cu inteligenţa, inima şi chiar cu banii noştri.

Se vede însă că victoria se apropie şi noi, pe de o parte suntem înlăturaţi din rândurile asupriţilor, pe de altă parte suntem arătaţi de cei interesaţi în cauză, ca pricina tuturor nenorocirilor, căci la noi, zice-se, s-a concentrat capitalul. În loc de a se arăta adevăratele cauze, **noi** suntem puşi înainte şi servim şi de astădată ca ţap ispăşitor.

Toţi dau în noi, căci noi suntem cei mai slabi.

Ce trebuie dar să facem?

Trebuie să ne ridicăm şi să respingem cu tărie aceste atacuri nedemne îndreptate în contra noastră, căci dacă am sta aşa nepăsători, vom ajunge cel mai degradat proletariat intelectual şi material.

Evoluţia a avut o mare influenţă asupra noastră. Noi nu mai primim palma şi nu mai lingem mâna ce ne loveşte; şi când toate căile ni se închid, când suntem înlăturaţi din toate părţile, strigăte de durere răsună din piepturile noastre.

Noi, purtătorii luminii şi adevărului, ai dreptăţii, ai cinstei şi ai ideii adevăratului Dumnezeu, noi nu vom părăsi niciodată idealul ce ne-a menţinut aproape 2.000 de ani.

Iată de ce ne ridicăm toţi ca un singur om şi vrem să ne făurim viitorul, reconstituindu-ne patria.

Viitorul nostru începe acolo unde încetează pribegia noastră. Din momentul ce-am pus piatra fundamentală pentru căminul propriu al poporului nostru, din acel moment avem un viitor. Produsele seminţelor noastre vor servi de hrană fiilor noştri şi fructele pomilor ce vom sădi vor fi culese de urmaşii noştri.

În ţara noastră vom reînvia, vom prinde rădăcini puternice şi nimeni nu ne va mai putea urni din loc.

O singură ţară ne aparţine de drept: Palestina *Oriunde s-a răsădit planta evreiască, n-a prins, numai în Palestina a dat rod bun.*

Noi, evreii din România, avem mândria că am fost cei dintâi care am dovedit că putem fi buni agricultori; noi am arătat că evreul voieşte şi poate să se ocupe şi cu munca grea, dar sănătoasă, a câmpului, numai dacă i se asigură rodul muncii sale.

Acesta a fost primul pas pe calea renaşterii naţionale în patria strămoşească.

Acum 18 ani mai toţi îşi băteau joc de drumul ce apăraserăm; astăzi toţi recunosc că aveam dreptate. Ei îşi întorseseră privirile spre apus, iar noi le întorceam spre răsărit; *de aceea pe când pentru ei soarele apunea, pentru noi răsărea.*

Prin colonizările de atunci am dovedit nu numai că evreii sunt buni agricultori, dar am mai sfărâmat şi o altă legendă. Se zicea că pământul Palestinei e pustiu şi neroditor şi duce, ca şi noi, un blestem în spinarea sa.

Ce răutăcioasă interpretare!

https://biblioteca-digitala.ro

Noi, cari am transportat în lume sămânţa adevărului,a cinstei şi a credinţei adevărate; noi, cari am făcut-o să încolţească în inima tuturor popoarelor; noi să fim oare purtătorii unui blestem? Noi, care am dus pretutindeni binecuvântarea?

Colonizările din Palestina au dovedit că pământul ei e binecuvântat, dar nu pentru vrăşmaşii fiilor săi.

Din momentul ce evreul s-a reîntors în ţara lui, a revenit şi binecuvântarea. Noi, cei din România, am pus bază puternică. De atunci însă, multe s-au schimbat.

Se credea un moment că noi, cei rămaşi, ne vom simţi bine, că vom rămâne definitiv aci.

Evenimentele însă s-au schimbat repede şi astăzi vedem milioane de evrei lâncezind. Avem un exemplu în Austria[8], avem exemplu chiar în Franţa. În locul *autodafeurilor* din vechime, avem azi insula Diavolului[9].

Trec acum la un punct important, asupra căruia atrag deosebita atenţiune.

Nouă, sioniştilor, ni s-a contestat patriotismul, pentru că tindem la reconstituirea statului iudeu. Dar catolicii din toate ţările, cari caută să restabilească pe Papa ca stăpânitor al Italiei, nu sunt ei oare buni patrioţi? Da, dar îşi au idealul lor religios.

Acelaşi lucru şi cu evreii sionişti.

Fără a se da în lături de la datoriile de buni cetăţeni ai patriei căreia aparţin, ei pot avea şi un ideal naţional şi acest ideal este: renaşterea iudaismului şi reconstituirea patriei strămoşeşti. Dar ce fel de patriotism se cere de la noi?

Să ducem toate sarcinele statului, dar să nu cârtim în contra nedreptăţilor ce ni se fac?

Să fim loviţi în toate ocaziunile, şi nici să nu protestăm măcar?

Să iubim ţara şi să aşteptăm câteva secole până când s-o îndura, poate, cineva să ne dea vreun drept?

N-aş dori, fraţilor, să fiu rău înţeles.

Nu zic să ne dezicem de datorii. Împlinească-şi fiecare cu sfinţenie datoriile, chiar dacă n-are drepturi. Noi, cari profesăm religia unirii şi a dragostei; noi, cari nu facem niciodată deosebire între om şi om; noi trebuie să dăm şi exemplul supunerii la legi, dar să avem şi un ideal: un popor paşnic, şezând pe pământul său propriu; şi să sperăm a vedea realizat acest ideal. Acest ideal al nostru nu contrazice întru nimic datoriile către patrie.

Ni s-a mai opus şi altă obiecţiune. S-a zis că ceea ce urmărim noi este un lucru nerealizabil, e o viziune.

Din fericire, trăiesc în Englitera şi văd cum se nasc în fiecare zi state noi. Câteva mii de oameni s-au strâns la un loc, au făcut o societate pe acţiuni, au executat toate lucrările mari necesare, precum: şosele, drumuri de fier, poştă, telegraf etc., şi până în 5 ani s-a format astfel un stat ce se numeşte Rodesia. În acest stat sunt mai multe neamuri: englezi, francezi, germani etc., ce s-au contopit şi au dat naştere noului stat.

Dacă aceasta se poate face într-o ţară atît de depărtată şi de nişte oameni de origine cu totul diferită, noi, cari ne ducem în Palestina într-un gând şi o simţire; cari avem acelaşi trecut şi viitor; noi, cari am fost şi suntem fraţi în suferinţe, să nu putem fi fraţi şi în libertate?

Nu vă lăsaţi a fi induşi în eroare. Palestina e în stare să susţină până la 5 milioane de locuitori.

Ea aşteaptă numai ca să fie lucrată, spre a da roade şi aceste roade vor fi îmbelşugate, căci noi vom duce acolo civilizaţia din Europa.

---

[8] Referire, printre altele, la Karl Lueger, unul dintre promotorii mişcării antisemite din Austria.

[9] Referire la insula unde a fost expulzat Albert Dreyfus (1894– 1906).

https://biblioteca-digitala.ro

Vom transporta acolo nişte forţe trecute prin furnalul suferinţelor.

Se naşte acum întrebarea, unde se va realiza idealul?

Chestiunile politice sunt, fraţilor, de un ordin înalt, ele nu se pot discuta în public.

În această privinţă, trebuie să mă credeţi pe cuvânt. Avem tovarăşi puternici, cari fără o politică înţeleaptă, ar putea să devie vrăjmaşi tot aşa de puternici. Avem oarecari probe că idealul nostru nu este un vis. Una dintre acestea este fundarea Băncii Coloniale. Marea importanţă a acestei bănci constă în faptul că ea este şi va fi naţională. Această bancă se reazămă pe idealul nostru. Ea va reprezenta puterea locală a neamului evreiesc, exprimată într-un mod foarte concret.

Fiind expresiunea poporului, ea stă sub absoluta lui stăpânire. Poporul evreiesc trebuie să suporte el însuşi greutăţile, dar tot el trebuie să decidă asupra viitorului său.

Nu depinde de bogaţi, de pofta sau de voinţa milionarilor, din momentul ce voi înşivă veţi duce greul. Banii strânşi de bancă vor fi sfinţi. Nimeni nu se va atinge de ei fără voia poporului. Bogaţii vor veni în mijlocul nostru ca ajutoare, nu ca stăpâni şi vom trăi ca oameni liberi într-o ţară liberă.

Cum va lucra banca? Presupuneţi că o putere oarecare – puteţi înţelege care e aceea putere – ar spune d-lui Herzl sau şi altui şef al mişcării, de exemplu d-lui Pineles, care de aproape douăzeci de ani lucrează cu atâta ardoare pentru ideea sionistă şi pe care avem fericirea de a-l avea în mijlocul nostru: d-ta eşti un om admirabil, în care pot avea toată încrederea, dar ce garanţie materială ai?

De aceea trebuie Banca Colonială. Ea va fi garanţia materială, pozitivă.

Banca Colonială este în acelaşi timp singurul mijloc prin care fiecare poate contribui la realizarea părţii practice a sionismului: de aceea, cine voieşte să grăbească succesul mişcării, trebuie să se grăbească a sprijini Banca Colonială. Ea e temelia pe care se va ridica clădirea uriaşă.

Ştiţi bine că noi nu ne vom libera cu arma în mână, dar vom întreba popoarele: Cine v-a dat vouă dreptul să ne robiţi pe noi?

Noi nu suntem decât robii lui Dumnezeu.

Voi atinge acum chestiunea protestului unora dintre rabini, chestiune care, desigur, la noi în ţară are mai puţină importanţă decât în alte părţi.

Rabinii sunt cetăţeni ca toţi ceilalţi şi-şi iubesc, desigur, patria, dar ei nu sunt puşi să ne dea lecţie de patriotism. Ei ne-ar putea spune dacă sionismul este sau nu în contrazicere cu religia noastră sau cu Sf. Scriptură.

În Sf. Scriptură nu scrie însă nimic contra sionismului. Nu numai atât; realizarea idealului sionist ne va face să putem urma prescripţiunile religioase. Iau de martori pe aceia cari ţin încă la religia strămoşească, la cât le este de greu de a urma preceptele sale din cauza piedicilor ce întâmpină mai la fiecare pas. Numai în ţara noastră ne vom putea ţine credinţa.

În rezumat, nimic imposibil nu se opune sionismului şi sper că vom reuşi să dăm exemplul unui Stat bazat pe dreptate, adevăr, iubire şi adevărată credinţă în Dumnezeu; şi că vom reuşi să arătăm adevărata cale a progresului pentru omenirea întreagă.

[„V.S.“, 31 iulie 1898, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

4. CIRCULARA COMITETULUI CENTRAL[10]
[august 1898]

„Toate comitetele din ţară ne-au adresat urările cele mai mişcătoare pentru reuşita congresului, încheind cu «trăiască Herzl şi Nordau!»"

Iubiţi coreligionari şi tovarăşi de idei,

Alegerea delegaţilor pentru al doilea Congres din Basel s-a terminat.

Toate nuanţele şi toate clasele sunt reprezentate: reformaţi şi ortodocşi, rabini, bancheri, comercianţi, fabricanţi, doctori, spiţeri, ingineri, publicişti etc.

De la toate comitetele ne-au sosit rapoarte. Vom putea dar arăta la Basel nevoile noastre şi a descrie, ca şi în anul trecut, starea noastră într-un mod *drept* dar *imparţial.*

Congresul se va ocupa în prima linie cu proiectul băncii coloniale, şi după cum suntem informaţi din cercurile cele mai autorizate, fondarea băncii e asigurată. Nu o putem însă considera ca fapt îndeplinit până când nu se va vedea rezultatul congresului, programul şi condiţiile respective întocmite; dat fiind că în materie pecuniară ţi se cere o seriozitate desăvârşită şi să te bazezi pe cifre pozitive.

Este îmbucurător din toate punctele de vedere că subscripţia din ţară a întrecut suma de 28.000 acţiuni (700.000 franci), mai mult decât 3/4 din ceea ce contam. Şi când iei în consideraţiune că numeroasa noastră populaţie din oraşele principale ca, Bucureşti, Iaşi şi Botoşani şi bogăţimea noastră, afară de mici excepţii, încă n-a subscris, şi că toată subscrierea până acuma e datorită în mare parte clasei sărace, atunci te încredinţezi că poporul nostru e gata să facă orice sacrificiu spre a asigura reuşita băncii.

Rugăm toate comitetele şi societăţile să continuie cu subscripţiile pentru proiectata bancă colonială. Suntem siguri că după ce se vor cunoaşte bancherii cari vor forma consorţiul şi după ce o subscripţie sistematică va fi organizată ca la toate întreprinderile de asemenea natură, atunci şi coreligionarii noştri bogaţi vor subscrie sume mari. Deocamdată, mulţumiţi suntem că prin această încercare ne-a fost dat să constatăm că e garantată acestei instituţiuni populare însemnătatea naţională, că piatra fundamentală i-a fost pusă, că fondul social există deja.

Încă sperăm că d-această dată se va regula definitiv modul de organizaţiune a tuturor societăţilor sioniste; ceea ce este şi de o absolută necesitate.

În primul rând vom stărui de-a se permite imigrarea în Palestina şi continuarea colonizării pe o scară mai întinsă ca până acuma; nu mai puţin vom avea în vedere creşterea tinerimii după spiritul iudaismului şi instruirea ei în limba şi istoria ebraică.

În această privinţă, d-acord suntem cu tovarăşii noştri de idei din Rusia, Galiţia, Anglia etc. pentru a stabili la congres o concordanţă desăvârşită. Ne rezervăm însă dreptul, în caz dacă nevoia o va cere, d-a sacrifica unul din aceste principii, spre a evita vreo

[10] Se referă la alegerea delegaţilor la al II-lea Congres Mondial Sionist de la Basel (august 1898).

https://biblioteca-digitala.ro

discordie. Suntem siguri că vom găsi aprobarea fiecărui bun şi sincer sionist; căci trebuie să demonstrăm corifeilor noştri, doctorii Herzl şi Nordau, că se bucură din parte-ne de cea mai perfectă încredere. Toate comitetele din ţară ne-au adresat urările cele mai mişcătoare pentru reuşita congresului, încheind cu „trăiască Herzl şi Nordau! ".

Comitetul central mulţumeşte tuturor societăţilor cari au făcut onoarea şi au dat încredere preşedintelui său, d. Samuel Pineles, alegându-l delegat şi le roagă să-l scuze dacă în conformitate cu regulamentul, n-a putut să accepte mai mult de zece mandate. Promite însă d-a reprezenta şi apăra interesele tuturor tovarăşilor de idei, fiind toţi legaţi de un singur gând şi de o singură dorinţă.

No. 666 Galaţi, 7 august 1898

Comitetul de Acţiune al biroului Congresului sionistic din România

[„V.S.", 21 august 1898, p.6]

https://biblioteca-digitala.ro

5. UN SFAT AL SECŢIUNILOR SIONISTE DIN ŢARĂ

„Credem că este de mare importanţă pentru mişcarea sionistă din ţară ca secţiunile sioniste să profite de zilele de *Hanuca*, pentru ca în întruniri societare să arate importanţa acestei serbări, făcând să reiasă bărbăţia şi entuziasmul cu care au ştiut să apere strămoşii noştri templul, sanctuarul culturii naţionale."

Una din caracteristicele mişcării sioniste, care animă în prezent marea mulţime a poporului evreiesc, în toate părţile unde se află, este fără îndoială spiritul de redeşteptare naţională, etică şi culturală, care se manifestă în toate acţiunile şi întreprinderile acestei mişcări.

Evreul sionist, în mijlocul nevoilor zilnice, în vălmăşagul luptei pentru trai şi a suferinţelor materiale şi morale ce are de îndurat din cauza asprimii luptei şi a condiţiunilor nefavorabile în care este pus faţă de concetăţenii săi, trebuie totuşi să fie conştient de demnitatea lui de om, să fie pătruns de valoarea reală a neamului său, să cunoască şi să se inspire din trecutul glorios al strămoşilor săi, de care poate găsi frumoase şi înălţătoare pilde în istoria şi literatura poporului evreiesc, să fie plin de credinţă pentru viitor, să aştepte cu speranţă şi să lucreze cu energie pentru realizarea idealului măreţ al sionismului.

Membrii Congresului al doilea de la Basel au înţeles foarte bine şi au atribuit o mare importanţă pentru propagarea eficace a mişcării, cultivării sentimentului naţional al maselor evreieşti, ridicării nivelului moral şi intelectual prin vulgarizarea istoriei şi literaturii. În urma propunerii dr. Ehrenpreis, s-a instituit chiar o comisiune specială în acest scop.

La noi în ţară, unde istoria şi literatura evreiască sunt prea puţin răspândite printre masele poporului evreu, una din preocupaţiunile noastre principale trebuie să fie de a pune în practică hotărârea congresului privitoare la răspândirea istoriei şi literaturii naţionale între acele mase. Aceasta se poate realiza prin conferinţe publice, publicarea de broşuri etc.

O ocaziune favorabilă pentru aceasta ne prezintă în toţi anii *Hanuca*. Una din cele mai glorioase pagini ale istoriei evreilor se leagă de amintirea acestei sărbători. În episodul istoric din care a rezultat serbarea de *Hanuca* găsim exemple sublime de eroism şi sacrificare de sine pentru binele comun, cari ne pot servi drept inspiraţiune pentru lucrarea întreprinsă pentru viitor.

Acest lucru a fost înţeles de comunităţile sioniste din Austria şi Galiţia, cari serbează în mod solemn *Hanuca*, dându-i caracterul unei adevărate serbări naţionale.

Credem că este de mare importanţă pentru mişcarea sionistă din ţară ca secţiunile sioniste să profite de zilele de *Hanuca*, pentru ca în întruniri societare să arate importanţa acestei serbări, făcând să reiasă bărbăţia şi entuziasmul cu care au ştiut să apere strămoşii noştri templul, sanctuarul culturii naţionale, entuziasm care trebuie să inspire pe toţi sioniştii pentru opera ce au întreprins.

Sperăm dar că tovarăşii noştri de idei vor asculta de sfatul nostru.

[„V.S.", 20 noiembrie 1898, p. 6]

https://biblioteca-digitala.ro

6. ORGANIZAREA SOCIETĂŢILOR SIONISTE DIN ŢARĂ

„Şi noi din România [...] trebuie să concentrăm forţele sioniste, încât cu puteri unite şi în comun acord cu societăţile similare din străinătate să lucrăm pentru realizarea ideilor sioniste."

E evident că mişcarea sionistă ia din zi în zi mai mare avânt.

Aceasta nu vor contesta nici potrivnicii noştri cei mai neîmpăcaţi.

Mişcarea ia din ce în ce mai mari proporţii, în toate părţile lumii, ea progresează, în toate zilele câştigă mai mulţi aderenţi, în toate locurile se înfiinţează noi secţii sioniste.

Şi evreii din ţară nu stau indiferenţi. Şi aci sionismul e bine înrădăcinat. Numărul sioniştilor a crescut considerabil. Secţiile, în curs de $2^1/_2$ de ani, s-au încincit.

Mişcarea d-aci te satisface, dar te sileşte în acelaşi timp să te gândeşti de a-i asigura mersul normal.

La aceasta nu poţi ajunge decât prin o bună organizare.

Sioniştii din străinătate au avut în vedere aceasta.

În Austria, Germania, Rusia, Franţa şi America, sioniştii se ocupă actualminte serios cu organizarea societăţilor lor.

Şi noi din România trebuie să urmăm după exemplul lor, şi noi trebuie să ne organizăm.

Trebuie să concentrăm forţele sioniste, încât cu puteri unite şi în comun acord cu societăţile similare din străinătate să lucrăm pentru realizarea ideilor sioniste.

Comitetul Central din Galaţi s-a gândit la aceasta.

El a elaborat un proiect de statut, prin care se indică acea cale ce trebuie să urmeze fiecare secţie, fiecare sionist în parte şi care sunt drepturile şi datoriile reciproce.

Proiectul de statut conţine toate dispoziţiile cari ar putea asigura mersul normal şi progresiv al sionismului din ţară; cu toate astea, autorii n-au pretenţiuni de a susţine că lucrarea e desăvârşită, dat fiindcă oricărui statut sau regulament de reformă nu i se pot constata lacunele decât după punerea lui în aplicare.

Dar, în orice caz, se pot face mai lesne modificările şi adăugirile, decât să se stabilească principiile.

De aceea a elaborat proiectul, stabilind principiile, aşteptând ca modificările să se facă din partea celor interesaţi.

Proiectul de statut a fost distribuit tuturor secţiilor sioniste din ţară, spre studiere.

Fiecare secţie, fiecare sionist în parte, e dator să-l aprofundeze şi să-şi dea imparţial părerea sa, înapoindu-l apoi locului competent.

Comitetul Central, cunoscând astfel toate dezideratele, se va conforma dorinţei majorităţii, putând apoi întocmi statutul definitiv.

Atunci şi societăţile sioniste din ţară vor fi bine organizate.

[„V.S.", 4 decembrie 1898, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

7. PROIECT DE STATUT

„Comitetul Central, dorind a da o organizaţie societăţilor din ţară, a elaborat un proiect de statut."

Comitetul Central, dorind a da o organizaţie societăţilor din ţară, a elaborat un proiect de statut. Proiectul a fost trimis tuturor secţiunilor, ca să-l studieze, să-l discute şi să-l modifice, înapoindu-l apoi Comitetului Central, spre a putea întocmi statutul definitiv.

Părerea unora a fost că ar fi trebuit să se convoace o adunare de delegaţi, ca proiectul să se discute contradictoriu.

Partizanii acestei idei desigur n-au ţinut cont nici de inconvenientele, nici de cheltuielile ce-ar necesita o asemenea procedare.

Avem circa 100 secţiuni, din cari cu siguranţă 75 şi-ar fi trimis câte un delegat; şi calculând cheltuiala, de 40 lei pentru fiecare, rezultă că deplasarea delegaţilor trebuia să coste minimum 3.000 lei, sumă care s-ar putea întrebuinţa pentru o altă destinaţie mai bună, pentru plata câşturilor „Bustras" şi „Girgis".

Adunarea delegaţilor trebuie să fie convocată, o dată pe an, însă timpul cel mai oportun pentru aceasta e desigur primăvara, când suntem aproape de Congres, când se cunoaşte cu aproximaţie rezultatul *şekelului*, când trebuie să-ţi formulezi propunerile pentru congresul viitor, când trebuie să alegi reprezentanţi şi să statuezi în privinţa diferitelor cereri ale Comitetului de acţiune, ce desigur se va face până atunci.

Două întruniri într-un an e prea costisitor. Nu ne putem permite acest lux.

Supozând că am trece peste aceste consideraţiuni şi că s-ar convoca o asemenea adunare, la ce rezultat am putea ajunge? Adunarea nu poate să ţie decât maximum patru şedinţe şi în acest scurt timp nu va putea discuta întregul proiect. Cei ce cred altfel, desigur că nu-şi dau seamă cum se face discuţiunea unui proiect pe articole într-o adunare de delegaţi.

Lucrarea adunării s-ar mărgini dar numai întru a alege o comisiune restrânsă, care să se ocupe cu studierea şi modificarea proiectului.

Comitetul Central a crezut dar că e mai practic ca proiectul să fie discutat de 100 de asemenea comisiuni, adică de toate comitetele sau chiar de toţi sioniştii, de membrii tuturor secţiunilor, cari pot fi convocaţi de fiecare secţie în parte şi în şedinţa plenară să discute proiectul. Fruntaşii secţiunilor, cari de ordinar sunt aleşi ca delegaţi, n-ar putea discuta în sânul secţiunilor ceea ce ar discuta în sânul adunării delegaţilor? Fără îndoială că la toate acestea nu poţi răspunde decât într-un mod afirmativ, ceea ce denotă că procedarea Comitetului Central e şi corectă, şi practică.

Şi aşa fiind cazul, rămâne ca secţiunile să urmeze pe calea indicată de Comitetul Central, fiecare secţie să studieze statutul, introducând modificările ce le va crede necesare.

Lucrarea e foarte simplă. Ea reclamă puţin timp, puţină muncă, însă mai multă bunăvoinţă şi sinceritate din partea acelora cari sunt însărcinaţi cu studierea proiectului.

Din nefericire, se găsesc unii prea pedanţi şi cu puţină destoinicie, cari se ocupă mai mult de formă decât de fond, cari pun mai mare preţ pe bagatele decât pe economia proiectului.

Fiecare din aceşti câţiva ar dori ca ideea lui să prepondereze, să facă un nou proiect, să facă ceva *non plus ultra,* uitând că cei îndreptăţiţi cu aranjarea chestiei sunt ţinuţi să ţie cont numai de dorinţa majorităţii, şi nicidecum de voinţa minorităţii.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu asemenea procedare nu se poate ajunge niciodată la vreun rezultat practic.

Comitetul Central a elaborat proiectul, spre a nu inoportuna pe alţii cu această lucrare; el nu face chestie personală din acest proiect; el lasă fiecăruia libertate să-l modifice cum va crede că e mai avantajos pentru cauză; el va avea numai să ţie cont de dorinţa majorităţii şi nimic mai mult.

Comitetul Central, prelungind termenul până la 10 ianuarie pentru studierea proiectului, doreşte ca secţiunile să accelereze lucrurile, spre a le putea termina în acest timp, ca să nu mai fie nevoie de o nouă prorogare a termenului, ceea ce n-ar putea fi decât în paguba mişcării.

[„V.S.", 25 decembrie 1898, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

8. O DECIZIUNE A CONGRESULUI DIN BASEL

[Al Doilea Congres Mondial Sionist, 1898]

„Şcolile noastre israelite, în ceea ce priveşte instrucţia religioasă şi învăţământul limbii ebraice, stau mai prejos decât şcolile similare din alte ţări."

Una din hotărârile Congresului al II-lea, şi care formează un punct principal din întregul program sionist, e de-a se pune mai mult interes şi mai mari stăruinţe pentru amplificarea învăţământului ebraic în şcolile israelite.

Congresul a înţeles perfect că pentru consolidarea sionismului şi pentru asigurarea existenţei sale e imperios necesar ca rândurile luptătorilor să fie mereu îngroşate, mereu întărite cu noi militanţi, cu forţe noi, cu elemente proaspete, recrutate din rândurile tinerimii, din noile generaţiuni.

Ca să ajungi la acest rezultat e absolut necesar să dai acelora cari mâine vor fi chemaţi să intre în rânduri, o creştere potrivită cu cerinţele iudaismului, o instrucţiune corespunzătoare cu exigenţele cauzei pentru care vor trebui să lupte; să-i instruieşti în limba, literatura şi istoria neamului lor; să faci din ei buni israeliţi, sinceri sionişti.

Din diferitele raporturi ale delegaţilor respectivi, Congresul şi-a făcut convingerea că învăţământul ebraic, aşa cum e astăzi predat, lasă mult de dorit, nu corespunde deloc cerinţelor iudaismului şi că o reformă a acestui învăţământ se impune.

A hotarât dar să se întocmească o programă bine definită pentru predarea învăţământului ebraic în şcolile noastre, alegând în acest scop o comisiune culturală, compusă din câte un delegat pentru fiecare ţară, care avea însărcinarea ca la venirea lui acasă să convoace la un Congres pe institutorii de limba ebraică şi în urma unei deliberări serioase, să stabilească punctele principale ale noului program.

Ca delegat al acestui Congres pentru România a fost ales vener. d. dr. Lippe din Iaşi, bărbat versat în ştiinţa şi literatura ebraică.

D-nul dr. Lippe, abia întors din Basel, a şi convocat la un Congres pe toţi institutorii de limba ebraică din ţară; din nefericire însă, nimeni n-a răspuns la chemarea sa, apelul doctorului Lippe a rămas un *vox exclamantid in deserto.*

Faptul ar fi regretabil dacă n-am fi pe deplin convinşi că institutorilor noştri nu le-a lipsit bunăvoinţa, ci numai din cauza lipsei de mijloace n-au putut lua parte la congres.

Avem un număr însemnat de dascăli inteligenţi în ţară, institutori cu un suficient capital intelectual, cu multă cunoştinţă de carte evreiască; aceştia însă sunt aşa de rău retribuiţi, mai rău chiar decât colegii lor din aceeaşi şcoală, încât nu-şi pot permite să facă o cheltuială afară de bugetul lor restrâns, precum e aceea a deplasării.

În ajutorul lor trebuia şi trebuie să vie epitropiile sau comitetele şcolare. Ele pot mai lesne suporta asemenea cheltuieli, cari, în orice caz, se fac în avantajul instrucţiunii şi în folosul copiilor cari frecventează numitele şcoli, în capul căror administraţiuni ele sunt puse.

Credem dar că d. dr. Lippe va încerca pentru a II-a oară de-a convoca un asemenea Congres şi de astă dată nu-i va lipsi sprijinul întregii prese israelite din ţară, nici institutorilor, ajutorul epitropiilor şi comitetelor şcolare, căci altfel vom da prilej Congresului viitor din Basel să se ocupe de noi nu tocmai într-un mod favorabil, ceea ce desigur vom merita, din cauza indiferenţei noastre faţă de hotărârile sale din anul trecut, cu atât mai mult cu cât şcolile noastre israelite, în ceea ce priveşte instrucţia religioasă şi învăţământul limbii ebraice, stau mai prejos decât şcolile similare din alte ţări.

[„V.S.", 1 ianuarie 1899, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

9. ATRIBUŢIUNILE COMITETULUI CENTRAL

„Deviza sioniştilor trebuie să fie: ordinea şi concordia.

Cu paza ordinii şi cu supravegherea pentru înlăturarea discordiei nu poate fi însărcinat decât Comitetul Central. Aceasta să fie un drept al său exclusiv, însă nu drept conferit prin dispoziţiuni exprese."

Una din dispoziţiunile proiectului de statut conferă Comitetului Central dreptul de a încuviinţa înfiinţarea de secţiuni, de a le controla şi eventual de a dizolva pe acelea cari s-ar găsi în dezordine.

Cei cari au considerat că prin aceasta s-a conferit o prea mare autoritate Comitetului Central, desigur nu şi-au dat seamă la câte inconveniente şi neplăceri ne-am expune din cauza lipsei unor asemenea dispoziţiuni.

Nimic nu poate fi mai just, decât să poţi evita orice acţiune care ar putea fi rău interpretată.

Nimic nu e mai drept, decât să poţi împiedica amestecul acelora cari, din rea-voinţă sau nepricepere, ar proceda cu totul contra tendinţelor sioniste.

Nimic nu e mai logic decât să poţi scuti pe sioniştii sinceri şi conştienţi, ca să nu sufere consecinţele faptelor celor inconştienţi şi răuvoitori.

Consecinţele unei singure fapte dubioase pot să se răsfrângă asupra noastră, asupra tuturor.

O procedare greşită sau puţin corectă poate prejudicia cauza, poate compromite mişcarea întreagă.

Comitetul Central de astăzi, sau cel de mâine, trebuie să fie învestit cu depline puteri, în ceea ce priveşte dreptul de autorizaţiune, de control şi de dizolvare.

Comitetul Central, exercitându-şi pe calea largă şi conştiincios acest drept, ne va feri de neajunsuri, ne va feri de-a ni se putea atribui fapte cari nici prin gând nu ne-au trecut, nici în intenţiunea noastră n-au fost a le săvârşi.

Voim ca lumea să cunoască ceea ce voim, ceea ce năzuim şi să se convingă că întreprinderea noastră poate fi tuturor spre folos şi nimănui spre pagubă.

Programul sionist nu conţine nimic contrar ordinii publice.

Sionismul impunând oarecari contribuţiuni partizanilor săi, îi obligă în acelaşi timp ca să-şi îndeplinească într-un mod conştiincios datoriile lor cetăţeneşti.

Sionismul e o idee pe care o poate împărtăşi orişicine: ea nu poate fi însă concepută decât într-un fel, iar nu după placul şi capriciul fiecăruia.

Sionismul, având ca ţintă finală de a procura în Palestina un cămin legal asigurat israeliţilor cari nu se mulţumesc cu starea actuală, se sileşte ca în mersul său evolutiv să-şi câştige simpatiile tuturor oamenilor de bine, fără deosebire de neam, contând pe bunăvoinţa fiecăruia în parte.

Sioniştii tind să trăiască în bună înţelegere şi armonie cu toate neamurile, fără a se vrăjmăşi cu vreunul.

Sionismul, aspirând la consideraţiunea tuturor, doreşte să şi-o dobândească prin dragoste.

În tabăra sionistă, toţi sunt egali în drepturi şi datorii.

În rândurile sioniştilor nu sunt nici patricieni, nici iloţi, ci cooperatori comuni pentru o cauză comună.

Într-adevăr, niciun sionist nu poate să se afirme ca dictator, dar niciunul nu poate să se ridice contra conducătorilor legalmente aleşi.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceasta să o priceapă toţi acei cari s-au grupat sau vor să se grupeze împrejurul steagului sionist.

Deviza sioniştilor trebuie să fie: ordinea şi concordia.

Cu paza ordinii şi cu supravegherea pentru înlăturarea discordiei nu poate fi însărcinat decât Comitetul Central. Aceasta să fie un drept al său exclusiv, însă nu drept conferit prin dispoziţiuni exprese.

[„V.S.", 19 februarie 1899, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

10. STIMAŢI CORELIGIONARI, SIONIŞTILOR!

[Circulară a Comitetului Central al societăţii Hoveve Ţion din România, Galaţi, februarie 1899]

„Ţinta şi speranţa noastră e de-a procura unei mari părţi a coreligionarilor noştri o existenţă în Palestina, legalmente asigurată şi sub protecţiunea Majestăţii sale Sultanului."

De 18 ani lucrăm pentru a înlesni emigrarea coreligionarilor noştri de aici. Multe mii au emigrat deja în diferite direcţiuni, cea mai mare parte şi-a găsit existenţa, parte din ei chiar fericirea; cei cari s-au colonizat mai înainte în Palestina, trăiesc acolo cu familiile lor, fericiţi, mulţumiţi, fără grijă, fără nevoie. Am avea o satisfacţie sufletească de-a putea vedea în starea aceasta multe zeci de mii de evrei din România; aceasta ar fi o fericire atât pentru emigranţi, cât şi pentru cei cari ar rămâne aci; aceasta ar mulţumi atât pe noi, cât şi pe concetăţenii creştini.

În timpul din urmă, guvernul otoman a găsit oportun de-a interzice emigrarea evreilor în Palestina. Acuma rămâne ca exponenţii sionismului să lucreze pentru revocarea acestei interdicţiuni. Pentru acest scop s-au convocat la Basel congresele sioniste în august 1897 şi 1898. Pentru a face faţă cheltuielilor, s-a instituit atunci capitaţia de *şekel*, minimum un franc de fiecare, anual; s-a proiectat crearea unei bănci coloniale israelite, care afară de obişnuitele afaceri de bancă, se va ocupa şi cu întreprinderi, construcţiuni, cu protecţiunea şi înlesnirea industriei în Palestina, procurând astfel o existenţă sigură unui număr însemnat de coreligionari, cari vor emigra acolo.

Banca colonială va fonda o societate de credit funciar rural, spre a cumpăra terenuri în Siria şi Palestina, cari să fie colonizate cu evrei.

Cu câţiva ani înainte, chow'wei ţioniştii din România au cumpărat în Palestina două moşii, „Bustras" şi „Girgis", de la Comitetul palestinian din Paris, achitând deja până astăzi o treime din costul lor şi aşteaptă acuma reuşita conducătorilor noştri întru obţinerea permisiunii de emigrare în Palestina din partea Turciei, ca apoi, cu mijloacele ce-şi vor procura de la banca colonială, să colonizeze aceste moşii exclusiv cu evrei din România.

Mai departe, sioniştii se mai ocupă cu cultivarea limbii ebraice şi istoriei iudaismului, de o importanţă atât de deosebită pentru tinerimea noastră. [11]

Toate societăţile sioniste se îndeletnicesc dar întru a încasa *şekel*, de a contribui la fondarea băncii, la plata câşturilor „Bustras" şi „Girgis" şi d-a ţine conferinţe despre literatura şi istoria evreilor.

Înaltul guvern român pare a vedea bucuros străduinţele noastre, după cum o fac şi guvernele altor state, iar noi avem satisfacţiunea de a vedea creşterea continuă a societăţilor sioniste de aici, la cari se asociază cele mai bune elemente.

Când pământenii s-au convins că sionismul e o idee înaltă, umanitară, care prin tendinţa ei de a înlesni emigrarea elementului evreiesc va ameliora şi poziţiunea lor şi că mulţi creştini sunt partizanii acestei idei, cei mai inteligenţi din aceşti pământeni, în a căror inimă nu s-a stins sentimentul de dragoste pentru neamul lor, au intrat în rândurile noastre, devenind sionişti.

Inspirat de cuvintele profeţilor şi învăţătorilor noştri, sionismul ne ordonă să observăm conştiincios legile statului, să respectăm autorităţile legal constituite, să

[11] În această privinţă, societăţile sioniste au a se adresa d-lui dr. Lippe, Iaşi. (*N. red.*)

https://biblioteca-digitala.ro

lucrăm din toate puterile pentru propăşirea şi mărirea Patriei noastre adoptive, să subordonăm interesele noastre proprii intereselor generale ale ţării în care ne-am născut şi în care trăim şi să ne jertfim pentru binele ei tot ce avem, chiar şi viaţa noastră. „Teme-te de Dumnezeu şi de Rege, între răzvrătitori nu te amesteca."[12] – „Contribuie la pacea şi fericirea ţării unde soarta te-a aruncat: roagă-te lui Dumnezeu pentru ea, căci în liniştea şi fericirea ei vei găsi liniştea şi fericirea ta."[13] – „Legea Statului e lege".[14]

Idealul sionist nu implică deci nicio incompatibilitate cu datoriile de cetăţean.

Nu e oare bine să lucrăm pentru sionism, să lucrăm la ameliorarea soartei noastre pe această cale?

În această privinţă, înaltul guvern şi autorităţile româneşti ne acordă toate libertăţile şi pentru aceasta le datorăm toată recunoştinţa noastră şi nu trebuie să ne amestecăm în afaceri cari nu ne privesc.

Primim în rândurile noastre toţi tinerii cari vor să conlucreze într-un mod cinstit şi la lumina zilei, şi atunci, desigur timpul lor va fi întrebuinţat mai bine decât în asociaţiunile socialiste, unde au fost atraşi prin momeli.

Spunem tinerilor împreună cu profetul Iecheskel: „Întorceţi-vă din rătăcirea voastră, de ce să vă pierdeţi, copiii lui Israel?"[15]. Suntem siliţi însă d-a respinge pe orice membru fără inima sinceră, fără cuget curat.

De aceea vom dizolva fără indulgenţă orice secţie care nu va lucra în acest sens şi rugăm pe toţi aceia cari au idei opuse ideilor noastre, ca să se ţie departe de noi, ca să nu fim nevoiţi d-a elimina din rândurile noastre pe aceia cari turbură liniştea, cari cauzează supărări autorităţilor ţării şi societăţii în genere.

Voim să avem membrii aleşi, cari să poarte cu mândrie şi demnitate numele de sionist.

Încheiem prin repetarea declaraţiunilor noastre de altă dată: *Sionismul în România nu cunoaşte şi nu vrea să ştie de niciun fel de politică. Ţinta şi speranţa noastră e d-a procura unei mari părţi a coreligionarilor noştri o existenţă în Palestina, legalmente asigurată şi sub protecţiunea Majestăţii sale Sultanului. Pentru acest scop încasăm şekel, pentru acest scop avem nevoie de banca colonială, de terenurile cumpărate „Bustras" şi „Girgis", pentru acest scop cultivăm limba şi literatura ebraică printre rândurile membrilor noştri.*

Această circulară s-a lansat cu consimţământul şefului nostru, dr. Herzl.

Cu salutări sioniste,

Comitetul de acţiune al congresului sionist şi Comitetul Central al Chow'wei Ţion din România.

No. 2.200. Galaţi, februarie 1899.

[„V.S.", 26 februarie 1899, pp. 1-2]

---

[12] *Pilde*, XXIV, 21 (*n. red.*).
[13] *Iirmiahu*, XXIX, 7 (*n. red.*).
[14] Talm. *B. Bathra*, 54, *a* (*n. red.*).
[15] *Iecheskel*, XXXIII, 11 (*n. red.*).

https://biblioteca-digitala.ro

11. ŞEDINŢA COMITETULUI CENTRAL [1899]

Comitetul Central s-a întrunit la 19 aprilie curent. În centrul discuţiilor s-a aflat proiectul de statut.

Comitetul Central s-a întrunit la 19 curent, ca să rezolve mai multe chestiuni importante. Anunţându-se dinainte că la această şedinţă poate participa orice tovarăş de idei, unele secţiuni şi-au trimis reprezentanţi. Mai mulţi sionişti fruntaşi au sosit din Brăila şi din alte oraşe, tinerimea mai cu seamă a fost bine reprezentată. Nu mai era o întrunire a Comitetului, ci o adevărată conferinţă. Marele local al Comitetului era literalmente plin. Toţi au discutat cu entuziasm, toţi s-au silit să contribuie pentru cauza cea mare, discuţiile erau animate şi obiective. Faţă cu nevoile sionismului, orice neînţelegere dispăruse. Şedinţa s-a deschis la 10 ore dimineaţă şi s-a terminat la 9 ore seară, fiind întreruptă numai un ceas în timpul prânzului. Comitetul, după ce acordă vot deliberativ tuturor asistenţilor, hotărăşte ca să înceapă discuţiunile asupra „proiectului de statut". Se împarte fiecăruia câte un exemplar din cele modificate şi înapoiate de secţiunile din ţară, ca la citirea proiectului, fiecare să atragă atenţiunea asupra modificărilor introduse de secţia respectivă.

Propunerea unei secţiuni despre sistemul „federativ" a fost înlăturată, admiţându-se forma „proiectului".

După ce se suprimă unele articole, se modifică alte câteva şi se introduc câteva amendamente, proiectul e votat în total şi se hotărăşte ca să fie supus aprobării viitoarei adunări de delegaţi.

Prin această procedare s-au uşurat mult lucrările viitoarei adunări, iar prin admiterea articolelor 9 şi 11 se înlătură orice divergenţă de opiniuni din rândurile sioniştilor.

După ce se fixează ca adunarea delegaţilor să aibă loc în zilele de Rusalii, se mai iau oarecari hotărâri importante şi şedinţa se ridică.

[„V.S.", 23 aprilie 1899, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

12. TRANŞAREA DIFERENDULUI

Conform statutului adoptat de Comitetul Central în şedinţa din 19 aprilie 1899, toate secţiunile sioniste din România formează un singur corp sub denumirea de „Societatea Sioniştilor din România", care adoptă programul sionist formulat la Congresul de la Basel.

După unii, schisma în tabăra sioniştilor din România era inevitabilă. Iată şi motivul: între „Chow'wei Ţion" şi sionişti e o deosebire de principiu. Orice apropiere pe calea concesiunilor reciproce e imposibilă, deci sciziunea e iminentă.

Calculul era greşit.

Ziua de 19 curent a dovedit aceasta.

Fruntaşii cari au participat la şedinţa Comitetului Central, lesne s-au putut convinge reciproc că concesiunile mutuale sunt neînsemnate; lesne dar au putut să stabilească o înţelegere perfectă.

Nici nu se putea altfel.

Să ne explicăm.

Nu se pot identifica societăţile cari în aparenţă au oarecare asemănare cu adevăratele societăţi sioniste. Sunt patru feluri de societăţi:

1) Societăţi pentru înlesnirea emigrării;

2) Societăţi de colonizare;

3) Societăţi „Chow'wei Ţion" şi

4) Societăţi pur sioniste.

Cele dintâi societăţi înlesnesc pur şi simplu emigrarea în largul lumii, fără însă să se preocupe de soarta emigranţilor.

Societăţile de colonizare au un scop mai uman. Înlesnind emigrarea, procură în acelaşi timp emigrantului terenul necesar *oriunde,* afară de Palestina.

Scopul chow'wei ţioniştilor e cam identic cu acela al societăţilor de colonizare, cu deosebire că cele dintâi au ca ţinta colonizării *numai* Palestina.

Societăţile sioniste tind d-a asigura legalmente în *Palestina* un cămin propriu israeliţilor cari vor voi să emigreze acolo unde în toată libertatea să se poată dezvolta pe calea culturală şi economică.

Aci, în ţară, societatea „Chow'wei Ţion" e înfiinţată aproape de trei decenii. În cursul existenţei sale i-a reuşit să colonizeze în Palestina mai mulţi coreligionari din România, unde şi-au găsit fericirea. Acuma 5-6 ani cumpărase iar două terenuri în Siria, însă abia plătise prima rată şi sionismul modern se născu. „Chow'wei Ţion" au fost cei dintâi cari l-au acceptat. Ei vedeau în noua mişcare o continuare a operei lor, începută sub o formă nouă şi sub mai mari garanţii. Au participat la congresele din Basel, i-au adoptat programul şi au contribuit la toate sarcinele sionismului. Secţiunile începură a se înmulţi sub diferite forme, înclinând însă toate către acelaşi ţel. Fiecare secţie contribui în proporţie atât la sarcinile sionismului, cât şi la nevoile chow'wei ţioniştilor pentru acoperirea obligaţiunilor lor anterioare.

Fuziunea, de fapt, era de mult proclamată între ambele partide, forma le deosebea însă întrucâtva, ceea ce dete loc la interpretaţiuni exagerate, cari puteau să prejudicieze interesele ambelor partide.

Această stare de lucruri nu putea dăinui mai mult.

Echivocul trebuia să înceteze şi a încetat.

Comitetul Central, în unire cu mai mulţi sionişti fruntaşi, au limpezit situaţiunea în ziua de 19 aprilie.

https://biblioteca-digitala.ro

În acest scop, art. 1, 9, 11 din proiectul de statut s-au redactat după cum urmează:

Art. 1. Toate secţiunile sioniste din România formează un singur corp, sub denumirea de Societatea Sioniştilor din România.

Art. 9. Societatea adoptă programul sionist aşa după cum a fost formulat la Congresul din Basel şi nu va putea nici să dispună, nici să întreprindă ceva contra acestui program.

Art. 11. Obligaţiunile izvorând din cumpărătoarea terenurilor „Bustras" şi „Girgis", societatea le va respecta şi le va acoperi din veniturile ei.

În acest chip, interesele ambelor partide fuzionate sunt reciproc respectate şi garantate şi orice neînţelegere dispare.

[„V.S.", 30 aprilie 1899, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

13. DUPĂ CONGRES

Pentru noi, evreii din România, rezoluţiile celui de al III-lea Congres de la Basel din 1899 au o importanţă deosebită. Căci „România şi Rusia trebuiesc să fie focarele cele mai principale ale sionismului. Căci în aceste ţări învecinate, evreul suferă mai mult ca oriunde, şi toate încercările sale de a se asimila au fost înăbuşite de curentul antisemitic ce zilnic ia proporţii mai îngrijorătoare."

Delegaţii sioniştilor din lumea întreagă au fost întruniţi, săptămâna trecută, la Basel, ca toţii împreună să caute mijloacele cele mai bune pentru succesul mişcării sioniste.

Rezoluţiile acestui parlament evreiesc întrunit ad-hoc au fost aşteptate cu nerăbdare de evreii din lumea întreagă; căci pe toţi mai mult sau mai puţin îi interesează de aproape reuşita ideei sioniste.

Pentru noi, evreii din România însă, rezoluţiile congresului de la Basel ar trebui să aibă un caracter extrem de interesant; după cum România şi Rusia trebuiesc să fie focarele cele mai principale ale sionismului.

Căci în aceste ţări învecinate, evreul suferă mai mult ca oriunde, şi toate încercările sale de a se asimila au fost înăbuşite de curentul antisemitic ce zilnic ia proporţii mai îngrijorătoare.

Nu-i destul că în aceste ţări funcţionariatul şi toate profesiile libere sunt oprite evreilor, că în armată n-au drept la avansare, ei sunt mai izgoniţi din şcoli şi cu acesta osândiţi a rămâne ignoranţi astăzi, când chiar cei având carte întâmpină destule greutăţi în agonisirea existenţei.

Mai mult încă, nu-i destul că sunt opriţi de la orice ocupaţie, alta decât comerţul şi industria, şi în aceste resurse de existenţă antisemiţii caută să-i lovească.

Însă faptul cel mai important care m-a făcut să afirm că în România şi Rusia sionismul trebuie să fie mai în floare ca oriunde, e că în aceste ţări evreii suferă cele mai multe umiliri şi cel mai nemeritat dispreţ.

Şi cu toate că în aceste două ţări evreul s-a sforţat peste puteri să se asimileze, conformându-se mai în totul obiceiurilor acestor popoare, cu toate că din copilăria mică, de prin şcoala primară – când are fericirea s-o frecventeze – învaţă a răbda batjocurile, pumnii şi umilirile colegilor săi, cu toate că în şcolile secundare deprinderea aceasta de a răbda e întărită prin scene sfâşietoare de antisemitism; totuşi, mai târziu, când vede că aceste neajunsuri morale nu încetează – deşi nu au niciun rost de a înceta, fiind ştiut că „societatea" e vechii săi asupritori din copilărie şi tinereţe – îl apucă un dezgust de sine, de viaţă, de tot cu un cuvânt.

Şi întotdeauna când evreul a ajuns în asemenea stare, emigrarea e singura lui speranţă. Să emigreze departe, departe de locul unde n-aude decât insulte la adresa lui, să emigreze într-o ţară cu privilegii egale tuturor, să emigreze în America, ţară mai presus de toate liberală şi egalitară, e idealul său.

El ştie că acolo, după îndeplinirea tuturor datoriilor de om şi cetăţean, statul şi cetăţenii îl vor considera şi pe dânsul, evreu neîncetat prigonit până acum, ca *om*.

Ştie că munca e mai grea acolo ca peste tot locul, face însă sacrificii pentru ambiţia sa de om, pentru respectul ce-l portă religiei sale, pe care nu vrea s-o mai vadă atât de mult atacată.

https://biblioteca-digitala.ro

Şi pentru reabilitarea moralului său, pentru *libertatea* sa individuală, se aventurează într-o ţară atât de depărtată, se expune atâtor primejdii, el, evreul sărac, care până atunci n-a avut parte decât de batjocura şi dispreţul semenilor săi, el, fricosul şi laşul, cum îl numesc duşmanii!

Pe când, după cum am văzut, evreii prea din cale în afară deznădăjduiţi, emigrează în America, ceilalţi, mai puţin descurajaţi, în realitate mai puţin curajoşi, au nevoie, cred, de un ideal care să le uşureze ceasurile de suferinţe, să le dea un rost vieţii.

Şi după cum în România şi Rusia toţi evreii suferă, cu toţii au nevoie de acel ideal binefăcător.

America însă nu poate satisface unei atari mulţimi de evrei, căci dacă ar emigra cu toţii în America, sunt sigur că antisemitismul va izbucni şi acolo. Deci altă scăpare trebuia căutată pentru poporul lui Israel.

Scăparea aceasta e găsită deja, e *sionismul*, e *întoarcerea la Palestina*.

De trei ori până astăzi, delegaţii evreilor s-au întrunit la Basel, unde fiecare să spună ce doare pe ai săi, unde cu toţii să caute mijlocul cel mai bun ca mişcarea să meargă mai iute şi în plin.

Însă pe când evreii din alte ţări, unde o duc relativ bine, s-au entuziasmat şi s-au pus cu râvnă la lucru, noi, evreii din România, cari prin mizerabila noastră stare am născut sionismul, noi, mai prejos decât fraţii noştri din Rusia, ne mulţumim cu vorbe goale şi nu facem nimic serios, nu contribuim la drept vorbind cu nimic la reuşita mişcării sioniste.

E o ruşine pentru noi această purtare, e o ruşine pe care astăzi, după al III-lea Congres de la Basel, trebuie s-o spălăm numaidecât, dând concurs la îndeplinirea cu punctualitate a tuturor celor hotărâte la Basel, făcând şi noi sionism militant, iar nu ca până acum sionism platonic.

Despre aceasta însă voi vorbi în numerele viitoare.

Dr. Moscovici

[„Ar.", 14 august 1899, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

14. CONGRESUL DIN BASEL
Marea întrunire sionistă

„Adunarea [...] declară în mod solemn că aderă la hotărârile luate de al III-lea Congres din Basel şi e gata de a lucra pentru prosperarea mişcării."

Societăţile „Chowewe Ţion", secţiile „David" şi „Iehoşua", în unire cu cercul de lectură „Propaganda" şi Soc. de domnişoare „Benoth Zion" au convocat o întrunire pentru duminică, în 29 august 1899, exclusiv cu scopul ca delegaţii acestor societăţi, d. M. Schwarzfeld şi d. M.El. Nahmias, să dea o dare de seamă asupra lucrărilor Congresului al III-lea din Basel. Era un moment vorba ca şi d. Lindenberg să ia parte la această dare de seamă colectivă, dar fiind încă absent din Capitală şi neputându-se amâna mai mult convocarea, ea s-a limitat la societăţile indicate.

Fiecare societate a invitat pe membrii ei în regulă cu plata *şekelului* şi apoi s-a format o listă de persoane a căror prezenţă a fost dorită în interesul propagandei. Nu era chip de a se invita pe toţi şekeliştii din Bucureşti, căci trec de 1.000 şi în acest caz ar fi fost imposibil a se mai invita pe alţii. Se înţelege că s-a avut în vedere că ceilalţi şekelişti vor obţine raporturi de la delegaţii lor.

La Sinagoga Mare

Întrunirea avea să aibă *un caracter intim*, limitat la invitaţii ce şi-ar prezenta invitaţiile pentru ca aglomeraţia să nu fie prea mare. S-a orânduit o comisie de primire şi menţinere a ordinii şi toate au fost bine regulate şi chibzuite dinainte. Doi epitropi, în drept a se angaja, au dat promisiunea că sinagoga se va deschide de la orele 2 p.m. Ce-i drept, duminică se şoptea pe de lături că angajamentul va fi călcat. În vederea acestei împrejurări, o comisie s-a prezentat din nou înaintea epitropilor ce şi-au dat cuvântul şi totul părea regulat. De fapt însă, din o frică inexplicabilă *şi prin nimic justificată*, sinagoga a rămas închisă. De la orele 2½ începu să vie lumea şi cum publicul aştepta în curte, aceasta atrase mulţi curioşi. Curtea fu curând plină, supraplină, iar d. epitrop nu era de înduplecat să-şi împlinească cuvântul dat. La orele 4¾ abia, sinagoga fu deschisă, de teamă să nu fie forţată de publicul nerăbdător şi indignat.

În aceste condiţii, nu mai era chip de a ţine ordine şi de a controla intrarea.

Înlăuntrul sinagogii

În câteva minute, sinagoga e înghesuită de lume. Capete, lipite de capete, jos şi sus, în galerie. Damele erau în număr mare. Mulţi invitaţi, ce sosiră apoi, fură siliţi a se reîntoarce din lipsă de loc.

Asistenţii au fost evaluaţi la mii, ceea ce dovedeşte marele interes ce a deşteptat sionismul în populaţia bucureşteană.

Corul

D. A. Levy, cunoscut sub pseudonimul Ivela, un talentat compozitor, a întocmit un *marş sionist*: „Haideţi fraţi", în vederea acestei solemnităţi. Cuvintele au fost scrise româneşte şi traduse în germană de farmacistul Elias Finkelstein din Iaşi. D. Levy îşi prepară un cor de peste 40 persoane, între cari figurau elevi şi membrii Soc. Sioniste „Iubal". Orga însoţi muzica vocală. Adunarea, surescitată de lunga aşteptare şi de indignarea pentru nedeschiderea sinagogii, se linişti deodată, ca prin farmec. Melodia

https://biblioteca-digitala.ro

plăcută, plină de viaţă şi simţire a marşului însufleţi din nou pe toţi. Tunete de aplauze răsunară la executarea reuşită a corului care, bisat, execută marşul sionist din nou.

Marşul a făcut o excelentă impresie şi promite un mare succes.

Cuvântarea d-lui M.El. Nahmias

D. Nahmias, călduros salutat, citi o schiţă a lucrărilor Congresului, în care scoase mai ales în relief părţile cele mai esenţiale din discursurile şefilor, prin citaţiuni exacte.

Publicul sublinie cu aplauze acele cuvinte bine simţite.

Când d. Nahmias părăsi tribuna, Soc. domnişoarelor „Benoth Zion", al cărei delegat fusese, prin preşedinta şi vicepreşedinta ei îi oferi un coşuleţ şi un buchet de flori.

Compozitorul A. Levy

În acest moment, d. Levy se urcă pe tribună şi cu câteva cuvinte elogioase oferi d-lui Schwarzfeld marşul, rugându-l a primi *dedicaţia*. D. Schwarzfeld primeşte şi-i mulţumeşte cordial.

Discursul d-lui M. Schwarzfeld

Salutat cu aplauze lung întreţinute, oratorul îşi începe expunerea cu câteva cuvinte animante ce-i câştigă aplauze furtunoase. D. Schwarzfeld îşi împărţi subiectul în *impresii* asupra Congresului şi *lucrările* Congresului. Trecu în şir şi în aplauzele călduroase ale adunării, figurile lui Herzl, Nordau, Gaster, Montefiore, arh. Marmorek, dr. Alex. Marmorek, Kahn etc. Din România vorbi d. rab. dr. Niemirower. Aduse omagii grupului rus şi arătă cât de bine văzut a fost grupul român, care a apărut strâns unit, modest şi nepretenţios. România ocupă un loc de onoare în mişcarea sionistă. Spuse adunării că evreii români sunt mai buni de cum îşi închipuie şi că trebuie să lucreze cu persistenţă şi curaj, plini de încredere în forţele lor. Accentuă că la Congres au venit cu toţii a se ocupa de starea mizeră a evreului, nu însă a se plânge contra guvernelor şi a ţărilor în cari trăiesc. (Apl. prelungite.)

D. Schwarzfeld, expunând lucrările Congresului, trecu în revistă raportul Comitetului de acţiune, chestia colonizării, Banca, cultura etc.

După o expunere ce dură peste două ore, oratorul încheie făcând tabloul ce înfăţişează poporul evreu, de pe care trebuie suflată cenuşa indiferenţei spre a ajunge la o nouă viaţă, spre a izbândi în marea mişcare începută.

Conferinţa fu adesea întreruptă de aplauze furtunoase. Oratorul e călduros felicitat.

Un moment, câţiva tineri, veniţi cu un anume scop, încercaseră a întrerupe pe orator strigând la tribună pe un altul; dar când d. Schwarzfeld întrebă publicul: Voiţi să mă ascultaţi? Să urmez? – mii de voci răspunseră într-un ecou: „da, da!"

Un colaborator al unui ziar zilnic, care s-a purtat necuviincios pe estradă, a găsit prilejul să calomnieze în acel ziar pe d. Schwarzfeld, spunând că „şi-a pus mereu în evidenţă personalitatea şi activitatea, amestecându-şi mereu numele printre acelea ale conducătorilor mişcării sioniste". Publicul, atât de numeros, prezent la această întrunire, va şti să stigmatizeze aceste neadevăruri neruşinate. O singură dată a vorbit d-nul Schwarzfeld despre activitatea d-sale, atunci când arătă că el şi colegul său român din comisia permanentă, d. dr. Moscovici (Brăila), au căutat ca toţi delegaţii români să ocupe un loc în comisiuni şi să nu li se micşoreze numărul locurilor obţinute în anul trecut; că au accentuat că ei nu vorbesc în numele lor, ci în numele a 14.000 şekelişti, de aceea au avut autoritatea necesară, cuvinte acoperite de aplauze entuziaste. În vederea timpului înaintat, d. Schwarzfeld a vorbit sumar despre unele

https://biblioteca-digitala.ro

lucrări ale Congresului şi n-a pomenit măcar despre acelea la cari a luat parte activă în comisiuni.

MOŢIUNEA

Mai spun câteva cuvinte d-nii Gaster şi Hartenstein, după care d. Grossmann de la „Roumanie", după ce face elogii domnului Schwarzfeld şi înfierează pe cei ce l-au întrerupt în cursul interesantei sale expuneri, dă citire următoarei moţiuni, care, chiar după spusa colaboratorului „Dreptăţii", a fost primită „cu aplauze nesfârşite". Iată acea moţiune:

Adunarea, auzind raportul făcut de domnii M. Schwarzfeld *şi* M.El. Nahmias, *delegaţii societăţilor „Chowewe Zion", secţiile „David" şi „Iehoşua" şi a societăţilor „Propaganda" şi „Benoth Zion" declară în mod solemn că aderă la hotărârile luate de al III-lea Congres din Basel şi e gata de a lucra pentru prosperarea mişcării.*

Aduce mulţumirile sale călduroase d-lor M. Schwarzfeld şi M.El. Nahmias, cari au ştiut să fie la înălţimea cerută în greaua misiune ce li s-a dat şi-i felicită pentru însărcinările importante cu care Congresul i-a onorat, ca membri în Comisia culturală şi Comisia financiară permanentă.

[„Eg.", 4 septembrie 1899, pp. 276-277]

https://biblioteca-digitala.ro

15. DIN CRAIOVA

„Membrii secţiei sioniste din Craiova [...], ascultând darea de seamă elocventă a lui M. Schwarzfeld, delegatul lor la al 3-lea Congres ţinut la Basel, declară că aderă la toate hotărârile luate de Congres; se angajează a da şi de aci înainte tot sprijinul lor mişcării sioniste, pentru a cărei reuşită socotesc că niciun sacrificiu nu e destul de mare."

Duminică, în 26 septembrie, d. *M. Schwarzfeld,* delegatul secţiei sioniste de aci, şi-a dat darea de seamă asupra lucrărilor Congresului al 3-lea. O lume imensă veni să asiste la această conferinţă spre a asculta pe simpaticul orator, care a fost deja admirat de craioveni în anul trecut. Vasta sală a băilor comerciale, luminată *a giorno*, era tixită de lume. Scaunele din faţă erau ocupate de un buchet mândru de dame. Au fost faţă peste o sută de doamne şi domnişoare. În total, mulţimea a fost evaluată la 1.000 de persoane. Veniseră tineri, bătrâni, bogaţi, săraci şi tot ce are Craiova mai cult în sânul comunităţilor sale (spaniolă şi română). Solemnitatea începe la orele 8 şi jum. cu imnul „Dort wo die Ceder", executat de societarii secţiei „B'nei Zion" – „Iehuda Hannassi", după care d. Moscu I. Beligrădeanu, preşedintele secţiei sioniste, deschide şedinţa prin câteva cuvinte bine simţite, în care aduce elogii activităţii d-lui M. Schwarzfeld, spre binele fraţilor noştri. „O activitate rodnică de 25 ani, adaugă stimatul preşedinte al adunării, vorbeşte mai mult decât orice laudă i-am putea aduce." Publicul acoperă cu aplauze aceste vorbe. Se aud strigăte: „Trăiască d. Schwarzfeld!" Când d-sa ia cuvântul, tunete de aplauze răsună în sală. Oratorul descrie întâi impresiile de la al III-lea Congres. Toată lumea era aţintită şi asculta cu plăcere şi interes. D-sa descrie pe rând pe şefii mişcării şi aplauzele nu mai încetează la rostirea numelor de Herzl, Nordau, Gaster, Marmorek etc. Apoi arată modul cum s-au urmat lucrările, vorbeşte de apropierea chowewe ţioniştilor de sioniştii politici, insistă mai mult asupra Băncii, vorbeşte de acţiunile de fondator, de importanţa Băncii şi de adevăratul ei scop. Trece la chestia culturală, aici atinge chestia şcolilor şi explică aceea că sionist adevărat e acela care sprijină şcoala, care contribuie la *gabela,* unde există. La dezvoltarea acestui punct, sala e zguduită de aplauzele mulţimii, cari durează câteva minute, ceea ce arată că încă sunt oameni cu dor de bine. Face un apel mişcător la mamele israelite să-şi cultive copiii cu iubire de neam de la vârsta cea mai fragedă până la bărbăţie. În mijlocul aplauzelor cari nu iau sfârşit, d-sa îşi termină frumoasa expunere a celui de al 3-lea Congres, fiind viu felicitat. După aceea, d. Heinrich Löbel, vice-preşedintele secţiei, dă citire următoarei moţiuni, primită în tunete de aplauze:

MOŢIUNE

Membrii secţiei sioniste din Craiova, în adunarea publică ţinută în seara de 28 septembrie, ascultând darea de seamă elocventă a d-lui Moses Schwarzfeld, delegatul lor la al 3-a Congres ţinut la Basel, declară că aderă la toate hotărârile luate de Congres; se angajează a da şi de aci înainte tot sprijinul lor mişcării sioniste, pentru a cărei reuşită socotesc că niciun sacrificiu nu e destul de mare.

În acelaşi timp, îşi exprimă nemărginita lor bucurie pentru succesul din ce în ce crescând al sionismului şi asigură pe şefii mişcării, Theodor Herzl, Max Nordau şi M.

https://biblioteca-digitala.ro

Gaster, că le păstrează în adâncul inimii lor o nemărginită recunoştinţă şi un deosebit cult şi devotament.

Sioniştii din Craiova aduc totdeodată caldele lor mulţumiri delegatului lor, d. Moses Schwarzfeld; îl asigură de dragostea ce-i poartă pentru devotamentul cu care lucrează întru reuşita mişcării sioniste şi pentru regenerarea neamului său. În această ordine de idei, adunarea îşi exprimă bucuria sa pentru alegerea d-lui Moses Schwarzfed în Comisiunea culturală permanentă.

[„Eg.", 1 octombrie 1899, p. 308]

https://biblioteca-digitala.ro

16. SOCIETĂŢILE „B'NEI ZIONISTE"

„Istoria şi literatura naţională, iată în primul rând calea – lupta morală – ce b'nei zionştii trebuie să propage şi să cultive. Prin acest mod vor folosi ideii şi în acelaşi timp nu vor umbla în întuneric şi în neştiinţă de cauză."

Mai în fiecare oraş s-au înfiinţat Societăţi „B'nei Zioniste", în unele locuri chiar câte două sau şi mai multe. Fiecare din aceste societăţi are înscris pe frontispiciul său „lupta morală", o luptă pe atât de delicată pe cât de frumoasă, o luptă care, dacă e animată cu adevărat interes, condusă cu energie şi activitate necesară, dă întotdeauna roade bune, roade utile şi frumoase.

Lupta morală este însă de foarte multe societăţi rău înţeleasă, rău interpretată şi în consecinţă şi rezultatele nu sunt tocmai acelea de care avem nevoie, rezultate cari, să ne prepare adevăraţii evrei, de cari sionismul are nevoie şi nu numai cu acestea se poate duce mişcarea înainte pe un drum bun.

Activitatea b'nei zionştilor se rezumă în ţinere de conferinţe cari în majoritate se reduc la repetarea cuvintelor ce de 3 ani încontinuu le-am auzit şi le auzim, cuvinte cari ne entuziasmează poate pentru moment şi cari nu pătrund cu deopotrivă putere în toate inimile evreilor, cuvinte cari se rezumă de obicei în „patria, popor, naţiune etc."

Nu sunt un inamic al conferinţelor, le admit, însă la intervale şi cu subiecte vii, subiecte din cari să putem a ne forma idei, cari să ne călăuzească pentru totdeauna în mişcarea în care ne-am încorporat; subiecte cari să facă să renască în fiecare adevăratul patriotism, adevărata iubire şi jertfire pentru binele neamului căruia aparţinem.

Conferinţele contribuiesc în a aţâţa din când în când focul sacru, ne fac a ne trezi din letargie, a ne da seamă de starea precară în care ne aflăm, dar de multe ori ne învaţă atât de puţin, aşa că în loc să activeze focul, risipesc jăratecul, scânteia şi fac ca totul să cază iarăşi într-o tăcere şi o neactivitate aproape de neînchipuit.

Unirea b'nei zionştilor – un contingent destul de respectabil – în lupta morală nu trebuie să se mărginească numai la conferinţe, nu, ci în sânul lor, între membrii lor şi prin ajutorul bibliotecilor ce *trebuie* să şi le înfiinţeze, să *elucideze istoria şi literatura naţională*, să ridice vălul uitării ce acoperă izvoarele sfinte şi scumpe; să scuture praful ce s-a suprapus pe odoarele preţioase, odoare care pot a ne îndruma, a ne cultiva şi a ne face să cunoaştem şi să apreciem mai bine valoarea şi utilitatea forţelor enumerate şi cuprinse în acele valori nesecate şi fără pereche în toată lumea cultă şi civilizată.

Studiind şi comentând eroismul, valoarea literară şi ştiinţifică ce e cuprinsă în operele cari fac fală evreismului, vor deveni forţe, cunoscători de bine şi gata a se jertfi pentru *o cauză* de la care depinde: ca durerea şi jugul ce ne apasă de atâtea decenii să dispară şi în locul lor să troneze libertatea şi fericirea, iubirea şi frăţia; cu un cuvânt, să domnim şi să trăim în pace pe pământul nostru şi în mijlocul nostru, pe acel pământ scump, la pronunţarea căruia renasc în noi atâtea scumpe amintiri, atâtea plăceri.

Istoria şi literatura naţională, iată în primul rând calea – lupta morală – ce b'nei zionştii trebuie să propage şi să cultive. Prin acest mod vor folosi ideii şi în acelaşi timp nu vor umbla în întuneric şi în neştiinţă de cauză.

[„V.S.", 3 decembrie 1899, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

17. CIRCULARĂ

Către sioniştii şi secţiile sioniste de domni, doamne şi domnişoare

„Care e datoria unui bun sionist, a unui sionist care ţine să stea la înălţimea misiunii sale de pionier al iudaismului? Datoria sa e de a stărui, de a munci şi jertfi timp şi bani pentru instrucţia tinerimii israelite, să fie accentuată educaţia sentimentului pentru poporul evreu."

Comisia culturală, secţia română, mai ţine a ruga pe *toţi acei cari s-au ocupat de chestii educative şi culturale şi pe institutori în genere*, de a ne arăta părerile lor asupra *programelor şcolare, în special cu privire la ebraică şi istoria evreilor* şi să binevoiască a schiţa vederile lor asupra *misiunii culturale a sionismului*. Toate aceste păreri, acele memorii sau lucrări cari ar putea fi profitabile publicului, le vom publica, adaugând, la nevoie, observaţiile noastre.

Când împrejurările ne vor fi favorabile, când totul ar fi pregătit, vom putea convoca **un congres al institutorilor de ebraică şi al amicilor culturii israelite**, în vederea dezbaterii unui program ce ar fi preparat şi *în vederea organizaţiei şi a supravegherii activităţii culturale a secţiilor sioniste*.

În urma celor dezvoltate, ţinem a reveni la punctul de plecare.

Care e datoria unui bun sionist, a unui sionist care ţine să stea la înălţimea misiunii sale de *pionier al iudaismului*? Datoria sa e de a stărui, de a munci şi jertfi timp şi bani *pentru instrucţia tinerimii israelite,* în care să nu fie neglijată, ci accentuată educaţia sentimentului pentru poporul evreu, că niciun sionist nu s-ar putea numi astfel, dacă din o consideraţie sau alta ar împiedica înfiinţarea unei şcoli, sau mersul ei progresiv; în caz dacă şcolile existente se întreţin prin cotizaţii, datoria sioniştilor e de a fi ei cei dintâi contribuabili, după puterile lor; acolo unde *gabela* se impune în interesul instrucţiei şi al instituţiilor israelite în genere, trebuie să-i dea cel mai larg sprijin în toate sensurile, oricare ar fi vederile personale ale fiecăruia.

Fiece secţie, fiecare sionist, în marginile putinţei, va face a se înfiinţa şi organiza în oraşul său *biblioteci, conferinţe, cursuri de istorie şi literatură israelită; cursuri de ebraică; şcoli de adulţi*; şi va contribui la progresul *Societăţii pentru Cultivarea Limbii şi Literaturii Ebraice* cu sediul în Viena.

În afară de aceasta, nu trebuie a se pierde din vedere că sarcina cea mare îi rămâne **educaţiei casnice**, tot rămâne marea misiune a părinţilor şi în special a **mamelor israelite** de a insufla şi întreţine în mod viu sentimentul evreiesc în odraslele lor.

Dacă toţi vor avea acestea în vedere, dacă toţi ne vom sili a lucra în acest sens, vom fi colaboratori preţioşi, factori indispensabili ai mişcării sioniste, mişcare de regenerare a poporului evreu.

Cu salutul Sionului,

Rabin dr. I. Niemirower (Iaşi)
M. Schwarzfeld (Bucureşti)

[„Rs.", 31 decembrie 1899 / 7 ianuarie 1900, p. 5]

https://biblioteca-digitala.ro

18. MISIUNEA UNUI CLUB SIONIST

Discurs rostit de dr. I. NACHT la inaugurarea Clubului de lectură sionist din Iaşi

„Onoraţii mei! Simt o deosebită plăcere când văd că ne servim, pentru întinderea sionismului, de un mijloc a cărui origine are ceva evreiesc în sine, căci sionismul trebuie să observe ca toate mijloacele de care se servă să respire spirit evreiesc şi să decurgă din izvorul iudaismului."

Continuitate şi desfăşurare, acesta e programul intelectual al iudaismului. Menţinerea tradiţiilor şi înaintarea, impulsul de statornicie, pe de o parte şi progresarea pe de altă parte, formează elementele caracterului poporului evreu.

Continuitatea, adică silinţa de a armoniza izbânzile trecutului cu prezentul şi viitorul, predomină întreaga literatură talmudică. Orice doctrină etică a înţelepţilor talmudişti e derivată din *Biblie* sau dedusă dintr-un vers biblic. Şi ca şi literatura talmudică, tot aşa întreaga literatură evreiască e pătrunsă de spiritul continuităţii. *Răspunsurile* (*Schaaloth u-theschuboth*) *Gaonim*-ilor, uvrajele filosofo-religioase israelite ale evului-mediu, scrierile rabinice ale prezentului, fură predominate de acest spirit. Silinţa de a uni aceste două contraste, trecutul şi viitorul, forma, după o frumoasă imagine a *Talmudului*, o trăsătură caracteristică a strămoşului nostru Abraham. Moneda străbunului nostru avea, după cum ne povesteşte *Talmudul*, pe o parte simbolul senilităţii, iar pe cealaltă aceea a juvenilităţii. Această frumoasă imagine a talmudiştilor ne permite o privire asupra modului cum interpretau ei viaţa marelui nostru strămoş, care consta în aceea de a contopi trecutul cu viitorul, a dezvolta aceste contraste aparente într-o armonie paşnică.

Prin aceasta, onoraţii mei, adică în acest mod de interpretare a vieţii, în unirea acestor două contraste, se distinge iudaismul de celelalte naţiuni. Pe când scriitorii romani, cum sunt de exemplu Ovid, Horaţiu şi alţii, se exaltă numai pentru trecut, vedem, din contra, între alţii, pe profetul Iesaia că, în profeţiile sale, consolează pe poporul evreu asupra timpurilor viitoare şi le farmecă ochiul spiritual cu iluzii de viitor. Apoi, pe când în prezent pesimismul care predomină şi literatura în miezul acţiunilor ei, atât în direcţia naturalistă, cât şi în cea idealistă, e exprimat în dorul trecutului, doctrina evreiasă, din contra, accentuează doctrina vieţii: „Nu zice că timpurile trecute sunt mai bune decât cele de acum". Pe când, în fine, filosoful Fr. Nietsche condamnă studiul istoriei şi ne înfăţişează pe om în istorie cu un glonte la picior, aşa că nu poate păşi înainte, şi tot din acest punct de vedere plecând ne zice, în altă parte, că e o nedreptate pe care o comitem în contra progresului când vorbim de dragoste către patrie: „*Wass kümmert uns das Vaterland,* spune Nietsche, *man sollte vielmehr von der Liebe zum Kinderlande sprechen*"[16]. *Biblia*, dimpotrivă, ne arată că numai atunci putem înţelege scopul viitorului, când ştim să ne îndreptăm privirea şi asupra trecutului. „Adu-ţi aminte de zilele trecutului, pentru ca să-ţi poţi închipui viitorul, în zilele în care trăieşti", ne zice *Biblia*.

Romancierul rus Lermontoff a dat odată, sub impresia persecuţiilor pe cari le-a îndurat în patria lui, următoarea sentinţă asupra Rusiei: „Nimeni nu poate păşi aici înainte, afară de acei ce dau îndărăt". Dacă sucim puţin această frază, putem extrage din ea un adevăr general: „Nimeni nu înaintează afară de acei cari pot merge şi îndărăt". De aceste idei, onoraţii mei, trebuie să fie însufleţită orice organizare

[16] Ce ne pasă nouă de patria părinţilor noştri? Mai bine ar fi să se vorbească despre dragostea de ţară a copiilor noştri.

https://biblioteca-digitala.ro

evreiască; orice acţiune evreiască trebuie să aibă ca program trecutul şi viitorul. Când, de exemplu, inaugurăm acuma acest *Club*, nu trebuie să-l considerăm ca ceva nou de tot, ci, din contra, după cum e fapt, ca o continuare a societăţilor de lectură precedente. A trage învăţăminte din trecut pentru viitor trebuie să fie şi aicea deviza noastră. Şi aicea trebuie să ne îndreptăm privirea asupra trecutului şi să căutăm cari au fost cauzele ce au dus la pieire pe celelalte societăţi, pentru a o feri pe aceasta de relele de cari au suferit cele dintâi. Şi aicea se potriveşte fraza: „Aminteşte-ţi de zilele trecutului, pentru ca să înţelegi timpul în care trăieşti". În cazul în care conducătorii acestui club urmează aceste principii, putem atunci să designăm această instituţiune ca una evreiască. Şi într-adevăr, aşa trebuie să fie, căci clubul trebuie să devină o instituţie de cultivare a spiritului evreiesc. Căci, la ce alta tinde sionismul — la a cărui dezvoltare concură clubul — decât de a deştepta poporul evreu la o viaţă morală curat evreiască? Şi cu adevărat, nimic nu este mai propriu a dezvolta cultura poporului evreu decât jurnalistica, ce formează tendinţa intelectuală a clubului. Nimic nu poate într-atâta întări sentimentul unităţii — pe care se bazează în primul loc sionismul — ca jurnalul, jurnalul este ochianul spiritual de care se servesc fraţii noştri de la Nord şi Sud, Răsărit şi Apus. El este legământul moral care strânge membrele noastre risipite. El ne istoriseşte durerile poporului nostru, suferinţele comune, cari au servit până în ziua de azi ca o puternică legătură spirituală.

Legenda ne spune de un pod de hârtie peste care Mesia va duce odată poporul său spre Palestina. Gazeta evreiască, onoraţii mei, vreau s-o designez ca puntea de hârtie de care vorbeşte legenda populară. Cu cât vom lucra mai cu silinţă şi cu hărnicie la această punte de hârtie, cu atâta ne vom apropia mai mult de scop. Şi când, pe de altă parte, aruncăm o privire asupra literaturii sioniste-jurnalistice şi observăm că ea constă în cea mai mare parte — cum e şi la noi cazul — din traduceri şi observăm marele succes moral cucerit, ne amintim atunci de ebraica evului mediu, care avusese pentru cuvântul *traducere* expresia: *metempsycosa,* adică transportarea sufletului dintr-un trup într-altul. Şi, într-adevăr, o transportare a sufletului este aceea care se întâmplă în sânul vieţii evreieşti cu traducţiile sioniste, căci prin transportarea produselor intelectuale ale unei ţări în cealaltă se creează acea armonie sufletească, acea unitate morală evreiască ce formează fundamentul ideii sioniste. Dar şi gazete profane trebuie să posede acest club. Şi acestea trebuie să concure la soluţia chestiunilor sioniste, cari constau în a uni trecutul cu viitorul. Căci sionismul nu înseamnă câtuşi de puţin un greş, cum vor să ni-l prezinte adversarii noştri. Din contra, trebuie să ne întoarcem spre trecutul nostru când voim să fim evrei adevăraţi — şi aceasta o cere de la noi şi sionismul. Dar, după cum un istoric literar zice de Lessing că o returnare a epocii lui Lessing, în care fusese scris un *„Nathan der Weise"*, ar însemna un progres, aşa şi returnarea spre trecutul glorios al iudaismului, spre care tinde sionismul, trebuie designată ca un progres cultural.

Poetul neo-evreu Gordon cânta odată în poema sa: *Te arată om în lume şi evreu în cortul tău.* Poetul Gordon mai stătea pe atunci încă pe terenul asimilării când căuta să tăinuiască iudaismul şi se simţea bine ca evreu numai în propriul lui cort. Separarea dintre evreu şi om este opera asimilanţilor, cari văd în iudaism ceva regresiv. Noi, sioniştii, suntem mândri cu numele de evreu, mândri de doctrinele înalte şi măreţe ale noastre, voim să recunoaştem iudaismul nostru pe faţă[17], nu permitem însă nicio separare între evreu şi om. Din contra, e datoria sionismului a înfăţişa pe

[17] De fapt, sionismul ne poate deja vorbi de astfel de succese, căci cum ni se relatează de curând de mai multe jurnale sioniste, scriitorul parizian cunoscut, William Buznach, sub impresia entuziasmului sionist, şi-ar fi părăsit numele de familie, pentru a-l înlocui – pe cărţile sale de vizită – cu semnificaţia *juif*. (*N. red.*)

https://biblioteca-digitala.ro

evreu ca om. A fi evreu şi om în lume şi în propriul său cort, e ceea ce se cere de la adevăratul sionist.

* * *

Onoraţii mei! Simt o deosebită plăcere când văd că ne servim, pentru întinderea sionismului, de un mijloc a cărui origine are ceva evreiesc în sine, căci sionismul trebuie să observe ca toate mijloacele de care se servă să respire spirit evreiesc şi să decurgă din izvorul iudaismului. Vreau, adică, să designez gazeta, care joacă în club rolul principal, ca ceva curat evreiesc. Când ne punem întrebarea cine a fost cel dintâi redactor, ne putem — bineînţeles în sens jurnalistic — informa de la *Biblie*. Noach a fost acela care, în timpul potopului, făcu din hulub reporter şi acesta îi întinse vestea peste suprafaţa apei, în forma unei foi... Şi când ducem imaginea şi mai departe, ne amintim atunci de cuvintele *Agadei* care compară iudaismul cu un hulub *(„Keneseth Israel l'iona nimşala")*.

După cum, onoraţii mei, hulubul fu cel întâi redactor şi iudaismul a fost până într-un punct gazeta vie şi citită în familia popoarelor. Pretutindeni ca gazetă ea a răspândit lumină şi adevăr, a dus peste tot locul ideea libertăţii şi a umanităţii. Dar şi ea avu aceeaşi soartă ca porumbelul. După cum despre acesta se zice în *Biblie* că nu găsi peste toată întinderea inundată niciun loc unde să se poată odihni, tot aşa nici iudaismul, această gazetă vie, în timpul lungii sale pribegii în exil, acestui potop modern, unde figurează ca redactor, n-a găsit niciun locaş sigur unde să se poată mişca în libertate, unde ideile sale să nu fie confiscate şi puse sub cenzură. Dar şi din punctul de vedere ştiinţific există o legătură sufletească între gazetă şi iudaism. Căci, onoraţii mei, nu este o întâmplare că la cele mai mari jurnale figurează evrei ca redactori şi colaboratori, cred tocmai să găsesc acea cauză că evreul, care cum se ştie, e pe de o parte naţional, iar pe de alta cosmopolit, posedă pentru gazeta, care de regulă întruneşte în sine aceste două calităţi, aparent contrarie, o deosebită aptitudine.[...]

* * *

Onoraţii mei! Scriitorul Sokoloff a arătat în discursul său, rostit în anul acesta la Basel, starea nefavorabilă în care se află limba ebraică la Congres. În mod hazliu, el ne aminteşte aici soarta *mechatunimi*-lor la nuntă. După cum aceştia, care sunt de fapt orânduitorii serbării, iau numai rar parte la petrecerile ospăţului, ei sunt acei care vin târziu noaptea, după ce totul e deja obosit, să simtă plăcerile serbării, tot aşa şi limba ebraică, acest *mechuton* spiritual, în mişcarea sionistă împărtăşeşte aceeaşi soartă. Presa ebraică în Rusia a fost aceea care a născut şi a dat viaţă sionismului, şi cu toate acestea ea se bucură de atâta puţină atenţie şi simpatie din partea noilor sionişti.

Această justă observaţie se poate lărgi şi se poate aplica mai ales asupra atitudinii sioniştilor faţă de presă; cu deosebire ne priveşte acest reproş pe noi, evreii sionişti din România. Deja de trei ani luptăm pentru răspândirea gândirii naţionale şi pentru reînvierea sentimentului naţional evreiesc fără a fi îngrijit de cel mai puternic factor al acestei mişcări, de presă, de acest *mechuton* spiritual. Cu înfiinţarea acestui club am îndepărtat de la noi această pată ruşinoasă. Să căutăm a ne feri de tot ce poate fi vătămător pentru existenţa acestei instituţiuni. Să ne ferim, în primul loc, a întreţine existenţa partidelor şi a claselor. Fie acest club un loc de întrunire pentru toate clasele, unde să nu existe deosebiri. Trebuie să renunţăm a numi în acest club, care e fondat pe o bază democratică, preşedinţi şi membri onorifici, căci membri de onoare sunt tocmai un protest contra clasei muncitoare. Istoria ne relatează, că pe când în anul 1849 mai multe societăţi de lucrători solicitară primirea în societatea naţională,

https://biblioteca-digitala.ro

înfiinţată în Germania, aceasta din urmă, care, cu tot liberalismul său, nu voi să recunoască clasa lucrătoare ca factor egal îndreptăţit, se zăpăci, dar se hotărî în fine a-i numi membri onorifici. Deci, onoraţii mei, vedem că membri de onoare câteodată nu ajung la o deosebită onoare, ci, din contra, exprimă spiritul neegalităţii. Noi, sioniştii, însă voim a fi egal îndreptăţiţi, şi din acest spirit al egalităţii trebuie să fie pătrunsă şi această instituţiune care servă pentru răspândirea sionismului. Deviza noastră trebuie să fie cuvintele *Talmudului*: „Munca singură onorează pe maestrul ei". („*Gedola melacha smechabed es baaleiha*").

Onoraţii mei! Clubul este un altar pe care îl înălţăm acum. Pretindem de la voi ca să lucraţi la construcţia acestui altar sacru, ca să nu aduceţi pe acest altar foc străin, ci curat evreiesc. Vă cerem jertfă, dar jertfă paşnică, pentru că şi pe acest altar îl priveşte interdicţia: „Să nu svânturi asupra lui spada disputei şi a discordiei, spre a nu-l profana". *Pace şi unire* fie deviza noastră întotdeauna. (Fine.)

[„Eg.",19 ianuarie 1900, p.19]

https://biblioteca-digitala.ro

19. SIONISMUL ŞI EMIGRAREA[18]

„Toţi recunoaştem că emigrarea nu poate şi nu trebuie să fie împiedicată, dar nici provocată, nici încurajată fără chibzuinţă, spre a nu provoca un nou dezastru."

În situaţia nenorocită de azi, evreii caută o ieşire. Sionismul a găsit formula cea mai înaltă, ideală pentru mântuirea poporului evreu, care a găsit răsunet în multe inimi şi aderaţia multor entuziasme. O idee de atare natură, însă, cere sacrificii, timp şi răbdare. Intervin însă nevoile presante ale momentului ce opresc drumul normal. În atari împrejurări se poate şi mai bine înţelege de ce am zis de atâtea ori că sionismul nu are nevoie de nenorocirea evreilor, de un sistem de prigonire din ce în ce mai acut spre a fi îndreptăţit, spre a se răspândi tot mai mult, a cuceri inimile de elită, inima poporului şi a fini prin o deplină izbândă. Ideile mari n-au nevoie de proptele mici; n-au nevoie de apăsarea poporului ca să-l deştepte. E greu numai până o idee ia o formă hotărâtă, precisă; în adevăr, trebuie o anumită stare a spiritelor pentru ca trâmbiţa de alarmă să se poată da, dar odată dată, atenţia odată deşteptată asupra unei idei, ea nu mai piere în nicio condiţie socială şi morală, căci în orice popor domină, mai presus de toate, râvna după demnitatea şi onoarea sa.

S-a zis că dacă am dobândi chiar Palestina, n-am avea cu cine o popula. Acel teoretician al Apusului ar trebui să fie acum în România şi Galiţia, spre a vedea cum elementele cele mai sănătoase sunt gata de drum, cum în zbor ar lua-o spre Palestina. Răul e că drumul li-e închis într-acolo şi de n-ar fi chiar, nu avem încă mijloacele pentru a putea întâmpina nevoile unei colonizări în masă şi garanţiile legale necesare ce reclamă o atare colonizare. La prima chemare ar fi gata să plece zeci de mii, fiecare cu o profesiune sau un capital oarecare de operaţie.

Răul e că nevoia e presantă, că mişcarea de emigrare nu mai poate fi reţinută şi mii de forţe bune din iudaism se vor împrăştia din nou în largul lumii cu multe speranţe, spre a culege din nou deziluzii.

Care poate fi atitudinea sionismului în împrejurările de faţă? O atitudine spectativă sau poate chiar desfătuitoare?

Nici una, nici alta. Condiţii critice şi apăsătoare cer un leac imediat şi sunt şi trebuie să fie obiectul de preocupare al momentului. Sionismul nu se poate opune în calea emigranţilor decât doar în cazul când *charterul* ar fi pe cale de izbândă; când cu oarecare siguranţă s-ar putea preciza timpul când va fi obţinut; dar alta e a te opune, a desfătui şi alta a *sfătui*. Sioniştii care îşi iubesc neamul şi s-au aliat pentru a-i găsi o ieşire din răul în care se află, sunt cei dintâi datori a cunoaşte căile poporului, a se iniţia în situaţiile ţărilor către care mulţimea flămândă voieşte să se îndrepte şi să-i sfătuiască frăţeşte; să le arate încotro îşi pot îndrepta paşii osteniţi, unde, de preferinţă, se poate duce meşteşugarul, încotro omul lipsit de mijloace şi a le arăta condiţiile în care pot avea perspectivă de reuşită ca şi colonişti agricoli; a-i face să priceapă că în orice caz nu toţi sunt buni pentru agricultură, nu toţi pot reuşi în astă branşă şi că, de multe ori, minimum ce s-ar calcula că e necesar unui emigrant poate fi cu mult întrecut.

Mişcarea sionistă are nevoie de o perioadă de linişte spre a putea lucra, iar ea nu se teme de emigraţiile prezente, ea nu se poate opune şi nici nu voieşte a se opune

[18] Referire la poziţia mişcării sioniste faţă de emigraţia în masă a evreilor din România, din anul 1900. Mii de meseriaşi şi liber profesionişti au părăsit România pe jos, în condiţiile când aici au rămas fără nicio sursă de venit.

https://biblioteca-digitala.ro

decât contra pripei, uşurinţei ce ar putea împinge în abis pe mii de fraţi. Sioniştii, fiindcă îşi iubesc poporul, trebuie să vegheze şi să vie cu un sfat la timp. Că sunt oameni cărora nu le convine o vorbă cuminte, care nu ţin să audă adevărul, care cred că realitatea şi fantasmagoria sunt tot una, aceasta e ştiut... Aceasta însă nu trebuie să ne împiedice a spune ce avem de spus.

Trebuie să fie clar pentru oricine că sionismul, care caută mântuirea poporului, nu poate voi răul şi suferinţa lui.

Toţi recunoaştem că emigrarea nu poate şi nu trebuie să fie împiedicată, dar nici provocată, nici încurajată fără chibzuinţă, spre a nu provoca un nou dezastru.

În toate condiţiile, în toate împrejurările, ideea luminoasă a sionismului îşi va urma calea înainte şi izbânda ei va fi bucuria celor rămaşi pe loc, ca şi celor duşi peste ţări şi mări.

Ploeşteanu

[„Eg.“, 4 februarie 1900, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

20. Societatea „BENEH ZION KADIMAH"
GALAŢI

„Societatea, căutând a servi scopul pentru care luptă, a hotărât editarea unor broşuri pentru difuzarea cunoştinţelor iudaice."

Către tovarăşii de idei!

Tinerimea sionistă este învinuită de către răi-voitorii ei cum că stă în neactivitate.

De datoria ei e de a protesta în contra acestor învinuiri nejuste.

Societatea noastră, înţelegând că misiunea ei e de a se adresa spiritelor, a le convinge, a le entuziasma chiar, pentru ideea sfântă ce ne preocupă, îşi a îndreptat activitatea în această direcţie. Încă în anul trecut a editat o traducere a însemnatei broşuri „Autoemancipare" de dr. Pinsker, a împrăştiat-o cu un preţ minim cu riscul chiar de a nu-şi scoate cheltuielile făcute, ceea ce s-a şi întâmplat, numai spre a servi cauzei.

Anul acesta, pătrunsă de aceleaşi sentimente sincere şi căutând a servi scopului pentru care luptă, a hotărât a edita şi a doua broşură, anume: „Aruchat bat ammi" de dr. Rülf-Bon[19], una din scrierile cele mai însemnate pe tărâmul nostru literaro-istoric, care ar trebui să fie citită de orice evreu, sionist mai cu seamă.

Broşura „Aruchat Bat Ammi", ce va apare la 15 august c. într-o traducere fidelă şi clară, revăzută de d-l dr. A. Steuerman, Iaşi, cu o prefaţă de d-l J.A. Elmann, Brăila, conţinând şi portretul autorului, va costa 25 bani exemplarul; secţiunile sioniste ce se vor însărcina cu vinderea unui număr mai însemnat de broşuri, vor beneficia de un rabat de 20 la sută; comenzile de 50 broşuri în sus vor fi efectuate franco de porto.

Societatea mai posedă un mic număr de broşuri „Autoemancipare". Doritorii pot să şi le procure trimiţând 25 bani de fiecare exemplar, în mărci poştale şi le vor primi franco.

Orice comandă, scrisori şi trimiteri de bani să se adreseze numai d-lui Jos. Loewensohn, str. Traian, Galaţi.

Credem că prin enormele sacrificii ce a făcut pentru scoaterea broşurii, precum şi prin înlesnirile ce le acordă pentru răspândirea ei, societatea noastră s-a achitat în parte de datoria ei şi acum rămâne numai ca şi celelalte societăţi sioniste să caute a fi la înălţimea lor, uşurând astfel răspândirea ideilor pentru care luptă.

La fapte deci!

Comitetul

Galaţi, iulie 1900.

[„R.S.", 18 (21) august 1900, p.8]

[19] Rabinul Rülf Isaak, autorul cărţii *Aruchat bat ammi,* apărută în limba română sub titlul *Mântuirea lui Israel*, Galaţi, Editura Societăţii „B'nei Zion", Kadima, 1900.

https://biblioteca-digitala.ro

21. CONFERINŢA SIONISTĂ. CE DATORII NE INCUMBĂ

„A crede despre conferinţele noastre că sunt sau pot fi o simplă formalitate sau un loc de discuţii şi ciocniri fără noimă şi fără urmări practice, a ne închipui că nu avem rol decât a ne ocupa de lucruri pur locale, e a înţelege greşit misiunea conferinţelor sioniste. În ele trebuie să se reflecte vederile şi dorinţele sioniştilor din România."

Comitetul Central al societăţilor sioniste a făcut cunoscut secţiilor că în zilele de Crăciun va avea loc o adunare generală a delegaţilor, zisă Conferinţă, pentru a se ocupa de chestiile ce privesc mişcarea sionistă din ţară. Această avertizare din timp e bine venită şi credem că va face ca societăţile să se gândească nu numai de a-şi convoca membrii spre a alege delegaţii la care le dă drept statutul, ci şi a se ocupa de chestiile ce trebuie puse la ordinea zilei şi în ce mod să fie puse.

În adevăr, la noi se fac, de obicei, toate în pripă; se caută a satisface doar forma, pe când fondul rămâne veşnic neglijat.

E necesar să se trimită delegaţi la apropiata Conferinţă din Galaţi? Ce întrebare! Necesitatea e vădită, căci fără o împreună-consfătuire nu e nimic de făcut, dar întrebarea e: suficient să fie a alege un delegat pentru a putea afirma că ne-am făcut datoria şi ne-am împlinit misiunea? Răspunsul e neîndoios. Cu o simplă alegere nu se serveşte o cauză mare şi înaltă. Alegerea e o formă, fondul e designarea unui delegat capabil a conlucra pentru cauza comună, care să priceapă chestiile ce ar fi puse şi să poată ridica diapazonul discuţiilor la o înălţime şi armonie dorită. Şi încă nici aşa nu e totul făcut. Fiece secţie trebuie să studieze metehnele mişcării; cu ce ar putea fi întărită şi împinsă înainte; cum s-ar putea conlucra la măreţul ideal sionist, cum s-ar putea uşura misiunea conducătorilor noştri din ţară, dar şi a celor din străinătate.

A crede despre conferinţele noastre că sunt sau pot fi o simplă formalitate, sau un loc de discuţii şi ciocniri fără noimă şi fără urmări practice, a ne închipui că nu avem rol decât a ne ocupa de lucruri pur locale, e a înţelege greşit misiunea conferinţelor sioniste. În ele trebuie să se reflecte vederile şi dorinţele sioniştilor din România; în ele trebuie să se reflecte sentimentul nostru viu pentru marile năzuinţe ale sionismului şi dovada s-o dăm prin sacrificiile ce reclamă mişcarea. Încrederea în şefi e lucru frumos, dar nu suficient. Trebuie a seconda pe şefi prin dovezi de simpatie pentru ţelurile mişcării, prin proiectele şi fondurile ce le-am pune la dispoziţie, prin care le-am înlesni sarcina. Aceasta e un mod de a-i satisface, aceasta ar fi dovada sigură de devotament.

*

Dar nu mai există o mişcare sionistă serioasă în ţară, ar zice unii; noi îi asigurăm că se înşeală. Se înşeală, căci nu zgomotul e ceea ce trebuie unei mişcări spre a o accentua, ci fapta.

Şi sub acest punct de vedere, mişcarea există, mişcarea n-a slăbit. Oriunde e un om de a-l seconda; e rău că nu sunt destui factori conducători, destui factori intermediari activi între marele public şi organizaţii. Din nenorocire, criza a descurajat pe mulţi, căci îi apasă cu grijile şi luptele zilei — de cei cu foc de paie nu vorbim, ei n-au fost şi n-au putut fi un element pe care s-ar fi putut conta.

Ceea ce trebuie e a se reanima pe conducători; a le da un nou imbold la lucru. Activitatea febrilă ce o dezvăluie sioniştii din Anglia, activitatea nu mai puţin demnă de remarcat din Germania şi Statele Unite, fără a mai vorbi de Austria şi Rusia, nu poate da decât un nou impuls la ai noştri, cari mai mult ca toţi au de aşteptat foloase de la

https://biblioteca-digitala.ro

mişcarea sionistă şi e pentru ei o lumină ce tresaltă din depărtare şi care îi mângâie de întunericul ce-i înconjoară în apropiere, din toate părţile.

Mişcarea există, mişcarea se va accentua şi deveni la Conferinţă. Elementele serioase şi convinse stau veghe şi-şi pun umărul la greu.

*

Ce trebuie făcut acum la conferinţă?

În primul rang, trebuie ca şeful mişcării din ţară să caute a ne prezenta o listă de membri pentru Comitetul Central, care să fie la înălţimea misiunii; care să inspire încredere prin numele lor, prin trecutul lor şi prin activitatea ce ar putea-o desfăşura. În caz dacă o atare listă nu e cu putinţă de compus în Galaţi, să se mute sediul societăţilor la Bucureşti, Brăila sau Iaşi, oriunde ni s-ar oferi un Comitet Central mai corespunzător cerinţelor mişcării, căci, să nu ne înşelăm: membrii Comitetului Central din provincie cad, prin forţa lucrurilor, pe planul al doilea, oricine ar fi ei.

Să mediteze secţiile, să mediteze capii mişcării din ţară asupra acestui punct, să mediteze cu toată seriozitatea şi se vor convinge că avem dreptate. Persoanele ce s-ar alege nu pot forma o surpriză; nu poate fi o chestie secundară, ca din nenorocire în celelalte rânduri; fără conducători la înălţimea necesară totul se reduce la nimic. Nu ştim cum am putea accentua aceasta mai bine, dacă un deceniu de experienţă nu ne-a luminat de-ajuns.

Dar a lăsa pe conducători fără fondurile necesare pentru acţiune, înseamnă a le anihila orice iniţiativă, orice putinţă de lucru. De aceea, cerem C.C. să remită o nouă circulară şi să pună drept condiţie primă de participare la Conferinţă ca fiece secţie să verse prin delegatul său un minim de 20 lei — după secţie — dacă în cursul anului curent nu a vărsat nimic asupra cotizaţiei datorate C.C. În acest chip se vor lichida vechile datorii şi noul Comitet Central ales va avea la dispoziţie, din prima zi, o sumă oarecare de manipulat, aşa ca să poată intra în acţiune şi să nu poată pretinde că n-are cu ce face un pas înainte. Această chestie e prea serioasă spre a o trece uşor. Până la conferinţă, secţiile ar trebui să-şi fi făcut singure datoria. O colectă mică printre membri şi iată suma acoperită.

Altă necesitate ce se impune e o conferinţă preparatoare cu o zi sau jumătate zi înaintea Congresului, unde să se designeze, în urma unor consfătuiri, membrii comisiilor.

O altă chestie ar fi: care e datoria sioniştilor faţă de cei nevoiţi a emigra şi care e chipul cum ar putea fi secondaţi de organizaţiile sioniste, fără a jigni năzuinţele lor, ci în conformitate cu programul sionist, al ridicării morale şi intelectuale a iudaismului.

Mai e o chestie de un înalt ordin pentru mişcarea sionistă: Banca colonială israelită, care e opera ei. Aci, ca şi în chestia emigrării, trebuie să ne exprimăm dorinţe menite a îmboldi şi influenţa acţiunea Comitetului din Viena, care e centrul-fir al mişcării.

Iată în trăsături mari de ce credem importantă conferinţa apropiată din Galaţi, iată de ce sperăm că fiece secţie se va grăbi a conlucra la opera de cimentare a mişcării interne şi de îmboldire a celei generale, iată de ce ne place a crede că se vor întâlni cât mai mulţi din cei buni, din cei cugetători, fiecare cu o chestie studiată, fiecare ştiind ce vrea şi toţi, tineri şi bătrâni, fără patimi, fără incriminări, fără resentimente, pentru cari nici nu e nici timp, nici rost, ci toţi, cu toţii într-un gând frăţesc, cu o mână de frate întinsă către fratele ce-ţi stă alături la muncă, să ne silim a îndruma mişcarea spre cărări solide, pe baze trainice.

M.S.

[„Eg.", 8 decembrie 1900, p.3]

https://biblioteca-digitala.ro

22. ADUNAREA GENERALĂ A DELEGAŢILOR SOCIETĂŢILOR SIONISTE DIN ROMÂNIA [GALAŢI, 1901]

„Delegaţii sunt în genere fruntaşi ai secţiilor sau chiar preşedinţii lor. Sunt tineri, maturi şi bătrâni, şi o doamnă: Betty Avramescu din Iveşti. D. Pineles, ca preşedinte al C.C., prezidează, secondat fiind de toţi membrii C.C."

În zilele de 1, 2 şi 3 aprilie a avut loc în Galaţi, în Sinagoga Meseriaşilor, Adunarea Generală (Conferinţa) a societăţilor sioniste. Sinagoga, de curând clădită, e una din cele mai frumoase şi estetice din Galaţi, mai am zice din toată ţara. Altarul, opera inginerului Maltensky, e o imitaţie a *Aron Kodeş*-ului, executat cu mult gust. Delegaţii ocupă două rânduri de bănci; ei se prezintă cu mandate în număr de 67 din mai toate secţiile din ţară, cei mai mulţi din oraşele respective; o parte din mandate s-au încredinţat la gălăţeni şi brăileni. Brăilenii ocupă băncile din faţa altarului-estradă, unde stau membrii Comitetului Central. Ei sunt în rânduri compacte, peste 20, sub comanda d-lui I.H. Ellmann. Ceilalţi delegaţi sunt împrăştiaţi în diferite bănci. Delegaţii sunt în genere fruntaşi ai secţiilor sau chiar preşedinţii lor. Sunt tineri, maturi şi bătrâni şi o doamnă: Betty Avramescu din Iveşti. D. Pineles, ca preşedinte al C.C., prezidează, secondat fiind de toţi membrii C.C. Un rând de bănci e ocupat de vizitatori, toţi şekelişti, din care mulţi oameni de seamă în Galaţi; galeria spaţioasă e înţesată de doamne care se întrec în eleganţă şi graţie. Ele urmăresc cu un interes crescând dezbaterile care devin tot mai animate, cresc valuri mari, tot mai mari şi dau din când în când imaginea uraganului.

Toţi cei veniţi ştiu că va fi luptă; dar o luptă cu un substrat mai personal e imposibilă. Domnii brăileni vin hotărâţi de a cuceri terenul, de a obţine preponderanţa în Comitetul Central, în conducerea mişcării sioniste. Iată obiectul luptei[20].

[„Eg.", 6 aprilie 1901, p. 99]

---

[20] În „Egalitatea" din 13 aprilie se publică numele delegaţilor şi al secţiilor reprezentate la Adunarea Generală a societăţilor sioniste:
Bucureşti — Soc. „Chowewe Zion" secţia „David": M. Schwarzfeld, dr. B.M. Herşcovici; secţia „Jehoşua": Iosef Zwiebel, Iacob Iacobsohn; secţia „Avoidis Adumu" (Sher-Club): A. König; „Sher-Club": Mendel Grünberg; „B'nei Zion David": B. Flamer, T. Galanter; „Iordania": I. Segall, L. Margulies (Brăila); „Rabi Akiva": O. Seinfeld, Egurea, (Brăila); „Havas Zion": L. Herşcovici (Brăila); soc. „Pineles": Edelstein.
Galaţi — Secţia „Th. Herzl": I. Goldenthal, M. Weissmann; „B'nei Zion": A. L. Rubinstein, Iosef Grünberg; „Kadimah": Horia Carp (Iaşi), Isac Faier; „Chibat Zion": I. Weissenberg, Louis Singer.
Brăila — „Erez Israel": I.M. Brociner, I. Samuely; „B'nei Zion": Alfred Segall, R. Grünberg; „Zion-Meseriaşi": A. Garfein, M. Solomon; soc. de domnişoare „Judith": I. Weintraub, A. Bernhard.
T.-Nearnţ — I.H. Ellmann, dr. Moscovici (Brăila).
Buzău — „Iavnel": A. Brafmann; „B'nei Zion Israel": M. Z. Rosenblatt, A. Hechter.
Călăraşi — Secţia „Moses Schwarzfeld": David Hirschenbein. C. Goldenthal (Galaţi).
Roman — „Lew-Zion": Iosef Weiss; secţia „Cremieux": Noel Bring, S.S. Cheiz.
Focşani — L. Grünberg. — Năruoloasa: M. Levensohn. Dorohoi — M. Baumol.
Vaslui — E. Soref.
Ploieşti — Secţia „Dr. Schnirer": S. Pineles (Galaţi), A. D. Rosen; secţia „Dr. Stern": M. Heinr. Schein (Galaţi), Oscar Bernstein; „Benoth Jeşurun": Leop. Samuely, Max Rosenzweig (Galaţi).
Craiova — M. Weisshut, N. Steinberg, S. Kohn. Piatra N. — B. Samsony, N. Rabinovici.
Bacău — Secţia „K. Schulmann": dentist Kraus.
Bârlad — „Zion-Meseriaşi": I. Braunstein, K.H. Boschanof (Brăila); „B'nei Zion": M. Landau, O. Goldstein (Brăila).
Tulcea — Iosef Cohen.
T.-Severin – Dr. M. B. Herşcovici (Bucureşti).
Paşcani — Ch. Brăeşter, H. Glasberg.
Mihăileni — I. Agent.
Frumuşica — M. Schonfeld.
Iveşti — Secţia „Sulamita": Betty Avramescu.

https://biblioteca-digitala.ro

23. PENTRU MUNCITORII DIN PALESTINA

„E o sfântă datorie a noastră, a tuturor, mai ales a sioniştilor, să luptăm ca să venim în ajutor acelora care şi-au îndreptat paşii spre Palestina sacrificându-se sfintei cauze, încotro privirile noastre sunt aţintite de 2.000 ani."

D. Noel Bring, valorosul preşedinte al Societăţii sioniste „Crémieux" din Roman, ne trimite câteva reflexii asupra celor petrecute la Conferinţa din Galaţi[21] cu privire la muncitorii evrei din Palestina şi încheie cu un apel. Redăm partea esenţială şi atragem atenţia cititorilor noştri asupra cuvintelor calde şi bine simţite ale d-lui Bring:

„Din nefericire mi-a fost dat să fiu martor ocular la Adunarea delegaţilor societăţilor sioniste din Galaţi, unde când s-a discutat chestia, pretinşii adevăraţi buni evrei şi sionişti, în loc să primească în aplauze propunerea confratelui M. Schwarzfeld, care tindea ca prin liste de subscripţii să le venim în ajutor, au votat fără cea mai mică prevedere moţiunea: Compătimim starea mizeră a fraţilor noştri palestinieni şi trecem la ordinea zilei. Frumos ajutor! Să-ţi vezi fratele înecându-se şi în loc să-l ajuţi, să verşi o lacrimă şi să pleci! Ah, câtă indiferenţă, cât de uşor se trece peste o chestiune vitală! Până când, sărmane Israele, îţi vei săpa singur „pieirea". Ar fi timp să devii conştient de starea ta, ca să te simţi frăţeşte legat, când desigur nu vei trece cu răceală peste o tristă veste de la fraţii tăi.

E o sfântă datorie a noastră, a tuturor, mai ales a sioniştilor, să luptăm ca să venim în ajutor acelora care şi-au îndreptat paşii spre Palestina sacrificându-se sfintei cauze, încotro privirile noastre sunt aţintite de 2.000 ani; să arătăm Marelui Rabin al Franţei că noi, sioniştii, ne cunoaştem datoria de oameni şi procedăm ca oameni, atuncea desigur cauza noastră va câştiga. Să căutăm deci ca propunerea confratelui M. Schwarzfeld să se traducă în fapte şi deschizându-se liste de subscripţiuni, fiece om îşi va da micul obol pentru o cauză atât de umană.

[„Eg.", 20 aprilie 1901, p. 117]

[21] Referire la conferinţa din zilele de 1,2 şi 3 aprilie 1901.

https://biblioteca-digitala.ro

24. DIN PLOIEŞTI

[Raportul delegaţiei din Ploieşti despre lucrările Conferinţei de la Galaţi, aprilie 1901]

„Adunarea exprimă deplina ei încredere d-lui Samuel Pineles, şeful sioniştilor din România, aderă la hotărârile luate de Conferinţa din Galaţi şi recunoaşte Comitetul Central ales de această Conferinţă ca legal constituit."

Din Ploieşti. Sioniştii din localitate s-au întrunit la 23 aprilie în localul şcolii de fete spre a auzi raportul delegaţilor care au luat parte la Conferinţa care a avut loc în Galaţi, la 1, 2, 3 aprilie şi spre a lua o deciziune cu privire la conflictul iscat între Brăila şi Galaţi. Un public numeros asista. Şedinţa se deschide de d. B. Cahane, care acordă cuvântul d-lui delegat A.D. Rosen, care ţine încordată atenţiunea auditorului aproape două ore. Face istoricul naşterii sionismului în România, arată că ideile dr. Herzl au găsit aci terenul preparat. Graţie societăţilor Chowewe Zion, aceste idei au putut prinde curând rădăcini. La întâia Conferinţă ţinută în Galaţi de ambele partide, entuziasmul atinsese culmea, fără de a se discuta detaliile. Nu tot astfel s-au petrecut lucrurile la a doua Conferinţă, când sioniştii politici au căutat să-şi câştige heghemonia asupra sioniştilor practici. La a treia Conferinţă, s-a căutat a se curma neînţelegerea prin încheierea unui pact, prin elaborarea unui statut care să stabilească drepturile şi datoriile reciproce ale ambelor partide. A patra Conferinţă votă Statutul, care prin art. 4 şi 7 garantează, pe cale de reciprocitate, interesele ambelor partide pentru a forma în viitor un singur partid. Liniştea era numai aparentă, căci în toamna anului trecut o nouă criză izbucni. O polemică regretabilă urmă aproape patru luni între Brăila şi Galaţi, până în ajunul Adunării delegaţilor, care era chemată a judeca această cauză şi a pune capăt conflictului. Brăilenii veniseră cu procesul intentat şi cu pretenţiile formulate. Două au fost capetele de acuzaţie: Comitetul din Galaţi a neglijat interesele sionismului şi preşedintele său s-a făcut nevrednic de poziţia ce ocupă, în urma atitudinii sale la Congresul din Londra[22]. Bazaţi pe aceste argumente, au cerut să se încredinţeze secţiunii „Erez Israel" propaganda şi organizarea societăţilor sioniste şi în consecinţă să se modifice Statutul în sensul acesta. Un delegat a propus o formulă pentru tranşarea chestiei fără a fi nevoie de o momentană modificare, care după art. 104 nu se poate face decât după 7 iunie a.c. Propunerea a fost în principiu admisă de ambele partide spre a fi apoi respinsă de „Erez Israel", la discuţia ei în detaliu. Rezultatul a fost că brăilenii s-au retras spre a ţine cu partizanii lor Conferinţa în Brăila în a treia zi, când gălăţenii, cu partizanii lor, urmau cu discuţia lucrărilor. Ambele partide au luat separat deciziuni. După ce d. Rosen citeşte discursul d-lui Pineles ţinut la Londra şi comunică adunării atât deciziunile luate de delegaţii din Galaţi, cât şi cele luate de „Erez Israel" în Brăila, îşi încheie astfel cuvântarea: „Ne sunt trei căi deschise: de a rămânea ataşaţi la Galaţi, de a merge cu brăilenii, sau de a ne declara independenţi. Aveţi dar să judecaţi şi să decideţi care e calea adevărată de urmat pentru a nu prejudicia interesele sionismului. Un lucru să aveţi în vedere, că de la hotărârea noastră de astăzi atârnă în mare parte viitorul sionismului din România. Multe societăţi au privirile aţintite asupra noastră, care suntem un element de ordine şi aşteaptă rezultatul de astăzi spre a se orienta. Acuma întrebaţi conştiinţa dv. şi decideţi". După o deliberare de o jumătate oră, adunarea decide de a rămâne ataşaţi la Comitetul Central din Galaţi. D. Iosef Rosenthal depune apoi următoarea moţiune

[22] Referire la luarea de cuvânt a lui S. Pineles la Congresul Mondial Sionist întrunit la Londra în august 1900.

https://biblioteca-digitala.ro

care e primită cu aplauze furtunoase: „Adunarea exprimă deplina ei încredere d-lui Samuel Pineles, şeful sioniştilor din România, aderă la hotărârile luate de Conferinţa din Galaţi şi recunoaşte Comitetul Central ales de această Conferinţă ca legal constituit".

[„Eg.", 27 aprilie 1901, p. 126]

https://biblioteca-digitala.ro

25. PACEA ÎN SIONISMUL ROMÂN

„S-a stabilit că mişcarea sionistă din România se va conduce de patru comitete independente unul de altul, cu reşedinţele în Galaţi, Brăila, Bucureşti şi Iaşi."

Când m-am hotărât să iau parte la dezbaterile Congresului al V-lea, mi-am propus şi am promis alegătorilor mei să fac totul cu putinţă ca să se ajungă la o împăcare în sionismul din România, sau mai bine zis între aceia cari stau în capul mişcării[23].

Trebuie să recunosc că n-am întâmpinat multe greutăţi ca să ajung la aceasta.

Ne-am întrunit azi toţi delegaţii români sub prezidiul d-lui arhitect Oscar Marmorek şi cum cu toţii am fost dispuşi să ne înţelegem, am cedat şi unii şi alţii şi s-a stabilit că mişcarea în România se va conduce de azi înainte de patru comitete independente unul de altul, cu reşedinţele în Galaţi, Brăila, Bucureşti şi Iaşi. Fiecare comitet are un număr hotărât de judeţe în care trebuie să lucreze şi toate secţiile din ţară trebuie să lucreze cu unul din aceste comitete, la care va fi repartizat conform protocolului ce se va încheia în această privinţă.

Aceste comitete lucrează fiecare după propria iniţiativă şi apreciere şi lucrează direct şi cu comitetul din Viena.

Fiecare din aceste 4 departamente va avea un membru în Comitetul de Acţiune din Viena.

Pentru chestii de interes general, preşedinţii comitetelor departamentale se întrunesc succesiv în câte unul din aceste 4 oraşe, sub preşedinţia d-lui Pineles.

Protocolul se va semna azi de delegaţii români, de altfel abia în număr de şapte.

C.

[„M.Z.", 21 decembrie 1901, p.1]

[23] Articol semnat de Horia Carp, delegat la al V-lea Congres Mondial Sionist întrunit la Basel în 1901, unde s-au adoptat hotărâri importante privind mişcarea sionistă din România.

https://biblioteca-digitala.ro

26. ÎN CHESTIA CULTURALĂ

Interviu cu d. rabin dr. I. Niemirower

„[...] evreimea română a progresat mult în ultimul timp, căpătând multe noţiuni şi cunoştinţe din diferite limbi, dar pentru a cunoaşte limba şi istoria noastră e necesar: specializarea în iudaism."

Conform promisiunii făcute în unul din no. trecute că ne vom ocupa cu chestiunea culturală, care e una din cele mai însemnate şi care a provocat dezbateri întinse la mai toate congresele sioniste, ne-am adresat d-lui rabin *dr. I. Niemirower*, membru în comitetul cultural pentru România, ca să ne spună opiniile d-sale în această chestiune.

I: Care este părerea dv. în chestiunea culturală la evrei?

R: În cuvântarea mea la al II-lea Congres din Basel şi în jurnalul „Die Jüdische Zukunft" am arătat vederile mele în această însemnată chestiune. Am spus-o şi repet: Orice mişcare fără cultură este imposibilă. Dacă în Rusia sunt sionişti cari susţin că chestiunea culturală nu e legată de mişcarea sionistă, aceasta ne-o explicăm foarte uşor, căci aceia sunt ortodocşi şi aproape nu pricep sensul cuvântului „Cultură". Ei înţeleg prin aceasta o reformă a religiunii noastre şi, conduşi de această credinţă, luptau pentru excluderea chestiunii culturale. Totuşi, astăzi, cea mai mare parte dintre aceştia s-a convins de necesitatea ei şi chiar o propagă în mod simţitor.

I: Ce sens atribuiţi cuvântului „Cultură" în legătură cu chestia care ne preocupă?

R: Această întrebare a pus-o odată dr. Herzl într-un mod ironic, totuşi răspunsul îmi pare tot atât de greu, cum ar fi a vă defini ce înseamnă viaţă şi suflet, deşi ştim şi vedem că aceste două din urmă există.

Prin cultură eu înţeleg: istoria, literatura, ştiinţa, arta, limba şi obiceiurile unui popor. Avem o *istorie* antică şi strălucită, care a fost prelucrată într-un mod ştiinţific şi modern. Avem o *literatură* pur evreiască şi scrisă în această limbă, în jargon[24] şi în limbile moderne, în special în cea germană.

Limba ebraică s-a păstrat, ceea ce dovedeşte însemnătatea ei, a progresat şi mereu câştigăm metode noi pentru practicarea ei. Pe terenul *artei*, evreii s-au ilustrat în oricare ocazie, în oricare element al ei, iar în privinţa *obiceiurilor* noastre şi ele îşi păstrează interes din punct de vedere psihologic şi moral.

I: Cu ce a influenţat sionismul în această privinţă?

R: Într-un mod indirect a făcut mai mult decât ne-am putut aştepta. Sionismul a inspirat multor evrei o viaţă nouă, un dor de a-şi cunoaşte trecutul şi în special un impuls pentru răspândirea istoriei şi infiltrarea sângelui pur evreiesc.

I: Care ar fi mijloacele de care ar trebui să ne folosim noi pentru răspândirea culturii?

R: Printr-o circulară adresată de mine în unire cu d. M. Schwarzfeld, am expus pe larg metodele ce trebuiesc adoptate pentru răspândirea culturii. Acum voi repeta din nou acest act, însă voi mai aştepta până după „*Delegiertentag*", când voi vedea în ce mod el se va ocupa de cultură şi în urmă voi reînnoi circulara mea.

I: Ce credeţi că ar putea să influenţeze mai bine pentru a câştiga mai mulţi evrei doritori de a-şi cunoaşte într-un mod mai detaliat istoria noastră?

---

[24] Termen impropriu folosit la adresa limbii idiş, însuşită de evrei în diaspora. Limba naţională a poporului evreu este limba ebraică.

https://biblioteca-digitala.ro

R: Individual trebuie ca fiecare evreu să caute de a-şi educa copiii în sens pur evreiesc, contribuind prin aceasta la păstrarea neamului, iar în comun trebuie să facem ceea ce am propus şi s-a admis de Congresul comunităţilor din Iaşi, prin care am cerut instituirea unei asociaţiuni a institutorilor evrei, cari să se ocupe în primul rând cu redactarea istoriei evreo-române în acelaşi sens – dar mai general – cum au lucrat Soc. „Iulius Barasch"[25], Psantir şi fraţii Schwarzfeld. Şi pe lângă aceasta, ar fi desigur un mare câştig pentru conservarea religiunii şi istoriei noastre înfiinţarea unui seminar ebraic, lângă care să fie ataşat şi un muzeu istoric. Până atunci însă, e bine să adoptăm şi să propagăm orice carte care ne oferă metoda practică şi uşoară pentru predarea limbii noastre. Şi tocmai o asemenea carte avem, chiar una recentă, cum este aceea a d-lui profesor Gold[26]. Se mai recomandă apoi citirea scrierilor evreieşti.

I: Ce credeţi în privinţa actualei stări culturale a evreilor?

R: Dacă s-ar afla în ţară evrei care s-ar bucura de cunoştinţi mai superioare în istoria naţională decât confraţii noştri din Est, totuşi aceasta n-ar fi cine ştie ce lucru mare, căci sunt puţini evrei în ţară care să cunoască în adevăratul sens al cuvântului istoria şi literatura naţională.

Totuşi, evreimea română a progresat mult în ultimul timp, căpătând multe noţiuni şi cunoştinţe din diferite limbi şi ştiinţe, dar pentru a cunoaşte limba şi istoria noastră e necesar: *specializarea în iudaism* şi aceasta s-ar putea uşor îndeplini, căci tinerimea noastră actuală dă dovezi de inteligenţă şi voinţă superioară. Totul dar depinde „de noi" ca să fim pentru „noi".

Hermann

[„Cn.I.", 9 martie 1902, p.1]

[25] Referire la Societatea istorică „Iuliu Barasch", înfiinţată la Bucureşti, în 1886.

[26] Referire la predicatorul şi profesorul A.S. Gold, autorul cărţii *Abecedarul ebraic pentru uzul Şcoalelor române israelite*. Prima ediţie a apărut în 1895. Niemirower se referă probabil la ediţia a III-a, apărută la Craiova, Institutul de Editură Ralian şi Ignat Samitca, 1902.

https://biblioteca-digitala.ro

27. CONGRESUL SIONIST

Convorbire cu d. S. Pineles

[Referire la Congresul Sionist de la Focşani, aprilie 1902]

„Că în prezent este nevoie de o *organizaţiune,* este de la sine înţeles şi ea se şi realizează pretutindeni. Că Adunarea din Focşani va fi impozantă, o dovedesc numeroasele adeziuni ce ne-au sosit până acuma, aşa că planul nostru se va realiza, cu ajutorul lui Dumnezeu, în sensul programului bazelan."

În vederea Congresului Sionist din Focşani, care va avea loc peste două-trei zile, am crezut că va fi interesantă pentru cititorii ziarului nostru următoarea convorbire ce am avut cu d. S. Pineles, preşedintele C.C. din Galaţi. Convorbirea ce urmează este riguros exactă şi ea reproduce cuvânt cu cuvânt, textual, tot ce a spus d. Pineles. D-sa a răspuns asupra următoarelor puncte:

În ce priveşte Congresul din Focşani:

Mergem acolo, a zis d. Pineles, cu intenţiunile cele mai onorabile; voim a expune activitatea noastră de până acum şi delegaţii vor rămâne să decidă în sensul programului organizaţiunii din Basel.

Împăcarea cu Brăila atârnă de delegaţi, credem că pretenţiunile brăilenilor n-au, mai ales acuma, niciun rost, pentru că aşa-numitul comitet de propagandă care a existat în trecut acolo s-a dizolvat şi fruntaşii dizidenţi s-au retras din mişcare.

În chestia culturală: Congresul din Basel a ales în comitetul cultural pentru România pe d-nii dr. Lippe şi dr. Niemirower din Iaşi, cari au dreptul să-şi coopteze specialişti în materie. Afară de aceasta, C.C. a trimis circulare către toate comunităţile şi comitetele şcolare, ca acestea să trimită câte un profesor capabil la Focşani, cu un program, pentru a se stabili un program comun al învăţământului limbii ebraice.

Chestia emigrărilor şi a meseriaşilor

N-am acceptat, ca şi în trecut, să figureze în programul nostru. Nu credem că aceste puncte au ceva comun cu tendinţele sioniste. Nu putem ajuta pe meseriaşi şi pe emigranţi, dar putem să periclităm interesele noastre, ceea ce voim să evităm.

Propunerea d-lui A.D. Rosen. D. Rosen se înşală foarte mult când crede că la Congresul V nu s-a restabilit unirea. Din contră, congresul, cu cuvântul lui puternic, a tăiat nodul gordian al organizării. Acuma nu mai există deosebire între Galaţi şi Brăila, deoarece Brăila nu mai are niciun drept la existenţă. Toate comitetele din ţară sunt în corespondenţă cu C.C. ca şi în anii trecuţi. În toate părţile am trimis carnete cu *şekel;* toate adună bani pentru Fondul Naţional în urma invitaţiunilor noastre, şi nu ştiu dacă în vreo altă ţară s-a făcut, proporţional, pentru sionism, atâta cât am făcut noi de la Congresul al V-lea — şi aceasta este satisfacţiunea noastră.

Putem acuma, cu conştiinţa împăcată, să depunem mandatele noastre în faţa delegaţilor din Focşani. Am dovedit că *în împrejurările cele mai grele,* am ţinut sus steagul Sionului ce ni s-a încredinţat.

Că în prezent este nevoie de o *organizaţiune,* este de la sine înţeles şi ea se şi realizează pretutindeni. Că Adunarea din Focşani va fi impozantă, o dovedesc numeroasele adeziuni ce ne-au sosit până acuma, aşa că planul nostru se va realiza, cu ajutorul lui Dumnezeu, în sensul programului bazelan. Că şi convocările au fost semnate de C.C. şi de C. de Acţiune, este o chestiune numai de formă, şi e absolut indiferent dacă ar fi fost iscălite de C.C. sau de C. de A.

https://biblioteca-digitala.ro

C.C. a lucrat textul şi nimic altceva nu i-a trecut prin minte să pună într-însul decât ceea ce este. În două zile poţi să lucrezi mult când vrei cu tot dinadinsul să lucrezi. La început s-a propus numai o zi, 24 ianuarie.

Nu vreau să discut despre o intervertire a ordinii de zi sau despre alegerea unei comisiuni provizorii pe un an (!?), fără a pune în vedere că propunerea din urmă este în contra statutului de organizare din Basel şi că ar deschide larg porţile pentru dezordini şi neregulă.

Se poate să mă înşel, a zis d. Pineles, dar cred că raţiunea sănătoasă a delegaţilor va şti să aleagă drumul cel drept; orice chestiuni personale sunt cu totul excluse acum şi cred că fiecare a avut destul timp să se convingă de meritele şi activitatea sioniştilor cinstiţi.

Calomniile şi iluziunile pe cari unele ziare şi-au luat ca obligaţiune să le serve regulat cetitorilor lor, vor fi reduse la adevărata lor valoare.

Totul nu e să strigi, ci să arăţi fapte!

Acestea sunt, cuvânt cu cuvânt, declaraţiile d-lui Pineles.

Galaţi, Ben Chaim-David

[„Cn.I.", 16 martie 1902, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

28. CONFERINŢA DELEGAŢILOR

„Punctul cel mai important din programul conferinţei de la 23 şi 24 aprilie [1902], punct de care depinde viitorul mişcării în ţară, este desigur votarea noului statut de organizare în conformitate cu statutul general votat anul acesta la Basel."

La 23 şi 24 aprilie, delegaţii secţiilor sioniste din ţară se vor întruni la Focşani pentru a se consfătui în privinţa directivei ce urmează să se dea în viitor mişcării noastre şi asupra unei organizaţiuni trainice, care să poată, sub orice împrejurări, face faţă nevoilor şi cerinţelor mişcării în România.

Pe cât se prevede, congresul din ăst an va fi din cele mai frumoase şi mai interesante din câte am avut. Numărul mare de delegaţi veniţi din toate unghiurile ţării, calitatea lor, corporaţiile bine organizate pe care le vor reprezenta, noua organizare care urmează să se dea mişcării, toate vor concura ca această conferinţă a delegaţilor să fie din cele mai importante şi în acelaşi timp să ridice sionismul şi Federaţia Sioniştilor din România la rangul, care de mult ar fi trebuit să-l ocupe alăturea de federaţiile sioniste din celelalte ţări.

Convocările s-au trimis deja secţiilor şi declarăm de la început că nu suntem mulţumiţi cu stipulaţiile contrare statutului nostru şi cu restricţiile impuse.

Nu putem admite ca să se impuie secţiilor noi să aibă cel puţin 50 şekelişti. Statutul nu prevede aceasta şi apoi o secţie nu se impune prin numărul membrilor, ci prin activitatea pe care o desfăşoară. Un singur exemplu. Există în Brăila o secţie nouă, *Junimea meseriaşilor Th. Herzl*, care nu numără decât 25 membri, deci 25 şekelişti. Secţia aceasta, cu o existenţă de numai 2 sau 3 luni, a vărsat de acum 10 lire şi la Banca Colonială pentru Fondul Naţional. Mi se pare că o asemenea secţie trebuie să aibă şi ea dreptul să-şi spună cuvântul ei la o conferinţă de organizare.

Secţiile cari n-au vărsat 10 lei la Comitetul Central, nu vor avea drept la delegat. De unde aceasta? Până la Congresul din Basel au fost două organizaţii centrale şi secţiile şi-au vărsat cotizaţiile acolo unde au fost afiliate. Va să zică, acele cari n-au fost afiliate la Galaţi trebuie excluse? În baza cărui articol din statut?

Noi vom veghea ca în acest an congresul să nu fie o batjocură; nu vom permite nimănui să facă personalităţi; nu vom îngădui autocratismul absolut şi vom şti să facem astfel încât congresul să nu dea lumii sioniste şi nesioniste spectacolul nenorocit la care am asistat anul trecut. Cunoaştem drepturile şi datoriile delegaţilor şi vom şti să ne facem datoria.

Toate secţiile să trimită deci delegaţi şi să fie siguri că vor fi respectaţi şi îmbrăţişaţi. Punctul cel mai important din programul conferinţei de la 23 şi 24 aprilie, punct de care depinde viitorul mişcării în ţară, este desigur votarea noului statut de organizare în conformitate cu statutul general votat anul acesta la Basel[27].

La aceasta trebuie să se gândească din timp delegaţii şi să reflecteze bine asupra modului cum trebuie să se organizeze Federaţia.

Până acum am avut un sediu central stabil la Galaţi şi cu un preşedinte perpetuu. Rezultatul a fost că s-au făcut greşeli peste greşeli, cari au dăunat mişcării, s-a neglijat un timp mişcarea cu desăvârşire, că o secţie sionistă ajunsese *rara avis*, un ce

[27] Referire la Congresul al V-lea, ţinut în perioada 26-30 decembrie 1901, care printre altele adoptă un nou statut. Se creează acum posibilitatea, din punct de vedere organizatoric, ca cincizeci de secţiuni cu un număr minim de 50 de membri să se grupeze într-o Federaţie sionistă.

https://biblioteca-digitala.ro

de care nu se auzea decât la zile mari şi în sfârşit s-a născut o dizidenţă puternică, două tabere în luptă, cari au ajuns să se certe prin presa jargonă mai rău ca la uşa cortului.

Acest lucru nu trebuie să se mai repete şi din experienţa pe care am făcut-o trebuie să tragem învăţăturile cari ne pot folosi.

Principiul inamovabilităţii preşedintelui Comitetului Central şi al stabilităţii sediului la Galaţi, care a format baza vechiului statut, ne-a dat dezbinarea atât de dăunătoare la care asistăm de aproape doui ani. Luxul dinastiilor cu capitale stabile nu ni-l putem permite încă.

La congres trebuie să rezolvăm odată pentru totdeauna această chestiune. Nu trebuie să facem personalităţi, nu trebuie să ne gândim niciun moment la persoane, dar baza vechiului statut n-a dat rezultatele aşteptate, trebuie să-l substituim cu un altul, care să prezinte mai multe garanţii.

Comitetul Central va veni cu un program de organizare. Nu cunoaştem părerile celor cari au să-l redigeze. Un singur lucru propunem, ca preşedinte al Comitetului Central să se poată alege oricine. Să nu fie inamovabil şi sediul C.C. să fie acolo unde va locui preşedintele. Asupra acestui lucru să reflecteze delegaţii, acesta e punctul cel mai important de care depinde o organizare împăciuitoare şi aceasta o vom susţine la congres noi şi amicii noştri.

Horia Carp

[„M.Z.", 5 aprilie 1902, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

29. SIONISMUL ÎN ROMÂNIA

Interviu cu d. Heinrich Rosenbaum

„Însemnătatea acestui congres va fi că el va da şi impune tuturor sioniştilor şi secţiunilor din ţară o direcţie comună, ceea ce nu poate fi decât foarte folositor pentru mişcarea sionistă."

Domnul *H. Rosenbaum,* fost director al ziarului „Răsăritul" şi al Băncii coloniale, unul din fruntaşii sionişti, sosind vineri, 29 martie în localitate, am căutat să profit de prezenţa d-sale în Iaşi pentru ca să putem împărtăşi cititorilor noştri opiniunile fruntaşului sionist asupra activităţii sioniste a evreilor din România.

Am găsit pe d. Rosenbaum la hotel Traian, gata de plecare, totuşi arătându-i scopul vizitei mele, simpaticul director al Băncii Coloniale se puse imediat la dispoziţiunea mea.

I.: Vă cunosc ca pe unul dintre cei mai activi conducători ai sionismului şi pe lângă aceasta, gata de a vă pune oricând la dispoziţie pentru a da lămuriri în privinţa mişcării; cred deci că veţi avea bunătatea a da şi pentru cititorii „Cronicii Israelite" opiniile dv. asupra mişcării sioniste din ţară.

R.: De fapt, nu mă pot pronunţa într-un mod precis în această chestiune, dat fiind că sediul meu e în Anglia, totuşi vă pot declara că aci, ca orişiunde şi în România, sionismul a făcut progrese considerabile. Ca director al Băncii vă pot spune că încasările şi sumele ce s-au vărsat pentru acţiuni şi alte venituri ale Băncii din partea României, au fost în acest an mult mai însemnate decât în anii precedenţi, şi multe din aceste încasări ne-au sosit din partea comitetului de propagandă din Brăila, pentru care merită toată lauda noastră. De altfel şi Comitetul Central din Galaţi a fost la înălţime şi a lucrat mai mult în sens moral pentru sprijinirea chestiunii noastre naţionale şi ceva mai puţin în partea financiară.

I.: În definitiv, cine credeţi că a lucrat mai mult?

R.: Mai mult a lucrat Bucureştiul, unde propaganda sionistă a fost foarte întinsă. În acest oraş, numărul secţiunilor este mai mare decât în oricare altă localitate din ţară, iar activitatea fiecărei secţiuni este de asemenea mult mai superioară decât a celor din celelalte oraşe. În special, sper că mişcarea culturală va lua de-abia acum un avânt puternic, în urma constituirii societăţilor studenţeşti din Bucureşti. În elementul tânăr şi plin de ştiinţă ne-a fost întotdeauna speranţa. În străinătate, mişcarea a pătruns de la apariţia ei printre păturile acestea şi cred că prin o muncă serioasă şi studenţimea evreo-română va da dovadă de naţionalism, de interes pentru chestiunea noastră, astfel că vor putea foarte uşor ajunge la nivelul colegilor lor din străinătate.

I.: Ce credeţi despre apropiatul congres al sioniştilor din ţară?

R.: Congresul[28] este foarte bine venit pentru sioniştii români şi cu siguranţă că se vor discuta chestiuni însemnate pentru întregul sionism, însemnătatea acestui congres va fi că el va da şi impune tuturor sioniştilor şi secţiunilor din ţară o *direcţie comună,* ceea ce nu poate fi decât foarte folositor pentru mişcarea sionistă.

I.: Veţi participa la „*Delegiertentag*"?

R.: Aceasta depinde de timp şi de împrejurări. E probabil că rămânând în ţară până la sfârşitul acestei luni, să particip şi eu la acest însemnat eveniment, totuşi nu vă pot declara cu siguranţă că voi fi la Congres.

---

[28] Referire probabil la Conferinţa sionistă de la Focşani, care urma să se întrunească în zilele de 23 şi 24 aprilie 1902. Vezi articolele 29, 30, 31 din capitolul de faţă.

https://biblioteca-digitala.ro

În ce priveşte campania „Icei", d. Rosenbaum mi-a declarat că nu e de acord cu acei cari duc campania, dar că speră că Ica, în urma campaniei, va fi influenţată în sensul vederilor sioniste. Apoi, la întrebarea mea cum merg afacerile Băncii Coloniale, d-sa mi-a spus:

Afacerile Băncii sunt foarte satisfăcătoare. Sumele se augmentează mereu, să sperăm că ea ne va procura — cu timpul — banii ce necesităm. Ea face afaceri de scont însemnate şi primeşte în depozit sume fără a plăti procente pentru aceasta.

În special Fondul Naţional a progresat considerabil în ultimul timp, căci pentru acest „fond" se varsă sume enorme din toate unghiurile continentelor. Această frumoasă propunere a regret. *profesor Schapira* a prins rădăcini adânci şi dă roadele cele mai splendide.

În ce priveşte apoi banii pentru F.N., ei sunt vărsaţi în general în fiecare ţară Comit. Central respectiv, şi numai acestuia, care C.C. îi transmite în urmă Băncii. Chiar trebuie să vă adaug că şi în România n-ar fi rău să se facă acelaşi lucru şi cred că cu ocazia „*Delegiertentag*"-ului se va discuta şi decide în această privinţă.

Hermann

[„Cn.I.", nr. 11, 20 aprilie 1902, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

30. CONGRESUL DIN FOCŞANI [aprilie 1902]

„Noul statut care s-a votat, Comitetul Central care a fost ales, dovedesc că sionismul a progresat mult în ultimul an."

Congresul delegaţilor s-a isprăvit şi s-a isprăvit de astă dată cu bine.

După două nopţi şi o zi de muncă agitată şi harnică, după o luptă acerbă dar spornică, s-a ajuns în sfârşit ca principiul şi ideea să învingă şi să ne pună deasupra persoanelor.

Congresul delegaţilor ne-a dat un nou statut de organizare, statut care asigură o solidă trăinicie mişcării sioniste în România.

Dezbinările de până acum s-au datorit vechiului statut, care era cu caracter personal şi care impunea ca sediu şi Comitetului Central un anume oraş.

Acest lucru era o anomalie şi trebuia îndreptată.

Împrejurul acestui punct s-a dat toată lupta şi principiul a învins. Comitetul Central va fi acolo, spune art. V din noul statut, unde va locui şi preşedintele comitetului.

Pe baza acestui principiu, congresul din primul moment s-a scindat în două, *dreapta* care ţinea cu orice preţ la vechea anomalie, *stânga* care a luptat pentru noul principiu.

Şi a învins *stânga* pe toată linia şi când a dat ultima luptă – luptă care a ţinut de la 9 seara până la $1^1/_2$ noapte, cu ocazia art. V, dezbinarea a fost distrusă, pacea s-a restabilit.

În urma votării acestui articol, duşmanii au început să se apropie şi în cele din urmă s-au îmbrăţoşat.

S-au petrecut la congres o serie de incidente scandaloase chiar, dar în tot luat, acest congres a fost din cele mai frumoase din câte am avut până acum în România.

S-au ivit figuri noi, cari s-au impus prin puterea inteligenţei şi a entuziasmului; alăturea de bătrânii încercaţi în luptă am avut la acest congres o pleiadă de tineri, cari au format extrema stângă democratică şi care, recunoscând meritele şi activitatea celor bătrâni, au ştiut să-şi câştige locul lor în mişcare şi să-şi inoculeze puternica lor vitalitate.

Grupul studenţesc a fost, de asemenea, una din frumoasele figuri ale acestui congres.

Şi acum putem fi fără grijă. Dacă statutul acesta a stabilit un principiu atât de sănătos, care să asigure o activitate spornică, el a ştiut să creeze în acelaşi timp şi mijloacele cu care să se poată desfăşura o asemenea activitate.

Cotizaţia lunară pe care secţiile sioniste sunt obligate să o dea C.C. îi vor da bugetul de care va avea nevoie.

Condiţia ca fiecare membru din orice secţie să fie şi *şekelist*, va face ca sionismul din România să dea mişcării o frumoasă contribuţie de *şekel* şi să fie privit de centru în adevărata ei valoare.

Ei, da. Cu Congresul din Focşani putem fi mulţumiţi, chiar foarte mulţumiţi. Numărul cel mare de delegaţi (98), elementele alese în mare parte din care s-a compus şi activitatea serioasă şi logica pe care a desfăşurat-o, noul statut solid pe care l-a votat, Comitetul Central care a fost ales dovedesc că sionismul a progresat mult în ultimul an, a prins rădăcini serioase în noi pături sociale evreieşti şi a păşit pe calea adevărată, pe aceea care duce la izbândă.

Horia Carp

[„M.Z.", 20 aprilie 1902, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

31. CONGRESUL SIONIST DIN FOCŞANI

[Extrase]

„Dorinţa unanimă a Congresului de a se face pace şi unire între conducătorii mişcării sioniste s-a realizat în sfârşit."

Înainte de deschidere

Cu o seară înainte de Congres, delegaţii cari erau de faţă au fost convocaţi la o întrunire neoficială, pentru a se vedea dacă nu se poate proceda la o înţelegere. D. Pineles n-a fost de faţă, deoarece a sosit d-abia a doua zi de dimineaţă cu trenul de cinci. A prezidat d. *Adolf Netzler* din Ploieşti.

D. *dr. Moscovici*, Brăila, a luat cel dintâi cuvântul, atacând cu vehemenţă conducerea gălăţeană şi îndeosebi pe d. Pineles. Îl acuza pe acesta că în Congresul IV din London a vorbit contra evreilor-români, că a publicat în „Cronica Israelită" un interviu neexact despre meseriaşii din Brăila, că a dat publicităţii în „Egalitatea" o telegramă prin care spunea că e invitat la Viena, ceea ce dezminte etc., etc.

D. *Isac Agent*, la rândul d-sale, atacă pe d. Pineles şi conducerea acestuia.

Se naşte un mare tumult. Delegaţii gălăţeni protestează cu energie şi cu multă vehemenţă în contra acestor atacuri, spunând că nu e cavaleresc şi firesc de a acuza pe cineva în lipsa lui, atunci când nu se poate apăra şi răspunde la învinuirile adversarilor săi.

În urmă, delegaţii, neputând ajunge la nicio înţelegere, se retrag, angajându-se cu toţii de a se supune deciziunilor Congresului.

D. *I. R. Petreanu*, care reprezintă la Focşani ziarul „Cronica Israelită", a pus să se împartă în Congres nişte manifeste intitulate „Cuvântul nostru", prin care se propagă pacea şi liniştea spre binele sionismului.

PRIMA ZI

Şedinţa de dimineaţă. Congresul are loc în marele Templu Coral de aci, frumos decorat cu drapele sioniste, purtând la colţuri inscripţiuni pentru Fondul Naţional, Banca colonială, trăiască Sionul etc. etc.

DELEGAŢII

Au luat parte la Congres:

Din *Bucureşti*, d-nii: M.E. Gaster, M. Schwarzfeld, dr. A. Stern, Iosef Zwiebel, Gabriel Shapira, Abr. Chaim Catz, A. Maurer, L. Edelştein, Almosnino-Bondy, L. Lăzerescu, L. Schiller, Rudolf Schor, David Schrager, drd. Friedmann, I.H. Rosenberg, Isid. Solomon, Solomon Baruch, Horia Carp, Leon Grill, Rubin Segall, Ionas Rosenzveig, Nathan Feier, Solomon Rosenfeld, Em. Hirsch, Bernhard Rubin, S. Silber, A. Konig.

Din *Ploieşti*, d. A.D. Rosen.

Din *Brăila*: d-şoara Henriette Zoller, d-nii: dr. Moscovici, Isac Agent, Herman Racker, Rafail Grünberg, Levy Leibovici, Moritz Braunstein, I.B. Brociner.

Din *Galaţi*, d-nii: S. Pineles, Louis Singer, Isac Goldenthal, Leopold Samuely, M.H. Schein.

Din *Iaşi*, d-nii: dr. rabin I. Niemirower, dr. C. Lippe.

Din *Craiova*, d-nii: Daniel Scheffer, El.H. Spierer.

Din *Focşani*, d-nii: dr. rabin I. Nacht, Carl Silbermann, Carol Kellmann, I. Zossmer, Bernh. Flammer;

https://biblioteca-digitala.ro

Din *Botoşani,* d. dr. Wohlberg.
Din *Buzău,* d-nii: H.F. Braunstein, Avr. Hechter, Irimia Schwarz.
Din *Bârlad,* d. H. Ad. Schonfeld.
Din *Tecuci,* d-nii: dr. Ign. Braun, Isaac Kahane, Lazăr Kupfer.
Din *Bacău,* d. Noel Leibner.
Din *Roman,* d. Iosef Weiss, Noel Bring.
Din *Constanţa,* d. Sigismond Kohl.
Din *Giurgiu,* d. Isac Leon.
Din *Piatra-Neamţ,* d-nii: B.Samsony, W. Daniel.
Din *Huşi,* d-nii: Simon Feuerştein, Bern. Penhasohn.
Din *R.-Sărat,* d. Leopold Kandel.
Din *Tg.-Neamţ,* d. D.H. Lazarovici.
Din *Tg.-Ocna,* d. M. Weishaut.
Din *Vaslui,* d. Iosef Wechsler.
Din *Piteşti,* d. Adolf Netzler.
Din *Tulcea,* d. Iacob Goldring.
Din *Tg. Frumos,* d. M. Kranzdorf.
Din *Hârlău,* d-nii Horia Carp şi Ad. Mihăilescu.
Din *Iveşti,* d. dr. Paucker.
Din *Podul-Iloaei,* d.Lazăr Linden.
Din *Slatina,* d. B. Weintraub.
Din *Panciu,* d. dr. Horowitz.
Din *Podul Turcului,* d-nii: Herzl Rabinovici, Pascal Goldfracht.
Din *Frumuşica,* d. M. Scheinfeld.
Din *Năməloasa,* d. Osias Klein.
Din *Murgeni,* d. Wolf Herscovici.

La ora 9 dimineaţa, toţi congresiştii îşi fac apariţia, salutaţi cu imnul sionist cântat de corul templului.

D. **dr. I. Nacht** ia cel dintâi cuvântul şi urează, în numele comunităţii locale, bună sosire congresiştilor şi invocă benedicţiunea cerească asupra lucrărilor Congresului sionist. După rugăciunea de deschidere se adresează cu multă căldură către toţi delegaţii, ca toţi să fie concilianţi şi să cedeze unul altuia, căci Congresul cere pace între sionişti şi unire între fraţi.

După aceasta urmează d. **dr. Flittman** care vorbeşte în numele comunităţii locale. D-sa spune: „Ca preşedinţe al Comunităţii din localitate, mi s-a acordat onoarea de către d-nii membri ai epitropiei de a vă primi şi a vă ura — în numele evreilor din localitate — bună venire.

V-am numit sfântă adunare, deoarece cauza dv. este o cauză sfântă; I-iu este sfântă, pentru că Dumnezeu a calificat-o astfel, şi al II-lea este pentru mine această adunare sfântă, pentru că este alcătuită din inimile alese din sânul iudaismului, cari pulsează încă pentru glorificarea lui. Sunt acele sunete cari nu uită cu uşurinţă pasajul din Biblie unde zice: «după ce veţi lua în stăpânire ţara, voi să locuiţi într-însa, că eu v-am dat acest pământ, ca să-l moşteniţi şi să-l împărţiţi între voi». Deviza noastră să fie: *Palestina, pământul sfânt*, precum glăsuieşte un pasaj din Isaia: „Astfel, cei răscumpăraţi ai lui Iehova se vor înturna. Vor veni în cântare de bucurie în Sion şi bucurie eternă va fi pe capul lor; veselie şi bucurie vor dobândi. Şi întristarea şi suspinul vor fugi".

https://biblioteca-digitala.ro

D. Rabin dr. Niemirower face un istoric al evreilor, despre starea lor din evul-mediu, pe care o compară cu starea evreilor de astăzi cari sunt încă aruncaţi din loc în loc, din ţară în ţară şi din casă în casă. Umblă ei şi rătăcesc, şi nu-şi găsesc locul. Locul nu poate fi decât locul sfânt „Palestina", dar pentru aceasta se cere ca toţi să fie sionişti şi sionişti buni, conştienţi şi uniţi în idee şi ideal. Spune că în acest Congres nu trebuie să se facă chestie de persoane şi de oraş, adică unde va fi centrala şi cine va fi preşedintele şi comitetul. Conchide făcând apel la unire şi unire sinceră.

După aceasta, corul face un *Te Deum* pentru rege, regină, prinţi şi prinţesă.

Raportul C.C.

D. Sam. Pineles face raportul său despre activitatea C.C. din Galaţi. Recunoaşte că a fost o vreme când C.C. n-a putut lucra atât cât se cerea, deoarece a fost un timp grozav de criză şi de sărăcie, când oamenii nu aveau ce mânca. Totuşi mişcarea a fost ţinută sus şi nu s-a lăsat ca ea să cadă. Azi, în interesul mişcării sioniste, se simte nevoie de o înţelegere între ambele tabere. *Cât priveşte persoana mea, declar că pentru interesul păcii sunt hotărât, în caz de nu se poate altfel obţine pacea, de a mă abţine, de a nu mai lua parte în Comitetul Central.* Facă deci Congresul ce crede, căci este suveran, aleagă pe cine o alege, numai pace să fie şi mişcarea să nu sufere.

Delegiertentag-ul ne-a dat mandat şi tot *Delegiertentag*-ului îi predăm mandatul nostru, cu scopul de a se face pace şi unire.

D. **L.H. Spierer**, secretarul C.C., citeşte raportul care se prezintă astfel: *Venituri*: *Şekel* încasat de la 1 aprilie 1901 până la 21 aprilie 1902, 6007 lei 59, cotizaţiuni 816.940, pentru imprimate 38.80. *Cheltuieli* pe aceeaşi perioadă: trimişi la Viena 3.498 lei 40 ca *şekel* cuvenit Comit. de Acţiune, 2281-40 chelt. făcute în acest timp, 1082-69 se găseşte în casă, din cari 1.033,50 urmează de a se trimite Comit. de Acţiune, iar 49-10 rămaşi în casă pentru cheltuieli diverse.

Au mai sosit de la 21 aprilie până azi circa 300 fr. *Şekel*, cari bani nu sunt trecuţi în bilanţ, fiind sosiţi în ultimul moment.

Continuarea dezbaterilor

D. Schwarzfeld, directorul ziarului „Egalitatea", propune de-a se alege toate comisiunile: pentru validare, pentru citirea statutelor, pentru aprobarea bilanţului, ca, în chipul acesta, să se accelereze lucrurile şi să se câştige timp. Propunerea însă nu se admite.

Se alege apoi comisiunea pentru verificarea mandatelor de delegaţi, compusă din d-nii *Schapira Gabriel* (Bucureşti), *dr. Wohlberg* (Botoşani), *Ad. Netzler* (Piteşti), *Rud. Schor* (Bucureşti), *W. Daniel* (Piatra Neamţ), *dr. A. Stern* (Bucureşti) şi *Louis Singher* (Galaţi).

Comisiunea verifică mandatele şi le validează pe toate în număr de 78, dar nu admite 6 mandate din cauză că nu erau în regulă cu *Şekelul*. Când comisiunea comunică Congresului că 6 persoane nu sunt în regulă, un tumult asurzitor se naşte. D. Horia Carp cere cu vehemenţă ca acele 6 persoane să fie admise. După o jumătate de oră, ordinea abia se restabileşte şi d. Pineles consimte de-a se primi cei 6 şi a se trece cu vederea peste mandatul lor neregulat. Un nou tumult, cu mult mai violent şi mai mare, se naşte apoi, fiindcă d. M. Schwarzfeld se opune la recunoaşterea unor delegaţi cari nu pot fi delegaţi în regulă. După ce gălăgia dură multă vreme, mai mulţi membri au intervenit ca opozanţii celor 6 să nu se mai opuie, pentru a se evita scandalul, care desigur că era să aibă loc între unii d-ni cari nu vroiau cu niciun chip să facă reciproce concesiuni.

https://biblioteca-digitala.ro

D. H. Carp, ridicând incidentul că biroul nu este imparţial, imediat d. Pineles s-a retras împreună cu toţi membrii comitetului, lăsând ca să aleagă un comitet provizoriu, compus din trei membrii: *dr. Niemirower, dr. Nacht şi dr. Wohlberg* şi patru secretari, şi anume: *Ios. Zviebel, Goldring, Isac Leon şi Sig. Kohl.*

Şedinţa de noapte. Este şedinţa discuţiunii statutului.

Se votează art. 1, 2, 3 şi 4. La dezbaterea art. 5 şi 6 iau parte aproape toţi delegaţii, iar la art. 7 s-au ridicat adevărate furtuni din partea delegaţilor gălăţeni, în frunte cu d. M. Schwarzfeld, cari cereau ca reşedinţa C.C. să fie stipulată în statut şi anume ca să fie numai la Galaţi, iar comitetul executiv să fie reprezentat prin 5 persoane la Galaţi şi 4 la Brăila. Tumultul era atât de mare, încât nici vocile d-lor dr. Niemirower şi dr. Nacht, cari strigau ca să se menţină ordinea, avându-se în vedere că Congresul are loc într-o sinagogă şi nici clopotul care zdrângănea întruna n-au folosit. D. *Ad. Netzler*, în mijlocul gălăgiei, se ridică la tribună şi roagă pe delegaţi ca să-l asculte, că are o propunere de făcut care va decide în bine pentru ambele tabere. Propunerea constă ca şedinţa să fie suspendată pentru o oră, pentru ca d-sa şi cu dr. Wohlberg să trateze cu şefii pentru o împăcare între dânşii, pentru ca astfel să fie în viitor o unitate de vederi, de idei şi de conducere. Atâta timp, spune d. Netzler, cât vor fi tabere, pace nu se va face şi sionismul nu va progresa, pe când scopul nostru este de a căuta cu orice preţ de a face pacea.

Pacea

Şedinţa se suspendă şi după două ore jum. de tratative lucrurile au ajuns la bună învoială. D. dr. Wohlberg (Botoşani) anunţă pe delegaţi că *dorinţa unanimă a Congresului de a se face pace şi unire între conducătorii mişcării sioniste s-a realizat în sfârşit.*

Sala izbucneşte în aplauze entuziaste şi furtunoase, îndelung repetate. E un entuziasm de nedescris, extraordinar. D. *S. Pineles se ridică la tribună şi se duce direct la dr. Lippe şi la dr. Moscovici, care se găseau pe tribună, şi le întinde mâna. Toată sala izbucneşte din nou în aplauze cari ţin câteva minute. Delegaţii gălăţeni se duc spre foştii lor adversari brăileni şi se felicită reciproc.* După ce liniştea se stabileşte, d. *Gabriel Shapira* şi *Rudolf Schor* strigă cu toată puterea: *Trăiască unirea sioniştilor! Trăiască sionismul!* Din nou sala izbucneşte în aplauze furtunoase şi strigăte *Hoh! Hoh!*

Se redactează imediat o telegramă, care este trimisă la Viena d-rului Herzl, prin care se anunţă unirea şi pacea între sioniştii români.

Iată textul telegramei:

Pace şi unire s-a încheiat. Trăiască sionismul. Trăiască dr. Herzl.

Semnaţi: în numele C. de A: S. Pineles, Lippe, Moscovici.

Biroul Congresului: Niemirower, Nacht, Wolhberg.

Rezultatul tratativelor a fost ca să fie membri egali de-o parte, cât şi de cealaltă, conform art. 7.

Statutul pe articole

Iată acum şi statutul votat, în întregime[29].

Art. 1. — Societăţile sioniste din România formează o *Federaţiune,* al căror organ principal e adunarea delegaţilor, iar cel executiv, comitetul federaţiunii.

---

[29] Statutul a fost alcătuit din 47 de articole. Aici reproducem articolele referitoare la activitatea Comitetului Federaţiunii.

https://biblioteca-digitala.ro

Sionismul tinde a crea poporului evreu în Palestina un cămin propriu, garantat prin dreptul public.

Art. 2. — Federaţiunea constă din plătitorii de *şekel* organizaţi în secţiuni.

Art. 3. — Federaţiunea stă sub supravegherea Comitetului de Acţiune pentru România (5 din St. Gen.).

Art. 4. — Comitetul federaţiunii, care este organul executiv al adunării delegaţilor, se alege în fiecare an la adunarea delegaţilor.

Art. 5. — Reşedinţa comitetului federaţiunii e acolo unde locuieşte preşedintele comitetului ales de adunarea delegaţilor.

Art. 6. — Comitetul federaţiunii constă din 25 membri din diferite oraşe ale ţării.

Art. 7. — Comitetul executiv al comitetului federaţiunii constă din 10 membri.

Art. 8. — Comitetul executiv al federaţiunii conduce afacerile sioniste curente; pentru afaceri importante va consulta întregul comitet al federaţiunii.

Art. 9. — Comitetul executiv se compune dintr-un preş., doi vice-preş. şi 7 membri.

Comitetul executiv alege din sânul său un comitet de propagandă.

Art. 10. — Comitetul executiv va avea doi secretari plătiţi.

Art. 11. — Comitetul federaţiunii primeşte directiva de la Comitetul de Acţiune din Viena prin membrii Comitetului de Acţiune pentru România.

Chestia Culturală

A doua zi de Congres, miercuri dimineaţa, a avut loc la d. *Rabin dr. Niemirower*, la hotelul Triandatil, o consfătuire a mai multor profesori de limba ebraică, sosiţi la Focşani pentru stabilirea unui program comun de predat al limbei ebraice.

Nefiind pregătiţi, s-a hotărât ca d-nii dr. Niemirower şi Lippe să alcătuiască ei un program unitar de predare, pe care să-l supună la viitorul congres didactic, care se va ţine în vacanţa acestui an, înainte de deschiderea viitoarei sesiuni şcolare.

Seara, după alegerea comitetului, d. dr. Lippe a ţinut o conferinţă în chestia culturală.

La ora 2 noaptea s-a închis Congresul din Focşani.

[„Cn.I.“, 27 aprilie 1902, pp.1-3]

https://biblioteca-digitala.ro

32. CONFERINŢA DIN FOCŞANI

[Relatare despre Conferinţa institutorilor de limbă ebraică]

„Institutorii de limba ebraică, convocaţi de Comitetul Central al sioniştilor din România, au hotărât stabilirea unui program unic de predare a limbii ebraice în şcolile israelite din România."

Iată aci, mai jos, procesul-verbal încheiat de institutorii adunaţi la Focşani cu ocazia congresului sionist ce a avut loc acolo în chestiunea stabilirii unui program comun de învăţământ al limbei ebraice:

Noi, institutorii de limba ebraică, convocaţi de Comitetul Central al sioniştilor din România pentru o consfătuire, relativ la o organizaţie a corpului didactic al şcolilor isr. din ţară şi pentru stabilirea unui program unic, ne-am întrunit astăzi, în 23 aprilie c., în localul şcolii isr. din Focşani şi am hotărât următoarele:

1. Se propune congresului numirea unei comisiuni compusă din d-nii: *dr. K. Lippe, dr. Beck, dr. Niemirower, dr. Nacht, dr. Rabinovitz, Samuel Pineles, B. Samsony, I. Agent, dr. Sotek, dr. Nestoreanu, Linden, Netzler, M. Sperling, A.D. Rosen, S. Gold şi Samitca,* cari vor fi în fruntea unei organizaţiuni de institutori. Pentru proiectul de statut al acestei organizaţiuni se va numi o comisiune.

2. Deoarece timpul nu permite a se discuta chestia programului unic, a cărei discuţie necesită cel puţin două zile, am alcătuit un proiect de program provizoriu, pe care îl vom supune unei comisiuni care să-l studieze şi să aducă modificările ce va crede de cuviinţă sau să propună alte proiecte cari se vor lua în consideraţiune la *Congresul Didactic,* care va fi convocat de către Comitetul organizaţiunii corpului didactic, înainte de începerea noului an şcolar. Propunem pentru acest scop următoarea comisiune, compusă din d-nii: *dr. K. Lippe, dr. Beck, dr. Niemirower, dr. Nacht, dr. Rabinovitz, B. Samsony, S. Pineles, Ch. Bejarano, M. Braunştein, I. Kunovitz, L. Casvan, I. Goldenthal, L. Segall* şi *M. Ornstein.*

Iată acum şi *proiectul de program provizoriu pentru studiul limbii ebraice:*

Învăţământul limbii ebraice să fie obligator în şcolile israelite din ţară, începând cu copiii în etatea de şase ani, după programul următor, care este stabilit pentru 5 ani şcolari.

ANUL I.— *Citirea* şi *scrierea* după metoda de *Sufă-chaja,* partea I-a. *Conversaţiunea* după aceeaşi metodă. *Religiunea: Rugăciune:* bucăţi alese din *Sefer hatfilos* cu traducerea lor. *Povestiri morale* şi *religioase.*

ANUL II. — *Citirea* şi *scrierea:* după metoda de *Sufă-chaja*, partea II-a. *Religiunea şi* bucăţi de istorie evreiască după aceeaşi metodă. *Conversaţiuni* şi *Intuiţiunea,* asemenea după aceeaşi metodă.

ANUL III. — *Citirea* după *Sefer-hathfilot. Scrierea* şi *exerciţii gramaticale* paralel cu programul analitic lucrat pentru gramatica limbii române. *Rugăciunea:* bucăţi de rugăciuni luate din *Sefer-hathfilot* (cu trad.). *Tora* pentru anul şcolar: 3, 4, 5, după aprecierea comisiunii alese. *Istoria evreiască:* timpurile judecătorilor şi a regilor.

ANUL IV. — *Citirea* după *Sefer-hathfilot. Scrierea şi exerciţii gramaticale* ca în anul al III-lea. *Religiunea,* bucăţi de rugăciuni din *Sefer-hatfilot* (cu trad). *Istoria evr.* exilul

https://biblioteca-digitala.ro

Babilonului[30], zidirea templului al II-lea[31], timpurile Haşmoneilor şi a Dinastiei lui Herodot. *Geografia Palestinei:* Starea ţării în timpul templului lui Solomon[32].

ANUL V. — *Citirea:* după *Sefer-hatfilos. Conversaţiuni* după prog. analitic pentru limba română. *Religiunea: Pirkei Avoth* şi *Haftorath. Istoria Isr.:* Toate timpurile exilului, începând de la dărâmarea templului al II-lea[33] până la istoria modernă. *Geografia Palestinei:* starea actuală a ţării.

În ce priveşte orariul săptămânal pentru studiui limbii ebraice, am stabilit pentru anul I şi al II-lea, 16 ore şi jumătate pe săptămână, iar pentru anii III, IV şi V, minimum câte 12 ore.

[„Cn.I.", 11 mai 1902, p.2]

[30] Exilul babilonian a început în anul 587 î.e.n., odată cu cucerirea Ierusalimului şi distrugerea Templului de către babilonieni. Mii de evrei au fost exilaţi, iar Iudeea a fost transformată într-o provincie a Babilonului.
[31] Al II-lea Templu este rezidit în anul 515 î.e.n., după reîntoarcerea evreilor din exilul babilonian.
[32] Domnia lui Solomon se înscrie între anii 967-928 î.e.n., perioada intrând în istoria poporului evreu sub denumirea de *epocă de aur*. Templul lui Solomon a fost înălţat în anul 950 î.e.n.
[33] Al II-lea Templu a fost incendiat de împăratul roman Titus în anul 70.

https://biblioteca-digitala.ro

33. CULTURA EVREIASCĂ

„Când noi, sioniştii, evrei naţionalişti, ne-am propus să ne ocupăm de chestia culturală, după părerea noastră nu poate fi vorba de o cultură universală, ci exclusiv de o cultură evreiască."

Săptămâna aceasta, Comitetul Federaţiei Sioniştilor din România a ţinut o şedinţă plenară pentru a stabili programul conferinţei, care se va ţine anul acesta la Iaşi, în zilele de 7 şi 8 aprilie[34]. Între alte puncte din programul apropiatei conferinţe, fiinţează şi chestia culturală, asupra căreia a urmat o întinsă şi interesantă discuţie la ultima şedinţă plenară a comitetului. Dl. rabin dr. Niemirower – Iaşi, referentul acestei chestiuni, a expus cu multă claritate şi competenţă vederile sale asupra ei şi, între alţii, mi-am spus şi eu cuvântul, în fugă, bineînţeles, că mai erau o serie de chestiuni de rezolvat – cum înţeleg eu chestia culturală pentru coreligionarii din România şi ce ar trebui să facem pentru a ridica nivelul lor cultural.

Desigur că la conferinţa delegaţilor vom fi mai la largul nostru şi vom putea consacra acestei chestiuni o cât mai intensă discuţie, dar cred că e nimerit să o discutăm şi aci, deoarece de la această tribună vorbim la mii de coreligionari, aşa că pe lângă faptul că ale noastre cuvinte merg la multe minţi şi inimi, se mai poate întâmpla ca printre aceste mii să se mai găsească unii care să aibă şi ei câte o idee bună, pe care să ne-o transmită pentru luminarea acestei vitale pentru noi chestiuni.

Când noi, sioniştii, evrei naţionalişti, ne-am propus să ne ocupăm de chestia culturală, după părerea noastră nu poate fi vorba de o cultură universală, ci exclusiv de o cultură evreiască.

Fiecare popor îşi are, pe lângă o cultură universală şi una pur naţională, în care se oglindeşte întreaga viaţă a acestui popor. Medicina, ştiinţele fizico-chimice şi naturale, economia politică şi socială, filosofia şi pedagogia nu sunt acele care deosebesc, pe terenul cultural, pe un popor de celelalte, în schimb limba, literatura, istoria şi arta sunt acele prin cari îi poţi studia la fiece moment, în toate manifestările vieţii sale, acestea îl disting naţionaliceşte de celelalte popoare, acestea formează deci cultura lor naţională.

Când e vorba deci de o cultură evreiască, trebuie în primul loc să ne gândim la limba, istoria, literatura şi arta evreiască. Oricât colegii din presa evreiască ne-ar numi fanatici, noi vom rămâne cu statornicie la acest punct de vedere.

În referatul său, dl. dr. Niemirower a susţinut, pe cât îmi amintesc, că în cultura evreiască intră tot ce-i scris în limba evreiască; după noi, cultura evreiască sau mai bine naţional-evreiască e numai aceea care tratează viaţa evreiască, în diferitele sale manifestări. Şi în această direcţie credem că ar trebui să pornească activitatea sionistă pe terenul cultural.

Când vorbeşti cu un evreu modern, din cei culţi, bineînţeles, de o literatură evreiască, te întreabă îndată: Da, ce literatură avem noi? *Talmudul* şi *Şulchan Aruch*? De un Iehuda ben Halevy, Smolensky, Brandes, Peretz, Ahad Haam, Sokolov, Rabinovici, Mendele Moihes Sfurim, Şalom Alechem, Berdicevsky, Zangwil, Brainin, Moris Rosenfeld, Nosig, Hirtzenberg, Lilien şi atâţia alţii mai n-a auzit, necum să mai cunoască operele lor. Desigur că de ar cunoaşte operele acestor bărbaţi talentaţi şi de le-ar citi, s-ar dezvolta la dânşii în primul loc mândria de neam, că or vedea că şi între noi se găsesc talente superioare, şi în acelaşi timp s-ar îmbogăţi cu atâtea cunoştinţe

[34] Referire la anul 1903.

https://biblioteca-digitala.ro

asupra vieţii noastre ca popor şi asupra tuturor particularităţilor acestei vieţi, că şi conştiinţa lor naţională s-ar dezvolta puternic.

Învăţarea limbii ebraice e, desigur, unul din punctele capitale ale chestiei culturale [...], e o limbă ca toate limbile şi ca atare trebuie învăţată. Dacă s-ar aplica în toate şcolile evreieşti metoda [35]בעברית עברית, suntem siguri că numai în cei 4 ani de şcoală primară elevii ar putea să înveţe perfect limba noastră. Avem în multe părţi profesori apţi şi conştienţi de misiunea lor. D-nul Braunştein-Mebaşan de la Piatra Neamţ ar putea servi ca model – şi dacă am reuşi să avem în toate şcolile israelite profesori cari să cunoască afund limba ebraică, acest punct din chestia culturală s-ar rezolva foarte uşor. În această privinţă, părerea emisă de dl. dr. Niemirower pentru crearea unui seminar de institutori e admirabilă şi am fi fericiţi să o vedem cât mai repede pusă în practică.

Acest lucru însă nu-l putem face noi, sioniştii, care avem atât de puţine mijloace şi avem atâtea altele de făcut. Comunităţile israelite şi comitetele şcolare ar face o mare operă evreiască, dacă s-ar pune să studieze şi să creeze o asemenea instituţiune. Şi desigur că nu de concursul nostru vor avea să se plângă când se vor hotărî la aceasta.

Pentru noi, sioniştii, chestia culturală trebuie să tindă a împrieteni poporul nostru cu istoria, literatura şi arta evreiască şi aceasta e o misiune din cele mai grele, aproape uriaşă. Şi lucrul e foarte uşor de înţeles.

Coreligionarii noştri, vorbesc de cei din ţară, nu citesc – cu rare şi fericite excepţii – nimic evreiesc. O lucrare evreiască rar ajunge să se vândă într-o mie de exemplare şi aceasta dacă autorul se bucură de oarecari simpatii şi ştie să-şi vândă sau mai bine să cerşească de la coreligionari leul sau cei câţiva lei pentru volumul pe care-l oferă şi, ce e mai trist, puţine procente la sută din acei cari cumpără deja o lucrare evreiască, se hotărăsc să o citească. Aceia cari au vândut lucrări evreieşti sau au făcut abonamente la ziare evreieşti ştiu răspunsurile prototipe pe care le primesc: *Fiindcă ai venit dumneata, poftim, iată, îţi plătesc, dar n-am vreme să citesc.* Şi aceia cari citesc deja ceva evreiesc – şi nu se pot număra de aceştia 3.000 între cei 260.000 de evrei din România – nu vor să ştie de altceva decât politică.

Aci stă tot răul şi pentru aceasta trebuie căutat un remediu şi urgent, şi eficace. Trebuie să-i învăţăm pe coreligionarii noştri să citească, trebuie să-i deprindem să simţească nevoia de a citi ceva evreiesc.

Coreligionarii noştri se simţesc evrei numai pentru că s-au născut din părinţi evrei şi au crescut în credinţa mozaică, ei se consideră ca popor evreiesc prin credinţa lor, de o conştiinţă naţională nici urmă de idee n-au. E deci foarte natural ca iudaismul lor să-l manifeste numai în sinagogă şi bucătărie şi în lume să nu se simtă ca evrei decât numai prin injuriile şi batjocurile pe cari le primesc pentru acest fel de iudaism. Fiind evreu numai prin credinţă, ce-l poate interesa pe dânsul istoria, literatura sau arta evreiască? Acestea nu ţin de religie, ele sunt elementele naţionalităţii sale şi pe aceasta el nu o cunoaşte şi ca atare nu-l interesează.

Avem deci de creat un popor pe o bază nouă, aceea a conştiinţei naţionale. Şi ca să infiltrăm maselor o conştiinţă naţională puternică, trebuie să-l împrietenim cu istoria, literatura şi arta noastră, singurele în putere să dezvolte această conştiinţă.

Nu se poate, de exemplu, spune că evreii din România nu dau pentru filantropie, dar aceasta face parte din practica şi datinile lor religioase şi evreul care dă 5 lei pentru o instituţie filantropică, dă cu greu un *şekel* sau 50 bani pentru Fondul Naţional.

[35] *Ivrit be Ivrit* – metodă de predare a limbii ebraice. A se vedea şi dicţionarul.

https://biblioteca-digitala.ro

La un bal filantropic cu un venit net de mii de lei, abia se colectează 20-30 lei pentru Fondul Naţional. E evreu prin credinţă şi practică filantropia ca o datină a acestei credinţe, conştiinţa naţională nu o are şi de aceea dă aproape în silă ceva pentru instituţiile naţionale. În toată România, pe cât ştiu, un singur evreu s-a înscris personal în cartea de aur a F.N. şi în Durban (Africa de Sud) 10 (citeşte zece) coreligionari s-au înscris în această carte de aur şi la noi sunt secţii sioniste cari colectează aproape de un an la toate ocaziile şi n-au reuşit încă să se înscrie cu 250 lei în cartea de aur. Nu e destul de semnificativ aceasta pentru susţinerea temei noastre?

Împrăştierea şi popularizarea lucrărilor de istorie, literatură şi artă evreiască, deprinderea coreligionarilor cu citirea unor asemenea lucrări evreieşti, într-aceasta se rezumă pentru evreii din România chestia culturală şi sioniştii români vor face un mare pas înainte dacă vor reuşi în această direcţie.

Cultura pur evreiască şi drept corolar, dezvoltarea unei puternice conştiinţe naţionale evreieşti, într-aceasta se rezumă, după noi, chestia culturală.

Horia Carp

[„M.Z.“, 7 februarie 1903, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

34. APEL

[Lansat de Cercul *Tikwas Israel* în ajunul celui de-al VI-lea Congres Mondial Sionist de la Basel, 1903]

„E de datoria oricărui evreu de a veni şi a sfătui şi pe alţii de a veni în număr cât mai mare la întrunirile [sioniste – *n. ed.*]. Bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni trebuie să-şi facă datoria, ca să cunoască mişcarea sionistă ce preocupă atât de mult evreimea din lumea întreagă şi să se înroleze sub drapelul alb-albastru."

EVREI! Se apropie ziua de 23 august 1903, zi mare pentru Israel, zi în care pentru a 6-a oară se vor întruni la Basel delegaţii poporului evreu, pentru a pune la cale viitorul neamului nostru!

Niciunul din congresele trecute n-a avut o aşa mare importanţă ca cel din anul acesta. *Un eveniment mare se va întâmpla în familia lui Israel prin Congresul al VI-lea,* a zis dr. Oscar Marmorek, preşedintele Federaţiei Sioniste din Franţa, cu ocazia vizitei sale la Cernăuţi.

Sunt autorizat de dr. Herzl a vă spune că e mulţumit de mişcarea sionistă şi e plin de speranţă într-o realizare apropiată, a zis Israel Zangwill la monstrul meeting sionist ţinut la Londra sub preşedinţia lui Montefiore[36].

Aceste zise ale celor doi mari bărbaţi ai poporului evreu, buni cunoscători ai stării oficiale a mişcării naţionale de regenerare a neamului nostru, ne fac să ne încredem în importanţa cea mare a congresului ce se va deschide la 23 august. Acest congres, mai mult ca oricare altul, va ţine *8 zile în continuu,* având în vedere importanţa chestiunelor ce se vor dezbate.

Toată evreimea se mişcă, toată evreimea agită, toată evreimea aşteaptă plină de speranţe rezultatele congresului, căutând a se trimite reprezentanţii ei cei mai demni.

Deja s-au anunţat deputăţiile din îndepărtata Canada, din îngheţata Siberie, ca şi din India, Maroc, Australia şi Transvaal; faţă cu această uriaşă mişcare în familia lui Israel, evreii ieşeni nu pot sta nepăsători; ei trebuie să cunoască marea mişcare de mântuire a neamului nostru şi să trimită şi ei în parlamentul din Basel reprezentanţi.

În acest scop, societatea „Tikwas Israel", dr. Lippe secţia I-a şi Cercul Cultural Sionist „Tikwas Israel", dr. Lippe secţia a II-a au organizat întruniri publice, care se vor ţine în fiecare sâmbătă şi duminică în diferite sinagogi ale oraşului. Vor lua cuvântul la aceste întruniri d-nul dr. Lippe, dr. Niemirower, d-nii Kahane, Ilie Idel Mendelsohn, Câmpianu, Şor, dr. Burştin şi alţi oratori. Se va vorbi în limbile: română, germană, jargon, pentru ca orice evreu să poată clar înţelege. E de datoria oricărui evreu de a veni şi a sfătui şi pe alţii de a veni în număr cât mai mare la aceste întruniri.

Bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni trebuie să-şi facă datoria, ca să cunoască mişcarea sionistă, ce preocupă atât de mult evreimea din lumea întreagă şi să se înroleze sub *drapelul alb-albastru.*

Veniţi evrei, arătaţi-vă demni, ridicaţi-vă prestigiul şi dovediţi că meritaţi o stare mai bună.

EVREI! La datoria voastră.

Tikwas Israel
SECŢIUNI UNITE

[„Ts.I.", an I, nr. 1, iunie 1903, p. 4]

[36] Referire la Montefiore Francis Abraham, Sir (v. şi dicţionarul).

https://biblioteca-digitala.ro

35. CĂTRE SECŢIUNILE NOASTRE

[Apel lansat de Comitetul Federaţiei Sioniste, 1904]

„Experienţa ne-a dovedit că ideea sionistă are rădăcini adânci în toate clasele populaţiunii israelite, care profită de orice ocazie pentru a-şi manifesta sentimentele de cari e animată."

Domnule Preşedinte,

Una din principalele chestiuni de care va avea a se ocupa viitoarea adunare a delegaţilor din România va fi organizarea federaţiunii noastre pe baze mai solide şi a da astfel mişcărei sioniste din ţară o intensitate mai mare, corespunzătoare înaltului scop ce urmăreşte.

Experienţa ne-a dovedit că ideea sionistă are rădăcini adânci în toate clasele populaţiunii israelite, care profită de orice ocazie pentru a-şi manifesta sentimentele de cari e animată.

Ceea ce lipseşte este o acţiune mai energică în sensul de a interesa opinia publică în mişcare, pentru a căpăta astfel noi forţe.

E deci de datoria noastră, a tuturora, care ne-am devotat sacrei misiuni de a lucra pentru regenerarea neamului nostru şi a trezirii conştiinţei sale naţionale, ca să întrebuinţăm toată activitatea noastră pentru a da ideii sioniste o propagandă mai întinsă, infiltrând coreligionarilor noştri încredere în mişcare şi făcându-i astfel să se asocieze la măreaţa noastră operă naţională.

Lucrând cu sinceritate în această direcţiune, vom avea satisfacţia de a constata că semănătura a căzut pe un ogor fertil şi promite a da în curând roadele cele mai frumoase.

O dovadă că ideea naţională e îmbrăţişată cu căldură de evreii din ţară avem în faptul că o acţiune mai vie dusă în favoarea Fondului Naţional şi salutara hotărâre luată de Congresul din Iaşi cu privire la controlul colectelor au avut de efect că această instituţiune eminamente naţională să devie tot mai populară şi că chiar adversarii politici să-şi dea obolul lor şi să colecteze la orice ocazie pentru augmentarea averii naţionale.

Un alt fapt care demonstrează temeinicia credinţei noastre este că cele câteva conferinţe ţinute de eminentul orator şi propagandist sionist, dl. Eremia Grünstein, trimis de C.F. în acest scop în ţară, au avut un efect strălucit, reanimând mişcarea acolo unde ea părea adormită şi reuşind a forma noi focare sioniste în localităţile unde mişcarea nu se manifestase încă.

În consecinţă, pentru a nu răpi congresului timpul preţios de care dispune şi a-i înlesni calea pentru a putea ajunge mai curând la o soluţie practică a grelei probleme de organizare şi propagandă, îndrumând astfel mişcarea pe o cale mai sănătoasă, vă invităm, d-le preşedinte, ca până cel mult la 15 aprilie a.c., să ne trimiţi un raport detailat asupra activităţei secţiei dv., care să cuprindă:

a. Numărul exact al membrilor activi ce compun secţia dv.

b. Întrunirile şi serbările organizate, precum şi efectele produse şi rezultatele obţinute.

c. Activitatea desfăşurată pe terenul cultural şi mai ales în interesul cultivării limbii şi învăţământului ebraic.

d. Ofrandele pentru F.N. colectate şi unde au fost remise sumele.

e. Dacă secţia dv. e înscrisă în cartea de aur şi cu ce sumă.

f. Numărul acţiunilor B.C.I. repartizate prin sorţi sau alt mod la membri.

https://biblioteca-digitala.ro

g. Donaţiunele de *şekel* încasate, şi anume câte de la membri şi câte de la nemembrii.

h. Afară de acestea, veţi binevoi a ne indica în limitele posibilităţii:

a. Numărul locuitorilor evrei din localitatea dv., profesiunea şi ocupaţiunea lor, cu însemnarea numelor persoanelor mai marcante şi acelor cari, fără a fi înrolaţi în vreo organizare sionistă, joacă totuşi un rol activ în mişcare.

b. Dacă comunitatea dvs. e organizată şi de cine e condusă.

c. Instituţiunele culturale şi filantropice, cu numele conducătorilor lor.

d. Numărul şcolilor israelite, gradul lor şi modul de predare a limbii şi religiunii ebraice.

e. Numărul aproximativ al acţiunelor B.C.I. subscrise, ratele vărsate şi acţiunile achitate.

În baza experienţelor ce aţi cules în timpul activităţii dv., veţi formula şi propunerile dv. referitoare la chestiunea în discuţiune, precum şi la toate chestiunile ce interesează mişcarea în general.

Toate rapoartele primite vor forma un dosar special şi vor servi congresului de criteriu la rezolvarea chestiunii de organizare şi propagandă.

Ne place a crede, d-le Preşedinte, că veţi aprecia îndeajuns importanţa cazului care face obiectul prezentei circulare, căreia-i veţi da toată atenţiunea dv. şi veţi pune tot interesul de a ne da lămuririle cele mai precise asupra chestiunilor puse.

Ţinem cu această ocazie a vă aviza încă o dată că *C. F.* se va ţine strict de statut şi în consecinţă nu vor putea fi admise la congres decât acele secţiuni care vor fi în regulă cu cotizaţiile şi vor dovedi că membrii lor şi-au achitat *şekelul.*

Spre ştiinţa dv., publicăm în josul acestei circulare articolele din Statut privitoare la participarea secţiilor la lucrările congresului.

Ne exprimăm speranţa că apelul nostru de astăzi va avea o soartă mai bună celor precedente şi că în dorinţa dv. de a conlucra la înălţarea edificiului nostru naţional, vă veţi sili a-i da satisfacţia cuvenită, adăugând astfel un nou merit la activul dv. de muncă pentru realizarea măreţului ideal sionist.

Cu salutul Zionului,

Preşedinte SAM. PINELES

Secretar *S. Edelstein*

[„B.C.F.Z.R.", 26 martie 1904, pp. 1-2]

https://biblioteca-digitala.ro

36. CONGRESUL AL VIII-LEA SIONIST
ţinut la Galaţi în zilele de 16 şi 17 mai 1904

„Convingerea devine tot mai intensă că numai realizarea măreţului ideal sionist poate aduce mântuire poporului evreu şi să-i redea rangul ce merită în rândul naţiunilor din lume."

RAPORT GENERAL

Domnilor Delegaţi,

Adunarea generală din anul trecut ne-a făcut distinsa onoare de a ne încredinţa conducerea sionismului din România, ne simţim deci datori ca, în faţa dv., reprezentanţi ai acelora care ne-au acordat încrederea lor, să dăm seamă de modul cum ne-am îndeplinit misiunea şi să vă raportăm asupra situaţiunii generale a sionismului, a activităţii desfăşurate şi a rezultatelor obţinute în cursul anului, precum şi asupra mersului mişcării în ţară şi a rangului ce federaţiunea noastră îl are în opera de redeşteptare naţională a neamului evreu.

Situaţie generală

Aruncând o privire asupra mişcării sioniste din toată lumea, avem satisfacţia de a constata că ea înregistrează mereu succese şi că rândurile acelora ce luptă pentru ridicarea prestigiului şi demnităţii naţionale a poporului evreu augmentează din an în an.

Avem azi organizaţiuni solide în toate părţile lumii. Chiar în ţările care până acum erau considerate ca citadele antisioniste, ideea a pătruns tot mai mult în spirite, cucerind noi aderenţi şi factori însemnaţi de colaborare la realizarea ei.

Convingerea devine tot mai intensă că numai realizarea măreţului ideal sionist poate aduce mântuire poporului evreu şi să-i redea rangul ce merită în rândul naţiunilor din lume.

Din expunerea faptelor ce facem mai jos, veţi vedea, d-lor delegaţi, că rezultatele obţinute sunt de natură a ne înveseli inimile, a ne insufla un nou curaj la muncă şi a ne inspira încredere că opera noastră de reabilitare şi revendicare naţională va fi în viitorul cel mai apropiat încoronată de un deplin succes[37].

* * *

Mişcarea în România

Trecând la situaţia sionismului în ţară, vom schiţa mai întâi în trăsături generale starea actuală a federaţiunii noastre, partea ce am luat la activitatea generală în folosul cauzei şi vă vom prezenta la fine o expunere clară şi precisă a situaţiunilor administrative şi financiare.

Privire generală.

Federaţiunea noastră numără astăzi 135 secţiuni, în aproape toate oraşele din ţară şi se împarte astfel:

[37] În prima parte a raportului general s-a prezentat o informare asupra celui de-al VI-lea Congres Mondial Sionist întrunit în august 1903. Întrucât în raportul de faţă sunt reluate informaţii care apar în capitolul II al acestui volum, am eliminat din acest articol pasajele referitoare la respectivul congres.

https://biblioteca-digitala.ro

116 secţiuni de bărbaţi,

19 secţiuni de doamne şi domnişoare,

cu un număr de 9.000 membri aproximativ cunoscuţi, după rapoartele oficiale primite.

Din aceste secţiuni, numai 63 sunt active în adevăratul înţeles al cuvântului, iar din celelalte, unele se manifestă foarte slab, altele, deşi colaborează ocazional, nu dau totuşi un concurs efectiv mişcării, iar cea mai mare parte nu dau niciun semn de viaţă, aşa că nici nu putem şti dacă încă există şi dacă le putem număra în rândurile noastre.

57 de secţiuni sunt înscrise în cartea de aur, unele de 2, 3 şi chiar de 4 ori; 36 au partizi deschise în acest scop.

Afară de aceasta, mai multe secţiuni au înscris persoane însemnate sau date istorice în cartea de aur.

Aproape toate secţiunile au introdus sistemul repartizării de acţiuni şi *şekel* prin tragere la sorţi la membrii săi, contribuind astfel la augmentarea capitalului institutului nostru de credit şi la întâmpinarea cheltuielilor necesitate de mişcare.

Nu putem şti exact numărul acţiunilor adunate până în prezent, deoarece foarte puţine comitete au răspuns apelului nostru de a ne da lămuriri în această privinţă. E de dorit ca în viilor să se dea o mai serioasă atenţiune acestei chestiuni, ca să putem avea o vedere clară asupra capitalului cu care suntem angajaţi la acest institut de credit naţional.

Relevăm cu această ocaziune că, în urma intervenţiei preşedintelui nostru pe lângă comitetul de acţiune, Direcţia B.C.I. a acordat subscriitorilor cari au vărsat primele rate de 20% şi 40%, încă un termen scurt ca să-şi plătească acţiile într-un mod integral sau treptat. Am adus aceasta la cunoştinţa interesaţilor în Buletinul no. 4. Recomandăm însă amicilor noştri de a se interesa de chestiune şi intervenind pe lângă cunoscuţii lor, care au rămas cu ratele în urmă, să se grăbească a profita de concesiunea acordată, cât mai este timp.

* * *

Activitatea secţiilor s-a manifestat mai ales în colecte pentru F.N. Experienţele făcute cu această ocaziune ne dau convingerea că spiritele sunt favorabile ideii noastre şi că o acţiune energică reuşeşte a le interesa şi a le câştiga pentru mişcare. E deci de datoria dv., d-lor delegaţi, să vă ocupaţi serios de această chestiune şi să avizaţi la mijloacele pentru a putea da ideii sioniste o propagandă mai întinsă, ca să câştigăm noi elemente de muncă.

La alegerile pentru Congresul al VII-lea din Basel, care au avut loc în luna iulie a.t., au luat parte 52 de secţiuni, reprezentând un număr de aproape de 4.000 *shekelişti,* împărţiţi în grupuri, care au ales 40 delegaţi, dintre care 24 din străinătate şi 16 din ţară.

Nu însă toţi delegaţii din ţară au luat parte la lucrările congresului din cauza insuficienţei mijloacelor de transport şi din lipsa unui fond special constituit anume în acest scop. Un punct esenţial de care veţi avea a vă ocupa, pentru a preîntâmpina acest neajuns, ca astfel acei ce ne vor reprezenta să fie expresiunea adevărată a voinţei alegătorilor şi să corespundă în totul misiunii lor.

Am introdus cu ocazia acestor alegeri sistemul votării prin buletine uniforme, pentru a da alegerilor adevărata lor semnificaţie şi însemnătate şi donatorilor de *şekel* ocaziunea exercitării unui drept câştigat de a-şi exprima voinţa în mod liber.

https://biblioteca-digitala.ro

Dizidenţa din Harkov

În Chestiunea Est-africană, federaţiunea noastră a rămas fidelă deciziunilor congresului[38] şi a protestat în contra atitudinii ilegale a dizidenţilor din Harkov[39].

S-au ţinut întruniri de *şekelişti* şi s-a autorizat C.F. de a cere delegaţilor aleşi la congres să se asocieze la protestul general în contra încercării de distrugere a organizării noastre unitare.

Aproape toţi delegaţii au răspuns la apelul C.F. şi au trimis adeziunile lor, cari au fost apoi publicate în ziarul „Die Welt" şi în *Buletin*.

Cu ocazia întrunirilor, 51 secţiuni au votat moţiuni de încredere şi simpatie pentru şeful nostru, dr. Th. Herzl, semnate de asistenţă pe mărci F.N.

Totalul mărcilor uzate în acest scop au fost 8.669, ceea ce reprezintă o valoare de lei 443 45/00 cu care s-a augumentat averea noastră naţională.

Moţiunile, legate într-un frumos volum, au fost predate d-lui dr. Herzl de către preşedintele nostru la şedinţele conferinţei din Viena şi au făcut o impresiune excelentă[40].

Propaganda

Prin dese corespondenţe ţinute cu secţiile noastre, le-am informat întotdeauna despre toate evenimentele mai importante, îndemnându-le la muncă şi căutând a le da impuls pentru mişcare.

Spre regretul nostru însă, suntem siliţi a mărturisi că foarte puţine secţiuni şi-au îndeplinit în mod conştiincios obligaţiunile şi îndatoririle lor, majoritatea dând dovadă de o inerţie culpabilă.

Asupra acestui punct, dl. vice-preşedinte dr. Moscovici s-a referit mai detaliat. Noi am ţinut numai a releva faptul în general. În ianuarie a.c., am trimis în ţară pe eminentul orator şi propagandist sionist dl. Eremia Grunştein, care a vizitat aproape toate oraşele din Moldova, reuşind a redeştepta spiritele, unde ele păreau adormite şi a crea noi focare sioniste în localităţile unde mişcarea nu se manifestase încă.

Am constatat cu această ocaziune încă o dată că opinia publică israelită e favorabilă mişcării noastre şi că o acţiune mai energică ar reuşi să formeze un curent mai intens pentru mişcarea noastră.

Veţi avea a studia această chestiune şi sperăm că-i veţi da atenţiunea ce merită şi soluţiunea conformă cu exigenţele ei.

Am fost solicitaţi de mai multe secţiuni de a crea un organ oficial al federaţiunii noastre. Am căutat deci a pune ideea în practică şi în acest scop am luat măsurile necesare, ca foaia să corespundă perfect menirii sale.

Pentru a-i asigura existenţa şi regulata apariţiune, am apelat la toate comitetele să contribuie cu o sumă în raport cu resursele lor la fondul de susţinere a gazetei.

Rezultatul n-a corespuns aşteptărilor, numai o infimă minoritate au răspuns la apelul nostru şi în asemenea condiţiuni, am fost siliţi să renunţăm la această idee şi să admitem editarea unui buletin lunar, prin care să ne punem în legătură cu secţiile noastre, punând în cunoştinţă pe tovarăşii noştri de idee de toate acţiunile pe terenul ideii sioniste şi publicând regulat toate ofrandele date în folosul cauzei.

---

[38] A se vedea în acest sens articolele despre Congresul al VI-lea de la Basel (1903) din capitolul II al volumului de faţă.

[39] A se vedea articolul „Conferinţa de la Harkov", în capitolul II din volumul de faţă.

[40] Referire probabil la şedinţa Marelui Comitet de Acţiune convocată de Herzl în problema Ugandei pentru data de 11 aprilie 1904.

https://biblioteca-digitala.ro

Am admis această formă pentru că e mai puţin costisitoare şi în împrejurările actuale suficientă, având în vedere că toată ziaristica israelită e favorabilă mişcării sioniste, pe care o susţine cu deplină sinceritate.

Ţinem cu această ocaziune a mulţumi tuturor direcţiunilor ziarelor pentru bunăvoinţa şi promptitudinea cu care au publicat toate circularele, comunicările şi extrasele noastre în mod cu totul dezinteresat.

Filantropie

În urma ororilor comise asupra fraţilor noştri din Chişinău[41], de datoria noastră am ţinut a ne asocia la opera comună de ajutor.

În acest scop, am deschis o subscripţie publică pentru alinarea suferinţelor celor rămaşi în mizerie.

Am avut satisfacţiunea a constata că aproape toate secţiunile au răspuns la apelul nostru, organizând serbări de doliu şi făcând colecte în favoarea nenorocitelor victime ale urgiei antisemite.

Sumele adunate şi remise casierului nostru au fost de lei 8.280,30, care s-au înaintat ziarului „Die Welt" cu destinaţiunea de 50% în folosul familiilor rămase în mizerie şi 50% în favoarea orfanilor victimelor căzute pradă măcelului. Afară de această sumă, unele secţiuni au înaintat rezultatul colectelor lor direct la destinaţiune, aşa că suma cu care am contribuit la opera generală a caritătii publice se poate evalua la 10.000 lei.

Un rezultat frumos, dacă ţinem seamă că şi alte instituţiuni, precum *B'nei Brith* etc. au deschis subscripţii în acelaşi scop.

Toate colectele au fost publicate într-un buletin special, care s-a împărţit tuturor secţiilor şi persoanelor colectoare.

[„B.C.F.Z.R.", 15 iunie 1904, pp. 1-7]

[41] Referire la pogromul din Chişinău, din 1903.

https://biblioteca-digitala.ro

37. COMITETUL FEDERAŢIUNII SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA

[Circulară lansată cu ocazia încetării din viaţă a lui Th. Herzl]

„Amintirea lui să ne fie în veci scumpă şi să ne inspirăm mereu de marele sale fapte, lucrând cu devotament si neobosită străduinţă pentru realizarea măreţei sale opere."

Galaţi, 24 iunie 1904

Către toate comitetele sioniste

Mare şi adâncă e durerea ce ne-a lovit!

Acela care a fost şeful şi inspiratorul nostru, acela care a fost mândria întregului popor evreu, acela care şi-a jertfit toată activitatea sa pentru reînălţarea neamului său:

Dr. THEODOR HERZL nu mai este între cei vii.

Aţi citit cu toţii cu ce onoruri mari au fost duse la mormânt rămăşiţele pământeşti ale ilustrului şi etern neuitatului defunct. O lume întreagă a ţinut să aducă tributul său de recunoştinţă şi respect marelui cugetător, care cu atâta abnegaţie şi jertfă a lucrat pentru binele şi viitorul naţional al coreligionarilor săi şi care a căzut pradă nemiloasei morţi în floarea vârstei, în etate numai de 44 ani.

Federaţiunea noastră a fost la înălţimea dureroasei sale datorii.

În Galaţi am organizat în ziua înmormântării, joi, 24 crt. ora 10 a.m., un *requiem* în Templul Coral, la care, cu toate că a fost zi de lucru şi la oră neobişnuită pentru asemenea festivităţi, au asistat totuşi o lume imensă, pe care sfântul locaş d-abia putea să o cuprindă.

Aproape toate magazinele evreieşti au fost închise în timpul oficierii serviciului divin şi au arborat drapele de doliu.

Din relaţiunile primite am constatat că asemenea manifestaţiuni de doliu au avut loc în toată ţara, ceea ce denotă marea veneraţie de care se bucura nobilul defunct în toate clasele populaţiei israelite, sioniste şi nesioniste.

Cu atât mat mult ne incumbă nouă, adepţi ai ideii sale, să venerăm memoria marelui şi regretatului nostru conducător.

Invităm deci toate secţiunile sioniste ca, în sensul prescripţiunii religiunii noastre, să dea un doliu general de 30 zile (שלושים), cu începere de la data înmormântării (כדתמוז תרסד), în care timp să nu facă şi să nu asiste la festivităţi şi petreceri publice (exceptând nunţi).

De asemenea, invităm cu insistenţă toate comitetele sioniste de a comemora data încetării din viaţă (*lahrzeit*) a neuitatului nostru şef

Dr. THEODOR HERZL

(בנימין זאב במוה"ר יעקב)

în mod solemn şi în sensul vederilor nobilului defunct, prin ofrande pentru Fondul Naţional.

Amintirea lui să ne fie în veci scumpă şi să ne inspirăm mereu de marele sale fapte, lucrând cu devotament şi neobosită străduinţă pentru realizarea măreţei sale opere.

Cu durere sufletească şi cu salutul Sionului,

Com. Fed. Zion din Rom.

[„B.C.F.Z.R.", 15 septembrie 1904, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

38. COMITETUL FEDERAŢIUNII SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA

[Apel lansat cu ocazia Congresului anual al Federaţiei Sioniştilor din România, 1905]

„Pătrunşi de un adânc sentiment de datorie faţă cu noi înşine şi cu neamul căruia aparţinem şi însufleţiţi de o neţărmurită dorinţă de a participa la opera uriaşă a dezrobirii poporului evreu, să păşim alături de vrednicii noştri fraţi din toate părţile lumii, la munca neîntreruptă şi neobosită în sprijinul acestei mari cauze."

Galaţi - Brăila
Septembrie 1905

Evrei! Sionişti!

Evenimentul cel mare, pe care îl aşteptam cu toţii spre a şti cum va fi îndrumată soarta poporului evreu, s-a produs şi s-a desfăşurat, cu o deosebită măreţie, la cel din urmă Congres din Basel — în a VII-a adunare naţională a lui Israel.

Vechii şi nestrămutatei temelii de iubire ce ne leagă de patria-mamă, *Sionul,* s-a adăugat un nou şi puternic fundament, un stâlp de granit, care să-i asigure rezistenţa şi tăria — pentru orice eventualitate.

Al VII-lea parlament iudeu a deschis însă un nou orizont de luptă şi activitate pentru realizarea năzuinţelor noastre milenare şi pentru atingerea sfântului nostru ideal de libertate în Sion.

Pătrunşi de un adânc sentiment de datorie faţă cu noi înşine şi cu neamul căruia aparţinem şi însufleţiţi de o neţărmurită dorinţă de a participa la opera uriaşă a dezrobirii poporului evreu — să păşim alături de vrednicii noştri fraţi din toate părţile lumii, la munca neîntreruptă şi neobosită în sprijinul acestei mari cauze.

Să facem să dispară, odată pentru totdeauna, nepăsarea noastră condamnabilă pentru interesele superioare – generale – evreieşti, să dispară indiferenţa noastră faţă de cele mai frumoase şi înălţătoare acte de dragoste de neam şi cu toată bunăvoinţa, cu toată pornirea ce incumbă o chestiune obştească, de o aşa covârşitoare însemnătate, să ne facem cinste şi fală de a jertfi câte ceva din munca, din timpul şi din avutul nostru pentru nobilul scop urmărit de sionism.

Să ne dăm osteneala a înlătura acuzaţiunea — din nenorocire justificată până acum — că noi, evreii din România, suntem cei mai lipsiţi de vigoare şi entuziasm, cei mai îndărătnici şi nehotărâţi, când e vorba să ne îndeplinim datoriile fundamentale faţă de naţiunea noastră.

Să arătăm lumii că suntem şi noi demni de antica glorie şi mărire a strămoşilor noştri, că suntem şi noi capabili de fapte lăudabile, de sacrificii personale, pentru un ideal obştesc, că ştim şi noi urma calea luminoasă pe care ne-a îndrumat nemuritorul Th. Herzl.

Apelăm deci, în modul cel mai călduros şi stăruitor, la sentimentele naţionale ale tuturor evreilor din ţară şi-i rugăm să nu piardă zadarnic un timp preţios pentru propăşirea sionismului, ci, revenind la o activitate spornică şi rodnică, *să reconstituie vechile secţiuni sioniste, să se organizeze* — dacă e nevoie — *în secţiuni noi,* să întreprindă cu mult zel colectarea de *Şekel şi Fond Naţional,* cari alcătuiesc elementele materiale de prima forţă şi necesitate în mişcare şi să-şi desfăşoare toată energia spre a reînvia avântul şi entuziasmul pentru cauza de mântuire a obiduitului nostru popor.

https://biblioteca-digitala.ro

Anul acesta — din cauza apatiei generale ce a domnit printre conaţionalii din ţară, din cauza slăbiciunii organizaţiei şi agitaţiunii — n-am putut avea încă o conferinţă a delegaţilor, precum am avut în anii anteriori.

Ar fi nespus de trist să lăsăm să treacă anul întreg, fără a ne aduna într-o asemenea conferinţă — care, pe lângă că îndreptează neajunsurile de cari suferă mişcarea de la noi — mai are darul de a trezi la o nouă viaţă pe mulţi din cei cari stau în amorţire şi de a aduce astfel un real şi imens serviciu ţelului pentru care luptăm.

Este dar un punct de demnitate şi de onoare naţională ca toate secţiunile să reintre în funcţiune — să se conformeze articolelor 16, 29 şi 35 din statutul federal — şi să înlesnească astfel putinţa întrunirii Congresului anual al Federaţiunii Sioniştilor din România, în zilele de 3 şi 4 octombre a. c. (*Chol-Hamoed Sucoth* la Galaţi).

Secţiunile, ca şi persoanele particulare cari din diferite motive n-au plătit şi n-au colectat *Şekel* pe anul 1904/5, pot să facă lucrul acesta de acum încolo, cerând carnete de *Şekel* Comitetului Federaţiei Sioniştilor din Galaţi, pentru a avea dreptul de participare şi de vot la congres.

Asemenea, secţiunile cari au rămas în urmă cu plata cotizaţiunilor către Federaţie (10 bani pe lună de fiecare membru) sunt rugate a plăti cât mai curând cotizaţiunile restante, sau cel puţin pe cele datorate de la reorganizarea lor.

Ne adresăm în special vechilor şi încercaţilor sionişti, amintindu-le că numai prin sacrificii imense, de timp şi de muncă, pot readuce mişcarea la un falnic apogeu.

Ne adresăm totdeodată tinerilor sionişti, îmbărbătându-i să lucreze din răsputeri pentru ridicarea prestigiului mişcării, în care sunt meniţi să joace, la rândul lor, un rol de mare importanţă pentru destinele întregului Israel.

Nădăjduim că apelul nostru va redeştepta pe toţi bunii evrei, că din toate părţile ţării ne vor sosi colecte însemnate de *Şekel* şi cotizaţiuni ale secţiunilor şi astfel vom putea inaugura o eră nouă de activitate sionistă, prin Congresul ce vom ţine la Galaţi în zilele de 3 şi 4 octombrie a.c.

Cu salutul Sionului

Comitetul Federaţiei Sioniştilor din România

P.S. D-nii preşedinţi de secţii şi d-nii membri, cooptaţi ai Comitetului Federaţiei, sunt rugaţi a considera acest comunicat ca fiindu-le adresat în mod oficial, spre a le aduce la cunoştinţă convocarea Congresului Delegaţilor Federaţiunii Sioniştilor din România pentru zilele de 3 şi 4 octombrie a.c. la Galaţi.

Cererile de carnete de *Şekel,* precum şi orice informaţiuni şi corespondenţe se vor adresa Comitetului Federaţiei Sioniste la Galaţi, iar sumele destinate atât pentru *Şekel* şi Fond Naţional, cât şi pentru cotizaţiunile secţiunilor către Federaţiune, se vor adresa d-lui Jean Silberstein, bancher, casierul Federaţiunii Sioniste la Galaţi.

Publicăm în întregime apelul Comitetului Federaţiunii, deşi suntem informaţi că Congresul anunţat pentru zilele de 3 — 4 octombrie a.c. s-a amânat, conform cererii celor mai multe secţiuni, pentru 25 şi 28 decembrie, când, graţie sărbătorilor Crăciunului, va putea să asiste un mare număr de delegaţi. Unim şi glasul nostru la acest călduros apel.

[„Tr.S.“, 1 octombrie 1905, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

39. MAREA CONFERINŢĂ SIONISTĂ DE LA EFORIE

„Duminică, 2/15 octombrie [1905] a avut loc [...] o mare întrunire sionistă la Teatrul Bulevard, în Sala Băilor Eforiei din Bucureşti."

Duminică, 2/15 octombrie, orele 2 d.a., a avut loc — precum anunţasem — o mare conferinţă sionistă la Teatrul Bulevard, Sala Băilor Eforiei.

În tot cursul săptămânii anterioare se făcuse o întinsă propagandă pentru această conferinţă.

Peste 5.000 afişe fuseseră distribuite în toate colţurile capitalei şi mai ales în cartierele evreieşti, mai toate ziarele zilnice o anunţaseră din vreme, aşa încât, cu toată ploaia torenţială ce cădea în continuu, un public numeros înţesase marele local al reuniunii. De multă vreme Bucureştii nu mai văzuseră o aşa impunătoare adunare evreiască, alcătuită din persoane de toate clasele sociale. Lojele erau literalmente pline de doamne şi domnişoare, în sală stau alături, fără deosebire, doctori, bancheri, comercianţi, studenţi, industriaşi, vârstnici şi nevârstnici, atraşi de însemnătatea evenimentului, precum şi de faptul că această conferinţă trebuia să fie prezidată de către unul din cei mai vrednici şi distinşi campioni ai mişcării sioniste, d-nul H. Rosenbaum, fost director al Băncii Coloniale Israelite din Londra şi actual membru în Consiliul de Supraveghere al acestei bănci şi membru al Marelui Comitet de Acţiune.

Secţiunile sioniste dr. Rülf, Bene Zion Jehuda, Rabi Akiba, dr. K. Lippe, Francis Montefiore din Piteşti etc., etc. erau reprezentate prin delegaţiuni speciale, cu drapelele lor.

Sala era frumos împodobită cu tablourile congreselor sioniste. Tribuna prezidenţială purta portretul nemuritorului Theodor Herzl.

Apariţiunea d-lui Heinrich Rosenbaum, urmat de mai mulţi luptători sionişti, este salutată cu aclamaţiuni şi aplauze nesfârşite. D-sa urcă de îndată la tribună şi rosteşte un lung discurs-program, adeseori întretăiat de aplauze zgomotoase. Lipsa de spaţiu ne împiedică de a da *in extenso* această importantă cuvântare. Vom spune numai în rezumat că, după o interesantă expunere istorică a curentelor ce au frământat iudaismul de la diasporă şi până în zilele noastre, d-l Rosenbaum intră în discuţiunea Sionismului presintându-l cu atâta competenţă şi claritate, sub toate feţele sale şi din toate punctele de vedere, încât cu drept cuvânt se poate zice că a reuşit să redea într-o formă concisă şi lămurită tot ce este a se spune în esenţă despre marea noastră mişcare naţională.

D-sa apelează rând pe rând la toate clasele şi categoriile de evrei, îmbiindu-le să se grupeze în jurul ideii naţionale şi arătând punctele comune ce trebuie să le stabilească legătura cu Sionismul.

D-sa cheamă la activitate pe comercianţii evrei, pe intelectuali, pe muncitori, pe studenţi, pe femei şi fete, pe cei ce năzuiesc la drepturi cetăţeneşti aci, în ţară, chiar, lămurind perfecta compatibilitate între Sionism şi cetăţenie, adică între tendinţa de a rămâne de naţionalitate israelită şi a exercita orice funcţiune în Stat.

D-sa apelează, în sfârşit, înşişi la români, rugându-i să sfarme jugul sub care stau azi încătuşaţi evreii din ţară, ajutându-i să se reîntregească într-o formaţiune naţională, care şi-ar aduce totdeauna aminte cu recunoştinţă — atunci când ar recăpăta Sionul — că o naţiune descendentă din rasa latină, descendentă din vechii romani, cari odinioară ne-au distrus statul şi ne-au răpit libertatea, ne-a ajutat astăzi, după 20 de veacuri, să recăpătăm şi statul, şi libertatea de altă dată.

https://biblioteca-digitala.ro

Ultimele cuvinte ale d-lui Heinrich Rosenbaum produc un entuziasm indescriptibil. Ovaţiunile par a nu se mai termina.

Când, în fine, liniştea se restabileşte, se dă cuvântul tânărului şi cunoscutului orator sionist, drd. Isac Leon. Acesta dezvoltă pe larg programul schiţat de dl. Rosenbaum. Arată că toate manifestările evreieşti de ordin mai general trebuie să poarte nota distinctivă a naţionalităţii iudee şi că, prin urmare, trebuie să grupăm toate ramurile noastre de activitate pentru interesele obşteşti, în jurul mişcării sioniste, cari tinde a păstra unitatea naţională a poporului evreu.

Dl. Isac Leon ia în consideraţiune una câte una aceste ramuri de activitate, căutând să stabilească mijlocul de a le ralia la sionism; polemizează apoi cu adversarii mişcării, combătând cu multă vervă şi spirit argumentele lor; aruncă burgheziei evreieşti câteva săgeţi pentru indiferenţa ei faţă cu mişcarea şi termină printr-o frumoasă comparaţie apologetică a mişcării şi a celor ce luptă pentru idealul naţional evreiesc.

E de prisos a mai spune că discursul d-lui Isac Leon a stârnit aplauze frenetice şi aclamaţiunile tumultoase ale asistenţei.

După d-sa, dl. drd. Leon Grill, aclamat de public, urcă tribuna şi în cuvinte măiestrite arată însemnătatea conferinţei, însemnătatea persoanei care o prezidă, exprimând speranţa că mişcarea va reintra în faza de activitate febrilă, aşa cum fusese altă dată, înainte de moartea marelui Herzl.

Cuvântarea d-lui Grill e subliniată de aplauzele publicului.

După aceea, dl. Heinrich Rosenbaum mulţumeşte celor prezenţi pentru participarea lor într-un număr atât de mare şi ridică şedinţa.

* * *

În urma acestei conferenţe, luni 3/16 octombrie, orele 9 seara, a avut loc o consfătuire a foştilor şi actualilor preşedinţi de secţii şi membri ai comitetelor sioniste, în localul Şcolii *Reşith Dath*, unde a fost invitat şi dl. H. Rosenbaum.

S-au luat mai multe deciziuni referitoare la reorganizarea secţiunilor din capitală.

[„Tr.S.“, 1 noiembrie 1905, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

40. DISCURSUL DE ÎNCHIDERE A D-LUI ROSENBAUM

A IX-a Conferinţă sionistă din România s-a întrunit la Galaţi în zilele de 25-26 decembrie 1905. S-a constatat că ideea sionistă este foarte populară printre evreii din România, chiar în straturile aparent indiferente.

Suntem la încheire, înainte de a declara Adunarea închisă ţin să spun ce am pe cuget.

Două zile de muncă încordată, dezbateri agitate, referate instructive, critică aspră, muncă spornică. Vă amintesc referatul de o înaltă valoare, a predecesorului meu, care oferă unele date noi pentru istoricul mişcării noastre[42]; reamintesc tabloul situaţiei triste din ţară ce l-a dezvelit d. dr. Moscovici, în raportul său; asemenea, referatele complinitoare ale d-lor dr. Helfant şi I. Schönberg, în ce priveşte cifrele şi — *last* şi *least* — raportul d-rului Nacht, în chestia culturală, în chestia Fondului Naţional şi dezbaterile în jurul lor, în care ne întâmpină atâtea îmboldiri şi propuneri ce ne vom sili a le transforma în realitate, după cum ne vor ajuta împrejurările şi mijloacele. De aceste referate si propuneri s-au legat dezbateri animate şi o critică aspră a fost aplicată multor şi la multe. Da, s-au rostit unele cuvinte aspre, dar suntem conştienţi că n-au fost spuse în scop de a lovi în cineva, ci din prea mare dragoste către neamul nostru, din grija ca să nu rezulte un rău, din dorinţa de a se folosi mişcării noastre. Aceste au făcut să cadă câte o vorbă tare. Dar nu voim să scuzăm şi voim să iertăm toate şi tuturor şi să ne apropiem în o activitate frăţească, în vederea marelui ţel ce-l urmărim cu toţii.

Amintesc cuvintele de salutare ale conducătorului nostru, d. Wolffsohn, ca să tindem numai la una, anume: ceea ce ne va aduce mântuirea e de a fi uniţi în năzuinţa noastră, neobosiţi în activitatea noastră; să străduim pentru poporul nostru şi prin poporul nostru întru dobândirea pământului strămoşilor noştri [43].

Îmi cade greu să ating chestia personală, dar, deoarece a răpit atâta timp în Congres, îmi e imposibil de a o înconjura.

Mi-aţi acordat încrederea dv. şi, în adevăr, mare încredere. În unul din momentele cele mai grele pentru sionismul român mi-aţi acordat misiunea de a încerca ridicarea mişcării, răspândirea ei şi de a o pune, pe cât posibil, pe o bază solidă. Eu ştiu să apreciez în întreg încrederea dv. Şi-mi voi dedica puterile, pe cât posibil, spre a duce la bun sfârşit marea misiune ce am primit-o. Nu fac promisiuni, ci zic: lăsaţi-mă numai să lucrez fără piedici pe mine şi pe acei cari sunt grupaţi în jurul meu. Şi doresc ca în ziua în care aş veni să depun iar în mâinile dv. demnitatea ce mi-aţi încredinţat-o, să nu fiţi atunci nemulţumiţi de activitatea *şamesului* vostru cel mare, spre a vorbi în limbajul marelui nostru maestru. Doresc să-mi reuşească de a aprinde luminile nobile între fraţii noştri de aci şi aceste lumini să se unească şi ridice în o singură flacără mare a iubirii către neamul nostru, a iubirii către Israel, şi doresc ca atunci să mă puteţi întâmpina cu cuvintele: maurul şi-a făcut datoria, maurul poate pleca. Doresc să-mi fi făcut datoria cu gândul şi cu inima voioasă; de s-ar găsi atunci muncitori harnici, să pot preda demnitatea în mâinele lor.

Înainte de a încheia, vă rog să cuprindeţi întreaga seriozitate a momentului, aşa că întorcându-vă acasă să vă puneţi la lucru cu cel mai mare zel. Uitaţi, vă rog, de toate micile diferenţe ce ne separă şi vă gândiţi la marea ţintă ce ne uneşte şi leagă de Sion.

---

[42] Referire la raportul lui Samuel Pineles.

[43] Referire la David Wolffsohn şi la discursul lui la al VII-lea Congres Mondial Sionist (august 1905).

https://biblioteca-digitala.ro

Cu cuvintele: *Schalom, Schalom, lerachov, ulekurav* (Pace celor de aproape şi de departe) închise ultimul congres conducătorul nostru.

Eu vă reîmprospătez aceste cuvinte şi vă rog să fim uniţi, că aşa vom fi tari. (Apl. prel.)

Şi marele nostru maestru, deja în umbra morţii, la închiderea reprezentanţei poporului, ultima prezidată de el, a exclamat cu emoţiune: *Im eskuchacho leruschulaim, tisch-kuch-jemini* (Usuce-mi-se dreapta dacă voi uita de tine, Ierusalime)[44]. Aceste vorbe să le avem totdeauna vii înaintea, în mintea şi inima noastră şi să ne gândim totdeauna la ele: să nu le uităm niciodată şi în nicio împrejurare.

Sionului s-ar putea aplica vorbele aceluia care a dăruit Sionul poporului evreu: *Zion bechol leworechu, Zion bechol naf-schechu, Zion bechol meodecho, Zion welechtecho baderech Zion beschochbecha, Zion bekumecho, Zion almezuroth besecho uwischurecho.* (Sion cu toată inima, Sion cu tot sufletul, Sion cu tot avutul, Sion când eşti pe drum, Sion când te culci, Sion când te scoli, Sion la pervazurile şi porţile tale.)

Declar închisă Conferenţa a IX-a. (Aplauze prelungite.)

[„Eg.", 30 decembrie 1905, pp. 398-399]

[44] Cuvinte rostite de Th. Herzl la al VI-lea Congres Mondial Sionist.

https://biblioteca-digitala.ro

41. DUPĂ CONFERINŢĂ

„Conferinţa sionistă de la Galaţi, întrunită în zilele de 25 şi 26 decembrie 1905, şi-a propus să analizeze mijloacele prin care s-ar putea îndruma sionismul din România pe o cale mai viabilă."

În zilele de 25 şi 26 decembrie trecut s-au adunat la Galaţi, în conferinţă, delegaţii sionişti din întreaga ţară, pentru a chibzui asupra mijloacelor prin care s-ar putea îndruma sionismul din România pe o cale mai viabilă, să se reorganizeze astfel ca să prezinte mai multe garanţii de viaţă pentru viitor.

Şi la sfat s-au prezentat oameni cu culturi alese, cu inteligenţe încercate în lupta noastră pentru ideal, studenţi universitari, vechi preşedinţi de organizaţii sioniste, membrii comitetului federaţiei, membrii pentru România ai marelui Comitet de Acţiune ş.a., ş.a. S-au urmat discuţii frumoase şi ca formă, şi ca stil, interesante din punct de vedere al ideilor exprimate şi al principiilor susţinute; s-au citit referate pentru cari autorii lor merită toate laudele şi au fost chiar momente în care delegaţii noştri, nişte simpli evrei, s-au aventurat în discuţii aproape academice şi, o recunoaştem cu plăcere, nu fără succes.

Toată lumea a căzut de acord că singura bază trainică pentru un sionism conştient şi cu garanţii de viaţă pentru viitor e cea culturală, adică îndrumarea coreligionarilor noştri sau cel puţin a generaţiilor tinere spre o cultură evreiască şi pregătirea inimii şi sufletului evreiesc pentru concepţii mai largi, mai ideale, mai potrivite cu vechiul nostru spirit iudaic şi cu aspiraţiile noastre ca popor care vrea şi trebuie să trăiască.

Avem deci cuvânt să fim foarte mulţumiţi cu acest congres, de vreme ce discuţiile au fost atât de alese şi de interesante şi, ca încoronare, delegaţii s-au înţeles asupra tuturor chestiilor la ordinea zilei.

Şi cu toate acestea, eu personal — „Tribuna Sionistă" nu vorbeşte de mult în numele unui cerc — rămân tot aşa de sceptic asupra viitorului sionismului în România, cum am fost şi înainte de conferinţa din 25 şi 26 decembrie.

Nu zic că nu sunt mulţumit cu lucrările conferinţei — eu am toată admiraţia şi pentru activitatea din anul acesta al Comitetului Federaţiei, care a făcut tot ce i-a stat în putinţă, deşi nimeni nu i-a întins o mână de ajutor, — dar nu ştiu dacă aceste lucrări vor aduce vreo schimbare în mişcarea sionistă din România.

La conferinţa din Galaţi s-a spus şi s-a discutat ceea ce ar fi bine să se facă pentru a se îndruma mişcarea pe o cale mai sănătoasă, astfel ca ea să ne poată da oameni destoinici pentru sacrificiile şi puterea de credinţă de cari are nevoie mişcarea noastră pentru a ne duce spre mântuire.

Da, s-au spus la Conferinţă multe lucruri bune, că ar fi bine să se facă, *dar nimeni nu ne-a spus ce crede că va putea să facă pentru a reorganiza, sau mai bine pentru a organiza un germene de mişcare în ţară.*

S-a cerut o încredere nelimitată şi aceasta s-a acordat cu o mână largă bărbatului care a venit în capul mişcării, în locul bătrânului luptător Samuel Pineles[45], care a demisionat după 25 de ani de luptă pentru Sion, luptă în care a comis multe greşeli, dar în care, o recunoaştem din plină inimă, a cheltuit multă muncă harnică, dezinteresată şi devotată.

[45] După 25 de ani de activitate în cadrul mişcării sioniste, Samuel Pineles, la Conferinţa de la Galaţi şi-a dat demisia din funcţia de preşedinte al Comitetului Federaţiei Sioniste. După conferinţă, la 27 decembrie 1905, a adresat un manifest către „Colegii de idei sioniste", aducând la cunoştinţă şi public decizia de a demisiona şi de a preda funcţia de preşedinte lui Henrich Rosenbaum („Eg.", 30 decembrie 1905, p. 399).

https://biblioteca-digitala.ro

Noi regretăm din suflet că dl. Pineles, care a avut norocul să vază deja într-o vreme o frumoasă mişcare sionistă în ţară, a trebuit să o părăsească într-un moment de atâta decădere. Noi apreciem în toată valoarea ei activitatea acestui bătrân şi-i trimetem un frăţesc salut de recunoştinţă şi prietenie pentru munca pe care a depus-o şi pentru momentele de grea cumpănă şi încercare, în care a ştiut să resemneze pentru binele neamului său.

Şi cum am zis, s-a acordat noii directive o largă încredere şi noi, care cunoaştem pe noul preşedinte al Comitetului Federaţiei, d-l Heinrich Rosenbaum, ştim de ce e capabil şi ce ne putem aştepta de la activitatea sa.

Dar ştim de altă parte câte greutăţi şi obstacole sunt de învins şi de înlăturat şi până ce nu ni se va spune ce anume se crede că se poate face şi se urmăreşte să se facă, nu-i dăm mare credit, deşi dăm din suflet cea mai neţărmuită încredere acestei noi directive. Deocamdată aşteptăm să o vedem la lucru şi când vom mai avea ocazie, vom spune noi ce credem că se poate face din cele câte sunt bune de făcut pentru îndrumarea sionismului din România pe o cale de propăşire.

Ce se poate face?! Iată chestia care ar fi putut găsi poate o soluţie la această conferinţă, singura chestie care ar fi trebuit să ocupe toată ordinea de zi a conferinţei. Noi n-avem niciun gând de războire şi nici nu voim să criticăm activitatea acestei conferinţe, din contra, am declarat-o de la început, suntem de acord cu ce au discutat şi hotărât delegaţii la congres, suntem mulţumiţi şi cu noua alegere care s-a făcut, şi cu noua directivă, dar întrebăm şi aşteptăm un răspuns de la cei chemaţi să răspundă: Care este rezultatul practic al acestei conferinţe, cu cât ne-a apropiat aceasta de o reorganizare a mişcării, ce mijloace s-au găsit pentru a asigura mersul ei regulat?

Din dezbaterile pe cari le-am urmărit cu cuvenita atenţie, am văzut că în această direcţie conferinţa de la Galaţi n-a făcut nimic. S-au hazardat câţiva să întrebe ce se va face pentru reorganizarea mişcării, s-a cerut un program de activitate şi s-a răspuns: d-voastre n-aţi mai putut face în ultimul timp nimic, ne spuneţi că nu credeţi să mai puteţi face ceva în viitor, daţi-ne deci nouă mâna liberă şi încredere largă şi vom face ce vom putea. Nu vă cerem decât un credit de câteva luni şi veţi vedea ce putem.

Şi creditul s-a acordat şi toată lumea s-a declarat mulţumită.

Ei bine, cu toată părerea de rău, trebuie să fac notă discordantă în această frumoasă armonie şi să rămân nemulţumit. În chipul cum s-a rezolvat această chestiune, singura care ne interesează din toată conferenţa, *nu* credem ca ea să ne dea ceea ce mişcarea sionistă are nevoie pentru a redeveni cu adevărat o mişcare.

Până atunci, cu tot scepticismul nostru, aşteptăm totuşi plini de speranţă şi am fi mulţumiţi dacă viitorul cel mai apropiat ne-ar dezminţi.

Horia Carp

[„Tr.S.", 10 ianuarie 1906, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

42. COMITETUL FEDERAŢIEI SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA

„Această broşură conţine un bogat material despre mişcarea sionistă, de la naşterea ideii şi până în prezent."

Către toate secţiile sioniste!

Aducem la cunoştinţa secţiunilor că ne-a sosit un stoc de broşuri în limba germană cu titlul de „*Zehn Jahre Zionismus*"[46], despre care „Die Welt" a vorbit deja în mai multe rânduri în ultimele ei numere.

Această broşură conţine un bogat material despre mişcarea sionistă, de la naşterea ideii şi până în prezent, arată în modul cel mai detailat toate acţiunile şi demersurile făcute în acest timp de 10 ani de existenţă a sionismului, descrie foarte amănunţit chestiile financiare şi politice relative la mişcare, crearea tuturor instituţiunilor sioniste şi starea lor actuală, dă amănunte asupra tuturor congreselor sioniste şi deciziunile lor, în fine această broşură dă o lumină clară despre tot ce priveşte cauza noastră şi cu drept cuvânt o putem recomanda ca fiind de mare valoare pentru scopul de propagandă.

Peste câteva zile vom primi un alt stoc de aceste broşuri editate în limba jargonă.

Deşi am fost hotărâţi ca pentru propagandă să distribuim aceste broşuri în mod gratuit, regretăm că starea noastră materială nu ne permite de-a o face, fiindcă în vederea mulţimii de cereri ce ni s-a adresat pentru aceste broşuri, am fost nevoiţi să comandăm un număr mai mare, aşa că afară de costul broşurilor am mai plătit o sumă colosală pentru spezele de transport şi vamă care în total se ridică la o sumă ce nu suntem actualmente în stare de-a o jertfi din casa noastră. Ne vedem deci siliţi de-a pune broşurile în vânzare, fixând însă preţul cel mai redus, cu scop ca fiecare evreu să fie în stare de a-şi procura foarte lesne unul sau mai multe exemplare.

Preţul fixat e de 20 bani exemplarul.

Rugăm secţiunile ca să se grăbească de-a ne prescrie comenzile lor pentru aceste broşuri, pe cât timp mai avem în depozit, indicându-ne câte exemplare cer în jargon şi câte în germană.

În urma cererii biroului central din Köln, care a luat lăudabila iniţiativă de-a forma un cadastru general de toate secţiunile sioniste şi de toţi tovarăşii noştri de idee de pe tot globul terestru, e necesar ca toate secţiunile noastre din ţară să ne trimeată următoarele date:

1. Numele secţiei.
2. Numele preşedintelui.
3. Adresa exactă pentru corespondenţă.
4. Numărul membrilor ai fiecărei secţiuni.
5. Numele exact al fiecărui membru.

Credem că vă veţi grăbi de-a ne satisface această mică cerere, trimiţându-ne listele cât de curând posibil.

[„S.", 26 ianuarie 1907, p. 119]

[46] „Zece ani de sionism." Broşura este dedicată primului Congres Mondial Sionist (Basel, august 1897).

https://biblioteca-digitala.ro

43. SIONISMUL ŞI CULTURA UNIVERSALĂ

„[...] trebuie să redeşteptăm, în popor, gustul de citit şi de a-l cultiva, căci acest gust e cu totul atrofiat la evreii din ţară."

D. M. Braunstein-Mebaşan, în articolele publicate în „Egalitatea" şi intitulate „Sionism şi Cultură", discută raportul ce există între aceste două chestiuni. Concluzia la care ajunge e că propaganda pentru sionism nu se poate duce cu succes decât prin lectură şi nu prin scrieri sioniste în limba română, germană sau jargon, ci prin cărţi scrise în limba ebraică, prin literatura ebraică în genere, chiar de n-ar fi anume sioniste. De aceea, termină d. Mebaşan, ar trebui întreprinsă o vastă activitate în toate direcţiunile: îmbunătăţirea instrucţiei ebraice în şcoli, înfiinţare de biblioteci publice şi şcolare (din cărţi ebraice), încurajarea publicaţiilor ebraice etc., etc.

Remediul propus de d. Mebaşan pentru tămăduirea evreilor din România de boala, aproape incurabilă, cunoscută sub numele de indiferenţă faţă de sublimul ideal sionist, îmi aduce aminte de un medic care, fiind chemat să consulte un copil bolnav, îi prescrie nişte pilule, pe care, din cauza mărimii, copilul nu le-a putut înghiţi. După cum medicul nu şi-a dat bine seamă de pacientul pe care era chemat să-l vindece şi d. Mebaşan pare că ignorează adevărata stare psihologică a evreilor din ţară.

Negreşit, un sionist *convins*, care posedă şi cunoştinţa limbii ebraice, poate fi superior în convingere şi sentimente unui alt sionist, care nu o posedă, dar nu-i mai puţin adevărat că cea mai mare parte din cei mai aprigi luptători dintre rândurile sioniştilor nu posedă cultura ebraică pe care d. Mebaşan, în dorinţa sa nestrămutată de a vedea înflorind scumpa noastră limbă strămoşească, o consideră ca o *conditio sine qua non* pentru orişicare sionist. Din contră, sunt nenumărate cazurile în care evrei cu vaste cunoştinţe ebraice sunt duşmani neîmpăcaţi ai mişcării sioniste. Aşadar, nu limba şi cultura ebraică e totul, ci acel care le posedă. Cu alte cuvinte, limba trebuie să găsească un teren bun, un sionist deja făcut şi ea nu poate să-l desăvârşească, să-l facă neşovăitor şi gata de a se jertfi pentru înaltul ideal.

Chestiunea, deci, trebuie pusă astfel: înainte de a face din evreii români sionişti perfecţi, ce mijloace trebuie să întrebuinţăm pentru a face din ei sionişti de felul acelor care sunt deja înrolaţi sub stindardul nostru? Sau, cu alte cuvinte: astăzi, când nu ne putem gândi la o propagandă sionistă prin limba ebraică, întrebarea este ce putem face pentru a mări numărul acelor deveniţi sionişti prin lecturi sioniste în orişice limbă afară de ebraică? Răspunsul reiese din însăşi întrebare şi anume: trebuie să redeşteptăm, în popor, gustul de citit şi de a-l cultiva, căci acest gust e cu totul atrofiat la evreii din ţară.

Că pentru moment şi pentru multă vreme încă, nu putem conta pe limba şi literatura ebraică drept mijloc de propagandă pentru sionism, reiese destul de clar din cele ce urmează: d. Braunstein aşteaptă mult pentru mişcarea sionistă din îmbunătăţirea instrucţiei ebraicii în şcoli. D. Mebaşan facă abstracţie de persoana sa, de încă vreo câţiva institutori de limba ebraică, prea puţini la număr, maeştri în materia pe care o predau – câţi institutori de limba ebraică îi va găsi capabili de misiunea ce vrea să le-o încredinţeze? Mai mult, admitem cazul că profesorul ştie puţină ebraică, crede d. Mebaşan că predarea într-un mod searbăd a limbii şi a istoriei evreilor, chiar după textul său admirabil, lasă vreo urmă asupra elevului? Nu, niciuna. Pentru ca să aibă loc contrariul, trebuie, după cum bine susţine dr. Nacht în prefaţa la *Istoria evreilo*, de Mebaşan, „ca istoria să pătrundă în adâncul convingerilor copilului, nu e suficient a-i aglomera o grămadă de fapte şi întâmplări seci, căci acestea zăpăcesc

https://biblioteca-digitala.ro

cugetul plăpând al copilului, îi înstrăinează inima şi distrug în el sentimentele delicate.... Mai scump ne e coşuleţul de papură în care se găseşte ascuns copilul Moise, decât sicriele de aur care adăpostesc trupurile neînsufleţite ale capetelor încoronate".

Pentru a putea face ca în mintea fragedă a copilului să rămâie de-a pururea întipărite sublimele sentimente naţionale ce reies din legendele fără număr care împestriţează faptele seci ale istoriei, trebuie ca cei chemaţi să convingă, să fie *convinşi*. Ei bine, câţi învăţători îndeplinesc această condiţiune. La această întrebare las răspunsul d-lui Mebaşan.

Apoi, d. Mebaşan propune înfiinţare de biblioteci publice şi şcolare de cărţi ebraice, încurajarea publicaţiilor ebraice etc. Ori, aceste presupun un public cititor. Dar unde e de găsit acest public? Până la acele timpuri fericite, când limba ebraică va interveni ca factor în propaganda sionistă, noi trebuie să ne slujim de mijloacele ce se pot şi trebuie utilizate astăzi şi care sunt limbile în care sunt scrise călduroasele cuvinte de redeşteptare naţională ale unui I.L. Pereţ, Mendele-Mocher-Sforim, Schulem-Alechem, Moris Rosenfeld, Max Nordau, York-Steiner ş.a. Căci aceştia sunt tot aşa de buni educatori sionişti ca şi Mappo, Gordon, Bialik, Schulmann ş.a., cu singura deosebire că cei dintâi scriu pentru cei care nu cunosc ebraica.

Chestiunea însă e: evreii români vor ei să citească lucruri serioase şi de însemnătatea operelor scriitorilor mai sus citaţi (căci de romane senzaţionale nu trebuie să ne îngrijim întrucât sunt citite)? Mai mult, admitem că vor, sunt în stare să citească în vreuna din limbile în care sunt scrise acele opere?

Iată chestiunile care formează nodul gordian ce trebuie tăiat. De aceea trebuiesc concentrate puterile noastre pentru a face ca să dispară indiferenţa condamnabilă şi ignoranţa nenorociţilor noştri fraţi din ţară. La această operă poate să se asocieze orişicare evreu mai cult şi nu un număr restrâns de ebraişti. Numai când acest punct va fi câştigat, când vom izbuti să redeşteptăm în evreul român gustul pentru lucrările autorilor evrei în limbile în care îşi exprimă durerile şi bucuriile lui, numai atuncea când un curent de cultură, în orişice limbă fie, va însufleţi inimile amorţite, numai atuncea ne vom putea gândi la a doua etapă în regenerarea poporului evreu, la propunerea d-lui Mebaşan de a face propagandă prin limba ebraică.

M. Schächter
stud. în drept

[„Eg.", 9 februarie 1907, p.43]

https://biblioteca-digitala.ro

44. CULTURĂ ŞI CULTURĂ

„Cultura universală e inerentă iudaismului, ea a fost primită în fiecare epocă, la fiecare atingere a lui Israel cu popoarele în decursul pribegiei sale milenare, după cum un fluviu primeşte şi îşi asimilează afluenţii ce întâmpină în drumul său."

Trebuie să-şi însuşească evreii o cultură generală? Le e necesară? Iată întrebări ce n-au sens, căci iudaismul le-a rezolvat în mod afirmativ, din cele mai vechi timpuri. Cultura universală e inerentă iudaismului, ea a fost primită în fiecare epocă, la fiecare atingere a lui Israel cu popoarele în decursul pribegiei sale milenare, după cum un fluviu primeşte şi îşi asimilează afluenţii ce întâmpină în drumul său. Talmudiştii şi intelectualii ulteriori ai iudaismului au preconizat, totdeauna, cultura generală, cu singura restricţiune de a primi numai partea cea bună, cea vrednică de primit.

Chiar în anumite epoci, când cultura universală a precumpănit în mod covârşitor pe cea evreiască, ameninţând a o înlătura cu totul, şi când, din instinct de conservare naţională, rabinii au încercat să puie stavilă celei dintâi (d.ex. *Raschba* şi colegiul său din Barcelona, în 1306), interdicţiunea a fost pronunţată numai pe un timp limitat (50 ani) şi pentru tineri până la o anumită vârstă, şi cu toate restricţiunile, ea n-a fost aprobată de rabinii contimporani.

Epoca cea mai întunecoasă pentru evrei, sub raportul culturii universale, era timpul reacţiunii iezuitice, care urma renaşterii şi reformaţiunii, tinzând a mai prelungi evul mediu şi prelungindu-l de fapt, pentru evrei, timp de vreo trei secole. În Austria, Germania şi Polonia, aceştia au fost reduşi, *nolens volens*, numai la studiile rabino-talmudice, şcolile fiindu-le ermeticeşte închise. Cu toate acestea, mulţi tineri râvnitori de ştiinţă îşi găsiră drumul (în secolul al 16 şi al 17-lea) din Polonia până la Padua, Italia, spre a face studii fizice şi medicale la universitatea de acolo, iar mai mulţi rabini şi talmudişti distinşi, de la David Gans, discipolul lui Moise Isserles, co-autorul *Schulchan Aruchului,* din secolul al 16-lea, până la Baruch Sklov, amicul lui Elie Wilner, „ultimul Gaon", din secolul al 18-lea, s-au ocupat pe lângă studiile talmudice şi cu ştiinţele profane, stând în relaţie cu învăţaţi creştini contimporani şi scriind cărţi de popularizare în limba ebraică despre istorie, geografie, cosmografie, ştiinţele naturale, matematici, astronomie, medicină etc.

Într-un *Pinkes* al comunităţii din Cracovia, scris la 1591 şi reînnoit la 1638 (publicat în anuarul *Haasif*[47] al lui N.Sokolow, 1894, pag. 130), se prescrie de a se iniţia pe copii din *Talmud-Thora*, între altele, şi în scrierea şi cetirea a literilor limbii ţării, „ca să poată ceti cărţile profane scrise în această limbă".

Literatura neo-ebraică e mai mult enciclopedică decât pur iudaică şi acela care s-ar familiariza cu dânsa ar putea spune cu Terentius: *„Homo sum et nihil humani a me alienum est*".

Sionismul, care tinde a crea pentru poporul evreu o situaţiune în care să-şi poată dezvolta forţele şi aptitudinile sale în toate direcţiile spre binele lui şi ale omenirii, e, desigur, cel din urmă care ar dori îngrădirea acestui popor cu un zid chinezesc contra culturii universale.

Este cultura evreiască necesară evreilor? Până la finele secolului trecut, răspunsul la această întrebare a fost afirmativ, sau, mai bine zis, întrebarea nici n-a fost pusă în discuţie, căci cultura evreiască era, în mod tăcut şi de sine înţeles, ocupaţiunea generală şi de căpetenie a evreilor. În secolul din urmă însă, chestia a fost adusă pe

[47] Anuarul a apărut la Varşovia.

https://biblioteca-digitala.ro

tapet şi de evrei, şi de ne-evrei cu ocaziunea dezbaterilor despre emancipaţie şi rezolvită, mai ales de evrei, în sens negativ, chiar de acei cari s-au ocupat cu ştiinţa iudaică şi cari totodată erau mai toţi purtătorii drapelului asimilării. Vorba lui M.Steinschneider, ultimul reprezentant al ştiinţei iudaice: *„Ich schreibe nicht fur Juden, sondern über Juden"*[48], e tipică pentru toţi învăţaţii de categoria lui... Şi lucrul era şi natural: nemaiexistând un popor evreu, cum voiţi să fie vorba de o cultură evreiască?

Şi acum, când această concepţie greşită e deja sau pare a fi deja un punct câştigat mai toţi admit necesitatea culturii evreieşti, admit, fără a o activa, o admit ca un ideal îndepărtat, o admit spre a o pune pe planul al doilea.

În articolele mele „Sionismul şi Cultura" (vezi „Egalitatea" No. 3 şi 4), cerând readucerea poporului la cultura evreiască, n-am făcut-o numai în scop de propagandă sionistă, ci şi, mai mult încă, spre a face pe evrei — evrei. Un sionism inoculat poporului prin literatura jargonă este şi rămâne un sionism efemer, ca şi această literatură care n-are viitor, un copac „cu rădăcini mici şi cu ramuri numeroase", care poate fi răsturnat la orice suflare a vântului, pe când cultura ebraică, cu sau fără sionism, e ca un copac bine înrădăcinat, care, de nu poartă încă ramuri şi fructe, le va purta odată negreşit.

Nu e, nu poate fi vorba de a suspenda activitatea sionistă, propaganda sionistă până la ebraizarea maselor, dar jargonul trebuie privit numai ca mijloc, pe când limba ebraică, literatura ebraică, sunt scopul, sunt iudaismul însuşi. Broşurile sioniste, scrise în jargon (sau în vreo altă limbă), pot spune poporului Israel „gigantului cel bolnav ce zace îndurerat" (Gordon) că mai trăieşte, că va mai trăi, dar sângele nou, serul de viaţă, îl va da numai limba strămoşească, limba trecutului şi viitorului nostru, limba ebraică.

Şi d. Schächter (în articolul său din „Egalitatea" No. 6), se înţelege, recunoaşte necesitatea culturii în ebraică, dar... activarea ei e legată de greutăţi: nu mai sunt destui cititori de ebraică; n-avem decât puţini institutori buni şi capabili; poporul în genere mai că nu mai citeşte etc.

Toate acestea sunt, din păcate, adevărate; dar întrebarea este dacă mai putem aştepta, dacă, aşteptând şi temporizând, greutăţile enumerate vor fi înlăturate, dacă, din contră, nu vom pierde cu totul terenul pentru o acţiune evreo-culturală? Cititori de ebraică sunt puţini — peste câţiva ani nu vor mai fi nici aceştia; institutorii buni sunt rari — după o generaţiune nu va mai fi deloc... Poporul a pierdut gustul de a citi. Să vedem: cum s-ar putea remedia acest rău? Ba da, un mijloc foarte simplu: N-ai decât să închizi cafenelele şi cluburile de „lectură" (?) care au prefăcut pe „poporul cărţii" într-un popor de pierde-vară, să stârpeşti din familii cărţile de joc, care înlocuiesc cărţile de citit; să mai schimbi nitel situaţiunea economică şi politică a evreilor din *Goluth*, micşorând numărul micilor comercianţi, mijlocitorilor şi a tot felul de fluieră-vânt (*Luftmenschen*) care duc o viaţă de zbuciumări şi de frământări necontenite, a căror minte e obsedată zi şi noapte de cifre, de poliţe, de scadenţe şi de fluctuaţiunile cursului, a căror suflet e încătuşat la tejghea, la cot şi la măsură, a căror ideal e pâinea zilnică pentru copiii lor, şi pune-i în condiţiuni de trai mai sigure, mai stabile şi vei avea nu numai mulţi cititori, ci şi un popor idealist, un popor de cugetători şi de poeţi... Nu poţi? Ei, atunci trebuie să amâni cultura evreiască nu numai până ce vom avea sionişti, ci şi până ce idealul sionist va deveni realitate, până ce poporul va fi la dânsul acasă, în Palestina, sau datoria noastră e să lucrăm în împrejurările actuale şi în mijlocul greutăţilor existente.

[48] „Nu scriu pentru evrei, ci despre evrei."

https://biblioteca-digitala.ro

Sunt greutăţi... da, dar un popor care de două mii de ani duce o existenţă anevoioasă, trecând prin foc şi sabie şi toate chinurile iadului, un popor care a ajuns la bifurcarea drumurilor între „a fi sau a nu fi", un popor care e redus să lupte cu ultima energie pentru existenţa sa, pentru viitorul său, un atare popor să se sperie de greutăţi? N-ar trebui să fie aceste greutăţi un îndemn mai mult la luptă şi izbândă?

Admit să se facă propagandă pentru Sionism prin toate mijloacele permise, fie şi prin „literatura" jargonă, dar nu putem îndeajuns accentua că această pseudo-literatură, menită dispariţiei, nu prea are a face nici cu cultura evreiască, nici cu cea universală, pe când în literatura ebraică avem şi una, şi alta; că sfânta noastră datorie, ca sionişti, ca evrei, este de a căuta a generaliza, pe cât posibil, cunoştinţele limbii şi literaturii ebraice prin popor, până ce va şti să distingă între *„jüdish"* şi *jüdisch*, între cultură şi cultură. Iar această muncă culturală trebuie începută de azi, nu lăsată pe mâine. Câteodată *aufgeschoben ist aufgehoben*[49]. Acum ori niciodată.

M. Braunstein-Mebaşan

[„Eg.", 20 aprilie 1907, p.114]

[49] Amânarea poate însemna uitare.

https://biblioteca-digitala.ro

45. CONFERINŢA A X-A A SIONIŞTILOR
[Galaţi, 1907]

„Sionismul intră, în România, în al 27-lea an al existenţei sale şi în al 11-lea an de la apariţia d-rului Herzl. Centrala a fost totdeauna în Galaţi şi totdeauna s-a străduit să ţie sus în onoare prestigiul şi steagul Sionului."

În zilele de 25 şi 26 decembrie a avut loc, în Galaţi, Conferenţa a X-a a sioniştilor organizaţi din România. Delegaţii, veniţi din diverse oraşe din ţară, au fost primiţi de o delegaţie a secţiei „Pineles-Kadimah-Nordau", care a organizat şi trei serate artistico-literare în localul secţiei, în onoarea delegaţilor, unde au avut loc şi şedinţele Conferinţei.

În tot timpul dezbaterilor şi la seratele perfect reuşite a asistat un public numeros, domni şi doamne, şi mulţi tineri. Se remarcă mai toţi fruntaşii instituţiilor locale, cum şi preşedintele Comunităţii, d. B. Gottesmann. Publicul a păstrat o linişte perfectă şi a dat o deosebită atenţie raporturilor şi dezbaterilor.

Delegaţii prezenţi

Secţiile din *Bucureşti* au fost reprezentate prin M. Schwarzfeld, Marcus-Ami, Leon Hasan, D. Schrager, S. Edelstein, L. Lăzărescu şi L. Leventer.

Galaţi: dr. Helfant, dr. Feldmann, I. Goldenthal, I. Lewensohn, Daniil Friedmann, Henry Grünberg, Lazăr Kaufmann.

Brăila: dr. Moscovitz, M. Landau, Osias Grünbaum, H.L. Jurist, S. Mihalovitz şi S. Spazierer.

Adjud: Os. Iancovici.

Piatra: D. Kahane, Abr. L. Zissu.

Tulcea: A. Birnbaum, M. Birnbaum.

Ploieşti: M.H. Schein, I. Schonberg, Sami Blumenfeld şi Haim Sternbach.

Hârlău: Ad. Mihailescu şi D. Herşcovici.

P. Iloaiei: Ios. Solomon, Os. Halleri şi S. Isovici.

Iaşi: M.I. Schloimovici, N. Schwarz, drd. Fruhling, Herm. Kiesler, Ire Keisch şi M. Schwartzfeld.

Focşani: dr. Nacht, d-na dr. Nacht, Baruch Zosmer şi Isac Cahane.

Ştefăneşti: Isac Cahane.

Mai mulţi delegaţi avizaţi, din diferite oraşe, lipsesc.

ZIUA I

Şedinţa din 28 decembrie a.m.

E ora 10. Membrii Comitetului Federaţiei apar pe estradă. În lipsa preşedintelui, d. Heinrich Rosenbaum, şedinţa se deschide de preşedintele de onoare, d. S. Pineles, în aplauzele zgomotoase ale sălii cu următorul

Discurs de deschidere

Onorată Adunare,

Preşedintele nostru activ, d. Heinrich Rosenbaum, e împiedicat de boală de a participa la această adunare, a X-a, şi mi s-a acordat onoarea de a o deschide.

Vă salut dar în numele membrilor centralei şi vă rog să daţi toată atenţia asupra referatelor ce vi se vor prezenta. Eu vreau numai să vă comunic pe scurt despre

https://biblioteca-digitala.ro

mersul mişcării noastre în ultimii doi ani în ţară şi în afară din ţară, pentru ca, apoi, împreună, în urma consfătuirilor ce vor urma, să găsim mijloacele de a organiza activitatea noastră şi nu ca până acum, de a fi stingheriţi prin griji financiare şi o corespondenţă obositoare.

Scopul schimbării preşedintelui, urmată acum doi ani, a fost spre a da ocazie la talente mai tinere de a excela. Spre regretul nostru, ne-am înşelat, întrucât speranţele noastre nu s-au realizat. A cui e vina? Eu vă pot spune că d-nii din centrală şi-au făcut datoria până în ultima zi, în mod întreg, desăvârşit. Ei au ţinut şedinţe regulate: şi după necesitate, aci şi în Brăila. S-au trimis oratori ambulanţi în diverse oraşe spre a pune poporul în mişcare, s-au împărţit scrieri de agitaţie, apeluri, carnete de *Schekel* etc. Şi-au făcut şi comitetele datoria, la rândul lor, şi au răspuns la îmboldirile şi rugile centralei? Răspunsul vi-l puteţi da dv. singuri, onoraţi delegaţi.

Sionismul intră în România în al 27-lea an al existenţei sale şi în al 11-lea an de la apariţia d-rului Herzl. Centrala a fost totdeauna în Galaţi şi totdeauna s-a străduit să ţie sus în onoare prestigiul şi steagul Sionului, în toate timpurile şi în toate Congresele. În afară ne-am menţinut prestigiul şi acum, la ultimul Congres, din Haga, dar înăuntru, în ţară, onoraţi delegaţi, să recunoaştem că facem regrese.

Nu avem *Schekel* suficient ca, eventual, să ne putem acoperi spezele din partea care ni s-ar ceda nouă, de altă parte numai unele comitete trimit contribuţia pentru comitetul Federal, pe diverse pretexte, aşa că ne e imposibil de a continua înainte, astfel. Şi toate acestea depind numai de dv., de buna dv. voinţă. Cei mai în vârstă s-au retras de la mişcarea noastră sau se ţin departe de ea, adică aci, în ţară. Nu voim să-i acuzăm. Bogaţii şi bine situaţii au Palestina aci, nu le lipseşte nimic. Ei au o existenţă bună, onoare, decoraţii, titluri etc. Cei săraci şi clasa de mijloc, din contră, n-au răbdare şi au a lupta zi cu zi cu greutăţile vieţii. Ei lasă terenul junimii.

Dv., onoraţi delegaţi, cari reprezentaţi mai ales junimea, nu puteţi găsi aderenţi în cercurile dv., cari să lucreze împreună cu dv. şi cu noi, umăr la umăr? Tinerimii aparţine viitorul. Pretutindeni, în toate ţările şi la orice ocazie ea este în plan pentru orice lucru bun, nobil şi frumos, Şi oare Sionismul nu înlesneşte, în sine, toate aceste calităţi? De ce aci, în ţară nu vrea junimea să aducă această jertfă mică? Noi nu cerem mult, numai un leu 25 bani *Schekel* şi o contribuţie la centrală.

Am repetat aceasta, adesea, în acest loc — oare şi acum în vânt? Să sperăm că *nu*.

Domnii cari se află prezenţi aci, cari au vizitat diferitele Congrese sioniste în Basel, Londra şi Haga şi cu care am avut bucuria de a asista la toate opt Congresele, au văzut cu ce entuziasm tinerimea de pretudindeni se dedică ideii sioniste şi adică: studioşi, cum şi titraţi, ca avocaţi, medici, ingineri, funcţionari, comercianţi, bancheri, rabini, profesori, artişti etc., aşa că dacă din graţia lui Dumnezeu şi bunăvoinţa Sultanului am căpăta *concesii* în Ţara Sfântă, vom veni acolo cu un stat major gata şi nu ca alte popoare, cari abia după sute de ani sunt în stare ca să-şi formeze proprii lor funcţionari, şcoli, linii ferate, fabrici şi industrii. Şi avem pentru aceasta toată speranţa. Ştiţi că nu de mult, mult stimatul nostru preşedinte al Comitetului de Acţiune, d. David Wolffsohn, a fost invitat la Constantinopole, în urma cărei s-a dezbătut, în o şedinţă a Băncii coloniale, în Berlin, pentru fundarea unei filiale în Constantinopole, ceea ce desigur s-a admis.

Fundarea acestei sucursale e, desigur, de mare importanţă pentru noi, dacă vom avea acolo omul ce ne trebuie. Prin aceasta vom veni în contact imediat cu cercurile financiare şi de guvernământ în Orient, care, la adică, e scopul Băncii Coloniale Israelite.

https://biblioteca-digitala.ro

Întreprinderile noastre comerciale în Palestina vor căpăta, prin aceasta, un impuls mai mare, cum : „*Geulali*", care posedă deja 10.000 dunam pământ în Ţara Sfântă, „*Agudath Nataim*", care cumpără pământ şi-l plantează şi revinde apoi în parcele plantate la persoane ce se stabilesc în Palestina; „*Palestina-Industrie-Gesellschaft*", spre a uşura întreprinderi industriale; *Societatea de plantaje „Palestina*", care dă oricui ocazie de a deveni posesorul unui hectar de pământ în Palestina, de un dunam = un hectar, care va fi cultivat cu pomi fructiferi: migdali, măslini, smochini, lămâi, portocali, ethrogim etc. şi din ale cărui produse se trimit anual la posesorii lor, apoi vin *Arbeiter-Heimstätten-Gesellschaft,* spre a ridica clădiri în coloniile israelite, unde fiece lucrător, contra unei chirii modeste, poate găsi una sau mai multe camere, căci altfel n-au locuinţă şi nu e chip a-i reţine aşa în colonii. Creaţiunea cea mai nouă e de vinerea trecută, fundată sub numele de *Palestine Land Developement Company,* spre a procura muncitorilor săraci, dar voinici şi sănătoşi, pământ pe proprietăţile Fondului Naţional, înzestrându-i cu maşini, seminţe, vite etc., se înţelege contra unei garanţii suficiente pentru valoarea acestor obiecte. Dacă mai adăugăm la aceste superbul institut „*Bezalel*"[50], *plantarea de măslini, pădurea Herzl* şi *Fondul Naţional israelit,* care a obţinut personalitatea morală sub acest nume, putem pricepe ce muncă uriaşă este pe umerii acelor câtorva bărbaţi cari au conducerea mişcării. Şi ceea ce vreu să vă observ e că tinerimea, în toate ţările şi mai ales în Germania, stau la dispoziţia bărbaţilor la împărţirea muncii. Şi tinerimea noastră să stea la o parte, acea tinerime care e chemată să profite într-o zi mai mult de opera palestiniană ca cei din Apus? Nu e umilitor pentru noi ca să lăsăm pe alţii să lucreze şi să se ostenească pentru noi? Chibzuiţi aceasta şi luaţi-o la inimă, ajutaţi-ne în năzuinţele noastre ca evreii cari nu pot sau nu vor să se asimileze ca să le procurăm un cămin pe baza dreptului public şi voi zice cu şeful nostru ce se odihneşte întru Domnul: „De voiţi, nu e o poveste"[51]. (Apl. prel., ovaţiuni.)

[„Eg.", 28 decembrie 1907, p. 396]

[50] Referire la şcoala de artă decorativă creată la Ierusalim, în anul 1906, de către Boris Schatz (1866-1932), emigrat în Palestina din Bulgaria, unde a fost şeful Academiei de Arte din Sofia.
[51] Citat din Herzl, *Statul iudeu*.

https://biblioteca-digitala.ro

46. EDUCAŢIA SIONISTĂ

„[...] cine îşi iubeşte neamul, acela trebuie cu orice preţ să caute a cunoaşte limba noastră sfântă, limba strămoşilor noştri, să caute a infiltra în inimile micilor copii iubirea către limba noastră antică."

Istoria noastră talmudică ne zice: graţie a trei lucruri ce strămoşii noştri au ţinut în Egipt au fost scoşi din Gulos Egipt şi anume: nu ş-au schimbat numele, limba şi portul.

Cred că acuma nu e timpul să vorbesc despre nume şi portul, ci mă mărginesc numai a spune ceva în ceea ce priveşte limba noastră naţională.

Am auzit de multe ori vorbindu-se despre educaţia naţională evreiască, am citit câteodată despre sus-numita educaţie, văzând cum fiecare îşi dă ideile sale în această privinţă, însă într-un număr precedent al „Neamului evreiesc", tratându-se educaţia sionistă, scriitorul numeşte o educaţie sionistă pe acela care e sionist.

S-a întâmplat oare odată ca un om să spună că e român şi nu cunoaşte limba română? Unul să spună că e neamţ şi nu ştie nemţeşte? Şi aşa mai departe. Cum poate să zică cineva că are o educaţie sionistă fără de a-şi cunoaşte neamul şi limba?

Un sionist trebuie să ştie ce înseamnă „zion", să ştie ce legătură are acest cuvânt cu istoria noastră, istoria evreilor, să cunoască neamul nostru evreiesc, să ştie de unde se trage acest popor, acest neam, prin ce grele împrejurări a trecut până în prezent, câte şi mai multe a îndurat!

De aceea, cine îşi iubeşte neamul, sau acela care l-a cam uitat dar speră în realizarea marii idei „Sion", acela trebuie cu orice preţ să caute a cunoaşte limba noastră sfântă, limba strămoşilor noştri, să caute a infiltra în inimile micilor copii iubirea către limba noastră antică şi, ca o datorie sfântă, să ţie a da copiilor săi o educaţie sionistă, să-i înveţe de cu mic limba ebraică *eschon Kodscheny*, nu cum fac unii părinţi, cari cu mândrie îndrăznesc a se exprima: „Copilul meu nu ştie să spună niciun cuvânt evreiesc". Nu ştiu ei oare că prin aceasta depărtează pe proprii lor copii din sânul familiei lor! Îi despart cu forţă din neamul lor evreiesc! Când acel copil nevinovat aude că i se zice *jidan*, sau mai politiceşte *evreu*, nu pricepe, nu poate să înţeleagă de ce? Cât de mare e păcatul? Şi în adevăr, aceasta e un mare păcat! Nu e născut jidan, deoarece sunt şi jidani fericiţi şi francezi nenorociţi! E mare păcatul părinţilor lui, care nu l-au învăţat să-şi cunoască neamul, să fie mândru că aparţine unei naţiuni care este de mii de ani şi care a dat lumii întregi un Dumnezeu şi legile bune.

De aceea dar, daţi copiilor voştri o educaţie naţională evreiască pentru a-i face fericiţi.

Ben Avner

[„N.E.", 25 decembrie 1908, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

47. CONFERINŢA SIONISTĂ DIN GALAŢI

Interviu cu d. dr. Lippe [1909]

„Timpul de cuvântări şi de teorie a trecut, acum
a sosit timpul să trecem de la vorbe la fapte."

Entuziasmul ce a domnit la conferinţa sionistă din Galaţi, despre ale cărei dezbateri s-au făcut largi dări de seamă în ziarul nostru[52], m-a îndemnat să mă adresez bătrânului luptător pentru cauza noastră naţională, d. dr. K. Lippe, şi să-i cer un interviu pentru „Curierul Israelit".

E, într-adevăr, mai mult decât o plăcere să stai de vorbă cu acest bătrân veşnic tânăr şi plin de viaţă pentru mişcarea noastră şi poporul nostru.

Ca întotdeauna, şi de astă dată d. dr. Lippe, după ce i-am explicat scopul vizitei mele, s-a pus bucuros la dispoziţia mea. Prima întrebare ce pun d-lui dr. este:

- Lumea sionistă doreşte să ştie, d-le doctor, ce impresii v-a lăsat ultima conferinţă sionistă din Galaţi la care aţi luat şi dv. parte?

- Vin de la conferinţă cu cele mai bune impresiuni şi, să mărturisesc drept, nici nu mă aşteptam la aceasta, mai cu seamă în urma experienţelor neplăcute ce am făcut cu precedentele congrese din Focşani şi Iaşi. Am ezitat chiar până în ultimul moment de a lua parte la conferinţă, temându-mă de tulburări ca acelea ce au avut loc la congresele anterioare, mai cu seamă ale tineretului zburdalnic, care nu urmărea scopul de a se lumina şi de a sprijini mişcarea noastră naţională, de a asculta pe bătrânii merituoşi şi învechiţi în serviciile neamului, ci numai de a combate toate propunerile, chiar şi cele mai bine chibzuite. Cu obrăznicie, gâlceavă şi insulte nu se ajută, însă, o mişcare ca a noastră.

De astă dată am găsit o schimbare favorabilă neaşteptată. Tineretul s-a purtat în mod exemplar şi am avut o bucurie de nedescris văzând tinerii înconjurându-mă precum copiii şi ascultând cu atenţiune cuvântul meu. Tineretul a fost de astă dată modest, ca adevăraţi copii evrei. Inima mea sălta de bucurie văzând viitorul neamului meu gata la luptă, animat de cele mai bune intenţiuni pentru onoarea şi prosperarea lui Israel, ridicând la înălţime vechiul şi falnicul steag alb-albastru.

- Ce părere aveţi despre conducerea comitetului?

- Conducerea era cât se poate de potrivită şi nu e nicio mirare. Membrii comitetului au dobândit şi ei o oarecare rutină, dar şi delegaţii s-au purtat mai bine ca altă dată. N-am mai observat acea vanitate de a cere cuvântul numai pentru a se arăta talentul oratoric, susţinând cu sinceritate nişte teze de cele mai multe ori absurde, în contra argumentelor celor mai puternice. Se vede că au venit acum animaţi cu intenţiuni sincere de a contribui la binele neamului.

- Dar cuvântările ce impresiune v-au lăsat?

- Timpul de cuvântări şi de teorie a trecut, acum a sosit timpul să trecem de la vorbe la fapte, precum am arătat şi la congres. Propaganda de acum înainte trebuie să se facă nu prin vorbe, ci prin fapte convingătoare despre trăinicia programului

---

[52] „Curierul Israelit" din 22 mai şi respectiv 29 mai 1909 relata despre a XI-a Conferinţă sionistă din România, care s-a întrunit la Galaţi în zilele de 17–18 mai. Raportul asupra activităţii Federaţiei a fost prezentat de Heinrich Schein, preşedintele care i-a urmat lui Rosenbaum. S-a insistat asupra încasărilor, mai ales pentru Fondul Naţional, s-au exprimat mulţumiri pentru ajutorul acordat mişcării de către ziarele „Curierul Israelit" şi „Egalitatea". În luările de cuvânt s-a acordat o atenţie specială activităţii culturale, adoptându-se o rezoluţie în acest sens. S-a cerut intensificarea activităţii pentru răspândirea limbii ebraice, îmbunătăţirea metodei de predare a ei în şcoli, învăţării istoriei evreilor, încurajarea publicaţiilor literare evreieşti ş.a. În funcţia de preşedinte al Federaţiei a fost reales Heinrich Schein.

https://biblioteca-digitala.ro

nostru, luminând şi pe cei sceptici şi indiferenţi. Am auzit cuvântări frumoase, presărate cu citaţii din literatura noastră, însă nu pentru aceasta am venit la congres.

- Dar de referatele ce s-au ţinut v-aţi luminat?

- Referatele, afară de cel făcut de biroul însuşi, şi anume despre mersul colonizării şi progresele făcute de coloniile evreieşti din Palestina, precum şi de activitatea societăţilor de colonizare în genere şi în special al C. de Acţiune, m-au bucurat mult, cu toate că în cea mai mare parte conţinutul lor îmi era cunoscut de mai înainte, însă din referatele membrilor însărcinaţi ad-hoc n-am câştigat mult. Vina este a C.F., care n-a pregătit materialul necesar. Vorbind, de exemplu, de cultură, comitetul ar fi trebuit să trimeată chestionare la toate comitetele şcolare din ţară, către institutori, către elevi, sălilor de lecturi, *Toynbe-hall*-elor etc., etc., dând apoi raportorului materialul pentru referatul său. Comitetul n-a făcut astfel şi de aceea, în loc de un referat, am auzit un discurs despre cultură plin de erudiţiune. Referatul despre Palestina ne-a satisfăcut, însă ne-a obosit prin lungimea sa.

- Deci aţi fost de data asta mulţumit?

- Nu numai mulţumit, ci şi încântat. Orice animozitate a dispărut din sufletul meu, am rupt cu trecutul şi-mi venea să îmbrăţişez pe toţi cei prezenţi, fără deosebire, bătrâni şi tineri. Trebuie însă să fi fost influenţat şi de constatarea ce am făcut, anume concepţiunea ce mi-am făcut eu asupra sionismului şi-a făcut drum între sioniştii din toate ţările şi că ea este ideea conducătoare.

- De ce v-aţi absentat la sfârşit, când a fost vorbă de alegerea comitetului?

- Iată pentru ce. Societatea „Contra antisemitismului" din Viena[53], al cărei comitet este compus din personalităţile cele mai marcante, văzând că acesta şi-a făcut datoria, spre mulţumirea tuturora l-a reales în întregime prin aclamaţiune. Eu, constatând că şi comitetul nostru a lucrat conştiincios şi cu un rezultat favorabil, m-am unit cu propunerea d-lui dr. Isac Leon pentru realegerea comitetului prin aclamaţiune. Văzând însă că s-a ridicat o opoziţiune, bazată pe animozitate, cerându-mi-se să iau şi eu parte la luptă, am crezut că e mai bine să nu fiu דאשי ב עלוקהסבכים şi m-am retras, mai cu seamă fiind invitat şi la loja B.B., unde a fost convocată o şedinţă în onoarea mea. Am fost însă pe deplin satisfăcut aflând despre realegerea comitetului. Îţi pot spune că numai la congresul întâi din Basel am fost atât de satisfăcut ca la ultima conferinţă sionistă din Galaţi.

Am mai discutat cu d. dr. Lippe despre situaţiunea mişcării în genere, despre situaţiunea din Turcia, despre problemele viitorului ş.a.

D. dr. Lippe laudă foarte mult activitatea „Curierului Israelit", importanţa lui pentru mişcarea sionistă din ţară şi recunoaşte că „bună parte din progresele făcute de mişcare în ultimul an se datoresc excelentei şi instructivei propagande sioniste făcute prin ziarul nostru". D. dr. mă însărcinează să remit salutările d-sale directorului[54] nostru, şi, după ce i-am mulţumit pentru bunăvoinţa ce a avut de a-mi da detaliile de mai sus, m-am despărţit de d-sa, plecând s-aştern pe hârtie convorbirea avută.

Iancu Rosenthal

[„Cr.I.", 5 iunie 1909, p. 1]

---

[53] Asociaţia de luptă împotriva antisemitismului de la Viena a fost creată în anul 1891 după modelul celei existente la Berlin. Conform aprecierii lui Simon Dubnov (*Histoire Moderne du Peuple Juif*, 1933, p. 312), atitudinea Asociaţiei a fost insuficient de categorică. Printre personalităţi au fost în primul rând neevreii: baronul Suttner împreună cu soţia; Nothnagel, prof. în medicină, evreul Edouard Suess, geolog şi om politic cunoscut.

[54] Referire la publicistul şi liderul comunitar M. Schweig (1888-1933), directorul ziarului „Curierul Israelit", care apare la Bucureşti între anii 1906 – 1916; 1918 – 1940; 1944 – 1945.

https://biblioteca-digitala.ro

48. CONFERINŢA SIONISTĂ DIN GALAŢI [1909]

Interviu cu d. dr. I. Niemirower

„Congresele sunt manifestaţiuni solemne ale unui partid sau ale unui grup de oameni.

Din acest punct de vedere, ultimul congres din Galaţi merită o notă bună."

Congresul al 11-lea al sioniştilor din România fu prea important spre a nu se impune o necesitate de a se cere părerea conducătorilor noştri. Noi credem că întotdeauna când ni se prezintă asemenea momente de înaltă importanţă, trebuie să ştim a ne folosi de ele în sens agitatoriu.

În acest scop mă adresai inimosului sionist din Iaşi, spre a cristaliza, în lapidarele sale cuvinte, oameni şi situaţii.

Şi după cum puturăm constata la congres, tot aşa putem zice şi acum cu mândrie: avem conducători şi îndrumători ai complexei mişcări din ţară.

Să povestim, dar, prietenilor şi tovarăşilor convorbirea:

* * *

— Care sunt impresiunile generale pe care vi le-au lăsat ultimul nostru congres?

— Experienţa mea câştigată la cele 24 congrese şi conferinţe la care am luat parte în ţară şi străinătate îmi dictează de a crede că un congres trebuie să fie evaluat în primul loc după importanţa sa pentru simţământul nostru. Deciziuni pot să fie luate şi prin scrisori, gânduri noi sunt născute în creierul oamenilor mari şi cum minunat a judecat Nordau, o sută de oameni geniali împreună vor crea mai puţină lucrare ideală decât un singur geniu deosebit. Congresele sunt, deci, în rândul intâi, manifestaţiuni solemne ale unui partid, sau ale unui grup de oameni.

Din acest punct de vedere, ultimul congres din Galaţi merită o notă bună.

— Dacă este aşa, atunci care moment al entuziasmului atinse punctul culminant?

— Nu vreau să fiu numaidecât original şi să descopăr momente deosebite, interesante.

Mă unesc cu glasul mulţimii, care a găsit că momentul citirii scrisorilor din partea lui *Israel Marcus* despre coloniile din Palestina, a lui *Braunştein* despre gimnaziul ebraic[55], a profesorului *Warbourg* despre speranţa palestiniană a fost şi momentul sublim al congresului, când entuziasmul izbucni în rândurile celor mai tineri în vârstă şi în mişcare, când bătrânii Lippe şi Pineles fură fulgeraţi de momente de nespusă fericire.

— Ce credeţi că s-ar putea face pe tărâmul practic, real?

— S-a arătat în mod limpede şi clar importanţa situaţiei de acuma, activitatea evreimii din toată lumea şi datoriile evreilor din România. Cu toate că evreii noştri nu pot să steie în rândul întâi când este vorba de o acţiune în stil mare pentru Palestina, cu toate acestea ei au posibilitatea de a ocupa un rang însemnat, de a servi viitorului copiilor lor printr-o activitate întinsă pe tărâmul instituţiunilor sioniste şi a încercărilor practice în Palestina.

— S-a zis că trebuie să ocolim pe cât se poate problemele politice? Credeţi că aceasta — în împrejurările de faţă — este un ce necesar ?

[55] Referire la înfiinţarea unui gimnaziu cu limba de predare ebraica la Iaffa şi la Ierusalim.

https://biblioteca-digitala.ro

— Da. Nu vorbim mult despre punctul politic, deoarece nu noi, ci conducătorii sioniști din Apus sunt chemați de a face politică. Noi stricăm numai cauzei, când întrebuințăm vorbe goale, cuvinte pompoase, care pentru moment n-au actualitate. Pe de altă parte, am arătat la Congres părerea noastră generală, că în acest moment evreii nu sunt încă pregătiți de a fi primul factor real cultural, politic și economic într-o Palestină autonomă și este o fericire pentru noi că deocamdată statul otoman nu gândește la autonomia diferitelor sale provincii. Până când va sosi acest moment, sperăm că evreii în Palestina vor ajunge la o scară înaltă de a servi statului turcesc, Palestinei și evreimii întregi ca patrioți otomani și evrei naționali. Coloniile evreiești existente în Palestina, grație chowewe zioniștilor ruși și români, și munificenței baronului E. de Rotschild, ca și mișcărei sioniste din întreaga lume, ne dau speranțe într-un succes și la o activitate politică. Politica, în sensul angrenării sale cu diplomația sionistă, n-are în acest moment temei, pe când politica în sensul larg și modern al cuvântului, este tocmai acum necesară și posibilă. Căci și în politică sionismul a trecut dintr-o fază utopistă, fantastică, la o epocă realistă.

— Ce s-a făcut în chestia culturală? Se pare că ea fu un centru de frunte, în jurul căruia gravitară multe dezbateri ale congresului?

— În chestia culturală s-a vorbit și câteodată — mai deosebit când este vorba de cultură, și vorbele sunt cultură. Rezoluțiunile care au fost sancționate la diferite congrese sioniste, b'nei brithiste și ale comunităților s-au repetat.

— Dar oare nu-i de remarcat vreun progres în mișcarea culturală?

— În 1906, la conferința culturală din Piatra, *Heinrich Rosenbaum* a încercat a fonda o *uniune culturală* cu scopul de a uni pe sioniști și nesioniști în serviciul culturii noastre. Unii din sioniști au fost contra ideii acesteia, pe care eu am susținut-o.

Din felurite motive, uniunea aceasta a rămas pe hârtie. Dar ideea posibilității unei acțiuni comune a evreilor din România, în ceea ce privește cultura, se realizează din zi în zi.

Atât societatea Ica, precum și sioniștii sunt pentru un învățământ larg și adânc al istoriei evreilor, atât logile B.B., cât și sioniștii lucrează pentru metoda vie a învățământului limbii ebraice predate după manualul lui Braunștein-Mebașan[56].

Despre rest, se-nțelege că nu voi enumera aci toate instituțiile culturale, ca *Toynbehalle*, bibliotecile și cluburile de lectură, „Ivria" și așa mai departe, care au fost fundate direct sau indirect prin sionism.

Voi însă să remarc noua *asociație a tineretului evreiesc,* care dă speranțe de a pune temei *teoretic* mișcării noastre din țară.

— Între lucrările congresului, problemei organizației i se dădu puțină importanță? Să fie spre folosul nostru?

— A trecut timpul în care delegații discutau cu înflăcărare zile întregi vreun paragraf a unui statut problematic.

Se înțelege că nu țin cu acest rege prusian, care a fost contra Constituției, pe motivul că nu vrea ca să fie între persoana lui și popor o hârtie. Dar când statutele rămân numai pe hârtie, atunci nu mai au nicio valoare. Ca punct de orientare există un statut.

Este numai de dorit ca toți tovarășii sioniști să-și facă datoria lor și să ajute la îndeplinirea misiunii grele a comitetului federal în fruntea căruia stă un sionist merituos ca Heinrich Schein.

— Ce influență credeți că a avut congresul în țară?

---

[56] Referire, probabil, la un abecedar de limbă ebraică realizat după metoda intuitivă, apărut la tipografia Samitca din Craiova, în 1908.

https://biblioteca-digitala.ro

— După congres, am avut ocaziune de a fi în Brăila şi Piteşti, în treacăt şi prin Bucureşti, şi am constatat că acest congres a avut ecou adânc în inima evreilor din România. Când vorbirăm în Brăila, d-rul Moscowitz şi eu, şi ţinurăm conferinţe împreună cu *dr. Isac Leon,* am avut simţământul că nu numai cuvintele noastre au avut un ecou la auditor, ci chiar noi am fost purtaţi de spiritul mulţimii, reproducând ceea ce sufletul nostru a auzit venind din inima poporului.

La banchetul dat în Piteşti de d. Feinştein, Neztler, cu elocvenţa sa elegantă, vorbind de influenţa idealului sionist asupra tinerimii, apoi dr. Baruch, dr. Metzger, şi [la] ei am observat acelaşi lucru.

[„Cr.I.", 12 iunie 1909, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

49. EDUCAŢIA COPIILOR ŞI SIONISMUL

„[...] primele preocupări ale unei bune mame sunt ca să trezească şi să cultive în spiritul copiilor săi dragostea de patria strămoşească."

Mai mult ca oricând, chestia aşa-zisă a sionismului e la ordinea zilei, date fiind împrejurările cari pledează în favoarea rezolvării ei.

Paralel cu aceasta credem că acum e momentul să reamintim că printre primele preocupări ale unei bune mame sunt ca să trezească şi să cultive în spiritul copiilor săi dragostea de patria strămoşească, de acel pământ sfânt pe care odată strălucea geniul poporului evreu.

Să ştie aceşti copii că odată au avut şi ei patria lor de care i-au despărţit furtunile nenumărate, persecuţiile cari s-au ţinut lanţ şi au lovit atât de crud în soarta poporului lui Israel.

Numai aşa ei vor lucra mai târziu pentru realizarea visului nespus de frumos, dorului care dogoreşte deopotrivă inimile adevăraţilor şi sincerilor patrioţi evrei. Să răsară din rândurile lor luptători puternici şi pregătiţi şi în războirea cu toate piedicile ce li se pun în cale să fie semeţi şi pururi neadormiţi.

Aşa ne vom ajunge ţinta, aşa poporul evreu va putea respira în libertate şi-şi va putea vedea mai departe de soarta şi nevoile lui.

[„N.E.", 10 iulie 1909, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

50. NOUA FEDERAŢIE SIONISTĂ A MESERIAŞILOR

„Prin crearea noii federaţiuni, meseriaşul va veni ca la el acasă, suferinţele lui vor fi ascultate şi se vor lua măsuri de îndreptare în comun acord şi în perfectă înţelegere."

Am vorbit într-unul din numerele noastre trecute de noua federaţie a meseriaşilor, care e organizată de un mare număr de meseriaşi, în fruntea lor aflându-se personalităţi destul de cunoscute şi apreciate în lumea noastră industrială.

Este ştiut de toată lumea că un număr de 3.000 de *şkulim*[57] formează o federaţie.

Ei bine, este destul de trist că din atâta populaţie evreiască pe cât e aci, nu avem decât o singură federaţiune, când din atâtea mii de evrei s-ar putea face mai multe.

Avem, prin urmare, 3.000 evrei cari plătesc *şekelul* şi în rândurile acestora găsim meseriaşi foarte puţini, deoarece ei nici nu se mai gândesc să mai plătească *şekelul* întrucât cercurile de sus, masa celor bogaţi, nici nu se gîndesc la soarta acestor asidui muncitori şi aceasta constituie un mare şi neasemuit rău.

Prin crearea noii federaţiuni, meseriaşul va veni ca la el acasă, suferinţele lui vor fi ascultate şi se vor lua măsuri de îndreptare în comun acord şi în perfectă înţelegere.

Prin aceasta va câştiga fără îndoială sionismul, atât pe terenul moral şi cultural, cât şi pe cel material.

Sionismul va prinde adânci rădăcini în masa poporului, numărul *şekeliştilor* va creşte simţitor, spiritele se vor cultiva, se vor pregăti în sensul idealului către care avem aţintite privirile noastre.

Ca să arătăm evreilor cât de călduros este îmbrăţişată această nouă federaţiune de către conducătorii noştri de la centru, vom publica scrisorile ce ne-au sosit din partea d-lui *Wolfsohn*, preşedintele întregei mişcări sioniste din Colonia, cum şi alte aderări şi felicitări.

În curând, de asemenea, vom publica numele tuturor persoanelor cari compun comitetul noii federaţiuni a meseriaşilor evrei.

Aderările se vor trimite pe adresa redacţiei ziarului „Neamul Evreiesc" şi aceasta până la 26 noiembrie a.c., când vom arăta locul şi data când se face definitiva constituire a acestei comunităţi.

E momentul să spunem că niciodată evreii nu au avut prilej mai bun de a arăta că în adevăr se îngrijesc de soarta şi de viitorul lor; să nu se mai creadă că e vreme de glume, ci toţi din răsputeri să dăm obolul nostru pentru a ieşi din situaţia în care ne găsim. Să ne strângem rândurile, cât mai este timpul, şi grupându-ne în noua federaţie să ne pregătim şi mai bine pentru lupta viitoare.

Prin muncă cinstită şi dreaptă se învinge totul, prin stăruinţa neîntreruptă ajungem cu bine la liman.

Deci, la muncă, fraţilor evrei şi uniţi în inimă şi gând să păşim înainte!

Neamul Evreiesc

[„N.E.", 4 octombrie 1909, pp. 1-2]

[57] Cei ce plătesc *şekel*.

https://biblioteca-digitala.ro

51. PARTICIPAREA SIONIŞTILOR LA VIAŢA POLITICĂ

„Sioniştii trebuie să participe la toate manifestările evreieşti şi nu mai puţin la mişcarea actuală a evreilor pământeni."

Mai de mult am arătat că dacă mişcarea sionistă lâncezeşte la noi în ţară, cauza trebuie căutată în faptul că mişcarea noastră naţională este cunoscută la noi numai în mod superficial, principiile şi mijloacele de luptă fiind prea puţin aprofundate. Pentru *nesionişti,* căci noi în realitate n-avem anti-sionişti declaraţi — tot sionisimul se reduce numai la aşezarea evreilor în Palestina. În consecinţă, ei se dezinteresează cu totul de nevoile prezentului. Mentalitatea aceasta a găsit un ecou şi în ziarele evreieşti *nesioniste* din ţară, cari aveau aerul d-a ne face un cap de acuzaţie pentru faptul că în ultimile zbuciumări ale vieţii evreilor pământeni din ţară, noi, ca sionişti, am fost mai bine informaţi, ba am dat chiar o mână de ajutor Comitetului şi tot ce ştiu azi despre reprezentanţă, au trebuit s-afle de la ziarul sionist „Curierul Israelit". Faptul acesta nu poate decât să ne facă onoare.

Dar nu e mai puţin curioasă şi mentalitatea unora din fraţii noştri de idei, cari, absorbiţi de ideal, neglijează cu totul interesele prezentului prin care trebuie neapărat să trecem la viitor. Ei uită că pentru realizarea scopului final al ideii noastre, sionismul mai are încă o misiune importantă de îndeplinit în *Goluth* – şi anume pregătirea punţii de trecere spre ţara evreiască şi ca atare au o datorie d-a lua parte la toate manifestările vieţii evreieşti. Cu cât participarea lor va fi mai mare, cu atât mai mult vor putea imprima un caracter evreo-naţional acestor manifestări. Şi nu trebuie să se treacă cu vederea că la noi e vorba de o manifestare pur evreiască.

Dar fruntaşii mişcării sioniste au mai fost preocupaţi de chestiunea, or sioniştii trebuie să participe la viaţa politică a ţării.

Şi rezultatul acestor discuţiuni a fost că s-a recunoscut utilitatea acestei participări, lăsându-se la aprecierea sioniştilor de a se acomoda în fiecare ţară la viaţa politică, după împrejurările locale.

Astfel, am văzut că sioniştii ruşi, profitând de spiritul liberal în care s-a ales prima Dumă rusească, au trimis în parlament vreo 8 – 9 reprezentanţi[58] aleşi din rândurile lor şi cari fac parte din cercurile conducătoare ale mişcării, între alţii chiar şi directorul Băncii Coloniale.

Se pot suspecta oare sentimentele lor sioniste? Şi s-au arătat oare mai puţini buni sionişti evreii din Galiţia, când în ultimile alegeri parlamentare[59] au reuşit să strângă un contigent de peste 32.000 voturi sioniste, trimiţând în parlamentul austriac patru deputaţi aleşi pe baza programului sionist? Se poate oare fapte mai evidente decât acele ce radiază clubul evreiesc[60], în care ei se află constituiţi?

Dacă împrejurările la noi în ţară sunt cu totul opuse celor din Austria, dacă o participare a evreilor la viaţa politică a ţării româneşti este cu totul exclusă, aceasta nu înseamnă că trebuie să stăm departe de orice manifestare evreiască şi, mai cu seamă cum este aceasta din urmă, care urmăreşte scopul d-a da o organizaţiune evreilor din

---

[58] Referire la alegerile primei Dume (februarie-aprilie 1906), când au fost aleşi 12 deputaţi evrei.

[59] Este vorba despre alegerile parlamentare din 1907, după introducerea în Austria a dreptului de vot egal şi direct.

[60] În anul 1907 se înfiinţează *Clubul evreiesc*, format din deputaţii evreilor din Galiţia şi Cernăuţi. Clubul a funcţionat în cadrul Parlamentului austriac între 1907-1911.

https://biblioteca-digitala.ro

ţară[61]. Oricari vor fi rezultatele, ele nu pot fi decât în favoarea noastră. Răspunsurile ce ni s-au dat la ultima petiţie a evreilor pământeni nu pot fi decât un argument mai mult în favoarea cauzei pentru care luptăm[62].

Trebuie însă să ştim a profita de dânsul.

Şi este cu totul falsă părerea că acesta ar putea să ne abată de la activitatea palestiniană. Când Herzl a dat semnalul pentru cucerirea comunităţilor, el a ştiut prea bine să precumpănească consecinţele favorabile şi efectele salutare ce va avea asupra mişcării, faptul că sioniştii vor fi conducătorii şi dirigiuitorii vieţii spirituale a evreilor în *Goluth*. De ne-am fi dat seamă de aceasta până acum, mişcarea sionistă de la noi ar fi avut o influenţă precumpănitoare asupra vieţii evreilor din ţară.

Tocmai de aceea credem că sioniştii trebuie să participe la toate manifestările evreieşti şi nu mai puţin la mişcarea actuală a evreilor pământeni.

M. Schweig

[„Cr.I.", 9 aprilie 1910, p. 1]

[61] Referire la Uniunea Evreilor Pământeni, înfiinţată în anul 1909, care a militat în primul rând pentru obţinerea dreptului la cetăţenia română a evreilor din România. (cf. I. Şerbănescu (ed.), *Evreii din România în secolul XX. 1900-1920: Fast şi nefast într-un răstimp* istoric, vol. II, Editura Hasefer, Bucureşti, 2003, p. 45).

[62] Referire probabil la petiţia Uniunii Evreilor Pământeni din februarie 1910, înmânată regelui Carol I, lui I.I.C. Brătianu, preşedintele Senatului şi Camerei Deputaţilor, şefilor partidelor de opoziţie, prin care Uniunea a protestat împotriva statutului evreilor pământeni, de „străini fără protecţie", cerând dreptul la statutul de pământean sub protecţia statului.

https://biblioteca-digitala.ro

52. CERCUL SIONIST „IDEALUL" DIN BUCUREŞTI ÎN 1909/1910

În şedinţele cercului „s-au tratat pe rând toate chestiunile ce frământă iudaismul: istoria, literatura ebraică şi diferite chestiuni social-evreieşti."

În al doilea an al existenţei sale, cercul nostru a progresat din toate punctele de vedere.

Şedinţele culturale ţinute aproape regulat la 2 săptămâni au fost vizitate de un public numeros, format din membri precum şi din persoane străine.

În aceste şedinţe s-au tratat pe rând toate chestiunile ce frământă iudaismul: istoria, literatura ebraică şi diferite chestiuni social-evreieşti.

S-au declamat poezii în jargon, cât şi în româneşte. Muzica vocală şi instrumentală a avut locul de cinste.

Sărbătorile evreieşti au fost comemorate în şedinţe festive, iar *Hanuka* şi de această dată cu o serată, care a dat rezultate morale şi materiale însemnate.

Secţia corală şi de gimnastică n-au putut funcţiona din cauza lipsei unui local propice. De acum înainte, secţia corală îşi va reîncepe activitatea.

Întrunirile publice prin diferite cartiere ale oraşului au avut de asemenea succese frumoase.

La organizarea conferinţelor d-rului Oppenheimer şi prof. Boris Schatz am contribuit în largă măsură şi succesul se răsfrânge în bună parte şi asupra noastră.

Constatăm cu satisfacţie creşterea colectelor, în special a acelora de F.N. prin cutii.

La congresul al IX-lea[63] am ales pe d-l dr. J.V. Steiner ca delegat.

Pentru răspândirea ideilor sioniste am editat broşuri ieftine, din care au apărut până acum 2 exemplare, ambele foarte bine primite de public.

Mulţumim tuturor persoanelor pentru ajutorul dezinteresat dat cercului şi în special comitetului Bibliotecii „Saniel Marcus"[64], care ne-a pus la dispoziţie localul, pentru ţinerea şedinţelor noastre.

Comitetul

[„Id.", 10 august 1910, p. 1]

[63] Referire la Congresul Mondial Sionist întrunit la Hamburg în decembrie 1909.

[64] Biblioteca „Saniel Marcus" a fost inaugurată la 25 decembrie 1907 în sala Baraşeum din Bucureşti, str. Mircea Vodă, nr. 20, etaj 1. Ulterior a fost predată bibliotecii Templului Coral.

https://biblioteca-digitala.ro

53. A XII-A CONFERINŢĂ A FEDERAŢIEI SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA

[Galaţi, 10 – 11 aprilie 1911]

„Vă rog să aveţi în vedere scopul înalt pentru care suntem adunaţi şi animaţi de misiunea noastră ce avem, d-a putea fi salvatorii poporului nostru, ca în lucrarea întreprinsă de întregul popor evreu care se află împrăştiat peste tot globul terestru, să ne fie dat a putea vedea încă şi cu ochii noştri începutul realizării marelui nostru ideal."

Duminică şi luni, în 10 şi 11 aprilie, a avut loc Adunarea Delegaţilor Federaţiei Sioniştilor din România, în Templul Meseriaşilor, în Galaţi.

De dimineaţă, pâlcuri, pâlcuri se îndreptau spre templu, care e situat în strada Rosetti, iar la orele 9½ curtea era plină, în aşteptarea sosirii delegaţilor şi a Comitetului Federal. La orele 10, delegaţii îşi ocupă locurile din mijlocul Sinagogii, sunt în număr de vreo 70, deosebit de Comitetul Federal şi câţiva invitaţi.

Două mese sunt ocupate cu delegaţii diferitelor ziare din Capitală.

Apariţia Comitetului Federal e salutată cu lungi aplauze.

Cuvântarea de Deschidere

M.H. Schein, preşedintele Federaţiei, viu aclamat, citeşte cuvântul de deschidere în următorul cuprins:

Domnilor delegaţi, suntem în a XII-a adunare generală a organizaţiunii sioniştilor din România. Organizaţiunea a fost înfiinţată, în ţară, în 1892, de un comitet format din oameni simpli, dar buni evrei şi pe care ţin să-i numesc aci pentru ca istoria sionismului s-o ştie, d-nii: Sam. Pineles, Nisen Steinberg, M.H. Schein, S. Kohn, M. Weisshut, Braunstein, Zeidenberg, Brener, Dav. Abramovici, care, sub numele de „Chowewe Zion", au început a lucra pentru îndrumarea evreilor din ţară la opera colonizării Palestinei cu evrei. În acest scop, acel comitet a chemat pe d. Samuel Pineles, care din fericire se află şi astăzi între noi, de l-au proclamat ca preşedinte pentru conducerea mişcării în ţară. Tot atuncea am fost aleşi ca vicepreşedinţi, regretatul decedat Nisen Steinberg şi eu. Acel comitet şi-a îndeplinit datoria pe deplin, continuând, în transformarea luată, cu unele modificări de persoane, în sionismul herzelan, care urmează până în ziua de azi.

Domnilor Delegaţi,

Sunteţi convocaţi la această adunare, la care văd c-aţi ţinut să vă prezentaţi, făcând sacrificii materiale şi de timp; vă salut cu inima caldă sionistă şi vă urez bună venire.

Domnilor Delegaţi,

Am osebită plăcere a saluta şi de astă dată pe veneratul nostru luptător pentru iudaism, sionism şi pentru cultura poporului nostru, pe octogenarul nostru mult venerat şi iubit, doctorul Lippe. D-sa a avut să sufere o lovitură crudă prin pierderea demnei sale tovarăşe, ceea ce l-a făcut, spre marele nostru regret, de a se fi decis de a se duce în apropierea copiilor săi, părăsind ţara unde timp de 54 ani a fost medicul poporului, medicul sărmanului, în Iaşi. Când lumea era încă lipsită cu desăvârşire de ajutorul medical, dânsul a ştiut să aline şi să salveze de multe ori sărăcimea din boala fizică; când puţini şi-au făcut datoria către popor, dânsul a fost acela care a ştiut să salveze multe vieţi evreieşti sufleteşte. A lucrat mult în Iaşi, pentru cultura poporului evreu; a contribuit la fundarea cercului literar „Ohle Şem" şi în acel cerc a ţinut

https://biblioteca-digitala.ro

cuvântările sale care au menţinut şi reînviat mulţi tineri, inspirându-le sentimente evreieşti. Am avut ocaziunea să vorbesc cu d. Iosef Feldmann, care mi-a spus că în anul 1890, în era agitaţiunii pentru asimilare, era în Iaşi un cerc de 200 tineri, unii gata chiar să se boteze. În acel timp, d-rul Lippe îşi ţinea cuvântările sale dătătoare de viaţă evreiască în sala „*Ohle Şem*", deschisă publicului atunci. Acei tineri, luând parte la acele cuvântări înălţătoare, care i-au putut convinge că sunt descendenţi ai unui popor virtuos, ai unui popor care are un trecut demn şi glorios, aceste cuvântări istorice ieşite dintr-o inimă caldă evreiască, i-au câştigat iudaismului. Iată dar, pe scurt, unele din faptele însemnate produse de dr. Lippe. D-sa a făcut, în adevăr, cultură evreiască. Prin influenţa sa şi ajutat de alţii, s-au înfiinţat în Iaşi şcoli proprii evreieşti şi s-a propagat cultura evreiască. De la d-sa ar trebui să-şi ia exemplu acei dintre noi care strigă mereu că ne trebuie cultura evreiască şi să facă aşa cum d-sa a făcut, atuncea desigur vom avea cultură evreiască.

Am ţinut a da oarecari lămuriri pentru ce vorbesc acum îndeosebi de d-sa şi exprim mulţumiri că a ţinut a fi între noi. D-le dr., vă urez să trăiţi încă mulţi ani şi sunt sigur că veţi fi încă folositor iudaismului! (Apl. furtunoase, îndelung repetate, ovaţiuni.)

Domnilor Delegaţi,

Trebuie să vă atrag atenţiunea asupra absenţei din mijlocul nostru a unui sincer şi devotat colaborator din sânul comitetului nostru, care şi-a pus idealul la încercare, traducându-l în realitate, d. dr. Moscowitz, vice-preşedintele meu şi care a lucrat cu noi, iar în timpul conducerii mele mi-a fost mâna dreaptă. Dânsul a plecat din ţară acum un an, stabilindu-se cu familia în colonia Rechoboth, una din cele mai strălucite colonii din Ţara Sfântă. Să-i trimitem de aici salutul nostru. (Apl. furtunoase.)

Domnilor Delegaţi,

În momentul acesta solemn, când suntem cu toţii adunaţi spre a proceda la lucrările noastre, găsesc nimerit să ne gândim la acela care e pus în capul mişcării noastre mondiale, d. David Wolffsohn, care a fost un sprijin puternic marelui Herzl şi-şi sacrifică timpul, banii şi sănătatea pentru binele ideii noastre, să-i urăm viaţă lungă, remiţându-i o telegramă prin care să-i exprimăm recunoştinţa şi devotamentul nostru pentru sacrificiile ce aduce cauzei noastre.

Domnilor Delegaţi,

Vă rog să aveţi în vedere scopul înalt pentru care suntem adunaţi şi animaţi de misiunea noastră ce avem, d-a putea fi salvatorii poporului nostru, ca în lucrarea întreprinsă de întregul popor evreu care se află împrăştiat peste tot globul terestru, să ne fie dat a putea vedea încă şi cu ochii noştri începutul realizării marelui nostru ideal.

Pentru aceasta, vă rog să daţi binevoitoarea dv. atenţiune lucrărilor ce vi se vor expune şi prin o leală şi sinceră judecată să faceţi ca mişcarea noastră, în ţară, să poată trage foloase din dezbaterlle şi hotărârile ce această adunare va lua.

Declar adunarea deschisă şi dau cuvântul veneratului nostru d. Pineles, pentru pomenirea celor scumpi nouă şi care din nefericire nu mai există între noi[65]. (Apl. furtunoase.)

[...]

[„Eg.", 15 aprilie 1911, pp. 107-109]

---

[65] În cadrul conferinţei, preşedintele S. Pineles a evocat memoria liderilor sionişti decedaţi; M. Schwarzfeld a ţinut referatul despre probleme organizatorice. S-a propus un nou statut, care a precizat mai clar raporturile între secţiile locale şi conducerea Federaţiei. S-au formulat mai clar drepturile şi datoriile secţiilor şi ale membrilor. S-a discutat despre activitatea culturală şi deosebirea dintre cultură şi propagandă.

https://biblioteca-digitala.ro

54. SITUAŢIA MIŞCĂRII SIONISTE

Referat de S. Pineles

[prezentat la a XII-a Conferinţă a Federaţiei Sioniştilor din România – aprilie 1911]

„În ce priveşte mersul mişcării în genere, poartă pecetea progresului, a unei activităţi şi a unor succese în toate direcţiile. Noi instituţii se creează şi cele vechi se întăresc, ajutând la opera de colonizare şi la mersul înainte al ideii noastre."

Mişcarea noastră merge neîntrerupt înainte şi chiar dacă ici-colo, în vreo ţară, ea dă îndărăt, înaintează mai mult în altă ţară. Noi nu am păşit înapoi nici când am fost împinşi în altă direcţie prin o revoluţie politică neaşteptată, ca aceea din Constantinopole din 24 iulie 1908[66]. Acum trebuie să procedăm altfel ca în trecut, căci avem de calculat cu alţi factori. Aceasta va întârzia îndeplinirea idealului nostru, vom mai pierde timp, dar nu vom uita că: amânat nu însemnează înlăturat.

Entuziasmul câtorva influenţează asupra maselor şi toţi la un loc duc la conlucrarea comună pe terenul activităţii practice. „*Hilfsverein der Deutschen Juden*" şi Lojile „*B'nei Brith*" ne sunt binevoitoare, şi chiar dacă Alianţa Israelită Universală şi I.C.A. nu aprobă mişcarea noastră, putem fi siguri că va veni timpul când neînţelegerile vor fi aplanate şi când noi toţi ne vom putea spune: *Haverem kol Israel.* Conducerea Alianţei Israelite Universale nu cunoaşte starea reală în ţările în care situaţia evreilor lasă de dorit; ea vine în contact numai cu cei bogaţi, care visează asimilare şi o egală îndreptăţire, şi de atunci sunt 50 de ani, şi ea a rămas fidelă programului ei. Unde au ajuns cu aceasta, o ştim cu toţii. Departe de mine gândul de a învinui câtuşi de puţin pe aceşti domni onorabili, ei au avut desigur intenţii bune şi sincere cu noi, dar s-au înşelat, şi aceasta nu vor s-o recunoască şi s-o admită. După cum a spus odată Jacobi: „Nenorocirea popoarelor e că regii nu vor să audă adevărul!" Să luăm de pildă ţara noastră. Vă pot aminti că în februarie 1882, la o interpelare în Camera română, în Bucureşti, ministrul-preşedinte de atunci, Ioan Brătianu, a răspuns următoarele în privinţa înfiinţării C.C. al „*Jischub Erez Israel*" pentru colonizarea evreilor români în Ţara Sfântă: „Să-i lăsăm să facă ce le place, le urez chiar să întemeieze un regat în Palestina!". El dete ordin direcţiunii căilor ferate să facă o reducere de 50% familiilor de emigranţi. După 15 ani, răposatul întru fericire dr. Herzl îmi scria, între altele: „Ţin numai să vă mai observ că ministrul vostru preşedinte, d. D. Stourdza, a spus unui corespondent al «New York Herald»: *Consider mişcarea sionistă ca singura soluţie justă a chestiei evreieşti*". Alţi 12 ani au trecut şi ministrul-preşedinte al cabinetului precedent, d. Ionel Brătianu, mi-a spus înaintea plecării mele la Congresul din Hamburg: „Eu sunt contra tendinţelor şi aspiraţiunilor Alianţei Israelite Universale, dar simpatizez foarte mult cu mişcarea sionistă. Noi înţelegem, desigur, aceasta, numai că *Mechanat schnat Mordechai* se ţine a ne depărta de aci şi ni s-ar aşterne poduri de aur, dacă s-ar putea scăpa în masă de evrei. De aceste lucruri Alianţa Israelită Universală nu vrea să ia notă şi se leagănă în iluzii de egală îndreptăţire".

În marele imperiu rusesc situaţia e, desigur, mai rea, acolo fraţii noştri nu se simt siguri nici cu viaţa şi nici cu averea lor. Alianţa Israelită Universală speră însă şi acolo o egală îndreptăţire! În Maroc şi în Persia, *achabi* de asemenea în mâna lor *bekol iom*

[66] Referire la lovitura de stat a „Junilor turci" (1908). Sultanul Abdul Hamid II acceptă ultimatumul „Junilor turci" privind convocarea parlamentului. Se restabileşte Constituţia din 1876.

https://biblioteca-digitala.ro

behol eth ebekol scheh di meschamah[67], sunt furaţi, prădaţi, insultaţi, omorâţi: Alianţa Israelită Universală trimite mereu mii şi sute de mii de lei ca ajutor momentan, ceea ce e, desigur, un fapt care merită recunoştinţă – dar pentru mai târziu speră o egală îndreptăţire! Şi în centrala Alianţei Israelite Universale ne întâmpină avocaţi mari, diplomaţi, savanţi, artişti şi scriitori! Pare că domnii din Paris găsesc că măsura suferinţelor nu e încă plină, că n-au trecut încă toate prin toate încercările *asser makoth*[68]. Domnii aceştia nu se pot hotărî încă să plaseze în Ţara Sfântă acelaşi număr de milioane pe care l-au jertfit în Argentina, atât cât mai e timp, şi să strige fraţilor noştri din ţările amintite: *Plecaţi din ţara chinului, aţi stat deajuns în valea plângerilor!* De ce nu fac aceasta domnii de la Alianţa Israelită şi de la I.C.A.? Pentru că ei nu consultă pe cei care suferă, pentru că ei întreabă numai pe oamenii lor de încredere, pe medici şi nu pe bolnavi, pentru că ei nu convoacă la un congres pe cei încercaţi spre a se pune cu ei în contact, spre a le asculta plângerile şi dorinţele, şi a crea mijloacele de îndreptare.

Când, în anul 1881, am înfiinţat aici, în ţară, organizaţia „*Ischub Erez Israel*", am ştiut că prin slabele noastre mijloace nu vom putea merge mult înainte, dar am avut totdeauna înaintea ochilor că trebuie să ne pregătim în anticameră pentru a ajunge în palat.

Din punctul de vedere moral, am adus aceasta la îndeplinire prin cele nouă congrese sioniste, după programul din Basel.

Din punctul de vedere pecuniar, suntem cu mult îndărăt, căci chiar dacă am ajuns la 12 milioane lei, în diferitele instituţiuni, suma aceasta e nemăsurat de mică în raport cu serviciile ce le avem la activul nostru. Dar avem conştiinţa că am făcut ceva durabil *pentru poporul nostru şi prin poporul nostru!* Şi singur acest lucru valorează nesfârşit de mult! Căci aceste 12 milioane sunt strânse leu cu leu, ban cu ban!

Nu vreau să vă obosesc cu multe cifre: atât trebuie să vă intereseze, că România, cu tot numărul restrâns de sionişti, cu toată populaţia în majoritate săracă, în raport cu alte ţări, jertfeşte pentru scopurile sioniste mai mult decât toate celelalte ţări şi aceasta în mod regulat, în fiece an, şi aceasta e cea mai bună dovadă că Federaţia noastră îşi dă toate silinţele să menţină prestigiul sionismului în România, în condiţiunile cele mai grele şi că România şi-a câştigat consideraţia tuturor cercurilor sioniste şi prin modesta sa apariţiune. Federaţia noastră poate fi comparată cu femeia despre care se spune că e cea mai bună, căci se vorbeşte de ea mai puţin. Aşa, de pildă, e sigur că Rusia, cu populaţia ei cea mai mare evreiască, de peste 5.000.000, îşi dă cel mai mare interes pentru mişcarea sionistă, şi într-un singur an, numărul broşurilor, circularelor şi ziarelor de propagandă a fost de peste 500.000, ceea ce, desigur, înseamnă o activitate uriaşă. În acelaşi timp, în ultimii doi ani ai Congresului al IX-lea, colectele pentru Fondul Naţional au produs numai 186.000 mărci şi insuficienţa mijloacelor organizaţiei se resimte, de multe ori, acolo, în mod neplăcut. În bogata *America*, unde numai în New York avem un milion de evrei şi unde se face o propagandă atât de întinsă, s-a colectat, în aceeaşi epocă, 120.000 mărci pentru scopuri sioniste. În *Germania*, sediul centralei, unde inteligenţa se uneşte cu puterea de muncă şi unde se face în adevăr mult pentru mişcarea sionistă, acolo unde populaţia israelită e de 700.000 suflete şi unde nu există săraci, toate colectele au produs, în aceeaşi epocă, 204.000 mărci. În *bogata Anglie*, toate colectele, împreună, 46.500 mărci; în şi mai bogata *Africa de Sud*, cu ai săi 50–60.000 locuitori evrei, 62.000 mărci. În *Austro-Ungaria,* cu o populaţie evreiască de 250.000, *în aceeaşi*

[67] În fiecare zi, în fiecare moment, cu fiecare suflare (ebr.).
[68] S-ar putea să se refere la cele zece lovituri pe care le-a dat Dumnezeu ca pedeapsă egiptenilor.

https://biblioteca-digitala.ro

epocă, s-au colectat 74.150 mărci şi din întâmplare încă 30.000 lei pe care i-am trimis de la fostul „*Ischub Erez Israel*" Fondului Naţional, prin Paris; prin casa Rothschild şi afară de aceasta încă 30.000 lei de la d. Baruch Kahane din Ploieşti, care locuieşte acum în Viena. D-nul Baruch Kahane a trimis, de curând, Fondului National, alte 10.000 coroane şi până la completarea sumei de 100.000 coroane, se aşteaptă încă 60.000.

Vedeţi, prin urmare, că nu se poate reproşa nimic Federaţiei din România, căci deşi se găseşte în condiţiunile cele mai grele, îşi face datoria în deplină conştiinţă şi merită numai laudă.

(După ce a citit extrase din diferite referate la ultimul Congres, conchide:)

În ce priveşte mersul mişcării în genere, poartă pecetea progresului, a unei activităţi şi a unor succese în toate direcţiile. Noi instituţii se creează şi cele vechi se întăresc, ajutând la opera de colonizare şi la mersul înainte al ideii noastre. (Apl. prel.)

[„Eg.", 22 aprilie 1911, p. 114]

https://biblioteca-digitala.ro

55. SITUAŢIA MIŞCĂRII SIONISTE ÎN ROMÂNIA

Referatul d-lui M.H. SCHEIN, preşedintele Comitetului Federal, pe anii 1909 şi 1910 [prezentat la a XII-a Conferinţă a mişcării sioniste, aprilie 1911]

„Agitaţiunea începută după anunţarea Conferinţei şi propunerile publicate de unii, prin ziare, ne dau dovadă că mişcarea noastră e plină de viaţă şi viitor, că mişcarea interesează şi pe o parte din intelectualii noştri, sper dar că vor şti s-o îndrumeze pe o cale sănătoasă, spre binele şi progresul nostru."

Sunt aproape doi ani de când am ţinut Adunarea noastră generală, în Conferinţa a XI-a, în luna mai 1909. În acest timp, comitetul ales în acea adunare a condus organizaţiunea mişcării din ţară, cred eu, făcându-şi datoria pe deplin, după cum voi avea onoarea a vă expune.

Am găsit de datorie a vă convoca la această conferinţă pentru 2 puncte principale:

1) ca să vă supunem ce am lucrat în acest timp, dv. având a vă pronunţa dacă bine am condus organizaţia din ţară şi 2) ca în această conferinţă să putem da noului comitet, ce dv. veţi alege, mijloacele şi îndrumările cum ar putea corespunde cerinţelor noastre, să dea mişcării viaţă şi vlagă pentru binele nostru general. În acest scop, vi se va prezenta un proiect de statut, elaborat de colegul nostru, d. Schwarzfeld, căruia, după ce i se va da citire, îl veţi studia, dând avizul dv. şi introducând modificările ce veţi găsi cu cale, aşa ca să poată servi drept călăuză şi imbold în activitatea ce suntem datori a desfăşura.

Colegii noştri, d-nii dr. Niemirower şi Nacht, vă vor vorbi şi expune ceea ce e de făcut pentru partea noastră culturală.

Agitaţiunea începută după anunţarea Conferinţei şi propunerile publicate de unii, prin ziare, ne dau dovadă că mişcarea noastră e plină de viaţă şi viitor, că mişcarea interesează şi pe o parte din intelectualii noştri, sper dar că vor şti s-o îndrumeze pe o cale sănătoasă, spre binele şi progresul nostru.

În ţară, mişcarea e reprezentată prin un număr de 56 secţiuni. În aceşti doi ani, secţiunile s-au mai înmulţit şi cele mai multe sunt cu adevărat active. Între cele mai active putem prenumăra: cele din Bucureşti, Bacău, Hârlău, Podul Iloaiei, Huşi, Focşani, Piatra-N., Galaţi, Moineşti, Tulcea, Fălticeni şi Sulina.

Pentru ca fiecare din dv. să-şi poată da seamă de mersul real al mişcării din ţară, am întocmit, pentru a 2-a oară, o statistică ce cuprinde tabele comparative pe cei trei ani din urmă: 1908, 1909, şi 1910. Această statistică s-a imprimat şi vi s-a împărţit. Vă rog daţi-i atenţiunea cuvenită şi veţi afla din-trânsa cum stăm. Delegaţii care reprezintă localităţi în care mişcarea a scăzut sau în care nu se lucrează, să ia aminte şi să-şi încordeze puterile pentru a-şi duce localitatea în rândul de onoare.

Domnilor Delegaţi,

Acuma, mai mult ca oricând, e nevoie ca secţiunile şi toţi aderenţii noştri să dea mai multă atenţiune organizaţiunii noastre, servind cu aceasta cauza evreiască. Fiind vorba de organizaţiune, trebuie să menţionez că ceea ce ne lipseşte mai ales este o propagandă orală; ne trebuie propagandişti oratori, sionişti convinşi, care să menţină şi să aducă mereu viaţa nouă în sufletele şi inimile fraţilor noştri. În acest scop avem nevoie de mijloace, şi având mijloace s-ar putea obţine foarte mult în toate direcţiunile, atât în propagandă, cât şi în cultură.

https://biblioteca-digitala.ro

Din gestiunea financiară ce vi s-a împărţit pe 1909 şi 1910, veţi vedea că încasările au întrecut pe acele ale anilor precedenţi, au întrecut chiar p-acele din 1908, care erau destul de favorabile.

Pentru anul 1909 avem în total încasări în sumă de lei *39.118,15*, în 1910 lei *38.217,75* faţă de *35.257,95* din 1908 şi *18.917,10* din 1906. Anul 1910 arată un minus de lei 900,40 faţă de 1909, aceasta din cauză că vreo câteva localităţi au dat îndărăt în acest an, mai cu seama la încasările de *Schekel*.

Cu privire la fondurile principale ale mişcării noastre constatăm următoarele :

Fondul Naţional, creat în urma ideii emise de profesorul Schapira, este destinat pentru cumpărare de terenuri în Palestina, ca veşnică proprietate inalienabilă a poporului evreu. Acest Fond s-a popularizat, aşa încât la orice ocaziune: de sărbători sau serbări familiare, evreii răspund bucuros la apelul ce li se adresează pentru alimentarea acestui Fond. El ar putea creşte mult, dacă elementele stăruitoare ar fi în număr mai mare şi în fiecare localitate. De altfel, ocaziunile se prezintă destul de dese, atât în familii, cât şi la nunţi, la ceremonii religioase, la baluri, etc. şi în public la serbări naţionale şi religioase, cum: de Erew Kipur, 9 Ab, Hanuka, Purim etc. Ca să înţelegeţi în ce mod a progresat Fondul Naţional, trebuie să observaţi cifrele de la 1906-1910 :

În 1906, lei 9.261,60; în 1907: 13.454,15; în 1908: 20.035,05; în 1909: 23.907,15; în 1910: 24.982,40.

În 1909 am mai avut de înregistrat la intrarea Fondului Naţional suma de lei 30.000, încasată de Biroul nostru central din Köln, de la casa Rothschild din Paris. Această sumă se compune din vărsăminte trimise de noi, ca chowewe-zionişti, care cumpăraserăm de la comitetul palestinian terenurile Brustras şi Girgis, vărsând lei 21.500, plus bonificarea dobânzilor din partea casei Rothschild, lei 8.500. Vă comunic aceasta şi ca să se ştie că şi aceşti bani, despre care s-a bănuit de unii că nu mai există, au ajuns la destinaţia lor, prin aceea că sunt ataşaţi Fondului Naţional, destinat tot pentru dobândire de terenuri în Palestina.

De asemenea, pot să vă comunic, cu plăcere, că în intervalul acestor doi ani am reuşit, atât prin intervenţiile noastre, cât şi prin stăruinţa colaboratorilor noştri din Austria, de am adus la bun sfârşit frumoasa şi nobila voinţă a unui evreu din România, cu inima adevărat evreiască, d-a donat F.N. însemnata sumă de lei 100.000. E vorba de d. Baruch Kahane din Ploieşti, care actualmente locuieşte la Viena.

Am mai căutat a servi F.N. prin aceea c-am adus Etroghim, din plantaţia grădinii Gan Şmuel, proprietatea Fondului Naţional.

Ţin a vă atrage speciala atenţiune asupra cutiilor F.N. care s-au dovedit ca cel mai bun mijloc de a alimenta bine F.N. Trebuie dar a se stărui pentru împărţirea lor la cât mai multe case evreieşti, cum şi a avea grija d-a le goli, cel puţin de 3-4 ori pe an. Pentru a fi siguri de exacta remitere a banilor la destinaţie, s-au întocmit anume chitanţe imprimate în triplu exemplar, care se încheie de delegatul ce se oferă pentru deşertare, faţă cu posesorul cutiei şi apoi vine publicarea în ziare a sumelor găsite în fiecare cutie. Telegramele şi mărcile F.N. ar putea aduce de asemenea un mare venit F.N., dacă s-ar întrebuinţa la toate ocaziunile ce ni se prezintă. Pentru a se putea obţine aceasta, ar trebui să se găsească în fiecare localitate persoane care să-şi procure acestea, spre a le avea la dispoziţia publicului. Căci cu o mică sumă de 25 bani se obţine o telegramă.

La F.N. e de vorbit şi de cultura măslinilor în Ţara Sfântă. S-au colectat până acum pentru plantare peste 30.000 arbori. Această instituţie dă ocazie de a se putea eterniza un eveniment sau o persoană scumpă nouă, fie în viaţă sau pentru acei

https://biblioteca-digitala.ro

trecuţi în viaţa de veci, sădind unul sau mai mulţi arbori în amintirea celor scumpi nouă.

Ţin a vă atrage atenţiune asupra necesităţii de a stărui acum mai mult pentru colectele F.N. în urma celor ce aţi auzit când vi s-a dat citire scrisorii directorului acestui institut, d. dr. Bodenheimer, că în Rusia colectele pentru F.N. vor fi mult îngreuiate.

V-am vorbit destul de F.N., voi trece deci la o altă instituţiune tot aşa de importantă.

Schekelul, care este sufletul şi inima mişcării noastre, a fost chemat la viaţă şi creat de însuşi marele *Herzl*. Schekelul este o dare veche, de capitaţie, introdus pentru prima dată de primul conducător al poporului evreu, Moise; a fost o dare înfiinţată pentru ca şi evreul cel mai sărac să poată contribui la necesităţile organizaţiunii poporului nostru şi totodată să servească şi ca numărătoare a tuturor acelora care vor să se prenumere între evrei. Prin *Schekel* şi acum se formează statistica acelora care se recunosc ca atare.

Această instituţiune este cea mai neglijată şi nu putem acuza pe evrei că nu ar vrea să contribuie la organizarea poporului evreu, dar nu se găsesc destui devotaţi cauzei noastre care să ia asupră-şi sarcina de a cere la fiecare evreu această dare minimă. Cu această dare stăm destul de îndărăt, aşa că nu suntem în stare a alimenta cum trebuie organizaţiunea centrală, care are nevoie de un buget anual de 2-300.000 lei ca să poată răspunde la necesităţile mişcării.

Din bilanţurile ce vi s-au împărţit, observaţi la *Schekel* încasat în ţară, la 1909, an de congres, când de obicei se depune mai multă stăruinţă la încasări, lei *7.500*, iar în anul 1910, circa 6.000 lei. Ar trebui, dar, dată mai multă atenţiune şi interes acestei instituţii, căci de modul cum va fi alimentat depinde cum organizaţia noastră generală va putea fi condusă.

Domnilor delegaţi, anul acesta e an de congres, suntem chiar în ajunul lui; în acest an şi cheltiuelile organizaţiei sunt mai mari, căutaţi dar, vă rog, ca să se accelereze cu încasarea *Schekelului* într-un mod ca să corespundă cerinţelor şi până la 15 mai viitor să putem încheia conturile şi înainta banii la destinaţia lor.

Banca Colonială Israelită. Pentru vânzări şi completări de acţiuni, precum şi pentru mărci de *Share-Club*, am încasat în anul 1909, lei 2.434,40, în anul 1910, lei 2.083,60, dar sunt şi sume importante care n-au trecut prin casa C.F. E destul, cred, a vă atrage atenţiunea că această instituţiune e menită să fie instrumentul politic al organizaţiei noastre, deci merită să fie încurajată mai mult şi ar trebui ca fiecare evreu să-şi procure acţiuni. Cuponul e regulat achitat şi filiala acestei bănci, *Anglo-Palestine C-nie*, plăteşte un dividend bun, chiar peste 4% anual.

Instituţiunile Palestiniene. Pentru acestea am încasat, în anul 1909, lei 3.388, iar în 1910, lei 1.233. Contribuţia aceasta, foarte mică în proporţie cu necesităţile lor, se explică prin ideea că avem puţine elemente stăruitoare.

Între aceste instituţiuni se află *Palestine Land Developement Company*, asupra căreia vă atrag atenţiune, fiind până acum foarte neglijată. Această instituţiune are menirea de a înlesni, prin intermediul ei, pe acei care vor să devie agricultori şi proprietari în Ţara Sfântă.

Bezalel. Şcoala de artă şi industrie casnică în Ierusalim, destul de cunoscută dv., cred, la care s-a contribuit, prin C.F., în aceşti doi ani, cu lei 1.323. Această instituţie merită să fie mai bine alimentată.

Propaganda. În această direcţie, C.F. a făcut ce a putut pentru ca mişcarea noastră să tragă foloase. Aşa, am căutat de a îndupleca pe d. profesor Schatz de a

https://biblioteca-digitala.ro

vizita ţara şi a ţine mai multe conferinţe cu reproduceri de proiecţiuni luminoase, ca vederile din atelierele şcolii „Bezalel", în oraşe mai principale din ţară.

Am stăruit şi obţinut ca profesorul universitar din Berlin, dr. Franz Oppenheimer, care a fost în Palestina, să-şi facă drumul la întoarcere prin România, şi conferinţele sale, ce le-a ţinut în luna aprilie la Galaţi, Focşani, Iaşi, Bucureşti, au făcut mare senzaţie în ţară: sălile în care s-au ţinut conferinţele sale erau arhipline şi lumea s-a animat pentru proiectul său de colonizare sistem cooperativ. De am avea mijloace suficiente, am putea obţine, din când în când, ca personalităţi marcante din străinătate să vie în ţară, ceea ce desigur ar exercita o mare influenţă asupra coreligionarilor noştri, mai culţi şi mai bine situaţi.

În vara anului trecut, în vacanţă, d. Goldenthal a avut bunăvoinţa de şi-a oferit serviciile în mod gratuit, pentru agitaţii în folosul mişcării din ţară. A vizitat în timp de 90 zile următoarele localităţi: Tecuci, Adjud, T.Ocna, Moineşti, Bacău, Piatra-Neamţ, Buhuşi, Roman, Lespezi, Dorohoi, Botoşani, Fălticeni, Panciu, Odobeşti, Râmnicu-Sărat, Buzău, T. Frumos, Podul-Iloaiei, Bârlad, Huşi, Bucureşti, Ploieşti şi Piteşti. În multe din aceste localităţi a reuşit a da viaţă sau un nou impuls. Prin d-sa s-au înfiinţat secţiuni noi, care desfăşoară o activitate satisfăcătoare. Ţin a-i aduce, cu această ocaziune, mulţumiri pentru serviciile ce le-a adus mişcării noastre. Mai spre toamna anului trecut, d. David Schub, din Palestina, fiind aci, am făcut cu d-sa o combinaţiune. A voiajat timp de 6 luni în ţară, vizitând mai multe localităţi în care a ţinut conferinţe şi a dat reprezentaţii cu proiecţiuni luminoase, cu cele mai interesante vederi din Palestina. E de regretat numai că secţiunile cele mai multe nu au ştiut a-i da concursul necesar, ca mişcarea noastră să poată trage mai mari foloase, totuşi şi din aceste reprezentaţiuni şi conferinţe ale d-lui Schub am tras foloase reale. Federaţiunea de abia şi-a scos cheltuielile cu aceste voiajuri, pe când, dacă era încurajat mai mult, am fi putut trage foloase pentru instituţiunile sioniste în Palestina, aşa cum noi proiectasem la început.

Partea culturală. Şi în această direcţiune, comitetul nostru n-a stat nepăsător. În vara anului 1909, după propunerea regretatului nostru colaborator B. Samsony, am făcut un apel către comunităţi, comitetele şcolare şi secţiunile noastre, punându-le în cunoştinţă programul Seminarului din Ierusalim, care e menit a forma institutori pentru limba ebraică, am solicitat ca fiecare comitet să se înscrie cu o sumă oarecare anuală, pentru a putea forma un buget de 2.000 lei, socotiţi fiind 500 lei pentru întreţinerea unui elev pe an, şi după 4 ani poate deveni un bun institutor de limba ebraică şi bun pedagog. Câţi credeţi că au răspuns la apelul nostru? O singură localitate. Şi ce au făcut intelectualii noştri ca respectivele comunităţi să ne dea concursul lor? Din cauza acestei indiferenţe, n-am putut aduce nimic la îndeplinire din acest proiect. Cu concursul colegului nostru, dr. Niemirower şi al d-lui dr. Beck, am obţinut de la ordinul B.B.[69] de a avansat ca la 2.000 lei pentru imprimatul excelentului manual lucrat de eruditul nostru d. Braunstein-Mebaşan şi Comitetul Federal a avansat, tot în acest scop, vreo 200 lei. Acest manual este o metodă modernă preconizată de sionism pentru predarea limbii ebraice, sistem *ibrith beibrith*.

De asemenea, colegul nostru dr. Nacht şi-a dat multă osteneală în susţinerea la viaţă a *Asociaţiei Tineretului Intelectual Evreiesc*. Greşiţi sunt însă intelectualii noştri care, nevoind a-şi da osteneală şi interes, aruncă vina şi cer de la Federaţie mai multă atenţiune chestiei culturale, pe când aceasta o poate face şi trebuie s-o facă fiecare evreu, mai cu seamă intelectualii noştri, intervenind şi influenţând fiecare în localitatea

[69] B'Nei Brith (vezi dicţionar).

https://biblioteca-digitala.ro

sa, prin comitetele şcolare sau comunităţi, şi s-ar putea astfel obţine reale rezultate. Noi, din partea noastră, am dat totdeauna impulsul necesar.

Lucrări practice. Şi în această direcţiune am întins activitatea noastră acum un an şi jumătate, când d. Israel Marcus, idealist şi totodată palestinian practic, ne-a expus în program cum s-ar putea face o colonie de evrei români cu mijloace proprii. După o corespondenţă întinsă cu multe persoane în ţară şi după câteva întruniri, am obţinut aderarea a 148 familii, care au depus un capital de lei 65.000. Comisiunea însă, trimisă la faţa locului, nu fu în stare să ducă lucrurile la bun sfârşit. Am stăruit şi obţinut atunci ca şeful Serviciului Palestinian, d. dr. Rupin, să vie în ţară, care fiind foarte scrupulos şi rezervat a insistat ca numai acei cu mijloace îndestulătoare să ia parte la acea asociaţie, astfel că astăzi acea asociaţie numără numai 30 de aderenţi pentru 4.000 *dunam* teren şi au un capital depus în sumă de lei 60.000. Aşteptăm acum confirmarea definitivă, că s-au făcut actele legalizate pentru cumpărarea terenului şi sperăm că în curând această Asociaţiune sub numele de *Tikwas Israel* îşi va realiza ţinta.

În vara trecută s-a format la Bârlad un grup de tineri, în număr de 15, care după o corespondenţă ce dânşii au avut cu Resortul Palestinian din Berlin şi Serviciul Palestinian din Iaffa, au făcut apel la publicul evreiesc să li se dea concurs pentru a putea pleca la Palestina, unde să devină lucrători agricoli, apelând şi la noi să le dăm concurs în vederea frumoasei lor întreprinderi, căci arătau că voiau cu orice preţ să plece în Ţara Sfântă, să devie lucrători agricoli, şi deoarece Resortul Palestinian din Berlin i-a îndreptat la noi, ca să le dăm concurs, am primit, ca pentru încrederea donatorilor să se înainteze banii la casierul nostru şi noi îi vom îngriji, cu aceşti bani, la plecarea lor. Cum însă aceşti tineri n-avură răbdare să se strângă suma necesară pentru 15 tineri, câte 120 lei, dânşii s-au înţeles şi decis să plece întâi numai cinci, cu suma ce va fi depusă la casierul nostru din colectele sosite. Aceşti tineri, pe cari i-am îndemnat mereu să aibă răbdare până o fi o sumă suficientă, ca să aibă cu ce pleca şi să mai aibă cu ce să se întreţie o lună sau două acolo, până vor căpăta de lucru, n-au voit să aştepte şi au plecat cu suma ce se găsea şi care nu era suficientă conform indicaţiei date. După un scurt timp, ei s-au întors în ţară din cauza insuficienţei mijloacelor şi neseriozităţii lor.

Ca parte practică putem adăuga că prin intervenirea noastră, Societatea Sindicatului de vinuri din Rischon Lezion a înfiinţat un al doilea depozit de vinuri în oraşul Galaţi.

Partea administrativă. Pentru acest resort cred de asemenea că ne-am făcut datoria cu prisosinţă. În afară am întreţinut o corespondenţă asiduă cu biroul nostru central din Köln şi cu toate instituţiunile noastre sioniste ca: F.N., Banca Colonială, Resortul Palestinian etc., iar în ţară, cu toate secţiunile, cu corespondenţii noştri şi cu toţi comisarii F.N., circa 3.000 scrisori şi multe circulare, însumând mii de exemplare, am îmbunătăţit într-un mod simţitor publicaţiunile donatorilor F.N.

Domnilor delegaţi, pentru conducerea acestei Federaţiuni veţi recunoaşte că trebuie ca să avem şi un buget la dispoziţia noastră. Ei bine, am îndrăzneala să vă spun că pentru întreţinerea Federaţiunii noastre, ca local, secretar permanent, intendent, imprimate, poştă şi multe altele, care se urcă la aproape 5.000 lei anual, dv. n-aţi contribuit mai nimic, căci în 1909 ne-aţi vărsat abia 861 lei şi în 1910 numai lei 797. Şi totuşi, noi am remis toate fondurile la destinaţiunea lor, echilibrând şi bugetul nostru fără deficite, aceasta mulţumită bonificaţiunilor ce am obţinut de la unele resorturi. Dar este just, este bine ca secţiunile să nu-şi acopere contribuţiunile lor către

https://biblioteca-digitala.ro

Comitetul Federal? Şi credem că o îndreptare se impune în acest punct, în interesul activităţii noastre.

Termin referatul meu mulţumind tuturor sioniştilor şi ziarelor care au binevoit a da ascultare cerinţelor noastre, care nu sunt decât ale mişcării.

În special ţin să mulţumesc neobositului meu secretar Feuerstein pentru preţiosul său concurs ce mi l-a dat până acum, de am putut să-mi îndeplinesc datoria.

În credinţă că ne-am făcut datoria, depunem mandatul nostru în mâinile dv., rugându-vă ca după predarea raportului comisiunii financiare să ne daţi descărcarea cuvenită, rămânând să alegeţi un nou comitet care să conducă destinele noastre din ţară.

[„Eg.“, 22 aprilie 1911, pp. 115-116]

https://biblioteca-digitala.ro

56. A XII-A CONFERINŢĂ A FEDERAŢIEI SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA

ZIUA A II-a. Şedinţa de la 3 p.m. [aprilie 1911]

„Dacă dv. veţi lucra, opera noastră va putea păşi înainte şi vom fi cu toţii satisfăcuţi."

Raportorul Comisiei financiare, d. David Samsony, în numele Comisiei compusă din d-nii Iosef Blumenfeld (Galaţi), M. Kitz, Leon Leventer şi Max Landau şi d-sa, arată că şi-a format convingerea că se depune muncă şi cinste, precum şi pricepere în administrarea sumelor Federaţiei Sioniştilor din România. În baza acestei convingeri nu putem să nu relevăm aci meritele d-lui Feuerstein pentru munca şi priceperea d-sale (apl. prel.) şi vă rugăm să binevoiţi de a da cuvenita descărcare C.F. de gestiunea anilor 1909-1910. (Apl. prel.)

Se citesc telegramele şi scrisorile sosite.

Dr. Nacht *referă asupra culturii.* Am avut şi avem cultură, totuşi mai avem multe de făcut. Ne trebuie o cultură care răsare din pământ, nu acea care poartă signatura poporului de când colindă mereu. Cultura noastră poartă pecetea *goluthului*, nu pecetea unui popor liber, care îşi spune părerea în lume în mod liber. Avem o cultură stângă, nu aceea ce am fi avut-o pe teritoriu propriu. Am discutat despre cultură la Basel şi aiurea, şi e timp să facem ceva spre a ne ajunge ţinta. De la şcoală aştept formarea tinerimii noastre, dar şcoala depinde de comunitate. Spre a avea şcoala, trebuie câştigată întâi comunitatea. Există o boală la animale, cunoscută sub numele de căpiat, care e localizată la creier şi e caracterizată prin un vârtej, până la pieire. Viermele ce pricinuieşte această boală trebuie gonit spre a reda animalului sănătatea. Şi de la noi trebuie înlăturat viermele ce ne roade creierul spre a reintra în normal (apl.). Ne trebuie o ţintă sigură, un drum hotărât, cel evreiesc, care să ne ducă la o ţară, la Sion. Când vom avea buni evrei, pe care viermele nu-i va roade, atunci vom putea face progrese şi vom izbândi. Şcoala e punctul culminant, dar fără bază nu vom avea nimic şi baza e comunitatea. Cucerirea comunităţilor a fost lozinca dată de Herzl, ea trebuie să devină generală, dar soldaţii sionişti nu şi-au împlinit datoria. Sunt foarte puţine comunităţile în care prezentul se leagă de trecut, în care membrii lor se inspiră de spiritul evreiesc. Aceasta nu va mai putea fi când cultura evreiască nu va fi o vorbă, ci un fapt. Şcoala trebuie cucerită prin comunitate, şi odată cucerită trebuie îngrijită cu cărţi bune, cu cărţile lui Mebaşan[70] şi cu institutori buni. E un fapt că ducem lipsă de institutori de ebraică. «*Hilfsverein*»[71] nu ne poate servi în seminarul ei, dar nici în ţară nu ne putem gândi la deschiderea unui seminar. Ne trebuie o comunitate care se gândeşte la toate interesele. S-a vorbit de inima de aur a evreilor, dar ea nu mai e ce a fost. Ea a fost exploatată pentru scopuri străine şi nu evreieşti. Inima evreiască e aceeaşi, dacă ştii cum să baţi la ea (apl. prel.).

O mişcare mare, ca a noastră, trebuie să fie inspirată de spiritul evreiesc. Şi nimic nu trebuie să-i rămână străin. Suntem datori a lua pare la lupta pentru cucerirea drepturilor. Voim drepturi ca şi sioniştii din Germania, drepturi cum le-a avut şi le-a exercitat un colonel, Goldsmidt, care a luptat pentru sionism şi a luptat cu arma pentru Anglia. Să veghem a nu se trece de anumite limite cu concepţia asimilării. Prin educaţia actuală ne înstrăinăm. Aşa, avem artişti mari, dar care nu ştiu să exploateze subiectele evreieşti.

---

[70] Referire la abecedarele alcătuite de el pentru studierea limbii ebraice pe baza metodei intuitive. Au fost publicate între anii 1908-1910.

[71] Uniunea de Ajutorare a Evreilor Germani (v. dicţionar).

https://biblioteca-digitala.ro

Trebuie deci să lucrăm pentru cultura noastră, să cultivăm iubirea pentru poporul evreu. (Apl. prel.).

Dr. Niemirower, *co-referent*. Noi bolim de o boală specială, aceea să căutăm de a ne strecura cu mărunţişuri în cauze mari. Marea mişcare pentru limba ebraică a găsit puţin răsunet la noi, pe când ne facem plăcerea din un joc ieftin cu sunete ebraice. Ceea ce ne trebuie e strădania pentru limba şi cultura ebraică. Deoarece cultura ebraică e problemul evreiesc. Sionismul politic se ocupă mai mult cum evreii pot fi scoşi din situaţia lor tristă, pe când misiunea culturii e să se ocupe de nevoile lor intelectuale. Şi aci se cuprind toate înţelesurile, toate direcţiile, aci poate fi vorba de *Mizrachism* şi *Poale Sionism*. Aci îşi au locul toţi, de la Rabinul din Belz, la Achad Haam şi dr. Max Nordau până la un scriitor oarecare din un colţ al Rusiei. Cultura evreiască, după cum cred unii, e destinată pentru rabini; nu, aceasta nu e adevărat, cultura evreiască e pentru toţi, rabinului ca rabin îi sunt rezervate numai chestiile religioase. În chestia evreiască fiecare are dreptul de a-şi spune părerea sa. Cultura generală evreiască îşi găseşte expresia în diferite forme. Prima noastră datorie ca sionişti e de a primi şi exercita deciziile luate la diferite congrese şi conferinţe cu privire la cultură.

Ni se spune: cuceriţi comunităţile. Eu zic, ceea ce ne trebuie nu e de a cuceri comunităţile, ci de a cuceri inimile comunităţilor (apl. prel.), a conducătorilor, a comitetelor (apl.). Situaţia din România nu se potriveşte cu cea din statele din apusul Europei. Acolo sunt: de o parte asimilanţi puri, de alta sionişti desăvârşiţi; pe când la noi găsim la fiecare ceva asimilant, ceva sionism şi ceva românism (apl., râsete). Asimilismul n-a prins încă la noi, ca în străinătate. La noi, prin asimilare se înţelege ceea ce e firesc a se înţelege, apropierea limbii şi a sentimentului pentru ţară. La noi, mişcarea sionistă n-are opoziţie, pe când acolo unde e opoziţie sunt duşmani, dar şi amici conştienţi (apl.). Prima noastră datorie e de a cuceri casa, a câştiga femeile noastre pentru cauza sionistă (apl. tunătoare), în acest scop se impune fundare de *Toynbee-halle*, care au numai numele străin, dar se leagă de tradiţia străveche iudaică prin casa de învăţătură. Câştigând casele vom avea şi şcoala evreiască cu rezultate bune, căci şcoala va fi secundată de familie (apl. prel.). Trebuie să ne gândim la straturile cele mai de jos, care suferă mai mult. Prin activitatea practică va fi ajutat fiecare aparte, şi fiecare, la rândul lui, să-şi facă datoria dând tinerimii o educaţie evreiască. Dar pentru educaţie trebuie institutori buni. Ori, plătind rău pe institutori, nu puteţi căpăta elementele necesare. Se impune dar a ajuta categoria aceasta cu toată stăruinţa. Aceasta va fi operă culturală. Nu comisia culturală va crea cultura, ci dv. sunteţi cei chemaţi a o crea (apl. prel.), dv. prin munca şi dispoziţia dv. (apl. prel.). Şi societăţile, şi întrunirile pot fi culturale şi neculturale, depinde de felul de a lucra. Trebuie să facem ca societăţile să fie casa de învăţământ pentru fiecare din dv. şi pentru noi, cu toţii. Nouă ne trebuie un sionism cu spirit evreiesc. Să trecem dar la fapte. Să ne încălzim pentru cultură. Ne trebuie o limbă care să ne lege pe toţi laolaltă şi aceea nu poate fi decât limba strălucită a maeştrilor noştri, care s-a dovedit plină de viaţă şi frăgezime: ebraica. Ea nu poate fi neglijată de noi şi trebuie sprijinită de noi (apl. prel.); iar cultura evreiască, împărţită în atâtea părţi, trebuie legată şi ea în comun cu legătura limbii şi a sentimentului evreiesc (apl. prel., ovaţiuni).

Dr. Lippe. Noi avem o cultură străveche şi am continuat în *Beth-hamidraschim*, case de învăţătură, şi prin conferenţiari savanţi. Rolul nostru nu e de a cuceri comunităţile, ci de a le câştiga. Israel şi literatura sa e una, nu ni-l putem închipui altfel. Atâta numai că de când cu *goluthul*, fiecare grup de evrei e influenţat de timpul şi mediul său. Ceea ce ne desparte am uitat, să ne preocupe ceea ce ne apropie.

https://biblioteca-digitala.ro

Învăţaţi a urma unul pe altul, şi eu o fac, deşi bătrân. E datoria voastră a cultiva limba ebraică şi e foarte uşor s-o faceţi, căci *idisch* posedă un bogat vocabular ebraic. Vă îndemn la lucru şi pace ca şi cuvânt de despărţire, căci după o şedere în ţară de 52 ani, sunt silit s-o părăsesc, spre a trăi în apropierea copiilor mei şi voi pleca având inima uşoară când veţi fi toţi în pace şi frăţie. (Apl. zgomotoase, ovaţiuni nesfârşite, grandioase.)

Isser (Bacău) citeşte în ebraică.

Dr. Nacht. Sionismul voieşte să câştige tot poporul. Fiecare să spuie, dar în mod liber, ce voieşte.

Rabinsohn vorbeşte în sensul predecesorilor săi, arătând cum cultura trece peste toate.

Ing. dr. Grünberg se ocupă de unele defecte ce crede că sunt special evreieşti, însuşite prin situaţia lor şi prin o educaţie greşită, de aceea prima noastră grijă să fie o bună educaţie, care să ne facă a ne lepăda de defectele speciale. Baza tuturor defectelor e lipsa stăpânirii de sine. Exagerata dragoste pentru copii, ce nu se ascunde faţă cu ei, ar fi o cauză ce ne lipseşte disciplina, stima celui mai sus pus. Aluatul evreiesc e bun, e fin, totul e să ştim a-i da forma necesară (apl.).

Noel Bring. Ceea ce ne trebuie e o educaţie practică în sens evreiesc. Teoria nu poate fi aplicată în şcoli. Am putea face multe, dar de unde mijloacele? Şi eu am fost dintre acei care au criticat, dar scrutându-mi conştiinţa, a trebuit să recunosc că nu putem face nimic în starea lucrurilor de azi. Un imbold mare ar da mişcării oratori ieşiţi din mijlocul nostru. Fiecare să-şi ia misiunea de a vorbi din când în când undeva. Apoi pentru şcoli să ne silim a le da institutori buni, ieşiţi din seminarii evreieşti. Deviza noastră e să educăm oameni conştienţi. (Apl.)

L. Leventer. Până nu vom răspândi cultura evreiască, nu vom avea nimic. Evreii s-au reîntors la iudaism graţie educaţiei ce le dă sionismul. Dacă vom avea educatori sionişti, vom câştiga influenţă (apl.).

Dr. Kaufmann. Educaţi poporul; trebuie cultivaţi copiii şi majorii. Respectul demnităţii personale e un rezultat al educaţiei, al culturii, şi aceasta ni se impune. Să căutăm a redeştepta sentimentul evreiesc, limba ebraică, să popularizăm istoria şi literatura poporului evreu (apl. prel.).

Se face o pauză de 15 minute.

Şaraga arată necesitatea de a se încuraja arta evreiască.

P. Goldring (Galaţi) cere educaţia evreiască a copiilor, răspândirea istoriei noastre, a limbii ebraice prin cursuri speciale. Să se intervie la rabini de a nu da certificate de complezenţă elevilor, ci să se organizeze cursuri în care să bine-merite certificatele ce se eliberează (apl.). Propune să se editeze calendare de perete, în care principiile, învăţăturile şi instituţiile sioniste să fie tâlcuite zi cu zi. Ţine cu această ocazie să arate că tinerimea poartă recunoştinţă acelora care muncesc pentru cultura ei, educarea ei, şi că, în primul rang, ţine a accentua activitatea folositoare cu pana şi fapta a d-lui M. Schwartzfeld (apl. prel.), cuvânt pentru care tinerimea gălăţeană a hotărât înscrierea sa în Cartea de Aur a F.N. (apl. prel.).

A.L. Zissu. Ne trebuie ordine, statut, dar ne trebuie şi un sionism sufletesc.

Dezbaterea asupra chestiei culturale se închide după cererea a 35 delegaţi, înscrişi fiind încă zece oratori.

Biroul apelează ca toţi să-şi depuie propunerile în scris, iar comisia culturală ce se va alege, se va ocupa de ele.

Se trece la gestiunea financiară şi activitatea C.F.

https://biblioteca-digitala.ro

S. Bleicher. Să nu ne considerăm niciunul ca învins sau învingător şi să plecăm de aci în pace şi frăţie. Cu C.F. s-a întâmplat în felul omului celuia care a plecat cu fiul său cu un singur măgar. Fiecare trecător a venit să le facă o observaţie, nimeni n-a putut fi împăcat, aşa că în cele din urmă au înţeles că nu e posibil de a împăca pe toţi şi şi-au urmat calea cum au crezut că e mai bine. Să lucreze dar înainte C.F., aşa cum se pricepe. Să nu se impresioneze de atacurile primite. Fiece om care lucrează pentru binele public încasează palme. Vorbesc din sufletul tuturor: V-am atins nu spre a vă lovi, ci de a ne uşura pe noi (apl.). Avem deplină încredere în aleşii noştri şi vă rugăm să continuaţi a lucra cu zel (apl. îndelung întreţinute).

David Samsony. C.F. îşi face datoria, dar e regretabil că secţiile nu şi-o fac (apl.).

Se citeşte o moţiune iscălită de 25 membri, în care propun a se da *descărcare C. F.* şi a i se exprima recunoştinţa adunării pentru activitatea rodnică desfăşurată, propunere care e primită cu lungi aplauze şi ovaţiuni pentru C.F., asemenea *concluzia Comisiei financiare*. Se fac ovaţii şi secretarului, d. Feuerstein.

M. Schwarzfeld comunică aceea că d. ing. dr. Grünberg a binevoit a se însărcina cu traducerea în germană a Statutului (apl. prel.).

N. Bring comunică faptul că a colectat 250 lei printre delegaţi, din care d. D. Samsony a donat 80 lei, pentru înscrierea regretatului B. Samsony în Cartea de Aur a F.N. (apl. prel.).

D. Samsony. Mulţumesc pentru hotărârea dv. de a face ceva pentru memoria tatălui meu, dar vă rog, pentru a fi în spiritul său, şi deoarece e de multe ori înscris în Cartea de Aur şi se sădeşte şi un grup de măslini pe numele său, ca suma de faţă să fie destinată ca primă bază pentru un fond cultural în ţară, la dispoziţia comisiei culturale (apl. prel.).

Propunerea aceasta e admisă.

Keisch. Să ne facem fiecare datoria şi să ne achităm cotizaţiile către C.F. ca să poată lucra (apl.).

Se alege, prin aclamaţiuni, *Comitetul Federal* şi *Comisia Culturală* (vezi no. trecut).

O comisie de delegaţi din Piatra predă d-lui dr. Lippe diploma de înscrieri în Cartea de Aur a F.N. D. Sam. B. Schmilovitz salută pe veteranul cu cuvinte calde în ebraică.

Preşedintele M.H. Schein închide Conferinţa cu apelul de a se lucra pentru mărirea fondului cultural şi speră că în viitor Comisia Culturală va lucra cu zel (aplauze prelungite). Credem că fiecare din noi şi-a făcut datoria şi că ne-o vom face şi în viitor. Siliţi-vă şi dv. de a vă face datoria. Dacă dv. veţi lucra, opera noastră va putea păşi înainte şi vom fi cu toţii satisfăcuţi (apl.). Declar Conferenţa închisă (tunete de aplauze). Se cântă „*Hatikwah*".

Notă. În darea noastră de seamă din no. precedent am trecut peste unele detalii, în dezbaterile Statutului, care au suferit ici-colo modificări în felul propus de birou sau delegaţi.

D. *H.L. Barasch (Huşi)* a cerut a se introduce în Statut obligaţia de a se trimite oratori la secţiuni, ceea ce nu s-a admis, fiind subînţeles aceasta, de îndată ce ar fi mijloace suficiente. D. Barasch a mai atras atenţie că s-a trecut în contul secţiei Huşi lei 87,20, ce nu i-a vărsat, şi s-a constatat că suma e trimisă din Hârlău şi prin eroare s-a tipărit Huşi.

[„Eg.", 22 aprilie 1911, pp.117 - 118]

https://biblioteca-digitala.ro

57. ASOCIAŢIA TINERETULUI INTELECTUAL EVREIESC DIN ROMÂNIA LANSEAZĂ URMĂTORUL APEL

„Printre aceste numeroase probleme, care preocupă minţile luminate ale iudaismului din România, problema culturală este aceea care ocupă locul de frunte."

Către aderenţii noştri,

Viaţa poporului evreu scoate neîncetat la iveală un întreg şir de probleme şi necesităţi noi, de care sunt strâns legate prezentul şi viitorul lui.

Printre aceste numeroase probleme, care preocupă minţile luminate ale iudaismului din România, problema culturală este aceea care ocupă locul de frunte. Dintre toate, dânsa este aceea a cărei rezolvare ar fi de o utilitate mai mare, căci nimic nu ar putea da mai mult de gândit, nimic nu ar putea oferi un mai vast teren de acţiune ca această problemă. Ceea ce s-a făcut însă pentru a ajunge la scopul dorit nu e suficient şi nu a dat rezultate mulţumitoare.

Pornind de la această constatare, s-au pus acum 2 ani bazele Asociaţiei Tineretului Intelectual Evreiesc din România, care, având ca program răspândirea culturii evreieşti printre evreii din ţară, a pus cele dintâi scântei, ce încingând în urmă focul, au început să împrăştie lumina binefăcătoare. Modest şi greu a fost începutul Asociaţiei noastre şi printr-o muncă neîntreruptă, o muncă uriaşă şi un dor de luptă pe care numai credinţa într-un ideal nobil şi măreţ ţi-o poate da, ea a reuşit ca într-un interval relativ scurt să contribuie într-o largă măsură, la progresele realizate pe terenul cultural de către evreii din România. Asociaţia tineretului intelectual evreiesc din România a ridicat un altar, pe care trebue să ardă încontinuu focul sfânt al culturii evreieşti, pentru că numai astfel, idealul nostru naţional se poate realiza.

Ea a înfiinţat „Biblioteca *Hatikvah*", în care s-au publicat câteva dintre cele mai bune opere ale literaturii ebraice moderne, şi care au fost mult apreciate de către conaţionalii noştri din România. Scopul „*Hatikvei*" a fost să aducă la cunoştinţa acelora care nu cunosc limba ebraică, sufletul evreiesc aşa precum se desprinde el din literatura ebraică modernă, şi în această privinţă ea a făcut tot ce, în limita posibilităţii şi a mijloacelor, a fost în stare să facă.

Pentru a corespunde însă mai mult scopului pe care şi-a propus şi pentru ca în acelaşi timp să ajute cât mai mult posibil la răspândirea limbii ebraice printre evreii din ţară, Asociaţia Tineretului Intelectual Evreiesc din România îşi propune pentru viitor să editeze în „Biblioteca *Hatikvah*" broşuri care vor conţine cele mai bune lucrări ale literaturii ebraice, cu textul de o parte şi cu traducerea literară în româneşte de alta, conţinând în acelaşi timp şi explicaţia vocabulelor, pentru ca în modul acesta să poată înlesni cititorilor să facă cunoştinţă odată cu literatura şi cu limba ebraică.

Pentru a duce la îndeplinire cele ce ne-am propus, e nevoie de sprijinul şi de concursul conaţionalilor noştri, căci ştiut este că nimic nu se poate fără ajutorul moral şi material ce trebuie să vină din partea publicului.

Nu cerem sacrificii, cerem numai ca fiecare să-şi facă datoria aşa cum se cuvine s-o facă faţă de o operă culturală evreiască şi atunci desigur că ne vom apropia mult de ţelul nostru. Noi voim să înlesnim cunoaşterea şi învăţarea limbii ebraice şi pentru

https://biblioteca-digitala.ro

aceasta facem un călduros apel la voi, fii buni ai poporului nostru: „Ajutaţi-ne şi vă veţi ajuta pe voi şi pe poporul vostru".

Înscrieţi cât mai mulţi membri în Asociaţia noastră, răspândiţi broşurile ce le editează şi contribuiţi voi înşivă cât vă permit puterile, pentru ca ea să-şi poată lărgi cât mai mult activitatea ei, aceasta spre binele lui Israel.

Asociaţia Tineretului Intelectual Evreiesc din România
Preşedinte, dr. J. NACHT Secretar, O. Benisrael

[„Z.", an V, nr. 7, iunie 1911, pp. 13-14]

https://biblioteca-digitala.ro

58. DATORIA FEMEILOR NOASTRE

„Este deci de datoria femeii noastre de a da copiilor săi o creştere adevărat evreiască, o educaţie cât se poate de sănătoasă, întărită de diferite exemple luate din trecutul neamului nostru, atât de bogat în fapte măreţe şi înălţătoare. Să vegheze cu stăruinţă asupra copiilor ei, îndreptându-le paşii pe calea cea adevărată, ce ne va duce încet, dar sigur, la izbândă."

Prima noastră datorie — a spus d-l dr. Niemirower la conferinţa sionistă din anul acesta — este de a cuceri *Casa* şi a câştiga femeile noastre pentru cauza sionistă.

Şi într-adevăr, aceasta este prima soluţie care se impune pentru ridicarea noastră morală şi pentru educaţia sănătoasă şi adevărat evreiască de care are atâta nevoie tânăra noastră generaţie şi de care marea majoritate e cu desăvârşire lipsită. În această direcţie trebuie deci îndreptată toată activitatea noastră, ţinând seamă că viitorul unei naţiuni — şi mai cu seamă viitorul naţiunii noastre – stă cu totul în puterea creşterii ce femeia va da copiilor ei, viitoarele generaţii pe care poporul nostru pune atâta bază şi speranţă.

Este deci de datoria femeii noastre de a da copiilor săi o creştere adevărat evreiască, o educaţie cât se poate de sănătoasă, întărită de diferite exemple luate din trecutul neamului nostru, atât de bogat în fapte măreţe şi înălţătoare. Să vegheze cu stăruinţă asupra copiilor ei, îndreptându-le paşii pe calea cea adevărată, ce ne va duce încet, dar sigur la izbândă.

În mişcarea noastră de regenerare naţională — mişcarea sionistă — femeia are un rol principal. Dar cu adâncă părere de rău sunt nevoit să constat că marea majoritate a femeilor noastre nu-şi dau seamă de faptul acesta. Mişcarea noastră ar fi fost astăzi cu mult mai aproape de scopul ce-l urmărim, dacă femeile şi-ar fi înţeles pe deplin menirea lor faţă de împrejurările prin care trecem.

De acest adevăr însă femeile noastre — şi marea majoritate o formează pătura aşa zisă „cultă" — nu vor să ţie seamă deloc şi nici măcar privirea nu vor să-şi mai arunce asupra acestui nenorocit popor, care rătăceşte de secole, fiind obiectul — din partea tuturor naţiunilor — a celor mai aspre prigoniri şi suferinţe şi pe care ar putea câtuşi de puţin să-l lumineze, să-l întărească în credinţa sfântă, în lupta ce duce pentru recăpătarea scumpei sale patrii, a căminului său părintesc.

Dar cu durere suntem siliţi să vedem cum femeile care, după cum am zis, formează pătura *cultă*, în loc să urmeze calea ce ne arată istoria, prin faptele strămoşilor noştri şi pe care o reclamă împrejurările de faţă, caută nu numai să se depărteze de această cale, dar caută pe cât le este posibil să se depărteze de poporul din care fac parte, dând copiilor lor o creştere şi o educaţie cu totul străină de cea a poporului lor. Şi astfel, în loc să îndrepte paşii copiilor lor pe calea cea adevărată a lui Israel, ele îi conduc paşii pe o cale greşită şi cât se poate de nenorocită.

Acesta este răul de pe urma căruia poporul nostru a suferit mult şi are să mai sufere încă, pentru că femeia noastră „modernă" nu va fi atât de curând încredinţată că e mult mai folositor şi mai frumos ca pruncul ei să primească o creştere şi educaţie adevărat evreiască, pentru ca mai târziu să poată fi întrucâtva folositor poporului său.

Femeile noastre trebuie să ţie seamă o dată pentru totdeauna că este de datoria lor de a tăia cangrena ce roade îngrozitor la rădicina florilor naţiunii noastre, la tânăra generaţie ce se ridică astăzi.

https://biblioteca-digitala.ro

Miile de ani ce ne despart de trecut ne fac să sperăm că viitorul va fi mai salutar şi corespunzător scopului ce urmărim, că vom dobândi în fine ceea ce de drept ni se cuvine, patria noastră, căminul nostru strămoşesc. Dar visul nostru se va realiza cu atât mai curând, cu cât femeile noastre se vor întoarce din drumul greşit pe care au apucat şi vor da dovadă că sunt demne de misiunea lor, îndeplinind cu sfinţenie datoriile lor de mame bune şi înţelepte.

O, femei! Voi sunteţi inima naţiunii noastre şi această inimă este chemată a se opune la tot ce este nedrept, la tot ce este greşit în educaţie. Căci numai prin educaţia morală ce veţi da copiilor voştri vă veţi putea îndeplini cu sfinţenie misiunea sfântă ce va fost încredinţată de către Cel-a-tot-puternic şi datoria faţă de naţiunea voastră.

Focşani, 1911

Henrich Israel

[„Z.", an V, nr. 8-9, 7 august 1911, pp. 9-10]

https://biblioteca-digitala.ro

59. NAHUM SOKOLOW ÎN ROMÂNIA

Festivitatea jubiliară cu ocazia împlinirei de 30 ani de zionism în România

„Curentul asimilării a decăzut. Mulţi, foarte mulţi sunt azi pe urmele marelui nostru Th. Herzl.

Rezolvarea chestiei evreieşti nu o putem aştepta nici de la democratica Franţa, printr-o nouă afacere *à la* Dreyfus, nici de la despotica Rusia, cu sistemul ei de pogromuri, dar nici de la libera America, cea care începe să ne închidă porţile de emigrare!

Chestia evreiască trebuie rezolvată numai de cei interesaţi în cauză, numai de evrei şi-n modul preconizat de Herzl."

Comitetul „Federaţiunii Sioniştilor" din România a ţinut ca una dintre cele mai principale şi sacre ale sale datorii să serbeze data împlinirii de 30 ani de la prima mişcare sionistă din ţară, sub denumirea de *Juschub Erez-Israel*.

În acest scop, pe lângă diferite persoane marcante, au fost convocate toate secţiunile sioniste din Capitală şi provincie, de-a lua parte prin delegaţi speciali la serbarea care a avut loc la Galaţi, în ziua de 12/25 februarie a.c. După cum am anunţat în no. trecut, la această măreaţă serbare, celebrul ebraist şi publicist Nahum Sokolow a venit să reprezinte micul şi Marele Comitet de Acţiune Sionist.

Întrunirea publică se deschide la ora 3 p.m. în Sala Papadopol; e o adevărată şi demnă expresie naţională evreiască!

Iată numele delegaţilor prezenţi:

Bacău: I.Balter şi Drimmer, Bereşti: Rab. Schachter, Brăila: I.Agent, Neuvirth, M.Rothmann şi A.Hornstein, Bucureşti: Dr. Şteiner, Manaşcu şi A.Schwartz, Buzău: A.I. Walter, Fălticeni: Weingarten, Focşani: dr. Nacht, Noel Bring, David şi Moses Frisch, I.Frisch cu soţia, Iaşi: M. Schachter, A.L. Zissu şi I. Schoenberg cu soţia, Moineşti: Guttman, Odobeşti: Katz şi Juster, Panciu: M. Zion Katz, Piatra: D. Samsony şi P. Daniel, Ploieşti: dr. Breizis, Ştefăneşti: S. Schachter şi I. Marcovici, Sulina: I. Weinberg, Tecuci: Arthur Schapira, H. Edelstein şi Habermann, Vaslui: I. Leibovici şi Beichis.

În mijlocul unor tunătoare aplauze şi „să trăiască" din partea publicului, d-l M. Heinrich Schein declară întrunirea deschisă. Salută asistenţa, precum şi pe oaspetele nostru d. Nahum Sokolow şi acordă cuvântul d-lui dr. Nacht.

Într-o expunere retorică, d. dr. Nacht schiţează fazele mişcării sioniste, arată cum din vechiul Chowewe-Zion a luat avânt actualul sionism care, numai atuncea va dispare când ne vom vedea în deplină libertate, pe pământul patriei noastre, Palestina. (Aplauze.)

D-l Nahum Sokolow e primit în delirante ovaţiuni.

Salută întrunirea de faţă în numele micului şi marelui Comitet de Acţiune şi se declară fericit de a lua parte la această serbare jubiliară, fiind convins că înaintăm mereu, pas cu pas, spre ţinta idealului nostru. Urează ca în comun să ajungem a sărbători şi jubileul de 50 ani!

Vechiul şi veneratul luptător, d. Sam. Pineles, arată cum data de astăzi coincide cu comemorarea morţii lui Moise-Rabeinu, care, deşi dispărut dintre cei vii de 3.185 ani, totuşi, legile şi poporul său trăiesc progresând.

Dă citire unui raport istoric, mai întâi asupra situaţiunii precare a evreilor din România, apoi despre prima manifestaţie în formă sionistă, din 1881, la Focşani. În anul următor, adică în 1882 — zice d-l Pineles — a avut loc la Iaşi prima Adunare

https://biblioteca-digitala.ro

Generală a confraţilor noştri de idei într-un Sion! Acolo s-a ales Comitetul definitiv, care a şi început acţiunea pentru colonizarea Palestinei.

Lucru care a devenit în curând cunoscut în toată Europa. Descrie nenumărate obstacole întâmpinate de Comitet, ba din lipsă de experienţă, ba din partea unor persoane care, promiţând formal 40.000 lei, n-au dat în urmă niciun ban; coloniştii emigraţi din România au dus-o rău la început ş.a. Dar, cu toate astea, în primii 5 ani s-au strâns 155.000 lei. Şi nu trebuie trecut cu vederea că în aceeaşi linie de conduită a lucrat şi Baronul Maurice de Hirsch şi Montefiore. A doua perioadă din 1887 au dus-o mai bine, sub preşedinţia răposatului Nisin Şteinberg, dar tot pe calea filantropică şi colonizare pe cont propriu. Când însă [în] anul 1897, luceafărul dispărut astăzi, d-rul Th. Herzl, convocă pe toţi fruntaşii poporului evreu la primul Congres din Basel, sionismul a luat un avânt uimitor, el a devenit mondial, iar rezultatele sale sunt multiple şi îmbucurătoare.

Ca ultima foaie din activitatea chowewe-zioniştilor sunt cei 30.000 fr. depuşi şi încasaţi de la Banca Rothschild - Paris, suma care a fost predată de curând Fondului Naţional.

D. *M. H. Schein* dă citire unui număr însemnat de telegrame de felicitări şi aderări sosite din toate unghiurile ţării. D-l *Sam. Pineles* citeşte şi d-sa o scrisoare primită din partea d-lui dr. K. Lippe, care, fiind de acum stabilit în străinătate, regretă că nu poate fi de faţă la această întrunire, care indică un important capitol din viaţa sionismului din România, la care a conlucrat şi dânsul tot timpul, cu trup şi suflet!... Urează spor şi completa realizare a idealului sionist.

Această comunicare produce o bună impresie pe feţele tuturora.

Urmează o pauză de vreo 10 minute, în care timp s-au format 3 comisiuni spre a colecta în cutii F.N. de la publicul din sală. Rezultatul a dat cca. 100 lei.

*

La redeschiderea întrunirii (ora 4 jum. p.m.), dl. Nahum Sokolow, prin nişte cuvinte calde şi pline de un spirit filosofic, reuşeşte de la început să captiveze atenţia întregului auditoriu.

Pentru cei ce sunt născuţi în sclavie, — zice oratorul — libertatea nu poate fi clar concepută de dânşii. Sclavului îi lipseşte pe lângă o doză de simţire şi mai multă demnitate de sine şi când o capătă, el începe să reflecteze asupra situaţiei în care se află şi atunci el se revoltă de propria sa lâncezire. Prin voinţă şi speranţă, sclavul capătă o armă, o garanţie că izbânda libertăţii nu e departe.

Şi printre evrei se găsesc sclavi, târâtori, laşi, gata la orice moment să-şi renege credinţa şi neamul. Dar, cu cât ideea redeşteptării noastre naţionale se lărgeşte, cu atât, pe zi ce trece, se văd noi tipuri şi alte individualităţi reîntorşi în lagărul iudaismului.

Curentul asimilării a decăzut. Mulţi, foarte mulţi sunt azi pe urmele marelui nostru Th. Herzl.

Rezolvarea chestiei evreieşti nu o putem aştepta nici de la democratica Franţa, printr-o nouă afacere *à la* Dreyfus, nici de la despotica Rusia, cu sistemul ei de pogromuri, dar nici de la libera America, cea care începe să ne închidă porţile de emigrare!

Chestia evreiască trebuie rezolvată numai de cei interesaţi în cauză, numai de evrei şi-n modul preconizat de Herzl. Căci atâta timp cât poporul evreu se va simţi

https://biblioteca-digitala.ro

suspendat în aer, fără un petic de pământ propriu sub picioarele sale, atâta timp chestia evreiască va rămâne la discreţia tuturora.

Evreii, şi-n special sioniştii, dacă îşi cunosc adevărata menire, atunci au datoria de a fi conştienţi, demni şi să se impună printre celelalte popoare spre a-şi recăpăta drepturile lor spirituale şi naţionale, înainte de a-şi pune piciorul pe propriul lor pământ, ce le este rezervat de destin.

Cei ce se îndoiesc de solidaritatea evreiască n-au decât să observe ordinea şi armonia ce domneşte în lagărul sionist. Cei ce nu cred în patriotismul soldatului evreu n-au decât să se convingă de câtă însufleţire e animată tânăra noastră generaţie. Iar cei ce nu dau crezare activităţii noastre practice, n-au decât să privească mai de aproape progresul coloniilor şi a instituţiunilor create şi susţinute de mişcarea noastră şi atunci vor recunoaşte şi dânşii că faţă de slabele surse ce ne stau la dispoziţie am lucrat mult. Şi dacă întreprinderea noastră va fi serios secondată, vom fi şi noi în stare să producem mult mai mult.

Am avut la început de luptat cu nişte elemente îndărătnice, peste care am trecut cu izbândă. Partidul de opoziţie al rabinilor, care prin protestele lor absurde şi calomnioase căutau să ne ponegrească şi să ne distrugă, vin astăzi să ne acorde concesii. Şi în timp ce ei şi alţii în felul lor bat în continuă retragere, noi, sioniştii, prin tactul nostru, ne urmăm liniştiţi realizarea programului din Basel! (Vii şi prelungite aplauze.) Pentru mărirea fondurilor şi întreţinerea instituţiunilor, avem nevoie — natural — de partea materială, care formează baza organizaţiunii noastre, dar nici partea spiritului nu putem neglija un singur moment.

Spiritul ne încurajează, ne procură speranţa, iar speranţa la rândul ei ne susţine viaţa şi fiind în viaţă un individ, ca şi un popor, poate să facă multe — poate guverna o lume.

La început, acum 13 ani de zile, mulţi au fost în dubiu despre existenţa mişcării sioniste, şi astăzi vedem cu o nespusă satisfacţie că pe lângă progresul continuu, toţi cei îndoielnici de altădată au devenit luptători entuziaşti, devotaţi cauzei noastre, scumpă tuturora!

Într-o altă ordine de idei, oratorul zice că pe lângă dreptate, evreul mai trebuie să aibă şi drepturi, dar trebuie ştiut cum să se ceară acele drepturi.

Politica noastră îşi urmează cursul cu multă regularitate.

Ataşaţi de noi avem acuma pe mulţi patrioţi ai ţărilor din Apus, cărora s-a redeşteptat sentimentul evreiesc de naţionalitate. Poporul însuşi din acele părţi nesubjugate a început să conlucreze cu noi. Ce să mai spunem despre cei din Răsărit, care au mai mult interes?

Şi dacă se mai găsesc azi câteva instituţiuni evreieşti ostile nouă, avem totuşi speranţa că peste un scurt timp, ele îşi vor recunoaşte greşeala. Noi însă înaintăm mereu, pe un teren sigur.

Ca încheiere la magistrala sa cuvântare, de 2 ore şi jumătate, d. Nahum Sokolow face apel la contribuţiunea, precum şi la propaganda idealului sionist.

Astfel, dacă nu toţi, o parte din noi va mai ajunge poate să vadă ceea ce părinţii noştri nu şi-au putut măcar închipui: Exodul, reîntoarcerea noastră din Diaspora! Şi chiar de om fi deja dincolo, în lumea celor drepţi, vom primi cu satisfacţie binecuvântarea generaţiunii viitoare, care va culege roadele muncii noastre.

Ultimele cuvinte ale distinsului orator au fost acoperite de un potop de aplauze şi strigăte de: „sus", „să trăiască Nahum Sokolow", „să trăiască mişcarea sionistă", de credeai că vasta sală Papadopol se zguduie din temelie. Mic şi mare, stăteau în picioare şi păreau transportaţi. O aşa grandioasă manifestaţie rar s-a mai văzut.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu multă greutate şi după multă insistenţă, d-l. M.H. Schein reuşi să liniştească puţin spiritele înflăcărate, mulţumind călduros celora ce au luat parte la această solemnă întrunire jubiliară şi invită pe toţi d-nii delegaţi la un ceai intim, organizat într-un local special din strada Braşovenilor.

Anunţă totodată o şedinţă ebraică, ce se va ţine seara, la orele 10, în sediul Lojei B'nei Brith.

Întrunirea se închide în cântecul marşului „Haideţi, fraţi".

Zionist
BRĂILA

[„Z.", an VI, nr. 4, martie 1912, pp. 8-12]

https://biblioteca-digitala.ro

60. SIONIŞTII ÎN UNIUNE

„Dacă deci nu identificăm scopul final al Uniunii [Evreilor Pământeni] cu asimilarea [...], atunci nu vedem ce incompatibilitate ar putea să existe între a fi sionist şi a fi în acelaşi timp membru al Uniunii."

Considerabila dezvoltare pe care tinde s-o ia Uniunea Evreilor Pământeni şi participarea în largă măsură a sioniştilor la activitatea pe care o desfăşoară această organizaţiune impune întrebarea: Este ideea Uniunii Evreilor Pământeni compatibilă cu ideea sionistă şi nu exclude una pe alta?

Întrebarea aceasta găseşte un răspuns în chestiunea care s-a pus până acum în repetate rânduri: a compatibilităţii sionismului cu patriotismul. Vom examina totuşi cazul special care ni se prezintă nouă. Să vedem, însă, mai întâi ce urmăreşte una şi ce alta.

Scopul Uniunii Evreilor Pământeni este de a îmbunătăţi starea noastră din punct de vedere politic în această ţară. Ea tinde să cucerească pentru noi liberul exerciţiu al drepturilor politice şi o bună parte a drepturilor civile, în legătură directă cu cele politice, de cari suntem azi privaţi cu totul. Ea urmăreşte scopul, cum foarte bine se sintetizează aceasta în chemarea lansată de către conducătorii ei, ca să apere interesele generale ale evreilor pământeni. Ea are deci un scop local şi momentan: local, fiindcă priveşte numai pe evreii din România, momentan, deoarece de îndată ce-şi va fi ajuns scopul, nu-şi va mai putea justifica existenţa, cel puţin nu în forma ei actuală.

Şi lucrul aşa este; lupta noastră nu este decât efectul cauzei primordiale că suntem ţinuţi în această stare mizerabilă în care ne aflăm. Dacă această stare s-ar îmbunătăţi, lupta noastră n-ar mai avea rost şi deci nici Uniunea. Efectul acesta este un efect mecanic, suntem o bucată de gumă care cu cât este mai strânsă, cu atât ea se poate extinde mai mult şi să revie la forma-i iniţială. Suntem privaţi de nişte simple drepturi, cari de fapt sunt şi ale noastre ca şi ale tuturor celorlalţi, deoarece nu ne vedem întru nimic deosebiţi de toţi ceilalţi. Suntem cu toţii născuţi pe acelaşi pământ, aceeaşi lumină am văzut-o cu toţii, vorbim aceeaşi limbă, avem şi îndeplinim aceleaşi îndatoriri către patrie şi cu toate că logic şi natural ar fi ca să continuăm tot astfel pe întregul parcurs al vieţii noastre civice, există totuşi o barieră, care răsare aşa din senin şi ne opreşte în loc.

Noi simţim nedreptatea, aşteptăm să ni se facă dreptate, dar dacă aceasta întârzie, trebuie să cerem explicaţii şi să pretindem să ni se dea dreptul ce ni se cuvine.

Iată ce urmăreşte Uniunea Evreilor Pământeni şi iată de ce ea este o mişcare care se impune prin forţa împrejurărilor şi nu trebuie să fie evreu născut şi crescut în această ţară care să nu se afilieze acestei mişcări.

Ideea sionistă sau mai bine zis scopul celeilalte mişcări este universal şi realizabil nu tocmai într-un viitor apropiat. Ideea sionistă urmăreşte valorificarea puterii proprii de producţiune a evreilor, asigurarea existenţei proprii, lărgirea şi îmbogăţirea elementelor necesare vieţii evreieşti. Ea urmăreşte aprofundarea şi accentuarea spiritului de asociaţie între evrei, pentru ca poporul evreu să nu se divizeze, strângerea de mase mari lucrative, producătoare şi râvnitoare de evrei în ţara care este consacrată de o mărire veche şi veşnică, ridicarea vechii mândrii evreieşti, pentru ca evreii să nu se mai milogească şi să se nesocotească, cultivarea sinceră a literaturei neoebraice, pentru a facilita din nou apariţia marilor poeţi şi scriitori, înfiinţarea şi întreţinerea de instituţiuni culturale evreieşti, pentru a întări şi adânci

https://biblioteca-digitala.ro

caracterul evreului, păstrarea şi menţinerea tuturor acelor lucruri transmise prin tradiţii şi precepte, cari au apărut şi contat în tot trecutul de mii de ani drept putere şi izvorul de lumină a iudaismului. Iată un alt scop care tinde să fie idealul poporului evreu de pretutindeni.

Şi acuma să ne întrebăm: întrucât una exclude pe cealaltă, întrucât una depinde de alta? Din înşişi scopurile lor vedem că ele tocmai se aseamănă. Şi una, şi alta au în vedere îmbunătăţirea stării noastre, numai una are secţiunea mărginită în hotarele ţării noastre, cealaltă ne înalţă în virtutea idealului sublim pe deasupra acestor hotare. Ideea Uniunii nu este un ideal care să ne unească cu marea naţiune evreiască. *Uniunea este un mijloc de luptă pentru revendicarea drepturilor noastre, pentru a ne emancipa,* e o luptă locală, pe care la timpul lor au dus-o şi coreligionarii noştri din Apus, pe când ideea sionismului este un ideal. Dacă soarta ne-ar fi favorizat ca o dată cu formarea României moderne[72] să ni se fi lăsat şi nouă toate drepturile, ca şi celorlalţi, apoi desigur că această idee n-ar fi avut cum să se fi născut, dar nu e mai puţin adevărat că un ideal, cum e în cazul de faţă sionismul, ar fi existat totuşi. Căci un popor fără ideal este un popor care lâncezeşte, implicit condamnat pieirii.

Dar de aici unii îşi vor pune întrebarea: Cum va să ceri drepturile în ţara asta câtă vreme nutreşti aceste aspiraţii? Întrebarea aceasta nu este decât o eschivare, un pretext de a se ocoli o chestiune de dreptate. Nu trebuie să concepem chestiunea în mod greşit, ci să ne dăm seamă de realitate. Noi cerem un drept care ni s-a răpit şi pentru a-l căpăta nu trebuie să renunţăm la idealurile noastre. Noi reclamăm răsplata datoriilor ce ni se impun şi de cari ne achităm pe deplin.

Dacă deci nu identificăm scopul final al Uniunii cu asimilarea în sensul greşit ce se dă acestui cuvânt sau cu renegarea completă a trecutului nostru şi a oricărui ideal, atunci nu vedem ce incompatibilitate ar putea să existe între a fi sionist şi a fi în acelaşi timp membru al Uniunii. Că aşa este, nu mai încape nicio îndoială şi cea mai bună dovadă este că atât printre conducătorii de la centru cât şi printre cei din provincie se află sionişti convinşi, care punându-se în serviciul Uniunii n-au renunţat la idealul care i-a încălzit până acum.

Suntem deci datori să ne strângem rândurile pentru a ne cuceri libertatea individuală şi demnitatea de om şi să sacrificăm din această libertate individuală în folosul libertăţii noastre evreieşti. Cauza unui popor este susţinută şi sprijinită de fiii săi liberi şi demni. Să căutăm deci să fim.

Isac Avram

[„Cr.I.", 17 martie 1913, p. 1]

[72] Referire la faptul că prima Constituţie a României moderne, adoptată în 1866, cuprindea articolul 7, care stipula că necreştinii, respectiv evreii, nu pot beneficia de dreptul la cetăţenia română chiar dacă s-au născut pe pământul românesc.

https://biblioteca-digitala.ro

61. SCRISORI DIN BRĂILA. MIŞCAREA SIONISTĂ

„Mişcarea sionistă din Brăila ia avânt şi perioadei de lâncezeală de până acum îi urmează o perioadă de activitate rodnică."

Un vânt de primăvară s-a abătut pe la noi: din noi s-au deşteptat evreii brăileni, din nou renaşte mişcarea sionistă. O rază de soare s-a strecurat timidă în suflete şi le-a aprins dorul de muncă. Se arată mugurii; după o secetă îndelungată elementele tinere au venit din nou la matca mişcării. E pe cât de îmbucurătoare, pe atât de ciudată poate această veste: ne-am obişnuit să ne plângem şi să nu auzim plângerile.

Şi totuşi, de data aceasta mişcarea sionistă din Brăila ia avânt şi perioadei de lâncezeală de până acum îi urmează o perioadă de activitate rodnică. Cum am spus, această redeşteptare se datoreşte elementului tânăr care a intrat în rândurile luptătorilor, aducând entuziasmul cald şi dorinţa de a munci serios. Cercul sionist „Israel" reînvie, cel puţin reînvie activitatea-i culturală, căci cea materială, graţie preşedintelui său, d-l S. Bleicher, a continuat cu succes până acum. Ba, dacă ar fi să ne luăm după acest fel de activitate, am putea afirma că oraşul nostru e printre cele mai active. Într-adevăr, la Congresul din Viena[73] au fost trimişi 3 delegaţi din acest oraş (numărul total al delegaţilor fiind 15).

Activitatea culturală se inaugurează cu înfiinţarea unei biblioteci populare, pentru a cărei desăvârşire se depune o muncă febrilă. Pusă sub auspiciile lojei „I.O.B.B. Peixotto"[74] şi a cercului „Israel", această bibliotecă se anunţă ca una din cele mai frumoase şi mai bogate din ţară. Având la bază un număr de 950 de volume, contând pe rezultatul colectelor ce s-au început şi la cari toată populaţia răspunde cu drag, biblioteca se va prezenta în condiţiile cele mai frumoase şi va dovedi temeinicia speranţelor ce s-au pus într-însa. Voi mai vorbi despre această bibliotecă într-o viitoare cronică; deocamdată voi arăta ceea ce îndreptăţeşte optimismul nostru în privinţa activităţii mişcării sioniste în Brăila.

Am avut de curând o întrunire la care a vorbit d-l A.L. Zissu din Iaşi. Conferinţa reuşită ţinută de d-lui — un raport asupra Congresului din Viena — discuţiile urmate au deşteptat din nou interesul asupra chestiunilor cari ne privesc pe noi, evreii — vorbesc de evreii sionişti. Noi conferinţe se anunţă; printre primele va fi şi a d-lui Baruch Zosmer, distinsul avocat din Galaţi, căruia mişcarea „Pământenilor" nu i-a şters din suflet sionismul. Vor urma apoi, în iarna aceasta, şedinţe literare şi muzicale pe cari, cu concursul scriitorilor şi a artiştilor evrei, le va organiza bilunar cercul „Israel". Vom avea astfel activitatea culturală cea mai intensă, pe lângă cea practică, activitate care, mai înfloritoare ca oricând, îşi va continua cursul.

Iată de ce iarna care se anunţă ne dă noi fiori de primăvară, căci o simţim aproape: e primăvara care deşteaptă energiile, care insuflă speranţa, e primăvara sufletelor evreieşti.

O. BENELI

[„B.K.", an I, nr. 9, noiembrie 1913, pp.12-13]

---

[73] Referire la al XI-lea Congres Mondial Sionist ţinut la Viena în iunie 1913.

[74] Iniţialele de la Înaltul Ordin B'nei Brith. Loja I.O.B.B. Peixotto a fost înfiinţată la Brăila în 1874.

https://biblioteca-digitala.ro

62. FIŢI SIONIŞTI!

Către tineret

„Fiecare tânăr trebuie să fie sionist pentru că e evreu şi nu înţeleg cum cineva poate fi evreu fără să fie sionist.

Trebuie să credem cu toţii în renaşterea naţiunii noastre şi în ridicarea noastră ca popor."

Sionismul din România e în ajunul unei noi îndrumări.

Alături de sionismul material, care a dat rezultate relativ mulţumitoare, se va începe o propagandă culturală cât mai intensă şi eficace. Începutul l-a făcut Bucureşti cu fondarea unei asociaţii p. editarea de broşuri sioniste şi căutarea de noi mijloace folositoare propagandei.

E neîndoios că ea va cere şi sprijinul societăţilor sioniste din provincie.

Cum însă ele sunt puţine şi slab organizate, e de prevăzut că vor răspunde cu greu la apelul Asociaţiei Sioniste Culturale şi să lupte cu toată ardoarea pe tărâmul regenerării neamului nostru.

Să înfiinţeze societăţi sioniste în toate părţile ţării – chiar în cele mai mici târguşoare – să întreprindă o propagandă viguroasă şi succesul va fi cu ei.

Fiecare tânăr trebuie să fie sionist pentru că e evreu şi nu înţeleg cum cineva poate fi evreu fără să fie sionist.

Trebuie să credem cu toţii în renaşterea naţiunii noastre şi în ridicarea noastră ca popor.

Aceasta însă poate avea loc numai în ţara de unde s-a revărsat lumina pe întreg pământul.

Trebuie să avem răbdare şi deplină convingere că şi cauza sionismului va învinge definitiv în cele din urmă.

Căci ceea ce poporul face singur pentru el, e unicul lucru care are baze solide şi poate dura.

Şi tăria, vlaga unui popor e tineretul.

În loc ca timpul vostru de odihnă să-l petreceţi prin cafenele, în loc de gulere de o şchioapă şi sticluţa cu parfum, în loc de timp pierdut inutil şi de petreceri unde vă minaţi sănătatea, frecventaţi mai bine soc. sioniste, edificaţi-vă asupra mişcării noastre şi repet: acolo unde nu sunt secţii, înfiinţaţi-le voi singuri şi atunci veţi avea satisfacţia să contribuiţi la dezrobirea neamului vostru.

În locul cărţilor nefolositoare, în locul romanelor de senzaţie, citiţi *Istoria Evreilor* de Graetz, *Statul Evreu*, *Ţara veche nouă* de Herzl şi alte multe scrieri evreieşti.

Trebuie să ştiţi că sionismul a avut o influenţă binefăcătoare asupra vieţii noastre sociale, căci ne-a trezit la o viaţă omenească, ne-a redat sentimentul demnităţii, ne-a făcut conştienţi de valoarea unei vieţi naţionale.

Mulţumită sionismului am redevenit evrei, cari voim să rămânem ca atari.

Trebuie să fiţi pregătiţi sufleteşte când se va apela la voi, să puteţi răspunde cu drag.

Şi acum, tineret evreu, să te văd la lucru.

Octombrie 1913

Herman Edelstein
Tecuci

[„Z.", an VII, nr. 12, noiembrie 1913, pp. 7-8]

https://biblioteca-digitala.ro

63. MIŞCAREA SIONISTĂ ÎN ROMÂNIA. TINERETULUI SIONIST

„Sionismul stagnează în ţara românească! E un adevăr pe care azi nimeni nu-l mai contestează. Au trebuit să treacă ani de zile spre a ni se recunoaşte aceasta."

Sionismul stagnează în ţara românească! E un adevăr pe care azi nimeni nu-l mai contestează. Au trebuit să treacă ani de zile spre a ni se recunoaşte aceasta. Mulţi din noi fură criticaţi, când fără a fi profeţi, totuşi judecând după trecerea primului entuziasm, după norma dată mişcării sioniste, după oamenii din fruntea ei, daserăm alarmă în presă, prevăzuserăm starea la care vom ajunge – şi am ajuns, slavă Domnului! Răul e însă înfăptuit şi ceea ce ne rămâne nouă, celor fie *cadre vechi,* fie *cadre noi,* este: să *lucrăm sârguincios, cu multă râvnă, cu mare sacrificiu de timp, bani şi fără micime sufletească.* Dar, spre a face operă serioasă, trebuie să evităm greşeli multe, trecute. De aceea să expunem cauzele şi împrejurările cari au contribuit la situaţiunea de azi, spre a nu le mai comite în viitor. Ideea sionistă e destul de serioasă; ea dă dreptul să cerem şi seriozitate şi statornicie în lucru, în activitate.

* * *

Regresul mişcării sioniste în România începe imediat după Conferinţa din Focşani 1902. Pacea făcută între nuanţa „Brăila şi Galaţi" a fost pactul prin care s-a dat mână liberă celor incapabili, celor cari prin diferite meşteşugiri, ştiuseră să se cocoţeze sus şi de unde nu voiau să mai coboare! Ei nu mai ţineau socoteală că alte vremuri, alţi oameni, alt soi de muncă de organizare.

„Brăila" reprezintă noua direcţie: organizare serioasă, program cultural, democratizarea mişcării, în sfârşit, oameni de sacrificiu. E destul a menţiona aci pe regretaţii *Helman, Isac Agent,* precum şi pe bunul nostru tovarăş, azi în Palestina, *dr. Moscovici.* „Galaţii" reprezintă rutina, oameni fără program, fără idei, fără tragere de inimă, cu mici păcate pe conştiinţă, făptuite prin Londra, la un vestit congres sionist[75]. Acei cari cred că menirea lor în lume este de a fi în toate mişcările şi partidele, spre a le încurca pe toate. Dintre aceştia, să pomenesc numai pe d. Sami Pineles, căruia nu-i voi ierta niciodată distrugerea mişcării sioniste în această ţară.

Lupta între Brăila şi Galaţi a durat mai bine de doi ani. Sciziunea declarată în 1900 la Conferinţa din Galaţi a continuat până la Congresul din Focşani[76]. „Brăila", deşi lucrase cu multă ardoare, deşi lansase un buletin „Revista Mensuală", organizase secţiuni noi şi înfloritoare — ca la Vaslui şi Buzău — deşi se înconjurase de elemente tinere şi de valoare... fu în minoritate la Focşani. Domnii din Galaţi invitaseră şi daseră mandate de delegaţi la sionişti cari ani de-a rândul uitaseră şi de „zion", dar fuseră cândva „B'nei Brith" ori „Chowewe Zion"!

Din ordinul Comitetului Central din Viena, cei din Brăila — opoziţia — fură nevoiţi a intra în rând. Şi noua direcţie tot cu d. Pineles în frunte preluă iarăşi mişcarea. Şi un sistem de vexaţiuni, de şicanări fu introdus contra secţiunilor afiliate opoziţiei. Încet, încet elementele bune începuseră a se retrage. Norocul însă fu intrarea în scena sionistă a lui Horia Carp şi apariţia lui „Mevasareth-Zion"[77]. Altfel sionismul încetă încă

[75] Referire la al IV-lea Congres Mondial Sionist, întrunit la Londra în august 1900, la discursul rostit de S. Pineles.

[76] Vezi relatările despre Congresul din Focşani (1902) în capitolul de faţă (articolele 27 – 31).

[77] Publicaţia „Mevasereth Zion" începe să apară în Bucureşti, în 1901. Director Horia Carp.

https://biblioteca-digitala.ro

atunci! În jurul lui se grupaseră toţi acei cari formaseră opoziţia, după cum „guvernul" găsi sprijin în directorul „Egalităţii"[78].

Doi oameni, cu două temperamente diferite; două gazete cu două tendinţe deosebite; doi ziarişti cu o concepţie jurnalistică diferită! De aci noi conflicte, noi înveninări de discuţie şi cunoscutele susceptibilităţi personale. Lupta dintre sioniştii cari urmaseră ideile doctorului Moscovici, Agent, şi cei cari rămaseră cu învechitele procedeuri de ale d-lui Pineles se transformase în lupta dintre „Mevasereth-Zion" şi „Egalitatea"! De aci rezultă chestia unei *gazete oficial sioniste.*

Multe discuţiuni fură *pro* şi *contra.* Două-trei congrese se ocupară de această chestiune. Nimic nu fu făcut când, din senin, ne căzu „chestia Ugandei". Sioniştii oficiali formară un curent *pro-Uganda*[79]. Singurul care are meritul de a fi rezistat acestui curent fu umila mea persoană. „Curierul Zionului"[80] fu creat şi grupă în juru-i câteva noi elemente şi unii cari se dezlipiră de la „Mevasereth-Zion". Moartea lui Herzl dezorientă cu totul pe sionişti şi mai ales pe aceia din România. Evrei cari niciodată nu daseră ascultare unui conferenţiar sionist, care nu voiseră să dea un ban pentru mişcare, se văicăreau, înmormântau sionismul... fiindcă şeful murise. Mulţi sionişti se descurajaseră. Fie sinceritate sau fie slăbiciunea convingerii? Să nu intrăm aici în analizare. Cert este că mulţi sionişti se retraseră din mişcare. Naşterea *teritorialismului* ciupi iarăşi câţiva inşi. Şi culme: şeful dădea probe din ce în ce de mai multă nepricepere. Atunci se hotărî, se decretase ca şef: *Heinrich Rosenbaum.* După părerea generală, era alegerea cea mai nimerită.

Om independent din toate punctele de vedere, bine văzut printre corifeii sionismului din străinătate, foarte simpatizat de studenţi, risipise vreo câteva mii de lei pentru un bun organ sionist, „Răsăritul"[81], fuse director al „Băncii"[82]. Un mic bagaj, dar preţuia. Primul contact cu masa probase că toţi se înşelaseră. Noul preşedinte era mult inferior vechiului. Trecu câtva timp şi trista moştenire o preluă d. *Heinrich Schein.* Scriu „trista moştenire" nu spre a uşura sarcina actualului preşedinte, dar pentru că sub această denumire se caracterizează halul în care ajunserăm. Presa sionistă nu mai există. Daseră veşnicul sfârşit şi „Mevasereth-Zion" şi „Curierul Zionului" şi „Tribuna sionistă". Din mişcare plecaseră mulţi oameni harnici, devotaţi, micşorase şi în cantitate şi calitate. Elemente noi nu s-au arătat. De ce? Centrul nu se îngrijise de crearea unei literaturi sioniste serioase; broşuri, presă cu bază serioasă şi răspândită, săli de lectură, cursuri de ebraică şi istorie naţională. Centrul nu se ocupase de un plan de propagandă net şi precis şi pus în practică şi darea de mijloace şi vreme pentru executare. *Cadrele vechi* deveniseră chiar vechi, unii se scoaseră singuri la reformă, alţii considerau sionismul ca un sport al tinereţii, bun pentru nevârstnici, în cazul cel mai bun considerau permis a fi sionist până în ziua căsătoriei, pe urmă... pace, somn uşor şi visuri plăcute! Alţii, dezgustaţi de politică, se retraseră şi dânşii. Puţini fură acei cari reuşiseră a-şi păstra în mijlocul descurajării generale curăţenia idealului şi tăria convingerii. *Şekelul* diminua, Fondul Naţional creştea, acţiunile băncii uitate!... Nu-i nimic... Toate sunt bune, aşa cânta oficialitatea, sionismul merge strună!

---

[78] Ziarul „Egalitatea", fondat şi condus de M. Schwarzfeld, a început să apară la Bucureşti în 1890. De la primul şi până la ultimul număr (1940), a îmbrăţişat toate problemele vieţii evreieşti, publicând cu regularitate articole despre mişcarea sionistă internaţională şi locală. Cuvântul „guvernul" se referă probabil la conducerea oficială a mişcării sioniste care avea sediul la Galaţi.

[79] A se vedea în acest sens art. 30 din capitolul de faţă.

[80] „Curierul Zionului" începe să apară la Bucureşti în 1904. E.F. Braunştein publică aici un serial intitulat „Uganda-Palestina". Contrapune idealul sionului oricărui fel de teritorialism.

[81] Ziarul „Răsăritul" a apărut la Iaşi în 1900.

[82] Referire la Banca Colonială Israelită cu sediul la Londra.

https://biblioteca-digitala.ro

Când ne binecuvântă Iehova cu gruparea Evreilor Pământeni. Şi sioniştii noştri vechi şi noi daseră buzna. Să întrebi pe şef, s-aştepţi hotărârea unui congres? Fleacuri!... „Noi, evreii pământeni, vrem drept de cetăţeni." Şi evreii noştri şi sioniştii noştri de teamă spre a nu fi lăsaţi pe din afară, să nu rămâie fără drepturi... fură cât mai grăbiţi să intre în mişcarea „românilor fără drepturi" ori „românilor de confesiune mozaică". Izbucnirea războiului din vara trecută luase minţile tuturor sioniştilor, fără excepţie. Rabinii noştri daseră probă că nu merită a fi conducătorii spirituali ai mulţimii şi că sunt, mă rog, de ce n-aş scrie în toate literile: *ballunim* şi nu rabini. Sunt gata a dezvolta această temă: laşitatea evreiască în timpul campaniei balcano-române[83]. Nu fug de discuţie. Dar mi-e teamă că evlavioasele lor figuri nici nu vor discuta. E mai curajos a tăcea, când te simţi cu musca pe cilindru, căci titlurile lor dubioase nu se mai acordă cu *pălăria mătăsoasă* ori cu *ştramel*...

* * *

După cât rezultă, cauzele stagnării mişcării sioniste sunt mult mai profunde decât cred unii. Şi vina nu e a actualului comitet numai! E a altora, mai mult ca a lor, şi în bună parte a tuturor. În general, se poate specifica, grupa în: lupte de persoane, deosebire de tactică, luptă de principii, incuria şi incapacitatea şefilor, sciziunile locale şi universale, propaganda de persoane, nu de idei, lipsa unui plan de propaganda ideilor, neglijarea propagandei scrise, neseriozitatea elementelor intrate în mişcare.

Enric F. Braunstein
Paris, noiembrie 15

[„B.K.", an I, nr. 10, decembrie 1913, pp. 3-4]

[83] Evreii au sprijinit interesele româneşti în timpul războaielor balcanice (1912-1913) şi au participat la operaţiuni militare pe frontul din Bulgaria. Conducătorii Uniunii Evreilor Pământeni au încercat să folosească acest context istoric pentru obţinerea drepturilor cetăţeneşti pentru evrei.

https://biblioteca-digitala.ro

64. NOUA ORGANIZARE. TINERIMEI ZIONISTE

„Suntem contra schimbării şefiei ori sediului din Galaţi la Bucureşti. [...] Bucureşti înseamnă pământenizarea sionismului. Ori, [...] noi dorim sionizarea pământenismului."

Suntem contra schimbării şefiei ori sediului din Galaţi la Bucureşti. În starea actuală a mişcării şi printre sionişti, prefer Galaţii şi preşedintele actual. Cunosc Bucureştiul şi pe bucureşteni, şi de aceea cerem *statu quo.*

Într-o vreme normală şi având, poate, aceiaşi oameni, am fi ales altmintrelea cum o facem. De ce n-am spune-o? Sediul la Bucureşti înseamnă pământenizarea sionismului. Ori, dacă e vorba de influenţe, dorim sionizarea pământenismului şi nu contrariul — „Schimbarea domnilor, bucuria nebunilor" – e un proverb, noi nu voim aplicarea lui şi nici satisfacerea a câtorva, cari vor să aibă titlu de şefi ai „mişcării sioniste din România!". Să ne reorganizăm, întâi! Ş-atunci vom discuta. Până atunci, nu văd un nou şef mai capabil, mai harnic ca vechiul. Atunci, de ce schimbul!? Sigur, activitatea Galaţiului n-o semnez şi n-o aprob. Dar nu-i timpul schimbării. Când se va ivi un şef, el se va impune; nu se creează unul în mod oficial. Nimeni ca noi nu doreşte primenirea tuturor conducătorilor cu alte elemente mai bune, mai conştiente, fie aici, în România, fie aiurea, totuşi amic al tinerimii nu văd încă pe *David Litwak*! Fiecare din noi poate deveni. Ş-atunci? Atunci vom sări în favoarea lui Litwak.

Paris

Enric F. Braunstein

[„B.K.", an I, nr. 11, ianuarie 1914, pp. 6-9]

https://biblioteca-digitala.ro

65. NEVOIA UNEI CULTURI NAŢIONALE

„Printre evreii sionişti din România se simte lipsa unei «culturi naţionale». Regresul organizaţiunii este cel mai bun sprijin în susţinerea acestei afirmaţiuni."

Cu zi ce trece, mişcarea sionistă ia un avânt considerabil şi se afirmă ca o putere în sânul iudaismului. Mişcarea aceasta, care la începutul ei se credea – numai de către unii – că este o utopie, a dovedit prin activitatea ce desfăşoară în Palestina că este singura organizaţie evreiască ce ne mai poate da speranţe frumoase într-o viaţă mai demnă în viitor.

Chiar acei cari la începutul mişcării păreau a fi pesimişti în ceea ce priveşte succesul întreprinderii, au putut – încă de mult timp — să se convingă că, dacă evreii mai au să se aştepte la ceva, aceasta numai din partea mişcărei sioniste.

Aci găsim şi explicaţia de ce în străinătate – în lumea mare, acolo unde, deşi evreii au toate drepturile politice şi civile — mişcarea aceasta a viitorului nostru a fost îmbrăţişată de tot ce-i evreu.

Să ne lămurim.

Evreul din alte părţi — spre exemplu Germania – şi-a asimilat o cultură evreiască frumoasă. Cunoaşte literatura evreiască, istoria poporului evreu şi din această cauză este adânc pătruns de necesitatea organizaţiunii sioniste.

*

La noi, în ţara românească, stăm însă altfel. Organizaţiunea locală, care luase la început un avânt destul de frumos şi se părea că evreii din România promit mult pentru viitor, a dat în ultimul timp un *fiasco* complet.

În primii ani de activitate sionistă, toţi evreii au răspuns cu dragoste la chemarea mişcării naţionale. De intelectualii evrei, nici vorbă că ei au fost primii pionieri, primii muncitori pe tărâmul evreiesc.

Şi totuşi, mişcarea care altă dată luase un aşa de mare avânt la noi în ţară, a ajuns astăzi să nu mai dea semne de viaţă. Mişcarea sionistă, cari altă dată a ştiut să captiveze inimele evreilor-români, este astăzi ajunsă la o completă dezorganizare şi puţini sunt acei cari mai cred că se va putea face ceva pentru reorganizarea mişcării din ţară.

*

Vina acestei decăderi — sau mai bine zis, falimentul organizaţiunii din ţară — se datoreşte în mare parte diferitelor comitete de conducere pe care le-am avut. Fără excepţii, toate comitetele şi mai cu seamă cel dintâi care, pare-mi-se, a fost sub preşedinţia d-lui Sam. Pineles, au o vină mare în ruina organizaţiunii sioniste de la noi. Aceştia au vina cea mai mare pentru că nu s-au îngrijit deloc de viitor, ştiind numai să fie simple birouri de înregistrare şi la ocaziuni diverse să expedieze secţiunilor din ţară apeluri — repetate aceleaşi din an în an — pentru colecte de bani. Lozinca comitetelor noastre federale — absolut toate, fără nicio excepţie — a fost: bani, bani şi iar bani!

Pasămite de o altă direcţie.

Parcă în lupta noastră pentru afirmarea mişcării sioniste ca o putere, ar fi singurul mijloc numai banii! Şi aci este greşeala primă şi mare a conducătorilor noştri din ţară.

Şi numai din această greşeală, am mers cu mişcarea din zi în zi spre regres. Numai din cauză că n-am ştiut să aprofundăm bine starea sufletească a evreului

https://biblioteca-digitala.ro

român şi să găsim mijloacele mai eficace de propagandă — numai din această cauză zic, *am ajuns* acolo unde ne aflăm: la o completă dezorganizare.

În altă parte, de exemplu, conducătorii mişcării s-au mulţumit să lase partea materială pe al doilea plan — îmbrăţişând partea morală — propaganda de cultivare a sufletelor evreieşti. Şi din această cauză, mişcarea sionistă în străinătate a ajuns la rezultate din cele mai frumoase. Şi mai mult decât sigur că dacă şi noi urmăream calea propagandei morale — şi nu a aceleia materiale — am fi ajuns şi noi la o altă stare de lucruri în organizarea sionistă locală.

*

Pentru conducătorii mişcării din ţară, singura preocupare a trebuit să fi fost „propaganda morală". Căci, dacă urmăream această cale, având garda mişcării, intelectualitatea n-ar fi dezertat la ivirea mişcării pământenilor, ci din contra, ar fi rămas acolo unde şi-a început lupta şi pentru care contribuise cu toată energia tinereţii.

Şi nu că am fi contra conlucrării evreilor sionişti cu cei pământeni. Din contra, punctul nostru de vedere în această direcţie este altul. Găsim compatibile mişcarea sionistă cu cea a evreilor pământeni — şi deci cei cari au dezertat puteau prea bine să rămână sionişti buni şi-n acelaşi timp să lupte pentru drepturi bine meritate.

Dar am spus-o, nu este vina celor cari au dezertat de la datorie, ci este vina conducătorilor de pe vremuri, cari n-au ştiut să câştige nu punga luptătorilor, dar inima lor.

În zadar să mai retrăim trecutul — el nu ne poate ajuta la nimic, decât doar să tragem învăţăminte ce ne pot fi de folos în viitor. Şi principalul nu poate fi decât acela de a părăsi mijloacele de luptă de până acum şi să îmbrăţişăm altele, care ne vor fi de mai mult folos.

Şi aci unii ajung să pună punctul pe i: printre evreii sionişti din România se simte lipsa unei „culturi naţionale". Regresul organizaţiunii este cel mai bun sprijin în susţinerea acestei afirmaţiuni. Ne trebuieşte o cultură naţională, cu care să cultivăm sufletele evreilor din ţară, şi numai atunci vom fi o forţă şi vom putea readuce mişcarea la nivelul de altă dată. În zadar să mai căutăm alte mijloace de luptă, cari nu ne pot fi de niciun folos şi să stăruim mereu asupra unui singur mijloc de luptă, cel mai eficace: „cultura naţională".

Viitoarea conferinţă a sioniştilor din România – dacă aceasta se va mai ţine – va trebui să lase la o parte orice alte chestiuni şi discuţia ei să se mărginească în jurul uneia singure: propaganda culturală.

Părăsind calea greşită bătătorită până acum şi îmbrăţişând mijlocul propagandei morale, pe lângă că vom reorganiza mişcarea din ţară, dar vom câştiga masa mare a poporului pentru mişcarea renaşterii.

Numai de-ar fi aşa !

Achille M. Finkelstein

[„B.K.", an II, nr. 3, iunie 1914, pp. 39-41]

https://biblioteca-digitala.ro

66. ACTIVITATEA CERCULUI „TH. HERZL"

„Cercul nostru e menit a fi o şcoală sionistă, unde bătrânii luptători, alături de cei tineri şi-au luat nobila sarcină de a fi «profesorii şcolii»."

Cercul „Th. Herzl"[84], înfiinţat în 30 iulie 1914 pe baze cu totul solide, desfăşoară o activitate în adevăr demnă de laudă. Aceasta se datoreşte programului serios pe care cercul şi l-a impus şi-l urmează cu stricteţe. Începând cu primele câteva elemente — vechii fondatori — cercul numără astăzi aproape 100 membri.

În fiecare duminică, la orele 5 p.m., se ţin în localul cercului din str. Artelor no. 6 obişnuitele şedinţe culturale. E demnă de remarcat regularitatea cu cari vin membrii la şedinţe, căci de astă dată ei vin cu drag să înveţe ceva. Dar termenul e fericit ales. Cercul nostru e menit a fi o şcoală sionistă, unde bătrânii luptători, alături de cei tineri, şi-au luat nobila sarcină de a fi „profesorii şcolii". Veneratul fruntaş Samuel Pineles nu lipseşte nici el şi cu focul tinereţii ne vorbeşte de idealurile poporului nostru.

Şedinţele culturale ale cercului nostru continuă a se ţine regulat în fiecare duminică. Variaţia şi însemnătatea subiectelor atrag de astă dată un auditoriu mai numeros. D-l avocat Baruch Zosmer continuă regulat cu prelegerile d-sale asupra istoricului mişcărei sioniste, tratând pe larg toate epocile şi fazele prin cari a trecut. În şedinţa din 24 noiembrie crt., d-sa a vorbit despre importanţa şi urmările congreselor sioniste pentru poporul evreu. Analizând operele acestor congrese, d-nul avocat Zosmer vorbeşte despre fracţiunile din mişcarea sionistă, desemnându-le ca folositoare progresului mişcării. Tratează despre mizrachişti, poale-zionişti, teritorialişti şi zione-zionişti, arătând diferenţele de formă ce există între ele şi unitatea de tendinţă finală.

Analizând pe fiecare în parte, defineşte sionismul aşa cum el a evoluat în ultimii ani şi aşa cum se prezintă astăzi oficial.

D-l rabin I. Schächter a vorbit despre asimilism, naţionalism şi sionism. Tratând fiecare curent în parte, conchide că unica salvare a neamului nostru e numai sionismul. D-l Sam. Pineles, într-o frumoasă conferinţă intitulată „Alibiul", arată că niciun alt popor, afară de al nostru, nu-şi poate stabili alibiul existenţei sale. D-sa evidenţiază această afirmaţie prin aceea că întreaga istorie a poporului nostru se poate reconstitui an cu an, zi cu zi. Pe când alte popoare nu îşi cunosc secole întregi din existenţa lor, neştiind ce s-a întâmplat cu ele perioade întregi, noi putem oricând evidenţia activitatea şi rolul nostru în omenire, pe fiece zi a istoriei noastre.

În şedinţa din 7 crt., d-l S. Neuwirth a vorbit despre situaţia evreilor în războiul actual[85], relevând importanţa sionismului faţă de starea noastră precară; d-l avocat B. Zosmer a citit şi comentat broşura „Despre Sionism" de Alfred Valensi[86].

[„Ht.", 29 noiembrie 1914, p. 3]

[84] Referire la Cercul „Th. Herzl" din Galaţi.
[85] Referire la Primul Război Mondial, 1914-1918.
[86] Referire la o broşură apărută la Galaţi, în 1910, la editura Federaţiei Sioniştilor. Autorul, doctor în drept, era avocat în Tunis. Traducerea în limba română îi aparţine lui Mesulam Ben-David din Ploieşti.

https://biblioteca-digitala.ro

67. ÎNCĂ N-AM PIERDUT SPERANŢA

„«Hatikvah», acest organ al tineretului intelectual evreiesc din România, este purtătorul de cuvânt al ideii naţional-evreieşti şi al vieţii culturale evreieşti şi mai cu osebire al operei ebraice."

„Hatikvah", *Speranţa*, aşa se intitulează noul organ al tinerilor evrei, care apare în editura Asociaţiei Tineretului Intelectual Evreiesc din România[87]. Frumos nume pentru un şi mai frumos scop. Tinerimea să înceapă din nou să spere, să creadă, să viseze şi să vrea. Evreiască să-i fie speranţa, speranţa noastră; evreiască să-i fie credinţa, credinţa noastră; evreiască fie-i visarea, visul nostru: „când Dumnezeu ne-a readus din captivitate în Sion[88], ca visători am fost"; evreiască fie-i voinţa, voinţa de a duce o viaţă evreiască. Piedicile din cale, oricât de mari ar fi, ce pot ele în faţa puternicei voinţe de viaţă a tineretului? La ce doară îi servesc aripile mari, splendide, aripile dorului şi a năzuinţelor, dacă nu pentru a se înălţa deasupra tuturor piedicilor? Greutăţile ce se pun în calea vieţii evreieşti pot fi oricât de numeroase, ce pot ele în faţa voinţei de viaţă a evreului? „Dacă veţi voi...", a zis marele nostru şef... Şi tinerimea vrea, ea vrea şi poate. Da, de bună seamă. Aceasta e puterea tinerimii, dreptul ei cel sfânt.

„Tinerimea este raţionalistă în concepţia sa, ea crede în idei şi în puterea lor de a schimba realitatea; toate revoluţiunile de la tineri au purces. Vârsta matură devine istorică şi în felul ei de a gândi; ea vede cât de puţin a înfăptuit ea singură propria sa viaţă; cum viaţa a fost modificată de mediu şi soartă, şi chiar de câte o întâmplare puţin vădită.

Şi vin bătrânii şi spun: oasele noastre s-au uscat, speranţa noastră e pierdută; n-avem nimic de aşteptat ca popor evreu, ca naţionalitate evreiască. Nu mai suntem o unitate naţională. Şi cu glas tare fac ei această mărturisire, în şcoli, în întruniri publice şi peste tot locul unde li se dă prilejul să se plece, să îngenuncheze şi să ofere spatele încovoiat biciului vrăjmaş.

O, nu, zice tinerimea evree, de o mie de ori nu! Încă n-am pierdut speranţa!

Şi în depărtări răsună vocea ei, tare şi tot mai tare. Unde este *logosul* bătrânilor, al celor slabi şi sclavi? Tinerimea a învins, cei tari au triumfat, cei liberi au biruit: viaţa a învins. E glasul tinerimii! Îl auziţi? E un vânt de primăvară care alungă frunzele veştejite şi scoate la iveală verdeaţă nouă, o adiere de primăvară cutreieră pământul, deşteptând cu o sărutare germeni noi, înviind prin farmec viaţă nouă. Sunete de primăvară! Nu le auziţi? Ele vorbesc de „lumină"[89], de „speranţă", de „ideal"[90] — de lumina noastră, de speranţa noastră, de idealul nostru.

O voi, cei puţini, cari n-aţi perdut credinţa în tineret încă, daţi ascultare strigătului tinerimii, jinduinde de viaţă. Ea este mângâierea noastră în aceste vremuri grele şi grave, unicul nostru far, unica noastră speranţă.

N-am pierdut încă speranţa!

---

[87] Apare la Galaţi.

[88] Referire la revenirea din captivitatea babiloniană, care a durat aproape cinci decenii (587-538 î.e.n.).

[89] De puţin timp apare în Iaşi, sub direcţia tânărului *talentat* poet Iacob Gropper şi a altora, revista în idiş „Licht", cu tendinţa de a aduce mai multă lumină în masa evreiască (*notă de I. Nacht*).

[90] Socot consfătuirea tinerilor sionişti, convocată de cercul sionist „Idealul", din 10 şi 11 mai, în Bucureşti, ca un *semn îmbucurător* al redeşteptării idealului sionist în România. Fie ca bravii tineri sionişti să urmeze calea croită. Cei ce ezită vor veni după dânşii. De fricoşi şi de şovăielnici ne putem lipsi. Cum sună doară în frumosul stil biblic: „cei fricoşi şi şovăielnici să rămână acasă!" (*notă de I. Nacht*).

https://biblioteca-digitala.ro

Mişcarea noastră naţională a încercat o mare pierdere. A murit David Wolffsohn, cel mai mare şi cel mai devotat discipol al lui Herzl.

Viaţa culturală evreiască a suferit o mare pierdere. A murit poetul I.L. Peretz, părintele nuvelei „hasidice", maestrul stilului ebraic şi al jargonului. A murit d-rul Kantor din Riga, care alături de d. Frischmann şi-a câştigat mari merite în opera de europenizare a stilului ebraic şi îndeosebi a jurnalisticii ebraice.

Cum o să înlocuim aceste lipsuri, aşa de grele de suportat? Cine dintre aceia care simt binele şi răul poporului evreu, ar putea să treacă peste această problemă?

Dar există un răspuns, unul singur: numai şi numai prin muncă, printr-o muncă asiduă evreiască, dusă de entuziasmul sfânt al tinerimii evreieşti, care e legată de ideea naţional-evreiască, de spiritul evreiesc. Dacă tinerimea porneşte la această operă sfântă, speranţa încă nu e perdută. „Hatikvah" îşi propune acest program. Acest organ, fidel programului Asociaţiei Tineretului Intelectual Evreiesc din România, să fie purtătorul de cuvânt al ideii naţional-evreieşti şi al vieţii culturale evreieşti şi *mai cu osebire al operei ebraice.* Sincer şi curajos îşi va împlini „Hatikvah" menirea ei, cum îi şade bine... tineretului, care ţine neclintit la *sfânta tradiţie* a iudaismului şi care visează marele vis al Sionului.

O mângâiere în aceste vremuri grele: o speranţă, speranţa noastră.

Încă n-am pierdut speranţa!

Dr. I. Nacht

[„Ht.", 31 mai 1915, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

68. CONSFĂTUIREA SIONISTĂ DIN BUCUREŞTI [1915]

„[...] în toată activitatea de 16 ani de organizare sionistă în ţară la noi, se constată: pe de o parte, pentru prima perioadă un avânt extraordinar, pe de altă parte, nicio utilizare a acestui avânt în mod practic şi solid."

În zilele de 10 şi 11 mai a.c. a avut loc în sala Bibliotecii „Saniel Marcus" din Bucureşti, consfătuirea secţiunilor sioniste din ţară, organizată de Cercul sionist „Idealul" din Bucureşti.

Au luat parte 10 organizaţiuni şi anume:

Bucureşti: Cercul sionist „Idealul", prin 4 delegaţi.
Cercul studenţilor „Hasmonaea" prin 4 delegaţi.
Cercul „Hatalmid" prin 2 delegaţi.
Brăila: Cercul „Israel" prin 1 delegat.
Cercul „Ruach Hudoş" prin 2 delegaţi.
Bârlad: Soc. „Junimea Zionistă" prin 1 delegat.
Iaşi: „Uniunea zionistă" prin 4 delegaţi.
Buhuşi: Cercul „Or Zion" prin 1 delegat.
Panciu: Soc. „B-nei Zion" prin 1 delegat.
Fălticeni: Secţia „Dr. Max Geyer" prin 1 delegat.
Roman: Secţia „H. Rosenbaum" prin 1 delegat.
Vaslui: Cercul „Idealul" prin 3 delegaţi.
Bacău: Soc. „Tickwath Zion" prin 1 delegat.
Iaşi: Revista „Licht" prin 1 delegat.
Galaţi: „Hatikwah" prin 2 delegaţi.
Odobeşti: Neexistând secţiune, dl. I. Blumen.

Dl Preşedinte *Iosef Herşcovici* („Idealul" – Bucureşti), după ce salută adunarea, dă citire următorului raport:

Organizarea. V-am chemat pentru a vă expune necesitatea, nu a organizării în sine, de care necesitate toată lumea este convinsă, ci mai cu seamă a organizării în faţa evenimentelor de astăzi.

Într-adevăr, în toată activitatea de 16 ani de organizare sionistă în ţară la noi (fără a voi să amintim trecutul pentru a-l ponegri, ci pentru a stoarce cât mai multe învăţăminte din el), se constată: pe de o parte, pentru prima perioadă un avânt extraordinar, pe de altă parte, *nicio* utilizare a acestui avânt în mod practic şi solid. Consecinţa am văzut-o: la prima criză, inerentă oricărei mişcări noi şi care s-a ivit şi în sionism, acesta s-a redus la noi în ţară la cei câţiva propagatori de la început şi la câteva bunevoinţi excepţionale. Nu exagerăm dacă spunem că dacă la orice mişcare generoasă, menită în totalul ei să dezrobească un neam, trebuie să te aştepţi nu numai să consume energii, dar să creeze şi sacrificaţi. Mişcarea sionistă din ţară a avut un număr incomparabil de sacrificaţi, şi din nefericire fără folos. Astăzi, ca rezultat al mişcării care de altfel a fost dusă cu inimă şi numai din inimă, este totul de creat.

Ceea ce apasă sufletul nostru şi mai mult este că evenimentele de astăzi, care deschid la un mare număr de naţiuni toate posibilităţile şi justifică toate visurile, pe noi ne găsesc în chinurile necesităţii de a crea posibilitatea afirmării în mod pozitiv, alături cu ceilalţi coreligionari, revendicările noastre.

Să o facem iarăşi în mod sporadic, în mod empiric, numai cu avântul nostru, cum s-a făcut mai înainte? Suntem prea mult convinşi de seriozitatea clipei ca să riscăm

https://biblioteca-digitala.ro

numai atât şi să nu punem în joc sacrificiul întregii noastre fiinţe, ca ceea ce începem să-şi îndeplinească matematic menirea.

De aceea, ne propunem o organizaţie solidă, o organizaţiune de fier.

Nu există ciment mai solid ca un „ideal", dar trebuie ca idealul să fie bine, conştient şi sistematic servit pentru aceasta. Propunem deci:

1) Toate secţiunile şi toate persoanele prezente la consfătuirea de azi îşi iau angajamentul să aducă la îndeplinire consolidarea serioasă, bazată pe relaţii indubitabile, a secţiunilor existente din cercul lor respectiv, a crea organizaţii acolo unde nu este nici cerc, nici secţiune pe următoarele căi:

a) Acolo unde există cercuri:

1) Se va provoca o adunare a tuturor elementelor serioase active şi fost active în mişcare şi li se va expune seriozitatea momentelor hotărâtoare a situaţiunii sionismului din prezent. Vor fi consolidate în marginile cercului sau societăţii la o acţiune imediată şi *perseverentă*.

2) Se va începe o serie de adunări, şezători, conforme spiritului local, unde se va lămuri importanţa vremii de acum din punctul de vedere sionist şi numai sionist. Ca legământ al adunărilor, se va căuta pe cât posibil mai mult plasarea *Şekelului*, obţinându-se, pe cât posibil, unanimitatea evreilor din localitatea respectivă. Această singură dovadă, o capitaţie de dare, va tălmăci în mod necontestat solidarizarea cu mişcarea sionistă în momentele actuale. Nu va trebui să existe pentru îndeplinirea acestor puncte capitale nici cea mai mică lipsă de străduinţă încordată.

3) Se va institui un *comitet-secretariat* pentru ordonarea acestei activităţi şi se va refera regulat de stagiul acţiunii şi de piedicile întâmpinate, spre a se aviza în comun la înlăturarea lor.

Listele şekeliştilor, încasărilor care se vor face neapărat, se vor înainta comitetului-secretariat, iar banii direct la Federaţiune.

b) Toate aceste cercuri vor fi legate între ele prin acest comitet-secretariat, care va stabili legătura de unire între ele.

c) Acolo unde nu există cercuri, persoanele îşi iau obligaţiunea de a forma comitete, dacă localitatea nu comportă crearea unei secţiuni, şi vor proceda pe cât posibil, în ce priveşte activitatea, ca secţiuni sioniste şi vor stărui în plasarea *şekelului*, procedând la fel cu cei de mai sus.

Pentru momentul actual, aceasta va fi forma rudimentară a începutului organizării sioniste, rămânând ca pe măsură ce aceasta se va întinde, să se adapteze proporţiilor ce va lua.

Sistematizarea propagandei în ce priveşte asigurarea activităţii.

Evident, felul cum se va fi făcut propaganda îşi are interesul ei capital. În această privinţă, vom folosi mişcării sioniste, aducând la cunoştinţa tuturor situaţiunea disperantă a iudaismului în timpul acestui război şi consecinţele imediate. Pe de altă parte, cum deznădăjduirea acestor clipe ascunde în sine germenul îndeplinirii idealului nostru, să ne ferim pe cât posibil de a lua partea vreuneia din părţile beligerante[91].

Pentru susţinerea acestei propagande: a) se va face schimbul de oratori între diferite oraşe; b) se va continua regulat cu ele; c) se va utiliza în cea mai mare măsură propaganda de la individ la individ; d) în toate direcţiunile trebuie lucru fără odihnă.

---

[91] Referie la şedinţa Comitetului de acţiune de la Copenhaga, probabil din decembrie 1914. Conducătorii sionişti au discutat pregătirea terenului în vederea acţiunii diplomatice în momentul decisiv al Conferinţei de pace, unde era sigur că va fi hotărâtă şi soarte Palestinei.

https://biblioteca-digitala.ro

Acestea sunt punctele principale, pe care le supunem dezbaterilor şi cărora vă rugăm să aduceţi luminile şi adaosele dv., luând o hotărâre fermă, căreia să-i dăm o execuţiune imediată şi continuă, indiferent de orice piedici.

La punctul „Organizarea" iau parte la discuţie d-nii: I. Herşcovici („Idealul" – Bucureşti), A.L. Zissu, S. Lazar, Schwartz (Iaşi), I. Feldştein, S. Einsestein (Bucureşti), Edelstein (Bârlad), Zosmer (Galaţi), Braunstein (Vaslui), Nestorianu (Brăila). După discuţii aprinse urmate de tumult, se decide instituirea unui ***Comitet de Propagandă*** compus din 5 persoane şi sunt aleşi d-nii I. Feldstein, Tobias Friedmann, I.Herşcovici şi S.Lazar, cu dreptul de a coopta ulterior o a 5-a persoană.

În cursul acestei discuţiuni, delegaţia ieşeană propune o moţiune către Federaţia din Galaţi, pentru convocarea unei conferinţe, spre schimbarea conducerii.

După votarea acestei moţiuni, care întruneşte paritate de voturi, se naşte un tumult care durează aproape o oră. După aceasta, diferendul aplanându-se, consfătuirea continuă în linişte.

La punctul ,,Propaganda" vorbesc d-nii I.Feldstein, I.Herşcovici (Bucureşti), S.Lazar (Iaşi), Osias Avram, Haberman (Buc.), Chitzmann (Roman), Edelstein (Bârlad), Friedman (Galaţi), Nestorianu, Klug (Brăila), Braunstein (Vaslui) etc.

Se decide: întruniri, schimb de oratori, colectarea de *şekel*, susţinerea revistei „Hatikwah". La închidere se votează următoarea moţiune, care este iscălită de fiecare asistent.

„Moţiune: Delegaţii organizaţiunilor din ţară, întruniţi la consfătuirea convocată de Cercul Zionist «Idealul», în urma discuţiunilor avute, decid formarea unui comitet secretariat cu sediul în Bucureşti şi format din d-nii Iosef Herşcovici, Lascăr Şaraga, Tobias Friedman, Iancu Feldstein, cu dreptul de a coopta încă o persoană, care comitet va avea obligaţia să realizeze formarea unei organizaţiuni puternice în ţară."

Toţi d-nii delegaţi îşi iau un angajament de onoare de a lucra din răsputeri pentru îndeplinirea imediată a hotărârilor luate şi a directivelor ce li se vor impune de către biroul ales — şi care nu vor fi decât rezultanta sforţărilor fiecăreia din secţiuni.

* * *

În seara de 10 mai, majoritatea delegaţiunilor au luat masa în comun; s-au ţinut toasturi şi s-au cântat melodii sioniste.

În seara de 11 mai, a avut loc în sala „Tomis" festivalul de *Schewuoth*, organizat în onoarea delegaţilor. Au vorbit d-nii Eisenstein, A.L. Zissu, S. Lazar şi Iosef Herşcovici, cari, punând în evidenţă situaţia politică internaţională, au accentuat şi dovedit că sionismul este azi mai mult ca oricând în perspective de realizare, dacă vom şti să profităm de moment şi să facem toate sacrificiile cerute.

S-au produs d-ra Ksiondzowsky la piano; d-l Iose Rubin a cântat diferite cântece sioniste; iar d-l A. Şaraga-Lorian a declamat „Zion" de Halevy[92] şi o scenă din *Torquemada*[93].

S-a colectat pentru Fondul Naţional.

G. Mayer

[„Ht.", 31 mai 1915, pp. 19-20]

---

[92] Referire la poezia „Sionide" de Iuda Halevy, născut în Spania (1075-1141). Vezi şi dicţionarul.

[93] Referire la drama scrisă de Victor Hugo, *Torquemada*, care a fost numit în funcţia de mare inchizitor în 1483.

https://biblioteca-digitala.ro

69. REORGANIZAREA MIŞCĂRII SIONISTE DIN ROMÂNIA

[Un apel lansat de Cercul „Idealul" din Bucureşti]

„Cercului «Idealul» din Bucureşti i-a fost dat să fie port-drapelul reorganizării mişcării sioniste din România."

Ultimile apeluri de organizare, venite din partea câtorva sionişti, rămaşi credincioşi mişcării şi cari vedeau cum totul se năruie, au avut darul să deştepte din letargie şi pe acei sionişti cari uitaseră cu totul de datoria lor.

Încă de anul trecut au început să apară prin puţinele ziare evreieşti – mai cu seamă în „Bar-Kochba" – critici aspre la adresa mamelucilor sionişti.

...Şi în ultimul timp, ca prin farmec, au început să mijească, pe ici, pe colo, în mai multe oraşe, crâmpeie de viaţă sionistă.

Somnul, nesfârşitul somn, se gătea de drum.

*

* *

Cercului „Idealul" din Bucureşti i-a fost dat să fie port-drapelul reorganizării mişcării sioniste din România.

În cursul lunii mai crt., „Idealul" a convocat secţiile sioniste din ţară, în conferinţă la Bucureşti, şi-n urma hotărârilor luate, a creat: *Biroul de propagandă sionistă.* Activitatea acestui birou dă roade: atât pe tărâmul reorganizării secţiilor, cât şi pe acela al colectelor băneşti.

Încă o consecinţă a alarmei date de puţinii sionişti sinceri este şi apariţia excelentei publicaţii pur sioniste „Hatikvah" (*Speranţa*).

Această publicaţie – de care mişcarea sionistă poate fi mândră – va deveni în curând organul oficial al mişcării.

Ea este condusă de d-nii: dr. I. Nacht, avocat Baruch Zosmer şi alţii. Să sperăm că va şti să se impună ca factor serios de propagandă sionistă şi cultură evreiască.

*

* *

În curând – şi credem că acest „curând" nu va fi mereu amânat – va avea loc la Galaţi, sediul Federaţiei Sioniştilor din România, o conferinţă a tuturor cercurilor sioniste din ţară.

Atunci se va aduce în discuţie reorganizarea temeinică a mişcării noastre şi li se va da o nouă directivă.

Oricari vor fi părerile şi propunerile ce se vor dezbate acolo, cercul nostru asupra acestui punct va insista cu hotărâre: toţi acei cari vor fi aleşi pentru a conduce marea masă sionistă din România să nu fie – sub niciun motiv – înregimentaţi în alte mişcări.

Hotărât lucru: „doi pepeni nu poţi ţine într-o mână".

Acela care – după cum se întâmplă astăzi – va face parte şi din mişcarea sionistă şi din cea pământeană, va fi sau un prost sionist, sau un prost unionist. În niciun caz, el nu va fi folositor efectiv ambelor mişcări. Evreilor din România, cu slaba lor educaţie de jertfă, de zbucium, de mişcare şi de putere de muncă, le e prea suficient să-şi consume puţina energie într-o singură direcţie. Exemple cunoaştem destule şi e de prisos să mai citãm.

Prin urmare, cărţile pe faţă: sau sionist, sau pământean.

Să se ia aminte, aceasta o cerem numai conducătorilor: Comitetului federal şi comitetelor cercurilor din provincie.

https://biblioteca-digitala.ro

Cerând aceasta, noi n-o facem din spirit de ostilitate faţă de Uniunea Evreilor Pământeni; din contra; noi, personal, simpatizăm cu această mişcare, deşi n-ar trebui, căci prea o scaldă în apele asimiliste, adormitoare a tot ce-i simţire curat evreiască.

Ţinem să repetăm: conducătorii mişcării sioniste nu trebuie şi nu pot face parte din mişcarea pământeană. Ei pot fi patrioţi şi buni „cetăţeni" români fără ca musai să se afişeze în acea organizaţie.

August 1915

[„S.R.", an I, nr. 9-10, iulie – august 1915, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

70. O DATORIE DE CONŞTIINŢĂ

„Organizaţia sionistă, reprezentată prin Comitetul Federal şi secţiunile alipite lui, trebuie să fie întărită şi sprijinită de tot ce este evreu."

Cataclismul european, operă a diplomaţiei înaintate până la exces şi prevestitor al unor vremuri de mari prefaceri, a găsit evreimea din România într-o situaţie de deplâns. Fărmiţată din ambiţia unora, cari au avut nenorocul să se găsească în fruntea ei, şi lipsită de un elementar ideal de conştiinţă şi de demnitate omenească şi naţională, s-a trezit nepregătită pentru orice perspectivă posibilă.

Într-un moment de neasemuită însemnătate, când întreg poporul evreu se află la o cotitură însemnată a vieţii sale naţionale, numai evreii din ţara românească reprezintă o frântură aparte din corpul, mai tare ca granitul, care este ludaismul.

Când, în fine, după mii de ani de pribegie grea şi neîncetată, s-a ivit iarăşi posibilitatea de reîntoarcere în ţara strămoşilor noştri, singuri noi, cari ne numim evrei români sau vice-versa, prin nepăsarea noastră, dăm motiv bine întemeiat să se creadă că într-adevăr nu mai existăm decât doar cu numele.

Nu ne mai oprim ca să judecăm pe aceia cari poartă vina acestei situaţiuni. Lucrul acesta ar fi zadarnic. De ce, adică, să mai dezgropăm lucruri moarte, cari n-au însemnat decât o pată urâtă în istoria evreilor din România?

Tot ce voim însă să facem este să găsim posibilitatea de îndreptare, care s-ar putea face cu încă o mică sforţare, nu supra-omenească.

Ruşinea de a nu însemna nimic şi de a fi numai păpuşi de bâlci în mâinele unor nevrednici conducători, trebuie să înceteze. Suntem oameni, şi înainte de toate şi evrei, căci ultima dovadă materială de aceasta nu s-a şters încă şi avem datoria, o datorie de conştiinţă către neamul nostru, să îndreptăm tot răul în mod radical. Altfel rămânem expuşi de a fi o ruşine a neamului nostru!

Mijloacele pentru îndreptarea marelui rău sunt de mai multe feluri şi anume:

a) Orice evreu cu simţ naţional şi cu demnitate omenească trebuie să înceapă o luptă făţişă în contra acelor asociaţiuni de renegaţi, cari, ca o sfidare a bunului simţ, vor să sfârşească cu un trecut mare şi cari lucrează necontenit la prăbuşirea noastră morală.

b) Toţi evreii au datoria s-o rupă cu aşa-zisa U.E.P, care stă în fruntea acelor grupări cari sunt o ruşine pentru neamul evreiesc.

c) Organizaţia sionistă, reprezentată prin Comitetul Federal şi secţiunile alipite lui, trebuie să fie întărită şi sprijinită de tot ce este evreu.

d) Şi ca o încoronare a acestei acţiuni, care va aduce după sine o izbândă a evreilor-naţionali în contra asimilanţilor, trebuie convocată cât mai urgent posibil Conferinţa sionistă anuală, care să delibereze în mod mai larg asupra acţiunii care trebuie întreprinsă pentru salvarea evreismului din România.

Dacă şi momentul prielnic de acum va fi trecut cu vederea, atunci cu drept cuvânt se va putea spune, cândva, despre evreii din România, că au fost laşi şi că au binemeritat soarta lor crudă.

https://biblioteca-digitala.ro

Iar de vom şti să ne acumulăm forţele necesare şi mai presus de toate: dacă nu vom scăpa momentul prielnic, vom fi reuşit să facem un pas însemnat pentru salvarea unei părţi a poporului evreu.

Avem o datorie de conştiinţă, să nu mai rămânem impasibili, ci să ne hotărâm la o acţiune de exterminare şi de îndreptare a răului care ne-a stat până acuma ca stavilă în cale.

In hoc signo vinces !..[94]

Achille M. Finkelstein

[„B.K.", an II, nr. 8, octombrie 1915, pp.104-105]

[94] *În acest fel rezidă victoria!* – traducere liberă.

https://biblioteca-digitala.ro

71. CONSFĂTUIREA SIONISTĂ DIN GALAŢI

La consfătuirea sionistă din Galaţi, ţinută în perioada 25-26 octombrie 1915, s-au ales trei comisiuni culturale: comisiunea ebraică, idiş şi în limba română.

În zilele de 25 şi 26 octombrie a.crt. a avut loc la Galaţi o consfătuire a sioniştilor din ţară.

La ea a luat parte şi dl. dr. Iacobsohn, membru al Micului Comitet de Acţiune.

Au fost reprezentate aproape 30 de oraşe, prin 50 delegaţi ai secţiilor şi 30 invitaţi.

După 2 zile de discuţii şi propuneri, s-au hotărât următoarele: s-au ales trei comisiuni culturale:

1) Comisiunea culturală ebraică, d-nii dr. Nacht, David Kahane şi dr. Brezis, cu sediul la Focşani.
2) Comisiunea culturală în idiş, d-nii dr. Rabinovici, M. Schächter, Iacob Gropper, M. Rabinovici, E.I. Valdman şi Botoschansky, cu sediul în Iaşi.
3) Comisiunea culturală în limba română, cu sediul în Bucureşti: d-nii dr. I. Niemerover, dr. Alperin, dr. L. Mayersohn, inginer Jac Kanner, M. Schweig, avocat Baruch Zosmer şi I. Feldştein.

Membrii federaţiei cari nu s-au interesat de mişcarea sionistă şi sunt angajaţi în alte mişcări sunt consideraţi ca demisionaţi. În locul lor vor fi cooptaţi alţi membri.

Comitetul federal îşi ia angajamentul ca 6 luni după încheierea păcii să convoace în conferinţă secţiile din ţară.

[„S.R.", an II, nr. 1-2, octombrie – noiembrie 1915, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

72. CONFERINŢA SIONISTĂ DIN GALAŢI [octombrie 1915]

[Extrase]

„Federaţia sioniştilor din România a câştigat în rândurile organizaţiei sioniste un rang din ce în ce mai onorabil, atâta timp cât a fost vorba să se exprime cu cea mai mare energie ideea sionistă. Aceasta e azi, mai mult ca oricând, datoria noastră. Ideea sionistă reclamă unitatea organizaţiei şi unitate în acţiune; Palestina ne cere, în nevoile-i urgente, un ajutor activ."

[...]

Iată acum lista exactă a delegaţilor care au luat parte la consfătuire:

Berlin	Dr. Victor Iacobson
Brăila	S. Bleicher, M. Rothman I. Botoşansky, Iosef Grünberg, dr. Boris Reicher, (supl. L. W. Margulies), W. D. Klug, Ch. Lichter.
Bucureşti	dr. I. Niemirower, M. Schwartzfeld, Horia Carp, ing. Jacques Kanner, dr. I. W. Steiner, Josef Herşcovici, Tobias Friedmann, Jean Abermann, Mauriciu Singer, I. Feldştein, Iosef Habermann.
Buzău	Lazăr Mayer, Natan Charas.
Bârlad	A. Finchelstern.
Constanţa	S.Iscovici, Arnold Birnbaum.
Dorohoi	Levy Drimer, Israel Gluckmann.
Fălticeni	Şulim Mayer.
Focşani	dr. I. Nacht, Noel Bring, David Cahane, M.L. Klein, Jacques Zosmer.
Galaţi	Sam. Pineles, M. Heinr. Schein, B. Gottesmann, Arnold Weinrauch, Jean Silberştein, rab. I. Schaechter, Leon Feuerstein, avocat B. Zosmer, Martin Spiner, M.B. Haimovici, Simon Cohn, Conrad Goldstein, Moses Kahane, Michel Friedmann, Henry Grünberg, Leon Gold.
Hârlău	Michel Landau.
Iaşi	dr. L. Rabinovici, M. Schaechler, Lazăr Rothenberg, Natan Schwartz, Iacob Groper, M. Rabinovici, Efr. I. Waldmann.
Moineşti	M.S. Guttmann.
Panciu	rabin Roller, Silene Nestoreanu, Pincu Blumenfeld.
Piatra-N.	Sol. Drimer, d-ra Greta Drimer, Pincu Daniel, Sam. Tanentzapf.
Ploieşti	Neuman Marcus, dr. H. Brezis.
Podul-Il.	G. Buchmann.
Râmnic-S.	Rubin Finkelstein, Isidore Lazar.
Ştefăneşti	Sigm. Schaechter,
Tecuci	Herman Edelstein, Sol. Schainsohn.
Tulcea	Jean Isovici.
Vaslui	B. Soref, Sol. Braunstein, Pincu Marcovici.

Au participat dar în total 76 delegaţi; s-au scuzat domnii: Mathias Friedmann din Adjud, Iosef S. Manaşcu, A.L. Zissu, Lascăr Şaraga, A. Şaraga-Lorian din Bucureşti, Adolphe Bernhardt din Constanţa, ing. Gruenberg-Tescani, concentrat, dr. M. Weinstock – Galaţi, concentrat la Nehoiaşi jud. Buzău, Wolff Isser din Bacău, Rubin Chitzmann, dr. Helfant din Roman, David Rintzler Focşani etc.

Afară de delegaţi, au mai asistat şi foarte numeroşi sionişti şi sioniste din Galaţi, Brăila, Piatra-N., Tecuci, Ploieşti, Bucureşti etc.

https://biblioteca-digitala.ro

Chestorii, domnii Moses Kahane, Conrad Goldstein, S. Isovici şi Leon Gold au menţinut în tot timpul consfătuirii ordinea în sală.

Dezbaterile (după note stenografice)

Ziua 1-a. Şedinţa de dimineaţă

Duminică, în 25 octombrie, la orele 10.15 dimineaţa, domnii Sam. Pineles, preşedinte de onoare al Federaţiei, M. Heinr. Schein, preşedinte, dr. I. Niemirower, dr. I. Nacht, M. Schwartzfeld, Noel Bring, membrii comitetului federal, Leon Feuerstein, secretarul federaţiei şi d. dr. Victor Iacobson, membru al Micului Comitet de Acţiune sionist, îşi fac apariţia în sala consfătuirii. Intrarea lor e salutată cu tunete de aplauze. Se fac d-lui dr. Iacobsohn ovaţiuni furtunoase.

D. M. Heinr. Schein, preşedintele comitetului federal, rosteşte

Cuvântarea de deschidere

Onorată Adunare,

În vremurile acestea excepţionale, când popoare se sfâşie între dânsele pentru a apăra şi întări naţionalitatea lor, situaţia noastră, a evreilor împrăştiaţi în lumea toată, e mai tragică decât a oricărui alt popor. Contribuind în luptele sângeroase cu jertfe imense, pe toate fronturile, luptând pentru idealuri străine, evreii, în loc să-şi dea seama că a sosit timpul ca, în aceste momente hotărâtoare, să purtăm şi grija propriei noastre soarte, fac — o constatăm cu tot regretul — tocmai contrariul. Mai mult ca oricând s-au înmulţit acum între evrei, partidele politice, vederile diferă de la unul la altul şi la nimeni nu întâlnim spirit de concesiune. Fenomenul acesta întristător îl observăm şi în sânul organizaţiei noastre sioniste, tocmai în aceste clipe mari, când organizaţia noastră trebuie să fie puternic întărită şi când toţi adepţii ei trebuie să fie grupaţi cu inima şi cu gândul în jurul centralei, pentru ca aceasta să poată revendica la timp oportun, în numele unei puternice organizaţiuni evreieşti, titlul de reprezentantă a iudaismului. Cu adâncă mâhnire vedem deci că au luat naştere în organizaţia noastră sionistă diferite curente, care pot slăbi puterea ei. Starea aceasta de lucruri se poate observa în stil mic şi în sânul federaţiei noastre.

Conducerea centralei noastre, printr-o scrisoare primită de curând, ne atrage atenţia asupra acestei stări de lucruri şi ne roagă să întrebuinţăm toate mijloacele pentru ca în organizaţia noastră din ţară să domnească armonia şi pentru ca toţi sioniştii să fie bine organizaţi într-un singur gând: acela de a întări organizaţia noastră.

Pentru scopul acesta v-am convocat aci. Voiesc ca să ne chibzuim împreună cu toţii asupra mijloacelor de întărire a mişcării în ţară. Vă urez din suflet bun venit şi mulţumindu-vă că aţi răspuns chemării noastre, doresc ca dezbaterile noastre să fie încoronate de succes şi să aducă roadele dorite.

Declar deschisă consfătuirea noastră sionistă.

(Aplauze prelungite.)

În urmă, d. M. Heinr. Schein, preşedinte, rosteşte următoarea

Cuvântare de salutare către dl. dr. Iacobson

Domnilor delegaţi,

Pentru această importantă consfătuire am cerut centralei noastre din Berlin să ne trimită un reprezentant al ei şi astăzi avem fericirea de a vedea în mijlocul nostru, pentru întâia oară, pe domnul doctor Victor Iacobson, ilustrul nostru conducător, membru al Micului Comitet de Acţiune din Berlin, pe care vi-l recomand tuturor. În numele dv. am deosebita plăcere de a-i spune bun venit.

https://biblioteca-digitala.ro

Ilustre tovarăşe şi conducător!

În numele federaţiei sioniştilor din România şi al delegaţilor aci prezenţi vă doresc un bun venit în mijlocul nostru.

Vă mulţumim din tot sufletul pentru onoarea ce ne-aţi făcut luând parte la consfătuirea noastră şi sperăm că prezenţa dv. va avea o bună influenţă asupra dezvoltării mişcării noastre în ţară.

Atât dv., cât şi Micului Comitet de Acţiune pe care îl reprezentaţi vă strig din adâncul inimei *hedad*!

(Ovaţiuni furtunoase.)

Răspunsul d-lui dr. Victor Jacobson

Dr. Victor Jacobson (primit cu ovaţiuni furtunoase şi cu strigăte prelungite de *hedad!* şi *lechi!*): Vă mulţumesc din inimă pentru entuziasmul cu care m-aţi primit şi pentru strigătul de *hedad* cu care aţi avut bunăvoinţa să mă întâmpinaţi. Sunt fericit că am prilejul să viu în mijlocul vostru, al sioniştilor din România, pentru întâia oară, ca să vă arăt felul în care am lucrat în cele din urmă 14 luni de război. Când am preluat, împreună cu ceilalţi prieteni, conducerea organizaţiei sioniste, ne-am făcut, din reînvierea mişcării noastre şi din democratizarea acesteia, o datorie de onoare. Simt cu atât mai mare plăcere să fiu aci, între dv., cu cât organizaţia sionistă din România este una din cele mai importante organizaţii regionale, ea ocupă locul al 4-lea în lume, după Rusia, Germania şi Statele Unite ale Americii de Nord.

În vremurile noastre de groaznic măcel, când evreii contribuie, în măsura cea mai largă, la câtimea imensă de jertfe pe toate fronturile, e logic să ne întrebăm dacă viitorul nu rezervă vreo schimbare a situaţiei poporului nostru. Una din cele dintâi urmări ale vălmăşagului european este, în ce ne priveşte, că am putut să ne câştigăm elementele cunoaşterii valorii noastre personale. Pretutindeni unde sionişti au luptat pe câmpiile de luptă, au dat dovadă de lipsă de şovinism patriotic; numai sentimentul profund al împlinirii datoriei i-a stăpânit. Aceasta face ca acum, când totul se resimte de zguduirea universală, organizaţia noastră să rămână puternică şi unitară şi să-şi continuie neîntrerupt mersul ei înainte. Vom face totul pentru a ne împlini datoria pe de-a-ntregul. Nu avem astăzi vreme de pierdut, fiecare gest e acum de două ori necesar. De la munca dv. aşteptăm o nouă dezvoltare şi progrese noi. Şi mai ales, sprijinul sionismului român ne e foarte preţios, căci România e pentru noi o parte constitutivă însemnată a sionismului universal.

În numele organizaţiei sioniste şi în numele meu vă mulţumesc pentru cele ce aţi făcut şi îmi exprim speranţa că şi pe viitor ne veţi ajuta cu mai multă putere. (Aplauze prelungite. Ovaţiuni.)

Salutarea Comitetului de Acţiune

D.M. Heinr. Schein dă apoi citire următoarei scrisori din 29 octombrie 1915 st.n. din partea Comitetului de Acţiune:

Prea stimaţi tovarăşi,

Trimitem urările noastre cele mai călduroase prietenilor noştri din România, adunaţi în consfătuire.

Fie ca dezbaterile dv. să aibă deplină reuşită şi să fie conduse de spiritul de unitate şi de concordie, singurul care poate asigura în aceste zile grele poporului evreu existenţa sa şi împlinirea dorinţelor sale. Într-o clipă de înspăimântătoare încordare, vă întruniţi dv. în consfătuire. Flagelul războiului a lovit foarte greu poporul evreu. Ca şi cum mânia celor mai înspăimântătoare forţe s-ar fi concentrat numai asupra poporului evreu, evreilor le-a fost dat lor să sufere cel mai mult sub furia războiului, a fost dat căminurilor evreieşti să fie mai îngrozitor distruse, a fost dat prigoniţilor evrei să

https://biblioteca-digitala.ro

străbată rătăcitori cu sutele de mii câmpiile, cufundaţi în mizerie şi nevoi, sângelui evreiesc să inunde în fluvii îngrozitoare întreg pământul. O distrugere îngrozitoare s-a năpustit asupra noastră şi încă nu zărim un sfârşit al grozăviei. În zilele acestea de tulburare şi de jale, singură năzuinţa spre unitate a poporului evreu a fost salvarea sa. În lumina înspăimântătoare a războiului, credinţa noastră în reunificarea poporului evreu pe vechea sa ţărână apăru ca singurul refugiu, ca singura mântuire.

În timp ce totul se prăbuşi în ruine, în timp ce legăturile cele mai strânse se desfăcură şi legămintele cele mai vechi se rupseră, legământul, cu care concepţia Sionului cuprinde pe evreii din toată lumea, rămase neatins şi deveni din ce în ce mai puternic. În vreme ce între cele mai puternice alianţe se adânci o prăpastie şi se ridicară stavile, structura organizaţiei sioniste rămase neclintită şi unitară.

Faptul că nici războiul mondial nu a putut distruge legământul nostru va fi pentru noi totdeauna o mângâiere şi o dovadă strălucită a dreptăţii străduinţelor noastre.

Legătura organizaţiei sioniste cu prietenii noştri din toată lumea abia că a fost întrucâtva întreruptă şi vrajba, care sfâşie lumea, mai că nu a găsit niciun ecou în rândurile noastre.

Încă din primele zile ne-am regăsit cu toţii împreună uniţi în străduinţele noastre comune. De vreme ce Palestina fusese ameninţată şi ceva mai târziu lovită de război, sioniştii toţi, din toată lumea, ştiură că numai o singură datorie ne incumbă: asigurarea operei noastre în Palestina.

Palestina este în mare nevoie şi ceea ce spiritul de sacrificiu al fraţilor noştri ne-a adus până acum spre alinarea lor, este încă foarte departe de a fi îndeajuns, pentru ca să putem întâmpina toate primejdiile prezentului şi ale viitorului; şi totuşi, nu ne îndoim că opera noastră va putea să reziste acestor primejdii.

Aceasta este marea datorie pe care ne-a impus-o războiul: menţinerea operei noastre palestiniene şi conservarea ei intactă până după război; războiul nu va trebui să distrugă băncile noastre, şcolile noastre şi fermele noastre, iar fraţii noştri din Palestina nu vor trebui să fie răpuşi de nevoile războiului.

Altă datorie mare pentru noi este să menţinem şi să întărim organizaţia noastră, în ciuda războiului, pentru vremea de după război. Nimeni nu poate spune încă de pe acum când va veni pacea şi cum va fi acea pace. Dar noi ştim şi aşteptăm, din adâncul inimii şi din adânca noastră convingere în necesitatea realizării idealului nostru, că pacea care va veni să fie şi pentru poporul evreu o epocă în calea dezvoltării sale naţionale şi în acelaşi timp şi mântuirea sa.

Nu se poate spune azi nimic încă despre felul în care sperăm să atingem ţelul nostru. Bunul simţ al prietenilor noştri va pricepe că această chestiune nu poate fi soluţionată şi discutată pe larg în întruniri publice şi în comunicate de presă. Un singur lucru putem să spunem: conducerea organizaţiei sioniste este foarte conştientă de însemnătatea şi de nevoile momentului şi printr-o activitate conştiincioasă şi prevăzătoare, ea cumpăneşte toate posibilităţile şi se înarmează pentru toate şansele pe care le va aduce pacea. Sentimentul de răspundere, de care suntem pătrunşi, ne pune la adăpostul oricărei politici de aventură, care este cerută ici şi colo.

Iată punctele de vedere de care suntem conduşi în acţiunea noastră politică: organizaţia trebuie să aibă în vedere toate posibilităţile unei dezvoltări viitoare.

Principiul acesta fundamental a fost expus de Micul Comitet de Acţiune şi aprobat în repetate rânduri de Marele Comitet de Acţiune. Nu ne îndoim câtuşi de puţin că şi dv. recunoaşteţi dreptatea şi utilitatea lui şi că veţi supune atitudinii dv. aceste linii de conduită.

https://biblioteca-digitala.ro

Federaţia sioniştilor din România a câştigat în rândurile organizaţiei sioniste un rang din ce în ce mai onorabil, atâta timp cât a fost vorba să se exprime cu cea mai mare energie ideea sionistă. Aceasta e azi mai mult ca oricând datoria noastră. Ideea sionistă reclamă unitatea organizaţiei şi unitate în acţiune; Palestina ne cere, în nevoile-i urgente, un ajutor activ.

Sioniştii din România au fost totdeauna credincioşi organizaţiei, ei au fost întotdeauna pentru Palestina prieteni gata la jertfe şi protectori. Fie ca şi consfătuirea dv. să fie o dovadă despre aceasta.

Salutăm consfătuirea regională a sioniştilor din România.

Comitetul de Acţiune al Organizaţiei Sioniste

Semnaţi: Prof. O. Warburg, Dr. Jacobson

(Aplauze prelungite.)

[...]

Raportul asupra activităţii Comitetului Federal

D. M.Heinr. Schein, preşedinte, face adunării raportul asupra activităţii Comitetului Federal:

Domnilor delegaţi,

Înainte de a intra în discuţiuni, vă voi da un raport asupra mişcării noastre în general, precum şi asupra mişcării în ţară.

Domnilor delegaţi,

La Congresul al X-lea din Basel, în 1911, s-a hotărât mutarea centralei noastre din Köln, la Berlin, alegându-se Micul Comitet de Acţiune, compus din domnii prof. Otto Warburg, dr. Şemarja Levin, dr. Victor Iacobson, Nahum Sokolow şi dr. Hantcke. Această conducere şi-a concentrat toate privirile şi toată activitatea în Palestina, urmărind ca prin opera practică în Ţara Sfântă să obţină şi rezultate politice însemnate. În anul 1913 a izbucnit cunoscutul conflict cu privire la predarea cursurilor în limba ebraică la şcoala tehnică din Haifa[95] şi cu prilejul acesta, centrala noastră a desfăşurat o activitate prodigioasă, luptând din răsputeri, cu mare succes moral şi material, pentru a învinge opoziţia asimilantă şi luând asupră-şi întreţinerea majorităţii şcolilor din Palestina.

Congresul al XI-lea din Viena, din 1913, în care s-a introdus în Micul Comitet de Acţiune şi pe domnul dr. Tschlenow, a adoptat proiectul înfiinţării unei universităţi la Ierusalim, pentru desăvârşirea căreia comisiunea aleasă a început imediat după congres lucrările pregătitoare. Din nefericire, izbucnirea războiului european provoacă în 1914 întreruperea lucrărilor. Războiul acesta a produs o adevărată zguduire în organizaţia noastră. A fost însă o fericită întâmplare pentru mişcare că domnul dr. Schemarya Levin a fost surprins de evenimente în America; Domnia Sa a făcut într-un timp scurt minuni, atât din punct de vedere moral, cât şi din punct de vedere material, pentru organizaţia noastră. Domnia Sa a ştiut să câştige mişcării noastre personalităţile cele mai marcante din Statele Unite, cum sunt domnii Louis D. Brandeis, Nathan Strauss şi alţii; a concentrat pe acestea într-un comitet executiv provizoriu sionist, cu menirea de a conduce organizaţia sionistă din Statele Unite şi de a forma totodată unul din cele trei birouri sioniste, care constituie centrala noastră; a reuşit să strângă, prin mijlocirea comitetului executiv, în iarna anului 1914—1915 sume enorme de bani pentru a veni în ajutorul fraţilor noştri din Palestina, cărora le-a

[95] Fondatorii şcolii tehnice din Haifa, fiind evrei din Germania, s-au opus ca limba de predare în această şcoală să fie ebraica. Ei au vrut să impună limba germană. Până la urmă a învins curentul care a militat pentru introducerea obligatorie a limbii ebraice în şcolile evreieşti din Palestina.

https://biblioteca-digitala.ro

trimis prin intermediul domnului Morgenthau, ambasadorul Statelor Unite la Constantinopol, ajutoare băneşti, precum şi un vapor cu merinde; a alăturat mişcării sioniste din America cele mai importante şi mai mari organizaţii evreieşti din aceste ţinuturi, care aveau până acum mai mult un caracter filantropic şi a câştigat, prin acest fapt, pentru mişcarea sionistă, un număr de peste un sfert de milion de aderenţi noi.

Pentru a concentra şi pecetlui întreaga activitate depusă în Statele Unite, din septembrie 1914 până în iulie 1915, s-a convocat şi ţinut la Boston o mare adunare, la care au luat parte şi reprezentanţii societăţilor afiliate de curând organizaţiei noastre. Succesul acestei adunări, precum şi dări de seamă amănunţite asupra dezbaterilor s-au putut vedea în rapoartele publicate de presa noastră. Comitetul executiv sionist din America îşi continuă şi acum activitatea cu succes, în toate direcţiunile.

Centrala noastră din Berlin, aflându-se pe teritoriul unui stat beligerant, a fost constrânsă, pentru a putea fi în legătură directă cu toate organizaţiile sioniste din lume, să mai deschidă, pe lângă biroul central din New York, un alt birou central la Copenhaga, sub conducerea domnilor Nahum Sokolow şi Motzkin. Biroul acesta, avându-şi sediul într-o ţară neutră, a făcut ca legăturile dintre centrală şi diferitele organizaţii să nu sufere pe urma războiului. De altă parte, centrala a avut precauţiunea de a permuta şi birourile centrale ale Fondului Naţional Evreiesc din Köln la Haga, adică iarăşi pe teritoriul unei ţări neutre.

Odată cu intrarea Turciei în războiul european, situaţia evreilor din Palestina a avut de suferit mai multe schimbări. Guvernul otoman, ca şi guvernele celorlalte ţări beligerante, a luat dispoziţia ca străinii, supuşi ai statelor cu care Imperiul Otoman se află în stare de război, să se otomanizeze sau să părăsească ţara. Pentru evrei însă s-au făcut concesiuni deosebite: li s-a dat posibilitatea de a deveni lesne cetăţeni otomani, li s-au redus taxele de încetăţenire şi altele. Executorii ordinelor guvernului, înţelegând greşit sensul instrucţiunilor primite, s-au dedat la o serie de persecuţiuni în contra acelor evrei care nu voiau să devină cetăţeni otomani. În urma intervenţiei energice a centralei noastre, persecuţiile au încetat după scurt timp şi de atunci, chiar şi evreii străini, neotomanizaţi, sunt lăsaţi liberi, în pace şi în linişte.

Şcolile noastre din Palestina au avut iarăşi multe de suferit, deoarece Djemal Paşa, generalissimul armatei turceşti din Palestina şi Suez, le consideră ca instituţiuni ruseşti, fiindcă unele din ele sunt susţinute de Comitetul Palestinian din Odessa. Centrala noastră a făcut demersuri şi pentru înlăturarea acestui rău şi a reuşit după puţin timp să redeschidă şcolile şi să determine încetarea persecuţiilor.

Trebuie să amintesc în treacăt că la ameliorarea situaţiei evreilor în Palestina a contribuit în foarte largă măsură domnul *Morgenthau*, ambasadorul Statelor Unite ale Americii de Nord la Constantinopol, şi iubitul nostru domn dr. Ruppin, reprezentantul centralei noastre în Palestina, care au ştiut să înfrunte toate dificultăţile create de război.

Din punct de vedere economic, coloniştii au avut iarăşi mult de suferit. În afară de pagubele pricinuite de război, prin împiedicarea absolută a exportului produselor indigene, coloniştii noştri au mai avut multe de îndurat pe urma plăgii lăcustelor, căzută asupra Palestinei la începutul primăverii şi care a produs pagube evaluate la aproape 3½ milioane lei.

Mulţumită însă ajutoarelor însemnate sosite din America, despre care am amintit mai sus, situaţia s-a ameliorat în parte. De altă parte, menţionăm şi accentuăm cu mulţumire, că fermele Fondului Naţional au avut mai puţin de suferit şi că au contribuit în foarte largă măsură la salvarea populaţiei de foamete.

https://biblioteca-digitala.ro

Recolta anului curent s-a prezentat binişor şi e de sperat că în cursul anului ce vine, evreii din Palestina nu vor mai avea de îndurat lipsă de merinde.

Oricum însă, avem datoria de a aduce prinosul nostru de admiraţie şi de recunoştinţă fraţilor noştri luptători din Palestina, care, cu toate dificultăţile întâmpinate, au rămas la postul lor de onoare şi de datorie, menţinând astfel noul *Işub* în Palestina.

Domnilor Delegaţi!

În ce priveşte partea politică, centrala noastră lucrează fără încetare, după o anumită linie de conduită, bine stabilită de mai înainte, de către Micul şi Marele Comitet de Acţiune, şi după cum veţi înţelege lesne, nu e locul aci să vorbim amănunţit asupra acestui punct. Principalul este numai să ne facem pe deplin datoria, cu deplină încredere în conducerea noastră, care veghează mereu...

Domnilor delegaţi!

În ce priveşte mersul mişcării în ţară, ţin să vă fac o expunere a activităţii Comitetului Federal, din aprilie 1911 şi până astăzi.

În anul 1911, după ultima noastră conferinţă, cu puţinele noastre mijloace, am trimis în provincie pe d. Goldenthal, în scop de propagandă; acesta a făcut un turneu în ţară, vizitând toată Moldova şi o parte din Muntenia, reorganizând vechile secţii şi înfiinţând altele noi.

Tot pentru ca să putem menţine mişcarea noastră în ţară la nivelul de mai înainte, domnul dr. Şemarja Levin mi-a promis, la Basel, la Congresul al X-lea, că va veni în ţară, interesul şcolii tehnice din Haifa cerea însă prezenţa d-lui Levin în Palestina, aşa ca domnia sa nu a putut veni la noi.

A venit în schimb, în februarie 1912, domnul Nahum Sokolow, şi cu ocazia acestei înalte vizite am putut serba frumos jubileul de 30 de ani de existenţă a sionismului în România. Domnul Sokolow a stat în ţară vreme de 12 zile, în care timp a vizitat afară de Galaţi, oraşele Brăila, Bucureşti, Bacău, Piatra, Iaşi şi Focşani, creând o atmosferă caldă în jurul mişcării.

În vara anului 1912 am editat broşura „Fondul Naţional Evreiesc" în 5.000 de exemplare, care au fost împrăştiate în toată ţara.

Tot în acest an am avut de înregistrat şi o oarecare activitate pe terenul colonizării practice. Din iniţiativa domnului Israel Marcus s-a întreprins cu câţiva ani înainte fondarea unei colonii în Palestina. Societatea viitoarei colonii s-a format în 1910, când s-a depus şi un capital de vreo 80.000 lei; proiectul nu a putut însă să se realizeze, deoarece cei mai mulţi din viitorii colonişti nu au voit să mai aştepte. Colonia a fost totuşi înfiinţată în 1912, numele ei fusese mai înainte „Ain Char", iar astăzi e „Cafr. Malal", după marele Moisi Leib Lilienblum. În colonia aceasta figurează astăzi vreo 11 evrei din România, cu un capital angajat de peste 60.000 lei, ea e în anul al doilea de plantaţie şi doi dintre participanţi s-au şi stabilit acolo.

În toamna anului 1912, din pricina marii crize economice din ţară, dinaintea izbucnirii războiului balcanic, s-a produs şi în mişcare o stagnaţie completă. Toate circularele şi apelurile lansate de federaţie nu au avut niciun rezultat. Am făcut centralei noastre un raport fidel al situaţiei, cerându-i să trimită în ţară pe d. dr. Schemarya Levin, prin talentul şi influenţa căruia speram să se poată produce o reîmprospătare a vieţii sioniste la noi. Izbucni însă între timp războiul balcanic şi d. dr. Levin a revocat venirea sa în ţară.

În primăvara anului 1913 se împlini timpul legal pentru convocarea unei conferinţe în ţară. Din nefericire, pe lângă că eu eram bolnav, constrâns să rămân în pat, lipsa totală de însufleţire în mişcare mă opri de la convocarea adunării generale, de la care

https://biblioteca-digitala.ro

nu am putut aştepta atunci niciun folos real. Am cerut din nou centralei să ne trimită un orator propagandist pentru a redeştepta viaţa sionistă în ţară, pentru ca apoi să pot convoca adunarea generală. De acord cu centrala fixasem ca d. dr. Korngrunn să vină în România în luna iunie 1913. Tocmai atunci s-a decretat însă mobilizarea şi d. dr. Korngrunn s-a văzut nevoit să renunţe la sosirea sa la noi în ţară.

Această stare de lucruri a dăinuit până după terminarea campaniei din 1913. Mişcarea la noi în ţară a slăbit atuncea mult, mulţi dintre ai noştri au avut de luptat cu greutăţile crizei, o parte dintre colaboratorii noştri tineri au fost mobilizaţi şi elementele care mai înainte erau active în mişcare, ne lipseau. Situaţia organizaţiei noastre deveni atunci foarte critică, ceea ce ne-a îngrijorat foarte mult şi de aceea, imediat după întoarcerea noastră de la Congresul din Viena, am chemat pe toţi vechii sionişti la o consfătuire pentru ziua de 17 octombrie 1913, crezând că ne vom putea chibzui şi vom ajunge astfel să redăm viaţă mişcării noastre. Spre regretul nostru, a trebuit să constatăm că din peste 50 de invitaţi, nu au răspuns decât doi la apelul nostru: domnii dr. Brezis şi Neumann Marcus din Ploieşti. Aceasta ne-a decepţionat mult şi am convocat imediat o şedinţă a comitetului federal care a găsit că este absolut necesar să se aducă un propagandist din străinătate, care să redeştepte viaţa sionistă în ţară, pentru ca după aceea să putem convoca o adunare generală. Ne-am pus pentru aceasta în legătură cu centrala, care a însărcinat pe d. Dr. Geyer să vină în ţară. Prin aducerea în ţară a d-rului Geyer am ţintit ca d-sa să producă o redeşteptare a vieţii sioniste din ţară, ca să studieze bine situaţia mişcării şi personalităţile, care ar fi de atras în fruntea ei, în vederea alcătuirii unui nou comitet federal.

În acelaşi timp a survenit cunoscutul conflict pe tema predării cursurilor în limba ebraică, în şcoala tehnică din Haifa. Aceasta ne-a dat prilejul de a redeştepta puţin sentimentele adormite alor noştri, şi prin apeluri împrăştiate în toată ţara am propagat în mod viu în această chestiune. Spre mulţumirea mea sufletească am putut constata cu acest prilej că mişcarea sionistă în ţară suferă numai de o stagnaţie momentană şi că ar putea fi înviorată, dacă am dispune de mijloacele necesare. Rezultatele agitaţiunii pentru opera şcolară din Palestina au fost satisfăcătoare.

Tot în acea vreme am dat tot concursul meu pentru organizarea unei expoziţii cu produse ale şcolii de arte şi meserii Bezalel din Ierusalim, care s-a şi făcut la Piatra-N., Focşani şi Galaţi. Aceasta a dat multora prilejul de a ne aprecia şi de a recunoaşte valoarea operei noastre în Palestina. Am asistat personal când un evreu din Bucureşti, vizitând expoziţia, a fost atât de entuziasmat de cele ce vedea, încât a rostit binecuvântarea de „şeechejunuh".

Tot atunci, în primăvara anului 1914, sosi d. dr. Geyer şi vizită oraşele cele mai însemnate din ţară, cu rezultate satisfăcătoare; când ne-a părăsit, era hotărât să revină pentru a continua opera începută, dar fu în urmă reţinut în Galiţia, aşa că nu şi-a putut continua şi termina activitatea întreprinsă la noi în ţară.

Prin aprilie 1914, am angajat, tot în scop de propagandă, filmul „Viaţa evreiască în Palestina", care a fost reprezentat în toată ţara. Această întreprindere a contribuit iarăşi mult la reînviorarea mişcării, mulţi, care n-aveam idee despre cele ce noi înfăptuiserăm în Ţara Sfântă, şi-au putut da seama de visu, de cele ce s-au creat în Palestina.

Am stăruit iarăşi, dat fiind momentul prielnic, pe lângă centrală, ca d. dr. Geyer să fie trimis în ţară, pentru a-şi putea continua opera începută, pentru ca apoi să putem convoca adunarea generală. D-sa veni, şi când păşea tocmai la lucru, izbucni războiul european, ceea ce îl sili să plece imediat şi activitatea noastră a fost în modul acesta brusc de tot întreruptă. Războiul a provocat de asemenea o vălmăşală enormă de

https://biblioteca-digitala.ro

lucru centralei. Aproape toţi membrii Micului Comitet de Acţiune au fost surprinşi de război în diferitele părţi ale lumii, unde se aflau în interesul mişcării, unii puşi în imposibilitate de a se întoarce chiar. Au trebuit să treacă trei luni până totul s-a lămurit. Prin septembrie 1914 am primit cea dintâi ştire de la izbucnirea războiului din partea centralei, ceea ce mi-a dat prilejul să deştept pe ai noştri şi să-i chem din nou la lucru. Timpul fu însă atunci atât de tulbure şi de critic, că nu era posibil să se întreprindă nimic serios. Unii dintre ai noştri au opiniat chiar că ar fi bine să închidem biroul nostru, ceea ce n-am făcut însă, pentru a nu întrerupe firul vieţii mişcării noastre. O adunare generală nu a putut avea loc, fiecare fiind îngrijorat din pricina evenimentelor; din zi în zi ne aşteptam ca şi România să fie prinsă în val-vârtejul războiului. Sperăm însă că pacea se va încheia în scurt timp şi atunci vom putea convoca adunarea generală.

Domnilor delegaţi!

În iarna anului 1914–1915, biroul nostru a desfăşurat o activitate imensă cu tranzitarea de corespondenţă din Palestina în Rusia şi viceversa, precum şi cea a refugiaţilor şi a prizonierilor din Galiţia cu ai lor. Peste 800 scrisori au trecut prin biroul nostru, precum şi telegrame, a căror transmitere s-a făcut cu cea mai mare promptitudine şi cu cea mai mare conştiinciozitate.

În cursul acestei veri, situaţia s-a mai îmbunătăţit puţin şi ici-colo s-a simţit revenirea în mişcare a unora dintre cei care altădată erau elemente active. Tot acum în urmă a luat naştere o opoziţiune faţă de Comitetul Federal. Am avut cu opoziţia mai multe convorbiri, şi întrucât eu în niciun caz nu mai pot rămâne în fruntea mişcării, i-am cerut să caute a alcătui un nou Comitet Federal. Mi s-a răspuns că opoziţia nu e în stare să alcătuiască un nou Comitet Federal, ceea ce m-a făcut să-mi împlinesc datoria de a gira afacerile federaţiei până la revenirea timpurilor normale, când se va putea forma un nou Comitet Federal, sau să chem pe un reprezentant al centralei care să avizeze asupra măsurilor ce se impun să fie luate.

Pentru moment, am găsit nimerit să convoc o consfătuire, spre a găsi mijloacele de întărire a organizaţiei din ţară şi spre a ne pregăti pentru convocarea unei adunări generale legale.

Domnilor delegaţi!

În ce priveşte partea culturală, comisiunea culturală, aleasă de ultima noastră conferinţă, compusă din domnii dr. Niemirower, dr. Nacht, Braunştein-Mebaşan, M. Schwartzfeld, Horia Carp şi M. Schweig, n-a putut da niciun rezultat, din cauza neînţelegerilor ivite în sânul ei.

D. M. Schwartzfeld: Protestez ! Nu a fost nicio neînţelegere! *(Zgomot.)*

D. M.H. Schein: Întreprinderea colegului nostru, d. dr Nacht, pentru Histadroth Nibrith, nu a putut avea nici ea, din nenorocire, o mai bună reuşită. În schimb constat cu satisfacţie că s-au înfiinţat în ţară cercuri în care limba ebraică este predată cu succes.

[...][96]

[„Ht.", 8 noiembrie 1915, pp. 177-181]

---

[96] În continuare au urmat discuţii aprinse. A fost criticat raportul pentru faptul că s-a prezentat foarte slab activitatea culturală. Dr. Victor Iacobsohn a făcut o amplă expunere asupra situaţiei mişcării sioniste pe plan mondial şi asupra situaţiei Palestinei în condiţiile intrării Turciei în război alături de Germania. Conferinţa s-a încheiat în ziua de 25 octombrie, după două zile de dezbateri şi prezentări de rapoarte. Pentru detalii, a se vedea ziarul „Hatikvah" din 8 noiembrie 1915, pp. 182-200.

https://biblioteca-digitala.ro

73. CONSFĂTUIREA SIONISTĂ DIN GALAŢI

„Conferinţa sionistă din Galaţi a avut o reuşită măreaţă: ea a fost un adevărat triumf pentru sionismul din România. Temerile anticipate, neîncrederea, îndoielile au fost toate învinse de realitatea înălţătoare. Niciun alt congres sionist din ţară n-a avut importanţa, semnificatul, tonul acestei modeste «consfătuiri». Ea a devenit spontan un eveniment de cea mai mare importanţă în viaţa iudaismului din România [...]."

Primele impresiuni

Conferinţa sionistă din Galaţi a avut o reuşită măreaţă: ea a fost un adevărat triumf pentru sionismul din România. Temerile anticipate, neîncrederea, îndoielile au fost toate învinse de realitatea înălţătoare. Niciun alt congres sionist din ţară n-a avut importanţa, semnificatul, tonul acestei modeste «consfătuiri». Ea a devenit spontan un eveniment de cea mai mare importanţă în viaţa iudasmului din România şi cu dreptul de a fi luat în consideraţie şi de restul iudaismului. Fără teamă de a greşi sau de exagerare, putem afirma că puţine manifestaţiuni din viaţa evreilor din ţară au fost aşa de plăcute şi aşa de pline de rezultate. În cele 2 zile sioniste de la Galaţi, sioniştii au arătat, în ciuda tuturor negărilor şi renegărilor, că ei trăiesc veşnic, că veşnic idealul măreţ, sfânt şi salvator îi preocupă mai presus de toate şi că merită noile destine mântuitoare ce va să se croiască poporului evreu. Putem să ne declarăm mulţumiţi şi sionismul mondial poate fi mulţumit de noi.

Acei cari n-au asistat la consfătuire îşi pot face o idee destul de exactă asupra celor ce s-au întâmplat acolo, citind darea de seamă amănunţită ce publicăm în acest număr. Înainte de toate însă, o privire asupra rezultatelor practice cele mai însemnate:

Însăşi conferinţa în sine, convocarea şi adunarea ei, numărul delegaţilor, entuziasmul lor şi hotărârea lor la lucru, nu este oare acesta cel mai desăvârşit rezultat de natură să ne umple sufletele de bucurie? Într-o vreme când timpurile dinainte de apariţia „Statului Iudeu" păreau a renaşte în ţară, când urâta asimilare rău înţeleasă şi negarea oricărui sentiment de demnitate evreiască păreau a se întinde din nou în ţară „ca o pânză de şerpi negri", vine la momentul potrivit, ca un demn răspuns, această măreaţă reprezentanţă a voinţei naţionale a evreilor români. Şi fost-a aceasta într-adevăr măreaţă reprezentanţă şi răspuns demn, căci ca niciodată aci, în ţară, şi la nicio altă adunare evreiască nu şi-a dat întâlnire atâta intelectualitate sionistă, atâta tineret cult, entuziast şi conştient.

Conferinţa de la Galaţi a fost mai cu seamă o sărbătoare a speranţei sioniste, a noului curent intelectual al sionismului din România, exprimat de o compactă pleiadă de tineri culţi, adăpaţi în mod serios la izvoarele cărţii şi istoriei evreieşti. Acest lucru l-au înţeles şi cei cari au fost delegaţi la precedentele congrese, publicul martor al frumuseţilor dezbaterilor, d. dr. Nacht în revendicarea acestei tinerimi, d. dr. Niemirower în apologia acestei tinerimi, din magistrala conferinţă de la festival, dar mai cu seamă ilustrul oaspete. Nu o dată, cu blândeţea şi sinceritatea, care — am observat cu toţii — îl distinge, d. dr. Iacobson şi-a exprimat adânc satisfacţia sufletească de a fi cunoscut această tinerime, care onorează iudaismul. „O voi recomanda cu toată căldura colegilor mei de la Comitetul de Acţiune", mi-a repetat adesea ministrul nostru de Externe şi m-a rugat să aduc pe astă cale aceasta la cunoştinţa tinerilor lui prieteni.

https://biblioteca-digitala.ro

Este o sacră datorie a sionismului din ţară să încurajeze opera acestei tinerimi şi să sprijine noile baze ideale prin cari ea vrea să înalţe azi edificiile ei practice.

Conferinţa a arătat — şi aceasta a fost cea mai mare inovaţie a ei — că este pătrunsă de un spirit de iudaism mai viu, mai spontan şi mai sincer decât acela al altor congrese, nu numai în noile contigente, dar chiar şi în vechii luptători pentru cauza naţională. În această consfătuire, tradiţiunea statică a cedat locul tradiţiunii dinamice şi sentimentul naţional evreiesc s-a manifestat în noi forme şi cu noi puteri.

Dar, aceea ce ne înveseleşte pe toţi şi care este impresia tuturor, e că actuala conferinţă din Galaţi nu s-a închis încă: prin cele 4 comisiuni regionale de propagandă, din cari fac parte cei mai încercaţi sionişti şi cele 3 comisiuni culturale compuse din pleiada intelectuală a congresului, conferinţa rămâne deschisă. Acei cari au fost la Galaţi în cele 2 memorabile zile, acei cari au fost cu inima alături de noi ştiu că acum conferinţa continuă. Suntem acum toţi uniţi, toţi legaţi, toţi pătrunşi de importanţa acestui moment din viaţa naţională. Am formulat un program vast, care trebuie să fie desăvârşit de fiecare din noi, după puterile noastre. Am fi voit să avem mai multe zile pentru a vorbi şi a face mai mult. Să continuăm a vorbi şi a face. Noul iudaism pentru „românii de confesiune mozaică" trebuie să vie de la noi, din voinţa noastră şi din forţele noastre conştiente şi viguroase. Fie ca viaţa noastră în afară de conferinţă, în cercul ideal care s-a desenat la conferinţă, să se menţie veşnic, caldă, curată, înaltă, demnă, cum a fost în cele două zile de sărbătoare, la Galaţi.

Baruch Zosmer

[„Ht."., 8 noiembrie 1915, p. 176]

https://biblioteca-digitala.ro

74. IMPRESII ŞI FIGURI

Însemnări despre conferinţa din Galaţi – octombrie 1915

„[...] avem în ţară mulţi sionişti. Am trăit la Galaţi două zile de sărbătoare. Consfătuirea ne-a dat curaj, puteri noi pentru a începe o activitate nouă, intensivă, în proporţiuni mult mai mari. Am avut două zile de sărbătoare şi acum vin zile lungi de muncă grea, la care suntem chemaţi."

Fără să ţinem seamă de faptul că întrunirea noastră din Galaţi a fost intitulată „consfătuire" — ea a luat totuşi forma unei mari conferinţe regionale şi, ca la orice mare conferinţă, s-au luat prea puţine hotărâri practice la consfătuirea din Galaţi. Mult mai des se iau hotărâri practice în adunări restrânse, intime; la o mare conferinţă, trebuie să se facă mult zgomot şi puţină ordine, şi faptul acesta împiedică luarea de hotărâri practice.

O mare adunare are altă ţintă. *Primo:* să încălzească sufletele, să încurajeze şi să entuziasmeze şi *secundo:* să servească de numărătoare, să ne dea posibilitatea să vedem cine este în mişcare şi dacă avem cu cine lucra. Şi aceasta a făcut-o consfătuirea din Galaţi cu prisosinţă. Ea ne-a dovedit că avem în România un număr frumuşel de sionişti credincioşi, devotaţi, gata la jertfe, şi aceştia au plecat din Galaţi reînsufleţiţi şi gata să înceapă o nouă activitate, mai intensivă ca cea de până acum. Cine oare a mai născocit că nu ar fi acum timpul pentru ca să se depună o activitate sionistă? Cei ce au fost la consfătuirea din Galaţi s-au convins cu siguranţă că această susţinere e un neadevăr patent.

Dintre rezoluţiunile concrete, vom remarca: întâi, ceea ce rezumăm din raportul d-lui dr. Iacobson, anume că trebuie să mărim cu orice preţ numărul *şekeliştilor*, căci acela care plăteşte şekelul devine membru al organizaţiei noastre, şi cu cât vom avea mai mulţi membri organizaţi, cu alt cuvânt mai mulţi şekelişti, cu atât mai uşor va fi celor ce ne reprezintă să apară ca împuterniciţi ai poporului evreu. Aceasta trebuie să şi-o amintească toţi sionistii şi toţi adevăraţii evrei. Al doilea, propunerea d-lui dr. I. Niemirower pentru numirea celor trei comisiuni culturale, una pentru limba ebraică, a doua pentru idiş, a treia pentru limba română, propunere care a fost aprobată de unanimitatea delegaţilor. Comisiunile alese sunt compuse din oameni competenţi, pe care aşteptăm să-i vedem la lucru. În sfârşit, propunerea d-lui dr. Steiner din Bucureşti pentru crearea a patru comitete de propagandă, care a fost admisă de majoritatea delegaţilor. Membrii acestor comitete nu s-au ales încă, şi de aceea atragem atenţiunea d-lui dr. Steiner, ca să se gândească şi să poarte grija de aceasta...

Să mai notăm cu deosebită bucurie, ca o consecinţă a consfătuirii: se va crea, graţie iniţiativei d-lui dr. Nacht, un fond de presă, care va avea menirea să asigure existenţa „Hatikvei" noastre.

* * *

Printre figurile de la consfătuire, punctul culminant a fost, desigur, oaspetele – d. dr. Victor Iacobson, care fusese prea puţin cunoscut sioniştilor din România. D-l dr. Iacobson nu este scriitor ca Nahum Sokolow şi nici orator ca Şemarja Lewin, şi de aceea nu este aşa de cunoscut ca aceşti doi colegi ai săi din Micul Comitet de Acţiune. Cu toate acestea nu are merite mai mici pentru mişcare. D-l dr. Iacobson este un negustor practic şi mai mult încă: un diplomat. Mi se pare că cea mai reuşită caracterizare a sa este aceasta: diplomaţia. Raportul d-lui dr. Iacobson a fost foarte strict la locul lui: niciun cuvânt de prisos. Încet, încetişor, ne-a desfăşurat domnia sa în decurs de aproape două ceasuri tot ce s-a întâmplat cu mişcarea noastră în toată lumea şi mai cu seamă în Palestina, şi interesul auditorului a crescut din ce în ce mai mult... Căci d. dr. Iacobson este nu numai

https://biblioteca-digitala.ro

un diplomat, ci şi un foarte înfocat sionist bătrân-tânăr, care iubeşte tineretul nostru sionist, tineret foarte, foarte... înfocat şi cu desăvârşire... nediplomat!

Preşedintele Federaţiei noastre este doară bine cunoscut tuturor sioniştilor din România şi nu trebuie să vorbim multe despre dânsul. În vremea din urmă, vântul a dus departe de noi pe mulţi sionişti şi d-l M. Heinrich Schein nu s-a mişcat de la postul său, nu s-a angajat aiurea şi a consacrat toată activitatea sa numai mişcării noastre. Domnul Schein a prezidat energic şi tactic. Au fost clipe în care a procedat contra noastră, a tinerilor, prea puţin tactic. Dar să recunoaştem că a fost un rezultat al faptului că noi am avut şi mai puţin tact!

Dintre cei vechi, bine cunoscuţi, vom remarca pe d. Pineles, titanul mişcării sioniste din România, care e de acum bătrân, slăbit şi e totuşi la lucru încă, pe d. dr. I. Niemirower, care ne-a convins pe noi, tinerii, că străduinţele noastre sunt şi ale sale, şi care şi-a recâştigat toată dragostea şi toată încrederea noastră, pe iubitul nostru dr. Nacht, care este, şi desigur că va rămâne, veşnic tânăr, şi cu care vom lucra şi lupta totdeauna mână în mână, solidari, pe d. Noel Bring, care e om practic şi energic şi pe secretarul Federaţiei, d. Leon Feuerstein, care jertfeşte foarte mult Federaţiei, şi în lipsa căruia se poate că Federaţia de mult n-ar mai fi fost...

Printre cei mai puţin cunoscuţi, care şi-au câştigat multe simpatii şi multă încredere în activitatea lor viitoare, ocupă desigur d. dr. Brezis din Ploieşti locul întâi. Lucru curios, d-rul Brezis nu s-a arătat niciodată la tribună şi totuşi câte simpatii şi-a câştigat! E un om cu adevărat modest, simpatic şi drag! Şi-au mai câştigat simpatii, d. M. Schaechter din Iaşi, cu căldura lui juvenilă şi cu seriozitatea lui, avocatul Baruch Zosmer, cu logica sa sănătoasă, inginerul Jacques Kanner din Bucureşti, cu spiritul său practic, M.S. Guttmann din Moineşti, cu sinceritatea lui, cu graiul lui deschis, curat evreiesc, cu inteligenţa lui ascuţită, iarăşi specific evreiască şi d. Iosef Herşcovici, cu simţirea lui evreiască sinceră şi caldă. Cei ce stau în fruntea „Hasmonaeaei", studenţii Feldstein, Singer, Abermann şi Tobias Friedman, ne-au adus un salut al tinerimii care se dezlipise de noi, dar care se reîntoarce; cu atât mai scumpă şi mai dragă ne-a fost doară prezenţa lor.

Mi-am rezervat loc să vorbesc aci despre un vechi sionist, bine cunoscut, care a dezertat de la noi.... Desigur, vă închipuiţi de cine vreau să vorbesc: de Horia Carp. Eu însumi am fost unul dintre aceia care i-au produs mult sânge rău, şi totuşi m-am convins că el mai este încă un bun evreu şi un sionist devotat... Aceasta nu însemnează că noi nu trebuie să luptăm contra tacticii d-sale; din contra! Situaţia nu se schimbă. Horia Carp a lucrat cândva foarte mult pentru sionismul din ţară, i-a jertfit foarte mult sionismului român, şi aceasta să n-o uităm în lupta pe care o vom duce în contra tacticii d-sale.

În rezumat: avem în ţară mulţi sionişti. Am trăit la Galaţi două zile de sărbătoare. Consfătuirea ne-a dat curaj, puteri noi, pentru a începe o activitate nouă, intensivă, în proporţiuni mult mai mari. Am avut două zile de sărbătoare şi acum vin zile lungi de muncă grea, la care suntem chemaţi. Să nu uităm de dânsa, căci vine poate una din clipele cele mai grave pentru soarta reînvierii noastre naţionale şi nu trebuie să ne găsească nepregătiţi.

La lucru!

I. Botoşanski
Brăila, Kislev 5675

[„Ht.", 8 noiembrie 1915, p. 200]

https://biblioteca-digitala.ro

75. RAPORTUL COMITETULUI FEDERAL AL SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA

Din 2 februarie 1916 (Oficial)

„În toate centrele evreieşti se munceşte cu spor. Iaşii, graţie «Toynbeehall»-ului, stau în fruntea tuturor oraşelor din raion şi această vie activitate se va menţine şi pe viitor, din pricină că această instituţie a introdus o adevărată revoluţie în poporaţia evreiască ieşană [...]."

Activitatea comitetelor regionale de propagandă

Bucureşti. Luna decembrie 1915: Nicio operă nouă de seamă pe tărâm organizatoric. Activitatea sionistă se continuă în noile nuclee de organizaţie create la Buzău, Constanţa şi Ploieşti. Se depun noi străduinţe pentru organizarea de secţiuni la Craiova şi Piteşti. La Bucureşti, încercarea de a se porni o acţiune comună în stil mare a tuturor organizaţiilor sioniste a putut reuşi, în parte, deşi societăţile „Saron" şi „Chowewei Zion David" n-au primit să conlucreze; în schimb se poate semnala ca un real succes constituirea cercului de domnişoare „Hebronia". Pe tărâmul răspândirii limbii ebraice lucrează cu succes societatea studenţească „Hasmonaea".

Iaşi. Luna decembrie 1915: După toate indiciile de până acum, se vădeşte că acest comitet depune cea mai vie, mai intensă şi mai rodnică activitate între toate comitetele. Faptul acesta este de atribuit faptului că regiunea respectivă, locuită proporţional de un foarte mare număr de evrei, oferă un teren propice de activitate sionistă; de altă parte, sprijinului bănesc real şi foarte mare pe care „Uniunea Sionistă" şi în special „Toynbeehall"-ul îl dă comitetului şi în sfârşit râvnei şi zelului cu care lucrează prietenii din Iaşi în direcţie sionistă, pe toate tărâmurile. Din foarte întinsul raport primit, trebuie să ne mărginim a semnala rezultatele obţinute, rămânând să ilustrăm mai la vale asupra diferitelor propuneri.

Comitetul şi-a ataşat în drd. Ficler, secretarul general, d-na Rachel Schoenberg, şef al departamentului secţiilor de doamne şi de domnişoare, d. Abr. Goldenberg, secretarul acestui departament, d. Lazăr Rothenberg, şeful departamentului de *şekel* şi alte fonduri sioniste, d. Abr. Cahane, secretarul departamentului de *şekel*, d. Iosef Zissu, secretarul departamentului de Fond Naţional, d-nii dr. L. Rabinovici şi S. Mayer, conferenţiari, domnii Moses Duff, M. Rabinovici şi Natan Schwartz, membri, noi elemente de muncă şi forţe active, care au lucrat şi continuă a lucra cu drag pentru mişcare; a îndemnat la organizare de festivaluri speciale de „Hamisa Asurbi Şvat" în toate localităţile; a stat în strânsă legătură cu toate secţiunile din raionul respectiv; a lucrat intens pentru câştigarea la mişcare a doamnelor şi domnişoarelor evreice; a intervenit stăruitor pe lângă toate secţiunile, pentru ca să lichideze cu federaţia socotelile *şekelului* pe anul trecut; a creat noi organizaţii sioniste la Tg. Frumos, Săveni şi Negreşti; se ocupă de crearea altora la Hârlău, Mihăileni, Bivolari, Fălticeni; e pe cale de a organiza secţiuni de domnişoare la Iaşi, Dorohoi etc. şi de a reorganiza pe cele existente.

În toate centrele evreieşti se munceşte cu spor. Iaşii, graţie „Toynbeehall"-ului, stau în fruntea tuturor oraşelor din raion şi această vie activitate se va menţine şi pe viitor din pricină că această instituţie a introdus o adevărată revoluţie în poporaţia evreiască ieşană: simptomatică e sub acest raport crearea „Agaezului", în care se pun speranţe mari. Dorohoi, Vaslui, Botoşani, Podul Iloaei, Hârlău, Fălticeni, încep să se deştepte la viaţă sionistă nouă şi intensă. Colectele de *şekel* pe anul trecut s-au încheiat; colectele pentru fondul naţional iau un mare avânt. S-au descoperit şi aplicat mijloace

https://biblioteca-digitala.ro

eficace pentru plasarea de mărci de F.N. (care se ataşează oricărui *şekel*, bilet de intrare la şezători etc.).

Pe luna ce urmează, comitetul regional ieşan îşi va desfăşura activitatea în vederea organizării în judeţul Suceava, a înfiinţării de noi secţiuni de domnişoare şi doamne şi a pregătirii terenului pentru colectele de *şekel*.

Galaţi. Lunile decembrie 1915 şi ianuarie 1916. Se desăvârşeşte întărirea organizaţiei la Galaţi; în cercul „Herzl" s-au făcut numeroase înscrieri de noi membri; cercul ebraist „Hatechio" se bucură de simpatia publică şi a găsit chiar printre evrei neînscrişi în organizaţie mare sprijin moral şi material; se proiectează înfiinţarea unui cerc de domnişoare. Festivalul organizat cu colaborarea a numeroase forţe din Iaşi şi Bucureşti de Cercul „Herzl" la 31 ianuarie, la Teatrul Papadopul, care era arhiplin, a avut un succes desăvârşit şi a ridicat mult prestigiul organizaţiei gălăţene.

La Brăila se desfăşură cea mai vie activitate. Cercurile existente: „Israel", „Ruach Chadaş - Dr. Moscowitz", precum şi cercul de domnişoare continuă a lucra cu zel; e de înregistrat şi înfiinţarea filialei soc. „Saron", în care punem mare nădejde.

Tot aşa de activ se lucrează la Piatra-N., unde sforţările pentru câştigarea tineretului intelectual grupat în jurul soc. „Hebronia" la sionism se urmează.

La Tulcea, prin un delegat al comitetului s-a fondat un comitet local, care va înfiinţa la momentul prielnic o secţie; la Tecuci Cercul „Herzl" lucrează şi a organizat la 31 ianuarie un festival; la Iveşti va pleca în curând o delegaţie, în vederea organizării unei secţii.

La Galaţi s-a introdus Biroul de şekel, constituit după proiectul d-lui Jean Aberman, ale cărui rezultate rămân a se constata.

Focşani. Luna decembrie 1915. Organizaţia se întăreşte cu osebire la Focşani, unde s-a reînfiinţat vechea secţie „Iehuda" şi o secţie de domnişoare, secţiile din R. Sărat, Roman şi Panciu îşi continuă activitatea; secţia din Odobeşti se reorganizează, iar cea din Moineşti nu s-a pus în legătură cu biroul.

Datoriile momentane

Ne facem o datorie de a atrage atenţia tuturor secţiunilor sioniste, tuturor oamenilor de încredere şi tuturor prietenilor noştri, că în cursul lunii curente, *Adar*, trebuiesc organizate şi terminate neapărat colectele de *şekel*. Recomandăm introducerea sistemului de colectare prin „biroul de *şekel*" (proiectul Jean Abermann), care poate fi introdus pretutindeni şi de natură a aduce bune rezultate. Odată colectele de *şekel* terminate, ne aşteaptă alte datorii, pe care trebuie să le împlinim: datorii faţă de Palestina, datorii faţă de organizaţie ş.a., care ne vor cere o nouă şi mare cheltuială de energie.

De altă parte, atragem tuturor secţiilor atenţia asupra inovaţiei făcute la Iaşi în interesul unei mai mari împrăştieri a mărcilor F.N., prin aplicarea lor pe toate chitanţele secţiilor, pe toate biletele de intrare la şezători, conferinţe, serate şi întruniri, pe toate buletinele de *şekel* ş.a.m.d., care au dat la Iaşi excelente rezultate. Nu ne îndoim că, dacă acest sistem va fi riguros şi conştiincios aplicat aiurea de prietenii noştri, el va aduce aceleaşi rezultate frumoase.

Atragem de asemenea atenţia tuturor asupra apelului pentru strângerea de mărci poştale uzate pentru fondul naţional, care se publică în acest număr al „Hatikvei".

Preşedinte, M. Heinr. Schein

Secretar. Leon Feuerstein.

[„Ht.", 6 februarie 1916, pp. 294-295]

https://biblioteca-digitala.ro

76. PUNCTUL NOSTRU DE VEDERE FAŢĂ DE U.E.P.

„Noi, sioniştii, sprijinim Uniunea, vedem cu dragoste şi nădejde izbânda ei viitoare, dar cerem să ducă lupta dreaptă, demnă, spunând numai şi numai ce e adevărat:

Suntem de sute de ani nişte jidani pripăşiţi aci, în ţară: parte mânaţi de vântul soartei, parte chemaţi de stăpânire pe vremuri."

Se discută mult, dar nu e încă limpede. Reuşi-vom să-l lămurim? Vom încerca.

Noi, sioniştii, nu suntem adversarii Uniunii; dimpotrivă, o sprijinim.

Dovezi:1) suntem mai toţi membrii Uniunii;

2) suntem mai toţi abonaţii „Înfrăţirii"[97];

3) mai toţi fruntaşii noştri de altădată, sunt astăzi printre fruntaşii Uniunei;

4) cinci ani noi n-am ţinut congrese sioniste şi am slăbit acţiunea şi propaganda noastră, ca să înlesnim acţiunea şi propaganda Uniunii.

Cred că e dovedit.

Noi, sioniştii, privim izbânda Uniunii, dacă izbândă va avea, ca o etapă folositoare, necesară chiar, pentru realizarea propriilor noastre aspiraţiuni.

Dovezi:1) sionismul n-a luat naştere în ţările unde evreul e încă robit, ci în Franţa, unde e liber;

2) sionismul n-a pornit de la un evreu sclav, rus sau român, de la un bigot lipsit de cultură, ci de la liberul, cultul, cugetătorul Herzl;

3) sionismul, deşi a avut răsunet pretutindeni, mişcând masele şi în Rusia, şi în România, şi-a găsit dezvoltarea şi înflorirea în ţările cele mai liberale, în Austria, Germania, Italia, dar mai ales în Anglia şi în Statele Unite ale Americii.

Cred că şi aceasta e dovedit.

Noi, sioniştii, nu pricepem şi nu îngăduim ca pentru obţinerea drepturilor politice în România să se afirme inexactităţi.

Dovezi:1) se afirmă că suntem de naţionalitate română. E absurd. Istoria noastră nu datează de la Traian, nu trece pe la Ştefan cel Mare şi Mihai Viteazul. Ea datează de la Abraham, se clarifică în Moisi, trece pe la David şi Solomon.

Nu cumva românii din America, cari cer sau au toate drepturile cetăţeneşti, pretind că se coboară din Washington?

2) se afirmă că suntem asimilaţi. Absurd. Nu suntem şi nu putem fi asimilaţi decât fiziceşte. Sufleteşte cine să ne asimileze? Nu s-a născut încă poporul care să asimileze pe fiii *Bibliei*. Ar trebui mai întâi să se nască o carte mai mare ca *Biblia*.

3) se afirmă că suntem o sectă religioasă: mozaici, dar încolo români. Fals. Suntem un popor, o naţiune; suntem evrei, israeliţi, iudei, jidani şi orbita destinului nostru, mai mare şi mai însemnată decât interesele noastre locale, se îndreaptă acum iar spre punctul de plecare, căci am început a redeveni evrei (locuitori de pe acest mal al Iordanului), aşteptând să redevenim israeliţi, cum am fost de la ieşirea din Egipt şi până la moartea lui Solomon.

Cred că şi aceasta e dovedit.

---

[97] Referire la ziarul „Înfrăţirea", organ al Uniunii Evreilor Pământeni. Apare săptămânal, la Bucureşti, între anii 1913–1916.

https://biblioteca-digitala.ro

*

Noi, sioniştii, sprijinim Uniunea, vedem cu dragoste şi nădejde izbânda ei viitoare, dar cerem să ducă lupta dreaptă, demnă, spunând numai şi numai ce e adevărat:

Suntem de sute de ani nişte jidani pripăşiţi aci, în ţară: parte mânaţi de vântul soartei, parte chemaţi de stăpânire pe vremuri.

Nu facem nici rău, nici pagubă ţării acesteia. O slujim cu dragoste şi voie bună, cu devotament, adesea cu abnegaţiune, după temperamentul fiecărui individ, întocmai ca şi toţi ceilalţi cetăţeni, români de baştină sau de ocazie.

Ne-am legat binele şi răul nostru şi al copiilor noştri de binele sau răul ţării. Ne-am însuşit limba, obiceiurile şi năzuinţele ţării.

În sufletele noastre nu există şi nu poate să existe conflict între îndatoririle româneşti şi cele evreieşti.

Când un atare conflict s-ar ivi, noi cei dintâi, de atâtea ori martiri pentru idei şi idealuri, am spune-o sus şi tare că s-a ivit şi v-am cere să avizaţi.

În toate ţările, unde alte frânturi ale neamului nostru şi-au găsit loc şi rost, din îndreptăţirea lor la deopotrivă viaţă cu autohtonii, n-a ieşit răul acestora, ci binele lor.

În ţările de unde am fost goniţi, soarele n-a mai apărut.

În ţările unde încă suntem apăsaţi, soarele încă n-a răsărit.

Vă cerem să ne credeţi, să ne recunoaşteţi şi să ne cinstiţi.

Iată punctul de vedere sionist.

Dr. Isac Leon

[„Ht.", 19 iunie 1916, pp. 5-6]

https://biblioteca-digitala.ro

77. DIN ACTIVITATEA COMISIUNII CULTURALE SIONISTE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ

„[...] ideea sionistă va putea triumfa numai după ce mediul cultural evreiesc se va fi format."

Comisiunea culturală pentru limba română, aleasă de consfătuirea sionistă din Galaţi, din 25 şi 26 octombrie a.tr., a lansat la 30 mai a.c. prima sa circulară către sioniştii din România.

Comisiunea noastră motivează tăcerea sa de până acum prin aceea că a voit să dea răgaz secţiilor sioniste, ce hibernau până la consfătuire, să se reculeagă, să se reorganizeze şi să se întărească, pentru ca să poată lucra mai cu folos, lucru ce s-a făcut, aşa că acum e datoria comisiunii să intervină.

După ce se arată în circulară că ideea sionistă va putea triumfa numai după ce mediul cultural evreiesc se va fi format, comisiunea dă indicaţiuni, după care urmează să lucreze secţiunile:

1) Răspândirea limbii ebraice şi a publicaţiunilor ebraice.

2) Cultivarea limbii şi literaturii *idişului*.

3) Răspândirea cărţilor cu subiecte evreieşti, îndeosebi a celor care pot cultiva masele în direcţie sionistă, scrise în alte limbi şi mai cu seamă româneşte.

4) Intervenirea pentru predarea istoriei evreilor (istoria antică şi postbiblică) pentru copii.

5) Intervenirea ca şcolile evreieşti să fie conduse în spirit evreiesc.

6) Organizarea de şezători culturale şi conferinţe din istoria evreilor, după sistemul *Toynbee-hall*-urilor.

7) Organizarea de şezători închinate marilor scriitori evrei.

8) Cultivarea muzicii evreieşti, mai cu seamă a celei populare.

9) Organizarea de cursuri, pentru adâncirea concepţiunilor sioniste.

Comisiunea roagă secţiunile să raporteze ce a făcut fiecare din ele sub aceste raporturi, pentru a putea păşi după aceea la o activitate sionistă mai intensă şi cere sprijin tuturor fraţilor noştri de idei. Nădăjduim şi noi că sprijinul acesta nu va lipsi.

Circulara este semnată de domnii dr. Niemirower, preşedinte, M. Schweig, secretar, dr. H. Alperin, dr. L. Mayersohn, ing. Jac Kanner, avocat B. Zosmer şi Iancu Feldstein, membri.

Orice corespondenţă pentru comisiunea culturală sionistă — secţiunea limbii române — se adresează d-lui dr. I. Niemirower, str. Anton Pann 12, Bucureşti.

[„Ht.",19 iunie 1916, p. 21]

https://biblioteca-digitala.ro

78. CRONICA MIŞCĂRII ÎN ŢARĂ

„Cercul nostru a afirmat în primul rând că studenţimea evreiască, ce alcătuieşte această grupare, consideră ca cea mai însemnată menire a unei studenţimi demne şi conştiente, lupta neîntreruptă pentru conservarea fiinţei noastre ca entitate naţională cât mai intactă."

Bucureşti. *Hasmonaea.*

Cercul studenţilor naţional-evrei „Hasmonaea", încheindu-şi al doilea an de activitate, constată cu o deosebită satisfacţiune reuşita de a fi popularizat ideea naţional-evreiască printre studenţii evrei din România.

În răstimpul acestor doi ani de propagandă intensă şi continuă, „Hasmonaea" a căutat să cimenteze colegialitatea camarazilor noştri prin forţa regenerării noastre naţionale.

Cercul nostru a afirmat în primul rând că studenţimea evreiască, ce alcătuieşte această grupare, consideră ca cea mai însemnată menire a unei studenţimi demne şi conştiente, lupta neîntreruptă pentru conservarea fiinţei noastre ca entitate naţională cât mai intactă.

Activitatea noastră a fost concepută printr-o aprofundare cât mai serioasă a culturii noastre şi a trecutului strămoşesc.

„Hasmonaea" a crezut de cuviinţă să atragă atenţiunea camarazilor noştri asupra obligaţiunilor ce le avem faţă de marea masă a poporului evreu şi în consecinţă, atât cât împrejurările şi pregătirile au permis, cercul nostru a fost alături cu acei care reprezintă puterea de viaţă a poporului evreu.

Propagând cultura evreiască şi ideea redeşteptării naţionale alături de organizaţiunea sionistă din capitală, cercul nostru s-a achitat într-o măsură oarecare de angajamentul ce-şi luase la începutul organizării noastre.

Acestea sunt, în linii largi, ideile conducătoare, care au servit ca principii fundamentale ale programului, pe care şi l-a impus de la început „Hasmonaea".

Trecând la traducerea în fapt a programului, „Hasmonaea" a organizat conferinţe săptămânale asupra diferitelor producţiuni ale spiritului evreiesc, precum şi un curs de *Istorie a evreilor* ţinut de dl. Horia Carp.

Conferinţele care s-au ţinut anul acesta au fost următoarele:

D-l Hahn stud. ing.: *Ce vrea Sionismul.*

D-l Solomon Moscovici stud. medicină: *Idealismul* Hasmonaeii ori *Conferinţă ţinută cu prilejul serbării festive de Hanuca.*

D-l Mauriciu Singer, stud. med.: *Arta naţională evreiască.*

D-l Eisenstein, licenţiat în drept: *Colonizările cooperative sistem Oppenheimer în Palestina.*

D-l Kreindler, stud. matematici: *Evreii în Ghetto.*

D-l Blum, stud. matematici: *Rolul etic al evreilor.*

D-l Samson Feldstein, stud. chimie: *Moses Mendelsohn şi epoca sa.*

D-l Tobias Friedmann, stud. ştiinţe de stat: *Rolul economic al evreilor.*

Dl Iancu Feldstein, stud. arhitectură: *Regatul evreiesc al Hasarilor.*

D-l Iancu Feldstein student arhitectură: *Rabi Simeon ben Jochai.*

D-l Mayer, stud. ing.: *Sionism politic şi practic.*

D-l Jean Habermann, stud. filosofie: *Filosofia lui B. Spinoza.*

D-l Lascăr Şaraga, licenţiat în drept: *Socialism şi naţiune.*

https://biblioteca-digitala.ro

Au fost şedinţe care au fost consacrate numai studiului istoriei evreilor, precum şi unui început al cursului de limba ebraică.

Am mai avut ocaziunea să ascultăm o admirabilă conferinţă ţinută de d-l D. Kretschmar, ziarist în ebraică, care ne-a vorbit despre „Rolul studenţimii evreieşti".

Cercul nostru a organizat două şezători publice, care conţineau şi un program artistic.

La prima şezătoare a vorbit d-l Singer, student med., despre „Arta naţional-evreiască"; la cea de a doua a vorbit d-l Horia Carp despre „Esenţa Iudaismului".

Aceste şezători, pe lângă că au atras un public numeros, au putut marca şi în public deviza noastră că lupta studenţimii evreieşti de la „Hasmonaea" se dă numai pe tărâmul spiritului evreiesc.

Rezumând în cele de mai sus activitatea Cercului „Hasmonaea" din anul 1914-15, urăm comitetului viitor ca împreună cu studenţimea, care în anul viitor îşi va fi mărit numărul, să ducă mai departe lupta începută sub auspicii atât de promiţătoare.

Cercul „Hasmonaea" crede de a sa datorie să mulţumească pe această cale d-lui Horia Carp, care, trecând peste orice dificultate de timp şi energie, a venit în rândurile studenţimii evreieşti din România să ne aducă la cunoştinţă tezaurul trecutului nostru. Vom păstra d-lui Horia Carp o profundă recunoştinţă şi credem că odată cu începerea noului an şcolar, d-sa va continua cursul care a provocat atâta entuziasm printre studenţi.

Încetând anul şcolar, studenţii care pleacă acasă, în provincie, promit a continua acolo în timpul vacanţei propaganda pentru idealul sionist.

[„Ht.", 19 iunie 1916, pp. 32-33]

https://biblioteca-digitala.ro

79. MIŞCAREA SIONISTĂ

Pe lângă activitatea Cercului Cultural Sionist „Tikwath Israel" se anunţă şi înfiinţarea unui nou cerc de tineri, „Hatickwah".

BUCUREŞTI

De curând s-a fondat un nou cerc de tineri şi d-şoare, cu numele de „Hatickwah", având sediul în localul şcolii „Cultura"[98].

Cercul cultural sionist „Tikvath Israel" va da în ziua de joi, 20 decembrie 1918, orele 8 p.m., o mare reprezentaţie în beneficiul cercului, cu piesa „Cântăreţul de Stradă"[99], la Teatrul „Dacia", această reprezentaţie va ţine locul festivalului sionist oprit de poliţie, aşa încât biletele de festival trebuiesc schimbate sau la sediul cercului, str. Compoduci nr. 41, sau la membrii cercului, sau la Teatrul „Dacia", între 2-4 p.m.

Cercul cultural sionist „Tikvath Israel" va ţine miercuri 26 decembrie 1918, orele 3 p.m. o şedinţă literară. Membrii sunt rugaţi a trece pe la sediul cercului pentru a-şi ridica invitaţiunile.

[„T.I.", an I, nr.1, Bucureşti, 15 decembrie 1918, p. 1]

[98] Şcoala „Cultura" a fost una dintre şcolile evreieşti cele mai prestigioase din Bucureşti. Înfiinţată în 1898, ulterior s-a transformat în liceu şi a funcţionat până în anul 1948.

[99] Referire la piesa lui Steinberg-Botoşanski, aflată în repertoriul teatrului evreiesc din Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

80. SARCINI DE AZI ŞI DE MÂINE II

„În ultimii patru ani, [sionismul - *n.ed.*], dintr-o idee platonică, a devenit o idee politică diriguitoare a iudaismului universal, deci şi a celui din ţara românească."

În articolul nostru precedent[100] am schiţat atât concepţia sionistă, cât şi forma exterioară prin care această concepţie se manifesta până acum câţiva ani, arătând că faţă de idealismul ideii, faţă de aproape totala lipsă de nevoi practice şi imediate, sistemul de organizaţie bazat pe secţiuni cât mai multe şi cât mai autonome nu era tocmai rău.

În articolul de astăzi ne vom ocupa de schimbările radicale survenite în idee, în ultimii 4 ani, pentru că numai cunoscând aceste schimbări fundamentale ne vom putea da seama de sistemul de organizare pe care nouile şi complexele nevoi ale sionismului din vremea noastră ni-l impun cu o putere căreia nimeni şi nimic nu-i va putea rezista.

Aprinzând pământul de la un capăt la celălalt şi târând popoarele în cel mai crâncen carnagiu pe care istoria omenirii l-a înregistrat vreodată, războiul mondial a făcut ca atât structura geografică a lumii, cât şi alcătuirea ei morală să se schimbe din temelie. State mari s-au prăbuşit prefăcându-se în ţăndări, idei vechi, cari în virtutea unor tradiţii mumificate conduceau omenirea, s-au spulberat pentru totdeauna, iar dintre paginele prăfuite ale Istoriei s-au desprins, cerându-şi dreptul la viaţă liberă, popoare şi ţări mari şi mici, pe care tirania vremurilor şi a oamenilor le-au şters de mult de pe harta continentelor.

În locul forţei pusă în interesul fiecărui stat mare tronează astăzi ca principiu politic conducător dreptul de auto-determinare al naţiunilor mari şi mici.

Toate aceste răsturnări de lumi şi de concepţii cari au avut loc în ultimii 4 ani, au avut o înrâurire formidabilă asupra sufletului evreiesc de pretutindeni. Supus la toate ororile războiului, nevoit să-şi masacreze fraţii de sânge pe toate câmpiile de luptă pentru interesele popoarelor cu cari conlocuia, persecutat în mod sălbatic în unele ţări, unde totuşi îşi făcea din plin datoria, evreul s-a trezit deodată din îndelungata sa letargie morală. Flacăra naţionalismului care mocnea în sufletul său şi care izbucnea din când în când sub forma înduioşătorului strigăt *„Leşunu Habu Ieruşalaim"*[101] i-a cuprins întreaga fiinţă, cu atât mai mult cu cât marele principiu al naţionalităţilor, devenit idee dominantă în politica universală, îi deschidea orizonturi de o splendoare necunoscută până atunci. Ortodocşi sau liberi cugetători, naţionalişti sau asimilişti, toţi evreii de la un capăt al pământului la celălalt au simţit nu numai nostalgia, *dar nevoia unei patrii* şi ochii lor s-au îndreptat cu nesaţiu spre răsărit. Acolo, departe, în orientul îmbălsămat de mirosul florilor de lămâi şi portocal, glia strămoşească, frământată de sângele generos al batalioanelor evreieşti, se trezea din somnul ei de 2.000 de ani; acolo, departe, în orientul plin de sublime amintiri istorice, prin bubuit de tunuri şi prin urletele prăbuşirii unui imperiu, o ţară veche se deştepta din lunga-i amorţire, întinzând braţe doritoare spre fiii rătăcitori de atâta amar de vreme pe meleaguri străine. Zguduit de această privelişte, sufletul evreiesc se scutură dintr-o dată de tot ce vitregia vremurilor durase deasupra-i. Într-o clipită, ridicola idee a existenţei noastre ca o „confesiune" fu spulberată, posibilitatea unei asimilări fu distrusă pentru

[100] Vezi *„Mântuirea"*, no. 29 din 21 februarie (nota red.).

[101] *Leşunu Habu Ieruşalaim - La anul, la Ierusalim.* Verset care datează din timpul exilului babilonian.

https://biblioteca-digitala.ro

totdeauna, iar locul acestor două teorii artificiale îl luă, cu o putere neînfrânată, *conştiinţa naţionalităţii noastre şi a situaţiei care pe drept ni se cuvine.*

Din acest moment, care coincidea cu triumful strălucit al puterilor susţinătoare a principiului naţionalităţilor, sionismul herzlian, care de la începutul său avea ca bază crearea unui cămin naţional evreiesc în Palestina, se transformă din idee de naţionalism eteric în idee politică diriguitoare a întregului iudaism reînviat.

Nu era însă de ajuns ca întreaga naţiune evreiască să simtă şi să aprecieze, mai mult sau mai puţin intuitiv, valoarea ideii sioniste. Era nevoie ca sionismul, ajuns să cuprindă iudaismul sub toate formele lui, să-şi găsească expresia într-o formulă politică concretă. Şi el şi-o găsi în scurtul dar cuprinzătorul program de revendicări emis acum câteva luni de către Comitetul Central Sionist din Copenhaga[102].

Acest program conţine trei puncte: primul referitor la căminul naţional evreiesc din Palestina, iar celelalte două, privitoare la viaţa evreilor cari trăiesc şi vor continua să trăiască în diferitele ţări ale continentelor. Nu ne vom apuca să studiem aci aceste trei puncte ale noului program sionist. Ne vom mărgini numai să reamintim că pentru noi, evreii din România, ultimele două puncte sunt de o importantă capitală, întrucât ele se referă la întreaga viaţă culturală, politică şi religioasă pe care, în virtutea principiilor consacrate de războiul mondial, *avem dreptul s-o trăim.*

Din cele ce preced, reies, credem, în mod destul de clar, marea schimbare suferită de ideea sionistă în ultimii patru ani. Dintr-o idee *platonică,* aceasta a devenit o idee politică diriguitoare a iudaismului universal, deci şi a celui din ţara românească. *În locul micilor datorii de ordin sufletesc şi foarte redus pecuniar, pe care ni le impunea în trecut, sionismul de astăzi ne impune datorii mari, pe cari nu le putem neglija fără a abdica cu totul de la însăşi raţiunea sa de a fi.* Şi atunci, o întrebare se impune: Putea-vom corespunde noilor şi marilor datorii impuse de sionismul de astăzi, prin vechiul sistem de organizaţie bazat pe secţiuni cât mai multe şi cât mai autonome? Ne este permis să menţinem forma unei organizaţii care corespundea ideei la un anumit grad al evoluţiei, atunci când această idee şi-a atins maximum de dezvoltare? Răspunsul nostru categoric este: Nu!

A îngrădi într-o formă veche de organizaţie o idee care printr-o revoluţie a evenimentelor devine din utopică strict realistă, este exact ca şi când ai încerca să menţii o plantă ajunsă la maximul ei de dezvoltare, în unicul ghiveci în care ai sădit-o ca mlădiţă. *Încăpăţânarea în păstrarea acestei forme de organizaţie ar fi nu numai ridicolă, dar şi dezastruoasă pentru mişcarea din ţara noastră.*

Se impune deci o cât mai grabnică şi cât mai largă reorganizare a mişcării sioniste din România.

Despre forma noii organizări, ca şi despre direcţiile în care ar trebui să lucrăm astăzi, vom vorbi în articolul viitor.

B. Weinberg

[„M.", 24 februarie 1919, p.1]

---

[102] Referire la manifestul–program lansat de Biroul Central Sionist din Copenhaga la 25 octombrie 1918, care cuprindea următoarele trei puncte: 1. declararea Palestinei drept cămin naţional al poporului evreu; 2. egalizarea deplină şi de fapt a evreilor în toată ţările; 3. autonomia naţională pe tărâm cultural, social şi politic pentru populaţia evreiască din ţările unde ea se găseşte în mase mari, ca şi în toate celelalte ţări unde evreii o pretind.

https://biblioteca-digitala.ro

81. APEL

„[...] cercul de studii al titraţilor sionişti şi Societatea studenţilor sionişti „Hasmonaea" au luat iniţiativa de a crea o şcoală de adulţi pregătitoare a elementelor hotărâte să-şi consacre întreaga lor muncă şi însăşi existenţa lor pentru o viaţă nouă în coloniile evreieşti din Palestina."

Cercul de studii al titraţilor sionişti şi Societatea studenţilor sionişti „Hasmonaea" lansează următorul apel către tinerimea evreiască:

După secole de suferinţă, când se întronează pentru toată lumea o eră de dreptate, momentul izbăvirii noastre a sosit şi cu el odată şi recâştigarea patriei noastre strămoşeşti — Palestina.

Această fericită cotitură a istoriei noastre pune capăt *Goluthului* nostru de milenii, iar milioane de evrei sunt hotărâţi să răspundă la chemarea unei vieţi naţionale în Palestina!

Desigur că şi din România, acei ce nutresc şi simt o dragoste profundă pentru cauza naţională şi doresc să ia o parte vie la reînfiinţarea statului evreiesc, se gândesc ca într-o bună zi să pornească într-acolo spre a-şi depune întreaga vlagă în serviciul neamului. Mai cu deosebire tinerimea evreiască este chemată să îndeplinească acest mare rol, în aşa fel încât să constituie o pildă impunătoare de ceea ce geniul şi munca braţelor evreieşti pot crea şi pentru poporul evreiesc!

Deoarece însă colonizarea Palestinei nu se va putea face decât în anumite condiţiuni, urmând să plece în primul rând acei cari au pregătirea necesară celor mai urgente lucrări, cercul de studii al titraţilor sionişti împreună cu societatea studenţilor sionişti „Hasmonaea" au luat iniţiativa de a crea o şcoală de adulţi pregătitoare a elementelor hotărâte să-şi consacre întreaga lor muncă şi însăşi existenţa lor pentru o viaţă nouă în coloniile evreieşti din Palestina.

În acest scop am hotărât să înfiinţăm mai multe secţiuni, cuprinzând următoarele specialităţi: 1) Secţia construcţiunilor în care, într-un scurt timp, elevii vor primi instrucţiuni cu privire la construcţiuni de case, şosele, căi ferate, construcţii în beton armat, fabricarea materialului de construcţii etc., după dorinţa şi aptitudinea de specializare; 2) Secţia agricolă, cuprinzând instrucţii asupra: agriculturii în general, horticultura, cultivarea grădinilor, viticultura, cultivarea viţei de vie, apicultura, creşterea albinei şi extragerea mierii, creşterea vitelor, gospodăria rurală etc; 3) secţia comercială, privind viitoarea dezvoltare comercială şi industrială a Palestinei.

După împrejurări se vor crea şi alte secţiuni cu timpul. Cursurile vor fi teoretice şi însoţite de demonstraţii şi lucrări practice.

Cursurile vor fi predate de profesori specialişti.

Condiţiunile înscrierilor de elevi sunt următoarele:

Orice evreu de la 16 ani în sus se poate înscrie zilnic la secretariatul şcolii, la Căminul sionist din str. Lipscani, 92.

Cursurile vor fi gratuite şi vor începe curând.

Programul detailat, locul şi data se vor anunţa la timp.

Înscrierile încep din ziua de 21 febr. 1919, între orele 6 jum.-7 jum. după prânz.

Comitetul de iniţiativă

[„M.", 22 februarie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

82. SARCINI DE AZI ŞI DE MÂINE III

Sionismul de azi are, pentru evreii din România, trei laturi importante: politică, culturală şi practică.

Sionismul de azi are, pentru noi, evreii din România, 3 laturi, deopotrivă de importante şi anume: o latură politică, una culturală şi una de ordin practic.

Latura politică a ideii sioniste conţine pentru noi, evreii din ţara românească, două puncte. Unul de ordin internaţional, iar al doilea de esenţă strict locală. Punctul de ordin internaţional este acel privitor la legăturile noastre sufleteşti cu toţi fraţii noştri răspândiţi pe întreaga suprafaţă a pământului, cât şi la crearea statului naţional evreiesc în Palestina, iar punctul de ordin local se referă la viaţa pe care trebuie s-o aibă acei dintre noi cari vor continua să trăiască pe pământul unde s-au născut. Pentru aceşti evrei, consideraţi ca o fractură a naţiunei evreieşti, programul Comitetului Central sionist din Kopenhaga prevede, pe lângă o completă emancipare şi recunoaşterea lor ca minoritate naţională, cu dreptul de a se bucura de o largă autonomie politică, culturală şi religioasă. Nu este însă destul ca acest deziderat să figureze în programul Comitetului Central din Kopenhaga, precum nu este îndeajuns ca Federaţia din Galaţi să şi-l însuşească şi să-l publice într-unul din numerele „Mântuirii". Este necesar ca noi, sioniştii din România, să începem cât mai degrabă lupta făţişă în această direcţie, căci revendicări de asemenea natură nu se obţin atât de uşor, mai ales într-o ţară unde până acum câtva timp, conducătorii evreilor cereau atât de puţin în raport cu ceea ce ar fi voit să jertfească în schimb.

Ei bine, este imposibil să începi o luptă atât de mare şi atât de încordată, care totuşi îţi este impusă de ideea pe care o reprezinţi, având la spate o organizaţie complectamente lipsită de direcţie şi de coheziune, aşa cum este organizaţia noastră de azi.

Latura culturală a sionismului din zilele noastre conţine mai multe puncte, dintre care unele cu scadenţa de înfăptuire în viitor, iar altele, a căror imediată rezolvire ni se impune, ca una din cele mai imperioase datorii. Lăsăm la o parte punctele cari trebuie să constituie obiectul preocupărilor noastre de viitor şi ne vom ocupa numai de sarcinile imediate, cari ne sunt impuse din punct de vedere cultural.

Rezumate în câteva cuvinte, aceste sarcini sunt: răspândirea cât mai largă a limbii, istoriei şi literaturii ebraice sau, cu alte cuvinte, cât mai intensa cultivare a maselor noastre în sens naţional evreiesc.

Este adevărat că secţiunile sioniste din Capitală şi din ţară au făcut eforturi destul de lăudabile în această direcţiune.

Nu este însă mai puţin adevărat că din cauza lipsei de sistemă, sforţările secţiunilor n-au avut nici a zecea parte din succesul care ar fi fost de dorit.

Latura practică a sionismului de azi o formează atât colectările pentru diversele fonduri ale mişcării, cât şi mai ales activitatea pe care vom fi chemaţi a o depune în curând în direcţia emigrărilor.

Nu vom mai insista asupra modului, mai mult decât regretabil, cum se făceau la noi colectele până acum. Vom spune numai că de azi înainte trebuie să ne schimbăm planul de lucru în această direcţie, că trebuie să ne sistematizăm activitatea. Dar pentru ca această sistematizare să se poată înfăptui, este nevoie de disciplină din partea tuturor organelor, sau persoanelor particulare cari se ocupă cu colecte, şi această disciplină nu o putem avea cu actualul sistem al secţiunilor, care-şi înţeleg de cele mai multe ori greşit autonomia de care se bucură.

Înainte de a sfârşi cu expunerea nevoilor de ordin practic, nu ne putem opri de a nu insista asupra activităţii ce vom fi chemaţi s-o desfăşurăm în direcţia emigrărilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Fiecare dintre noi ştie cât de puternice sunt rădăcinile curentului de emigrare care domneşte acum printre evreii din România. Nimeni nu se mai îndoieşte că atunci când emigrările spre Palestina vor începe, conaţionalii noştri din ţară vor da o năvală teribilă spre a putea ajunge cât mai mulţi şi cât mai de grabă spre reînviatul *Erez Israel*. Dar emigrarea acestei mase va trebui să fie ordonată. Ea va trebui să se facă după instrucţiunile precise ce ne vor veni din partea conducătorilor noştri din afară, iar nu după bunul plac şi libera alegere a celor cari vor voi să plece.

Şi atunci vom avea nevoie ca în fiecare oraş din ţară să avem o organizaţie solidă, care să primească şi să execute ordinele ce-i vor fi transmise din partea centrului, o organizaţie care să îngrijească de tot ce va privi populaţia emigrantă din localitatea ei. Şi dacă aşa este şi nu poate fi altfel, se impune întrebarea: ne vom putea noi face datoria, în cele mai importante împrejurări din viaţa poporului nostru, cu organizaţia slabă, haotică şi nedisciplinată pe care o avem acum? Răspunsul nu poate fi altul decât un *nu* dureros, dar categoric.

De ce afirmăm acest *nu* cu atâta tărie, este foarte uşor de explicat.

În fiecare oraş din ţară există, din nefericire, mai multe secţiuni cu mai mulţi prezidenţi şi cu mai multe ambiţii.

Cari din aceste secţiuni vor lua sarcina îngrijirii emigranţilor din localitatea lor? Probabil că toate, căci la o onoare atât de mare nu va renunţa niciun prezident, niciun secretar şi niciun membru, chiar necotizant al vreunei secţiuni...

Şi atunci judece fiecare ce se va întâmpla...

Acestea sunt, în câteva cuvinte, cerinţele sionismului de azi. Pentru înfăptuirea lor este, cum am mai repetat de atâtea ori, nevoie de o organizaţie puternică şi bine disciplinată. *Această organizaţie se poate obţine numai pe baze de centralizare.*

Sistemul ai cărui partizani suntem este următorul: în fiecare oraş din ţară să existe o singură uniune a sioniştilor locali. Acolo unde oraşul este prea vast, uniunea s-ar putea diviza pe secţiuni de cartiere, conduse de câte un comitet personal, care să lucreze după ordinele venite de la Comitetul Central local. Aceste Comitete Centrale să fie alcătuite din reprezentanţi ai tuturor cartierelor sau ai tuturor sioniştilor, acolo unde nu este nevoie de organizaţii regionale. Deasupra tuturor organizaţiilor din ţară să fie o *reprezentanţă a sioniştilor,* reprezentanţă recunoscută de întreaga organizaţie din ţară şi care să stea în legătură cu şefii noştri din străinătate, de la cari să primească ordine pe cari, apoi, să le transmită spre executare organizaţiilor din fiecare oraş.

Având această organizaţie centralistă, având cu alte cuvinte un organism cu cap şi picioare solide şi bine distincte, vom fi în stare să îndeplinim punctele programului nostru.

Neavând-o însă, menţinându-ne în starea haotică dinainte, riscăm să mergem spre dezastru. Bucureştii au dat exemplul cel bun. Răspunzând la apelul comisiei centrale sioniste, majoritatea secţiunilor mari şi serioase au primit ori cotizarea, ori transformarea lor în organizaţii de cartier. Secţiunile mai mici şi mai noi le vor urma în curând pilda, astfel că mâine vom putea spune că în Capitală fiinţează organizaţia de care avem nevoie. Rămâne acum ca şi provincia să-şi facă datoria. Şi provincia suntem siguri că şi-o va face, căci ar fi urât, infinit de urât şi de tragic ca în aceste momente mari să domnească în sânul sioniştilor provinciali şarpele discordiei care i-a împiedicat întotdeauna de a îngriji cum trebuie de binele mişcării.

B. Weinberg

[„M.", 1 martie 1919,p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

83. CONGRES SIONIST SAU GENERAL EVREIESC?

„[...] congresul sionist este indispensabil chiar din punctul de vedere al oportunităţii unui congres general evreiesc, care nu poate decât să-l urmeze."

Revista „Hatikwah" no. 3, din 2 martie crt., ocupându-se în articolul ei prim de chestia congresului general evreiesc, găseşte că acesta „este de mult mai acută actualitate" decât congresul *sionist* intern.

Nu vom insista asupra elementelor negative pe cari se bizuie confratele nostru întru dovedirea dispensabilităţii momentane a unui congres sionist. Ne mărginim doar a observa că, în linii generale, „se cunoaşte deja ceea ce s-a stabilit la Paris, amănuntele pot ajunge foarte curând la cunoştinţa noastră", aşa că „chestiunile practice, cari să ceară dezlegarea", vor fi ca mâine puse pe tapet. Şi să ne ferească Dumnezeu ca ele să ne găsească în halul de astăzi. Or, o nouă organizaţie nu poate fi realizată decât de un congres sionist, care nu mai poate fi amânat.

Dar abstracţie făcând de această importantă consideraţie, congresul sionist este indispensabil chiar din punctul de vedere al oportunităţii unui congres general evreiesc, care nu poate decât să-l urmeze, nicidecum să-l precedeze. Şi iată pentru ce:

Este cert că idealul către care năzuim acum noi, evreii naţionali din România, este realizarea unui *Sfat Naţional,* adică a unei instanţe care singură să poată vorbi autorizat şi exclusiv în numele nostru, al tuturora.

Sionismul, e adevărat, îmbrăţişând astăzi întregul complex al problemei teritoriale şi interteritoriale evreieşti, adică interesându-se deopotrivă, în interesul conservării rasei, de centrul de gravitate care este Palestina, ca şi de viaţa naţională a evreilor risipiţi, pentru a cărei neştirbire cere toate garanţiile, constituie, desigur, sinteza iudaismului integral. Din acest punct de vedere, sionismul, ca unic depozitar al tuturor elementelor pozitive de afirmare a rasei, ar fi indicat să reclame dreptul de a vorbi în numele evreismului român; ar putea, deci, forma cu drept cuvânt, el singur, Sfatul Naţional. Cum însă, în viaţa politico-socială, concepţiile, oricât de sintetice şi reprezentative ar fi ele, nu contează şi nu determină decât dacă au reuşit să îmbrace forme concrete viguroase, să găsească expresia în organizaţiuni puternice, mişcarea sionistă, care virtual reprezintă întreg iudaismul român, trebuie totuşi să renunţe, din cauza insuficienţei organizative, la exclusivitatea care i s-ar cuveni; e nevoită să împartă stăpânirea cu alte organizaţii, bunăoară cu „Uniunea Evreilor Pământeni", care deşi până ieri încarna negarea iudaismului, iar azi constituie o umbră slabă a afirmării lui, deci o umbră slabă a sionismului, trăieşte şi se afirmă totuşi, graţie organizaţiei.

Dacă însă, Sfatul Naţional nu poate fi o emanaţie exclusivă a organizaţiei sioniste, nimeni nu va contesta că i se cuvine cel puţin preponderenţa. Or, dacă Sfatul ar fi nevoit să se înfăptuiască peste noapte, organizaţia sionistă s-ar vedea, poate, pusă pe planul al doilea, numai şi numai din pricina slăbiciunii ei. Acestei slăbiciuni numai congresul sionist îi poate pune capăt.

A.L. ZISSU

[„M.", 7 martie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

84. CONGRESUL SIONIST ŞI FEDERAŢIA

„Astăzi, Comitetul Federal nu-şi poate avea sediul decât în Bucureşti, având majoritatea membrilor aci, sau nu poate fi deloc."

Ne-am ocupat deunăzi de oportunitatea congresului sionist intern şi – o mărturisim – am făcut-o cu oarecare scrupul. Ni se părea atât de banal adevărul pe care-l credeam atât de bine înţeles, încât ne întrebam dacă scriind bunăoară că vara e cald şi d. Cuza e evreofag, am afirma ceva mai firesc. Şi totuşi am încercat o imensă surpriză: nimeni n-a mişcat până la lansarea îndemnului nostru, dar nu pentru că îndemnul ar fi fost de prisos, ci pur şi simplu neînţeles. Singura reacţiune, aceea venită din partea „Hatikwei" oficioase, n-a venit decât să confirme această lipsă de înţelegere a celor mai imperioase cerinţe ale momentului. Spre stupefacţia noastră şi paguba mişcării.

Între timp, rezoluţiile Conferinţei din Londra au dat perfectă dreptate argumentaţiei noastre. Problemele create la Polul Nord tocmai de acei cari ar fi trebuit să aibă ochiul mai deschis, se află deodată în preajma noastră. Cu permanentizarea Marelui Comitet de Acţiune, problemele se vor înmulţi pe zi ce trece, ne vor inunda şi înghiţi, căci fiind în completă dezorganizare, nu vom fi în stare să le canalizăm. Şi aceasta nu pentru că situaţia mişcării din ţară ar fi de aşa natură că nu îngăduie o înzdrăvenire a organizaţiei, ci pentru că indolenţa noastră nu s-a îndurat să dărâme şandramaua Comitetului Federal. Nu voim să lovim în nimeni, dar nici prin gând nu ne trece să menajăm cutare sau cutare susceptibilitate cu preţul tăinuirii adevărului.

Şi adevărul e acesta: mişcarea din România, nu că ar avea o conducere centrală anemică, inferioară, dar n-are niciuna. Comitetul Federal, care în ultimii ani a fost o ficţiune, e azi o caricatură, ceea ce e mult mai grozav. Căci datorită acestei caricaturi, noi, *tocmai noi,* n-am fost reprezentaţi la Conferinţa de la Londra[103], datorită ei noi suntem singurii evrei din orientul Europei cari n-avem un Sfat Naţional[104]; datorită ei avem în ţară o mulţime de bisericuţe locale şi provinciale; datorită ei există Sfatul provizoriu în Moldova, înfiinţat cu însuşi asentimentul preşedintelui ficţiunii federale, care nu şi-a dat seama de palma ce şi-o administrează singur graţie, în sfârşit, acestei caricaturi, ni-e dat să asistăm la situaţia paradoxală ca o mişcare puternică, cum e astăzi cea sionistă în ţară, să n-aibă nici brumă de organizaţie şi conducere.

Şi de n-ar avea altă menire decât aceea de a înlătura această caricatură, Congresul tot şi-ar avea rostul lui şi ar trebui convocat cu o oră mai curând. Făcând însă această operă destructivă, inevitabilă, imperioasă, Congresul să se ferească de a cădea în păcatul schimbării la faţă a caricaturii. Galaţii – şi când spunem Galaţi nu vizăm neapărat oraşul dunărean, ci provincia ca atare – sunt simbolul trecutului. Atât prin concursul forţei de împrejurări de la începuturile mişcării, cât şi prin caracterul ei restrâns, umil, platonic, visător de până mai ieri, provincia, cu atmosfera ei de *dolce-farniente*, cu mediul ei evreiesc-romantic, era proprie pentru sălăşluirea conducerii.

---

[103] Referire la Conferinţa Sionistă Internaţională de la Londra, care a avut loc în februarie 1919. Prima conferinţă după terminarea războiului. Nu au participat sioniştii din statele învinse. Conferinţa a aprobat acţiunile politice ale conducătorilor sionişti din timpul războiului şi l-a ales pe Weizmann (primul preşedinte al Israelului) în conducerea mişcării sioniste mondiale.

[104] La 31 martie 1919 ia fiinţă la Paris, în urma iniţiativei Biroului Sionist de la Copenhaga şi pe baza deziderateIor formulate în Manifestul-program de la Copenhaga, Comitetul delegaţilor evrei pe lângă Conferinţa de Pace. În diferite ţări s-au constituit, pe baza manifestului de la Copenhaga, Sfaturi Naţional-Evreieşti care şi-au trimis delegaţi la Conferinţa de Pace.

https://biblioteca-digitala.ro

Astăzi, însă, când mişcarea a atins majoratul, când provincia a adormit cu desăvârşire, când viaţa evreiască, sionistă, din Capitală a devenit destul de expresivă pentru a crea cadrul, atmosfera, mediul necesare în jurul unui Comitet Federal, când puţinele forţe de cari dispunem s-au concentrat aci şi când condiţiile noi create mişcării impun, pe deoparte, ca sediul să fie în centrul de gravitaţie politică al ţării – cum e, de altfel, în toate ţările lumii – şi pe de alta, o activitate permanentă, neîntreruptă a Comitetului Federal, activitate posibilă numai prin contactul continuu al unei mari părţi din membrii comitetului, *astăzi comitetul federal nu-şi poate avea sediul decât în Bucureşti, având majoritatea membrilor aci, sau nu poate fi deloc.*

Nu vreau să împietăm prin ingerinţe asupra hotărârii congresului, dar ne-am crezut datori să atragem atenţia asupra condiţiei capitale de viaţă a organizaţiei noastre.

A.L. Zissu

[„M.", 16 martie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

85. COMUNICATUL COMISIUNII CENTRALE SIONISTE

Întrunirea de solidaritate cu revendicările naţionale ale poporului evreiesc nu va mai avea loc.

Fără să ni se fi făcut cinstea unui avertisment prealabil, autorităţile competente au revenit asupra autorizaţiei No. 3089 din 29 martie 1919, prin care dl. Comandant militar al Trupelor aprobă ţinerea întrunirii sioniste anunţată pentru duminică, 24/6 crt.

Întrunirea prin care evreii Capitalei şi ai provinciei ar fi dorit să-şi manifeste solidaritatea cu revendicările naţionale ale poporului evreiesc, nu va mai avea deci loc.

Comisiunea Centrală Sionistă

[„M.“, 24 martie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

86. MOŢIUNEA SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA

Sioniştii, împiedicaţi de autorităţi de a ţine adunarea de solidaritate cu poporul evreu, împărtăşesc de-a-ntregul revendicările pentru reconstituirea patriei evreieşti.

Comisiunea Centrală Sionistă ne trimite următoarea moţiune, aprobată de delegaţii organizaţiei sioniste din ţară:

Sioniştii din ţară, împiedicaţi în ultimul moment de a ţine întrunirea hotărâtă pentru ziua de duminică, 29 cor., se declară solemn, pe această cale, solidari cu întreg poporul evreu, unul şi indivizibil; împărtăşesc de-a întregul revendicările formulate de el pentru reconstituirea patriei evreieşti în ţara lui istorică şi pentru asigurarea unei vieţi naţionale neştirbite prin acordarea autonomiei personale complete (autonomie politică, culturală, religioasă) maselor evreieşti cari vor continua să trăiască în afară de graniţele Palestinei şi care o vor cere[105]*;*

Protestează cu toată revolta contra conaţionalilor înstrăinaţi cari, ignorând cele mai sfinte sentimente şi nevoi ale poporului evreu, îi contestă, fără a avea vreo calitate, dreptul la o viaţă naţională liberă;

Se închină în faţa armatelor aliate, în frunte cu cele britanice şi a legiunilor evreieşti eliberatoare ale pământului sfânt şi memoriei celor căzuţi în lupta de dezrobire a Palestinei[106]*; exprimă gratitudinea lor poporului englez şi guvernului Marii Britanii pentru proclamarea şi consacrarea dreptului naţiunii evreieşti, ca şi popoarelor şi guvernelor aliate, în frunte cu Statele Unite ale Americii, pentru sprijinul lor generos întru valorificarea acelor drepturi;*

Exprimă recunoştinţa lor popoarelor şi guvernelor statelor neutre pentru sincerele simpatii manifestate faţă de revendicările evreieşti; aduc omagii memoriei sfinte a făuritorului mişcării sioniste, Theodor Herzl, precum şi marilor conducători, în frunte cu Nahum Sokolow, pentru abnegaţia şi priceperea pe care au pus-o în slujba mântuirii neamului evreiesc;

Salută cu entuziasm înfăptuirea Ligii Naţiunilor[107]*, menită să fie straja drepturilor democratice ale neamurilor şi cer reprezentarea în Ligă a naţiunii evreieşti cu drepturi egale cu celelalte popoare;*

Îşi iau angajamentul solemn de a contribui din răsputeri, la opera de reclădire a Palestinei.

[„M.", 29 martie 1919, p.1]

---

[105] Referire la memoriul înaintat Conferinţei de Pace de la Paris de către Organizaţia Sionistă (3 februarie 1919) care cuprinde revendicările din manifestul-program al Biroului Central din Copenhaga. A se vedea nota 102 de la articolul 80.

[106] În ianuarie 1917 forţele militare britanice au curăţat Peninsula Sinai de ocupaţia otomană. La 9 decembrie ocupă Ierusalimul.

[107] Liga Naţiunilor (Societatea naţiunilor) s-a creat oficial în ianuarie 1920, la îndemnul preşedintelui W. Wilson.

https://biblioteca-digitala.ro

87. COMISIUNEA CENTRALĂ SIONISTĂ

Către evreii Capitalei

„Noi, sioniştii, fideli tradiţiunii noastre, am adoptat acelaşi sistem pentru numărătoarea noastră. Fiecare sionist, fiecare evreu care este pentru reclădirea ţării noastre trebuie să plătească jumătatea sa de *schekel* pe an."

Evrei!

Căminul nostru în Palestina este asigurat. Ca mâine, Congresul de pace va consfinţi în mod oficial şi definitiv drepturile noastre istorice asupra Ţării Sfinte. Vom fi apoi chemaţi şi noi, evreii din România, să contribuim la reclădirea reînviatului *Eretz Israel*. Trebuie deci să ne numărăm. Trebuie să ştim câţi suntem şi ce puteri avem. În vechime, când ţara noastră era în plină strălucire, numărătoarea evreilor se făcea cu mijlocirea *Schekelului*. Fiecare suflare evreiască plătea o jumătate de *Schekel* pe an. Numărul total al Schekelilor plătiţi însemna şi numărul total al evreilor din ţară.

Evrei!

Noi, sioniştii, fideli tradiţiunii noastre, am adoptat acelaşi sistem pentru numărătoarea noastră. Fiecare sionist, fiecare evreu care este pentru reclădirea ţării noastre, trebuie să plătească jumătatea sa de *schekel* pe an.

Evrei ai Capitalei!

Marţi, 27 mai cor., va fi ziua numărătorii noastre. Pentru această zi, comisiunea centrală sionistă a organizat, în unire cu secţiile sioniste de cartier, un mare

IOM HASCHEKEL

în toată Capitala.

În această zi, comisiuni trimise de fiecare secţiune regională sionistă vă vor vizita la magazinele, birourile sau domiciliile voastre pentru a vă plasa *Shekelul* respectiv.

Primiţi aceste comisiuni aşa cum merită să fie primiţi primii mesageri ai statului nostru. Pregătiţi sumele necesare achitării *Schekelului* vostru şi al fiecăruia din membrii familiei voastre.

Un *schekel* valorează minimum 2 lei. Fiecare plăteşte *Schekelul* în valoarea ce vrea. Păstraţi chitanţa ce vi se va lăsa. Ea este cartea noastră de alegător la Congresul sionist, la acest parlament al *Galuthului* nostru.

[„Eg.", 24 mai 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

88. JUBILEUL „HASMONAEII", SOC. STUDENŢILOR UNIVERSITARI SIONIŞTI

„Cei cinci ani de activitate ai «Hasmonaeii» au dat roade bune. [...] ei au cultivat sentimentul ce trebuia să pună în mişcare întreaga fiinţă a stegarului «Haşmoneii»."

Cinci ani de la înfiinţarea societăţii. Pentru orice altă societate, un jubileu modest.

Pentru „Hasmonaea" însă, care a luat fiinţă într-o clipă de entuziazm tineresc, când realizarea idealului nostru mai era încă un vis utopic după adversarii noştri, uşor realizabil după noi — jubileul acesta e o adevărată sărbătoare a victoriei.

Calea „Hasmonaeii" n-a fost întotdeauna şosea bătătorită. Prin inimă de munte de indiferenţă şi de rea credinţă a trebuit dânsa să-şi dăltuiască drumul ce duce la succes.

Astăzi, gruparea idealistă a studenţilor sionişti e apreciată şi cinstită: dl. dr. Niemirower, înapoiat de curând din Paris, aduce salutul de încredere şi de dragoste al soliei iudaismului mondial[108].

Atât domnia sa, cât şi reprezentanţii noştri de la Paris, au mai avut prilejul să cunoască odată studenţimea evreiască. Era tinerimea universitară a generaţiunii trecute; acea tinerime care nu pierdea un singur prilej pentru a arăta celor din afara cetăţii iudaice că se leapădă cu dispreţ de orice urmă ce ar putea trăda existenţa fiinţei lor naţionale.

În clipa emoţionantă a izbândei supreme, atunci când forţele întregului iudaism trebuiau să fie strâns grupate în jurul aceluiaşi steag, tinerimea universitară sionistă era la post. Dânsa a fost veghetoarea perseverenţei şi demnităţii noastre naţionale, singurele arme pe care simţământul şi înţelepciunea ni le impuneau pentru reuşita unui ideal măreţ.

Studenţimea universitară evreiască a spălat în chipul acesta, în câteva luni numai, pata moştenită de la o generaţiune viciată.

Cei cinci ani de activitate ai „Hasmonaeii" au dat roade bune. Ei au creat caracterele de cari a fost nevoie în clipa supremă, ei au cultivat sentimentul ce trebuia să pună în mişcare întreaga fiinţă a stegarului „Haşmoneii".

Păşind în al şaselea an al activităţii sale, „Haşmonaea" promite că va fi şi pe viitor consecventă atitudinii sale.

[„Hş.", an II, nr. 1, iunie 1919, pp. 28-29]

[108] Dr. I.I. Niemirower a făcut parte din delegaţia evreilor din România acreditată la Conferinţa de Pace de la Paris.

https://biblioteca-digitala.ro

89. *REQUIEM*-UL DE LA SINAGOGA MARE

„Evreii cari înţeleg şi preţuiesc opera lui Herzl, trebuie să puie cu toţii umărul pentru desăvârşirea operei sale: renaşterea Palestinei şi a poporului evreu."

Duminică, 20 iulie c.[1919], a avut loc la Sinagoga Mare, requiem-ul organizat de Comisia Centrală Sionistă pentru comemorarea a 15 ani de la moartea lui Theodor Herzl. A asistat o mare mulţime de evrei din toate colţurile Capitalei, precum şi delegaţi ai multora din organizaţiile evreieşti.

Ceremonia a început la orele 9.45, cu „Ioschew Bessesser"[109], cântat de cantor şi cor, după care d. cantor Silbermann cântă ca solist Psalmul al XVI şi *Adonai ma adam*. D. rabin dr. Alperin rosti o predică în care glorifică amintirea marelui dispărut, arătând că datoria tuturor acelor care-i înţeleg opera şi-i venerează memoria este să lupte pentru triumful ideii al cărei promotor a fost Theodor Herzl. În mijlocul emoţiei generale, cantor şi cor oficiară un mişcător *El-mule*.

Seria cuvântărilor o începu d. dr. Niemirower. Într-o cuvântare magistrală, rostită în mare parte în ebraică, d. dr. Niemirower spune că spiritul lui Herzl şi sufletul său, care nu-şi pot găsi odihnă, rătăcesc şi activează printre noi. Herzl se găseşte pretutindeni unde geme, suferă şi tresare de speranţă poporul său. El a fost acela care a dictat oratorilor de la Congresul Internaţional Socialist cuvintele de îmbărbătare şi de asigurare pentru poporul evreu, el a stat alături şi a şoptit vorbele pronunţate de delegaţia sionistă în faţa congresului celor 10 şi tot el este alături de martirii evrei cari în Ucraina, Rusia şi Polonia plătesc cu sângele lor birul pe care umanitatea mai trebuie să-l plătească bestialităţii unor anumite popoare. Pretutindeni unde sunt evrei, se găseşte şi spiritul lui Herzl. Aci chiar, printre noi, sufletul lui Herzl se vădeşte prin mândria care se revarsă din ochii tuturor la gândul situaţiei noastre de acum şi la admirabilul spectacol pe care tinerimea evreiască şi mai cu seamă tinerimea universitară evreiască, ni-l oferă, fiind în primele rânduri ale luptei pentru renaşterea noastră ca popor şi ca stat.

Herzl va trăi de-a pururi, pentru că şi poporul evreu va trăi de-a pururi, pe pământul său, dând lumii noi comori de înţelepciune şi lumină, termină d. dr. Niemirower înălţătoarea sa cuvântare.

Din partea societăţii „Hasmonaea" a studenţilor universitari sionişti, luă cuvântul d. d-rand Moscovici. Într-o cuvântare scurtă dar plină de avânt, d-sa arată că studenţimea universitară sionistă din Capitală ţine să-şi unească glasul la imnul general de slavă ce se aduce memoriei lui Herzl.

Cinstirea lui Herzl trebuie făcută nu numai prin vorbe, ci şi prin fapte. Iudaizarea vieţii evreieşti din România trebuie să fie preocuparea noastră de căpetenie, urmând maxima lui Herzl: întoarcerea la iudaism, înainte de întoarcerea în patrie. Studenţimea universitară sionistă va şti să-şi facă pururi datoria în primele rânduri ale mişcării.

D. avocat Iacobsohn arată că a fost delegat să ia cuvântul din partea U.E.P., secţia Bucureşti, care a ţinut să aducă omagii memoriei marelui nostru Herzl.

Herzl, prin concepţia sa politică şi socială, prin viziunea pe care a avut-o asupra formei de viaţă viitoare, s-a ridicat deasupra tuturor ideologilor cari visau o lume nouă, frumoasă, dar fără baze în lumea reală. Evreii cari înţeleg şi preţuiesc opera lui Herzl

[109] Versuri cântate cu ocazia unor funeralii.

https://biblioteca-digitala.ro

trebuie să pună cu toţi umărul pentru desăvârşirea operei sale: renaşterea Palestinei şi a poporului evreu.

D. avocat Weismann rosteşte o scurtă şi substanţială cuvântare, după care cantor, cor şi asistenţi intonează *Hati chuah*. Un *Kadisch* spus de pe amvon, întru odihna sufletului marelui dispărut, câteva acorduri din *Nes-sionah*[110] murmurate în surdină de orgă şi requiem-ul, care a impresionat adânc pe cei prezenţi, luă sfârşit la orele 12.

S-au făcut donaţiuni pentru plantarea aproape a 200 de pomi şi mulţi din cei prezenţi s-au înscris pe loc în organizaţia sionistă.

Ben Hauem

[„M.", 22 iulie 1919, p.1]

[110] Minunea Sionului.

https://biblioteca-digitala.ro

90. SCRISOAREA D-LUI DR. IACOBSOHN CĂTRE PREŞEDINTELE FEDERAŢIEI SIONISTE ROMÂNE

„Organizaţia Sionistă din România va cuprinde pe viitor o populaţie evreiască cu mult mai mare ca în trecut. Astfel, posibilităţile de influenţare şi responsabilitatea ei devin prin aceasta mai mare."

Organizaţia sionistă din România va cuprinde pe viitor o populaţie evreiască cu mult mai mare ca în trecut. Astfel, posibilităţile de influenţare şi responsabilitatea ei devin prin aceasta mai mare.

Nădăjduiesc că sioniştii români cunosc cu prisosinţă faptul acesta şi că se consideră responsabili pe deplin de soarta viitorului şi a activităţii organizaţiei sioniste, exprimându-şi obligaţia de a a participa la datoriile care rezultă din aceste fapte.

Am speranţa că sioniştii români sunt capabili să procure mijloacele trebuincioase operei noastre şi cari se cuvin unei Federaţii aşa de importante.

Am credinţă că veţi contribui, nu numai cu capital, pentru opera palestiniană, ci şi cu oameni, pentru a participa cu toată vigoarea la clădirea Căminului naţional. Pentru a putea aduce aceasta la îndeplinire în mod eficace, Organizaţia sionistă din România îşi va încorda, desigur, toate puterile, pentru a crea în ţara proprie o organizaţie sionistă puternică, bine organizată, activă, care să reprezinte centrul întregii vieţi evreieşti şi care să tindă pe viitor, din ce în ce mai mult, către Palestina.

Este o notă bună pentru conştiinţa evreilor români faptul că s-au conformat principiilor fixate de manifestul din Copenhaga[111], luptând pentru câştigarea drepturilor naţionale. Sper că sforţările cari se fac pentru garantarea acestor drepturi vor fi încununate de succes şi că însuşi succesul acesta va însemna mult pentru dezvoltarea operei palestiniene.

Rugându-vă şi în numele colegilor mei să transmiteţi conferinţei sioniştilor români salutările mele, rămân cu calde salutări sioniste al d-v.

Dr. Iacobsohn

[„M.", 3 septembrie 1919, p.1]

[111] A se vedea art. 80, nota102.

https://biblioteca-digitala.ro

91. FEDERAŢIA SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA – BUCUREŞTI

Conform hotărârilor Congresului Organizaţiilor Sioniste din România, ţinut în zilele de 1-4 septembrie 1919, instituţia Federaţiei a fost strămutată din Galaţi în Bucureşti.

Către organizaţiile sioniste din ţară

Se aduce la cunoştinţa organizaţiilor sioniste din ţară că, urmând hotărârii recentului congres, instituţia federaţiei a fost strămutată de la Galaţi la Bucureşti şi divizată în următoarele cinci departamente:

Palestinian (titular d-nul ing. Gottlieb), Cultural (titular dr. Niemirower), Organizaţia (titular dl. ing. Kanner), Financiar (titular d-l A. Bernhardt), Tineretului (titular d-l J. Herşcovici).

Fiecare din aceste cinci departamente va lucra numai în direcţia sa respectivă, după decizia întregului Comitet executiv.

Organizaţiile din ţară sunt deci invitate de a-şi adresa de azi înainte corespondenţele lor Federaţiei din România, Bucureşti, Lipscani 90, după următoarele norme:

Pentru chestiunile palestiniene, la departamentul Palestinian.

Pentru chestiunile privitoare la organizaţie, la departamentul Organizaţiei.

Pentru chestiunile culturale, la departamentul Cultural.

Pentru chestiunile financiare, la departamentul Financiar.

Pentru chestiunile privitoare la reorganizarea tineretului sionist, la departamentul Tineretului.

Asemeni, se pune în vedere organizaţiilor sioniste că pe viitor orice sume de bani provenite din colecte de *Şeckel*, F.N., cotizaţii etc. vor trebui să fie remise Băncii Fortuna, Bucureşti, Str. Lipscani, pentru contul Federaţiei Sioniştilor din România.

Pentru Comitetul Federal,

A. Bernhardt
Dr. Niemirower
Ing. Kanner
Ing. Gottlieb
I. Herşcovici

[„M.“, 11 septembrie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

92. CONGRESUL SIONIST[112]

„S-au pus bazele unei noi organizaţiuni mai concentrate, mai susceptibilă de acţiune, o organizaţiune întemeiată pe diviziunea muncii la diferite departamente, pe cooperaţiunea lor armonică."

Am lăsat anume să treacă un interval de timp, pentru ca să putem vorbi de el cu mai multă seninătate, mai degajat şi cu obiectivitatea pe care ţi-o dă distanţa. Numărul delegaţilor, interesul cu care imensa asistenţă urmărea dezbaterile au demonstrat şi acelora cari sunt în afară de tabăra noastră că mişcarea stăpânitoare a mulţimilor evreieşti din România este mişcarea naţională.

Congresul a mai dovedit ceva. Participarea sufletească a evreilor din teritoriile alipite, manifestările de simpatie din partea diverselor organizaţiuni evreieşti din Cluj, din Cernăuţi, din Chişinău, au demonstrat că legăturile naţionale sunt vii, puternice şi că poporul evreu din hotarele mărite ale ţării româneşti este solidar, unul şi unic, şi că revendicările pe cari astăzi — până la consacrarea situaţiunilor şi până la fixarea lor — le formulăm pentru noi, cei din Regat, le vom realiza prin luptă, cu concursul lor.

Dar în afară de partea înviorătoare, reconfortantă, a decorului impozant şi a sentimentelor mari, congresul acesta extraordinar a avut de îndeplinit şi o sarcină imediată, o sarcină primordială, de realizarea căreia depinde prosperarea întregii mişcări.

Împrejurările excepţionale au lucrat în două direcţii opuse pentru a face vechile cadre să nu mai fie încăpătoare pentru noile îndatoriri. Anume: pe de o parte, războiul cu tot cortegiul lui de nenorociri, de jertfe, de năpăstuiri, de curţi marţiale, de stare de asediu, de încătuşare într-un cuvânt, a dezorganizat cu totul mişcarea. Cei mai devotaţi luptători ai mişcării, tinerii, au fost toţi pe front, aşa că la sfârşitul războiului, organizaţia sionistă se găsea mai înapoiată decât la începutul lui.

Pe de altă parte, declaraţiunea lordului Balfour[113], care a făcut din sionism visul de altădată, o mişcare de realizări imediate, cerea la poporul evreu o pregătire, o destoinicie şi o conştiinţă cari nu se puteau obţine decât printr-o puternică şi cuprinzătoare organizaţiune.

Contrastul nu era cel obişnuit: contrast între cererile modeste ale unei mişcări şi forţele şi mai modeste cari sunt în slujba ei, ci prăpastia dintre cererile capitale uriaşe ale unui ideal cu putinţă de înfăptuit şi o organizaţiune anemiată de uraganul sângeros şi pustiitor al războiului.

Trebuia restabilit echilibrul între mijloace şi scop.

S-au pus bazele unei noi organizaţiuni mai concentrate, mai susceptibilă de acţiune, o organizaţiune întemeiată pe diviziunea muncii la diferite departamente, pe cooperaţiunea lor armonică.

Pentru a se porni activitatea e nevoie însă de fonduri. Vechea federaţie, din cauza anilor grei în cari numai fonduri nu s-au putut strânge, a lăsat casa goală.

Amplificarea cadrelor, multiplicarea resorturilor, angajarea de personal tehnic special fiecărui resort, instalarea federaţiei, acţiunea de propagandă, toate acestea reclamă imperios bani.

Să socotească bine fiecare sionist că a fi sionist nu înseamnă a aplauda un discurs sau a citi un articol, nu înseamnă nici măcar concesiunea făcută în cămăruţele

[112] Referire la Congresul din 1-4 septembrie 1919.
[113] Vezi textul Declaraţiei în capitolul IX al volumului de faţă.

https://biblioteca-digitala.ro

discrete ale conştiinţei că evreii sunt un popor vrednic. A fi sionist înseamnă a face jertfe de fiecare clipă în atitudinea ta, cu propria sa educaţie, în educaţiunea copiilor, mai înseamnă şi *last not least*, a da cu dragă inimă şi cât mai mult cu putinţă pentru scopurile cari trebuiesc înfăptuite.

Dacă o nouă lege ar crea noi impozite, fiecare le-ar plăti fără a murmura.

Să creem prin propria noastră conştiinţă impozitul evreiesc şi ne declarăm prin propria noastră voinţă obligaţi de a plăti impozitul evreiesc către federaţie.

E necesar dacă voim să vedem o viaţă evreiască înflorind în casele evreieşti, e indispensabil dacă voim să vedem copiii noştri reiudaizaţi.

Să înceapă câţiva şi cei mulţi vor urma imediat.

Idealurile au nevoie de mijloace materiale pentru ca să se înfăptuiască.

Să nu precupeţim mijloacele de refacere ale acelora cari şi-au luat greaua sarcină a reorganizării vieţii evreieşti aici şi a reclădirii căminului evreiesc în Palestina.

M.W.

[„M.", 16 septembrie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

93. CHEMARE CĂTRE TINERETUL EVREU

„Toată sarcina grea, dar rar de frumoasă a clădirii Căminului nostru naţional revine tineretului."

În clipele măreţe pe care le trăieşte neamul nostru azi, când Palestina reînvie, speranţele toate de fericită înfăptuire a dorinţei neţărmurite de obida veacurilor sunt puse în voi.

Toată sarcina grea, dar rar de frumoasă a clădirii Căminului nostru naţional vă revine.

Această clădire nu se poate face decât cu trupul şi sufletul vostru. Cu trupul vostru vânjos şi sufletul vostru evreiesc.

Cu educaţia dezorientată de până acum, din *Goluth*, e nevoie de pregătire.

E nevoie să vă însuşiţi cât mai repede limba ebraică, istoria şi literatura noastră, e nevoie să vă întăriţi trupul vostru.

În vederea acestor nevoi, Departamentul Tinerimii din Com. Federal a hotărât pentru anul în curs următorul program de activitate obligatoriu în toate punctele sale, pentru toate organizaţiile tineretului din întreaga ţară.

1) Limba ebraică

Intensificarea învăţământului limbii ebraice în şcolile primare. Cursuri de după-amiază zilnice de limba ebraică pentru şcolari, tineri şi d-şoare.

Cursuri şcolare de 3 ori pe săptămână de limba ebraică pentru tineri şi d-şoare ocupate în cursul zilei.

Scoaterea unui manual pentru învăţământul limbii ebraice.

Cursurile vor fi obigatorii şi gratuite pentru elevi şi cu examene de 2 ori pe an.

Profesorii vor fi retribuiţi în raport cu numărul de elevi cu frecvenţa regulată.

2) Istoria şi literatura evreiască

Şezători săptămânale obligatorii cu subiecte din istoria şi literatura evreiască, după un plan ce se va comunica.

Concursuri bianuale. Susţinerea de reviste. Cursuri de geografie fizică, economică şi politică a Palestinei. Coruri.

3) Educaţiunea fizică

Dezvoltarea activităţii „Maccabeilor" (pe baze scutite), sporturi, gimnastică, turism etc.; de asemenea, după indicaţiunile ce se vor da ulterior.

Deci toţi tinerii evrei, în organizaţii! Toate organizaţiile tineretului în serviciul realizării programului de faţă.

Luaţi aminte, voi n-aveţi ca bătrânii noştri numai satisfacţia de a trăi vremurile de dezrobire milenară ale poporului evreu, voi aveţi şi gloria de a închega din nou patria lui Israel.

În pragul anului nou, urăm succes deplin sforţărilor voastre.

Departamentul Org. Tinerimii

[„M.", 26 septembrie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

94. PROPUNERI FĂCUTE LA CONGRESUL SIONIST [1919, septembrie]

„Conform hotărârii Congresului, Departamentul Cultural publică propunerea făcută la Congres cu privire la chestia culturală."

Conform hotărârii Congresului, Departamentul Cultural publică propunerea făcută la Congres cu privire la chestia culturală.

Dl. dr. I. Nacht propune: 1) editarea unui dicţionar ebraic; 2) scoaterea unui ziar săptămânal ebraic; 3) editarea unui manual didactic; 4) înfiinţarea unui seminar pentru profesori de limba ebraică şi 5) a unei şcoli superioare de fete.

(În chestia seminarului, d. Weisberg din Iaşi propune ca el să se înfiinţeze la Iaşi, iar d. dr. Niemirower cere ca să se încredinţeze conducerea seminarului d-lui dr. Nacht, care a luat această iniţiativă.)

Dl. dr. I. Niemirower propune:

Înainte de toate, trebuie să fie creat un resort cultural. Un membru al Federaţiei trebuie să se ocupe cu chestiile culturale. Trebuie să fie organizat un secretariat special: a) pentru cultura ebraică ce trebuie să domine în *Eretz-Israel* şi să iasă la iveală şi în *Galut*; b) pentru cultura în idiş, care în ţările Diasporei va mai rămâne un timp îndelungat un factor important; c) pentru cultura iudaică în limba ţării care trebuie, se înţelege, cultivată şi ea; d) cultura evreiască în celelalte limbi moderne. E de recomandat ca pentru fiecare din categoriile enumerate să fie numit un consilier specialist, cu care titularul şi secretarul resortului cultural să stea în legătură strânsă. Resortul cultural are obligaţiunea dublă: 1) de a sprijini şi influenţa toate orgranizaţiunile şi întreprinderile culturale ale evreimii din România şi 2) de a desfăşura în mod direct o activitate naţional-evreiască de acţiune politică în legătură cu păstrarea culturii noastre – avem următoarele puncte: de a înzestra comunităţile, şcolile, societăţile culturale pe cari le vom fonda şi conduce în spiritul evreiesc şi ebraic; de a sprijini şi influenţa presa evreiască şi editurile evreieşti în spiritul idealurilor sioniste şi ideilor cari vin din Sion; de a susţine şi înrăuri şcoala normală plănuită la Iaşi-Focşani şi şcoala superioară de ştiinţe iudaice şi literatură ebraică proiectată la Bucureşti; de a subvenţiona opere necesare cu un dicţionar ebraic-român, cărţi didactice în ebraică, crestomaţii de literatură iudaică. În mod direct, resortul cultural trebuie să aibă grijă ca orice societate sionistă să cultive sentimentul evreiesc şi să se ebraizeze; ca organizaţiunea femeilor israelite, a studenţimii naţionale, a tineretului sionist să se dezvolte în duhul adevărat evreiesc. Resortul cultural trebuie să aibă grijă pentru mijlocirea ideilor mari culturale ale organizaţiunii sioniste mondiale; pentru edituri în stil mare ale operilor scrise în ebraică, idiş, română etc.; pentru scoaterea de ziare şi reviste speciale în limbile numite; pentru cultivarea artei şi muzicii evreieşti, pentru răspândirea şi întărirea graiului ebraic. Se înţelege că acest resort trebuie să se pună în serviciul celui palestinian, în ceea ce priveşte pregătirea sufletească a eventualilor imigranţi într-o Palestină evreiască şi ebraică.

Dl. dr. Brezis, Ploieşti, cere editarea istoriei lui Graetz[114] în traducerea românească a d-lui dr. Algazi.

---

[114] Referire la opera lui H. Graetz privind istoria universală a evreilor din timpurile cele mai vechi până în sec. XIX (11 volume, apărute între 1853 şi 1875). S-a tradus în limba română un volum apărut în 1924, de către scriitorul şi publicistul Carol Drimer (Iaşi, 1924). Volumul se referă la epoca biblică.

https://biblioteca-digitala.ro

Propuneri cu privire la învăţământul şcolar

Dl. Ios. Friedman, Huşi: 1) Întocmirea unui program pentru cursuri de limbă ebraică, *2)* editarea unui manual didactic, o istorie a evreilor, o geografie a Palestinei şi cărţi literare evreieşti.

Dl. Abr. M. Horowitz: punctele 1 şi 2 din propunerea d-lui Finkelştein[115].

Dl. M. Calef: 1) Să se editeze un manual de limba ebraică pentru mici şi mari, 2) să se insiste ca în toate şcolile evreieşti să se introducă metoda *„ibrith b'ibrith"*, 3) să se acorde 10 ore pe săptămână învăţământului ebraic, 4) să se intervină la minister ca să pretindă notă de religie la elevii evrei cari urmează şcolile statului.

Dl. Lazăr Rotenberg, Iaşi: Să se trimeată în Palestina un număr de bursieri, care să urmeze seminariile de acolo, pentru a avea astfel buni profesori.

Dl. Sam. Ahronsohn: 1) Să se editeze în maximum 3 luni un manual practic ebraic, 2) să se aducă profesori de limba ebraică din alte părţi.

Dl. ing. Kirschen, Bucureşti: 1) să fie trimişi la Palestina 25-50 profesori de limbă ebraică pentru a se perfecţiona, 2) să se facă demersurile necesare pentru introducerea dialectului spaniol în toate şcolile.

Dl. Penchas Marcovici, Vaslui: se va numi o comisiune care va strânge toate manualele ebraice din ţară, pentru a le procura celor cari le necesită.

Dl. Efraim Marcus, Brăila: să se înfiinţeze: 1) grădini de copii, 2) şcoli sioniste acolo unde nu se poate impune programul nostru şcolilor existente, 3) afară de limba ebraică se va preda şi literatură, *Biblie*, geografia Palestinei, istoria sionismului, muzică evreiască, precum şi corespondenţă şi contabilitate în ebraică, 4) se va înfiinţa un seminar *ebraic,* 5) o asociaţie a profesorilor de ebraică, 6) se va edita sau se vor aduce din străinătate cărţi didactice ebraice, 7) se vor aduce profesori de ebraică din alte părţi.

Organizarea resortului cultural

Dl. A. Weisberg, Iaşi: 1) Departamentul Cultural va avea 3 secretari: pentru ebraică, idiş şi un secretar general; 2) secretarii sunt aleşi de Congres şi sunt responsabili faţă de acesta; 3) depart. Cultural se va pune în legătură cu comisiunile culturale din ţară, cărora le va da directive, lăsându-le însă libertatea iniţiativelor locale; 4) va controla activitatea tuturor cercurilor culturale sioniste, 5) va dispune de propagandişti permanenţi.

D-ra Drimer, Piatra N. În numele delegatelor din ţară întrunite în consfătuire azi, 1 sept., rugăm ca la depart. cultural să se admită şi o delegaţie de doamne care să se ocupe cu chestiunile de competinţa lor. Ca prim deziderat, delegaţia propune ca în şcolile existente evreieşti să se introducă un spirit cât mai evreiesc, manifestat şi prin preocupările de lucru manual, industrie casnică etc., iar pe deasupra tuturor să se lucreze cu toată energia pentru crearea în capitală a unui institut modern în stil mare, care să satisfacă pe larg cerinţele sufleteşti şi cele estetice ale exigentei sufleteşti lumii femeieşti. Vom avea astfel o minte sănătoasă într-un corp sănătos şi un suflet evreiesc într-o haină europeană modernă.

Dl. Calman Rabinovici, Burdujeni: 1) Depart. Cultural va conduce şi va supraveghea şcolile evreieşti; 2) va pregăti profesori şi 3) va impune comunităţilor şi comitetelor şcolare o contribuţie pentru fondul învăţământului ebraic.

---

[115] Probabil greşeală de tipar, numele *Finkelstein* nu figurează printre participanţii congresului. Este posibil ca referirea să fie la propunerile lui Friedman din Huşi.

https://biblioteca-digitala.ro

Dl. ing. Kirschen, Buc.: Fiecare sionist convins să doneze fondului cultural ebraic 1 la sută din averea sa.

Dl. Ozias Avram, Buc.: să se fixeze o zi a Fondului de editură, pentru a colecta câte un leu de suflet.

Dl. ing. M. Wechsler, Buc.: să se înfiinţeze o secţie specială pentru organizarea educaţiei fizice a tineretului.

Dl. prof. S. Iţcovici, Bacău: 1) Depart. Cultural va înfiinţa şi supraveghea asociaţia profesorilor de limba ebraică; 2) asociaţia va avea un consiliu permanent care va întocmi programul şcolar şi va numi inspectori.

Dl. Ira Keis, Buc.: 1) Depart. Cultural se va pune în legătură cu comisiile centrale din Basarabia, Bucovina şi Transilvania ca să lucreze împreună 2) va aduce profesori din provinciile menţionate.

Ebraizarea mişcării

Dl. Sam, Aronsohn, Buc.: 1) La viitorul congres nu va putea fi ales ca delegat decât cel care va cunoaşte limba ebraică. 2) Organizaţia sionistă din fiecare oraş să aibă un cămin sionist pentru scopuri propagandistice şi culturale ebraice.

Dl. ing. Kirschen, Buc.: 1) Să se recomande călduros tuturor conducătorilor secţiunilor cari n-au vârsta de 55 ani să înveţe limba ebraică cu dialectul spaniol. 2) Să se înfiinţeze cercuri „Tarbuth" acolo unde există câteva persoane cari vorbesc ebraică.

Cultivarea maselor

Dl. Peter Weissman, Buc: se vor înfiinţa: 1) case de citire; 2) şcoli pentru adulţi în toate centrele evreieşti; 3) o universitate populară care să lumineze masele asupra: a) problemelor sociale, economice şi politice evreieşti; b) problemei palestiniene; c) culturii evreieşti (ebraică şi idiş).

Dl. ing. Filderman, Ploieşti: secţiunile vor fi obligate a forma biblioteci şi a organiza conferinţe pentru cultivarea maselor.

Dl. dr. Thenen, Craiova: În vederea ca toate valorile evreieşti create după epoca biblică, precum şi toţi scriitorii şi poeţii neoebraici au obârşia lor în *Talmud* şi în cărturăria ebraică născută în jurul şi în urma *Talmudului,* cere ca adunarea să hotărască şi să ceară la viitorul Comitet Federal crearea unei *„leschiba"* în ţară, pentru studiul *Talmudului* şi a întregii literaturi talmudice.

Dl. M. Wechsler, Piteşti: se vor organiza conferinţe şi biblioteci pentru cultivarea sentimentului naţional.

Literatura

D-nii delegaţi din Buzău: 1. se va înfiinţa la Bucureşti o societate anonimă de editură; 2. acţiunile vor fi plasate de către secţiuni; 3. societatea va încuraja scriitorii evrei.

D. Ios. Friedman, Huşi: editura va tipări cărţi literare în idiş, ebraică şi traduceri în limba română.

D. Ios. Haberman, Buc.: Depart. Cultural să îngrijească de editarea imediată a dicţionarului ebraic tradus din Grozovski.

https://biblioteca-digitala.ro

D. Abr. Ştern, Buc.: se va edita o antologie evreiască din literatură ebraică şi idiş cu traduceri în româneşte.

Penchas Marcovici, Vaslui: se va înfiinţa la Iaşi sau la Bucureşti o librărie naţională evreiască.

D. M. Weissman cere subvenţionarea revistei „Tikwath Israel"[116].

D. Lazăr Rotenberg, Iaşi: să se scoată un ziar cotidian sau cel puţin săptămânal în idiş.

D. ing. Kirschen, Buc.: un organ oficial ebraic şi unul în româneşte.

D. Efr. Marcus, Brăila: un ziar săptămânal ebraic pentru începători.

D. M. Calef (în numele secţiunilor din Oltenia): să se editeze cărţi de limbă ebraică şi cu traducere în română, franceză şi engleză şi manuale pentru limbile franceză şi engleză cu traducere ebraică.

D. Max Mizes: Se va constitui o comisiune care va pune la dispoziţia secţiunilor conferenţiari şi propagandişti.

D. M. Günberg, Sache: 1. se vor organiza festivaluri sioniste gratuite;
2. conferinţe ţinute de şefii mişcării;
3. placarde de propagandă să fie expuse la negustori şi la societăţile evreieşti.

D. Barasch, Huşi: să se tipărească în broşuri referatele d-lor dr. Nacht şi dr. Niemirower.

Toate aceste propuneri vor fi studiate şi vor fi luate în seamă după împrejurări şi posibilitatea realizării lor.

[„Cr.I.", 6 octombrie 1919, p.2]

[116] A apărut la Bucureşti în 1918.

https://biblioteca-digitala.ro

95. HOTĂRÂRILE FEDERAŢIEI[117]

S-au adoptat hotărâri în probleme organizatorice, culturale, emigrării, tineretului, financiare. S-a stabilit modalitatea de colaborare cu sioniştii din teritoriile alipite în chestiuni de ordin general sionist.

După dezbateri cari au durat luni până la ora 2 după miezul nopţii, iar marţi până la ora 9 seară, s-au decis următoarele:

Organizaţia. S-a adoptat un statut şi un regulament tip pentru toate organizaţiile sioniste din regatul vechi. Acest regulament prevede crearea unei singure organizaţii în fiecare oraş.

S-a stabilit modalitatea de colaborare cu sioniştii din teritoriile alipite în chestiuni de ordin general sionist.

Cultura. S-a hotărât editarea de manuale de limba ebraică pentru uzul claselor I şi II primară. În lipsă de manuale cari să întrunească toate cerinţele pedagogice, s-a hotărât un concurs şi acordarea unui premiu pentru cea mai bună lucrare prezentată.

Asemenea se va edita un manual de cântece ebraice şi în idiş cu note. Pentru unificarea sistemului de învăţământ a limbii ebraice, s-a hotărât angajarea unui pedagog specialist, care să viziteze toate şcolile israelite din ţară, stabilind împreună cu comitetele şcolare şi profesorii respectivi sistemul de predare şi programul. Acest pedagog va face lecţiuni demonstrative şi va organiza asociaţia institutorilor de limba ebraică.

Se va edita cursul după metoda „Toussaint-Langenscheidt"[118] în 32 fascicole. Se va edita un mic manual de conversaţie ebraică de dl. Nacht.

Tipărirea istoriei evreilor de Graetz în traducere. D-nii dr. Algazi, inginer A. Bischof, ing. Mendolovici şi conducătorii departamentului cultural o vor duce la capăt. Ca anexă, se va da istoricul sionismului, sub îngrijirea d-nilor dr. Nacht, dr. Niemirower şi dr. Brezis. Fundarea unei reviste ebraice săptămânale, organul oficial al departamentului cultural din Bucureşti şi Cernăuţi; va apare în capitala Bucovinei. S-a mai hotărât scoaterea unui organ în idiş.

Pentru acoperirea tuturor cheltuielilor necesitate de aceste lucrări, s-a decis crearea unui fond cultural, căruia i se vor pune la dispoziţie beneficiile bazarului de artă decorativă evreiască organizat de comitetul de iniţiativă din Bucureşti, cu sprijinul sioniştilor din ţară, cât şi beneficiile cursurilor sioniste şi festivalurile de doamne şi domnişoare din capitală şi provincie ce vor fi rugate să organizeze.

Departamentul palestinian

Dezvoltarea biroului local al departamentului palestinian pentru a se putea pe de o parte da informaţiuni numeroşilor solicitatori din întreaga ţară, Basarabia, Transilvania şi Bucovina şi a înlesni plecarea în Palestina a acelora care au familiile lor acolo şi a acelora care pot fi folositori ţării.

Înfiinţarea unei reprezentanţe în Palestina a Federaţiei Sioniste din România, care să furnizeze informaţiunile necesare din Palestina, date asupra condiţiunilor de trai, statistici de import şi export, date asupra situaţiunii coloniilor, a instituţiunilor evreieşti şi străine, a condiţiunilor de achiziţionare de terenuri etc. Această reprezentanţă va

---

[117] Referire la hotărârile congresului din septembrie 1919.

[118] Charles Toussaint (1813-1877) şi Gustav Langenscheidt (1832-1895) au elaborate o metodă de predare a limbilor străine care nu s-a bazat în primul rând pe învăţarea gramaticii, ci pe lectură şi comunicare.

https://biblioteca-digitala.ro

apăra interesele noastre în Palestina, delegatul nostru făcând parte (!) şi din Comisiunea Sionistă Palestiniană.

Reprezentanţa noastră va îngriji de primirea emigranţilor ce sosesc din România, repartizarea lor la locurile stabilite dinainte; ne va da directive pentru cei care vor să se stabilească într-un viitor apropiat în Palestina; va supraveghea întreprinderile agricole şi orăşeneşti ale societăţilor noastre de colonizare. Delegat al Federaţiei în Palestina a fost ales d. Schulim S. Mayer.

Înfiinţarea de societăţi „Achusah" de colonizare în toate oraşele şi târguşoarele, care vor fi formate din grupuri de câte 100 de familii, de câte 25.000 frs. plătibili în 5 ani, de câte 25.000 frs. plătibili în 4 ani şi de câte 25.000 frs plătibili în câte 10 ani. Independent de aceste grupuri de capitalişti, să se înceapă în curând o propagandă intensă pentru popularizarea ideei unei „Achusa" de 5.000 lei, din cari 1.000 lei în primul an, iar restul de 4.000 lei în 80 rate lunare a 50 de lei fiecare. Pentru popularizarea acestei Achusah va întreprinde un turneu în ţară d. Isr. Marcus.

Înfiinţarea de societăţi pentru construcţiunea de vile în comun, într-un cartier special. Începutul s-a făcut cu colonia de vile din Haifa „Karmel la Mare", unde se vor stabili persoane cari, dispunând de capitaluri suficiente, vor întemeia în Haifa întreprinderi comerciale şi industriale.

Înfiinţarea de societăţi de meseriaşi cari vor să plece în Palestina. Pentru acei meseriaşi, de care este nevoie în Ţara Sfântă, ca: zidari, tâmplari, fierari, mecanici, pietrari etc. şi care nu dispun de banii necesari pentru instalarea lor în Palestina, se instituie un fond palestinian al meseriaşilor care vor să se stabilească în Palestina ca agricultori. Aceştia vor fi colonizaţi pe terenurile Fondului Naţional.

Pentru clădirea caselor şi a grajdurilor, precum şi pentru procurarea inventarului naţional a fondului palestinian muncitoresc.

Înfiinţarea de societăţi industriale şi încurajarea capitaliştilor cari doresc să se stabilească în Palestina, pentru a crea acolo întreprinderi industriale şi comerciale. În curs de înfiinţare a Societăţii Româno-Palestiniană, cu un capital de 1.000.000 lei, care va avea biroul principal în Bucureşti şi o reprezentanţă în Iaffa.

O bancă de colonizare, care va lucra fie sub forma unei societăţi anonime româneşti, fie sub forma unei sucursale a Băncei Coloniale Evreieşti din Londra. Această bancă va avea de regulat şi chestia valutei. Tratativele pentru înfiinţarea băncii sunt în curs.

Creări de cercuri de studii palestiniene în toate oraşele pentru studierea geografiei, economiei, condiţiunilor de colonizare, viaţa culturală a Palestinei. S-a decis publicarea de cărţi şi broşuri cari să trateze chestiuni palestiniene. Înfiinţarea de şcoli practice de meserii şi agricultură, pentru a prepara un element productiv pentru Palestina. Se va cere la Londra să se pună la dispoziţia Federaţiei Sioniste din România terenurile necesare în Palestina, precum şi fondurile necesare pentru începerea imediată a colonizării unui grup de muncitori şi meseriaşi evrei din România.

Organizarea tineretului

S-a hotărât în linii generale intensificarea activităţii de ebraizare şi iudaizare a secţiunilor de tineri din ţară, precum şi formarea şi dezvoltarea asociaţiilor „Macabeii". Un delegat al Departamentului Tinerimii va face un turneu în ţară.

Finanţe. *Şekel.* Pe anul 1920, colecta se va face în toată ţara numai de la 1 la 10 Adar (20 februarie la 2 martie), prin comisiuni.

https://biblioteca-digitala.ro

Fondul de reclădire a Palestinei. S-a decis organizarea unei mari colecte de *Lag ba Omer*, adică de la 1- 2 mai c.

Fondul Naţional. Impunerea fiecărui sionist la o dare anuală personală.

Înfiinţarea unei cărţi de onoare a Fondului Naţional din România, cu totul neatârnată de Cartea de Aur a Fondului Naţional. În această carte, care va fi aşezată la loc de cinste în unul din birourile Federaţiei, vor fi trecuţi toţi acei care vor dona suma de lei 100. Mărcile Fondului Naţional să fie obligatorii pentru toată corespondenţa adresată federaţiei.

Fondul de acţiune al federaţiei. Pentru acoperirea bugetului organizaţie, se va impune o dare de 10% asupra valorii biletelor diferitelor festivaluri şi serbări sioniste. Perceperea acestei taxe se va face prin mărci de ale fondului de acţiune, ce vor fi puse la dispoziţie acţiunilor de către Departamentul financiar al C.F.

[„Eg.", 29 noiembrie 1919, p.107]

https://biblioteca-digitala.ro

V

EDITORIALE DIN PRESA SIONISTĂ

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „Stindardul nostru!", „St.", an I, nr. I, 18 octombrie 1882, p. 1.
2. „Ţinta noastră", „Db.", an I, nr. 1, 18 iulie 1898, p. 1.
3. „Programul nostru", „V.S.", an I, nr. 1, 5 iunie 1898, p. 1.
4. „Către tovarăşii de idei", „Rs.", an I, nr. 1, 25 iunie 1899, p. 1.
5. „Rolul presei în mişcarea noastră", Adolph Levy, „Ar.", an I, nr. 1, 2 octombrie 1899, p. 1.
6. „Iubiţi fraţi evrei", „Vt.", an I, nr. 1, 28 octombrie 1899, p. 1.
7. „Direcţia noastră", „M.Z.", an I, nr. 1, 19 octombrie 1901, p. 1.
8. „Ţelul", S. Grosman, „L.I.", an I, nr. 1, octombrie 1902, pp. 1-2.
9. „Ce voim", „Ts.I.", an I, nr. 1, iunie 1903, p. 1.
10. „Un cuvânt înainte", „C.Z.", an I, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 1
11. „Cuvânt de început", „Tr.S.", an I, nr. 1, 1 aprilie 1905, p. 1
12. „Programul nostru", „S.S.", an I, nr. 1, 15 septembrie 1905, p. 1.
13. „Ce voim", M. Grunberg, „Or Z.", an I, nr. 1, 15 iulie 1908, p. 1.
14. „Către cititorii noştri", „Id.", an I, nr. 1, 10 august 1910, p. 1.
15. „Cuvânt înainte", „B.K.", an I, nr. 1, martie 1913, p. 1.
16. „Cuvântul nostru", „Ht.", an I, nr. 1, 31 mai 1915, p. 1.
17. „Cuvânt înainte", „Sth.", an I, nr. 1, 1 iulie 1916, p. 1.
18. „Cuvânt înainte", M. Marcovici, „T.I.", an I, nr. 1, 15 decembrie 1918, p. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

În capitolul de faţă sunt reunite editorialele publicate în numerele de debut ale unor ziare de orientare sionistă apărute în România la sfârşitul secolului al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea.

Unul din primele ziare în limba română care a susţinut ideea emigrării evreilor în Palestina a fost „Stindardul nostru" din Focşani. Cititorul publicaţiei află că în anul 1882 au existat evrei în România preocupaţi de problema emigrării în Palestina „nu din motive religioase, ci social-economice", fiind animaţi în acelaşi timp de idealul eliberării şi mântuirii poporului evreu: „naţiunea israelită nu mai vrea existenţa de paria".

„Darabana" (Iaşi, 1898) îşi propune să lupte pentru îndepărtarea nedreptăţilor de care aveau parte evreii, dar şi pentru realizarea ideii sioniste.

Articole de ţinută teoretică sunt publicate în „Vocea Sionului" (Ploieşti, iulie 1898). În editorialul primului număr, intitulat „Programul nostru", se arată că ziarul îşi propune să lupte pentru „realizarea idealului sionist". În acest scop, abordează subiecte legate de istoria, ştiinţa şi literatura iudaică, insuflând evreilor încredere în sine, sentimente de demnitate.

În iunie 1899 apare „Răsăritul" la Iaşi, care, adresându-se „tovarăşilor de idei", vrea să fie „organul de raliare a tuturor forţelor sionismului din România".

„Aurora", apărută la Bârlad în 1899, demonstrează dubla menire a acestei prese. „Să împrăştie ideea de mântuire din sclavie; să fie torţa care să lumineze drumul întunecos din exil spre pământul Canaanului".

În Bucureşti, printre primele ziare sioniste de limbă română se pare că a fost „Viitorul" (octombrie 1899), care se adresa atât păturilor de „jos" cât, şi cititorului cult, ţinându-i la curent cu progresul mişcării sioniste, pentru care vroia să câştige cât mai mulţi aderenţi. „Mevasereth Zion" („Mesagerul Sionului") – Bucureşti, 1901 – beneficiază de condeiul unui publicist de seamă, cum a fost Horia Carp, care era şi directorul ziarului. Programul publicaţiei este astfel formulat: „Suntem sionişti şi ziarul nostru va fi organul de propagandă al acestui mândru ideal".

„Lumea Israelită" (Craiova – Bucureşti, 1902) este o revistă culturală având „năzuinţa de a contribui la dezvoltarea intelectuală a evreilor din România şi în special la trezirea conştiinţei lor naţionale".

În general, din câte rezultă şi din editorialele cuprinse în capitolul de faţă, presa sionistă a epocii urmărea popularizarea cât mai largă a idealurilor sioniste şi aducerea evreimii în număr cât mai mare în tabăra sioniştilor. O astfel de misiune şi-a propus, printre altele, şi „Tikwath Israel" („Speranţa Israelului") – care apare pentru prima dată la Iaşi, în iunie 1903 – unde în editorialul primului număr se scria „Voim ca prin organul nostru evreimea să cunoască bine mişcarea sionistă în tot complexul ei şi să trezim pe acei evrei a căror indoleanţă devine condamnabilă".

O publicaţie intitulată „Steaua Sionului" (Galaţi, 1905) îşi propune să propage: „cultura sionistă, cultura spirituală, dar să dea imbold şi activităţilor de cultură fizică, sportului, gimnasticii ş.a.".

„Or Zion" (Iaşi, 1908) prezintă publicului cititor viaţa evreiască în Palestina.

„Idealul" vede lumina tiparului în Bucureşti, în 1910. În editorialul primului număr se constată că la momentul respectiv „sionismul nu are în ţară nicio publicaţie periodică proprie, de aceea «Idealul» discută sionismul din toate punctele de vedere: politic, social, economic, cultural şi naţional: organizaţia şi curentele sale*".*

O publicaţie în care au apărut analize critice la adresa mişcării sioniste din România a fost „Bar-Kochba" („Fiul Stelei") – Bârlad, 1913. Ziarul nu în zadar a purtat numele neînfricatului conducător al revoltei anti-romane din Iudeea, din anii 132-135

https://biblioteca-digitala.ro

e.n. În „Cuvântul înainte" din primul număr se preciza că ziarul doreşte să pătrundă în toate straturile populaţiei evreieşti „pentru a prepara sufletele, pentru a lumina minţele, pentru a încălzi inimele, în sensul ideilor sionismului modern".

„Hattikwah" („Speranţa") – apărută la Galaţi în 1915 – a fost o tribună liberă, în coloanele căreia puteau să-şi găsească loc „toate părerile, toate ideile, toate curentele din cadrul mişcării sioniste".

În 1918, un cerc cultural sionist din Bucureşti publică o revistă intitulată „Biblioteca Junimii Sioniste «Tikvath Israel». Editorii anunţă că în coloanele ei „totul va fi sionist".

Cu cele optsprezece articole din capitolul intitulat „Presa sionistă" nu se epuizează lista acestor publicaţii în limba română, dar s-a realizat o selecţie din cele reprezentative.

Este de remarcat că în aceeaşi perioadă apar şi publicaţii în limbile ebraică şi idiş, cu un program similar celor de limbă română. Presă cu conţinut sionist a apărut de regulă în localităţile unde mişcarea sionistă desfăşura activităţi organizatorice şi cultural-educative.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. STINDARDUL NOSTRU!

„Nu visările legănătoare şi ademenitoare ale vreunui creier aprins au determinat constituirea societăţilor de propagandă şi ajutor pentru emigrarea în Palestina, ci cugetările mature şi cumpănite ale unor spirite apte şi capabile, ale unor bărbaţi culţi, activi, oneşti şi inteligenţi."

Stindardul nostru este stindardul umanităţii, stindardul binelui şi-al adevărului. Este stindardul dezmoşteniţilor şi-al prigoniţilor cari, însufleţiţi în fine de o idee liberatoare şi mântuitoare, doresc a o vedea cât mai curând realizată: ideea care, tradusă în fapt, va oferi lumii cel mai frumos spectacol ce i-a fost vreodată dat a-l contempla: spectacolul *reabilitării* uneia din naţionalităţile cele mai glorioase de pe faţa pământului.

Naţiunea israelită, sfărâmată şi risipită în ţăndări de un răstimp de două mii de ani, e sătulă de amarul acelui chin groaznic şi nespus care se numeşte: *exilul;* e sătulă de acea viaţă rătăcitoare şi nedemnă la care de secole este condamnată de către o soartă nedreaptă şi neîndurătoare; e sătulă de acea viaţă moartă, despre care poetul vorbeşte cu dispreţ şi pe care Israel o îndură cu dezgust.

Naţiunea israelită nu mai vrea să fie obiectul de ocară a celui dintâi mişel ros de viermele ambiţiei, calul de bătaie al celui din urmă politicastru cu gura mare, dar cu sufletul mic!

Nu! Nu mai vrea această existenţă de *paria,* această vegetare, această târâre!

Ea vrea să trăiască, să muncească şi să aibă parte de munca şi de traiul ei!

Israel s-a deşteptat. El se mişcă, se reculege, se adună, se consultă – lucrează. Şi lucrarea lui e o lucrare mare, o lucrare de viitor şi cu viitor. E lucrarea tuturor, pentru binele tutulor. Nimic egoistic, nimic îngust, nimic ascuns în concepţiunea şi în efectuarea acestei opere a viitorului.

Curaj şi Speranţă, iacă deviza; Muncă şi Sacrificiu, iacă mijloacele; Libertate şi Egalitate, iacă ţinta!

* * *

Ideea în jurul căreia s-au grupat toţi israeliţii din România este ideea emigrării, care de un timp încoace preocupă toate spiritele, atât din ţară, cât şi din străinătate.

Chestiunea emigrării însă nu e nicidecum o chestiune religioasă, ci curat şi simplu una socială şi economică.

Nu visările legănătoare şi ademenitoare ale vreunui creier aprins au determinat constituirea societăţilor de propagandă şi ajutor pentru emigrarea în Palestina, ci cugetările mature şi cumpănite ale unor spirite apte şi capabile, ale unor bărbaţi culţi, activi, oneşti şi inteligenţi.

Dar israeliţii cari sunt decişi a se devota nobilei şi înavuţitoarei cariere a agriculturii au nevoie înainte de toate de un organ specialmente consacrat acestei cauze, de un organ care să trateze pe larg şi în modul cel mai clar şi precis aceste interese. Fiindcă nu e destul numai ca ideea emisă să fie şi adoptată pentru ca realizarea ei să fie şi asigurată. O chestiune de o importanţă aşa de colosală cum este chestiunea emigrării cere să fie îmbrăţişată sub diversele ei forme şi vrea să fie luminată printr-o discuţiune serioasă şi amănunţită, într-un organ public anume destinat, pentru ca fiecare să fie în curent cu mersul ei şi să aibă deplină ştiinţă despre tot ce se atinge de emigrare şi colonizare în Palestina.

Ziarul nostru, osebit de chestiunea emigrării, în special se va ocupa la unele ocaziuni şi de apărarea, în genere, a justei noastre cauze, *pe calea moderaţiunii şi-a dreptăţii.* Coloanele noastre vor fi dar deschise tuturor acelor cari se interesează de

https://biblioteca-digitala.ro

+6soarta israeliţilor în România şi cari, prin articole ziaristice, ar dori să contribuiască la rezolvarea chestiunii emigrării şi la îmbunătăţirea soartei fraţilor noştri; vom primi deci cu mulţumire colaborarea amicilor cauzei noastre şi *sperăm chiar* că nu vom fi lipsiţi de concursul lor.

* * *

Şi acum, când e vorba d-a face întâiul pas pe arena publicităţii, organul nostru, *organul junimii,* adresează un apel călduros către toţi membrii marii şi mult încercatei familii a lui Iacob şi le strigă:

„Daţi-ne, mari şi mici, daţi-ne ajutorul vostru, pentru ca strâns uniţi în iubirea şi în dorul nostru să mergem frăţeşte înainte şi să ţinem sus stindardul — STINDARDUL LUI ISRAEL!

Comitetul de Redacţiune

[„St.", an I, nr.1, 18 octombrie 1882, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

2.ŢINTA NOASTRĂ

„«Darabana» va căuta prin toate mijloacele posibile să apere cauza evreiască, făcând în acelaşi timp şi propagandă pentru realizarea ideii *sioniste*."

Odată cu apariţia primului număr al ziarului „Darabana", ne permitem ca prin câteva cuvinte să arătăm cititorilor noştri scopul ce urmărim.

„Darabana" va căuta prin toate mijloacele posibile să apere cauza evreiască, făcând în acelaşi timp şi propagandă pentru realizarea ideii *sioniste*.

„Darabana" va arăta toate nedreptăţile ce se vor aduce elevilor evrei în şcoală, arătând totodată şi cauza acestor nedreptăţi.

Într-un cuvânt, „Darabana" va întrebuinţa toate mijloacele posibile pentru înlăturarea tuturor nedreptăţilor ce se petrec pe seama sărmanului popor evreu.

Deci, faţă cu asemenea scopuri, ne permitem a face un călduros apel la bunăvoinţa şi generozitatea evreimii de a ne da concursul domniilor lor pentru reuşita întreprinderii noastre.

Redacţiunea

[„Db.", an I, nr.1, 18 iulie 1898, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

3. PROGRAMUL NOSTRU

„Programul nostru se poate rezuma în următoarele câteva cuvinte: lupta pentru realizarea idealului sionist."

Un ziar care se prezintă pentru prima oară publicului cititor are de împlinit câteva formalităţi prevăzute în codul obiceiurilor jurnalistice.

Înainte de toate, e vorba de un *program.*

Deşi titlul noului organ de publicitate ne-ar putea dispensa d-a face o profesie de credinţă şi d-a arăta ţelul ce urmărim, totuşi, pentru a ne conforma uzului, vom arăta în trăsături generale linia noastră de purtare.

Programul nostru se poate rezuma în următoarele câteva cuvinte: *lupta pentru realizarea idealului sionist.*

Dar întrucât această luptă nu poate fi săvârşită de o mână de oameni şi încă mai puţin de câţiva ziarişti, acestora din urmă — între cari şi noi — le rămâne greaua sarcină d-a propaga ideile, d-a lumina masa poporului despre oportunitatea şi necesitatea mişcării sioniste şi despre avantajele ce poate aduce izbânda ei.

Urmând această cale, vom trata sionismul teoretic şi practic, ţinând partizanii şi cititorii noştri în curent despre întreaga evoluţie sionistă şi despre toate evenimentele privitoare la iudaism, fără însă d-a exagera lucrurile şi fără d-a deghiza adevărul.

Ziarul nostru îşi propune de-a trata în mod popular şi cât se poate de plăcut subiecte interesante din *istoria, ştiinţa* şi *literatura* ebraică.

Scopul nostru, ambiţiunea noastră, speranţa noastră, este d-a aţâţa spiritul coreligionarilor noştri de toate sexele şi de toate păturile sociale, la meditarea marilor şi sublimelor lucruri cuprinse în iudaism, în doctrinele sale, în istoria sa, în biruinţele şi în nenorocirile sale, în aspiraţiunile sale spirituale şi-n viaţa sa pură şi sfântă.

Din toate popoarele cari au trăit pe suprafaţa globului nu este niciunul a cărui *istorie* să fie mai mişcătoare şi să ofere mai mult interes decât aceea a poporului evreu. Ea prezintă acest fenomen unic al unei rase care, după ce a jucat un rol însemnat în mijlocul popoarelor Orientului şi a răspândit în lume cele mai înalte concepţiuni religioase, a supravieţuit existenţa-i politică, unitatea-i naţională şi a continuat, cu toate persecuţiile atroce ce a îndurat, opera sa intelectuală şi morală. Împrăştiată pe toată suprafaţa pământului, ea a ştiut s-aducă pretutindeni, până şi-n sânul societăţii moderne, eminente servicii civilizaţiunii. *Literatura* evreilor este nedespărţită de istoria lor. Această literatură e remarcabilă prin străvechimea ei, prin numărul, varietatea şi valoarea operelor cari o alcătuiesc. Inaugurată prin *Biblie*, continuată prin *Mişna*, *Talmud*, scrierile rabinice, întinerită prin o briliantă renaştere *poetică* şi *ştiinţifică,* ea dă încă azi probe de viaţă şi de rodnicie.

Vom procura deci coreligionarilor noştri şi în special tinerimii, căreia i-a rămas la inimă o scânteie de iubire pură pentru neamul ei, un izvor literar bogat, ca să le servească de călăuză, spre a putea deveni mai conştienţi de sine-şi şi de gloria trecutului nostru, spre a dobândi mai multă forţă morală, ca să-şi lepede mantia deznădejdii şi să lupte cu mai multă bărbăţie şi încredere în reuşita sionismului.

„Vocea Sionului" va oferi coloanele sale feluritelor romane şi nuvele, atât originale, cât şi traducţiuni, după cei mai celebri beletrişti din domeniul literaturii israelite moderne. Toate acestea vor fi scrise într-un stil îngrijit, lesnicios şi cât se va putea de atrăgător.

https://biblioteca-digitala.ro

Vom păstra cea mai desăvârşită urbanitate şi cea mai absolută bunăcuviinţă în expresiuni; ne vom sili a întreţine pururea o discuţiune obiectivă, calmă şi demnă; nu vom ataca pe nimeni şi de atacurile altora ne vom apăra pe calea legală şi echitabilă.

De orice polemică iritantă ne vom feri, şi unde ea va fi inevitabilă, vom căuta a convinge pe potrivnicii noştri de bună credinţă, cu argumente serioase şi juste, combătându-i numai pe terenul larg şi roditor al ideilor.

Vom căuta a insufla coreligionarilor noştri încredere în dezvoltarea şi reuşita sionismului, fără însă a ne impune.

Iată, în lineamente mari, activitatea ce va avea „Vocea Sionului".

Statornici în hotărârea noastră, vom merge cu credinţa înainte, fără şovăire şi nu ne vom abate de la nicio piedică, de la niciun sacrificiu.

În jurul acestor principii s-au grupat un număr de bărbaţi eminenţi şi competenţi, iubitori de binele comun şi inspiraţi de ideile sioniste. Ne-am asigurat sprijinul lor, ceea ce ne pune în plăcuta poziţiune d-a făgădui că toate chestiunile din programul nostru vor fi în amănunt studiate şi infiltrate picătură cu picătură în mintea cititorului.

În asemenea condiţiuni întocmit, suntem siguri că ziarul nostru va câştiga în scurt timp simpatiile coreligionarilor noştri în genere şi ale sioniştilor în special şi legături de prietenie se vor stabili în curând între „Vocea Sionului" şi cititori.

Strânşi într-un singur gând şi însufleţiţi de o singură pasiune, pasiunea binelui obştesc, să luptăm din toate puterile, cu inimă deschisă şi cu lepădare de sine, pentru realizarea idealului nostru, pentru dezrobirea noastră naţională şi socială.

La lucru, dar!

Redacţiunea

[„V.S.", an I, nr. 1, 5 iunie 1898, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

4. CĂTRE TOVARĂŞII DE IDEI

„Ziar autorizat al Comitetului Central, «Răsăritul» are misiunea de a fi organul de raliare a tuturor forţelor sionismului din România."

În scopul răspândirii ideilor sioniste, se simţea de mult necesitatea unui organ care să poată pătrunde, prin felul cum va fi redactat, în toate păturile societăţii evreieşti: în sânul elementelor culte, a studenţimii, a clasei comerciale şi industriale, ca şi populaţiunea lucrătoare care ştie a citi româneşte. Această chemare sfântă de propovăduitor a sionismului în România îşi propune de a o îndeplini "Răsăritul".

Ziarul nostru şi-a asigurat colaborarea unui mare număr de tineri scriitori de un talent real, a căror vigoare ziaristică publicul a putut-o aprecia în nenumărate rânduri în trecut.

„Răsăritul" îşi va da toată osteneala de a ţine în curent pe cititorii săi cu tot ce priveşte mişcarea sionistă din toată lumea.

„Răsăritul" va da în acelaşi timp un spaţiu larg tuturor ştirilor ce privesc viaţa societară, filantropică, religioasă şi politică a evreilor din ţară şi din străinătate.

„Răsăritul" va mai fi ziarul săptămânal în care evreul ocupat toată săptămâna cu munca grea şi istovitoare a luptelor pentru existenţă, va putea găsi o plăcută restauraţie şi distracţie în ziua de repaos. Apărând în fiecare vineri, „Răsăritul" va procura pentru ziua de sâmbătă cititorilor săi o interesantă lectură literară, ştiinţifică şi distractivă, oferind în acelaşi timp o revistă succintă dar palpitantă a faptelor petrecute în cursul săptămânii.

Ziar autorizat al Comitetului Central[1], „Răsăritul" are misiunea de a fi organul de raliare a tuturor forţelor sionismului din România.

[„Rs.", an I, nr. 1, 25 iunie 1899, p.1]

[1] Referire la Comitetul Central al societăţilor sioniste din România.

https://biblioteca-digitala.ro

5. ROLUL PRESEI ÎN MIŞCAREA NOASTRĂ

„Presa e torţa care ne va lumina în acest drum întunecos numit exil, ca şi lumina care conducea pe evreii din pustii în Chanaan."

„Presa e trâmbiţa vie care sună redeşteptarea popoarelor."
Victor Hugo

Orice mişcare sau idee, ca să prindă rădăcini şi să se răspândească, are necesitate de două elemente, deopotrivă de însemnate: graiul şi scrisul. Profeţii, odinioară, răspândeau prin vorbe voinţa lui Dumnezeu; iar apostolii au împrăştiat din gură-n-gură învăţăturile fiului.

Presa în mişcarea sionistă are acelaşi rol pe care-l are în orice mişcare socială. Presa, a zis Chateaubriant, e o maşină pe care nimeni n-o mai poate zdrobi şi care va continua să dărâme lumea veche până ce ea va fi format alta nouă.

Cine nu ştie ce rol a avut presa în afacerea Dreyfus, numai. Un întreg popor era iritat şi aruncă blestemul lui unui inocent; şi acum, în toată lumea nu-i unul care să se mai îndoiască de nevinovăţia lui Dreyfus. (Bineînţeles, afară de generali şi antisemiţi.) Şi asta mulţumită gazetelor din lumea întreagă, asta se datoreşte tot presei.

Jurnale existau din timpurile cele mai îndepărtate. Cele mai vechi jurnale datează de prin secolul al XV-lea. Totuşi, ele au existat şi mai înainte.

În Atena chiar, erau gazete; şi se înţelege uşor: un popor care nu lucra, trăia în trândăvie, servit de un norod de sclavi, nu avea ce face alta decât a flecări, veşnic setos de noutăţi, de senzaţii noi.

La acest popor de patrioţi şi de artişti, unde toţi se pasionau de afacerile publice, se şi explică faptul că aveau gazete.

După *Beckmann, Victor le Clerc* şi alţii, gazete existau chiar şi în Roma. Erau afişe mari de pergament, cari se lipeau pe ziduri, sub portice sau se dădeau de citit pe la bărbieri şi se trimeteau chiar şi prin provinciile cucerite.

Aceste gazete, numite *acta diurna,* erau întocmai ca jurnalele ce le avem azi: cuprindeau noutăţi, anecdote şi, ca o culme a asemănării, *Plinius* mărturisi că acele gazete minţeau câteodată.

În *Veneţia* chiar, înainte de a fi jurnale tipărite, existau nişte foi (*fogli d'avizi*) pe cari republica Veneţia le adresa către ambasadori şi alţi agenţi, pentru a-i ţine în curent cu afacerile publice. Există un fel de jurnalism manuscris adeseori clandestin.

În Germania, casele Rotschild, cari erau amestecate în toate afacerile Europei, aveau şi ele un astfel de sistem de corespondenţă cu agenţii săi. În limbajul de azi, cuvântul jurnal e sinonim aproape cu gazeta; n-a fost însă întotdeauna aşa. Cu ani în urmă, jurnal se chema orice publicaţiune periodică, ce apărea însă la intervale mai mult sau mai puţin îndepărtate; gazeta avea adevăratul înţeles pe care-l are astăzi. Cuvântul *gazeta* vine – după unii – din vorba persană *Kogiz* (hârtie), iar după cei mai mulţi (prin metateză) din ebraicul *izgad* (*nuptiae*).

* * *

Am văzut dar că jurnale existau în toate timpurile, pe atunci când cultura şi civilizaţia nu pătrunseră încă îndeajuns.

Acuma însă, în acest secol de sârmă şi aburi, când civilizaţia a pătruns cu razele ei şi a inundat toate popoarele, acuma vedem că de la mititica *Gazette* care se scotea în 20 de exemplare numai, vedem ziare ca „Figaro", „Petit Parisien", „New York Herald", tipărindu-se în sute de mii de exemplare. De atunci de când pentru a scoate un ziar

https://biblioteca-digitala.ro

era de ajuns şi un singur om, jurnalismul a prosperat, şi acum o mulţime de oameni îşi au existenţa prin ziaristică. „New York Herald" are, după o statistică franceză, *trei sute* de redactori; iar în Paris vedem astăzi *două mii de jurnale* pe lângă cari – tot după statistica franceză – trăiesc 125 mii oameni; adică a douăzecea parte din întreaga populaţie a capitalei Franţei. În România, presa a luat şi ea un avânt de un timp încoace. În Bucureşti sunt vreo 60 de jurnale; cele mai multe, politice, întreţinute de diferitele partide; nu mai vorbim de foile din provincie, cari sunt şi ele destule; dar ceea ce ne interesează pe noi e presa noastră, evreiască.

De un timp încoace, mai ales de când asupririle au început să se înăsprească, mişcarea sionistă la noi a luat un avânt şi a îmbrăcat o nouă faţă. Nu mai avem societăţi *Chow'we Ţion* numai a bătrânilor ramoliţi, acuma tot tineretul e-nfierbântat – *b'nei-ţioniştii*, tineretul visător cată cu grijă în juru-i, pretutindeni discursuri, şedinţe, ziare şi ştampile... mai ales ştampile. Ceea ce-i îmbucurător însă e că generaţia tânără mai cultă, acea parte în care ni-i toată speranţa, se agită, discută şi se ocupă de sionism. Avem ziare şi broşuri sioniste şi nu-i o duminică să nu se ţină întruniri pentru răspândirea ideii sioniste mai în fiecare oraş. Nu de asta însă ne vom ocupa acuma, ci de presă, de rolul ei în mişcarea sionistă. În străinătate sunt deja o mulţime de ziare şi reviste sioniste. Presa în mişcarea noastră, mai ales în România, are o dublă menire. Noi n-avem apostoli ai ideii cari să propage şi să convingă întreg poporul nostru obijduit. N-avem oratori puternici, cari să ţie discursuri şi conferinţe în toate oraşele ţării. Întrunirile cari, după cum am spus mai înainte, se ţin în mai toate oraşele, întrunirile *publice* sunt mai totdeauna lipsite de public, dat fiind că nu e cine să mişte şi să fascineze masa. Rămâne dar ca toată sarcina să rămână asupra presei. Jurnalele, singure ele cât mai împrăştie ideea de mântuire din sclavie. Rolul presei dar în mişcarea sionistă e cu mult mai mare decât în orice altă mişcare socială.

În timpurile revoluţiei din 1789, în timpurile comunei şi în vremea revoluţiei din '48, afară de jurnale, cuvântările înflăcărate ale unui *Mirabeau* sau *C.A. Rosetti* au făcut mai mult decât oricâte jurnale şi oricât de bine ar fi fost scrise; dar încă o dată, noi n-avem azi nu numai oratori ca cei citaţi, dar nici oratori mediocri. Singurul mijloc, am spus, care există pentru ajutarea şi lăţirea ideii noastre este presa.

Trebuie să ne punem dar toată speranţa şi puterile noastre ca s-o ajutăm.

Şi aici am ocazia ca să constat că evreii noştri sunt într-o stare de nepăsare înspăimântătoare; trebuie luptă şi multe sacrificii pentru a duce o gazetă sionistă. Totuşi, vedem cu bucurie că jurnalele noastre sioniste existente au destulă putere pentru greaua misiune ce o au; şi la urma urmei e imposibil de crezut ca un evreu să dorească moartea vreunei gazete sioniste – chiar atunci când s-ar părea că e silit de interese personale.

Dorinţa noastră, a tuturor evreilor, e ca să ajutăm şi să primim cu bucurie orice jurnal care propagă şi conlucrează la mişcarea noastră. Presa e torţa care ne va lumina în acest drum întunecos numit exil, ca şi lumina care conducea pe evreii din pustii în Canaan. Dar, odată ajunşi *acolo*, ea nu se va stinge, ci va fi veşnic nestinsă facla gândirii omeneşti. Va lumina cultura şi civilizaţia noastră trecută şi continuată iarăşi în răsărit. De acolo, razele se vor răsfira şi împrăştia spre apus, *căci dat este ca lumina să vie din răsărit...*

Adolph Levy

[„Ar.", an I, nr. I, 2 octombrie 1899, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

6. IUBIŢI FRAŢI EVREI

„[...] prin subiectele noastre [...] vom căpăta noi aderenţi, vom întoarce pe mulţi care, din nefericire, sunt încă oi rătăcite."

Simţindu-se necesitatea unui jurnal care să se ocupe mai de aproape de sfânta noastră cauză evreiască şi care să fie convenabil d-a fi citit de omul, deşi doritor d-a fi în curent cu mersul sionismului, dar fiind lipsit de mijloace materiale, e silit, cu mare durere, să stea nu numai în neactivitate, dar chiar să nici nu ştie ceea ce se petrece în jurul lui, ce demersuri ia ideea noastră şi cu ce paşi gigantici calea spre realizare, *sionismul.*

Preţul cam urcat al unor ziare, care-n realitate nu-s scumpe pentru omul dispunător de bani, dar pentru cel pentru care mica sumă de 10 sau 20 de bani însemnă a fi ceva pentru traiul său zilnic, astfel că necitind nimica, necunoscând situaţia fratelui său de suferinţă, devine periculos cauzei comune, întregului popor; de aceea, noi, o mână de tineri studenţi, împinşi de sentimentul patriotic, luminaţi cu facle sionistice, aprigi doritori ca masa poporului să poată cunoaşte lupta paşnică *pe care o întreprindem în comun pentru recăpătarea patriei noastre mume;* ne-am decis dar, cu totul dezinteresaţi de vreo cauză materială sau vreun profit bănesc, d-a scoate la lumina zilei un astfel de jurnal. Ne place să sperăm că prin deosebita muncă ce vom depune şi prin marele zel ce-l posedăm, s-ajungem la fericitul punct d-a lumina toate stratele societăţii evreieşti, prin aceea că se va putea introduce până în coliba săracului, fiind citit cu lăcomie de tot omul căruia îi face onoare că poartă numele de evreu, se mândrească şi cu istoria neamului său şi a mai rămas în el săpat instinctul de conservare ale tradiţiunilor naţionale şi cu inima pură doreşte, fiind ajutat de devotamentul cu care bunul Dumnezeu l-a înzestrat, s-ajungă însă momente mult mai fericite ca cele de astăzi, d-a atinge cu buzele sale, lipsite actual, dulceaţa unei vieţi fericite [...].

Noi, înţelegând foarte bine că acesta este mijlocul prin care putem ajunge în Pământul Făgăduinţei, vom căuta ca să ridicăm moralul evreului care, în decursul vremurilor, din nenorocire, a decăzut la mulţi, fiind supuşi la suferinţe, îndurând cele mai negre mizerii, fie împinşi de vreun curent material, fie de un curent al modei [...].

Aşadar, văzând starea critică materială în care se găseşte fiecare din noi, deşi poate ar avea cea mai mare dorinţă d-a putea să-şi nutrească sufletul cu ceva nobil şi măreţ, *sionism,* dar vai! Mijloacele de trai fiind atât de greu de procurat, existenţa zilnică fiind foarte periclitată, am crezut d-o absolută necesitate d-a scoate organul de faţă, ca printr-un preţ foarte mic, prea mic pe lângă marele sacrificiu ce-l depunem, numai ca *Ideea* sionistă să poată fi la înălţimea sa şi s-ajungă pe deplin la cunoştinţa tuturor.

Prin deosebita îngrijire ce va da comitetul studenţesc dirijator, jurnalul va putea ajunge şi va putea fi citit, atât de stratul de jos, cât şi de cel cult. Nu ne vom înlătura de la niciun sacrificiu, fie el moral, fie el material, numai ca să poată rivaliza cu celelalte jurnale din capitală. Vom da cititorilor noştri cele mai noi ştiri ale ideii sionistice, fie în mersul din ţară, fie din străinătate, ţinându-i în curent de progresul său, de avansul gigantic ce-l face pe fiece zi şi prin subiectele noastre vom face multe convingeri, vom căpăta noi aderenţi, vom întoarce pe mulţi care, din nefericire, sunt încă oi rătăcite.

Comitetul

[„Vt.", an I, nr. 1, 28 octombrie 1899, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

7. DIRECŢIA NOASTRĂ

„Suntem sionişti şi ziarul nostru va fi organul de propagandă al acestui măndru ideal."

Există până acum două jurnale evreieşti scrise în limba română şi desigur că acestea sunt prea suficiente, dacă ţinem seama de faptul că nici opinia publică românească, nici diriguitorii ţării nu dau nici cea mai mică atenţie presei intereselor noastre.

Nu voim să spunem cu aceasta că existenţa presei noastre n-ar fi de niciun interes pentru noi, dar am atins înadins acest fapt pentru ca să se vadă de îndată că alta trebuie să fie calea pe care să ne-o tragem noi; căci a fi încă o cronică a mizeriilor evreilor din România ar fi de prisos; două sunt prea de ajuns.

Direcţia noastră va fi una din cele mai bine hotărâte; nu vom umbla cu zig-zaguri, nu vom umbla pe înconjurate, nu vom face salturi de la un principiu la altul şi nu vom juca în toate luntrele.

Suntem sionişti şi ziarul nostru va fi organul de propagandă al acestui măndru ideal.

Tot ce-i sionism va găsi loc în coloanele noastre şi tot sionistul care poate mânui un condei va găsi ospitalitatea cea mai largă în aceste coloane.

Vestitori ai Sionului, după cum ne arată şi numele pe care ni l-am ales, vom urmări direct ţelul nostru.

Înfiinţarea unei secţii sioniste va avea pentru noi mai mare însemnătate decât înfiinţarea a cinci bucătării populare şi o conferinţă sionistă va însemna pentru noi mai mult decât emigrarea spre Argentina a douăzeci de familii evreieşti sau trimiterea a zece copile nenorocite evreieşti la *Kochschuhle*[2] din Kolonia.

Suntem sionişti şi cu aceasta am arătat întreaga noastră direcţie. Vom urmări mişcarea noastră în toate manifestaţiile sale şi nu vom lăsa să treacă nici cel mai mic eveniment din viaţa acestei mişcări fără a-l discuta şi a-i arăta adevărata şi reala sa importanţă.

Literatura sionistă şi, în general, copierea fidelă a vieţii coreligionarilor noştri, sub forma de schiţe, scenete, nuvele şi studii critice şi istorice, vor forma una din grijile principale ale redacţiei noastre. Mişcarea sionistă din ţară şi străinătate o vom urmări cu o deosebită atenţie.

Există în ţară peste o sută de corporaţii sioniste, există mii, zeci de mii de sionişti înregimentaţi sau nu şi ar fi să ne dăm un brevet de incapacitate şi de reavoinţă, dacă n-am avea un organ care să reprezinte mişcarea noastră, când în alte ţări, unde coreligionarii noştri de idei se pot aproape număra pe degete, au jurnalul lor bine organizat şi bine susţinut.

O gazetă a sioniştilor din România e deci o trebuinţă imperioasă, de care se leagă şi demnitatea noastră ca mişcare naţională.

Acesta a fost motivul puternic pentru care noi, aceştia grupaţi în jurul ziarului sionismului român, am făcut toate sforţările cu putinţă, şi a fost nevoie de sforţări destul de mari pentru a asigura apariţia lui.

---

[2] Şcoală de bucătari.

https://biblioteca-digitala.ro

Noi, evreii, avem un singur cusur, ne entuziasmăm uşor pentru orice idee nouă, mai cu seamă când e vorba de aspiraţiile noastre naţionale, dar focul entuziasmului nostru e un foc de paie, se potoleşte îndată şi trebuie mereu întreţinut şi aţâţat. Aceasta va fi şi ţinta noastră. Să întreţinem viu focul pe altarul nostru naţional.

Cititorii vor judeca dacă ştim să ne facem datoria.

Depinde de interesul şi concursul pe care ni-l vor da sioniştii noştri, ca să fim ceea ce ne-am propus să fim.

Mevasereth Zion

[„M.Z.", an I, nr. 1, 19 octombrie 1901, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

8. ŢELUL

„«Lumea Israelită» apare cu năzuinţa de a contribui la dezvoltarea intelectuală a evreilor din România şi în special la trezirea conştiinţei lor naţionale."

„Lumea Israelită" apare cu năzuinţa de a contribui la dezvoltarea intelectuală a evreilor din România şi în special la trezirea conştiinţei lor naţionale. Ea îşi va îndeplini această menire mergând pe calea Binelui, Adevărului şi Frumosului, cultivând Literele, Ştiinţa şi Artele, mai ales în raporturile lor cu viaţa poporului evreu.

[...]

În jurul ei s-au adunat forţele noastre vii — publiciştii şi artiştii evrei din România. Un singur gând îi leagă şi un singur dor îi mână: să-şi înalţe neamul din care au ieşit. Ei vor face aceasta cu toată ardoarea avântului, compatibilă cu fermitatea maturei hotărâri. Dragostea de neam îi călăuzeşte şi dragostea neamului le va fi răsplata.

Dar şi un alt motiv ar trebui să-i îmboldească, motivul unei nobile ambiţiuni. De pe ogorul literelor şi artei române au fost alungaţi cu blestem şi ocară. Literaţii noştri au fost izgoniţi sub acuzarea că maltratează limba. În jurul pictorilor noştri s-a organizat conspiraţia tăcerii. Iar muzicanţii noştri au auzit concertul patimilor duşmane. Şi totuşi n-au încetat să se trudească pentru gloria literaturii şi artei române. Dar ingratitudinea le-a fost răsplata. Vie în mijlocul poporului nostru şi înobileze-l cu talentul lor. Vor gusta pentru întâia oară iubirea recunoscătoare.

O datorie morală le şi porunceşte aceasta, căci au de răspuns unei calomnii. Noi, evreii, am fost victime şi pe tărâmul literaturii şi al artelor. Scriitorii români au creat din noi tipuri odioase, cu instincte brutale. Pictura română ne-a zugrăvit cu ochii injectaţi de patimi hrăpăreţe, iar muzica s-a desfătat în a da ariilor noastre o melodie batjocoritoare. Să vie literaţii şi artiştii noştri sub cortul nostru şi să arate că nu suntem — oh, nu! — atât de urâţi, nici la trup, nici la suflet.

Şi această menire îşi impune „Lumea Israelită".

[...]

Cu aceste aspiraţii apare „Lumea Israelită". Ea intră în viaţă cu concursul puternic al unor editori entuziaşti. Menirea îi este mereu înainte! Dar pentru a merge cu curaj înainte, trebuie să te ştii secondat.

Sperăm că evreimea din România, şi în special tineretul nostru doritor de cultură, aprobându-ne ţelul, ne va seconda cu sprijinul său. Atunci vom avea şi forţa şi mijloacele de a face şi mai bine, căci deviza cu care pornim e: *Excelsior!*

S. Grosman

[„L.I.", an I, nr. I, octombrie 1902, pp.1-2]

https://biblioteca-digitala.ro

9. CE VOIM

„Voim ca prin organul nostru, călăuzit, numai de un sentiment sionist, excluzând orice interese materiale, să facem ca evreimea să cunoască bine mişcarea sionistă în tot complexul ei şi să trezim pe acei evrei a căror indoleanţă devine condamnabilă."

Sunt 6 (şase) ani de când marii bărbaţi din Israel, întruniţi la Basel[3], au pus la cale o nouă mişcare, menită a pune capăt mult nenorocitei vieţi milenare a celui mai nenorocit dintre popoare. S-a văzut că orbeşte nu trebuie să se mai urmeze şi semnalul de alarmă a fost dat. Un vânt de unire şi hotărârea la luptă străbătu prin întreaga familie a lui Israel şi un puternic lanţ se leagă între fraţii rătăciţi de pe întregul pământ! Evreii împrăştiaţi îşi deteră mâna frăţească, pentru a forma un popor ca toate popoarele, cu un trecut ca ne-altul şi cu o putere de viaţă mare. Ca popor între popoare, evreul nu poate şi nu trebuie să fie mai prejos şi plin de încredere, evreul revendecă pentru dânsul un cămin propriu, garantat prin dreptul public. Întreg Israel se hotărî la o nouă viaţă, unde dreaptă va fi dreptatea, unde legea va fi lege. Şi laşiul n-au rămas mai prejos. Evreii ieşeni, apucaţi de un entuziasm dus până la delir, şi-au strâns rândurile; au organizat societăţi şi cluburi în diferite direcţii, având însă aceeaşi „deviză": lupta pentru Sion. Bătrâni şi tineri, bărbaţi şi femei au *început* a da tributul de luptă. Au început am zis, căci au rămas la mijloc. Care e cauza? Necunoaşterea mişcării la unii, indoleanţa la alţii. Ce voim noi? Voim ca prin organul nostru, călăuzit numai de un sentiment sionist, excluzând orice interese materiale, să facem ca evreimea să cunoască bine mişcarea sionistă în tot complexul ei şi să trezim pe acei evrei a căror indoleanţă devine condamnabilă. Voim ca acuma, când pe tot globul evreimea e preocupată de măreaţa mişcare sionistă, când evreimea din toate părţile trăieşte şi simte ovreieşte, să trezim şi pe evreii ieşeni la cunoştinţa naţională, aşa cum incumbă marea datorie a unui sionist. Nu cerem nimic şi dăm mult. Vor voi evreii ieşeni să primească spre a fi la înălţimea celorlalţi? Aşteptăm răspunsul lor.

[„Ts.I.", an I, nr. 1, iunie 1903, p. 1]

[3] Referire la primul Congres Mondial Sionist de la Basel (1897).

https://biblioteca-digitala.ro

10. UN CUVÂNT ÎNAINTE

„«Curierul Zionului» îşi va considera toată activitatea sa în direcţiunea unei puteri unite, pentru a putea ajunge cât mai curând la ţinta dorinţelor şi aspiraţiunilor noastre naţionale."

Este incontestabil că actualmente se simte nevoia unui organ de propagandă menit a lumina spiritual evreii asupra adevăratei misiuni a sionismului şi a principiilor de care se călăuzeşte.

Presa fiind inima mişcării, e mijlocul cel mai eficace pentru a convinge odată coreligionarii noştri că unica mântuire a poporului evreu din chinul mizeriei în cari se zvârcoleşte de mai bine de 2000 de ani, consistă numai în realizarea marelui ideal de a ne crea un cămin propriu, asigurat pe baza dreptului public în Palestina, Ţara Sfântă de cari ne leagă atâtea amintiri măreţe.

Încă un organ de agitaţie sionistă e de o imperioasă necesitate, de la care atârnă şi demnitatea noastră, ca mişcare de regenerare.

În acest scop, o asociaţiune de tineri înregimentaţi sub mândrul stindard al Sionului, având dorul de a agita veşnic în interesul sf. cauze, au făcut sforţările posibile, prezentând astăzi coreligionarilor organul sub denumirea de „Curierul Zionului".

„Curierul Zionului", fiind exclusiv un organ de propagandă sionistă, va urma mişcarea în toate manifestaţiunile sale şi nu va lăsa să treacă aici nici cel mai mic eveniment din viaţa acestei mişcări fără a-l discuta şi a-i arăta adevărata sa importanţă.

„Curierul Zionului" va căuta de a corespunde perfect menirii sale pentru care a fost creat, va apare regulat, în fiecare săptămână, conţinând o materie variată şi aleasă, în toate chestiunile ce interesează iudaismul în general şi sionismul în special.

„Curierul Zionului", avându-şi asigurat de pe acum concursul unor persoane însemnate şi devotate cauzei, va fi destinat exclusiv propagandei şi dezvoltării ideii sioniste în toate straturile populaţiunii israelite şi educării lor în sensul de a privi cu încredere într-un viitor apropiat de mântuire.

„Curierul Zionului" îşi va considera toată activitatea sa în direcţiunea unei puteri unite pentru a putea ajunge cât mai curând la ţinta dorinţelor şi aspiraţiunilor noastre naţionale.

Acesta este cuvântul nostru de ordine, cu acesta ne prezentăm astăzi, având convingerea că vom aduce oarecari foloase mişcării noastre naţionale.

Bazaţi pe binevoitorul concurs al coreligionarilor noştri şi în speranţa de a păzi strict cele propuse, vom putea atinge mai mult sau mai puţin repede măreţul ideal propus.

Curierul Zionului

[„C.Z.", an I, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

11. CUVÂNT DE ÎNCEPUT

„Nici ca formă, nici ca fond nu ne vom deosebi de predecesorii noştri, pentru că nu suntem ceva nou, ci numai continuarea naturală a celor cari au cheltuit pe altarul idealului toată energia şi toate mijloacele de cari au dispus."

Nu, nu e un ziar nou care apare pe arena publicisticii sioniste. E vechiul ziar care de câţiva ani luptă să-şi facă drum printre tovarăşii şi coreligionarii din România, care s-a numit pe vremuri „Vocea Sionului", „Răsăritul" şi a dispărut acum câteva luni sub numele de „Mevasereth Zion".

Aceleaşi gânduri ne frământă şi acum, acelaşi ideal e şi acum ţelul nostru final, ca şi în celelalte dăţi, când am avut putinţa să propagăm câtăva vreme cuvântul de mântuire.

Nici ca formă, nici ca fond nu ne vom deosebi de predecesorii noştri, pentru că nu suntem ceva nou, ci numai continuarea naturală a celor cari au cheltuit pe altarul idealului toată energia şi toate mijloacele de cari au dispus.

Într-o singură direcţie ne deosebim puţin şi într-aceasta poate tocmai că rezidă garanţia existenţei noastre în viitor.

În genere, în toate ţările, federaţiile sioniste îşi au organul lor oficial sau autorizat al mişcării. Până şi Bulgaria are un ziar oficial al federaţiei. Şi la noi, unde mişcarea sionistă e mai veche ca oriunde, la noi, unde sionismul în forma sa practică dăinuieşte de acum de mai bine de un sfert de veac, la noi încă n-am ajuns să avem un ziar oficial sau cel puţin autorizat al federaţiei sioniste.

Nu intră în căderea noastră şi nici în intenţiile noastre să discernem pricinile acestei stări de lucruri. Am constatat numai faptele, cari prezintă o faţă tare tristă şi am hotărât să ne spunem cuvântul, de câte ori aceasta ne va fi cu putinţă, tovarăşilor şi coreligionarilor.

Până acum, ziarul sionist, când a apărut, şi-a datorat existenţa sacrificiilor unei singure persoane şi era fatal ca faţă de *marele interes* pe care evreul român îl dă unei publicaţii evreieşti, şi mai cu seamă uneia care reprezintă o mişcare atât de ideală, era zicem fatal ca sacrificiile acestea să obosească pe acela care s-a hotărât să le facă prin toată dragostea pe care o merită o cauză aşa de bună.

Şi aşa s-au perindat „Vocea Sionului" a lui A. D. Rosen şi Gold, „Răsăritul" al lui Heinrich Rosenbaum şi „Mevasereth Zion" al lui Horia Carp. Toate aceste publicaţii şi-au avut meritele lor şi influenţa lor salutară asupra populaţiei noastre. Dar, de la o vreme, uleiul s-a consumat şi aceste lămpi, cari au luminat atât de frumos în întunericul care stăpâneşte pe coreligionarii noştri, s-au stins.

E adevărat că morţii nu învie, dar totuşi nu e mai puţin adevărat că ei continuă să trăiască prin urmaşii lor. Au dispărut succesiv organele sioniste din România, dar au continuat să trăiască fiecare prin acela care a urmat după dânsul şi acum vor trăi toate mai departe prin noi.

„Tribuna Sionistă" nu e deci ziar nou, e o filiaţiune continuă a unei idei mari, pe care o urmăm mai departe.

Am zis că un singur lucru ne deosebeşte de predecesorii noştri. Ziarul nostru nu e al unei individualităţi, existenţa lui nu va atârna de voinţa sau puterea de muncă şi sacrificii ale unei singure persoane.

„Tribuna Sionistă" aparţine unei grupări, Cercului de propagandă sionistă din Bucureşti, grupare din care fac parte oameni cari au făcut ceva pentru mişcare şi cari

https://biblioteca-digitala.ro

se avântă cu un dor neţărmuit să ridice, prin cuvântul scris şi vorbit, sionismul din România, cel puţin acolo unde a mai fost.

Dar mulţi vor zâmbi. E o încercare zadarnică şi care n-are nicio şansă de reuşită, ne vor zice. Priviţi înapoi la morţii rămaşi pe câmpul de luptă! Care e dâra de lumină pe care au lăsat-o, unde e cărarea luminoasă pe care au bătut-o, pentru ce au cheltuit atâta energie?

Tocmai aceşti morţi scumpi, căzuţi în luptă pentru un mare ideal, ne-au îmboldit să ocupăm liniile pe cari ei nu le-au mai putut ţine.

Lupta lor nu s-a pierdut în văzduh; dacă dâra de lumina pe care au lăsat-o nu se vede la prima ochire, ea totuşi există şi dacă nu suntem mulţi cari mergem pe luminoasa lor cărare, ea totuşi a fost bine bătătorită.

Cui altuia, dacă nu luptei lor, se datoreşte că evreii din România au vărsat în primul an al creerii Fondului Naţional, la casa acestui fond, 25 mii lei? Cui altuia, dacă nu lor se datoreşte că evreii din România au vărsat mai bine de *jumătate de milion* pentru acţiuni ale *Băncii Coloniale Israelite?* Cui altuia, dacă nu lor, se datoreşte că evreii din România varsă anual între 7 şi 8 mii de lei *şekel*?

Şi dovadă că aceasta e adevărat e faptul că de când aceşti propovăduitori ai cuvântului de mântuire au căzut pe câmpul de luptă, majoritatea lumii evreieşti se întreabă întruna: *Ce se mai aude cu sionismul*? Mai există ceva din această mişcare?

Banca Colonială Israelită! Dar cine mai aduce vorba de aşa ceva?

Fondul Naţional? Abia dacă se mai găseşte câte un idealist care să înfrunte zâmbetele răutăcioase ale celor deştepţi şi să mai strângă la rare răstimpuri 2-3 lei pentru acest fond al poporului evreu.

De *şekelul* nu mai vorbim. Cui îl prezinţi, te priveşte cu neîncredere şi te întreabă cam de sus: *Dar ce faceţi cu banii ăştia*?

Şi până la un punct au şi dreptate. În ziarele politice pe cari le citesc zilnic nu se pomeneşte de asemenea lucruri şi ziarele intereselor generale ale evreilor nu vorbesc de mişcarea noastră decât la ocazii, şi atunci la rubrica informaţiilor.

Necesitatea existenţei neîntrerupte a unei tribune sioniste, în care să se discute regulat chestiunile cari se agită în mişcarea sionistă, se impune deci şi cu atât mai mult acum, când mişcarea trece printr-o criză acută, când în sânul ei se frământă idei şi concepţiuni cari mâine vor fi poate decisive pentru viitorul nostru ca popor, când am ajuns la un punct de cotitură, un moment care va rămâne desigur istoric în viaţa noastră, un punct care depinde de lărgimea sau îngustimea vederilor conducătorilor mişcării, ca să fie începutul erei de mântuire sau de desăvârşită dezagregare pentru noi.

Congresul al VIII-lea sionist bate la uşă. Alături de evreii din Rusia, pe noi, aceştia din România, ne privesc de aproape hotărârile acestui congres. Dar evreii din România, din cauza lipsei unui organ de publicitate sionistă, nu numai că n-au idee de chestiunile cari se discută azi în mişcare, nu numai că n-au urmă de idee de noile concepţiuni cari luptă să-şi facă drum în mişcarea noastră, dar aproape au şi uitat de existenţa acestei mişcări.

Această lacună ne-am simţit datori să o umplem noi.

Nu făgăduim mult, dar vom face cât vom putea în această direcţie.

Atârnă de atenţia şi concursul pe care ni le vor da evreii din România, ca să ne facem datoria în plin.

Tribuna Sionistă

[„Tr.S.", an I, nr. 1, 1 aprilie 1905, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

12. PROGRAMUL NOSTRU

„Steaua Sionului este un ziar sionist care îşi propune „să dea imbold mişcării culturale, să propage cultura intelectuală şi morală paralel cu cea fizică".

„Steaua Sionului" e, după cum o arată şi titlul, un ziar sionist. Deşi apar câteva publicaţii cari se ocupă de ideile şi mişcarea sionistă, am crezut că nu e de prisos o publicaţie mai mult, mai ales când ea îşi propune să se ocupe îndeosebi de unele chestiuni pentru cari cele existente n-au destul spaţiu.

Astfel „Steaua Sionului", pe lângă că va apăra interesele generale evreieşti, pe lângă că va face propagandă sionistă propriu-zisă, are în vedere să unească plăcutul cu utilul, idealul cu practica, silindu-se să organizeze pe meseriaşi sub stindardul sionist, să urmărească şi să dea imbold mişcării culturale, să propage cultura intelectuală şi morală paralel cu cea fizică.

„Steaua Sionului" vrea să pătrundă în masele poporului evreiesc, pentru a le face să se deştepte intelectualiceşte, prin publicaţii şi conferinţe, şi să se întărească fiziceşte prin societăţi de gimnastică şi sport.

Programul acesta, enunţat în termeni atât de concişi, poate deveni foarte vast în dezvoltarea lui.

Nu vrem să ne dedăm de pe acum la o asemenea dezvoltare, pentru că nu înţelegem să facem prea multe promisiuni. O asemenea dezvoltare depinde în primul loc de modul în care vom fi primiţi de public şi de modul în care va şti el să urmeze sfaturile noastre.

O singură declaraţie ţinem să facem de pe acum: existenţa ziarului este pe deplin asigurată, aşa că oricare ar fi atitudinea publicului cititor faţă de dânsul, el nu se va abate din drumul ce şi-a propus. De aici nu urmează că nu avem nevoie de sprijin. Acest sprijin ne este necesar, pentru că de la el atârnă îmbunătăţirile ce vor trebui făcute ziarului nostru, de la el atârnă avântul — care va trebui să fie din ce în ce mai mare – al luptei noastre.

Ne-am asigurat colaborarea unor oameni distinşi, încercaţi în lupte, cari din toate punctele de vedere stau în fruntea iudaismului. Vom face tot posibilul ca asemenea colaborări să fie tot mai numeroase. În acelaşi timp, facem apel şi la scriitorii modeşti, ca să ne dea şi ei tot concursul, pentru că oricine, mare sau mic, poate şi chiar e dator să dea partea sa de ajutor unei opere bune.

În aceste condiţii, începem campania noastră plină de încredere şi speranţe.

Fie ca în această luptă, sau mai bine zis în această muncă, plină de greutăţi şi de jertfe, speranţele noastre să nu fie amăgite, ci dimpotrivă, realizarea lor să însemne un mare pas înainte făcut de ideea sionistă şi de neamul evreiesc.

Comitetul

[„S.S.", an I, nr. 1, 15 septembrie 1905, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

13. CE VOIM

„Gazeta are de scop să instruiască, să înveţe. Am înfiinţat-o nu pentru a trage profit de pe urma ei, ci pur şi simplu pentru a ridica moralul fraţilor noştri de idei, pentru a-i face capabili să înţeleagă ideea sionistă în adevărata ei formă."

Societatea sionistă „Or Zion – Max Nordau", convingându-se în urma propunerii unui membru că mişcarea sionistă din localitate duce lipsa unui ziar evreiesc, care să pună în curent, care să informeze masele noastre muncitoreşti despre tot ce se petrece în sânul mişcării noastre, a hotărât înfiinţarea acestui organ de publicitate.

Gazeta are de scop să instruiască, să înveţe. Am înfiinţat-o nu pentru a trage profit de pe urma ei, ci pur şi simplu pentru a ridica moralul fraţilor noştri de idei, pentru a-i face capabili să înţeleagă ideea sionistă în adevărata ei formă.

Gazeta aceasta se va deosebi de celelalte gazete de felul acesta prin aceea că va fi scrisă într-o limbă uşoară, astfel ca să fie pricepută de fiecare. Toată râvna noastră va fi să publicăm, să arătăm publicului nostru cititor tot ce se face ca lucru practic în Ţara Sfântă, Palestina, precum şi toate întâmplările politice cu privire la ea. Nu vom cruţa nicio osteneală, niciun mijloc pentru a ajunge la acest scop.

Orice bun evreu simte că trebuie să fie sionist, că e oarecum legat de Ţara Sfântă cu toate fibrele sale. De aceea e înscris într-o societate sionistă şi plăteşte regulat cotizaţia ce i se cere; dar nu ajunge atât, căci el n-are nicio cunoştinţă de ceea ce se lucrează pentru sionism. Ca să fie cineva şi bun sionist, nu trebuie numai să viseze pentru sionism, dar să şi studieze chestia aceasta, căci îl priveşte de aproape, e dezlegarea problemei unui popor asuprit, muncit, hulit şi bătut timp de 2.000 de ani. Mai scurt: e viitorul, dacă nu al lui, al copiilor săi. Trebuie să se înţeleagă că mântuirea noastră e numai în ideea sionistă şi că prin simple speranţe nu se face nimic. Numai prin sforţări şi muncă fără încetare vom putea izbuti. Pentru ca să ai încredere mai mare în această mişcare, trebuie să-ţi fi format o speranţă justificată, bazată pe o convingere adâncă, o convingere rezultată din cunoaşterea puterilor noastre morale şi financiare.

Gazeta de faţă îşi ia sarcina aceasta: de a lumina calea ce o parcurgem, de a iniţia pe cei ce nu cunosc sau cunosc puţin mişcarea noastră, ideile noastre. Mişcarea noastră nu ascunde niciun secret, planurile ei sunt clare ca lumina zilei. De aceea, fiecare sionist e dator să ştie ce anume voim, să aibă o idee clară cum şi în ce direcţie se lucrează pentru scăparea poporului nostru din *Golus*.

Evreul, fără doar şi poate, trebuie să aibă puterea morală a unui ideal şi aceasta e ţinta către care voim să îndrumăm cititorii noştri.

M. Grunberg

[„Or Z.", an I, nr. 1, 15 iulie 1908, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

14. CĂTRE CITITORII NOŞTRI

„[...] sionismul va fi discutat din toate punctele de vedere pe care le însumează: politic, social, economic, cultural şi naţional; organizaţia şi curentele sale; instituţiile mişcării, precum cele şi în legătură cu ea, analizând şi raportând activitatea fiecăreia; situaţia generală şi opera sionistă din Palestina."

Sionismul nu are în ţară nicio publicaţie periodică proprie. De aceea, propaganda este insuficientă şi caracterizată în întregul ei de un vid exasperant de idei.

Şi tocmai ideile nu-s prea rare în mişcarea sionistă.

Se propagă sionismul de 14 ani. Câţi îl cunosc cum s-ar cuveni? Câţi îşi dau seama de evoluţia lui? Câţi ştiu de curentele ce-l străbat? Câţi îi pricep măcar organizaţia? Dar instituţiile lui, cele economice, ca şi cele culturale, menirea lor, modul de funcţionare? Câţi sunt orientaţi asupra situaţiei din Palestina?

Dacă s-ar face o anchetă — şi n-ar fi fără folos — s-ar constata un lucru, de voiţi măgulitor, dar şi nemărginit de trist. Sionismul este foarte mult simpatizat, dar foarte puţin cunoscut.

Faptul se explică totuşi. Cuvântul grăit nu-i de ajuns, fie el oricât de stăruitor. Valoarea lui e trecătoare. Şi mai cu seamă, mărginită de spaţiu.

Ceea ce îl poate face trainic, ceea ce-l poate răspândi şi fructifica, este cuvântul scris. El e fermentul, purtătorul de idei. El le consolidează. Ori cuvântul scris lipseşte. Şi această lipsă voim să fie înlocuită de revista „Idealul".

În primul rând, sionismul va fi discutat din toate punctele de vedere pe care le însumează: politic, social, economic, cultural şi naţional; organizaţia şi curentele sale; instituţiile mişcării, precum cele şi în legătură, cu ea, analizând şi raportând activitatea fiecăreia; situaţia generală şi opera sionistă din Palestina.

În al doilea rând, va fi popularizată literatura neoebraică şi idiş, prin traduceri şi studii. Întotdeauna vom fi pătrunşi de importanţa cuvântului scris şi nu-l vom întrebuinţa în deşert. Vedem greul sarcinii luate. Ştim de asemenea că unei reviste evreieşti îi este mai uşor să apară decât să se menţină. Avem însă încrederea în sprijinul statornic al tovarăşilor noştri de idei, de altfel singurul sprijin la care râvnim.

Şi sperăm că nu clădim pe nisip...

Comitetul de redacţie

[„Id.", an I, nr. 1, 10 august 1910, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

15. CUVÂNT ÎNAINTE

„Modesta noastră revistă va tinde, pe cât va fi posibil, să pătrundă în toate straturile populaţiunii evreieşti, pentru a prepara sufletele, pentru a lumina minţile, pentru a încălzi inimile în sensul ideilor sionismului modern."

Nu credem să se găsească popor pe lume, care uitându-se înapoi la orizontul timpului, în trecutul cel mai îndepărtat, ca şi în trecutul cel mai apropiat, să găsească atâta durere, atâta amar, atâtea suferinţe ca poporul nostru. În toate timpurile şi în toate părţile pe unde au locuit evrei, curs-au lacrimi amare de chinuri şi de suferinţă şi de multe ori ajuns-au la pragul deznădejdii, crezându-se că poporul acesta binecuvântat de Dumnezeu, care cântă în rugăciunile sale zilnice *Atu bechartune mekal uamim*[4], acest popor zic, se va prăpădi, va dispărea în neant!!

Persecuţiunile la care a fost supus în decursul veacurilor au făcut ca multe forţe ale neamului evreiesc să se rupă de la matcă. Botezul, asimilarea au făcut un moment să se creadă că poporul acesta va merge cu adevărat la dispariţia sau la pieirea sa.

Însă nu! Neamul evreiesc a existat şi va exista de-a pururea şi deasupra tuturor acelor înstrăinaţi de neam şi de iudaism.

Nu numai atât; nu numai va exista, dar va nutri şi speranţa unei dezrobiri universale, a unei patrii recăpătate, aşa cum ne dictează crezul nostru cel nou, înfăptuit de sionismul herzelian.

În inimile noastre încătuşate de lanţurile sclaviei actuale, apăsate de tot soiul de restricţiuni şi persecuţiuni ale civilizaţiei moderne, în sufletele noastre apăsate şi întristate de nevoile vieţii zilnice şi mizerabile ce ducem, vibrează încă o fibră puternică pentru viitorul nostru apropiat, licăreşte încă o dâră de lumină aprinsă, care ne arată acolo, departe, un soare luminos, mare, frumos, care va lumina o patrie a noastră proprie, cu datinile, cu moravurile, cu legile şi cu regii noştri.

Această putere de speranţă ne-o dă crezul nostru, cel nou înfăptuit de nemuritorul Herzl, şi aşteptăm cu nerăbdare să se ivească între noi un nou erou, un modern Bar-Kochba, care punându-se în fruntea idealului şi al aspiraţiunilor noastre, să ne readucă la un cămin al nostru propriu, spre binele şi fericirea neamului evreiesc.

Bar-Kochba, erou istoric, care ai învins cu o armată de viteji pe împăratul Adrian şi ai cucerit multe cetăţi de la romani[5], află că acum mii şi mii de sionişti din lumea întreagă stau gata la orice jertfe pentru a realiza idealul scump tuturora dintre noi: redobândirea unei patrii, reconstituirea unui popor.

Modesta noastră revistă va tinde, pe cât va fi posibil, să pătrundă în toate straturile populaţiunii evreieşti, pentru a prepara sufletele, pentru a lumina minţile, pentru a încălzi inimile în sensul ideilor sionismului modern.

Bar-Kochba modern când se va ivi, să ne găsească pregătiţi.

Redacţia

[„B.K.", an I, nr. 1, martie 1913, p.1]

---

[4] *Atu Buharturni Haamim* – Tu m-ai ales dintre popoare (ebr.).

[5] Revolta lui Bar Kochba a izbucnit în anul 132 e.n. împotriva împăratului Hadrian, care a transformat Ierusalimul într-un oraş roman, ridicând şi un templu al lui Jupiter, şi a interzis practicile religioase evreieşti. Revolta a fost înăbuşită. Bar Kochba a fost executat în anul 135 e.n.

https://biblioteca-digitala.ro

16. CUVÂNTUL NOSTRU

„Voim, într-un cuvânt, să devenim în această ţară oglinda fidelă a sionismului şi, ca orice publicaţie cinstită, curajoasă şi demnă, să fim o tribună liberă, în coloanele căreia vor putea să-şi găsească loc toate părerile, toate ideile, toate curentele, rezultante ale frământărilor din sânul mişcării."

Sionismul tinde a crea poporului evreu un cămin propriu în Palestina, garantat prin dreptul public. (Programul din Basel)

„Unsere Wochenschrift ist ein Judenblatt"[6].

[Th. Herzl, „Die Welt", an I, 5666 (1896).]

„Hatikvah" este un organ **sionist.** Şi numai **sionist.**

Atât s-a denaturat şi sărăcit în această ţară cuvântul bogat *Judenblatt*, în dauna adevăratului lui înţeles, încât, ca să-l explicăm, trebuie să-l înlocuim. *Habent verba sua fata*[7]*!*

De eficacitatea muncii noastre, de rezultatul final al operei ce întreprindem, nu putem şi nu ne este îngăduit să vorbim acum, când abia pornim la lucru. *Soll das Werk den Meister loben*[8].

Acum, când ne avântăm cu mica noastră barcă în largul apelor furibunde, pe o vreme atât de vijelioasă, când aruncăm vâsla neîncercată încă şi-i încredinţăm ei să spintece talazul şi să ne croiască drumul, abia putem sta să ne gândim ce voim şi unde vrem s-ajungem. Din vâltoarea de vânturi neprielnice, cari vor să ne răstoarne barca şi să ne scufunde în adâncimi, se desprinde însă lin şi dulce vântul speranţei. El umflă pânzele noastre şi lui ne încredinţăm.

Cu speranţa în bine pornim în întreprinderea noastră şi voim să ajungem la bine.

Fără alt stimul decât acela al dragostei de Sion, fără altă răsplată decât aceea a împlinirii unei opere bune pentru marea cauză, ne punem în serviciul întregii mişcări sioniste din ţară, căutând să-i aducem foloase cât mai mari.

Sperăm să ne câştigăm simpatii, pentru ca să crească şi să înflorească forţele „Hatikvei" noastre, care vrea să fie expresia pură, sinceră, energică şi demnă a vieţii sioniste din ţară şi mai cu seamă a acelei vieţi ce dormitează în împrăştiatele forţe ale tineretului nostru.

Voim, într-un cuvânt, să devenim în această ţară oglinda fidelă a sionismului şi, ca orice publicaţie cinstită, curajoasă şi demnă, să fim o tribună liberă, în coloanele căreia vor putea să-şi găsească loc toate părerile, toate ideile, toate curentele, rezultante ale frământărilor din sânul mişcării, pentru ca din ciocnirea şi conlucrarea lor să ajungem la binele căutat. Şi de aceea sperăm să strângem în jurul nostru toate forţele de valoare ale sionismului din ţară, pe toţi aleşii neamului, pe toţi cugetătorii şi scriitorii evrei, cu sufletul, cu simţirea şi cu gândul, cari au chemarea să vorbească maselor şi să le conducă.

Susţinuţi cu putere de mai întreg sionismul organizat din ţară, hotărâţi să ne îndeplinim conştiincios datoria până la capăt, vom izbândi, căci punem în joc toată munca, toată puterea, toată voinţa noastră.

---

[6] „Săptămânalul nostru este o foaie evreiască." Citat din subtitlul ziarului „Die Welt" fondat de Th. Herzl.

[7] Şi cuvintele au destinul lor!

[8] Lăsaţi opera să-şi laude maestrul!

https://biblioteca-digitala.ro

Dar tocmai în aceste timpuri??... Da, tocmai „în aceste timpuri". În altă rubrică şi altă dată — dacă împrejurările o vor permite — vom documenta, întrucât mondiala catastrofă nu va ştirbi şi nici nu poate să aducă vreo atingere iudaismului? Şi se va întâmpla aceasta tocmai acum sionismului, iudaismului în marş? Oricine cunoaşte teoriile sioniste va răspunde împreună cu noi că *nu*.

De aceea, toţi acei cărora vi-e drag patrimoniul istoriei şi al ideii noastre, în jurul „Hatikvei", la lucru!

Hatikvah

[„Ht.", an I, nr. 1, 31 mai 1915, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

17. CUVÂNT ÎNAINTE

„O mamă care înţelege sionismul îl va cultiva nu numai pentru sine, ci şi pentru copii ei."

Foaia aceasta, pe care am denumit-o „Sulamith"[9] — incarnaţiunea tipică a idealului femeii evreice — v-o consacrăm vouă, fiice ale lui Israel.

Vouă, mame evreice, cărora vi-e încredinţată creşterea copiilor evrei şi prin ea, viitorul neamului nostru; vouă, fete evreice, în sufletul cărora voim să reaprindem focul iubirii de neam şi de ţara veche-nouă a făgăduinţei.

Pentru voi va fi scrisă această revistă; în ea veţi găsi tot ce vă poate îmbogăţi mintea, înnobila sufletul, înălţa inima; ea va căuta să întrupeze aspiraţiunile şi doleanţele voastre, idealurile şi năzuinţele voastre înalte; ea va căuta să fie portcuvântul vostru şi, în acelaşi timp, oglinda fidelă a vieţii voastre evreieşti.

Să citiţi dar revista aceasta, fiice ale lui Israel!

S-o citiţi şi frumoasele idealuri ce i-au dat ei viaţă să le lăsaţi să pătrundă şi în inima voastră; s-o citiţi şi să vă însuşiţi năzuinţele ei.

Să citiţi revista aceasta a voastră, fiice ale lui Israel.

HATIKVAH

[„Sth.", an I, nr. 1, 1 iulie 1916, p. 1]

[9] Personaj biblic, eroina „Cântării Cântărilor" (culegere de poeme atribuite regelui Solomon).

https://biblioteca-digitala.ro

18. CUVÂNT ÎNAINTE

„Ţara Palestinei ne este din nou redată, după o robie de 2.000 de ani, şi tineretul actual, viitoarele generaţii evreieşti, au o datorie sfântă de împlinit, aceea de a regenera, de a da o adevărată cultură evreiască Sionului renăscut."

Iubiţi cititori,

Prin apariţia acestui număr, revista noastră îşi croieşte drumul printre nenumăratele obstacole ce-i stau în cale.

Ea e editată de un cerc cultural sionist şi tinde ca prin slabele puteri ce-i stau la dispoziţie, a pune şi ea piatră fundamentală pentru clădirea viitorului edificiu „dragostea de ţară". Nu avem pretenţiunea de a face ceva măreţ. Avem idei prea umile pentru aceasta. Totuşi, voim ca să dedicăm această revistă literaturii noastre, al cărei izvor este nesecat şi a face tineretul actual care savurează cu mai multă plăcere romanele profane decât scrierile evreieşti, a cunoaşte literatura noastră, cu care ne putem mândri.

Aceasta cu atât mai mult, întrucât ţara Palestinei ne este din nou redată după o robie de 2.000 de ani şi tineretul actual, viitoarele generaţii evreieşti, au o datorie sfântă de împlinit, aceea de a regenera, de a da o adevărată cultură evreiască Sionului renăscut. Revista va publica numai scrieri şi traduceri evreieşti. Cum însă nu ne este permis a încuraja numai lucrările de literatură ale tineretului, deschidem în revista noastră coloanele pentru toate scrierile bune din viaţa evreilor – de autori cunoscuţi sau necunoscuţi.

În revista noastră, totul va fi sionist. Vom avea o rubrică specială pentru scrierile sioniste şi pentru mişcările noastre în România sau străinătate şi o cronică a teatrelor. Vom publica şi clişeele oamenilor de seamă ai acţiunii sioniste.

Prin aceasta sperăm să facem o legătură ce ne-am promis-o între tineret şi reînviatul Israel.

Pornim cu dor înainte şi vă urez, iubiţi cititori, o grabnică revedere pe pământul fertil al Palestinei.

Cu dor în Sion,
M. MARCOVICI

[„T.I. ", an I, nr. 1, 15 decembrie 1918, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

VI

PERSONALITĂŢI ALE MIŞCĂRII SIONISTE

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „Dr. Theodor Herzl. Autobiografie", „V.S.", 14 august 1898, p. 1.
2. „Dr. K. Lippe. Autobiografie", „V.S.", 14 august 1898, p. 9.
3. „Dr. Max Nordau", „V.S.", 14 august 1898, pp. 4-6.
4. „Samuel Pineles", „V.S.", 14 august 1898, p. 9.
5. „Dr. Moses Gaster", „V.S.", 14 august 1898, p. 8.
6. „Armin Dux", „Cn.I.", 7 decembrie 1902, p. 2.
7. „Pinchas Sircus *(Cu ocazia aniversării morţii sale)*", A.M. Finkelştein, „B.K.", an I, nr. 8, octombrie 1913, pp. 10-11.
8. „Colaboratorii noştri. Leiwy Segall", A.M. Fink, „B.K.", an I, nr. 12, februarie 1914, pp. 10-11.
9. „Doctorul Weizmann", Roger Lewy, „Hș.", an II, nr. 1, iunie 1919, p. 6.
10. „Primul cetăţean palestinian", „M.", 29 noiembrie 1919, p. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

În acest capitol sunt reunite câteva biografii privind viaţa şi activitatea unor personalităţi ale mişcării sioniste mondiale, cât şi ale unor militanţi sionişti din România.

Sunt articole din presa vremii, documente de epocă de un interes deosebit. Ele reflectă existenţa unei inteligenţii evreieşti de înaltă cultură iudaică şi europeană, care şi-a consacrat viaţa cauzei idealului sionist. În confesiunile sale, Herzl descrie entuziasmul de care era cuprins atunci când i-a venit ideea Statului Iudeu, dar şi momentele de zbucium trăite în clipele când trebuia să constate ecourile negative ale ideilor sale privind soluţia chestiunii evreieşti prin renaşterea statului evreu. Ce-i drept însă, în răspărul tuturor îndoielilor din partea celor din jurul său, Herzl conchidea încă de atunci: „Eu voi muri, dar sionismul nu va muri niciodată".

Pe scriitorul Max Nordau, unul dintre cei mai apropiaţi colaboratori ai lui Herzl, ziarul „Vocea Sionului" din 14 august 1898 îl compară cu marii prooroci ai lui Israel. A fost un sionist înfocat, înzestrat cu un talent oratoric deosebit, „cuvântările lui având darul de a electriza inimile şovăinde".

În acelaşi număr al ziarului „Vocea Sionului" din Ploieşti sunt prezentaţi primii conducători ai mişcării sioniste din România, precum Karpe Lippe şi Samuel Pineles, personalităţi cunoscute şi apreciate de Theodor Herzl. Născuţi în Galiţia, în familii de rabini de înaltă erudiţie, atât Lippe, cât şi Pineles s-au stabilit în România încă din fragedă tinereţe, integrându-se în societatea evreiască din România şi devenind astfel evrei-români ca identitate şi profil cultural.

O amplă biografie este consacrată personalităţii lui Moses Gaster. Deşi stabilit la Londra după expulzarea sa din România, în anul 1895, pentru luările sale de poziţie publice împotriva antisemitismului, Gaster a rămas legat cu mii de fire atât de evreimea română, cât şi de spiritualitatea românească în general. „Sionişţii din România – se scria în «Vocea Sionului» din august 1898 – sunt mândri de a avea un reprezentant de asemenea valoare." Este perioada când Gaster se afirmă în mişcarea sionistă şi devine un participant activ la congresele mondiale sioniste.

Tot în acest capitol sunt incluse câteva biografii ale unor militanţi sionişti din România, mai puţin cunoscuţi şi poate deloc evocaţi în literatura de specialitate. Îi avem în vedere pe Armin Dux din Iaşi, Pinchas Sircus din Bârlad, considerat unul dintre cei mai bătrâni hoveve sionişti şi unul dintre cei mai tineri sionişti herzlieni, pe Leiwy Segal, născut la Fălticeni, un talentat ziarist şi fondator de ziare, care scria în limbile idiş, ebraică şi română, afirmându-se şi ca talentat pedagog în şcolile israelite din Bucureşti, Vaslui, Buzău, Târgovişte, Bârlad ş.a.

Ziarul „Hatikvah" din iulie 1919 reproduce dintr-o publicaţie de limbă franceză un articol despre Chaim Weizmann, viitorul preşedinte al Statului Israel. El este prezentat atât ca savant, cât şi ca om politic, cu remarcabile calităţi de diplomat.

https://biblioteca-digitala.ro

Capitolul despre personalităţi se încheie cu un impresionant articol despre Ben Iehuda, apărut în „Mântuirea" din noiembrie 1919. Se ştie despre el că a fost primul care a dezgropat limba ebraică, fiind un luptător fanatic pentru reînvierea ei. A fost primul autor al unui dicţionar explicativ al limbii ebraice, apărut în câteva volume.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. DR. THEODOR HERZL. Autobiografie

„Dar un lucru ştiu sigur, mişcarea va dura. *Eu voi muri, dar sionismul nu va muri niciodată.*"

Sunt născut în anul 1860 în Budapesta, în apropierea Templului, unde nu de mult rabinul vorbise pe seama mea în termeni aspri, deoarece încercasem să obţin pentru evrei mai multă onoare şi libertate decât au în prezent. Pe frontispiciul casei din *Tabakgasse,* unde pentru prima oară văzui lumina zilei, douăzeci de ani în urmă va fi lipită o fiţuică purtând inscripţiunea: *De vânzare...*

Mai întâi am urmat la o *şcoală preparatorie evreiască,* unde aveam oarecare autoritate, din cauză că tatăl meu era un comerciant bogat. Amintirile mele din această şcoală constau dintr-o palmă pe care o căpătasem de la profesorul respectiv, fiindcă nu-mi amintisem amănuntele privitoare la ieşirea evreilor din Egipt. Acum mulţi profesori mi-ar da o palmă straşnică, fiindcă îmi aduc prea mult aminte de această ieşire din Egipt.

La vârsta de zece ani intrai într-o *şcoală reală.* Lesseps[1] era eroul zilei şi eu îmi propusesem să pătrund celălalt istm, istmul Panama.

Dar pierdui în curând gustul pentru logaritmi şi trigonometrie, fiindcă în acel timp o tendinţă antisemită foarte pronunţată domnea în şcoala reală. Unul dintre profesori explica întregii clase înţelesul cuvântului *păgân,* zicând că „sub acest cuvânt se cuprind *idolatrii, mahomedanii* şi *evreii*". După această curioasă definiţiune, eram sătul de şcoala reală şi voiam să urmez şcoala clasică. Bunul meu tată nu se opuse la hotărârea mea. Nu isprăvisem însă cu ideea Panamalei, căci în calitate de corespondent al ziarului „Neue Freie Presse"[2] eram dator să scriu incidentele acestui scandalos episod din istoria Franţei[3]. La *gimnaziul* supranumit *evangelic,* evreii formau majoritatea, aşa încât nu mă puteam plânge de vreo persecuţiune.

În clasa a şaptea am scris *primul* meu articol de jurnal, bineînţeles anonim. Pe când eram în ultima clasă a gimnaziului, am avut nenorocirea de a pierde pe unica-mi soră, în vârstă de 18 ani: buna mea mamă deveni atât de melancolică din cauza acestei nenorociri, încât în anul 1878 ne mutarăm la Viena.

În timpul când şedeam *Şivah*[4], rabinul *Kohn*[5] mă întreabă care ar fi idealul meu. Îi mărturisii că voiesc să devin publicist, de care lucru rabinul părea foarte nemulţumit,

---

[1] Ferdinand Marie Viconte Lesseps este cel care între 1859 şi1869 a coordonat lucrările de construcţie a Canalului Suez, iar în 1880 a fondat o companie pentru construirea Canalului Panama.

[2] Ziar vienez, al cărui corespondent de la Paris devine Herzl începând cu anul 1891.

[3] Referire la „Afacerea Panama" din anii 1892-1893; afacere veroasă, în care erau amestecaţi mulţi oameni politici francezi.

[4] *Şivah* – cele şapte zile de doliu de după înmormântarea defunctului, când cel îndoliat nu iese din casă.

[5] Referire, probabil, la Samuel Kohn, şef rabin al Comunităţii Israelite din Budapesta. A se vedea şi dicţionarul.

https://biblioteca-digitala.ro

cum de curând tot dânsul dezaprobase *Sionismul. „Cariera literară*, zicea el, *nu e o profesiune propriu-zisă.*"

În Viena am studiat *jurisprudenţa,* am luat parte la toate asociaţiunile studenţeşti, am fost membru într-o societate, în care rămăsei până la momentul în care asociaţiunea luă hotărârea să nu se mai primească evrei. Cu toate că evreilor cari erau deja membri li s-a făcut concesiunea de a rămâne în asociaţiune, m-am retras cu totul şi m-am pus serios pe studiu. În anul 1884 am căpătat diploma de doctor în drept.

Mai întâi m-am stabilit în *Viena,* spre a face practică, apoi în *Salzburg.* Aci, munca îmi părea mai atrăgătoare, fiindcă sceneria în jurul oraşului era una din cele mai frumoase. Oficiul meu se afla în turnul unui vechi castel.

Bineînţeles că mă îndeletniceam mai mult de teatru decât de funcţiunea de practicant pe care o ocupasem.

În Salzburg am petrecut câteva din cele mai plăcute ore din viaţa mea. Aş fi voit să rămân în acest oraş, dar, ca evreu, n-aş fi putut spera vreodată să ajung măcar judecător.

Mi-am luat un concediu nelimitat din Salzburg şi nu m-am mai ocupat cu dreptul. Am cauzat încă un necaz rabinului din Budapesta: în loc să apuc o direcţiune serioasă, am început să călătoresc şi să scriu pentru ziare şi teatru. *O mulţime din dramele mele se jucau deja pe scena diferitelor teatre,* unele cu succes, altele fără. Drept vorbind, nici până azi nu pot pricepe pentru ce unele drame au fost bine primite de public şi altele nu. Aceasta m-a determinat însă să rămân indiferent dacă o lucrare a mea a fost viu aplaudată sau respinsă. Destul că eu mă mulţumeam. Azi eu însumi dezaprob toate dramele mele, chiar acele cari sunt aplaudate la *Burgtheater*[6].

În anul 1889 m-am însurat, am trei copii, un băiat şi două fete. După vederile mele, copiii mei nu sunt nici sluţi, nici proşti. E foarte posibil ca să fiu înşelat.

Pe când călătoream prin Spania, în anul 1891, „Neue Freie Presse" îmi propune să devin corespondentul ei la Paris. Am primit această sarcină, deşi atunci nu prea îmi plăcea să mă ocup cu politica. În Paris am aflat ce înseamnă adevărata politică şi în urmă mi-am expus convingerile mele în broşura *Palatul Bourbon*[7]. În anul 1895, sătul de Paris, m-am întors la Viena.

În ultimul timp, pe când mă mai aflam la Paris, am redactat *Statul iudeu.* Nu-mi aduc aminte să fi scris altceva cu atâta entuziasm. Heine, pe când scrisese nişte versuri, zicea că i se părea că un vultur loveşte cu aripele-i deasupra capului său. Mi se părea că şi eu auzeam aripele acelui vultur lovindu-se când scriam această carte. Lucram la dânsa în fiecare zi. Mă odihneam numai seara, când mă duceam să ascult muzica lui Wagner, în special *Tannhäuser.* Numai în serile când nu mă duceam la operă, stăteam adeseori la îndoială de valoarea ideilor mele.

La început concepusem ideea de a scrie o broşură asupra soluţiunii chestiunii evreieşti pe care să o trimit numai amicilor mei. Pentru a da publicităţii aceste idei, m-am gândit cu mult mai târziu. Multă lume se va mira de această mărturisire. Chibzuiam cum să fie puse în practică ideile mele, dar nu ca să se discute asupra lor.

O agitaţie publică îmi propusesem ca *ultima ratio,* numai dacă părerile mele vor trece nebăgate în seamă de către amicii mei. Când am terminat cartea, am rugat pe unul din cei mai vechi şi intimi amici să citească manuscrisul. Pe când citea, de o dată începu să strige. Eu găsesc emoţiunea lui naturală, deoarece amicul meu era evreu.

---

[6] Teatru dramatic din Viena.

[7] Broşura, apărută în 1895 la Paris, cuprinde o selecţie din articolele scrise de Herzl până la data respectivă.

https://biblioteca-digitala.ro

Dar cât mă înşelasem! El credea că mi-am pierdut minţile. Plecă îndată fără să-mi zică un cuvânt. A doua zi dimineaţă, vine la mine şi mă roagă să-mi păstrez pentru mine aceste idei, căci oricine le va citi mă va considera ca nebun. Eram atât de iritat, încât îi promisesem că-mi voi tempera simţămintele mele. El mă îndemnă să consult pe *Nordau,* dacă planurile mele ar fi concepţiunea unui cugetător.

„*Nu mai întreb pe nimeni*, îi replic eu, *dacă ideile mele au putut avea astfel de efect asupra ilustrului şi devotatului meu amic.*"

Am trecut atunci printr-o criză gravă. O pot compara numai cu călirea fierului.

O întâmplare, care n-are legătură cu cele zise mai sus, face pe amicul meu să se convingă că eram încă în posesiunea facultăţilor mele intelectuale. Atunci depun iarăşi încrederea în mine.

Din acea zi, ideile mele asupra statului iudeu devin deja cunoscute. În timp de doi ani am făcut multă experienţă, am avut multe zile rele şi mi-e teamă că voi mai avea încă multe.

În anul 1895 am început să scriu într-un ziar toate întâmplările şi impresiunile mele; acestea toate ar putea cuprinde aproape patru volume. Dacă le-aş publica vreodată, lumea s-ar mira de conţinutul lor, ş-ar şti cari sunt potrivnicii planurilor mele şi cari-mi sunt prietenii.

Dar un lucru ştiu sigur, mişcarea va dura. **Eu voi muri, dar Sionismul nu va muri niciodată.** De la Congresul din Basel, poporul evreu are iar o reprezentaţiune populară; prin urmare, statul iudeu se va înfiinţa chiar în ţara lor proprie. Lucrez acum la formarea băncii şi aştept ca ea să probeze succesul cel mare al congresului.

[„V.S.", 14 august 1898, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

2. Dr. K. LIPPE. Autobiografie

„De la 1865 am început să mă ocup cu publilicistica, scriind întâi în *Ha-Maghid*[8], *Ha-M'vaser*[9], *Ivri Unauchi*[10] etc.; în *Echo Danubien* (franţuzeşte), pe urmă şi în jurnalele germane, române, mai puţin în cele polone."

Sunt născut în Stanislau (Galiţia), la anul 1830, luna noiembrie. Descind dintr-o familie săracă; tatăl meu însă era urmaşul unei familii vestite, cari în secolele din urmă a dat un contingent de fruntaşi pe terenul rabinismului. Pomenesc numai cei şapte iluştri ai mei cumnaţi, toţi gineri ai lui *Isac Sluţcher,* care trăia la începutul acestui secol în Sluţca (Polonia) şi anume: *Rabi Leb* din Metz, *Rabi Şaul* din Amsterdam, vestiţi prin operele lor talmudice; *Rabi Etingher* din Lemberg, *Srenţel* (idem); *Rabi Sahna Şor* în Brodi; *Rabi Ire* din Streslica şi străbunul meu, *Rabi Eliezer Lipman* (Lippe), tot din Strelisca şi care era urmaşul *vestitului Rabin Abram Broda.* Din lucrările sale literare pe terenul talmudic n-a rămas nimic, din cauză că, fiind chemat la Lemberg de a lua parte la o disputaţiune cu vestitul renegat Iacob Frank, în Catedrală, şi observând pe unul din discipolii săi printre partizanii apostatului, s-a dus acasă şi-şi arse toate scrierile, zicând:

„De vreme ce am crescut un renegat, nu merit să rămână de la mine vreo amintire literară." Fiind ales rabin la Haga, i-a ajuns decretul (consens) în ziua morţii sale, lăsând în urma sa pe bunicul meu, *Haim Lippe,* în etate de 11 ani, pe care un bărbat din Stanislau, numit Ele Meheles (Şlosser) l-a crescut, însurându-l cu fiica sa, Basia, bunica mea. Din cei trei fii ai săi, tatăl meu, *Baruch Lippe,* era cel mai tânăr. Căzând în vârsta de 7 ani şi rupându-şi un picior, a stat 7 ani în pat, uitând în acest interval tot ceea ce a învăţat în *cheder.* Cu toate acestea, ajunse un literat erudit. Ştiind mai toată *Biblia, Talmudul* şi *Midraşim* pe de rost, versat fiind şi în istoria neamului nostru. De la el am învăţat mult. Fabrica săpun şi lumânări, aceasta-i era meseria. La început, dispunând de mijloace, a dat fratelui meu celui mai mare, *Ch. D. Lippe* (librar din Viena), o creştere bună şi instrucţie în limbile germană şi polonă; pentru creşterea mea însă, nu mai avea mijloace. Eu, după ce am terminat studiile *chederului,* am urmat apoi în *beth ha-midraş,* primind de la fratele meu o instrucţie elementară în limba germană şi polonă, în care m-am perfecţionat în urmă ca autodidact şi întreţinându-mă din venitul lecţiilor private ce dădeam. În vârstă destul de înaintată (la 20 de ani), versat fiind în literatura clasică ebraică, germană şi franceză, având cu toate astea în faţa mea un viitor trist, m-am decis a intra în gimnaziu. După absolvirea

[8] „Hamaggid" – publicaţie săptămânală în limba ebraică; apare în Germania între anii 1857 şi 1892.
[9] „Hamewasser" – publicaţie săptămânală în limba ebraică, apare la Lemberg în perioada 1860-1870.
[10] „Ivri Anochi" – publicaţie săptămânală în limba ebraică, ce apare la Brody între 1865 şi 1890.

https://biblioteca-digitala.ro

celor *patru* clase inferioare am trecut la Lemberg, intrând în şcoala medico-chirurgicală; am absolvit-o cu mult succes, obţinând diploma de chirurg şi mamoş. În Tarnopol m-am însurat cu fiica vestitului literat polon *Carul Plohn,* al cărui fiu (fratele soţiei mele), era medic de regiment şi medic primar al judeţului Iaşi (dr. Ed. Plohn).

După un serviciu de 4 ani la spitalul israelit din Tarnopol, am trecut în serviciul spitalului israelit din Iaşi. Spre a putea practica medicina în ţară, am depus toate 5 examenele de doctorat la Şcoala Militară Naţională de Medicină din Bucureşti (şcoala lui Davilla), dobândind diploma de licenţiat în anul 1864. Abea petrecusem în România 16 luni, m-am şi prezentat la întâiul examen de licenţiat (titlul de doctor nu se putea atunci obţine încă în România). Examenul l-am depus în limba română, deşi înainte nu-i cunoşteam măcar sunetul. După ce am demisionat din spital şi am început a practica în calitate de medic particular, am simţit nevoie de titlul de doctor faţă de popor; astfel că am depus la 1869 examenele respective la Universitatea din Erlangen, unde am obţinut diploma de doctor în medicină.

De la 1865, am început să mă ocup cu publicistica, scriind întâi în *Ha-Maghid*, *Ha-M'vaser*, *Ivri Unauchi* etc.; în *Echo Danubien* (franţuzeşte), pe urmă şi în jurnalele germane, române, mai puţin în cele polone.

Operile mele cele mai însemnate sunt:

1. *Lupta evreilor din România pentru emancipare*[11].

2. *Die Menschenliebe, Civilisation und Gerechtigkeit vom Standpunkte der Vorgange in Tisza Eszlar*[12].

3. *Der Talmudjude* vor dem katholisch-protestantisch-orthodoxen Dreirichter-Collegium: Rohling, Stoeker, Pobiedonoscew[13].

4. *Die Gesetzsammlung des* Judenspiegls (Polemik gegen Aron Briman)[14].

5. *Symptome der antisemitischen Geisteskrankheit* (Polemik gegen Hartmann und Iwan Franko)[15].

6. *Das Evangelium Matthaei vor dem Forum der Bibel und des Talmud*[16].

7. *Sammlung von Reden und Vortragen*[17].

8. *Die Austreibung der Juden aus Spanien am 9 Ab. 5252 (*Gehalten am 9 Ab. 5652)[18].

[„V.S.", 14 august 1898, p.9]

---

[11] Broşură apărută la Iaşi, Tipografia Vagşal et. Comp. Lenivand, 1879.

[12] *Iubire de oameni, civilizaţie şi dreptate din perspectiva celor petrecute la Tisza Eszlar*, Pressburg, 1883. (Referire la o acuzaţie de omor ritual de răsunet internaţional care a avut loc în Ungaria în 1882.)

[13] *Evreul de Talmud în viziunea catolicilor, protestanţilor şi ortodocşilor. Colegiul a trei judecători: Rohling, Stoecker, Pobedonoscev*, Pressburg, 1884).

[14] *Codex de legi iudaice (Polemică împotriva lui Aron Briman)*, Iaşi, 1885.

[15] *Simptome ale antisemitismului ca boală spirituală. (O polemică cu Hartmann şi Ivan Franko)*, Iaşi, 1887.

[16] *Evanghelia după Matei în lumina Bibliei şi a Talmudului* , 1889.

[17] *Culegere de cuvântări şi conferinţe*, Iaşi, 1882.

[18] *Izgonirea evreilor din Spania la 9 Av 1492*, conferinţă ţinută la 9 Av 1892.

https://biblioteca-digitala.ro

3. DR. MAX NORDAU

„El e unul din cei mai adoraţi şi iubiţi conducători al sionismului."

Pe când soarta puse în mâinile lui *Herzl* buciumul deşteptării evreilor la conştiinţa de sine, *Nordau* e destinat să înflăcăreze mulţimea prin potopul său de elocvenţă. El e unul din cei mai adoraţi şi iubiţi conducători ai *sionismului,* el e sărbătorit de întreg neamul evreiesc care, prigonit şi nedreptăţit de secole, îşi îndreaptă cu încredere şi speranţă privirea-i către dânsul.

Max Nordau s-a născut în Budapesta, la 29 iulie 1849.

Tatăl său, un ebraist eminent, foarte pios, dar totodată un cap luminat, îi inspiră primele elemente de cultură şi dete toată osteneala ca să-l crească în sensul vederilor sale şi-l instrui în *limba ebraică* şi *Talmud.*

Deşi obligă pe fiul său să păzească cu scrupulozitate toate poruncile religioase şi obiceiurile evreieşti, totuşi lăsă ca spiritul său să-şi urmeze evoluţiunea în libertate.

Max Nordau absolvi la Pesta şcoala primară, apoi făcu studii strălucite la liceul local. Pretutindeni a fost luceafărul clasei, fala colegilor săi. La liceu, fiind în contact cu buni profesori, aceştia nu numai că-l familiarizară cu limbile: maghiară, germană, franceză, italiană şi engleză, dar prin cunoştinţele lor vaste îşi formă un capital de cunoştinţe cu cari se prezentă în studiile superioare.

În urma stăruinţelor familiei sale de a-şi alege o carieră, intră în facultatea de medicină, întrebuinţând timpul său liber pentru studiile-i de predilecţiune.

Ca student, începu să colaboreze la gazetele germane din capitala Ungariei şi lucrările sale literare dădeau deja măsura talentului său extraordinar şi vervei sale neobişnuite.

La 1872 a trecut cu un succes strălucit examenul de doctorat.

După terminarea studiilor sale, a vizitat pe rând Germania, Rusia, Austria, Norvegia, Anglia, Franţa, Spania, publicând impresiuni de călătorie. Scrierile lui cari se disting prin o mare exactitate de observaţiune, sunt traduse în mai multe limbi.

Întors din nou în Ungaria, el se stabili în 1878 ca medic la Pesta şi apoi, în 1880, părăsi oraşul său natal, pentru a se statornici definitiv la Paris, unde trăieşte şi astăzi. [1898 – *n. ed.*]

Operile de căpetenie ale marelui moralist, cari l-au făcut vestit în lume, sunt următoarele *scrieri filosofice:*

1) *Minciunile convenţionale ale civilizaţiunii noastre*[19]*;* 2) *Degenerarea;* 3) *Paradoxe psihologice;* 4) *Paradoxe sociologice*[20].

---

[19] Traducerea din limba germană după a 14-a ediţie de Mihail Canianu, Bucureşti, Editura Librăriei Socec et. Comp, 1895.

https://biblioteca-digitala.ro

Dintre *romanele* sale, citãm:
1) *Boala veacului;* 2) *Comedia sentimentului.*
Ca *nuvele:*
Bãşici de sãpun.
Apoi, *drame* ca:
Dreptul de a muri; studii literare şi critice etc.

Ultima-i lucrare este o tragedie în cinci acte intitulată *Doctorul Cohn,* care tratează despre restriştile unui evreu convertit.

Max Nordau exercită şi profesiunea de medic şi cum am spus mai sus, o exercită la Paris. În orele libere, pe cari i le lasă practica medicinei şi scrierile lui, acest om fenomenal mai dezvoltă o activitate uimitoare ca ziarist. În timpul din urmă mai colaborează la diferite reviste, susţinând în articolele sale cu multă căldură cauza *sionismului.*

Deşi străin în Paris, el e foarte stimat ca scriitor şi ca orator; căci pe cât de minunat scrie, pe atât de bine şi vorbeşte, fiind unul din cei mai buni oratori şi în mai multe limbi, încă. Cine a auzit sublimele-i conferinţe asupra *sionismului* – căruia se devotă cu trup şi suflet; cine a asistat la entuziastele-i cuvântări cari au darul de a electriza inimile şovăinde şi de a stoarce lacrimi, ar fi putut crede că au ieşit din gura marilor prooroci ai lui Israel.

Cele mai însemnate discursuri de acest fel sunt: *Starea generală a evreilor din Europa,* ţinut la întâiul congres din Basel, *Adversarii Sionismului,* cuvântare rostită la Berlin.

Spre a satisface curiozitatea publicului, doritor a afla obârşia familiei sale, reproducem după *Achiasaf* următorul răspuns, ce *Max Nordau* a trimis d-lui *Breinin*[21], directorul numitei reviste, care a rugat pe celebrul literat şi şef al sionismului ca să-i scrie în această privinţă:

„Tatăl meu este urmaşul unei familii spaniole din Segonia (Spania). Strămoşii mei, după ce fură izgoniţi din Spania, s-au stabilit în Tunisia, unde au rămas trei generaţiuni. În urmă, emigrară de acolo şi se stabiliră în Turcia, unde au trăit patru generaţiuni din această familie. De abea pe la sfârşitul veacului al XVII-lea, unul din bunii mei fu chemat spre a ocupa postul de *neeman* (credincios) la comunitatea israelită din *Kratoşin* (guvernământul Posen). De atunci, funcţiunea aceasta a rămas ereditară în familia noastră, trecând succesiv din tată în fiu. În timpul de faţă chiar, un unchi al meu ocupă postul de secretar la comunitatea israelită din Kratoşin.

Tatăl meu, *Gabriel ben Ozer ben Rabi Simcha Neeman,* s-a născut la 1799, în oraşul Kratoşin. Numele nostru de familie e *Siedfeld.* Acest nume şi l-a adoptat bunicul meu, pe vremea când un edict apărut în guvernământul Posen obliga pe toţi evreii d-a purta un nume de familie.

Fratele mai mare al bunicului meu îşi luă numele de *Wiener,* iar numele de Max Nordau mi l-am dat eu, când eram în vârstă de 16 ani, cu permisiunea tatălui meu şi a guvernului.

Ca băiat, tatăl meu plecă la Lissa (gub. Posen) şi intră în *Ieşiva* (şcoala rabinică) de acolo. Prin aptitudinile şi silinţa sa la învăţătură, el deveni în curând unul din cei mai distinşi şcolari ai înaltei şcoli şi-şi câştigă simpatia şi afecţiunea directorului numitei şcoli.

Marele rabin şi *Roş-Ieşiva*, autorul opului „*Chavat-Daath*", îl iubea mult pe tatăl meu pentru profundele sale cunoştinţe şi vasta sa concepţie şi-l promovă la rangul de

[20] Traducere de B. Marian, Bucureşti, Editura librăriei H. Steinberg,1905.
[21] Corect, Brainin Ruben (vezi şi Dicţionarul).

https://biblioteca-digitala.ro

rabin, decernându-i diploma cu următoarea menţiune: „More-Morenu, Rabinul, Rabi Gabriel ben Ozer".

Tatăl meu însă n-avu dorinţa să-şi facă o carieră din rabinat, ci plecă să-şi completeze studiile la universităţile din Berlin şi Breslau. În cele din urmă, îşi alese cariera de profesor. El fu angajat ca atare, întâi la marele rabin Rappaport din Praga, apoi la rabinul Chattam-Sofer din Pressburg şi în urmă fu chemat la Altofen, unde d. Fischhoff îl angajă ca pedagog pentru copiii săi. Marele diplomat universal, dr. Adolf Fischhoff, a fost elevul său. Din operele tatălui meu cunosc următoarele: 1) *Iesode S'fath Ever* (gramatica ebraică), a cărei primă ediţie apăru în Praga la 1831 şi din care mai apărură apoi mai multe ediţiuni; 2) *O traducere germană a „Ecleziastului" (Kohelet)*, însoţită de observaţiuni biografice şi filosofice; 3) *Likute-Prachim* (ultimele două au apărut în Praga la 1890); 4) *Mai multe poezii în limba ebraică,* cea mai mare parte originale şi unele traduse din germană, cari au fost publicate în revista literară *„Bikure Haitim"*[22].

Tatăl meu, pe lângă că era foarte versat în literatura ebraică şi un talmudist de primul rang, mai stăpânea şi următoarele limbi, pe cari le şi vorbea perfect: limba germană, franceză şi italiană. Dânsul a scris mai multe poezii şi drame în limba germană. O dramă a sa, cu numele de *„Mathilda Duglas",* a fost tipărită şi pare-mi-se şi jucată pe scena unui teatru.

Cu tot talentul său însă şi cu toate vastele sale cunoştinţe, el trăi în mare sărăcie toată viaţa sa. El muri în anul 1872, în luna aprilie, în vîrstă de 73 de ani.

Mama mea, Rosalia (Sarah) Nelken din Riga, s-a născut la 1813 şi trăieşte încă — mulţumită Domnului — împreună cu mine la Paris.

[„V.S.", 14 august 1898, pp. 4-6]

[22] „Bikkurei Ha-ittim" (ebr., primele fructe ale timpului) – anuar literar ştiinţific în limba ebraică, apărut la Viena între anii 1821 şi 1832.

https://biblioteca-digitala.ro

4. SAMUEL PINELES

„Pineles e dotat cu calităţi alese, se bucură de o inteligenţă rară; pare a fi născut spre a juca un rol însemnat în politica renaşterii noastre naţionale."

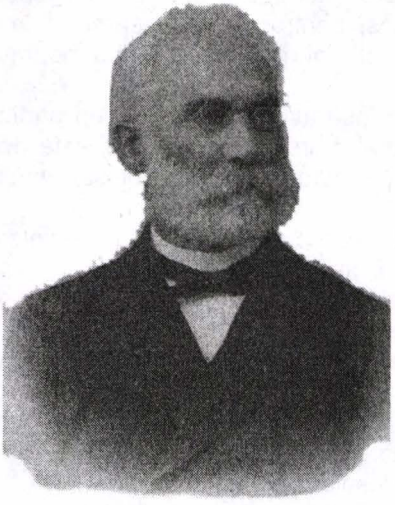

Samuel Pineles s-a născut la 10 (22) iulie 1843 (24 Tamuz 5603), în oraşul Brody din Galiţia. Este fiul cel mai mic al lui Hirsch Mendel (Ţ'wi Menachem) Pineles — autorul celebrului uvraj *Darke şel Thora* — care a încetat din viaţă la Galaţi, în 5 august 1870 (9 Av. 5630).

După ce-şi termină studiile reale, Samuel Pineles veni la Galaţi, la 5 august 1860, intrând la o mare casă franceză de export, unde mai târziu deveni mandatarul ei general, dirijând afacerile timp de 10 ani.

De la 1863, Samuel Pineles a început să ia o parte activă la toate afacerile comunităţii din Galaţi. Nu s-a săvârşit nicio faptă mare pentru interesele israeliţilor din ţară fără ca Pineles să nu fi contribuit în ea într-un mod foarte însemnat. Caritatea şi binefacerile au fost şi sunt preocupaţiunile sale de predilecţie. Mult a ajutat şi s-a ostenit pentru înfiinţarea diferitelor societăţi în ţară. În calitate de membru al coloniei austro-ungare, a fost d-a pururea *persona grata* a Consulatului respectiv şi ca atare mijloci mereu pentru nenorociţii săi coreligionari, supuşi austro-ungari, ca să fie ajutaţi şi să poată prospera.

Când în 1881, adunarea generală din Focşani alese Comitetul Central pentru colonizarea Palestinei *(Iuşuv Ereţ-Israel)* cu reşedinţa în Galaţi, lui Pineles i se încredinţă funcţiunea de secretar general. El o ocupă cu multă demnitate, începând să desfăşoare o activitate fără seamăn şi contribui astfel foarte mult la fundarea coloniilor Roş Pina şi Samarin *(Zichron Iacob)* în Ţara Sfântă, pe cari apoi baronul Edmond de Rotschild le luă sub protecţiunea sa.

În 1884, când se proiectase colonizarea evreilor din România în Cipru, conducătorii acestor idei găsiră în Pineles un adversar înverşunat. Nu trecu însă mult şi consecinţele au dovedit că judecata lui Pineles a fost bună, că Pineles a avut multă dreptate.

Pineles a fost şi este un mijlocitor sârguitor şi gratuit pentru emigrarea israeliţilor din România. Peste 8.000 de evrei au fost înlesniţi prin mijlocirea lui să emigreze din ţară către diferitele direcţiuni ale extremului Orient, procurând unora bilete de parcurs gratis, altora cu preţ redus, precum şi paşapoarte de emigrare de la onor. Prefectura din Galaţi şi chiar sume însemnate de bani pentru întâmpinarea cheltuielilor cari le colectaseră la bursă. Din cauza aceasta fu supranumit „Cerşetorul general".

Pe stradă şi la locuinţa sa este inoportunat în cursul zilei de oameni fără mijloace, cari solicită ajutoare de la el.

La 1894 a fost ales preşedinte al chow'we sioniştilor din Galaţi şi îndată se strădui pentru a se înfiinţa în ţară multe societăţi similare, ceea ce-i reuşi de minune. Toate aceste societăţi unindu-se, ţinură un congres la Galaţi, unde d. Samuel Pineles fu

https://biblioteca-digitala.ro

proclamat ca preşedinte al Comitetului Central, funcţiune care o ocupă cu multă demnitate şi astăzi.

Acest comitet prezidat de d. Samuel Pineles cumpără acum doi ani cele două moşii din Palestina: „Bustras" şi „Girgis", în condiţiuni favorabile, de la Comitetul Palestinian din Paris, pentru a fi colonizate cu coreligionari din România.

În acest timp, d. dr. Theodor Herzl, care cu proiectul său *Statul ludeu* zguduise toate spiritele evreieşti, se adresă şi d-lui Pineles, pentru a obţine părerea sa. O strânsă şi sinceră amiciţie se legă îndată între aceşti doi mari binevoitori ai neamului lor.

Pineles, deşi un chow'we sionist convins, este însă în acelaşi timp şi un partizan incontestabil al ideilor lui Herzl. Dorinţa sa cea mai mare este d-a uni aceste două tendinţe, ceea ce crede a putea reuşi, contând pe ajutorul numeroşilor săi amici şi coreligionari din străinătate.

La întâiul congres din Basel, d. Pineles a fost ales ca al II-lea vice-preşedinte: el mai este şi membru al Comitetului Executiv pentru România.

Suntem siguri că şi la al II-lea congres, d. Pineles va susţine interesele noastre cu aceeaşi demnitate cu care le-a susţinut şi la primul congres.

Pineles e dotat cu calităţi alese, se bucură de o inteligenţă rară; pare a fi născut spre a juca un rol însemnat în politica renaşterii noastre naţionale. Dovezi despre aceasta am avut cu ocaziunea primului congres din Basel. În calitate de raportor, a ştiut să descrie în termenii cei mai comunicativi starea evreilor din România, fără însă d-a atinge demnitatea statului sau d-a vătăma interesele ţării sale adoptive.

[„V.S.", 14 august 1898, p. 9]

https://biblioteca-digitala.ro

5. DR. MOSES GASTER[23]

„Sioniştii din România, şi în special cei din Bucureşti, sunt mândri de a avea un reprezentant de asemenea valoare."

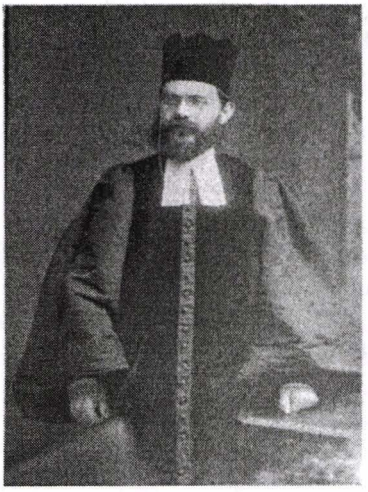

Dr. *Moses Gaster,* preşedintele de onoare al secţiunii *Iehoşua* din Bucureşti şi unul dintre fruntaşii mişcării sioniste, s-a născut în Bucureşti, în septembrie 1857. Tatăl său, domnul *A.E. Gaster,* preşedinte activ al sus-numitei secţiuni, a fost mult timp secretar interpret la consulatul olandez din Capitală.

Dr. Gaster şi-a făcut primele studii în Bucureşti, unde-şi luă bacalaureatul în anul 1875; plecă apoi la *Breslau,* unde studie filosofia şi teologia şi obţinu titlul de doctor în filosofie.

Reîntors în ţară, se ocupă foarte mult cu literatura română şi deveni unul din cei mai buni cunoscători ai acestei literaturi. A ţinut câtva timp chiar prelegeri de filologie română şi conferinţe la Ateneu şi la Societatea Geografică.

Lucrările sale mai însemnate din acel timp sunt: „Literatura română" [24], tipărită în Bucureşti; „Crestomaţia română", la care a lucrat 10 ani şi care este dedicată M.S. Regelui, tipărită la Lipsca (1891); „Schiţe din literatura română" intercalate în „Elemente de filologie română" a lui *Gröber* etc.

Aceste lucrări au fost şi sunt foarte mult apreciate de cei competenţi. Ele au procurat d-rului Gaster un renume european, încât astăzi oricine se ocupă de literatura română trebuie să studieze aceste lucrări de valoare incontestabilă.

În 1885, doctorul Gaster fu exilat din ţară. Cu trei ani mai târziu, fu rechemat, dar nu mai făcu uz de aceasta, căci în acest timp îşi câştigase o poziţiune foarte înaltă şi distinsă în Londra, anume fusese ales în 1890 ca *Mare Rabin* (*Chief-Rabbi*) al congregaţiunilor spano-portugeze[25] din Anglia şi din posesiunile engleze cu reşedinţa la Londra.

Acest post este cu atât mai onorător, cu cât d-rul Gaster, după cum se ştie, nu face parte din aceste rituri[26] şi a venit ca străin în mijlocul acestei comunităţi, care e una din cele mai vechi şi mai însemnate din Europa.

Stabilindu-se definitiv în Londra, începu a se ocupa din nou cu studiile literare, publică mai multe lucrări asupra acestei materii, cari făcură ocolul Europei şi cari se citesc cu mult interes şi folos chiar în facultăţile de litere din America.

A mai fost de câteva ori în ţară, fiind totdeauna bine primit şi căpătând mai multe distincţiuni. În 1891 fu decorat cu *Bene merenti* clasa I.

---

[23] Neputându-ne procura la timp toate notiţele relative la această biografie, publicăm deocamdată cele de mai sus. Promitem însă cititorilor noştri că vom reveni într-un număr viitor, spre a completa această biografie (*nota red.*).

[24] Titlul complet este *Literatura populară română* (Bucureşti, 1883).

[25] Congregaţia a fost formată din evreii exilaţi din Spania şi Portugalia la sfârşitul secolului al XV-lea.

[26] Moses Gaster era evreu askenaz.

https://biblioteca-digitala.ro

Acum 3 ani fu rugat de guvernul român să-i facă un raport asupra educaţiunii engleze, ceea ce dr. Gaster şi făcu. Acest raport fu tipărit şi servi ca bază pentru reforma legii şcolare. A mai fost însărcinat să trimită o copie de *Catechism român,* după cel mai vechi manuscris, care se găseşte în *Museul britanic.*

Astăzi, doctorul Gaster e nu numai sufletul mişcării sioniste în Anglia, dar şi unul din conducătorii sionismului în general. El combate pe adversarii sionismului nu numai în discursurile sale, dintre cari cele mai importante sunt cele ţinute în Londra, Viena şi Bucureşti, ci şi prin presă. Articolele sale din „*Times*" şi din „*Asiatic Quarterley Review*" au câştigat pentru cauza noastră mulţi adepţi.

Sioniştii din România au avut fericita ocaziune de a-l avea în mijlocul lor şi de a asculta importanta şi entuziasta conferinţă ce a ţinut-o în Bucureşti, în ziua de 26 iulie curent[27]. Căldura şi tonul convingător al acestei conferinţe au stârnit un entuziasm de nedescris în auditor şi au făcut ca sionismul să ia un avânt mare în România.

Acum, doctorul Gaster se află la Basel, unde reprezintă, între multe alte grupări sioniste, dintre cari unele chiar din sudul Africii, mai multe secţiuni din România, între cari în primul rând secţiunea *Iehoşua* din Bucureşti[28].

Sioniştii din România şi în special cei din Bucureşti sunt mândri de a avea un reprezentant de asemenea valoare.

[„V.S.", 14 august 1898, p. 8]

[27] A se vedea textul conferinţei în volumul de faţă, capitolul IV.
[28] Referire la al II-lea Congres Mondial Sionist, august 1898.

https://biblioteca-digitala.ro

6. ARMIN DUX

„Aprig sionist, el nu se dă înapoi de la muncă pentru a vedea progresând această idee."

Simpaticul director al Orfelinatului „Neuschotz" din Iaşi e foarte mult apreciat şi stimat de coreligionarii săi. Diplomat în pedagogie la B-Pesta, d. Dux, care mai cunoaşte în perfecţie limba ebraică, e activ pe toate terenurile cari ţintesc la îmbunătăţirea situaţiei evreilor, atât pe cel politic, cât şi pe cel social şi filantropic. Cei cari au memorie mai ţin minte gălăgia făcută de ziarele române prin 1893 contra lui Dux, care avusese curajul de a-şi spune părerea asupra chestiei evreilor români.

Aprig sionist, el nu se dă înapoi de la muncă pentru a vedea progresând această idee. La „B'nei Brith" desfăşoară de asemenea o mare activitate. Are o largă parte în înfiinţarea şcolii comerciale etc.

[„Cn.I.", 7 decembrie 1902, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

7. PINCHAS SIRCUS

Cu ocazia aniversării morţii sale

„A fost unul din cei mai bătrâni chowewe-zionişti şi unul din cei mai tineri sionişti herzlieni în Bârlad, el a fost primul care a propagat pentru această idee."

La 1 Heşvan a.crt. se împlinesc doi ani de când s-a stins coroana evreilor din Bârlad, bătrânul profesor de limba ebraică şi un profund cunoscător al *Talmudului*, Pinchas Sircus (Kurzman).

Se cuvine deci ca în aceste zile de pioasă aducere aminte, să ne amintim de acest bătrân, nestorul profesorilor evrei din ţară.

Născut în Tismenitz (Galiţia) la 1836, este fiul lui Iacob Kurzman, un mare ebraist şi cunoscător şi el al *Talmudului*. Din frageda tinereţe, Pinchas Kurzman a primit de la tatăl său o cultură foarte vastă din toate domeniile vieţii.

La 1852 a venit la Iaşi, unde a trăit 6 ani, ca meditator de limba ebraică, până la 1858, când a fost adus la Bârlad de câteva familii notabile evreieşti, ca meditator de limbile ebraică şi germană, pe care le cunoştea la perfecţie. Puţin după aceea, a fost angajat ca institutor de limba ebraică la şcoala israelito-română locală, la a cărei întemeiere a contribuit moralmente printre cei dintâi.

A fost unul din puţinii institutori pentru cari institutoratul nu este o povară, ci mai mult o satisfacţie că şi-a făcut datoria. Şi de această convingere pot s-o dea generaţiile, multe la număr, care l-au avut de dascăl pe acest sincer institutor în ale datoriei.

Ceea ce a fost mai distinctiv la acest martir al binelui, iubitor al generaţiilor tinere, darnic de a le infiltra o cultură adevărat evreiască, părăsită de mulţi alţii care nu-şi înţeleg menirea, este şi faptul că până la adânci bătrâneţe a fost la datorie.

Sfârşitul obştesc şi l-a dat tot pe catedra aceleiaşi şcoli la care a funcţionat în tinereţe şi de care îl legau multe amintiri frumoase.

Cincizeci şi trei de ani a funcţionat ca institutor la aceeaşi şcoală şi totdeauna, în vremuri de restrişte, ca şi în vremuri bune, el a fost primul la sacrificii şi mai cu seamă la datorie.

Activitatea sa extraşcolară a fost una din cele mai bogate. N-a fost operă evreiască pe care el să n-o fi încurajat, atât moralmente, cât şi materialmente. A fost unul din cei mai bătrâni chowewe-zionişti şi unul din cei mai tineri sionişti herzlieni în Bârlad, el a fost primul care a propagat pentru această idee.

A fost mult timp preşedintele societăţii „Zion". La societatea „Chowewe Zion" a fost secretar. A contribuit apoi la înfiinţarea soc. sioniste „Bnei-Şir" pentru împrăştierea muzicii populare evreieşti, fiind şi un mare iubitor de muzică evreiască.

Caracterul său a ajuns la acea treaptă care face pe om nemuritor. A fost o fire bună. Sufletul său a fost totdeauna numai pentru binele obştesc. Creierul său era totdeauna preocupat de învăţături. El a contribuit mai mult ca oricare altul la introducerea limbii ebraice în şcolile din ţară.

https://biblioteca-digitala.ro

A început o monumentală operă: „O culegere de proverbe din bătrâni" cu subiect moralizator, pe care însă n-a putut s-o dea tineretului şcolar căruia i-o dedicase, căci moartea oarbă, care nu vrea să vadă, ni l-a răpit, lăsându-ne celor care l-am cunoscut, i-am fost elevi şi mai presus de toate, l-am iubit ca pe un părinte, un mare gol, o mare durere.

În semn de pioasă amintire, penultima generaţie care l-a avut de dascăl i-a ridicat *două* monumente care-l vor aminti posterităţii – l-au înscris în Cartea de aur a F.N. şi au dat numele său unei Biblioteci publice din Bârlad, înfiinţată de secţ. „Junimea Zionistă".

Congresul al XI-lea, în semn de piositate către figura sa, a amintit printre morţii noştri şi de el ca de un erou căzut pe câmpul de luptă.

A murit la adânci bătrâneţe şi opera pe care a lăsat-o este nepieritoare, căci a infiltrat tuturor generaţiilor cari au fost sub el adevărata iubire de limba ebraică, de istoria veche, cât şi cea nouă a poporului nostru şi de tot ce-i evreiesc.

Iată de ce, noi credem că figura sa este nemuritoare.

În faţa mormântului său, noi ne plecăm cu smerenie, căci a murit un om integru, unul dintre puţinii cari nu mor şi nici nu pot muri niciodată.

El trăieşte în numele noastre, ale acelora cari l-au iubit.

A.M. Finkelştein

[„B.K.", an I, nr. 8, octombrie 1913, pp. 10-11]

https://biblioteca-digitala.ro

8. COLABORATORII NOŞTRI. LEIWY SEGALL

„Ca evreu, el a fost totdeauna printre cei dintâi care îmbrăţişau o idee, care avea în vedere binele coreligionarilor săi."

Sunt unii oameni cari — trecând peste cerinţele societăţii de astăzi — îşi închină toată viaţa binelui obştesc şi au ca singură ţintă să fie totdeauna la datorie.

De netăgăduit că nu vom greşi ca printre aceştia să-l clasăm şi pe *Leiwy Segall*, care întruneşte toate calităţile necesare unui astfel de om.

Leiwy Segall este Omul energic, înzestrat cu o voinţă de fier — pe care este totdeauna gata s-o pună în serviciul unei cauze frumoase. În întreaga ţară, chiar şi-n străinătate, cine n-a auzit de *Leiwy Segall?*

Cine nu cunoaşte această figură simpatică?

Ca om al şcolii, *Leiwy Segall* a făcut mai mult decât i s-a cerut. Ca evreu, el a fost totdeauna printre cei dintâi care îmbrăţişau o idee, care avea în vedere binele coreligionarilor săi. Ca ziarist şi publicist, opera lui este de o însemnătate fără seamăn. Este unul dintre cei mai vechi ziarişti evrei din ţară.

Ca idealist — înţelegem ca ostaş al mişcării sioniste — este cel mai statornic şi unul dintre cei mai sinceri.

*

Leiwy Segall este fălticenean. S-a născut la 17 mai 1860. Dintr-o familie bine situată, nu se putea ca el să nu capete o bună educaţie.

În ziaristică şi-a făcut apariţia la 1881, cu un articol intitulat „Până când?", închinat zilei de *Tischi be Av* şi pe care l-a publicat în ziarul „Haibri"[29] din Brody.

Şi apoi, rând pe rând, şi-a făcut apariţia în coloanele tuturor ziarelor evreieşti din străinătate.

În ţară a colaborat la „Naţionalul" din Botoşani; „Hajoetz"[30], „Rüchtiger Hajoetz", „Volksblatt"[31], „Degel Iehuda"[32] şi „Şomer Israel"[33] din Bucureşti; „Iüdische Zukunft"[34] şi „Tlufois" din Iaşi; „Noir" din Roman; „Ameikitz" din Piatra-N. şi „Galazer Israelit"[35] din Galaţi.

---

[29] „Haiwri" (1865-1890), săptămânal în limba ebraică.
[30] „Hajoetz" apare în limba ebraică la Bucureşti (1874-1877; 1879-1881; 1883; 1885-1896).
[31] „Das Volksblatt" – săptămânal, apare la Bucureşti, apoi la Iaşi (1891-1895; 1895-1896).
[32] „Degel Iehuda" – apare în limba ebraică în Bucureşti (1901-1902).
[33] „Şomer Israel" – săptămânal în limba ebraică, Bucureşti, 1903.
[34] „Die Jüdische Zukunft" („Viitorul evreiesc") – Iaşi, 1899.
[35] „Galatzer Israelit" – apare în ebraică la Galaţi (1887-1888).

https://biblioteca-digitala.ro

A întemeiat şi condus ziarele „Compasul" şi „Lumina" din Bucureşti, iar la „*Richtige lüdische Zukunft*"[36] a fost redactor.

În presa evreiască română, *Leiwy Segall* a scris la ziarele: „Egalitatea", „Cronica Israelită", „Curierul Zionului", „Mevasereth Zion", „Răsăritul", „Vocea Zionului", „Curierul Israelit", „Vocea Dreptăţei", „Zionul", „Neamul Evreiesc" şi „Bar-Kochba". Autor a mai multor scrieri ebraice, Leiwy Segal şi-a asigurat un loc de frunte printre hebraişti. Scrierile lui în română sunt: „Evreii în Arabia", „Academia din Iabne", „Biografiile oamenilor celebri" şi „Un regat evreiesc". Afară de acestea, mai are câteva opere literare şi didactice, pe cari le va da în curând la lumină.

Ca pedagog, este unul din cei mai vechi din ţară. A fost director timp de peste 12 ani la şcolile israelite din Bucureşti. În această calitate a mai funcţionat la şcolile israelite din Vaslui, Buzău, Târgovişte şi actualmente la Bârlad, unde şi-a asigurat simpatia şi încrederea populaţiei evreieşti. De curând, Secţiunea „Junimea Zionistă" l-a proclamat preşedinte de onoare, ca recompensă pentru activitatea sa dezinteresată pentru tot ce-i evreiesc.

Încrederea pe care şi-a asigurat-o *Leiwy Segall* printre evreii din Bârlad este bine meritată, el fiind unul dintre puţinii oameni care-şi înţeleg menirea în adevăratul înţeles al cuvântului. Nici un altul ca el n-a făcut atâta bine coreligionarilor săi.

A muncit, activitatea lui este una din cele mai rodnice şi pentru aceasta nu merită decât recunoştinţa a tot ce-i evreiesc.

A.M. Fink

[„B.K.", an I, nr. 12, februarie 1914, pp. 10-11]

[36] „*Die richtige jüdische Zukunft, A hoidesch Blat far Zionsimus, Literatur un Wissenchaft*" („Adevăratul viitor evreiesc, O foaie lunară pentru sionism, literatură şi ştiinţă") – publicaţie în limba idiş care apare la Iaşi, apoi la Bucureşti în 1907.

https://biblioteca-digitala.ro

9. DOCTORUL WEIZMANN

„Numai graţie intervenţiei sale, Congresul Sionist de la Basel alese o comisiune pentru Universitatea din Palestina; iar prin abilitatea sa tenace obţinu, în 1914, concursul baronului Edmond de Rothschild."

Cine e oare acel doctor Weizmann, care schimbă dintr-o dată visul studenţimii sioniste într-o realitate impunătoare?

Ca mulţi alţii, văzu lumina zilei în Rusia, într-un târguşor de lângă Pinsk. Primi până la vârsta de 14 ani o instrucţiune evreiască serioasă la *heder.* Trebui apoi să părăsească *ghetto*-ul înăbuşitor, cercul strâmt al *Talmudului*; ajunse la Geneva.

Studenţii săraci îl adorau. Un camarad recunoscător, care-şi aducea aminte întotdeauna de mărinimia sa, exclamă: se abuza de dărnicia sa, aproape că i se băga mâna în buzunar.

Nu prea era bogat Chaim Weizmann, dar era generos, încântător şi încă de pe atunci mare diplomat. Fusese profesor la Geneva; apoi împreună cu tânăra sa soţie părăsi Elveţia, se duce în Anglia, căpătă cetăţenia engleză, ajunge profesor de chimie organică la Universitatea din Manchester.

Numai graţie intervenţiei sale, Congresul Sionist de la Basel alese o comisiune pentru Universitatea din Palestina; iar prin abilitatea sa tenace obţinu, în 1914, concursul baronului Edmond de Rothschild.

În Anglia se întâlni cu Arthur-James Balfour, care îl iubi. Şi cu drept cuvânt — Weizmann era atât de seducător, atât de fin.

Pasul sprinten, râsul sinuos, capul pleşuv, barba neagră şi ascuţită... urât ca Mephisto sau d'Anunzio, dar un Mephisto virtuos şi reformator: un zelator plin de spirit.

Izbucni războiul. În calitate de chimist, Weizmann servi Marea Britanie, lucrând la explozive.

Amiralitatea îl chemă de la Manchester la Londra. Weizmann contribui în mod activ la apărarea ţării. Şi Balfour fu chemat la consiliul amiralilor. Cei doi prieteni vorbiră de marină, de chimie şi de sionism. În 1916, Balfour ajunse secretarul Afacerilor Externe. Tot discutându-se politică şi sionism, iată că se dă şi hrisovul de la 2 noiembrie 1917, pe care guvernile Antantei şi Statelor Unite îl aprobară succesiv.

El promite poporului evreu, în mod formal, un cămin.

Roger Lewy
„Palestina Nouvelles"

[„Ht.", an II, nr. 1, iunie 1919, p. 6]

https://biblioteca-digitala.ro

10. PRIMUL CETĂŢEAN PALESTINIAN

„În istoria evreilor, Ben Iehuda nu va figura numai ca primul care a dezgropat ebraica, nu numai ca cel mai fanatic luptător pentru reînvierea ei, nu numai ca autorul marii enciclopedii, ci şi ca *primul cetăţean al Palestinei.*"

Primul cetăţean palestinian, primul în al cărui paşaport a figurat la rubrica „cetăţeniei": „palestinian", a fost Eliezer Ben Jehuda.

De altminteri, nici n-a putut fi altfel. Acela care după o trecere de două mii ani a fost primul care a vorbit ebraica, acela al cărui copil a fost primul care a supt odată cu laptele şi limba ebraică, acesta trebuie să fie primul cetăţean palestinian.

Ben Iehuda pretutindeni şi în toate a fost pionierul. El a fost primul nihilist rus, care a devenit sionist. De mai bine de 40 ani, Ben Iehuda a stabilit programul sionist, într-un articol publicat la revista ebraică *„Haşahar"*[37]: *„O ţară fără limbă,* a spus el, *nu putem avea. Limba e moartă? S-o reînviem"*. Şi a plecat în Palestina, unde a consacrat şaisprezece ore de muncă pe zi întocmirii unei mari enciclopedii ebraice[38]. O lucrare la care la alte popoare participă o întreagă academie, timp de veacuri, e aproape terminată, după o muncă încordată, de aproape 40 de ani, a unui singur om. Fanatismul său ebraic a atins câteodată limitele absurdului. El n-a vorbit un an întreg cu soţia sa, până ce aceasta n-a învăţat ebraică.

Şi câte n-a trebuit să sufere la Palestina! Acum 40 de ani, Palestina era stearpă, nu se vedea nici urmă din coloniile atât de înfloritoare de acum. Locuitorii Ierusalimului erau *halukimii* fanatici şi Ben Iehuda, nihilistul rus[39], studentul Universităţii din Paris, s-a văzut nevoit să îmbrace un caftan lung şi să poarte un turban roşu în jurul capului. Totuşi, el rămase pentru ei pururi „ereticul" veşnic persecutat. La moartea soţiei sale, a primei femei care a vorbit din nou limba ebraică, fanaticii evrei au refuzat să acorde un loc în cimitirul lor. Cu mare greutate reuşi să obţină o parcelă la cimitirul comunităţii spaniole, ceva mai tolerantă în chestiuni religioase.

Un incident mai dureros s-a întâmplat când i-a murit primul său copil, în vârstă de opt ani. Era o fetiţă drăgălaşă şi inteligentă, pe care el o adora; la înmormântare, tatăl aduse flori. Când fanaticii observară impietatea pe care îndrăznise s-o înfăptuiască Ben-Jehuda, aducând flori, refuzară s-o îngroape la cimitirul sfânt din Ierusalim.

Nefericitul părinte luă atunci o lopată în spinare, spunându-le: „Dacă nu primiţi să îngropaţi copila mea, atunci îi voi săpa eu însumi o groapă în grădina mea, unde se va odihni împreună cu florile." Aceste cuvinte au avut darul să mişte şi inimile fanaticilor.

Ben Iehuda a avut de suferit şi de pe urma guvernului turc, care vedea într-însul un revoluţionar primejdios. Nu o dată a fost aruncat în temniţă sub domnia sângeroasă a lui Abdul Amid[40].

Ben Iehuda nu se descurajă însă, luptând din răsputeri, pentru a duce la îndeplinire opera sa anevoioasă.

Războiul mondial izbucni. Ben Iehuda reuşi să dea valoroasa sa bibliotecă în păstrare Consulatului american şi fugi apoi cu familia în America. Patru ani a stat în

---

[37] „Haschar" a apărut la Viena între anii 1869-1884. Publicaţie lunară în limba ebraică, de orientare naţională.

[38] Referire la un dicţionar explicativ al limbii ebraice, din care până în 1918 au apărut 7 volume.

[39] Membru al unei mişcări social-politice care a propovăduit distrugerea rânduielilor şi instituţiilor politice existente. Mişcarea a apărut în Rusia în secolul al XIX-lea.

[40] Referire la domnia sultanului Abdul Hamid II (1876 - 1909).

https://biblioteca-digitala.ro

America, unde autorităţile i-au acordat o cameră lângă „*Public library*" (Biblioteca publică), unde şi-a continuat activitatea, muncind neîntrerupt, zi şi noapte.

La încheierea armistiţiului cu Turcia[41], dorul reîntoarcerii în Palestina îl cuprinse din nou. Şi iarăşi aci ieşi fanaticul la iveală.

Paşaportul îi fu imediat acordat, însă ca supus turc. Ben Iehuda preferă însă să întârzie cu câteva luni plecarea sa în Palestina, până o reuşi, graţie unui privilegiu special acordat de Balfour, să obţină paşaportul ca cetăţean palestinian.

În istoria evreiască, Ben Iehuda nu va figura numai ca primul care a dezgropat ebraica, nu numai ca cel mai fanatic luptător pentru reînvierea ei, nu numai ca autorul marii enciclopedii, ci şi ca: Primul cetăţean al Palestinei.

[„M.", 29 noiembrie 1919, p.1]

[41] Referire la armistiţiul dintre Turcia şi Aliaţi, încheiat la Mudros (Grecia), la 30 octombrie 1918.

https://biblioteca-digitala.ro

VII

SIONISMUL ÎN ATENŢIA CERCURILOR POLITICE ROMÂNEŞTI

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „Împalestinarea israeliţilor", „Fr.", 12 februarie 1882, p. 50.
2. „I.C. Brătianu asupra statului iudeu", „V.S.", 11 septembrie 1898, p. 3.
3. „Cum ne judecă (Răspuns «Voinţei Naţionale»)", Horia Carp, „M.Z.", 5 iunie 1904, pp. 1-4.
4. „Chestiunea evreiască şi sionismul (Interviu cu d. Take Ionescu). Autonomie naţională evreiască – Statul palestinian", „M.", 7 iulie 1919, p. 1.
5. „Ziarul «Patria» şi Congresul sionist", M.W., „M.", 18 septembrie 1919, p.1.

https://biblioteca-digitala.ro

Articolele cuprinse în capitolul şapte demonstrează că apariţia mişcării sioniste nu a lăsat indiferente cercurile politice româneşti. Din câte se poate observa, reacţiile au fost diferite. Omul politic Nicolae Ionescu, unul dintre principalii oponenţi ai acordării drepturilor cetăţeneşti evreilor, organizator al unor manifestări antisemite în ajunul votării Constituţiei din 1866, se dovedeşte a fi un susţinător entuziast al ideii de repatriere a evreilor în Ţara Sfântă.

Se adevereşte previziunea lui Herzl din Statul Iudeu, că antisemiţii vor susţine plecările în masă ale evreilor din ţările unde şi-au găsit refugiu.

Ionel Brătianu, care a dat cele mai drastice legi antisemite pe când era ministru de finanţe (1867), promite în 1882, în numele guvernului pe care-l prezida, că este gata oricând „va fi trebuinţă să contribuiască a favoriza o asemenea mişcare".

Dar nu a existat doar o poziţie aparent binevoitoare faţă de mişcarea emigraţionistă a evreilor. Horia Carp, în „Mevasereth Zion" din iunie 1904, respinge afirmaţiile ziarului „Voinţa Naţională", oficialul partidului liberal, pentru care mişcarea sionistă avea doar scopuri uzurpatoare. Se insinua chiar că sioniştii ar urmări să colonizeze o parte din teritoriul românesc.

În ceea ce-l priveşte pe Take Ionescu, el considera că formarea unui stat evreiesc în Palestina ar da naştere la noi prejudecăţi şi noi forme de ură împotriva evreilor.

Ziarul „Patria", organul Partidului Naţional Român din Transilvania, scria în termenii următori despre mişcarea sionistă: „Două sunt lucrurile care caracterizează acest început de viaţă naţională evreiască – o completă dezinteresare de ţară şi poporul întru care trăieşte şi o feroce interesare de scopurile pur evreieşti".

Iată câteva variante de răstălmăciri tendenţioase la adresa a ceea ce a reprezentat idealul sionist, care nu urmărea altceva decât soluţionarea problemei evreieşti spre binele evreilor şi, după cum spunea Herzl, spre binele ţărilor unde evreii au înţeles că dorinţa lor de integrare este privită cu ostilitate.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. ÎMPALESTINAREA ISRAELIŢILOR

„Această reîmpatriere a poporului lui Israel va avea dublul scop: de a recâştiga unui popor întreg o ţară iubită şi de a face să dispară dintre români şi israeliţi ura fatală ce de câtva timp începuse a se naşte şi care ar fi putut avea urmări prea neplăcute şi pentru unii, şi pentru alţii."

Acest articol îl reproducem din „Binele Public"[1], spre a se cunoaşte opinia ziarelor române în această chestie.

Chiar azi, duminică, 19 februarie (st.n.), citim în „Times" scrisoarea d-lui Laurence Oliphant cu data de 11 februarie, *Atheneum Club* din Londra, pe care însăşi foaia engleză se reazămă pentru a susţine colonizarea Siriei şi Palestinei cu fiii poporului lui Israel.

Pentru noi, românii, este foarte însemnătoare şi de cel mai mare interes propagarea ce se face pentru transplantarea evreilor în străbuna lor patrie.

În fine, ideea colonizării Siriei şi a Palestinei cu jidani este înfăţişată sub un punct de vedere înţelept, pe cât şi practic.

Ideea dominantă a iudeului din Orient, zice d-l Oliphant, oricare să fie opiniunea coreligionarului său din Occident, este de a se înturna iar în Palestina.

Ambiţiunea d-a deveni proprietar ţăran în ţara străbună, care le este dragă pentru tradiţiunile ce ea deşteaptă, este generală nu numai între cei mizeri, ci încă şi printre cei mai înstăriţi.

O colonie s-a format, se zice sunt acum 5 ani, în Palestina, în apropiere de Lyda, de către unul din bătrâni şi astfel s-au pus acolo pe lucrul pământului *(on farming operations)* evreii transplantaţi în vechea lor patrie.

Pe lângă aceste, dl. Oliphant ne dă preţioase ştiri despre mişcarea emigraţiunii în Palestina, stârnită şi la noi, în România, printre israeliţi.

Există, zice, o societate de emigraţiune în Botoşani (Moldova). Această societate cuprinde zice 1.000 de membri decişi a realiza colonizarea Palestinei prin jidanii din România.

Altă asemenea societate există, adaugă, la Galaţi. O altă asemenea există la Cucu, în judeţul R. Sărat. Toate aceste societăţi, înfiinţate într-un scop aşa de lăudabil, sunt în corespondenţă cu dl. Oliphant, iniţiatorul şi promotorul zelos al emigraţiunii israelite în Siria şi Palestina.

Preşedintele societăţii de emigraţiune de la Cucu scrie d-lui Oliphant că evreii sunt decişi a emigra în ţara străbunilor lor şi roagă pe d-nul Oliphant să urmărească merituoasa sa întreprindere d-a pune temelia reinstalării poporului lui în bătrâna patrie.

Este, aşişderea, o însemnată societate şi în Bucureşti. Aşadar, mişcarea de emigraţiune în Siria şi Palestina este un fapt de o importanţă reală şi foarte mare. Este învederat că întreprinderea este pe cât de generoasă, pe atât şi serioasă.

Ne credem în drept de a întreba pe oamenii noştri politici dacă sunt preparaţi de a seconda o asemenea mişcare, de care România nu poate rămâne nepăsătoare.

Emigraţiunea israelită în Siria şi Palestina este, pentru chestiunea evreilor din România, o fericită condiţiune pentru soluţiunea uşurării ţării de proletariatul mizer

[1] „Binele Public", ziar politic, economic, literar şi ştiinţific. Apare la Bucureşti între 1878 şi 1884.

https://biblioteca-digitala.ro

care s-a scurs aici din împărăţiile vecine, numai prin favoarea tristelor împrejurări prin care s-au strecurat în ţara aceasta de un secol şi mai bine acum.

Noi am atras atenţiunea asupra întrunirii israeliţilor din Focşani[2] şi acum ne facem datoria d-a adresa un apel la israeliţii luminaţi din Bucureşti, ca să contribuie şi ei la împalestinarea coreligionarilor lor.

Această reîmpatriere a poporului lui Israel va avea dublul scop: de a recâştiga unui popor întreg o ţară iubită şi de a face să dispară dintre români şi israeliţi ura fatală ce de câtva timp începuse a se naşte şi care ar fi putut avea urmări prea neplăcute şi pentru unii, şi pentru alţii.

[„Fr.", 12 februarie 1882, p.50]

[2] Referire la Conferinţa Societăţilor Sioniste de la Focşani, sfârşitul lunii decembrie 1881 – începutul lunii ianuarie 1882.

https://biblioteca-digitala.ro

2. I.C. BRĂTIANU ASUPRA STATULUI IUDEU

„Guvernul însă este gata ca, oricând va fi trebuinţa, să contribuiască a favoriza o asemenea mişcare; şi fiţi siguri că în momentul oportun vom veni şi vom propune mijloacele necesare ca să dăm toate înlesnirile, să contribuim şi noi la formarea regatului Palestinei."

În şedinţa Camerei din 8 februarie 1882, dl. Nicolae Ionescu a făcut următoarea interpelare:

„În faţa emigraţiunii evreilor din România, cu scop de a coloniza Siria şi Palestina, mişcare care se pare a lua proporţiuni însemnate, ce rol înţelese a lua guvernul ca să favorizeze şi să încurajeze această emigraţiune."

Guvernul s-a hotărât a răspunde abia la 13 februarie, când a fost la ordinea zilei această chestiune.

Reproducem, fără comentariu, atât discursul d-lui *N. Ionescu,* cât şi răspunsul fostului preşedinte al consiliului:

D. N. Ionescu: Domnilor, secolul nostru este destinat să vază realizarea a o mulţime de visuri şi negreşit că nu noi vom fi cei increduli în faţa unui asemenea fenomen social şi politic ca acela care face obiectul interpelării mele.

Domnilor, de când cu ocaziunea execuţiunilor barbare, cari s-au exercitat asupra jidovilor din Rusia[3], societatea engleză s-a mişcat conform deprinderilor sale şi a procedat la înfiinţarea unor comitete, cari să avizeze la remediul ce s-ar putea aduce acestei stări de lucruri deplorabile în secolul prezent, aceea de a se persecuta o populaţiune, care nu este lipsită de multe însuşiri speciale. Noi, românii, îndeosebi, nu putem rămâne indiferenţi de această mişcare, care are de scop a favoriza emanciparea evreilor, pentru a-i repatria cu scop de a le da şi lor o patrie, pentru ca acolo, în libertate, să-şi dezvolte nu numai unele din însuşirile lor, dar toate acele însuşiri cari fac un popor brav, spre a face parte din marea familie a popoarelor civilizate.

D. L. Costin: Au să aibă şi armată?

D. N. Ionescu: Domnilor, să nu vă bateţi joc de speranţa lor de a vedea un Regat în Palestina.

Mi se pare că uitaţi istoria antică atunci când puneţi în îndoială virtuţile militare ale descendenţelor Macabeilor; uitaţi cum în viaţa poporului Rege, o mână de oameni au apărat religiunea, patria şi tradiţiunile lor.

Domnilor, eu iau foarte în serios mişcarea care s-a făcut în metropola lumii civilizate, şi abia s-a procedat la înfiinţarea acelor comitete şi s-a subscris peste un milion, pentru a încuraja pe evrei de a se duce în Palestina, să înfiinţeze colonia aceea, care să devină germenul unei populaţiuni.

De aceea, întreb pe guvernul Majestăţii Sale, căruia nu-i fac injuria de a nu-l crede animat de aceleaşi sentimente de care este animată toată ţara, îl întreb ce parte crede guvernul să ia la această mişcare, de a încuraja populaţiunea evreiască din ţară spre a emigra în Palestina? (Aplauze) [...]

[3] Referire la pogromurile din 1881. Vezi capitolul I, articolul 26, nota 42 din volumul de faţă.

https://biblioteca-digitala.ro

D. I. Brătianu, preşedintele consiliului: Onor. d. Ionescu, cel care totdeauna ne îndeamnă să avem înaintea noastră pe Anglia ca un model, credeam că va întreba guvernul dacă are a se face şi la noi ceea ce se face în Anglia din iniţiativă privată.

Eu credeam că d. Ionescu va aştepta până când şi la noi iniţiativa privată se va manifesta în această direcţiune şi, când mijloacele ei nu vor fi suficiente, atunci să se facă apel şi la guvern. Nu cred însă că este bine ca iniţiativa s-o ia guvernul, până când nu se va vedea curentul iniţiativei private, căci mi-e frică ca nu prea grăbindu-ne să împiedicăm acel curent.

Guvernul însă este gata ca, oricând va fi trebuinţa, să contribuiască a favoriza o asemenea mişcare; şi fiţi siguri că, în momentul oportun, vom veni şi vom propune mijloacele necesare ca să dăm toate înlesnirile, să contribuim şi noi la formarea regatului Palestinei.

[„V.S.“, 11 septembrie 1898, p.3]

https://biblioteca-digitala.ro

3. CUM NE JUDECĂ

Răspuns „Voinţei Naţionale"[4]

„Ori de câte ori aţi vorbit de mişcarea noastră, n-aţi văzut într-însa decât comploturi şi tendinţe de uzurpare."

Anul acesta, deja în câteva rânduri ne-aţi făcut cinstea de a vă ocupa de mişcarea noastră naţional-evreiască. Am zis, *ne-aţi făcut cinstea*, pentru că noi suntem bucuroşi şi privim în adevăr ca o cinste când vedem – lucru cu care suntem de-acum deprinşi – că ziare serioase, cari reprezintă ideile diferitelor partide de guvernământ, ne dau atenţia – după noi, meritată — şi ne discută pornirile şi avânturile sufletului nostru spre un ideal râvnit de toţi cei cari rătăcesc fără adăpost spre un cămin.

Nu o dată, presa europeană s-a ocupat de mişcarea sionistă, şi dacă în unele din aceste ziare s-a pus la îndoială reuşita finală a aspiraţiilor noastre spre un cămin, toţi au fost însă de acord în a recunoaşte legitimitatea dorinţei noastre, sinceritatea mişcării şi n-au avut decât cuvinte de admiraţie pentru aceia cari au pornit cu atâta dor şi putere de jertfă spre un ţel, după unii problematic, după alţii pur şi simplu utopic.

În presa românească nu s-a prea vorbit de sionism, decât s-au dat la ocazii diferite informaţii asupra mişcării, şi numai d-voastre şi încă un confrate al d-voastre v-aţi ocupat mai de aproape, discutând mişcarea în fond, deşi cam în fugă.

Când am văzut că ziarul autorizat al partidului actualmente la guvern se ocupă de mişcarea noastră, cum am mai spus-o, lucrul m-a bucurat, pentru că prin aceasta ne-am dat seama că acest partid ne dă atenţia, ne urmăreşte deci în toate manifestările noastre, şi prin urmare ne cunoaşte, ceea ce pentru noi e un mare punct câştigat.

Noi astăzi nu urmărim să cucerim un cămin cu foc şi sabie – desigur că veţi zâmbi la aceasta, cum un evreu îndrăzneşte să amintească de puşchi, noi totuşi am dovedit într-o vreme că ştim să ne tăiem drumuri şi încă largi pe această cale – ci împrăştiaţi cum suntem, la bătaia tuturor vânturilor şi slăbiţi cum suntem trupeşte şi sufleteşte din cauza sclaviei rătăcitoare de atâtea amare veacuri, noi sperăm să ajungem ţelul prin bunăvoinţa popoarelor – şi aci nu putem face excepţii, că în momentul când vom avea norocul să trăim începutul realizării acestui vis mândru, vom avea nevoie de bunăvoinţa tuturor popoarelor între care trăim – şi desigur că de această bunăvoinţă, numai atunci ne vom putea bucura, când toate aceste popoare ne vor cunoaşte de aproape lealitatea şi sinceritatea cu cari urmărim acest ideal al nostru – un cămin.

Acesta e motivul pentru care am fost bucuros când am văzut că ziarul d-voastre se ocupă cu sionismul.

Vă fac o mărturisire, care de altfel nu trebuie să vă surprindă, că ziarul dv. fiind un ziar de politică militantă, nu-l citesc, cum nu citesc nici celelalte ziare similare, decât la zile mari. Şi aceste zile mari sunt când văd pe afişele ziarelor titluri ca *sionismul, congresul sionist, monitorul sionist* şi altele la fel.

Nu fac nici politică liberală, nici conservatoare, nu-mi face cald venirea conservatorilor la putere, după cum nu-mi face rece trecerea liberalilor în opoziţie. Nu aştept şi nu cer nici de la unii, nici de la ceilalţi ceva pentru schimbarea situaţiei şi vieţii coreligionarilor mei. Eu sunt sionist, fanatic dacă voiţi, altă politică nu mă interesează şi mântuirea neamului meu o aştept de la străduinţele noastre, ca să ajungem la un cămin al nostru.

Cum noi, sioniştii, n-avem nimic cu niciunul din partidele politice şi nici nu le cerem nimic, sperăm că pentru realizarea unor aspiraţii, cari fatalmente vor porni convoaie lungi de

[4] „Voinţa Naţională" – ziar al Partidului Liberal, partid aflat la guvernare la data respectivă, sub preşedinţia lui Dumitru A. Sturdza.

https://biblioteca-digitala.ro

emigranţi evrei din ţară, ceea ce intră şi în vederile şi chiar dorinţele d-voastre, vom găsi cea mai neţărmurită bunăvoinţă şi aprobare.

Spre marea mea nedumerire şi părere de rău însă, ori de câte ori îmi e dat să citesc — şi citesc cu multă nerăbdare — în ziarul d-voastră un articol asupra sionismului, constat că d-voastre căutaţi cu orice preţ puncte negre acolo unde e lumina cea mai curată şi gânduri ascunse în manifestări la auzul şi văzul tuturor şi expuse cu o simplicitate şi curăţenie sufletească aproape de mintea omului celui mai sărac de duh.

Prin natura sa, e adevărat că firea omenească e animalică şi bestială, dar nu-i mai puţin adevărat că sub imboldul legilor morale şi ale civilizaţiei, natura omenească a făcut în cursul veacurilor o completă evoluţiune şi cum deprinderea e o a doua natură, firea omenească în genere e azi cinstea şi lealitatea. În treacăt, permiteţi-mi să amintesc faptul că ideea aceasta sublimă, cinstea, noi am decretat-o cei dintâi şi creştinătatea, care o recunoaşteţi desigur şi dv., atâta ne-a chinuit în cursul veacurilor şi face atâta caz de înaltele sale concepţiuni asupra moralei, de la noi a învăţat-o întâi.

Trec însă asupra acestei chestii delicate şi mă întreb şi supun aceasta şi meditaţiunii d-voastre. Dacă firea omenească e obişnuit cinstită şi leală, şi prin urmare, orice om trebuie să aibă această părere de semenul său, de ce ne puneţi totdeauna mai jos de comunul muritorilor, de ce nu ne credeţi şi pe noi capabili de aceste sentimente deja înnăscute firii omeneşti, de ce la fiece moment ne bănuiţi buna noastră credinţă şi lealitate? Credeţi că sângele nostru are o proporţie alta decât a d-voastre de globule albe şi roşii? Credeţi că muşchii noştri au altfel de striaţiuni, sau circumvoluţiunile creierului nostru sunt altfel situate? Aceasta nu o credeţi, pentru că atunci cel dintâi anatomo-fiziolog pe care l-aţi întreba, v-ar da o dezminţire categorică! Nu o credeţi! Atunci de ce ne bănuiţi la fiece pas şi de ce nu credeţi că am putea fi oameni la fel cu d-voastre?

Este o axiomă în ştiinţă că aceleaşi cauze produc totdeauna aceleaşi efecte. Dacă mişcarea perpetuă de care sunt animate elementele constitutive ale organismului nostru e cauza vieţii, cu toate manifestările sale, de ce această viaţă s-ar manifesta la noi în chip absolut contrar de cum se manifestează la d-voastră ?

Şi unii, şi alţii suntem oameni şi ca atare e incontestabil că avem păcate, dar cum puteţi admite că la noi viaţa e numai un complex de păcate şi la d-voastră numai cinste, morală, bună credinţă şi lealitate?

Ţipăm înaintea cui vrea să ne asculte, spuneţi d-voastră, că suntem persecutaţi, ceea ce după d-voastră e o sfruntată şi îndrăzneaţă minciună. Nu puteţi dovedi cu nimic că noi am denunţat vreodată în străinătate situaţia noastră de aici. E adevărat că s-a aflat aceasta, dar aceasta de la convoiurile cele lungi şi nenorocite de emigranţi, cari au fost la răstimpuri nevoite să plece de aci să caute aiurea o pâine pe care aci nu-o mai puteau găsi. În toate părţile unde ni s-a dat putinţă, am dovedit că putem fi cetăţeni folositori şi la înălţimea celorlalţi. Nu puteţi tăgădui că aci nu numai că nu ni s-a dat această putinţă, dar ne-aţi coborât atât de jos, că oricât de împinsă ar fi forţa noastră morală, n-am putea să ne ridicăm până acolo unde cereţi ca să fim. Nu vreau să vorbesc de nenumăratele legi restrictive, pe cari le cunoaşteţi ca şi noi, dar de-ar fi numai să mă opresc la una, cea mai degradatoare pentru noi. Pentru apărarea moşiei strămoşeşti aţi făcut legi îngrăditoare. N-avem nimic în contra. Dar, întrucât e în pericol moşia strămoşească dacă Iancu Bercovici va putea să trăiască la Bădeni, ca şi la Hârlău? Întrucât e în pericol această moşie, dacă Moise Haimovici va vinde vin sau ţuică la Frumuşica sau Ştefăneşti? Poate fi mai degradator pentru cineva care simte că are ceva demnitate, decât această îngrădire, acest *ghetto* – modern, de altfel – în care ne-aţi închis, această manifestată neîncredere pe care ne-o arătaţi? Prin aceste îngrădiri ne-aţi decretat pur şi simplu ca oamenii cei mai veninoşi cu putinţă. Şi notaţi un lucru: acelaşi Iancu Bercovici în care n-aveţi încredere să stea la Bădeni

https://biblioteca-digitala.ro

sau să vândă ţuică la Frumuşica, dacă a avut şansa să fie sub drapel pe timpul războiului pentru independenţă, sau a avut alte şanse de-a trece prin corpurile legiuitoare, poate fără grijă să se aşeze unde l-or mâna nevoile şi să vândă ţuică, la Storeşti, ca şi la Flămânzi şi Botoşani. Ei cum? În douăzeci şi patru de ore, sufletul acesta veninos s-a schimbat atât de radical, că neîncrederea de ieri s-a schimbat a doua zi într-o încredere fără hotare? Unde e aci consecvenţa logică?

Vedeţi dar că bănuielile d-voastră nu au o temeinicie atât de solidă, pe care am putea-o cere de la aceia cari ne judecă cu atâta severitate, fără să admită măcar rare excepţii.

Dar trec peste toate aceste, căci sunt chestiuni de cari noi, *sioniştii*, nu ne interesăm deloc, nu aşteptăm nimic de la rezolvarea lor într-un fel sau altul, noi avem un singur ideal şi către acesta merg toate, dar absolut toate aspiraţiile noastre – un cămin.

Dar nici aci nu voiţi să ne lăsaţi să ne îngrijim de nevoile noastre aşa cum ne pricepem. V-aţi deprins să ne vedeţi în ochii d-voastre atât de jos, că nu ne credeţi capabili de năzuinţe ceva mai înalte, de aspiraţii ceva mai ideale. Şi aci ne bănuiţi buna credinţă, şi aci nu vedeţi decât puncte negre, păcate şi venin.

Ori de câte ori aţi vorbit de mişcarea noastră, n-aţi văzut într-însa decât comploturi şi tendinţe de uzurpare şi aţi cerut celor în drept să vegheze. Voim să fim evrei, ne strigaţi şi nu voim să ne asimilăm? Dar nu vedeţi ce dureroasă ironie e aceasta la adresa noastră, când ştiţi că şcolile ni le-aţi închis, în armată suntem jidani nedemni nici de galonul de fruntaş, în relaţiile sociale pe cât e posibil ne puneţi la carantină! Cum să ne asimilăm, atunci? V-aţi speriat că la Galaţi am cerut ca în şcolile evreieşti să se înveţe şi limba şi istoria evreilor? Întrucât poate să dăuneze ţării dacă în şcolile noastre vom învăţa copiii ebraica — o limbă care se învaţă şi în seminarii, şi în facultatea de teologie — şi istoria evreilor, cum se învăţă germana şi istoria germanilor în şcolile catolice şi protestante din ţară?

Dar nu aci e pericolul. Pericolul e aiurea: *Pentru aceasta, în primul rând trebuie să se dea din coate, trebuie să se obţină în interior mijloacele de a putea propaga această mare idee fără dificultăţi şi de a putea, la un moment de slăbiciune a ţării, să se arate pe faţă dacă regatul Sionului trebuie să fie pe malurile Iordanului, pe coastele Africii sau aiurea. Cea dintâi condiţie pentru aceasta este, prin urmare, a duce o luptă de sobol etc., etc.*

Şi mai departe.

Mişcării sioniste din România îi trebuie mai întâi perfidia ca să poată în linişte opera, al doilea pregătirea terenului în interior, pentru ca, la vreme de nevoie, cu ajutorul din afară să se arate ce se ascunde în dosul ei, în sfârşit aparenţa că românii sunt amăgiţi şi ei de efectele folositoare ale acestei mişcări („Voinţa Naţională", nr. 5740 din 1 iunie 1904)[5].

Ei bine, şcoala d-voastră de veşnică bănuială s-a coborât de astă dată prea, prea. V-aţi întrecut cu totul. Dacă până acum ne-aţi bănuit numai, de astă dată ne decretaţi pur şi simplu de nebuni şi idioţi. La asemenea aserţiuni e de prisos de a mai răspunde. Aţi urmărit aci numai o anumită intenţie, dar nu-i deloc în convingerea d-voastră. Noi avem o părere mai înaltă de convingerile şi puterile d-voastre de concepţie, ca să vă putem atribui asemenea convingeri copilăreşti. Noi avem convingerea că România e deja astăzi întărită solid sub toate raporturile şi ştim că n-avem să aşteptăm ceva de la momentele ei de slăbiciune, cari nu pot veni niciodată, cu atât mai puţin de la bănuielile d-voastre şi tocmai pentru că avem această convingere despre soliditatea acestei ţări care, de bine, de rău, ne adăposteşte, am pornit mişcarea sionistă, ca să ajungem odată la aceea ce aci nu mai putem spera să ajungem – *la un cămin unde să fim oameni.*

Horia Carp

[„M.Z.", 5 iunie 1904, pp. 1-4]

[5] Referire la articolul *„Ce se petrece. Monitor sionist"* – nesemnat.

https://biblioteca-digitala.ro

4. CHESTIUNEA EVREIASCĂ ŞI SIONISMUL

Interviu cu d. Take Ionescu

Autonomie naţională evreiască – Statul Palestinian

„[...] evreii, în ceasul în care ar forma un stat în Palestina şi în acelaşi timp s-ar despărţi de compatrioţii lor din diferitele ţări, constituindu-se în naţiune separată, ar deveni pur şi simplu nişte străini şi fatal ar vedea crescând, în contra lor, toate prejudecăţile şi toate urile."

După promisiunea ce ne făcuse, după sosirea d-sale în Bucureşti, d. Tache Ionescu m-a primit ieri cu atenţiunea ce-i este proprie.

Suspendând întreţinerile d-sale cu diferiţi funcţionari politici, şeful Partidului Conservator Naţionalist a ascultat cu bunăvoinţă un şir de întrebări puse în chestiunea evreiască şi cu privire specială asupra sionismului şi, invitându-mă să iau loc la biroul d-sale, mi-a dictat cuvânt cu cuvânt următorul răspuns:

– Pe cât sunt partizan vechi şi convins al completei egalizări – şi civile, şi politice – a cetăţenilor evrei cu cei de alte confesiuni, pe atât sunt de adversar al ideii de a face din evreii din România sau de aiurea o naţionalitate deosebită. [...]

Am vorbit în Occident cu evrei francezi şi englezi, dintre cei mai distinşi, cari cred, ca şi mine, că o asemenea idee ar fi fatală mai ales evreilor. O naţionalitate distinctă, într-un stat, nu se concepe decât pe un teritoriu distinct, căci pe un teritoriu distinct se pot exercita drepturi naţionale.

Presupun însă că dacă s-ar face altfel, nu văd ce-ar câştiga evreii. Ei ar avea atunci în stat o influenţă în proporţie exactă cu numărul lor. Or azi, în ţările din Occident, evreii au o influenţă mult mai mare decât în proporţie cu numărul lor. Pe de altă parte, cererile de a constitui pe evreii din diferitele state în naţiune aparte constituie cel mai binecuvântat argument pentru antisemiţi, cari insistă a pretinde că evreii sunt străini şi neasimilabili.

Evreii, fiind pretutindeni o minoritate, n-au niciun interes să se despartă de majoritatea populaţiunii, căci, totuşi, minorităţile sunt dominate. Dacă, dimpotrivă, evreii se consideră ca o confesiune, iar nu ca o naţionalitate, lor le este deschis câmpul larg al vieţii unei naţiuni, în care calităţile lor le vor asigura o mare înrâurire.

– Ce credeţi despre ideea statului evreieiesc?

– Înţeleg dorinţa evreilor de a forma un stat în Palestina. Este aici o obsesie sentimentală. Dar evreii, în ceasul în care ar forma un stat în Palestina şi în acelaşi timp s-ar despărţi de compatrioţii lor din diferitele ţări, constituindu-se în naţiune separată, ne-ar deveni pur şi simplu nişte străini şi fatal ar vedea crescând, în contra lor, toate prejudecăţile şi toate urile.

Evreii din America, din Anglia, din Franţa, din Italia, din Olanda se laudă că sunt numai americani, numai englezi, francezi, italieni, olandezi de confesiune mozaică şi de origine ebraică. Dacă cineva ar vrea să-i constituie în naţiune aparte, în acele ţări, ei ar răspunde cu non possumus *absolut.*

D. Tache Ionescu încheie astfel declaraţiunile d-sale:

– Datoria evreilor români este să râvnească, în sânul societăţii române, la aceeaşi situaţie pe care o au în societăţile franceză şi engleză, de exemplu,

https://biblioteca-digitala.ro

evreii din Franţa şi din Anglia, iar nu să aspire după un fel de Ghetto moral, sub numele de autonomie naţională.

– Nu credeţi că evreii, recăpătându-şi vechiul centru cultural-naţional de unde au dat lumii *Biblia*, profeţii şi creştinismul, vor mai putea dărui ceva specific civilizaţiei?

– *În ceea ce am spus, se cuprinde, cred, şi răspunsul la această chestiune.*

A. Camburopol

N.B. În numărul de mâine vom discuta declaraţiile d-lui Tache Ionescu, pe care azi le reproducem *ad literam*, purtând respectul ce se cuvine unor păreri exprimate de o personalitate politică, precum e cea a şefului conservatorilor naţionalişti.[6]

[„M.", 7 iulie 1919, p.1]

[6] În „Mântuirea" din 10 iulie 1919, într-un articol de fond semnat de A.L. Zissu, sunt analizate declaraţiile lui Take Ionescu. Autorul articolului demonstrează că importantul om politic român „nu s-a putut emancipa de jugul concepţiilor arhaice". Zissu îl sfătuieşte pe Take Ionescu să îşi „revizuiască cunoştinţele şi teoriile într-o chestiune în care simple afirmaţii nu rezolvă şi nu dovedesc nimic. Mai ales astăzi".

https://biblioteca-digitala.ro

5. ZIARUL „PATRIA" ŞI CONGRESUL SIONIST

„«Patria», organul Partidului Naţional Român de peste munţi, în numărul său de duminică, 14 septembrie [1919 – *n.ed.*], ne face plăcerea de a se ocupa [...] de congresul sionist."

„Patria", organul Partidului Naţional Român de peste munţi, în numărul său de duminică, 14 septembrie, ne face plăcerea de a se ocupa în editorialul său, prin pana d-lui Agârbiceanu în persoană, de congresul sionist[7].

Articolul începe printr-o constatare că la Congresul Sionist din Bucureşti, evreii din Basarabia şi Bucovina au participat, pe când evreii din Transilvania s-au abţinut. Ziarul pomenit laudă pe acei care au participat, pentru că, declarându-se evrei basarabeni şi bucovineni solidari cu soarta evreilor români, ei dovedesc că au intrat cu hotărâre în comunitatea neamurilor din România şi dojeneşte pe evreii ardeleni, cari „s-ar fi abţinut din cauza că ţinuturile dezrobite nu se fac încă parte din România Mare".

Nici laudele, nici dojenile nu sunt meritate, pentru că tălmăcirea participării unora şi abţinerii altora este falsă. De altfel, organizaţiunea sionistă din Cluj şi-a manifestat simpatia faţă de congres şi a regretat că împrejurările tehnice de călătorie nu-i permit să trimită delegaţi.

După ce trimite o floare de recunoştinţă evreilor ruşi şi bucovineni pentru participarea lor la congres, după ce le face cu degetul ameninţător celor ardeleni pentru că nu au venit la congres, „Patria" d-lui Agârbiceanu constată faptul că evreii, cu toate protestările lor de veacuri, nu au fost niciodată o confesiune, ci o naţionalitate cu o intensă putere de viaţă.

După ce s-a achitat şi de această indispensabilă şi revelatoare constatare, că evreii alcătuiesc o naţie, articolul editorial din „Patria" d-lui Agârbiceanu arată că sub adăpostul marilor noştri protectori(?!), am împodobit sala cu culorile noastre naţionale, ne-am cântat imnul şi cel dintâi sentiment, în loc să se îndrepte către regele României, s-a îndreptat către marii noştri luptători sionişti. Aici eminentul nostru confrate face operă de insinuare. Dar ar fi putut proceda cu ceva mai multă îndemânare. Adică, ce ne-am întrunit în congres, crede ziarul de peste munţi, ca să facem temenele? Telegrama obişnuită de devotament s-a expediat la palat; că probabil a fost băgată la coş de către d. Mareşal al curţii, fără ca s-o vadă măcar Vodă, aceasta nu ne exasperează, după cum nu ne-ar fi încântat dacă ar fi remis-o cu solemnitate. Relevăm însă, pentru că a venit vorba, că orişiunde s-au ţinut congrese sioniste, la Basel, München, Haga, Viena şi orişiunde s-a trimis suveranului respectiv o telegramă de omagiu din partea congresului, un răspuns de simpatie a fost totdeauna primit. La noi, a fost acesta al 13-lea congres, telegrama către rege a fost a treisprezecea şi de treisprezece ori nu a fost însărcinat Mareşalul curţii ca să ne transmită mulţumirile regale.

După sublinierea trădării că nu am trimis telegramă regelui, că nu am proslăvit pe generalii conducători ai armatei, că nu am salutat pe d. Ionel Brătianu pentru sprijinul pe care l-a dat la Paris cauzei sioniste, „Patria" procedează la caracterizarea sionismului românesc.

„Două sunt lucrurile cari caracterizează acest început de viaţă naţională evreiască şi anume o completă dezinteresare de ţară şi poporul întru care trăieşte şi o *feroce* interesare de scopurile pur evreieşti."

---

[7] Referire la congresul sionist de la începutul lunii septembrie 1919. A se vedea informaţiile despre acest congres în capitolul 4 din volumul de faţă.

https://biblioteca-digitala.ro

Este feroce de fals. Nu numai că nu ne dezinteresăm de ţara şi poporul în mijlocul căruia trăim, dar în programul conştiinţei noastre de cetăţeni ai ţării intră activitatea vie pe care ne-am propus s-o depunem pentru ridicarea nivelului cultural al masei româneşti, aşa încât fabulele naive ale „Patriei" să nu poată prinde îmbunătăţirea soartei materiale a ţăranului român şi în general a tuturor muncitorilor din această ţară şi – să nu se cutremure „Patria" – o dezvoltare a sentimentului naţional la poporul românesc – altfel decât l-au sădit d-nii Cuza, Tăzloanu et Comp. Dezvoltarea unui sentiment de conştiinţă de sine nu exclude solidaritatea cu alţii. [...]

Iar ferocea interesare de scopurile pur evreieşti, dacă aceste scopuri nu sunt contrarii ţelurilor obşteşti ale omenirii, departe de a fi un cusur, este o virtute.

Dar „Patria" continuă: „în ce ne priveşte, suntem bucuroşi că evreii se arată aşa cum au fost totdeauna: o naţie care nu se poate cufunda cu altele. Le-am fi mulţumitori dacă ar merge mai departe: dacă şi-ar cultiva exclusiv limba lor naţională în familie, societate, în ziaristică. Să ştim limpede că în cadrele României Mari avem un popor tot atât de deosebit de noi ca rasă, limbă, ca şi cum vor fi ungurii, germanii, rutenii. Vor avea şi le dăm bucuros toate drepturile minorităţilor."

Se pare că începem să ne înţelegem. „Patria" ne va fi mulţumitoare pentru că noi ne-am propus să cultivăm limba noastră naţională. Nu în chip exclusiv, însă. Nu. Căci cunoscând limba românească, vom avea plăcerea să citim pe Goga, colegul d-lui Agârbiceanu, şi chiar pe d. Agârbiceanu, care când nu scrie articole de gazetă, e tot aşa de digestiv.

Luăm însă act cu plăcere de declaraţiunea, oricât de neautorizată, dar totuşi binevenită şi adânc preţuită de noi, că „Patria" ne recunoaşte bucuros drepturile minorităţilor.

Relativ la drepturile de minoritate pentru evrei, mai sunt însă oarecari divergenţe în ţară. Aşa de pildă, subsemnatul a îndrăznit să creadă că poate să pună la poştă o scrisoare ebraică şi să aibă încrederea că va sosi la destinaţiune. Sărmana epistolă a fost victima unui autogafé în toată regula. Cu toate acestea, dacă scriam ungureşte, scrisoarea parvenea.

Vedeţi, d-le Agârbiceanu, că până la elementarele drepturi de minoritate mai va.

Este însă un progres că, în principiu, ni le recunoaşte şi „Patria".

Când ni se vor recunoaşte în fapt, de către reprezentanţii oficiali ai patriei româneşti, adică ai statului român, va fi atâta împăcare şi atâta reală şi efectivă înfrăţire, încât se vor mira toţi cum de a fost atâta zarvă pentru aşa de puţin lucru.

Până atunci, însă, noi nu aveam căderea ca de la Congresul Sionist să ne amestecăm în trebile Conferinţei păcii, care-şi face politica după principiile ei, fără a ne consulta pe noi, fără a-i putea noi răspunde, căci o face peste noi, pe deasupra noastră.

M.W.

[„M.", 18 septembrie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

VIII

VIAŢA EVREIASCĂ ÎN PALESTINA (1880 – 1920)

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „În chestia emigrării", „St.", 19 mai 1883, p. 3.
2. „De-ale emigrării", „Fr.", 4 noiembrie 1883, p. 323.
3. „Baronul Edmond de Rotschild la Ierusalim", „R.I.", an II, nr. 9, septembrie 1887, pp. 269-271.
4. „Starea coloniilor din Palestina. Şcoala agricolă «Mikveh Israel»", „V.S.", 31 iulie 1898, pp. 1-2.
5. „Starea coloniilor din Palestina. Colonia Roş-Pina", „V.S.", 6 noiembrie 1898, p. 2.
6. „Biblioteca din Ierusalim", S.G., „L.I.", an I, nr. 6, martie 1903, pp. 177-178.
7. „Călătorie în Palestina (1)" [Extrase]. Moritz Gelber, „Eg.", 2 iulie 1904, pp. 202-203.
8. „Călătorie în Palestina (2)", Moritz Gelber, „Eg.", 9 iulie 1904, pp. 210-211.
9. „Arabii un factor în politica palestiniană", Ben Iehuda, „Tr.S.", 1 mai 1905, p. 2.
10. „Reîntoarcerea d-lui dr. Adolf Stern din Palestina", „N.E.", 22 mai 1910, pp. 2-3.
11. „Un moment decisiv. Sioniştilor din România", H. Moscowitz, „B.K.", an I, nr. 11, ianuarie 1914, pp. 3-5.
12. „Raportul oficial al Biroului Central Zionist din 6 mai 1915", „Ht.", 31 mai 1915, pp. 16-18.
13. „Prima universitate ebraică", L. Algazi, „Cr.I.", 6 septembrie 1918, p. 2.
14. „Palestina în timpul războiului (1914-1918). Consfătuirea de la gimnaziul ebraic — Un apel sfâşietor — Întâlnirea părinţilor cu copiii lor — Sioniştii revoluţionari — Lupta contra limbii ebraice — Intenţia Statelor Unite", „Cr.I.", 3 (16) ianuarie 1919, p. 4.
15. „Organizarea evreiască a Palestinei", „Cr.I.", 17/30 ianuarie 1919, p. 2.
16. „Înfiinţarea de birouri palestiniene", „Cr.I.", 17/30 ianuarie 1919, p. 1.
17. „Cum e populată Palestina. Întinderea – Numărul locuitorilor – Evreii, cerkezii, curzii, druzii, şvabii – Limba uzuală – Reînvierea limbii ebraice", „M.", 3 februarie 1919, p. 1.
18. „Situaţia în Palestina. Raportul comisiunii palestiniene", „Cr.I.", 7 /20 februarie 1919, p. 1.
19. „Cum s-a propagat colonizarea Palestinei. Cifra populaţiunii israelite mondiale — Cauzele curentului de colonizare — Broşura lui Pinsker — Opera lui Herzl", „M.", 11 februarie 1919, p. 1.
20. „Guvernul englez şi emigrarea în Palestina", „Cr.I.", 14/27 februarie 1919, p. 4.
21. „Viaţa nouă în Palestina. Sărbătorirea aniversării zilei declaraţiei engleze. — Inaugurarea spitalului Rotschild din Ierusalim. Moţiunea populaţiunii evreieşti. Ziua de 2 noiembrie în Tel Aviv", „Cr.I.", 14/27 februarie 1919, p. 1.
22. „Cum se grupează coloniile palestiniene. Repartizarea coloniilor în grupe — Directivele repartizării — Coloniile ce nu fac parte din nicio grupă", „M.", 23 februarie 1919, p. 1.
23. „Perspectivele economice ale Palestinei", „M.", 24 februarie 1919, p.1.
24. „Ştiri din colonia Rişon-le-Zion", „M.", 25 februarie 1919, p. 1.
25. „Colonia Rişon-le Zion. Administraţia comunală şi economică. Viaţa intelectuală. Câteva date şi cifre despre recolta din ultimii ani.", „M.", 28 februarie 1919, p. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

26. „Colonia românească Roş Pina din Palestina. Privelişte, clima, apa. Caracterul coloniei. Modul de exploatare. Populaţia, veniturile. Date statistice.", „M.", 2 martie 1919, p. 1.
27. „Dezvoltarea culturală a Palestinei", Semuel Iş Tov, „T.I.", 3 martie 1919, p.4.
28. „Colonia românească Sichron-Iacob. Începuturile cele grele. Asanarea. Cultura mixtă. Noi cumpărări de pământ. Avântul. Date şi cifre.", „M.", 5 martie 1919, p. 1.
29. „Viaţa evreiască în Palestina actuală. Persecuţiunile îndurate sub turci. Legiunea evreiască. Starea coloniilor. Minele de petrol. Fabricile de săpun şi parfumerii.Şcolile. Noile căi ferate. (Comunicări scrise special pentru «Curierul Israelit»)", „Cr.I.", 14/27 martie 1919, pp. 2-3.
30. „Palestina văzută [de B. Fundoianu]", „M.", 26 martie 1919, p. 1.
31. „Viaţa evreiască în Palestina. Zorile renaşterii. Serbarea liberării. Înapoierea refugiaţilor. Îngrijirea orfanilor de război. Femeile şi renaşterea vieţii economice. Mişcarea literară.", „Cr.I.", 28 martie/1 aprilie 1919, p. 1.
32. „Tel-Aviv... Colina primăverii [extras]", Sarah Leah, „T.I.", 1 aprilie 1919, pp. 8-9.
33. „Cooperativele evreieşti din Palestina. Banca evreiască propagă înfiinţarea de cooperative. Primele succese. Avântul şi progresele cooperaţiunii. Date şi cifre. Interesanta cooperativă «Halva»", „M.", 16 aprilie 1919, p. 2.
34. „Imigrarea în Palestina", „M.", 3 iunie 1919, p. 1.
35. „Situaţia în Palestina", „M.", 20 iunie 1919, p. 1.
36. „Universitatea din Ierusalim. Discursul dr. Weizmann", „Hș.", an II, nr. 1, iunie 1919, pp. 1-4.
37. „O frântură de perspectivă", M. Singer, „Hș.", an II, nr. 1, iunie 1919, pp. 13-14.
38. „Conferinţa rabinilor din Palestina", „M.", 10 august 1919, p. 1.
39. „Situaţia în Palestina. Adunarea constituantă. Comisiunea sionistă. Munca. Limba ebraică.", „M.", 13 august 1919, p. 1.
40. „Palestina şi diaspora", „Cr.I.", 28 august 1919, p. 2
41. „Pentru prosperitatea economică a Palestinei. Un proiect interesant.", „M.", 1 septembrie 1919, p. 1.
42. „Dezvoltarea economică a Palestinei", „M.", 19 octombrie 1919, p. 1.
43. „Uşurarea imigrărilor în Palestina", „M.", 20 octombrie 1919, p. 1.
44. „Arheologia în Palestina", „M.", 23 octombrie 1919, p. 1.
45. „Armata evreiască în Palestina", „M.", 19 decembrie 1919, p. 1.
46. „Politica sionistă actuală", „M.", 25 decembrie 1919, p. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

Articolele cuprinse în capitolul de faţă reflectă viaţa evreiască în Palestina sub aspecte sociale, economice, culturale şi politice, la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în primele două decenii ale secolului XX.

S-au publicat numeroase reportaje despre primele colonii, despre evoluţia lor de la anii înfiinţării şi până după Primul Război Mondial. Se remarcă în acest sens articolele consacrate coloniilor Roş Pina şi Sichron Iacob, înfiinţate de emigranţii evrei veniţi din România şi coloniei Rişon LeŢion, înfiinţată de emigranţii ruşi.

Ziarul „Stindardul", care apărea la Focşani în anii 1882-1883, publică un raport tipărit iniţial în „Buletinul Alianţei Israelite Universale" referitor la colonia din Samarin, care ulterior capătă numele de Sichron Iacob. Din descriere rezultă că viaţa coloniştilor nu era deloc uşoară. Dar oamenii nu s-au descurajat. Dau dovadă de răbdare şi perseverenţă. Aşa se explică dezvoltarea în timp a coloniei despre care ziarul „Mântuirea" din 5 martie 1919 scria: „Sichron Iacob devine una dintre cele mai frumoase colonii din Palestina". *Numeroase articole prezintă viaţa evreilor în colonia Roş Pina. „Vocea Sionului" din 8 noiembrie 1898 descria astfel activitatea coloniştilor de aici: „Sunt foarte harnici; cultivă viţă de vie, eucalipt; au plantaţiuni de mimoză, din care se produc anumite esenţe; au case de piatră prevăzute cu grajduri ş.a.".*

O caracteristică a vieţii evreieşti în aceste colonii este activitatea cultural educativă. Tipologia coloniilor şi particularităţile lor sunt descrise în „Mântuirea" din 23 februarie 1919.

În înfiinţarea şi subvenţionarea coloniilor au avut un rol important Alianţa Israelită Universală, Jewish Colonisation Association *(ICA) şi activitatea filantropică, în primul rând a familiei Rothschild. În „Revista Israelită" din 1887 se publică un articol despre călătoria la Ierusalim a lui Edmond Rothschild împreună cu soţia sa şi despre faptele lor filantropice până la data respectivă. În legătură cu rolul baronului Rothschild în finanţarea procesului de colonizare a Palestinei, Moritz Gelber din Iaşi, care a vizitat câteva colonii, menţiona într-un articol publicat în „Egalitatea" din 1904 că baronul „ţinea să dovedească lumii că evreii pot face nu numai negoţ cu haine vechi, dar că pot lucra şi solul, şi pot deveni buni agricultori". Autorul articolului, entuziasmat de extinderea şi dezvoltarea coloniilor, conchide: „cu cât mai multe colonii se vor alătura de cele existente, cu atât mai mult va creşte importanţa şi influenţa lor politică, pentru că venitul fiscului de la teritorii colonizate va fi de zece ori mai mare decât de la pustietăţi necultivate". Despre importanţa colonizării în Palestina a scris şi liderul comunitar evreu Adolf Stern, care a vizitat Ţara Sfântă în anul 1910. „Acest curent trebuie încurajat pentru rezultatele sale practice", nota Adolf Stern în „Neamul Evreiesc" din mai 1910.*

Odată cu extinderea coloniilor, a căpătat o importanţă deosebită Şcoala Agricolă „Mikweh Israel", fondată de Alianţa Israelită Universală în anul 1868. „Vocea Sionului" din 1898 scria despre faptul că nu întâmplător se numea „Mikweh Israel", adică Speranţa Israelului.

Dar procesul evolutiv al vieţii evreieşti în Palestina, în special la începutul secolului XX, este brusc întrerupt de situaţia grea în care a fost împinsă ţara în anii Primului Război Mondial.

Se ştie că în perioada respectivă Palestina se afla sub ocupaţia Imperiului Otoman, care în noiembrie 1914 declară război Angliei, Franţei, Rusiei şi intră în Primul Război Mondial alături de Germania şi Austro-Ungaria.

În raportul oficial al Biroului Central Sionist din 6 mai 1915, publicat în ziarul „Hatikvah" din iunie 1915, se arăta că situaţia generală a evreilor în Palestina se agravase de la începutul războiului, pentru că majoritatea evreilor aflaţi în Palestina

https://biblioteca-digitala.ro

erau supuşi ai ţărilor cu care Imperiul Otoman se afla în război. Sute de evrei au fost expulzaţi, numeroşi sionişti arestaţi, Banca Israelită şi-a închis porţile, şcolile au fost nevoite să-şi întrerupă activitatea. Evreii care nu au vrut să părăsească Ţara Sfântă şi au ţinut să apere cu preţul vieţii lor tânăra colonizare evreiască, au îndurat tirania atotputernicului comandant al armatelor otomane din Palestina, Djemal Paşa. În calitatea sa de adversar înverşunat al ideii naţionale evreieşti, s-a purtat cu coloniştii evrei ca un adevărat tiran. Teritoriul Palestinei este eliberat de sub ocupaţia otomană de trupele militare ale Marii Britanii, care intră în Palestina la sfârşitul lui octombrie 1917; Ierusalimul este eliberat în decembrie, iar partea de nord a ţării se eliberează complet în 1918. Articolele publicate în ziarele „Curierul Israelit" şi „Mântuirea" din anul 1919 informează sistematic despre noua viaţă care începe să se dezvolte în Palestina după eliberarea de sub dominaţia otomană. În „Curierul Israelit" din 28 martie/1 aprilie 1919 se scria: „Odată cu dispariţia sufocantei dominaţiuni otomane, viaţa evreiască din Palestina a intrat într-o nouă fază de înflorire şi progres. Activitatea încordată şi fecundă ce se desfăşoară este animată de realizarea apropierii speranţelor noastre, cari au menţinut poporul evreu şi au pus primele cărămizi la edificiul vieţii libere evreieşti în căminul său propriu; s-a desfăşurat o activitate febrilă pe tărâmul înfiinţării de şcoli, a educării tineretului în spiritul tradiţiei culturii iudaice, a introducerii limbii ebraice în şcolile medii şi superioare".

Unul dintre importantele evenimente ale vieţii cultural-ştiinţifice a fost punerea pietrelor de temelie ale Universităţii Ebraice din Ierusalim, la 24 iunie 1918. Evenimentul este pe larg relatat în presa evreiască din România. A se vedea în acest sens articolele din „Curierul Israelit" din 6 septembrie 1918, „Mântuirea" din 29 mai 1919 şi „Haşmonaea" din iulie 1919, care publică in extenso *cuvântarea dr. Haim Weizmann. Revista „Haşmonaea", publicaţie a studenţilor sionişti, comenta în perioada respectivă că s-au realizat cele trei mari deziderate ale naţiunii evreieşti: „recunoaşterea evreilor ca o naţiune şi drepturile ce li se cuvin ca atare; redobândirea Palestinei; crearea unei universităţi ebraice în Palestina".*

De altfel, înfiinţarea unor instituţii de importanţă deosebită pentru dezvoltarea culturală a Palestinei şi pentru dezvoltarea culturii iudaice în general au început încă înainte de Primul Război Mondial. „Lumea Israelită" din martie 1903 scria despre o bibliotecă a poporului evreu care începe să se înalţe la Ierusalim. „Dacă nu putem încă reclădi căminul social – se scria în revista care a apărut mai întâi la Craiova şi apoi la Bucureşti – în care să se adăpostească partea sănătoasă a naţiunii, să clădim cel puţin din cărămidă şi var edificiul care să adăpostească, adunate la un loc, toate tezaurele culturei noastre."

Dar nu luau avânt doar evenimentele culturale. „Mântuirea" din 15 septembrie 1919 scria despre un proiect privind fondarea unei societăţi cu scopul de a utiliza apele palestiniene pentru pescuit, irigaţii şi crearea unei uzini hidroelectrice la Marea Moartă. Numărul din 19 octombrie 1919 al aceluiaşi ziar se referă la faptul că industria a luat un nou avânt, „creându-se mereu alte societăţi industriale şi comerciale".

Organizarea vieţii evreieşti în Palestina preocupă tot mai multe cercuri evreieşti şi chiar neevreieşti ale timpului. „Curierul Israelit" din 17 ianuarie 1919 reia pe această temă un articol din „Jewish Chronicle", apărut în noiembrie 1918. În legătură cu denumirea ţării, se consideră că ea trebuie să se numească Israel. *Limba oficială trebuie să fie* ebraica. *Preocuparea pentru formarea, în interiorul ţării, a naţionalităţii evreieşti nu însemna că aici nu pot conviețui arabii, devenind cetăţeni israelieni.*

Organizarea noii vieţi evreieşti în Palestina presupunea şi crearea unei armate evreieşti, al cărei embrion s-a format prin Legiunea care a participat la operaţiunile

https://biblioteca-digitala.ro

militare ale Marii Britanii în Orient în anii 1917-1918. „Mântuirea" din 19 decembrie 1919 relatează despre un memoriu al foştilor soldaţi evrei, adresat Organizaţiei Sioniste din America, în care se punea problema că existenţa „regimentelor evreieşti e vitală, întrucât ele sunt o necesitate naţională pentru evreii din Palestina".

Despre situaţia demografică a Palestinei se scria în „Mântuirea" din 3 octombrie 1919. În ajunul Primului Război Mondial, în Palestina se aflau în jur de 700.000 de locuitori, dintre care 115.000 de evrei, restul populaţiei fiind format din arabi, care au pătruns aici în secolul VII, druzi, cerchezi, germani ş.a.

Problema imigrării în Palestina a preocupat nu doar organizaţiile sioniste din România, ci de pretutindeni. „Mântuirea" din 3 iunie 1919 reproduce un articol din Buletinul Biroului Sionist din Copenhaga, care atenţiona că trebuie să se ştie că numai o imigrare şi o colonizare sistematică pot asigura realizarea marelui ideal naţional: reclădirea Palestinei, care să fie un cămin naţional pentru poporul evreu.

O interesantă conferinţă, ţinută în faţa studenţilor sionişti din Paris de către dr. Pasmanic, fost privat docent la Universitatea din Geneva, a subliniat că realizarea statului evreu în Palestina este condiţionată de „imigraţiunea permanentă în Palestina a evreilor de pretutindeni". „Curierul Israelit" din 17-30 ianuarie 1919 anunţa că se proiectează înfiinţarea de birouri palestiniene în toate ţările locuite de evrei, care vor organiza emigrările şi vor pregăti emigranţii pentru viitoarea lor chemare în ţara strămoşească.

Problema relaţiilor cu locuitorii arabi a preocupat presa sionistă şi mişcarea sionistă în toată această perioadă la care ne referim. Este relevant în acest sens articolul semnat de Ben Iehuda şi reprodus în „Tribuna Sionistă", organul Cercului de Propagandă Sionistă din Bucureşti. Articolul a apărut în anul 1905. Se atrage atenţia asupra faptului că noua mişcare naţionalistă arabă constituie un element al politicii palestiniene pe care sionismul nu-l va putea neglija. Semne de apropiere evreo-arabe au existat. Însăşi participarea marelui muftiu din Ierusalim la evenimente precum punerea pietrelor fundamentale ale Universităţii Ebraice din Ierusalim (1918) sau la inaugurarea Spitalului din Ierusalim erau semnele unei apropieri. Prezintă interes întâlnirea lui Haim Weizmann cu emirul Feisal, fiul şerifului Hussein, liderul Mişcării Naţionaliste Arabe din Akaba. Feisal a promis sprijin pentru revendicările sioniste în Palestina, cu condiţia să fie sprijinite revendicările naţionaliştilor arabi în Siria şi Irak. Întâlnirea a avut loc în iunie 1918. Evenimentul a fost comentat de presa evreiască din România. Se pare însă că Feisal nu s-a ţinut de angajamentele promise. El nu a obţinut sprijinul dorit din partea Aliaţilor.

Iată cum a fost văzută Palestina de B. Fundoianu, care a vizionat un film documentar în anul 1919: „Istoria e în toată ţara asta evreiască. Şi palmierii sunt parcă evrei. Şi cămilele care duc portocalele în lume. Cunoşti, iubita mea, ţara în care portocalii înfloresc?".

Menţionăm, în încheiere, că articolele reunite în acest capitol nu epuizează nici pe departe varietatea evenimentelor care au început să dea contur vieţii evreieşti în Palestina primelor două decenii ale secolului XX, dar reflectă interesul, preocuparea şi aspiraţiile celor mai diferite cercuri evreieşti în legătură cu viitorul acestei ţări.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. ÎN CHESTIA EMIGRĂRII

„Coloniştii din Samarin dau dovadă de spirit de disciplină, ascultă de ordinile şefilor şi instructorilor lor şi nu se retrag de la datoriile lor. Ei dezvoltă o stăruinţă în întreprinderile lor şi nu se descurajează de obstacolele ce întâmpină."

Buletinul Alianţei Israelite aduce următorul raport asupra coloniei Samarin:

La 25 martie, la ceasurile 10 de dimineaţă am plecat şi am sosit la 8 seara la Samarin. Distanţa de la Haifa la Samarin e de 25 kilometri şi de la Haifa la Tantura de 4 kilometri. Colonia e aşezată pe muntele Carmel şi se compune din dealuri şi şesuri pe o întindere de 665 hectare, din cari 305 de câmpuri lucrate şi 360 de păduri şi păşune. Poziţia e bună, aer curat şi apă sănătoasă. Pe moşie sunt vreo 16 căsuţe arabe, din cari numai 2 sunt zidite din piatră, iar celelalte nu pot fi locuite şi sunt întrebuinţate pentru magazine. Colonia nu posedă încă tot materialul necesar. Are numai câteva căruţe, câţiva saci, câteva ciocane şi vite nu-s îndeajuns; ei au numai 15 cai şi 21 boi. Numărul familiilor coloniştilor e de 70, din cari 64 numără 403 suflete şi sunt întreţinute de către C.C. din Galaţi, care dă 2 piastre de persoană. Deocamdată locuiesc familiile la Haifa şi bărbaţii sunt la Samarin, îngrijindu-se de plugărie. Adulţii buni pentru muncă sunt în număr de 104, din cari cei mai mulţi sunt tineri, robuşti şi voinici. Un spirit de disciplină domneşte printre ei. Ascultă de ordinele şefilor şi instructorilor lor şi nu se retrag de la datoriile lor. În zorii zilei e deja fiecare la lucru cu sapa în mână sau la mânatul boilor. Ei dezvoltă o stăruinţă în întreprinderile lor şi nu se descurajează de obstacolele ce întâmpină. Astfel, au făcut un drum de la piciorul muntelui Carmel până la piscul său, unde e situată colonia şi un alt drum pentru a putea căra apa de puţ până la locuinţele actuale, care sunt depărtate ca de 10 minute de la izvor. Unii au puţină experienţă în agricultură; ceilalţi vor deveni cu timpul buni agricultori, dacă vor continua cu bunăvoinţa şi entuziasmul lor de astăzi.

Pe lângă răbdare, arată coloniştii, au şi o mare cumpătare. Pâinea lor ce şi-o fac din făină de mei şi pe care o numesc *mămăligă,* cu puţine legume şi cu cartofi constituie hrana lor zilnică... De carne se servesc numai atunci când vin în mijlocul familiilor lor, ceea ce e numai o dată pe lună.

Noaptea, când e timp frumos, dorm sub cerul liber. Nu trebuie de uitat că aceşti oameni se bucurau la ei acasă de oarecare consideraţiune şi că nu erau deprinşi a duce o viaţă grea şi obositoare, ceea ce face ca să preţuim şi mai mult silinţa şi activitatea lor. Cei mai mulţi colonişti ştiu să citească şi să scrie, unii vorbesc două sau trei limbi, iar unii sunt chiar bine instruiţi.

Coloniştii au săditmai bine de 20.000 viţe de vie. La Samarin se află foarte puţini măslini, dar mai mulţi roşcovi sălbatici, ca la 10.000, după evaluarea inginerului. Colonia ar trebui să tragă folos dintr-înşii. Afară de Samarin, colonia mai posedă o mare proprietate la *Tantura,* sat la ţărmul mării, care s-a cumpărat cu scopul de a servi ca un loc de export la Samarin.

Am văzut femei expunându-se ceasuri întregi la arşiţa soarelui şi la vânturi, smulgând plante care năpădesc asupra grâului, îngrijind de pomi şi de plante, dând bărbaţilor lor ajutor pe cât le e în putinţă şi încurajându-i la munca lor.

Cât priveşte viitorul coloniei, când ea va avea îndeajuns pământ, toate trebuincioasele, fiind administraţiune regulată, atuncea colonia va înflori şi va avea o izbândă bună.

[„St.", 19 mai 1883, p.3]

https://biblioteca-digitala.ro

2. DE-ALE EMIGRĂRII

„Se ştie despre colonia Roş-Pina că e compusă din elemente omogene, toţi moineşteni, cari au mers pe propriile lor puteri; cari se cunosc bine unul pe altul, aşa că fiecare ştie să dea la toţi consideraţia ce merită şi au dus-o şi o duc, deci, în deplină armonie."

Colonia Roş-Pina e asigurată şi ea! Acelaşi mare binefăcător care a asigurat de acuma existenţa coloniei Samarin, *baronul de Rothschild din Paris*, a luat şi Roş-Pina sub aripile sale protectoare. El a trimis acolo 90 galbeni drept ajutor momentan la preşedintele coloniei şi i-a trimis o telegramă, vestindu-i „că va întâmpina de-acum înainte toate necesităţile coloniei în modul cel mai satisfăcător pentru dânsa."

Se ştie despre colonia Roş-Pina că e compusă din *elemente omogene*, toţi moineşteni, cari au mers pe propriile lor puteri; cari se cunosc bine unul pe altul, aşa că fiecare ştie să dea la toţi consideraţia ce merită şi au dus-o şi o duc, deci, în deplină armonie. Roş-Pina ar fi fost azi o colonie bine asigurată, bine stabilită, din propriile puteri ale coloniştilor; număra poate deja o întindere dublă de loc şi un număr îndoit sau întreit de colonişti, tot moineşteni, dacă din nefericire emigranţii cei dintâi n-ar fi întâmpinat nişte piedici cu totul neprevăzute, din pricina cărora au trebuit să facă nişte cheltuieli extraordinare, ce le-au sleit tot capitalul de rezervă. Aceasta a descurajat pe cei ce erau gata a emigra cu mijloace, ca să mai plece şi a pus pe cei deja emigraţi în imposibilitate de a face un pas înainte fără caritatea publică. Dispunând de puţini bani şi pierzând şi mult timp, coloniştii n-au putut face decât puţine semănături, aşa că lipsa a început să bată şi la uşa lor. Nobila inimă a baronului de Rothschild a fost mişcată la auzirea acestei situaţiuni. Azi, colonia Roş-Pina, ce are tot oameni unul şi unul, harnici şi muncitori, oameni ce-şi caută numai de treaba lor, e asigurată pentru totdeauna. Coloniştii moineşteni pot cânta *Aleluia*. Dumnezeu le-a trimis pe îngerul său protector!

[„Fr.", 4 noiembrie 1883, p.323]

https://biblioteca-digitala.ro

3. BARONUL EDMOND DE ROTHSCHILD LA IERUSALIM

„Acest pelegrinaj este de cea mai mare însemnătate pentru israeliţii din Palestina. Nu din cauza sumelor însemnate pe care le lăsă pe oriunde trecuse, ci pentru speranţele ce ne inspiră pentru viitor."

Citim în „Österreichische Wochenschrift"[1]:

Israel nu este încă orfan. Ţara Sfântă şi oraşul Ierusalim, de care sunt legate cele mai scumpe suvenire şi idealurile noastre, posedă în familia Rothschild un amic tot atât de sincer precum a fost răposatul Moses Montefiore. Căci, cu toată situaţia socială înaltă a acestei familii, fiii şi ficele ei păstrează iubirea religiunii părinteşti şi a coreligionarilor lor încă persecutaţi. În anotimpul cel mai plăcut pentru ţările apusene, baronul Edmond de Rothschild cu soţia sa au făcut pelegrinajul la Palestina. Lunea trecută, în 9 mai, au sosit în Ierusalim şi înainte de a merge la hotelul preparat pentru ei, s-au dus la zidul sacru, ultima rămăşiţă a templului, spre a se ruga. Şi fiindcă — precum zic înţelepţii noştri — o faptă bună atrage alta după sine, vizitarea acestui sfânt locaş de către pioasa familie a provocat hotărârea de a înlătura un rău vechi. Spaţiul rezervat coreligionarilor noştri pe acest loc este atât de îngust şi serveşte încă de trecătoare pentru oameni şi altele, încât cei ce vin să se roage, mai cu seamă în ziua de vineri, când sunt foarte numeroşi, se află într-un pericol continuu de a fi călcaţi şi ar ajunge puţină rea-voinţă din partea oricui pentru a da loc la nenorociri.

Tot pe acest loc şi marele Iehuda Halevy a fost călcat de către un musulman fanatic, pe timpul când îşi făcea rugăciunea[2].

Baronul Rothschild a manifestat intenţiunea de a cumpăra şi dărâma casele care înconjoară „zidul", spre a lărgi locul.

De aci, voiajorii au vizitat pe Hacham-Başa[3], unde au fost primiţi cu solemnitate de toţi rabinii sephardiţi.

A doua zi au vizitat pe Paşa de la Ierusalim şi mai multe instituţiuni de binefacere fondate şi subvenţionate de familia Rothschild, distribuind pretutindeni daruri bogate.

A treia zi au pus fundamentul la un nou „spital Rothschild", afară din oraş.

Întorşi vineri dintr-o excursie făcută la Iordan, au vizitat locuinţele pentru săracii şi pelerinii israeliţi „Zion", clădite în modul cel mai munificent de părintele baroanei, baronul Wilhelm Carl de Rothschild, de a căror administrare au rămas pe deplin satisfăcuţi. Seara, baronul se rugă mai întâi în Sinagoga Beth-Iacob şi apoi în sinagoga Beth-El. Sâmbătă dimineaţă vizită marea sinagogă chaldiedică, în ambele fu chemat la *Thora*, ba în a doua asistă chiar la o *„draşă"* a rabinului Akiba Iosef Schlesinger din Pressburg, ginerele cunoscutului Rabi Hilel din Kolomea.

Sâmbătă primi contravizita paşei şi mai făcu vizite la rabin şi pe la instituţiuni israelite.

Seara, epitropii comunităţilor fură primiţi de baron şi le exprimă simţămintele sale călduroase pentru ţara strămoşească şi locuitorii ei, în aşa mod că au fost toţi mişcaţi până la lacrimi.

---

[1] Titulatura completă: „Dr. Blochs Österreichische Wochenschrift", apare la Viena între 1884-1920. Revistă săptămânală general evreiască.

[2] Iuda (Ben Samuel) Halevy, născut la Toledo în 1083. Poet şi filosof al religiei iudaice. Împrejurările în care a murit sunt necunoscute. După unele izvoare, povestea că ar fi fost omorât pare să fie o legendă.

[3] Titlul de Mare Rabin, folosit pentru şef-rabinul evreilor din Turcia şi din ţări aflate sub suzeranitate otomană, cum a fost şi cazul Ţărilor Române.

https://biblioteca-digitala.ro

Duminică, soţii Rothschild vizitară mormântul Rahelei[4], Bethleemul şi altele, şi apoi plecară la inspectarea coloniilor.

Luni dimineaţa sosiră la Rischon-L'Zion. Vizitară toate locuinţele coloniştilor şi împărţiră daruri de 300 - 800 franci de familie. Apoi plecară la Ekron, unde se făcuse un arc de triumf pentru primirea lor. Acolo, baronul vizită sinagoga, unde spuse „Kadisch" pentru răposata sa mumă. În Ekron, asemenea împărţi sume însemnate. De acolo se duseră la Petach-Tikwah, apoi la Samarin, în urmă la Rosch-Pinah, Saphet, Tiberias şi se întoarseră prin Damasc şi Beyruth via Constantinopole în Europa.

Acest pelegrinaj este de cea mai mare însemnătate pentru israeliţii din Palestina. Nu din cauza sumelor însemnate pe care le lăsă pe oriunde trecuse, ci pentru speranţele ce ne inspiră pentru viitor. Vizitatorii au manifestat şi dovedit pretutindeni simpatiile lor şi se poate aştepta că pe lângă nemuritoarele binefaceri pe care Ţara Sfântă le datoreşte deja acum familiei Rothschild, vor urma şi altele.

Fie ca şi alţi israeliţi să urmeze exemplul familiei Rothschild.

Trad: Iste

[„R.I.", an II, nr. 9, septembrie 1887, pp. 269-271]

[4] Personaj biblic. Morrnântul ei se află la Bethleem.

https://biblioteca-digitala.ro

4. STAREA COLONIILOR DIN PALESTINA

Şcoala Agricolă „Mikweh Israel"

Şcoala agricolă „Mikweh Israel" a fost fondată de Alianţa Israelită Universală în anul 1868.

Pe drumul ce duce de la Jaffa spre Ierusalim, la o jumătate de ceas depărtare de Jaffa, se vede în partea dreaptă a şoselei marea clădire a şcolii agricole sus-numite. Pentru a ajunge aci, treci în primul sfert de ceas pe lângă un şir de grădini mari cu arbori fructiferi, apoi intri în valea Saronului.

Şcoala aceasta agricolă a fost fondată de *Alliance Israelite Universelle,* încă în anul 1868. Dar, cu toată osteneala ce-şi dădea Alianţa şi cu toate sumele ce se întrebuinţau în acest scop, părea la început că şcoala nu va putea exista, pe de o parte din cauza multiplelor greutăţi ce avea de întâmpinat, dar mai cu seamă din cauză că absolvenţii ei nu găseau ocupaţiuni, n-aveau unde să fie plasaţi. Dezvoltându-se însă colonizaţiunea agricolă, însemnătatea şcolii se mări şi ea, aşa că astăzi succesul său e desăvârşit, mai cu seamă de când e condusă de actualul director, domnul *Niego.* Numărul elevilor se mări din ce în ce şi astăzi sunt deja aproape 200.

Suprafaţa de pământ ce aparţine acestei şcoli e de 2.600 de *dunam,* adică 240 de hectare. Pe această suprafaţă se află clădirile necesare pentru şcoală, profesori şi elevi, precum şi instalaţiunile şi plantaţiile dependente de şcoală.

Ceea ce deosebeşte şcoala „Mikweh Israel" de o şcoală similară din Europa este faptul că ea, fiind unica de acest fel în Palestina, nu se poate ocupa numai cu o parte din agricultură (horticultură, arboricultură, viticultură, cultura cerealelor etc.), ci cu toate deodată. Aceasta e una din marile greutăţi. Altă greutate este că elevii săi, fiind adunaţi din toate ţările, au obiceiuri diferite, nu vorbesc aceeaşi limbă şi e nevoie de o disciplină serioasă şi de o răbdare de fier pentru a scoate din ei buni agricultori, cari să aibă toate cunoştinţele teoretice şi practice necesare. Se vede de aici cât e de mare meritul directorului Niego, care a ştiut să treacă peste aceste mari greutăţi şi să aducă şcoala la o stare înfloritoare.

Elevii acestei şcoli învaţă în prima jumătate a zilei cunoştinţe teoretice, iar în cealaltă jumătate lucrează. Ei învaţă: botanica, zoologia, fiziologia, medicina veterinară, fizica, chimia, aritmetica, contabilitatea; apoi teoriile cultivării cerealelor, legumelor şi fructelor; creşterea gândacilor de mătase, cultivarea viţei-de-vie, prepararea vinului; în fine, cultura arborilor şi a florilor.

Clasele de studiu sunt mari, luminoase şi bine aerate şi materialul didactic abundent. Sunt numeroase tablouri şi o bibliotecă bogată, care uşurează studiul foarte mult.

Pe terenul ce aparţine şcolii se cultivă în mod practic mai cu seamă viţă-de-vie, cereale şi pomi fructiferi. Astfel, cresc un mare număr de portocali, lămâi, curmali, migdali, smochini, banani, meri, piersici, nuci etc.; apoi măslini, duzi necesari pentru creşterea gândacilor de mătase, o alee de bambus, un gard viu de eucalipţi şi o pepinieră de diferiţi arbori.

Dintre cereale se cultivă: grâu, ovăz, porumb; apoi mazăre şi fasole. Foarte bine cresc, asemenea, pepenii verzi. Creşterea vitelor, care se practică pe o scară potrivită, a avut de suferit mult în anul 1894 din cauza *pestei bovine,* care a adus mari pagube.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu această ocaziune s-a constatat că rasa bovină din Damasc, deşi mai productivă în lapte şi carne, a rezistat totuşi mai puţin bolii decât rasa indigenă. De altfel, creşterea vitelor este încă mult împiedicată prin lipsa de nutreţ.

Demnă de admirat este pivniţa şcolii. Săpată în piatră, cu toată clima caldă, ea n-are trebuinţă de niciun aparat frigorifer pentru a menţine temperatura scăzută, necesară bunei stări a vinului. Producţiunea anuală a vinului atinge cifra de 700 de hectolitri din cele mai diferite calităţi, de la un vin uşor de masă, care nu e transportabil, până la un vin roşu ce poate concura cu succes cu vinurile de Bordeaux şi nişte vinuri albe asemănătoare cu cele din Spania.

Excelent este şi vinul muscat.

Elevii şcolii sunt originari în mare parte din Turcia, Egipt, Rusia, România, Africa de Nord etc. În fiecare an ies vreo 20-30 de absolvenţi, dintre cari parte rămân în coloniile din Palestina, învăţând pe noii colonişti cultura sistematică a pământului; parte sunt angajaţi ca grădinari în grădinile mari din diferitele ţinuturi turceşti; parte, în fine, sunt angajaţi de administraţia coloniilor baronului Hirsch pentru coloniile din Argentina.

Se vede din această descriere că importanţa şcolii agricole de lângă Jaffa este imensă şi că strălucirea la care a ajuns o face să corespundă cu numele său: „Mikweh Israel" şi cu supranumele de „Fala Alianţei Israelite".

De data viitoare vom publica descrierea coloniei: *Rişon l'Sion*.

[„V.S.", 31 iulie 1898, pp. 1-2]

https://biblioteca-digitala.ro

5. STAREA COLONIILOR DIN PALESTINA

Colonia Roş-Pina

„Roş-Pina este una din cele mai vechi colonii. Ea a fost fondată încă în 1882 şi în scurt timp a fost luată sub îngrijirea baronului de Rothschild."

Roş-Pina este una din cele mai vechi colonii. Ea a fost fondată încă în 1882 şi în scurt timp a fost luată sub îngrijirea baronului de Rothschild. Satul acesta, aşezat într-o poziţiune foarte favorabilă şi posedând apă în abundenţă, are o suprafaţă de vreo 7.000 *dunam*, adică vreo 640 hectare şi o populaţiune de 80 familii, cu vreo 500 suflete. Coloniştii dintr-însul sunt foarte harnici şi adevăraţi agricultori. Ei au sădit vii mari, vreo 100 de hectare, aşa că fiecare colonist posedă aproape două hectare cu vreo 5.000 pari de viţă. Mai este o pădure de vreo 100.000 de duzi, care servesc pentru creşterea gândacilor de mătase, apoi mai multe mii de migdali şi alţi pomi fructiferi. O mulţime de eucalipţi, cari servesc pentru îmbunătăţirea climei şi pentru purificarea aerului, sunt înconjuraţi de câmpii şi de plantaţiuni cu mimoza, ale căror flori mirositoare sunt transportate la lessod Hamaaloch, unde servesc pentru fabricarea esenţelor. Coloniştii posedă toţi case de piatră, cu totul vreo 65, cari sunt toate prevăzute cu grajduri. Creşterea vitelor e destul de însemnată în această colonie. Fiecare colonist are cel puţin un cal, un asin, o vacă şi mai multe păsări; unii au chiar un număr mai mare de vite. Înaintea fiecărei case se află câte o grădină cu flori şi îndărătul ei, câte o grădină cu legume şi fructe. Satul posedă un parc cu pomi umbroşi, ce se dezvoltă din ce în ce mai frumos. Clima în Roş-Pina e foarte sănătoasă, bolile se ivesc acolo rareori şi mortalitatea e foarte mică. Colonia posedă apă în abundenţă. Ea este adusă prin conducte dintr-un izvor puternic, învecinat şi e de o calitate excelentă. Se înţelege de la sine că toate instituţiunile necesare unei comunităţi evreieşti se găsesc şi în Roş-Pina şi sunt bine întreţinute. Un medic, o farmacie, un agent sanitar, o bună instalaţie de băi îngrijesc de sănătatea coloniştilor; pe când o şcoală cu mai mulţi profesori şi cu o profesoară îngrijeşte de buna creştere a copiilor. Roş-Pina are un *şohet*, chiar un rabin şi sinagoga, deşi simplă, este frumoasă şi frumos zugrăvită. Acoperişul său reprezintă, în culori albăstrii şi albe, un tablou al bolţii cereşti.

Colonia aceasta e centrul industriei de mătase, care progresează într-un mod îmbucurător în mai multe sate evreieşti.

Aci se află mai întâi o instalaţiune de fileuri de mătase, unde gogoşii sunt prelucraţi în mătase crudă. Instalaţiunea funcţionează cu vapori de apă, pentru care există o maşină cu putere de 4 cai şi un cazan cu putere de 20 cai.

Ca lucrători sunt angajaţi oameni tineri din Safed, între cari sunt ocupaţi în permanenţă vreo 50. Nu este uşor de-a educa aceste elemente neobişnuite cu o muncă regulată, pentru asemenea muncă; totuşi o generaţie este deja educată în acest sens şi stabilimentul face progrese puternice, graţie ostenelilor neîncetate ale directorului său. Când funcţionează complet, se consumă pe an 35.000 kilo gogoşi, pe când până acum toate satele evreieşti luate la un loc nu produc anual decât 900 kilo. Se vede de aci cât de mult s-ar mai putea dezvolta creşterea gândacilor de mătase. Cu timpul, s-ar mai putea instala o fabrică de aţă şi o vopsitorie şi apoi s-ar putea introduce ţesăturile de mătase în Safed şi în colonii, ca o industrie casnică. Trebuie însă să mai treacă vreo câţiva ani până ce acest lucru să se poată realiza.

Poziţiunea coloniei Roş-Pina este foarte frumoasă: din piaţa centrală şi de la clădirile administraţiei se poate vedea întreaga vale a Iordanului, dintre lacul Hula şi

https://biblioteca-digitala.ro

lacul Tiberiada. În partea dinspre vest, privirea întâmpină dealurile Safedului cu stâncile lor cele romantice, dinspre răsărit şi nord platoul Dscholanului [Golan – *N. ed.*], îndărătul căruia se găseşte puternicul Hermon, şi mai departe, spre nord, bolţile cele alburii ale Libanului. Satul însuşi, care e aşezat pe poalele dealului Geon, face o impresie foarte bună, cu totul rustică, prin casele sale de un singur cat, foarte curate şi bine întreţinute.

Aci, ca şi în întreaga regiune, domneşte un spirit de viaţă, de putere, atât între colonişti, cât şi în administraţie, şi cea mai bună armonie domneşte între ei.

În numărul viitor vom face descrierea coloniei Iessod-Hamaaloch.

[„V.S.", 6 noiembrie 1898, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

6. BIBLIOTECA DIN IERUSALIM

„Dacă nu putem încă reclădi căminul social, în care să se adăpostească partea sănătoasă a naţiunii noastre, să clădim cel puţin, din cărămidă şi var, edificiul care să adăpostească, adunate la un loc, toate tezaurele culturii noastre."

În Ierusalim începe a se-nălţa o bibliotecă a poporului evreu. Ea e de o necesitate imperioasă. Dacă neamul nostru n-are încă un gând unitar şi o disciplină generală, cu inima să fie măcar în locurile de unde a purces gloria noastră în lume. Dacă nu putem încă reclădi căminul social, în care să se adăpostească partea sănătoasă a naţiunii noastre, să clădim cel puţin, din cărămidă şi var, edificiul care să adăpostească, adunate la un loc, toate tezaurele culturii noastre. Avem multe şi am dat de veci lumii şi mai multe. Şi mai numeroase sunt încă acelea, pur naţionale, cari s-au pierdut în drumul de pribegie al neamului nostru. Să căutăm, cel puţin, ca de aci înainte să păstrăm pe cele pe care mila soartei le-a scăpat. Acesta e rostul bibliotecii centrale din Ierusalim.

Ea se-nalţă încet şi greu, cum greu am tot dus-o în lume. Pentru a-i asigura fiinţa, a fost necesară o luptă uriaşă, căci nu trebuiau procurate numai mijloacele materiale, ci trebuiau înlăturate şi piedici morale. Au fost necesare energii de pus în acţiune, a fost necesară înfrângerea îndoielii, au mai trebuit dezrădăcinate şi prejudecăţi. Căci, ca întotdeauna, şi mai ales între noi, s-au găsit spirite timide şi suflete pusilanime, cari au pus inerţia în calea unei opere de progres. Ba s-au mai întâlnit şi rele voinţi, geloase de nobila iniţiativă, cari, cu sfaturi ipocrite, au căutat să zădărnicească o acţiune nobilă.

Azi toate acestea sunt biruite şi Biblioteca se-nalţă în Ierusalim. Acela care a învins toate şi pe toţi, acela care a pus totul în mişcare e un doctor modest, dintr-un orăşel obscur — e doctorul Chassanovici, al cărui nume va străluci.

Omul acesta, care n-are nici nevastă, nici copii, îşi revarsă toată dragostea inimii asupra marii sale familii, poporul evreu. Toate clipele sale libere le consacră operei naţionale, tot fructul muncii sale îl cheltuieşte pentru cultura poporului său. Cu devotament şi jertfă, tenace şi fără preget, el a bătut la toate porţile, a cerşit de la toţi, ca să îmbogăţească Biblioteca din Ierusalim. Unde a ştiut că se află o carte rară, a alergat ca s-o răpească. Se zice că e crud cu bolnavii la cari găseşte vreun op naţional. Li-l ia cu sila şi-l trimite la Ierusalim. Şi pe această cale a reuşit să doteze Biblioteca din Ierusalim până azi cu 18.000 de volume. Cifra e modestă, faţă cu numărul volumelor din bibliotecile naţionale cele mai modeste. Dar când ne gândim că abia suntem la început şi când ne gândim la raritatea unor anume uvragii ebraice, vom înţelege intensitatea muncii depuse de d-rul Chassanovici. El a trebuit să lupte cu egoismul unora, ce nu voiau să-şi descompleteze o bibliotecă lăsată în părăsire, în folosul bibliotecii naţionale evreieşti. A trebuit să mai lupte ca să strângă bani pentru construcţiunea edificiului. Biblioteca din Ierusalim e construită de el din temelii, şi la moral, şi la concret. În urmă a venit o falangă de patrioţi evrei ca să-i dea concurs. Ar fi şi trist dacă pionierii unei opere ar rămâne totdeauna singuri.

Azi, Biblioteca din Ierusalim există şi numărul cărţilor ei creşte. Îi sporeşte şi prestigiul, căci din strada Consulatelor din Ierusalim, unde se află Biblioteca, radiază un focar ce va lumina întâi Palestina, apoi întregul neam.

Biblioteca din Ierusalim nu e un muzeu unde stau îngrămădite, inerte, galbenele file ale volumelor străvechi. Ea are şi o sală de lectură, unde pulsează viaţă, şi o sală de conferinţe, unde se va vorbi despre Iudaica. E amvonul laic al poporului nostru. Acolo se găsesc şi medalii, şi pergamente, tablouri şi documente, manuscrise şi bibelouri, pamflete şi memorii, broşuri şi ziare, tot ce se raportează la poporul nostru, din timpuri cât mai vechi şi până azi. Biblioteca va fi dar şi un muzeu etnografic al lui Israel. Ea prinde şi se întinde.

https://biblioteca-digitala.ro

Şi e de prevăzut că cu cât va creşte conştiinţa naţională în deşteptare, cu atât va spori şi înrâurirea Bibliotecii centrale.

În acest scop, e însă nevoie ca fiecare evreu care vrea să săvârşească un act de pietate naţională tot atât de durabil ca înscrierea în Cartea de aur, să trimită câte o carte Bibliotecii din Ierusalim, doar se va nimeri una rară, ce nu se află încă acolo.

În orice caz, e de datoria publiciştilor evrei de-a trimite periodicele şi broşurile, sau orice altă monografie ce dau la lumină.

Căci astfel va naşte lumina în Patria învăluită încă-n ceaţă.

DOCTORUL CHASSANOVICI

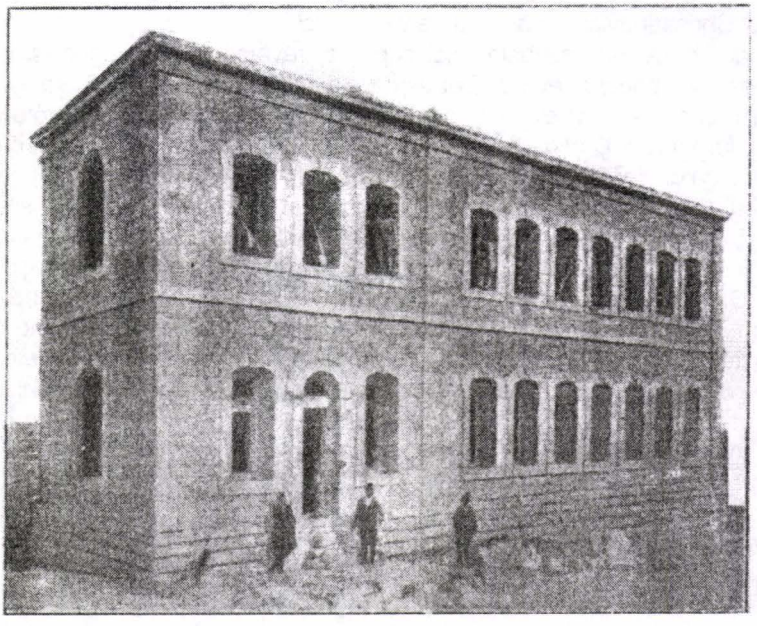

O ARIPĂ A BIBLIOTECII DIN IERUSALIM

S.G.

[„L.I.“, an I, nr. 6, martie 1903, pp. 177-178]

https://biblioteca-digitala.ro

7. CĂLĂTORIE ÎN PALESTINA (1)

[Extrase]

„Filantropi evrei din alte ţări au înfiinţat la Ierusalim aşezăminte măreţe; niciun oraş din lume, cu numai 60.000 locuitori, nu s-ar putea mândri cu atâtea instituţiuni de binefacere. Cele mai multe dintre acestea se află în părţile noi ale oraşului."

„Leşunu habu be-Ieruşulaim"[5]. Aceste trei cuvinte, pline de înţeles, din an în an repetate în rugăciune alături de tatăl meu, mi-au deşteptat deja în copilărie un dor puternic, care mai târziu deveni un ideal al vieţii mele, de a vedea Ţara Sfântă, unde a fiinţat odată un imperiu evreiesc măreţ şi splendid.

Dorul mi s-a împlinit. Idealurile dispar în faţa nudei realităţi, *acest ideal* însă n-a dispărut şi ar trebui ca el să călăuzească pe fiecare israelit. [...]

În parcursul lungii noastre călătorii pe mare, Constantinopole – Smirna – Beirut până la Iaffa, care era adesea furtunoasă, am întâlnit multe asemenea grupe de pelerini. [...]

Iaffa fusese deja în antichitate principalul port spre Ierusalim şi e încă şi astăzi. [...] Iaffa numără astăzi 40.000 de locuitori, dintre care 10.000 evrei. [...]

Ierusalimul numără astăzi 60.000 de locuitori, printre cari 40.000 evrei şi se compune din oraşul vechi – interiorul – şi noile suburbii. Oraşul intern e lung numai de vreo 1.200 metri şi lat de 1.200 de metri, înconjurat de ziduri înalte de 12 metri, cu 8 porţi şi 36 de turnuri. De-abia un sfert din acest mic spaţiu este locuit de evrei, în majoritate oameni săraci, cari se hrănesc anevoie din meşteşug, mică negustorie, zarafie, *Talmud* şi *haluca*. Străzile sunt înguste, întortocheate, mai toate boltite, casele murdare şi nesănătoase.

Locul cel mai sfânt pentru evrei este străvechiul „zid de jale", lung de 48 metri, înalt de 18 metri; aci se închină evreii, bătrâni şi tineri, femei şi copii, cei de rit polon şi cei de rit spaniol; dânşii se vaietă în grupuri şi plâng paradisul pierdut, templul ruinat. Şi creştinii, pelerini şi turişti, cari trec pe aici, se opresc plini de pietate.

În oraşul intern se află două spitaluri evreieşti: „Bikur-holim" şi „Misgav-ladah" şi numeroase sinagogi mici.

Filantropi evrei din alte ţări au înfiinţat la Ierusalim aşezăminte măreţe; niciun oraş din lume, cu numai 60.000 locuitori, nu s-ar putea mândri cu atâtea instituţiuni de binefacere. Cele mai multe dintre acestea se află în părţile noi ale oraşului.

Montefiori[6] şi alţi filantropi au înfiinţat case de locuit, formând străzi întregi, în cari familii sărace capătă gratis, pe timp de trei ani, locuinţe foarte curate şi confortabile; aceasta se face prin tragere la sorţi de comitetul instituit pentru aceasta.

Am vizitat şi spitalul lui Rothschild, şi cel nou, fondat de evrei germani şi olandezi, numit spitalul de Amsterdam. Acesta din urmă costă mai mult de jumătate milion de mărci, e o clădire măreaţă, cu instalaţiuni model, cele mai noi grădini, sinagogi admirabile, coridoare, săli pentru bolnavi, împodobite cu flori. Institute exemplare mai sunt institutul evreiesc pentru orbi şi noul ospiciu pentru nebuni. Şi casa de orfani, numită „Orfelinatul Sephardy", este mult lăudată.

---

[5] În anul care vine, la Ierusalim (ebr.).

[6] Moses Montefiori (1784-1885). (A se vedea dicţionarul.)

https://biblioteca-digitala.ro

O clădire nouă pentru o bibliotecă evreiască a fost de curând gătită; ea conţine multe opere evreieşti preţioase, între acestea cărţi imprimate în Spania înainte de izgonirea evreilor.

Am mai vizitat şcoala fondată de familia austriacă Laemel Herz, cu a cărei organizare s-a ocupat poetul Ludwig August Frankl. Această şcoală fu la început lovită cu afurisenie (*cherem*) de evreii fanatici, astăzi ea funcţionează în mod excelent, e vizitată de copii evreo-poloni, cum şi spanioli, şi chiar familii nobile musulmane trimit copiii lor acolo, ca împreună cu cei evrei, să înveţe ebraica, araba şi franceza.

Am fost foarte surprins văzând cât de avansaţi sunt copiii de clasa a 4-a şi a 5-a în geografie, istorie universală şi în celelalte materii. Deunăzi s-a înfiinţat ca anexă la această şcoală un seminar pedagogic, în care sunt primiţi absolvenţii şcolii primare.

Cu totul fermecat am fost la vizitarea a două grădini de copii evreieşti (*Gan jehudim*), fetiţe şi băieţi de 3 - 4 ani, cari mă întâmpinară cu salutul de bună venire „*Salem adoini*", întinzându-mi înainte mânuţele — sunt educaţi aci jucând şi cântând în conversaţia ebraică şi în elementele obiectelor din clasele primare.

Din Francia s-a anunţat, la sfârşitul veacului al 18-lea, o evanghelie nouă: „*Liberté, egalité, fraternité*" şi egalarea drepturilor evreilor. Ezitând, au urmat apoi exemplul Franţei aproape toate celelalte state ale Europei. În aceeaşi Franţă s-a fondat şi „Alianţa israelită universală", cu misiunea: 1) de a interveni, protejând şi ajutând pretutindenea unde evreii suferă de persecuţie şi de foame (ştim cu toţii cât a făcut Alianţa în România în trista vreme a crizei); 2) de a educa şi cultiva copiii evrei prin profesori evrei culţi, în spiritul iudaic, cu mijloace de învăţământ modern şi de a-i pregăti pentru greaua luptă a vieţii, fie în patrie, fie în ţări străine, oriunde soarta i-ar transporta.

Sunt admirabile şcolile primare ale Alianţei din Ierusalim, Iaffa, Cairo şi multe localităţi ale Orientului; şcolarii capătă o cultură eminentă în toate materiile învăţământului, apoi în ebraică, arabă, franceză şi engleză, canto, gimnastică, iar fetele în lucrul de mână. Exemplară mai e şcoala de meserii a Alianţei din Ierusalim: se învaţă lăcătuşeria, turnătoria, stoleria, sculptura etc.

Ca anexă la această şcoală funcţionează o ţesătorie, unită cu o vopsitorie, care produce stofele vărgate şi colorate pentru draperii şi vestminte, şi procură existenţa multor familii de evrei flămânzite – bărbaţi şi copii – venite din Jemen (Arabia).

(Sfârşitul va urma)

Moritz Gelber

[„Eg.", 2 iulie 1904, pp. 202-203]

https://biblioteca-digitala.ro

8. CĂLĂTORIE ÎN PALESTINA (2)

„*Statul iudeu* al d-rului Herzl nu este o utopie. Proiectul este genial şi derivă din sentimentele cele mai nobile. El cere Palestina sau o altă ţară. Să ne gândim deocamdată la Palestina, din cauza imensei atracţiuni asupra sentimentelor religioase ale evreilor."

Spre a da de câştig la un număr mai mare de fete sărace, s-a înfiinţat o filatură pentru producere de reţele de păr (*filets*), cari se vând mult în Franţa; păr de femeie se aduce din Paris la Ierusalim şi reţelele fabricate în această şcoală se expediază apoi casei pariziene.

Toate aceste şcoli formează un complex gigantic, cu grădină magnifică, săli de culcare şi de mâncare pentru copii, cum şi o sinagogă, în care zilnic, înainte de începerea lucrului, se face serviciul divin; toţi copiii asistă şi din cei mai mari funcţionează alternativ câte unul ca *chazan*.

În vederea marii lipse de locuinţe, care adesea a silit multe familii sărace de evrei de a întrebuinţa ca locuinţe nişte barăci mizerabile, înjghebate din scânduri de lăzi vechi, Alianţa clădeşte astăzi case de locuinţă sistematice, fiecare compusă din 2 odăi, curte, fântână şi locuşor pentru grădină şi le cedează contra plăţii unei chirii mensuale de numai 10 lei, la asemenea familii sărace, cari după un şir de ani devin proprietare ale acelor căsuţe, deoarece în aceşti 10 lei este deja cuprinsă şi cota de amortizare.

Trec acum la colonii, din cari am vizitat 4, şi încep cu descrierea chiar a coloniei respective a Alianţei, cu şcoala de agricultură şi ferma-model din Micwah-Israel, jumătate oră departe de Iaffa, cu un areal de 280 hectare. Ea numără vreo 120 elevi, dintre cari 6 din România, cari numai după 5 luni de şedere vorbesc bine franţuzeşte şi graţie bunului aer, muncii robuste şi bunei îngrijiri sunt de o înfăţişare înfloritoare şi fericită. Dânşii învaţă aci nu numai ştiinţificeşte, dar şi practic toate lucrările câmpeneşti, cultura cerealelor, a legumelor şi florilor, plantarea pomilor, a portocalilor, a migdalilor şi măslinilor, cum şi sericultura, creşterea albinelor şi producţiunea vinurilor; au un laborator chimic, cu colecţiune de mostre din toate felurile de cereale şi plante existente, bibliotecă, iar sinagoga este o clădire măreaţă, cea mai frumoasă a coloniei. Importantă este vinicultura; se produc peste 1.000 hectolitri anual, de calitate excelentă. Foarte însemnată este şi sericultura (cultura mătăsii), pentru care se întrebuinţează frunzele de dud.

Durata învăţăturii este de 5 ani şi absolvenţii acestei şcoli, ca specialişti eminenţi, vor găsi pretutindeni ocupaţiune; în tot cazul, dânşii, ca absolvenţi ai şcolii de meserii a Alianţei, vor juca un rol important la colonizarea Palestinei, eventual pentru un viitor stat iudeu.

Am vizitat apoi colonia Wadi Chanin, administrată de un capabil absolvent al şcolii de agricultură şi protejată şi de Alianţă. Pe lângă diferite soiuri de cereale, se mai cultivă portocale, viţă de vie, tutun şi geranium. Din geranium se presează un ulei, asemănător în culoare şi aromă uleiului de trandafir veritabil, care costă 200 lei kilogramul, aşa că geraniul servă la fabricarea uleiului de trandafiri artificial. Cultura aceasta este foarte rentabilă, aducând un profit net de 200 lei pe hectar, după scăderea tuturor cheltuielilor. Şi portocalele de aci, aşa-numitele portocale de Iaffa, sunt foarte preţuite; un copăcel de portocal produce anual 1 şi jum. — 3 lăzi fructe a câte 140—160 bucăţi de ladă, sau, în cifre, un astfel de copăcel produce 10 — 20 lei pe an.

https://biblioteca-digitala.ro

Colonia Rişon le Zion a fost preluată de baronul de Rothshchild de la Chowewe Zion din România, căci ţinea să dovedească lumii că evreii pot face nu numai negoţ cu haine vechi şi cu efecte publice, dar că pot lucra şi solul, şi pot deveni buni agricultori. El sacrifică milioane pentru această idee şi favorizează mai cu seamă vinicultura; coloniştii căpătară preţuri bune pentru struguri şi colonia prosperă. Când însă baronul de Rothschild, acum câţiva ani, vizită personal colonia, el nu află pe evrei şi pe copiii lor la muncă, ci toţi îl salutară pompos îmbrăcaţi, femeile în catifea şi mătase, împodobite cu briliante, pe când copiii erau plecaţi în străinătate pentru studii superioare. Baronul de Rothschild regretă această înclinaţie spre lux a unora dintre colonişti şi predă administraţia în mâinile I.C.A.

Măreaţă este aci instalaţia de pivniţe pentru o producţiune anuală de 30.000 hectolitri vin. Maşinile de aburi până la 150 cai putere, maşinile pentru producţiune de gheaţă, pompele sunt toate construcţiuni măiestre. Pe lângă enormele poloboace din pivniţe, s-au făcut 110 amfore din împletitură de sârmă, cimentate pe dinăuntru şi acoperite cu plăci de sticlă; fiecare amforă are o înălţime de aproape 2 etaje şi cuprinde 300 hectolitri.

Vinul din Rişon-le-Zion aparţine la cele mai bune vinuri din lume şi se desface nu numai în întregul Orient, dar şi în cele mai multe ţări din Europa.

La întrebarea mea de ce se ocupă pe cărăuşii arabi şi nu pe evrei, căpătai răspunsul că trebuie dat şi populaţiunii dominante ocupaţie şi câştig.

Trec acum la a 4-a colonie, Rechobot (Menuche Wenachla), fondată acum 13 ani de evrei ruşi, din proprie putere şi cu proprii mijloace. Proprietatea cuprinde deja 1.050 hectare şi aparţine la 60 familii, din cari unele, rămase în Varşovia, primesc pentru partea lor 8, 10 şi 16 la sută câştig pe an. Toţi coloniştii formează împreună un fel de cooperativă, cu o administraţie centrală, care primeşte produsele spre vânzare. Ei sunt mulţumiţi şi fericiţi, au deja drumuri bune, case curăţele, şcoli, grădină de copii cu conversaţie ebraică; un templu nou se află în construcţie.

La întrebarea mea despre relaţiile cu arabii din megieşie, căpătai răspunsul că raporturile sunt foarte amicale şi că arabii, când au ceartă între dânşii, în loc de a merge la autoritatea turcă, preferă de a fi judecaţi de rabinul evreilor; ei aduc cu dânşii *Coranul* şi jură, dacă e nevoie, în faţa rabinului, a cărui sentinţă o observă conştiincios.

La o altă întrebare a mea, dacă înfiinţarea de noi colonii evreieşti în imediata lor vecinătate nu le-ar dăuna prin concurenţă, căpătai răspuns: cu cât mai multe colonii, cu atât mai bine pentru noi, cu atât vom câştiga mai multă influenţă.

*

Concluziuni. Statul iudeu al d-rului Herzl nu este o utopie.

Proiectul este genial şi derivă din sentimentele cele mai nobile. El cere Palestina sau o altă ţară. Să ne gândim deocamdată la Palestina, din cauza imensei atracţiuni asupra sentimentelor religioase ale evreilor.

Vechiul Ierusalim, cu împrejurimile sale, nu ne putem deloc gândi de a-l avea drept capitală a noului stat. Precum am pomenit deja, trei sferturi din întregul teritoriu sunt ocupate de cele mai sfinte biserici creştine şi geamii mahomedane. Să ne gândim deci la Palestina, fără de vechiul Ierusalim, cu o nouă capitală ce va fi a se funda, „Noul-Ierusalim", cu un templu de măreţie solomonică.

https://biblioteca-digitala.ro

România, cu o suprafaţă de 130.000 kmp, hrăneşte de-abia 6.000.000 locuitori[7]; Palestina de numai 60.000 kmp, ar ajunge deci pentru maximum 3.000.000. Ce să facem însă cu populaţiunea autohtonă, care numără cel puţin 1.000.000 şi care voieşte a trăi şi a se înmulţi mai departe? Evreilor, de asemenea, trebuie să le lăsăm loc pentru înmulţire. Nu trebuie fondat un stat care deja, de la început, să sufere de suprapopulaţie.

Deci, pentru a fi scurt: pentru 1.000.000 de evrei ar fi loc suficient; sunt însă pe glob peste 12.000.000 evrei, cum să găsească ei cu toţii loc?

Să lăsăm deci în linişte pe acei evrei cari se bucură, în ţări liberale, de o existenţă suportabilă; dacă unii dintrânşii, urmând impulsului religios, ar dori să plece la Palestina, să fie bine veniţi.

Poate fi vorba numai de a oferi succesiv în Palestina o patrie acelor evrei cari, în anumite state, trebuie să îndure persecuţiuni sociale şi religioase, cari nu se bucură de libertatea de a se aşeza şi de a-şi agonisi existenţa şi cari, grămădiţi în mase mari, sunt daţi pradă celei mai mari mizerii.

Dobândirea Palestinei printr-un tratat politic stă încă într-un viitor depărtat. Istoria ne prezintă câteodată surprize, cum e d.p. cea de acuma — războiul micii Japonii contra puterii colosale a Rusiei[8] — dar timpul presează şi eu socotesc că deocamdată colonizarea sistematică a Palestinei pe o scenă mai întinsă, fără scopuri politice, este practică şi realizabilă. Cu cât mai multe colonii se vor alătura de cele deja existente, cu atât mai mult vor creşte importanţa şi influenţa politică, căci venitul fiscului de la teritorii colonizate va fi de 10 ori mai mare decât de la pustietăţi necultivate.

Sionismul, care a făcut deja atât de mult până acum prin deşteptarea spiritului naţional evreiesc, să continuie de a pregăti ţinutul evreiesc pe cale culturală şi religioasă, cum şi pe cea lingvistică.

Fondurile Băncii Coloniale Israelite şi Fondul Naţional ar trebui să serve spre a cumpăra deja acum teritorii mari în Palestina, a le parcela şi a pune la dispoziţie oricărui evreu valid care va veni acolo o bucată de pământ, cu instrumente de arat şi eventual cu locuinţă, contra unui acont potrivit şi a plăţii în rate, cu condiţiunea ca fiecare serie de asemenea colonişti să angajeze un bun absolvent al şcolii de agricultură a Alianţei ca administrator. Numai cu modul acesta s-ar putea face culturi raţionale, sistematice şi s-ar putea evita greşelile şi inexperienţa de altădată.

Deoarece, precum am pomenit, un stat iudeu în Palestina nu ar fi suficient, să trecem la al doilea proiect: Argentina, şi la al treilea, Uganda. Colonizarea Argentinei este deja în curs şi e vorba de a o continua; dar cari sunt garanţiile pentru formaţiunea unui stat iudeu? Să fie acesta un nou obiect de discordie între micile republici ce sunt necontenit în luptă între dânsele?

Încă n-am avut ocazie a mă ocupa cu teritoriul Uganda, în ce priveşte rodnicia, clima, caracterul populaţiunii autohtone etc. Dar, presupunând că toate acestea sunt favorabile şi că guvernul englez pune în adevăr acest teritoriu la dispoziţia evreilor, trebuie să-l apucăm cu amândouă mâinile. Puterea Angliei, protectoratul Angliei, sistemul liberal de guvernământ al Angliei, dau siguranţa unei posesiuni stabile, a protecţiei contra duşmanilor exteriori şi a unei administraţiuni interne autonome.

Şi acolo se poate naşte un nou Ierusalim! Şi accesul regiunii, cu uriaşele mijloace de comunicaţie actuale, iarăşi nu poate fi atât de dificil[9].

---

[7] Conform recensământului general al populaţiei din 1899, populaţia ţării era de 5.192.520 de locuitori.

[8] Referire la războiul ruso-japonez (1904).

[9] Pe problemele teritorialismului a se vedea articolele din capitolul II al volumului de faţă.

https://biblioteca-digitala.ro

*

Înainte de a încheia, îmi voi permite o privire retrospectivă în istoria cea mai veche a evreilor, care are pentru noi un caracter aproape simbolic. Căci istoria ar trebui să fie magistra naţiunilor; în circulaţiunea timpurilor, se repetă adesea aceleaşi evenimente, reductibile la aceleaşi cauze.

Deja la Iacob, toiagul de călătorie joacă un rol însemnat: „*Bemakli uvarti es haiarden, weatu huisi lişnei machnois*"; iar astăzi, mulţi ar putea zice: „*Bemakli uvarti es ha-iam ha-gudol, weatu huissi lişnei machnois*"; adică: „Sărac cu toiagul am plecat peste marele ocean şi acum am ajuns la bogăţie".

Iosif fu vândut de fraţii săi ca sclav pentru Egipt. Ţara aceasta ajunsese deja atunci la o înaltă cultură, ceea ce dovedesc piramidele, templurile şi alte construcţii colosale, cu hieroglifele lor păstrate încă astăzi; numai cât cultura era monopolul castei preoţeşti, iar masa poporului era incultă, ignorantă şi lăsată pradă celei mai mari mizerii când se abătea o recoltă rea.

Lăsând la o parte episoadele picante, constatăm că evreul — sclavul Iosif — a învăţat pe egipteni economia politică, economisirea în anii de belşug pentru anii răi şi construcţia de coşere mari pentru cereale. Recunoscător, Faraon îl numi ministru. Iosif, precum obişnuiesc toţi fiii buni de evrei, chemă îndată în Egipt toate neamurile sale, ca şi dânşii să se bucure de bunăstare, şi li se dete spre locuinţă mica provincie Gossen, dintre Nil şi Marea Roşie. Evreii se înmulţiră apoi repede, făcură avere şi câştigară influenţă; atunci se deşteptară invidia, ura şi persecuţiile. Sărmanii evrei fură siliţi cu biciul la munci grele şi băieţii nou-născuţi fură aruncaţi în Nil, spre a se împiedica o mai mare înmulţire.

Arheologii încă nu sunt de acord asupra faptului dacă în adevăr două oraşe, Pissen şi Ramses, au fost zidite de evrei, sau numai două mari hambare pentru grâne, ale căror ruine se cred a fi descoperite în Gossen. Mai probabil însă este că evreii au fost siliţi la clădirea piramidelor, căci la o singură piramidă ar fi lucrat 100.000 oameni timp de 30 de ani; şi când Moise liberă pe evrei pentru a-i conduce în ţara promisă, dânşii, cu toate persecuţiile şi decimările, erau în număr de 600.000 de capete, precum arată *Biblia*.

Peste 1.800 de ani au trecut de la dispariţia Imperiului evreiesc şi totuşi nu trebuie săpat adânc în pământ pentru a găsi urme ale iudaismului sau mumii evreieşti. Iudaismul trăieşte şi numără 12.000.000 de adepţi, el trăieşte şi va trăi întotdeauna, şi orice evreu trebuie să fie mândru că aparţine acestei naţiuni.

Iaşi, Moritz Gelber

[„Eg.", 9 iulie 1904, pp. 210-211]

https://biblioteca-digitala.ro

9. ARABII. UN FACTOR ÎN POLITICA PALESTINIANĂ

„[...] noua mişcare naţionalistă arabă constituie un element al politicii palestiniene pe care sionismul nu-l va putea neglija."

De la o vreme, ziarele europene înregistrează, nu fără oarecare surprindere, ştiri despre o nouă mişcare naţională, aceea a *arabilor.* Revolta recentă din Arabia, cum şi un manifest răsunător publicat de presa internaţională, au atras atenţia opiniunii publice asupra populaţiunii arabe, despre care cei mai mulţi credeau desigur că s-a contopit cu desăvârşire, în ce priveşte aspiraţiile şi interesele sale, cu imperiul turcesc.

Lucrul însă nu stă astfel. Arabii, propriu-zis arabii culţi, studiaţi în centrele europene, se declară duşmani înverşunaţi ai Turciei şi proclamă în public necesitatea de a se dezlipi cât mai curând de domnia otomană şi de a forma un stat naţional aparte. Ei au fondat un partid pe care l-au intitulat *Partidul naţional arab,* au început să se organizeze, să scoată ziare şi broşuri şi să desfăşoare o colosală operă de propagandă şi agitaţiune în toate regiunile locuite de arabi. Unii cunoscători ai situaţiunii susţin chiar că actuala revoltă din Arabia este pornită în urma instigaţiunilor acestui partid şi are, ca lozincă, lozinca tuturor mişcărilor naţionale: „Arabia Arabilor".

Ei bine, noua mişcare nu este şi nu trebuie să fie indiferentă sionismului, *pentru că aspiraţiunile Partidului Naţional Arab se întind şi asupra Palestinei.*

Arabia propriu-zisă nu formează decât o parte din revendicările acestui partid, care urmăreşte obţinerea independenţei naţionale a *tuturor* ţărilor locuite în majoritate de arabi; şi aceste ţări sunt: *Palestina, Siria* şi *Mesopotamia.* În această vastă şi bogată regiune locuiesc, după cum asigură noul partid naţional, peste *12 milioane de arabi,* la un număr de numai 5—600.000 turci.

Manifestul Partidului Naţional Arab, adresat tuturor puterilor mari, spune:

Noi vroim să ne despărţim complectamente de Turcia şi să fondăm un imperiu arab, care să cuprindă toate ţările arabe asiatice, în limitele frontierelor naturale, de la valea Tigrului şi Eufratului până la istmul de Suez şi de la Mediterana până la marea de Oman.

Forma de guvernământ va fi un sultanat constituţional liberal şi progresist. Sultanul nostru va fi arab şi musulman.

[...] Vom respecta autonomia Libanului şi statul quo *la mormintele creştine din Palestina.*

[...] Pentru a executa acest măreţ proiect, nu e nevoie să curgă nicio picătură de sânge. Ajunge să voim pentru a fi independenţi. Câţi turci sunt oare în ţările arabe? 5—600.000 şi noi suntem 12.000.000.

Ne-am gândit la toate; totul e preparat pentru schimbarea liberatoare. *Rugăm numai pe concetăţenii noştri, fără deosebire de religie, să stea liniştiţi şi să asculte de* **guvernatorii arabi cari vor înlocui pe valii şi mutezarilii turci. Mai sfătuim pe toţi compatrioţii noştri să nu-şi vândă pământurile la străini** *pe un preţ coborât, căci după ce vom fi liberi, valoarea proprietăţilor noastre funciare va creşte cu 400 la sută.*

Cât despre turcii cari locuiesc între noi, o să-i tratăm ca fraţi dacă se vor uni cu noi şi ca duşmani dacă o să conspire în favoarea bandei de sceleraţi de la Ildiz (locul de şedere al Sultanului Abdul-Hamid).

https://biblioteca-digitala.ro

Din acest document se poate vedea limpede nu numai ambiţia partidului arab, dar şi graba lui de a-şi realiza cât mai repede visurile sale naţionale.

Manifestul spune : *„Ne-am gândit la toate, am preparat toate şi o să înlocuim pe guvernorii turci prin guvernori arabi"*. Nici nu mai încape îndoială că aceste ameninţări nu trebuiesc să sperie pe nimeni şi că o să mai treacă multă apă pe Bosfor înainte ca grupul arabilor culţi, care formează partidul naţionalist, să-şi realizeze visul său de aur. Dar nu e mai puţin adevărat că partidul acesta trebuie luat în serios. Dacă nu azi, dar mâine sau poimâine, el va forma hotărât un factor de o însemnătate considerabilă în chestiunile Asiei minore şi niciunul dintre interesaţii la rezolvarea acestor chestiuni nu va putea să treacă peste dânsul. Astăzi, grupul naţionalist arab nu dispune probabil de multă forţă; mâine însă, când, în urma propagandei sale, masele arăbeşti din Palestina, Siria şi Mesopotamia vor fi luat cunoştinţă, ca toate popoarele, de puterea lor naţională, cuvântul partidului arab va cântări greu în politica internaţională. Ideea naţională îşi va face şi aci drumul şi va avea acelaşi efect ca pretutindeni: unirea arabilor şi lupta pentru independenţă.

Un articol publicat zilele din urmă în „La Revue" de către un adânc cunoscător al chestiunii, mi-a întărit şi mai mult sentimentul ce am avut de la primele lecturi în ziarele străine, că chestiunea această prezintă un însemnat grad de importanţă pentru sionism. Autorul acestui articol, care semnează „Un vechi consul", spune că mişcarea este foarte serioasă şi că guvernul francez păcătuieşte în mod greu împotriva intereselor economico-politice ale Franţei prin neglijarea noului partid arab.

„**Revoluţiunea aceasta**, scrie fostul consul, **va putea fi împiedicată de Sultan?** Noi nu o credem. Singurele trupe asupra cărora ar putea să conteze se află la Constantinopole spre paza sa personală sau în Macedonia şi la hotarul bulgar. *Organizatorii au prevăzut totul.* **Ei au preparat încet şi sigur independenţa ţării lor. Mesopotamia, Siria şi Palestina vor forma un singur guvernământ.**

Fără a merge aşa de departe ca autorul acestui citat, care şi anunţă triumful noului imperiu arab, se poate totuşi afirma că, pentru sionism, mişcarea aceasta constituie un nou factor de care va trebui să ţie seamă.

În ce sens şi în ce direcţie — cine poate s-o spună? Vor îngreuia arabii idealul sioniştilor sau îl vor favoriza? Se poate raţiona şi într-o direcţie, şi în cealaltă. Se poate presupune, de pildă, că Turcia, pentru a se întări în Asia mică în contra formidabilei opoziţii a arabilor — 600.000 faţă de 12.000.000 — vor recurge la ajutorul evreilor, acordându-le Palestina pentru a-şi forma aci o comunitate autonomă. Acelaşi lucru însă, înlocuindu-se termenii, se poate spune şi despre arabi. Nu sunt dispus a mă deda aci la combinaţiuni diplomatice, fiindcă dintre toate fanteziile, cele diplomatice mi se par cele mai puţin interesante, dar nu e mai puţin adevărat că o practică serioasă şi care ştie să se folosească de toate prilejurile pentru a-şi ajunge scopul, trebuie să ţie seamă de toţi factorii cari pot să influenţeze realizarea scopului. Şi ceea ce am vroit să stabilesc aci este doar atât: că noua mişcare naţionalistă arabă constituie un element al politicii palestiniene pe care sionismul nu-l va putea neglija.

Rămâne, fireşte, la inteligenţa şi abilitatea diplomatică a conducerii grupării sioniste de fixat modul de utilizare al acestei mişcări în folosul ideii, sau de combătut eventualele piedici ce s-ar pune din cauza aspiraţiunilor ei teritorialiste asupra Palestinei.

Ben Iehuda

[„Tr.S.", 1 mai 1905, p. 2]

https://biblioteca-digitala.ro

10. REÎNTOARCEREA D-LUI DR. ADOLF STERN DIN PALESTINA

„E o mare minune că o naţiune care a rămas în ciuda atâtor prigoniri bimilenare, se pregăteşte să se-ntoarcă în ţara strămună."

În seara de 12 mai, în sala Bibliotecii „Saniel Marcus", dl. d-tor Adolf Stern a dezvoltat o conferinţă intitulată „Impresii de Călătorie din Palestina".

Se ştie că d. dr. Ad. Stern a întreprins de Paşti o călătorie în Ţara Sfântă şi, cu talentu-i cunoscut, a ţinut să împărtăşească membrilor celor două loji din Bucureşti impresiile d-sale de călătorie. D. dr. Stern a făcut o pitorească descriere a excursiei d-sale la Beyrut, Iaffa, Ierusalim şi la câteva din coloniile agricole, dintre cari unele întemeiate de colonişti evrei din România.

Ne e greu să rezumăm interesantele observaţii făcute de d. dr. Stern în Ţara Sfântă.

Numeroasele amănunte comunicate de d-sa scapă memoraţiunii şi n-ar putea fi redate decât de o relaţiune stenografică. Vom reţine însă frumoasa peroraţie a d-lui dr. Stern care, vorbind de puţinele monumente din antichitatea evreiască, în fiinţă azi în Palestina, şi opunându-le, prin contrast, piramidele, Acropolea şi Farul roman, a avut fericita inspiraţie de a zice:

„Fără îndoială, monumentele lăsate de antichitatea egipteană, greacă şi romană sunt mai impunătoare decât cele ce ne-au rămas de la antichitatea evreiască. Dar pe când naţiunile cari ne-au lăsat piramidele, Acropolea şi Farul au murit, naţiunea care a lăsat atât de puţine urme din antichitatea sa, în Palestina a rămas. Această deosebire e deja o minune. Dar o mai mare minune e că naţiunea care a rămas în ciuda atâtor prigoniri bimilenare se pregăteşte să se-ntoarcă în ţara strămună. E meritul sionismului care a dat avânt colonizării la Palestina. Acest curent trebuie încurajat pentru rezultatele sale practice."

Aplauze vii şi puternice au acoperit cuvântarea conferenţiarului.

[„N.E.", 22 mai 1910, pp. 2-3]

https://biblioteca-digitala.ro

11. UN MOMENT DECISIV. SIONIŞTILOR DIN ROMÂNIA

„O mişcare mare, grandioasă, care a debordat cu mult frontiera organizaţiunii sioniste, a cuprins lumea evreiască, mişcarea reconstruirii limbii ebraice, ca legătura cea mai reală şi cea mai vizibilă a poporului renăscând."

Palestina modernă şi împreună cu dânsa evreimea întreagă trece printr-un moment istoric. Societatea „Hilfsverein der deutschen Juden"[10], care până în timpul din urmă se dase ca propagatoarea limbii ebraice în Palestina din motive de ordin practic, a dat impulsul unei mişcări vii, prin deciziunea sa, ca în şcoala tehnică din Haifa, cât şi în şcoala reală ataşată acesteia, a căror palate splendide sunt terminate, limba de predare să fie cea germană. Evreii din Palestina, înţelegând gravitatea acestei deciziuni, care pe de o parte însemna un regres pentru dezvoltarea limbii ebraice, pe de altă parte era o greşeală politică enormă, dându-ne caracterul unei mişcări înfeudate unui anumit stat, au răspuns la această deciziune printr-o luptă energică, de o vehemenţă neaşteptată. Luptă susţinută de tot ce reprezintă generaţia modernă şi progresul în Palestina. Luptă fără teamă de obstacole. Luptă pe bază reală, cu scopul bine determinat de a scoate de sub influenţa societăţii „Hilfsverein" şcolile din Palestina. Luptă plină de reuşită materială, căci astăzi o mare parte din şcolile soc. „Hilfsverein" sunt desfiinţate, iar în locul lor funcţionează deja şcoli pur ebraice, dar şi plină de reuşită morală, căci ea a ridicat prestigiul evreilor palestinieni în toată lumea şi le-a relevat deodată forţele de cari dispun, sacrificiile la cari sunt gata şi, înainte de toate, realitatea existenţei unui nucleu evreu în Palestina.

Sper că ecoul acestor evenimente a pătruns până la evreii din România; zic sper, căci pe când toată presa evreiască şi nu numai cea sionistă e plină de protestările evreimii entuziasmate şi electrizate de exemplul evreilor din *Erez-Israel*, contra „Hilfsverein" n-am putut vedea până astăzi niciun semn de viaţă din România. Şi când astăzi am fost întrebat de un ilustru palestinian, zoologul Aharoni, de aceasta, nu i-am putut răspunde, dar dorul m-a apucat de a vorbi încă o dată evreilor sionişti din România, vechilor mei tovarăşi de luptă.

Din întâmplare îmi parvenise cu o zi înainte no. 10 al revistei „Bar-Kochba", cu interesantul articol al d-lui Enric F. Braunstein asupra cauzelor decăderii sionismului în România[11]. Am retrăit atunci în amintire acei ani de luptă de care vorbeşte d-l Braunştein. Luptă care a avut două motive şi care m-a costat mult fiziceşte şi moraliceşte. Un motiv a fost etic, celălalt practic. Ea trebuia să şteargă acea teribilă pată morală aruncată asupra sioniştilor din România de către preşedintele federaţiunii sale, pată trecută în domeniul istoriei prin protocolul congresului al 4-lea din Londra. Motivul practic era de a contrabalansa abstrucţiunea prin care acelaşi preşedinte căuta a nimici mişcarea sionistă din România, fie de teamă de a nu da ochi cu adunarea delegaţilor din România, fie din alte motive[12].

Dar din nenorocire, sioniştii din România, cu toate că elementele cele mai valoroase au înţeles situaţiunea, n-au găsit în totalitatea lor puterea morală de a face singurul gest demn şi necesar în aceste grave împrejurări. Aceste amintiri mi s-au părut de actualitate în momentele de faţă. Căci istoria mişcării sioniste din România

[10] Una dintre cele mai importante organizaţii filantropice ale evreilor din Germania.
[11] A se vedea articolul din cap. IV al volumului de faţă.
[12] Referire la cuvântarea lui Samuel Pineles la al IV-lea Congres Mondial al Mişcării Sioniste, ţinut la Londra, în anul 1900.

https://biblioteca-digitala.ro

din ultimul timp, mi-a arătat încă o dată slăbiciunea sioniştilor din ţară, pe care d-l Braunştein o vestejeşte cu drept cuvânt.

Ei n-au găsit nici de astă dată destulă forţă morală şi n-au putut rezista mişcării „Uniunii"[13], cu toate că raţiunea, şi mai cu seamă aceea a unui om pătruns de ideile fundamentale ale sionismului, trebuia să prevadă cele ce vor urma. Înţeleg foarte bine situaţiunea psihologică a sioniştilor din România în acele momente şi tocmai un caz ca acesta arată unde e convingerea, puterea morală. Puteau foarte bine sioniştii din România să-şi facă datoria către patria română, dar nu aveam dreptul de a dezerta cu această ocaziune de la steagul sionist. O rezervă prudentă era la locul ei[14]. Dar să lăsăm trecutul. Acum, după cât pot judeca, după rarele ştiri ce-mi parvin din România, decepţia a venit. Ce vor face sioniştii? Ei au nevoie de un nou curent ideal, care să-i relege cu mişcarea noastră de renaştere. Şi iată că o întâmplare favorabilă ne iartă în acest moment drumul. O mişcare mare, grandioasă, care a debordat cu mult frontiera organizaţiunii sioniste, a cuprins lumea evreiască, mişcarea reconstruirii limbii ebraice, ca legătura cea mai reală şi cea mai vizibilă a poporului renăscând. O luptă crâncenă se dă în această direcţiune. *Evrei din România, profitaţi de acest moment!* Asociaţi-vă protestărilor contra deciziunii lui „Hilfsverein", aduceţi jertfe, precum fac ceilalţi.

De aci ar putea rezulta o nouă eră pentru sionismul din România. Niciodată încă, în timpurile moderne, manifestarea voinţei poporului evreu n-a fost atât de impunătoare ca de astă dată. Aci puteţi găsi noi forţe.

Iar acei cari până acum se dedau ca propagatorii limbii ebraice în România, când toată însemnătatea acestui ideal nu era destul de apreciată, să nu lipsească acum, când ea devine o necesitate politică. Sper că cel puţin vechii sionişti şi tineretul vor înţelege însemnătatea momentului şi se vor reculege, pentru a salva pentru evreii din România în mişcarea renaşterii noastre, locul de onoare, pe care la început l-au deţinut, dar pe care din nenorocire l-au pierdut demult.

Dr. H. Moscovitz
Rechoboth (Palestina)

[„B.K.", an I, nr. 11, ianuarie 1914, pp. 3-5]

[13] Referire la Uniunea Evreilor Pământeni.

[14] Chiar în momentul de faţă, sioniştii din Germania se află într-o situaţiune în fond asemănătoare. „Hilfsverein" proclamă că sioniştii luptă în contra limbii germane în Palestina, pe care guvernul german caută a o răspândi din motive politice acolo. Şi aceasta e cu atât mai grav, întrucât centrul mişcării se află în capitala Germaniei. Părăsit-au pentru aceasta sioniştii germani steagul sionist? (*Nota red.*)

https://biblioteca-digitala.ro

12. RAPORTUL OFICIAL AL BIROULUI CENTRAL SIONIST
Din 6 mai 1915

„Coreligionarii noştri din Ţara Sfântă au dus câteva luni foarte rele. Dificultăţile au început în noiembrie 1914; punctul culminant al crizei a fost depăşit abia la sfârşitul lui februarie 1915."

Situaţia generală în Palestina

Situaţia generală a evreilor din Palestina se agravase de la început din cauză că cea mai mare parte din ei erau supuşi ai ţărilor cu cari Turcia era în stare de război[15]. Însă, din îndemnul reprezentanţilor iluştri din Constantinopole, guvernul otoman a uşurat în mod real obţinerea supuşeniei otomane pentru evreii ce trăiesc în Turcia. El a renunţat la declaraţia de lepădare a supuşeniei de origine, la condiţiile stabilite de cinci ani în ţară şi a redus taxele la un maximum. Cei fără mijloace au fost scutiţi de taxe. Cei noi încetăţeniţi sunt dispensaţi de serviciul militar pentru un an de zile. Cei ce nu voiau să capete supuşenia otomană, trebuiau să părăsească ţara; totuşi, urma să nu se facă dificultăţi nici acelora cari voiau să rămână în ţară, fără a obţine supuşenia otomană.

La începutul lui noiembrie 1914 se născu în Palestina un curent anti-evreiesc, ba chiar anti-sionist. El a fost condus de caimacamul de atunci al Jaffei, *Beha Eddin Bey,* şi a devenit cu deosebire îngrijorător pentru coreligionarii noştri din Palestina, după ce *Beha Eddin Bey* a fost numit secretar al lui *Djemal Paşa,* generalissimul trupelor turceşti aflătoare în Palestina. De altminterea, erau oarecari indicii că anumite cercuri evreieşti anti-sioniste din Ierusalim nu au fost străine de aceste tendinţe. Curentul anti-sionist, duşmănos faţă de evrei, a ştiut în diferite împrejurări să contracareze dorinţele guvernului central şi să nu corespundă intenţiilor lui.

Încă la începutul lui decembrie 1914, 700 de evrei din Jaffa şi împrejurimi — supuşi străini — au fost constrânşi să părăsească ţara.

Banca noastră, nu numai că a fost închisă, dar a fost chiar ameninţată cu confiscarea şi cu lichidarea silită. 30 de sionişti de seamă au fost parte arestaţi, parte constrânşi să-şi mute reşedinţa în interiorul ţării, în Galilea. Ca pretext pentru procedarea în contra băncii, s-a invocat emisiunea din partea acesteia de cecuri înregistrate. Aceasta ar fi vătămat privilegiul Băncii Otomane de a emite bancnote.

În realitate însă, prin emisiunea cecurilor, *banca a menţinut vreme de luni de zile în bună stare viaţa economică a întregii ţări.* Ca motiv pentru arestări s-a invocat faptul că arestaţii au participat la congresul sionist din Viena şi că sunt înscrişi în organizaţia sionistă. Posesiunea mărcilor de F.N. a fost oprită sub pedeapsa cu moartea. S-a ajuns chiar a se ameninţa cu confiscarea tuturor proprietăţilor pe care le posedau supuşii statelor germane.

În urma acestora s-a produs o mare nelinişte. Alţi 6.300 de evrei au părăsit ţara; printre aceştia, în tot cazul, au fost foarte puţini sionişti, cu deosebire niciun colonist, în schimb însă un mare număr de muncitori, ce nu puseseră încă picior solid în ţară. Din toată Galilea au emigrat doar în total numai 30 de persoane. *Reprezentanţa noastră din Constantinopol a reuşit să convingă pe ambasadorul german, american şi italian, precum şi pe autorităţile centrale turceşti, că această procedare era nedreaptă şi nejustificativă. Ea a reuşit să obţină o îndulcire vădită a măsurilor himente. Beha Eddin a fost rechemat din postul lui de secretar al generalissimului, Banca a căpătat*

[15] În noiembrie 1914, Turcia intră în război alături de Germania şi Austro-Ungaria împotriva Angliei, Rusiei şi Franţei. La 16 noiembrie 1914, sultanul Turciei proclamă războiul sfânt.

https://biblioteca-digitala.ro

autorizaţia de a reîncepe afacerile. Tuturor celor arestaţi li s-a dat drumul, cei ce au fost goniţi în Galilea s-au putut reîntoarce. Pedeapsa cu moartea pentru cei ce aveau la dânşii mărci de F.N. a fost preschimbată într-o amendă de 1—3 lire otomane. Generalissimul Djemal Paşa a vizitat Tel-Avivul; inspectă gimnaziul, ţinu o alocuţiune binevoitoare şi dete o proclamaţie, după care cei ce împrăştiau legende false contra evreilor aveau să fie pedepsiţi. Şcoala de fete a soc. Chowewei Zion din Jaffa, care fusese până atunci închisă, a fost autorizată să-şi redeschidă cursurile. Străjerii evrei, care fuseseră suspendaţi vreme îndelungată, au fost în nou primiţi. Toţi „Somrimii" din Galilea şi 70 din Judeia îşi exercită din nou funcţiile lor.

Ca urmare, şi autorităţile inferioare din Jerusalim şi Jaffa se poartă iar mai bine, cu singura excepţie a comandantului militar al Jaffei, care continuă să mai facă greutăţi.

Este semificafiv pentru încrederea de care se bucură banca noastră, că posesorii cecurilor înregistrate ale *Anglo Palestine Company,* a căror valoare se urcă la 250.000 franci, au fost restituite *contra eveditării în cont a contravalorii, aşadar nu contra plăţii în numerar.*

Şi presa se bucură în Ierusalim de o oarecare libertate. „Hacheruth"[16] şi „Hapoel Hazair"[17] scriu în toată libertatea contra instigatorilor campaniei anti-sioniste.

Natural, această campanie a avut şi ea jertfele sale. 700 de evrei au fost tot pe atunci expulzaţi, alţi 6.700 au părăsit Palestina de frica unei expulzări. D-lui *dr. Mossinsohn* i s-a refuzat otomanizarea şi i s-a impus să părăsească ţara împreună cu familia. Acelaşi lucru cu trei poale-zionişti: *Benzwi, Bengorion* şi *Lomer.* Domnii *Hankin* şi *Schochat* urmau să fie exilaţi la *Sivas,* în *Anatolia. Graţie sforţărilor noastre însă, soarta lor e uşurată. Sperăm să obţinem liberarea lor.* Pentru moment, ei se găsesc la Brussa.

Ziarele „Moria"[18] şi „Achdoth"[19] sunt suspendate. Şi încă nu s-a pus capăt unei anchete asupra sionismului începută de Dejmal Paşa.

Precum se vede, situaţia generală în Palestina nu este încă satisfăcătoare. *Din fericire însă, am reuşit până acum să înlăturăm urmările rele ale campaniei antisioniste şi prin aceasta să protejăm stabilitatea colonizării evreieşti în Palestina.*

După cum se poate vedea, coreligionarii noştri din Ţara Sfântă au dus câteva luni foarte rele. Dificultăţile au început în noiembrie 1914; punctul culminant al crizei a fost depăşit abia la sfârşitul lui februarie 1915. Redeschiderea băncii *Anglo-Palestine Company,* reinstalarea străjerilor, redeschiderea şcolii de fete din Jaffa au survenit abia în mijlocul lunii aprilie.

Pentru a evita orice confuziuni, remarcăm că toate celelalte şcoli ebraice au fost deschise toată vremea şi îşi continuă acum, în toată plenitudinea, activitatea lor, aşa că educaţia generaţiei noi nu a avut de suferit nicio întrerupere.

[„Ht.", 31 mai 1915, pp. 16-18]

[16] „Hachinnuch". Apare la Ierusalim între 1910-1922, în limba ebraică.
[17] „Hapoel hazair". Apare la Tel Aviv în 1908, în limba ebraică.
[18] „Moria". Cotidian care apare la Ierusalim între anii 1909-1915, în limba ebraică.
[19] „Haachduth". Săptămânal editat la Ierusalim în limba ebraică, în perioada 1909-1915.

https://biblioteca-digitala.ro

13. PRIMA UNIVERSITATE EBRAICĂ

„[...] un neam întreg, cu întreg trecutul lui, cu lacrimile şi cu bucuriile lui, întemeiază această şcoală, din care un neam întreg va să se ridice întinerit, reînviat."

Săptămânile trecute, telegraful ne-a adus minunata veste că la Ierusalim s-au pus bazele celei dintâi universităţi ebraice. Clădirea a şi început prin aşezarea a douăsprezece pietre, după numărul celor douăsprezece triburi ale lui Israel...

Vremurile pe cari le trăim sunt groaznice, dar mari. Se petrec, în fiecare zi, evenimente pe cari, altădată, presa mondială le-ar fi tălmăcit şi răstălmăcit luni de-a rândul. Astăzi, de-abia mai apucă să le înregistreze pe toate. Întemeierea unei universităţi ebraice în oraşul în care a răsunat glasul lui Isaia merită totuşi, chiar în aceste vremuri, mai mult decât o simplă menţiune.

Şi mai întâi de toate să semnalăm o coincidenţă, care are valoarea unui simbol. Când sub loviturile dârze şi necontenite ale berberilor lui Vespasian, Ierusalimul trăgea să moară, un mare învăţat evreu, Iohann ben Sacai, izbuti, mulţumită unei stratageme, să ajungă până în lagărul generalului roman. Aci, el ceru aceluia care în curând avea să fie împăratul Romei, să-i îngăduie deschiderea unei şcoli la Iabneh, ceea ce-i fu îndată acordat[20]. Vespasian nici nu bănui vreodată că printr-un singur cuvânt, el hotărâse ursita lui Israel şi-l făcuse nemuritor: într-adevăr, în şcoala de la Iabneh s-a continuat învăţătura ebraică şi s-a desăvârşit astfel talismanul cu care poporul evreu era menit să răzbată veacurile şi să înfrunte urgia lui Dumnezeu şi a oamenilor...

Şi-acum, când din miile de morminte ale flăcăilor evrei, morţi pe toate câmpurile de luptă, răsare parcă speranţa unei ere noi de viaţă pentru bătrânul pribeag, iată că tot cu o şcoală se face începutul. Iar pentru a accentua şi mai bine simbolul, la temelie se pun douăsprezece pietre. Douăsprezece pietre – douăsprezece triburi: un neam întreg, cu întreg trecutul lui, cu lacrimile şi cu bucuriile lui, întemeiază această şcoală, din care un neam întreg va să se ridice întinerit, reînviat. Acesta e, de altminteri, simplul, prozaicul adevăr: Oricare ar fi întorsătura pe care o poate manifesta în viitor destinul politic al poporului evreu, Universitatea ebraică din Ierusalim ne dă dreptul să fim siguri de soarta lui spirituală. Sufletul evreiesc îşi regăseşte centrul de gravitate, îşi recapătă echilibrul şi se încordează pentru un nou, puternic şi rodnic avânt.[21]

Binecuvântat fie Domnul care ne-a învrednicit să trăim şi să vedem toate acestea!

Dr. teol. L. Algazi

[„Cr.I.", 6 septembrie 1918, p. 2]

---

[20] Evenimentele respective s-au petrecut în anul 70 e.n.

[21] Ceremonia depunerii pietrelor fundamentale ale Universităţii ebraice este descrisă în „Mântuirea" din 29 mai 1919, cu următoarele detalii: „Miercuri, 24 iulie 1918, au fost puse pe muntele Scopos, la Ierusalim, cele 12 pietre fundamentale ale Universităţii ebraice...

Alături de membrii Comisiunii sioniste erau generalul comandant şef al trupelor engleze şi aliate şi principalii membri ai Statului său major, guvernatorul militar al Ierusalimului, reprezenţii detaşamentelor militare franceze şi italiene în Palestina; alţi ofiţeri, muftiul Ierusalimului, preotul anglican, reprezentanţii bisericilor armene şi greceşti, primarul din Ierusalim, marii rabini din Cairo şi Alexandria, şefii sefradiţi şi askenaziţi.

Ziua a fost splendidă: o mulţime de mai multe mii de persoane acoperea panta muntelui pentru a asista la ceremonie.

Locul universităţii e pe partea orientală a muntelui Scopus, care domineză valea Iordanului, intrând în Marea Moartă. Se disting bine râurile „lacului asfaltat". Asprimea colinelor intermediare strânge inimile: e deznădejdea lui Moab.

Ceremonia începe printr-un cânt de graţii. Douăsprezece pietre sunt puse, ca simbol al celor 12 triburi. Doctorul Weizmann pune prima în numele organizaţiei sioniste. Apoi înaintează cei 2 mari rabini din Ierusalim, şefii Consiliului şi Comunităţii din Ierusalim. Muftiul pune altă piatră; apoi preotul anglican. Alte pietre sunt puse în numele regimentului evreiesc, baronului Edmond de Rotschild, oraşului Iaffa, coloniilor evreieşti, profesorilor de literatură ebraică şi lucrătorilor evrei."

https://biblioteca-digitala.ro

14. PALESTINA ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI (1914-1918)

Consfătuirea de la gimnaziul ebraic — Un apel sfâşietor — Întâlnirea părinţilor cu copiii lor — Sioniştii revoluţionari — Lupta contra limbii ebraice — Intenţia Statelor Unite

„Convingerea că renaşterea naţională a evreilor în Palestina nu este posibilă cât timp ţara se află în mâinile Turciei deveni din ce în ce mai puternică şi duse la faptele decisive, de o importanţă extraordinară politică şi istorică, azi îndeajuns cunoscute cititorilor noştri."

Sfâşietor de dureroase au fost suferinţele ce au avut să îndure colonistii evrei în timpul războiului. Aceia cari n-au vrut să părăsească ogorul strămoşesc şi au ţinut să apere cu sângele lor tânăra colonizare evreiască, au avut să îndure tirania atotputernicului comandant al armatelor turceşti din Palestina, Djemal Paşa, care, fiind un adversar înverşunat al ideii naţional-evreieşti, s-a purtat cu colonistii evrei ca un adevărat tiran.

Se ştie că, după izbucnirea războiului cu Turcia, oraşul Iaffa a fost evacuat de populaţia civilă. Înainte de evacuare, a avut loc la gimnaziul ebraic de acolo o consfătuire furtunoasă între profesori şi elevi. Profesorii au cerut elevilor să rămână în Palestina şi să se otomanizeze, sau, a zis un profesor în discursul său, să ne vărsăm sângele pe pământul nostru şi atunci vom avea dreptul să ridicăm pretenţiuni asupra lui.

Un apel sfâşietor

În aceeaşi zi, a fost publicat un apel, în limba ebraică, pentru toţi evreii, cu un conţinut sfâşietor şi redactat pe un ton foarte dureros.

„Iubiţi fraţi! Oricine părăseşte astăzi Palestina, distruge cu propria sa mână ceea ce am creat atâta timp şi cu atâta greutate. Aveţi milă de scumpa noastră patrie, care rămâne fără voi pustie şi moartă! Cine ştie dacă vă veţi mai înapoia cândva aci. Nu părăsiţi patria noastră! Rămâneţi împreună cu noi şi împărtăşiţi soarta voastră cu a ţării!".

Marea mulţime nu s-a lăsat, însă, convinsă. Au fost mulţi acei cari au părăsit ţara, plângând şi îndureraţi, toţi, însă, aveau convingerea fermă că idealul renaşterii evreieşti nu se va realiza sub stăpânirea otomană şi că trebuie să aşteptăm şi să sperăm ca noi înşine să fim stăpânii ţării noastre.

Întâlnirea părinţilor cu copiii

Vapoarele cu refugiaţi cari plecau din Iaffa, ancorând la Alexandria, erau întâmpinate de corăbii cu cei cari părăsiseră mai înainte Palestina, prizonieri şi, în special, copiii cari îşi căutau părinţii printre noii sosiţi şi părinţi cari îşi căutau copiii rămaşi în Palestina. Aceste întâlniri dădeau loc la scene tragice.

Autorităţile engleze şi comitetul de ajutorare instituit în Alexandria îngrijeau pe refugiaţi cu alimente şi locuinţe.

Sioniştii revoluţionari

Între timp, viaţa evreilor din Palestina deveni din ce în ce mai insuportabilă. Într-o bună dimineaţă, ministrul turc Djemal-paşa publică o comunicare oficială, în care se spunea: „După cum s-a dovedit, există evrei în Palestina cari îşi zic sionişti, şi cari au îndrăzneala de a crede că evreii vor trăi cândva autonomi în Turcia, ca popor liber, şi

https://biblioteca-digitala.ro

vor să creeze, aşadar, un guvern în guvern. De aceea, declar că aceştia se numesc sionişti-revoluţionari, cari uneltesc în contra guvernului. Şi dacă «sionismul» este o idee criminală, împotriva căreia trebuiesc luate măsuri riguroase, ordon arestarea imediată a tuturor sioniştilor, ca revoluţionari, confiscarea mărcilor şi banilor sionişti, oriunde vor fi găsiţi".

Guvernul turc trecu de la vorbă la faptă. În Ierusalim au fost arestaţi dr. Segall şi David Jelsin; în Iaffa, Riesenhoff, dr. Burgazow, dr. Turow, Grasovski, Goldenberg, Berlin şi Slouschz; în Petach Tikwah, A. Schapira; în Rişon-le-Zion, Meerowitz. Toţi aceştia au fost consideraţi drept conducători ai „sioniştilor revoluţionari" şi trimişi în diferite localităţi, departe de ţară.

Lupta contra limbii ebraice

În acelaşi timp şi limba ebraică deveni periculoasă. Toate firmele ebraice fură date jos şi înlocuite cu firme arabe; de asemenea, numele evreieşti ale străzilor din Tel Aviv. Portretul d-rului Herzl era rupt, oriunde era găsit, ca portretul criminalului principal... Mărcile şi fondurile sioniste au fost confiscate. „Magen David"-ul deveni ilegal şi dovedea relaţii cu „teribilii" sionişti. Astfel se cree o situaţiune nemaiauzită încă de la existenţa noii colonizări evreieşti în Palestina. Convingerea că renaşterea naţională a evreilor în Palestina nu este posibilă cât timp ţara se află în mâinile Turciei deveni din ce în ce mai puternică şi duse la faptele decisive, de o importanţă extraordinară politică şi istorică, azi îndeajuns cunoscute cititorilor noştri.

Statele Unite ale Americii aflară despre samavolniciile din Palestina şi interveniră pe cale diplomatică, reuşind a determina guvernul otoman să repatrieze persoanele sus-menţionate. Sosirea exilaţilor provocă o bucurie indescriptibilă.

Intervenţiunea Statelor Unite a evitat şi alte asupriri îndreptate de guvernul otoman în contra evreilor şi aceştia îşi vor aminti cu recunoştinţă eternă de ajutorul fraţilor lor americani şi al întregii Americi, dedicându-i un capitol special in istoria renaşterii evreieşti în Palestina, renaştere care se desăvârşeşte prin munca evreiască într-o Palestină evreiască.

[„Cr.I.", 3(16) ianuarie 1919, p.4]

https://biblioteca-digitala.ro

15. ORGANIZAREA EVREIASCĂ A PALESTINEI

Pentru bazele viitoarei organizări evreieşti în Palestina se propune limba ebraică, limbă oficială; guvernator evreu; introducerea legii evreieşti: sâmbăta zi de odihnă.

„Jewish Chronicle"[22] publică în nr-ul său din 15 noiembrie articolul unui autor anonim, care se ocupă cu bazele viitoarei organizaţiuni a Palestinei. Autorul porneşte de la convingerea că guvernul englez consideră necesară o colonizare evreo-naţională nu numai în interesul Palestinei, ci al lumii întregi. Pentru atingerea acestui ţel, autorul propune următoarele căi:

PALESTINA SĂ SE NUMEASCĂ „ISRAEL"

Această propunere este motivată astfel: numele o „Palestină evreiască" nu stă nicidecum în legătură cu naţionalitatea ce va exista între hotarele sale. Naţionalitatea Angliei este cea engleză, a Franţei cea franceză ş.a.m.d. A intitula naţionalitatea populaţiei Palestinei „palestiniană" nu are niciun sens. Aceasta n-ar designa majoritatea locuitorilor actuali ai Palestinei şi nici n-ar avea vreun rost istoric în ce priveşte pe evrei. Această anomalie trebuie să înceteze şi anume, înapoindu-ne la numele biblic „Eretz Israel" şi numind Palestina, „Israel".

Fiindcă numele în sine are un înţeles pur politic, urmează că toţi locuitorii, de orice rasă şi religie ar fi, sunt israeliţi şi locuitorii actuali vor forma germenele viitorului popor Israel. Populaţiunea „Israel"-ului va cuprinde, fireşte, şi pe arabii de religie mahomedană. Toţi vor fi apoi cunoscuţi sub numele de „israeliţi", adică poporul ţării ISRAEL. În modul acesta şi numai astfel va fi rezolvată şi chestiunea arabă din Palestina. Arabii cari vor să devină cetăţeni ai „Israel"-ului, o pot face, iar acei cari nu doresc aceasta, pot rămâne arabi, ceea ce nu va face ca situaţia lor să se deosebească mult de aceea de sub dominaţiunea otomană. Noi nu putem monopoliza Palestina numai pentru locuitorii de confesiune mozaică şi de origine evreiască, ci trebuie să lăsăm ţara deschisă tuturor cari se vor supune instituţiunilor sale şi vor recunoaşte legile sale. În tot cazul, trebuie să luăm măsuri spre a forma în interiorul hotarelor ţării o naţionalitate evreiască. Atraşi de noua colectivitate se vor simţi, desigur, acei cari sunt evrei după origine şi religie. Pe de altă parte, un arab care, păstrându-şi religia, devine israelit, nu va fi mai ciudat decât un evreu, de pildă, care devine englez, american sau german şi rămâne totuşi evreu.

2. Ebraica trebuie să fie limba oficială şi să fie, în sfârşit, recunoscută ca limbă a ţării de către toţi locuitorii.

Pentru asigurarea lui „*Home Rule*"[23] pentru israeliţi în ţara Israel, de către suzeranitatea engleză, autorul cere:

3. Un guvernator evreu şi

4. Un Consiliu de Stat, cari va trebui să fie parte numit, iar parte ales.

5. Ca lege a ţării să fie introdusă legea evreiască, de unde urmează că:

6. Sâmbătă trebuie să fie ziua oficială de odihnă, iar sărbătorile evreieşti zilele oficiale de repaos.

În observaţiunile finale, autorul articolului menţionează că locurile sfinte vor fi exteritorializate.

[„Cr.I.", 17 ianuarie 1919, p. 2]

---

[22] Apare la Londra în 1841, în limba engleză.

[23] Guvernarea ţării.

https://biblioteca-digitala.ro

16. ÎNFIINŢAREA DE BIROURI PALESTINIENE

În toate ţările locuite de evrei se înfiinţează birouri palestiniene, care vor organiza emigrările şi vor pregăti emigranţii pentru viitoarea lor chemare în ţara strămoşească.

În toate ţările locuite de evrei se vor înfiinţa birouri palestiniene, cari vor avea de scop să pregătească şi să organizeze plecarea emigranţilor.

Palestina va fi de pe acum complet blocată. Intrarea în ţară nu va fi permisă decât cu certificate emise de aceste birouri, ale căror mod de funcţionare urmează a se stabili probabil de conferinţa sionistă din Londra.

În sarcina acestor birouri va cădea nu numai organizarea emigrării, ci şi pregătirea emigranţilor pentru viitoarea lor chemare în ţara strămoşească. Se vor înfiinţa tot felul de cursuri practice, în special de agronomie. Se va căuta, acolo unde aceasta va fi posibil, ca să se plaseze pentru câtva timp lucrători pe la moşii, pentru a-i familiariza astfel cât mai mult cu munca câmpului.

Expedierea emigranţilor se va face de către birourile palestiniene în ordinea următoare: 1) muncitori şi tehnicieni, specialişti în construcţiuni: ingineri, arhitecţi, constructori etc.; 2) agricultori; 3) comercianţi.

Toate aceste birouri vor fi în strânsă legătură cu centrala din Palestina şi vor lucra după instrucţiunile şi din ordinul acesteia. La modul lor de organizare şi funcţionare se lucrează de pe acum cu multă asiduitate.

[„Cr.I.“, 17/30 ianuarie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

17. CUM E POPULATĂ PALESTINA

Întinderea – Numărul locuitorilor – Evreii, cerkezii, curzii, druzii, şvabii – Limba uzuală – Reînvierea limbii ebraice

„Din motive practice, spre a se pune capăt acestei babilonii, s-a început în ultimele decenii ridicarea limbii neo-ebraice la rangul unei limbi uzuale şi rareori s-a mai văzut ca o limbă aproape cu totul uitată să reînvieze atât de repede."

Întinderea totală a Palestinei istorice diferă, după cum se ţine mai mult sau mai puţin seama de regiunile de stepă şi pustiu din estul şi sudul ţării.

Părţile mai locuite sunt: *muteseraflicul* Ierusalim, în întindere de vreo 9.000 km. pătraţi şi cu vreo 375.000 locuitori (42 pe kilometru pătrat), cele două *sangiacuri* meridionale ale provinciei Beirut, cu 9.000 km.p. şi vreo 200-250.000 locuitori, şi regiunea de răsărit a Ierusalimului, cu de asemenea vreo 9.000 km.p., dar cu numai vreo 100.000 locuitori. Celelalte districte ce mai fac parte din Palestina, ca de pildă provincia egipteană El Ariş şi noul district Berseba, sunt foarte rar populate şi nu contează mult în calculul populaţiunii palestiniene.

Întinderea totală a Palestinei de sub dominaţiunea turcă poate fi deci indicată cu vreo 27.000 km.p. şi populaţiunea ei, în cifră rotundă, cu 700.000 suflete, ceea ce reprezintă o desime de 26 locuitori pe kilometrul pătrat.

Navratzki crede că în ultimii ani înainte de război trăiau în Palestina, printre aceşti 700.000 de locuitori, cel puţin 100.000 de evrei şi în plus vreo 15.000 evrei spanioli şi cari au imigrat aproape cu toţii în ultimii treizeci de ani. Restul populaţiunii e un amestec din arabi, cari au pătruns aci în secolul VII, şi din sirieni, stabiliţi aci de mai înainte.

Prin oraşe, populaţia e cea mai puţin uniformă: întâlnim aci toate tipurile, de la cel mai profund negru până la cafeniul deschis al meridionalilor, pe câtă vreme *felachii* (ţărani indigeni) şi mai ales beduinii de prin sate au păstrat adesea tipul pur semitic. În afară de aceste două naţionalităţi, se mai întâlnesc grupuri mici de cerkezi şi curzi, colonizaţi acolo de Abdul Hamid. Trebuie să mai menţionăm druzii, a căror origine nu e bine cunoscută şi cari numără vreo 140.000 suflete, căci ei locuiesc în nordul Palestinei (făcând abstracţie de regiunea învecinată a Libanului) o sumă de sate şi sunt astfel vecinii direcţi ai coloniilor evreieşti de acolo; în Palestina propriu-zisă nu trăiesc încă decât vreo câteva mii, aşa că şi druzii nu contează mult în cifra totală a populaţiunii.

Printre locuitorii europeni ai Palestinei se mai află aci, în afară de evreii imigraţi şi de puţinele colonii mici de străini, vreo 2.500 de nemţi, cari au imigrat şi ei aproape cu toţii acum 30-40 de ani şi sunt mai toţi adepţii sectei religioase a templierilor[24]. Aceşti şvabi au întemeiat nişte colonii mici în vecinătatea celor două porturi Iaffa şi Haifa şi coloniile acestea au prosperat. Parte dintre coloniştii germani, cari trăiesc în aceste oraşe şi la Ierusalim, se ocupă şi ei cu agricultura, cu industria laptelui şi cu viticultura. Mai vorbesc şi astăzi dialectul lor şvăbesc şi cu toate că nu sunt numeroşi, constituie totuşi un element economic influent.

În afară de populaţiunile amintite, mai trăiesc natural în Palestina turcii, cari ocupă funcţiunile publice.

Populaţia arabă nu vorbeşte limba turcă, ci cea arabă. Se ştie, de altminterea, că în toată Turcia populaţia nu vorbeşte limba turcă, decât în Anatolia şi în puţinele oraşe

[24] Ordin monarho-cavaleresc creat în 1118, în Palestina.

https://biblioteca-digitala.ro

mari din Turcia europeană, pe când în restul statului limba uzuală este, abstracţie făcând de funcţionarii publici, cea a naţionalităţii predominante.

Printre evreii din Palestina, cei spanioli, stabiliţi acolo de prin evul mediu, vorbesc dialectul aşa-zis spaniol. Evreii imigraţi în ultimii ani vorbesc sau limba patriei lor, sau idiş. Din motive practice, spre a se pune capăt acestei babilonii, s-a început în ultimele decenii ridicarea limbii neo-ebraice la rangul unei limbi uzuale şi rareori s-a mai văzut ca o limbă aproape cu totul uitată să reînvieze atât de repede.

Trebuie să se ţină însă seama de împrejurarea că nu au fost numai motive ideale care au contribuit ca neo-ebraica să devină o limbă naţională, ci şi unele puncte de vedere practice. Este consecinţa unei opere didactice excelente, că o mare parte din tinerime vorbeşte astăzi limba ebraică şi că generaţia cea veche o pricepe măcar în parte.

Prin înfiinţarea unor grădini de copii ebraice, unde se cresc în primii ani ai vieţii lor copiii din familii care vorbesc limbi diferite şi graţie faptului că în aceste grădini de copii se vorbeşte numai ebraica, s-a creat posibilitatea de a se construi întreaga operă şcolară, începând cu şcoala din sat şi terminând cu gimnaziul, pe temeiul limbii ebraice ca limbă de prelegere. Nu este deci de mirat ca Palestina să aibă şi o Universitate pur ebraică.

În articolul viitor vom continua cu amănunte interesante asupra populaţiunilor ce locuiesc în Palestina propriu-zisă.

[„M.", 3 februarie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

18. SITUAŢIA ÎN PALESTINA
Raportul Comisiunii Palestiniene

„Atitudinea administraţiei engleze faţă de chestia evreiască este una din cele mai favorabile. Comisiunea a avut ocazia de a-şi expune vederile în mai multe conferinţe cu autorităţile ocupante, cari s-au arătat foarte conciliante, în toate privinţele."

La sfârşitul lunii decembrie a avut loc la Londra o conferinţă extraordinară a sioniştilor englezi, la care prof. Chaim Weizmann, preşedintele comisiunii palestiniene trimise de guvernul englez în Palestina, a dat citire unui raport extrem de interesant, raport pe care îl primim acum în rezumat din Kopenhaga şi îl redăm în cele ce urmează.

Când în primăvara acestui an, Comisiunea Palestiniană şi-a început activitatea, timpul era foarte critic[25]. Tocmai începea marea ofensivă germană la apus[26], iar ofensiva trupelor engleze în Palestina încetă. Comisiunea se lovi întâi de opunerea presei arabe din Egipt, care era deopotrivă de ostilă tuturor fruntaşilor sionişti, apoi, însă, începu s-o combată, căci arabii susţineau că sionismul vrea să-i despoaie în Palestina de pământul lor. Ziarele arabe reproduceau cu mare zel toate argumentele şi incriminările aduse de adversarii şi prietenii sionismului. Însăşi autorităţile ocupante engleze din Egipt şi Palestina nu erau la început edificate asupra însemnătăţii şi consecinţelor declaraţiunii lui Balfour. Tratativele urmate timp de opt săptămâni schimbară starea de lucruri în favoarea noastră. S-a reuşit să se stabilească raporturi amicale cu ţăranii arabi. Aceştia au pământ suficient şi au actualmente un debuşeu mai mare pentru desfacerea produselor lor. În schimb, funcţionarii turci sunt mai puţin satisfăcuţi. Majoritatea lor nu trăiesc actualmente în Palestina şi nu mai au prilejul de a exploata populaţiunea.

Prof. Weizmann a avut o conferinţă cu fiul regelui Hedişah-ului[27], care conduce trupele arabe şi este moştenitorul tronului. Conferinţa a stabilit o înţelegere completă cu prinţul arab şi a reuşit să evite orice diferende între arabi şi evrei.

Comisiunea palestiniană a mai reuşit să asigure raporturile cele mai amicale cu populaţiunea creştină a ţării. În diferite direcţiuni s-a lucrat mână-n mână cu reprezentanţii populaţiei creştine, care a luat parte şi la punerea pietrei fundamentale a Universităţii ebraice din Ierusalim.

Atitudinea administraţiei engleze faţă de chestia evreiască este una din cele mai favorabile. Comisiunea a avut ocazia de a-şi expune vederile în mai multe conferinţe cu autorităţile ocupante, cari s-au arătat foarte conciliante, în toate privinţele. S-a stabilit ca perceperea dărilor la evrei să nu se facă prin funcţionari arabi, ci prin

---

[25] Referire la acordul dat de guvernul englez pentru stabilirea unei comisii în Palestina, care să reprezinte Organizaţia Sionistă şi evreimea din ţările aliate în Palestina. Comisia şi-a început activitatea în aprilie 1918, sub preşedinţia lui dr. Haim Weizmann. Menirea comisiei a fost stabilirea legăturilor dintre autorităţile britanice şi populaţia evreiască în Palestina; realizarea asistenţei, în special pentru evreii evacuaţi în timpul războiului şi repatrierea lor; să acţioneze pentru revigorarea coloniilor; sprijinirea organizaţiilor şi instituţiilor evreieşti în reluarea activităţii lor; stabilirea unor relaţii prieteneşti cu populaţia arabă şi a altor comunităţi neevreieşti; strângerea de informaţii privind posibilitatea de extindere a populaţiilor evreieşti din Palestina; studierea posibilităţilor pentru realizarea unei universităţi ebraice.

[26] Este vorba, probabil, despre puternica ofensivă a Germaniei pe direcţia Amiens (nordul Franţei). Bătălia de la Amiens a avut loc în perioada martie-aprilie 1919, fără rezultate decisive.

[27] Liderul naţionaliştilor arabi de la Akaba, emirul Faisal, fiul lui şerif Hussein din Mecca. Întâlnirea a avut loc în iunie 1918.

https://biblioteca-digitala.ro

comisiuni evreieşti speciale, să se organizeze o poliţie de siguranţă evreiască şi organe evreieşti de auto-administraţie. Comisiunea a mai reuşit să împiedice evacuarea coloniilor evreieşti, evacuare ce urma să se efectueze din considerente militare.

În ce priveşte acţiunea de ajutorare, sunt necesare mari eforturi spre a putea menţine populaţiunea evreiască din Palestina. Trebuiesc salvaţi, în prima linie, 8.000 de orfani şi sute de văduve. Pentru acest scop, va fi nevoie imediat de un fond de 22.000 lire sterline. Tifosul exantematic a făcut numeroase victime. Afară de pâine şi orez, trebuiesc distribuite 20.000 lire sterline lunar, săracilor din Ierusalim. S-au înfiinţat numeroase ateliere cari să procure de lucru persoanelor fără ocupaţie. Cerşitul a fost strict interzis.

Comisiunea a lucrat în completă armonie cu organizaţiile de muncitori. Ea a distribuit suma de 175.000 franci pentru scopuri cooperative şi 100.000 franci pentru cursurile de ebraică. Muncitorii evrei sunt cei mai zeloşi promotori ai ebraicii.

Condiţiunile pentru crearea unui cămin evreiesc în Palestina sunt foarte favorabile. Înfiinţarea unui stat evreiesc nu este încă dorită în momentul de faţă. Populaţiunea evreiască doreşte ca Palestina să fie pusă sub ocrotirea Marei Britanii până când ţara va fi coaptă de a se administra singură. Faptul că cea mai mare parte a solului este necultivată, iar 60 la sută se află în mâna funcţionarilor turci, fac posibilă opera evreiască în Palestina.

Prof. Weizmann a terminat importantul său raport cu observaţiunea că crearea unui cămin evreiesc nu necesită la noi imense mijloace materiale, ci mai cu seamă multă energie, răbdare şi forţă de muncă.

După aceasta, Nahum Sokolov a declarat că sunt mari perspective pentru recunoaşterea revendicărilor evreieşti de către Congresul Păcii[28]. Sprijinul Angliei este sigur.

[„Cr. I.", 7/20 februarie 1919, p. 1]

[28] Congresul Păcii de la Paris, 1919.

https://biblioteca-digitala.ro

19. CUM S-A PROPAGAT COLONIZAREA PALESTINEI

Cifra populaţiunii israelite mondiale — Cauzele curentului de colonizare — Broşura lui Pinsker — Opera lui Herzl

„A fost meritul lui Theodor Herzl de a fi deşteptat în cercurile acestea un interes mai mare pentru Palestina, propagând ideea unei colonizări naţionale cu excluderea momentului religios."

Completăm astăzi rezumatul succint al evenimentelor cari au dus la începuturile de colonizare a Palestinei. Începutul l-a dat incontestabil faptul că situaţia evreilor din Europa se înrăutăţise. Una din ramurile populaţiunii israelite, *aşkenazim*, se concentrase, graţie migraţiunii sale continue spre răsărit, în Polonia, pe când ramura cealaltă, *sephardim*, imigrată în parte în Turcia şi Palestina, îşi găsise aci o patrie nouă.

Aci o mică paranteză:

După datele statistice, mai mult sau mai puţin autentice, compilate de Nawratzki, numărul total al evreilor din toată lumea ar fi fost în 1913 de 12 jum. milioane suflete, dintre cari vreo 11 jum. milioane sunt *aşkenazim*, adică descendenţi ai evreilor polonezi, vreo 500.000 *sephardim,* sau urmaşii evreilor spanioli şi portughezi şi restul neaparţinând niciuneia din aceste două ramuri.

Există de altfel, precum se ştie, în Africa de Nord, un număr de evrei stabiliţi acolo din antichitate şi cari descind probabil de la emigranţii cari colonizaseră ţărmurile meridionale ale Mării Mediterane încă de pe timpurile romanilor. O parte dintre evreii ce trăiesc azi în Balcani şi în regiunile Mării Negre descind probabil de la coreligionarii lor cari imigraseră aci probabil sub domnia bizantină sau poate şi mai înainte. În Peninsula Arabă se găsesc, de asemenea, mai ales în Iemenul de nord şi de sud, evrei stabiliţi aci de peste 2.000 de ani. Evreii din Mesopotamia, Persia, Armenia, India şi China nu pot fi nici ei urmaşii evreilor *aşkenazim* sau *sephardim*, ci mai curând ai acelora cari se stabiliseră în număr mare în regiunea Bagdadului după distrugerea statului iudaic[29].

Revenind la cauzele curentului de colonizare a Palestinei, reamintim că situaţia politică şi economică a evreilor din răsăritul Europei se înrăutăţise în a doua jumătate a veacului trecut, aşa că începuse o emigrare în masă, care se revărsa asupra tuturor ţărilor din lume.

Palestina fusese până atunci în ochii evreimii cu credinţe religioase ortodoxe doar „Ţara cea Sfântă", în care o va readuce odată şi odată Messia; din cauza aceasta, evreimea aceasta respingea orice idee de colonizare a Palestinei, sub motivul că s-ar anticipa astfel voinţa divină. Sub presiunea prigonirilor se născu însă ideea de a se căuta o regiune proprie de imigraţiune, care să fie în stare a primi mase din ce în ce mai mari de evrei şi care să fie în acelaşi timp atât de slab populată, încât populaţiunea evreiască, ce s-ar stabili aci, să poată redeveni cu timpul un tot strâns unit.

O broşură anonimă, „Autoemanciparea", scrisă de un evreu rus (s-a aflat mai târziu că autorul era Leo Pinsker) şi apărută în anul 1881, ne dă un tablou interesant al părerilor ce predominau atunci. Broşura propunea ca evreii să-şi recapete conştiinţa proprie, conştiinţa unei naţionalităţi proprii şi să capete o ţară proprie prin ajutor propriu. Pinsker a lăsat deschisă chestiunea: ce regiune s-ar potrivi mai bine,

[29] Referire probabil la anul 587 î.e.n., când statul iudeu a fost transformat în provincie babiloniană.

https://biblioteca-digitala.ro

Palestina sau un teritoriu american. Principalul era, în ochii lui, obţinerea unei ţări proprii, în cari prisosurile de evrei, cari se simţeau o povară pentru ei înşişi şi pentru alţii, să găsească un refugiu.

După Pinsker a urmat o lungă serie de autori, mai cu deosebire în presa idiş, cari au aprobat propunerea. Cei mai mulţi pledau pentru colonizarea Palestinei, toţi aceştia cu mult entuziasm. Se constituiră numeroase societăţi de colonizare în multe oraşe din Rusia şi până şi în răsăritul Germaniei şi Austriei, care îşi propuseră toate colonizarea Ţărei Sfinte. Mişcarea aceasta influenţă — deşi nu prea mult — şi tinerimea studioasă evree din Rusia; totuşi se ştie că primii pionieri ai colonizării practice din Palestina se recrutau tocmai din cercurile acestea. La toţi campionii aceştia a jucat un mare rol, pe lângă tendinţa pur colonizatoare, socială şi naţională, şi ideea religioasă. Căci straturile acestea făceau aproape exclusiv parte din masele ortodoxe ale *ghetto*-urilor ruseşti şi aveau o explicabilă predilecţie pentru Palestina ca Ţară Sfântă.

În Apus, situaţia era alta. Aici, cercurile evreilor ortodocşi erau foarte restrânse şi de aceea nu era mare ispita colonizării Palestinei ca Ţară Sfântă în ochii evreilor culţi din apusul Europei, cari erau cu precădere indiferenţi din punctul de vedere religios. Aici, ideea colonizării Orientului şi în special a Palestinei a pătruns mai târziu. A fost meritul lui Theodor Herzl de a fi deşteptat în cercurile acestea un interes mai mare pentru Palestina, propagând ideea unei colonizări naţionale cu excluderea momentului religios.

În articolul viitor, câteva date despre societăţile de colonizare ce lucrează în Palestina.

[„M.“, 11 februarie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

20. GUVERNUL ENGLEZ ŞI EMIGRAREA ÎN PALESTINA

„Se va acorda întâietate transporturilor de evrei din Rusia, România şi Polonia."

Lordul Reading a declarat că Marea Britanie se ocupă în mod serios de organizarea emigrării evreilor în Palestina. De comun acord cu Comitetul Sionist Englez, Anglia a hotărât să acorde imediat cel mai larg sprijin material emigrării.

În acest scop, s-au făcut intervenţiile necesare pe lângă marii armatori americani.

Se va acorda întâietate transporturilor de evrei din Rusia, România şi Polonia.

Se aşteaptă răspunsul societăţilor de navigaţie americană, pentru a proceda la organizarea transporturilor.

În legătură cu aceasta, guvernul englez va înfiinţa în ţările respective oficii pentru eliberare de paşapoarte pentru Palestina.

[„Cr.I.", 14/27 februarie 1919, p.4]

https://biblioteca-digitala.ro

21. VIAŢA NOUĂ ÎN PALESTINA

Sărbătorirea aniversării Zilei Declaraţiei engleze. — Inaugurarea Spitalului Rotschild din Ierusalim. Moţiunea populaţiunii evreieşti. Ziua De 2 noiembrie în Tel Aviv

„Cu ocazia primei aniversări a zilei declaraţiunii guvernului englez, care a recunoscut în mod solemn naţiunea evreiască şi a făgăduit să contribuie la reconstituirea Palestinei într-un cămin naţional al poporului evreu, noi, populaţiunea evreiască a Palestinei, ne exprimăm profunda recunoştinţă către popoarele libere şi nobile ale imperiului britanic şi ale tuturor Puterilor Înţelegerei, cari au aderat la nemuritorul act de dreptate al Angliei."

Aniversarea zilei Declaraţiunii istorice a Marii Britanii cu privire la Palestina a fost sărbătorită cu mare bucurie şi entuziasm de către populaţiunea palestiniană. În toate *Beth Hamidraş*-urile din Ierusalim s-au oficiat servicii divine de mulţumire şi recunoştinţă[30].

A doua zi a avut loc, cu o deosebită solemnitate, inaugurarea spitalului Rothschild. Au asistat generalul Money, însoţit de statul său major, guvernatorul general al Palestinei împreună cu Statul Major, marele Muftiu, reprezentantul clerului mahomedan, precum şi reprezentanţii Crucii Roşii engleze, franceze, italiene, grece şi armene. Noul spital, credincios doctrinelor religiei noastre, este deschis tuturor nenorociţilor şi suferinzilor, fără deosebire de rasă, religie sau naţionalitate. După-amiază, mii de oameni au participat la o serbare. Emirul din Damasc a trimis o adresă de felicitare. Într-o atmosferă de entuziasm indescriptibil s-a votat o moţiune în care se spunea:

„Cu ocazia primei aniversări a zilei Declaraţiunii guvernului englez, care a recunoscut în mod solemn naţiunea evreiască şi a făgăduit să contribuie la reconstituirea Palestinei într-un cămin naţional al poporului evreu, noi, populaţiunea evreiască a Palestinei, ne exprimăm profunda recunoştinţă către popoarele libere şi nobile ale imperiului britanic şi ale tuturor Puterilor Înţelegerii, cari au aderat la nemuritorul act de dreptate al Angliei. Transmitem salutările şi admiraţia noastră eroicei armate care a fost condusă la victorie de generalul Allenby. Cu deosebită mândrie şi duioşie salutăm regimentul evreiesc[31], care a adus cu demnitate contribuţia sa pentru liberarea lumii şi evreimii în acest război. Ne exprimăm convingerea fermă că promisiunea dată de popoarele libere va fi realizată în înţelesul cel mai profund şi larg şi că poporul evreu va conlucra în curând cu ele, într-o completă egalitate, pentru înfăptuirea idealurilor al căror leagăn este pământul Palestinei."

S-au trimis copii după această rezoluţiune lui Lloyd George şi Balfour.

Întreaga colonie Tel Aviv a sărbătorit cu mare bucurie ziua de 12 noiembrie. Mândra colonie evreiască plutea într-o atmosferă de mare sărbătoare. Copiii de şcoală aranjară, sub conducerea profesorilor, cortegii prin oraş. După-amiază a avut loc o întrunire în parcul Rothschild.

[„Cr.I.", 14/27 februarie 1919, p. 1]

---

[30] Referire la declaraţia Balfour. A se vedea documentul în capitolul IX al volumului de faţă.

[31] Legiunea evreiască, constituită în august 1917, a participat la unele operaţiuni militare pentru eliberarea Palestinei de sub ocupaţia otomană.

https://biblioteca-digitala.ro

22. CUM SE GRUPEAZĂ COLONIILE PALESTINIENE

Repartizarea coloniilor în grupe — Directivele repartizării — Coloniile ce nu fac parte din nicio grupă

„În procesul de colonizare a Palestinei, fiecare colonie prezintă particularităţi tipice."

Făcând monografia istorică a fiecărei colonii din Palestina, *Nawratzki* scrie în opera sa „Colonizarea evreiască a Palestinei" că i-a fost greu să grupeze coloniile din punctul de vedere al omogenităţii lor, întrucât dezvoltarea fiecăreia prezintă, cu rare excepţii, nişte particularităţi tipice, din care cauză nu se poate stabili repartizarea lor în de pildă colonii pur agricole, mixte şi de plantaţiuni, şi aceasta cu atât mai mult, cu cât unele dintre colonii au trecut de la înfiinţarea lor prin toate stadiile acestea.

Gruparea după ordinea cronologică a întemeierii i s-a părut autorului tot atât de nepotrivită, din motivul că o serie întreagă de colonii, fundate în diferite epoci, au nişte tendinţe comune de dezvoltare şi aceasta se referă atât la coloniile create sau subvenţionate de baronul Rothschild şi trecute apoi asupra *Icei*, cât şi la coloniile de arendaşi întemeiate de-a dreptul de către *Ica*.

Consideraţiunile acestea au îndemnat pe Nawratzki să adopte următoarea grupare:

Grupa I cuprinde coloniile Rişon le-Zion, Sichron-Iacob şi Roş-Pina care, după ce fuseseră întemeiate în chip independent, au trecut apoi sub administraţia baronului de Rotschild şi au fost completate de dânsul. Aceste trei colonii au fost în primul lor stadiu colonii tipic viticole şi au avut o dezvoltare asemănătoare. Acum însă situaţia e schimbată, căci pe când Rişon-le Zion şi Sichron Iacob se mai ocupă în cea mai mare parte cu viticultura, colonia Roş-Pina nu mai posedă viţa de vie şi a trecut cu totul la cultura mixtă.

Acelaşi lucru se poate afirma despre celelalte trei colonii de pe timpul administraţiei Rotschild: Ekron, Metula şi Iessod-Hamaala, cari au suferit aceleaşi schimbări.

Din *grupa II* fac parte toate coloniile întemeiate de *Ica* şi care, deşi erau la început colonizate cu colonişti de pe vremea lui Rotschild, au devenit apoi exclusiv nişte colonii de arendaşi. Coloniile de arendaşi Atlit, Marah şi Herbet Menşic, cari aparţin de fapt acestei grupe, au fost însă încorporate în grupa I din cauză că dezvoltarea lor e în strânsă legătură cu colonia lor mamă, Sichron-Iacob.

Grupa III cuprinde toate coloniile cari au un caracter mai autonom şi sunt prin urmare mai caracteristice pentru colonizarea capitalistă a Palestinei. O pildă vie oferă sub raportul acesta colonia Petach-Tikwah, care ar aparţine, după originea ei, grupei I, dar a cărei dezvoltare a luat un caracter atât de pur capitalist, că poate fi considerată drept prototip al acestui soi de colonii. Coloniile Rechoboth, Chedera şi în timpul din urmă Wadi-el-Chanin-Uczi-Siona au avut o dezvoltare identică. Şi aci au contribuit la avântul economic nişte colonişti cu dare de mână sau nişte societăţi de plantaţiune. În parte, se poate spune acelaşi lucru şi despre celelalte patru colonii din grupa aceasta: Katra, Mişmar-Haiarden, Artuff şi Moza.

Grupa IV, cea din urmă, tratează despre coloniile care nu pot fi încorporate în niciuna din cele precedente. Dintre acestea face parte colonia Kastinie, întemeiată de Chowewe Sion şi colonizată cu muncitori, apoi Bene Iehuda, Ain Zeitun, Machanaim şi Tantura, nişte colonii mici, slab colonizate.

Mai sunt apoi domeniile, coloniile întemeiate de Fondul Naţional şi despre care vom vorbi mai pe larg într-un articol viitor. Printre acestea figurează şi domeniul din Dşolan al *Icei*, arendat unor arabi.

https://biblioteca-digitala.ro

Vom descrie pe larg, într-un alt capitol, şi coloniile muncitoreşti Ain Ganim, Bir Iacob.

Exploatările cele mari Dagania, Merchawia, şi Kinnereth, întemeiate pe cale cooperativă, îşi vor avea, de asemenea, descrierea lor amănunţită.

Fermele Medşdel şi Porla, care aparţin unor societăţi capitaliste, vor fi cercetate când ne vom ocupa de societăţile de plantare şi parcelare.

Trebuie să mai menţionăm în cele din urmă noile colonii: Dşemana, Bir Adar, Chedera-Zelta, Kerkur, Kafrurie şi Dilb, întemeiate scurt timp înainte de izbucnirea războiului mondial şi nu poartă încă un caracter de colonii propriu-zise.

Vom începe în articolul viitor descrierea foarte interesantă a coloniilor din grupa I, printre cari cea dintâi este Rişon-le-Zion.

[„M.", 23 februarie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

23. PERSPECTIVELE ECONOMICE ALE PALESTINEI

„De pe acum masele de muncitori evrei se organizează pentru plecarea spre patria veche, atât de dorită; de pe acum marile case de comerţ ale lumii se prepară pentru a îndestula cererile de mărfuri ale întregului Orient şi spre a instala sucursalele lor în teritoriile cu un viitor asigurat. Vie vremurile de pace, ca această dezvoltare să ia cea mai mare extindere şi intensitate posibilă, spre binele popoarelor asuprite şi al întregii omeniri!"

Pământul Palestinei e astăzi pe jumătate nelucrat; iar ţinuturile cultivate dau — din cauza metodelor greşite de agricultură ale populaţiei arabe neştiutoare — o recoltă slabă. Culturile în terase, pe vremuri înfloritoare, sunt cu totul neglijate şi ţara măslinului şi a viţei-de-vie produce, de fapt, numai în coloniile evreieşti vinuri şi fructe sudice, a căror calitate e în adevăr de prima ordine. Înspre Marea Mediterană şi înspre Marea Moartă se scurg cantităţi mari de apă cari ar putea fi întrebuinţate pentru irigaţie şi industrie.

Lagăre importante de fosfate şi izvoare de asfalt în şi în jurul Mării Moarte nu sunt deloc exploatate; iar comunicaţiile în această ţară cu o poziţie aşa de centrală, erau până acum câţiva ani cât se poate de proaste şi nesigure.

Palestina e însă destinată, mulţumită situaţiunii sale geografice, între Egipt şi Siria, pe coasta Mediteranei, de a deveni mijlocitorul ideal şi punctul de întâlnire între Europa sud-estică, pe de o parte, şi Asia Mică şi Arabia, pe de altă parte.

Palestina posedă încă o calitate, de mare importanţă pentru rapida sa dezvoltare: e o ţară excelentă pentru turism.

Palestina posedă, exact ca Elveţia, Italia, Egiptul şi Grecia, pe lângă frumuseţile naturale care se ridică în Galileia la o splendidă măreţie şi la o frumuseţe răpitoare, de asemeni şi multe antichităţi religioase şi istorice ale întregii lumi.

Din vremurile domniei turceşti, când drumurile erau rele şi când nu se putea călători fără o suită înarmată, numărul călătorilor, pelerinilor şi al cercetătorilor de antichităţi, cari veneau din toate ţările, era enorm. Astăzi, când pericolele voiajului sunt înlăturate şi când ţara va avea un serviciu tehnic de comunicaţie superior, în urma ocupaţiunii engleze, trebuie să ne aşteptăm la o mişcare turistică puternică, ce va aduce în ţară aşa-numita *industrie a străinilor* într-un grad mult mai dezvoltat decât în ţările europene.

De pe acum se elaborează în Iaffa şi în Ierusalim planuri pentru hoteluri mari, moderne, pentru instalaţii de turbine, pentru case noi, bine amenajate şi pentru marile construcţii de porturi în Haifa şi Iaffa. Preparativele pentru grandioasa imigraţie ce vine sunt conduse de experţi, agronomi şi ingineri evrei, cari studiază posibilităţile unei extinderi a culturii şi anume cu plantaţiile aşa de roditoare din regiunea coastei.

În Iaffa, terenul este parcelat de mai bine de un an pentru aproximativ 1.000 de clădiri noi, e prevăzut cu conducte de apă şi împărţit în străzi şi cartiere, cum se instalau pe vremuri în America şi Australia marile oraşe, cu mult înainte de a se fi ridicat casele pe ele. De pe acum se execută proiectele pentru aprovizionarea Iaffei cu electricitate, întrebuinţând râul din vecinătate, Autşa, care înlesneşte irigarea a câtorva sute de orangerii.

Se studiază construcţia unui nou cartier în jurul Universităţii din Ierusalim.

Haifa e destinată a deveni cel mai mare port al ţării prin legătura sa excelentă cu Damascul.

https://biblioteca-digitala.ro

Oraşul Haifa va deveni în curând un port maritim mondial de cea mai mare importanţă — cum a prezis-o Herzl în *Altneuland* — fiindcă golful Alka posedă toate calităţile unui port natural. Satul arab Beerseba, de importanţă biblică şi care nu putea fi atins acum trei ani decât după o călătorie de două zile de la Ierusalim, a devenit astăzi punctul de întâlnire al căilor ferate între Cairo - Damasc - Aleppo şi leagă pe de altă parte coasta cu linia ferată *Hedjas,* care va fi prelungită până la Marea Roşie. E clar că mica localitate, în aceste circumstanţe, în mijlocul câmpiilor roditoare şi fertile, e destinată să devină în câţiva ani oraş mare. La fel se va întâmpla şi cu Iericho, cel care era pe vremuri înfloritoarea cetate regală şi reşedinţa domnească a lui Irod. Astăzi însă este un sat sărac de arabi. Se proiectează construcţia unei căi ferate transversale Ierusalim-Salt, care va trece peste Iericho, aşa că vechiul oraş al palmierilor se va ridica la o nouă înflorire. Localităţile Hebron, Nazareth, Sichem, Tiberias, Safed, care sunt situate la importante încrucişări de comunicaţii, dar care formează astăzi focare de mizerie, de ruină şi de murdărie sau care se află în afară de căile de comunicaţie din cauza lipsei unei reţele sistematice de şosele, vor deveni, prin câteva linii ferate, oraşe importante şi centre ale satelor şi coloniilor dimprejur.

Perfecţionările aduse sistemului de comunicaţie vor permite ca produsele diferitelor părţi ale ţării să fie transportate repede şi sigur în folosul trebuinţelor interne şi externe. Bogăţia de peşti a lacului Genezaret, producţia de săpun din Samaria, minunatele legume ale văii Iordanului vor putea fi împărţite astfel în toată ţara.

Munca manuală, industria, comerţul şi tehnica, industria străinilor şi hotelurile vor lua un avânt în Palestina-Siria pe care aceste ţări nu l-ar fi ajuns niciodată dacă ar fi rămas sub execrabila stăpânire turcească de până acum.

Iar când căile ferate şi şoselele înspre Mesopotamia vor fi întrucâtva clădite şi comunicaţia Egipt-Bagdad va trece din nou peste Ierusalim şi Damasc, când produsele ţării celor două fluvii vor ajunge în ţările apusului peste Beyrut şi Haifa, când legătura cu Arabia şi cu Iemenul va fi efectuată prin ţara Iordanului şi Palestina va fi astfel centrul arterelor de comunicaţii între Caucaz, Golful Persic, Marea Roşie şi Mediterană, între Europa, Africa şi Asia, atunci zilele frumoase ale unei naţii de importanţă istorică, precum a fost în vremurile trecute, se vor reîntoarce din nou în cutele paşnice ale munţilor Liban şi ale lanţurilor de dealuri şi văi din Galilea; atunci Palestina va renaşte în adevăr.

De pe acum masele de muncitori evrei se organizează pentru plecarea spre patria veche, atât de dorită; de pe acum marile case de comerţ ale lumii se prepară pentru a îndestula cererile de mărfuri ale întregului Orient şi spre a instala sucursalele lor în teritoriile cu un viitor asigurat. Vie vremurile de pace, ca această dezvoltare să ia cea mai mare extindere şi intensitate posibilă, spre binele popoarelor asuprite şi al întregii omeniri!

[„M.", 24 februarie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

24. ŞTIRI DIN COLONIA RISCHON L'ZION

„Cooperativele de consum ale meseriaşilor şi muncitorilor agricoli au început să-şi vândă produsele.

[...] din pricina abundenţei de mărfuri şi a neîncetatei scăderi a preţurilor, mărfurile se pot vinde oricărui consumator."

Cooperativele de consum ale meseriaşilor şi muncitorilor agricoli au început să-şi vândă produsele.

Anul trecut, la înfiinţarea lor, s-a hotărât ca ele să nu vândă decât acţionarilor şi breslaşilor, dar acum, din pricina abundenţei de mărfuri şi a neîncetatei scăderi a preţurilor, mărfurile se pot vinde oricărui consumator.

Membrii secţiei „Tânărul agricultor" din localitate s-au întrunit pentru a rezolva chestiuni importante. S-a hotărât reînfiinţarea orchestrei şi a societăţii de gimnastică „Macabi".

Generalul Stuarts, comandantul militar al Ierusalimului, a venit la 6 februarie în colonia noastră.

A vizitat podgoriile, teascurile, distileria alcoolului şi după aceea a venit la administraţia podgoriilor, unde a primit pe fruntaşii coloniei.

Primarul coloniei, d. Rapaport, a toastat în onoarea distinsului oaspete, urându-i bună sosire în numele coloniei.

Generalul a răspuns mulţumind pentru frumoasa primire ce i s-a făcut.

[„M.", 25 februarie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

25. COLONIA RIŞON-LE-ZION

Administraţia comunală şi economică. Viaţa intelectuală. Câteva date şi cifre despre recolta din ultimii ani.

„Afacerile interne ale coloniei sunt conduse autonom. Un consiliu colonial de treizeci de comisiuni speciale administrează colonia."

Administraţia coloniei, care se afla la început în mâinile baronului de Rothschild, a fost predată, după ce a trecut asupra „Icei", de-a dreptul coloniştilor. De atunci a încetat, bineînţeles, sistemul de subvenţionare din partea lui Rothschild, fiind înlocuit cu împrumuturi amortizabile la termene scurte, ce se acordau mai cu deosebire pentru cumpărări de pământ şi plantaţiuni noi.

Administraţia celor 12 colosale pivniţe de vinuri din colonia aceasta, prevăzute cu cele mai moderne maşini, teascuri şi instalaţii frigorifere, a trecut şi ea asupra Sindicatului viticol.

Afacerile interne ale coloniei sunt conduse autonom. Un consiliu colonial de treizeci de comisiuni speciale administrează colonia. Cheltuielile comasate erau în anul 1906 de 16.245 fr., din care 5.060 fr., plata medicului şi 3.600 fr. pentru şcoală. Colonia întreţine din veniturile ei o şcoală, o grădină de copii, o sinagogă, o bibliotecă, o primărie, un spital, o farmacie şi o baie publică.

Între colonie şi Iaffa funcţionează regulat o diligenţă.

Viaţa intelectuală de acolo o putem aprecia când vom afla că în anul 1905, colonia era abonată la 48 de ziare, în 135 exemplare. În vremuri agitate, colonia se abonează şi la un serviciu telegrafic (*Reuter*). Se organizează des concerte şi conferinţe.

Situaţia economică a coloniei se vădeşte prin datele ce urmează:

Plantaţiunile coloniei Rişon-le-Zion aveau în 1912 întinderea următoare:

Vii	4.330	dunam
Migdali	1.789	"
Portocali	277	"
Eucalipţi	30	"
Măslini	50	"
Alţi pomi roditori	80	"
Total	6.561	"

Un dunam este egal cu 917 metri pătraţi, adică 1,11 hectare.

Plantaţiunile acestea au dat recoltele următoare:

În 1906	206.693	franci
" 1907	117.205	"
" 1908	183.120	"
" 1909	170.510	"
" 1910	121.213	"
" 1911	189.130	"

Recoltele cantitative ale viilor sunt redate în tabela următoare (1 cântar – 288 kg struguri – vreo 2 hectolitri de vin):

https://biblioteca-digitala.ro

[an – *n.ed.*]	ha cântari
1905	4.759.689
1906	4.759.850
1907	3.675.623
1908	3.938.897
1909	3.931.786
1910	3.935.866
1911	3.938.930

Plantaţiunile de migdali au dat roadele următoare:

ha	kg	valoarea
190.828	13.689	12.000 fr.
190.928	25.533	23.000 fr.
191.028	7.962	6.875 fr.
191.128	20.695	20.600 fr.

Orangeria înfiinţată de *Ica* şi aparţinând acum coloniei Rişon-le-Zion a dat în 1910, pe o întindere de 33 dunam, o recoltă brută în valoare de 7.000 franci şi un venit net de 3.300 franci; în 1911, pe aceeaşi întindere, recolta brută a reprezentat o valoare de 10.000 franci, cea netă de 5.000 franci.

Interesante sunt şi cifrele recoltelor obţinute de *orangeriile particulare,* despre care am vorbit la articolele precedente.

Orangeria particulară I a produs pe o întindere de 7 hectare:

la 1908 . . . 4.500 fr.
" 1909 . . . 9.000 "
" 1910 . . . 16.000 "
" 1911 . . . 15.000 "

Orangeria particulară II a avut în 1911, pe o întindere de 40 dunam, 700 lăzi cu portocale în valoare de 2.000 franci.

În articolele viitoare vom descrie colonia Roş Pina.

[„M.“, 28 februarie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

26. COLONIA ROMÂNEASCĂ ROŞ-PINA DIN PALESTINA

Privelişte a, clima, apa. Caracterul coloniei. Modul de exploatare. Populaţia, veniturile. Date statistice.

„Roş-Pina, una din coloniile cele mai vechi ale Palestinei, a fost înfiinţată în 1882 de emigranţi români."

În Galileia de Sus, o oră departe de Safed, se află, lipit de satul arab Dşaune, Roş-Pina, una din coloniile cele mai vechi ale Palestinei şi cea mai mare din Galileia. Ea ne şi interesează mai de aproape, fiindcă a fost întemeiată în 1882 de către nişte emigranţi *români,* cari au fost instalaţi aci un an mai târziu de către administraţia lui Rothschild.

Colonia aceasta se distinge prin clima ei excelentă. Situată pe un munte înalt, cu o frumoasă privelişte spre lacul Tiberias şi spre munţii transiordanici de la răsărit, spre Hermon la nord-est, munţii Naphtali şi Marea Mediterană la vest, colonia dispune de aer bun şi apă excelentă, care, derivată dintr-un puternic izvor de munte, se găseşte în abundenţă şi în lunile secetoase de vară. Străzile sunt bine pavate şi umbrite de nişte alei de pomi.

Roş-Pina a fost şi ea o colonie tipic viticolă, la fel ca celelalte despre care am vorbit în alte articole, dar a trecut mai curând spre agricultură. Toate viile ei fiind distruse de filoxeră, nu s-au mai plantat viţe noi. *Ica* a procedat şi aci după sistemul ei: a mai cumpărat pământ agricol, a simplificat administraţia şi a propagat cultura mixtă. Cum nu s-a putut găsi în vecinătate destul pământ arabil pentru toate familiile, unele din ele au fost mutate în noua regiune de colonizare a *Icei,* în Galileia de Jos. S-au mai cumpărat terenurile din Cava şi Biria, unde au fost stabilite douăzeci de familii.

Aci pământul s-a dovedit foarte bun: semănăturile de grâu au produs în anii 1906—1909 de şapte ori sămânţa pusă, orzul de nouă până la zece ori. O vacă dă pe an un venit net de 50 franci, o oaie 8,50 fr. Roş Pina are o extraordinar de întinsă creştere de vite.

S-au încercat aci, în anii anteriori, cultura viermilor de mătase şi a tutunului, şi amândouă nu au reuşit. Viticultura, care fusese principala sursă de venituri a coloniei pe timpul administraţiei lui Rothschild, a pierdut de mult acest caracter şi de la anul 1910 încoace, nici nu mai contează ca venit, căci de atunci nu mai există acolo decât o mică vie, care aparţine unui colonist. În schimb a progresat cultura migdalilor: în 1910, plantaţiunile acestea au dat un venit de 9.384 fr., în 1911 venitul a crescut la 18.458 fr. Colonia trăieşte astăzi din agricultură şi din creşterea vitelor. Plantaţiunile au mărit aceste venituri.

În anul 1911 existau la Roş-Pina 42 de familii de colonişti, cari au avut toate un venit net de 49.298 franci. În 1910, venitul net fusese de 48.096 franci. După un raport al *Icei,* coloniştii din Roş-Pina nu au nevoie, pe lângă zarzavaturile, ouăle şi laptele ce produc în gospodăria lor proprie, decât de un câştig bănesc de câte 800-1.000 franci. În 1910 nu erau în colonie decât şapte colonişti, cari au câştigat mai puţin. Venitul brut al coloniştilor fusese în ultimii şase ani, tot după un raport al *Icei,* de câte 3.200 fr., şi acesta numai din cultura pământului.

Raportul pe 1910 al acestei asociaţiuni constată că generaţia mai tânără a coloniei Roş-Pina manifestează un deosebit interes pentru agricultură şi mai ales pentru plantaţiuni.

https://biblioteca-digitala.ro

Colonia poseda în ajunul războiului, 41.987 dunam (3.817 hectare) de pământ, din care încă mai mult de jumătate, îndeosebi terenurile de pe muntele Kanaan, sunt stâncoase, bune numai pentru păşunat.

În 1911, colonia număra 590 de suflete.

Şcoala era frecventată de 243 copii (144 băieţi şi 99 fete).

Colonia are o administraţie comunală autonomă, ca şi coloniile celelalte din Palestina.

Iată acum câteva cifre statistice care ne lămuresc asupra situaţiei şi evoluţiunii economice a coloniei Roş-Pina:

Recoltele totale de cereale

Anul	hec.	venit net
1907	930.....	58.946 fr.
1908	1.201.....	63.030 "
1909	1.208.....	58.946 "
1910	1.200.....	48.096 "
1911	1.162.....	49.246 "
1912	1.230.....	37.423 "

În anul 1910 coloniştii, au obţinut pentru fiecare *kel* (1 kel = aproape 1 litru) de grâu 14,40 fr., în 1911 – 12 fr.; de orz: în 1910 – 7,20 fr., în 1912 – 6,60 fr.

Recoltele de migdali

Anul	hect.	valoarea
1900.....	55.....	5.725 fr.
1901.....	55.....	9.384 fr.
1902.....	55.....	18.458 fr.
1903.....	55.....	14.349 fr.

În ce priveşte vitele şi animalele de care dispune colonia, vom face aci o comparaţie între anii 1907 şi 1912, cifrele reprezintând capete:

	1907	1912
Cai	41	47
Mânzi	-	2
Catâri	8	22
Boi	183	152
Măgari	63	62
Vaci	127	119
Viţei	102	145
Capre	-	109
Iezi	-	43
Berbeci	260	-
Oi	-	176
Miei	-	65

În articolul viitor: Colonia Sichron-Iacob.

[„M.“, 2 martie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

27. DEZVOLTAREA CULTURALĂ A PALESTINEI

„Încă sub supremaţia turcească, Palestina prezintă destule mijloace pentru desăvârşirea educaţiei intelectuale. Ca centru cultural e considerat Ierusalimul, în care s-au şi pus bazele unei *universităţi ebraice*."

Încă sub supremaţia turcească, Palestina prezintă destule mijloace pentru desăvârşirea educaţiei intelectuale. Ca centru cultural e considerat Ierusalimul, în care s-au şi pus bazele unei *universităţi ebraice*.

Şcoli primare se găsesc în mai toate coloniile şi la oraşe.

Grădini de copii de asemenea sunt numeroase.

Şcoli de fete mai însemnate sunt:

„*Evelina Rotschild*" din Ierusalim, şcoală întreţinută de „Anglo Jewisch Association".

Şcoala de menaj a asociaţiei femeilor isralite din Kinereth.

„*Beth Hasefer lebanoth*" (Iaffa) - şcoală superioară de fete.

Şcoli de băieţi avem, între altele:

Gimnaziul Ebraic „*Theodor Herzl*" din Iaffa, cu 8 clase liceale.

„*Gimnaziul Ebraic*" din Ierusalim, cu 6 clase.

„*Tahkemani*", şcoală de agricultură (Iaffa).

„*Micveh Israel*", şcoală secundară, cu 8 clase (Iaffa).

„*Bezalel*", şcoală de arte şi meserii (Ierusalim).

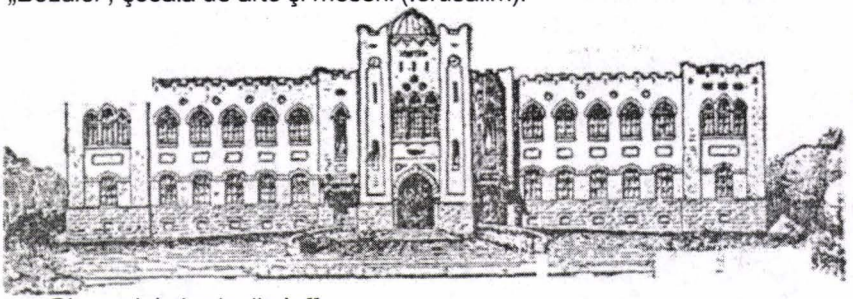

Gimnaziul ebraic din Iaffa.

Construcţia *Institutului Tehnic* din Haifa e terminată încă dinainte de începerea războiului mondial.

Natural că există şi *şcoli normale,* mai ales la Iaffa.

Bibliotecile au luat şi ele un avânt însemnat.

Bet ha'am din Ierusalim posedă o vastă bibliotecă, o sală de şedinţe şi tot ce trebuie unui *club intelectual* modern.

De altfel, *Beth ha'am*-uri nu lipsesc în mai nicio colonie evreiască.

Beth-nemen (biblioteca naţională) din Ierusalim numără circa 35 mii de volume, majoritatea fiind ebraice.

Aceste şcoli serveau unei populaţii de 100.000 evrei, plus la 600.000 locuitori de alte naţionalităţi. E de la sine înţeles că numărul acesta de şcoli se va mări în mod considerabil, având în vedere că numărul locuitorilor, care va fi de 10—15 ori mai mare, Palestina va deveni astfel o Japonie apuseană, ţinând seamă de capacităţile ce vor servi de profesori în şcolile ce se vor forma.

Şemuel Iş-Tov

[„T.I.", 3 martie 1919, p. 4]

https://biblioteca-digitala.ro

28. COLONIA ROMÂNEASCĂ SICHRON-IACOB

Începuturile cele grele. Asanarea. Cultura mixtă. Noi cumpărări de pământ. Avântul. Date şi cifre.

„Sichron Iacob este una din cele mai frumoase colonii din Palestina."

Colonia Sichron-Iacob e situată pe un platou de 170 metri înălţime, aproape de satul arab Cumarin, la distanţă de 4 ore la sud de Haifa. La exterior seamănă cu colonia Rişon-le-Zion; străzile curate, bine îngrijite, casele frumos clădite şi grădinile fac o excelentă impresie. A fost şi ea întemeiată, ca Roş-Pina, de către nişte colonişti imigraţi *din România*, în anul 1882. Coloniştii au fost şi aci lipsiţi de mijloace şi de cunoştinţe practice, aşa că baronul Rothschild a trebuit să ia sub protecţia sa, în anul următor, şi colonia aceasta.

Dezvoltarea luată de colonia Sichron e mult identică cu cea a coloniei Rişon-le-Zion: şi aci s-au plantat nişte vii colosale şi pivniţi proprii, destinate, acestea din urmă, şi pentru strugurii coloniei vecine, Chedera, întemeiată în urmă.

În anul 1888, baronul de Rothschild a cumpărat în vecinătate pământuri mai întinse şi a înfiinţat aci două colonii mai mici: Şefeia şi Bath Şelomo (Um el-Dşemal), destinate a fi colonizate cu foşti muncitori agricoli. Erau în cea mai mare parte pământuri propri pentru agricultură. Principala sursă de venituri a coloniei a fost însă viticultura. Criza vinurilor a pricinuit aci aceeaşi situaţie şi aceeaşi transformare, ca la colonia Rişon-le-Zion, despre care am publicat amănunte într-un articol precedent. *Ica* a reluat, când a luat asupră-şi şi colonia Sichron Iacob, să realizeze aci aceleaşi reforme.

Cumpărarea de terenuri noi s-a putut face aci uşor, deoarece colonia era înconjurată de destul pământ, care se putea obţine cu preţuri acceptabile.

În 1903 s-a făcut o nouă repartiţie a proprietăţii rurale mărite, ceea ce a îngăduit coloniştilor să-şi sporească parcelele de pământ plantat numai cu vii, cu pământ agricol arendat. Numai 5 dintre cele 68 de familii de colonişti domiciliate acolo pe vremea aceea s-au mulţumit cu proprietatea rurală ce posedau, probabil din motivul că pe lângă viticultură mai aveau şi alte venituri.

De atunci încoace, colonia Sichron-Iacob s-a dezvoltat şi ea normal şi veniturile coloniştilor au sporit considerabil, graţie în bună parte sistemului de cultură mixtă. Important mai este că şi stocul de vite al coloniştilor a sporit mult. Bunăstarea coloniei rezidă în faptul că, graţie gospodăriei mixte, cea mai mare parte din alimentele necesare se produc în colonie însăşi. Trebuie însă adăugat că tocmai în colonia aceasta juca un mare rol muncitorul agricol arab şi aşa-zisul colonist se mulţumea să joace pe micul patron.

Întinderea cultivată cu cereale a crescut din an în an; ea era:

În 1903 de 410 hectare
„ 1904 „ 1.100 „
„ 1905 „ 1.166 „
„ 1906 „ 1.270 „

Întinderea acoperită cu plantaţiuni era în 1911 de 227 şi jumătate hectare şi se compunea, în afară de viile de mai înainte, din migdali şi măslini, cari au dat an de an venituri mai mari. Plantaţiunile cele noi au fost sădite în cea mai mare parte pe viile cele vechi, din cari cele mai multe au fost distruse, ca şi în alte colonii.

În colonia Sichron-Iacob se mai află o orangerie a societăţii *Ica* şi rezultatele ce dă sunt satisfăcătoare.

https://biblioteca-digitala.ro

Graţie recentelor colonizări de arendaşi, numărul locuitorilor creşte din nou, după ce scăzuse prin 1900 la 120 familii, din 200 cât trăiau acolo pe timpul administraţiei Rothschild. Acum colonia posedă iarăşi cam 200 de familii, dar de astă dată înzestrate toate cu pământ suficient.

Recolta totală a coloniei şi prin urmare şi venitul fiecărui colonist provine în cea mai mare parte (două treimi până la trei sferturi) din agricultură şi creşterea vitelor, restul din plantaţiuni, în cari cea mai mare parte viile. În anul 1907, colonia Sichron a avut de pe 478 hectare semănate cu cereale o recoltă totală brută în valoare de 72.290 fr. şi una netă de 36.230 fr. În 1911 s-a obţinut pe 489 hectare o valoare brută de 72.753 fr. şi una netă de 31.890 fr. Viile au dat în 1907 (198 ha.) o recoltă de 41.114 fr., măslinii (28 ha.) 3.912 fr. şi migdalii (61 ha.) 2.275 fr.; în 1911, viile (129 ha.) au produs 68.555 fr., măslinii (27,4 ha.) 6.281 fr. şi migdalii (61 ha.) 2.551 fr.

Sichron-Iacob a avut în 1911, împreună cu cele două colonii anexe, Mara şi Herbet Menşie, o populaţiune de 935 suflete. Şcolile erau frecventate de 243 elevi (131 băieţi şi 112 fete).

Colonia aceasta posedă şi ea o sumă de frumoase clădiri publice, crame sistematice, un spital cu 20 paturi, un parc etc. Dacă adăugăm că şi străzile sunt, cum am arătat mai sus, curate şi bine întreţinute, casele în unul şi în două caturi şi cu grădini înconjurătoare sunt frumoase, putem afirma că Sichron Iacob este una din cele mai frumoase colonii din Palestina.

Vom vorbi în articolul viitor despre alte colonii mai mari.

[„M.", 5 martie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

29. VIAŢA EVREIASCĂ ÎN PALESTINA ACTUALĂ

(Comunicări scrise special pentru „Curierul Israelit")

Persecuţiunile îndurate sub turci. Legiunea evreiască. Starea coloniilor. Minele de petrol. Fabricile de săpun şi parfumerii. Şcolile. Noile căi ferate.

„Astăzi, coloniile sunt într-o stare înfloritoare şi se dezvoltă pe zi ce trece graţie introducerii metodelor din Occidentul european. Mai rău au dus-o coloniile ce au rămas sub turci. Coloniile din Iudaea, cari au fost imediat ocupate de armatele Antantei, n-au suferit în cea mai mare parte decât puţine neplăceri."

D. Abraham Sonnenschein, absolvent al Şcolii de Agricultură „Mikweh Israel", înapoindu-se din Palestina, binevoieşte a ne pune la dispoziţie interesantele date de mai jos.

Persecuţiunile îndurate sub turci

La începutul războiului[32], Palestina se afla sub comandamentul generalului Djemal Paşa, comandant suprem al Siriei şi al Palestinei. Neavând combustibil pentru locomotive, Djemal-Paşa ordonă tăierea stejarilor din pădurile din împrejurimile coloniilor Sedgera, Messha, Morah, Haifa şi din partea muntoasă a Horebului. Mai târziu, dete ordin să se taie 35 la sută din plantaţiunile de măslini, între cari unele aveau o vechime de câteva secole. După câtva timp, veni un nou ordin, de această dată pentru tăierea eucalipţilor din Petah Tikwah, Chedera, Rişon le Zion şi Mikweh Israel, pentru traverse de combustibil. Aproape 50 la sută din măslinii din regiunile cuprinse între Ierusalim şi El Affule (Merhawa) au fost tăiaţi.

Cea mai mare parte dintre animalele şi obiectele rechiziţionate de guvernul otoman n-au fost plătite, amânându-se din zi în zi achitarea bonurilor ce se eliberaseră în schimbul animalelor şi lucrurilor rechiziţionate. Afară de obişnuita dijmă, guvernul mai lua şi restul cerealelor, lăsând coloniştilor doar grâne pentru sămânţă şi abia pentru hrană. Înainte de Paştele anului 1917, Djemal Paşa, bănuind că evreii ar fi dispuşi să întâmpine cu bucurie înaintarea englezilor, hotărăşte să izgonească pe evrei din Iaffa. Imediat se decide emigrarea evreilor din Iaffa. În toate coloniile, s-au instituit comitete cari au îngrijit ca emigranţii să fie bine primiţi şi găzduiţi. Cu autorizaţia lui Djemal Paşa a fost lăsată o gardă de tineri evrei care să aibă paza cartierului Tel Aviv şi a avutului locuitorilor plecaţi.

Peste puţin timp însă, nu se mai admite nici garda tinerilor evrei, iar îndată cu înlocuirea acestora printr-o gardă turcească, cea mai mare parte a gospodăriilor emigranţilor au fost distruse. După ocuparea Iaffei de către trupele britanice, locuitorii din Petah Tikwah au fost şi ei siliţi să se retragă. Aceştia, însă, s-au opus şi au reuşit să rămână pe loc. Turcii, în retragerea lor, au devastat întreaga colonie, rupând până şi feţele de perne şi făcând pe sărmanii colonişti evrei să-şi amintească de ceasurile de groază ale pogromurilor din Rusia de altădată a ţarilor şi a huliganilor oligarhiei prăbuşite.

[32] Referire la Primul Război Mondial.

https://biblioteca-digitala.ro

Legiunea evreiască

Un ordin al generalului Djemal Paşa decide ca evreii de supuşenie străină sau să devină supuşi turci, sau să părăsească ţara. Peste câteva zile sosiră vapoare americane şi engleze cari transportară pe evreii supuşi Puterilor Înţelegerii[33], lăsând parte în Alexandria, parte în Cairo.

Tineretul evreu plecat din Palestina se uneşte, sub drapelul alb-albastru, formând eroica legiune evreiască. Această legiune se îndreaptă imediat spre frontul palestinian. Vitejia trupelor evreieşti a fost recunoscută şi de germani, cari, în primele zile se întrebau cu mirare cărui neam vor fi aparţinând trupele cari, luptând sub cutele unui nou drapel, necunoscut, îi înfrâng pretutindeni. Tineri din coloniile ocupate Katra, Rechoboth, Ekron, Rişon le Zion, Wad Chanin şi altele, veneau neîncetat să se înscrie în rândurile legiunii. În ziarele germane se scotea în evidenţă groaza semănată printre nemţi de legiunea evreiască. De prin coloniile neocupate din Galilaea, tineri muncitori îşi expuneau viaţa trecând prin frontul turcesc ca să ajungă la frontul aliat, spre a contribui la dezrobirea Palestinei. Soldaţii legiunii erau foarte destoinici, cei mai mulţi făcând parte, înainte de război, din societăţile de gimnastică bine organizate, ca „Macabeii" şi altele.

Starea coloniilor

Cu toate ravagiile făcute de război, coloniştii n-au pierdut curajul. Atât în Galilaea, cât şi în Iudaea, plantarea de măslini, migdali şi altele n-a încetat un singur moment. O nenorocire mare fu invazia lăcustelor, cari pustiiră câmpurile. Totuşi, cu ajutorul directorului şcolii de agricultură din Mikweh Israel (Iaffa), d. Krauss, care era totdeodată directorul agriculturii în Palestina, pacostea lăcustelor a fost combătută cu succes. Krauss împărţi elevii clasei IV prin regiunile bântuite de lăcuste, organizând cu multă pricepere şi energie acţiunea de stârpire a lăcustelor. Graţie muncii depuse prin irigaţiuni şi tot soiul de lucrări, s-a reuşit ca plantaţiunile rase până la rădăcină să recapete viaţă şi să asigure coloniştilor o recoltă bună, aducând astfel o rază de bucurie în viaţa pe-atunci atât de amărâtă a coloniştilor. Astăzi, coloniile sunt într-o stare înfloritoare şi se dezvoltă pe zi ce trece, graţie introducerii metodelor din Occidentul european. Mai rău au dus-o coloniile ce au rămas sub turci. Coloniile din Iudaea, cari au fost imediat ocupate de armatele Antantei, n-au suferit în cea mai mare parte, decât puţine neplăceri.

Minele de petrol

În regiunea muntoasă dintre Semah şi Derah (Giulan) s-au găsit mine de petrol şi cărbuni de piatră. Inginerii turci, neputând exploata aceste bogăţii, germanii au trimis ingineri de-ai lor, cari au sondat terenul ce a dat cărbuni şi petrol. Nefiind, însă, în cantităţi suficiente, s-au întrebuinţat jumătate parte cărbuni, jum. lemn de măslin. Cu timpul s-au instalat rafinării în regulă, pentru rafinarea petrolului. Ţiţeiul rezultat s-a întrebuinţat, de asemenea, la ardere şi la funcţionarea locomotivelor. Minele se află la spatele staţiei de cale ferată Makarin, la o depărtare de 4 ore de Tiberiada.

La plecarea germanilor, minele au rămas intacte, din cauză că ei fuseseră înconjuraţi de trupele aliate. Astfel avem astăzi în Palestina mine de cărbuni şi petrol cari abia urmează a fi exploatate. Această nouă comoară constituie un foarte mare avantaj pentru cultura pământului în Palestina, întrucât înainte coloniştii erau nevoiţi să importe din afară petrol pentru funcţionarea motoarelor întrebuinţate la lucrările de irigaţiune.

[33] Referire la Anglia, Franţa, Italia, Rusia, România, Serbia ş.a.

https://biblioteca-digitala.ro

Fabrica de săpun şi parfumerii

În Iaffa s-a format o societate "Kadimah" pentru fabricarea săpunului de toaletă şi de rufe, iar acum în urmă s-a înfiinţat fabrica „Nablus", care lucrează săpunuri din untdelemn. La Iaffa, un absolvent al şcolii de agricultură din Tunis, şcoala Alianţei Israelite Universale, a deschis o distilerie de parfumuri de toate felurile. La Artuf, între Iaffa şi Ierusalim, colonie formată de evrei spanioli din Bulgaria, un absolvent al şcolii de agricultură Mikweh Israel a făcut o distilerie de parfumuri din plantele ce se găsesc în regiunea muntoasă a Palestinei.

În 1914, acest fabricant a primit un brevet pentru rezultatele frumoase obţinute de distileria sa. Acelaşi fost elev al şcolii Mikweh Israel a făcut şi o moară de aburi, şi o presă hidraulică pentru extragerea untdelemnului şi a uleiurilor de susan. Ieşise din şcoală un băiat sărac, care strângea plantele pentru distilare, umblând zile întregi cu fraţiorii săi pe câmp, spre a aduna plantele de cari avea nevoie. Primul aparat de distilerie era un cazan vechi, pe care şcoala Mikweh Israel, de unde îl cumpărase, nu-l mai putea utiliza. Începând prin a umbla cu sacul pe câmp şi a lucra cu un aparat primitiv, absolventul şcolii Mikweh Israel a deschis o fabrică pentru extragerea uleiurilor de migdale, a sâmburilor de caise, zarzări etc.

Şcolile

Toate şcolile din Palestina, afară de gimnaziul ebraic „Herzliah" din Tel Aviv (Iaffa) şi şcoala Mikweh Israel, au fost închise. La emigrarea evreilor din Iaffa, gimnaziul a continuat să funcţioneze în colonia Sweia, lângă Sichron Iacob. Şcoala din Mikweh Israel a fost condusă de directorul Krauss, care, în primul rând, a introdus limba ebraică drept limbă de predare. Şcoala a rămas pe loc din ordinul lui Djemal Paşa. Din ordinul aceluiaşi au fost primiţi 30 de elevi turci şi arabi. Sub direcţiunea d-lui şef-agronom Krauss s-a înfiinţat o şcoală de agronomie turcă la Latrun (între Iaffa şi Ierusalim), unde înaintea războiului fusese o mănăstire de călugări francezi. S-a format o pepinieră de diferite plante, plantaţiuni de migdale, vii, crescătorii de diferite animale şi albine.

La instalarea şcolii din Latrun s-au găsit în pivniţele mănăstirii mari stocuri de cereale, vinuri, tot soiul de alimente, motoare pentru irigaţiuni, cari au fost puse în vânzare după ordinul lui Djemal-Paşa. Sub conducerea directorului Krauss, şcoala de agricultură a progresat, beneficiile rezultate putând acoperi şi cheltuielile şcolii, şi ajutorându-se elevii rămaşi fără legătură cu cei de acasă. Şcoala Mikweh Israel este astăzi, prin plantaţiuni, culturile agricole mai înaintate, ca şi prin rezultatele obţinute de elevii ce frecventează această şcoală, un model pe care desigur că evreii imigraţi în Palestina vor căuta să-l imite.

Noile căi ferate

Turcii au făcut noi căi ferate de la Ierusalim la Ber-el Saba. De la Ber-el Saba la El-Ariş, iar de aci la Cairo au fost construite 2 căi ferate către englezi. Alte linii create de englezi sunt: Cairo-Gaza, Gaza-Lidda, care are legătură cu Ierusalim, Damasc şi Iaffa. Turcii au construit o cale ferată de la Damasc la Constantinopol, astfel că voiajul se poate face numai cu trenul. O altă linie este cea de la Mesudieh până la Ierusalim, linie care trece prin Nablus, unde se află cea mai mare fabrică de săpunuri.

Abraham Sonnenschein
Absolvent al Şcolii de agricultură Mikveh Israel

[„Cr.I.", 14/27 martie 1919, pp. 2-3]

https://biblioteca-digitala.ro

30. PALESTINA VĂZUTĂ [de B. Fundoianu]

„Istoria e în toată ţara asta evreiască. Şi palmierii sunt parcă evrei.
Şi cămilele care duc portocalele în lume.
Cunoşti, iubita mea, ţara în care portocalii înfloresc?"

Impresia tristă pe care ţi-o lasă viaţa trăită aproape. Palestina copiată pe pânză te sileşte să judeci: nu trebuie să judeci viaţa[34].

Şi e mai multă viaţă în film, decât peisaj. Viaţa a văruit casele aceste colilii, viaţa a ridicat cu braţe aspre zidărie peste zidărie, viaţa a spintecat drumuri, a pus sămânţă de plantaţii europene, a încrucişat rasa cailor, a amestecat chipurile: evreul din Yemen e hotărât din altă rasă ca evreul din Rusia.

Te apropii ca să vezi: sunt locuri pe care nu le-ai văzut: ai o reprezentare făcută, vrei peisajele *Bibliei*. Şi viaţa nouă care se exaspera să biruie mlaştina şi să biruie clima îţi repugnă oarecum. Îţi loveşte simţul istoric. Ai senzaţia ortodoxului plecat la ruina templului — care ar găsi templul proaspăt şi ridicat din nou.

Dar iată şi filele vechi de *Biblie* se desfac ca nişte peisaje ofilite: şesurile Palestinei îmi par bătrâne. Vegetaţia e precoce şi şesul se continuă. Orizontul se depărtează parcă, pentru că pe drum au purces cămile, care au bătrâneţea şesului, şi portocale tinere pe ghebul moştenit de la natură.

Cămilele au surpat prezentul, ca ceva de pură tradiţie. Am găsit grădini în care şcolarii culeg migdali, localităţi în care se fac expediţii de portocale: ceva din poezia, aici cam săracă, a *Cântării Cântărilor*. Operatorul a voit să facă operă politică: de aceea lipseşte totuşi din film natura.

El a pus portocalele de dragul expediţiei şi migdalele de dragul şcolarilor.

Noi am fi preferat poate natura sălbatică: poama de migdal căzând pe pământ ca să fecundeze din nou, fără niciun scop. Şi toată lipsa de activitate care încetează de a mai plivi istoria: câmpul de sine şi vegetos, arătura de sine fecundă, stepa neobosit sterilă.

Dar istoria se creează din nou. Fireşte, va trebui să legăm zgomotoasa viaţă cu pustia tristeţe a trecutului mort. Aşa se fac coloniile de mărgean nedezlipite, indivizi mor, indivizi nasc. Viaţa se repetă şi se agită alături de moarte şi de trecut, lipită în acelaşi timp. Dar ne bucură sufletul, totuşi, avida distincţie. Şesul e pentru viaţa care vrea să are. Muntele însă e pietros şi nesociabil: are ceva de profet care ştie să fie înalt.

Şi zidurile care au căzut şi cetăţile care s-au surpat: de două mii de ani cad în fiecare an seminţele şi anotimpurile vin şi pleacă precum nişte păsări migratoare, şi lumina e albă ori e ploioasă. Istoria a devenit peisajul omogen şi aproape arab.

Acum, istoria e în sângele grâului adus nou. Istoria e în casele care se exasperă să trăiască. Istoria e în toată ţara asta evreiască. Şi palmierii sunt parcă evrei.

Şi cămilele care duc portocalele în lume.

Cunoşti, iubita mea, ţara în care portocalii înfloresc?

B. Fundoianu

[„M.", 26 martie 1919, p. 1]

---

[34] Fundoianu se referă la filmul *Palestina reînviată* care în martie 1919 a rulat pe ecranele cinematografelor din Bucureşti. Ziarul „Mântuirea", în numerele din februarie-martie 1919, scria despre film că este o realizare grandioasă, care prezintă „frumuseţile Palestinei, viaţa colonială şi culturală a acestei ţări".

https://biblioteca-digitala.ro

31. VIAŢA EVREIASCĂ ÎN PALESTINA

Zorile renaşterii. Serbarea liberării. Înapoierea refugiaţilor. Îngrijirea orfanilor de război. Femeile şi renaşterea vieţii economice. Mişcarea literară.

„Odată cu dispariţia sufocantei dominaţiuni otomane, viaţa evreiască din Palestina a intrat într-o nouă fază, de înflorire şi progres. Activitatea încordată şi fecundă ce se desfăşoară este animată de apropierea realizării speranţelor noastre, cari au menţinut poporul evreu şi au pus primele cărămizi la edificiul vieţii libere evreieşti, în căminul său propriu."

Odată cu dispariţia sufocantei dominaţiuni otomane, viaţa evreiască din Palestina a intrat într-o nouă fază, de înflorire şi progres. Activitatea încordată şi fecundă ce se desfăşoară este animată de apropierea realizării speranţelor noastre, cari au menţinut poporul evreu şi au pus primele cărămizi la edificiul vieţii libere evreieşti, în căminul său propriu.

Începuturile promit perspective largi şi luminoase. Ziarul nostru, care n-a cruţat niciun sacrificiu spre a informa pe cititorii săi de toate acţiunile în legătură cu iudaismul, relatează în fiecare număr noutăţi menite să aducă o edificare pregătirilor pentru viitorul apropiat.

Suntem astăzi în măsură de a da relatări asupra renaşterii vieţii evreieşti din Palestina pe diferite terenuri.

Serbarea liberării

Din ştirile sosite din Palestina reiese că populaţiunea se mai află sub impresia solemnităţilor organizate în onoarea victorioaselor trupe engleze. În special a fost sărbătorită o vizită a generalului Allenby la Iaffa, în a cărui cinste noua stradă principală din cartierul Tel Aviv a fost numită *Rechow Allenby*.

Un interes deosebit a provocat serbarea liberării în Haifa. Iniţiativa acestei solemnităţi a fost luată de tinerii arabi creştini. Comunităţile mahomedane şi israelite au fost invitate să participe la solemnitate. Seara serbării a fost petrecută foarte cordial. Orchestra şi cântăreţii erau compuşi din evrei. Naicha a vorbit în numele comunităţii israelite, în limba ebraică. După cuvântare, întreaga asistenţă a izbucnit în urale pentru Anglia, poporul evreu şi arab. Guvernatorul militar, maiorul Noot, a închis sebarea cu o alocuţiune în care a salutat prezenţa reprezentanţilor celor trei religiuni, ca simbol al fraternităţii şi unirii în ţară.

A doua zi a avut loc la Haifa o demostraţie a legionarilor evrei voluntari. Caracteristic pentru dispoziţiunea mişcări legiunii evreieşti este faptul că în Safed s-au înrolat, în mod voluntar, cu câteva zile înainte de liberare, nu mai puţin de 200 tineri evrei.

Înapoierea refugiaţilor

Chestiunea cea mai arzătoare din Palestina este acum aceea a înapoierii refugiaţilor şi repartizarea lor în diverse oraşe şi colonii. În Italia şi Tel Aviv nu se găseşte aproape nicio locuinţă goală. Din această cauză, înlesnirile de călătorie, pe cari autorităţile militare le oferă cu bunăvoinţă refugiaţilor, nu pot fi utilizate. În ultimul timp, câţiva refugiaţi s-au îndreptat spre Sidon. Precum se ştie, în Sidon există o comunitate evreiască de vreo sută de familii, care a decăzut însă cu desăvârşire în timpul războiului, din cauza persecuţiunilor şi mizeriei. E îndrituită speranţa că în

https://biblioteca-digitala.ro

curând organizarea şi opera de educaţiune evreiască se vor institui şi în Sidon şi că acest depărtat punct important al colonizării evreieşti va fi ridicat la o mare înflorire.

Îngrijirea orfanilor

La ordinea zilei este iarăşi chestiunea orfanilor. De când se află englezii în ţară, se fac eforturi pentru adunarea copiilor orfani cari rătăcesc pe străzi, plângând şi cerşind, şi pentru internarea lor în instituţiuni de educaţie. Ordonanţele autorităţilor militare, pe de o parte, şi străduinţele serioase ale evreilor, pe de altă parte, au schimbat radical situaţia. De câteva luni nu se mai văd în Palestina scenele tragice ale copiilor cari zac pe străzi, cerşind. Numărul orfanilor din ţară se urcă la vreo 5.000. S-au înfiinţat institute noi, în cari copiii capătă o educaţie ebraică. Un mare număr de copii au fost internaţi în şcolile coloniilor. Şcoala de agricultură din Mikveh-Israel a primit 100 de copii orfani. Organizaţia Waad Ha'ir şi comisiunea sionistă palestiniană au câştigat mari merite pe terenul îngrijirii orfanilor.

Restabilirea traficului poştal

Din mijlocul lunii decembrie, comunicaţia telegrafică a Palestinei cu străinătatea a fost deschisă şi pentru populaţia civilă. Staţii speciale de telegrafie au fost înfiinţate în Ierusalim, Iaffa, Haifa, Ramle şi Afule.

Femeile şi renaşterea vieţii economice evreieşti

La Iaffa a fost înfiinţată o societate a femeilor, care contribuie cu zel la refacerea vieţii economice. Societatea a deschis o cusătorie, care asigură viaţa unui număr însemnat de lucrătoare evreice.

Organizaţiunea internă a atelierului este o pildă vie pentru condiţiunile de muncă ce trebuiesc create femeii evreice.

Mişcarea feministă evreiască este caracterizată de un larg democratism. Femeile din Iaffa au convocat o întrunire publică, unde s-a citit darea de seamă a activităţii cusătoriei şi s-a constituit o reprezentanţă a femeilor din Palestina. Întrunirea a ales un comitet care să conducă mişcarea feministă a femeilor palestiniene.

Una din iniţiativele mişcării femeilor evreice sunt casele de meserii „Kadimah", care numără peste 60 de eleve şi se compun din două secţiuni.

Mişcarea literară

Corpul didactic „Merkas Hamorim" a decis reapariţia organului organizaţiunii, care şi-a asigurat colaborarea d-rului Awerbuch, A. Babin, S. Hoofien, Vladimir Jabotinsky, Suta, dr. Thon, dr. Tudow, Echlell, dr. J. Marschak.

Publicaţiuntle cari apar din ce în ce mai numeroase în Palestina conţin lucrări de B. Katzenelsohn, Sprinzak, A.D. Gordon, R. Janaith, prof. Ch. Weizmann, Iacob Steinberg, J. Kopelowitsch, M. Temkin ş.a.

[„Cr.I.", 28 martie/1 aprilie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

32. TEL AVIV... COLINA PRIMĂVERII

[Extras]

„Simţim cu toţii că suntem în pragul unei epoci noua, că numai trebuie să ne ruşinăm faţă de alţii".

[...][35]

Dacă Herzl ar fi auzit pe aceşti gălăgioşi copii cum vorbesc şi înjură în ebraică, în strada lui, atunci desigur că ar fi renunţat la multe din visurile sale din *Altneuland*. Ar fi văzut o ţară veche-nouă împlinită şi ar fi simţit că mergem pe calea naturală, adevărată. Căci noi, locuitorii Iaffei, n-avem nevoile locuitorilor unui oraş mondial. Voim să locuim curat, să respirăm aer curat şi să putem bea apă sănătoasă. Şi din toate acestea nu ne lipseşte nimic. În Tel Aviv nu e niciun nemulţumit şi asta înseamnă ceva.

Cum înainte li se arătau turiştilor evrei coloniile străine, lămurindu-i că şi în Palestina se poate locui frumos şi europeneşte, tot astfel străinii arată azi Tel Avivul nostru, cu observaţia „ce pot face evreii când vor". Şi voim multe. Aceasta se arată şi în grădiniţa unde fiecare se osteneşte să înfrumuseţeze ţara după putere. Toţi cultivă şi fiecare căsuţă e împodobită cu o grădină unde-l găseşti pe stăpân dimineaţa, la prânz şi seara.

Cu ce bucurie şi dragoste înfige târnăcopul, ici un funcţionar, colo un profesor sau un negustor. Şi cu ce mândrie se îndreaptă spre casă cetăţenii noştri, purtând pe umeri târnăcopul abia cumpărat. Cu ce voioşie sapă cu mâna lor bulgării primei lor proprietăţi în Palestina.

Dacă s-a spus până acum că noi, evreii, n-avem simţul naturii, atunci Tel Aviv va arăta în câţiva ani că simţurile noastre se trezesc îndată ce li se dă posibilitatea, că sufletele noastre liberate de zidurile Ghetoului îşi pot duce traiul liber şi frumos. Şi în această generaţie din Tel Aviv, năzuinţa către libertate şi frumuseţile naturii e mare şi covârşitoare.

Că voinţa ne e mare şi puternică, o arată şi gimnaziul nostru. Când privesc această clădire, care se vede din toate colţurile Iaffei, mi se pare că plutesc în aer cuvintele lui Herzl: „Dacă aţi voi, n-ar mai fi o poveste". Căci neînfrânta voinţă a câtorva oameni au chemat gimnaziul la viaţă înfloritoare; voinţa câtorva singuratici a dăruit lui Herzl acest frumos cămin.

Aşa visătoare, în liniştita sa frumuseţe scăldată în razele lunii palestiniene, domneşte clădirea gimnaziului asupra tuturor caselor, purtând ca faţadă zidul cetăţii lui David. Îţi aminteşte măreţia trecută şi face să răsară-n noi speranţa şi siguranţa că tinerii ce cresc acolo vor purta energia voinţei noastre şi puterea mărită şi sfinţită a idealului nostru.

Frumos e Tel Aviv ziua, frumos e în limpedea noapte cu lună. Când părăseşti strada Iaffei şi o iei pe şosea, spre a te duce la Petah-Tikwah, după 10 minute de drum rămâi uimit când îţi arunci privirea înăuntrul ei.

Strada, la sfârşitul căreia se află gimnaziul, se aşterne înainte largă şi dreaptă. Din amândouă părţile ei pornesc alte străzi, iar prin mijloc trece bulevardul Herzl. Peste tot se mai lucrează şi se mai clădeşte, peste tot domneşte viaţă regulată şi colorată,

[35] În prima parte a articolului se face o comparaţie între starea trecută şi prezentă a Iaffei. După ce s-a arătat murdăria în care zăcea vechiul oraş, se descrie plăcerea ce se simte văzând cum se joacă în noul oraş copiii, cartierul evreiesc, Tel Aviv, strălucind de curăţenie [*n. red.*].

https://biblioteca-digitala.ro

întreruptă numai de strigătele lucrătorilor, de bălăngănitul clopoţeilor cămilei şi de şuieratul trenului Iaffa-Ierusalim care trece prin colonie.

Când intri în colonie, te opreşti ascultând la al doilea colţ al străzii Rotschild, căci un cor de fete cântă melodii ebraice. Sunt lucrătoarele atelierului de dantele; ele îşi înfrumuseţează astfel ziua de muncă.

Din fiecare colţ de stradă răsună voci vesele de copii, cari se joacă în nisipul binalelor. Aci se ridică un scrânciob, pe o scândură pătrată, pe care stau cel puţin 30 de copii, colo năvălesc unii asupra altora, închipuind o luptă. Se strigă şi se înjură după putere şi fiecare vrăjmaş se osteneşte să-şi facă datoria cu prisosinţă.

Piticii vor să imite pe „cei mari"; pentru că sunt alungaţi fără milă, se adună pe acoperişul unei case şi organizează o orchestră cu diferite instrumente greu de definit. Concertul e pus sub savanta conducere a unui licean care-şi imită profesorul.

Şi astfel simfonia seamănă cu concertul nocturn al pisicilor. Însă dirigentul îşi recapătă seriozitatea şi din piepturile copiilor răsună îndată un „Od-Loarda".

Cântă cu gravitate şi convingere aceşti cetăţeni ai Tel Avivului, în vârstă numai de 3—6 ani.

Şuieratul trenului care vine odată cu apusul soarelui e semnul înapoierii acasă. Însă foarte adesea, câte un mic ştrengar se scuză, târziu noaptea, că a aşteptat până acum fluieratul şi nu l-a auzit.

Şi astfel ziua se schimbă-n seară. Serile sunt cel mai frumos lucru în Palestina şi dacă trebuie să le pierzi vreodată, nu le poţi înlocui prin nimic.

Nicio mirare deci că tinerimea noastră le iubeşte atât de mult şi nu se mai satură de ele. Flăcăi şi fete se plimbă în str. Herzl şi se desfată în frumosul cer şi-n stelele minunate. Şi când ziua cu zgomotele ei a dispărut şi noaptea înfăşoară totul în liniştea sa fermecătoare, se aud, pe ici, pe colo, începuturile unui cântec. Întâi nesigur, apoi cu putere crescândă, până ce cântecele stăpânesc întreaga atmosferă şi-o fac să vibreze. Şi astfel se formează în calda şi liniştita noapte a Tel Avivului un concert simfonic, în ale cărui acorduri se urcă la cerul înstelat simţiri neaşteptate şi dorinţe tăcute.

E negrăit de plăcut ca după ostenelile zilei să te poţi lăsa în voia acestei nopţi fermecătoare şi să şezi pe colinele scăldate în lumina lunii.

Te înapoiezi cu gândul în adâncul îndepărtat al trecutului nostru şi în expresia puternică a simţurilor noastre, într-o tăcere adâncă, ce merge de la suflet la suflet şi leagă inimile, ne lăsăm în voia visului nostru...

Visului viitorului nostru în această ţară.

Sarah Leah, Iaffa
Traducere de Ioab

[„T.I.", 1 aprilie 1919, pp. 8-9]

https://biblioteca-digitala.ro

33. COOPERATIVELE EVREIEŞTI DIN PALESTINA

Banca evreiască propagă înfiinţarea de cooperative. Primele succese. Avântul şi progresele cooperaţiunii. Date şi cifre. Interesanta cooperativă „Halva"

> „Pentru a introduce şi în colonii sistemul european al creditului şi spre a spori solvabilitatea individuală prin solidarizarea mai multora, banca evreiască din Palestina — *Anglo-Palestine Company* — a hotărât să provoace înfiinţarea unor cooperative."

Pentru a introduce şi în colonii sistemul european al creditului şi spre a spori solvabilitatea individuală prin solidarizarea mai multora, banca evreiască din Palestina — *Anglo-Palestine Company* — a hotărât să provoace înfiinţarea unor cooperative. A făcut-o însă numai pe cale indirectă: prin îndemnuri particulare şi prin răspândirea unor foi volante şi broşuri anonime, în care se explicau însemnătatea şi foloasele asociaţiilor cooperative.

Anglo-Palestine Company îşi începuse activitatea în anul 1903 prin înfiinţarea primei sucursale la Jaffa şi, la 9 februarie 1904, s-a înfiinţat la Petach-Tikwa prima cooperativă. A doua s-a întemeiat la 22 martie în aceeaşi colonie. În acelaşi an şi în cei următori s-au creat cooperative una după alta, în diferitele colonii şi oraşe, şi anume 8, până în anul 1906.

Începând din anul acesta, cooperaţiunea evreiască făcu nişte progrese însemnate, mulţumită unei învoieli intervenite între bancă şi Comitetul din Odessa[36]. Comitetul acesta puse la dispoziţia băncii, pentru secţia ei de cooperaţiune, un capital de 50.000 fr.; din care 35.000 fr. destinaţi cooperaţiunii generale şi 15.000 fr. pentru organizarea muncitorilor agricoli. Cu modul acesta, banca a putut să-şi întindă repede cercul de activitate. S-au înfiinţat cooperative noi şi cele vechi fură mărite.

Progresele realizate numai în numitul an se vădesc prin următoarele cifre comparative: la sfârşitul anului 1905 existau în Palestina 5 cooperative cu 170 membri şi o datorie globală de 24.590 franci; la sfârşitul anului 1906, numărul cooperativelor era de 8, cu 344 membri şi cu o datorie globală de 100.315 fr. şi cu un capital de 146.990 fr., din care 10 la sută vărsaţi. După încheierea convenţiei cu comitetul din Odessa, pe la sfârşitul anului 1907, se dublase numărul cooperativelor: existau 16, cu 638 membri şi cu o datorie totală de 231 mii 907 fr. Capitalul vărsat de 10 la sută era de 37.248 fr.

În afară de aceste cooperative de credit, mai existau la Petach-Tikwa 2 cooperative pentru cumpărarea în comun a nutreţului pentru vite cu 35 membri şi 30 mii 338 fr. datorie totală.

În anii următori, cooperaţiunea a luat o nouă dezvoltare, datorită mai cu deosebire faptului că banca a putut, graţie rezervei puse la dispoziţie de comitetul din Odessa, să uşureze acordarea de credit necesar coloniştilor. În 1908, numărul cooperativelor a crescut la 27, cu 1.026 membri, cu 452.330 fr. datorie globală şi 43.443 fr. capital vărsat. Printre acestea erau şi două cooperative orăşeneşti pentru clădire de case la Ierusalim.

Situaţia cooperativelor se poate aprecia precis după următoarele cifre extrase dintr-o statistică stabilită pe ziua de 30 septembrie 1909.

---

[36] Comitetul din Odessa, înfiinţat în 1884, a avut un rol important în sprijinirea materială a diferitelor instituţii evreieşti fondate în Palestina. Comitetul şi-a încetat activitatea în urma Revoluţiei din Octombrie.

https://biblioteca-digitala.ro

Creditul acordat de către bancă societăţilor cooperative era în acea zi de 452.331 franci. În cursul a 9 luni precedente, li s-a mai împrumutat suma de 440.259 fr., aşa că datoria lor totală era de 892.590 fr. În cursul aceloraşi 9 luni, au restituit 418.558 fr., astfel încât cooperativele datorau băncii la 30 septembrie 1909 suma de 474.052 fr.

O deosebită atenţiune merită printre aceste cooperative dezvoltarea luată de cooperativa „Halva" a coloniei Sichron-Iacob. Ea prezintă caracteristica generală a cooperativelor europeneşti şi s-a ridicat la rangul unei instituţiuni de credit de sine stătătoare.

Cooperativa aceasta număra, în 1912, 160 de membri şi a acordat în acel an împrumuturi de vreo 110.000 fr., restituirile au fost de vreo 90.000 fr. Beneficiul net a fost de 2.898 fr., din care s-a putut distribui membrilor un dividend de 9 la sută, la un capital de 27.135 fr. Economiile depuse spre fructificare erau de 30.372 fr., pentru care s-a plătit o dobândă de 4 la sută. Cooperativa „Halva" capătă anual de la *Ica* un împrumut de 16.000 fr., pentru care nu plăteşte nicio dobândă, *Anglo-Palestine Company* a împrumutat 25.000 fr. cu 7 la sută dobândă.

Această cooperativă face şi afaceri de bancă şi lombardări.

*

Vom începe în articolul viitor descrierea asociaţiilor evreieşti agricole din Palestina.

[„M.", 16 aprilie 1919, p.2]

https://biblioteca-digitala.ro

34. IMIGRAREA ÎN PALESTINA

„Imigrarea nu poate începe înainte de a se fi terminat planurile de colonizare sistematică din punctul de vedere economic şi financiar, ceea ce trebuie să se întâmple pe baza rezolvării problemei politice a Palestinei."

Către toate Federaţiile sioniste:

În urma unei hotărâri a conferinţei londoneze[37]*, s-a înfiinţat în Londra un oficiu central pentru Palestina.*

Acest oficiu palestinian va hotărî sub ce condiţiuni economice şi administrative să se facă apropiata colonizare în stil mare a Palestinei.

Oficiul va mai servi de centrală pentru regularea şi organizarea imigrării evreieşti în Palestina şi se va sili ca prin colaborarea cu alte organizaţii evreieşti din Palestina şi Diaspora, să accelereze pe de o parte terenul prielnic pentru o imigrare în masă în Palestina şi pe de altă parte să îngrijească ca aceasta să aibă loc în asemenea condiţiuni, încât să servească cel mai bine interesele ţării şi ale coloniştilor.

Acest termen n-a sosit încă.

Imigrarea nu poate începe înainte de a se fi terminat planurile de colonizare sistematică din punctul de vedere economic şi financiar, ceea ce trebuie să se întâmple pe baza rezolvării problemei politice a Palestinei.

Până atunci, să nu vie un singur emigrant în Palestina.

Găsim necesar să prevenim toate grupurile sau persoanele individuale de a nu lua măsuri pripite.

Nimeni să nu-şi lichideze afacerile în grabă şi să se pregătească de plecare în Palestina.

O imigrare grăbită, neorganizată, poate aduce cele mai mari primejdii, atât pentru colonişti, cât şi pentru întregul viitor evreiesc din Palestina.

Fiecare sionist şi orice evreu să-şi dea seama că orice imigrare înainte de vreme periclitează viitorul său propriu, cât şi pe al celorlalţi imigranţi.

Organizaţia sionistă îşi dă seama de situaţia înspăimântătoare a maselor evreieşti în aproape toate ţările din Europa răsăriteană şi se sileşte cât mai repede posibil să realizeze dorinţa tuturor păturilor poporului evreu pentru a-i coloniza în Palestina.

Organizaţia va depune toată energia ca prin ajutorul tuturor instituţiunilor ei să înceapă cât mai curând posibil o imigrare sistematică şi în stil mare în Palestina.

Pentru ca să ajungem însă la acest lucru, trebuie să avem răbdare şi să ne încredem în conducătorii organizaţiei.

Disciplina, care a fost întotdeauna cel mai mare sprijin al mişcării noastre, este mai necesară acum, în aceste zile mari, decât altă dată.

Fiecare trebuie să ştie că numai o imigrare şi o colonizare sistematică poate realiza marele nostru ideal naţional: reclădirea Palestinei, cari să fie un cămin naţional pentru poporul evreu.

(Din Buletinul biroului sionist din Copenhaga).

[„M.", 3 iunie 1919, p.1]

[37] Referire la Conferinţa aşa-zis interteritorială întrunită la Londra în februarie 1919.

https://biblioteca-digitala.ro

35. SITUAŢIA ÎN PALESTINA

„Biroul central al Comisiei sioniste din Iaffa se ocupă actualmente cu examinarea unei serii de proiecte pentru reconstituirea Palestinei."

Biroul central al Comisiei sioniste din Iaffa se ocupă actualmente cu examinarea unei serii de proiecte pentru reconstituirea Palestinei. D-l E. Lewin-Epstein, preşedintele Comisiei sioniste, a făcut următoarele comunicări.

Comisia lucrează momentan la elaborarea unui program de igienă şi medicină pentru toate coloniile şi care se bazează pe rapoartele făcute de 5 doctori şi un sanitar, cari au parcurs toată ţara, de la Metullah până la Kastinie. Înainte de toate, se vor împărţi prin colonii foi volante cu prescripţiuni asupra tratamentului malariei şi a bolilor de ochi.

Mai departe se tinde la ridicarea situaţiei economice a ţării, care se mai află izolată de lume. Preţurile pieţei încă sunt cu totul anormale şi pentru fiecare călătorie în Egipt e nevoie de o autorizaţie specială.

Comisia sionistă caută să restabilească legătura cu lumea din afară şi să importe materiale brute din Egipt, cu scopul de a se vinde pe preţuri normale.

Se fac preparative şi pentru importul viitor de mărfuri.

Reconstruirea coloniilor pe bazele dinaintea războiului poate fi luată în antrepriză fără întârziere.

S-au trimes fermieri ca să planteze din nou ţinuturile devastate. Coloniile cari au suferit cel mai mult sunt: Petach Tickwah, En Gannim şi Kfar Saba; în ultima, nu mai există niciun pom.

Mijloacele pentru restaurarea coloniilor nu provin de la fondul de susţinere, ci din fondul sionist de restaurare şi pregătire din America, Anglia, Olanda şi Africa de Sud.

Aproape 70 la sută din aceste fonduri se-ntrebuinţează pentru Ierusalim şi numai 30 la sută pentru restul ţării.

Aceste sume servesc aci mai ales pentru întreţinerea institutelor şi spitalelor, precum şi ajutarea văduvelor, invalizilor şi aproape a vreo 3.000 orfani, dintre cari mulţi au fost plasaţi pe la case particulare.

Profesorii şi elevii iudaici ai şcolilor superioare şi *Jeschiwoth*, văduvele şi orfanii, precum şi alţi nevoiaşi ai tuturor comunităţilor evreieşti din Ierusalim, cu excepţia comunităţii ungare şi galiţiene, primesc de asemenea subvenţii. În urma unor diferende, ne-am văzut siliţi să retragem în parte subvenţiile acordate celor 2 comunităţi menţionate.

Instituţiunile sunt întreţinute cu totul sau în parte de noi.

Comisia a înfiinţat un institut de lucru pentru cusut, tricotat, brodat şi pentru confecţionarea încălţămintelor.

Se acordă avansuri atât asociaţiilor lucrătorilor, cât şi persoanelor particulare.

O mulţime de tineri sunt iniţiaţi în lucrările de fermă şi cele industriale, 1.000 de femei găsesc ocupaţie în şcolile de meserie şi de lucru. Ele au căpătat de la guvern o comandă pentru executarea unei cantităţi de cămăşi pentru corpul egiptean de muncă.

100 copii orfani sunt îngrijiţi de Mikweh Israel, iar alţi 150 au fost plasaţi ca ucenici pe la dulgherii, croitorii etc.

O sarcină principală a comisiei sioniste este organizarea comunităţii evreieşti în diferitele localităţi şi contopirea lor într-un „Waad Hamerkasim".

[„M.", 20 iunie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

36. UNIVERSITATEA DIN IERUSALIM

Discursul d-rului Weizmann

„Universitatea va deveni focarul renaşterii conştiinţei noastre naţionale, care astăzi este atât de mărginită, fiindcă este împrăştiată în toată lumea."

La solemnitatea punerii pietrei fundamentale a Universităţii evreieşti din Ierusalim, ce a avut loc la 24 iunie 1918, d-rul Weizmann, care a pus prima piatră în numele organizaţiei sioniste, a ţinut o frumoasă cuvântare, în care, după ce arată că prin această operă să se purceadă la reînfiinţarea ţării strămoşeşti a evreilor, continuă astfel:

Care este însemnătatea acestei universităţi, care să fie ţinta ei, de unde îşi va lua studenţii şi ce limbă se va vorbi într-însa?

La prima ochire, va apare paradoxal ca într-o ţară cu o populaţie aşa de restrânsă, o ţară în care mai este totul de făcut, o ţară care cere încă lucruri atât de simple ca pluguri, şosele, porturi, noi să începem cu crearea unui centru al dezvoltării spirituale. Dar aceasta nu-i nicidecum paradoxal pentru cei cari cunosc sufletul evreiesc.

Desigur că ne mai aflăm în faţa unor mari probleme sociale şi politice, a căror rezolvare ne aşteaptă. Noi, evreii, ştim că, dacă se dă spiritului cel mai întins teren, dacă vom avea un centru pentru dezvoltarea conştiinţei evreieşti, vom ajunge să satisfacem şi necesităţile noastre materiale. În cele mai obscure timpuri ale existenţei noastre am aflat scut şi apărare înlăuntrul pereţilor şcolilor şi liceelor noastre, şi în studiul pătimaş al ştiinţei evreieşti află evreul uşurare şi mângâiere. În mijlocul fumului *Ghettoului* stăteau catedre în jurul cărora cete de tineri evrei şedeau la picioarele rabinilor şi învăţătorilor. Aceste şcoli şi licee erau izvoare în cari se adunau în decursul lungilor ani de asuprire energii intelectuale şi spirituale, cari pe de o parte contribuiră la menţinerea existenţei noastre naţionale, pe de altă parte, când zidurile *Ghettoului* căzură, se revărsară afară, spre prosperitatea omenirii.

Înţelepţii din Palestina şi Babilonia, Maimonide şi Gaonul din Vilna, şlefuitorul de lunete din Amsterdam[38] şi Karl Marx, Heinrich Hertz şi Paul Ehrlich, sunt câteva inele din lanţul lung, neîntrerupt al dezvoltării spirituale.

Universitatea va învăţa, precum arată numele ei, tot ce cuprinde spiritul omenesc. Nicio învăţătură nu poate fi rodnică astăzi dacă nu e întărită de spiritul experienţei şi cercetării, şi o universitate modernă nu trebuie să furnizeze doar specialişti culţi, ci trebuie să dea şi acelora cari sunt apţi şi doresc să se consacre cercetărilor ştiinţifice, ocazie de a o face neîmpiedicaţi şi neturburaţi.

Astfel, universitatea noastră va deveni un cămin pentru multe sute de tineri talentaţi, în cari s-a păstrat vreme de secole vechea sete de învăţătură şi cercetare de critică şi cari, acum, în marea majoritate a cazurilor, sunt siliţi să-şi potolească setea arzătoare într-un mediu neevreiesc, adeseori neprietenos.

O universitate evreiască? Eu nu cred să se afle cineva aci care-şi poate închipui sub o universitate în Ierusalim, altceva decât o universitate evreiască. Dorinţa ca universitatea să fie evreiască se întemeiază pe valorile acestei ţări. În prezenţa adepţilor a trei mari religii universale, cari — abstracţie făcând de numeroase deosebiri — cred în ceea ce le-a revelat Moise, în faţa acestei lumi care se bazează

[38] Referire la filosoful Baruch Spinoza (1632-1677). (A se vedea şi dicţionarul.)

https://biblioteca-digitala.ro

pe legi evreieşti, care se închină în faţa profeţilor evrei, care a recunoscut marile valori spirituale şi sufleteşti pe cari poporul evreu le-a dăruit, să răspund acestei întrebări.

Universitatea caută să înflăcăreze poporul evreu ca să tindă mai departe spre adevăr. Oare sunt îndrăzneţ, exprimându-mi convingerea în acest loc, în munţii Eufratului şi Iudeei, că profeţii lui n-au dispărut cu desăvârşire, că sub conducerea acestei universităţi va renaşte puterea divină a înţelepciunii profetice, care a fost odinioară a noastră?

Universitatea va deveni focarul renaşterii conştiinţei noastre naţionale, care-i astăzi atât de mărginită fiindcă-i împrăştiată în toată lumea. Sub presiunea atmosferică a acestui munte, conştiinţa noastră evreiască se poate întinde fără a fi slăbită, conştiinţa noastră se va reaprinde şi tineretul nostru va sorbi energie nouă din izvoarele evreieşti.

Fiindcă va fi o universitate evreiască, nu mai încape nicio îndoială asupra limbii ei. În urma unei greşeli rare, ebraica a fost considerată ca o limbă moartă, pe când ea în realitate n-a murit niciodată pe buzele oamenilor. Desigur că pentru mulţi dintre noi, evreii, ea a devenit o a doua limbă, dar pentru multe mii de conaţionali ai mei, ebraica este şi a fost de mai înainte o limbă sfântă şi în străzile din Tel Aviv, în grădinile de fructe din Rischon şi Rechoboth, la fermele din Hulda şi Ben Schemen a devenit de acum limba maternă. Aci, în Palestiina, în mijlocul babiloniei de limbi, ebraica este unica limbă în care orice evreu poate comunica cu fiecare conaţional. De greutăţile tehnice ale unei instrucţiuni ebraice nu e locul să vorbesc aci. Noi suntem conştienţi de ele, însă experienţa şcolilor palestiniene ne-a dovedit de acum că aceste greutăţi pot fi biruite. Toate acestea sunt amănunte cari au fost probate cu îngrijire şi cu cari ne vom ocupa la timp. Am vorbit de universitatea ebraică, a cărei limbă va fi cea ebraică, întocmai cum trebuie să se vorbească de limba franceză la Sorbona şi engleză la Oxford. Fireşte că se vor învăţa şi alte limbi, vechi şi noi, în facultăţile respective; sperăm că se va da o deosebită atenţiune limbii arabe şi celorlalte limbi semitice.

Universitatea evreiască, în adevăr, va fi în primul rând pentru evrei, bineînţeles însă că va face o primire prietenoasă membrilor tuturor raselor şi fiecărei religii. „Casa mea este o casă de rugăciune pentru toate popoarele." Afară de şcolile şi institutele obişnuite, din cari este formată o universitate modernă, vor fi introduse diferite ramuri ştiinţifice cari îşi au locul îndeosebi la universitatea noastră. Cercetările arheologice, cari au descoperit până astăzi atâtea din trecutul Egiptului şi al Greciei, trebuie să conteze în Palestina pe rezultate bogate şi universitatea noastră este destinată să joace un rol important pe acest tărâm ştiinţific.

Întrebarea cu privire la facultatea cu care-şi va începe universitatea noastră activitatea trebuie să fie rezervată din anumite consideraţiuni practice. Nu ne lipsesc cu desăvârşire bazele pentru universitatea noastră. Avem în Ierusalim elemente demne de un Institut Pasteur şi ale unui birou evreiesc al sănătăţii, care a adus de acu contribuţii valoroase bacteriologiei şi igienei. În Haifa există Technicul[39] şi în Atlit o secţiune de cercetări agronomice.

Datorită cercetării ştiinţifice şi întrebuinţării ei, putem nădăjdui cu siguranţă stingerea dublei plăgi a Palestinei, malaria şi trachomul[40], precum şi a altor boli indigene. Mai putem prevedea de pe urma activităţii ştiinţifice, utilizarea deplină a acestei ţări frumoase şi rodnice, astăzi însă, necultivată. Aci, chimia şi bactereologia, geologia şi climatologia vor fi întrebuinţate ca forţe auxiliare, aşa că marea importanţă

[39] Şcoala tehnică superioară.

[40] Trahom – conjunctivită granuloasă provocată de un virus.

https://biblioteca-digitala.ro

a universităţii pentru crearea căminului nostru naţional este evidentă. Toate acestea ne reamintesc de un fapt pe care, după patru ani de război îngrozitor, cu metodele sale ştiinţifice rău utilizate, suntem înclinaţi să-l uităm lesne, anume că trebuie să vedem în ştiinţă tămăduitoarea a numeroase răni şi mântuitoarea de numeroase rele. Pe lângă cercetarea ştiinţifică, specialităţile umanitare vor juca un rol însemnat. Vechea ştiinţă evreiască şi comorile îngrămădite, pe jumătate ascunse ale vechii noastre literaturi filosofice şi religioase-legislative, trebuiesc readuse la lumină şi liberate de colbul vremurilor. Ele vor intra în noua viaţă ce cată să se desfăşoare în ţara aceasta şi trecutul nostru va fi legat de prezent.

Înainte de a termina, pot oare pomeni de cel mai important punct de vedere al noii noastre universităţi? Pe când va căuta să atingă cel mai înalt nivel ştiinţific, ea trebuie totdeodată să fie făcută accesibilă tuturor claselor poporului. Muncitorul şi ţăranul evreu trebuie să găsească acolo posibilitatea de a-şi continua şi completa cunoştinţele în orele libere. Uşile universităţii, ale sălilor de prelegeri şi ale laboratoarelor trebuie să le stea larg deschise. Astfel, universitatea va exercita asupra naţiunii, în complexul ei, înrâurirea-i binecuvântată.

Germenele primei biblioteci există de acu aci şi completări valoroase îi stau la dispoziţie în Rusia şi aiurea. Deschiderea unei biblioteci universitare şi a unei prese universitare sunt proiectate pentru imediat după război. Mai sunt necesare tot felul de pregătiri. Unele din ele au şi început; altele, precum construirea acestei instituţiuni, trebuie amânate, forţamente, până la fericita zi a păcii. Dar cu începere din această zi, universitatea evreiască este o realitate.

Universitatea noastră, alimentată cu ştiinţa şi energia evreiască, va deveni o parte esenţială a construcţiei naţionale, pe care o ridicăm acum. Ea va câştiga forţa centripetă, în timp ce va atrage în drumu-i tot ce-i nobil în iudaismul din toată lumea şi va deveni un centru al unirii elementelor noastre împrăştiate. De la ea vor purcede entuziasmul şi tăria cari vor umple cu viaţă nouă energiile, astăzi latente, din comunităţile noastre risipite. Aci, sufletul pribeag al lui Israel va atinge portul său: energia nu se va mai slei în contenită şi zadarnică pribegie. Israel va afla în sfârşit pace cu sine însuşi şi cu lumea.

O legendă talmudică povesteşte că sufletul evreiesc ar locui material între cer şi pământ. Acesta-i sufletul nostru de astăzi; mâine el va afla odihnă în acest sanctuar al nostru. Aceasta este credinţa noastră.

[„Hș.", an II, nr. 1, iunie 1919, pp.1-4]

https://biblioteca-digitala.ro

37. O FRÂNTURĂ DE PERSPECTIVĂ

„S-au realizat cele trei mari deziderate ale naţiunii evreieşti: 1) recunoaşterea evreilor ca o naţiune şi drepturile ce i se cuvin ca atare; 2) redobândirea Palestinei; 3) crearea unei universităţi ebraice la Ierusalim."

Din colţul în care ne găsim, umili şi nevăzuţi, dar cu un ochi ce pătrunde şi discerne pe o rază depărtată, avem posibilitatea să cuprindem o lume largă de străduinţe şi o desfăşurare de sforţări omeneşti extrem de variată în direcţiuni felurite şi pe tărâmuri deosebite.

Bogăţia acestei epoci, în îndeletnicirea unei noi statuări a omenirii, în exprimarea unor noi formulări politico-sociale şi economice, apare, la prima vedere, ca o surprindere pentru spiritul nostru obişnuit cu cele vechi şi numai când spiritul critic, cercetător şi atât cât judecata timpului trăit ne permite, desprindem firul continuu al vremurilor trecute, adeverindu-se dictonul „*Natura non facet saltus*".

Întrucât ne priveşte, vremurile ce s-au precipitat sub ochii noştri au desăvârşit, sau mai bine, ne-au dat prilejul, să realizăm cele trei mari deziderate ale naţiunii evreieşti: 1) recunoaşterea evreilor ca o naţiune şi drepturile ce i se cuvin ca atare; 2) redobândirea Palestinei; 3) crearea unei universităţi ebraice la Ierusalim. De această ultimă dobândire, nu mai puţin importantă ca celelalte două, ne ocupăm în această revistă, dedicând-o acestui mare simbol ce se înscrie pe frontispiciul clădirii poporului evreiesc, a poporului *Thorei*.

Recunoaşterea politică a lui Israel aduce, în chip cu totul neprevăzut pentru o bună parte dintre noi, realizarea diferitelor curente manifestate în ultimul timp şi care, fiecare în parte, revendică pentru sine gloria de a oferi soluţionarea existenţei precare a neamului nostru din Goluth. Triumful sionismului îmbrăţişează în realitate toate manifestările şi le oferă terenul cel mai propriu pentru aplicarea lor.

Însăşi multiplicitatea manifestărilor intelectuale îşi va putea găsi o consacrare în noua stare de lucruri, aşa precum a preconizat-o dl. dr. I. Niemirower în şcoala iabneistă[41].

*
* *

Rolul Universităţii ebraice din Palestina va fi desigur covârşitor în dezvoltarea noului stat. Din punct de vedere politic, ea va contribui într-o măsură largă la ridicarea prestigiului moral în întreaga lume, câştigând pentru ţara evreiască titluri de onoare şi consideraţiuni ce se cuvin unui stat, după gradul de cultură ce-l posedă. Din punct de vedere economic, de pe acum chiar, se pot întrevedea urmările fireşti ce vor decurge. Întreaga viaţă socială şi economică va fi înrâurită, aducând un aport însemnat în evoluţia interioară a Palestinei. În raport cu nevoile imediate şi urgente ce se vor simţi, se vor crea, desigur, şi facultăţile respective. La baza creaţiunii statului stând construcţiunile imense menite să presare întreaga ţară cu oraşe, orăşele, sate, şosele, fabrici, porturi, căi ferate etc., actuala instituţiune a şcolii tehnice va lua proporţiile ce noile servicii îi vor incumba. Ridicată la şcoală superioară universitară, va înzestra personalul tehnic superior cu ingineri, architecţi şi conductori, ce vor avea să se inspire din opera mare a predecesorilor lor, din creaţiunile transplantate de aiurea,

[41] Referire la concepţia dr. I.Niemirower privind înfiinţarea în Israel a unei Academii Iavneiane moderne, cu misiunea unirii culturale a tuturor evreilor şi a tuturor perioadelor istorice.

https://biblioteca-digitala.ro

astfel ca din îmbierea geniului ştiinţific occidental cu spiritul şi sufletul eminamente evreiesc să nască odată cu utilul şi o artă arhitectonică specific evreiască.

Din îndelungata convieţuire a evreului cu popoarele europene şi americane şi din experienţa ultimilor ani ai războiului, s-a putut îndeajuns pătrunde fiecare de importanţa mare ce o are pentru dezvoltarea unei populaţiuni o stare sanitară desăvârşită. S-a văzut, şi în special în ţările din orientul şi sudul Europei s-a făcut din nefericire o bogată experienţă, că nepregătirea şi insuficienta educaţiune a populaţiunii în direcţia unei raţionale igiene şi a unor noţiuni generale de profilaxia maladiilor contagioase, aduc dezastre înzecit mai multe decât cele mai cotropitoare războaie. Acum, când suntem în pragul creerii unei vieţi noi a poporului evreiesc, înţelegem de ce Facultatea de Medicină în universitatea noastră va avea precădere faţă de celelalte, înţelegem de ce rolul ei va fi cel puţin tot atât de important ca al celorlalte instituţiuni superioare, căci mai înainte de orice va trebui să avem o populaţiune sănătoasă şi supraveghere apropiată la menţinerea unei perfecte sănătăţi. În primul rând, asanarea terenurilor mlăştinoase şi distrugerea focarelor endemice de malaria, cum şi a trachomului, care a năpăstuit vremi îndelungate vechea populaţiune, va cere crearea unei pleiade de medici devotaţi trup şi suflet, şi a cărei menire adevărată va fi mai mult decât a curarisi, menţinerea unei stări sanitare bune prin prevenirea şi educaţia intensă a fraţilor lor. Vor deveni astfel adevăraţi apostoli şi factori în stat de o valoare excepţională.

Facultatea de Medicină a Palestinei va împlini o nevoie îndelung resimţită, scutind astfel o mulţime de elemente tinere să se deplaseze la Beyruth, sau prin alte străinătăţi şi mai depărtate, în dorinţa lor de a studia medicina.

Din numărul însemnat de capacităţi medicale ce le posedăm în întreaga lume, Facultatea de Medicină palestiniană va atrage desigur la sânul ei clinicieni şi cercetători, cari în clinicile şi laboratoarele noastre îşi vor desfăşura întreaga aptitudine şi meticulozitate caracteristică oamenilor de ştiinţă, spre progresul ştiinţei în general şi din dragoste pentru neamul asupra căruia se va răsfrânge glorie din gloria lor.

Din punct de vedere economic, nu putem să nu menţionăm necesitatea creerii unei facultăţi de chimie, căci e îndeobşte cunoscută bogăţia minerală ce terenurile palestiniene ascund; şi apoi crearea unei industrii naţionale va cere neapărat oamenii de ştiinţă respectivi, cari vor fi îndrumătorii şi cercetătorii specialităţilor lor.

Din această frântură de perspectivă ce crearea universităţii ebraice ne descoperă, înţelegem şi simţim ce eră de strălucire se va creea poporului şi ţării evreieşti.

Noi, studenţimea actuală din ţările ce până azi au însemnat *goluthul* nostru, invidiem şi salutăm cu toată căldura sufletului nostru studenţimea evreiască de mâine de la Universitatea din Ierusalim, unde ştim sigur că odată cu ştiinţa sorbită în vechea şi noua noastră limbă, vor gusta şi deliciile unei vieţi studenţeşti animate de un idealism cu adevărat neprihănit.

M. Singer,
student în medicină

[„Hș.“, an II, nr. 1, iunie 1919, pp.13-14]

https://biblioteca-digitala.ro

38. CONFERINŢA RABINILOR DIN PALESTINA

„După cum reiese din raport, se pare că preocuparea de căpetenie a rabinilor nu este numai să colaboreze la înfăptuirea revendicărilor naţiunii, ci să-şi întărească situaţia în mijlocul noilor organizaţiuni, care se creează pentru evreimea palestiniană şi să dobândească noi poziţiuni."

Rabinatul Unit din Ierusalim, care fusese întemeiat şi susţinut de Comisiunea Palestiniană, intenţiona de mult convocarea unei conferinţe a tuturor rabinilor palestinieni. Cum în acest rabinat sunt reprezentate numai comunităţile Ierusalimului, se proiectează înfiinţarea unei organizaţii a tuturor rabinilor. Preparativele pentru convocarea Adunării şi pentru lupta de idei gata să izbucnească în evreimea palestiniană dădu acestei conferinţe o deosebită semnificaţie.

Afară de delegaţi, fură prezenţi la conferinţă şi reprezentanţi ai Comisiunii Palestiniene şi ai autorităţilor oficiale. În una din primele şedinţe, fură discutate revendicările politice, cari s-au tradus şi în limba engleză. În aceste rezoluţii, conferinţa se adresează diriguirii engleze şi ţărilor Antantei, amintind de promisiunile ei, de a crea „un cămin naţional pentru poporul evreu în Palestina şi a apăra drepturile publice şi religioase ale evreilor în toate ţările", îşi manifestă mulţumirea şi explică în numele *Thorei* că „idealul poporului evreu este crearea unui cămin sigur, a unui cămin naţional şi a unui centru spiritual-religios, pentru ca poporul din nou să-şi ducă viaţa sa naţională şi religioasă, şi să redeştepte ţara veche".

Conferinţa ceru recunoaşterea Sâmbetei şi a sărbătorilor evreieşti ca zile oficiale de odihnă pentru evreimea Palestinei, recunoaşterea autonomiei Rabinatului şi a autorităţii rabinice în toate chestiunile religioase, confesionale, în chestiunile drepturilor cetăţeneşti şi ale drepturilor familiale pentru evrei, în general. Conferinţa redactă la sfârşit un protest împotriva pogromurilor din Rusia, Galiţia şi Polonia, cerând Conferinţei de Pace ca să pună capăt acestor excese ruşinoase.

Punctul capital al conferinţei rezidă însă în altă chestiune. După cum reiese din raport, se pare că preocuparea de căpetenie a rabinilor nu este numai să colaboreze la înfăptuirea revendicărilor naţiunii, ci să-şi întărească situaţia în mijlocul noilor organizaţiuni cari se creează pentru evreimea palestiniană şi să dobândească noi poziţiuni. După lupta pe care o duse ortodoxia palestiniană contra dreptului de vot al femeilor, anumite cercuri ale ortodoxiei au decis să rezerve autonomia judecătorească exclusiv pentru rabini şi să lupte împotriva „Mişpat Haşalom", care a existat în timpurile trecute cele mai aspre şi care se mai păstrează şi azi.

În conferinţa „Despre alcătuirea justiţiei", pe care rabinul Ostrovski, un mizrachist din Ekron, a ţinut-o într-o şedinţă secretă a congresului, fără admiterea reprezentanţilor presei, acesta şi-a dezvoltat ideea că existenţa unui tribunal ales, care nu este alcătuit din rabini, ar fi o jignire a demnităţii rabinilor. Rabinul Ostrovski critică foarte aspru activitatea „Mişpat Haşalom".

El prezintă cererea ca în fiecare colonie să se găsească un rabin, care cu două ajutoare să-şi poată exercita misiunea de judecător.

A doua chestiune importantă era chestiunea *educaţiei*.

Rabinul Porat, raportor, protestă în contra faptului că toate grădinile de copii se găsesc în mâinele liber-cugetătorilor şi că „Waad Hachinuh" primeşte supravegherea şcolilor ortodoxe. Dr. Mirkin se ridică cu mai multă tărie împotriva spiritului care domneşte actualmente în şcoli.

https://biblioteca-digitala.ro

Haham-Başi Usie din Iaffa şi d-nii Keller din America cerură reforme contra acestei stări şi în *Talmud Thora* ortodox şi cerură introducerea obiectelor profane, stabilirea unui program definitiv, înfiinţarea unui gimnaziu ortodox etc.

Congresul nu uită nici chestiunea limbilor şi se găsi chiar un rabin care arătă că dezvoltarea limbii ebraice duce la libera cugetare şi la ateism. Se pare că acest orator găsi mai puţină aprobare decât predecesorii săi în chestiunile juridice şi pedagogice.

Deşi propunerea contrarie, care consta în a introduce limba ebraică drept limbă de predare în toate şcolile ortodoxe, nu fu admisă, totuşi cuvântările frumoase în cari însemnătatea limbii ebraice fu evidenţiată nu lipsiră. Foarte nimerită fu cuvântarea de încheiere, ţinută de Haham Başi din Jaffa, care ceru ortodoxiei să arate mai multă toleranţă şi să aibă întotdeauna în vedere interesele întregii evreimi din Palestina.

[„M.", 10 august 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

39. SITUAŢIA ÎN PALESTINA

Adunarea constituantă. Comisiunea sionistă. Munca. Limba ebraică.

„În vederea creşterii imigraţiei, e de primă importanţă ca imigranţii să se găsească într-o atmosferă ebraică."

Adunarea constituantă, care deşteaptă interesul lumii evreieşti şi chiar al străinilor, a fost amânată până în luna Tamuz, cu rezerva convocării ulterioare, dacă deciziunile Conferinţei Păcii privitoare la Palestina vor sosi mai curând. Această măsură a pricinuit o vie deziluzie. Rabinii ultra-ortodocşi din Ierusalim au interzis alegerile pe motiv că femeile pot candida şi mizrahiştii n-au cutezat să le facă opoziţie. Coloniştii propun să ia parte la alegeri ca un corp mic, constituit în vederea intereselor agriculturii şi reclamară un răgaz mai mare pentru organizare.

În chestiunile de guvernământ, legătura dintre comisiunea sionistă şi guvernul intern din Jishuv a fost menţinută până în prezent prin *waad semanni*, cu care s-au ţinut şedinţe comune. Negocierile continuă cu privire la extensiunea comisiunii, aşa ca să cuprindă reprezentanţii direcţi ai iudaismului palestinian. Se propune acordarea de delegaţi organizaţiei Poale Sion (actuala *Ahduth haaboda*) şi organizaţiilor mizrachiste, ca şi partidului de la extrema dreaptă ortodoxă. Şapte membri vor fi aleşi de comunitate şi *Waad semanni*, care are sarcina convocării adunării constituante, şi propune ca ortodocşii să numească pe cei şapte membri.

În chestiunea imigraţiei, care este subiectul unor numeroase discuţiuni, *Waad semanni* este de părere ca să se constituie un consiliu al reprezentanţilor tuturor corpurilor de muncitori şi colonişti, pentru a-i asista în această importantă chestiune.

Pe terenul liber din faţa şcolii Alianţei la Jaffa, *Ahduth haabodah*, poale-sioniştii au celebrat la 1 mai, sărbătoarea muncii. De coloanele platformei erau atârnate portretele lui Herzl, Marx, Borohow. Deasupra fâlfâiau steagurile „Poale Haamim hitahdu". Numeroşi lucrători au lucrat numai o jumătate de zi şi reuniunea la care au participat multe femei avea un aer de sărbătoare.

Un discurs ocazional deschise Adunarea şi fu urmat de rezoluţii în contra suprimării, de către Comitetul de acţiune, a bugetului muncii.

Răspândirea limbii ebraice la Ierusalim a fost împiedicată de imposibilitatea în care s-a găsit „Vaad hachinuch", de a continua să subvenţioneze cursurile de seară.

În vederea creşterii imigraţiei, e de primă importanţă ca imigranţii să se găsească într-o atmosferă ebraică.

Profesorii de limba ebraică, după examinarea situaţiei, au decis: 1) de a preda lecţiuni fiecare câte două ore pe săptămână, fără retribuţiuni; 2) de a aduce la cunoştinţa *Vaad*-ului, că acest angajament are un caracter provizoriu; 3) de a solicita concursul comitetului intern de acţiune şi al publicului evreiesc din străinătate, în cazul când *Vaad* n-ar putea să întrunească fonduri.

Cursurile au avut un mare succes; este de dorit ca ele să continue şi ca profesorii să nu aibă de făcut sacrificii mai mari decât ceilalţi în Palestina, ei, cari au consimţit la aceasta voluntar.

La o întrunire a reprezentanţilor societăţilor la Jaffa se decisese, după o scurtă discuţiune, nu numai să se fixeze în bugetul local înlesniri pentru cursurile de seară, dar să-şi ia asupră-şi pe jumătate însărcinarea cursului din Ierusalim.

Se poate deci remarca spiritul pe care noul *Iişub* îl aduce în chestiunea educaţiei.

Ar fi necesar să se creeze, pentru a înlătura dificultăţile viitoare, un fond asemănător aceluia pe care sioniştii ruşi l-au constituit pentru cultura evreiască.

[„M.", 13 august 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

40. PALESTINA ŞI DIASPORA

„Primul semn al reînvierei vieţii culturale în Palestina este apariţia cotidianului «Chdschoth Haaretz», cu un program de luptă şi subiecte variate."

Primul semn al reînvierei vieţii culturale în Palestina este apariţia cotidianului „Chdschoth Haaretz"[42]. Vechile ziare din Palestina, pentru că se ocupau aproape numai de chestiuni locale şi pentru că nu puteau să aibă o atitudine independentă, n-aveau nicio influenţă în străinătate.

Noul ziar, afişând un program de luptă cu subiecte variate şi cu un material bogat, diferă foarte mult de vechile ziare.

Într-un frumos articol de fond, A.M. Borochow arată situaţia noii Palestine după războiul mondial. Între altele, spune: „Până acum am fost arma altora, de acum înainte însă, vom fi un izvor de energie pentru a da o nouă viaţă Palestinei noastre".

Renumitul scriitor Ben Iehuda, în articolul intitulat „Momentul decisiv", descrie faza nouă în care a intrat istoria noastră. De altfel, e interesant articolului lui M. Smilanki despre Constituanta Palestinei. El îşi arată părerea că adunarea evreilor din Palestina nu va putea fi numită Constituantă.

Deocamdată sunt prea puţini evrei în Palestina spre a se forma o Constituantă, cu tendinţe reprezentative pentru întreaga evreime. Poate fi vorba numai de un congres al evreilor din Palestina.

Pentru o Constituantă evreiască n-a sosit încă momentul. Ea ar putea lua fiinţă numai când va fi vorba de milioanele de evrei cari vor veni mai târziu în Ţara Sfântă.

Mai departe spune: Înainte de război, evreii din Palestina erau sub tutela fraţilor lor din Diaspora, acum evreii din Diaspora vor fi sub influenţa evreilor din Palestina, chiar după ce America şi Europa vor contribui la conducerea ţării cu elementele cari s-au distins în lupta fără de răgaz pentru reînvierea lui Israel.

Jabotinsky îşi anunţă colaborarea cu un foileton în care nemuritorul organizator al Legiunii evreieşti va descrie toate peripeţiile prin care a trebuit să treacă legiunea ca să formeze obiectul de atenţie al Antantei.

Scriitorul Iacob Fichmann, sosit din Rusia, colaborează şi el la acest ziar.

[„Cr. I.", 28 august 1919, p.2]

[42] Referire probabil la „Haaretz", care apare la Tel Aviv în 1919, în limba ebraică.

https://biblioteca-digitala.ro

41. PENTRU PROSPERITATEA ECONOMICĂ A PALESTINEI

— Un proiect interesant —

„[...] cu o Palestină populată şi activă, crearea unei uzine hidro-electrice pe Marea Moartă ar fi o întreprindere ale cărei rezultate ar putea rivaliza cu marile întreprinderi mondiale."

Ştiri din Palestina ne informează că în ultima vreme s-a fondat o societate care avea ca scop utilizarea apelor palestiniene pentru pescuit, irigaţii etc. Sunt, fără îndoială, îmbunătăţiri absolut necesare pentru o ţară agricolă; dar altfel importantă este chestiunea apei creatoare de energie electrică, la care ar trebui să ne gândim de pe acum.

Uzinele hidro-electrice scot energia necesară, în general, de la râurile ce străbat ţara, energie care e proporţională cu masa şi cu înălţimea căderii de apă.

De acum, proiecte interesante au fost concepute, în special în ceea ce priveşte Iordanul şi Litani: unul din aceste proiecte se ocupă de mutarea gurii Litani-ului, care se varsă în mare, astfel ca să se verse în Iordan, regulând şi mărind apele acestuia; acest proiect ar avea în plus avantajul de a furniza câmpiilor şi livezilor o cantitate considerabilă de apă, necesară unei bune recolte.

Mai este un proiect, pe care inginerii scandinavi l-au studiat acum câţiva ani, dar despre care s-a vorbit puţin până acum. Marea Moartă are, după cum se ştie, cea mai pronunţată depresiune asupra pământului.

Nivelul ei de apă este inferior cu 360 m celui al Mării Mediterane; această depresiune a pământului ar putea fi altceva decât o simplă curiozitate geografică: ea ar putea deveni sursa unei extraordinare bogăţii. Utilizând diferenţa de nivel între cele două mări, s-ar putea obţine energie electrică necesară nu numai pentru întreaga Palestină, dar chiar şi pentru ţările vecine.

Ar fi vorba deci de reunirea celor două mări printr-o conductă, în parte subterană, lungă de aproape 50 km; aceasta ar pleca de la coasta mediterană, înclinată de jum. până la 1 la 1.000, astfel că şi căderea de apă deasupra Mării Moarte ar atinge 290—300 m, ceea ce este mai mult decât trebuie; nivelul Mării Moarte va fi ridicat cu vreo 10 m.

Întreprinderea prezintă numeroase avantaje: mai întâi, ar aduce de lucru câtorva sute de lucrători imigranţi, stabilirea lor ar atrage crearea de colonii de lucrători în ţinuturile nelocuite.

Preţul electricităţii va fi, apoi, foarte mic şi va permite stabilirea în ţară a micii industrii, textilă, de ceasornicărie, mecanică uşoară, manufactură mori, articole semi-fabricate etc.

Mai târziu, noua industrie, cu uzinele ei felurite, s-ar dezvolta neprevăzut.

S-ar înlocui astfel huila, care e rară, şi s-ar instala cu mult câştig căi ferate electrice, tramvaie etc. Agricultura va trage şi ea foloase: pompe puternice mişcate electric vor pompa apa din mare sau strânsă şi o vor distribui exploatărilor agricole.

Este de altfel inutil să demonstrăm extrema importanţă a bogăţiei electrice pe care vreo ţară o posedă. Industria elveţiană, atât de prosperă cu huila ei albă, dă un magnific exemplu.

https://biblioteca-digitala.ro

Alţii, ca şi noi, vor examina partea tehnică a lucrului; partea financiară, o zicem în treacăt, este cea mai interesantă; reuşita proiectelor este subordonată restaurării Palestinei; cu o Palestină populată şi activă, crearea unei uzine hidro-electrice pe Marea Moartă ar fi o întreprindere ale cărei rezultate ar putea rivaliza cu marile întreprinderi mondiale.

(Pro Israel)
DR. E. B.

[„M.", 1 septembrie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

42. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A PALESTINEI

„În viaţa economică a Palestinei a intervenit în ultimul timp o schimbare îmbucurătoare; industria a luat un nou avânt, creându-se mereu alte societăţi industriale şi comerciale."

În viaţa economică a Palestinei a intervenit în ultimul timp o schimbare îmbucurătoare; industria a luat un nou avânt, creându-se mereu alte societăţi industriale şi comerciale.

Între altele s-a constituit o societate evreiască de filme „Menorah", cu scopul de a încuraja industria filmelor în Palestina din punct de vedere naţional-evreiesc. Direcţia artistică a întreprinderei o va avea cunoscutul artist evreu I. Bendov.

Altă întreprindere nouă e Societatea Anglo-Palestiniană de Export şi Import, care va avea sediul central la Haifa. Societatea va fi administrată din Leeds. Într-o circulară trimisă coloniştilor evrei din Palestina, această societate le face cunoscut acestora că are debuşeuri importante pentru produsele ţării. Societatea informează pe de altă parte lumea comercială că e gata să importe din străinătate toate mărfurile cerute în Palestina.

Zilele acestea a sosit în portul Haifa vasul rusesc „Daland", primul vas rus după o întrerupere de 5 ani. Vaporul vine din Nowo Rossejsk, adică din statul lui Denikin[43], şi a debarcat 4.000 tone diferite mărfuri destinate pentru comercianţii evrei. Un alt vapor rus, „Moltschanov", e aşteptat în curând din aceeaşi direcţie, aducând material de construcţie, lemn, fier etc.

„Egipţian Bonded Stores" (societate pentru înmagazinarea mărfurilor), care a obţinut concesia antrepozitelor din Haifa, clădeşte noi magazii enorme la vama din Jaffa.

Construcţia acestor antrepozite la Haifa şi Jaffa e de mare importanţă pentru importul şi exportul palestinian, deoarece se poate stabili astfel o comunicaţie directă între Palestina şi străinătate, evitându-se intermedierea Egiptului.

[„M.", 19 octombrie 1919, p.1]

[43] De la 26 august 1918 până la 27 martie 1920, localitatea Novo Rossiysk, aflată în sudul Rusiei, a fost centrul principal al Armatei Albe conduse de generalul A.I. Denikin.

https://biblioteca-digitala.ro

43. UŞURAREA IMIGRĂRILOR ÎN PALESTINA

„Ordonanţa conform căreia nu se poate călători în Palestina din cauza ocupaţiei militare a fost ridicată [...]."

Se telegrafiază din Londra centralei presei evreieşti:

Aflăm din sursă sigură că s-au făcut de pe acum anumite uşurări în privinţa viitoarelor imigrări în Palestina. Ordonanţa conform căreia nu se poate călători în Palestina din cauza ocupaţiei militare[44] a fost ridicată pentru următoarele 3 categorii de persoane:

1) pentru persoanele cari au mai locuit în Palestina şi doresc să se reîntoarcă;

2) pentru persoanele cari doresc să creeze acolo întreprinderi productive, având şi mijloacele necesare pentru aceste scopuri;

3) pentru persoanele instruite într-o anumită profesiune, de ex. ingineri, arhitecţi etc.

Foarte important e faptul că organizaţiile sioniste locale vor fi împuternicite să elibereze un certificat imigranţilor, din care să reiasă că fac parte din una din cele 3 categorii. În privinţa vizei paşaportului, adică a permisului de călătorie în Palestina, nu va mai fi nevoie de-a se adresa cererile în Londra, ci la reprezentantul local respectiv al guvernului englez, care va avea dreptul să acorde aceste permisuri.

[„M.", 20 octombrie 1919, p.1]

[44] Este vorba despre ocupaţia militară britanică instalată după cucerirea teritoriului Palestinei de către armata engleză. Ofensiva militară a Marii Britanii împotriva dominaţiei otomane a început la sfârşitul lui octombrie 1917. În decembrie, trupele militare engleze ocupă Berşeva, Gaza, Iaffa. La 11 decembrie, generalul Allenby, comandantul forţelor britanice în Palestina, cucereşte Ierusalimul. Partea de nord a ţării a rămas sub ocupaţie otomană până în septembrie 1918.

https://biblioteca-digitala.ro

44. ARHEOLOGIA ÎN PALESTINA

„Ar fi regretabil ca pietre a căror valoare nu se poate revela decât ochiului specialistului, numai lui însuşi, adesea după lungi examene minuţioase, să fie întrebuinţate ca pietre de construcţie."

Să ne conservăm monumentele.

Lăcaşele istoriei noastre, în special al vechii noastre istorii dinaintea distrugerii celui de al doilea templu, nu pot fi acoperite decât cu documentele scoase din pământ. Conservarea acestor martori seculari, renăscuţi din depărtatul nostru trecut istoric, n-are nevoie să fie pledată. Ea este sfântă pentru noi, tot aşa de sfântă ca şi conservarea tuturor celorlalte monumente naţionale ale pământului ancestral.

Este de un interes capital şi nu suferă amânare. Organizaţia sionistă care face actualmente dovada unui efort foarte energic în reconstruirea vechii noastre patrii, nu trebuie să uite cealaltă reconstruire, a glorioasei noastre istorii.

Conservarea monumentelor noastre epigrafice trebuie să fie comună cu cea a monumentelor noastre literare, cari sunt cele 24 cărţi ale *Bibliei*; ultimele fiind textul, primele sunt comentariile indispensabile textului.

Lucrările de construcţie cari vor fi întreprinse în Palestina, sau cari sunt de acum în fiinţă, vor scoate la iveală o sumă de monumente vechi.

E de dorit ca şantierele de construcţie, stabilite în diferite localităţi din Palestina, să fie supravegheate de aproape de către oameni competenţi în materie de antichităţi sau mai bine de către arheologi.

Cu cele mai bune intenţiuni, inginerii cari conduc lucrările sau lucrătorii nu vor ajunge să discearnă piatra care are o valoare istorică de piatra ordinară, ambele părând la fel la prima vedere a unor ochi neobişnuiţi.

Ar fi regretabil ca pietre a căror valoare nu se poate revela decât ochiului specialistului, numai lui însuşi, adesea după lungi examene minuţioase, să fie întrebuinţate ca pietre de construcţie.

Se ştie că lucrările de tranşee din timpul războiului, ca cele de la Gallipoli[45] de ex., erau însoţite de misiuni ştiinţifice, compuse din arheologi.

Or, dacă în tranşee monumentele ar putea să reapară într-o zi, după căutări ulterioare, în cazul nostru, pierderea pietrelor întrebuinţate în lucrările de construcţie ar fi ireparabilă.

[„M.", 23 octombrie 1919, p.1]

[45] Oraş în Turcia europeană. Cunoscut din antichitate sub numele Kallipolis.

https://biblioteca-digitala.ro

45. ARMATĂ EVREIASCĂ ÎN PALESTINA

„[...] chestia regimentelor evreieşti e vitală, întrucât ele sunt o necesitate naţională pentru evreii din Palestina."

Într-un memoriu înaintat organizaţiei sioniste americane, foştii soldaţi evrei exprimă părerea formării a noi regimente evreieşti, compuse din evrei palestinieni şi din ţările Diasporei. Noile regimente vor trebui să cuprindă toate armele: infanterie, cavalerie, artilerie, serviciul aerian etc.

Memoriul expune: chestia regimentelor evreieşti e vitală, întrucât ele sunt o necesitate naţională pentru evreii din Palestina. Vorbeşte apoi cu părere de rău că nu s-a accentuat destul caracterul naţional al regimentelor evreieşti şi că nu poartă încă nume şi insigne evreieşti, după cum li se promisese.

Regimentele doresc să poarte nume ebraice, să aibă ca semn oficial *menorah* şi ca limbă de comandă ebraica. Regimentele evreieşti să fie cantonate în apropierea coloniilor evreieşti.

[„M.", 19 decembrie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

46. POLITICA SIONISTĂ ACTUALĂ

„Statul evreu trebuie să fie înfăptuit. Şi când zic statul evreu, înţeleg o stare de imigraţiune permanentă în Palestina a evreilor de pretutindeni."

Dăm mai jos, în rezumat, ideile esenţiale exprimate de dr. Pasmanik, fost privat docent la Universitatea din Geneva, în interesanta sa conferinţă ţinută la grupul studenţilor sionişti din Paris.

Pot avea sionistii o politică?

E prima întrebare ce şi-o pune conferenţiarul.

Sioniştii nu sunt capabili să aibă o politică a lor. Numai statele armate puternice materialmente pot duce o politică. *A priori* deci, se poate spune că sioniştii suportă o politică, ei nu o pot crea. Şi atunci se naşte întrebarea, ce curent politic a suportat poporul nostru?

Până în ajunul războiului, politica mondială a fost caracterizată prin predominarea a două principii:

1) Imperialismul şi 2) Autonomia naţională.

Imperialismul e rezultatul ideii că lumea e prea strâmtă şi că pentru a spori forţa unei naţiuni la maximum e nevoie de puteri economice financiare, tehnice teritoriale cât se poate de mari. De aici, colonialismul. De imperialism, până şi socialiştii au suferit. Un social-democrat german nu justifică oare necesitatea colonialismului în însuşi interesul proletariatului?

Ideea autonomiei naţionale nu e de fapt decât un corolar al imperialismului. Cea dintâi e produsul celui din urmă. Căci statele mari, cuprinzând în sânul lor naţionalităţi diverse, au nevoie de garanţii cari să le asigure pacea în „Imperiu". Ori, care e mijlocul cel mai eficace de a câştiga simpatia supusă a naţionalităţilor dominate, decât acordarea autonomiei naţionale?

O idee nouă

Revoluţia rusă a dat viaţă unei idei noi în politica mondială, fiecare naţiune un stat. Exemplul Poloniei, Cehoslovaciei, Iugoslaviei, României şi —în Rusia — a Estoniei, Letoniei etc. e foarte edificativ în această privinţă. Mulţumită revoluţiei ruse, imperialismul a suferit o lovitură mortală, căci dacă Rusia îşi păstra regimul şi se prezenta şi ea la Conferinţa Păcii, fireşte că multe din micile state ce s-au format acum în urmă n-ar fi luat naştere şi ideea fiecare naţiune în stat ar fi rămas înăbuşită în bună parte.

Evreii au suferit natural influenţa acestor idei dominante. Noi am proclamat — cel puţin de la 1895, data memorabilă a apariţiei broşurii lui Herzl asupra statului evreu — Statul Evreu ca soluţiune a chestiunii evreieşti şi în acelaşi timp am cerut autonomia naţională în statele unde existam în masă.

Aceste două idei au stăpânit politica sionistă şi cu acestea ne-am prezentat la Conferinţa Păcii.

O greşeală politică

Am comis însă o enormă eroare cerând în acelaşi timp crearea unui stat evreu şi autonomia naţională. Am slăbit prin această acţiune a noastră şi ne-am ştirbit situaţia în faţa lumii creştine şi a Conferinţei de Pace în special.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru că, dacă autonomia naţională e o soluţie pentru noi — şi-au zis aceia de care depindea rezolvarea problemei evreieşti — atunci de ce mai cerem Statul Evreu. Şi contrarul.

Ar fi trebuit să stăruim asupra unei singure soluţii, aceea a Statului Evreu. Şi ce forţă am fi avut dacă evreii de pretutindeni ar fi fost solidari şi unanimi în această privinţă!

Ce s-a întâmplat însă? La Conferinţa Păcii, o parte a evreimii a cerut Statul Evreu, alta, simplă, autonomia naţională, mai mult, evreii francezi prin Sylvain Levy au fost chiar ostili ideii de Stat Evreu. Şi atunci s-a recurs la ideea „Căminului Naţional".

Noi, sioniştii, purtăm o mare responsabilitate. Am cerut prea mult şi *„qui trop embrasse mal etreint"*...

Pentru sionişti, marea chestiune a Statului Evreu rămâne deschisă.

De ce ne-am legat de Anglia

Noi, cari nu dispunem de forţe economice şi militare, nu puteam să avem politica noastră proprie.

Acţiunea noastră nu putea consta decât în o politică utilă celor mai tari. *Cu mâinile goale, nesprijiniţi pe forţă, am trebuit să creem. Şi atunci, de ce să ne mirăm că ne-am legat de Anglia? Ideea măreaţă a lui Herzl: „statul evreu e o necesitate pentru a scăpa lumea de plaga antisemitismului" nu putea fi convingătoare pentru marile puteri.*

Singur umanitarismul nu a creat şi nu creează state. E forţa ce le suscită. Or, Palestina era în mâna Angliei. Anglia are nevoie de a-şi garanta stăpânirea Egiptului şi Canalului de Suez.

Palestina îi poate servi în acest scop. Şi atunci, fireşte că a trebuit să facem politica Angliei, să-i câştigăm simpatia, arătându-i interesul pentru ea de a ne lăsa posibilitatea să ne întemeiem un cămin al nostru.

Politica viitorului

Viitorul omenirii organizate nu e al micilor state. Singure marile aglomeraţiuni, marele state vor rezista. Cele mici, create în bezna războiului, sunt menite fărmiţării.

Aceasta e convingerea mea şi noi, evreii, nu vom face excepţie, vom intra în sfera de influenţă a unui stat mare. Nu mi-e frică dacă vom depinde de politica Angliei, de pildă.

Vom fi de altminteri forţaţi totdeauna să suferim influenţa curentului politicii mondiale.

Ceea ce trebuie însă să ne preocupe, marea chestiune, este armonizarea cu arabii, spre a nu fi siliţi, la un moment dat, să avem nevoia de a fi apăraţi de baionetele engleze. Şi fiindcă politica noastră viitoare nu trebuie să fie de o zi, ea trebuie să fie orientată în direcţia popoarelor de cari suntem aproape prin trecut şi comunitatea de interese.

Trebuie, în specie, să avem o mare politică sionistă, iudeo-arabă.

Am credinţa că imposibilitatea lumii ariene de a da o soluţie omenirii va fi rezolvată de lumea semită. Dar trebuie să ni se dea posibilitatea de a face operă creatoare. Statul Evreu trebuie să fie înfăptuit.

Şi când zic Statul Evreu, înţeleg *o stare de imigraţiune permanentă în Palestina* a evreilor de pretutindeni.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru moment, datoria noastră constă în a zgudui conştiinţele şi a prepara terenul imigraţiunii.

Trebuie însă să părăsim critica personalităţilor sioniste şi să ne mărginim în a face aceea a ideilor. Numai în chipul acesta vom păşi pe o cale de realizări.

[„M.“, 25 decembrie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

IX

PALESTINA ÎN ATENŢIA DIPLOMAŢIEI INTERNAŢIONALE

CONFERINŢA DE LA SAN REMO (APRILIE 1920)

https://biblioteca-digitala.ro

Lista articolelor:

1. „Faza nouă în mişcarea sionistă", M.S. , „Eg.", 11 decembrie 1898, pp. 381-382.
2. „Sultanul şi propunerile d-rului Herzl", „Cn.I.", 3 august 1902, p. 1.
3. „D-rul Herzl la Papa", Horia Carp, „M.Z.", 21 ianuarie 1904, pp. 1-2.
4. „Interviu cu un diplomat turc în chestiunea sionistă", Jacques Laister, „N.E.", 30 august 1910, p. 2.
5. „Rolul Angliei în formarea statului palestinian. — Textul oficial al declaraţiunii guvernului englez către Organizaţia Sionistă — Ziua Declaraţiunii — 2 noiembrie 1917", „Cr.I.", 2 noiembrie 1918, p. 2.
6. „Cu ce idei pleacă la Congresul păcii delegaţii Marilor Puteri cu privire la înfiinţarea statului palestinian", „Cr.I.", 22 noiembrie/5 decembrie 1918, p. 3.
7. „Tratativele sioniştilor. Şansele statului evreiesc cresc.", „Cr.I.", 3/16 ianuarie 1919, p. 1.
8. „Papa şi chestiunea palestiniană", „Cr.I.", 10/23 ianuarie 1919, p. 4.
9. „Wilson recunoaşte pe sionişti ca singurii reprezentanţi ai poporului evreu", „Cr.I.", 17/30 ianuarie 1919, p. 1.
10. „D. Sokolow la Conferinţa păcii", „M.", 19 februarie 1919, p. 1.
11. „Sionismul la Congresul de pace", A.L. Zissu, „M.", 20 februarie 1919, p. 1.
12. „Chestiunea sionistă la conferinţa păcii. Discursul lui Sokolow (rostit în ziua de 27 februarie st.n.).", „Cr.I.", 21 februarie 1919, p. 1.
13. „Stat evreiesc sau cămin naţional. De la Congresul păcii", „Cr.I.", 21 februarie/6 martie 1919, p. 3
14. „Ussişkin la Conferinţa de pace [extras]", A.L. Zissu,„M.", 27 februarie 1919, p.1.
15. „Conferinţa de pace a primit în unanimitate cererile poporului evreu", „Cr.I.", 7 martie 1919, p.1.
16. „Raportul profesorului Weizmann asupra primirii făcută delegaţiei sioniste la Conferinţa de pace din Paris. De la corespondentul nostru special din Berna.", „Cr.I.", 8 martie 1919, p. 1.
17. „Rolul lui Wilson în reclădirea Palestinei", „M.", 10 martie 1919, p. 1.
18. „Balfour despre sionism. Prefaţă la «Istoria sionismului» de Nahum Sokolow.", James Arthur Balfour, „Cr.I.", 14 martie 1919, p.1
19. „Pichon despre sionism. Prefaţă la volumul II din «Istoria sionismului» de Nahum Sokolow ", „Cr.I.", 14 martie 1919 , p. 1.
20. „Interviu cu dr. Chaim Weizmann", „Cr.I.", 14 martie 1919, p.1.
21. „Evreii şi arabii", „Cr.I.", 8 mai 1919, p.3.
22. „Convorbire cu dr. I. Niemirower. Speranţele politice şi culturale ale poporului evreu. Care e situaţia reală. Palestina evreiască şi ebraică este pe calea înfăptuirii. Stadiul actual al tratativelor. Israel va avea căminul său propriu. În ce constau greutăţile. Rezultatele obţinute până acum. Tratativele cu Anglia. Concesiunile. Cum stăm cu chestiunea imigrării în *Eretz Israel*? Propaganda pentru colonizarea Palestinei.", „Cr.I.", 29 mai 1919, p.1.
23. „Înfăptuirea căminului naţional evreiesc. O telegramă a guvernului englez.", „Cr.I.", 18 septembrie 1919, p. 1.
24. „Discursul d-lui Nahum Sokolow la marele meeting sionist din 2 noiembrie", „M.", 29 noiembrie 1919, p. 4.
25. „Stadiul chestiunii palestiniene. Discurs rostit de N. Sokolow. Relaţiunile externe. Mandatul. Evreii şi arabii. Conferinţa de la Basel. Rândul nostru. Dificultăţile prezente. Imigrarea. Sioniştii şi chestiunile evreieşti", „Cr.I.", 4 ianuarie 1920, p. 1.
26. „Consiliul din San Remo a încredinţat Angliei mandatul Palestinei", „Cr.I.", 30 aprilie 1920, p. 3.

https://biblioteca-digitala.ro

În viziunea lui Theodor Herzl, o problemă esenţială pentru mişcarea sionistă a fost recunoaşterea ei internaţională, susţinerea de către Marile Puteri a eforturilor mişcării de realizare a statului evreu în Palestina. Presa evreiască de limbă română a reflectat din plin demersurile întreprinse în acest sens, începând cu Herzl, încă la sfârşitul secolului al XIX-lea şi culminând cu acţiunile exponenţilor mişcării sioniste la Conferinţa de Pace de la Paris, din 1919.

În 1898, în ziarul „Egalitatea" apărea articolul „Faza nouă în mişcarea sionistă". Sub acest titlu, Moses Schwarzfeld preia relatarea din ziarul „Die Welt" despre plecarea lui Herzl la Constantinopol şi apoi la Ierusalim. A fost printre primele deplasări cu scop diplomatic. Aflând de pregătirile lui Wilhelm al II-lea, împăratul Germaniei, pentru o călătorie la Constantinopol şi apoi în Palestina, Herzl a sperat că va reuşi să determine pe Kaiserul german să influenţeze sultanul în direcţia unei atitudini favorabile planurilor sioniste de colonizare a Palestinei. Herzl este primit de Wilhelm al II-lea la Constantinopol, în octombrie şi în noiembrie la Ierusalim. Schwarzfeld comentează evenimentul, căci chiar dacă nu s-a ajuns la niciun rezultat, el consideră importantă această întâlnire cu caracter diplomatic, cu toate că poziţia nefavorabilă a lui Wilhelm al II-lea faţă de evrei era în general cunoscută. Istoricul S. Dubnov observa că Wilhelm al II-lea „a avut o antipatie funciară faţă de evrei".

Primirea lui Herzl de împăratul german dovedeşte o primă recunoaştere internaţională a sionismului la nivelul politicienilor europeni. Despre o a doua întâlnire a lui Th. Herzl cu sultanul se scria în „Cronica Israelită". Articolul prezintă interes, cu toate că a apărut cu mare întârziere. Întâlnirea a avut loc în mai 1901, iar „Cronica Israelită" scrie despre ea abia în august 1902. Se reproduce comunicatul din „Die Welt". Nici de astă dată nu au fost acceptate propunerile lui Herzl. Sultanul nu s-a opus stabilirii evreilor în ţara strămoşească, dar nu s-a declarat de acord ca Palestina să beneficieze de garanţia dreptului internaţional. El s-a pronunţat pentru colonizarea evreilor în Palestina sub garanţia şi protecţia legilor otomane.

În ciuda eşecurilor, „Cronica Israelită" conchidea: „deşi tratativele nu au reuşit, totuşi vizita doctorului Herzl dovedeşte clar şi lămurit că ideea sionistă e pe calea cea bună, pe calea de reuşită".

„Mevasereth Zion" din 21 ianuarie 1904 relatează despre primirea lui Herzl la Papa Pius al X-lea. Nu s-au obţinut rezultate palpabile. Totuşi, Horia Carp, autorul articolului, considera că audienţa era un semn de „recunoaştere a noastră ca popor şi a şefului mişcării noastre ca reprezentantul autorizat al acestui popor".

După moartea lui Herzl (1904), activitatea diplomatică a devenit mai sporadică.

Data de 2 noiembrie 1917 a marcat începutul unui nou capitol în istoria sionismului mondial. A fost ziua publicării Declaraţiei lui A.J. Balfour, ministrul de Externe al guvernului britanic. Documentul confirmă susţinerea de către guvernul britanic a revendicărilor mişcării sioniste privind crearea unui cămin naţional al evreilor în Palestina. La elaborarea şi adoptarea declaraţiei a contribuit în primul rând activitatea diplomatică a conducătorilor mişcării sioniste în timpul războiului.

Întrucât între anii 1916-1918 (anii participării României la Primul Război Mondial), principalele ziare evreieşti de limbă română au fost interzise, Declaraţia Balfour a apărut în „Curierul Israelit" abia în numărul din 2 noiembrie 1918. În articolul pe care-l reproducem, ziua publicării Declaraţiei este apreciată „ca cel mai mare eveniment din istoria evreilor după a doua dărâmare a templului" ce „ promite evreilor un cămin naţional în vechea ţară strămoşească".

„Curierul Israelit" din 22 noiembrie 1919 redă declaraţiile de adeziune la textul lui Balfour a reprezentanţilor Angliei, Franţei, Americii şi Italiei şi totodată susţinerea la

https://biblioteca-digitala.ro

Conferința de Pace de la Paris a revendicărilor mișcării sioniste. Exponenții mișcării sioniste au depus eforturi pentru a se asigura de sprijinul marilor puteri în vederea realizării căminului național. În acest sens a fost important și câștigarea Vaticanului în favoarea cauzei sioniste. „Curierul Israelit" din 10 ianuarie 1919 publică declarația favorabilă cauzei sioniste a Papei Benedict al XV-lea.

De mare importanță pentru cauza sionistă a fost câștigarea sprijinului președintelui Americii, Woodrow Wilson. El i-a considerat pe sioniști singurii reprezentanți ai iudaismului. Știrea a fost publicată în „Curierul Israelit" din 17-30 ianuarie 1919.

Activitatea delegației mișcării sioniste la Conferința de Pace de la Paris a stat în centrul atenției unor publicații precum „Egalitatea", „Curierul Israelit", „Mântuirea" ș.a. Reținem atenția articolele semnate de A.L. Zissu, unul dintre liderii de seamă ai mișcării sionsite din România, inițiatorul publicației „Mântuirea", apărută în 1919. În articolul „Sionismul la Congresul de pace" sublinia două revendicări esențiale ale mișcării sioniste la data respectivă: 1. recunoașterea Palestinei ca țară evreiască; 2. recunoașterea autonomiei naționale pentru cei care formează masă compactă în țările diasporei.

Revendicările concrete ale sioniștilor la Conferința de Pace au fost prezentate de N. Sokolow în ziua de 27 februarie 1919. Organizația sionistă a cerut să se recunoască dreptul istoric al poporului evreu asupra Palestinei și libertatea acestuia de a-și reface căminul lui național, angajându-se că nu se vor știrbi drepturile colectivităților neevreiești aflate acolo. S-a cerut, de asemenea, libertatea de a organiza metodic emigrația și colonizarea evreiască în Palestina; autonomie în administrație, treburile comunale și învățământ.

Garanția pentru posibilitatea dezvoltării unei civilizații evreiești sunt cele cincizeci de colonii înfloritoare – adevărate centre cu o viață națională proprie – cu numeroase școli, în care ebraica este limba de studiu.

Dintr-o știre telegrafică trimisă din Stokholm și preluată de „Curierul Israelit" (7 martie 1919) din ziarul „Uj Kelet" din Transilvania, rezultă că la Conferința de Pace de la Paris au fost primite în unanimitate cererile poporului evreu în problema Palestinei.

Despre prezența delegației sioniste la conferință a relatat cu regularitate ziarul „Mântuirea", al cărui director era A.L. Zissu. „Mântuirea" din 10 martie 1919 reproduce un articol apărut în ziarul „Handelsblaad" (Amsterdam, 8 martie). Este subliniat rolul hotărâtor al lui W. Wilson, președintele S.U.A., în impunerea revendicărilor sioniste la Conferința de Pace. În același timp se arată că „Europa întreagă a fost câștigată de partea sioniștilor". Toată lumea speră, se arată în ziar, că în ziua când evreii își vor conduce singuri țara, Palestina va reînflori.

„Curierul Israelit" din 14 martie 1919 a publicat prefețele semnate de Balfour și Pichon, ministrul de Externe al Franței, la cartea lui N. Sokolow despre istoria sionismului. Ambele texte sunt relevante pentru înțelegerea poziției favorabile a acestor personalități politice și a țărilor pe care le reprezentau în problema revendicărilor sioniste, de recunoaștere a dreptului evreilor asupra Palestinei.

Interviul acordat de H. Weizmann, care a fost șeful delegației sioniste la Conferința de Pace, ziarului „Jewish Chronicle" a fost preluat de „Curierul Israelit" în numărul din 14 martie 1919. Interviul este un document important, el relatând cu obiectivitate succesele obținute la Conferința de Pace și se referă la obligațiile mișcării sioniste și ale poporului evreu în general, în noul context istoric, când crearea căminului național evreiesc în Palestina începe să devină o realitate. Definește din punct de vedere al conținutului conceptul de cămin național.

https://biblioteca-digitala.ro

„Curierul Israelit" din 8 mai 1919 reproduce scrisoarea emirului Feisal adresată profesorului Frankfurter, conducătorul mişcării sioniste din America, la 1 martie 1919. În calitatea sa de delegat la Conferinţa de Pace de la Paris, emirul îşi exprima totala solidaritate cu revendicările sioniste în problema palestiniană. El scria: „Eu şi poporul meu privim spre un viitor în care ne vom ajuta reciproc să asigurăm ţărilor noastre locul cuvenit în familia popoarelor civilizate". Ulterior, neobţinând independenţa râvnită pentru arabi, Feisal cere sioniştilor să nu mai râvnească să obţină Palestina; să consimtă ca Palestina să rămână parte a Siriei.

Despre viitorul Palestinei a împărtăşit câteva păreri dr. I.I. Niemirower într-un interviu acordat „Curierului Israelit" din mai 1919.

Situaţia Palestinei la nivelul anului 1919 arăta încă destul de tulbure. Palestina se găsea sub ocupaţia trupelor britanice, dar din câte rezultă din articolul „Înfăptuirea căminului naţional evreiesc", publicat în „Curierul Israelit" în 18 septembrie 1919, autorităţile britanice nu s-au străduit să transpună în practică spiritul şi prevederile Declaraţiei Balfour privind crearea căminului naţional evreiesc. Totuşi, o speranţă pentru reglementarea situaţiei în Palestina a exprimat N. Sokolov în discursul său la mitingul din Londra, organizat cu ocazia aniversării Declaraţiei lui Balfour. Cu acest prilej, Sokolov îşi exprima speranţa că guvernele Marii Britanii, Franţei, Italiei şi S.U.A. susţin revendicările sioniste, dar situaţia se va limpezi, arăta el, după încheierea Tratatului de Pace cu Turcia. Pentru înţelegerea situaţiei Palestinei în epoca respectivă este relevant discursul rostit de Sokolov la Conferinţa sioniştilor din Franţa. Textul a fost reprodus în „Curierul Israelit" din ianuarie 1920. Cu acest prilej, Sokolov a subliniat importanţa instituirii mandatului Marii Bitanii asupra Palestinei, ca o garanţie pentru realizarea căminului naţional evreiesc; el a insistat totodată asupra problemei relaţiilor cu arabii. Dar la data respectivă, Sokolov arăta că „Palestina este încă o ţară turcească ocupată de englezi".

Capitolul de faţă se încheie cu relatarea despre Conferinţa din San Remo, aprilie 1920, care a hotărât încorporarea Declaraţiei lui Balfour în Tratatul de Pace cu Turcia. Palestina devine cămin naţional evreiesc. Marea Britanie deţine mandatul asupra Palestinei. Ştirea este publicată în „Curierul Israelit" din 30 aprilie 1920.

(L.B.)

https://biblioteca-digitala.ro

1. FAZA NOUĂ ÎN MIŞCAREA SIONISTĂ

„Pare-se că firmanul pentru colonizarea în mare, în condiţii avantajoase şi sub auspiciile unor garanţii necesare, a unei independenţe relative [...] e primul succes al mişcării sioniste."

Mişcarea sionistă a intrat în o fază nouă sau mai bine zis a intrat, în văzul tuturor, în faza cea mai serioasă a relaţiilor diplomatice, a contactărilor şi concesiunilor.

Importanţa audienţei delegaţiei sioniste la Împăratul Germaniei, pe teritoriul turc, reiese din un pasaj ce ne întâmpină în un articol semnat *O. Erter* şi publicat în ultimul număr din „Die Welt", cam învăluit în un văl misterios, dar destul de transparent.

Iată acel pasaj în întregul lui:

„Trebuie să te ridici sus, în regiunile istoriei universale, dacă vrei să pătrunzi însemnătatea acestei călătorii în Orient, prin discursul Tronului al lui Wilhelm II. Şi poate s-au petrecut unele lucruri în Constantinopole şi Ierusalim, despre cari nu pomeneşte Discursul Tronului şi cari, totuşi, pot fi *de mare importanţă în un viitor apropiat*. Oratorii politici cumpătaţi, cari vor să calculeze în cifre foloasele ce trage imperiul german din întărirea prieteniei între împăratul şi sultanul, nu bănuiesc, desigur, că există fapte istorice a căror mărime nu se poate exprima prin cifre. Aceia însă nu pricep măcar personalitatea lui Wilhelm al II-lea şi pot fi lăsaţi în pace cu soldul lor sărăcăcios.

Când nişte meşteri aleşi, ca Wilhelm al II-lea, stau în serviciul istoriei, arătătorul vremii mişcă mereu înainte fără răgaz. Şi cu el suntem şi noi împinşi înainte — noi, sioniştii, bineînţeles — fără a ne bucura de un dar direct, precum catolicii germani. *Wilhelm al II-lea e un Hohenzollern protestant şi împărat al Germaniei, dar e şi un om mare, întreg, modern. Ca atare, a promis şi a arătat sioniştilor un interes binevoitor.*

Se înţelege, despre aceasta nu e nimic pomenit în recentul Discurs al Tronului, dar ceea ce nu a avut loc şi nu poate avea loc în o Adresă către reprezentanţii poporului german, în vorbele binevoitoare ce Wilhelm al II-lea le-a adresat reprezentanţilor sionismului era un îndemn la curaj şi speranţă. Şi noi credem în cuvintele sale cu toată tăria ce impune slava tronului, acea slavă ce am moştenit-o din neam în neam."

Aceste aluzii fine, dar clare, se pot întrupa în două vorbe: Împăratul Germaniei e decis să ia cauza evreilor în mână; din o pornire înaltă şi nobilă, voieşte a reda evreilor vechea lor patrie. Împăratul Germaniei a profitat de prezenţa sa în Turcia spre a conferi cu sultanul în acest punct. Bunăvoinţa sultanului şi tendinţele lui reies din răspunsul Împăratului Wilhelm.

Dacă delegaţia s-a prezentat în Ierusalim, pe pământ străin, la Împăratul Wilhelm, explicaţia o avem în faptul că aceasta a fost rezultatul unei înţelegeri anterioare, că aşa a fost dorinţa împăratului.

E curios cum vechii sionişti, cari sunt devotaţi cauzei şi cari în fond vor acelaşi lucru, pot răstălmăci vorbe al căror sens lămurit îl pot avea numai acei cari erau de faţă la convorbirea urmată între Împăratul Wilhelm şi şeful mişcării sioniste, şi care, cum se ştie, nu a venit cu propunerile sau doleanţele evreilor din senin, ci în urma unor conferinţe repetate cu ambasadorul german şi primul ministru al Germaniei.

Ceea ce „Die Welt" spune cu fineţe, acoperit, căci e ştiut organul dr. Herzl, aceea ni se spune însă clar, foarte clar şi precis în un organ ce stă îndeaproape legătură cu ministrul de Externe al Turciei, în „Correspondence de l'Est" din 26 noiembrie, adică aceea că delegaţiunea sionistă a căpătat convingerea că împăratul „a venit să studieze afacerea la faţa locului, în întregimea ei şi în detaliile ei; că el, mai mult ca

https://biblioteca-digitala.ro

oricare altul, a cuprins imensul interes ce-l pot avea Turcia, Germania şi Europa, ba chiar întreaga lume, din realizarea progreselor mari şi strălucite ale sionismului, cu totul paşnice şi lipsite de tendinţe politice". Şi mai încolo, acelaşi ziar spune: „şi trebuie sperat că guvernul turcesc, odată luminat asupra marii importanţe a acestei chestii, asupra consecinţelor imens de favorabile ce vor rezulta pentru Turcia, se va grăbi a favoriza acţiunea acestor pionieri curajoşi, ce vor fi cei mai buni sprijinitori ai Turciei în viitor".

Dacă alăturăm la aceasta marea atenţie ce împăratul a acordat dr. Herzl înainte de audienţă, în „Mikwe Israel", unde s-a apropiat de dânsul călare, a stat cu el de vorbă şi i-a întins mâna, putem întrevedea intenţiile împăratului, interesul ce pune mişcării, şi nu putem înţelege micimea cu care unii discută şi comentează audienţa în puţinele cuvinte relatate în public de agenţia telegrafică.

Fără a ne face iluzii că mişcarea a ajuns la apogeul ei, fără a ne închipui că s-a ajuns deja la rezultate *pozitive*, mari, putem însă crede că mişcarea e deja bine îndrumată, că nu e o himeră în capul câtorva, ci un obiect de atenţie şi preocupaţie a unor capete încoronate şi a statului, pe care chestia aceasta îl priveşte în primul rang.

Banca va fi intermediul tratărilor în fond şi în afară de Bancă va trebui a se trece de la vorbe la fapte, la adunare de capitaluri importante, pentru a putea coloniza o regiune mai mare în condiţii prospere, cu colonii agricole, industriale şi comerciale — singura împerechere practică şi raţională. Pare-se că firmanul pentru colonizarea în mare, în condiţii avantajoase şi sub auspiciile unor garanţii necesare, a unei independenţe relative, totdeauna posibilă în Turcia pentru un neam de altă lege, e primul succes al mişcării sioniste, primul succes al interesului deşteptat în cercuri înalte, primul succes a cărui importanţă practică nu e de tăgăduit.

Acest succes ar merita deja o conlucrare comună pentru sionism, ar fi deja o cucerire de un înalt folos pentru iudaismul prigonit.

Capii mişcării sioniste au şi întins o mână frăţească la toţi, pe un teren neutru, acela al fundării unei societăţi teritoriale.

Vom reveni cu citaţii de altă natură, menite a ne convinge pe altă cale despre seriozitatea situaţiei de azi, despre progresul făcut de mişcare.

M.S.

[„Eg.", 11 decembrie 1898, pp.381-382]

https://biblioteca-digitala.ro

2. SULTANUL ŞI PROPUNERILE D-RULUI HERZL

„[...] deşi tratativele n-au reuşit, totuşi vizita d-rului Herzl dovedeşte clar şi lămurit că ideea sionistă e pe calea cea bună, pe calea de reuşită."

În ziarul „Die Welt", organul oficios al sionismului, a apărut un comunicat de o covârşitoare importanţă, fiindcă el arată care este *azi* stadiul în care au ajuns tratativele pentru formarea statului evreiesc în Palestina, sub garanţiile şi în forma hotărâte de Congresele sioniste. Iată acest comunicat, reprodus în întregime:

„După o şedere de zece zile în Constantinopole, d. *dr. Herzl*, preşedinte al congresului sionist, şi d. *Wolffsohn*, preşedinte al Băncii Coloniale Israelite, s-au întors înapoi. D-nii dr. Herzl şi Wolffsohn au plecat la Constantinopole în ziua de 22 iulie st.n.; ***dr. Herzl primise o invitaţiune telegrafică de la sultan***. A fost tratat cu cea mai mare distincţiune şi în tot timpul şederii sale acolo a fost oaspetele sultanului[1].

Tratativele au fost conduse, de astă dată, din partea turcilor, de către Excelenţa sa *Said Paşa*, mare vizir, *Tashin Bey*, primul secretar al sultanului, *Ibrahim Bey*, marele maestru de ceremonie şi dragoman al divanului împărătesc şi *Aarif Bey*, camerierul sultanului.

D. dr. Herzl a avut două conferinţe lungi cu marele vizir şi în fiece zi convorbiri amănunţite în Ildiz-Kiosk cu reprezentanţii sultanului. În timpul acesta, dr. Herzl a lucrat pentru sultan mai multe memorii în limba franceză, cari au fost traduse în turceşte de chiar secretarul său şi imediat predate sultanului. *În aceste memorii, dr. Herzl a arătat care este punctul de vedere sionist şi a formulat condiţiunile pentru o colonizare evreiască în Palestina şi în alte ţinuturi ale Asiei mici, pe baza unui charter.*

Aceste propuneri au fost discutate de turci. Sultanul şi-a exprimat deplina sa simpatie pentru poporul evreiesc, ***dar concesiunile pe cari Majestatea Sa s-a declarat gata să le facă pentru o colonizare evreiască n-au putut fi recunoscute ca suficiente după programul nostru sionist***.

Tratativele au rămas deci şi de astă dată ***fără niciun rezultat***. Cu toate acestea, sultanul a asigurat pe dr. Herzl de stima şi simpatia sa. *Legătura* — cu guvernul turcesc, n. red. — *nu este deloc întreruptă*. Trebuie, dimpotrivă, să sperăm că *guvernul turcesc va recunoaşte avantajele ce vor decurge pentru dânsul în urma unei colonizări evreieşti regulate şi asigurată pe dreptul public*, conform programului nostru.

Organizaţiunile sioniste trebuie deci să se pregătească pentru acea vreme; agitaţiunea trebuie continuată fără încetare, adunându-se totodată şi mijloacele materiale. *Cu cât mişcarea va fi capabilă de a face mai mult, cu atât mai repede şi mai sigur îşi va ajunge scopul.*"

Acesta este comunicatul publicat în ziarul „Die Welt" şi care arată rezultatele vizitei făcute de dr. Herzl la Constantinopole.

Tratativele n-au reuşit, Palestina nu este încă a evreilor.

Pentru acela care ştie însă să citească printre rânduri, comunicatul de mai sus explică îndeajuns cari sunt motivele pentru cari nu s-a ajuns la niciun rezultat. Că sultanul e dispus a permite o colonizare în masă a evreilor în Palestina şi ţările dimprejur, *nu mai încape nicio îndoială* în urma vizitei actuale făcute de dr. Herzl la Constantinopole. S-a dovedit acum că guvernul turcesc nu vede cu ochi răi proiectul sionist, ceea ce constituie un bun răspuns pentru toţi acei neîncrezători, cari s-au

[1] Evenimentul a avut loc în mai 1901, Herzl fiind decorat cu cel mai înalt ordin otoman. Discuţia lui Herzl cu sultanul Abdul Hamid a durat două ore (cf. dr. Th. Loewenstein, „Introducere în sionism", vol. I, p. 121).

https://biblioteca-digitala.ro

declarat contra sionismului, pe motiv că Turcia nu se va învoi niciodată de a lăsa pe evrei să intre în număr mare în Palestina.

Hotărât, sultanul şi guvernul turcesc nu se opun deloc ideii de stabilire a evreilor în ţara lor strămoşească, dar ceea ce reiese clar din comunicatul pe care l-am reprodus mai sus este faptul că împăratul Turciei n-a vroit să acorde d-rului Herzl acele garanţii necesare pentru a organiza pentru evrei în Palestina o viaţă prosperă şi liniştită, la adăpostul oricărei arbitrarităţi şi oricăror violenţe viitoare din partea autorităţilor turceşti. Ceea ce a vroit dr. Herzl să obţie de la sultan a fost ca guvernul otoman să asigure evreilor o viaţă liniştită în Palestina şi posibilitatea de a se dezvolta aci în pace, sub garanţia dreptului internaţional, public. Sultanul n-a vroit, desigur, să acorde aceste garanţii, pronunţându-se, cum e probabil, pentru o colonizare a evreilor în Palestina numai sub garanţia şi protecţia legilor otomane. Aceasta însă nu corespunde programului sionist, aşa că tratativele au fost rupte.

Faptul acesta nu trebuie să descurajeze pe nimeni. Din contra. Vizita d-rului Herzl la sultan a arătat că ideea sionistă nu întâmpină opoziţia în cercurile înalte turceşti, ci că, dimpotrivă, acestea sunt dispuse de a admite idealul evreiesc. Acesta este faptul principal şi cel mai însemnat. Că nu s-a căzut de acord azi asupra unor puncte — *ideea principală fiind admisă* — nu înseamnă că mâine nu se va cădea la o învoială.

Lucrurile sunt deci pe o cale bună şi putem spune că evenimente mari pentru Israel vor avea loc într-un viitor poate mai apropiat de cum cred mulţi. Dar cu o condiţie: Să se lucreze! Să se facă o propagandă cât mai vie, să se strângă cât mai mulţi bani. În chestia asta, ultimul cuvânt îl vor avea banii, sumele ce se vor oferi.

Vizita d-rului Herzl trebuie deci să dea un nou impuls sioniştilor, să-i anime la mai mare muncă, să le insufle un nou curaj şi o nouă încredere în măreţul ideal care era să fie realizat poate acum şi de îndeplinirea căruia nu stăm, desigur, aşa de departe.

Încă o dată spunem, deci, că deşi tratativele n-au reuşit, totuşi vizita d-rului Herzl dovedeşte clar şi lămurit că ideea sionistă e pe calea cea bună, pe calea de reuşită.

Cron. Isr.

[„Cn.I.", 3 august 1902, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

3. D-RUL HERZL LA PAPA

„În istoria diasporei noastre nu s-a mai întâmplat ca un evreu să fi fost primit în audienţă de şeful credinţei catolice."

O telegramă, care s-a citit desigur de toată lumea cu aceeaşi grabă cu care se citesc în genere telegramele din ziarele zilnice, ne-a adus şi această veste îmbucurătoare — *d-rul Herzl, şeful mişcării sioniste, a fost primit în audienţă de Papa de la Roma, care a voit să fie informat în mod precis asupra rostului şi tendinţelor sionismului*[2].

Aceia cari ne cunosc credinţele şi principiile se vor mira, desigur, că vorbim de audienţa d-rului Herzl la Papa ca de o veste îmbucurătoare.

Urmaşul de pe scaunul apostolului Petru şi reprezentantul lui Isus pe pământ nu e, în cele din urmă, decât un om, cu o vastă cultură teologică şi care ştie să tălmăcească în cele mai mici amănunţimi dogmele credinţei creştine. E în adevăr o mare putere spirituală, dar numai atât.

Noi nu ne-am îndreptat niciodată privirile, cu atât mai puţin speranţele, spre Sfântul Scaun de la Roma. Am pornit pe drumul mântuirii cu încredere în noi şi punându-ne speranţele în voinţa şi în puterile de vitalitate ale poporului nostru. Cu aceasta nu voim să spunem că n-avem nevoie de bunăvoinţă şi sprijinul puterilor cari deţin în mâinile lor destinele popoarelor şi ale omenirii. Dar această bunăvoinţă şi acest sprijin nu l-am aşteptat de la înalta putere spirituală a catolicismului, în primul loc pentru că puterea temporară a Papei e azi infim de mică şi în al doilea loc, pentru că din cauza antagonismului care s-a creat, prin legende inventate, între noi şi creştinătate şi din cauza îndurului de atâtea ori secular pe care ni l-a hărăzit creştinătatea, cu aprobarea, câteodată tacită, câteodată foarte vorbăreaţă şi simţitoare a Papalităţii, ar fi fost cu totul înjositor pentru aspiraţiile cari ne umplu acum sufletul, ca să ne îndreptăm privirile tocmai într-acolo de unde ne-a venit tot zbuciumul zilelor din trecut, tot chinul acelora pe cari le trăim astăzi.

Şi pe drumul pe care am pornit în căutarea mântuirii, la un cămin propriu, ne-am aşezat eşaloane cu mândre stindarde, pe care n-am înscris nici milă, nici compătimire, nici înjosirea demnităţii omeneşti, nici nesocotirea conştiinţei evreieşti.

Aceia cari luptă în rândurile noastre şi cari sunt conştienţi de ţinta noastră şi toţi aceia cari ne urmăresc de aproape, ştiu că în lunga cale pe care am întins-o de când am pornit mişcarea sionistă, am ţinut să ne afirmăm ca evrei şi ca oameni, şi am căutat, şi am făcut tot ce în putinţă ne-a stat, ca să începem a ridica şi noi capul alături de ceilalţi, aşa cum o cere conştiinţa de sine şi demnitatea omenească.

Şi aşa am continuat direct spre ţelul nostru, fără să ne încovoiem spatele, fără să şovăim un moment, fără să ne dezminţim o clipă.

Atunci, întrucât e îmbucurătoare vestea audienţei şefului nostru la Papa? Desigur că nu pentru sprijinul, pe care eventual l-am putea avea pentru aspiraţiile noastre de mântuire de la urmaşul apostolului Petru. Importanţa acestei veşti stă cu totul în alte consideraţiuni. E încă un succes şi un mare succes al mişcării noastre această audienţă la Papa. Pe răbojul celor câţiva ani ai mişcării noastre am însemnat multe succese, succese înălţătoare pentru viaţa noastră ca popor. Primirea şefului de împăratul Germaniei la Palestina, audienţele şi tratativele la Constantinopol, audienţa

[2] Herzl a fost primit de Papa Pius al X-lea la 25 ianuarie 1904, însă nu obţine adeziunea Vaticanului. Papa i-a declarat: „Pentru mine, evreii sunt necredincioşi. Dacă veniţi în Palestina, porniţi la colonizarea poporului vostru, vă ţinem la dispoziţie bisericile şi preoţii ca să vă botezăm pe toţi." (Loewenstein, op. cit., p. 153.)

https://biblioteca-digitala.ro

la Petersburg[3] şi oferta mărinimoasă a Angliei, toate acestea erau succese cari au pentru noi una şi aceeaşi însemnătate: recunoaşterea noastră ca popor şi a şefului mişcării noastre ca reprezentantul autorizat al acestui popor.

Şi audienţa la Papa e un nou succes de aceeaşi însemnătate. În istoria diasporei noastre nu cunosc exemple ca un evreu să fi fost primit în audienţă de şeful credinţei catolice, ca reprezentant al întregului popor evreiesc. Şi acest lucru mare, mare mai ales prin vaza pe care are să o stârnească în ochii popoarelor, l-au realizat tot sionismul şi marele său conducător. Secta de rătăciţi şi eretici de ieri sunt azi în ochii reprezentantului lui Christ pe pământ un popor care atrage atenţia şi interesul aceluia care, până ieri, din pricina unui antagonism artificial, n-avea pentru noi decât dispreţ şi ură; şi încă ce ură!

În această ordine de idei, audienţa şefului nostru e un mare succes, indiferent de modul cum s-a discutat chestia şi de rezultatele la cari s-a ajuns.

Şi faţă de asemenea succese cari se îngrămădesc tot mai numeroase, desigur că nu putem decât să ne umplem tot mai mult inimile de speranţe şi sufletele de aspiraţii, pentru că ziua prevestitoare a mântuirii noastre nu mai poate fi departe.

Şi aşa va fi, pentru că un glas puternic răsună la toate bătăile vânturilor: *Israel vrea să se mântuie odată alături de celelalte neamuri şi la căminul său*!

Şi ce zile mândre vom trăi atunci şi noi!

Horia Carp

[„M.Z.", 21 ianuarie 1904, pp.1-2]

[3] Audienţa în Rusia a avut loc în august 1903.

https://biblioteca-digitala.ro

4. INTERVIU CU UN DIPLOMAT TURC ÎN CHESTIUNEA SIONISTĂ

„[...] este de datoria evreilor să lupte continuu pentru sionism, care a putut pătrunde în sufletul tuturor turcilor, cari privesc cu ochi buni această mişcare naţională şi regeneratoare."

În Turcia nouă, cu principiile ei noi, în Turcia reconstituită pe bazele principiilor noi cari trebuie să domnească în orice stat cu tendinţe de progres, chestiunea sionistă merge spre definitiva ei rezolvare. Vechiul regim despotic şi de concepţiune, regimul violenţelor, al omorurilor, al epocii roşii, a dispărut odată cu Abdul Hamid şi favoriţii săi, iar în locul său avem unul nou, cu tendinţe şi aspiraţiuni noi. O eră nouă, cea de frăţie, de pace, pare că se întronează în vechiul paşalâc, spre binele tuturor ce locuiesc bătrânul imperiu.

Am avut ocaziunea a vorbi cu un diplomat turc şi acesta, plin de entuziasm, cu ochii strălucitori, radios, ne-a comunicat impresiunile sale pe cari le redăm cititorilor.

* *
*

— Care este situaţiunea evreilor în Turcia, l-am întrebat pe diplomatul turc?

— Cât se poate de bună pentru moment, şi toată lumea este convinsă că numai în Turcia, evreii vor avea o situaţiune aşa de bună. Aceia cari au pus bazele erei noi nu pot uita că în acţiunea lor de regenerare — şi nu trebuie uitat că noi ne-am propus, pe lângă ameliorările în stat de ordin public şi o regenerare a spiritelor şi sufletelor corupte de vechiul regim — au fost foarte mulţi ajutaţi de evrei. Aceştia, plini de entuziasm, convinşi de necesitatea unui nou regim plin de dragoste către ţara adoptivă, s-au azvârlit în luptă, au fost pretutindeni, acolo unde pericolul era mai mare, ca şi acolo unde focul era mai puternic şi ne-au ajutat pe toate căile şi în toate direcţiunile spre realizarea idealului nostru. Prin urmare, întrucâtva şi lor le datorează Turcia de azi, ca şi Europa, căreia i-am dat în concertul ei un stat nou, o bună parte de recunoştinţă. Au stat alături de noi, am luptat împreună şi acum aşteaptă, şi cu drept cuvânt, introducerea unei stări care nu va întârzia, la care aspiră şi la care au dreptul.

— Sunt evreii persecutaţi şi în Turcia?

— Nu, domnule! Evreii, dacă sunt persecutaţi pretutindeni în Europa, ei sunt liberi la noi. Niciodată turcul nu a privit cu ochi răi pe evreul nenorocit, gonit şi răspândit pretutindeni. Ca şi evreul, nici turcul nu este creştin şi împreună, amândoi, sunt copiii aceluiaşi părinte, fiii lui Abraham. Noi ştim ce înseamnă a nu fi creştin azi, când lupta în Europa se pune pe tema credinţelor religioase, creştinii uitând că ei, ca rasă, au în ei sânge semitic, iar prin credinţă descind tot din Israel, întrucât sunt adepţii lui Christ, care a fost evreu. Noi, aceia cari până azi am trăit în întunericul ignoranţei şi în bezna tiraniei, avem alte concepţiuni decât popoarele luminate ale Occidentului, cari cred că atunci când cineva se naşte evreu, el este inferior. Nu! La noi toţi sunt la fel şi mai cu seamă pentru evrei avem o deosebită afecţiune, căci, pe lângă că au luptat alături de noi, expunându-se tuturor pericolelor, dar mai cu seamă tuturor consecinţelor, este şi necesar unui stat ale cărui tendinţe sunt spre un continuu progres. Cine nu ştie că evreul este un bun comerciant, un om de ştiinţă superior? Şi oare un stat spre a progresa nu are nevoie de comerţ? Spre a se lumina, nu are nevoie de ştiinţă? De aceea, noi i-am deschis şi îi vom deschide larg porţile casei, spre a pătrunde acolo cât mai mulţi, în toate căile de activitate. Aceasta şi spre binele lor, în semn de

https://biblioteca-digitala.ro

recunoştinţă şi chiar spre al nostru, cari avem în vedere numai binele ţării, scăpată de vechiul şi despoticul regim.

— Dar evreii se mişcă?

— O, da! Ei chiar acum încă se agită. Aşa, sionismul pe fiecare zi se dezvoltă tot mai mult la noi şi chiar are sentimentele noastre, ale tuturor. Căci, după cum noi am luptat pentru ţară, ne explicăm bine şi aspiraţiunile tuturor acelora cari, după ce ani de zile au pribegit, vor şi ei să aibă azi o ţară în care să fie stăpâni, liberi, nehuliţi, nebatjocoriţi. Ba chiar pe tema evreiască ei se agită şi aceste agitaţiuni chiar noi le protejăm. Mulţi tineri turci, avocaţi, profesori, doctori, funcţionari, comercianţi etc. pregătesc un memoriu plin cu mii de semnături în chestiunea evreiască, fiind siguri că în această atitudine vor fi bine priviţi, vor izbândi. Noi suntem azi cu ei, după cum ei au fost ieri cu noi.

* *
*

Am mulţumit tânărului diplomat, care a binevoit a ne vorbi o oră cu atâta plăcere şi entuziasm şi am plecat, ducând impresiunea că numai Turcia a rămas curată de patimă în chiar întunericul în care până ieri a trăit. Aşa fiind, este de datoria evreilor să lupte continuu pentru sionism, care a putut pătrunde în sufletul tuturor turcilor, cari privesc cu ochi buni această mişcare naţională şi regeneratoare.

Jacque Laister

[„N.E.“, 30 august 1910, p.2]

https://biblioteca-digitala.ro

5. ROLUL ANGLIEI ÎN FORMAREA STATULUI PALESTINIAN

— textul oficial al declaraţiunii guvernului englez către organizaţia sionistă — ziua declaraţiunii — 2 noiembrie 1917

„Ziua declaraţiunii va trebui să fie sărbătorită [...] drept cel mai mare eveniment din istoria evreilor de la a doua dărâmare a Templului."

În momentul când statul palestinian începe să devină realitate, când după atâtea goane şi prigoane răsare şi pentru poporul evreu soarele libertăţii, trebuie să aducem un prinos de recunoştinţă acelei puteri mondiale care, după aproape 2.000 de ani de la distrugerea statului evreiesc, se adresează pentru prima oară în mod oficial poporului evreu, căruia îi promite întreaga bunăvoinţă pentru reclădirea căminului său naţional în vechea ţară strămoşească. Ziua de 2 noiembrie 1917, numită şi „Ziua declaraţiunii", dată ce poartă scrisoarea adresată lordului Rothschild de către ministrul de Externe al Angliei, lordul Balfour, este o dată de o importanţă epocală atât de mare, încât noi, contemporanii, n-o putem măsura nici măcar cu privirea. Ea va fi prăznuită de generaţiile viitoare ca una din zilele cele mai glorioase ale istoriei noastre milenare.

Împrejurările prin cari am trecut nu ne-au îngăduit să dăm până azi acest document[4]. Iată textul original al acestei declaraţiuni:

FOREIGN OFFICE

November 2nd, 1917

My dear Lord Rothschild![5]

I have much pleasure in conveying to you, on behalf of H.M. Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations, which has been submitted to and approved by the Cabinet.

H.M. Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country.

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Arthur James Balfour

În traducere:

Ministerul de Externe,

2 noiembrie 1917

Scumpul meu lord Rothschild!

Am plăcerea de a vă transmite, în numele guvernului M.S.[6], următoarea declaraţiune de simpatie cu năzuinţele sioniste, declaraţiune care a fost supusă Cabinetului şi aprobată de acesta:

Guvernul M.S. priveşte cu bunăvoinţă crearea unui cămin naţional în Palestina pentru poporul evreu şi va face cele mai mari sforţări pentru a uşura

---

[4] „Curierul Israelit" şi-a întrerupt apariţia în condiţiile intrării României în război, la 4 noiembrie 1916. Reapare la 6 septembrie 1918. Aşa se explică publicarea Declaraţiei cu un an mai târziu.

[5] Lordul Lion Walter Rothschild a fost direct implicat în pregătirea Declaraţiei Balfour.

[6] Regele George al V-lea; prim-ministru fiind Lloyd George.

https://biblioteca-digitala.ro

atingerea acestui ţel, dar atrage atenţiunea că nu se va face nimic ce ar atinge drepturile cetăţeneşti şi religioase ale actualelor comunităţi neevreieşti din Palestina sau ce ar putea prejudicia drepturile şi situaţia politică a evreilor, în oricare altă ţară.

Vă rog a aduce această declaraţiune la cunoştinţa Federaţiunii Sioniste.

Arthur James Balfour

Textul acestei declaraţiuni este clar şi evident. Prin ea, guvernul britanic, în numele căruia vorbeşte Balfour[7], promite evreilor un cămin naţional în vechea ţară strămoşească, dar ţine să accentueze în acelaşi timp că prin aceasta nu vor putea fi răpiţi de drepturile lor politice evreii, în oricare ţară ar locui.

Aceasta corespunde întocmai cu revendicările formulate de organizaţiunea sionistă.

Consecvent cu această declaraţiune, guvernul englez a numit Comisiunea Palestiniană, de sub conducerea d-rului Weizmann, care a studiat la faţa locului, căile şi mijloacele pentru crearea căminului poporului evreu şi a pus, cu învoirea guvernului englez, piatra fundamentală a universităţii ebraice, a acestui centru de cultură naţională, care va deveni în viitor un izvor al luminii şi înălţării spirituale a lui Israel.

După Anglia, se ştie că şi Franţa, în amintirea marii sale tradiţii, şi-a exprimat de asemenea în mod oficial intenţia de a sprijini cauza poporului evreu, iar după ea, Italia a promis că va face toate eforturile pentru a înlesni crearea unui centru naţional evreiesc în Palestina. Veştile cari ne-au sosit în ultimul timp ne dovedesc că toate aceste puteri sunt pe cale de a realiza cuvântul dat.

Culmea eforturilor o atinge azi, desigur, însărcinarea dată de Wilson lui Brandeis, pentru alcătuirea unui minister evreiesc şi ştirea, neconfirmată încă, dar foarte probabilă, a recunoaşterii statului evreu ca stat beligerant.

Toate acestea ne dau deplină siguranţă despre solidaritatea deplină a Puterilor Aliate, în ce priveşte cauza noastră naţională. Cu toate jertfele enorme aduse de poporul evreu în timpul războiului mondial, viitorul lui n-a fost niciodată aşa de promiţător ca acum.

Ziua declaraţiunii va trebui să fie sărbătorită în mod demn de toată suflarea evreiască drept cel mai mare eveniment din istoria evreilor de la a doua dărâmare a Templului, ca unul ce înseamnă începutul unei noi epoci pentru poporul evreu.

[„Cr.l.", 2 noiembrie 1918, p.2]

[7] Arthur James Balfour, conte. La data respectivă, ministru de Externe. (A se vedea şi dicţionarul.)

https://biblioteca-digitala.ro

6. CU CE IDEI PLEACĂ LA CONGRESUL PĂCII DELEGAŢII MARILOR PUTERI CU PRIVIRE LA ÎNFIINŢAREA STATULUI PALESTINIAN

„Pentru prima oară după două mii de ani, evreii vor fi reprezentaţi la un congres al Marilor Puteri de o personalitate oficială a evreimii."

Veştile străbătute până la noi despre formarea statului palestinean fac ca privirile tuturora să fie îndreptate spre areopagul european, care se va întruni peste câteva zile pentru a decide asupra soartei popoarelor.

Pentru prima oară după două mii de ani, evreii vor fi reprezentaţi la un congres al Marilor Puteri de o personalitate oficială a evreimii. Nu e pentru prima oară ca un ministru evreu să ia parte la un congres de pace. La congresul de la Berlin[8], reprezentantul autorizat al Marii Britanii a fost evreul Disraeli Beaconsfield. Miniştrii evrei n-au fost nici atunci puţini la număr. Dar de la dărâmarea Templului de către legiunile lui Titus, după 1.849 ani de pribegire, poporul evreu va fi reprezentat de un ministru care va avea să ceară statornicirea definitivă a poporului evreu în căminul său strămoşesc.

Cum va fi întâmpinat acest reprezentant oficial al evreimii? Iată o întrebare care naşte pe buzele fiecăruia, iată o chestiune ce ne-a fost pusă de iubiţii noştri cititori.

Ca răspuns la această întrebare, suntem în măsură deocamdată să dăm părerile reprezentanţilor celor mai autorizaţi ai Puterilor Aliate la Congresul Păcii cu privire la ideea statului palestinian:

Leon Burgeois, delegatul Franţei, a declarat:

„Sionismul trebuie încurajat. De la o naţiune închegată din nou, de la o naţiune care îndrăzneşte să confirme existenţa ei şi care este compusă din elemente atât de inteligente, capabile de muncă şi talentate, putem să ne aşteptăm la o îmbogăţire a culturii generale, iar antisemitismului i se va fi răpit astfel principalul său câmp de acţiune, obiectul principal al batjocurilor sale — «un popor împrăştiat». Rămân la părerea că sionismul trebuie încurajat."

Lordul Balfour, delegatul Angliei. Semnatarul declaraţiunii de la 2 noiembrie 1917 a declarat:

„Imensa însemnătate a ideii reprezentate prin sionism încă n-a fost îndeajuns înţeleasă. Înrâurirea acestei mari renaşteri naţionale drept care e recunoscut sionismul, va fi simţită nu numai de evreii cari vor locui în Palestina, ci şi de evreimea din toate ţările, precum şi de toate naţiunile omenirii, fiindcă, deşi Palestina e o ţară mică, binele pe care l-a adus omenirii este extraordinar. Distrugerea Iudeei acum 1.900 de ani a fost una din cele mai mari crime istorice. Această distrugere a fost o tragedie naţională. Ea răpi evreilor posibilităţile de cari se bucură alte naţiuni, de a dezvolta geniul lor naţional şi spiritul lor propriu, la deplina intensitate de care-i capabil. Evreii au luat un loc unic în felul său între naţiunile de astăzi, fiindcă ei nu au acel element al naţionalităţii, care-i indispensabil unei vieţi naţionale desăvârşite, anume stăpânirea patriei lor naţionale. Momentul actual prevesteşte apariţia unor mari şi însemnaţi factori pe scena lumii şi e sigur că, între aceştia, ideea sionistă va juca un rol însemnat."

---

[8] Referire la Congresul Internaţional de la Berlin din 1878, întrunit după încheierea războiului ruso-turc, la care a participat şi România. Au luat parte reprezentanţii Germaniei, Angliei, Austro-Ungariei, Franţei, Imperiului Otoman, Italiei, Rusiei. Congresul a recunoscut independenţa României şi drepturile ei asupra Dobrogei, cu condiţia să fie abrogat Art. 7 din Constituţie, care stipula că necreştinii nu pot dobândi cetăţenia română.

https://biblioteca-digitala.ro

Lordul Reading, al doilea delegat al Angliei, într-o scrisoare adresată federaţiei sioniştilor americani, şi-a exprimat simpatia faţă de sionism şi a declarat că el consideră de datoria sa de a stimula cauza sionistă.

Wilson, preşedintele Statelor Unite, delegatul Americii, într-un mesaj lansat în favoarea sionismului, în care îşi exprimă interesul pentru opera de reclădire a Palestinei, a declarat:

„Mă folosesc de acest prilej spre a-mi exprima satisfacţia faţă de progresul mişcării sioniste în Statele Unite şi în ţările aliate, de la declaraţia guvernului englez, făcută de Balfour şi de la adeziunea Marei Britanii de a face din Palestina un cămin naţional pentru poporul evreu".

Sonnino, delegatul Italiei, a declarat:

„Guvernul italian va face toate eforturile spre a înlesni crearea unui centru naţional-evreiesc în Palestina, înţelegându-se totodată că situaţia legală şi politică de care se bucură evreii în toate ţările nu va fi prejudiciată în niciun fel."

T.A. Massarik, delegatul cehoslovacilor, a declarat:

„Mişcarea sionistă îmi este cu totul simpatică. Examinând-o din punct de vedere al vieţii prezente, preţuiesc în ea naţionalismul, stimez în special faptul că evreul prigonit nu se ruşinează cu naţionalitatea lui. Întrucât e vorba de chestiunea economică a colonizării Palestinei, văd în emigrarea unui mare număr de evrei numai un caz special al migraţiunii popoarelor. Ideea de a coloniza ţara strămoşească este pentru evrei explicabilă şi foarte îndreptăţită. Eu concep însă sionismul mai cu seamă din punct de vedere moral, în sionism eu văd o picătură din uleiul profeţilor. Evreul cugetător recunoaşte complicitatea sa la lacunele activităţii culturale de până acum. Evreul cugetător vrea să renască şi de aceea el trebuie să păşească înainte peste lipsurile generale ale civilizaţiunii noastre. Pentru aceasta nu e suficientă schimbarea mediului local; aici e vorba de o renaştere dinăuntru în afară, o renaştere la care şi noi, creştinii, trebuie să conlucrăm, ca complici. Dacă nu mă înşel, sioniştii ei înşişi declară, că colonizarea Palestinei nu este destinată ca mijloc de ajutorare decât pentru o parte anumită a evreilor, pentru cei cari nu vor emigra, aceştia vor avea misiunea mai grea".

Louis D. Brandeis[9], delegatul evreilor, a declarat:

„Mă simt acum într-o situaţie plăcută, întreaga mea viaţă am stat departe de evrei. N-am ştiut nimic despre propriul meu popor până în ultimii ani ai vieţii mele şi abia acum am învăţat a-l recunoaşte. Am învăţat că noi, evreii, aveam demult mai multă democraţie decât în secolul al douăzecilea. Poporul meu merită şi trebuie menţinut şi de aceea simt o datorie de a lucra prin metoda care duce la realizare. Sunt fericit de a lucra alături de voi şi de sioniştii din întreaga lume".

Concluzia

La congresul păcii vor fi, aşadar, apărători de frunte ai ideii statului palestinian. Atunci când se va spune cuvântul hotărâtor asupra soartei tuturor popoarelor şi când se vor fixa drepturile fiecărei naţiuni, nu va lipsi gândul bun şi îndemnul la realizarea dreptăţii pentru evrei. Sionismul îşi va găsi la marele congres, mari apărători, pătrunşi de sfânta noastră dreptate.

Congresul păcii noi îl putem aştepta cu inima plină acum, când cunoaştem părerile asupra sionismului nutrite de delegaţii Angliei, Franţei, Americii şi Italiei. Niciodată speranţele noastre n-au fost atât de aproape de înfăptuirea de secole aşteptată.

[„Cr. l.", 22 noiembrie / 5 decembrie 1918, p.3]

---

[9] L.D. Brandeis a fost numit de preşedintele Wilson să reprezinte America la pacea de la Versailles. (a se vedea şi dicţionarul.)

https://biblioteca-digitala.ro

7. TRATATIVELE SIONIŞTILOR

Şansele statului evreiesc cresc

„Balfour a declarat că promisiunile lui iniţiale trebuie considerate ca un minim al speranţelor evreieşti."

Din Copenhaga se anunţă că acolo s-au primit ştiri din Londra cari reprezintă şansele înfăptuirii cererilor sioniste ca foarte bune. Fruntaşii sionişti au urmat tratative cu primul-ministru şi cu ministrul de Externe al Angliei, cari au avut ca rezultat asigurarea unei autonomii mai largi pentru statul evreu, decât cea prevăzută până acum.

Balfour a declarat că promisiunile lui iniţiale trebuie considerate ca un minim al speranţelor evreieşti, cari se vor putea realiza în măsură mai largă. Lordul Robert Cecil a declarat că şansele statului evreiesc au crescut enorm în ultimul timp.

Fruntaşii sionişti au stabilit o întrevedere cu Wilson la Paris, în cursul lunii ianuarie, când se vor lua hotărâri definitive.

Victor Iacobsohn, invitat oficial la Londra

O ştire pe care o deţinem din sursă sigură şi de mare importanţă: dr. Victor Iacobsohn, membru al Micului Comitet de acţiune al organizaţiunii sioniste şi directorul biroului sionist din Copenhaga, a plecat la Londra, unde a fost invitat în mod oficial de guvernul englez, spre a participa la tratativele Comisiunii Palestiniene cu guvernul englez asupra Palestinei.

D-l dr. Weizmann la Balfour

Şeful comisiunii palestiniene trimisă de guvernul englez în Palestina, d. profes. dr. Chaim Weizmann, a fost primit într-o lungă audienţă de lordul Balfour, ministrul de Externe al Angliei, pe care fruntaşul sionist l-a informat amănunţit asupra cererilor poporului evreu.

[„Cr.I.", 3/16 ianuarie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

8. PAPA ŞI CHESTIUNEA PALESTINIANĂ

„[...] după cele hotărâte de Papa, Vaticanul va sprijini acţiunea evreilor întru obţinerea Palestinei."

George Picot, om politic francez, a fost însărcinat de către guvernul republicii să viziteze Palestina şi să studieze alcătuirea unor statute de felul cum vor trebui să fie organizate comunităţile religioase. Picot a vizitat Ierusalimul, unde i s-a făcut o primire grandioasă. Picot se bucură de încrederea Papei şi din ştirile date de „Corriere de Italia", reiese că Vaticanul şi-a exprimat încrederea în rezolvarea chestiunilor religioase în legătură cu chestiunea palestiniană. Din rapoartele sale a transpirat că este deplin satisfăcut de cele văzute în Palestina şi a rămas încântat de primirea ce i s-a făcut de către diferitele colonii evreieşti. A vizitat regiunile unde sunt plantaţiunile evreilor ruşi, cari i-au adresat un memoriu, în cari au descris suferinţele lor din Rusia şi au făcut istoricul emigrării lor. Picot va înainta Congresului de Pace rapoartele sale.

Făcând o declaraţiune unui ziarist american, Picot a spus că evreii şi-au câştigat un mare merit prin munca lor depusă în Palestina şi că Franţa va pune la dispoziţia evreilor vapoare pentru emigrare. Tot el a mai spus că după cele hotărâte de Papa, Vaticanul va sprijini acţiunea evreilor întru obţinerea Palestinei[10].

[„Cr. I.", 10/23 ianuarie 1919, p.4]

[10] Referire la declaraţia Papei Benedict al XV-lea: „aprobă planul de a se crea în Palestina un cămin pentru poporul evreu". („Curierul Israelit", 7/20 februarie 1919.)

https://biblioteca-digitala.ro

9. WILSON RECUNOAŞTE PE SIONIŞTI CA SINGURII REPREZENTANŢI AI POPORULUI EVREU

„Wilson îi consideră pe evrei un popor aliat."

O telegramă din Haga anunţă:

Între reprezentanţii popoarelor liberate cu cari Wilson, în timpul şederii sale la Paris, a intrat în relaţiuni, au fost şi fruntaşii conducători ai organizaţiunii sioniste, aflători actualmente în capitala Franţei. Wilson tratează cu sioniştii ca singurii reprezentanţi recunoscuţi ai iudaismului, atât în ce priveşte chestiunea palestiniană, cât şi chestiunea evreiască din ţările unde evreii locuiesc în mase mai mari. El a intrat cu ei în tratative, întocmai ca şi cu reprezentanţii celorlalte naţiuni şi consideră pe evrei ca un popor aliat. Atenţiunea deosebită pe care Wilson o acordă mişcării evreo-naţionale produce un adânc entuziasm în rândurile evreimii din toată lumea.

[„Cr.I.", 17/30 ianuarie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

10. D. SOKOLOW LA CONFERINŢA PĂCII

„Conferinţa de pace, a spus d. Sokolow, lucrează acum la organizarea lumii pe baza dreptăţii, istoriei şi a ideilor etnice. Momentul ni s-a părut oportun pentru a face apel la reprezentanţii lumii civilizate, ca să permită evreilor persecutaţi să se întoarcă în Palestina, unde să trăiască drept o naţiune liberă."

Paris, 17. O parte a ultimei şedinţe a consiliului celor 10[11] a fost rezervată expunerii delegaţilor sionişti. D-nii Sokolow şi Weizmann, vorbind în numele evreilor din Statele Unite şi Englitera, au arătat interesul care l-ar prezenta crearea unui stat israelit autonom în Palestina, Liga Naţiunilor dând mandatul său respectiv Engliterei.

Conferinţa de pace, a spus d. Sokolow, lucrează acum la organizarea lumii pe baza dreptăţii, istoriei şi ideilor etnice. Momentul ni s-a părut oportun pentru a face apel la reprezentanţii lumii civilizate, ca să permită evreilor persecutaţi să se întoarcă în Palestina, unde să trăiască drept o naţiune liberă.

Asociaţiunea sionistă făcuse deja în timpul războiului o primă cerere adresată Franţei, Engliterei şi Statelor Unite.

[„M.", 19 februarie 1919, p.1]

[11] Consiliul celor zece era alcătuit din şefii de guvern şi miniştri de Externe ai S.U.A., Marii Britanii, Franţei, Italiei şi Japoniei. Organul esenţial de decizie a fost Consiliul celor patru (Wilson, Lloyd George, Orlando şi Clemenceau) care s-a reunit în 24 martie 1919.

https://biblioteca-digitala.ro

11. SIONISMUL LA CONGRESUL DE PACE

„[...] suntem un popor care [...] cere să fie reintegrat în toate drepturile sale."

La Quai d'Orsay răsună de patru zile cuvinte de o lipsă de banalitate fără seamăn, cuvinte nerostite încă la congrese europene.

Mandatarii unui popor care a realizat minunea de a rezista, el şi cultura lui, două milenii fără pământ sub picioare, arată puternicilor lumii rostul şi ţinta acestei rezistenţe: recăpătarea pământului strămoşesc, de unde să tragă sevă nouă şi care să pună capăt unei anomalii dureroase.

Şi de unde până mai ieri această anomalie, în bună parte opera mediului găzduitor, nu provoca, în cele mai fericite cazuri, decât milă şi compătimire, astăzi, puternicii lumii — cari se întâmplă să reprezinte şi echitatea, şi dreptatea — sunt hotărâţi să privească şi păsul nostru prin prisma *datoriei* şi *dreptăţii*. Au spus-o solemn pe când bubuia încă tunul în văzduh.

Englezii, în special, poporul la care „noblesse oblige" n-a rămas un simplu dicton, ci o credinţă izvorâtă din conştiinţa proporţiei dintre privilegiu şi datorie, au înfăţişat problema în adevăratul ei aspect. „Avem datoria să reparăm crima făptuită faţă de poporul evreu acum 19 secole", a declarat lordul Balfour şi din cele petrecute de la rostirea acestei nobile *mea culpa* avem motive să credem în desăvârşita ei sinceritate.

Şi astăzi, când faţă în faţă stau două lumi, ambele hotărâte să lichideze un trecut penibil, ne vin în minte profeticele cuvinte ale uriaşului făuritor al mişcării de dezrobire: „Pentru mine, chestia evreiască nu-i nici socială, nici religioasă, deşi are într-însa ambele elemente. Ea este o problemă naţională; pentru a o putea rezolva, ea trebuie să devină o problemă universală, care va urma să fie soluţionată de un sfat al popoarelor culturale. Suntem un popor, un popor". (Herzl, *Judenstaat*.)

Aşa se pune şi azi chestiunea: suntem un popor, un popor care cere să fie reintegrat în toate drepturile sale, pentru a încheia o viaţă de chin şi rătăciri, şi a începe o viaţă liberă şi normală. Spre fericirea lui şi liniştea lumii.

Ţara ce ni se va retroceda, oricât de largi vor fi graniţele ei, oricât de mari vor fi posibilităţile de imigrare şi oricât de avântată va fi emigrarea, e cert că ea nu va putea cuprinde în sânul ei — cel puţin pentru multă vreme — cele 20 milioane suflete cari formează naţiunea evreiască şi nici măcar majoritatea. De aci însă nu rezultă că din colectivitatea naţională pot fi excluşi aceia cari vor trebui să rămână acolo unde sunt. Nu pentru asta au rezistat, suferit şi sperat mii de ani, pentru ca acum, în schimbul unor drepturi *cari nu cer compensaţii*, să li se ceară a abjura neamul de care îi leagă un trecut comun de suferinţi, bucurii şi măreţie, o veche cultură comună şi o credinţă comună şi la a cărui renaştere au pus şi ei umărul.

https://biblioteca-digitala.ro

Nu, poporul evreu, *recunoscut ca atare, este unul şi indivizibil, oriunde s-ar găsi indivizii ce-l compun* şi e firesc ca şi aceia cari, rămânând în afară de graniţele ţării evreieşti, nu înţeleg totuşi ca să se rupă de la trunchi, să se bucure de drepturile ce le conferă principiul naţionalităţilor[12]. *Prin protectorat*, acolo unde, puţini la număr, vor prefera să adopte cetăţenia palestiniană; *prin acordarea autonomiei naţionale*, acolo unde, formând mase compacte şi ducând o viată naţional-evreiască, vor trebui sau vor voi să primească cetăţenia acelei ţări.

A.L. Zissu

[„M.", 20 februarie 1919, p.1]

[12] Principiul naţionalităţilor sau, de fapt, dreptul naţionalităţilor a fost formulat de Wilson în declaraţiile şi mai ales discursurile din februarie 1918. În esenţă, preşedintele SUA considera că nu se poate face târg pe seama popoarelor sau a provinciilor; orice soluţie teritorială implicată prin faptul războiului trebuie să se facă în interesul populaţiunilor respective (cf. Nicolae Daşcovici, *Principiul naţionalităţilor şi Societatea Naţiunilor*. Cu un supliment documentar, pp. 162-163, Bucureşti, 1922). Prin extindere, principiul naţionalităţilor avea în vedere şi asigurarea drepturilor pentru minorităţile naţionale, mai ales în statele succesorale formate după prăbuşirea marilor imperii.

https://biblioteca-digitala.ro

12. CHESTIUNEA SIONISTĂ LA CONFERINŢA PĂCII

Discursul lui Sokolow (rostit în ziua de 27 februarie st.n.)

„Sionismul nu este o mişcare recentă, născută din oportunităţi iscate de război, ci expresiunea modernă a unui dor care nu s-a stins niciodată, în ciuda a optsprezece veacuri de surghiun."

Miniştrii Puterilor Aliate şi Asociate[13] s-au întrunit joi, 1 martie c., după-amiază, la Ministerul de Externe, sub prezidenţia d-lui Clemenceau.

S-a discutat cu deosebire chestia sionistă, care a fost expusă de d. Nahum Sokolow, de d. Sylvain Levy, profesor la colegiul Franţei, şi de d-nii André Spire, reprezentantul sioniştilor francezi, ing. M. Ussişkin, care a vorbit în ebraică, dr. Weizmann şi Iasek de Haas.

Domnii Sokolow şi Weizmann au arătat interesul pe care l-ar reprezenta crearea unui stat evreu autonom în Palestina, Liga Naţiunilor făcând-o mandatară pe Anglia.

Nahum Sokolow a comunicat ziarului parizian „Le Matin" un rezumat al ideilor pe cari le-a dezvoltat, în numele sionismului american, la Congresul Păcii. Reproducem acest rezumat după „Le Matin" de la 28 februarie st.n.

„Sionismul nu este o mişcare recentă, născută din oportunităţi iscate de război, ci expresiunea modernă a unui dor care nu s-a stins niciodată, în ciuda a optsprezece veacuri de surghiun.

Trecerea de la dor la o acţiune practică a fost grăbită de suferinţele morale pe cari le-a impus maselor mari evreieşti, aşezate în ţările din răsăritul Europei, un regim de excepţie, al cărui caracter opresiv s-a accentuat în timpul celor patruzeci de ani din urmă.

Organizaţia sionistă cere Conferinţei de pace să recunoască titlurile istorice ale poporului evreu asupra Palestinei şi dreptul evreilor de a-şi reface căminul lor în această ţară. Palestina e pentru dânşii Palestina de odinioară, în întregimea hotarelor sale istorice. Suveranitatea Palestinei trebuie să aparţină Societăţii Naţiunilor, iar aceasta va încredinţa cârmuirea uneia din marile puteri, cari va avea rolul de mandatară.

Organizaţia sionistă cere ca Palestina să fie aşezată în condiţiuni politice, administrative şi economice cari să asigure stabilirea căminului naţional evreiesc, făcând posibilă, în cele din urmă, crearea unui *commonwealth* autonom. E bine înţeles că nu va trebui să se facă niciun lucru care să aducă vreo ştirbire drepturilor civile şi religioase ale colectivităţilor ne-evreieşti aşezate astăzi în Palestina şi nici drepturilor şi statutelor politice de cari se bucură evreii în oricare altă ţară.

Printre măsurile socotite esenţiale spre a îngădui înfăptuirea programului sionist se află: organizarea metodică a imigraţiunii şi a colonizării evreieşti în Palestina, precum şi cea mai largă autonomie posibilă în administraţia trebilor comunale şi a învăţământului.

Aceste măsuri vor îngădui sioniştilor de a se dezvolta în Palestina şi de a face să înflorească din nou acolo o civilizaţie care nu va fi decât continuarea civilizaţiei evreieşti. Ar fi o greşeală să nu se vadă în acest proiect decât un vis generos: baze pline de făgăduieli există de pe acum în ţară, sub forma a cincizeci de colonii — înfloritoare — pe cari evreii le-au creat aci în cursul celor treizecişicinci de ani din urmă. Nu e vorba de nişte simple grupări rurale sau urbane, ci de adevărate centre de

[13] Referire la Anglia, Franţa, Italia, S.U.A., Belgia, Cehoslovacia, China, Cuba, Grecia, Nicaragua, Panama, Polonia, Portugalia, România, Statul Sârbo-Croat-Sloven.

https://biblioteca-digitala.ro

o viaţă naţională proprie, care se exprimă în numeroasele şcoli foarte bine organizate, în cari ebraica este limba de învăţământ.

Milioane de evrei privesc către această ţară, sute de mii sunt gata să se pornească. Greutatea va fi de-a reţine şi de-a canaliza un astfel de avânt, precum şi de-a îngriji din capul locului de nevoile celor ce vor sosi. Locuinţă, hrană, lucru, iată ce va trebui să li se procure. Nu ne îndoim că prin ajutorul marilor puteri, cari sunt binevoitoare mişcării noastre, vom găsi, în ciuda crizei economice actuale, materialele necesare: banii nu ne vor lipsi."

[„Cr.I.", 21 februarie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

13. STAT EVREIESC SAU CĂMIN NAŢIONAL

De la Congresul păcii

„Chiar dacă unii recunosc dreptul evreilor doar la cămin naţional şi au rezerve faţă de transformarea Palestinei în stat evreiesc autonom, cauza sionismului totuşi va triumfa."

După reprezentanţii sioniştilor, a luat cuvântul şi un nesionist, savantul profesor şi cunoscător al limbii şi literaturii sanscrite, Sylvain Levy, care a combătut cererile sioniştilor. După telegramele sosite din Paris, Sylvain Levy a arătat că principalul inconvenient ar rezulta din faptul că statul evreu din Palestina va fi administrat de un consiliu naţional compus din evrei aparţinând diferitelor naţionalităţi: americană, engleză, franceză etc. În momentul când Germania a fost învinsă, aceasta ar însemna recunoaşterea faimoasei legi Delbrueck, care permite aceluiaşi individ să păstreze în mod legal 2 naţionalităţi.

Sylvain Levy este partizanul transformării Palestinei într-un cămin naţional, unde evreii doritori să părăsească ţările unde sunt maltrataţi, să poată trăi în pace. Este însăşi soluţia preconizată de d. Balfour la sfârşitul anului 1917, în scrisoarea sa adresată lordului Rothschild, şi de d. Pichon în scrisoarea sa de la 9 februarie 1918, adresată d-lui Sokolow. Cei doi miniştri de afaceri străine aprobau atunci crearea unui cămin naţional în Palestina.

Telegrama aceasta nu trebuie să ne îngrijoreze.

Vor mai fi poate alte greutăţi, pentru învingerea cărora însă, avem drept zălog cuvântul Marilor Puteri, în special al Angliei şi al Statelor Unite. De altfel, din însăşi telegrama de mai sus vedem că şi SYLVAIN LEVY SE DECLARĂ PENTRU UN CĂMIN NAŢIONAL AL EVREILOR ÎN PALESTINA şi este numai în contra unui Stat autonom evreiesc, pentru că i se pare că prin aceasta se periclitează situaţia politică a evreilor în ţările unde locuiesc actualmente. Teama aceasta nu este însă deloc justificată, întrucât mai mult ca oricând tocmai în războiul mondial s-a dovedit pe deplin compatibilitatea sionismului cu patriotismul.

Speranţele noastre nu sunt de loc micşorate. Cauza sionismului va triumfa.

[„Cr.I.", 21 februarie/6 martie 1919, p. 3]

https://biblioteca-digitala.ro

14. USSIŞKIN LA CONFERINŢA DE PACE
[Extras]

„[...] pacea nu poate fi adevărată, desăvârşită, veşnică, dacă nu va cuprinde în sânul ei şi poporul propovăduitor, poporul-martir al ei."

La Quai d'Orsay răsună cuvântul ebraic.

În inima Europei rafinate, în vălmăşagul de limbi care domină viaţa de astăzi, *de acum* a popoarelor, ecoul unui trecut îndepărtat îşi făcu loc cu vigoarea vieţii ce pulsează încă în el şi se ciocni de timpanul lumii înmărmurite. Graiul în care un profet prevestise vremea de acum veni să salute înfiriparea viziunii. Dar nu numai pentru aceasta. El veni să aducă aminte că pacea nu poate fi adevărată, desăvârşită, veşnică, dacă nu va cuprinde în sânul ei şi poporul propovăduitor, poporul-martir al ei; poporul care n-a mai cunoscut pacea de mii de ani, dar care n-a încetat de a o chema, de a-i rosti neîncetat numele în salutu-i cotidian.

Şi cu toate că mandatarii iudaismului organizat formulau mântuirea în numele *întregului* popor împrăştiat, nu se putea să nu răsune, în subsidiar, cuvântul special al fracţiunii covârşitoare din iudaism. Covârşitoare nu numai ca număr, dar mai ales proeminentă prin contribuţia considerabilă la conservarea rasei, la conservarea şi dezvoltarea culturii naţionale, la consumul de suferinţi, ca şi la opera de pionierat palestinian. Şi cuvântul acesta, cuvântul evreilor ruşi, nu putea fi decât *ebraic*. Şi cuvântul nu putea fi rostit mai cu temei şi mai plin ca prin glasul lui Ussişkin — inima mişcării sioniste, cum l-a calificat cândva Adolf Stand; flacăra ei, cum i-am spune noi, incarnaţia până la exces a mândriei şi năzuinţelor unui neam vechi şi aristocratic, cum l-am văzut în clipe de grandoare.

A.L. Zissu

[„M.", 27 februarie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

15. CONFERINŢA DE PACE A PRIMIT ÎN UNANIMITATE CERERILE POPORULUI EVREU

„În comisiunea de zece a Conferinţei de Pace au luat cuvântul dr. Ch. Weizmann, în limba engleză, Nahum Sokolow, în franceză, şi ing. Ussişkin, în ebraică. [...] după două mii de ani răsună pentru prima oară limba ebraică în tratative diplomatice."

Din Stockholm ni se telegrafiază: Balfour a trimis o telegramă delegaţiunii sioniste din Paris, prin care o felicită pentru acceptarea unanimă a revendicărilor poporului evreu de către Conferinţa de Pace.

STATUL EVREIESC SE VA ALCĂTUI SUB AUSPICIILE LIGII NAŢIUNILOR. REINTEGRAREA PALESTINEI EVREIEŞTI. DEMONSTRAŢIUNI LA LONDRA.

Corespondentul din Budapesta al ziarului „Uj Kelet", organul sioniştilor din Transilvania, comunică următoarea ştire telegrafică primită din Stockholm:

Lordul Balfour, ministrul de Externe al Angliei, a transmis delegaţilor sionişti la Conferinţa Păcii felicitările sale, întrucât munca intensă, depusă în serviciul poporului evreu, a fost încoronată de un succes deplin, CĂCI CONFERINŢA DE PACE A PRIMIT ÎNTRU TOTUL ŞI ÎN UNANIMITATE REVENDICĂRILE POPORULUI EVREU.

Agenţia telegrafică evreiască relatează cele ce urmează asupra mersului tratativelor, precum şi a acceptării cererilor evreieşti:

În comisiunea de zece a Conferinţei de Pace au luat cuvântul dr. Ch. Weizmann, în limba engleză, Nahum Sokolow, în franceză, şi ing. Ussişkin, în ebraică.

„Times", relevând faptul acesta în articolul său de fond, spune că după două mii de ani răsună pentru prima oară limba ebraică în tratative diplomatice.

Într-un interviu pe care dr. Weizmann l-a acordat corespondentului ziarului „Times", şeful comisiunii palestiniene a declarat că delegaţii evrei sunt pe deplin satisfăcuţi de rezultatul tratativelor de pace şi privesc cu încredere completă viitorul poporului evreu.

Memoriul pe care delegaţii sionişti l-au supus Conferinţei de Pace cuprinde 14 pagini, are coperta alb-albastră şi poartă data de 3 februarie.

Memoriul are o introducere istorică, apoi relatează rezultatul congreselor sioniste ce s-au ţinut până acum şi relevă cu deosebire importanţa aspiraţiunilor naţionale ale evreilor americani. În termeni generali, memoriul cuprinde următoarele revendicări:

1. Conferinţa Păcii să recunoască dreptul istoric al evreilor asupra Palestinei în ce priveşte reclădirea patriei evreieşti.
2. Să se stabilească hotarele viitoare ale Palestinei.
3. Liga Naţiunilor să însărcineze Anglia ca să preia suveranitatea Palestinei.
4. Să se acorde evreilor condiţiuni politice, administrative şi economice cari să le permită organizarea naţională a colectivităţii evreieşti, condiţiuni cari, bineînţeles, nu vor prejudicia întru nimic drepturile populaţiunilor neevreieşti din Palestina sau existenţa politică a evreilor în celelalte state.
5. Statul protector (Anglia) îşi ia obligaţiunea de a încuraja şi stimula imigrarea în scopul colonizării.
6. Statul protector este dator să proteguiască guvernul evreiesc al Palestinei, întru realizarea aspiraţiunilor naţionale, prin concesiuni şi împrumuturi acordate pentru efectuarea lucrărilor publice.

https://biblioteca-digitala.ro

7. Statul protector este dator să realizeze instituirea urgentă şi completă a autonomiei evreieşti.

La Londra au avut loc sâmbătă, 8 martie st.n., mari demonstraţiuni de bucurie, la cari au participat mii de evrei. Întrunirea, care a avut loc într-o atmosferă animată şi entuziastă, a fost prezidată de dr. Schemaria Lewin. Au luat cuvântul Iacob de Haas, Iosef Barondess, Meir Berliner, Podlichewsky şi alţii. S-au trimis telegrame de felicitare oraşului Paris, precum şi delegaţilor la Conferinţa de Pace. Întrunirea şi-a exprimat încrederea în Congresul Păcii, care înfăptuieşte reconstituirea Palestinei.

[„Cr.I.", 7 martie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

16. RAPORTUL PROFESORULUI WEIZMANN ASUPRA PRIMIRII FĂCUTE DELEGAŢIEI SIONISTE LA CONFERINŢA DE PACE DIN PARIS

De la corespondentul nostru special din Berna

„La primirea făcută delegaţiei sioniste la Conferinţa de Pace de la Paris, Sokolow dovedi dreptul poporului evreu asupra Palestinei."

La şedinţa de miercuri a Conferinţei din Londra, profesorul Weizmann, viu aclamat, comunică darea de seamă asupra primirii făcute delegaţiei sioniste la Conferinţa de Pace din Paris.

La 26 februarie a primit invitaţia pentru ziua de 27 februarie. Cum însă delegaţii americani lipseau, a cerut amânarea, care a fost însă imposibil de acordat. Din cauza timpului rău, delegaţii americani n-au putut veni cu aeroplanul. Printre cei invitaţi erau: Sokolow, Ussischkin şi Weizmann; pentru francezi: André Spire şi profesorul Sylvain Lévy.

Înaintea Conferinţei, Sokolow a avut o întrevedere cu Lévy, care s-a declarat DE PERFECT ACORD cu revendicările sioniste.

La Conferinţă, care era prezidată de Clemenceau, lua parte şi Pichon, ministrul de Externe al Franţei. De asemenea: Balfour, Millner, Lansing, White şi Sonnino.

Cel dintâi luă cuvântul Sokolow, în franţuzeşte. Susţinerile sale au fost clare şi precise. **El dovedi dreptul poporului evreu asupra Palestinei şi cuvântarea lui făcea impresia că pe umerii săi apasă suferinţele milenare ale poporului evreu.**

Apoi vorbi Weizmann, în englezeşte. El se ocupă de situaţia economică a evreilor, cari au fost loviţi de război mai mult decât toate celelalte popoare şi ceru ca guvernele aliate să dea tot sprijinul lor pentru transformarea Palestinei într-un cămin naţional-evreiesc.

Cuvântarea în ebraică a lui Ussischkin făcu asupra Conferinţei o impresie strălucită.

În numele sioniştilor francezi, sprijini André Spire revendicările evreilor şi apelă la delegaţii de pace francezi, cari manifestă atâta pricepere pentru toate marile idealuri, ca să susţină şi doleanţele evreilor.

În numele evreilor francezi vorbi profesorul Sylvain Lévy. În prima parte a cuvântării sale, el vorbi foarte elogios despre coloniile evreieşti din Palestina, dar declară apoi că, deşi sioniştilor trebuie să li se recunoască o mare calificare morală, sionismul ar constitui un pericol pentru Palestina, pentru că arabii vor avea de suferit de pe urma realizării sionismului (?).

Din toate cele susţinute de Lévy reieşea clar **că vorbeşte în el spiritul asimilaţiei şi că se străduia să influenţeze Conferinţa în sensul aspiraţiilor Franţei, pentru crearea unei Sirii mari.** Astfel, cele susţinute de Lévy au fost în flagrantă contrazicere cu cele spuse de André Spire, care, ca bun evreu şi fidel reprezentant al intereselor evreieşti, sprijinea cu tărie revendicările sioniste.

Cuvântarea lui Lévy făcu asupra delegaţiei sioniste o impresie cu atât mai penibilă, cu cât după declaraţiile făcute de el lui Sokolow, nimeni nu s-a aşteptat la o astfel de atitudine şi cu cât o discuţie în faţa Conferinţei nu era cu putinţă.

După discursul lui Lévy se ridică Lansing şi întrebă ce se înţelege sub denumirea de „cămin naţional".

Weizmann răspunse **că evreii cer Palestina pentru evrei, după cum Anglia se cuvine englezilor şi America, americanilor.** Părerile lui Lévy nu sunt împărtăşite decât de **cel mult 5 la sută** din evrei, pe când restul de **95 la sută e cu sioniştii.**

[„Cr.I.", 8 martie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

17. ROLUL LUI WILSON LA RECLĂDIREA PALESTINEI

„Congresul de pace are de rezolvat o problemă unică în felul ei, problemă de care atârnă renumele glorios al Antantei."

Amsterdam, 8. Ziarul „Handelsblaad", vorbind de rolul lui Wilson în reclădirea Palestinei, scrie: „Mulţi au privit refacerea statului iudeu ca o imposibilitate. Utopia de altădată însă s-a preschimbat în realitate. Meritul cel mare revine conducătorilor sionişti din America, cei cari au câştigat de partea lor pe Wilson, care cere azi Congresului de pace să recunoască un stat menit să aibă un rol important în ţinuturile Asiei. Dacă forma de guvernământ va fi aşa după cum o cer sioniştii, ea va fi privită cu un deosebit interes, iar unele susceptibilităţi religioase, cari sunt de-a curmezişul drumului spre eliberare, vor fi uşor înlăturate prin mijlocirea Americii. Trebuie să reţinem un singur lucru:

Europa întreagă a fost câştigată de partea sioniştilor, glasurile discordante s-au pierdut în gol. Din cauza stăpânirii otomane, Palestina a rămas pe un plan inferior în ce priveşte industria şi căile de comunicaţie.

În ziua însă în care evreii îşi vor conduce singuri ţara lor, Palestina va reînflori. Evreii bogaţi din America fac donaţii cari întrec orice închipuiri, curentul sionist a pus în mişcare milioane de evrei şi când iudaismul va face apel la ajutorul lor, toţi vor fi gata să sprijine refacerea ţării după care au aspirat secole de-a rândul. Congresul de pace are de rezolvat o problemă unică în felul ei, problemă de care atârnă renumele glorios al Antantei.

[„M.", 10 martie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

18. BALFOUR DESPRE SIONISM

Prefaţa la *Istoria sionismului* de Nahum Sokolow

„Sionismul, dacă va reuşi, va îndeplini o uriaşă operă materială şi spirituală pentru evrei şi nu numai pentru ei."

Ministrul de Externe al Angliei aprobă din toată inima cauza sionistă.

Numai sionismul va fi în stare să amelioreze marea tragedie evreiască.

Ura ce au avut de îndurat evreii nu i-a putut distruge moralmente.

Obiecţiunile antisioniştilor. Prejudiciile în contra evreilor nu se datoresc sionismului. Numai statul evreu în Palestina va şterge mizeriile milenare cauzate evreilor de civilizaţia occidentală.

Mă îndoiesc că ar putea fi cât de puţin de folos un cuvânt de introducere asupra sionismului, spus de cineva care nu e evreu nici prin rasă, nici prin religie. Dar amicul meu Nahum Sokolow îmi spune că de mult se aşteaptă din partea mea, ca la un moment oportun să-i dau o mână de ajutor. Şi deoarece îl socoate de o deosebită importanţă, nu pot permite îndoielilor mele să-i stea în cale.

NUMAI PALESTINA

Singurul titlu ce revendic e că m-am interesat întotdeauna foarte mult de chestia evreiască şi că în primii ani ai acestui secol, când antisemitismul din răsăritul Europei era într-un stadiu acut, am făcut tot posibilul pentru înfăptuirea unui plan al d-lui Chamberlain, ministru al Coloniilor pe atunci, pentru crearea unui cămin evreiesc în Africa de Răsărit, sub protecţia Marii Britanii. Se credea că evreii, fugind de persecuţii, vor găsi acolo o comunitate unde, trăind aceeaşi viaţă religioasă, se vor dezvolta încetul cu încetul, conform tradiţiilor lor, fără niciun amestec de afară, liberi şi fără teamă. Aşa credeam noi.

Planul era desigur bazat pe intenţii frumoase şi avea, după părerea mea, multe merite. Dar avea un cusur capital. Nu era sionism. Căuta să găsească un cămin pentru oameni de religie mozaică şi de rasă evreiască într-o regiune depărtată de ţara unde această rasă a fost adăpată şi unde această religie a luat fiinţă. Convorbirile pe cari le-am avut cu dr. Weizmann în ianuarie 1906 m-au convins că istoria nu poate fi ignorată până într-atâta şi că de ar fi să se găsească un cămin pentru poporul evreu, pribeag de aproape 19 secole, în zadar se caută aiurea decât în Palestina.

SENTIMENTUL LOCAL

Dar de ce, s-ar putea întreba cineva, la evreu se ţine mai mult în seamă sentimentul local decât la creştin sau budist? Toate religiile istorice deşteaptă simţăminte ce roiesc în jurul locurilor devenite memorabile prin cuvintele şi faptele, vieţile şi morţile acelora cari le-au dat fiinţă.

Fireşte că toate aceste sentimente trebuiesc privite cu respect; dar nimeni nu se gândeşte că locurile unde se păstrează aceste urme sfinte trebuie, fără doar şi poate, colonizate cu urmaşii spirituali ai acelora cari, cei dintâi, le-au sfinţit. Dacă veacurile n-ar fi schimbat nimic, nici stăpânirea, nici ocupaţia, mai treacă-meargă. În cazul contrariu însă, n-avem de ce să luptăm pentru a schimba cursul istoriei. Nimeni nu se gândeşte că ar trebui să înfiinţăm colonii budiste în India, vechiul leagăn al budismului, or să reînnoim pentru creştinătate aventurile cruciadelor din evul mediu.

https://biblioteca-digitala.ro

Totuşi, dacă aşa înţelegem să vorbim în privinţa budismului şi creştinismului, de ce, s-ar putea întreba cineva, să nu vorbim la fel când e vorba de iudaism şi evrei?

PARTICULARITATEA EVREULUI

Răspunsul e că aceste cazuri nu sunt paralele. Situaţia evreilor e unică. Pentru ei, rasa, religia şi ţara se confundă între ele, cum nicio altă rasă, nicio altă ţară pe pământ nu se confundă. În niciun alt caz nu vedem pe credincioşii uneia din marile religiuni ale lumii, în sensul larg al cuvântului, aparţinând unui singur popor mic; la nicio altă religiune nu vedem dezvoltarea din trecut aşa de strâns legată de istoria unui teritoriu neînsemnat, înconjurat de state mult mai puternice; la nicio altă religie nu vedem aspiraţiile şi speranţele ei exprimate în cuvinte şi imagini aşa de strâns legate prin înţelesul lor, de convingerea că numai din această ţară, numai prin această unică istorie, numai prin acest singur popor, trebuie să se împrăştie în lume cunoştinţele religioase. Printr-o stranie şi prea nefericită soartă, tocmai poporul acesta, din toate, care a păstrat pe deplin conştiinţa neştirbită a fiinţei lui, a fost gonit din căminul lui, a pribegit prin toate ţările, nereuşind nicăieri să-şi întemeieze o situaţie socială. Numai sionismul — aşa cel puţin cred sioniştii – poate îndulci oarecum această mare tragedie.

PROBLEMA EVREIASCĂ

Fireşte că sunt obstacole, bineînţeles că sunt obiecţiuni — obstacole uriaşe, obiecţiuni bine întemeiate. Se bănuiesc că până chiar şi printre evrei se fac simţite în mod mai acut. Totuşi, niciun om cuminte nu se poate îndoi că — după cum îmi place a crede — dacă sionismul va putea lua o formă practică, binefacerile ce va aduce poporului evreu, mai ales acelei mase care merită mai mult mila noastră, vor fi mari şi nepieritoare. Nu numai că un mare număr din ei vor găsi în modul acesta un adăpost de persecuţiile religioase şi sociale, dar vor avea responsabilităţi colective şi se vor bucura de mijloace colective de aşa natură, cum nu vor putea avea în niciun alt stat ne-evreiesc. Criticii îi învinovăţesc că se folosesc de darurile lor alese, exploatând pentru scopuri personale o civilizaţie pe care nu ei au creat-o, în comunităţi pentru a căror menţinere fac prea puţin. Acuzarea astfel formulată e evident falsă. Dar nu e mai puţin adevărat că în multe părţi din Europa, loialitatea lor faţă de statul unde trăiesc e slabă în comparaţie cu loialitatea lor faţă de religia şi rasa lor. Dar cum ar putea fi altfel? În niciuna din ţările de cari vorbesc nu se bucură de drepturile cetăţeneşti. Şi urmarea e o inevitabilă suferinţă morală, nespus de mare. Şi nu numai suferinţa morală. Păcatul original e urmat de alte pacoste. Oprimarea continuă cu izbucniri de persecuţii violente din când în când, ori strivesc victimele, ori dezvoltă în ele calităţi de auto-protecţie cari nu totdeauna iau forme plăcute. Şi evreii n-au fost niciodată striviţi. Nici cruzime, nici dispreţ, nici legi nedrepte, nici persecuţii legale nu le-au alterat spiritul sau zdruncinat speranţele. Dar se prea poate să fie adevărat că unde au fost constrânşi a trăi printre vecinii cari îi socoteau ca duşmani, şi-au câştigat deseori şi au meritat câteodată reputaţia de cetăţeni „indezirabili". Şi nu e de mirare. Când obligi o mulţime de oameni să se ocupe cu împrumuturi, unii, fireşte, vor deveni cămătari. Când tratezi o bună parte din ei ca afară de lege, nu trebuie să te aştepţi să-i vezi strălucind ca patrioţi.

Aşa lucrează oarba intoleranţă, ca să creeze o justificare pentru propriile ei excese.

https://biblioteca-digitala.ro

ROADELE SIONISMULUI

Este evident că pentru motivele acestea, sionismul va îndulci soarta şi va ridica starea unei mari părţi a neamului evreiesc. Acei cari se vor duce în Palestina nu seamănă cu cei cari emigrează azi spre Londra sau New York. Ei nu vor fi animaţi numai de dorinţa să trăiască în condiţii mai bune decât în răsăritul Europei. Se vor duce să se alăture unei comunităţi civile care e în completă armonie cu simţămintele lor istorice şi religioase. O comunitate legată de ţara pe care o locuieşte, de ceva mai adânc chiar decât obişnuinţa: o comunitate ai cărei membri nu vor avea de suferit de nicio zâzanie, de nicio tentaţiune de a urî legile sub cari sunt siliţi să trăiască. Foloasele materiale vor fi mari pentru ei, dar desigur şi mai mari vor fi foloasele spirituale.

Dar se va spune că aceştia nu sunt singurii evrei a căror situaţie o avem în vedere. Să admitem ca ipoteză că sionismul va trage beneficii în favoarea celorlalţi: nu va mâhni oare aceasta pe acei cari, deşi evrei prin naştere şi adesea prin religie, doresc din inimă să se identifice cu viaţa patriei unde şi-au durat căminul? Printre aceştia se găsesc membri din cei mai distinşi ai unui neam distins. În rândurile lor se află (aşa cel puţin cred eu) mai mult decât partea lor proporţională de oameni de vază în ştiinţă şi filosofie, literatură şi artă, medicină, politică şi legislaţie (nu mai vorbesc de finanţe şi comerţ).

LA PALESTINA!

Aşadar, nu e de mirare că mulţi din această clasă privesc cu oarecare neîncredere şi chiar cu neplăcere la mişcarea sionistă. Li-e teamă că aceasta va dăuna poziţiei lor în ţara adoptivă. Marea lor majoritate nu are deloc dorinţa de a se stabili în Palestina. Chiar presupunând că s-ar constitui o comunitate sionistă, ei nu i s-ar alătura. Ei par a se gândi, dacă îi înţeleg destul de bine, că îndată ce o astfel de comunitate ar lua fiinţă, oameni de acelaşi sânge evreiesc mai mult decât oameni de aceeaşi religie, vor fi priviţi de criticii severi ca străini orişiunde. Vechiul lor cămin fiind restabilit pentru ei, vor fi poftiţi să locuiască acolo.

Nu pot împărtăşi aceste temeri. Nu neg că în anumite ţări, în cari egalitatea legală e ferm constituită, evreii nu vor fi priviţi cu oarecari prejudicii. Dar prejudiciile astea, acolo unde sunt, nu se datoresc sionismului şi nu sionismul le va înrăi. Tendinţa lui va fi, desigur, cu totul alta. Sionismul va asimila situaţia naţională şi internaţională a evreilor cu situaţia celorlalte naţiuni, va căuta să amelioreze rămăşiţele vechii antipatii şi evident că această asimilare va reuşi numai dându-i-se ceea ce şi alte naţiuni posedă: un domiciliu stabil şi un cămin naţional.

O URIAŞĂ OPERĂ MATERIALĂ ŞI SPIRITUALĂ

Despre această latură a chestiunii nu mai am nimic de adăugat. Viitorul sionismului depinde de cauze mult mai adânci ca acestea. Nu îndrăznesc a spera că va rezolva chestia evreiască. Dar va tinde să încurajeze simpatia mutuală şi buna înţelegere, care e singura bază sigură de toleranţă, după credinţa mea nestrămutată. Cred că puţini dintre cititorii d-lui Sokolow, fie ei evrei sau creştini, vor termina citirea acestei impresionante istorii, povestită cu atâta măiestrie, fără a simţi că sionismul se deosebeşte prin felul lui de a fi de sforţările filantropice propriu-zise.

https://biblioteca-digitala.ro

Sionismul, dacă va reuşi, va îndeplini o uriaşă operă materială şi spirituală pentru evrei şi nu numai pentru ei. Căci, după câte citesc, scopul lui este de a încerca o serioasă uşurare a mizeriilor învechite ce s-au creat civilizaţiei apusene prin prezenţa în mijlocul ei a unui corp care e de prea mult timp privit ca străin şi chiar ostil, şi pe care a fost deopotrivă de neputincioasă de a-l elimina ori de a-l absorbi. Desigur, din acest punct de vedere, dacă nu din altele, ar trebui să aibă sprijinul nostru.

James Arthur Balfour
trad. de Henry Marcus

[„Cr.I.", 14 martie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

19. PICHON DESPRE SIONISM

Prefaţa la vol. II din *Istoria sionismului* de Nahum Sokolow

„Intrând în război pentru a asigura triumful definitiv al dreptului asupra forţei, Franţa se felicită de sprijinul de care sionismul s-a bucurat din partea ei şi a Aliaţilor ei."

Domnul Pichon, ministrul de Externe al Franţei, a contribuit cu următoarea introducere la *Istoria sionismului* a lui Nahum Sokolow.

„Credincioasă tradiţiilor sale istorice, Franţa a dat acum încă o dată dovadă, cu preţul sângelui atâtor fii, cum înţelege să-şi îndeplinească datoriile ce-i incumbă rolul ei secular de liberatoare a celor asupriţi. Ea păşeşte astăzi învingătoare după o luptă decisivă pentru Dreptate, pe care un imperialism fără scrupule o ameninţa cu brutalitate. Campioană a marilor idei pe cari ea, mai mult decât oricare altă ţară, le-a cultivat în lume, Franţa a găsit în conştiinţa de a fi un simbol viu al dreptăţii, puterea de a doborî pe inamic. Azi mai mult ca oricând, poate declara, nu fără mândrie, că nu există în lumea întreagă o rasă şi o naţiune care să nu găsească la ea o atenţiune pentru aspiraţiunile lor legitime, or cari să nu ştie că Franţa-l va îmbrăţişa totdeauna cu bunăvoinţă.

În pace, ca şi în război, strâns unită cu Aliaţii ei, Franţa ţine să rămâie credincioasă cuvântului ei. A promis naţionalităţilor subjugate până mai ieri să le apere interesele şi să impună respect pentru drepturile lor. Ea va împlini această promisiune, a cărei realizare, în noua eră inaugurată în istoria lumii, va justifica sacrificiile făcute pentru cauza comună. Nu va permite nicio nedreptate, indiferent din ce parte ar veni şi oricine ar fi victima. Nu va permite, mai ales, fără a protesta cu energie, ca o majoritate etnică sau religioasă să poată abuza de acum înainte de puterea ei faţă de elementele conlocuitoare mai slabe sau mai răzleţe (*more dispersed*).

De aceea, nu se putea să nu afle ecou în poporul francez glasul celui mai autorizat reprezentant al sionismului, dl. Sokolow, care şi-a pus în serviciul idealului darurile şi experienţa lui, care caută să puie sub ochi istoria doctrinelor, pentru al căror triumf a jertfit necontenit toată energia lui. Ştiind ce important lucru e astăzi să se demonstreze cu date istorice originile şi antecedentele ideilor ce se profesează, s-a hotărât să ne explice revendicările sionismului, care ţine încordată în momentul acesta atenţia Aliaţilor cari lucrează la reconstruirea lumii întregi.

D-l Sokolow, a cărui credinţă în victoria finală a armatelor noastre n-a şovăit niciodată, are aceeaşi credinţă în spiritul de dreptate care domină Conferinţa Păcii.

Simpatia şi colaborarea de nepreţuit, pe care a găsit-o la amicii noştri englezi şi la care d. Balfour adaugă în această lucrare o nouă şi formală asigurare, sunt o garanţie sigură, pentru protagoniştii sionismului, de bunăvoinţa cu care şi Franţa va primi generoasa lor iniţiativă.

Rasa evreiască n-a încetat să existe de-a lungul veacurilor, deşi persecutată, decimată şi urmărită necontenit de o ură neîmpăcată; dar mai nenorocită chiar şi decât alte popoare asuprite, cari au fost în stare să păstreze cel puţin un simbol al trecutului lor mare, evreii n-au putut păstra nici acest din urmă vestigiu, căci alţii deveniră stăpânii Iudeii. Împrăştiaţi în toate părţile lumii, mulţi aspiră astăzi, mai mult ca oricând, să reia lanţul tradiţiilor lor etnice şi religioase, lanţ rupt în mod succesiv de atâţia cuceritori; ei cred însă că o astfel de restaurare nu e posibilă fără a fi sprijinită de realităţi, adică, în cazul acesta, de un cămin naţional şi spiritual reconstituit în mijlocul ruinelor anticei Iudei. Cine dar — dacă n-a pierdut cele mai elementare

https://biblioteca-digitala.ro

sentimente de dreptate şi umanitate — ar putea să refuze exilaţilor ocaziunea de a revendica o situaţie, cu aceleaşi drepturi ca şi celelalte elemente indigene, în acea Palestină unde un control colectiv al Puterilor europene va asigura în viitor fiecăruia respectul drepturilor sale cele mai sfinte.

Intrând în război pentru a asigura triumful definitiv al dreptului asupra forţei, Franţa se felicită de sprijinul de care sionismul s-a bucurat din partea ei şi a Aliaţilor ei. O doctrină care are de parte-i afară de dreptate, elocvenţa unui apărător ca d. Sokolow, este sigură de succes. Mă bucur de ocaziunea ce ni se oferă, de a repeta promisiunile pe cari guvernul Republicii n-a încetat de a le face pentru triumful final al cauzei în jurul căreia radiază atâtea simpatii franceze.

M. Pichon

[„Cr.I.", 14 martie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

20. INTERVIU CU DR. CH. WEIZMANN

„Mişcarea sionistă, aşa cum a fost înfiinţată de în veci neuitatul Herzl, proclamă ca ţel lupta pentru crearea unui cămin în Palestina, recunoscut în mod public şi asigurat în mod legal pentru poporul evreu."

„Jewish Chronicle" a obţinut din partea d-rului Chaim Weizmann, imediat după înapoierea sa de la Conferinţa Păcii, următorul interviu.

Naţiunea evreiască a fost scoasă la lumină, piedicile, primejdiile se ivesc însă mereu înaintea noastră. Herzl a spus totdeauna ceea ce simt în momentul acesta — că ziua când vom obţine de la Marile Puteri ale lumii recunoaşterea publică a patriei noastre va fi cea mai dificilă, dar şi cea mai glorioasă în analele lui Israel. Viu dar din Paris, nu ca un gladiator politic, triumfător pe arena diplomatică, viu cu colegii mei cu un simplu mesaj către poporul evreu. „Acum e timpul vostru, vedem necazurile şi greutăţile voastre, privim tragedia lui Israel, împrăştiat printre naţiuni, v-am adus mijloacele pentru începerea marii voastre redeşteptări. În mâna voastră stă totul. Voiţi să vă puneţi pe lucru?"

— Vi s-a acordat atunci, de către Conferinţa Păcii, „Căminul naţional evreiesc"?

— Conferinţa Păcii, pot să spun, va fi de acord în principiu cu revendicarea noastră. Metoda prin care această revendicare urmează a fi satisfăcută în mod practic şi măsurile prin cari trebuie să realizăm aspiraţiunile noastre vor fi încă studiate de comisiuni ce se vor forma. Ele vor stabili detaliile în colaborare cu reprezentanţii noştri sionişti.

— Asupra înţelesului cuvintelor „Cămin naţional" aţi fost acum pregătiţi cu răspunsul?

— Fireşte, răspunse d-rul Weizmann, lupta noastră pentru un cămin naţional evreiesc înseamnă lupta pentru crearea unor astfel de condiţiuni care să ne dea putinţa de a pregăti ţara pentru primirea a 50–60.000 de evrei pe an şi a-i coloniza în ţară; a ridica instituţiuni şi şcoli evreieşti, a dezvolta limba ebraică drept o limbă vie şi a da avânt vechii civilizaţii evreieşti, a crea o administraţie conform condiţiunilor naturale ale ţării (apărând totdeauna în mod echitabil interesele neevreilor) şi cu speranţa că, în sfârşit, Palestina va fi o ţară evreiască, precum Anglia e o ţară englezească.

Judecând după primirea favorabilă ce ni s-a făcut, putem afirma despre Conferinţă că a fost de acord cu propunerile noastre. Desigur, Conferinţa a fost de acord cu propunerile noastre. Bineînţeles, Conferinţa, care reprezintă interesele generale ale lumii, priveşte altfel chestiunea decât noi, ca evrei.

Mai sunt, desigur, nenumărate alte greutăţi. Una dintre ele e şi opoziţia din partea noastră însine – opoziţia antisioniştilor, ori, cum s-ar putea spune mai bine, a evreilor cari sunt anti-evrei. De exemplu, d. Silvain Lévi a fost, în urma cererii guvernului francez, unul din delegaţii noştri la Conferinţa Păcii, care trebuia să ne susţie revendicările. Cu regret o spun că reprezentarea lui se rezumă la un atac împotriva evreilor.

De aceea, plângerile şi nemulţumirile în contra noastră, că n-am făcut destul, ar trebui îndreptate din contra, antisioniştilor, cari ni se pun mereu în cale. Ei ne-au hărţuit tot timpul şi au luptat din răsputeri ca să despoaie poporul evreu de drepturile lui fireşti. Pot spune, însă, atât: am formulat revendicările noastre în faţa Conferinţei de pace, din punctul de vedere politic pe care l-am considerat cel mai acceptabil, ţinând seama de sutele de împrejurări în ale căror amănunte fireşte că nu pot intra.

https://biblioteca-digitala.ro

Afirm, însă, fără teamă de contradicţie, că am fost loial şi sincer cu principiile sioniste şi cu programul de la Basel. Mişcarea sionistă, aşa cum a fost înfiinţată de în veci neuitatul Herzl, proclamă ca ţel lupta pentru crearea unui cămin în Palestina, recunoscut în mod public şi asigurat în mod legal pentru poporul evreu. Acesta este înţelesul revendicărilor noastre. Dacă sunt satisfăcute, vom avea un „cămin" şi va fi „asigurat în mod legal" de către Liga Naţiunilor şi va fi, desigur, „recunoscut în mod public".

Sperăm că prin măsuri adecvate şi eficace, acordate de Conferinţa Păcii, prin Liga Naţiunilor şi mai ales sub egida Marii Britanii ca Putere mandatară, se va ridica în Palestina, încetul cu încetul, dar sigur, o naţiune evreiască, ce va putea fi mândră şi care va fi o mândrie a lumii întregi. Să îndreptăm numai spre Palestina energie, curaj şi cultură evreiască, de cari să ne folosim după necesităţile momentane ale ţării şi nu mă îndoiesc de succesul final al luptelor naţional-evreieşti. Şi succesul acesta va fi obţinut – tocmai aceasta este esenţa discuţiei între poporul evreu şi Conferinţa Păcii – fără cea mai mică atingere a drepturilor sau aspiraţiunilor legitime ale oricărui alt popor din ţară.

[„Cr.I.", 14 martie 1919, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

21. EVREII ŞI ARABII[14]

„Mişcarea evreiască este la fel ca a noastră, naţională şi nu imperialistă, şi în Siria[15] există loc de ajuns pentru ambele popoare. Ba eu cred chiar că niciuna din cele două mişcări nu poate obţine fără cealaltă vreun succes adevărat."

Noi simţim că arabii şi evreii sunt popoare-surori, care au avut de suferit de pe urma aceloraşi prigoniri a unor puteri mai tari şi care, printr-o fericită împrejurare, au căpătat posibilitatea să întreprindă împreună primul pas întru realizarea idealurilor lor naţionale. Arabii, şi mai ales intelectualitatea arabă, însoţesc cu adâncă simpatie mişcarea sionistă. Delegaţia noastră de la Paris are cunoştinţe depline despre propunerile supuse ieri Conferinţei de pace din partea organizaţiei sioniste şi le socotim moderate şi îndreptăţite. Întrucât depinde de noi, vom face tot ce vom putea ca să le sprijinim.

Noi îi vom saluta cu toată inima pe evrei la reîntoarcerea în patria lor. Noi am întreţinut şi mai întreţinem şi astăzi cu conducătorii mişcării d-vstră, mai ales cu dr. Weizmann, cele mai strânse legături. El ne-a ajutat mult în cauza noastră şi ca nădăjduire că arabii vor fi în curând în situaţia să răsplătească evreilor fapta lor bună. Noi lucrăm în comun pentru reclădirea şi renaşterea Orientului Apropiat şi amândouă mişcările noastre se completează reciproc. Mişcarea evreiască este la fel ca a noastră, naţională şi nu imperialistă, şi în Siria există loc de ajuns pentru ambele popoare. Ba eu cred chiar că niciuna din cele două mişcări nu poate obţine fără cealaltă vreun succes adevărat. Oameni care ştiu mult mai puţin decât conducătorii noştri şi ai voştri s-au străduit — fără să ţie seama de nevoia colaborării între arabi şi sionişti — să exploateze divergenţele locale, care trebuiau să se ivească cu necesitate în primele etape ale mişcării noastre. Mi-e teamă că mulţi dintre ei au înfăţişat scopurile noastre maselor noastre ţărăneşti într-un chip denaturat, cu rezultatul că cei interesaţi trag foloase de pe urma acestor diferenţe. Eu sunt convins că aceste diferenţe nu sunt probleme de însemnătate principială, ci chestiuni de interes particular, care trebuie să se ivească în raporturile dintre două popoare vecine, chestiuni ce pot fi înlăturate prin bunăvoinţă. Şi ele vor dispare cu siguranţă la o cercetare serioasă. Eu şi cu poporul meu privim spre un viitor în care ne vom ajuta reciproc să asigurăm ţărilor, în care avem cu toţii interese, locul cuvenit în familia popoarelor civilizate.

[„Cr.I.", 8 mai 1919, p.3]

---

[14] Scrisoare publicată în „Curierul Israelit" cu următorul comentariu: „«Ostjüdische Zeitung», organul Partidului Naţional Evreiesc din Bucovina, publică o scrisoare adresată de emirul Feis, conducătorul delegaţiei *Hedjasului* la Conferinţa Păcii, reprezentantului sioniştilor americani. Redăm în cele ce urmează această scrisoare din care reiese că fruntaşii mişcării sioniste, care pregătesc sistematic cu energie şi chibzuinţă marea operă a mântuirii, ţin seama totodată de necesitatea unei convieţuiri paşnice între evrei şi arabi."

[15] Faisal vorbeşte despre Siria, din care Palestina făcea parte integrantă în vremea stăpânirii otomane.

https://biblioteca-digitala.ro

22. CONVORBIRE CU DR. I. NIEMIROWER

Speranţele politice şi culturale ale poporului evreu. Care e situaţia reală. Palestina evreiască şi ebraică este pe calea înfăptuirii. Stadiul actual al tratativelor. Israel va avea Căminul său propriu. În ce constau greutăţile. Rezultatele obţinute până acum. Tratativele cu Anglia. Concesiunile. Cum stăm cu chestiunea imigrării în *Eretz Israel*? Propaganda pentru colonizarea Palestinei.

„Avem speranţe mari în viitorul politic şi cultural al poporului evreu în Palestina, avem baza reală a unei Palestine care merită numele de *Eretz Israel*."

Izolarea în care am trăit în tot timpul războiului şi mai ales în cei doi ani ai ocupaţiunii[16], lipsa de contact cu cercurile conducătoare ale marilor organizaţiuni mondiale evreieşti, a făcut să se nască la noi o stare de spirit îngrijorătoare. Din apatia generală ce a domnit până în toamna trecută, ne-am aruncat deodată, în urma ştirilor, cele mai multe suferind, până să ajungă la noi, tot felul de alterări, pradă unui entuziasm fără margini. În haosul de ştiri ce ne soseau şi se răspândeau cu repeziciunea fulgerului, era greu să desprindem ce e realitate şi ce e născut din fantezia unei minţi excitate. E explicabilă, de aceea, nerăbdarea cu care s-a aşteptat întoarcerea în ţară a d-lui dr. Niemirower, plecat acum două luni pentru a lua parte la conferinţele şi consfătuirile sioniste din Elveţia, Paris şi Londra.

Se înţelege că prima întrebare ce punem iubitului nostru prieten la prima vizită ce ne face în redacţie este:

— Veşti bune, domnule doctor?

— Nimic în lume nu e în sine nici bun, nici rău. Depinde cu ce şi cu cine e pus în legătură. Sunt în tot cazul veşti mari, cari se ilustrează prin faptul că poartă pecetea exactităţii. Esenţa ştirilor date de presă cu privire la Palestina şi sionism este cu totul adevărată, numai formele sunt altele decât cele anunţate de multe ori şi care au o vrajă anumită asupra acelora cari judecă în mod superficial. AVEM SPERANŢE MARI ÎN VIITORUL POLITIC ŞI CULTURAL AL POPORULUI EVREU ÎN PALESTINA, AVEM BAZA REALĂ A UNEI PALESTINE CARE MERITĂ NUMELE DE *ERETZ ISRAEL*. Ceea ce a fost înainte un vis poetic şi profetic al coloniştilor devine fapt real. E cunoscut că sunt două drame cari au nume asemănătoare: Una se cheamă „Visul e viaţa", şi alta, „Viaţa e vis". Pe când înainte, visul sionist a fost viaţa inimii pentru mulţi, acum sionismul e viaţa reală, dar e totuşi un vis care trebuie să găsească o tălmăcire adevărată prin munca noastră şi prin evoluţia noastră.

Întrerup pe d. dr. Niemirower şi îl rog să precizeze în câteva cuvinte care e situaţia.

— Prin declaraţia lui Balfour, prin promisiunile date lui Sokolow de reprezentanţii diferitelor state, prin primirea favorabilă pe care au întâmpinat-o expunerile şefilor noştri înaintea tribunalului celui mai suprem al acestui moment epocal în istoria omenirii, prin tratativele neîntrerupte ale d-lor Sokolow şi Weizmann, ale reprezentanţilor americani cu acei cari decid astăzi despre soarta lumii, sionismul a devenit un factor real în lumea politică şi PALESTINA EVREIASCĂ ŞI EBRAICĂ ESTE PE CALEA ÎNFĂPTUIRII.

— Care e stadiul actual al tratativelor?

[16] În urma înfrângerilor suferite de armata română în 1916, armatele germano-austro-ungare ocupă Bucureştiul la 23 noiembrie/6 decembrie 1916.

https://biblioteca-digitala.ro

— Se înţelege că există şi în lumea tratativelor flux şi reflux. Dacă ai de învins multe greutăţi, ai aproape în fiecare zi un alt tablou. Fireşte că în timpul tratativelor, nu toate detaliile pot fi dezvăluite. ESTE ÎNSĂ CERT CĂ TRATATIVELE CURG FAVORABIL, că în curând sau, dacă lucrurile se complică, peste puţin, ISRAEL VA AVEA CĂMINUL LUI PROPRIU ÎN PALESTINA SUB EGIDA ANGLIEI.

— N-am putea şti, domnule doctor, în ce constau greutăţile?

— E lesne de înţeles că un popor, care timp de mii de ani rătăceşte pe meleaguri străine, duşmănit aproape de toţi, un popor care preocupă pe toţi şi în acelaşi timp e înţeles numai de puţini, întâmpină multe greutăţi când vrea să învingă starea lui anormală şi vrea să intre într-o viaţă istorică normală. Nu toţi arabii pot pricepe imediat folosul evreilor palestinieni pentru armenii, cu ceangăii şi chiar cu ţi[...] întregul orient; nu toţi reprezentanţii creştinismului se pot obişnui cu gândul că Ţara Sfântă să devie ţara poporului preoţesc şi profetic; nu toate statele renunţă uşor la interesele lor închipuite în sau lângă Palestina; nu toţi oamenii de stat ştiu să împace dreptul istoric al unui popor cu pretenţiunile acelora cari, într-un moment dat, formează majoritatea într-un teritoriu anumit, nu toţi evreii influenţi pot pune interese momentane în serviciul cerinţelor viitorului.

— Cari sunt rezultatele obţinute până acum?

— Un rezultat mare negativ şi rezultate pozitive: evitarea pericolului de a pierde pentru totdeauna Palestina este rezultatul cel mare negativ. Mulţi nu şi-au dat seamă că prin lichidarea statului otoman şi schimbarea radicală a hărţii lumii, dacă spiritul lui Herzl n-ar fi stat de strajă la ideea Palestinei, dacă n-ar fi existat o organizaţie sionistă ca o santinelă a Palestinei evreieşti, Palestina ar fi fost condamnată să devie proprietatea nenorocită a arabilor sau un mic punct pierdut pentru evrei dintr-un imperiu colonial al unei mari puteri. Reprezentanţii sionişti au înlăturat această nenorocire pentru istoria noastră, au salvat speranţele lui Israel şi au cules şi roade pozitive.

Desigur, tratativele, mai cu seamă cu Anglia, care va primi mandatul de a conduce Palestina, nu se mărginesc la aceste puncte generale, că privesc viitoarea administraţie a ţării, punerea ei în posibilitatea de a deveni o ţară modernă, de a fi de fapt căminul poporului evreu.

— În ce constau concesiunile?

— Din cele publicate până acum, ştiţi în ce vor consta aceste concesiuni. E vorba să se acorde evreilor terenurile cari au aparţinut statului otoman şi care ni se vor da, probabil fie în mod gratuit, fie în schimbul unei mici despăgubiri; un împrumut al Palestinei cu caracter oficial; despre organizarea imigrării în *Eretz Israel* etc.

— Pentru că aţi pomenit de imigrare, permiteţi-mi întrebarea: Cum se prezintă chestiunea imigrării?

— Atât despre chestia culturală, cât şi despre aceasta vom vorbi încă pe larg. Pentru moment, pot repeta ceea ce reiese clar din comunicatul oficial publicat în no. trecut al ziarului dv., că în chestiunea emigrării se impune multă chibzuire şi prevedere.

Atitudinea inteligentă în această direcţie pe care a avut-o „Curierul Israelit" din capul locului este justificată pentru toţi acei cari intră în adâncul chestiunii.

— Admiteţi, desigur, că sistematizarea şi organizarea imigrării, care temporizează activitatea, nu trebuie să împiedice propaganda noastră pentru colonizarea Palestinei.

— Se înţelege că niciun moment pregătirea poporului pentru imigrarea în Palestina nu trebuie să sufere din cauza precauţiunilor luate de conducerea organizaţiunii sioniste mondiale. În genere, voi exprima optimismul meu în chestia palestiniană prin

https://biblioteca-digitala.ro

cuvântarea lui Sokolow, că sionismul poate zice că a făcut în ultimii ani progrese cât n-ar fi făcut în cinci sute de ani.

Este simptomatic că la *sederul* sioniştilor care au luat parte la consfătuirile din Paris, când am ajuns la urarea: *La anul viitor în Ierusalim*, toţi, în mod instinctiv, au schimbat formula şi au zis: *În acest an*. Aceasta nu înseamnă că tocmai în cursul acestui an, sau într-un timp scurt, se va realiza cu totul ideea sionistă.

Causeur minunat, sub vraja cuvântului d-lui dr. Niemirower se poate sta zile întregi fără să oboseşti. Dar cum în cele două luni cât a lipsit din ţară, eruditul rabin al comunităţii spaniole a văzut multe şi a auzit multe, ne rezervăm să mai revenim.

[„Cr.I.", 29 mai 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

23. ÎNFĂPTUIREA CĂMINULUI NAŢIONAL EVREIESC

O telegramă a guvernului englez

„[...] dr. Weizmann consideră această telegramă ca cel mai important pas al guvernului englez de la declaraţia lui Balfour şi că, din punct de vedere politic, căminul naţional al evreilor este fapt împlinit."

Biroul sionist din Copenhaga comunică:

În toate cercurile organizaţiunii sioniste şi ale poporului evreu domneşte neliniştе şi îngrijorare, pentru că soarta politică a Palestinei n-a fost încă hotărâtă de Conferinţa Păcii, pentru că dorinţa de emigrare a maselor evreieşti nu poate fi încă satisfăcută şi pentru că diferitele ştiri ce sosesc din Palestina însăşi dovedesc că populaţia de acolo este decepţionată, din cauză că autorităţile ocupante englezeşti n-au făcut până acum nimic ce ar putea fi considerat ca un început de realizare a declaraţiunii guvernului britanic din 2 noiembrie 1917.

Între timp, ministrul de Externe englez a trimis autorităţilor ocupante din Palestina o telegramă în care, amintindu-li-se declaraţiunea de la 2 noiembrie 1917, pe care urmează s-o considere ca un *fait accompli*, ca Palestina să devie Căminul naţional al evreilor. Autorităţile sunt, de aceea, călduros solicitate de a trata populaţia evreiască a Palestinei astfel ca să fie în concordanţă cu deciziunea guvernului britanic, aşa cum e exprimată în declaraţiunea guvernului, şi anume fără a ţine seamă de faptul că evreii alcătuiesc actualmente încă în Palestina o minoritate.

Într-o cuvântare adresată comitetului federaţiunii sioniste, dr. Weizmann consideră această telegramă ca cel mai important pas al guvernului englez de la declaraţia lui Balfour şi că, din punct de vedere politic, căminul naţional al evreilor este acum fapt împlinit, cu toate că amănuntele nu sunt încă gata.

Importanţa acestei ştiri, venită din sursă oficială, nu va trece, desigur, nimănui cu vederea. Administraţia Palestinei a fost până acum lăsată pe mâna unor funcţionari neexperimentaţi. Aceşti funcţionari n-au contat cu viitorul, ci numai cu ziua de azi. Ei nu s-au interesat de ceea ce Palestina trebuie să devie, despre locul pe care evreii trebuie să-l ocupe, ci au căutat numai să scape de greutăţile momentane. Atari greutăţi au fost create mai mult din partea arabilor prin intrigi politice în şi afară din Palestina, decât de liniştita populaţie evreiască. Situaţia politică nehotărâtă a făcut ca această stare de lucruri să se prelungească în Palestina timp de 18 luni de la ocuparea ţării de către englezi. În tot acest interval s-a făcut prea puţin de către administraţia britanică pentru a se întări poziţiunea evreilor în ţară şi felul ei de procedare a dat loc la dese nemulţumiri din partea reprezintanţilor evreilor.

Cu telegrama de mai sus şi situaţia s-a schimbat acum în favoarea cauzei evreieşti. Unii funcţionari au fost permutaţi, iar întreaga administraţie a primit însărcinarea de a lucra acum în sensul declaraţiunii lui Balfour. Importanţa politică a acestui pas al guvernului englez merge însă şi mai departe. El nu dovedeşte numai faptul că guvernul britanic e decis să rămână credincios declaraţiunii ce a făcut, ceea ce de altfel nici n-a fost bănuit de cineva, dar luând această atitudine în timpul când Palestina este încă un teritoriu ocupat, dovedeşte că guvernul Marii Britanii este sigur de soluţia favorabilă a chestiunii evreieşti.

La rezultate practice mari nu trebuie să ne aşteptăm însă pentru moment. Transformări mari nu vor putea avea loc până nu se va încheia pacea cu Turcia în formal. Întreprinderile mari evreieşti vor trebui să mai aştepte, dar în măsură mai mică se vor putea face multe deocamdată. O atitudine hotărâtă a administraţiei englezeşti

https://biblioteca-digitala.ro

va avea însă o înrâurire şi asupra relaţiunilor dintre arabi şi evrei în ţară. Ea va răpi terenul de sub picioare şoviniştilor arabi şi intriganţilor, cari s-au folosit de situaţia nehotărâtă pentru a aţâţa populaţia arabă împotriva năzuinţelor evreieşti în Eretz Israel. Arabii vor începe să se obişnuiască la gândul unei Palestine evreieşti până când Conferinţa Păcii sau Liga Naţiunilor va lua o hotărâre definitivă.

În primul rând, primii paşi făcuţi în sensul declaraţiunii lui Balfour vor da curaj şi vor întări speranţele evreilor din toată lumea, continuându-se cu pregătirea poporului pentru ziua cea mare.

[„Cr.I.“, 18 septembrie 1919, p.1]

https://biblioteca-digitala.ro

24. DISCURSUL D-LUI NAHUM SOKOLOW LA MARELE MEETING SIONIST DIN 2 NOIEMBRIE[17]

„Căminul naţional evreiesc înseamnează un centru pentru civilizaţia şi munca evreiască."

D. Nahum Sokolow spune că declaraţia făcută de guvernul britanic nu e similară celorlalte angajamente ale guvernelor. Nu e secretă, nu e imperialistă sau interesată. Ea n-a fost secretă, deoarece a fost trâmbiţată în întreaga lume şi a fost tradusă în tot atâtea limbi ca şi *Biblia*, din care a izvorât. Declaraţia a pus capăt unui imperialism sub dominaţia căruia nu se putea cumpăra niciun petec de pământ sau construi o casă în Palestina fără consimţământul unui guvern depărtat, care ţinea în mâinile sale soarta unei ţări. S-a spus că ideea unui cămin naţional evreiesc nu e clară, dar ea e tot atât de clară ca şi programul din Basel, în care e menţionat chiar acest termen şi până în prezent nu s-a plâns nimeni că programul din Basel e confuz. Acei cari au luat sionismul în serios şi s-au pregătit să se stabilească în Palestina n-au spus niciodată că un cămin naţional pentru poporul evreu e o idee greşită.

Căminul naţional evreiesc înseamnează un centru pentru civilizaţia şi munca evreiască. Pe de altă parte, termenul „Stat evreiesc" e departe de a fi clar. Nimeni nu ştie ce înseamnează... Un stat independent sau un stat sub control? În secolele restaurării sub Ezra şi Nehemiah[18], Palestina a fost sau nu un Stat evreu? E cert că acest răstimp a fost una din cele mai strălucite epoci în istoria palestiniană evreiască. Palestina însă n-a fost stat independent în această perioadă. Declaraţia britanică a fost cu drept cuvânt comparată cu apelul lui Cyrus[19]. De altfel, discuţia dacă Palestina va deveni un cămin evreiesc sau un stat evreiesc e în afară de chestiune. Palestina va fi pusă, deocamdată, sub suveranitatea Ligii Naţiunilor şi *va deveni un stat,* adică i se va da posibilitatea de a se dezvolta ca atare. Ei regretă întârzierea, dar cum tratatul de pace cu Ungaria va cere câteva luni, trebuie să mai aşteptăm. De abia după ce va exista în Ungaria un guvern, cu care Aliaţii vor putea trata şi încheia tratatul de pace, se va proceda la discutarea tratatului cu Turcia.

Ei sunt convinşi că guvernele Marii Britanii, Franţei Italiei şi Statelor Unite vor susţine revendicările lor. În această privinţă, Marea Britanie şi Franţa sunt absolut de acord, d. Nachum Sokolow spune că a vizitat pe d. Polk, reprezentantul Statelor Unite, d. Pichon ministrul de Externe francez, şi delegaţia italiană, înainte de a părăsi Parisul pentru a veni la întrunire şi ei au declarat cu toţii că vor susţine dorinţele legitime ale sioniştilor în ce priveşte constituirea consiliului naţional evreiesc în Palestina.

Sioniştii sunt hotărâţi să menţină bune relaţiuni cu arabii şi armenii. Arabii se vor bucura de drepturi egale şi vor beneficia de pe urma căminului naţional evreiesc. Sioniştii nu vor zădărnici vizitarea locurilor sfinte. D. Sokolow spune că o reprezentanţă a căminului naţional evreiesc e necesară în Liga Naţiunilor pentru a supraveghea şi proteja interesele evreilor din toate părţile lumii.

[„M.", 29 noiembrie 1919, p. 4]

---

[17] Discursul a fost rostit la marele miting sionist din Londra cu ocazia sărbătoririi zilei de 2 noiembrie 1917, când a fost dată publicităţii Declaraţia lui Balfour.

[18] Ezra şi Nehemiah (sec. V î.e.n.). De numele lor se leagă renaşterea vieţii evreieşti după ieşirea din captivitatea babiloniană. (A se vedea şi dicţionarul.)

[19] Fondatorul dominaţiei mondiale a Persiei. În anul 538 î.e.n. a eliberat evreii din captivitatea babiloniană şi a permis întoarcerea lor cu toate obiectele rituale luate de babilonieni, în Iudeea. A fost favorabil evreilor. (A se vedea şi dicţionarul.)

https://biblioteca-digitala.ro

25. STADIUL CHESTIUNII PALESTINIENE

Discurs rostit de N. Sokolow

Relaţiunile externe. Mandatul. Evreii şi arabii.
Conferinţa de la Basel. Rândul nostru. Dificultăţile prezente. Imigrarea.
Sioniştii şi chestiunile evreieşti.

„Relaţiunile noastre externe sunt excelente. Baza politicii noastre, declaraţiunea care a fost aprobată de toate guvernele Antantei, rămâne solidă ca o stâncă de bronz. Ştiţi că acum câtva timp, această declaraţiune a lui Balfour a fost reconfirmată de ministrul de Externe, lord Curzon."

La conferinţa sioniştilor francezi, Nahum Sokolow a ţinut un important discurs în care a expus stadiul chestiunii palestiniene. Date fiind importantele declaraţiuni făcute de conducătorul acţiunii diplomatice de la Paris, ţinem să comunicăm cititorilor noştri acest discurs, aproape în întregime.

După ce salută conferinţa în numele Consiliului de Acţiune, Sokolow spune că deşi n-a sosit încă timpul pentru a face o dare de seamă asupra acţiunii politice, va da totuşi un raport foarte scurt asupra situaţiunii actuale. Sokolow continuă apoi:

RELAŢIUNILE EXTERNE

Relaţiunile noastre externe sunt excelente. Baza politicii noastre, declaraţiunea care a fost aprobată de toate guvernele Antantei, rămâne solidă ca o stâncă de bronz. Ştiţi că acum câtva timp, această declaraţiune a lui Balfour a fost reconfirmată de ministrul de Externe, lord Curzon.

Înainte de a pleca la Londra, am avut onoare de a sta de vorbă cu ministrul de Externe Pichon şi cu d. Tardieu, delegat la Conferinţa de Pace. Pot să vă asigur că atitudinea guvernului francez a rămas foarte simpatică şi foarte favorabilă sionismului.

După ce am stat de vorbă cu guvernul francez, m-am dus la Londra. Am fost primit de două ori de lord Curzon şi lord Millner, şi de alţi miniştri, şi cu toate că nu există nicio îndoială nici asupra sincerităţii, nici asupra loialităţii declaraţiunii, era desigur important de a o reînnoi încă o dată, pentru a dovedi lumii că declaraţiunea Balfour nu era expresia unei voinţi personale, ci că era expresiunea politicii oficiale engleze.

Când lord Curzon m-a întrebat: Pentru ce aţi cerut o reconfirmare a acestei declaraţiuni? Nu ştiţi că politica britanică rămâne întotdeauna constantă şi păstrează întotdeauna încetineala sa, cu toate fluctuaţiunile politicii externe? Am răspuns: noi ceilalţi, în Anglia o ştim prea bine, dar avem sionişti în alte ţări, al căror număr este mult mai mare decât al celor din Englitera şi pe cari îi interesează această nouă declaraţiune.

Marea masă sionistă, care nu cunoaşte tradiţiunile politicii engleze, a găsit că era necesar de a declara încă o dată că declaraţiunea era o realitate.

Dar declaraţiunea nu e decât un *petec de hârtie*, cu toate că acest petec de hârtie este semnat de Anglia. Este adevărat că este o oarecare deosebire între un petec de hârtie şi altul. Este un hrisov englez şi n-avem dreptul să ne îndoim de valoarea lui. Anglia este ţara clasică a unor atari hrisoave. Dar înscrisul acesta nu este decât o teorie, care trebuie valorificată, care trebuie realizată. Iată chestiunea primordială a problemei. E regretabil că toate chestiunile n-au fost încă regulate de Conferinţa de Pace. E o nenorocire pentru noi, ca şi pentru toată lumea, dar mai ales pentru noi. Principiul însă poate fi considerat ca stabilit în favoarea noastră.

https://biblioteca-digitala.ro

Esenţialul pentru noi este, şi insist asupra acestui punct în mod special, ca să domnească o deplină armonie în ce priveşte soluţiunea chestiunilor orientale între guvernul francez şi cel englez. Ar fi periculos pentru noi dacă ar exista un fel de rivalitate, de gelozie, cum există între puteri din diferite vederi. Din fericire, acordul de la 16 octombrie dintre Anglia şi Franţa a pus capăt tuturor neînţelegerilor. Noi avem actualmente un acord definitiv, cum ştiţi, între Anglia şi Franţa.

MANDATUL

În principiu, Palestina va fi pusă sub Liga Naţiunilor, care va accepta suzeranitatea Palestinei cu un sistem de mandat. Mandatul Palestinei va fi dat de Liga Naţiunilor guvernului englez, pe când mandatul Siriei va fi dat guvernului francez. Orice urmă de neînţelegere între Anglia şi Franţa au dispărut, din fericire şi pentru noi, căci în Franţa este foarte important de a vedea ca între cele două mari guverne ale lumii să domnească o deplină armonie, pentru că relaţiunile între Siria şi Palestina vor fi foarte strânse şi de importanţă vitală pentru aceste ţări şi popoarele lor.

Sperăm să putem stabili relaţiuni de bună vecinătate, relaţiuni economice, relaţiuni de tot felul, comunicaţiuni pe baze de reciprocitate între aceste ţări. Este de aceea pentru noi de mare importanţă de a şti de acum că chestiunea mandatului, cu toate că nu este încă regulată în mod formal, este totuşi hotărâtă în principiu.

În sfera influenţei noastre am avea mult de lucru la Londra; vom avea tot atât de mult de lucru la Paris, pentru că chiar când mandatul va fi dat şi acceptat de Anglia, vom avea să contăm cu marea influenţă pe care o va exercita în Palestina noţiunea acestei ţări.

Continuând a vă raporta asupra relaţiunilor externe, vreau să vă menţionez încă sprijinul entuziast pe care ni l-a dat şi continuă a ne fi dat de guvernul Statelor Unite. Închipuiţi-vă un moment dificultăţile cari se pun înaintea guvernelor, dificultăţi de natură generală, chestiuni de modalităţi, chestiunea organizării Ligii Naţiunilor, cari intră în contul regulării chestiunii noastre, şi vă puteţi explica întârzierile survenite. Dar pot să vă asigur că am încredere în activitatea Ligii Naţiunilor. Un lucru care a fost decis între Franţa şi Anglia trebuie să fie realizat şi va fi realizat. Chestiunea aceasta ne interesează ca sionişti şi ca evrei, în general: ca evrei suntem interesaţi în această mare problemă, care este chestiunea drepturilor minorităţilor; aceste drepturi vor fi protejate de Liga Naţiunilor. Este realizarea unui mare ideal la care noi avem dreptul să pretindem întâietate şi prioritate. Acest ideal trebuie să fie realizat. Nu trebuie să ascultăm la toate zvonurile ziarelor, cari tind a fi senzaţionale şi profesiunea de ziarist nu mi-e cu totul străină: cunosc secretele ei. O cunosc îndeajuns pentru a aprecia valoarea sa şi pentru a regreta de asemenea defectele sale.

EVREII ŞI ARABII

Este încă o chestiune pe care vreau s-o menţionez în legătură cu politica externă: e vorba de chestiunea arabă. S-a mers la un prinţ arab şi s-a creat o legendă; ea este tot atât de fecundă ca aceea dintr-o mie şi una de nopţi. Dar ţin să mai declar că relaţiunile noastre cu arabii sunt excelente. Atât pe cât arabii sunt adevăraţi arabi, atât pe cât arabii cunosc propriile lor interese şi interesele sioniştilor şi cât timp nu sunt supuşi la o influenţă nefastă, ei sunt amicii noştri. Ei înţeleg bine că e prea posibil şi chiar de dorit ca să existe o Arabie mare şi alături de această mare ţară arabă să existe şi o mică Palestină evreiască. Palestina pe care o dorim va fi într-adevăr o ţară mică în comparaţie cu această vastă ţară arabă. Cât timp arabii erau în Palestina sub jugul turcesc, fără condiţiuni favorabile de dezvoltare naturală, terenul era prea îngust

https://biblioteca-digitala.ro

pentru două naţiuni, dar totul se schimbă în momentul când perspectiva unei Arabii Mari, cuprinzând Siria, Hedjaz şi Mesopotamia, se deschide înaintea arabilor.

Pentru oamenii inteligenţi, această chestiune arabă şi arabo-evreiască nu există deloc. Arabii sirieni sunt puşi sub mandatul francez şi sunt sigur că Franţa va împlini în această ţară misiunea sa civilizatoare şi ea va urma acolo marile tradiţiuni ale evului mediu. Franţa va exercita acolo întreaga sa influenţă şi aceasta va fi un mare bine pentru ţară. Rămâne marele Hedjaz şi Mesopotamia. Arabii au o limbă înrudită cu a noastră. Pentru a putea lucra bine, ei au nevoie de noi, ei au nevoie de inteligenţa şi spiritul de iniţiativă al evreilor, şi noi, evreii din lumea întreagă, noi putem să le fim de folos şi le vom fi. Comunitatea aceasta de idei şi interese va face ca să se învingă orice obstacol. Că sunt arabi care ne sunt ostili, cari nu aprobă punctul nostru de vedere? Nu sunt oare şi evrei cari nu aprobă ideea Palestinei noastre, nici politica noastră sionistă?

CONFERINŢA DE LA BASEL

Înainte de a termina, mă simt fericit de a vă comunica aceea că am convocat o conferinţă anuală pentru ianuarie viitor, la Basel. Iată că începe reorganizarea sionistă. La Basel se va întruni un mic congres. Convocarea unui congres este încă imposibilă. Trebuie să se cunoască şi concepţia politică din timpul nostru, trebuie să admitem şi să recunoaştem că noi, sioniştii, am mers foarte departe pe această cale, în timp ce alte organizaţiuni internaţionale n-au reînceput încă activitatea lor normală. Noi, sioniştii, punem toată grija pentru reorganizarea forţelor noastre. Ştiţi că s-a proiectat un congres catolic în Elveţia; el a fost amânat din cauza acestor dificultăţi. Din cauza neînţelegerii internaţionale care persistă. Noi suntem mai avansaţi. Începutul l-am făcut în martie 1919 la Londra. Acum continuăm. Ni s-a reproşat în mai multe reuniri că nu suntem organizaţi şi că nu lucrăm după statute. Cu toate că aceasta, ar fi fost imposibil, pot să vă asigur că am lucrat în mod legal.

RÂNDUL NOSTRU

Sokolow crede apoi că această Conferinţă a păcii se va ocupa întâi de chestiunea ungară[20], apoi va veni rândul nostru, adică a chestiunii turceşti; natural că sionismul face parte din tratatul cu Turcia[21]. Discută din nou chestiunea mandatelor şi continuă apoi:

Ni se vorbeşte de maximalişti şi minimalişti. Ni se spune că cerem prea mult sau prea puţin. Pot să vă asigur că noi ne ocupăm de această chestiune. Noi cerem maximul, tot ce poate fi cerut, eu cred chiar că e imposibil de a obţine mai mult. Nu e vorba de o chestiune de politică reală: există consideraţiuni, există posibilităţi, există limite pentru noi. Vă asigur că există mari simpatii pentru chestiunea sionistă, există bunăvoinţă, există bunăcredinţă. Nu se poate face tot ce se voieşte, trebuie să se facă încetul cu încetul. Este o metodă, trebuie să înţelegem metoda engleză, este poate mai mult decât o metodă, este un temperament. Ei au organizat astfel toate coloniile lor, toate ţările lor. Nu suntem o mare putere, dar ne vom folosi de forţa noastră morală până la limitele extreme şi nu putem să mergem prea departe.

[20] Referire la Tratatul de Pace de la Trianon, între puterile Aliate şi Asociate şi Ungaria (4 iunie 1920).
[21] Tratatul de Pace de la Sévre, din august 1920, încheiat cu Imperiul Otoman.

https://biblioteca-digitala.ro

DIFICULTĂŢILE PREZENTE

Palestina este încă o ţară turcească ocupată de englezi. Până când chestiunea nu va fi regulată de Conferinţa de Pace, n-avem dreptul să începem lucrările. Când cerem autorizaţiunea de imigrare, ni se răspunde: „Aveţi dreptate, e foarte necesar pentru voi, dar aveţi răbdare; nu se poate începe un lucru până când nu vom fi stăpâni absoluţi pe ţară". Câteodată, ei exagerează, atunci noi lucrăm fără voia lor. Erau, natural, opoziţiuni în ţară, dar azi, fără a voi să vă dau ştiri prea senzaţionale, pot să vă afirm că administraţia actuală în Palestina este mult mai mult favorabil dispusă faţă de noi.

IMIGRAREA

Am cerut libertatea de imigrare şi trebuie să avem o libertate absolută, nelimitată, pentru imigrarea în Palestina. E vorba de un principiu. O altă chestiune este aceea a posibilităţilor şi d-voastră, când veţi avea să vă ocupaţi de chestiune, veţi avea să decideţi, ţinând seamă nu numai de viaţa umană, ci, ceea ce e şi mai important, de viitorul ţării. [...]

Ştiţi despre colegul meu, dr. Weizmann, că se află actualmente în Palestina, în capul Comisiunii sioniste. Această comisiune se ocupă de diferite chestiuni: colonişti, emigranţi. S-a început construirea de case, s-a primit autorizaţiunea de a construi hoteluri, s-a început clădirea universităţii. În acest scop s-a delegat un mare arhitect englez, care se ocupă de asemenea şi de alte stabilimente. Noi avem acolo un mare sistem şcolar; toată instrucţiunea se găseşte actualmente în mâinile noastre; aceasta este de acum un mic minister pentru ţară. Educaţiunea va fi no. 1 al programului. Vom avea şi şcoala tehnică din Haifa. Aceasta este un triumf al limbii noastre ebraice. Lucrările urmează în mod metodic; nu se poate face totul într-o singură zi.

Mişcarea sionistă a făcut progrese mari în toată lumea, mai cu seamă în America. Martirii din Rusia de sud vor trebui să fie ajutaţi în primul rând şi trimişi în Palestina.

[„Cr.I.", 4 ianuarie 1920, p. 1]

https://biblioteca-digitala.ro

26. CONSILIUL DIN SAN REMO
a încredinţat Angliei mandatul Palestinei

„Conferinţa din San Remo a decis încorporarea declaraţiei lui Balfour în Tratatul de Pace cu Turcia, care prevede că Palestina trebuie să devină căminul naţional al evreilor."

Federaţia Sioniştilor din România primeşte următoarea telegramă din Londra:

Londra 50437.216.25|4-60.

Reuter raportează că sâmbătă, Conferinţa din San Remo[22] a decis încorporarea Declaraţiei lui Balfour în Tratatul de pace cu Turcia, care prevede că Palestina trebuie să devină căminul naţional al evreilor. Agenţia telegrafică „Exchange" mai comunică la aceeaşi dată că consiliul suprem a dat Marii Britanii mandatul pentru Palestina, lăsând Franţei şi Angliei însărcinarea regulării definitive a frontierelor. S-a mai decis ca Marea Britanie să prepare statutul pentru Palestina care să includă clauzele privitoare la crearea căminului naţional evreiesc, în conformitate cu declaraţiile lordului Balfour din 1917. Protecţiunea comunităţilor religioase creştine exercitată până acum de Franţa se trece în mâna consulatelor comunităţilor respective. Chestiunea de protectorat a locurilor sfinte neevreieşti va fi stabilită în curând. Ordinul franciscanilor a cerut ca o comisie specială să fie însărcinată cu examinarea situaţiunii lor.

Un entuziasm imens domneşte la Londra. Clădirile Biroului Central Sionist din Londra şi ale tuturor instituţiilor au fost pavoazate şi decorate cu flori. Evreii din Anglia s-au adunat la meetinguri grandioase. Un comunicat oficial a trimis vestea tuturor federaţiilor sioniste din lume.

Comunicări noi urmează.

Comitetul executiv sionist.

[„Cr.I.", 30 aprilie 1920, p. 3]

[22] Conferinţa de la San Remo s-a desfăşurat între 19 şi 20 aprilie 1920. Au fost reprezentate ţările: Anglia, Franţa şi Italia. Ca observator a participat ambasadorul S.U.A. din Roma. Din partea sioniştilor au participat H. Weizmann şi N. Sokolow, secondat de Sir Herbert Samuel, consilier al lordului Allenby, guvernatorul militar al Palestinei. Ca o primă consecinţă a hotărârii de la San Remo, administraţia militară e înlocuită în Palestina cu una civilă, al cărei şef este numit sir Herbert Samuel, cu titlul de înalt comisar (1 iulie 1920).

https://biblioteca-digitala.ro

Prima publicaţie evreiască, receptivă la noul curent de idei sioniste, este „Apărătorul" (apărută în 12 ianuarie 1881 la iniţiativa lui S. Gold, după retragerea acestuia de la „Fraternitatea").

Ulterior, gazeta „Stindardul" va reflecta în paginile sale primele emigrări, greutăţile cu care coloniştii s-au confruntat luni în şir în Palestina, ceea ce desigur a avut drept consecinţă şi scăderea elanului de emigrare a unora dintre cei ce intenţionau s-o facă.

Odată cu refluxul acestui prim val de emigrare a scăzut şi interesul pentru ideile ce-l susţineau, inclusiv pentru gazeta angajată în stimularea ideei plecării.

În toamna anului 1883, „Stindardul" îşi încetează apariţia: pentru un moment întreaga atenţie va fi direcţionată spre problematica integraţionistă, atât de viu dezbătută de „Fraternitatea", gazetă cu prea puţine înclinaţii... sioniste (în speţă chowewe-zioniste).

Gazete propriu-zis sioniste, de astă dată promovând curentul de idei al sionismului politic, vor reapare abia la sfârşitul ultimului deceniu al veacului. Ceea ce nu înseamnă că în tot acest răstimp ideea palestiniană a fost total abandonată: cu atât mai mult cu cât marile personalităţi ale chowewe-zionismului din România au continuat să activeze, să se rostească prin viu grai, să ivească scrieri găzduite de mai toate publicaţiile evreieşti apărute în acest răstimp. Congresele chowewe-zion, continuau să aibă loc, iar cercurile sioniste proliferau. Toate acestea vor fi menţionate la locul respectiv, adică în contextul descrierii tematicii şi ideilor vehiculate cu aceste prilejuri, de către fiecare din gazetele şi revistele evreieşti ale vremii, recte cele de până la impunerea noului val de gazete sioniste, ivite după Congresul de la Basel (1897) şi care au fost: „Zion" (Brăila, 1897), „Ahavath Zion" (Galaţi, 1898), „Vocea Sionului" (Ploieşti, 1898), „Aurora" (Bârlad, 1899), „Răsăritul" (Iaşi, 1899), ca şi toate cele apărute în capitală şi provincie, în primele două decenii ale noului veac.

Congresul Mondial Sionist de la Basel, din 1897, a constituit o piatră de hotar în devenirea ideii sioniste; apariţia agitaţiilor antievreieşti şi în Europa Centrală şi de vest a demonstrat discreditarea valorilor asimilismului şi primejdiile ce pândesc poporul evreu în diasporă. Pe de altă parte, canalizarea sionismului pre-politic chowewe-zionist doar spre mici iniţiative de colonizare şi formare de „nuclee agricole" în Palestina nu era lipsită de retuşuri şi abandonuri.

Theodor Herzl (1860-1904), apărut ca un meteor, schiţa însă la problema evreiască o soluţie politico-diplomatică globală, preconizând ideea unui stat evreiesc. Anticipând genial viitorul, el întrevedea momentul când crearea acestui stat va fi opera unui consiliu al popoarelor: ceea ce se va şi întâmpla peste aproape o jumătate de veac prin decizia Naţiunilor Unite de a se crea *Ereţ Israel.* Dar, în acei ani, ai primului congres sionist, speranţele întrupării Statului Iudeu îşi fixau termene mai apropiate, scontând pe factori diplomatici, politici, financiari ş.a. – care ar fi întrunit benefic interese ale Turciei, Angliei şi nu în ultimul rând ale financiarilor evrei pusilanimi, ca şi

https://biblioteca-digitala.ro

ale unor mase de coreligionari dispuse să facă şi sacrificii pentru a începe o viaţă nouă. Şi chiar dacă nu a fost să fie aşa – obstacolările politico-diplomatice ale Turciei şi Angliei fiind covârşitoare, iar filantropi evrei ca baronul Hirsch, Rotschilzii ş.a. nefiind prea receptivi la planurile lui Herzl, curentul sionismului politic bătea cu putere, iar ideile acestuia erau difuzate neostenit prin scris şi viu grai.

Revista „Die Welt", apărută chiar în acel an, 1897, la Viena, devine ziarul mişcării. Condeiele lui Herzl, Nordau, Sokolow ş.a. înflăcărau cititorii.

Reîntorşi de la congres, delegaţii din România, printre care vechiul chowewe-zionist Karpel Lippe (1830-1915), care susţinuse chiar Cuvântul de deschidere la acest forum, au recunoscut că la „noi idei se cer noi forme de diseminare a lor". Momentul cerea, aşadar, o publicistică şi propagandă adecvate. La 16 octombrie 1897, apare la Brăila cea dintâi gazetă dedicată propagării ideilor sionismului modern şi purtând simbolicul nume „Zion". (Subtitlul gazetei – „Ziar săptămânal pentru propaganda ideilor zioniste din ţară".) Sub pana unor Karpel Lippe ş.a. vor apărea articole deosebit de documentate despre: caracterul retrograd al opoziţiei faţă de sionism al unor reprezentanţi ai ortodoxismului mozaic (rabini, hasizi, tradiţionalişti mesianici); munca de convingere sionistă ce trebuie dusă de la om la om „în toate straturile neamului nostru" (vezi an. I, nr. 2).

Întemeietorii gazetei, H. Lubrich, ca şi A. Guttman, şi o seamă de alţi colaboratori vor relua şi comenta documentele Congresului de la Basel, vor sprijini acţiunea „*Şekel*"-ului, vor trata probleme de palestinografie ş.a.

Sunt discutate chiar şi anumite deosebiri de vederi dintre chowewe-zionism şi noul curent al sionismului politic: faţă de acesta din urmă, însuşi Karpel Lippe, dar şi alţi bătrâni chowewe-zionişti, vor exprima anume rezerve; dar în acelaşi timp îl vor sprijini cu generozitate. Ideile sionismului politic atrag tineretul, care începe să-şi organizeze cercuri, cluburi, asociaţii ş.a. cu activităţi de propagandă orală şi scrisă notabile.

„Zionul", în cele 12 numere câte totalizează colecţia sa, a reprezentat deopotrivă o tribună pentru chowewe-zionism, ca şi pentru incipientul curent al sionismului politic. Gazeta nu a putut totuşi supravieţui mai mult de câteva luni, deoarece pentru păturile mai culte – cititori ai gazetei vieneze „Die Welt" – publicaţia brăileană, având printre redactori şi simpli diletanţi, părea minoră; iar straturile mai largi de cititori de presă sionistă nu apăruseră încă în momentul startului.

Ştafeta va fi preluată însă de o altă gazetă surată – „Ahawath Zion" (Galaţi, an. I, nr. 1, aug. 1898), apărută în limbile idiş şi română.

În continuarea începuturilor făcute de surata sa brăileană, noua gazetă sionistă gălăţeană va aduce un plus de clarificare în privinţa relaţiilor dintre chowewe-zionism şi sionismul politic, în speţă dintre garda veche şi cea nouă din mişcarea sionistă locală.

Tocmai avea loc la 5-6 aprilie 1898, la Galaţi, o conferinţă sionistă ale cărei amploare şi conţinut le putem deduce din numărul special dedicat de gazetă acestui eveniment. Şi-au expus la conferinţă puncte de vedere delegaţi din multe localităţi ale ţării. În final este alcătuit un Comitet Central Sionist din România, prima conducere unitară a sionismului românesc.

Sub raport doctrinar, la această conferinţă se ajunge la concluzia necesităţii îmbinării politicii chowewe-zioniste – care, în esenţă, consta în demersurile concrete de achiziţionare de terenuri agricole în Palestina – cu politica nouă, „a *şekelului*", menită să asigure fondurile necesare reclădirii căminului naţional în *Ereţ Israel*.

Linia Congresului de la Basel este adoptată şi în privinţa muncii culturale şi propagandei – necesare a fi duse pentru convingerea celor mulţi de ideile sioniste.

https://biblioteca-digitala.ro

Numeroase texte, în acest sens, vor fi inserate şi cu prilejul numerelor consacrate celui de al doilea Congres Sionist de la Basel, din 1898, la care s-au reiterat importantele idei herzliene: o patrie şi un teritoriu; reîntoarcerea la iudaism; un cămin propriu în Palestina, garantat prin dreptul public; un fond naţional evreiesc („*Şekel*") pentru cumpărarea de terenuri în *Ereţ Israel* (deziderat realizat abia la al cincilea congres); introducerea poporului evreu în rândurile naţiunilor lumii.

„Ahawath Zion" nu va mai avea răgazul să detalieze întreaga activitate, teoretică şi practică, declanşată de către cele două congrese din Basel şi nici să sesizeze impactul produs de acestea asupra organizării interne a Mişcării Sioniste în România. La 28 august 1898, publicaţia gălăţeană, ajunsă la al 30-lea număr, îşi încetează apariţia. În parte şi pentru faptul că încă din vară, la 5 iunie 1898, apăruse la Ploieşti o nouă gazetă sionistă scoasă de A.D. Rosen în colaborare cu cunoscutul A.S. Gold. Publicaţia, pentru calităţile ei de îndată recunoscute, va deveni „organul autorizat al sioniştilor din România".

Gazeta ploieşteană s-a numit „Vocea Sionului" şi a apărut până la 1 iunie 1899, adică mai bine de un an; un an în care toţi fruntaşii mişcării sioniste publicaseră aici în calitate de colaboratori. Se poate astfel întocmi, după semnăturile apărute în „Vocea Sionului", un adevărat fişier al liderilor sionişti ai evreilor locali: de la dr. Karpel Lippe şi Sam. Pineles până la Abr. Stern, Moritz Stern, Roza Elman şi I.H. Elman.

Tematica abordată cuprindea: lucrările celui de-al doilea Congres Sionist de la Basel (1898); situaţia coloniilor agricole din Palestina; liniamentele culturii iudaice moderne; simboluri biblice în interpretări laice.

Nivelul gazetei – deşi redactorii ei vădeau o evidentă experienţă gazetărească, superioară celor similare de la gazetele apărute până atunci – va fi însă doar un îndemn pentru ca noua publicaţie sionistă, „Răsăritul", ce va apărea în Iaşi la 11 iunie 1899, în preajma celui de-al treilea Congres Mondial Sionist, să se dovedească printre cele mai exemplare. Nici astăzi, după aproape un veac, lectura textelor apărute în această gazetă ieşeană nu este lipsită de satisfacţii intelectuale – atât pentru formă, cât şi pentru conţinut. Nu întâmplător, „Răsăritul – organ autorizat al sioniştilor din România, apare în fiecare vineri" (an. I, nr. 1, 18 iunie 1898) îşi atrage încă de la primele apariţii elogiile unor fruntaşi ai sionismului mondial ca Max Nordau, N. Sokolov ş.a.

Interesul noului hebdomadar sionist, care într-o notiţă inserată chiar în primul număr arăta că „*C.C. anunţă că autorizaţiunea ce avea «Vocea Sionului» din Ploieşti a fost acordată ziarului «Răsăritul»*", este îndreptat deopotrivă asupra: „vieţii organizaţiilor sioniste din ţară" (relatată de tot mai numeroşi colaboratori); chestiunilor sociale, culturale, politice etc., asociate sionismului intern şi internaţional (Congresul, Banca Colonială, Economia Palestinei). Partea culturală se dovedeşte a fi dintre cele mai consistente – de la primul la ultimul număr. Cronicile ştiinţifice, literare, artistice, ca şi bibliografiile şi comentariile la cărţi (privind evreii din ţară şi din lume) dau publicaţiei un nivel ales.

Spicuim doar câteva texte (articole şi studii) relevante pentru calitatea culturală a publicaţiei: dr. L. Ghelerter – „Alcoolul şi activitatea psihică" (an. I, nr. 1); „Galeria Naţională" (an. I, nr. 2 şi apoi în serial); „Despre marile personalităţi evreieşti şi marile cărţi ale neamului", „Din poezia *Bibliei*" (an. I, nr. 17 şi apoi foileton); A. Stern: „Cultura evreiască la începutul acestui secol – Mendelsohnism" (an I, nr. 23, în foileton); „Ochire asupra literaturii evreieşti" (în serial); editoriale (în serial) despre Israel în sec. XIX (ian. 1900 etc.); seriale despre personalităţi ca filosoful Lazarus, filantropul

https://biblioteca-digitala.ro

Montefiore ş.a.; anchete în serial („Chestiunea israelită", „Opinia publică europeană despre însemnătatea iudaismului"; mitologia evreiască).

Toate cele de mai sus, publicate în „Răsăritul", tindeau să producă o vie mişcare culturală printre evreii cu ştiinţă de carte din ţară. Mai mult, această gazetă ambiţiona să devină o arenă de manifestare pentru variatele categorii de creatori autohtoni de literatură şi ştiinţe. În curând vor publica în „Răsăritul": poetul H. Pekelman (Proles, alias Enric Furtună); A. Axelrad, poet şi nuvelist; M. Kişineff (M. Rusu), poezii şi schiţe, traduceri şi adaptări; S.C. Tributo (Slanovici), schiţe ş.a. Gazetari ca Horia Carp, Abr. Stern, A. Nora-Rosen vor semna proză, iar dr. I.J. Niemirower, eseuri şi literatură filosofică - iudaică. Dr. Ghelerter va semna cronici ştiinţifice.

Conducătorul gazetei, talentatul publicist şi poet A. Steuerman-Rodion, va da gazetei o orientare cultural-literară elevată, dovedind astfel – poate pentru prima oară – că şi o gazetă sionistă poate vehicula, în afară de conţinuturile specifice, idei dintre cele mai moderne – în vederea sporirii impactului sionismului, nu doar cu masa de evrei, ci şi cu intelectualitatea ei, cu studenţimea în primul rând.

Bogăţia şi varietatea textelor inserate în gazetă nu doar că n-a fost în detrimentul preocupărilor doctrinare şi organizatorice sioniste, dar servea tocmai popularizării acestora. În paginile „Răsăritului" au fost inserate, rând pe rând, texte de felul: „Sionismul în Iaşi" (an I, nr. 2); „Broşurile de propagandă sionistă" (analiză critică, ibid.); „Reconstituirea naţionalităţii israelite" (an I, nr. 5); „Viciile Asimilismului" (an I, nr. 2); „Banca colonială evree" (condusă de însuşi sponsorul gazetei, respectiv H. Rosembaum, viitor preşedinte al Federaţiei Sioniştilor din România); „Congresul al III-lea din Basel" (an I, nr. 8), „Problema emigrărilor" (serial, cu începere de la an I, nr. 15); „Statul evreu şi Th. Herzl" (serial), „Sionismul şi cultura" (serial); „Al IV-lea Congres Sionist la Londra" (an I, nr. 25).

Tematica sionistă s-a dovedit, aşadar, majoră în „Răsăritul". Publicaţia ieşeană s-a dorit însă ancorată în întreaga problematică a evreimii locale. De aceea nu au rămas fără de ecou în gazetă: mişcarea adepţilor proiectului lui Trietsch pentru emigrarea în Cipru şi întemeierea unor colonii agricole acolo (an I, nr. 12); flagelul asimilismului (culminat prin convertirea la creştinism a unor personalităţi ca: Tiktin, Şăineanu ş.a.); marea mişcare a emigranţilor „pedeştri", în primăvara anului 1900, care de altfel slăbise însuşi curentul sionist din ţară şi implicit gazetele care îl promovau. Însăşi gazeta „Răsăritul" îşi încetează apariţia în 17 martie 1901.

Colecţia de peste 100 de numere ale „Răsăritului", ca şi, de altfel, „Anuarul Răsăritului", editat de acelaşi Steuermann, pot fi considerate ca cea mai de seamă expresie publicistică a sionismului românesc de la încrucişarea celor două veacuri.

Gazeta „Aurora" („sionisto-săptămânală") apărută la Bârlad, doar în răstimp de 4 luni (ultimul număr, 30 octombrie 1899), deşi nu lipsită de interes şi nici de colaboratori cunoscuţi – A. Axelrad, M. Kişineff, M. Botoşeneanu, E. Cohen, S. Gross (proprietarul gazetei) – nu izbutea decât să lase impresia unei „umbre" proiectată de „Răsăritul" ieşean. Şi în această gazetă putem totuşi regăsi tratate o seamă de teme referitoare la: antisemitismul european şi local, starea evreimii locale, avatarurile pribegiei, activităţile organizaţiilor sioniste locale, activităţile literare ale unor tineri intelectuali evrei.

De remarcat „Impresiile" şi „Interviurile" trimise regulat de la Viena şi Paris de M. Botoşeneanu (după exemplul dat de E.F. Braunştein, care făcea acelaşi lucru pentru gazeta „Egalitatea") şi care ţineau la curent cititorii cu cele mai noi dezbateri de idei sioniste din capitalele Europei.

https://biblioteca-digitala.ro

Mişcarea sionistă europeană, câtă vreme a trăit Herzl, şi-a avut pulsaţia ei regulată, măsurată după primul Congres de la Basel (1897), de celelalte cinci congrese, desfăşurate la intervale aproape regulate (al II-lea, Basel 1898; al III-lea, Basel 1899; al IV-lea, Londra 1900; al V-lea, Basel 1901; al VI-lea, Basel 1903), toate consacrate adâncirii şi delimitării ideii sionismului politic. La acest din urmă congres (al VI-lea), Herzl introdusese – cu prudenţă, fireşte – şi o discuţie asupra Proiectului Ugandei, primită însă cu mare ostilitate de evreimea răsăriteană, reprezentată de Uşişkin.

Dar chiar şi înaintea acestui Proiect, circulau în lumea evreiască de orientare sionistă, dar mai ales printre evrei influenţaţi de poziţiile A.I.U., diverse planuri teritorialiste vizând colonizări (prealabile sau definitive) extra-palestiniene.

Presa evreiască din România, chiar şi cea sionistă, colporta asemenea idei.

La venirea lui David Trietsch în România (martie 1900), pentru a-şi populariza ideile lansate de el la Basel (1899) cu privire la întemeierea unor colonii agricole în Cipru, apare chiar o foaie în idiş numită „Deghel Trietsch". După cum arătam, nici chiar „Răsăritul" ieşean nu rămăsese insensibil la acest proiect, militând pentru experimentarea sa în practică,

Dar conferinţele şi congresele sioniste desfăşurate în ţară – chiar de la cele dintâi, chowewe-zioniste (mai ales al IV-lea Congres chowewe-zion, Galaţi, 5-6 aprilie 1898) – s-au exprimat categoric doar în favoarea colonizării în Palestina. În această privinţă, chowewe-sioniştii, vechi sau noi, s-au arătat chiar mai intransigenţi decât unii adepţi ai sionismului politic. O dovedesc dezbaterile consemnate de presa sionistă ce reproducea curent documentele respectivelor congrese.

Presa sionistă bucureşteană se afirmă târziu, când apare firavul „organ sionist", săptămânalul „Viitorul". Existenţa sa efemeră (câteva luni doar) şi forma sa publicistică mult inferioară, situează „Viitorul" cu mult în urma unor gazete sioniste din provincie. Situaţia se explică, în parte, şi prin creşterea valului emigrărilor locale spre America (vezi, în acest sens, numeroasele „foi volante" apărute în capitală), precum şi prin relativ slabul impact al herzlianismului politic asupra evreilor din Muntenia, în speţă asupra celor din capitală.

La „Viitorul", prima gazetă sionistă din Bucureşti, colaborează printre alţii: M. Botoşăneanu, Samuel Cohen, A.B. Goldenberg-Focşani ş.a. Colecţia publicaţiei, care întruneşte doar câteva numere, nu se impune în mod deosebit prin rubrici sau articole anume. Subintitulat „Organ zionist săptămânal" (de format mare, 58 x 33), principalele rubrici ale „Viitorului" cuprind: material informativ despre organizări sioniste din ţară (pagina de informaţii interne); schiţe literare şi versificări, de nivel foarte scăzut; rubrica literară; articole de fond, de cuprindere mai amplă a fenomenului sionist conturat la congresele externe şi la conferinţele ce aveau loc în ţară (semnate mai ales de M. Botoşeneanu, expulzatul de la 1897).

O a doua publicaţie sionistă bucureşteană – şi mai efemeră decât cea dintâi – a fost „Dorul Sionului", apărută la 23 decembrie 1899, cu primul ei număr (format mare 58 x 40), iar la 30 decembrie cu al doilea şi ultimul număr. Publicaţia cuprinde doar articole firave, semnate cu pseudonime biblice şi unele informaţiuni sioniste.

„Tribuna Israelită", apărută, ce-i drept, nu mai mult de zece numere (în perioada ianuarie-martie 1900), se impune ca o primă publicaţie sionistă bucureşteană de oarecare prestigiu, cu un conţinut cultural şi sionist bine închegat. Momentul apariţiei gazetei se dovedea însă total nepertinent; valul emigrărilor spre America sufoca în întregime noua idee sionistă.

https://biblioteca-digitala.ro

În toată ţara apar zeci de gazete ale... pedeştrilor, ale valului de emigranţi pedeştri ce urmau să se îmbarce spre America.

Asemenea gazete efemeride apar şi la Bucureşti. Este vorba de foile volante de numai două pagini, format mic, intitulate „Apel", „Der Auswanderer", „Pietonii", „Vocea Canadei" ş.a. şi având drept unic conţinut îndemnul la plecare şi încercarea de a persuada în vederea obţinerii sprijinului necesar pe parcursul desfăşurării acestei acţiuni disperate.

Presiunea acţiunii pedeştrilor, resimţită şi la Bucureşti, era atât de mare, încât nicio gazetă a vremii nu putea să n-o oglindească.

„Tribuna Israelită" a fost deci nevoită şi ea să se preocupe de emigrarea evreilor din România spre America, trecând chiar preocuparea sionistă din ultimele numere ale publicaţiei pe planul doi. Oarecum descentrată în profilul ei de ultimă oră, publicaţia, editată în principal de S. Grossman, secondat de I. Grossman, este nevoită să-şi înceteze apariţia la 11 martie 1900.

Aşadar, noul secol, al XX-lea, nu va impune nici el, de la început, publicaţii sioniste de durată şi de anvergură. Capitala nu se dovedea locul cel mai potrivit pentru atari demersuri publicistice. De n-ar fi să amintesc în acest sens decât de efemerida publicaţie „Macabeul", periodic tip buletin, de format mic (40 x 29) şi pagini puţine, neglijent redactat (cu o existenţă de doar patru luni, septembrie 1900 – ianuarie 1901) şi din care apar doar opt numere bisăptămânale.

Prin informaţiile ce a publicat despre mişcarea sionistă, prin corespondenţele din ţară şi străinătate inserate în paginile ei, prin unele studii, cât şi prin materialul literar publicat, „Macabeul", în ciuda nivelului mediocru sub care se prezintă, conţine şi texte ce pot interesa peste vremuri.

Se adevereşte şi în cazul concret al acestei mici şi efemeride publicaţii că orice manifestare de presă, oricât de firavă, reverberează ceva din starea vremii în care s-a manifestat, oferind astfel „resurse documentare" altminteri greu de... reconstituit.

Şi „Macabeul" reprezintă astfel un document, atât pentru avatarurile mişcării sioniste româneşti de început, cât şi, mai cu seamă, pentru slăbiciunea începuturilor sioniste din capitala României.

Situaţia de mai sus se va ameliora însă substanţial, după un interval relativ scurt, de numai doi-trei ani, iar acest lucru va deveni evident prin apariţia unor noi şi interesante publicaţii sioniste, cu o existenţă mai îndelungată şi cu un număr lărgit de colaboratori prestigioşi. Am în vedere revista studenţească intitulată „Kadimah" (1902) şi gazetele: „Mevasereth Zion" (1900 – 1902), „Curierul Zionului" (1904), „Palestina" (1904) şi mai ales „Zionul" (1907 – 1914).

Evoc mai întâi „Kadimah" (publicaţie efemeră, apărută între 10 martie şi 25 decembrie 1902) – organ al Cercului studenţesc „Kadimah" din Bucureşti, de orientare expres sionistă. Deşi nu au apărut decât trei numere festive din această revistă, conţinutul lor – expus într-o ţinută aleasă – este notabil. Prin această publicaţie, adresată tineretului studios de orientare sionistă, se marchează, pe de o parte, apariţia unor atari preocupări în rândul studenţilor evrei (fapt ce indică biruirea poziţiilor asimiliste dinlăuntrul tineretului studios), iar de altă parte, o înţelegere matură a noilor sensuri pe care le conferă sionismul vieţii evreieşti şi iudaismului.

„Mevasereth Zion" debutează ca „ziar de propagandă sionistă" (între octombrie 1901 şi august 1904), pentru ca din octombrie 1904 să devină „Revistă Zionistă". Directorul publicaţiei, pe tot parcursul ei, a fost Horia Carp. Orientarea ziarului este formulată în termenii: „Există până acum două jurnale evreieşti scrise în limba română... căci a fi încă o cronică a mizeriilor evreilor din România ar fi de prisos, două

https://biblioteca-digitala.ro

sunt prea de ajuns. Direcţia noastră va fi una din cele mai bine hotărâte... suntem zionişti şi ziarul nostru va fi organul de propagandă al acestui mândru ideal... vom urmări mişcarea noastră în toate manifestările sale... literatura zionistă şi în general copierea fidelă a vieţii coreligionarilor noştri, sub formă de schiţe, scenete, nuvele şi studii critice şi istorice vor forma una din grijile principale ale redacţiei noastre... " Printre colaboratorii noului săptămânal bucureştean figurează: A. Axelrad, M. Botoşăneanu, M. Braunstein, Horia Carp (cu articole de fond şi încă unul sau două din corpul revistei), W. Daniel, L. Frisch, L. Brill, S. Grossman, Grümberg-Galian, A. Ivri, L. Kunovici, I. Leon, M. Rozenfeld, Sal. Segal.

De durată ceva mai lungă decât suratele ei anterioare, „Mevasereth Zion" va insera printre temele dezbătute cu precădere: curente sioniste; interne şi externe, mai ales congresele sioniste (al V-lea şi al VI-lea), vizitele unor fruntaşi sionişti în România, aspecte ale culturii evreieşti, emigrările, situaţia internă. Menţionăm, pentru valoarea lor documentară, următoarele: „racursiunile activităţii sioniste pe anii 1902-1904"; „Combaterea lui I.B. Brociner" (care formulase o poziţie de desconsiderare a mişcării sioniste); „Panoramicul «Săptămânii sioniste din ţară»" (rubrică permanentă); „Combaterea evreilor antisionişti" (an. I, nr. 4); „Valoarea culturală a naţionalismului" (ibid.); „Momente din istoria evreilor"; „I.C.A. şi emigrările în Argentina"; „Afacerea Dreyfus la reluarea procesului"; „Comentarea pe larg a lucrării «Altneuland» de Th. Herzl" (an. I, nr. 43).

Problematica culturală se bucură de o atenţie deosebită în corpul publicaţiei, mai ales după transformarea ei în revistă; se publică astfel traduceri din Max Nordau, Achad Haam, colaborări ale lui L.L. Perez, I. Zangwil, apar poezii în idiş (cu caractere latine, publicate de Sal Segal). În corpul celor patru pagini ale săptămânalului, rubrica intitulată „Foiţa noastră" îşi propunea, prin materialele inserate, după o expresie a lui H. Carp, să trateze „chestia culturală" în aşa fel încât „să împrietenească poporul nostru cu istoria, literatura şi arta evreiască". În corpul publicaţiei se acorda o atenţie cuvenită limbii idiş, transcrisă cu caractere latine.

„Mevasereth Zion" s-a dovedit – în ciuda caracterului ei de publicaţie nu de foarte lungă durată – a fi una dintre gazetele sioniste în care tematica tinerei mişcări, abia înfiinţată la Bucureşti, să se prezinte corespunzător tratată şi la un nivel relativ înalt.

„Curierul Zionului", deşi cu o apariţie săptămânală de numai o jumătate de an (1 ianuarie - 6 iunie 1904), prezintă importanţa sa pentru tânăra mişcare sionistă din capitală; se cuvine evidenţiată în mod special atât pentru performanţele publicistice ale gazetei, cât şi pentru faptul că în jurul acestui săptămânal sionist s-a creat un centru de propagandă deosebit de activ şi eficient.

Publicaţia se prezintă, încă de la primul ei număr, după cum urmează: „ [...] o asociaţiune de tineri, înregimentaţi sub sfântul stindard al Zionului. Cu dorul de a agita veşnic acest ideal [...]"

„Curierul Zionului" este exclusiv un organ de propagandă sionistă „ce urmează mişcarea în toate manifestaţiunile sale şi nu va lăsa să treacă nici cel mai mic eveniment din viaţa acestei mişcări fără a-l discuta şi a-i arăta adevărata sa importanţă". În consens cu ţelul propus, publicaţia dezbate o tematică variată şi suculentă sub raportul informaţiei; un serial intitulat „Uganda-Palestina" (semnat de E.F. Braunstein) contrapune idealul Sionului oricărui fel de teritorialism; sunt urmărite şi prezentate pe larg manifestările sioniste din ţară (a VII-a Conferinţă de la Galaţi); se dezbat coordonatele colonizării Palestinei şi implicarea lumii sioniste în acest demers (apel pentru colectarea *şekelului* ş.a.).

https://biblioteca-digitala.ro

Problemele culturale (importanţa evocării unor figuri biblice ş.a.) şi comunitare sunt tratate ocazional şi semnate aproape în exclusivitate de E.F. Braunstein.

După încetarea apariţiei „Curierului Zionului", după un răstimp de două luni (iulie-august 1904), o nouă publicaţie intitulată „Palestina" (generic ce o şi recomandă ca orientare) izbuteşte să apară lunar doar cu primele două numere.

Efemerida publicaţie, în cvasitotalitatea ei cu caracter literar, de popularizare a beletristicii cu conţinut sionist, este de menţionat pentru instructivele recenzări de publicaţii evreieşti vieneze şi bucureştene, cât şi pentru unele texte lirice avântate.

Dar de la începutul noului secol până la Primul Război Mondial, lista publicaţiilor sioniste continuă cu cea mai importantă dintre acestea, revista sionistă „Zionul". Apare între 1906 şi 1916, cu intermitenţe şi cu multe modificări de orientare: când „Revistă populară" (1907 –1909), când „Revistă populară zionistă" (1910–1912), când „Revistă populară naţională" (1913–1915), când „Revistă naţional-evreiască" (1916).

Programul iniţial era axat doar pe culturalizare: „Să dorim a înălţa pe cei de jos şi a-i apropia de noi. Să scriem frumos şi limpede... câte o povestire din viaţa părinţilor, câte o poezie zugrăvind icoane străbune sau colţuri din preajma casei, o traducere din scriitori de frunte, un articol informativ asupra mişcării – toate acestea vor fi tributul moral ce ni-l vom da o dată pe lună". Dar ulterior se precizează: „Mişcarea noastră a dat naştere în străinătate unui nou curent în domeniul artei şi literaturii... acel *judenstaat* visat într-o vreme de grea cumpănă, plămădit în clipa de restrişte... a deşteptat nu numai lupta politică... ci şi cea culturală".

În 1912 (an. VI) – în perioada redactorilor E.F. Braunştein şi M. Bernfeld – se proclama crezul: „Suntem o revistă zionistă... vom da o deosebită atenţie trecutului nostru. Vom scrie istoria lui Israel. Istoria noastră naţională este o mare necunoscută în România... Voim să fim şi îndrumătorii prezentului... Viaţa şi activitatea ce domneşte în *Eretz Israel*, descrisă în coloanele revistei noastre, va arăta că zionismul a intrat în perioada lucrului real, va dovedi că dacă ştim să visăm, ştim însă să şi zidim... "

După moartea lui Herzl (3 iulie 1904) şi preluarea conducerii Mişcării de către David Wolfsohn, acţiunea de colonizare practică a devenit mai alertă în Palestina, în ciuda unor eşecuri ale acestui efort. Se înteţeau însă proiectele care dezvoltau ideea dublării plecărilor în Palestina cu un efort educativ pregătitor prealabil. Este momentul răspândirii ideilor curentului sionismului cultural, propovăduit de iniţiatorul acestuia, Achad Haam.

Notabilităţi ale vieţii evreieşti din România, care după 1900 au militat nemijlocit pentru sionism, ori şi-au exprimat doar simpatia pentru acesta, vor cuprinde în activitatea şi scrierile lor dezbaterile de idei din sânul „sionismului cultural". Se produceau astfel diferenţieri ivite de însăşi mişcarea sionistă. Presa este şi ea relevantă în acest sens.

Federaţia Sionistă din România – cum aminteam – avea la 1906 drept organ oficial al ei gazeta „Sionistul" (an. I, nr. 1, 23 aprilie 1906), care marchează un moment de reveriment în mişcare – după un răstimp de oarecare involuţie în ultimii 2-3 ani. Căci, dacă la 1899, în România fiinţau 136 de asociaţii sioniste, în 1905, numărul celor active se redusese substanţial, la circa o treime.

După 1905, preia preşedenţia Federaţiei Sioniste din România bancherul Heinrich Rosenbaum, creator al „Băncii Coloniale", sponsor al gazetelor „Die Welt" din Viena şi „Răsăritul" din Iaşi, şi care timp de doi ani – cât s-a implicat în munca curentă a organizaţiei – a izbutit s-o dinamizeze. Ulterior, acest personaj contestat va abandona viaţa politică sionistă, se va converti la creştinism, va scrie o broşură („Juden

https://biblioteca-digitala.ro

Mosaicher Und Christlicher Confession", 1915) cu înrâurire nefastă asupra iudaismului şi sionismului local. Dar, la momentul 1906, acest mecena al presei şi organizaţiei sioniste locale dădu un stimulent neobişnuit refacerii mişcării sioniste. Apariţia gazetei „Sionistul" este una dintre manifestările cele mai pregnante în acest sens.

„Sionistul" apare la Galaţi cu începere din 23 aprilie 1906 (an. I, nr. 1) ca organ oficial al Federaţiei Sioniste din România.

În „primul cuvânt", de debut, se arată că: „mişcarea sionistă s-a întins în toată ţara în asemenea măsură încât ... chiar şi presa română, întrucât vrea să fie cât mai completă şi mai exact informată, publică ştiri privitoare la mişcarea noastră" (ibid).

Răsfoind astăzi colecţia „Sionistul", mai ales pag. a II-a a fiecărui număr, pagină consacrată ştirilor despre organizaţiile din ţară, ca şi „cercurile şi activităţile lor", sau pagina a IV-a, dedicată „proiectelor pentru Fondul Naţional şi pentru *Şekel*", realizezi în adevăr că afirmaţia de mai sus nu a fost exagerată.

Anul 1906 produsese o anume revigorare a mişcării. Numărul secţiilor şi cercurilor proliferează; în chiar acest an, la Iaşi ia fiinţă o secţie sionistă independentă a meseriaşilor. În toată ţara activau câteva zeci. După numai un an, la a X-a Conferinţă a sioniştilor români (1907), ţinută în urma Congresului de la Haga, se arăta, îndreptăţit, „că mişcarea locală se află, în ciuda avatarurilor legate de răscoala din 1907" – sau tocmai de aceea – „în plină restructurare şi dezvoltare".

Potrivit unui raport, adresat în 1907 de către Federaţia Sionistă din România către Organizaţia Sionistă din Köln, în România existau la acea dată 49 de societăţi sioniste independente, cu peste 2.500 membri. Prelucrând informaţiile cuprinse în „Sionistul", putem aprecia că numărul acestor membri se referea doar la cei înscrişi; cei care subscriau la Fondul Naţional sau/şi erau *şekelişti* erau mult mai numeroşi.

Încă de la cel de al doilea număr al ei, publicaţia „Sionistul" remite un chestionar tuturor secţiunilor din ţară în vederea „auto-descrierii". Microdescrierile rezultate constituie azi un fond documentar preţios şi poate unic, demn de reconstituit.

„Sionistul", „oglindă vie a activităţii de organizaţie şi a preocupărilor sioniste la zi" (an. I, nr. 2) nu se axează atât pe probleme doctrinare, ci cu precădere pe cele organizatorice. Numeroase texte constituie însă luări de poziţie împotriva itaismului promovat de Israel Zangwill (vezi an. I, nr. 4), asimilismului şi deziudaizării ş.a. „Sionismul caută Ţara, Itaismul caută o ţară", este un motto care revine în mai multe numere ale gazetei.

„Sionistul" iniţiază o rubrică de „corespondenţe" (vezi an I, nr.13), „deschisă tuturor opiniunilor", dar faţă de care gazeta îşi îngăduie distanţarea critică necesară. În chiar acel număr este inserat la respectiva rubrică un referat asupra poale-sionului, în care activistul L. Leventer arată că la cea de a X-a Adunare Generală Sionistă din România, aflată atunci în pregătire, trebuie inclus şi un referat despre „Curentul poale-sionist, în extindere". Acest autor scrie: „Şi cum poale-sionismul nu este decât evoluţia sionismului politic herzlian, nu pot pricepe cum s-ar putea jubila toate feţele sale fără a menţiona una din cele mai strălucite" (ibid). Leventer prezintă poale-sionismul ca antidot eficace la mişcarea socialistă autohtonă, „care caută să rupă muncitorimea evree de sionism".

Faţă de acest text, „Sionistul" nu se dovedeşte critic, ceea ce ne face să credem că oficiosul F.S.R. era menit să exprime toate poziţiile „dinlăuntrul sionismului autentic", adică „toate cele cu ochii îndreptaţi spre Palestina şi nu spre alte teritorii".

Gazeta „Sionistul" a excelat mai ales prin informaţiile organizatorice furnizate. În nr. 7, care informează pe larg despre Conferinţa Anuală a Organizaţiei Sioniste Mondiale,

https://biblioteca-digitala.ro

sunt reproduse referate, rapoarte, participanţii. Ideile propagate la Conferinţă şi ecoul lor în România sunt punctate corespunzător.

Astfel, „Sionistul", oficios al Federaţiei Sioniste Române, apare timp de peste un an (ultimul număr apărut a fost dedicat celui de al VIII-lea Congres Sionist Mondial), conjugând lupta sionistă cu cea pentru emanciparea locală a evreilor din ţările române. Dar, spre deosebire de alte gazete evreieşti care vedeau în emancipare un scop, sioniştii priveau emanciparea doar ca un mijloc auxiliar. Din acest punct de vedere, găsim reiterate în „Sionistul" poziţii mai rezervate faţă de şansele emancipării locale într-un timp previzibil. Deşi emanciparea „rămâne pentru noi doar un mijloc util şederii noastre în diaspora".

După 1907, ideile sioniste, colportate prin secţiuni şi cercuri locale, prin activităţi extraşcolare, desfăşurate de şcolile israelito-române (vezi, de pildă primele cercuri ale „Asociaţiei Generale a elevilor sionişti", create în 1909 la Focşani şi Galaţi), şi-au croit vad, mai ales în provincie, şi prin câteva gazete care, deşi firave, nu erau lipsite de anume percutanţă. Reamintim doar câteva dintre acestea: 1904, Galaţi: „Buletinul Comitetului Federaţiunii Zioniştilor din România"; 1909, P. Neamţ: „Arhiva Istorică a Evreilor din România"; 1904-1905, Brăila: „Buletinul nr. 1 al Secţiei macabeilor Dr. Th. Herzl"; 1913, Craiova: „Drumul nostru"; 1904, Iaşi: „Ecoul Zionist"; 1914-1915, Galaţi: „Hatikwah"; 1904, Iaşi: „Herzl"; 1905, Galaţi: „Dr. Th. Herzl" (ziar al Cercului Cultural Zionist „F.R. Montefiore"); 1910, Buzău: „Idealul"; 1908, Brăila: „Israel"; 1910, Bârlad: „Junimea Zionistă"; 1908-1909, Iaşi: „Or Zion"; 1902, Moineşti: „Redeşteptarea"; 1915, Panciu: „Renaşterea"; 1906, P. Neamţ: „Şekelul"; 1905-1906, Galaţi: „Steaua Sionului"; 1907, Galaţi: „Stindardul Evreu"; 1903, Iaşi: „Thikwas Israel"; 1914, Paşcani: „Viitorul nostru"; 1910, P. Neamţ: „Zeirei Zion".

Numărul publicaţiilor ocazionale editate de secţiunile şi cercurile sioniste din provincie şi capitală este foarte greu de apreciat, dată fiind absenţa unei arhive care să le fi centralizat.

Dintre publicaţiile relevante pentru mişcarea sionistă locală, de după 1907, trebuie menţionat mai întâi „Or Zion – organ sionist lunar" (an. I, nr. I, 15 iulie 1908), apărut la Iaşi ca oficios al „Societăţii Zioniste Or Zion – Max Nordau". Publicaţia era destinată „să instruiască, să înveţe, să ridice moralul şi să dea informaţiile necesare oricărui sionist". „Or Zion" se voia, în cele 16 pagini ale sale, „informativ şi teoretic". Colaboratorii sunt nume cunoscute, iar textele inserate în revistă, nu lipsite de interes.

Cunoscutul S. Lazar va scrie despre „Conferinţa Zionistă" (an. I, nr.3), iar gazetarul cu vechi state, H.L. Zelţer, despre „Naţionalismul nostru" (ibid). S. Lazar va reveni, în nr. 4, cu o dezbatere pe marginea „cantităţii şi calităţii în mişcarea sionistă" („O minoritate", an. I, nr. 4), precum şi asupra relaţiei dintre „Sionism şi intelectuali" (an. I, nr. 6). „Şansele Sionismului", sunt evaluate în nr. 5, iar relaţia dintre „Mozaism şi Sionism" în nr. 8 (K. Lippe, an. I, nr. 8). La un an de existenţă a gazetei, prolificul dr. I. Niemirower va insera un text despre „Herzl şi Herzelianism" (an. I, nr. 2, 15 iunie 1909).

De reţinut că şi în această publicaţie, poale-sionismul, care luase o orientare borochowiană pronunţată, îşi găsea un vajnic apărător în Leon Leventer-Moineşti, care într-un documentat studiu („Herzl şi Poale-Zionismul", an. I, nr. 12) va arăta de ce acest „curent socialist în rândul mişcării naţionale evreieşti" este de viitor. „Căci dacă evreul este naţional prin însăşi naşterea sa (*„natio-nasce-nascitur"*), prin viaţa sa socială el trebuie să realizeze îndreptarea naţiei sale".

Idei de felul celor promovate de Leventer erau îmbrăţişate de câteva personalităţi de seamă dintre sioniştii epocii, printre care şi S. Lazar, unul dintre colaboratorii

https://biblioteca-digitala.ro

„Or-Zion"-ului. Peste ani însă, acesta din urmă, conducător poale-zionist, va impulsiona, în 1920, fuzionarea organizaţiei respective cu Partidul Socialist Român, ceea ce în fapt a însemnat dizolvarea mişcării borohoviste într-un curent socialist a-naţional.

Inventarul presei socialiste alcătuit de B. Lăzăreanu consemnează o parte infimă din aceste orientări. [Vezi H. Kuller, *Presa bucureşteană 1857-1994*, pp. 98-99, Ed. Hasefer, 1996.] „Or-Zion", în ansamblul ei, a menţinut însă, pe toată durata apariţiei, o linie borohovistă de factură net sionistă.

În martie 1913 apare la Bârlad „Bar Kochba – revistă naţional-evreiască cu apariţie lunară şi sub conducerea unui comitet".

Orientarea declarată a revistei – încă din obişnuitul „Cuvânt înainte", al primului număr (an. I, nr. 1, martie 1913), semnat „Redacţia", era „în sensul ideilor zionismului modern"; „un nou om ca Bar-Kochba ne va duce în patria renăscută".

Această orientare, slujind curentul „sionist modern de idei", se va concretiza în cele 16 pagini ale revistei, redactate îngrijit şi atractiv, prin afirmarea ideii herzliene, în difuzarea informaţiilor necesare despre sionismul autohton, dar şi despre situaţia din Palestina, în reproducerea dezbaterilor despre iudaism şi sionism cultural. Unul din condeiele cele mai frecvente în revistă – A.M. Finkelstein – va aborda teme iudaice sub generice de felul: „Moise de altă dată şi cel modern" (an. I, nr. 2); „Evreii, sionismul şi războiul balcanic" (ibid., nr. 3); „Zionismul în România" (ibid., nr. 4) – în care se arată prioritatea sioniştilor români („aci s-au organizat primele două congrese sioniste, al treilea fiind cel din Rusia, iar cel dintâi, ce-i drept de astă dată mondial, de la Basel, fiind a patra manifestare de acest fel"); „Românii au prioritate şi în crearea primelor colonii". În răspărul unor atari priorităţi, cât şi a faptului că în ţară activează circa 50 secţiuni sioniste, autorul deplânge „refluxul mişcării la momentul 1913" ca şi „disputa sterilă dintre Galaţi şi Brăila în organizarea vieţii sioniste interne". Obstacolările mişcării, arată acest autor, „vin din partea unor rabini şi hasizi" etc., etc. Autorul acestui articol îşi exprimă speranţa că la a XIII-a Conferinţă a Sioniştilor Români, toate aceste handicapuri vor fi depăşite.

Revista „Bar Kochba" mai inserează articole ale lui A.M. Finkelstein despre: ideile lui Herzl (ibid. nr. 5-6 şi nr. 14 din februarie 1914); despre „Semnele îmbucurătoare de revigorare a mişcării" (an. II, nr. 1); relaţia dintre „Confesiune şi naţionalitate" (an. II, nr. 7) ş.a. În nr. 8 (octombrie 1915), acelaşi autor va face o filipică împotriva U.E.P.-ului, considerând „O datorie de conştiinţă demascarea dezerţiei la adresa idealului sionist, pe care acesta o propovăduieşte".

Poziţii sioniste tranşante mai apără în revistă: K. Lippe (an. I, nr. 4) în studiile „Despre sionism" (scurt istoric şi divergenţe de idei) şi „În ajunul celui de-al XI-lea Congres sionist" (idei la ordinea zilei).

Din păcate, Comitetul federal cu sediul la Galaţi n-a mai ţinut niciun congres sau consfătuire începând cu 1911. Cercul „Idealul", săvârşind un act de indisciplină, convoacă doar o conferinţă sionistă în zilele de 10-11 mai 1915. Conferinţa s-a ţinut în sala bibliotecii „Saniel Marcus" din str. Mircea Vodă, în prezenţa a 30 delegaţi, reprezentând 16 organizaţii. Au participat 4 delegaţi ai org. „Idealul", 4 delegaţi ai cercului „Hatalmid" din Bucureşti, 2 delegaţi din Brăila, 1 delegat al cercului „Israel", 2 delegaţi ai cercului „Ruacfa Hadoş", 2 delegaţi din Bârlad, Soc. „Junimea sionistă" cu 1 delegat, din Iaşi „Uniunea sionistă" cu 4 delegaţi, revista „Licht" din Galaţi cu 1 delegat, revista „Hatikvah" cu 2 delegaţi, 3 delegaţi din Vaslui şi câte un delegat din: Buhuşi, Panciu, Fălticeni, Roman, Bacău şi Odobeşti.

https://biblioteca-digitala.ro

„Bar-Kochba" a apărut mai mult de un an şi în paralel cu „Hatikvah", publicaţie sionistă găzduită de centrul (ne)contestat al sionismului românesc – respectiv oraşul Galaţi. Ceea ce constituie o mărturie indirectă că se „copeseră" condiţiile ca în ţară să poată apărea simultan mai multe publicaţii sioniste. De altfel, la Bucureşti apărea atunci publicaţia „Sionul", de o calitate însă mult inferioară publicaţiei „Hatikvah" – organ al Cercului Sionist „Th. Herzl".

Josef Herşcovici, preşedintele cercului „Idealul", a înfăţişat slăbiciunile mişcării sioniste din ţară, propunând şi soluţii. O delegaţie, în frunte cu A.L. Zissu, a propus o moţiune care să recomande Federaţiei din Galaţi convocarea unei conferinţe destinată schimbării conducerii. Propunerile nu obţin aprobarea. Ca urmare, A.L. Zissu şi S. Lazar au trimis, pe proprie răspundere, preşedintelui Federaţiei Sioniste din România, M. Heinrich Schein – Galaţi, o scrisoare din care reproducem următorul text:

„Consfătuirea sionistă crede că în faţa evenimentelor ce survin, trebuie ca în fruntea Federaţiei Sioniştilor din România să se afle un comitet compus din persoane neangajate în nicio altă direcţiune politică. Cred că este neexactă cunoaşterea situaţiei. Ultima decizie a Comitetului federal, după care n-ar fi momentul oportun pentru adunarea conferinţei anuale, este greşită. Pentru clarificarea acestor chestiuni, insistă Comitetul federal de a convoca de urgenţă (dacă e posibil în două săptămâni) conferinţe regionale".

Consfătuirea regională din Moldova s-a întrunit însă la Iaşi abia în octombrie 1918. Tot în 1918 (în vară) a luat fiinţă în capitală Comisia Centrală Sionistă, prin colaborarea tuturor secţiunilor existente atunci.

În primăvara anului 1919 s-a întrunit primul Congres Sionist din Bucureşti, în sala fostului teatru „Modern", sub preşedinţia lui Solomon Bleicher din Brăila.

O impresie deosebită a făcut referatul cultural ţinut de dr. Jacob Nacht din Focşani, care a provocat o dispută între acesta şi şef-rabinul dr. I. Niemirower.

Congresul a desemnat, fără să numească, pe Adolphe Bernhard ca preşedinte al mişcării sioniste din ţară şi, implicit, mutarea biroului şi conducerii sioniste din provincie în capitală.

Dar să revenim la presa sionistă dinaintea episodului amintit şi petrecut în 1915. Anul 1914 impunea revista „Hatikwah", al cărei prim număr a apărut la 29 noiembrie 1914 şi îşi propunea o periodicitate bilunară şi a izbutit s-o respecte.

După o remarcă făcută de C. Iancu, revista „Hatikwah" evoca, prin formatul şi conţinutul său, gazeta vieneză „Die Welt", cu atât mai mult cu cât pe frontispiciul ei noua publicaţie gălăţeană înscrisese motto-ul acestei gazete: *„Unsere Vochenschrift Ist Ein Judenblatt"*.

„Hatikwah", care se autodefinea prin termenii „Un organ sionist. Şi doar sionist", duce o campanie susţinută contra aculturaţiei univoce şi asimilismului – inclusiv cel rezultat din unele tendinţe exagerat integraţioniste, propovăduite de unii reprezentanţi ai mişcării politice iniţiate de Uniunea Evreilor Pământeni. Publicaţia difuzează larg întreaga paletă de idei promovată de sionismul politic. Este cea mai amplă popularizare a ideilor propovăduite de congresele sioniste iniţiate de Herzl şi totodată a comentariilor celor mai avizate provenite de la corifeii sionismului politic.

Prin suplimentele sale – „Sulamit", publicaţie axată pe problematica femeii evreice, şi „Hajeled Haivri", destinată propagandei sionist-iudaice în rândul copiilor – publicaţia gălăţeană şi-a extins şi specializat, oarecum, aria de cuprindere a cititorilor săi care, după însăşi mărturisirea redacţiei, totaliza circa 7.500 de abonaţi, un record!

Hary Kuller

https://biblioteca-digitala.ro

A

Achduth Vehaavoda (ebr., societate muncitorească) – partid muncitoresc creat în Palestina în 1919 prin unificarea Partidului Poale Sion din Palestina cu organizaţia sindicală a muncitorilor agricoli.

Agada (Hagada) (ebr.) – partea nejuridică a literaturii rabinice. Conţine povestiri, proverbe, fabule, vorbe de spirit şi poveşti cu tâlc.

Akiva – Mişcare a tinerilor sionişti, preponderentă în estul Galiţiei şi în Silezia. A fost înfiinţată de un grup de tineri sionişti în 1901, în Cracovia. Membrii acestei mişcări au fondat mai târziu *Agudat HaNo'ar Ha Ivri Akiva* (Asociaţia Tineretului Evreu „Akiva"), cea mai puternică organizaţie de tineret existentă.

Alianţa Israelită Universală (A.I.U.) a fost înfiinţată în anul 1860 cu sediul la Paris. Scopul Alianţei a fost: susţinerea evreilor de pretutindeni în lupta lor pentru emancipare, pentru ridicarea nivelului lor spiritual-moral.

Alia (Aliya) (ebr.) – literar: urcare; simbolizează revenirea evreilor în *Ereţ Israel*.

Anglo Palestine Company (Compania Anglo-Palestiniană) – înfiinţată în anul 1903 ca filială a Băncii Coloniale Evreieşti pentru organizarea activităţii comerciale în Palestina.

Aron ha-Kodeş (ebr.) – chivotul sau arca sfântă care adăposteşte sulurile sfinte în sinagogă. Este considerat locul cel mai sfânt din casa de rugăciune. Deschiderea şi închiderea lui se face după un ritual anumit de către persoane onorate ad-hoc cu această misiune.

Aşkenaz(i) – evrei răspândiţi mai ales în Europa de Nord şi de Est, vorbitori de idiş (dialect germano-ebraic).

Atzilei b'nei Israel (A.B.I.) – titulatura în limba ebraică a unei societăţi de emigrare pentru tineri. În traducere, *nobilii fii ai Israelului*.

Avoda Ivrit (ebr., muncă evreiască) – slogan adoptat de sionişti de-a lungul perioadei de pionierat în Palestina, pentru ca evreii să fie învăţaţi să presteze muncă fizică.

B

Batlonim (batlunim) – (idiş) oameni fără ocupaţie.

Beneh Zion Kadimah – (ebr.) primul fiu al Sionului.

Beth Hamidraş (ebr.) – sinagogă sau complex sinagogal şi loc de învăţătură a *Torei*.

BILU – organizaţie evreiască întemeiată în Rusia în anul 1882, cu scopul de imigrare şi colonizare agricolă în Palestina. Denumirea derivă de la iniţialele cuvintelor din Isaia II:5: „*Beit Ya'akov Lekhu Ve-nelkha*" („Lasă Casa lui Iakov să plece").

https://biblioteca-digitala.ro

B'nei Brith (I.O.B.B., ebr. Fiii legământului) – organizaţie evreiască alcătuită din „loji", fondată în 1843 la New York, având deviza: *Binefacere, Frăţietate şi Armonie.*

B'nei Zion (ebr.) – Fiii Sionului.

BUND –Uniunea Socială a Muncitorilor Evrei, creată la Vilna, în 1897.

C

Cartea de Aur – conţine numele şi instituţiile care au contribuit la crearea Fondului Naţional pentru dezvoltarea Palestinei.

Charter (engl., act) –după dreptul englezesc, *charterul* este „un document în virtutea căruia Coroana acorda privilegii şi drepturi unei corporaţiuni". Scopul lui Herzl era să obţină un *charter* de la Guvernul turc, recunoscut de Marile Puteri, prin care să se asigure evreilor suveranitate pe teritoriul Palestinei.

Caşer (ebr., adecvat) – termen care desemnează alimentele considerate „adecvate" sau potrivite pentru consum, conform „legilor alimentare" biblice şi rabinice (*caşrut*).

Chazan – v. *Hazan.*

Chibuţ (ebr., a colecta, a strânge) – sat agricol în care se aplică idealuri sioniste şi principii socialiste, inclusiv proprietatea colectivă.

Comitetul de Acţiune Restrâns (C.A.R.) – Comisia Executivă a Marelui Comitet de Acţiune. Până în 1905 avea cinci membri, după care numărul a crescut la şapte, iar ulterior la nouă. În fruntea comitetului s-a aflat Th. Herzl, până la moartea sa, în iulie 1904. Sediul era la Viena. Al doilea preşedinte a fost David Wolfsohn, sediul mutându-se la Köln. Era organul suprem de conducere al Organizaţiei Sioniste Mondiale.

D

Draşa (ebr., comentariu liber) – tălmăcirea versetelor în varianta comentatorului, care le adapta împrejurărilor sau nivelului asistenţei.

E

Eil Malei Rahamim (ebr.) – rugăciune rostită la înmormântări şi în sinagogi, pentru odihna în pace a defunctului.

El male rachamim – vezi *Eil Malei Rahamim.*

Eretz Israel – (ebr., Ţara lui Israel) denumirea întregului teritoriu al ţării evreilor în graniţele istorice, spre deosebire de graniţele actuale ale statului Israel.

Erev Kipur (ebr.) – ajun de Iom Kipur.

Etrog – pom fructifer din familia citricelor.

F

Fond Naţional Evreiesc. Crearea unui fond naţional s-a propus la Congresul I de la Basel (1897), principiile sale fiind stabilite la Congresul al V-lea (1901). Scopul a fost cumpărarea de pământ ca proprietate veşnică a evreilor pe teritoriul Palestinei şi al Peninsulei Sinai.

https://biblioteca-digitala.ro

G

Gabela – taxă plătită de evrei Comunităţii pe alimentele *caşer*.

Galut (Golus) (ebr.) – diaspora, exil.

Gaonimi (*gon* – ebr. geniu) – termen atribuit unui exeget şi cunoscător temeinic al ştiinţelor iudaice,

Ghetto – cartier de evrei forţaţi să locuiască separaţi de ceilalţi locuitori. Numele provine de la primul cartier de acest fel, care a fost fixat prin 1516 la Veneţia, lângă turnătoria nouă, în italiană „ghetto nuovo".

H

Haftorah (ebr.) – capitol din *Spusele profeţilor*.

Haganah (ebr., apărarea) – organizaţie evreiască paramilitară care a funcţionat în timpul mandatului britanic (1920-1948).

Haham-Başa – denumire dată Marelui Rabin în Imperiul Otoman şi în ţările aflate sub suzeranitate otomană.

Haluka (ebr., împărţire) – încă din antichitate, evreii din *Galut* obişnuiau să trimită donaţii pentru cei din *Ereţ Israel*, a căror ocupaţie era să studieze „cărţile sfinte".

Halutz (ebr., pionier) – în mişcarea sionistă, termenul este folosit pentru tinerii care au emigrat în Palestina şi s-au stabilit în mediul rural, muncind acolo pentru reconstruirea ţării.

Hamişa Asar bi Svat – vezi *Tu bi Svat*.

Hanuca (ebr.) – sărbătoare celebrată în a 25-a zi a lunii *Kislev* (aprox. decembrie) şi prin care se comemorează victoria macabeilor asupra lui Antiochus Epiphanes în anul 175 î.e.n. Sărbătoarea are drept temei miracolul petrecut în templul de la Ierusalim, unde uleiul din candelă pentru o singură noapte a ars opt zile. În fiecare seară din cele opt, se aprinde în *hanukia* câte o lumânare şi se intonează cântece care slăvesc vitejia macabeilor care au ridicat poporul împotriva oştirilor ocupanţilor.

Hanukia – candelabru cu opt braţe, folosit pentru aprinderea lumânărilor de Hanuca. Un al nouălea braţ serveşte la aprinderea celorlalte opt.

Hapo'el Haţa'ir (ebr., tânărul muncitor) –Partidul Muncitoresc Eretz Israel, fondat în 1905 de pionierii celei de-a doua *alia*. Munca fizică prestată de evrei este considerată una dintre valorile sionismului. A fost primul partid evreiesc indigen, membrii săi ajutând la înfiintarea primelor *chibuţuri* şi *moşavuri*.

Hashomer (ebr., păzitorul) –organizaţie pentru apărarea evreilor în Palestina fondată în 1909, care şi-a încetat activitatea odată cu înfiinţarea *Haganei* în 1920.

Hashomer Haţa'ir (ebr., garda tânără) – mişcare sionistă socialistă de tineret, fondată în Europa în 1916, având scopul de a pregăti pe tinerii evrei pentru viaţa din chibuţ.

Hasidism (din ebr. *hasid* = cucernic) – mişcare de masă religioasă şi socială întemeiată în Polonia în secolul al XVIII-lea.

Hatikvah (ebr., speranţă) – imnul naţional al Statului Israel. Versurile au fost scrise de Naftali Herz Imber în 1870.

Haverim kol Israel (ebr.) – prietenii întregului Israel.

Hazan (ebr.) – în epoca talmudică, titlu acordat supraveghetorului responsabil cu păstrarea ritualului, al cursurilor pentru copii. Crainic, conducător al slujbei. În epoca modernă, denumire dată cantorului.

https://biblioteca-digitala.ro

Heder (ebr., cameră) – şcoală elementară tradiţională evreiască. De la vârsta de trei ani, băieţii frecventau *hederul* în care învăţau a citi cărţile de rugăciune şi de literatură iudaică.

Heşvan – a doua lună a anului evreiesc şi a opta după Nisan. Este o lună fără sărbători în calendarul ebraic.

Hibbat Ţion (ebr., dragoste de Sion) – mişcare populară de redeşteptare şi reînviere a Israelului. A debutat în Rusia, cunoscând un mare elan spiritual şi în alte comunităţi din Europa (sfârşitul secolului al XIX-lea). A fost precursoare a mişcării sioniste moderne.

Hilfsverein (Uniunea de Ajutorare a Evreilor Germani) – a fost înfiinţată în ânul 1901 de un grup de evrei de elită din Berlin. A avut un rol important în înfiinţarea şi subvenţionarea unor instituţii culturale şi de învăţământ în Palestina.

Histadrut (ebr., sindicate) – uniune de formaţiuni muncitoreşti din *Ereţ Israel*, fondată în 1920, pentru apărarea muncitorilor în relaţia lor cu patronatul.

Hol Hamoed Sucoth – perioada dintre prima şi ultima zi de *Sucot*, care este sărbătoarea colibelor sau a corturilor. Se serbează în amintirea peregrinării evreilor timp de 40 de ani în deşert, după ce au ieşit din Egipt.

Hoveve Ţion (ebr., iubitorii Sionului) – denumirea organizaţiei înfiinţate în Rusia, România ş.a. în urma exceselor antisemite din anii 1880–1881. Într-un anumit sens, hoveve ţioniştii pot fi consideraţi ca precursori ai sionismului politic. Ei militau pentru: 1. consolidarea conştiinţei naţionale a evreilor; 2. colonizarea Palestinei prin înfiinţarea de colonii agricole şi sprijinirea celor existente; 3. răspândirea limbii ebraice ca limbă naţională; 4. ridicarea nivelului cultural şi îmbunătăţirea situaţiei materiale a evreilor; 5. respectarea legilor în ţările de diasporă. Printre fondatorii Hoveve-Ţionismului în România sunt dr. K. Lippe şi S. Pineles.

I

ICA (JCA) – iniţialele Asociaţiei Evreieşti de Colonizare („Jewish Colonization Association"), creată de baronul Moritz von Hirsch în 1891, sub forma unei societăţi pe acţiuni cu sediul la Paris. A fost una dintre cele mai importante societăţi evreieşti de ajutorare pentru colonizarea Palestinei, dar şi a comunităţilor evreieşti din diaspora, în special pentru crearea reţelei educaţionale.

Ieşiva, (pl. **Ieşivot**), (ebr., şcoală talmudică) – centru pedagogic pentru studierea şi aprofundarea literaturii şi a ştiinţelor iudaice, în special *aTalmudului.*

I.O.B.B. – abreviere pentru Înaltul Ordin B'nei Brith.

Iom Kipur (ebr.) – Ziua Pocăinţei. Ziua Iertării Păcatelor.

Ishuv Eretz Israel (ebr.) – denumirea mişcării care milita pentru colonizarea Ţării Israelului.

Ivrit be Ivrit (ebr.) – metodă prin care limba ebraică se învaţă fără ajutorul altei limbi, explicaţiile fiind date prin cuvintele ebraice deja învăţate.

K

Kadima (ebr., înainte) – prima asociaţie studenţească a tineretului studios evreiesc, înfiinţată în 1882 la Viena. A avut un rol important în mişcarea sionistă.

Kadiş (aram., sfânt) – imn de laudă adusă lui Dumnezeu care se rosteşte după unele rugăciuni la moartea părinţilor şi a altor rude. Se spune timp de 11 luni, cât durează doliul pentru rudele apropiate şi apoi la toate pomenirile (*Izkor*).

https://biblioteca-digitala.ro

Keren Hayesod (ebr., fond pentru fundaţie) – fundaţie înfiinţată în 1920 cu scopul de a sprijini activităţile de dezvoltare desfăşurate în Palestina de către Organizaţia Sionistă Mondială şi Agenţia Evreiască.

L

Lag ba-Omer (ebr.) – în această zi a încetat (după legendă) epidemia care a decimat discipolii lui rabi Akiva, baza armatei lui Bar Kochba. O altă tradiţie susţine că în această zi a predat rabi Simeon bar Johai secretele *Zoharului* discipolilor săi.

M

Macabei – familie de evrei patrioţi din secolele II-I î.e.n., care a luptat pentru eliberarea Iudeei de sub dominaţia eleno-siriană seleucidă. În cinstea acestor evenimente evreii sărbătoresc Hanuca. Macabeii au înfiinţat o nouă dinastie regală şi sacerdotală evreiască, cea a Haşmoneilor.

Maghen David (ebr., scutul lui David) – simbol evreiesc care are forma a două triunghiuri ce se suprapun în sens invers, formând o stea cu şase colţuri. A fost adoptat de mişcarea sionistă încă de la primul său congres din 1897.

Mandat – autoritate garantată de un stat pentru a guverna o regiune particulară, în care să promoveze un guvern propriu.

Marele Comitet de Acţiune (M.C.A.). Atribuţiile Marelui Comitet au fost: adoptarea de hotărâri privind problemele organizaţiilor sioniste din diferite ţări, monitorizarea activităţii organizatorice şi administrative a Comitetului Restrâns. Principalul organ executiv al Mişcării Sioniste Mondiale a fost Comitetul de Acţiune Restrâns.

Massada – fortăreaţă aproape de Marea Moartă, unde apărătorii evrei, după căderea Ierusalimului în anul 70 e.n., au ţinut piept încă patru ani romanilor. Pentru a nu se preda, au preferat să-şi ia viaţa. Massada a rămas un simbol al eroismului evreiesc.

Menora (ebr.) – „candelabru" cu şapte braţe; iniţial a fost amplasat în sanctuar, apoi în Templul de la Ierusalim. A făcut parte din trofeele lui Titus, luate la distrugerea celui de-al doilea templu, figurând pe arcul său de triumf de la Roma. A devenit un simbol al iudaismului. Face parte din heraldica statului Israel, fiind reprezentat pe documente şi instituţii.

Midraş (ebr.) – în accepţia curentă, desemnează exegeza rabinică clasică a *Torei*.

Mişna (ebr., învăţătură) – culegere fundamentală de legi referitoare la principiile *Torei*, publicată în Palestina prin anul 210 î.e.n.

Mişpat Haşalom – tribunale de împăciuire care funcţionau în afara tribunalelor rabinice.

Mizrachi (*mizrach*, în ebr., *răsărit*) – organizaţia sioniştilor care cer respectarea strictă a învăţăturilor *Torei* şi a tradiţiilor religioase. A fost creată la congresul sioniştilor ortodocşi de la Bratislava (1903). Primul Congres mondial al mizrachiştilor s-a ţinut la Bratislava în 1904, când s-a hotărât crearea organizaţiei lor mondiale.

More Morenu (ebr.) – învăţătorul învăţătorului nostru.

Moşav (ebr.) – un gen de cooperativă agricolă de fermieri individuali/particulari. *Moşavul* e asemănător cu *chibuţul*, principala diferenţă fiind posesia unor bunuri în mod privat.

https://biblioteca-digitala.ro

N

Nes sionah (ebr.) – minunea Sionului.

Nisan – a şaptea lună a calendarului ebraic. La 15 Nisan începe sărbătoarea de *Pesah*.

P

Palestina – nume provenit de la filisteni pentru biblicul *Canaan*, ţara celor două regate, Israel şi Iuda. De la războiul de eliberare din 1948, ţara se numeşte Israel, iar cetăţenii săi, israelieni.

Palestine Land Development Co. (PLDC) – societate evreiască palestiniană înfiinţată în anul 1908 de către Oficiul Palestinian al organizaţiei sioniste. Scopul a fost cumpărarea pământului în Palestina, ameliorarea şi parcelarea lui. Terenul era vândut atât evreilor aflaţi în Palestina, cât şi evreilor din afara graniţelor Palestinei.

Pesah – sărbătoare care începe la 15 Nisan, în amintirea ieşirii evreilor din Egipt şi a eliberării lor din lanţul robiei egiptene.

Pirkei Avoth (ebr.) – tratat din *Mişna*. O culegere de enunţuri cu tâlc. Comandamente morale şi indicaţii de conduită, după spusele corifeilor *Mişnei* între sec. III î.e.n. – sec. II e.n.

Poale Sion (ebr.) – organizaţie sionistă muncitorească, apărută la începutul secolului XX, care mai târziu a devenit partid politic, condus de liderul Yitzhak Ben Zvi şi David Ben Gurion.

Programul baselian – denumire dată programului Mişcării Sioniste Mondiale, adoptat la Congresul de la Basel din 1897, în care se stipula că scopul mişcării sioniste este crearea unui cămin naţional pentru poporul evreu în Palestina.

Purim – cea mai veselă sărbătoare la evrei. Se serbează în amintirea salvării de la pieire a evreilor din Imperiul Persan prin sec. I î.e.n.

S

Safă Chaia (ebr.) – limbă vie.

Seder (ebr. ordine) **Pesah** – desemnează ordinea de desfăşurare a ceremoniei celebrate în prima şi cea de-a doua seară de Pesah.

Sefer HaTfila (ebr.) – carte de rugăciuni.

Sefarzi – evrei de rit spaniol, izgoniţi la sfârşitul secolului al XV-lea din Spania şi Portugalia. S-au stabilit în nordul Africii, Italia, Orientul Apropiat, Peninsula Balcanică şi în sudul României, iar ulterior şi în Anglia, Olanda şi America. Au vorbit vreme de sute de ani limba *ladino* sau iudeo-spaniola, bazată pe graiul castilian din Evul Mediu.

Sion (ebr., Ţion) – deal din Ierusalim pe care se înălţa odinioară turnul lui David. În prezent, cuvântul este folosit pentru a desemna întregul Ierusalim sau întregul Israel.

Sionism – mişcare având drept scop reînfiinţarea statului Israel. Termenul a fost folosit pentru prima dată de Nathan Birnbaum, după unii în 1886, după alte izvoare în 1890. Ideea a existat în permanenţă în gândurile şi în rugăciunile evreieşti. Ca mişcare politică, a culminat cu înfiinţarea statului Israel în 1948.

Sionism cultural – al cărui principal exponent a fost Ahad Ha-Am, a pus accentul pe renaşterea limbii ebraice şi a valorilor spirituale ale iudaismului. Palestina nu are importanţă doar ca loc de concentrare a maselor evreieşti, ci ca un centru cultural şi spiritual al iudaismului.

https://biblioteca-digitala.ro

Sionismul politic este legat de numele lui Theodor Herzl, care considera problema evreiască a fi una politică, ce trebuie rezolvată prin acţiuni politice şi diplomatice pe arena internaţională. El considera atingerea drepturilor politice asupra Palestinei o precondiţie pentru îndeplinirea scopurilor sioniste. Istoria sionismului politic începe odată cu publicarea de către Herzl a *Statului Iudeu* şi cu primul Congres Mondial Sionist (Basel, 1897).

Sionismul practic punea accent pe mijloace practice de a atinge idealurile sioniste, ca de exemplu: imigrarea, colonizarea, înfiinţarea de instituţii educaţionale, aşezări rurale (unele după principii cooperatiste), întreprinderi industriale ş.a. Decizia din 1907 de a organiza Biroul din Palestina al Mişcării Sioniste la Haifa, în frunte cu dr. Arthur Ruppin a întărit şi mai mult această abordare.

Sionismul religios consideră că sionismul naţional este şi religios, dar are şi scop politic. Realizarea patriei evreieşti în *Eretz Israel* se bazează pe *Torah v'avodah,* o sinteză a *Torei* cu munca practică.

Sionismul sintetic – terminologie elaborată de Haim Weizmann, care a urmărit îmbinarea scopurilor politice privind patria evreiască cu interesele practice ale aşezămintelor evreieşti.

S

Şamaş (ebr.) – persoană de serviciu în sinagogă.

Şavuot (ebr.) – sărbătoarea primirii Tablelor legii de către Moise pe muntele Sinai.

Şomre Tora – păstrătorii Torei.

Şekel (shekel) – este moneda oficială a Statului Israel şi a vechii Palestine. Denumire dată şi cotizaţiei membrilor mişcării sioniste. Plata cotizaţiei era o datorie de onoare a fiecărui membru al mişcării.

Şulhan Arukh (ebr., *masă orânduită*) – codexul de legi redactat de rabi Iosef Karo din Ţfat în sec. XVI e.n. Cuprinde legislaţia iudaică pe toate tărâmurile vieţii, aşa cum a fost fixată de legiuitori de-a lungul veacurilor.

T

Talmud (ebr., învăţătură) – există două *Talmuduri*: *Talmudul de la Ierusalim*, redactat în ebraică şi în iudeo-aramaică; prezintă dezbaterile din academiile din Lida, Tiberiada (spre sfârşitul sec. al IV-lea î.e.n.), Cezareea ş.a. *Talmudul din Babilon*, redactat în ebraică şi în iudeo-aramaică-babiloniană. Este creaţia activităţii şcolilor de la Sura, Nehardea, Pumbedita şi Mahoza. El s-a constituit treptat şi redactarea în formă definitivă îi aparţine lui Rav Aşi (352-427). *Talmudul*, conţinutul lui legislativ, forma literară, metoda lui au devenit de nedespărţit de orice definiţie exhaustivă a identităţii evreieşti.

Talmud Tora – Învăţătura *Torei* şi extins, învăţătură, în general.

Tamuz – a zecea lună a anului, după calendarul iudaic. Coincide cu începutul verii.

Tarbuth (ebr.) – cultură.

Teritorialism – conceptul a intrat în vocabularul mişcării sioniste la al VI-lea Congres sionist din 1902, când s-a dezbătut proiectul Uganda. În esenţă, exponenţii mişcării s-au pronunţat pentru obţinerea unui teritoriu de aşezare a evreilor oriunde în lume. Putea să fie şi Palestina, dar nu neapărat. Pe teritoriul respectiv urma să se înfiinţeze statul evreu. Orientarea a fost respinsă de sioniştii pentru care Palestina era unicul loc de reconstituire a statului evreu.

https://biblioteca-digitala.ro

Tişa Beav (ebr., 9 Av) – zi de doliu. Se comemorează distrugerea Primului Templu de către babilonieni în 586 î.e.n., precum şi distrugerea celui de-al Doilea Templu de către legiunile romane ale lui Titus, în 70 e.n.

Tişri – prima lună a calendarului ebraic şi a şaptea lună după Nisan.

Tora (ebr., instruire sau călăuzire) – cele cinci cărţi ale lui Moise: *Geneza (Bereşit), Exodul (Şemot), Leviticul (Vaicra), Numeri (Bamidbar)* şi *Deuteronomul* (*Devarim*). Sulurile sfinte ale *Torei* se păstrează în sinagogă în chivot. La scoaterea *Torei* cu ocazia diferitelor sărbători, sunt invitate să participe personalităţi de seamă ale obştei.

Toynbee Hall – denumire dată sălilor unde s-au ţinut prelegeri populare despre iudaism şi istoria evreilor. Primele săli de acest gen au apărut la sfârşitul secolului al XIX-lea – începutul secolului XX. Toynbee a fost un predicator creştin anglican. A murit în 1883.

Tu bi-Şvat – Anul Nou al Pomilor (15 ale lunii Şvat).

W

Waad Hachinnuch (ebr.) – comisie pentru educaţie.

Waad Semanni (ebr.) – reprezentanţy evreilor din Palestina între anii 1917 – 1920.

Y

Yishuv (Işuv) (ebr.) – denumire pe care o purta colectivitatea evreiască din Palestina înainte de înfiinţarea Statului Israel. Există o distincţie între Vechiul Yishuv, în care evreii s-au dedicat studiului religios, trăind din donaţii filantropice şi Noul Yishuv, care s-a constituit prin emigrările moderne în masă.

Z

Zione Zion – sionism egal Palestina. Niciun alt teritoriu nu poate fi acceptat pentru crearea statului evreu.

https://biblioteca-digitala.ro

A

Abarbanel. Vezi Abravanel.

Abdul-Hamid II (1842 – 1918). Sultan (1876 – 1909), supranumit *Sultanul sângeros*. A fost înlăturat de la putere de *revoluţia junilor turci*, în 1909.

Abravanel (Abrabanel, Isaac ben Iuda, 1437 – 1508). Om de stat, expert în finanţe, diplomat, comentator al *Bibliei* şi filosof. A fost trezorierul regelui Alfon al V-lea al Portugaliei. Acuzat pe nedrept de conspiraţie după moartea acestuia, se refugiază la Toledo, unde intră în slujba regelui Ferdinand. După expulzarea evreilor din Spania, se stabileşte la Napoli.

Adrian (Publius Aelius Hadrianus, 76 – 138). Împărat roman între anii 117 – 138.

Agârbiceanu, Ion (1882 – 1963). Prozator român.

Ahad Ha-Am (Unul din popor). Pe numele său adevărat, Hirş Ginsberg. (Ucraina, 1856 – Tel Aviv, 1927). Scriitor de limbă ebraică şi teoretician al sionismului cultural.

Aharoni, Israel (Lituania, 1880 - 1946). Zoolog. Din 1902 a trăit în Palestina. Este autorul a numeroase studii în limba ebraică despre fauna palestiniană.

Akiva ben Iosef (45 – 135 e.n.). Învăţat al epocii mişnice. Partizan al celui de-al doilea război împotriva romanilor (132 e.n.). A văzut în Bar Kochba, conducătorul răscoalei antiromane, pe Mesia cel mult aşteptat.

Alexandru al II-lea (1818 – 1881). Ţar al Rusiei în perioada 1855-1881, a murit asasinat.

Allenby, Edmund Henry Hinman, sir (1831 – 1936). Mareşal englez, comandantul forţelor britanice în Palestina între anii 1917-1918, a cucerit Ierusalimul, Damascul şi Allepul şi i-a constrâns pe turci să capituleze.

Alpern, Heinrich (Craiova, 1879 – 1958). Rabin şi doctor în filosofie. Din 1908 a fost rabin şi predicator la Sinagoga Mare din Bucureşti. A făcut parte din Comisiunea Culturală Sionistă pentru limba română, constituită la Consfătuirea Sionistă de la Galaţi din octombrie 1915.

Aristofan (446 – 386 î.e.n.). Autor comic din Grecia antică.

Aziel, Ahiel Mihal (1822 – 1895). Fondator al ziarului „Hajoetz" în limba idiş. Apare la Bucureşti, la 12 iunie 1874; din 1878 devine bisăptămânal. După moartea lui Aziel, ziarul continuă să apară sub conducerea fiului său, Iosef M. Aziel. Ziarul avea drept colaboratori mai toţi intelectualii vremii.

Aziel, Michel. Vezi Aziel, Ahiel Mihal.

B

Balfour, Arthur James (1848-1930). Om de stat britanic, ministru de Externe al Marii Britanii în 1917. Autor al Declaraţiei „Balfour", în care susţinea sprijinul Marii Britanii pentru formarea unui cămin evreiesc în Palestina.

https://biblioteca-digitala.ro

Bally, Isaac (Iţhac) David ben Davicion (1840 – 1928). Profesor de religie iudaică, unul dintre întemeietorii Societăţii Istorice „Iuliu Barasch". A fost activ în *Înfrăţirea Zion*. Autor al mai multor abecedare iudeo-spaniole şi ebraice, al unor cărţi de istorie a religiei pentru şcolile evreieşti. În 1881 a publicat broşura *Reconstituirea naţionalităţii israelite*, Bucureşti, tipografia Hajoetz.

Bar Kochba (Fiul Stelei). (? – 135 e.n.). Conducătorul revoltei antiromane din Iudeea între 132-135 e.n. Când împăratul Hadrian a transformat Ierusalimul într-un oraş roman, el a capturat cetatea şi a bătut monezi datate cu anul eliberării oraşului. Revolta a fost reprimată şi romanii au recucerit teritoriul eliberat. Bar Kochba a fost ucis în anul 135 e.n. În memoria colectivă evreiască, Bar Kochba reprezintă un mare erou popular.

Beaconsfield, contele de. Vezi Disraeli, Benjamin conte de.

Beck, Moritz Meir (Austro-Ungaria, 1845 – Bucureşti, 1923). Rabin şi doctor în filosofie. În anul 1873 s-a stabilit la Iaşi, ulterior s-a mutat la Bucureşti, devenind rabinul Templului Coral. A fost redactorul publicaţiei „Revista Israelită", apărută în perioada 1874-1877 la Iaşi; 1886-1892, 1908-1910 la Bucureşti. Revista a publicat şi articole pe teme sioniste. Rabinul Beck a făcut parte din comisia creată de mişcarea sionistă pentru perfecţionarea predării limbii ebraice în şcolile evreieşti.

Bejarano, Haim ben Moşe (Turcia, 1850 – Turcia, 1931). S-a stabilit la Bucureşti în 1878, unde a devenit prim-rabin al comunităţii sefarde. A participat în diferite comisii create de către organizaţia sionistă pentru perfecţionarea predării limbii ebraice în şcolile evreieşti. În 1910 a părăsit România, ocupând funcţia de mare rabin al comunităţilor sefarde din Adrianopol. În 1920 a fost numit locţiitor al marelui rabin al Turciei. A fost membru corespondent al Academiei din Madrid şi membru al Academiei din Paris.

Ben Gurion, David (1886 – 1973). Om politic israelian. Unul dintre întemeietorii statului Israel. Prim-ministru între 1948 şi 1953.

Ben Iehuda, Eliezer (Lituania, 1858 – Ierusalim, 1922). Pionier al renaşterii moderne a limbii ebraice. Înfiinţează propriul său jurnal, „Ha-Ţvi", primul ziar de factură modernă, europeană, care apare în *Ereţ Israel*. Scrie un dicţionar ebraic în 17 volume.

Berdyczewski, Mihali Josef (Ucraina, 1865 – Berlin, 1921). Scriitor şi gânditor. A încercat să realizeze o sinteză între iudaism şi valorile culturale ale Europei moderne.

Bialik, Haim Nahman (Ucraina,1873 – Tel Aviv, 1934). Scriitor de limbă ebraică, părintele poeziei ebraice moderne. Scrierile lui au constituit o sursă de inspiraţie pentru sionişti.

Birnbaum, Nathan (Viena, 1864 – Haga, 1937). Militant sionist. I se atribuie formularea conceptului de *sionism*.

Bodenheimer, Max Isidor (Stuttgart, 1865 - 1940). Militant sionist cu importante funcţii în conducerea Organizaţiei Mondiale Sioniste.

Borochov, Ber (Ucraina, 1881 – Ucraina, 1917). Fondator al sionismului muncitoresc, fiind teoretician şi practician în acelaşi timp.

Botoshansky, Iacob (Basarabia, 1892 – Argentina, 1964), Scriitor de limbă idiş, ziarist şi critic literar.

Brainin, Rubin ben Mordechai (Ucraina, 1862 – New York, 1939). Scriitor şi ziarist de limbă ebraică şi idiş, a militat pentru diseminarea limbii ebraice. Opera sa a fost cunoscută în mişcarea sionistă din România.

Brandeis, Louis Dembits (1856 – 1941). Jurist. În 1914 devine preşedintele comitetului provizoriu pentru problemele sioniste din Statele Unite, practic liderul

https://biblioteca-digitala.ro

sionist al evreilor din America. Prietenia lui cu Woodrow Wilson îl ajută să obţină sprijinul preşedintelui pentru Declaraţia „Balfour". A rămas toată viaţa ataşat de ţelurile sioniste, pentru care a lăsat fonduri importante.

Braunstein, Menahem Mendel (Mebaşan, 1858 – 1944). Filolog şi pedagog. Militant pentru ebraizarea tineretului şi a intelectualităţii evreieşti, în general. A fost un adept al sionismului cultural. În 1914 a emigrat în Palestina, unde a profesat ca jurnalist, continuând şi activităţile sale literare.

Brătianu, Ion C. (1821 – 1891). Om politic român, de mai multe ori prim-ministru în perioada 1876 – 1888.

Breizis. Vezi Brezis.

Brezis, Haim ben Iehuda Arie (1887 – 1930). Tatăl său, Iehuda Arie Brezis, a fost rabin la Ploieşti. Haim Brezis a fost angajat ca rabin în 1908, după moartea părintelui său. La Ploieşti a păstorit ca rabin 11 ani, după care s-a mutat la Bucureşti, unde a devenit directorul Fondului Naţional Evreiesc. A făcut parte din mişcarea sionistă religioasă, participând la conferinţe şi congrese sioniste. A colaborat la reviste şi ziare, precum: „Haşmonaea", „Curierul Israelit" şi „Renaşterea".

Brociner, J.B. (1846 – 1918). A studiat dreptul la Universitatea din Iaşi. Cea mai mare parte din viaţa lui a petrecut-o la Galaţi. A fost un militant activ pentru emanciparea evreilor, în acest scop desfăşurând o intensă activitate publicistică. A editat numeroase documente privind vechimea evreilor pe teritoriul românesc. S-a numărat printre primii membri ai organizaţiei Hoveve Sion.

Brucăr, Iosif (Bucovina, 1888 – Bucureşti, 1960). Jurist, filosof, pedagog.

Buber, Martin (Viena, 1878 – Ierusalim,1965). Teolog, filosof şi pedagog, celebru pentru filosofia dialogului pe care a dezvoltat-o în scrierile sale. A fost adept al sionismului cultural.

C

Carp, Horia (România, 1869 – Palestina, 1943). Publicist, traducător, om politic şi ziarist. A publicat săptămânalul de orientare sionistă „Mevasereth Zion" (1901 - 1904) şi „Cultura" (1911). Militant sionist, a participat la congresele sioniste mondiale şi la cele din România.

Cassvan, Avner Abraham (Polonia, 1831 – Râmnicu Sărat, 1898). Rabin, cu o importantă activitate în mişcarea Hibbat Zion. A participat la Conferinţa de la Focşani din 1881. A fost o figură luminoasă a iudaismului românesc.

Cassvan, Lazăr Eliezer ben Avner Abraham (1852 – 1916). Absolvent al seminarului rabinic din Breslau şi doctor în filosofie. A fost profesor de ebraică şi autor al unor manuale de iudaism. A făcut parte din comisia creată de organizaţia sionistă pentru perfecţionarea predării limbii ebraice în şcolile evreieşti.

Chamberlain, Joseph C. (1836 – 1914). Om politic şi diplomat britanic. Ministru al coloniilor în perioada 1895 – 1903, promotor al expansiunii britanice în Africa.

Chasanowitsch, Iosef (Lituania, 1844 – Palestina, 1920). Medic. Membru al mişcării Hoveve Sion. A vizitat Palestina în 1890. A fost întemeietorul Bibliotecii Naţionale Evreieşti din Ierusalim, inaugurată la începutul secolului XX.

Chateaubriand, François-René de (4 septembrie 1768 – 4 iulie 1848). Scriitor francez, politician şi diplomat. Este considerat fondatorul romantismului în literatura franceză. Principala sa lucrare, *Geniul creştinismului sau Frumuseţea religiei creştine* (1802) este publicată ulterior în numeroase ediţii. A fost ales membru al Academiei Franceze în 1811.

https://biblioteca-digitala.ro

Chattam, Sofer din Pressburg – vezi Sofer Moise.

Cirus II cel Mare (556 – 530 î.e.n.). Rege persan, fondatorul Imperiului Persan. A cucerit Media (550 î.e.n.), Lidia (547 î.e.n.) şi Babilonul (539 î.e.n.). A permis întoarcerea evreilor din Babilon la Ierusalim (538 î.e.n.). A fost ucis într-o luptă cu masageţii.

Clemenceau, Georges (1841 – 1929). Om politic francez, prim-ministru între anii 1906 – 1909, 1917 – 1920.

Crémieux, Isaac Adolphe (Nîmes,1796 – Paris, 1880). Avocat evreu şi om de stat francez; militant pentru apărarea drepturilor evreilor din diaspora şi pentru ameliorarea statutului evreilor în Franţa. În 1860 înfiinţează *Alianţa Israelită Universală* la Paris, iar patru ani mai târziu devine preşedintele acesteia.

Curzon, George Nathaniel, marchiz (1859 – 1925). Om politic britanic. Ministru de Externe în perioada 1919 – 1924. A avut un rol important în tratativele de pace de la Versailles.

Cuza, Alexandru C. (1857 – 1947). Om politic şi publicist, unul dintre exponenţii cei mai vehemenţi ai teoriei şi practicii antisemite.

D

David (1040 – 970 î.e.n.). Al doilea şi cel mai mare rege al Israelului între anii 1015 – 970 î.e.n. A stabilit capitala la Ierusalim şi a început construcţia statului şi a Templului. Mormântul său, de pe Muntele Sion, e unul dintre locurile sfinte ale evreilor.

Denikin, Anton Ivanovici (1872 – 1947). General rus, conducător al albilor în timpul războiului civil din Rusia (1918 – 1920). A fost învins de Armata Roşie şi a murit în exil.

Derera, Nissim Em. (Bucureşti, 1859 – Brăila, 1906). Ziarist. Autorul unei monografii a Comunităţii Israelite din Brăila (Brăila, 1906). Militant sionist, participant la Congresul de la Galaţi din 1883.

Desmoulins, Camille (1760 – 1794). Avocat, ziarist, om politic francez. Republican. Participant la Revoluţia Franceză. A fost condamnat la moarte şi executat.

Disraeli, Benjamin, conte de Beaconsfield (1804 – 1881). Om de stat şi romancier britanic de origine evreiască, convertit la creştinism. A militat pentru egalitatea în drepturi a evreilor cu popoarele în mijlocul cărora trăiau, a susţinut ideea întoarcerii evreilor în Palestina.

Dreyfus, Alfred (1859 – 1935). Ofiţer de origine evreiască în armata franceză. Acuzat de trădare în afacerea care i-a purtat numele, „Afacerea Dreyfus". A fost un caz de răbufnire antisemită cu larg ecou în toată Europa. Ulterior a fost dovedită nevinovăţia lui, fiind reabilitat şi readmis în armată cu gradul de maior. A participat la Primul Război Mondial, pentru meritele sale fiind avansat colonel şi decorat cu „Legiunea de Onoare".

Drimer, Carol (1889 – 1941). Publicist şi critic literar, ataşat problematicii iudaice. A decedat în *trenul morţii*, în timpul pogromului din Iaşi (iulie 1941).

Dubnov, Simion (1860 – 1941). Evreu, originar din Rusia. Unul dintre cei mai importanţi istorici moderni ai poporului evreu. Autorul unei istorii universale a evreilor. Ideolog al autonomiei culturale a evreilor în contextul diasporei. A fost victima Holocaustului.

https://biblioteca-digitala.ro

Duff, Mozes (România, 1873 – Israel, 1957). Lider sionist, şi-a desfăşurat activitatea la Iaşi, având o vastă cultură iudaică. A făcut parte din curentul religios, fiind unul din creatorii curentului mizrachist din România. A fost preşedinte al Cercului Iabne din Iaşi. În anul 1941 a emigrat în Palestina.

E

Ebner, Mayer (Cernăuţi, 1872 – Israel, 1955). Avocat. Lider al mişcării sioniste din Bucovina. A participat la primele congrese sioniste mondiale. În ziarul „Ostjudische Zeitung" a propagat cu consecvenţă idealul sionist. A participat şi la viaţa politică românească, fiind deputat între anii 1926 – 1927, 1932 – 1933 şi senator în legislatura 1928 – 1931 din partea partidelor Poporului (Averescu), Evreiesc şi Naţional-Ţărănesc.

Ehrlich, Paul (Germania, 1854 – 1915). Medic şi biochimist. În 1908 obţine Premiul Nobel pentru fiziologie şi medicină. Precursor spiritual al Universităţii Ebraice din Ierusalim.

Elia Vilna (Lituania, 1720 – 1797). Critic şi analist al scrierilor talmudice şi rabinice. Matematician şi astronom.

Ezra (sec. V î.e.n.). Preot cărturar şi reformator religios. A avut un rol esenţial în organizarea comunităţii evreilor din Ierusalim după revenirea lor din exilul babilonian şi în reconstruirea Templului distrus de babilonieni.

F

Fichman, Iacob (Bălţi, 1881 - 1958). Poet, critic literar, traducător şi pedagog. Autor de limbă ebraică. În anii '20 s-a stabilit în Palestina.

Filip IV cel Frumos (1268 – 1314). Rege al Franţei între anii 1285 – 1314. A adoptat numeroase măsuri antievreieşti. La 22 iulie 1306 au avut loc numeroase arestări de evrei urmate de expulzări.

Fischhoff, Adolf Abraham (Austria, 1816 – 1893). Medic. Participant la revoluţia din 1848. Nu s-a implicat în viaţa comunităţii evreieşti, dar nu şi-a renegat evreitatea. Concepţiile lui despre organizarea statului au fost preluate de evreii naţionali din Austria.

Frank, Iacob (1726 – 1791). Conducătorul mişcării franchiste. Concepe o teologie cabalistică ce reprezintă un amalgam de credinţe evreieşti şi creştine. În 1757 trece la islamism, apoi la creştinism, fiind botezat în catedrala din Varşovia. În 1760 este arestat, aflându-se în închisoare timp de 13 ani.

Fundoianu, B. (Benjamin Fondane, Benjamin Wecsler); (Iaşi, 1898 – Auschwitz, 1944). Poet, eseist, filosof. Prezent în publicaţiile sioniste („Hatikwa" – Galaţi, „Bar-Kochba" – Bârlad; „Mântuirea" – Bucureşti) din România la începutul secolului XX.

G

Gaon din Vilna. v. Elia Vilna.

Gaster, Moses (România, 1856 – Anglia, 1939). Rabin, lingvist şi folclorist. Ca iudaist, a demonstrat existenţa unor conexiuni dintre diversele culturi populare şi folclorul biblic. După expulzarea sa din România, în 1885, s-a stabilit la Londra, devenind marele rabin al comunităţii sefarde. Exponent al sionismului cultural, a participat la primele congrese sioniste, fiind vicepreşedinte la primele patru.

https://biblioteca-digitala.ro

Goga, Octavian (1881 – 1938). Poet, ziarist şi om politic român. Concepţiile lui politice au purtat amprenta unui antisemitism politic şi cultural. În timpul guvernării sale (decembrie 1937 – februarie 1938), antisemitismul s-a impus ca politică de stat.

Gordon, Aaron David (Ucraina, 1856 – Palestina, 1922). Ideolog al sionismului muncitoresc. Pogromurile din 1881 din Rusia l-au făcut să înţeleagă că unica soluţie pentru problema evreiască e sionismul. A fondat „Hapoel Hatzair", partid muncitoresc anti-marxist, care se opunea mişcării Poale Zion (de orientare marxistă). În 1904 s-a stabilit în Palestina, unde a lucrat ca viticultor şi grădinar. În Palestina fiind, a elaborat un întreg sistem filosofic sionist, în care a încorporat elemente ale gândirii iudaice a evreilor din estul Europei. În viziunea lui Gordon, practicarea muncii fizice de către evrei era singura cale de însănătoşire a lor, mentală şi morală, după viaţa de exil de două milenii.

Graetz, Heinrich (Poznan, 1817 – 1891). Şi-a dat doctoratul la Universitatea din Jena cu o teză despre iudaism şi gnostică. A urmat cariera didactică. Este autorul unei istorii universale a evreilor în 11 volume, recunoscută ca operă clasică a istoriografiei evreieşti. Un prim volum din opera lui Graetz a apărut în limba română în 1924.

Gropper, Iacob Ashel (România, 1890 – Israel, 1966). Primul poet modern de limbă idiş din România. Debutul lui literar datează din anul 1914.

Güdemann, Moritz (Hildesheim, 1835 – Baden, 1918). Mare rabin la Viena. Autor de lucrări privind istoria culturii evreieşti. A respins ideea sionistă a lui Herzl, expusă în *Statul iudeu*.

H

Haan, Iacob Israel de (Olanda, 1881 - 1924). Profesor de drept la Universitatea din Amsterdam. Propagator al ideilor sioniste. După stabilirea sa în Palestina, a fost decepţionat de realităţile din această ţară şi a trecut în extrema anti-sionistă.

Hadrian. Vezi Adrian, împărat roman.

Halevy, Iuda (Spania, 1075 – Egipt, 1141). A studiat discipline rabinice, ebraica, medicina şi filosofia. A profesat ca medic la Toledo şi apoi la Cordoba, în Spania musulmană. A fost poet şi filosof. Este autorul a 35 de „Cântece ale Sionului" (*Şire Ţion* sau *Sionide*) care au intrat în patrimoniul literar de suflet al sioniştilor, al comunităţilor evreieşti din lumea întreagă. Din poeziile lui Halevy s-a declamat nu o dată la manifestările culturale organizate de cercurile sioniste.

Hartmann, Eduard von (1842 – 1906). Filosof german. În problema evreiască, a fost un adept al asimilării totale a evreilor.

Haşmonea. Familie de preoţi în Iudeea, din care s-au ridicat conducători ai rebeliunii împotriva regimului elenistic din Ierusalim (165 î.e.n.). Vezi şi *Macabeii*.

Heine, Heinrich (Düsseldorf, 1797 – Paris, 1856). Poet şi eseist german de origine evreiască. Deşi s-a convertit la creştinism, considerând certificatul de botez drept un bilet de intrare în cultura europeană, totuşi, conform spuselor sale, nu se întoarce la iudaism pentru că nu l-a părăsit niciodată.

Hertz, Heinrich (Hamburg, 1857 – Bonn, 1894). Fiu al unui evreu botezat şi al unei mame creştine. Fizician. A demonstrat existenţa undelor electromagnetice şi a creat telegrafia fără fir.

Herzl, Theodor (Budapesta, 1860 – Viena, 1904). A urmat Facultatea de Drept, susţinându-şi doctoratul în 1884. A fost scriitor, dramaturg şi ziarist. Ajuns la Paris, Herzl asistă la ceremonia de degradare a ofiţerului evreu Dreyfus, acuzat de trădare. Evenimentul produce o cotitură în concepţiile asimiliste ale lui Herzl şi începe să fie

https://biblioteca-digitala.ro

preocupat de problematica sionistă. În 1896 publică broşura semnificativ intitulată *Der Juden Staat*. Apariţia cărţii îi aduce recunoaştere internaţională şi, în acest context, Herzl începe să prepare convocarea primului congres mondial sionist. Tot atunci lansează şi ziarul sionist „Die Welt". La congresul întrunit la Basel în 1897, a pus bazele structurii organizatorice a mişcării sioniste mondiale. Până la decesul lui (1904), congresele mondiale sioniste au fost anuale. Concomitent cu activitatea organizatorică, Herzl întreprinde numeroase demersuri diplomatice pentru recunoaşterea internaţională a dreptului evreilor de a crea un cămin naţional în Palestina. Astfel, Herzl a intrat în istoria evreilor ca fondator al sionismului politic, transformând problema evreiască într-o problemă a politicii mondiale.

Hildesheimer, Hirsch (Ungaria, 1855 – Berlin, 1910). Profesor de istorie a evreilor la seminarul rabinic şi redactor-şef al presei evreieşti din Berlin. Susţinător al Hoveve-ţionismului.

Hillel (sec. I î.e.n. – sec. I e.n.). S-a născut în Babilon, unde şi-a început educaţia pe care a continuat-o la Ierusalim cu mari învăţaţi. Cel mai mare dintre învăţaţii evrei din perioada celui de-al Doilea Templu. Iudaismul a putut fi reconstruit sub conducerea şi călăuzirea elevului său, Iohanan ben Zakai, după distrugerea celui de-al Doilea Templu (70 e.n.).

Hirsch, Moritz, baron (München, 1831 – Ungaria, 1896). Filantrop. Totuşi a manifestat puţină înţelegere pentru sionismul politic al lui Herzl şi pentru colonizarea Palestinei.

Horaţiu (Quintus Horatius Flacus, 65 – 8 î.e.n.). Clasic al literaturii latine.

Hugo, Victor Marie (1802 – 1885). Scriitor francez.

Hurwitz, Sha'ul Jisra'el (Bielorusia, 1861 – Germania, 1922). Eseist şi editor de literatură în limba ebraică.

I

Iakobsohn, Viktor (Rusia, 1869 – 1935). Lider sionist, membru în conducerea Organizaţiei Sioniste Mondiale. A activat în special pe linia politicii externe a mişcării sioniste. A avut legături strânse cu mişcarea sionistă din România.

Iehoşua. Succesorul lui Moise, conducătorul triburilor israelite în timpul cuceririi Canaanului.

Iehova. Transcriere de largă circulaţie, dar eronată, a numelui *Iahve* (în ebraică), dat lui Dumnezeu în *Biblie*.

Ieremia (sec. VII – VI î.e.n.). Al doilea dintre cei trei mari profeţi din secţiunea profeţilor biblici.

Ioab. Conducător de oşti în timpul regelui David.

Iohanan. Vezi Iohanan ben Zakai.

Iohanan ben Zakai (sec. I e.n.). Mare învăţat, contemporan cu distrugerea celui de-al Doilea Templu, în anul 70 e.n. A fugit din Ierusalim în timpul asedierii oraşului, stabilindu-se la Iavne, unde a primit aprobarea lui Vespasian să creeze un nou centru al iudaismului spiritual.

Ionescu, Nicolae (1820 – 1905). Profesor universitar la Iaşi, om politic şi ziarist. Deputat şi senator de câteva ori. În 1866 a fost printre principalii politicieni care s-au opus ca evreii să fie încetăţeniţi.

Ionescu, Take (1858 – 1922). Om politic şi scriitor, deputat şi de mai multe ori ministru. În 1909 a întemeiat Partidul Conservator Democrat.

https://biblioteca-digitala.ro

Iov. Personaj biblic. Simbol al tăriei credinţei şi al puterii de a îndura cele mai grele încercări.

Isaia (sfârşitul sec. VIII î.e.n.). Unul dintre cei mai mari profeţi ai Israelului antic, ale cărui proorociri sunt cuprinse în cartea cu acelaşi nume.

Isserles, Moise (1525 – 1572). Rabin în Polonia. A completat opera contemporanului său, Iosef Caro, contribuind la codificarea clasică a legilor evreieşti.

Ivela, Avram Levy (1878 – 1927). Compozitor, profesor, autor de lucrări didactice. A urmat patru ani Facultatea de Medicină, pe care însă nu a absolvit-o. Din 1900 frecventează Academia de Muzică şi Artă Dramatică. A fost organist şi dirijor la Templul Spaniol din Bucureşti şi maestru de muzică la alte temple şi sinagogi din capitală. A creat o vastă operă componistică. Autor a numeroase lucrări de muzicologie, printre care şi un dicţionar muzical ilustrat (1927). A scris marşul sionist „Haideţi fraţi".

J

Jabotinsky, Vladimir (Odessa, 1880 – New York, 1940). Lider sionist, scriitor, publicist. Rămăşiţele lui au fost reînhumate pe muntele Herzl din Ierusalim.

Jitlovski, Haim (1865 – 1943). Filosof şi scriitor de limbă idiş, teoretician al „naţionalismului diasporei". Deşi a susţinut la început mişcarea sionistă, cu timpul i s-a opus cu fanatism.

K

Kahane, Hilel (România, 1819 – 1901). Director al şcolii israelite din Botoşani, iudaist, autor al unor manuale de geografie.

Kalischer, Ţvi Hirsch (Lissa, 1795 – Thorn, 1874). Rabin, precursor al sionismului. A scris lucrări rabinice şi filosofice, dar opera care i-a adus celebritatea mondială a fost *Derişat Ţion* (*În căutarea Sionului*), în 1862. Cel mai important rezultat practic al programului său a fost înfiinţarea şcolii de agricultură *Mikweh Israel*, lângă Iaffa (1870).

Kohn, Samuel (Ungaria, 1841 – 1920). Rabin şi istoric. După terminarea studiilor rabinice, a fost ales în funcţia de rabin al comunităţii evreieşti din Budapesta. A participat activ la Congresul General Evreiesc (1868 – 1869), care a dus la scindarea comunităţii în ortodocşi şi neologi, el fiind de orientare neologă.

L

Lassalle, Ferdinand (1825 – 1864). Evreu din Germania, convertit la creştinism. A fost unul dintre fondatorii mişcării social-democrate din Germania.

Lazare, Bernard (1865 – 1903). Provine dintr-o familie de evrei asimilaţi, cu origini sefarde. Scriitor, apărător al cauzei lui Dreyfus, militant împotriva antisemitismului, a participat la al II-lea Congres Mondial Sionist de la Basel (1898). A fost un susţinător al emancipării evreilor din Balcani şi din Europa de Est. În mai 1902 a vizitat România, oprindu-se la Bucureşti şi la Iaşi, unde a fost primit cu entuziasm.

Lessing, Gotthold Ephraim (1729 – 1781). Dramaturg german. Autorul piesei „Nathan Înţeleptul", personaj inspirat de personalitatea lui Moses Mendelssohn, creatorul curentului luminist evreiesc.

https://biblioteca-digitala.ro

Levin, Schemarjahu (Rusia, 1867 – 1935). Militant sionist. În 1924 s-a stabilit în Palestina, unde a condus împreună cu poetul N. Bialik o editură ebraică.

Lévi, Sylvain (1863 – 1935). Evreu francez, specialist în istoria şi răspândirea budismului. Cunoscut orientalist. A participat la Conferinţa de Pace de la Paris din 1919, ca reprezentant al evreilor din Franţa. A adoptat poziţii asimiliste.

Lilien, Ephraim Moses (1874 – 1925). Gravor şi ilustrator pe teme biblice. Ca artist, şi-a desfăşurat activitatea în Germania. Un an a fost profesor la şcoala de arte *Bezalel* din Ierusalim.

Lilienblum, Moises Leib (Kovno, 1843 – Odessa, 1910). Unul dintre cei mai importanţi scriitori de limbă ebraică de la sfârşitul secolului al XIX-lea – începutul secolului XX. În optica sa, calea rezolvării problemei evreieşti este asigurată numai de sionismul politic. A făcut parte din Comitetul de la Odessa timp de 20 de ani.

Lippe, Karpel (Galiţia, 1830 – Viena, 1915). Medic. În 1860 s-a stabilit la Iaşi, unde a activat peste o jumătate de secol ca medic. Autor a numeroase scrieri pe teme de iudaistică, a fost unul dintre liderii mişcării sioniste din România, participant la primele congrese mondiale sioniste. Ca decan de vârstă, a fost preşedintele primului Congres Mondial Sionist (Basel, 1897).

Litvak, David. Personaj din romanul lui Th. Herzl, *Ţara veche-nouă*, prin care autorul evocă personalitatea lui David Wolffsohn, conducător al organizaţiei sioniste mondiale, născut în Lituania.

Lloyd-George, David, conte de Dwyfor (1863 – 1945). Om politic britanic. Prim-ministru în perioada 1916 – 1922. A avut un rol important la Conferinţa de Pace de la Paris din 1919, unde a susţinut revendicările mişcării sioniste în problema Palestinei.

Lurie, Iosef (1871 – 1937). Militant sionist. În 1907, funcţionează ca profesor la gimnaziul ebraic din Iaffa. Din 1911, preşedinte al Asociaţiei învăţătorilor de limbă ebraică din Palestina.

M

Macabei. Familie de evrei din secolele II-I î.e.n., care au luptat pentru eliberarea Iudeei de sub dominaţia eleno-siriană seleucidă. În cinstea acestor evenimente, evreii sărbătoresc *Hanuka*. Macabeii au înfiinţat o nouă dinastie regală şi sacerdotală evreiască – cea a Haşmoneilor (ebraică: *Hashmonaim*) – şi au reuşit să pună temelia unui nou regat independent al evreilor (sau iudeilor) pe teritoriul Palestinei istorice (Ţara Israel), care a dăinuit până în anii cuceririi romane.

Maimonide, Moise (1135 – 1204). Cel mai important gânditor al iudaismului medieval. Filosof, talmudist şi medic. S-a născut în Spania, a trăit în Maroc şi, din 1165, în Egipt. Opera sa capitală, *Mişne Tora* (*Repetarea Legii*), reprezintă o piatră de hotar în gândirea iudaică. Este o încercare de a organiza legislaţia *Talmudului* într-un cod logic. Este o sinteză originală, scrisă în limba ebraică.

Mandelstamm, Max (1838 – 1912). Evreu originar din Rusia, medic oculist. A fost o personalitate marcantă a mişcării sioniste internaţionale, un colaborator apropiat al lui Th. Herzl.

Marmorek, Alex (Galiţia,1865 – Paris,1923). Medic bacteriolog. Membru marcant al mişcării sioniste, unul dintre primii sionişti moderni; participant la congresele mondiale sioniste. A îndeplinit funcţia de conducător al Federaţiei Sioniste Franceze.

Marmorek, Oscar (Galiţia,1863 – Viena, 1909). Arhitect, militant sionist, participant la primele congrese mondiale sioniste. Colaborator apropiat al lui Th. Herzl şi Max Nordau.

https://biblioteca-digitala.ro

Marx, Karl (Trier, 1818 – Londra, 1883). Gânditor politic şi social-economic german de origine evreiască. Fondatorul socialismului ştiinţific.

Masaryk, Thomas Garrigue (1850 – 1937). Om politic, filosof şi sociolog ceh. Primul preşedinte al Republicii Cehoslovace între anii 1918 – 1935.

Massarik. Vezi Masaryk.

Mayersohn, L. (1879 – 1954). Medic specialist în otorinolaringologie. Deşi a fost vicepreşedinte al Uniunii Evreilor Pământeni, a făcut parte şi din mişcarea sionistă, fiind membru în Comisia Culturală Sionistă pentru limba română, constituită la Consfătuirea sionistă de la Galaţi, din octombrie 1915.

Mendele, Moher Sforim (Bielorusia, 1835 – Rusia, 1917). Scriitor de limbă ebraică şi idiş, cunoscut drept „bunicul literaturii idiş moderne". Cărţile lui erau citite de intelectualii mişcării sioniste din România.

Mendelssohn, Moses (1729 – 1786). Filosof şi călăuză spirituală a comunităţii evreieşti din Germania. Pionier al curentului de autoemancipare a evreilor din Europa.

Meyer, Arthur (1840 – 1924). Ziarist francez de origine evreiască.

Michelet, Jules (1798 – 1874). Istoric şi publicist francez. A susţinut şi a popularizat în presa franceză revoluţia română de la 1848-1849 şi Unirea Principatelor.

Mirabeau, Honoré Gabriel (1749 – 1791). Om politic francez. A militat pentru drepturile cetăţeneşti ale evreilor, pentru toleranţă religioasă.

Molière (1622 – 1673). Pseudonimul lui Jean-Baptiste Poquelin, dramaturg francez. A impus comedia ca gen superior.

Montefiore, Francis Abraham, sir (1860 – 1935). Adept al sionismului politic al lui Th. Herzl, cu funcţii de conducere în mişcarea sionistă din Anglia până la începutul Primului Război Mondial, când s-a desprins din activitatea sionistă.

Montefiore, Moses (Livorno, 1784 – Ramsgate, 1885). Broker, bancher, filantrop şi activist. A fost una dintre cele mai faimoase personalităţi evreieşti din Marea Britanie şi din lume în secolul al XIX-lea. Sir Moses Montefiore a vizitat oraşul palestinian Jaffa în mai multe rânduri, iar în anul 1855 a cumpărat aici o livadă de portocali pentru a furniza locuri de muncă evreilor locali, dar experienţa a eşuat. În zona respectivă a luat fiinţă mai târziu un cartier al Tel Aviv-ului, numit Montefiore. În 1869 a vizitat România, unde aproape a fost linşat de o bandă de antisemiţi.

Morghenthau, Henry (Mannheim, 1856 - 1946). În 1866 a emigrat în America împreună cu părinţii săi. În calitate de ambasador în Turcia, în anii Primului Război Mondial a apărat interesele evreilor în Palestina. În timpul Conferinţei de Pace de la Versailles a susţinut ideea Căminului Naţional Evreiesc în Palestina. Ulterior s-a dezis de sionism.

Moscovici, Herman (Brăila ? – Palestina, 1916). De profesie medic, poate fi socotit printre primii intelectuali sionişti din România. A fost membru în Comitetul Federal din Galaţi şi a reprezentat mişcarea sionistă din România la congresele mondiale de la Basel, Haga, Hamburg. În anul 1910, a emigrat în Palestina, devenind un corespondent permanent al ziarelor sioniste din România.

Motzkin, Leo (Ucraina, 1867 – Paris, 1933). Doctor în filosofie. S-a dedicat luptei pentru apărarea intereselor evreieşti; adept al sionismului herzlian, a participat la primele congrese mondiale sioniste şi la tratativele de pace de la Paris din 1919, contribuind la obţinerea dreptului de minoritate naţională pentru evreii din diaspora Europei de Est.

https://biblioteca-digitala.ro

N

Nacht, Iacob (Iaşi, 1873 – Tel Aviv, 1959). Doctor în filosofie, rabin, profesor şi director al Institutului de Ştiinţe Iudaice din Strassbourg. În anul 1901 este invitat ca rabin la Focşani. Lider al mişcării sioniste din România, I. Nacht a militat pentru introducerea limbii ebraice în învăţământul evreiesc, precum şi pentru renaşterea limbii ebraice în general. A colaborat la numeroase publicaţii sioniste din România. A scris în limbile ebraică, română, poloneză. În cele din urmă s-a stabilit la Tel Aviv, unde a rămas până la sfârşitul vieţii.

Nehemia (sec. V î.e.n.). Este una din personalităţile proeminente ale istoriei evreilor, care alături de Ezra a avut o contribuţie importantă în restabilirea vieţii evreieşti după revenirea din exilul babilonian.

Neuschotz, Iacob (1809 – 1889). A trăit la Iaşi, unde a desfăşurat diferite activităţi filantropice. În 1882 s-a stabilit la Ierusalim, unde s-a stins din viaţă. Este înmormântat pe Muntele Măslinilor.

Nicolae al II-lea (1868 – 1918). Ţar al Rusiei între anii 1894 – 1918.

Niego, Iosef (Adrianopol, 1864 - 1950). A fost unul din conducătorii Şcolii Agricole Mikwe Israel din Palestina.

Niemirower, Iacob (Lemberg, 1872 – Bucureşti, 1939). Doctor în filosofie, şef-rabin al comunităţii evreieşti din România. Militant sionist, participant la congresele mondiale sioniste, exponent al sionismului cultural. Este autorul a numeroase lucrări de filosofie, istorie şi etică iudaică. Şi-a publicat lucrările în limbile germană şi română. O singură lucrare, *Iavne Vehahmia,* în care dezvoltă ideologia sionismului cultural, a apărut în limba ebraică (Botoşani, 1913).

Nietzsche, Friedrich (1844 – 1900). Filosof german. Faţă de evrei a avut poziţii contradictorii. În măsura în care în iudaism vedea un precursor al creştinismului, pe care îl respingea, a respins şi iudaismul. Pe de altă parte, era plin de admiraţie pentru importanţa pe care evreii o reprezentau pentru cultura europeană.

Nordau, Max (Budapesta, 1849 – Paris, 1923). Medic, scriitor şi critic social. Lider sionist, co-fondator al Organizaţiei Sioniste Mondiale, împreună cu Th. Herzl, preşedinte sau vicepreşedinte a numeroase congrese sioniste mondiale. În 1926 a fost reînhumat la Tel Aviv.

O

Oliphant, Laurence (Cape Town, 1829 – Twickenham,1888). Diplomat, personalitate marcantă a epocii în care a trăit. Deşi neevreu, a fost un fervent susţinător al proiectului de colonizare a unei părţi a Palestinei. În 1879, vizitează Palestina, iar trei ani mai târziu soseşte în România, cu scopul de a sprijini mişcarea evreilor de aici pentru colonizarea Palestinei.

Oppenheimer, Franz (Berlin, 1864 – 1943). Medic. A abandonat această profesiune, dedicându-se studiilor economice. În concepţia sa, cooperativele agricole aveau un rol primordial în dezvoltarea economică a Palestinei.

Orleans, Louis Philippe Robert, duce (1869 – 1926). Explorator şi navigator francez.

Ovidiu (**Publius Ovidius Naso**, 43 î.e.n. – 17 e.n.). Poet latin. A fost exilat în anul 8 e.n. la Tomis (Constanţa).

https://biblioteca-digitala.ro

P

Peixotto, Benjamin Franklin (New York, 1834 – 1890). Jurist şi diplomat. În 1870 a fost numit consul general al S.U.A. în România. A militat pentru emanciparea evreilor din România.

Pereţ [Peretz], Isaac Leib (Zamosc, 1852 – Varşovia, 1915). Considerat părintele literaturii idiş moderne. Ulterior şi-a tradus scrierile din idiş în ebraică. Opera lui era popularizată în cercurile culturale sioniste din România încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Picot, François Marie Denis Georges (1870 – 1951). Diplomat francez în timpul Primului Război Mondial şi a Conferinţei de Pace de la Versailles (1919 – 1920).

Pichon, Stephan (1856 – 1933). Politician francez, ministru de Externe al Franţei între anii 1906 – 1911; 1913; 1917 – 1920.

Pineles, Samuel (Brody, 1843 – Galaţi, 1928). În 1843 s-a stabilit împreună cu familia la Galaţi. A fost lider al mişcării sioniste din România, ocupând funcţii de conducere. A fost cunoscut în străinătate, a purtat corespondenţă cu Th. Herzl. A participat la primele congrese mondiale sioniste. Rămăşiţele sale pământeşti au fost reînhumate la Ierusalim.

Pinsker, Leon (Polonia, 1821 – Odessa 1891). A fost unul dintre primii evrei care a absolvit Facultatea de Drept din cadrul Universităţii din Odessa. Neputând profesa în cariera de avocatură din cauza legilor antievreieşti, s-a reprofilat pe medicină şi a devenit doctor la Odessa. Pogromurile din 1881 – 1882 din Rusia l-au determinat să se consacre problemei evreieşti, devenind fondator al mişcării Hibbat Zion. A fost gânditor şi conducător al mişcării Hoveve-Ţioniste. În 1882 a publicat broşura *Autoemanciparea*, care s-a vrut un avertisment „al unui evreu rus către fraţii săi". În 1934, rămăşiţele sale pământeşti au fost reînhumate pe Muntele Scopus din Ierusalim.

Popper, N.C. (1811 – Bucureşti, 1891). S-a stabilit în România în anii '40 ai secolului al XIX-lea. Personalitate cu o importantă activitate didactică şi ştiinţifică în domeniul limbii ebraice şi al iudaismului în general. A făcut parte din mişcarea Hoveve-Ţionistă.

Psantir, Iacob (România, 1820 – 1902). Cronicar şi muzician. A colectat documente despre istoria evreilor din România; a descifrat inscripţii de pe pietre funerare din diferite cimitire evreieşti din România pentru a demonstra opiniei publice româneşti vechimea evreilor pe acest teritoriu.

R

Rappaport, Salomo Iuda (Lemberg, 1790 – Praga, 1867). Rabin, renumit talmudist. În 1840 a fost numit Mare Rabin al evreilor din Praga, funcţie pe care a deţinut-o până la sfârşitul vieţii.

Reading, Marquis, lord (iniţial Rufus Daniel Isaacs) (Londra, 1860 – 1935). Om politic cu înalte funcţii în viaţa politică a Marii Britanii. S-a afirmat şi în apărarea intereselor evreieşti. A fost vicepreşedinte al *Anglo-Jewish Association*. În 1917 a salutat cu mult entuziasm Declaraţia „Balfour".

Reines, Jizchak Jakob (Guberniul Vilna, 1839 – 1915). Rabin. Autor al unor lucrări metodologice pentru studierea *Talmudului*. Adept al sionismului politic herzlian. În 1901 a pus bazele Federaţiei Sioniştilor Ortodocşi Mizrachi. În 1902 a convocat la Minsk Conferinţa de constituire a organizaţiei „Mizrachi".

https://biblioteca-digitala.ro

Renan, Joseph Ernst (1823 – 1892, Franţa). Orientalist francez. În 1862 a fost numit profesor de limbă ebraică la Colegiul francez din Paris. Este autorul unei istorii a poporului Israel apărută în cinci volume, între anii 1877 – 1893.

Richard Inimă-de-Leu (1115 – 1199). Rege al Angliei din dinastia Plantagenet între anii 1189 – 1199. În timpul domniei sale au avut loc numeroase acţiuni pogromiste contra evreilor.

Rohling, August (Neukirchen, 1839 – 1931). Teolog şi scriitor antisemit.

Rokeach, Eliezer (Safed, 1850 – Galiţia, 1918). Unul dintre primii hoveve-ţionişti. În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea a desfăşurat o intensă activitate printre evreii din România pentru propagarea ideii de colonizare agricolă a Palestinei.

Rokeach, Lazăr. Vezi Rokeach, Eliezer.

Rosenbaum, Heinrich (1870 – 1922). Manager. Studii de ştiinţe economice la Viena. A făcut parte din conducerea Băncii Coloniale Israelite cu sediul la Londra şi a ziarului „Die Welt", ambele în slujba mişcării sioniste. În 1905 s-a întors în România şi a fost ales preşedintele Comitetului Federaţiei Sioniste din România cu sediul la Galaţi. A organizat o comisie culturală a sioniştilor din România, impulsionând activitatea corpului didactic şi a Organizaţiei meseriaşilor sionişti din Iaşi. Dar numai după o jumătate de an de la alegerea sa în funcţia de preşedinte, a abandonat activitatea sa în mişcarea sionistă, convertindu-se la creştinism şi retrăgându-se într-o mânăstire, unde a şi murit în 1922. Deşi convertit la catolicism, a cerut să fie înhumat într-un cimitir evreiesc din Iaşi, alături de pioasa sa mamă.

Rosenfeld, Morris (Lituania, 1862 – S.U.A., 1923). Pionier al poeziei americane în limba idiş, a cunoscut faima internaţională, opera lui circulând şi printre membrii mişcării sioniste din România. O primă ediţie a poeziei lui M. Rosenfeld în limba română a apărut în 1904 sub titlul *Cântece din ghetto,* în traducerea lui M. Rusu.

Rosetti, Constantin A. (1816 – 1885). Publicist, scriitor, om politic român.

Rothschild, Edmond James (1845 – 1934). Fiul cel mic al bancherului James Rothschild din Franţa. În 1882, primii colonişti agricoli moderni din Palestina au început să aibă probleme financiare. La intervenţia rabinului şef al Franţei, Zadoc Kahn, Edmond a acceptat cererea coloniştilor din Rişon Le-Zion de a le acorda suma de 30.000 franci pentru a-i salva de la ruină.

Ruppin, Arthur (1876 – 1943). Economist şi sociolog, unul din fondatorii biroului de statistică pentru evidenţa populaţiei evreieşti. În 1908 a preluat conducerea Oficiului de colonizare sionistă a Palestinei. A fost expulzat în 1916. După Primul Război Mondial s-a întors în Palestina, unde a desfăşurat importante activităţi pentru colonizare. Este autorul unei sociologii a evreilor.

Rülf, Isaak (1831 – Bonn, 1902). Rabin, filosof şi politician. Creaţia sa în domeniul filosofiei a fost publicată în cinci volume. Odată cu apariţia lui Herzl, a aderat la sionismul politic. A participat la toate congresele sioniste dintre 1897 şi 1902.

S

Salvendi, Adolf (1817 – 1889). Rabin la Dürkheim. Militant pentru colonizarea Palestinei.

Samuel, Herbert Louis, sir (Anglia, 1870 – Anglia, 1965). Fiul unui bancher evreu care l-a crescut în spiritul iudaismului ortodox. A absolvit colegiul Balliol de la Oxford. A participat la viaţa politică a Marii Britanii, făcând parte din Camera Comunelor. Între 1910 şi 1914 a fost ministrul Poştelor, iar în 1920 a fost desemnat primul Înalt Comisar sub mandat britanic în Palestina, funcţie pe care a deţinut-o până în 1925.

https://biblioteca-digitala.ro

Schapira, Herman (Lituania, 1840 – Kolonia, 1898). Profesor de matematică. Autor al unor tratate de teoria funcţionalităţii. Cunoscător al limbii ebraice şi al literaturii iudaice vechi şi moderne. Aderă la sionismul politic şi participă la primul Congres Mondial Sionist (Basel, 1897), unde propune crearea unui fond general evreiesc din care să se cumpere pământ în Palestina.

Schatz, Boris (Kovno, 1867 – 1932). Sculptor. La începutul secolului XX s-a stabilit în Ierusalim, unde a fondat, în 1906, şcoala de arte *Bezalel*.

Schein, Heinrich (1856 – 1932). A trăit la Galaţi. A fost unul din fondatorii mişcării Hoveve-Ţion din România şi preşedintele Federaţiei Organizaţiilor Sioniste în perioada 1910 – 1920, participând la numeroase congrese internaţionale, reprezentând sionismul din România. A fost membru în Comitetul de Acţiune al Congresului Mondial Sionist.

Schwarzfeld, Elias (Iaşi, 1855 – Franţa, 1915). În 1881 şi-a luat licenţa în Drept, în 1885 a fost expulzat din România pentru că a protestat împotriva persecuţiilor antisemite. S-a stabilit la Paris. Este autorul a numeroase lucrări şi studii privind istoria evreilor din România. La Paris a devenit secretar la ICA.

Schwarzfeld, Moses (Iaşi, 1857 – Bucureşti, 1943). Folclorist, etnolog, publicist, autor a numeroase lucrări privind istoria evreilor din România. În aprilie 1890 a întemeiat cea mai longevivă dintre gazetele evreieşti, ziarul „Egalitatea", pe care l-a redactat până în 1940, când a fost suprimat de cenzură. În acest ziar a publicat numeroase articole despre sionism pe plan internaţional şi mişcarea sionistă din România. A participat la primele congrese mondiale sioniste şi la numeroase congrese şi conferinţe sioniste din România, evenimente despre care a scris în ziarul condus de el.

Schweig, M. (1884 – Bucureşti, 1933). S-a aflat în presă din anul 1906, când a fondat unul dintre cele mai importante ziare evreieşti, „Curierul Israelit". A fost secretarul general al Comunităţii Evreilor din Bucureşti şi al Uniunii Comunităţilor Evreieşti din Vechiul Regat. A scris despre evreii din România şi despre iudaism în general. Deşi lider al Uniunii Evreilor Români, a fost un susţinător activ al mişcării sioniste, consacrându-i numeroase articole în „Curierul Israelit". M. Schweig este considerat una din personalităţile cele mai reprezentative ale intelectualităţii evreieşti din România.

Smolenskin, Pereţ (Smolensky) (Bielorusia, 1842 – 1885). Romancier, publicist şi editor de limbă ebraică. În 1874 a petrecut trei luni în România pentru a studia situaţia evreilor. Cărţile sale circulau în România şi erau popularizate în cercurile sioniste. În 1952, rămăşiţele sale pământeşti au fost reînhumate pe Muntele Herzl din Ierusalim.

Sprinzak, Josef (Varşovia, 1885 – 1959). S-a stabilit în Palestina la începutul secolului XX. A fost unul din liderii principali ai mişcării muncitoreşti din Palestina.

Sofer (Schreiber), Moise (1762 – 1839). Cunoscut sub numele de Hatam Sofer, după titlul scrierii sale principale. Rabin, autoritate halahică şi fruntaş al iudaismului ortodox. Când rabinatul din Pressburg (Bratislava) a rămas vacant în 1806, a fost chemat să devină rabin al celei mai mari comunităţi din Ungaria. El nu s-a opus doar reformei, ci şi hasidismului şi sionismului aflat în faza incipientă.

Sokolow, Nahum Tobias (Polonia, 1859 – Londra, 1936). Scriitor, jurnalist, lider sionist. Admirator al lui Th. Herzl şi al lui Max Nordau, şi-a consacrat întreaga energie promovării ideii sioniste. În 1911 a fost pentru prima oară ales în executivul organizaţiei sioniste mondiale şi, în calitate de secretar general, a vizitat România un an mai târziu. În 1919 a văzut lumina tiparului monumentala sa operă în două volume,

https://biblioteca-digitala.ro

Istoria sionismului, 1600-1918. În 1956, rămăşiţele lui pământeşti au fost reînhumate în Israel.

Solomon. Succesorul lui David pe tronul lui Israel. A domnit vreme de 40 de ani, între 968 şi 928 î.e.n. şi a rămas în istorie ca unul dintre cei mai înţelepţi regi ai Israelului. Actul cel mai important al lui Solomon a fost construirea Templului din Ierusalim.

Sonnino, Sidney Constantino (1847 – 1922). De două ori prim-ministru al Italiei (1906, 1909 – 1910). În 1915, semnează tratatul de la Londra, prin care Italia trece de partea forţelor aliate şi declară război Austro-Ungariei.

Spinoza, Baruh (Bendict) (1632 – 1677). Filosof născut la Amsterdam într-o familie evreiască portugheză de foşti marani proveniţi din Spania. Cea mai importantă operă a sa, *Etica*, a fost finalizată în 1674. Fondator al raţionalismului religios modern, Spinoza a pus şi bazele unei critici biblice sistematice.

Spiré, André (Nancy, 1868 – 1966). Poet evreu de limbă franceză. Militant sionist. Participant la Conferinţa de Pace de la Versailles, alături de Weizmann şi Sokolov, ca apărător al intereselor evreieşti.

Stand, Adolf (Lemberg, 1870 – Viena, 1919). Deputat în Parlamentul austriac. Adept al sionismului lui Th. Herzl. Membru în conducerea mişcării sioniste mondiale.

Steinberg, Iacob (Ucraina, 1886 – 1947). Scriitor de limbă idiş şi ebraică. La începutul sec. XX s-a stabilit în Palestina.

Steinschneider, Moritz (Moravia, 1836 – Berlin, 1907). Orientalist şi bibliograf. S-a dedicat studierii limbilor semitice şi literaturii ebraice. A intrat în istorie ca părinte al bibliografiei iudaice.

Stern, Adolf (România,1848 – 1931). Jurist, diplomat, secretar al primului consul al S.U.A. în România. Conducător al Uniunii Evreilor Pământeni (ulterior, Uniunea Evreilor Români). În 1910 a vizitat Palestina. La sfârşitul vieţii a îmbrăţişat cauza sionistă, fiind unul dintre fondatorii Partidului Naţional Evreiesc (1931).

Steuerman-Rodion, Avram (Iaşi, 1872 – 1918). Medic, poet, prozator, dramaturg, profesor, ziarist, militant sionist. Directorul ziarului sionist „Răsăritul", care a apărut la Iaşi în anul 1899.

Stoecker, Adolf (1835 – 1909). Preot şi politician evanghelic. Introduce antisemitismul în politica germană, ca problemă social-economică. A luptat împotriva evreilor, considerându-i reprezentanţi ai liberalismului radical.

Straus, Nathan (1848 – 1931). În 1854 s-a stabilit cu familia în S.U.A. După 1898 se dedică activităţilor filantropice şi mişcării sioniste. A fost preşedinte al mişcării sioniste din America.

Sturdza, Dimitrie (1833 – 1914). Academician, om politic român, prim-ministru al României în perioada 1901 – 1906, preşedinte al Academiei Române între 1882 şi 1884. Aprecierile lui pozitive, apărute în presa vremii, despre mişcarea sionistă şi planurile de emigrare ale evreilor în Palestina au fost remarcate de Th. Herzl.

Ş

Şalom Alehem (Şulem Alechem), (Rusia, 1859 – Statele Unite, 1916). Cel mai de seamă umorist al literaturii de limbă idiş. A fost vocea literară a poporului evreu, în special din diaspora est-europeană. Cărţile lui aveau largă circulaţie în cercurile sioniste din România. Primele traduceri în limba română din operele lui Şalom Alehem au început să apară în anul 1906 sub îngrijirea unor organizaţii culturale sioniste.

Şain, Lazăr. Vezi Şăineanu, Lazăr.

https://biblioteca-digitala.ro

Şaraga, Lascăr (Samson Lazăr), (1892 – 1968). Scriitor, avocat, militant sionist. Descendent al unei familii de editori din Iaşi.

Şăineanu, Lazăr (România, 1859 – Franţa, 1934). Lingvist şi folclorist. În prima tinereţe s-a ocupat şi de studii iudaice. A colaborat la ziarul „Fraternitatea" şi la *Anuarul pentru Israeliţi*. În 1881 a publicat o broşură despre viaţa şi activitatea lui Moses Mendelssohn. Este autorul unui studiu dialectologic asupra graiului „evreo-german". Pentru a putea obţine cetăţenia română, s-a convertit la creştinism, dar şi aşa i s-a refuzat acest drept. În anul 1901 a emigrat în Franţa, unde a locuit până la sfârşitul vieţii.

T

Torquemada, Thomaso de (cca. 1420 – 1498). Inchizitor spaniol.

Trietsch, David (Dresda, 1870 – 1935). Scriitor. S-a ataşat de mişcarea sionistă, participând la primul Congres de la Basel (1897). A fost partizanul colonizării de către evrei a insulei Cipru. În acest scop a călătorit şi în România, încercând să-i convingă pe liderii mişcării sioniste autohtone de importanţa programului său.

Tschlenov, Iechiel (Moscova, 1864 – Londra, 1918). Medic. Lider sionist. A participat la primele congrese mondiale sioniste. La izbucnirea crizei Uganda, s-a aflat în fruntea sioniştilor care au respins acest proiect, neacceptând altă ţară pentru evrei în afara Palestinei.

U

Ussişkin (Ussischkin), Abraham Menahem Mendel (1863 – 1941). Lider sionist, născut la Dubrovno (Rusia). Şocat de pogromurile comise de ruşi împotriva populaţiei evreieşti, Ussischkin s-a implicat în fondarea filialei moscovite a primei mişcări sioniste Hoveve-Ţion. În 1897, la invitaţia lui Theodor Herzl a participat în calitate de secretar la primul congres sionist. A fost împotriva colonizării Ugandei, reuşind să-i convingă pe participanţii la al VI-lea Congres Sionist să abandoneze proiectul.

V

Vespasian (Titus Flavius Vespasianus), (9 – 79 e.n.). Împărat roman între anii 69 – 79 e.n. A organizat înăbuşirea răscoalei antiromane a iudeilor.

W

Wagner, Richard (1813 – 1883). Compozitor, dramaturg şi teoretician al artei germane, autorul unui eseu antisemit împotriva compozitorilor evrei din Germania.

Warburg, Felix (1873 – 1937). Bancher, filantrop, lider al evreilor americani. În 1914 a devenit preşedinte al comitetului american *Joint Distribution Committee*, funcţie pe care a deţinut-o până în 1932. Deşi nu avea convingeri sioniste şi se opunea ideii stabilirii unui stat al evreilor în Palestina, s-a implicat direct în dezvoltarea ţării, sprijinind cooperaţia economică în Palestina. Este unul dintre fondatorii şi sponsorii Universităţii Ebraice din Ierusalim.

Warburg, Otto (Hamburg, 1859 – 1938). Profesor de botanică. Privat docent la Universitatea din Berlin, autor al unor lucrări de botanică. În mişcarea sionistă mondială apare pentru prima dată la al VI-lea Congres Mondial Sionist din 1902. I se

https://biblioteca-digitala.ro

încredinţează conducerea Comisiei Palestiniene, împreună cu Franz Oppenheimer. Este adept al sionismului practic. În 1911, Congresul Mondial Sionist îl alege ca preşedinte al Organizaţiei Sioniste, funcţie pe care o deţine până în 1920.

Weizmann, Haim (Rusia,1874 – 1952). Primul preşedinte al statului Israel. Reputat chimist. În 1898 a participat pentru prima dată la un congres sionist. A fost unul dintre liderii „Facţiunii Democratice", care căuta să aducă în cadrul sionismului tradiţiile, cultura şi moştenirea iudaică, şi în acelaşi timp să se concentreze pe activitatea diplomatică şi organizatorică susţinută de Theodor Herzl. A fost unul dintre arhitecţii declaraţiei „Balfour". În 1918, după ce trupele britanice au eliberat Palestina de sub dominaţia turcă, Weizmann s-a aflat în fruntea Comisiei Sioniste.

Wilhelm al II-lea (1859 – 1941). Rege al Prusiei şi împărat al Germaniei între anii 1888 – 1919.

Wilson, Thomas Woodrow (1856 – 1924). Preşedinte al S.U.A. în perioada 1913 – 1921. A avut un rol important în elaborarea Tratatului de Pace de la Versailles şi în crearea Ligii Naţiunilor. La conferinţa de pace a susţinut revendicările sioniştilor în problema Palestinei. A primit premiul Nobel pentru Pace în 1919.

Wolffsohn, David (Kovno, 1856 – Hamburg, 1914). A primit o educaţie ortodoxă. A făcut parte din mişcarea Hoveve-Ţion, iar după apariţia *Statului evreu* al lui Th. Herzl, l-a contactat pe marele conducător sionist, devenind un adevărat colaborator al lui. O perioadă s-a aflat la conducerea Băncii Coloniale Evreieşti şi a făcut parte din conducerea Organizaţiei Sioniste Mondiale. După moartea lui Herzl, la al VII-lea Congres Mondial Sionist a fost ales preşedinte al Organizaţiei Mondiale Sioniste, funcţie deţinută până la moarte.

Z

Zadoc, Kahn (1839 – 1905). Marele rabin al Franţei. A fost un colaborator apropiat al lui Th. Herzl, chiar dacă nu a participat la congresele mondiale sioniste.

Zamenhof, Ludovic Lazarus (1859 – 1917). Fizician şi filolog polonez, creator al limbii esperanto. Membru fondator, în 1882, al primei mişcări sioniste numită „Cei care iubesc Sionul". A colaborat la periodicul de limbă ebraică „Ha-Sefira".

Zangwill, Israel (Londra, 1864 – 1926). Scriitor şi publicist cu numeroase lucrări axate pe tema evreiască. În 1895 l-a cunoscut pe Herzl, care i-a stârnit interesul pentru sionism. A participat la primele congrese mondiale sioniste, devenind un adept al teritorialismului.

Zissu, Leib Abraham (1888 – 1956). Născut la Piatra Neamţ, a fost unul dintre apreciaţii lideri ai mişcării sioniste din România. A fondat ziarul „Mântuirea" – cotidian evreiesc de limbă română, cu orientare sionistă. A fost printre întemeietorii Partidului Evreiesc din România. A publicat numeroase lucrări despre iudaism, fiind un consecvent militant împotriva asimilismului. După instalarea puterii comuniste, în 1951, a fost arestat pentru activitate sionistă. Este judecat şi condamnat la temniţă grea pe viaţă pentru crimă de înaltă trădare, dar în 1956 va fi graţiat şi i se va permite să emigreze în Israel. Moare la doar câteva luni după sosirea în Ţara Sfântă.

https://biblioteca-digitala.ro

INDICE SELECTIV DE PERSOANE[1]

A

Abarbanel · 66, 612
Abdul-Hamid II · 81, 302, 441, 612
Abeles, Iosef – participant la Congresul de la Galaţi din 30, 31 decembrie 1882. · 19, 26, 51
Abeles, M.L. – „Hoveve Ţion", Roman. · 56, 65
Abramovici, David – membru fondator al „Hoveve Ţion". · 300
Abramovici, Elias – „Hoveve Ţion", Adjud. · 65
Abravanel · 66, 612
Adrian (Publius Aelius Hadrianus, 76 – 138). Împărat roman (117 – 138). · 414, 613, 617
Agârbiceanu, Ion · 455, 456, 612
Agent, Isac – secţiunea sionistă Brăila. · 54, 240, 254, 259, 319, 327, 328
Ahad Ha-Am (Unul din popor) · 609, 612
Aharoni, Israel · 482, 612
Akiba (Chasmal) – literat evreu bucureştean, colaborator şi corespondent la ziare ebraice din străinătate. · 83, 274, 465
Akiva ben Iosef · 612
Albean, J. – societatea „Oliphant" Bârlad. · 50, 51
Alexandru al II-lea · 612
Allenby, sir Edmund Henry Hinman - Mareşal englez. · 498, 515, 535, 591, 612
Alperin – dr., rabin. · 343, 377
Alperin, H. – secretar al Comisiei Culturale Sioniste. · 361
Alpern, Heinrich · 50, 612
Ami-Marcus – secţiunea sionistă Bucureşti. · 286
Apotheker, Z. – societatea „Oliphant" Piatra Neamţ. · 43, 44, 45
Apter, I. – corespondent al publicaţiei *„Neue Jüdische Zeit"*. · 51
Aristofan · 180, 612
Ascher, Osias – reprezentant al comunităţii din Tecuci la Adunarea Generală de la Galaţi din 4 septembrie 1883. · 54
Avram, Isac – corespondent la „Curierul Israelit". · 191
Aziel (Asiel), Iosef – corespondent al publicaţiei „Wahrer Hajoetz". · 66
Aziel (Asiel), Michel – directorul ziarului „Hajoetz". · 50, 51, 60, 612
Aziel, Ahiel Mihal (1822 – 1895) - fondator al ziarului „Hajoetz" în limba idiş. · 612

[1] Alături de nume sunt indicate organizaţiile, localităţile de provenienţă, după caz funcţiile şi ocupaţiile persoanelor cuprinse în indice.

https://biblioteca-digitala.ro

Balfour, Arthur James · 381, 440, 442, 493, 498, 542, 543, 544, 545, 554, 555, 556, 557, 558, 562, 566, 568, 570, 575, 576, 581, 584, 585, 586, 587, 591, 612, 614, 623, 628
Bally, Isaac (Iţhac) David ben Davicion · 613
Balter, M. – „Hoveve Ţion" Bacău. · 59
Bar Kochba · 13, 165, 195, 197, 339, 393, 414, 439, 482, 601, 602, 608, 612, 613, 616
Barasch, H.L. – secţiunea sionistă Huşi. · 246, 314, 387, 613
Bauch, M. – „Hoveve Ţion" Botoşani. · 56, 59
Beaconsfield, contele de · 556, 613, 615
Beck, Moritz Meir · 613
Beha Eddin Bey – caimacam al Iaffei. · 484
Beichis – secţiunea sionistă Vaslui. · 319
Bejarano, Haim ben Moşe · 259, 613
Beligrădeanu, Moscu I. – preşedintele secţiei sioniste din Craiova. · 227
Belkovsky, A.A. – lider al mişcării sioniste din Rusia. · 125
Belzer, A. – societatea particulară „Zugravi şi Vopsitori", Galaţi. · 66
Ben Gurion, David · 609, 613
Ben Iehuda, Eliezer · 422, 441, 442, 458, 462, 480, 531, 613
Bendov, I. – artist din Palestina. · 534
Benisrael, O. – secretar al Asociaţiei Tineretului Intelectual Evreiesc din România. · 316
Bercovici, H. –societatea „*Schneider-Gesellen*" Brăila. · 66
Bercovici, Iechiel – „Hoveve Ţion" Iaşi. · 56
Berdyczewski, Mihali Josef · 613
Berman, Sigmund – „Bikor Hollim", Bacău. · 65
Bernhardt, A. – membru în conducerea Federaţiei Sioniştilor din România. · 344, 380
Bernstein, L. – societatea particulară „Drepturile" Galaţi. · 65
Bey, Aarif – camerierul sultanului. · 548
Bey, Ibrahim – marele maestru de ceremonii şi dragoman al divanului împărătesc. · 548
Bey, Tashin – primul secretar al sultanului. · 548
Bezalel – personaj biblic, constructorul cortului folosit în deşert. · 288, 307, 308, 351, 508, 620, 625
Bialik, Haim Nahman · 282, 613, 620
Birnbaum, A. – secţiunea sionistă Tulcea. · 286
Birnbaum, Nathan · 165, 609, 613
Birnberg, Iosef – societatea particulară „Reciproc", Galaţi. · 66
Bleicher, S. – participant la Conferinţa a XII-a sionistă din 1911. · 314, 325, 344, 603
Bleicher, S. – preşedintele cercului „Israel", Brăila. · 314, 325, 344, 603
Blum – conferenţiar. · 362
Blum, A. – societatea particulară „Liga Industriaşilor" Brăila. · 66
Blumenfeld, Abraham – B'nei Zion Ploieşti. · 65
Blumenfeld, Iosef – B'nei Zion Galaţi. · 65, 311
Blumenfeld, Sami – secţiunea sionistă Ploieşti. · 286
Bodenheimer, Max Isidor · 613
Borochov, Ber · 613
Botoshansky, Iacob · 613
Brainin, Rubin ben Mordechai · 144, 261, 429, 613
Brandeis, Louis Dembits · 348, 555, 557, 613

https://biblioteca-digitala.ro

Brătianu, Ion C. · 298, 302, 444, 445, 449, 455, 614
Braun, Ign. – secţiunea sionistă Tecuci. · 255
Braunstein, Enric F. – jurnalist la ziarul „Bar Kochba". · 329, 330, 482, 483
Braunstein, Lipe – societatea particulară „Epitropia Comunităţii" Galaţi. · 65
Braunstein, Mebaşan Abraham – jurnalist la ziarul „Curierul Israelit". · 153, 259, 262, 281, 285, 292, 293, 308, 352
Braunstein, Menahem Mendel · 614
Braunstein, Mendel – „B'nei Zion" Bârlad. · 65
Braunstein, Moritz – secţiunea sionistă Brăila. · 254
Breizis · 319, 614
Brener – membru fondator al „Hoveve Ţion". · 300
Brezis, Haim ben Iehuda Arie · 343, 344, 351, 356, 384, 388, 614
Bring, Noel – preşedintele societăţii „Crémieux" Roman. · 240, 241, 255, 313, 314, 319, 344, 345, 356
Brociner, I.M. – „Hoveve Ţion", Brăila. · 43
Brociner, J.B. · 614
Brucăr, Iosif · 614
Brucker, H.Z. – participant la Congresul de la Galaţi din partea societăţii „Beth-El-Schaftesbury" din Bacău. · 43
Buber, Martin · 614
Bujes, Iosef - societatea „Templul Choral" Galaţi. · 65

C

Cahane, Isac – secţiunea sionistă Ştefăneşti. · 286
Carp, Horia · 8, 13, 68, 112, 156, 190, 191, 194, 196, 240, 244, 250, 253, 254, 255, 256, 257, 263, 279, 327, 344, 352, 356, 362, 363, 393, 409, 445, 452, 543, 551, 595, 597, 598, 614
Cassvan, Avner Abraham · 614
Cassvan, Lazăr Eliezer ben Avner Abraham · 614
Catz, Chaim Abr. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Chamberlain, Joseph C. · 572, 614
Chasanowitsch, Iosef · 118, 614
Chateaubriand, François-René de · 614
Chattam, Sofer din Pressburg · 430, 615
Cirus II cel Mare · 615
Clemenceau, Benjamin Georges (1841-1929) – om politic francez. · 561, 564, 570, 615
Codreanu – preşedintele Cercului de Propagandă Sionistă din Bucureşti. · 128
Cohn, A. – societatea particulară „Junimea" Galaţi. · 66
Cohn, Volf – societatea „Abarbanel", Brăila. · 66
Cohn, Z. – societatea „Oliphant" Panciu. · 43
Crémieux, Isaac Adolphe · 22, 66, 109, 241, 615
Cunovici, Israel –„Hoveve Ţion" Iaşi. · 56
Curteanu, Abraham – colaborator al ziarului „Stindardul". · 54
Curzon, George Nathaniel, marchiz (1859-1925) – om politic englez. · 587, 615
Cuza, Alexandru C. · 615

https://biblioteca-digitala.ro

D

Daniel, W. – secţiunea sionistă Piatra Neamţ. · 255, 256, 597
Daniil, P. – societatea „Hoveve Ţion" Vaslui. · 59, 286
David · 615
Davidescu, Pascal – societatea particulară „Achim", Bacău. · 65
Denikin, Anton Ivanovici – general locotenent al Armatei Imperiale ruse. · 534, 615
Derera – secţiunea sionistă Brăila. · 43, 615
Derera, Nissim Em. · 615
Desmoulins, Camille – publicist francez · 139, 615
Diamant, S. – „Hoveve Ţion" Bârlad. · 56
Dic, Dickler – societatea „Oliphant" Galaţi. · 43
Disraeli, Benjamin, conte de Beaconsfield · 615
Djemal, Ahmed (Ahmet Cemal Paşa) (1872-1922). · 349, 461, 484, 485, 487, 511, 512, 513
Dreyfus, Alfred · 7, 155, 204, 206, 319, 320, 401, 598, 615, 617, 619
Drimer – secţiunea sionistă Bucureşti. · 344, 384, 385, 615
Drimer, Carol · 615
Dubnov, Simion · 57, 291, 543, 615
Duff, Mozes – reprezentant al Federaţiei Sioniste din România la Congresul al IX-lea sionist din Hamburg (decembrie 1909). · 153, 357, 616

E

Ebner, Mayer · 69, 72, 161, 616
Edelstein, H. – secţiunea sionistă Tecuci. · 326, 344
Edelstein, L. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Edelstein, S. – secretar al Comitetului Federaţiei Sioniştilor din România. · 266, 286
Ehrlich, Paul · 523, 616
Eisenstein, S. – licenţiat în drept, conferenţiar. · 338
Elia Vilna · 616
Epstein, Levin – administrator al coloniei R'chowoth (1898). · 522
Ezra · 616
Ezra – personalitate proeminentă a istoriei antice evreieşti. · 60, 586, 616, 622

F

Feier, Nathan – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Feldstein, I. – comisia culturală Bucureşti. · 338
Feldstein, Samson – student la chimie, conferenţiar. · 362
Feuerstein – secretar la Comitetului Federaţiei Organizaţiei Sioniste. · 310, 311, 314, 344, 345, 356, 358
Feuerstein, Simon – secţiunea sionistă Huşi. · 255
Fichman, Iacob · 616
Filip IV cel Frumos · 616
Finkelstein, Achille M. – jurnalist al publicaţiei „Bar Kochba". · 69, 155, 164, 185, 192, 332, 342, 344, 385, 602

https://biblioteca-digitala.ro

Finkelstein, Elias – farmacist, militant sionist, Iaşi. · 224
Fischer, Iosef – delegat al societăţii „Crémieux" Brăila. · 66
Flachs, R. – reprezentant al comunităţii din Bucureşti la Adunarea Generală de la Galaţi din 4 septembrie 1883. · 54, 55
Flammer, Bernh. – secţiunea sionistă Focşani. · 254
Flittman - dr., preşedintele comunităţii din Focşani. · 255
Frank, Iacob · 616
Friedman, A. – „Societatea Meseriaşilor" Galaţi. · 43, 55, 65, 338
Friedman, Tobias – student, conducător al cercului „Hasmonaea". · 338, 344, 356, 362
Frisch, David – secţiunea sionistă Bacău. · 319
Fundoianu, Benjamin · 459, 462, 514, 616

G

Garfein, A. – „Liga Industriaşilor", Brăila. · 66, 240
Gaster, A.E. – lider sionist. · 433
Gaster, M.E. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 6, 18, 29, 68, 71, 91, 122, 134, 143, 190, 225, 226, 227, 228, 254, 421, 433, 434, 616
Gaster, Moses · 6, 29, 33, 68, 70, 71, 89, 95, 96, 420, 421, 433, 434, 616
Gelber, Moritz – ziarist. · 458, 460, 474, 478
Geyer – dr., militant sionist. · 336, 351
Ginsberg, Marcu – societatea „Morarilor" Galaţi. · 66, 612
Glarsfeld, D. - „Liga Industriaşilor" Brăila. · 66
Glasman, J. – delegat al Federaţiei Sioniştilor din România la Congresul al IX-lea sionist din Hamburg (decembrie 1909). · 153
Goga, Octavian · 456, 617
Goldberg, L. – membru al comunităţii din Galaţi, participant la Congresul de la Focşani, din 30, 31 decembrie 1881. · 26
Goldenberg, Aizic – „B'nei Zion" Galaţi. · 65
Goldenberg, Nathan – reprezentant al societăţii particulare „Bickhor Holim" Bacău la conferinţa societăţii „Hoveve Ţion" de la Galaţi din 14-15 aprilie 1897. · 65
Goldenthal, Isac – secţiunea sionistă Galaţi. · 240, 254, 259, 286, 308, 350
Goldfracht, I. –„Hoveve Ţion" Podul Turcului. · 59, 255
Goldring, Iacob – secţiunea sionistă Tulcea. · 255
Goldring, Iosef – „B'nei Zion" Tulcea. · 54, 65
Goldsmidt – militant sionist. · 311
Goldstein, L. – membru al „Comitetului Central pentru înlesnirea emigrării Israeliţilor din România". · 6, 50, 240, 344, 345
Gordon, Aaron David · 17, 179, 232, 282, 284, 516, 617
Gottfried, Ione – societatea „Morarilor" Galaţi. · 66
Gottlieb – inginer, membru în conducerea Federaţiei Sioniste. · 380
Graetz, Heinrich · 326, 384, 388, 617
Graf, M. – „Liga Industriaşilor", Brăila. · 66
Grill, Leon – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254, 275
Gropper, Iacob Ashel – Comisia Culturală de limbă idiş, Iaşi. · 334, 343, 617
Gross, Israel – „Hoveve Ţion" Odobeşti. · 38, 51, 56, 595
Grossman, S. – ziarist, „Lumea Israelită". · 156, 597

https://biblioteca-digitala.ro

Gruenberg, Mendel – din Moineşti, unul dintre fondatorii coloniei Roş Pina. · 19, 344
Grunberg, Abraham – preşedintele Comitetului din Odessa. · 60
Güdemann, Moritz · 165, 167, 617
Guttmann, M.S. – secţiunea sionistă Moineşti. · 344, 356

H

Haan, Iacob Israel de · 617
Habermann, Jean – student la filosofie, conferenţiar. · 319, 344, 362
Hahn – conferenţiar. · 362
Halevy, Iuda · 17, 196, 261, 338, 465, 617
Hart, I. – societatea particulară „Drepturile", Galaţi. · 65
Hartmann, Eduard von · 427, 617
Haşmonea · 617
Hechter, Avr. – secţiunea sionistă Buzău. · 240, 255
Heine, Heinrich · 617
Herman, David D. – societatea de domnişoare „Oliphant" din Bucuresti. · 38, 43, 54, 160, 254, 326, 344
Herşcovici, D. – secţiunea sionistă Hârlău. · 286
Herşcovici, I. – societatea „Oliphant", Tecuci. · 43
Herşcovici, I.N. – „Hoveve Ţion" Paşcani. · 59
Herşcovici, Iosef – preşedintele cercului „Idealul", Bucureşti. · 56, 336, 338, 344, 356, 380, 602
Herşcovici, T. – societatea „Oliphant", Panciu. · 43
Hertz, Heinrich · 523, 617
Herz, L. – familie austriacă, fondatoare de şcoală în Palestina. · 474, 606
Herzl, Theodor · 7, 8, 10, 13, 14, 16, 18, 62, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 83, 86, 87, 96, 100, 101, 102, 107, 111, 113, 116, 117, 118, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 132, 133, 136, 137, 143, 145, 147, 149, 150, 151, 152, 155, 156, 159, 161, 162, 164, 165, 167, 183, 184, 186, 191, 192, 193, 195, 197, 199, 200, 207, 208, 209, 218, 225, 227, 240, 242, 245, 249, 255, 257, 264, 269, 271, 272, 274, 275, 277, 286, 287, 288, 298, 301, 302, 307, 311, 319, 320, 326, 328, 333, 335, 358, 359, 374, 377, 414, 415, 420, 421, 423, 424, 428, 432, 445, 458, 475, 476, 488, 495, 496, 502, 508, 517, 518, 530, 538, 539, 542, 543, 546, 547, 548, 549, 550, 562, 578, 579, 582, 592, 595, 598, 599, 601, 602, 603, 605, 610, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628
Hildesheimer, Hirsch · 18, 66, 618
Hillel · 56, 203, 618
Hirsch, Moritz, baron · 29, 62, 65, 66, 118, 156, 254, 320, 431, 468, 592, 607, 618
Hirsche, D. – societatea „Beth-El-Schaftesbury", Bacău. · 43
Horaţiu · 618
Hornstein, A. – secţiunea sionistă Brăila. · 319
Hugo, Victor Marie · 338, 401, 618
Hurwitz, Sha'ul Jisra'el · 618

I

Iacobsohn, I. – societatea „Oliphant", Bucureşti. · 44
Iacobsohn, I.W. – secretar al Conferinţei de la Harkov, din 1909. · 125

https://biblioteca-digitala.ro

Iakobsohn, Viktor · 618
Iancovici, Abram – societatea particulară „Sandler", Galaţi. · 65
Iancovici, Os. – secţiunea sionistă Adjud. · 286
Iehoşua · 618
Iehova · 618
Ieremia · 618
Insler, N. – reprezentant al comunităţii din Piatra la Adunarea Generală de la Galaţi, din 4 septembrie 1883. · 54
Ioab · 518, 618
Iohanan ben Zakai · 98, 618
Ionescu, Nicolae · 445, 448
Ionescu, Take · 444, 445, 453, 454
Iov · 619
Isac, Leon – propagandist sionist. · 19, 29, 37, 55, 65, 157, 161, 191, 192, 240, 254, 255, 257, 275, 286, 291, 294, 327, 360, 426
Isaia · 619
Isaia – profet (sfârşitul sec. al VIII-lea î.e.n.). · 203, 255, 486, 604, 619
Isserles, Moise · 283, 619
Ivela, Avram Levy · 224, 619

J

Jabotinsky, Vladimir · 619
Jean-Baptiste Poquelin · 180, 621
Jitlovski, Haim – filosof şi scriitor de limbă idiş. · 619
Jurist, H.L. – secţiunea sionistă Brăila. · 286, 613, 614, 623, 626
Juster – secţiunea sionistă Odobeşti. · 319

K

Kahane, Aba – reprezentant al comunităţii din Focşani la Adunarea Generală de la Galaţi, din 4 septembrie 1883. · 54
Kahane, Achille – loja „B'nei Brith" Brăila. · 66
Kahane, Baruch – „B'nei Zion", Ploieşti. · 65, 304, 306
Kahane, D. – secţiunea sionistă Piatra Neamţ. · 286, 343, 344
Kahane, Hilel · 619
Kahane, Isaac – secţiunea sionistă Tecuci. · 255
Kalischer, Ţvi Hirsch · 619
Kandel, Leopold – secţiunea sionistă Râmnicu Sărat. · 255
Kanner, Jac. – inginer, Comisia Culturală de limbă română, Iaşi. · 343, 344, 356, 361, 380
Kantor – dr. din Riga, ebraist. · 335
Katz – secţiunea sionistă Odobeşti. · 319
Keisch, Ire. – secţiunea sionistă Iaşi. · 286, 314
Kellmann, Carol – secţiunea sionistă Focşani. · 254
Kiesler, Herm. – secţiunea sionistă Iaşi. · 286
Kirschen, P. – reprezentant al comunităţii din Iaşi la Adunarea generală de la Galaţi, din 4 septembrie 1883. · 54, 385, 386, 387

https://biblioteca-digitala.ro

Kitz – membru în Comisia Financiară a federaţiei sioniste. · 311
Klausner, Joseph Gedaliah – talmudist, Lituania. · 144
Klein, Ch. Ch. – „Hoveve Ţion", Bacău. · 59
Klein, Huna – „Hoveve Ţion", Bacău. · 65
Klein, Osias – secţiunea sionistă Nămoloasa. · 255
Kodscheny – colaborator la ziarul „Neamul Evreiesc". · 289
Kohan-Bernstein – preşedintele Marelui Comitet de Acţiune din Rusia. · 143
Kohl, Sigismond – secţiunea sionistă Constanţa. · 255, 257
Kohn, S. – membru fondator al „Hoveve Ţion". · 59, 240, 300, 423, 619
Kohn, Samuel · 619
Kokesh, O. – secretar al comisiei ad-hoc de la Viena. · 114
König, A. - secţiunea sionistă Bucureşti. · 240
Kranzdorf, M. – secţiunea sionistă Tg. Frumos. · 255
Kraus, Ch. – „Hoveve Ţion", Bacău. · 59, 65
Kraus, M. – reprezentant al comunităţii din Galaţi la Adunarea generală de la Galaţi, din 4 septembrie 1883. · 56
Kreindler – student la facultatea de matematică şi conferenţiar. · 362
Kunovici, I. – „B'nei Zion" Galaţi. · 65, 597
Kupfer, Lazăr – secţiunea sionistă Tecuci. · 255

L

Laister, Jacques - · 542, 553
Landau, M. – secţiunea sionistă Brăila. · 240, 286, 311, 344
Lassalle, Ferdinand · 143, 619
Lazăr, S. – membru în Comitetul de propagandă sionistă Bucureşti. · 6, 172, 255, 286, 344, 357, 385, 387, 627
Lazare, Bernard · 619
Lăzărescu, L. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 286
Lazarovici, D.H. – secţiunea sionistă Tg. Neamţ. · 255
Leb din Metz – rabin şi talmudist. · 426
Leibner, Noel – secţiunea sionistă Bacău. · 255
Leibovici, Levy – secţiunea sionistă Brăila. · 254, 319
Leon, Isac – secţiunea sionistă Giurgiu. · 62, 65, 157, 164, 183, 192, 254, 255, 257, 275, 286, 291, 294, 311, 344, 345, 356, 358, 360, 556, 597, 601
Lessing, Gotthold Ephraim · 232, 619
Leventer, L. – membru în Comisia Financiară a federaţiei sioniste. · 164, 183, 286, 311, 313, 600, 601
Leventer, L. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 164, 183, 286, 311, 313, 600, 601
Lévi, Sylvain · 578, 620
Levin, Schemarjahu · 348, 350, 620
Lilien, Ephraim Moses · 261, 620
Lilienblum, Moises Leib · 156, 350, 620
Linden, Lazăr – secţiunea sionistă Podu Iloaiei. · 255, 259
Lindenberg – lider sionist, Bucureşti. · 224
Lipman, Eliezer – rabin. · 426

https://biblioteca-digitala.ro

Lippe, Karpel · 16, 18, 19, 26, 47, 65, 68, 70, 73, 75, 78, 83, 95, 96, 113, 116, 191, 194, 214, 217, 247, 254, 257, 258, 259, 264, 274, 290, 291, 292, 300, 312, 314, 320, 420, 421, 426, 593, 594, 601, 602, 607, 620
Litvak, David · 620
Lloyd-George, David, conte de Dwyfor · 620
Löbel, Heinrich – vicepreşedinte al secţiei sioniste Craiova. · 26, 29, 51, 55, 227
Locker, Ber – lider al fracţiunii evreieşti a Internaţionalei Socialiste din Palestina. · 187, 188
Lurie, Iosef · 620

M

Macabei · 51, 203, 608, 617, 620
Maer, Moritz – „Marpe Lenefeş", Brăila. · 66
Maimonide, Moise · 188, 203, 523, 620
Mandelstamm, Max · 96, 143, 151, 620
Marcovici, I. – secţiunea sionistă Ştefăneşti. · 319
Marcovici, M. – societatea „Oliphant" Bucureşti. · 43, 164
Marcus, Elias – societatea de domnişoare „Oliphant" Brăila. · 43
Marcus, Israel – corespondent de ziar din Palestina. · 292, 309, 350, 389
Margulies, I. – societatea „Oliphant" Galaţi. · 54, 56, 59, 116, 118, 240, 344
Marmorek, Alex · 620
Marmorek, Oscar · 620
Marx, Karl – fondatorul socialismului ştiinţific. · 523, 530, 621
Masaryk, Thomas Garrigue · 557, 621
Massarik · 557, 621
Mates, Moses – secţiunea sionistă Iaşi. · 19, 26
Maurer, A. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Mauriciu, Herman D. – „Atzilei B'nei Israel", Ploieşti. · 43, 54, 344, 362
Mayersohn, L. · 621
Mendele, Moher Sforim · 196, 261, 282, 621
Mendelsohn, Isac –„Hoveve Ţion", Adjud. · 65, 264, 362
Mendelssohn, Moses · 621
Meyer, Arthur · 172, 621
Michelet, Jules · 139, 621
Mihai Viteazul (1548-1601) – domn al Ţării Româneşti (1593-1601). · 359
Mihăilescu, Ad. – secţiunea sionistă Hârlău. · 255
Mirabeau, Honoré Gabriel · 402, 621
Moise – fondatorul religiei mozaice. · 37, 48, 65, 162, 196, 203, 282, 283, 307, 319, 451, 478, 523, 602, 610, 611, 618, 619, 620
Molière · 180, 621
Montefiore, Francis Abraham, sir · 621
Montefiore, Moses · 621
Morghenthau, Henry · 621
Moscovici, Herman · 621
Moscovici, R. – reprezentant al comunităţii din Brăila la Adunarea Generală de la Galaţi, din 4 septembrie 1883. · 54
Moscovici, Solomon – student la medicină, conferenţiar. · 362, 377

https://biblioteca-digitala.ro

Moses, A. – societatea „Oliphant" Ploieşti. · 6, 18, 19, 26, 43, 68, 70, 71, 72, 77, 83, 92, 95, 109, 227, 228, 240, 344, 345, 357, 362, 420, 421, 433, 465, 473, 543, 619, 620, 621, 627
Motzkin, Leo · 143, 349, 621

N

Nacht, Iacob · 115, 116, 142, 153, 157, 158, 190, 192, 194, 196, 197, 254, 255, 257, 259, 276, 281, 286, 305, 308, 311, 313, 319, 334, 335, 339, 343, 344, 345, 352, 353, 355, 356, 384, 387, 388, 603, 622
Nachtigal – societatea „Oliphant" Buzău. · 43
Nahmias, M.L. – lider sionist. · 224, 225, 226
Nathansohn, Idel – „B'nei Zion", Galaţi. · 65
Nehemia · 622
Nehemia – guvernator al Iudeii (secolul al V-lea î.e.n.). · 84, 622
Netzler, Ad. – „Atzilei Bnei Israel", Piteşti. · 43, 45, 54, 254, 255, 256, 257, 259
Neuman, Marcus – „B'nei Zion", Ploieşti. · 65, 344
Neumann, I. – „Hoveve Ţion" Brăila. · 59, 351
Neuschotz, Iacob · 26, 28, 435, 622
Neuwirth, S. – conferenţiar la Cercul „Th. Herzl", Galaţi. · 333
Nicolae al II-lea · 57, 622
Niego, Iosef · 467, 622
Niemirower, Iacob · 68, 69, 71, 72, 96, 132, 142, 144, 153, 157, 158, 190, 191, 193, 194, 196, 225, 230, 245, 246, 247, 254, 256, 257, 258, 259, 261, 262, 264, 292, 305, 308, 312, 317, 344, 345, 352, 353, 355, 356, 361, 376, 377, 380, 384, 387, 388, 526, 542, 545, 581, 583, 595, 601, 603, 622
Nietzsche, Friedrich · 622
Nordau, Max · 18, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 77, 78, 83, 87, 96, 111, 143, 144, 151, 164, 165, 167, 169, 188, 199, 200, 203, 208, 209, 225, 227, 282, 286, 292, 312, 412, 420, 421, 425, 428, 429, 592, 594, 598, 601, 620, 622, 625

O

Oliphant, Laurence · 16, 18, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 53, 446, 622
Oppenheimer, Franz · 154, 299, 308, 362, 622, 628
Orleans, Louis Philippe Robert, duce · 622
Ovidiu · 622

P

Pasmanik – sociolog. · 538
Patetiv, Is. – societatea „Oliphant" Brăila. · 43
Paucker – secţiunea sionistă Iveşti. · 255
Payne, Thomas – publicist american de origine engleză · 139
Peixotto, B.F. – primul consul al S.U.A. în România. · 325, 623
Peixotto, Benjamin Franklin · 325, 623

https://biblioteca-digitala.ro

Pereţ [Peretz], Isaac Leib · 623
Pichon, Stephan · 542, 544, 566, 570, 576, 577, 586, 587, 623
Picot, François Marie Denis Georges · 559, 623
Pinchas, Sircus – militant sionist. · 420, 421, 436
Pineles, S. – conducător al mişcării sioniste din România. · 16, 18, 19, 26, 35, 43, 44, 51, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 64, 65, 66, 68, 71, 83, 115, 132, 153, 190, 191, 194, 207, 209, 240, 242, 244, 247, 248, 254, 256, 257, 259, 276, 278, 279, 286, 292, 300, 301, 302, 319, 320, 327, 328, 331, 333, 344, 345, 356, 420, 421, 431, 432, 482, 594, 607, 623
Pineles, Samuel · 623
Pinsker, Leon · 623
Ploeşteanu – vezi Moses Schwarzfeld. · 16, 68, 77, 87, 134, 190, 236
Popper, N.C. · 16, 17, 18, 20, 29, 623
Prager, S.I. –„Hoveve Ţion" Brăila. · 56, 59, 65
Psalter, I. –„Hoveve Ţion" Craiova. · 56
Psantir, Iacob · 246, 623
Publius Aelius Hadrianus · 612

R

Rabinovici, Abner –„Hoveve Ţion", Bacău. · 65
Rabinovici, Herzl – secţiunea sionistă Podul Turcului. · 255
Rappaport – primarul Ierusalimului. · 430, 623
Rappaport, Salomo Iuda · 623
Reading, Marquis, lord · 497, 557, 623
Reines, Jizchak Jakob · 143, 144, 623
Reischer, Iosef – „B'nei Brith" Brăila. · 65
Renan, Joseph Ernst · 173, 203, 624
Richard Inimă-de-Leu · 624
Rohling, August · 7, 427, 624
Rokeach, Eliezer · 624
Rokeach, Lazăr · 624
Rosen, A.D. – secţiunea sionistă Ploieşti. · 14, 65, 66, 240, 242, 247, 254, 259, 409, 594, 595
Rosenbaum, Heinrich · 624
Rosenbaum, S.I. – lider al mişcării sioniste din Rusia. · 6, 9, 65, 75, 125, 132, 144, 190, 191, 194, 251, 252, 274, 275, 276, 278, 279, 286, 290, 293, 328, 336, 409, 599, 624
Rosenberg – reprezentant al comunităţii din Constanţa la Adunarea Generală de la Galaţi, din 4 septembrie 1883. · 54
Rosenberg, I.H. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Rosenblatt, M. – societatea „Oliphant" Tecuci. · 43, 240
Rosenbluth, Carl – societatea particulară „Sandler" Bacău. · 65
Rosenfeld, Morris · 624
Rosenfeld, S. – societatea particulară „Epitropia Comunităţii" Bacău. · 2, 65, 196, 254, 261, 282, 624
Rosenfeld, Solomon – secţiunea sionistă Bucureşti. · 2, 65, 196, 254, 261, 282, 624
Rosenstein, Ph. – secretar al grupului român la Congresul al VI-lea din Basel. · 132
Rosenzweig, Ionas – secţiunea sionistă Bucureşti. · 59, 240
Rosenzweig, Max – secretar al societăţii „Hoveve Ţion". · 59, 240

https://biblioteca-digitala.ro

Rosetti, Constantin A. · 300, 402, 624
Roth, I. –societatea „Oliphant" Galaţi. · 54
Rothenberg, I. – secţiunea sionistă Bacău. · 56, 344, 357
Rothmann, M. – societatea particulară „Tâmplari" Bacău. · 65, 319
Rothschild, Edmond James · 624
Rothschild, Lionel Walter – fiul cel mare al bancherului Nathan Mayer din Londra (1868-1937). · 57, 60, 304, 306, 320, 440, 460, 464, 465, 466, 469, 473, 476, 498, 499, 504, 506, 509, 510, 554, 566, 624
Rubin, Bernhard – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Rubin, Iose – cântăreţ. · 338
Rubinstein – societatea „Oliphant" Bucureşti. · 44, 45, 240
Rülf, Isaak · 237, 274, 624
Ruppin, Arthur · 349, 610, 624

S

Said Paşa – mare vizir. · 548
Salvendi, Adolf · 51, 52, 624
Samsoni, B. – „B'nei Zion" Piatra Neamţ. · 65
Samsony, David – Comisia Financiară a federaţiei sioniste. · 240, 255, 259, 308, 311, 314, 319
Samuel, Herbert Louis, sir · 624
Samuely, Leopold – secţiunea sionistă Galaţi. · 240, 254
Sand, F. –„Hoveve Ţion" Bârlad. · 59
Sapir, I.B. – secretar al Marelui Comitet de Actiune pentru Rusia. · 123
Schachter, M. – secţiunea sionistă Iaşi. · 158, 319
Schachter, S. – reprezentant al Comunităţii din Focşani la Adunarea Generală de la Galaţi, din 4 septembrie 1883. · 319
Schapira, Arthur – secţiunea sionistă Tecuci. · 319, 488
Schapira, Gabriel - secţiunea sionistă Bucureşti. · 256
Schapira, Herman · 625
Schapira, Herman – matematician, iniţiatorul Fondului Naţional. · 625
Schatz, Boris · 288, 299, 307, 625
Scheffer, Daniel – secţiunea sionistă Craiova. · 254
Schein, Heinrich · 625
Schein, M.H. - secţiunea sionistă Ploieşti. · 56, 57, 58, 59, 60, 65, 153, 157, 158, 191, 194, 240, 254, 286, 290, 293, 300, 314, 319, 322, 328, 344, 345, 346, 352, 356, 358, 603
Schein, Marcu – membru al Comunităţii din Galaţi, participant la Congresul de la Focşani, din 30 - 31 decembrie 1881. · 19, 26, 52, 55
Scheinfeld, M. – secţiunea sionistă Frumuşica. · 255
Scheinkin, M. – secretar al Confederaţiei Sioniste din Harkov, 1904. · 125
Schiller, L. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Schloimovici, M.I. – secţiunea sionistă Iaşi. · 286
Schnirer – colaborator al ziarului „Emigrantul". · 43, 78, 240
Schoeffer, D.I.H. – societatea „Oliphant" Brăila. · 43
Schönberg, I. – secţiunea sionistă Ploieşti. · 276
Schönfeld, A.D. – secţiunea sionistă Bârlad. · 255
Schönfeld, M. – „B'nei Brith" Frumuşica. · 56, 59, 65, 240

https://biblioteca-digitala.ro

Schor, Rudolf – secţiunea sionistă Bucureşti. · 54, 55, 254, 256, 257
Schrager, David – secţiunea sionistă Bucureşti. · 14, 254, 286
Schub, David – militant sionist. · 19, 308
Schvefelberg, Is. – societatea „Montefiore" Brăila. · 43
Schwartz, I.M. – societatea „Oliphant" Galaţi. · 43
Schwartz, Littman – societatea particulară a „Meseriaşilor" Bacău. · 65
Schwarz, A. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 319
Schwarz, Iosef – societatea particulară „Dorobanţul" Galaţi. · 65
Schwarz, Irimia – secţiunea sionistă Buzău. · 255
Schwarz, N. – secţiunea sionistă Iaşi. · 338, 344, 357
Schwarzfeld, Elias · 625
Schwarzfeld, Moses · 18, 625
Schweig, M. · 197, 291, 298, 343, 352, 361, 625
Segall, Leiwy – ziarist sionist. · 259, 420, 438, 439
Segall, Rubin – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Serubabel – vezi Zerubbabel. · 84
Silber, S. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Silbermann, Carl – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254, 377
Silberstein, Iancu – societatea particulară a „Meseriaşilor" Bacău. · 51, 65, 273
Singer, Mauriciu - student la medicină, conferenţiar. · 240, 254, 344, 356, 362, 363, 459, 527
Smolenskin, Pereţ (Smolensky) · 625
Smolensky · 156, 261, 625
Sofer (Schreiber), Moise · 625
Sofer Moise · 615
Sokolow, Nahum Tobias · 143, 144, 160, 191, 195, 283, 319, 320, 321, 348, 349, 350, 355, 374, 542, 544, 561, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 577, 581, 583, 586, 587, 589, 591, 592, 625
Solomon · 626
Solomon, Baruch – secţiunea sionistă Bârlad. · 254
Solomon, Ios. – secţiunea sionistă Podu Iloaiei. · 286
Solomon, Isid. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 254
Solomoneanu, S. – societatea de domnişoare „Oliphant" Bucureşti. · 43
Sonnino, Sidney Constantino – om politic italian (1847-1922). · 557, 570, 626
Spazierer, S. – secţiunea sionistă Brăila. · 286
Speter, S. – „Hoveve Ţion". · 59
Spierer, L.H. – secţiunea sionistă Craiova. · 254, 256
Spinoza, Baruh (Bendict) · 362, 523, 626
Spiré, André · 626
Sprinzak, Josef · 516, 625
Stand, Adolf – politician şi jurnalist (1870-1919). · 567, 626
Stanislau, H. – societatea „Primul ambulatoriu" Brăila. · 66, 426
Steinberg, Iacob · 626
Steinberg, N. –„Hoveve Ţion" Piatra Neamţ. · 56, 59, 240, 300
Steinberg, Şae –„Hoveve Ţion" Podu-Iloaei. · 56
Steiner, dr. – secţiunea sionistă Bucureşti. · 153, 282, 299, 344, 355
Steinschneider, Moritz · 284, 626
Stern, Adolf · 43, 240, 254, 256, 458, 460, 481, 594, 595, 626
Sternbach, Haim – secţiunea sionistă Ploieşti. · 286

https://biblioteca-digitala.ro

Steuerman-Rodion, Avram · 595, 626
Stoecker, Adolf · 427, 626
Straus, Nathan · 626
Stuarts – general, comandantul militar al Ierusalimului. · 503
Sturdza, Dimitrie · 66, 74, 450, 626
Suffrin, I.I. – societatea particulară „Maimonides" Galaţi. · 65

Ş

Şain, Lazăr (Şăineanu, Lazăr) · 626, 627
Şalom Alehem · 196, 626
Şapira, Leon – societatea „B'nei Zion" Galaţi. · 65
Şaraga, Lascăr · 313, 338, 344, 362, 627
Şaraga-Lorian, A. – Cercul „Idealul" Bucureşti. · 338, 344
Şaul – rabin din Amsterdam. · 426
Şăineanu, Lazăr · 626, 627
Ştefan cel Mare – domn al Moldovei (1457-1504). · 359

T

Tardieu, André – om politic francez, jurnalist (1876-1945). · 587
Tashin Bey – primul secretar al sultanului. · 548
Tauber – rabin, colaboratorul ziarului „Fraternitatea". · 43, 44, 45, 50, 51, 52, 55
Teller, E.A. – „Hoveve Ţion" Bacău. · 59
Teller, Israel – societatea „Oliphant" Galaţi. · 54, 56, 59
Temkin, W.I. – lider al mişcării sioniste din Rusia. · 115, 123, 125, 516
Torquemada, Thomaso de · 338, 627
Trietsch, David · 71, 100, 101, 143, 595, 596, 627
Tschlenov, Iechiel · 627

U

Ussişkin (Ussischkin), Abraham Menahem Mendel · 133, 143, 144, 160, 542, 564, 567, 568, 570, 627

V

Valdman, E.I. – Comisia Culturală de limbă idiş, Iaşi. · 343
Vespasian (Titus Flavius Vespasianus) · 486, 618, 627

W

Wagner, Richard – compozitor german. · 424, 627
Walter, A.I. – secţiunea sionistă Buzău. · 319, 554
Warburg, Felix – lider sionist. · 133, 134, 143, 144, 348, 627

https://biblioteca-digitala.ro

Warburg, Otto · 627
Wassermann, Iacob – societatea particulară „Reciproc" Galaţi. · 66
Wechsler, I. –„B'nei Zion" Vaslui. · 56, 65, 255
Wechsler, M. – societatea „Schneider-Gesellen" Brăila. · 66, 386
Weinberg, Meier – participant la Congresul de la Focşani, din 30-31 decembrie 1881. · 19, 26, 29, 192, 319, 366, 369
Weingarten – secţiunea sionistă Fălticeni. · 319
Weintraub, B. – „B'nei Brith" Brăila. · 66, 240, 255
Weintraub, M. – societatea „Cremieux" Brăila. · 66, 240, 255
Weishaut, M. – secţiunea sionistă Tg. Ocna. · 255
Weisman, M. – lider al mişcării sioniste din România. · 157
Weiss, Iosef – „Liga Meseriaşilor" Brăila. · 240, 255
Weissenberg, Aizic – societatea particulară „Templul Choral" Galaţi. · 65, 240
Weisshut, M. – „Hoveve Ţion" Brăila. · 59, 240, 300
Weizmann, Haim · 114, 160, 371, 420, 421, 440, 459, 461, 462, 486, 493, 494, 516, 523, 542, 544, 555, 558, 561, 564, 568, 570, 572, 578, 580, 581, 584, 590, 591, 610, 626, 628
Wilhelm al II-lea – ultimul împărat (1888 - 1918) al Germaniei. · 543, 546, 628
Wilson, Thomas Woodrow · 374, 542, 544, 555, 557, 558, 560, 561, 563, 571, 614, 628
Wind, Sol. – societatea „Primul ambulatoriu" Brăila. · 66
Windwar, M. – societatea „Hoveve Ţion" Craiova. · 56, 59, 65
Wohlberg – secţiunea sionistă Botoşani. · 255, 256, 257
Wolffsohn, David · 114, 133, 139, 143, 144, 154, 276, 287, 301, 335, 548, 620, 628

Z

Zadoc, Kahn · 628
Zamenhof, Ludovic Lazarus · 628
Zamenhof, Ludovic Lazarus – militant sionist din Polonia. · 628
Zangwill, Israel · 119, 134, 143, 144, 151, 264, 600, 628
Zeidenberg, H.S. – membru fondator al „Hoveve Ţion". · 300
Zise, E. – „Hoveve Ţion" Bârlad. · 65
Zissu, Leib Abraham · 192, 286, 313, 325, 338, 344, 357, 454, 542, 544, 567, 602, 628
Zloczower, I. – „Hoveve Ţion" Râmnicu-Sărat. · 56
Zoller, Henriette – secţiunea sionistă Brăila. · 50, 51, 254
Zosmer, Baruch – secţiunea sionistă Focşani. · 192, 195, 286, 325, 333, 338, 339, 343, 344, 354, 356, 361
Zwiebel, Iosef – secţiunea sionistă Bucureşti. · 240, 254

https://biblioteca-digitala.ro

INDICE SELECTIV DE TOPONIME

A

Adjud · 51, 59, 65, 286, 308, 344
Africa de Nord · 468, 495
Africa de Sud · 114, 132, 137, 263, 303, 522
Aleppo · 502
Alexandria · 486, 487, 512
America · 27, 30, 31, 32, 56, 62, 106, 107, 114, 122, 132, 137, 139, 160, 161, 168, 187, 199, 211, 222, 223, 303, 319, 320, 348, 349, 359, 433, 441, 453, 462, 501, 522, 529, 531, 545, 557, 570, 571, 590, 596, 597, 609, 614, 621, 626
Amsterdam · 113, 187, 426, 473, 523, 544, 571, 617, 626
Anatolia · 485, 491
Anglia · 31, 32, 76, 100, 101, 102, 113, 115, 121, 122, 132, 151, 187, 200, 208, 238, 251, 311, 359, 428, 433, 434, 440, 449, 453, 454, 497, 512, 515, 522, 539, 542, 555, 564, 568, 570, 578, 581, 582, 587, 588, 591, 609, 616, 621, 624
Anvers · 113
Arabia · 439, 474, 479, 501, 502
Armenia · 495
Austria · 113, 114, 115, 187, 206, 210, 211, 238, 283, 297, 306, 359, 428, 616

B

Babadag · 54
Babel · 84
Babilon · 610, 615, 618
Bacău · 18, 19, 35, 36, 42, 43, 54, 56, 59, 65, 184, 240, 255, 305, 308, 313, 319, 336, 344, 350, 386, 602
Bagdad · 502
Bârlad · 13, 18, 43, 51, 54, 56, 59, 65, 240, 255, 308, 309, 336, 338, 344, 393, 421, 436, 437, 439, 592, 595, 601, 602, 616
Basel · 8, 9, 10, 66, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 77, 78, 80, 83, 86, 88, 89, 92, 95, 97, 100, 102, 111, 115, 117, 118, 119, 123, 124, 129, 130, 132, 133, 135, 136, 145, 156, 167, 177, 186, 190, 193, 199, 203, 208, 210, 214, 217, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 227, 233, 244, 245, 247, 248, 249, 264, 268, 269, 272, 280, 287, 291, 303, 311, 320, 321, 348, 350, 407, 415, 425, 429, 432, 434, 440, 455, 542, 579, 586, 587, 589, 592, 593, 594, 595, 596, 602, 605, 609, 610, 618, 619, 620, 621, 625, 627
Beirut (Beyrut) · 30, 473, 481, 491, 502
Belgia · 113, 564
Ben Schemen · 524
Ber-el Saba · 513
Bielitz · 113
Botoşani · 8, 9, 56, 59, 208, 255, 256, 257, 308, 357, 438, 446, 452, 619, 622
Brăila · 8, 9, 14, 18, 43, 46, 47, 51, 54, 56, 59, 65, 66, 174, 191, 194, 219, 225, 237, 239, 240, 242, 244, 247, 249, 251, 254, 257, 272, 286, 287, 294, 319, 325, 327, 336, 338, 344, 345, 350, 356, 358, 385, 387, 592, 593, 601, 602, 603, 615, 621
Breslau · 85, 430, 433, 614
Brody · 27, 426, 431, 438, 623
Bruxelles · 113
Bucecea · 56

https://biblioteca-digitala.ro

Bucureşti · 2, 3, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 16, 19, 26, 27, 29, 31, 34, 36, 41, 43, 44, 45, 46, 49, 50, 51, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 68, 75, 91, 126, 128, 156, 190, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 201, 204, 208, 224, 230, 239, 240, 244, 246, 251, 254, 256, 274, 286, 291, 294, 298, 299, 302, 305, 308, 319, 326, 327, 328, 330, 334, 336, 338, 339, 343, 344, 345, 350, 351, 355, 356, 357, 358, 359, 361, 362, 364, 371, 372, 377, 380, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 393, 394, 402, 409, 421, 427, 428, 429, 433, 434, 438, 439, 446, 447, 453, 455, 461, 462, 481, 514, 563, 596, 597, 598, 602, 603, 612, 613, 614, 615, 616, 619, 622, 623, 625
Buzău · 43, 50, 65, 240, 255, 308, 319, 327, 344, 357, 386, 421, 439, 601

C

Cairo · 474, 486, 502, 512, 513
Caucazia · 115
Chedera · 499, 500, 509, 511
China · 105, 114, 495, 564
Chişinău · 7, 115, 270, 381
Cipru · 68, 71, 100, 119, 143, 431, 595, 596, 627
Constanţa · 54, 65, 255, 344, 357, 622
Constantinopol · 18, 64, 349, 484, 513, 543, 550
Copenhaga · 337, 349, 366, 371, 374, 379, 462, 521, 558, 584
Craiova · 13, 18, 56, 59, 65, 190, 227, 228, 240, 246, 254, 293, 357, 386, 393, 461, 601, 612

D

Damasc · 109, 466, 468, 498, 502, 513
Darabani · 60

E

Egipt · 21, 83, 84, 85, 89, 93, 289, 359, 423, 468, 478, 493, 501, 502, 522, 607, 609, 617, 620
Ekron · 466, 499, 512, 528
El Affule (Merhawia) · 511
El Ariş · 491
Elada · 89
Elveţia · 113, 114, 158, 440, 501, 581, 589
Ereţ Israel (vezi de asemenea Israel) · 592, 593, 604, 606, 607, 613

F

Florenza · 116, 118
Focşani · 10, 11, 14, 16, 17, 19, 20, 26, 35, 37, 39, 43, 45, 48, 49, 50, 51, 54, 56, 153, 190, 194, 195, 240, 247, 249, 251, 253, 254, 258, 259, 286, 290, 305, 308, 318, 319, 327, 343, 344, 350, 351, 358, 384, 393, 431, 447, 460, 596, 601, 603, 614, 622
Frankfurt pe Main · 21
Franţa · 474
Franţa (Francia) · 7, 76, 109, 113, 115, 139, 155, 175, 206, 211, 264, 319, 320, 359, 428, 453, 454, 475, 512, 545, 555, 559, 564, 576, 577, 586, 588, 589, 591, 615, 620, 624, 625, 627
Frumuşica · 56, 59, 65, 240, 255, 451

G

Galaţi · 13, 14, 16, 17, 18, 19, 23, 25, 26, 29, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 58, 59, 61, 62, 65, 66, 83, 130, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 209, 211, 217, 218, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 247, 248, 249, 250, 251, 254, 256, 257, 267, 271, 272, 273, 276, 278, 279, 286, 287, 290, 291, 292, 300, 305, 308, 309, 311, 313, 319, 325, 327, 328, 330, 333, 334, 336, 338, 339, 343, 344, 345, 350, 351, 353, 354, 355, 356,

https://biblioteca-digitala.ro

358, 361, 368, 371, 380, 393, 394, 431, 438, 446, 452, 463, 592, 593, 596, 598, 599, 601, 602, 612, 614, 615, 616, 621, 623, 624, 625
Galilea · 484, 502
Galiţia · 132, 175, 199, 200, 208, 210, 235, 297, 351, 352, 421, 426, 431, 436, 528, 620, 624
Gaza · 513, 535
Geneva · 114, 440, 462, 538
Germania · 7, 71, 113, 115, 132, 187, 200, 211, 234, 238, 283, 288, 303, 311, 331, 346, 348, 352, 359, 401, 426, 428, 460, 482, 483, 484, 547, 566, 616, 618, 619, 620, 621, 627
Gossen · 478
Grecia · 442, 501, 564, 612

H

Haga · 68, 72, 136, 141, 142, 143, 148, 150, 160, 287, 349, 426, 455, 560, 600, 613, 621
Haifa · 19, 125, 150, 348, 350, 351, 389, 463, 482, 491, 501, 502, 508, 509, 511, 515, 516, 524, 534, 590, 610
Hamburg · 35, 69, 72, 299, 302, 617, 621, 627, 628
Harkov · 68, 72, 123, 269
Hârlău · 60, 255, 286, 305, 314, 344, 357, 451
Hebron · 502
Hulda · 524

I

Iabneh (Iavne) · 98, 486, 618, 622
Iaffa (vezi şi Jaffa) · 41, 114, 139, 292, 309, 389, 467, 468, 473, 474, 475, 481, 484, 485, 486, 487, 488, 491, 501, 504, 508, 511, 512, 513, 515, 516, 518, 519, 522, 529, 530, 534, 535, 619, 620, 621
Iaşi · 13, 14, 16, 19, 26, 28, 29, 42, 43, 47, 50, 51, 54, 55, 56, 59, 65, 70, 73, 78, 96, 153, 165, 172, 190, 194, 208, 214, 217, 224, 230, 231, 237, 239, 240, 244, 246, 247, 251, 254, 261, 264, 265, 286, 290, 292, 300, 308, 319, 325, 328, 334, 336, 338, 343, 344, 350, 356, 357, 358, 384, 385, 387, 393, 421, 427, 435, 436, 438, 439, 460, 478, 592, 594, 595, 599, 600, 601, 602, 603, 613, 614, 615, 616, 618, 619, 620, 622, 624, 625, 626, 627
Ierusalim · 21, 85, 97, 98, 102, 110, 114, 125, 146, 158, 161, 203, 288, 292, 307, 308, 348, 351, 365, 441, 458, 459, 460, 461, 462, 465, 467, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 481, 484, 485, 486, 488, 491, 493, 494, 498, 501, 502, 508, 511, 513, 516, 518, 519, 522, 523, 524, 526, 527, 528, 530, 543, 546, 583, 606, 608, 609, 610, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 622, 623, 625, 626, 627
India · 114, 264, 495, 572
Israel · 6, 11, 13, 14, 17, 19, 21, 23, 37, 42, 43, 45, 48, 50, 52, 53, 54, 56, 62, 65, 76, 83, 89, 90, 100, 102, 150, 151, 152, 158, 161, 179, 180, 186, 190, 196, 203, 218, 223, 233, 237, 240, 242, 264, 272, 273, 276, 283, 284, 290, 292, 295, 302, 303, 304, 309, 312, 316, 317, 318, 319, 325, 336, 344, 350, 358, 364, 369, 375, 383, 384, 387, 393, 394, 395, 407, 417, 418, 421, 429, 431, 438, 446, 447, 458, 460, 461, 465, 471, 475, 482, 486, 489, 508, 513, 516, 525, 526, 531, 533, 542, 547, 549, 551, 552, 555, 578, 581, 582, 585, 594, 599, 600, 601, 602, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 616, 617, 620, 622, 624, 626, 628
Italia · 99, 113, 139, 283, 359, 453, 501, 512, 515, 555, 559, 564, 591, 609, 626
Iudeea · 21, 260, 393, 586, 613, 617
Iveşti · 54, 240, 255, 358

J

Jemen (Yemen) · 474, 514

K

Katowitze · 83

https://biblioteca-digitala.ro

Katra · 499, 512
Kfar Saba · 522
Kolomea · 465
Kopenhaga · 113, 368, 493

L

Latrun (localitate între Iaffa şi Ierusalim) · 513
Leeds · 534
Liban · 502
Lida · 118, 610
Londra · 27, 64, 68, 69, 70, 71, 72, 93, 102, 114, 124, 157, 158, 160, 188, 242, 264, 274, 287, 327, 328, 371, 389, 421, 433, 434, 440, 446, 482, 489, 490, 493, 521, 535, 545, 558, 569, 570, 574, 581, 586, 587, 588, 589, 591, 595, 616, 621, 623, 624, 625, 626, 627, 628

M

Manheim · 113
Marah (colonie) · 499
Maroc · 264, 302, 620
Mesopotamia · 479, 480, 495, 502, 589
Mesudieh · 513
Mikweh Israel · 460, 467, 468, 511, 512, 513, 522, 619
Minsk · 113, 125, 623
Miţraim (Egipt) · 83, 85
Moineşti · 17, 19, 35, 36, 164, 183, 305, 308, 319, 344, 356, 358, 601
Moldova · 31, 269, 350, 371, 446, 603
Morah · 511
München · 18, 66, 73, 75, 455, 618

N

Nămoloasa · 65, 240, 255
Nazareth · 502
New York · 66, 74, 302, 303, 349, 401, 574, 605, 613, 619, 623

O

Odessa · 34, 59, 60, 124, 349, 519, 619, 620, 623
Odobeşti · 16, 38, 43, 51, 56, 59, 308, 319, 336, 358, 602
Olanda · 113, 453, 522, 609, 617
Oxford · 524, 624

P

Palestina · 5, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 47, 54, 55, 58, 59, 61, 62, 64, 68, 70, 71, 74, 75, 81, 83, 84, 86, 87, 90, 99, 100, 111, 112, 114, 116, 117, 119, 121, 122, 124, 128, 130, 131, 133, 134, 137, 139, 141, 142, 144, 145, 146, 148, 150, 154, 155, 156, 158, 160, 162, 165, 167, 168, 170, 173, 174, 184, 186, 187, 188, 190, 193, 196, 200, 205, 206, 208, 215, 217, 218, 220, 223, 232, 235, 241, 255, 256, 258, 284, 287, 288, 291, 292, 293, 297, 302, 306, 308, 309, 319, 327, 328, 331, 344, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 355, 358, 362, 366, 367, 368, 369, 370, 375, 379, 382, 383, 385, 388, 389, 393, 395, 408, 412, 413, 415, 432, 440, 441, 442, 445, 446, 448, 453, 458, 459, 460, 461, 462, 465, 466, 467, 468, 471, 473, 475, 476, 477, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 501, 502, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 523, 524, 526, 528, 529, 530, 531, 532, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 542, 543, 544, 545, 548, 549, 550, 555, 556, 557, 558, 559, 561, 564, 566, 568, 570, 571, 572, 574, 578, 579, 580, 581, 582, 584, 586, 588, 590, 591, 592, 593, 594, 596, 597, 598, 599, 600, 602, 604, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 614, 615, 616, 617, 618, 620, 621, 622, 624, 625, 626, 627, 628
Panciu · 37, 43, 54, 255, 308, 319, 336, 344, 358, 601, 602

https://biblioteca-digitala.ro

Paris · 7, 21, 32, 55, 59, 60, 69, 73, 113, 149, 158, 160, 169, 172, 173, 217, 303, 304, 306, 320, 329, 330, 370, 371, 374, 376, 402, 423, 424, 428, 429, 430, 432, 441, 455, 462, 464, 475, 494, 538, 542, 543, 544, 545, 558, 560, 561, 566, 568, 569, 570, 578, 580, 581, 583, 587, 588, 595, 604, 607, 613, 615, 617, 620, 621, 622, 624, 625
Paşcani · 18, 54, 59, 65, 240, 601
Peatra v. *Piatra-Neamţ*. · 43, 59
Persia · 302, 495
Petah Tikwah · 511
Petersburg · 551
Piatra Neamţ · 256, 262, 628
Ploieşti · 14, 43, 50, 53, 54, 56, 60, 65, 190, 240, 242, 254, 286, 304, 306, 308, 319, 333, 344, 345, 351, 356, 357, 384, 386, 393, 421, 592, 594, 614
Polonia · 283, 377, 426, 495, 497, 528, 564, 606, 614, 619, 623, 625
Pressburg · 113, 427, 430, 465, 615, 625

Q

Queensland · 114

R

Râmnicu Sărat · 614
Rennes · 96
Rişon-le-Zion · 458, 476, 488, 500, 504, 505, 509
Roma · 89, 156, 401, 550, 591, 608
Roman · 56, 65, 156, 240, 241, 255, 308, 336, 338, 344, 358, 438, 602
România · 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 25, 26, 31, 32, 34, 39, 44, 47, 52, 53, 55, 56, 57, 64, 66, 70, 71, 72, 73, 74, 83, 95, 100, 102, 104, 105, 106, 113, 116, 122, 132, 142, 149, 151, 152, 153, 157, 158, 165, 173, 175, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 205, 206, 209, 211, 214, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 225, 233, 235, 238, 240, 242, 244, 245, 247, 249, 251, 252, 253, 257, 258, 259, 261, 262, 263, 265, 267, 271, 272, 273, 276, 278, 279, 280, 281, 286, 287, 290, 292, 293, 294, 298, 300, 302, 303, 304, 306, 308, 311, 312, 315, 316, 319, 320, 323, 326, 327, 328, 330, 331, 332, 334, 335, 339, 341, 344, 346, 348, 350, 351, 352, 353, 355, 356, 357, 359, 361, 362, 363, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 374, 375, 376, 377, 379, 380, 381, 384, 388, 389, 390, 393, 395, 396, 400, 402, 404, 406, 409, 410, 418, 421, 427, 431, 432, 433, 434, 446, 448, 452, 453, 455, 458, 460, 461, 462, 468, 474, 475, 476, 477, 481, 482, 483, 497, 509, 512, 544, 556, 564, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 607, 613, 614, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628
Roş Pina · 18, 19, 47, 48, 83, 431, 459, 460, 505, 506
Rusia · 7, 29, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 71, 72, 100, 113, 115, 117, 122, 123, 124, 131, 132, 151, 158, 175, 187, 199, 200, 204, 208, 211, 222, 223, 233, 238, 245, 303, 307, 319, 320, 346, 352, 359, 377, 410, 428, 440, 441, 448, 468, 496, 497, 511, 512, 514, 525,[illegible]528, 531, 538, 551, 559, 590, 602, 604, 607, 615, 617, 618, 620, 621, 623, 626, 627, 628

S

Samarin · 47, 48, 55, 60, 431, 460, 463, 464, 466
Scandinavia · 113, 158
Sedgera · 511
Serbia · 113, 512
Siberia · 114, 115
Sichem · 502
Sichron Iacob · 19, 460, 499, 509, 510, 513
Siria · 27, 30, 31, 55, 58, 114, 124, 131, 142, 217, 220, 446, 448, 462, 479, 480, 501, 580, 588, 589
Sivas · 485
Smirna · 473

https://biblioteca-digitala.ro

Statele Unite ale Americii (S.U.A.) · 57, 71, 346, 359, 374, 488, 544, 545, 561, 564, 591, 623, 624, 626, 628

T

Tantura · 55, 463, 499
Tecuci · 14, 37, 43, 51, 54, 65, 255, 308, 319, 326, 344, 345, 358
Tel Aviv · 6, 458, 485, 488, 498, 511, 513, 515, 517, 518, 524, 531, 612, 613, 621, 622
Tiberias · 125, 466, 502, 506
Transilvania · 386, 388, 445, 455, 544, 568
Tulcea · 54, 59, 65, 240, 255, 286, 305, 344, 358
Tunis · 115, 333, 513
Turcia · 21, 34, 100, 124, 154, 291, 429, 442, 465, 468, 479, 480, 484, 487, 488, 491, 495, 536, 545, 546, 547, 549, 552, 553, 584, 586, 589, 591, 613, 621

U

Uganda · 72, 117, 118, 123, 128, 328, 477, 598, 610, 627

V

Vaslui · 18, 43, 56, 59, 65, 240, 255, 319, 327, 336, 338, 344, 357, 385, 387, 421, 439, 602
Versailles · 113, 557, 615, 621, 623, 626, 628
Viena · 9, 10, 18, 35, 50, 62, 63, 68, 69, 72, 73, 76, 78, 113, 114, 123, 125, 127, 130, 132, 155, 156, 161, 167, 230, 239, 244, 254, 256, 257, 258, 269, 291, 304, 306, 325, 327, 348, 351, 423, 424, 426, 430, 434, 441, 455, 465, 484, 592, 595, 599, 605, 607, 613, 614, 617, 620, 624, 626
Vilna · 523, 605, 616, 623

W

Wadi Chanin · 475

Y

Yemen · 51

https://biblioteca-digitala.ro

Colonii şi alte aşezări agricole în Palestina citate în ziarele incluse în capitolul VIII al volumului de faţă[1]:

Ain Ganim v. En Ganimm
Artuf (1896)
Atlit (staţie de cercetări agricole, 1907)
Bath Selomo (1891)
Beer Tobia (1896)
Ben Şemen (staţie de cercetare)
Bene Iehuda
Bir Iacob (1906)
Chedera (1891)
Dagania Alef (1908)
Dilb v. Kirjat Anawim
Ekron (1884)
En Gannim (1906)
Gedera (1884)
Giw'at Ada (1902)
Hulda (Chulda, 1909)
Iessod-Hamaala (1883)
Kafrurie v. Kefar Uria
Kastinie v. Beer Tobia
Katra v. Gedera
Kefar Tabor (1902)
Kefar Uria (1912)
Kerkur (1913)
Kfar Saba (Kefar Saba)
Kinnereth (1908)
Kirjat Anawim (1920)
Machanajim (1892)
Marah v. Giw'at Ada
Medşdel (fermă)
Merchawja (cooperativă, 1910)
Mes'cha v. Kefar Tabor
Metula (1896)
Mişmar Hajarden (1890)
Morah v. Moza
Moza (1894)
Ness Ziona (1882)
Petach Tikwa (1878)
Porla v. Porija
Porija (1911)
Rechoboth (1890)
Rişon Lezion (1882)
Roş Pina (1882)
Schweia (1891)
Sedgera v. Sedschera
Sedschera (fermă model, 1899)
Sefeia v. Schweia
Sichron Iacob (Zichron Iakov) (1882)
Tantura
Wadi Chanin v. Ness Ziona

[1] Cifrele din paranteze reprezintă anul înfiinţării respectivelor aşezăminte.

https://biblioteca-digitala.ro

BIBLIOGRAFIE

Lucrări generale:

Almog, Shmuel – *Sionism şi istorie. Creşterea unei noi conştiinţe evreieşti*, traducere de George Wainer, Carmen Stanca, cuvânt înainte de dr. Măriuca Stanciu şi postfaţă de dr. Liviu Rotman, Ed. Hasefer, Bucureşti, 2008.

Bar-Avi, Israel – *O istorie a evreilor români*, vol. II, Cenaclul literar „Menora", Ierusalim, 1963.

Botez, Al. Adrian – *Statutul Internaţional al Palestinei*, Bucureşti, Tipografia I.N. Copuzeanu, F.A.

Daşcovici, Nicolae – *Principiul Naţionalităţilor şi Societatea Naţiunilor*, Bucureşti 1922.

Kuller, Harry – *Opt studii despre istoria evreilor din România*, Ed. Hasefer, Bucureşti, 1997.

Loewenstein, Th. – *Introducere în sionism I. Istoria mişcării şi organizaţiei sioniste*, Ed. a II-a revizuită şi adăugită, Biblioteca „Hehalut", Bucureşti, 1945.

Stanciu, Măriuca – *Necunoscutul Gaster*, Editura Universităţii din Bucureşti, 2006.

Studii:

Iancu, Carol – *The Zionist Movement in Nineteenth Century Romania*, în Liviu Rotman&Carol Iancu (eds.), *The History of the Jews in Romania*, vol. 2, *The Nineteenth Century (English Edition)*, Tel Aviv University, 2005, pp. 259-282.

Rotman, Liviu – *Relaţiile dintre evrei şi arabi în primele etape ale mişcării sioniste*, în „Studia Hebraica", nr. 6, Editura Universităţii din Bucureşti, 2006.

Schaerf, Moshe – *The Torch Was Lit in Romania – Samuel Pineles and Early Zionism in Romania with The Pineles-Herzl correspondence*, Jerusalem, 1996.

Vago, Raphael – *Zionist Historigraphy and the Emergence of Romanian Zionism*, în Studia Hebraica, nr. 8, Editura Universităţii din Bucureşti, 2008, pp. 17-23.

Dicţionare şi enciclopedii:

Attias, Jean-Cristophe; Benbassa, Esther – *Dicţionar de civilizaţie iudaică*, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1997.

Kuller, Harry (coord.) – *Evreii din România. Breviar Biobibliografic*, Ed. Hasefer, Bucureşti, 2008.

Leibovici-Laiş, Şlomo – *Lexicon*, ed. a II-a revăzută şi adăugită, 1988.

Tercatin, Baruh; Herşcovici Zeev, Lucian – *Prezenţe rabinice în perimetrul românesc, sec. XVI-XXI*, Ed. Hasefer, Bucureşti, 2008.

*** – *Dicţionar Enciclopedic de Iudaism*, traducere de V. Prager, C. Littman, Ţicu Goldstein, coord. Viviane Prager, Ed. Hasefer, Bucureşti, 2000.

*** – *Jüdisches Lexikon [...] in vier Bänden*, Jüdischer Verlag, Berlin, 1928-1930.

*** – *The Yivo Encyclopedia of Jews in Eastern Europe* (vol. I-II), ed. Gershon David Hundert, Yivo Institute for Jewish Research, 2008.

https://biblioteca-digitala.ro

executat la
RCR Print
legătorie tipografică de artă
Tel: 021-242 03 03
Fax: 021-242 03 13
e-mail: birou@rcrgrup.ro
rcrprint1@adslexpress.ro

https://biblioteca-digitala.ro

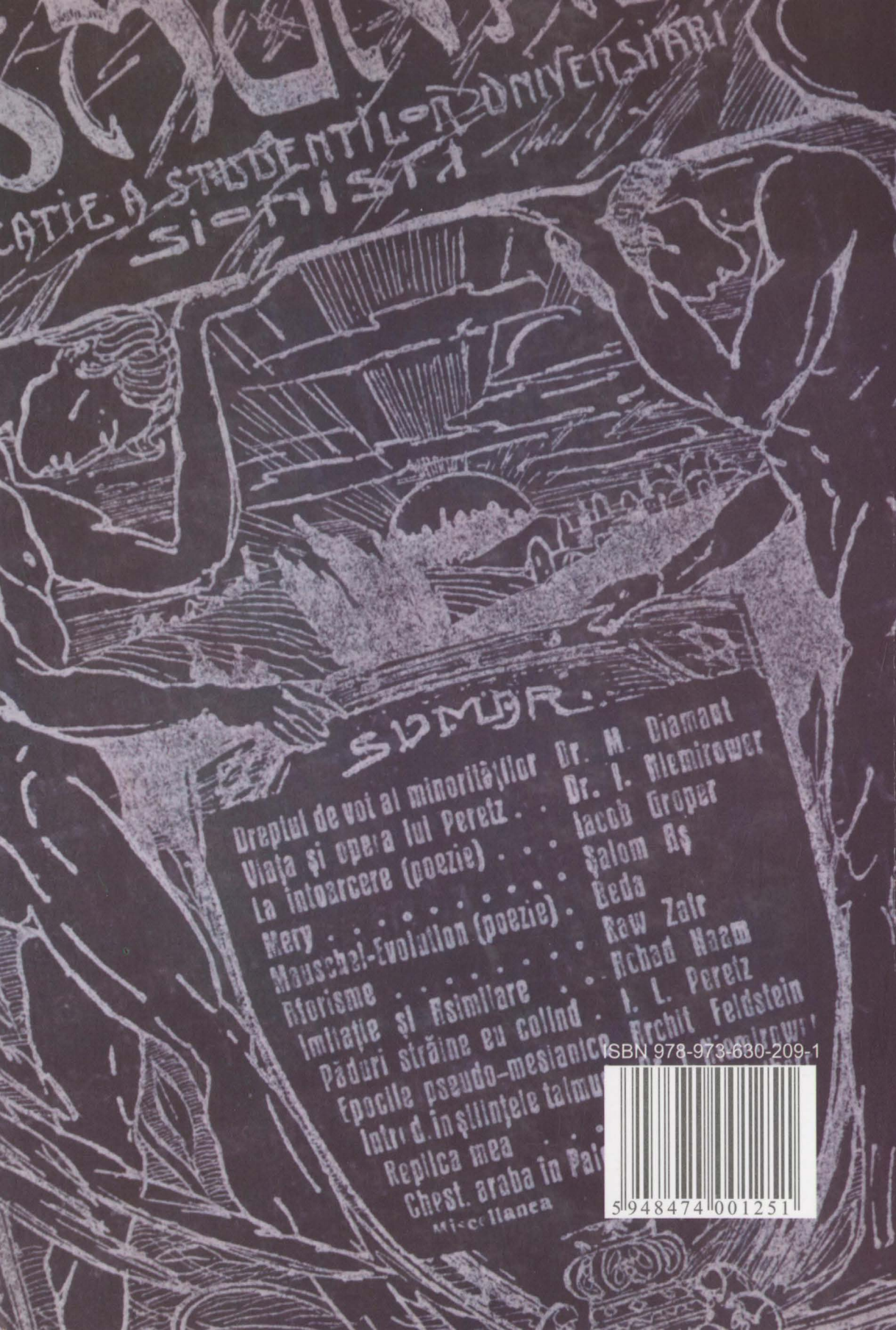

ISBN 978-973-630-209-1